

वेज्ञादिभूषणवरस्स विद्वरस्स
 वेज्जत्थिकत्थचजनेनिरत्तस्सतस्स
 वेज्जत्थपात्थिकजनाभिनिसेवितस्स
 विज्जाद्यलङ्करणसंचयलङ्कितस्स । १॥

जातेनलोकजनविस्सुतत्तिपंपस्वरा-
 गामे मयाहि उपतिस्ससंमाअिनेदं
 दत्तं पमोदमनं सामनसो पमोदं
 आवीकरोतु सततं संमितं तमेतं । २॥

H. J. W. J. W.

Vidyodaya Oriental College
 Colombo 25
 Ceylon

• THE R. V. OF SAM

TO HIS MOST GRACIOUS MAJESTY
SOMDETCR PHRA PARAMINDRA MAHA CÚLALANKARA
PHRA CHULA CHOM KLAO,

King of Siam,

PATRON OF PURE BUDDHISM,

IN TOKEN OF HIS MAJESTY'S VISIT TO CEYLON,

THIS VOLUME IS, BY SPECIAL ROYAL PERMISSION, DEDICATED

BY

THE EDITOR

INTRODUCTION.

WE communicate our thoughts by means of words. Words constitute language. Language is a collection of words used for the expression of our ideas. It is either *භාෂා* (grammatical) or *අදිකා* (colloquial). *භාෂා* language has its forms regulated by grammar, prevails among the learned, and is largely used in metrical composition. Magadhi, Sanskrit, and Prakrit are *භාෂා* languages. Magadhi was the language that prevailed in Magadha. Ancient scholars considered it the original language. To quote from the ancients —

“සා මහති ඉලිහසා නර සායදිකායීසා
ඉහමහසා මහසාලාසා සම්මුඛා මාපි කාසරෙ”

The language spoken by the first human beings, Brahmas, Lókóttara (Supreme) Buddhas, and infants who have not heard human speech, was Magadhi, the original language.

In their poetical compositions Dandi and other great teachers called Sanskrit the divine language. “සංසාරකයාම ඉද්ධිමා නම මහතා මෙර්ධිති” (“The great Rishis declared Sanskrit to be the language of the gods”). The following quotations from dramatic works also bear upon the relative importance of these two languages —

පුරුෂාණ්ඩිච්චායා සංසාරා සංසාරායායානිනාමි
සංසාරෙහි සංසාරාමිනි සංසාරාමිනි සංසාරාමිනි
සංසාරෙහි භූ සංසාරා මහාසංසාරෙහි සංසාරෙහි
අප්පායා ප්පායායා රජායා පුරායාමිනි
සංසාරා රජපුරාණ ඉද්ධිමාමිනි

From this it appears that Sanskrit was the language of the learned, and that Magadhi was, the language of the city and the court, of kings, their deputies, and the royal princes.

According to the learned Dandi, who says “අද්ධිකාමිනි, අද්ධිකාමිනි ප්පායාමිනි,” Prakrit consists of derivatives from Sanskrit, words similar to Sanskrit words, pure native words, &c. This also refers to that language as the noble Prakrit of Mahārāṭra. Furthermore, the nature and functions of Sanskrit and Prakrit

• Sanskrit too, consists of two dialects, viz, Vedic Sanskrit and Laukika* Sanskrit Though Vedic Sanskrit shows some similarity to Desiya dialect of Magadhi, to Pali, the similarity of either is not so apparent

Pali and Sanskrit are both languages having grammars of high refinement and minute elaboration Grammar is the science that teaches the right use of words or language The chief grammars of the Sanskrit language are four Panini, Candrar, Katantra, and Mugdhabodha Saraswata, Siddhantakavyamudri, Siddhanta-candrika, Asubodha are also Sanskrit grammars based materially upon Panini Out of these grammars, Candrar appears to have been in use among Sinhalese scholars about five centuries ago for in their works on religion they quote Suttas from it, and explain the etymology of the words but that original book having been lost, only a summary of it, called Balavabodha is now extant

The important Pali grammars are six, viz, Mahanirutti, Bodhisatta Vyakarana Sabbagunakara Vyakarana Kaccayana, Moggallayana, and Sadda Niti Of these the first three have met with the same fate as the Candrar Rupasiddhi and Balavutara are two grammars which treat of Etymology much on the same lines as the Kaccayana, the latter being as remarkable for brevity as the former for clearness Payogasiddhi, Susaddasiddhi, Padasadhana are treatises on Etymology closely following Moggallayana Cula Sabdaniti, treating, as it does, of the Suttas in the Maha Sabdaniti, may well be considered its sequel

Sambandha Cinta, Sadda sarattha jalini Kaccayana bheda Saddattha bheda-cinta, Karika, Karikavutti, Vibhatyattha, Vacakopa-de a, Nayalakkhana Vibhavini, Nirutti sangaha, Kaccayana Sara, Vibhatyattha Dipani, Sanvannananava Dipani, Vacca Vacaka, Saddavutti, Balappabodhana, Kaccayana Dipani, Gulhattha Dipani Mukhamatta Sara, Sabdabindu, Sadda Kahka, Saddaviniccha, &c, are other grammatical works which have gone upon the lines of the Kaccayana and Moggallayana The commentaries, sub-commentaries, translations glossaries, &c of the Pali grammars are too numerous to mention here All these grammars were written for the express purpose of facilitating the understanding of the inconvincibly fine Buddhist doctrines, which are otherwise almost impossible to be understood by persons swayed by worldly passions And of these grammars there is none so pleasing in style, so clearly understood, so readily committed to memory, so excellent in arrangement, so highly recognized as an authority by grammarians, as this Kaccayana

* *Laukika* prevailing among mankind

It is, in short, the mainstay of the Pali language. Although it does not explain the formation of certain words in Pali, it is unquestionably the most exhaustive and ancient Pali grammar extant. It begins with a Sutta on the use of letters. The realization of the importance of an undertaking at its very commencement undoubtedly lends encouragement to its successful completion. The author of the Kaccayana, in the same way, animates the student by a representation at the commencement of the advantages to be gained by a proper study of letters. It is, however, for this very reason, strange though it may seem, that some teachers exclude that Sutta from the list of Suttas properly so called. Others lay it down as the introductory Sutta. But Sarvavarma, the author of Katantra, introduces his Suttas with "ဗိသု ဝိနိယုတ္တိဝိသုသန" Similarly it may be inferred that "ဓမ္မစရိယ ဓမ္မဝိသုသန" is the introductory Sutta promising the utility and scope of the subject.

With commendable unselfishness the author of the Kaccayana, having treated of Orthography in his own way, recommends, wherever useful, other grammarians' treatment of it, for, says he, "ဓမ္မစရိယ ဝိသုသန" but takes particular care not to mention by name any special books as being preferable, nevertheless, a careful examination of the various grammars cannot fail to discover the author's predilection for the Katantra. Indeed, the points of similarity between the Kaccayana and Katantra are so very numerous as to lead to the inevitable conclusion that the former was based mainly upon the latter.

It was the opinion of the commentators and sub commentators of the Kaccayana that its author was the great Kaccayana honoured by the Buddha with the designation of Etadagga, and reckoned among his eighty great apostles. But it should be remembered that his Holiness was one of the great Rahats, one who had attained to the four Patissambhidas, or analytical sciences (attha, dhamma, nirutti, and patibhana), and who was therefore pre eminently qualified to explain and illustrate the pithy doctrines preached by the Buddha. But the book under review containing no Suttas for the formation of certain words in the Buddhist scriptures, must be considered, in some respects, deficient. Hence it is argued that, were this the work of the great Rahat (Kaccayana), its sole object being the elucidation of the language in which the Buddha's doctrines are embodied, such deficiencies could not exist. And therefore it is only reasonable to suppose that the venerable author of the Kaccayana Grammar was not the identical great Rahat Kaccayana, but another great

scholar who lived at some subsequent time and bore the same name, and combined profound knowledge of Tripiṭakas, and a clear insight into the Dharma with no inconsiderable attainments in Sanskrit, Logic, Grammar, &c. References to this author made in the other ancient Pāli grammars puts it beyond a doubt that his noble work belongs to a period anterior to them all, but the exact date cannot, however, now be determined.

The Pāṇini Grammar in its complete state was the joint production of the three Rishis, Pāṇini, Vararuci, and Patanjali, who respectively contributed the Sūtra (අනු), Vṛtti (වැනැටි), and Tīka (විකා), and was accordingly styled the Trimuni (the three authors') Grammar. The Katantra Grammar was, likewise, the result of the joint labours of the distinguished scholars Sarvavarma, Durgasiṃha, and Trilōcanadāsa who respectively attended to the same three departments of the grammar. It is in the same way that the Kaccayana was brought to perfection, Kaccayana himself writing the Sūtra, Saṅghanandi the Vṛtti (meaning in general), and Vimalabōdhi the Tīka (Commentary). Further, the Scholiast remarks, "සුත්තං අබ්බිතං සුත්තාදෙ ප්‍රබ්බිච්ඡාසකපාරිච්ඡි, චුක්ඛං අබ්බිතං චුත්තාදෙ ගාථ වැට්ටං," the writer of the Sūtras places the introductory Sūtra before the others, and the writer of the Vṛtti prefaces the whole with his two adoration stanzas.

This grammar is of the utmost importance in the study of Pāli. The scholars of Burmah, Siam, and Ceylon universally acknowledge it the best treatise on the subject. The scholars of the West, too, have transliterated it into English and German, recognizing its importance in the study of Pāli. It has three commentaries, viz., Mukhamattadīpani, Sūtrānīrdeśa, and Kaccayana Vannanā. The Kaccayana Vannanā was composed by Vīṇitavi. It explains the arrangement and purpose of the Sūtras, and is a voluminous treatise containing copious illustrations and dilating upon Etymology even to tediousness. Therefore, *although very valuable to the student of the Kaccayana, the very copiousness of explanation detracts from its usefulness.* It alludes to the Mukhamattadīpani and Sūtrānīrdeśa, and therefore appears to have been composed after them. In it the author adores his teacher Buddhagūya, but Buddhagūya, in the composition of his own work Ruppisiddhi, consults Kaccayana Vannanā, which Kaccayana Vannanā must, therefore, be some other book of that name, or else Mukhamattadīpani.

Sūtrānīrdeśa, for the most part, treats of Sūtras only. Its author was Chappata dhara Stāvira, of Ramañña. This monk came to Ceylon to study the Dharma and Vinaya, and obtained

Upasampada ordination. He was the author of some valuable religious books besides. This Commentary, too, is serviceable to the student of the Kaccayana, but brevity has curtailed the advantages otherwise derivable.

The *Mukhamattadīpini* is the chief Commentary of the Kaccayana. The Suttas and examples are all so happily selected that they suit the mental capacity of the young student. Neither too simple nor too abstruse, diffuse, or brief in the right place, it is admirably suited to the elucidation of the text of the Kaccayana. Therefore it is that all Oriental scholars admit that every lover of the Kaccayana should be familiar with this Commentary.

In a special degree it is an indispensable book to the Pali students of Siam, Burmah, and Ceylon whose text book is the Kaccavāṇa. The antiquity of the *Mukhamattadīpanī* is established, on the one hand, by the references to it in many old Pali grammars and commentaries and sub commentaries, e.g., *Suttaniruddesa*, *Moggallāyana*, *Pancikaprādīpa* and, on the other hand, by the absence of all reference in it to any other such work, save the *Sudattakāṣṣavanīruttī* and *Mahānīruttī*. This book is also known as *Nyasa* and *Vuttivannana*. But it must be observed that *Nyasa* is a general term for a *Tika* or Commentary, and not the name of a particular book. The author of the *Mukhamattadīpanī* was the Venerable *Vimalabuddhī Mahā Stavira*. His rare scholarly attainments in grammar and logic are evident from this Commentary itself. The *Mukhamattadīpanī* contains thirty-two Suttas which do not appear in the *Kaccavāṇa* now in use in any country. From “*එවං භික්ෂුසංඝසංඛ්ඛප්පොපද්ධිකච්ඡිනපනවුට්ඨිමිසංඝ භි උන්මද්දන්ති මද්දසුමානෙති සුදත්තකිසිවගිරිපතිමානිරිපතිසංඝාතිරි සුදත්තකිසිව පිංචිතොතිති, න ච නාති සුචරිසුඛෙ පුරිමසංඝසංඝ භද්දිසුන්ති,*” on page 243, it appears that these thirty two Suttas were copied from *Sudattakāṣṣavanīruttī* and *Mahānīruttī*. “(We) are told that these thirty two Suttas were introduced into this book* from *Sudattakāṣṣavanīruttī* and *Mahānīruttī* by some author who believed it to be deficient, and who in the narrowness of mind and perversion of intellect was incapable of understanding clearly what was briefly expressed therein.” These thirty two Suttas do not appear in the pure original book.” Many of them, however, are found in the *Katantra*. The learned author comments on these as the remaining Suttas, and afterwards condemns them as unimportant. They are not found in the *Kaccavāṇa* now in use. There is therefore reason to believe that, on the one hand, the *Mukhamattadīpanī* was originally intended to be a Commentary,

* *Te* that in which the Mukhammaliya *hpihi* is the Commentary

in foot notes all discrepancies which are grammatically not incorrect, and all words about which a decision cannot be arrived at I have carefully compared with the original text and commentaries. All differences in arrangement, and followed the majority of the books in supplying the omissions or rejecting the additions. On its completion I submitted my edition to Mr F H M Corbet, Librarian to the Royal Asiatic Society (Ceylon Branch), who, fully realizing the importance of such a rare work, and its usefulness to the Pali student of the present day, obtained for me permission to print it at the Government Printing Office. Sensible of the great extent of its usefulness when accompanied by the text, I availed myself of that published by Gunaratana Thera, of Mulleriawa, with some necessary alterations. The student is now served with the Haccayana text and its Commentary Mukha mattadipani together on the same page.

To those who may be painfully struggling with the magnitude of this volume the appendix promises to offer a helping hand. Therein I have placed declensions of difficult words, and added to already declined words other forms not usually found with them, and paradigms of verbs, lists of Suttas, elisions substitutions, augmentations, suffixes, roots, and nouns from verbal roots with numerical references to the book. This appendix, it is hoped, will supply a long felt want.

This work having received its finishing touches about the early part of April of this year, a copy of it was offered to the King of Siam at the Colombo Queen's House, and, in token of appreciation, royal permission was granted for the dedication of this work to His Majesty.

And now it becomes my pleasing duty to express sincere thanks to Mr G J A SKEEV, the Government Printer and to his Assistant, Mr H C COTTLE, for their generous assistance throughout the progress of this work to K SILAWANSA TERUNANSE, of Sudarsana Paramananda Vihare of Galle for procuring me old manuscripts from distant places and other assistance to K MFDHANAKARA TERUNANSE of Gaggarama Vihare in Welisariya and to Messrs ABRAHAM ALVIS Clerk Fiscal's Office, Colombo, and N D M DE Z WICKREMASINGHE, Oriental Scholar, for valuable service in various ways in connection with this edition and, last but not least, to my dear friend Mr A SAMARASINGHA, Master, Royal College, for material help given to me in all my correspondence with the Government on the subject of this book, and especially for rendering this introduction into English.

INTRODUCTION.

2. බුද්ධිමත්තාවය සම්පන්නයෙකු වීම.
 3. බුද්ධිමත්තාවය සම්පන්නයෙකු වීම.
 4. බුද්ධිමත්තාවය සම්පන්නයෙකු වීම.
 5. බුද්ධිමත්තාවය සම්පන්නයෙකු වීම.

සුරිසහසමනතසඤ්ඤාසනපාඨවාරපාරදසසන කම්මසබ්බුත්තමත
සසම්පන්නාස කම්මාසනවුත්තස්සමෙතාස චුබ්බිත්තදීපධා,
බුබුච්චිතෙ භාසනති සහතා අක්කාසං පකාසෙති ඵලාසිති
භාසාති චුරපතතිසා චුච්චිමානා ච නා සක්කමමධාදීතිතෙස
විධා භවනති, නාසු සකකතභාසා නාම දෙව්භාසා වාචිනී දණ්ඩ
දීති මහාකම්බලකම්මාසෙවිදෙති කම්මසමසමසනතරඤ්ඤාති
පබ්බතා වාසං සමහතසසිනතරපසම්මිති භූතා තිබ්බිව්ඤ්ඤාති
විවිධව්ඤ්ඤාතිසමසනතා පදගබ්ගමා කණ්ණසුඛා විසිඳේසා ලො
කීසා භාසා භාසා

මහධාතං මහබෙදු වා නිවේනතා; භාසාධිතීරසසස හගවිතො; පුබ්බි මහබෙදු චොත්තරස්සතො; හඬ්ඤාලිකදෙසිසසකතිභාසාසු කෙවලා මහුඤ්ඤානමා මාගධි නාම, සා වාසං භාගධි ටිධා; හඬිති දෙසිසසාසා; පාලිභාසා ව, හාසු දෙසිසා; හමිධා; මහධාතං දලලාස සලලාසසමාපහතා; චොත්තරීති මාගධි දෙසිසසාසා; නාම, මහවි සා මහුඤ්ඤා පුලලිතා; පාලිභාසා විස, දිසසතති වෙදති දෙසිස මාගධිසා;ති චොත්තරස්සතමා;ති සිලාලොඛනා;ති දෙව්වාතං. පිස පිසදසෙත දසෙසාසසත මහාඤ්ඤා, කාන්තිතාති, යථා, "ජනං ධම්මසතං දෙව්වාතං පිසෙ පිසදසි හෙවං ආත, එතමෙව මෙ දහුං වි ඛමානෙ ධම්මඵමතා;ති සතා;ති" ති ආදිති, (දසමෙස්සෙසා, ජනං ධම්මසුතං දෙව්වාතං පිසපිසදසෙසා එවමාන, එතමෙව මෙ දහුංවෙස්සා මානෙත ධම්මඵමතා;ති සතා;තිති,) තාසං මහුඤ්ඤානමාසුඛතර් ව, හරෙථව හඬ්ඤාලිකෙසි ධම්මනෙතති ව සොගිති කිංකිතිසෙරිසෙස් ව පුබ්බදවරිතා; චෙසා;තතිසතෙසෙත පවත්තා;ති සා හගවිතො; අතපි වසාරුලාස මාගධිසා; විසදිසි භූතා, සා හි සසානතවිසමසිඤ්ඤාසා; හි සමිසසා; විස දිසසති, ආලලිතා වසදලි භූතා;

සාධ සාසාධ ගතවා බිමිමි. දෙසෙහි සාවකාස ව කොණඩ
කුණුදසා බිමිදෙසන. පතාපෙසු, සා ව ගිතෙබසු තත් තත්
පවතනාස මාතඩිසා සාසාධ විදිකරණවසෙන සුසබ්බතා, සා ව
වුලසාසාසි විදිතාවනා, දිග්ගව—

"සා මානවී චුලාසාසා නර් සාසාද්දප්පිසා,

මුහුණත වසනාලයා සමුද්ධි වාපි සාසර" යි

၎င်းတို့သည် "သုတေသနပြုချက်" ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။

වෙව්තෙසමභෝ, සත්ථා වෙසථි පාතභූතා බ්‍රහ්මානො වොහරිස්ස,
 තස්මා සා භාරතී "බ්‍රාහ්මි බ්‍රහ්මාණි" තීවුත්තාති ගම්හතො, භාරතොච
 බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මාණි තාසි සංඛතතා බ්‍රහ්මතො භාසා මාගධිතාතිස්සාදා,
 තාපි මුලභාසාති සංඛිං ගතා, අපි ච "පරිනිබ්බුතො ගගවතී සෙ තෙ
 භික්ඛූ අවිතරුගා අපොසංචෙව බාහිරිපත්තංසක කඤ්ඤාති ජිනතිප
 පාතං පසතනති අච්චෙතනති විච්චෙවතති, අතිබිසං ගගවා ධරී
 නිබ්බුතො" අතිබිසං සුගතො පරිනිබ්බුතො අතිබිසං චන්ද්‍රං
 ලොකෙ අත්තාරතිතනති, සෙ පත තෙ භික්ඛූ විතරුගා සතා සච්ච
 ස්තා අතිවාසෙතති අනිච්චා පඤ්ඤා න. ඤානස්ථ ලබ්භාති. තෙන
 බො පත සමසෙන සුගතෙස්ස නාම බ්‍රහ්මපඤ්ඤාතො භාසං පරිසාසං
 නිසිදන්තා හොති, අථ බො සුගතෙස්ස බ්‍රහ්මපඤ්ඤාතො තෙ භික්ඛූ
 එතං වොච, අලං අබ්‍රහ්මා මා සොච්චා මා පරිදෙවස්ස, සුචිත්තා මසං
 තෙන මතාසමභෝත, උපද්දාතා ච හොම ඉදං වො කප්පති ඉදං
 න කප්පතිති, ඉදං ච පත මසං සං ඉච්ඡිස්සාමි න. කරිස්සාමි සං න
 ඉච්ඡිස්සාමි තං න කරිස්සාමා" ති වුත්තවචනමිත්‍රස්සරත්තො මතා
 කස්සපසේතෙ ගගවතො පාච්චතං සංඛතාසිස්සාමාති සම්බුධපරි
 නිබ්බාණතො තීසු මාසෙසු අතිස්සානොසු අත්තපතතාතා ලබ්බ
 ස්මොතා සත්තපණ්ණිකාතාතො තෙතෙව මහාරඤ්ඤා සුමාසිත
 සුපරිකමමකතෙ සුසජ්ජිතවිවිධවිචිතතවිත්තකාද්ධස්සරණස්සතෙසුප
 ස්සාදන්තවර්තකෙ මණ්ඩපෙ විණ්ණපවසනාතිපාතමස්සාති, තස්මිං
 සංග්‍රහිතතාතං සංග්‍රහිතතාතං තෙසං විණ්ණපවසනං සන්තො
 අසුබ්බිතෙ පභිනතපටිසම්භිදෙන මහාකස්සපසේතෙතෙ පුළුභි
 උපාලකතඤ්ඤාතෙති නිද්ධාදිපරිදිපතෙන සංභිතා විතප්පාලී
 වෙච සුත්තාසිධම්මපාලී ච තදම්භතා ච සුඛමාගධි නාම, තතො
 සාච පාලිභාසාති සංඛිං ගතා, සාදාති පතාසං පාලිභාසා මවුරතමා,
 තස්ස තස්ස ගජේසු වෙච වෘත්තාතං සොගතාතං සත්ත කස්සපි
 අලොපසලොපෙසු ච වෙසන්තස්සෙන පචිත්තමාතා ලලිතා මහ
 ඤ්ඤා හොති, අමතාසං ගගවතී ධරමාපෙති අවෘත්තාතං භික්ඛූ
 තථෙව සක්කපුත්තිතාතං පුරණකස්සපාදිතං නිසිදන්තම භාසා
 තෙව ගෙට්ඨිකාස පාලිභා සොගා පතෙති, න ච සා කොමලා
 මඤ්ඤාදා හොති, තෙව සාත්තවෘත්තාදිගුණෙති පරිපුරණි විසද
 වෘත්තර්ථලක්ඛණපවසන්තා වා, පරිනිබ්බුතෙති ගගවතී තස්ස තස්ස
 විතාග්දිසු පදෙසෙසු ලොකවොගාරපසතිතාසාචසෙන පචිත්තාපි
 සත්තතසිඤ්ඤාතාති සම්මිස්සා සම්මාසම්බුධතාසිතාස පාලිභාසාස
 විසද්ධි ගුතා, තාස භො විසද්ධිතාභො දෙවතාස පිසෙන පිසද්ධෙන
 අසොසෙන මහාරඤ්ඤා නාග්‍රහිතාති සිලාලෙඛාති ච අඤ්ඤාති
 තස්ස තස්සචිත්තතාති සොග්‍රණ්ණපිලාලෙඛාති ච වෙදිගබ්බො,
 තථා සාසංඝිකාස" තතිසසම්මිතිසාචසාතෙ මොග්‍ගාලිපුත්තාතිධා
 තෙන පරවාදිතසෙසප්පාතන සම්මතසම්බුධසමසජ්ඣාතා
 ගසකතට්ඨාතිණ්ණපවසේරවසේර සම්බුධදෙසිතතෙස ධර්මා පරවා
 දප්පිගුණස්ස. දෙසිතස්ස කථාච්ඤ්ඤාසරණස්ස පාලිභා තඤ්ඤාලික
 භාසාසුප්පංසක දෙසිතස්සාසාති ධර්මසංගතසද්ධිං අඤ්ඤාසං.

අතිධම්මපාසකරණය. පාලියා කිවීමතෙතන විසදිසි ජාතා, මිලිකු පසුකසගසාවස්සුපාසකරණදිසු වහ්නමානා පන අභිකථා සදි සාව, ද්වපවසබොධිවසගන්ධවනගලුපිහාරවංසාදිසු සලබ්ධසමසා නුගමෝසු ගජපජ්ජපජාචෙපු ව මහාවංසද්ධාවංසාදිසු පජ්ජබ්බ පජාචෙපු ව වහ්නමානා ව සා සෙභසෙත සකකතසාසානුගා හොති, තථා වුතොදසපුබොධාලබ්බාරතෙසජ්ජමජ්ජසාදිසු, අපි ව සා තිපිටකපරිසන්තිසාගරසමුත්තිණ්ණති මහාසංඝපසේරුදිති රපිතාසු විකාසු ව අභිකථාසාසානුගතා හොති

එවමතිපස්ථං විබුධජනානඤ්ඤකරං සුලලිතං සුගතසොගතාදි විවතරතනාතිණ්ණං මාගධිරතනාකරං කරතනාතං භරණිකතා පුබ්බාවරිකකෙසරිති පාවට්ඨකපේකාගාලොති සමග්ගසඤ්ඤාසම්මානවසාරදසසිති බහුධානෙකෙ සුඛමාගධිකසඤ්ඤාසම්මානවසාරදසසිති මහාතිරුහන්දුලුතිරුහන්සඤ්ඤාසාරභජ්ජලිබො ඩසතනවිකකරණසබ්බගුණකරවිකකරණකව්වාසනමොග්ගාලො ස නොපසසඤ්ඤාතිකදසො විරපිතා හොති.

තෙසු අතිමහනාති මහාතිරුහන්බොධිසතනවිකකරණසබ්බ ගුණකරවිකකරණති අමොසං විසසෙදුති තප්පවහ්නති, තථා සසං ගතා ව හොති. අනි චෙදුති දුලුතිරුහන් සම්මානමාපි සෙත විරපිතා, සාමොසං විසසෙ සිසාතං උග්ගාපජ්ජමජ්ජාදි සෙනලබ්බතා විජ්ජතිකාතං විඤ්ඤාති, තපේවාඤ්ඤාති මාගධි සඤ්ඤාසම්මාන විසදිසි භූතා ඵපජ්ජා සුඛජ්ජකාරං සම්මතනාලිසනා රෙති පණිකතනා ගජ්ජසා

සඤ්ඤාසාරභජ්ජලිති නාම තට්ඨදීපරෙති විජසාසිධාතනගරමජ්ජා විසතා කජ්ජකකිපකානිතසේරෙන විරපිතො ගාථාමසො ගසෙති, තෙතරති බාලාතං සා සබ්බසො තදස්සාධති හොතිපි තාප ව බාලාතං පාවචො ජසති

සඤ්ඤාතිවිකකරණවසන මරමරෙති අරිමඤ්ඤාතනගරෙ මහා අග්ගපණ්ඩිතඅග්ගවංසාවරිසෙන සබ්බපද්ධතමාකරභූතං ධාතුරුප මචලවිබ්බතමච ධුරං කනා රපිතං සඤ්ඤාසම්මානාති සමමාතිතං මහාසඤ්ඤාසම්මානං තං දුති විජ්ජතිකා බාලා පගුණං වාපුග්ගතා කරෙතති, අපි ව තදවලොකනෙතාපි පාවට්ඨං පාසුණති

මොග්ගාලොසතවිකකරණවසන සමාති සංවිජ්ජමානාතං සුඛමාග ඩිකවිකකරණං පසස්මාතං තදනුගතානෙකසප්පකරණසම්පසුතං සඤ්ඤාසම්මාන අඤ්ඤාති සුඛමාගධිකසඤ්ඤාසම්මාන විසදිසං බහුසො සකතනසඤ්ඤාසම්මානං නානානුබ්බන්ධවරසම්පසුතාදෙසාගම පාවට්ඨරුපං, තප්පසෙනං මොග්ගාලොසතවිකකරණං ලබ්බාස පරකකමභූතෙ අවනිපජ්ජමති ජනං රජසෙනෙ අනුරුද්ධරෙ ද්විපාසම විහාරමජ්ජාපුරෙති සිලාචාරදිසකගුණරතනානමාකරභූතෙන වුඛජ්ජතමවුජ්ජාලිතිසෙවිතපාදපඩකරෙන සෙථාවරිසෙන මහාපො ග්ගාලොකසේරුවරෙන රපිතං, තට්ඨදුති සිසෙස විජ්ජතිකාත මජ්ජික සම්මානසප්පකාසනාදිසු ත සංවහ්නතිපි තතො ව පාවචො ජසති.

ඉදං කව්‍යාසනව්‍යාකරණං නාම සබ්බෙකං සුඛමාගධිකව්‍යාකරණං. මූලභූතතා පටිපාටි මාගධිකසද්දසක්කාරකෙසෙවිච්චිව භවිතොති ධුර් කතතා පමුඛං පරිසන්තිමතණ්ණවස්ස තරණි භූතතා ජනවචනවෙසානතිකරං. සුතතසුඛොධකරං ' ශ්‍රී ලංකා මධුරකොමලසුතතරවනාදිනානාසද්දසක්කාරකෙසෙවිපනනතා පසස්තමං සමනානෙකසස්සාවපරිපුණ්ණං සද්දසක්කං, තෙවිනො සුඛෙති ජනවචනස්ස විජාරතො කෙනපි කතං සද්දසක්කමසී, තස්මා සුඛමාගධිකව්‍යාකරණෙසු මූලනාමෙතං ව්‍යාකරණං හොති.

ඉමස්ස කතාරමපදිසනා විමලවුඛකදෙසො ආවරියාසො එවං වදන්ති, භගවතා ධම්මස්සරෙන ධම්මරඤ්ඤ, "එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛුනං සංඛිතෙතන භාසිතස්ස විජාරෙන අන්තං විහරන්තානං සද්දං මහාකව්‍යාසෙනා" යි එතදග්ගෙ ධර්මෙ පභිනනපටිසම්මදෙ මහාඛණ්ඩවෙති.

වුතං ව මුඛමනාදිපතිං, "කතා නාම එතදග්ගං = පෙ = මහාකව්‍යාසෙනා" ඉති

සුතරපිතයෙව වුතං විසතාධිකතෙඅසිතිසා සුතතවණ්ණනා සව, යථා, "ඉධ පන ඛණ්ඩවතා විතතඤ්ඤකචරණතා = පෙ = ධම්මා මහාකව්‍යාසෙනෙරෙනා" යි, තථෙව වුතං ඡසතා ධිකඅභිවිසතිසා සුතතවණ්ණනාසව, යථා; "තිලොකතිලකො හද්දන්තමහාකව්‍යාසෙනා" යි

එතදෙව වුතං විජනාපිතා කව්‍යාසනවණ්ණනාසව, යථා; "ධර්මා එතදග්ගාමසි එසො අග්ගොති තාදිනා තතා තව මහාථෙරං." ඉති, සුතරපි තස්ම වුතං "තං ඤාතා මහාකව්‍යාසෙනා භගවතා සා විකා පුරස්සාහිමුඛො සුඛා "අන්තං අන්තරසඤ්ඤා, තො" තාදිනා කව්‍යාසනසකරණං රචිත" යති.

එමමස්ස කතා භගවතා එතදග්ගෙ ධර්මෙ මහාකව්‍යාසෙනෙරෙන වුතං තස්ම තස්ම සුඛමාගධිකසද්දසක්කාරකෙසෙවි මහානෙරුතතිකාවරියෙති, සබ්බෙ තෙ විමලවුඛකවරියස්ස මත මිත්තනා විස බාසති තථාපි න සො ඉමස්ස කතා පභිනනපටිසම්මදෙ මහාකව්‍යාසෙනාති ගමානෙ, අපි ව යථා සිරිපරකකම භූපෙ අවතිපතිමහි ලබ්බාසං ජනං රජ්ජනෙත විජ්ජනාසුපරිවෙණ්ණිකාවුසෙති පිරිමතා සබ්බිකාරෙන රුහුලයෙරවරෙන යස්ස සත්ථි කිම්මතෙතන කව්‍යාසනාවරියාසතස්ස මතමනලබ්බතං, යථා සංවිජ්ජනා ව පතෙත්. "ආබ්බතසාගරමථප්පතිතර ධ්ම" මිව්වාදි ගාථා සමමාසිමුඛකාලිකානං සාවකානං ගාථාති තෙව සමනාමුපගවණති, අපි පඨිදං ව්‍යාකරණං වච්ඡපටිස විසිදස්සොතන මහාඛණ්ඩවෙත කතං අතවිසස, න සො රුහුලා පරවරෙ තාදිසං පිතං ලප්පාදෙසා, තෙවසකමිපි දෙසංසු සං විජ්ජෙසා ජනවචනෙසෙව ව්‍යාකරණස්ස කතතා තස්ස ව විජාර අසලාතං අග්ගෙ ධර්මතතා තස්මා තෙදං භගවතා එතදග්ගෙ ධර්මෙන මහාඛණ්ඩවෙත මහාකව්‍යාසෙනෙරෙන කතති

කිංතයා හෙතුසා උච්චිතං, තතො තෙනෙව නාමධෙසෙන
පාසාදෙන සාතිසංසඛාබුද්ධිවිරිදපතිමණිවෙන සිලාචාරජ්ජවම
අචාදිගුණරතනරතනාසරභුතෙන සකසමසමසනාරගගණ
භේදානාගණසමසේන පඤ්ඤාවෙසාගතිසමනනාගතෙන තෙ
පිටසපරිසරාතිපරිසොගාගතෙනසකාතසඤ්ඤාභිභිභවපාරගුනා
සකලසඤ්ඤාසන්තරසංවරණසංවිතවිසිඝ්ඤාපදෙසරතනාගාරිනා
ජිනවචනාසුපරෙධ සඤ්ඤාසන්තිපරිදනාතිසංඤ්ඤාභිභේදිසමසම
ගතබුද්ධිසමනෙන සාධිසසාධිකසගතිසංවිතසුඛවිනිගගතමුද්දර
දුරවචනලාවණ්ණෙන පවිත්තිකාලිකෙතෙනතෙ වේරෙන සමුද්ධි
සමසාචගාහකානං හිතෙසිනා කතං හොති ජිනවචනාවබෝධන්,
පුත්තව,

“කච්චාදෙන කතො යොගො පුත්ති ව සෙසනඤ්ඤා,
කාරිකා බුහුසුතොත වියා විමලබුද්ධිනා” හි.

තථාපි නාඤ්ඤාසකච්චාසනාවරිසස ජාතිගුමකරමවිසයාදිනං
කිංවදනති සුසතෙ වනා ඛණ්ඩවං කච්චාසනසේරනති, එවමසා
විකසරණස්ස කතො භො පන මහාකච්චාසනො මහාඛණ්ඩවො
වා න වා නානුගවති හි කිච්චානං දුබ්බාධාස සිසාහං ධාරණ්
ගගගණදිසු තස්මා අලමතිපපවෙන.

අපි ව විකසරණමසතිං කච්චාසනස ඉං ගච්චාසනසති භබ්බ
වතතො අභිඤ්ඤාතමෙව සොති අභිලකානං වචනරචනාදිනා
සෙඪං විසදතරං අඤ්ඤාති සුමාගතිකවිකසරණ්හිති.

පරෙ සඤ්ඤාසන්තිකා පඨමං වණ්ණනිදසසතෙනෙව සඤ්ඤාසන්ති
රච්චිංසු වණ්ණනෙව වචනානං සිධිතමතො, වනා වණ්ණනා සප්ප
වතතො අස්සෙ විපනනවණ්ණස්ස ව දුච්ඤාසනා, තථාපි
සප්පසොපඤ්ඤාසනාවචනෙන සිසාහං න විකපාරමාපාදසනති
ධාරණ්ගගගණදිසු තස්මාසං සඤ්ඤාසන්තරකොවිදෙ සතිතෙ
සවිකසරණ් අප්පචගතපඤ්ඤාසිකො කච්චාසනාවරිසො සප්ප
සොපඤ්ඤාමාදිසමනො “අසේන අකබරසඤ්ඤාතො” තසග්, එව
ඛේධෙසප්පසොපනසඤ්ඤාසනෙන පාඨකජනං පරිතොසසෙනො
උයෙකග් ජතෙතො සමපන දුනාතිකතිතතො පදබ්ජනසස
සඤ්ඤාසනං සමෙමාසති චෙව අනතරධාසති ව, අකබරවිපතතිසං
ති සති අනිසස දුකතසනා හොති, කබ්බවචනාතමෙසේන අච්චනන
කබරෙතෙවැටගමාතෙ, තස්මාස සාසනව දසෙසෙනො වණ්ණ
නිදසසතෙනෙව නසානුකාරිතමතිසසෙන නං ගදසං ගමෙතො
අකබරපදමොකතාවෙසු පදමොගතාවසස අකබරමොගතාවමුල
කතො පඨමං තං මුලකාරණභුතං අභිබරකොසලලව සමපාදෙ
තබ්බනති දසෙසෙනො සුගතාති අකාසි “අසේන අකබරසඤ්ඤා
තො” “අකබරපාදසො ඵකවග්ගාලීස” නති අදිනාතසෙන, තමප
නිදං පඨමසුගතං භවි පුබ්බවාසානති වදනති භවි පරිසාසා
සුගතනති., පුත්තව,

“පුබ්බවාසාමිදං සුගතං වදනාවරිසාපරෙ,
සුගතාමාසුරුපෙන සරිසාසාති නො මති” හි.

සුඛං පඨමං චුළචිති අනෙතොති පුබ්බවාසාං, වාසාසද්දං චෙති
සුතපරියායනාමං, ඔථා,

“ආරම්භය විවිධය. පසුව ලක්ෂණය යොග්‍යලක්ෂණය වේ; වාක්‍යය වී සුත්‍රායතනයාදී සුත්‍රායතනමිශ්‍රිතයා” යි.

එම. වාතාසද්දයා සුභතර්කයාසන්නා පුබ්බසුභතානම් අයෝධි විසදායති, නම,

“අප්‍යාකාරාදියං සාරවං සංවිතො මුඛං,
අනුච්ඡිද්ධං සුභං සුභං” යි.

අප්‍රාධවරදීගුණසමුදය සම්ප්‍රේෂණය ප්‍රභවය සාම, නං ජනවාරිය,
සඳා :

“සඳුකර, ව පරිභාසා ව විසිං නිසමමෙව ව,
අභිදෙසාධිකාගේ ව ජබ්බිධං පුගාලකඛණ” නැති.

[illegible]

“සිතාච්චෙත්තාකාමාච මඤ්චිකප්පභිජ්ජව ච,
භවිතාමසාපාදාමසතා දධිසාග් භිධා මතා

ආකඩ්‍යාසනාම සංවිකල්පයක් පරිසරයේ" හි

අපි ව පරිදා සුභාසයෙකුගේ බැති එළෙන් සුබවිවාහනවත්
වන්නායෝ, යම්; “වූතමිං කුබ්බතා වුතතොදො ගාමාවස්සං වුතතං
සුභන්ත කුබ්බතා සුභාසයොදො සුබවිවාහනමාරම්” නයි” තං තමා,
වා හොතු ඉතා මව අශ්ලේෂා.

අපරව සබවිමිවිවර්තයන වුතතං අභිධේයසප්පයාපනධිදස්ස නත්තං “පිච්චා වණ්ණිකමාමිතාසං” ඉති පුබ්බසුතතං එවමෙව කච්චා සනාචරිසෙන අභිධේයසප්පයාපනකථනෙන වුතතං පඨමං සුතතං පුබ්බසුතතයති භමානෙ, තථාපි බුබ්බසිථිචරිසෙන අභිධේයසප්පයාපනවිසාසමිදන්ති වුතතං, යථා; “ඒකසාසනාසිගමස්ස අකඛරකොසලමුලතාං තං සමපාදෙතබ්බන්ති දසෙසතුං අභිධේයසප්පයාපනවිසාසමිදමුච්චෙන” ති, එවමිදං සුතතං පුබ්බවිසාසා වා සොතු පරිභාසා සුතතං වා ඉමිතා මුඛාදුසබ්බිසප්පයාපනතං අකඛරකොසලස්ස සද්දසෙසනි, “අනාඨපාදයො එකවතතාප්පිස” යටි සඤ්ඤසුතතමාස අවිජ්ඣාස ඤානං චොඤාතතාමිනො ව සාම ඤානවිසෙසසඤ්ඤානං සාම ඤානසඤ්ඤාසෙව පඨමං වතතබ්බතො සඤ්ඤාසස අකඛරසඤ්ඤාසෙව මුඛතතා ව.

[illegible]

අපි ව “ පරසමඤ්ඤා පටොගෙ ” තිමිනා පටොගෙ සති පරසමඤ්ඤා ගමගතබ්බාති සකසඤ්ඤායානන්තරං පරසමඤ්ඤා, කතා, වුත්තිඤ්ඤාපඨ “ යා ව පන සකකතගමෙසු සමඤ්ඤා සොසාති වා අසොසාති වා නා පටොගෙ සති එතාපි සුඡරතෙත ” ති වුත්තන්තිපි අත්තනාමෙසු සකකතගමෙසුති අවුත්තං, අථ ඛො සතෙනසුපි සමානසචරිණ්ණසඤ්ඤාදීසු සොසාසොසානාමෙව සකකතගමෙතො ගමගතබ්බතා කපිතා, බාලාවතාරෙපි වුත්තං “ වග්ගානං පඨම දුතියං සො වාසොසා, ශ්‍රිතොඤ්ඤා සොසා ” ති, එවදුපදිථා වෙසා කත් ඉමිනා නිත්තරෙන වග්ගති වෙ? සකකතවිකකරණෙසු කාතන්තවිකකරණෙසු සබ්බවමිමාවරිසෙන මහාකපිතා වුත්තං “ වග්ගාණං පුථවමිතිකා, ශ්‍රමසායොසොපා, සොමවමෙත්තානො ” ති, ඉමාති පන ධම්මකිත්තිසතිසාරසං පාඨෙති සමත්තමුපගච්ඡන්ති, තස්ස කාතන්තවිකකරණෙන ගතිගන්ති පටිභානොව කච්චාසතමපති බාලාවතාරසං කතන්තා

ඉති පරතසවාසමිතිං සමඤ්ඤාවිසෙසසඤ්ඤාදිං සංදසෙසකාතනො අවිච්ඡෙදපදසං ලිඛතං වා විභතීං වා වචනං වා ඤාතුමස ඤාතොසනතා සරව්සජනසකිතං සරසකිසෙසව පටානත්තා සරසකිවුලකං කතා “ සත් සමර ලොප ” මිව්වාදීති සුතොති සකිකපො, පථිතො

තනො විචිතනපද්‍යනං ලිඛවිභතීසු සමෙමාසාපකතානං සිසානං අසමෙමාසනං ලිඛිතාති වෙව කාරකාති විභජනා නාම කපො සමාමිතනො කාරකකපො ව

එවං සුච්ඤ්ඤාලිඛවිභතීසානං සිසානං ලිඛිතාලිඛිතසු වෙව කාරකාකාරකෙසු කොසලොප්පතනානං විතාරකසෙන සං විග්ගමිතානං සබ්බපපදං දසසකා සබ්බපකුසලෙන අත්තම සතපදසමන්තවසෙන දුරිඨො කමමධාරයාදිවසෙන ජබ්බිකධා සමාසො දසසිතො සොති, ජබ්බිධං තතිතව

එවං සකිතාමානං අස්සාසනෙන සිත්තනසිකානං සිසානං ධාතුනිප්පත්තසඤ්ඤා සංඛිත්තානං තෙති නාමපදෙති සමබ්බමුපගච්ඡන්තානං සුපාපද්‍යනං බොධාය ආමිතකපො සමාමිතනො

තනොධාතුපාදිවිසකිතනසඤ්ඤානමාලාපුතං තෙකපාටිපසමාසොගෙන වෙව පාදුපසග්ගසමාගමෙන විවිධවිසිතප්පජ්ජනකං ධාතුනිප්පත්තසඤ්ඤානං දසසකා අභිමතපිටිතිවිත්තාතුතපණමාති ධාතාපිටෙසපාසොප්පත්තකං සුබ්බිකො කිව්වකිතකපාටිපසංසුතනා කිතකපො පථිතො උණ්දිප්පව්වතන්තො

එවං කට්ඨායනවිකකරණසං අනුක්කමො පුභවිතො පුත්තසඤ්ඤානොති අඤ්ඤාසං පුබ්බාගපිකවිකකරණං අඤ්ඤාසෙති පසඨතො, සො ව කාතන්තවිකකරණෙන බුද්ධා සොතනාදිපගච්ඡන්ති, සථා තස්ස කාතන්තවිකකරණෙව සඤ්ඤාදි, තනො නාමකාරකමාසතමිතාමිතකිතනපද්‍යනං, තං පෙඨයාපි සමසකිකපො, තං නාමකාරකසංගතාදිතාමිතකිතකපො

හෙතෙම, නර්ථා සුතතාති වෙළු තැනි සුතෙහි ගිණන සාද්දන්ති
මුපගව්වති., තං සථා;

සාතනාට්ඨකරණ.

සාධනාට්ඨක.

අං ඉතානුසාරි:	...	අං ඉති නිගගතිතා
විජ්ජාසාරං සරං විජ්ජිණං		
තසෙත්	...	තසෙ පරං සුතෙත
අනුපද්ධිතානි	.	අනුපද්ධිතානං චුතතසොගතො
විජ්ජානානං වානිපච්ඡිකං වා	...	විජ්ජානානං වා විජ්ජානං
ධාතුපිභක්තිවිජ්ජිකං විජ්ජිකං	..	ධාතුපිභක්තිවිජ්ජිකං විජ්ජිකං
නාමානුසාරි විභක්තිකං	...	තතො ව විභක්තිකං
ආමනුසාරි සිං සමුද්ධි:	...	ආලපකෙති ගසකෙදා
විභක්තිකං	...	විජ්ජානං වා
තානාත් සාමනාමිකං	...	තානාත් සාමනාමිකං
බ්‍රහ්මකං	...	බ්‍රහ්මකං ව
තව මම ඔසි	...	තව මම සෙ
අනුපද්ධිතං	...	අනුපද්ධිතං ලොපො ව
සතොපෙති ගසකෙදානං වා	...	සතොපෙති ගසකෙදානං වා
තදපාදකං	...	තදපාදකං
ඵළසිතං ව රක්ඛානාමි	...	රක්ඛානාමිකං විජ්ජිකං
සතෙති දිත්තං ගෙවතෙති වා	...	සතෙති දිත්තං ගෙවතෙති වා
සතෙති වා තත් සමුද්ධිකං	...	සතෙති වා තං සමුද්ධිකං
ස ආධාරකෙදානං විජ්ජිකං	...	සො ආධාරකෙදානං විජ්ජිකං
සෙති සුසතෙති තත් සමුද්ධිකං	...	සෙති වා සමුද්ධිකං තං සමුද්ධිකං
සත් සුසතෙති තත් සමුද්ධිකං	...	සත් සමුද්ධිකං තං සමුද්ධිකං
සත් සමුද්ධිකං	...	සො සමුද්ධිකං සමුද්ධිකං
සාරසති සත් සමුද්ධිකං	..	සො සාරසති සමුද්ධිකං
පුර්වං විභක්තිවිජ්ජිකං විජ්ජිකං	...	පුර්වං විභක්තිවිජ්ජිකං
ආමනුසාරි ව	...	ආලපකෙති ව
සමුද්ධිකං විජ්ජිකං	...	සමුද්ධිකං විජ්ජිකං
සෙතිවිජ්ජිකං	...	සෙතිවිජ්ජිකං ව
විජ්ජිකං	...	විජ්ජිකං ව
සමුද්ධිකං	..	සමුද්ධිකං ව
සාලකාලකං සමුද්ධිකං	...	සාලකාලකං ව
තිථිකං ව	.	තිථිකං ව
තාමනා සමාසො සුතතානං	...	තාමනා සමාසො සුතතානං
තත් සථා ලොපො විභක්තිකං	..	තො සමුද්ධිකං ලොපො ව
පුතං සමුද්ධිකං	...	පුතං සමුද්ධිකං
පදෙදානං විජ්ජිකං විජ්ජිකං	...	පදෙදානං විජ්ජිකං
සමුද්ධිකං	.	සමුද්ධිකං
සංඛාදකං විජ්ජිකං	..	සංඛාදකං විජ්ජිකං

සාරසංකතවෘත්තකරණේ “සද්දේශ්ඤාය” ඉති සබ්බස්මිං කාලෙ විත්තො
 ණප්පච්චසාදිකො වාසිකාරො උණ්ඨිකාරොති වුතො, එවමත්තාපි
 තමනුගමම උණ්ප්පච්චසද්දිසණ්ඤාප්පච්චසප්පභුතිකො වාසිකාරො
 උණ්ඨිකප්පො වුතොති ගම්මානෙ, වුත්තමෙතං මුඛමත්තාදිපථියං,
 යථා, “තස්මි ච උණ්ප්පච්චසස ආදිකතත්තා තද්දිපසගජ්ඣා උණ්ඨි
 කො කාම ජුකො, අයං පන වුත්තතයෙන තංසද්දිසත්තා තබ්බො
 හාරොනාගතො” ති.

අපි බෙදා වෘත්තකරණ. තිති ඵෙරෙහි විරවිතං කච්චාසනසේරෙන
 සබ්බතද්දිනා විමලබුද්ධිනා චෙති, හෙති වුත්තවිදං. තථෙව වුත්තං
 විජිතාපිනා කච්චාසනවර්ණනායං ව.

එවං තිති ආවර්ගපුද්ගලවෙහි මහාවෙසකකරණෙහි කතං සුපරි
 පුණ්ණං හොතිති උපාද්දිකාචරියමතං, තං පන යාවජ්ජතයාපි
 වත්තති, සෙසොථාපි සිමුවිවෘත්තකරණවෙව කාතනතවෘත්තකරණව,
 පාණිතියවෘත්තකරණං හි සිමුවිවෘත්තකරණනති සබ්බං ගතං පාණිතිය
 දිති තිති මුතීති සුත්තවුත්තවිකාතං රවිතත්තා, තථාහි, මුතීනා
 පාණිතියා සුත්තාහි රවිතාහි මුතීනා චරරුචිනා වුත්තකා ච මුතී
 නා පතජ්ජිනා මහාභසසචාති, තථා කාතනතවෘත්තකරණවෙහි තිති
 මුතීති කතං ආවර්ගසෙන සබ්බවමෙමන දුග්ගසිහෙන තිලොචනද
 සෙන වාති.

එවමෙව. කච්චාසනවෘත්තකරණවෙහි ලොකෙ අභිවිපාකථං සුඛමාග
 සිකවෘත්තකරණසු තමපතිකතෙහි ගජ්ඣති රූපසිඛිලාචනාදිති
 ච මුඛමත්තාදිපථිකච්චාසනවර්ණනාදිති විකානුවිකාපථාචෙහි ච
 සමපරිවුත්තං ජිනසාසනපරිසරනිං පරිවිජ්ඣානෙතති සත්තතං ගරු
 කතං ලලිතං හොති සුප්පසථං, යථා ලොකෙ සුපාකථං සිමුවි
 කතං පාණිතියවෘත්තකරණං, එවං කච්චාසනවෘත්තකරණං ගජ්ඣාරව
 පරිමාණපරිවාරයකරණෙහි පාණිතියවෘත්තකරණෙන වූසමානත්ත
 වුපගවජ්ජි, කා කථා කාතනතවෘත්තකරණෙන.

වෘත්තකරණවෙහිදං සත්තමරමකමෙබ්බාජ්ජිසු වොහාරප්පත්තමපි
 සුත්තවුත්තයිනං භිසෙක අවිසද්දිතො ච යථා කස්මි සද්දසථඤ්ඤා
 නං බහුදුගරණපක්ඛිපතෙන චෙව සබ්බපතෙන පොථකානං විස
 ද්දිතො ච පඤ්ඤායති.

කස්මි පතෙත්ථ සබ්බතද්දිනා කච්චාසනාචරියසං මතවුලලබ්ධි
 තනති ගම්මානෙ, යථා “ජායාගාදාදංජනිපතිමිති” ති පුත්තෙ කාරියං
 වුත්තියවෙව විකාසව දාදංජනිති ගගගවා ජායාස පති දාදමපති
 ජනිපතිති වුත්තං, තථාපි ‘දාසඤ්ඤා නිපාතමත්තමෙව, තසමා තථා,
 තලං කථා බලිතමපතෙති ජායාස පති ජනිපති දාදතිති ධර්මත.
 ජනවචනානුපරෙධෙතාති

අථ බො පතිදං වෘත්තකරණං ජිනසාසනාචගාගකෙහි ඵෙරමජ්ඣම
 නවකෙහි සබ්බපරිසරනිං පරිවිජ්ඣානෙතති සොගතෙහි විජ්ජනීති
 සුඛමාගසිකවෘත්තකරණසු සෙථං සුගමං පඤ්ඤාපතෙසු සුඛ
 ග්ගාගං වෘත්තකරණනති නිසෙතො චෙව ඤ්ඤාතො වාසිමතං හොති.

අපිව ව්‍යාකරණසිංසෙතරහි තිසෙසා විකා සොයානි මුඛමතත
දිපති කව්වාසනවණ්ණතා සුතතාදිදොසො වාහි තෙසු විජිතා
විතා කතා කව්වාසනවණ්ණතා පන අජිවිකාරතසංවිතතා
සුතතාත්මාදුතතිදුතාදිසජ්ජදිථා පසෙකා විකා, එතරති විජ්ජ
ස්සා සෙසුසෙසන වොසරසාධිති ධාරණ්ණනාතණ්දිසු තෙව පසස්ස
තත්, සා ව සොති තෙසං උපසෙසානාස

සුතතාදිදොසො පන ගම්ඥඥදෙසවාසිතා ජප්පට්ඨන්දිතා
තෙත ථෙරෙත රවිතො සොති සුතතවණ්ණතාදිවිසෙසා, සො ව
වො අප්පස්සො සොති අප්පප්පාරංචනා, තස්සා විජ්ජස්සාතං
සිසාතං සබ්බසො තාස්සිතිං සාධෙති

තෙසු වාසං මුඛමතතදිපති කව්වාසනව්‍යාකරණ්ණ සාහිසෙසොප
කාරතුතා පතෙකා විකා, අසම්පන මුඛමතතා පඨානමතතං දිපෙති
පකාසෙතිමාස කව්වාසනසොති තිබ්බවිතතො අනිස්ථසෙත
මුඛමතතදිපති නාම ස්කා, මුතතිවණ්ණතාධිති එතිසාසෙව නාමං,
පරෙ ත්‍යාසාධිති විදහති, න තා පඨාවාච්ඛාතං සොති, තව වො
තිරුතතිවිරණ්ණං පරිසාසතාමිං සබ්බසාධාරණං, තස්සා ත්‍යා
සොති විවතං තෙව සාරතො පච්චිතබ්බං

තෙදං විකා කව්වාසනව්‍යාකරණ්ණ පාච්චාස බොධාපතබ්බා
බුධ්ධතෙති සුපරිකප්පිසා සුබ්බාගතිකගජ්ජසු මතතමානෙති සම්ම
ලොසෙතබ්බා සුබොධිති නාතිසුමුගමග්ගිති නාතිදිසරසා විකා
විජ්ජති, තස්මාසං පාච්චිතපාච්චස්සං කව්වාසනසත්තං සුපරිපඨි
තෙත බොධාපතබ්බා බාරෙතබ්බාති සබ්බසෙව සංමුමරමමි
සිසලදෙසිසෙති අමරිසසුඛගමෙති සුප්පට්ඨගතිතතත් සොති,
තස්මා වාසං ගජ්ජා සිසලදීපවාසිති ථාරමස්සිමතවසෙති
භික්ඛුති සාමජෙරෙති මගගජ්ජිති පරිකතෙති ව කව්වාසනව්‍යාකර
ණ්ණ පාච්චස්සං උදොසාදිසු අපදිසිසතො, තථෙව සංමුමරමමි
කච්චොප විසසාදිසුති සුසතෙ

අපි වසසා විකාස දුබ්බාධස්සාසං සුබොධතාස සතති වෙ විවර
ණ්ණති නසසප්පදිපො තිරුතතිසාරමජ්ජසා වෙති, තෙසු නසසප්ප
දිපො සංමුබ්බරිතිබ්බාණ්ණො වෙතිසාධිසතතසතෙකසගසස
මස්සෙස සාලෙ අරිමඤ්ඤගගග්ගිපතිසස සබ්බානති නාමෙතෙ
සෙතාධිකාරිතා කතො වාසකමාදුතතාතිදසසනවසෙත සං
ගරිතපාඨාතං සම්බ්බමුපදිසතා අනතරතාරුපලබ්බමාතපදුතං
සබ්බපවණ්ණ නාසුසසමෙත, තාසං සංවතතතිභිසෙක මුඛමතත
දිපතිමිමිං බොධිවිජ්ජනාතං සිසානමුපසොගාස, තස්මා වෙසානු
විකා සෙසං සෙසමි දුච්ඡෙදාදිභ්වානාතං සුබොධතාස සංවතතති
තෙව විසුලස්සතාස

අපත් තිරුතතිසාරමජ්ජසා පත මරමමවිසෙස නාමදිපරථෙ
රතතපුරෙ සිරිතඤ්ඤවග්ගිපතිතො නරිසසරසස සමසෙ දුඨානාග
ග්ගඤ්ඤාතා මසාථෙරෙත රවිතා, සා ව සොති විකාරපචණ්ණතා
සම්පතතා ගජ්ජාරවාචතා මගතති සුමුගමග්ගිසම්මතවිති,
තස්මා ව සා තදස්සාධිති සොති, තථාපි වෙ ම තා විකා දුලලබ්බා

සාරසාරවිෂකරණේ “ සද්දේශ්දය : ” ඉති සබ්බසම්මං කාලෙ විභින්නො
 ණප්පව්වසාදිකො වාඨිකාණෙ උණ්ඩිකාණෙහි වුහොතා, එවමත්තාපි
 තමනුගමම උණ්පපව්වසසදිසඤ්ඤාපව්වසප්පාදාදිකො වාඨිකාණෙ
 උණ්දිකප්පො, වුහොතාහි ගමානෙ, වුත්තාමෙතං මුඛමත්තදීපනිං,
 යථා, “ තස්මි ච උණ්ප්පව්වසප්ප ආදිකතත්තා තද්දීපකතං චා උණ්දි
 කො නාම ජනො, අයං පන වුත්තාතයෙන තංසදිසත්තා තබ්බො
 භාණෙනාගතො ” ති.

අපි වෙදං වෘකරණං. තිති ථේරෙහි විරපිතං කව්වායනසේරෙ න
 සබ්බතාදිතා විමලවුඨිතා වෙති, ගෙඬා වුත්තාපිදං. තථෙව වුත්තං
 විජිතාපිතා කව්වායනවණ්ණනායං ච.

එවං තිති ආවර්ගප්පඛයවෙති මහාවෙසකකරණේහි කතං සුපරි
 පුණ්ණං හොතිති පොර්ණකාවර්ගමතං, තං පන සාවර්ජතතාපි
 වත්තාහි, සෙසංථාපි තිවුඨිවෘකරණමෙව කාතත්තවෘකරණම,
 පාණ්ණිසවෘකරණං හි තිවුඨිවෘකරණයහි සබ්බං ගතං පාණ්ණික
 දිති තිති වුඨිති සුත්තවුත්තවිකාතං රපිතත්තා, තථාහි; මුඛිතා
 පාණ්ණිකා සුත්තාහි රපිතාහි මුඛිතා වරරුපිතා වුත්තිකා ච මුඛි
 තා පතජ්ජිතා මහාසසමාහි, තථා කාතත්තවෘකරණමපි තිති
 මුඛිති කතං ආවර්ගයෙන සබ්බවමේමන දුග්ගසිහෙන තිලොවනද
 සෙන වාති.

එවමෙවං කව්වායනවෘකරණමපි ලොකෙ අතිවපාකම්. සුඛමාග
 සිකවෘකරණස්ස තවපතිකතෙහි ගන්තෙහි රූපසිඛිඛාලාවතාදිති
 ච මුඛමත්තදීපනිකව්වායනවණ්ණනාදිති විකානුපිකාපඨොවෙති ච
 සමපරිවුතං ජිනසාසනපරිසරනිං පරිච්ඡිකතෙහි සකකතං ගරු
 කතං ලලිතං හොති සුප්පසන්ථං, යථා ලොකෙ පුපාකම්. තිවුඨි
 කතං පාණ්ණිසවෘකරණං, එවං කව්වායනවෘකරණං ගන්තාරව
 පරිමාණපරිමාරයකරණේහි පාණ්ණිසවෘකරණෙන වු.සමානත්තා
 මුපගවජ්ජි, කා කථා කාතත්තවෘකරණෙන.

වෘකරණමපතිදං සත්මමරමවකමෙබ්බාජ්ජිසු වොභාරපාතනමපි
 සුත්තවුත්තයිතං සියෙක අවිසදිසතා ච යථා කස්මි සද්දසන්ඤ්ඤා
 යං බහුද්දහරණපක්ඛිපතෙන වෙව සබ්බිපතෙන පොර්ණකාතං විස
 දිසතා ච පඤ්ඤායති.

කස්මි පතෙස්මි සබ්බතාදිතා කව්වායනාවර්ගසා මතමුලලඛ්ඛි
 තනහි ගමානෙ, යථා “ ජායායාදාදං ජාතිපතිමිති ” ති සුත්තෙ කාරියං
 වුත්තියමෙව විකාසව දාදං ජාතියි ගතෙතා ජායාය පති දාදමපති
 ජාතිපතියි වුත්තං, තථාපි “ කුසලෙද්ද නිපාතමත්තමෙව, තසමා තථා,
 තලං කථා බලිතමපතෙතා ජායාය පති ජාතිපති දාදංතියි ධර්මිතං.
 ජිනවචනානුපරෙකෙතාහි.

අථ ඛො පතිදං වෘකරණං ජිනසාසනාවගාගකෙහි ථේරමජ්ඣම
 තවකෙහි සබ්බපරිසරයි. පරිච්ඡිකතෙහි සොගතෙහි විජ්ජනිති
 සුඛමාගසිකවෘකරණස්ස සෙඬා. සුගමං පතුණ්ණිකාපතෙසු සුඛ
 ග්ගාගං වෘකරණයහි නයනො වෙව ඤායතො වාතිමතං හොති.

•අපිව වෘක්කරණසිද්ධියෙහි තර්කිතයා විසා නොගනි මුඛමිත්ත දීපති කව්වාසනවණ්ණනා සුත්තාදිදේශයෙහි වාචි තෙසු විජිතා විතා සතා කව්වාසනවණ්ණනා පන අතිවිජාරනාසමපනනා සුත්තාත්මාදගතිදනාදිසමුපදිභි පසෙකා විසා, එතරත් විජ්ජ ස්ථානා සෙසුසෙකෙවොහරනතිපි ධාරණ්ණනාහර්දිසු කෙව පසස්ස තත්, සා ව හොති තෙසා උපසෙකාය.

/ සුත්තාදිදේශයෙහි පන ගම්ඥඥදෙසවාසිනා ජ්ඣවධර්මධා නෙත ථේරෙත රජිතො හොති සුත්තවණ්ණනාදිවිසෙක, සො ව වො අපසස්සො හොති අපසසාර්වෙහා, තස්මි විජ්ජස්ථානං සිසානා සබ්බිකො නාස්සිද්ධිං සාධෙති.

තෙසු වාසං මුඛමිත්තදීපති කව්වාසනවෘක්කරණස්ස සාතිසෙසොප ඤාතොපනොපි සො, අසමපන මුඛමිත්තං පට්ඨානමිත්තං දීපෙති පසාසෙතිමාස කව්වාසනස්සාති නිබ්බවනතො අනුත්ථිසෙත මුඛමිත්තදීපති නාම ජ්ඣා, වුත්තිවණ්ණනාදිපි එකස්සාසෙව නාම, පරෙ නෘසොතිපි විදනති, න තං පස්වාසිධානං පොති, තව වො නිරුත්තිවිවරණං පරිසාසනාමං සබ්බසාධාරණං, තස්මි නෘ සොති විවතං තෙව සාරතො පවේහබ්බා.

තෙදං විසා කව්වාසනවෘක්කරණස්ස පාචවාස බොධාපෙතබ්බා බුධජනෙති පුපරිසප්පිසා සුඛමාගධිකඥජෙසු වත්තමානෙති සමිච ලොකෙතබ්බා පුබොධිති නාතිසුමුගමතිත් නාතිදීපරස්සා විසා විජ්ජති, තස්මාසං පාචවතපාචමස්සං කව්වාසනගත්තං පුපරිසපි නෙත බොධාපෙතබ්බා ධාරෙතබ්බාති සබ්බිකෙව සමමිත්තමිති සිහලදෙසිසෙති අමරිසපුබ්බගමෙති සුඤ්ඤානිකතාත් හොති, තස්මා වාසං ගජෙත්ථ සිහලදීපමාසිති ථේරමජ්ඣිමනවසෙති හික්කුම්සාමජෙරෙති වග්ගපෙතිපජ්ජනෙති ව කව්වාසනවෘක්කරණස්ස පාචමස්සං උදෙසාදිසු අපදිසිකතො, තථෙව සමමිත්තමිති සමොප විසසාදිසුති සුඤ්ඤානං.

අපි වස්සා විසාස දුර්බ්බාධස්ථානං සුබොධතාස සතති වෙ විවරණති නෘසප්පදිපො නිරුත්තිසාරමජ්ජසා වෙති, තෙසු නෘසප්පදිපො සංක්කුඛපරිතිබ්බාණතො 'වෙවිසාධිකපත්තසතෙකසසසස්ස චස්සෙක සාලෙ අරිමඤ්ඤානගන්ධිපතිස්ස සබ්බානති නාමෙන සෙතාධිසාරිතා සතො වාසකමාදුනනාතිදස්සනවසෙති සංසරිතපාඨානං සමිතිකමුපදිසතා අත්තරත්තරුපලබ්බමානපදනං සබ්බිකවණ්ණනාසුසස්සමෙති, නාසං සංවත්තතිහිසෙක මුඛමිත්ත දීපතිමිති බොධිවිජ්ජනානං සිසානාමුපසෙකාය, තස්මා වෙසානු රිසා සෙසං තෙසපි දුර්ඥ්ඤාදිස්ථිතානං සුබොධතාස සංවත්තති තෙව විසුලස්ථාය.

අපත් නිරුත්තිසාරමජ්ජසා පන මරමිච්චිසෙසෙ තබ්බදීපරථේ රතතපුරෙ සිරිතපුපවර්ධිපතිකො නරිසසරස්ස සමසෙ දුඨානාග රුජගුරුතා මසාථේරෙත රජිතා, සා ව හොති විජාරපචණ්ණකා සමපනනා ගජ්ජාරවාචිත්තා මහත්ති සුමුගමතිත්තිවිසාපිති, තස්මා ව සා තදස්සාධිති හොති, තථාපි වෙ ව තා විසා දුලලබ්බා

ගෙන න ඇඩ්මින් ජේලර් ඉති ගරුගතිනනාමධේරයෙන ගුණ රතනගොතෙන සාමනිදසෙයන වාසලමුදලිමහරිනා මහාස යෙන අජේකසිතොහං බලිතාපහරණ සජානුසානො ලබ්බායං නානාදිසාසු විවිධිකා සිංලකබරවිඤ්ඤාසිතාති අබගතාති පොරුණකතරුති කතිපසපොත්තාති ච මරමවිසයාතිතාති පොත්තාති ච සමාහරිකා හෙච්චා වුතතා චෙ විකායො නිසාය බලිතාපහරණෙන චෙව උභිසුරණධිකාපගමතෙන ච යථාබලං යථාසතති පරිසොධෙසිං, තථා මුලපොත්තං කව්වායගග්ඝම.

අථායං විකා සංසොධිතාපි විසෙසෙතොපපරික්ඛාය ඤාතබ්බා කතිපසදෙසා තත්ථ තත්ථ පඤ්ඤාසිංසු, තෙ ව පන බලිතො අතිස යොපපරික්ඛාය පරිහරනෙන පුපරිසබ්බතං, එවමෙවං යථාබලං යථාසතති බලිතමපනිය සඤ්ඤාතො මයා යො තස්මි. සමයෙ කොලමිබගරෙ රුජකෙ පාවිතපොත්තාලගෙ පබාතභාතෙ නිසුරෙනා තෙකභාසාසමයනගරකොවිදෙ පුබ්බා ජෙද්දික් ඉති ගරු ගතිනනාමධේරයෙන එවි. ඇමි. කොර්බොවගොතෙනා මහාසයො, සො රුජකියමුද්දලයෙ මුද්දපනත්මොකාසමකාරෙසි. තෙනා ගරුසිමසස සමං මුලපොත්තෙනා මුද්දපනෙධිකත්තං සමපසස නෙනාති විකාමසිහාදිති කතිපසපුබ්බි සඤ්ඤාතෙනා මයා තච ගොති සරුපභානෙසු පකඛිතතා, යථා සිබනතවදිකා විකා, තථා දිසසතති වාඤ්ඤාති යත්ථ කත්ථි විකායානාගතාති මුලපොත්තා රුලානාති උද්ගරණති, කානිචි තාති අපාගවාති ගොතති කානිචි සමාගවාති, සමාසකපෙව ච මුලපොත්තාගතාති අතිවිජාරගතාති නිදසසනපදුති අපනිය විකාය පකඛිතතාති ධපෙච්චා මාතිකාපදුති, තථෙව දිසසතති චෙත්ථ යත්ථ කත්ථි විසදිසා පාඨා වා පදුති, තානාපදිඨාති පණ්ණෙනා.

අපි. ව නත්තදුති කව්වායනසුතතානුසාරති බහුසො චොහාර මහාතතා සඤ්ඤාපප්පකාසිති සඤ්ඤාපමාලා චෙව ඩාතුරුපමාලා ව, තස්මා සිසානං කොසලලාඨාය චෙව වෙයාතතිකතාය සඤ්ඤාති රුපසිබ්බදිව සමොලොකෙච්චා සංවිධිකා රචිතා සා ගජරුසිමසසා වසානෙ ධිපිතා ගොති යථා කව්වායනං, තථෙව ගජවෙසුලලන පරිසමමාපජ්ජමානානං නිතාය පුබ්බාය යොගයොගාචිකානං සංද සසරෙන කතා අකාරදිකකමණිකා සුතතසඤ්ඤාලොපාදෙසාග මහාවචසධාතුතිතනතපාඨා දස්සිතා ගොතති, සබ්බො තෙ භිසෙක ගජරුසිමසස ගාරවමාවගනතු අපනෙනතු සිසානං පරිසමනති.

එවං මයා විජේදසපරිවෙණසිපතිසා ලබ්බායං සුමනතිර්පාදෙ පදමෙතියථානෙ ව ගාලවිහිඨිභො විසයෙ චෙව පච්චිමදිසායව පබාතසඛකායකබුරුකරසස බුබුරුතනබතිරණසමුජ්ජිතපාදපි ධස්ස සුචිමලතපොචාරද්දගුණසමුදයසමනනාගතසස හෙපිවකපර යතතිපරියොගාලාචිකාසසතෙකභාසාසමයනගරසුපවුතර බුබුභො සුබොධිකාදිපිසිඨතරග්ඝමිමිපකසස පුරුචාරියාසගසස සිරිසුමබලාභිධායසස මහාචාරියාදසස ආවිච්චි ගාලවිහිඨානෙ

හොනහි විජ්ජනීති ලබා ව නා දුබ්බාධාය සංවිතතනහි ලෙඛන සංකිලිභිසමාතුලතාය .

අපි ව පනිමිසා, චුබ්බමතනදීපනීයා පුතනවණ්ණනානෙයො පසන්තමො නාතිවිසාරගමනිගේ නාතිරසෙයා හොති සුඛගතාහො, අනුපදිථං වෙත් සුදතනකිසිවනිරුතනිං මහානිරුතනිං ව විතා එකසාපි ගජ්ජාය වා කතතුතො වා නාමං, අපදිථං වසා නාමං සුතනනිදොසපමිකාපදිපසදාසාරත්ථිලිනාදිපු අබගතෙසු පොඤ්ඤානරෙසු ගණේසු, තසමාසා අතිවපොඤ්ඤානා ඤායතො, තථාපි අභිකථාචරිතස්ස පරවාදිගභකසර්ගුතස්ස චුබ්බකොසසේරසභස්ස මරතො හවිතබ්බතා පඤ්ඤායති වෙත් “ චුබ්බකොසස්ස කති ” ති කිදස්සතස්ස නිද්දිභිතතා .

අපි ව යාති පතෙත් දිස්සනති බතතිංසමතතාති සුතතාති පුරිමපොත්ථකනාගතාති චුද්දපතෙ ව තත් තත් අබ්බතො බති කති, ගත්ථෙකත නිදස්සිතාති, තාති සුදතනකිසිවනිරුතනිං මහානිරුතනිං තො පකඛිතතාති පවත්ති සුගතො, යථා; “ එවං භි සුගතො සඤ්ඤ පොපජනිතවිබ්භතනචුචිති මහෙඤ්ඤ උණ්ණිදතනි මඤ්ඤමානෙති සුදතනකිසිවනිරුතනිං මහානිරුතනිං තො කාතිවි සුතතාති ඉධ පකඛිතතාති, ත ව තාති පුපරිසුඤ්ඤ පුරිමපොත්ථකෙ සඤ්ඤායති ” ති, තසෙමදං සස්ස කස්සවි සුතතපාඨස්ස විවරණනති ගමානො, අථවා ඉධ චොහරිසමානං කච්චායනමාති කතස්ස අඤ්ඤාසීදං විවරණනති දභිබ්බං “ කතතුකමානං කිත් ” ඉති සුතතස්ස “ කච්චායනස්ස කති ” ති කිදස්සතස්ස නිද්දිභිතතා, සෙසංථාපි සාරස්ස නවකසරණස්ස ‘ සිඛනතවඤ්ඤා ’ විකා, උදුසු පනායං කච්චායන ගණේ පුරිමපොත්ථකස්ස අනගරධානතො විතො උච්චො සබ්බාති හො විස බාසති තෙසමෙත් සුතතාතමගාවතො .

අපි වෙත් සකකතගජ්ජාගතා පච්චිධනිරුතනීයො දස්සිතා හොතති, අඤ්ඤාති ව ලොපොපධාලකඛණති, තසමායං ගජ්ජා කතතා සකකතසද්දසත්තතරකොච්ඤෙ මහාවෙසකසරණෙති පච්චතබ්බො .

එවං විච්චිචිසිඛිතසමපනතා පණ්ඩිතජනසෙවනීයා සුඛමාගධිකා වෙසා කච්චායනපාච්චාය මහොපකාරී භූතා දුලලතා හොති විජ්ජනීති සුඛමාගධිකගජ්ජාපකෙති, ලබා ව තත් තත් අවිදිත සද්දසත්තං ලෙඛකායං අකඛරවිඤ්ඤාසාදිකං දුබ්බිකෙඤ්ඤායං කති, පච්චලෙඛකද්දසතො නානාඨානෙසු බහුසො කිලිඪතර්ථතා බලිතා උණ්ණිරෙඤ්ඤපදසමවාසෙති ව සන්තප්පතතා, තථා මරමමපොත්ථකතො පරිවතතිථාපි අකොච්චමරමමකවරෙහි ලෙඛකෙති ලිඛිතතා ද්දසතායරහි වෙව අනුචිතකබ්බෙපතො තෙත ව කිලිඪතර්ථතා, තස්මා දෙසාපතරණෙත සුචිසොධං කාරෙති, කච්චායනවකසරණස්සායකායං සිසායාං ධාරණ්ණගතණ්දිපු පරිසමවිතොදදාච්චිජ්ජා විමතා මහබ්බත මහා හොගෙන උගතො පුපරිසුඛාච්චෙත අචුලලංඝිතසච්චුඛසමාය

තොත දැඩිමත් රේලෑන් ඉති ගරුගන්වනාමධෙයෙන ගුණ රතනගොතොත සාමිකබද්ධසහ වාසලමුදලිමර්තා මහාස යෙන අනේකසිංහාං බලිතාපහරණේ සජාතුසාංඝො ලබ්බාසං නානාදිසාසු විවිධිධා සිහලකරවිඤ්ඤාසිතාති අබගතාති පොර ණකගරගි කතිපසපොත්තාති ච මරමවිසයාතිතාති පොත්තාති ච සමාහරිතා හෙතා වුත්තා චෙ විකායො නිසසාස බලිතාපහර ණෙන චෙව උභිජ්ජරණ්ඨිකාපගමනෙන ච සථාබලං සථාසතති පරිසොධෙසිං, තථා මුලපොත්තං කව්වාසගගන්ථම

අරායං විකා සංඝොධිතාපි විසෙසෙනොපපරික්ඛාය සද්දතබ්බා කතිපසදෙසා තත්ථ තත්ථ පඤ්ඤාසිංසු, තෙ ව පන බලිතෙ අතිස සොපපරික්ඛාය පරිහරනොන සුපරිසබ්බතං, එවමෙවං සථාචලං, සථාසතති බලිතමපනිය සඤ්ඤාතො මයා සො තස්මි. සමසෙ කොලමිනිතගරෙ රුජසෙ පාවිනපොත්ඨායාලෙහ පධාතඬාතෙ නිසුරොතා තෙකතාසාසමසනරකොවිදෙසුධිමා ජෙද්දිස්ඉති ගරු ගතිනාමබෙසෙස ඵචි අථි කොර්බොවිසොතොතා මිතාසසො, සො රුජසිසමුද්දලසෙ මුද්දපනත්මොසාසමකාරෙසි. තතො ගජ්ඣසිමසස මම. මුලපොත්තෙතන මුද්දපතෙධිසත්තං සමපසස නොනති විකකමසිතාදිති කතිපසසුධිති සඤ්ඤාතොතා මයා තම හොති සරුපඬාතෙසු පනාතනං, සථා සිබනතමඤ්ඤා විකා, තථා දිසසතති වාඤ්ඤාති සත්ථ කත්ථි විකාසානාගතාති මුලපොත්තකා රුද්දොති උද්ගරණ්ඤාති, කාතිවි තාති අපාහවති හොතති කාභිවි සමාහවති, සමාසකපෙප වමුලපොත්තකාගතාති අධිවිසාරගතාති නිදසසතපද්ධති අපනිස විකාස පකතිතොති ඵපෙතිමා මාතිකාපද්ධති, තමෙව දිසසතති වෙත සත්ථ කත්ථි විසදිසා පාඨා වා පද්ධති, තාතෘපදිඨාති පණ්ණොතො.

අපි ව නන්දනී කවිමාසනසුරතානුසාරයී බහුසො වොහාර මහතතා සඳුරුපප්පකාසීනී සඳුරුපමාලා වෙව් ඩාතුරුපමාලා ව, නකමා සිසානං කොසලලයාය වෙව් වෙසනනිසකාය සඳුනීනී රුපසිඛදිව් සමොලොකොනා සංවිනිනා රවිතා සා ගජ්ඣසිමසා වසානෙ ධීරිතා භොගී සථා කවිමාසනා, නමේව ගජ්ඣවෙසලොන පරිසමමාපජ්ජමානානං ගීතාය සුඛාය සොගසොගාධිනානං සංද සසතෙන සතා අසානදිකකමංගො සුරතසඤ්ඤලොපාදෙසාග මහවිවසධාතුනිගනනපාඨා දසසීතා ගොනනී, සබ්බෙතෙ භිකෂො ගජ්ඣසිමසා ගාරවමාවගතතා අපනෙනනතු සිසානං පරිසමමනී

[illegible]

තහරේ ආනන්දරාමමස්සාලිකස්ස සිලාචාරස්ථවමද්දවාදිගුණගණ
 ධනතිවසසමනනාගතස්ස ආනන්දභිකාතස්ස මහාචාරවරස්ස ව
 ඩ්ස්ස භූතෙන තස්මිං විජේර්දසපරිවේණේ දුතියාවරිසථානමභිගත
 පුබ්බෙන ආනන්දරාමාධිපතීනා භිමිතා ධම්මරතනාභිකාතෙන චේ
 රෙන පුසබ්බතස්ස විවිධවිසිඵ්ඵතසසම්පන්නස්ස පරිසමනනාසුඤ්ඤ
 ගාච්ඡමාකිණ්ණස්ස පරිනිවිතසසිමස්ස ගරුගතස්ස පමාදබ්බම
 සමුග්ගාභූතා සතග්ථි වෙ සනනා තුසනනමපහරනනා තෙති

නිසිභෝ පතාසං ගරුගතෝ සමමානවුබ්වරිතිබ්බිණ්ණො වතු
සසතාධිකවිසසසවතනාලියතීමෙ භෙමලමිබ්බිකිධානෙ වසෙස
සුරෙ අපරසිගතෙ විතතමාසස කාලපතාවතුනිධං විසාබිතතව
තතසස පඨමසපිකාසවපතෙ මධ්ගලවාරසස පුබ්බිග්ගෙ අසම
භවිකාසං ලබ්බාගතො සතතුපබ්බවිසෙසවිසොසනසරදරවි
කිරණසද්ධිගරුපතෙ පටිගුප්ඵමදුනසෙසරිකුතො ජින
සාසතසංරකිණ්ණිසසසබ්බුසිවිරිපතීමණ්ණිකතදසෙත තෙනකරු
ජ්ඣිසමතනාගතො මහිසිනා සොට්ඨිපි ප්‍රා පරමිතදමසාමකුට්ඨමම
තමසාපුලාලබ්බාරණ්දෙවවංස ඉතිබ්බතො රුජ්ඣිගරුපත පටිග්ගා
හිණො හොති තදහෙවාවරණ්ණ සොලමිනගරෙ රුජ්ඣිගරෙ
රුජ්ඣිසංසං සතනිසිතෙනතාති

W DHAMMARATANA

සම්බුධිපරිහිසිය, ණය 2440 විගතමාසය
සාලකඩවිභාජිත.

PREFACE AS REGARDS THE EDITOR.

සාහසුපථාමනා

ලබිකාය කිහිපිරිඳුහඬුරිසිපමි
 රජ්වියා විජිතජං අනුසාසමානෙ,
 පිලාදිනෙකතුණ්මණ්ඩනමණ්ඩිනො යො
 ආසි තසොධනසුතො සරණවිකර්මෙස
 සමාපණෙ සවරපිලමහාධනෙන
 රථාසිපාදිජනනං පරිතොසසනෙනා,
 සො භික්ඛුසුඤ්ඤපීතසාසනමෙත්ථ දිස්වා
 රඤ්ඤස්ස පට්ටෙසි තදගම්වුමිකාමො.
 සො හොත බොධිවරිතානුගතොච භූපො
 සුඛා ජනසසුභිමසොජ්ඣසුරු වරමනා,
 ආනෙතවුපාලිථිවර්ධිමහාසකඛං
 දූපෙසි සුමවුපසමසදසිනමිතනං.

- “ සමුබ්බපරිනිබ්බාණ් විසභසසතඤ්ඤව,
 “ තොනවුතිවච්ඡරේ පතො පණ්ණකාරෙහි තෙකධා,
 “ උජ්ඣවගුහි තෙකෙහි රුජසඤ්ඤවුත්තමි,
 “ දඬා අමච්ච පෙසෙසි අයොජ්ඣපුරවුත්තමි,
 “ සමාද්දා අමච්චා තෙ රුජසඤ්ඤමාදීක,
 “ මහුසාවෙන මහතා භාරවෙන භතා පත
 “ ලඛ්ඤාරකඛානිසුතොති ඔලඤ්ඤති ජනෙහි තෙ,
 “ නාවමාරුඤ්ඤ ගතඛාත සංචිඤ්ඤවිසයෙ පත
 “ අයොජ්ඣපුරසමපතො තස්සිං දෙසෙ ජහාසිපො,
 “ රුජසඤ්ඤමාදීති ගහෙඤ්ඤාත සථාවිසි
 “ අමච්චානමි කතානිසබ්බතං සාධු කාරිස,
 “ පච්චරං රුජසඤ්ඤං ඔලොකෙඤ්ඤාත වුසිමා
 “ බුබ්බතාමෙව පඤ්ඤොතා පුරොතොතා දසපාරමි,
 “ සාසනං අභිපාලෙතොතා ධම්පකච්ඤාත තඤ්ඤිපො
 “ ජිනසාසනසං ලඛ්ඤාසං පරිනිකභාවමාදීක,
 “ සබ්බං පවතන්ති ජනිතා විසෙසෙතෙව කම්මිතො,
 “ සමුබ්බසාසනං තස්මිං වුසිං කාතුං අභමිපන,
 “ උපස්මෙහා භවිස්සාමි විනොතොතො සො මහිපති,
 “ සංචිඤ්ඤවිසයෙ තස්මිං සඤ්ඤාඤ්ඤිකෙ බහු,
 “ බහුසුතෙ ධම්මධරෙ වීරපබ්බතිතෙපි ව,
 “ විනසඤ්ඤා මහාථෙරෙ සාසනකිව්වකාරකෙ,
 “ සමුතෙ සහාතිපාතොධා විවාචෙතොතා සාධුක,
 “ අපිච්ඡස්සනුභිගුණධිවාසං ආචාරසිලාදිගුණසුපෙත,
 “ උපාලිථෙරජාලුඛාතිරෙකං තිමනාසිතාදසවග්ගසඤ්ඤා,
 “ ලඛ්ඤාදිපෙ අසනොත ව ධම්මවිනසපොත්ථකෙ,
 “ සුචර්ණපටිච්චිතෙව සුචර්ණපොත්ථකං වරං,
 “ ලඛ්ඤාදිපෙ මහාරුජෙ පසනොතා සො මහිපති,
 “ පච්චරං රුජසඤ්ඤං පණ්ණකාරෙ ව තෙකධා,
 “ අයොජ්ඣරුජමච්චෙව ව රුජ වෙසනතොගෙ ඉව,
 “ සො හි ලඛ්ඤමපෙසෙසි ජිනධාතුකරං වරං,
 “ ඵලං සා සොණ්ණවිච්චාදිං සප්පාදෙච්චාත පෙසිතා,
 “ නාවා තෙකසයාසිණ්ණ ගච්ඡිතෙ බහුපඤ්ඤෙ
 “ තීරපඤ්ඤාව ආනතො ලඛ්ඤාදිපවරෙ සුතෙ,
 “ තිකොණමාලාසිං සා මහානාවා අපාපුණි
 “ ලඛ්ඤාසිපො මහාරුජ පවතන්ති තං සුභිකා සො,
 “ සිරිවඩ්ඪනපුරෙ සබ්බං සහාතිපාතොතා නාගරෙ.

“ මහාජන්මසි කාරකෙනා පසනෙනා මහුජ්ඣපො

“ මහාසමුද්දනො යාව සිරිවිඛිනපුරං වරං

“ තාව මග්ගං විසොධෙතා ආගමෙ ව තභිං තභිං,

“ කාග්ගපෙතා ජනිතො සො මහාසෙතාපතාදසො

“ අමච්ච සෙසසිකාන ජනබ්බිබ්බමපොත්තො,

“ භික්ඛුසංඝාදිකෙ සබ්බෙ ආනෙතාන සථාකකමං

“ මහතා ගාරවෙනෙව මහතා උසස්වෙන ව,

“ අතිකකමිනා අඩානං සුමනකුටාගතාය භි

“ මහාවාලුකගච්ඡාය සමිපං සමුදාගතො,

“ සිරිවිඛිනපුරුත්ථිකො පුඤ්ඤකාමො ජනාදිපො

“ වජ්ජුග්ගසමාරබ්බ පච්චුග්ගමනජං ඵලං,

“ ඉච්ඡෙනොව මහාරුජ් පුඤ්ඤකාමො මහාසො

“ හස්සිඅසංඝාදිකෙහෙව බලකායපුරුත්ථිකො,

“ පච්චුග්ගනකාන සමාය මහාථෙරදිකං වරං

“ වජ්ඣිකා සො මහාසංඝං සමමාසමෙමාදි නංඛණ්,

“ කථං සමෙමාදග්ගිසව විනිසාභරති සාධුකං

“ වජ්ජුග්ගසං පුරෙ කතා ආගතතාන සකං පුරං,

“ පුප්ථාගමෙ සුලෙ ධාතෙ කාරිතමග්ගි මහොරමේ

“ ඉදිකාජදනෙ තස්මිං සඛ්ඤාගමෙ අලඛකනො,

“ පවරං භික්ඛුසංඝං තං වසාපෙතා තතො පන

“ උපභිභවෙනා සකකම්මං පට්ටසෙති දිනෙ දිනෙ,

“ සුඛදුක්ඛ විවාඡරතුං අමුච්චෙපි තිසොජජි

“ අසොජ්ඣපුරතො තෙන රුජෙන පෙසිතං වරං,

“ රුජසමාදයමාදිති භාගාපෙතාන ආගතො

“ රුජදුතාදසොමමච්ච යුගතථාතෙ වසාපිස,

“ කතනබ්බසංඝායෙ තෙසං කාරොති මහුජ්ඣපො

“ සමුච්චපරිනිබ්බාණ් මසහසසතඤ්ඤො,

“ සන්තප්පිත්ථායසෙත් තස්මිං ඵායෙ ආසාද්ධිතානිසා

“ සමපතනපුණ්ණමායං සො මහාරුජ් මහබ්බලො,

“ මහතා රුජ්ඣුගාමෙන සංගුතොව මහිපති

“ පවිසිකාන ආගමං තමග්ගි මජ්ඣිමනෙ පුරෙ,

“ උපොසථිකරෙ සමමා පඤ්ඤාපෙතාන ආගතො

“ සිලාවාරගුණ්ණපෙතනිපුරුණ්ණපායපෙසලං,

“ මහාඋපාලිකෙරම සබ්බසත්තනිතො රතං

“ දුතියාරිසමුත්ථිකෙරං සසංඝං භි නිමනර්ස,

“ නිසිද්ධිස තෙහෙව ලබ්බිකො මහුජ්ඣපො

“සාමන්තයෙකු ලිඛිතයක් පමානාතයෙකුට දෙනු ලබන, “මහාමහ. පවිත්‍රයෙකුගේ දූෂණයට ලක්වීමද.”

ඉව්වනුපාලිමේදියනිනං නිකවෙ තද,
පබ්බජ්ජාපසමානාලිකෙසු පන භික්ෂු.

පෙරේරා ආපි ධම්මදිනෙතා චෙත්තාසාලාඛ්‍යයාමසේ,
ලබ්‍යාසං දුක්ඛිණ්‍යාස යතිසෙඨ්ථිරිනිතරේ

නිවහනාශ්‍රිත නිසා නොපුළු ජනප්‍රියවේ,
 ථේරු හෙ ජේතවංග හෙමා රඳේ ගොතමසාසනං.

තෙසු යෝ පඨමෝ අපි පිලිවාරගුණිකරෝ,
ලබ්බසමුදෙයාලිථේරදිනමුපනරිකෙ

සපුඤ්ඤාසාරත්විණේ ධීරේ සකරෙත්තියො,
 ගාමේ පලලනකන්ධාමහි ජතො; ආසි සුචිසසුතො.

ඓරුණ සො කිසිභාමසමි නෙලවිසුති පාකවෙ,
නාලිකෙරුමාදිති සබ්බිණ්ණ වතරමකෙ.

රමෙම විජයබාහාද්දරිච්ඡාපකිකිත,
වසිච්ඡිනමාත්තස සමාගිසතවකිකිත.

**සුභසංග්‍රහවිජයාදියතො ජිණාණං විකිණන්තං,
අවතිස්සාදිම ගතනාත නිශ්ශේධෝපි ම සාවුකං.**

කෂත්‍රා තත්වී මිවාසතං ඵේරං තං ගාමවාසිනා,
මාපෙතිං පණ්ණසාලාදිං තිකෙතෙත්තං යථාචිති.

ජයසාසු, පිසසකා, ඉගුරෙත්ති ඉගුසරෙපි ව,
 ධම්මරතනිතපසෙද්දා ව සිලිරතනතාමිකො

තථව ඉදුරතයා මාකාවිවසම්භිතයා,
ඉච්චතෙ විදුර ථේර ජොතෙසුං ජීනසාසනං.

තෙසු රක්ෂිතසිලෙසු සිලිරකඩිතනාමයෝ,
ආර්යෙ ආ උද්ගො වංසෙ ජනොසි ගාමිඤ්ඤානමෙ

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජවාදී ජනරජයේ,
සෞඛ්‍ය සේවා දෙපාර්තමේන්තුවේ,

ඉන්දුරේඛි ප්‍රතිශෝ ව රේඛාතරණි විසසුතා,
තෙපු මන්ධේමනෝ හිතමු හිසුතාචා අපාඨවො.

ඒයන තුනකින් තොරව පිළිසිදු කළ යුතුය,
පිළිසිදු කළ යුතුය සිදු කළ යුතුය.

පළමුවා එව්ලේ අව්වාටනගාමයවෙන්නේ,
 ගිවිසාපගත්වාලාපෙය සමානුද්‍රිතයෙකුලේ.

ගණකතාමිත්තියේ ව්‍යවස්ථිතවලට අනුකූලව,
සුරතලි ප්‍රයත්නය විශාසී කළහොත්.

ඉන්ද්‍රජිත්තිසස ථේරසස නසසාසුං සිසසතා දුට්ඨො,
 ථේරවතො උපතඤ්ඤාති සිලාගරණ්ණපිතා.

භිතසුපතන්දුත්ථිතේ වසි තත්ථ සුසංවුතො,
 ථේරවතත්ථතේ භද්දගාමිතේ සත්තවුත්තමා.

වසි සච්ඡන්ධාමසීං ලෝභමාරබ්බමාපිතො,
 ආරුමෙ පච්චේර රුමෙව තෙනසාදපලඛනතො

තසස වාහු තසො සිසසා පච්චතතිපරායණ,
 ආනඤ්ඤ වත්ථදස්සිතුරතතොති සුසංචර

තෙසු වානන්දුථේරසස සමාදිධතසෙවිතො,
 උමාලිමතතසඛධාතා තතිසුමසී රුමසා

ලඛිතාසං දස්සිණ්ණසං ගාලවාමාගගරුත්තමේ,
 ගිතතාලපිඨිගාමසීං මාපිතො ව ධීරවග්ගසෙ

ආරුමෙ සො වසි තෙතා සිතමාසාමො දසාපතේ,
 තසස ථේරවර්ගසස ජ සතති වෙව සිසසතා

තෙඛඛසතේ සුතඤ්ඤ ව සිලවංසාභිධාතකො,
 ඛමුමාදිරතතො වාපි සිරිතිවාසොති ජඨතේ

සො තෙසුපත්ථතතේ පච්චතේ සුචිතේ
 චිතේතතමසස නිකටෙව සුලඛිතේණ,
 විජේණිතසසිරිසුචිතලථේරසිසස
 සිසසසසවො භවති තත්ථ ගරුපතො ව

සො සඛසතඤ්ථිථේරෙන පිතො පසඤ්ඤා
 සසො නිරුතතිතිකරතගරුපතිතො,
 නිතො භවි පතිතලෙඛසද්ධසතෙති
 තෙජ්ජිතසාස තච්ඡිත හරිත සමිමා

ලඛාවසාසමච්චලමි මුධා සුලඛිතා
 ලඛිතාසිතාථපචර පචරසසමා,
 සසමා තච්ඡිතසිතසාදි සමුලගතෙථා
 ගතෙථාගධං තමසිසව කරිත තසමා

මුද්දපිතො විවිධගජ්ජිසමාභිතොත
 තොතෙව ඛමුමරතතෙතන සුචිසතෙතන,
 සෙතෙව සතති ව පරෙ සලසා තුසතෙතා
 සතෙතා ගරං තමිත තුසසතු මුද්දිතාස

සංමිසසරච්ඡිපතිතාසිධ රුරසුපෙ
 සුපිකතෙතනිලසිමි මහාසසෙත
 සෙතෙතනුසුලිච්ඡිතා රිසුරුපඛිත
 පඤ්ඤාදිසසදිසෙත පච්චගාමිතොති

ERRATA.

සුඛිපණ්ණං.

පිඨකය. පනත:පිඨකය.	අසුඛිපණ්ණං.	සුඛිපණ්ණං.
2 ... 15 ...	ගාභනකං	... ගාභණකං
3 ... 11 ...	සුසුදකං	... සුදකං
... III ...	දෙසින	... දෙසින
4 ... 19 ...	භෙදවිසෙක	... භෙදවිසෙක
5 ... ■ ...	ආවිකානික	... ආවිකානික
23 ... 36 ...	දෙ—අභං	... දෙ—අභං
26 ... 3 ...	මුඛි	... මුඛි
29 ... 29 ...	ගජිපි	... ගජිපි (එවං සබ්බකං)
45 ... 6 .	සිප්පකං	... සිප්පකං" ඒ
... 24, 25 ...	ආවාදෙසං	... අවාදෙසං
... 28 ...	නිගග්ගිකං	... නිගග්ගිකං
49 ... 4 ...	සාමාදිදං	... සාමාදිදං
... 9	විජිවි පච්චි	... පච්චි විජිවි
51 ... 89 ..	අග්ගිසිප්පි	... අග්ගිසිප්පි
53 ... 5 .	එකවිවිකාල	... එකවිවිකාල
55 ... 11 ...	ලෙසෙ	... ලොසෙ
56 ... 12 ...	සුභකං	... සුභකං ගාභනකං
59 ... 83 ..	ලභකං	... ලභකං
58 ... 27 .	නිකුට්ඨකං	... නිකුට්ඨකං
... 31 .	සෙසෙසිප්පි	... සෙසිප්පි
63 ... 23 ...	ලිපි ලෙස	... ලිපි ලෙස
64 ... 27 ..	රජ	... රජ
71 ... 22 .	උප්පාදං	... උප්පාදං
73 ... 25 ..	කෙක	... කෙක
76 ... 19 ...	සච්ඡිකං	... සච්ඡිකං
79 ... 27 ...	උප්පාදං	... උප්පාදං
81 ... 3 ...	ආවාතං	... ආවාතං
83 ... 14 ...	ආප්පං	... අප්පං
92 ... 24 ...	ආවාතං	... ආවාතං
99 ... 16 ...	සච්ඡිකං	... සච්ඡිකං
103 ... 35 ..	විදු	... විදු
106 ... 18 ...	විජිවි	... විජිවි
109 ... 4 ...	ගාභනකං	... ගාභනකං
113 ... 26 ...	ඒ	... ඒ
115 ... 7 ...	සච්ඡිකං	... සච්ඡිකං
116 ... 4 ...	ආවාතං	... ආවාතං
122 ... 13 ...	රජ	... රජ
123 ... 39 ..	කාසිකං	... කාසිකං, අග්ගකං
124 ... 19 ..	ආවාතං	... අග්ගකං
126 ... 15 .	ආවාතං	... ආවාතං

පිළිවෙත	පටුන	පිටුව	පරිච්ඡේදය	පිටුව
130	..	16	..	විකල්ප " නාමය " නාමය
132	...	14	...	අධිකාරකයා ... අධිකාරකයා
134	...	II	...	විකල්ප ... විකල්ප
135	...	40	...	ව ... ව
141	...	7	...	දුර්වලතාවය ... දුර්වලතාවය
142	...	7	...	කැපී ... කැපී
	...	40	...	සහතිකය ... සහතිකය
143	...	20	...	විකල්ප ... විකල්ප සහතිකය
144	...	31	...	ප්‍රතිපත්තිය ... ප්‍රතිපත්තිය
				(ඒම සහතිකය)
146	...	7	...	අවසාන ... අවසාන
147	...	39	...	උපදේශකයා ... උපදේශකයා
155	...	4	...	රැස්ස ... රැස්ස
172	...	24	...	විකල්ප ... විකල්ප
177	...	30	...	විකල්පය ... විකල්පය
182	...	2	...	විකල්ප ... විකල්ප
191	...	27	...	අවසාන ... අවසාන
197	...	36	...	කැපී ... කැපී
200	...	35	...	කැපී ... කැපී
204	...	29	...	කැපී ... කැපී
208	...	12	...	විකල්පය ... විකල්පය
209	...	21	...	විකල්ප ... විකල්ප
218	...	8	...	අවසාන ... අවසාන
	විකල්ප ... විකල්ප
222	...	17, 22	...	විකල්ප ... විකල්ප
223	...	35	...	විකල්ප ... විකල්ප
225	...	27	...	අවසාන ... අවසාන
232	...	6	...	විකල්ප ... විකල්ප
235	...	23	...	විකල්ප ... විකල්ප
240	...	29	...	විකල්ප ... විකල්ප
246	...	9	...	විකල්ප ... විකල්ප
252	...	40	...	විකල්ප ... විකල්ප
253	...	7	...	විකල්ප ... විකල්ප
	...	18	...	විකල්ප ... විකල්ප
	...	19	...	විකල්ප ... විකල්ප
258	...	24	...	විකල්ප ... විකල්ප
259	...	23	...	විකල්ප ... විකල්ප
	...	29	...	විකල්ප ... විකල්ප
260	...	11	...	විකල්ප ... විකල්ප
264	...	35	...	විකල්ප ... විකල්ප
265	...	19	...	විකල්ප ... විකල්ප
270	...	38	...	විකල්ප ... විකල්ප
271	...	2	...	විකල්ප ... විකල්ප
275	...	39	...	විකල්ප ... විකල්ප
280	...	6	...	විකල්ප ... විකල්ප
283	...	9	...	විකල්ප ... විකල්ප
285	...	8	...	විකල්ප ... විකල්ප
287	...	8	...	විකල්ප ... විකල්ප

පිටිකරෙකා	පහසුකරෙකා	අප්පායා	පුපායා
288	...	2	...
289	...	21	...
290	...	9	...
293	...	44	...
299	...	23	...
306	...	2	...
309	...	17	...
310	...	11	...
	...	18	...
352	...	19	...
354	...	10	...
359	...	27	...
362	...	27	...
	...	35	...
375	...	14	...
379	...	10	...
	...	32	...
404	...	32	...
406	...	21	...
409	...	5	...
413	...	14	...
429	...	11	...
433	...	7	...

INDEX.

අනුකතමණිකා.

1 පණණියකුර් 19	ඉති සන්ධිකතය පරිමා කණඩා	1 සුත්තයකුර් 11
19 = 32	" දුර්ගත කණඩා	12 = 22
32 = 39	" තර්ගත කණඩා	23 = 29
40 = 54	" චතුරතරා කණඩා	30 = 41
55 = 61	" පරිමා කණඩා	42 = 51
66 = 125	ඉති නාමකතය පරිමා කණඩා	52 = 119
126 = 147	" දුර්ගත කණඩා	120 = 160
148 = 177	" තර්ගත කණඩා	261 = 210
178 = 198	" චතුරතරා කණඩා	211 = 248
199 = 209	" පරිමා කණඩා	249 = 272
210 = 260	කාරකකතය ජලා කණඩා	273 = 317
266 = 304	සමාසකතය සංගත කණඩා	318 = 345
305 = 340	කවිකතය අභිමා කණඩා	346 = 407
341 = 356	ඉති ආබිකතය පරිමා කණඩා	408 = 433
356 = 373	" දුර්ගත කණඩා	434 = 459
373 = 385	" තර්ගත කණඩා	460 = 483
386 = 407	" චතුරතරා කණඩා	484 = 521
408 = 427	ඉති නිබ්බානකතය පරිමා කණඩා	526 = 505
427 = 438	" දුර්ගත කණඩා	552 = 572
439 = 452	" තර්ගත කණඩා	573 = 591
453 = 464	" චතුරතරා කණඩා	592 = 608
465 = 470	" පරිමා කණඩා	609 = 625
475 = 514	උණදිකතය ජලා කණඩා	620 = 676
516 = 544	සද්දරුපාභි	566 = 569
516 = 526	සුලලිඛිතසද්ද	568 පණණි සුධාතුරුපාභි
527 = 530	ඉතමිලිඛිතසද්ද	569 පණණි ගතධාතුරුපාභි
530 = 533	කප්පසකලිඛිතසද්ද	570 පණණි තත්තධාතුරුපාභි
533 = 540	සබ්බකාමාභි	570 = 571
541 = 544	භවික්කසද්ද	571 = 581
545 = 571	ධාතුරුපාභි	581 පණණි සංකල්පපාභි
546 = 553	භුධාතුරුපාභි	582 පණණි ලොපාපකතාභි
553 = 560	පච්චාතුරුපාභි	582 = 585
560 = 565	ගත්තධාතුරුපාභි	585 = 586
565 = 566	රුපිධාතුරුපාභි	586 = 589
566 පණණි දිට්ඨාතුරුපාභි		589 = 598
		කිංකරාගතධාතුරුපාභි

MUKHAMATTADIPANI;

OF

KACHCHĀYANA TIKĀ

මුඛමතනදීපනි;

අර්ථා

ක වචා ය න වි කා.

නමො නසස සහමංගො අරහංගො සම්මාසම්මෙවසස.

බුධ. විසුඛවිච්ඡුඛජනස්ස සුඛි
සමපාපකං සකලලොකවිමෝගකස්ස,
මෝගස්ස ධංසකෘපිස්ස සුචිත්තධම්මං.
නනිතං සංගමනසුත්තමදනධිමොගස්ස.
කවචායනම මුඛිවජ්ජනිතබුච්ඡිස්ස
කවචායනස්ස බුඛමත්තමගං කරිස්ස,
පාරමසර්වතවිනිවජ්ජනිවජ්ජනස්ස
ලුඬුසදෙසව්වලම්බි කතස්ස ගෙන

සං කිචි ගප්ථි. සමාරභිතුකාමෙන තාවාචරිසෙන රතනත්තස්ස
පණ්ඨිං කතා තබ්බිතතනතරුසෙන සමාරභිතබ්බිතති බ්හස්ස
මහාසුරිසලකච්ඡසබ්බිසුඤ්ඤාතාදිගුණසමුපතතිසම්ඛිතාස බුඛස්ස,
භාවානාතාදිගාවෙන ධම්මස්ස, සුභාදිපනනතාදිගාවෙන සබ්බස්ස
•ව සබ්බලොකාභිවජ්ජනිස්ස අත්තතො සද්දෙතො පණ්ඨිං දස්සෙ
ගෙන 'සෙට්ඨං තිලොකමිභිතං අභිවජ්ජිගග්ග නති අදිමාග
එත්ථ ව තබ්බිතතනතරුසතා නාම සථාපටිඤ්ඤාතනාසිඨිථො
දනසමුත්තා රතනත්තසපණ්ඨිකරණෙන සි සථාපටිඤ්ඤාතනාසි
ඨිථොදනසමුත්තා ගොඨි, තස්ස අරහිසපුරුසතො, පුරුහිසපුරුස
තාස ව ඔබ්බලකාවගො, ඔබ්බලෙන ව සථාපටිඤ්ඤාතනාසිඨිත
තො වුත්තං සි ගගවත්ති පඤ්ච පුරුහිසිතං එතං ඔබ්බලමුත්තම'
නති "එතාදිසාහි කතාන සබ්බිසම්මපරුජිතා සබ්බිස සොත්ථි.
ගට්ඨනති ති ව

අර්ථා තස්ස ගදාදුපද්ධව්වසරුපසානකතො, විගතගදාදු
පද්ධවකරුස ව සථාපටිඤ්ඤාතනාසිඨිථොදනසමුත්තාසම්මවගො,
වුත්තං සි ගගවත්තා "එට්ඨං වුච්ඡං සරණාගං ධම්මං සබ්බං සිකම්මො
ගසං වා ජට්ඨිතතං වා ලොච්ඡංසසං න භෙසසති" ති

අථවා, තඤ්ඤා පඤ්ඤාපරිභාසනාවනො, අපරිභාසනාවනො ව
 යථාපරිභාසනාපරිභාසනාවනො, වුත්තං සී භග
 වතා, “සත්තිමෙ භික්ඛවෙ අපරිභාසනා ධම්මා, කතමෙ සත්ති,
 සත්තිගාරවතා ධම්මගාරවතා සත්තිගාරවතා සිත්තිගාරවතා සමාධි
 ගාරවතා කල්‍යාණමිත්තතා සොච්චස්සතාති.

අථවා, තඤ්ඤා අසුච්චිකිතතො, වච්චිකිතතො ව යථාපරිභාසනා
 තත්තිකිතපරිභාසනාවනො, වුත්තං සී භගවතා “අභි
 වාදනසිලියං නිවර්තං වච්චපචාසිතො වතනාගේ ධම්මා වච්චිකිතති”
 තාදි.

අපරෙ නයො පසරණරමෙත රතනත්තසපණ්ණමවචනං රත
 නත්තසංඝං යථාභුතභුණ්ණාච්ඡාසනෙත පසරණ ගාරවුත්තාදන
 තිං වා, තස්ස ස්වාසනාතතාවෙත රතනත්තසගාරවුත්තාදනතිං වා.

අථවා, රතනත්තසපණ්ණමවචනං සද්ධාරවොසකමනස්ස, තං
 විඤ්ඤානං විතරාගධනස්ස, තං පසරණස්ස ගාහනස්ස, තං වච
 නත්තාවබොධනස්ස, තං සබ්බසම්පත්තිනිවර්තනස්ස.

ඵලං න තස්ස සුගතාදිකතස්ස පස්ස
 භුක්ඛපසිඤ්ඤාදිගුණසමග්ගං,
 සබ්බකම්මපි තුරුතනනතමස්ස සීමා
 වජ්ජුතසස්ස නිගවාසිතතාරහස්ස.

තස්මා අලමතිස්සමෙත අනුප්‍රබ්බපදවණ්ණිකමෙවෙද්දති සමා
 රතිස්සාමි.

සෙසං නිලොකමතිතං අභිවඤ්ඤානං
 බුබුච්චිමමමලං ගණවුත්තමිච,
 සත්තිස්ස තඤ්ඤා වචනස්සවරං සුඛොද්ධිං
 වසවාමි සුගතතිතමෙත සුසංඛිකස්සං.

තස්මා, සෙසංනිවර්තනං, නිලොකමතිතනං නිලොකමතිත
 පුරිතං, තයොලොකං=නිලොකං, තෙත මතිතං=නිලොකමතිතං,
 අභිවඤ්ඤානං අභිවඤ්ඤා, අග්ගතති උත්තමං, බුබුච්චි පච්චික
 සබ්බමමිං, බුබුච්චිපදන අඤ්ඤාති බුබුච්චි පච්චිකතති,
 සබ්බමසධාභුතො සම්මතිතපාටිසොගොගිති. ඉධ පථ “බුබු
 ගමාදිසෙ සත්ති” ති වුත්තතො බුබු ඉවෙතිතස්ස කතාරි තප්ප
 ට්ඨොලොකමෙත වෙති ත වච්චිතං. ධම්මතති නවිලොකතතර
 ධම්මං සපරිසරතිස්ස වා, අවිලකති නිමමලං චලපච්චිකං වා,
 ගණතති සමුත්තං, උත්තමතති උබ්බතමතො උග්ගතමතො
 සෙසංනා ව උත්තමං, උත්තමං ගණතති සමානො.

බුබු. වෙති ඵලං වසංඝං ධම්මසංග්ගන යොජෙති, සෙසං
 නිලොකමතිතං අග්ගං බුබු අභිවඤ්ඤා, අවිලං ධම්මම, උත්තමං
 ගණම අභිවඤ්ඤානං යොජෙති.

ඵලං ව සෙසංනිවර්තන බුබුස්ස ගුණසමග්ගතං. දිපෙති,
 නිලොකමතිතති සුඤ්ඤාමග්ගතං, අග්ගතති සම්මතතො,

තස්‍ය ච ගුණවතනතාදීපතෙන ගුණවිවිධත්වයෙනිවග්ගාන
සමස්තං දසෙය්‍යති, ඉතරවසදීපතෙනතිතරෙසං.

සඳුසායාති සදෙවකසායා ලොකසායා සායනතො සඳුසාය, තසායාති
සො යො සෙඨහිති ආදිතා වුතෙතා, තසාය, වචනස්වරයාති
උචිතො දතෙනාති වචනං, අවිසතිති දතො, වචනසාය දතො=
වචනතො, උත්තමථොන වරෙ, වචනතො ව සො උරෙවෙති=
වචනත්වරෙ, තං වචනස්වරං, පුබොවුයති පුච්ඡ සුදා, චතො
විති හාසිසාමි, පුත්තනිතනති පුත්තාපුච්ඡා, පුත්තනති වෙත
විවකතාසවිසිසෙතං. තං හි;

“දතොතං පුච්ඡතො පුච්ඡතො සවරතො”ථ පුපුදතො,
පුත්තාතා පුත්තසහාගතො ච පුත්තං පුත්තනති වුචති.”*

පුත්තනති හි පුච්ඡ ගණිතෙතිමසා දතො පුච්ඡෙතිති දතො පු
පුබ්බසාය වච විසතතිසං. වාචාසවිධිමසා පුච්ඡ වුත්තනති වා—පු දතී
සායෙතිමසා දතො දතීසවිධිති වා—පුද පත්තරෙණිමසා දතො
පුදෙති පත්තරෙතිති වා—පු පුබ්බසාය තා පාලනෙතිමසා පුච්ඡ
දතො තාසතිති වා, “සාවකමෙපු ත” ඉති වත්තමානෙ “වුච
ගමාදිසෙ කතනි” ති කතනි තාප්‍යවිසං. කතා “සාසදිසතො
තාය විසො වෙ” ති වත්තමානෙ “ගුණදිවතොනො නො වි වෙ”
ති වාචනතායං. ලොපං කතා තප්‍යවිසසා ච වෙතොං කතා
තො පුච්ඡෙති. දිසෙරසා “කචාදිවපුත්තනති. දිසෙරසාප්‍යවි
සෙපුච්ඡ” ති රසං. කතා තෙතබ්බං තෙතා පුත්තනාදිමි
කතො රූපං පිඤ්චති

පුසසිකප්‍යනති පුදුරං සසිකප්‍යං, සසිකති එතොති කප්‍යො,
සමිමා සිසතිති සසිසමොධාතං වා, සසිහං කප්‍යො=සසිකප්‍යො,
සොතො සසිකප්‍යො සසා සො=පුසසිකප්‍යො. තං. පුසසි
කප්‍යං, එතොති එතසිං. වචනස්වරෙ, යං සෙසං. තං ජෙන
විතතෙසෙව වුචා ලපනතිති සමිමෙති.

එස් වචනස්වරෙ තාච තනති දතොතො. ලොකිසලොකනතර
සමිමාතො දතො.

රසෙය්‍යං ජෙනවිතතෙසෙව වුචා ලපනති
තාචාති තසා වචනස්වරෙවිසෙතො,
දතො දතවරපෙදපු දතොතොවා
රසෙය්‍යතමිතො සදමිතො විවිධං පුරණො

තස් ව සෙය්‍යං තාච තවිලොකනතරවිසමි, තං ජෙනවිත
තෙසෙව වුචා ලපනතිති දතො,† දතති හි තප්‍යවිසතිදිපතර
තොතොසෙ සොතාසතිමිසාපවිලොකතොවා, එනි ව සෙය්‍යතති
සසසිතරං, ජෙනවිතතෙසෙතාති ජෙනත දෙසිතතෙසෙව, වුචාති
සෙසෙතවිසසිසමිමෙති. පෙදෙසෙසො හබ්බසාලා, තෙ

* පුත්තනති දතොතං, වරවිසෙය්‍යතෙ † දිසෙරසං. වරවිස.

පන සක්කප්පනානි විසෙසනාමමාන සුසක්කප්පනානි චුත්තනනානා තමන් ක්‍රියාගුණත්තියාදිවිජ්ජෙසු ගුණතාමි, තථා සාමඥඥාගුණ සිතත්තමොපපාතිකෙසුපි ගුණතාමි, අවතතිකුලිඛිකතෙවිතති කාසි මිසමුත්තනනාසු පන තෙමිතතිකතාති චෙදිතබ්බං. අථවා සක්කප්පනානි සාමඥඥාතාමි වා, තථා හි කොපි ආදිවසෙන නාමි. ලහති, “පාරුජිකකරොති” ති එවමාදි. කොපි අනතවසෙන, තික තිපාතාදි අසං පන ආදිවසෙන ලබ්බාමොති චෙදිතබ්බං. අස මෙමෙත්ත සාරතො සමෙමිතබ්බං උපරි නාමකප්පසාරමිතනනානා භාවා.

නිවිතනං පන දුච්ඛං අජ්ඣතතිසං බාහිරවාති, තත්ථ අජ්ඣතති සං නාම දුතතිකරිතතපදබ්බසඤ්ඤාතතාස දුතතිතමසි. ගහෙතවා පටිපත්තිසං විරජස්සිතා දුකෙබ්බසතිමුත්තමානං සත්තසමුත්තං දිස්වා සමුස්සාතිතමිතා කරුණං. හං පන පසොපතවසාති නිප්පාදතසමත්තපකරණරමිතකරණතෙව කරුණං අනතතො සංවොදිතතාමි. දසෙසති බාහිරනාම තදුරමිතිඤ්ඤාතො සත්තා සමුත්තො, හං බුබ්බාති බාපදිසති

කතතා නාම “එතදග්ගං ජිකඛිවෙ මම සාවකාතං භික්ඛුතං සඛ්බිනෙතන භාසිතස්ස විජාරෙත අනං විහරන්තාතං සද්දං මහාකව්වාසතො” ති හතවතා එතදගෙහ ධර්මතො ආසක්ඛො මහා කව්වාසතො, හං චිකඛිජිති දසෙසති

පරිමාණං පන දුච්ඛං පරිච්ඡේදප්පාමාණං සමුත්තප්පාමාණවාති තත්ථ පරිච්ඡේදප්පාමාණ වසෙන ගෙවිසති පරිච්ඡේද, තථා හි පච්ඡ සක්කපරිච්ඡේද, අනං නාමපරිච්ඡේද, වත්තාගෙ අබ්බතපරිච්ඡේද, ජ සිඛ්බිධානපරිච්ඡේද, ති එතාතිතෙව වත්තාරි සකරණතිති මුළුමන, පච්ඡ සක්කපරිච්ඡේද සක්කප්පකරණං, අනං නාමපරිච්ඡේද නාමප්පකරණං, වත්තාගෙ අබ්බතපරිච්ඡේද අබ්බතප්පකරණං, ජ සිඛ්බිධානපරිච්ඡේද සිඛ්බිධානප්පකරණති සමුත්තප්පාමාණ වසෙන පන සත්තසත්තාසිසසසසමත්තප්පාමාණං, සුත්තාති පන දසාසිසාති සත්තසත්තාති හොති හං සුසක්කප්පකති එත්ථ පුඤ්ඤර සථිවාමසෙන පුසදෙදන සමුත්තාවසති, නාතිසංවෙසතාති විධාර සමාණතාස හි පුඤ්ඤරං හොතිති

පසොපතවසන දුච්ඛං මුඛපසුසඛිකප්පසොපතවසෙන. තත්ථ මුඛපසොපතං නාම අනබ්බතකොසලුමිත සවිපාදෙති බාජ තාඤ්ඤාපටිසං පටිච්ඡෙදිති ව පසාසෙති ව අනාඤ්ඤාපං බාජතං. උග්ගිසෙති ව උග්ගිසාපෙති ව — සථං පන තහවා මුඛනාදිසු වතුසු ධාතෙසු උප්පනං පරප්පාදං සහස්සමිති නිත්තස්ස පරිසවතුමෙසසු වෙසාරස්සප්පසොපතො හොති, එවිට්ඨාපි සකාති සොහො නාටිකාදිසු වතුසු පදෙසු උප්පනං පරප්පාදං සහ ස්වමිති අතිමුග්ගිතා වෙසාරස්සප්පසොපතො හොති, දුද්ධිකුමාර පසොපතං හං සබ්බං එසදෙසතිදසසකුමාරික දසෙසොනා විවතස්සවරං පුමොමුති අන

බෞත්තානුරූපං අත්තස්ස ච අත්තානුරූපං බෞත්තස්ස ච ස්ථා
වතො අධිගතතතා සගවතා නොසු නොසු සුගතනොසු සං අකතත
බ්බතො පටිනික්ඛිතං තං පරිවෙජ්ජති සං කභ්බාබ්බතො අනුඤ්ඤානං
තං සමාදුස චිත්තති, නතො අකතතාබ්බමෙව න කතං කතතාබ්බං
මෙ අපරිවච්ඡිතතනති පටිවච්චෙකමතො පාමුජ්ජං ඡස්සති, පමුදිතස්ස
පිති ඡස්සති, පිතිමනස්ස කායො පසසමනති, පසසමනායො සුඛං
වෙදස්සති, සුඛිතො චිත්තං සමාසිස්සති, සමාසිතො ස්ථායුතං පඡ
නාති, පටිච්චසථායුතො සත්තමොභවිවසස්ස භාගී භොගීති ඉද
මිධ අනුසංඛිතිකප්පසොජනං. තං සෙසන්ති අදිනා අපදිස්සති
අදිතාථාසං, පන සහ පණ්ණෙව චුම්බාපායොජනපටමං සුඛිපච්චකං
දරෙසස්සා සිසාතං. තස්ස සවණ්ණගතණ්ඩාරණ්දිසු උසාහජන
තස්ස. දුතියතාථාසං අනුසංඛිතිකප්පසොජනමානං. අථවා විසි
ගාථාති පසොජනවසස්සිකාතං. සිසාතං. උසාතං. ජහෙති. එවං
විසි ගාථාති සුඛිපච්චකං දරෙසස්සා අකමරපදුමොග්ගාචසු කතරං
පඨමං සමාදෙහබ්බතති චිත්තාසං පදුමොග්ගාචසු අකමරමොග
භාවමුලකතතා පඨමං. තං මුලකාරණයුතං අකමරකොසලො සමා
දෙහබ්බතති දරෙසරතො වුත්තප්පකාරණං. අකමරකොසව
පසස්සිති. “අරෙයා අකමරසඤ්ඤානො” ති අදිවාන.

1. අරෙයා අකමරසඤ්ඤානො.

සබ්බවිච්ඡානමරෙයා අකමරරගම සඤ්ඤාසංග
අකමරපිපතතිසං හි සති අත්තස්ස දුග්ගසනා රහාති,
තස්මා අකමරරතාසලං ඛුද්ධකාරං සුගතරහතසු.

අයං සෙසරෙයා:—

සො කොචි සමපට්ඨාදි වචනතො සො සෙසරො අකමරසෙසව
සඤ්ඤානො සඤ්ඤාසති සඤ්ඤාසිති සඤ්ඤාසිසතිති, එත්ථ ච සඤ්ඤා
නො’ති සං පුබ්බාස සු අවබොධතො දුරෙවිතාස ධාතුසා රූපං,
තාස ච පන ධාතුසා ගප්පවරෙයා කාලරතරෙය’පි සමිතවති’ ආත ව
“ඤ්දසො තෙකාලිකා” ති.

ඉදං වුත්තං භොගී, ලොකිසලොකුතතරසංඛාතවච්චතස්සඤ්ඤා
පසො අකමරපදෙව පඨමං සසසම්මං. සිත්ථිතබ්බතාති. වුත්තං.
කුබ්බතා වුත්තාදෙ ගාථාවසං වුත්තං, සුභතා කුබ්බතා සුගතස්සාදෙ
සුබ්බවාසාමරබ්බති “අරෙයා අකමරසඤ්ඤානො” තාපරෙ.

ඉදංගමං තස්ස බලවුත්තාසං ජහෙයා ස්ථා වුත්තසුතතිසා සඤ්ඤා
විධාතරෙව පඨමං. වුත්තබ්බං, අවිඤ්ඤාතසඤ්ඤාසං වොතාග්
පිජ්ඣතතො’ති පඨමං. සඤ්ඤාසිතිසාසං. සාමසඤ්ඤාසංස
සඤ්ඤාසු සාම සඤ්ඤාසඤ්ඤාසු පඨමං. වුත්තබ්බං තදරතාගධතා
විසෙසසඤ්ඤාතති, තං දරෙසරතො “අකමරපදෙයා එකවතා
ලිප” තති අදි සුසකමරෙසි, තං පන පුත්තං ජබ්බිමා සංවරණ්ණ
තබ්බං, තෙසෙව තං වුත්තති

“සබ්බෙධා ව පදෙවෙව පදෙයා පද්විත්තතො,
චෙදාතා පථිතාග්ග ව ජබ්බිමා සුගතවිණ්ණතා” ති

ආකාරයෙහි අකවර්ණාමාපණය එව. සහි වුත්තදෙසො ව සියා, සදි පන අකාරවයවා අකවර්ණි අකාරා, තවෙය, අකාරව යවසස කසාවි අභාවතො නිරන්තං සියා වුත්තදෙසො ව, තසා නං සබ්බං ගහෙවා අකාරමරියද අකවර්ණි අකාරා ගහිතො වුත්තදෙසාභාවතො මරියදකොවෙයාදිසදො'හි අවගනාබෝ, අයමස පදවිගහණො. යථා පන "ආ සො" හි ආදිය සො'හි එකකවරෙතෙව සඤ්ඤා උපිතා. කසමා එවමුඛාපි අකාරා ගරු සඤ්ඤා කතා'හි, අයමෙත් වොදනා රුලුහි අකාරවයෙන විසා කාරාසු සඤ්ඤාසු යා රුලුහි සඤ්ඤා, යා වොහාරසුඛමනතමෙව සාබෙහි. යා පන අකාරසඤ්ඤා, යා තවෙව සාබෙහි, අතතො අකාරසස සභාව ව දිපෙහි. ඉධ පන වොහාරසුඛමනතමනපෙකසිතො අතතො අකාරසස සභාවදිපෙනා ගරුසඤ්ඤා කතා'හි, අයමෙත් පරිභාණ. අථවා, අපිගහණං කසමා කතන් වොදනා, සඤ්ඤා විධාරණසු සබ්බසාධාරණසඤ්ඤාව පඨම. වර්තනාබෝ'හි, සබ්බසාධාරණං අකවර්ණසඤ්ඤාං ධර්මතො සියානමාදරුපාදනත්. අකාරෙහි උපරි ධර්මතබ්බං නාම. සසාය "අකාරා අකවර්ණසඤ්ඤා නො" හි වුත්තං, කසමා තදනුරුපවයෙනෙව ධර්මතබ්බතා විනොතො හෙවා වුත්තානං. පාසවකරණවුමෙහ "අකවර්ණාද සො එකවර්ණාදිස" හි සඤ්ඤාසුතමාර්ථි, කසමා හෙවා වුත්තානං අකාරකාරණත්මපිගහණං කතන් දඨබ්බං, අයං හෙත් අකාරා. තෙ ව භො අකවර්ණ අපි අකාරාදසො එකවර්ණාදි සහි. වසවති ව "අකාරා අකවර්ණසඤ්ඤානො"හි ඉමසා ධර්ම තබ්බතාමාපෙකවත්. තෙන නිසො "අකාරා අකවර්ණසඤ්ඤා නො"හි, අපිගහණං පන අසති "තකොදනා සත් අභා" හි ආදිහි විස අඤ්ඤානපෙකම්. සියා'හි පරිභාණ.

අථවා, ආදසො'හි එත් කතමො ඛුට්ඨිති වොදනා, එත් ව තනුණසංවිඤ්ඤාණඛුට්ඨිති දඨබ්බො, දුට්ඨො හි ඛුට්ඨිති තනුණසංවිඤ්ඤාණවයෙන, තත් තනුණසංවිඤ්ඤාණං ලබ්බසණ්ණමානසෙහි ආදිය, අතනුණසංවිඤ්ඤාණං පරිභොදිති බෙහොතිහි ආදිය, ඉධ පන සදි අතනුණසංවිඤ්ඤාණඛුට්ඨිති තවෙය, "සුභිකාසො ඵ, කරසාසො ව, ලොපමෙතන මසා රෙ" හි එවමාදිය අකාරගහණවිසිද්ධං සියා තෙන විඤ්ඤාසති තනුණසංවිඤ්ඤාණඛුට්ඨිති එවෙත් ගහිතො'හි පරිභාණ.

අථවා, අකවර්ණාදසො'හි වුත්තසෙව අකාරදිනං ගහණං සතිහි එකවර්ණාදිසසති කසමා වුත්තතති වොදනා. ඉධ සුත්ත සොපසාය එකවර්ණාදිසං, ඛුට්ඨො පන අඤ්ඤාපි අකවර්ණ සතිහි සුපහසෙති පරිභාණ. තනු පමාණවෙන. තනුණ සංවිඤ්ඤාණං පාසවකරණවත්තති, තං න, අසතිහි තසි, සුට්ඨොදසො, "සුභිකාසො ඵ" හි එවමාදිසතිහි අකාරෙහි වවෙතෙතෙව සසාය විඤ්ඤාණං, අසතිහි තසි. අකාරසෙව අකවර්ණාතවෙන, අසති ව තස අකවර්ණ "අකවර්ණිකාර" හි කරසවසායා. තසි. පන අසති අකාරෙ'හි වොහාරණො,

එක ව තහනුණසංවිඤ්ඤාණබ්‍යව්‍යාපිත එක ව අතහනුණසංවිඤ්ඤාණ බ්‍යව්‍යාපිත පසොගවසෙන අවගතබ්‍යව්‍යාපිත. තථා හි; “අභිද්ධොධාතො” හි එවමාදිපු අසති‘පි තත් තඤ්ඤාපතො පමාණවචනො “භවතො භොතො” හි එවමාදිපසොගාච විඤ්ඤාපතො, භවතො හි අසතොගවචනො “වතතමානො මාතනො” හි අතනො වචනො “සෙසෙසු නතුවෙ” හි නතනො. සවිභවතිනි නතුවෙ නමා “තොතිතා සසිංතා” හි තොආදෙසෙ නතෙ රූපං. එක ව අතනපවචනො වාතවිධාරෙ විනිතො, තෙන ඤාසති අ ඉතාසම්චිතාදසඤ්ඤා ලබති. අපි ව, සදි පමාණ වචන, තහනුණසංවිඤ්ඤාණබ්‍යව්‍යාපිත විඤ්ඤාපතො, සිං, “ලුභිතො තො රසො” හි එකපි තොසති ව්‍යවහරා තහනුණ සංවිඤ්ඤාණබ්‍යව්‍යාපිත භවෙස, එවම සති ලුභිතා මතොපි රසො ‘හි ආපරෙස, සා හි තොස. ගුණාභවෙත ගතිතා‘හි, තත් සං ව්‍යවහරං අඤ්ඤාසම්චිත අතිභාවඤ්ඤාපතො, තං ප්‍රව්‍යවහරං.

අභිද්ධා, සසිං අකාරෙව තොසං ආදිති වොදතා.

“පවතනං පත ධාතං පවපාටිවසා‘පි ව,
 භික්ඛුසාදිපසංභවෙති වුභොතො තොසමිත්තසංභවො.”

තථා හි; පවභාතාති කණ්ඩාලප්‍රවිද්ධොධාතොවචනො, තාති පත ධාතො උපපත්තො එක අතනතිති ධාතොති ව්‍යවහරාති, දුදං වචනාදිති හි අනුචිතසංභවො අනුචිතාරෙතො තත්. තත්. ධාතො උපපත්තො පවභාතාති උපදිතොභවතො තත් තත් සංභවං සසති, ත වෙත් ප්‍රවිධාපරවචනො, සො පත අකාරදි තොමෙත වොහාරමාගතො. තත් ව:—

අවච්ඡාදවග්ගසංභවං සංභවං.
 දුච්ඡාදවග්ගසංභවං තාලං
 වග්ගසංභවං ප්‍රචං.
 තවග්ගසංභවං දතං
 උච්ඡාදවග්ගසංභවං.
 එකං සංභවං තාලං
 භික්ඛුසංභවං
 වසංභවං දොසොති

තත් ව අවච්ඡාදවග්ගසංභවං භික්ඛුසංභවං සංභවං තථාපි කාලප්‍රවිද්ධොධාතො වෙදිතබ්‍යව්‍යාපිත. සථා හි එකං සංභවං දුදං ගතො උපපත්තො දුදං වර්ධනොදොසොති භික්ඛුසංභවො, එවමාදිපි දුදං. සදි පත එකං. ධාතො විසදිසංභවං සසති, අඤ්ඤාපි විසදිසංභවං තොසමිත්තසංභවං තත් තත් වොදතා තත් සංභවං සවිභවතො. සථා හි එකං ව දුදං ගතො වර්ධනොදොසොති දුදං. සංභවං සංභවං හි අඤ්ඤා සංභවොගාණොගාණොගාණො උපපත්තො, එවං සංභවං දුදං. එක ව භික්ඛුසංභවොදොසොති එකං තත් ව

නිසසයා බැඳෙන නිසසයා, තථා හි; සරපවිබ්බවුත්තියෙහි
බැඳෙන, න බැඳෙනපවිබ්බවුත්තියෙහි සර, තථා ව "නිසසය
නිසසයෙහි නිසසයාව පඨමං වත්තබ්බං" නි සරව පඨමං වුත්තා
තෙව දුට්ඨා එකජ විජ්ඣති, එතථ වි චිත්ත අපාකා එකජ බිඳුකතර්ථි
"අපාකබ්බුකෙසු බිඳුකාව පඨමං වත්තබ්බං" නි එකජව පඨමං
වුත්තා තෙව කණ්ණිකාලොථිප්පසෙන තිවිධා, තථා ව ධාතපටි
පාටියා පඨමං කණ්ණිකාව වත්තබ්බා, තතො තාලුජ්, තතො ඔඨි
ජ්ඣි තෙ ධාතකාමෙන වුත්තා. තතථ ව ලුහුකතතා රසසාහං,
ගරුකතතා දිසාහං, "ලුහුකගරුකෙසු ලුහුකාව පඨමං වත්තබ්බං"
නි රසසාව පඨමං වුත්තා විජේප්ප පන එකායෙව පඨමං වුත්තා,
කසමා. පඨමපතිජිතධාතවසන්තතතා'නි අයුත්තාව සරනමනු
පුබ්බ වත්තා

බැඳෙන පන දුට්ඨා, ව්‍යාභාවගතවසෙන, තතථ ව වග්ගානං
බිඳුකතර්ථානා ඉතරෙසං විතර්ථතා වුත්තනසෙන වග්ගාව පඨමං
වුත්තා. පව්චග්ගානං පන අනුකෘතමා ධාතානුකෘතවසෙන
වෙදිතබ්බං පඨමං හි කණ්ණිකානං පතිජිතං, තතො තාලුජ්ඣ
දරෙනාඨිභානානි තතථ ව වග්ගකඛ්ඨපි දුට්ඨා සොසාසොස
වසෙන, තෙසු ව කිවාපි බිඳුකතර්ථානා සොසාව පඨමං වත්තබ්බං
තථාපි සෙ සොසවසෙන, තෙ ගරුකා, සෙ සන අසොසවසෙන
තෙ ලුහුකානි, "ගරුකලුහුකෙසු ලුහුකාව පඨමං වත්තබ්බං" නි
අසොසාව පඨමං වුත්තා, තතථ පි වග්ගාදරෙසං ලුහුකකර්ථනා
පඨමං වුත්තා, ඉතරෙ පන ගරුකකර්ථනානා පච්ඡා වුත්තා තෙ
ව සරුපාසරුපවසෙන දුට්ඨා, තෙසමනුකානෙ, වුත්තනසොව.

අඨථා, වග්ගකඛ්ඨපි දුට්ඨා සරුපාසරුපවසෙන, තතථ ව සරුපා
බිඳුකතර්ථානා පඨමං වුත්තා, තතො ඉතරෙ. තතථ ව සරුපා
දුට්ඨා සොසාසොසවසෙන, තෙ පන කිවාපි සමානා, තථාපි අපො
සාව පඨමං වුත්තා සොසපුබ්බතාගෙ අපොසානං වත්තබ්බං
එමං හි සති අසංකිණ්ණතා සොතිනි තෙසං වුත්තනසමෙව. අවග්ගා
'පි දුට්ඨා සොසාසොසවසෙන, වුත්තව වුත්තියා; † ග ප ඩ ජ කා ඥ
ව ඨ ණ ද ඩ ත ඩ ප ම ය ර ල ව ග ල ඉති හොසා; ක ඩ ව ජ ව
ඨ ත ථ ප ථ ස ඉති අපොසානි. තතථ ව බිඳුකතර්ථානා සොසාව
පඨමං වුත්තා, තතො ඉතරෙ. සොසාව දුට්ඨා එකජ විජ්ඣති, තතථ
ව බිඳුකතර්ථානා එකජව පඨමං වුත්තා, තෙසං පනානුකෘතමා
ධාතපටිපාටිවසෙන වෙදිතබ්බං තතො විජේ, තතො අපොසො
ගලඉති ව, තතථ පන සකාරෙ සොසතා කණ්ණිකානං ව; කිවාපි
පඨමං වත්තබ්බං, පටිපාටිවසෙන වුත්තාපි උපාටිපාටිවසෙන
උපාටිපාටිනි සුපසානි. උපාටිපාටියා වුත්තනානි අඨබ්බං.
ලසාරං පන වසාරවසාරං කඩ්ඩා සඤ්ඤාසංචිද්ධ පඨමානි, ඉධ පන
විජුං සෙව පටිතා, පුත්තකාග්ග පන තසා ධාතෙ ලසාරමෙව

* සරුපාසරුප වසෙන † විසසයා සඤ්ඤා ‡ සඤ්ඤානි වග්ගව වසෙන

පඨති දිසසති හි, “සව්වදනතරලා වාතමා; දහස්ස භෙද ලං” ඉච්චවමාදිසු, තස්ස පන කිවාපි සොසාසොසව්වාරණ න සතා. ලකාරස්ස වුත්තව්වාරණසුසාරෙනව සකතා විඤ්ඤාදානති න සතාති දඨබ්බං තස්ස තඨානිසත්තා සද්දසන්ථ පන ඩකාරස්ස වුත්තාසකාරවෙව සකිංස න තස්ස විසුං වුත්තං. තං පන න සබ්බෙ සබ්බස් වොතරනති. සෙවි පන තස්ස ථානෙ ලකාරං පඨනති, දකවි ඩකාරනති ඤාපනත්ථ. වුට්ඨත්තා සොසතථා ව රකාන්තනතරං වතභුබ්බපි පච්චිමං කතා වුත්තොති දඨබ්බං අසසරතභා අවගගතතා සොසාසොසවිනිට්ඨවුත්තාතතා ව සබ්බ පච්චිමං කතා නිගගතිතං වුත්තානති දඨබ්බං. අසමෙස්ස පරිභාසෙ.

අථවා, අනබ්බති එත් අසරෙදා.

“පටිසෙධවුට්ඨතබ්බාචෙ අඤ්ඤාසන්ථ සදිසෙපි ව,
විරුචෙ ගරහෙ සුරෙඤ්ඤා අකාසෙ විරහස්සකෙ” හි.

වුත්තෙසු අසු අන්තෙසු කතරෙස්සාති වොදනා තථා හි; අඨ භාති ආදිසු පටිසෙධෙ දිසසති, අසෙසඛා ධම්මාති ආදිසු වුට්ඨති, අනවස්මිතිනති ආදිසු තබ්බාචෙ, අවංකතා ධම්මාති ආදිසු අඤ්ඤාසන්ථ, අමනුස්සාති ආදිසු සදිසෙ, අකුසලා ධම්මාති ආදිසු විරුචෙ, අත්ථති ආදිසු ගරහෙ, අනාචොති ආදිසු සුරෙඤ්ඤා, අසුතක කං සාපනෙසානති ආදිසු විරහෙ, අනුදග් කඤ්ඤාති ආදිසු අස සන්ථ, ඉධ පන අඤ්ඤාසන්ථ, බරණං බරතං “බසං නත්ථ ඵලෙසනති අනබ්බති විරහෙ වා දඨබ්බාති පරිභාසෙ

අථවා, කිම්දං සමුදයවාසානිත්තති උදුසු අවසව්වාසානිත්ත තිති වොදනා. ඉහ අවසව්වාසානිත්තති එව දඨබ්බා. අඤ්ඤාථා ගගගකුලස්ස සතං දරතිතති ආදිසු විස, අකාන්දසො සමුදි නාව අනබ්බ නාම සවෙසසු, එවං ව සති “ලොකා උභාසාසෙ ව; කරස්ස කාසෙ වෙ” හි එවමාදිති සුත්තාති න පිඤ්ඤාසු.† එවමිත්තාති වෙතාති ආවරිසෙත, තෙත තානෙව ඤාපසනතිති සඤ්ඤාදර්ශාදෙවදත්තාදසො භූත්තතිති ආදිසු විස අවසව්වාසා නිත්තතිවරෙසෙනවෙදං වුත්තනති පරිභාසෙ

අථවා, එත් ව ආදසොති සංසපදනති වදථ, ඉමස්ස ව සුත්තස්ස අර්ථාසතකාලෙ අඤ්ඤාසං සුත්තාතං. අනාවිතො කෙන සමා සො සොතිති වොදනා. ආදුත්තවසෙත සබ්බං විතරකකාමා පච්ඡා ගඨාරවොසරණං උපරි වත්තබ්බං පටිට්ඨ එවං වුත්තනති පරිභාසෙ

අථවා, “අසො අනබ්බසාසුතො” හි ආදිසු අනබ්බ නාපිච්චති ඤාපනත්ථිදනති ඤාපනත්ථිදනං, නාපිච්චති අභිච්චෙත වොසා සෙ න සුරතා, වොසාර අසති නත්ථ නත්ථ වොසවිතො ඉතිති ඤාපනත්ථිදනති විවතං න සුත්තනති වොදනා සථා ලොසක තථා සද්දසන්ථපි පටිපත්තිත්තං. න එවිරුප. අව

ගන්නබ්බං. ලොකෙ'පි හි රුක්ඛස්මිං අසති න බීජෙන භවිතබ්බං, බීජස්මිං අසති න රුක්ඛබ්බෙනති න විත්තයන්ති. පරමජෝපි අවිජ්ජා අසති න බබ්බෙන භවිතබ්බං, බබ්බස්මිං අසති න අවිජ්ජා සෙති න විත්තයන්ති, සද්දසංයෝපි සබ්බාපමායෙසාති පරිත්ති ත්තාති පරිභාසෙති.

අථවා, කතමිදං සඤ්ඤාසඤ්ඤාදීවිධානමිති සද්දසංයෝපි චොදනා, යථා පන කුසලං රූපං චක්ඛුමා'ති ආදීසු අඤ්ඤාමඤ්ඤානපෙකොධායෙව අයෝ සම්භවති, තථා ඉධාපි අකංඛා ම අපි ච ආදයො ච එකව ත්තාලියමාති අඤ්ඤාමඤ්ඤානපෙකොධා අයෝ භවෙය්‍ය යථා වා පන නිලුපපලනති ආදීසු සමානාභිකරණයෝ සම්භවති, එවමිධාපි පච්චිකතවිභතති සුත්තාත්තා* සමානාභිකරණයෝ සම්භවතො අකංඛා ආදයොති වා අයෝ භවෙය්‍ය. “අයෝ අකංඛරසඤ්ඤාතො” ති වච්චා වුත්තා නානා අකංඛා තාම අකංඛරසයොති වා අයෝ භවෙය්‍ය සෙවිතති ආදීනා නයෙන පණ්ණාසකස්ස සප්පතො පණ්ණාසකස්ස සද්දවාරං චොකාකමිති ආරම්භනා අනුමමනවචනමිදන්ති විඤ්ඤාසති, තස්ස ච අනුමමනවචනයෝ සිංචෙ පඨමස්ථිපි තත්ති සකානා †විඤ්ඤාතො, දුතියයො'පි “අයෝ අකංඛරසඤ්ඤාතො, අකංඛරෙහි කාර” මිලේච්චමාදීසු අකංඛරසදොන අකංඛරදීනං ගති තත්තා අකංඛරසදොන ච විසෙසකතො සති උපපලසදො විනා නිලසදොන විස ආදීසදො විනා අකංඛරසදොන තදස්ස අනුපලබ්ධතො න ගතෙතබ්බො, තතියයෝ පන වුත්තාපසාදානු රූපත්තා ගතෙතබ්බො'ති පරිභාසෙති.

අථවා, ඉදං පන සුත්තං සඤ්ඤාධිකාරපරිභාසාවිධිසුත්තොස්ස කතමස්ස චොදනා. චතුර්ධිධං හි සුත්තං, “ඉච්ඡානුච්ඡානපඤ්ඤා” ති එවමාදීති සඤ්ඤාසුත්තොති “ඉමෙපුච්ඡානපඤ්ඤා” මිලේච්චමාදීති අධිකාරසුත්තොති, “අසුච්ඡානපඤ්ඤා වාසො වුත්ති” ති එවමාදීති පරිභාසාසුත්තොති, “චමොදුදන්තාන” මිලේච්චමාදීති විධිසුත්තොති තෙසු පඨිදං සඤ්ඤාසුත්තොති පරිභාසෙති.

අථවා, අකංඛාති වුත්තො අකංඛරදීනං සද්දපනස්මිදං සුත්තං වුත්තොති වදථ, කිංගොසකාසෙව අකංඛර වදති, තථා බසාසෙ තථා රසාසෙ උදසු සබ්බො වා'ති. කිං චෙත්ථ, සදි තාච අසාසෙ ව අකංඛර වදති, තිරස්සකච්ඡාසෙ වදති, සදි තන න චන්ඛති, යථා සකංඛරසදීපා තෙලං පට්ඨා අවසෙව තිරස්සකච්ඡා රසි. කතා පිපාසි† තිරස්සා සොගති, එවං අවසෙවෙ'පි වරානුං අසමත්තාස සමුදිනාපි අසමත්තාච භූමියුගති චොදනා. යථා පන රථවක්ක හෙවිකුබ්බරදසො ගමිතං පට්ඨා අවසෙව කිචාපි තිරස්සා, තථාපි සමුදිනා සාන්තා සච්ඡවන්ති, එවං සමපදමිදං දඬුබ්බං. අසං භි තෙසං සොචො සමුදයෙව සාන්තො'ති පරිභාසෙති.

° දුක්ඛස්ස වරම
† පථවස්ස සෙව සකාසිල
‡ තිරස්සාපි සිල

සදි එවං සි භූමෙහි සුත්තමෙව න වත්තබ්බං කදවිපි තෙසං සමු
 ද්දායාවතො. තථා හි. අසාරං සුඛා බ්බාරස්ස සමච්ඡාදො අසා
 රෙ නසුසති, බ්බාරං සුඛාරසාරස්ස සමච්ඡාදො බ්බාරෙ නසසති,
 එවං සමුද්දයස්ස අනුපලාපි ගොති. එවං ව සති අත්ථවබ්බොධො න ගො
 තීති වොදනා සථා සන පරිබ්භාමානමාදිත්තමලාතං සස්සනො
 තං චක්කං. විසදිස්සති, න ව තදු එකකම්මෙණ සබ්බභෝපලබ්භාති,*
 එවං සනොපි තං තං ථානමාගතං ආරම්භණං කඛා පවතෙතසු
 නානාවිත්තසන්තානෙසු නිරුබ්ඛෙසු තෙහි ගතිතාසාරං සබ්බං. සමිපි
 භෙත්තිථා විත්තසන්තස්ස අලාතචක්කං. විසදිස්සති, සබ්බභෝප
 ලබ්භමානං විස ව අතිලසුපරිවත්තිතාස විත්තසන්තාසස්ස. වුත්තච
 ගතමතා විත්තස්ස අතිලසුපරිවත්තිතං. සංඛාස “භාතං හික්ඛමෙ
 අඤ්ඤං එකකම්මමිපි සමනුපස්සාමි සං එවං ලසුපරිවත්තං. සථපිදං
 හික්ඛමෙ විත්තං” නාති එවං අනබ්බති සඤ්ඤං සුච්ඡන්තස්සාපි විසුං
 විසුං අසාන්දිතමාරම්භණං කඛා පවතෙතසු නානාවිත්තසන්තා
 නෙසු නිරුබ්ඛෙසු තෙහි ගතිතමෙව සබ්බං. සමිපි භෙත්තිථා විත්තස
 න්තස්ස පුබ්බි නමෙව පිණං. ඊදිසස්ථාවකතාති කතසඤ්ඤාස්ස
 කමෙව පිණ්ඩමාගමෙව අත්ථවබ්බොධො ගොතිති පරිච්ඡාදෙ

භූමිනා නසෙන තෙසු තෙසු සුත්තෙසු ලබ්භමානවසෙස ජස්ස
 සාරං තසං දසෙසථා විච්ඡන්තා කාතබ්බාති

3 නෙත්ථාදන්තා සත් අභි

තස්ස අසවරෙසු අනාත්තිසු බිදන්තා අභි අනවත් සත් නාම
 ගොතති

තං සථා; අ භ ඉ ඊ උ ඌ ඵ ට ට්ඨ ට්ඨ ට්ඨ ට්ඨ සත් නාම
 ගතන සමසො? “සත් සරෙ ලොපං.”

“තත්ථොදන්තා සත් අභි” කීමස්මිද්විවිතො, “සත් සරෙ ලො
 ප” තාති ආදිසු සත්තාදිමෙහි සදුපතස්සන්ත නත්ථෙහි එකං පදං, ඔද
 න්තා’ති එකං පදං, සත්’ති එකං පදං, අභාති එකං පදනති වතුපාදවිදං
 සුතතතාති දඨබ්බං. තස්ස එකවත්තාලිසකම්මෙසු ඔසාරපරිසන්තා
 අභි සත් තාපාති අසො; ඔ අනෙතා සෙසං තෙ=ඔදන්තා, සරතාති
 ගව්ඡතාති පවතතතාති සර, වෘජතාති සරපෙතතාති වා සර,
 සති ව වෘජතානං සරඤ්ඤාමෙව සරපවිබ්බවුත්තිතාස තෙසං සත්ති
 අවච්ඡා, සෙඅසපවිබ්බවුත්තිතොද්ධෙව සත්’ති ගතිතා’ති එසථ ව
 අවසානසබ්බං. වඤ්ඤාපි ආදුකාරං සත්ථා න වුත්තන්ති, තං වචොපි
 පරිවරෙජ්ඣකබ්බස්සාභා අභාති පමාණවවනං, බිදිමා අඤ්ඤාපි
 සත් සත්තිති සදුපතස්ස, අසති’පි හි තස්මිං ඔදන්තා’ති ව්වතෙතෙව
 සිබ්බතා. තත්ථොදන්තො’පි ඔදන්තා’ති සත්තා විඤ්ඤාදා, තථා දුකා
 රො’ති වොදනා. න සත්තං ඔදන්තා’ති වචොපි ආදුකාරගත
 භෙත්ත පරිවරෙජ්ඣකබ්බාභාවපටිදිපතතො. තස්මිං තත්තුච්ඡං වි
 ඤ්ඤාණ බ්බුබ්බිති සදුපතස්සති, තතන, “බාදුස්සෙත්තා ලොපො

* ලබ්භොපලබ්භාති වර්ධ
 † සරෙතං වර්ධ ‡ සොපිබ්බවත්තිතො වර්ධ

නෙකසරසෙය්' නි එනි ලොපො—අනෙකසරසෙය්නි ඡෙදං කම්මා
 “ වා පරෙ අසරුපා’ නි අසරුපමිතා ඔකාරසරමිතා පරසරසා ලොපං
 කම්මා ලොපොනෙකසරසෙය්නි වුත්තතතාව තදන්සස සිරිකිත
 තො සමෙත්ථ විතතතිං, තං හෙමි වුත්තමෙව ඉදං පන වතුසු
 සුතොසු සඤ්ඤාසුතානනි දඬිබ්බං, ගරුසඤ්ඤාකරණෙ පයො
 ජනං හෙමි වුත්තතයානුසාරෙන වෙදිතබ්බං. ඉදං පන සුරතං
 කසමා ඉහෙව වුත්තානනි වොදනා සබ්බසාධාරණසඤ්ඤා වම්මා
 පඨමතිද්දිඨතබ්බං. වා තදන්තතරං සරසඤ්ඤාස වත්තු. සුතත
 තතා එවමෙත්ථ සම්බන්ධාදයො ජප්පකාර වෙදිතබ්බං

4 ලුමුමනා තසො රසා

තස්ස අභිසු සරෙසු අකාන්දිසු ලුමුමනා තසො සත් රසා
 නාම ගොනානි

තං සමා අ ඉ උ ඉති රසා නාම.

ගොන කම්මො? “ රසං ”

“ ලුමුමනා තසො රසා ” නිමිත්ථිදමුවවගෙ, “ අයො රසා
 මෙකවචනසොකපි ව ” ඉවෙවචමාදිසු රසා නාමිමෙති ඤාප
 නන්. ලුමුමනා’නි එකං පදං, තසො’නි එකං පදං, රසා’නි එකං
 පදනනි නිපදම්ඳං සුරතං. තස්සග්ගහණමිතානුවතතගෙ, හෙත,
 තස්ස අභිසු සරෙසු ලුමුමනා තසො සත් රසා නාමානි අයො
 ලුමුකං මිත්තං. සෙසං. තො’නි = ලුමුමනා, ලුමුකං මිත්තං = ලුමුමනා,
 ලුමුමනාමෙතෙසං අනෙති වා ලුමුමනා, තද “ තදසාන්තිති වී
 වෙ ” නි අභිකිච්ච “ සම්බන්ධොණ ” නි භස්සව්වසනං. කම්මා
 වුත්තතනි දඬිබ්බං. මිත්තසංදො වෙත්ති අවජ්ඣසම්මානසම්බන්ධං.
 වා විජ්ජුප්පාදසම්බන්ධං වා අභිකිතිවිලිභසම්බන්ධං. වා කාලං වද
 නිති දඬිබ්බං. තථා හි, තෙන මිත්තත එකමිත්තා රසා, විමුත්තා
 දියා, අභිමිත්තා වාජනා’නි රසා’නි රසාකාලිකා, රසසංදො
 හි රසං. කාලං වදනි, තකකාලිකා පන තබ්බොතාරෙන වුත්තා
 රසකාලමෙතෙසං අනෙති වා රසා, තද පන හෙමිවුත්ත
 නෙසන භස්සව්වසනො රසසංදො’නි දඬිබ්බං. ගරුසඤ්ඤා
 කරණෙ පයොජනං පන වුත්තතෙසතෙව විඤ්ඤාතබ්බං ඉදං පන
 එකමිත්තා රසා’නි අවචා එව. වචනං දියභිමිත්තාකානවිසි සබ්බ
 හණ්ඨං. එකමිත්තා රසා’නි හි වුත්ත සම්බන්ධසෙන නිසමෙත්ථ,
 වුත්තතා සෙ දියභිමිත්තාකානෙ අසබ්බතා හරෙවසුං, තසමා
 “ ලුමුමනා තසො රසා ” නි සම්බන්ධසෙන අනිසමෙත්ථ වුත්තං.
 එව. නි සති දියභිමිත්තාකානවිසි ලුමුකමිත්තතා සබ්බතීතාව හො
 තනිති. තසොග්ගහණං පන අඤ්ඤාති අඤ්ඤාපි රසා සතනිති
 ඤාපනන්. තත්තුභ්සංවිඤ්ඤාභ්වසුඛිකිහිතිතතාව විඤ්ඤාපන
 නිති හි න සතකා විතතනි රසදියානං. මිත්තකාලෙ සති’පි
 හෙසු රසසෙව පඨම. වුත්තතා පඨමෙව නිඨං. ගතතා වා
 රසසඤ්ඤාව සරසඤ්ඤාසතකතරං. වත්තබ්බා’නි ඉහෙදං සුත්ත
 විසිතං ඉදං හි සුත්තං. වතුසු සුතොසු සඤ්ඤාසුතතනි වෙදිතබ්බං.

5. අරඤ්ඤ දිසා.

තස්ස අභිසු සරෙසු රසෙස්ස අරඤ්ඤ සම සත් දිසා භාවිතොගති.

තා සමා ; ආර්ථො ඵ ඛ ඉති දිසා භාවිතොගති කමිංයො? “දිසං.”

“අරඤ්ඤ දිසා” කිම්ඤ්ඤිදුමුච්චිතො, “දිසං” ඉච්චිවමාදිසු දිසා නාමිච්චිති සදුපනතො. අරඤ්ඤාති එකං පදං, දිසාති එකං පදනති විපදවිදං. සුභං තස්සග්ගානුච්චිතානුචිතතො, තොතා ; තාමි තොසු සරෙසු රසෙස්ස අරඤ්ඤ දිසා නාමි තොගතිති අරඤ්ඤා දිසං සාලං දිසං, ඉතාපි තස්සාලිකා තබ්බොතාරෙන දිසාති වුත්තා, තමෙතෙසමස්සිති වා දිසා ගරුඤ්ඤාතරණෙසසොජනං. පන වුත්තතසමෙව, චිත්තතා දිසාති අවධා අරඤ්ඤ දිසාති වචනං තිස්සිතිමතතිසානමිපි සමගගණනති අභිබ්බං. රසෙස්සඤ්ඤා සාතනාරං දිසසඤ්ඤාච වතනබ්බාති ඉතෙදං වුත්තං. ඉදමිපි සුභං සඤ්ඤාසුභතති වෙදිතබ්බං.

6 සෙසා බ්‍යජනා

ඨංසමා අභි සරෙ සෙසා අනන්ත කකාන්දරසා ගිග්ගතිතතනා බ්‍යජනා භාවිතොගති.

තා සමා ; ක වග ස ඛ ච ජ ජ ක ඤ ට ඨ ඩ ඨ ණ ත ඨ ද ඩ ත ප ඨ ඩ ස ට ස ර ට ට ස ට ට අං ඉති බ්‍යජනා භාවිතොගති කමිංයො? “සත් සකති බ්‍යජනො.”

“සෙසා බ්‍යජනා” කිම්ඤ්ඤිදුමුච්චිතො, “අං බ්‍යජනෙ නිග්ගාතිත” චිච්චිවමාදිසු බ්‍යජනා නාමිච්චිති සදුපනතො. සෙසාති එකං පදං, බ්‍යජනාති එකං පදනති විපදවිදං. සුභං. සෙසත සරෙසි රසෙස්ස දිසෙති වා සෙසා, තො බ්‍යජනා නාමාති අරඤ්ඤා වුත්තොති අරඤ්ඤා සෙසා නාම සෙසනතිති සෙසා, සෙසාති හි පිස අසබ්බ පාසොගෙ ඉච්චිතස්ස “භූවාදසො ධාතවො” හි ලබ්බාදාසඤ්ඤා දිස්ස “ධාතුසංභොතා ලොපොතකසරසෙස්ස” හි ලුභ්බානුබ්බිසස්ස “ධාතුලිච්චෙති පරිපාචිතො” හි අබ්බිච්චි “වසරුපපදදිතොණ” ඉති ණපාචිතස්ස “කාරිතං චිස ණදුබ්බො” හි කාරිත මිව කති “කාරිතං. චෙස් ලොප” නති ණකාරෙ ලුභ්බත “අසංගොගතස්ස වුබ්බිකාරිතෙ” හි සත් වුබ්බිස කිතකතො “තතිත සමාසකිතසා නාමි. වාතවෙදානාදිසු වෙ” හි නාමිච්චි කති “ජන වචනසුභතං හි ; ලිඛත ජිපච්චිතො” හි අබ්බිච්චි “තතොච චිත තතිසො” හි සදුපාතනිං කති. තස්සාපි “පි සො අං. සො නා හි ස නං. යො හි ස නං. සිං. සු” හි අබ්බිසමපසචෙත සති වතතිච්චානු පුබ්බිකා සදුපාචිතතිති කති, “ලිඛතෙස පඨමා” හි පඨමං කති, තස්සාපි අතිමපසචෙත සති වතතිච්චානුපුබ්බිකා සදුපාචිතතිති කති, “බ්‍යුච්චි වතතබ්බි බ්‍යුච්චිතං. සො” හි සො වචනං. කති.

තසස “අතො තෙන; සො වා” ති අබ්බිච්චි “සබ්බසොතිනම්
ඵ” ති ආකාරදෙසෙ කතෙ “සරලොපොමාදෙසප්පඛ්ඛයාදිමිති
සරලොපෙ නු පකඨි” ති පුබ්බසරසසලොපෙ කතෙ රූපං. බ්‍රහ්ම
යති අනෙකා ඵතෙතිති වා බ්‍රහ්මනා, තසස පන විපුබ්බසස අස්ථු බ්‍රහ්ම
ගතිමිති ඉවෙධිතසස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදියස “නඤ්ඤිති සු” ති අබ්
බ්බිච්චි “කතභුකරණප්පදෙසෙසු චෙ” ති පුප්පඛ්ඛයං කතා තසස
“අනකා පුරිවුත” නති අනාදෙසෙ කතෙ වුත්තනසෙන නාමමිච්චි
කතා විගතපුප්පඛ්ඛයාදිමිති කතෙ රූපං. සර පන කිමාපි අනං.
බ්‍රහ්මයනතිති පටිලබ්බිසෙසනාමනතා පන බ්‍රහ්මනාති ඉධ න ගති
තාති දඨබ්බං. යථා පන අපු ගමනතතා අසොනති වුතෙත කිමාපි
ගවාදෙසං අපු ගමනති, පටිලබ්බිසෙසනාමනතාපි න තබ්බොතා
රං* ලභනති. ඵමමිධාපි දඨබ්බං. පුබ්බතිද්දිඨානං සරතා සඤ්ඤං
ච්චා තදනතතරං නිද්දිඨානං සබ්බසාධාරණසඤ්ඤාපි පඨමං
විතතබ්බාති ඉහෙදං වුත්තං. ඉදමිති සඤ්ඤා පුත්තතති දඨබ්බං.

7. වග්ගා පටිපට්ඨො මනනා

තෙසං චො බ්‍රහ්මනානං කකාඤ්ඤො මනාරතනා පටිපට්ඨොසා
අකච්ඡමිතනා වග්ගා නාම උපායාති

නං යථා : න ව ග ස ඛ, ව ජ ජ ක ඤ, ම ඨ ඩ ඨ ඤ, න ඵ
ද ඩ හ, ප ඵ ඩ හ ම, ඉති වග්ගා නාම.

තෙත කට්ඨො? “වග්ගතනං වා වග්ගය”

“වග්ගා පටිපට්ඨො මනනා” කිමිත්ථිද්දිවුත්තෙ, “වග්ගො
සොසාසොසානං තතිසපඨිමා” ඉවෙධිමමාදිසු වග්ගා නාමිමෙති ඤාප
තතං. වග්ගාති ඵකං පදං, පටිපට්ඨොති ඵකං පදං, මනනාති ඵකං.
පදනති කිසද්විදං. පුත්තං. මකාරපරිසන්නා බ්‍රහ්මනා පටිපට්ඨො
සෙන තදනච්ඡරමනො වා වග්ගා නාමාති අනෙකා. ඵත් පටිපට්ඨාති
විච්ඡි වුත්තං, යථා : ගාමො ගාමො රමණීයොති, ඉදිතා පටිපට්ඨ
පුඤ්ඤා වග්ගාසඤ්ඤං පටිලභනතානං බ්‍රහ්මනං දෙසෙති. යොති විහා
ගප්පවාටිකො පටිට්ඨො, “විහාගෙ ධා චෙ” ති සුතෙත වසඤ්ඤා
සමුදාසො, අසොනති වාටිකො වා, තද “තදසොනති ව චෙ” ති
ඵත් වසඤ්ඤා සමුදාසො යො අනෙකා සෙසං. තෙති=මනනා.
ආදනච්ඡරසොට්ඨෙත පරිසාරණ වුත්තනසොති බ්‍රහ්මනසඤ්ඤාපු
වුත්තතනො පඨමං. නිද්දිඨානං. පඨමමිච්චි වුත්තබ්බොතො ව ඉහෙ
දං වුත්තං. ඉදමිති සඤ්ඤා පුත්තතති දඨබ්බං.

8 අං ඉති නිග්ගතිතං.

අං ඉති නිග්ගතිතං නාම උපායාති

තෙත කට්ඨො? “අං බ්‍රහ්මන නිග්ගතිතං.”

“අං ඉති නිග්ගතිතං” කිමිත්ථිද්දිවුත්තෙ, “අං බ්‍රහ්මන නිග්ග
තිත” විවෙධිද්දිසු නිග්ගතිතං නාමිදමති ඤාපතතං. අං ඉති

* පටිලබ්බිසෙසන වග්ගා පන තසබ්බොතා-සෙබ්බො

එක. පද., ඉති ඉති එක. පද., නිගහනිතයානි එක. පදයන් හිපද
 මිද. සුතන. අ. ඉති ස. වුතන. ත. නිගහනිත. නාමාදී අසො
 නිසසාද ගසනානිති නිගහනිත., කි. නිසසායානි වෙ, සර. නිසසාය ;
 අභෙදාදාසමිති ත.සලාවෙ සති තනනාමාද්‍රාතෙ" පරිභාෂෙ
 වුතනකයොව එක ව ඉතිසභෙදා අතනන-ර වුතන. බිඳු. නිද
 සෙසති , නිසමානාවෙ සතිපි සරෙන විනා නිද්ධිකා අසකකුණ
 යාතනා ලබසභෙදාදාන පඨම. නිද්ධිකා අසායෙන නිද්ධිකිකු.
 ව නිදසෙසතිති දඨබ්බ. අ. නිගහනිතයානි වුතනපි සිඛෙ ඉති
 සභෙදන තමෙවනි. පසාසෙති 'සද්දුධිකා අනාඨිකො හො
 ති'ති, ත. පන උපරිසෙව ආවිසමිසෙති පච්ඡා නිද්ධිතා, පච්ඡා
 වතනබ්බිතො ඉහෙද. වුතන. ඉදංපි සඤ්ඤාසුතතයානි දඨබ්බ.

9 සරසමිසඤ්ඤා පරිභාෂෙත

සා ව සහ සකානගතභෙදසු සමිසඤ්ඤා සොසානි වා අසොසානි
 වා නා පරිභාෂෙත සති එකාදී සුසරෙන

නසම සොසවිසොනා නාම , ගසම ජසිසු ඩඨිණි දබ්බ බසම
 සරලම හල ඉති සොසා නාම අසොසා නාම , කථ වස් වඨ
 නඨ සම ස ඉති අසොසා නාම

තෙන කවිසො? "විගහන සොසාසොසාන. නතිසසඨම."

"පරසමිසඤ්ඤා පරිභාෂෙත" කිමනිමිදවුච්චිතෙ, "වග්ගෙ භසාසා
 සොසාන. නතිසසඨම , ගතපුප්ඵසෙස වා'ති එවමාදිසු සොසා
 සොසුප්ඵසෙස ඉතෙති ඤ්ඤාපඨය. පරසමිසඤ්ඤානි එක. පද.,
 පරිභාෂෙතෙති එක, පදයානි ටිපදමිද. සුතන. පරෙසමිති සමිසඤ්ඤා
 සුතනාමානෙ සොප්පනබ්බාති අසො. පරෙස. සමිසඤ්ඤා=පරසමි
 ඤ්ඤා, වෙසකකරණන. සමිසඤ්ඤානි අසො, පරසමි. වා සමිසඤ්ඤා=
 පරසමිසඤ්ඤා, සකානගතෙව සමිසඤ්ඤානි අසො, පුප්ඵස. පසො
 හො, තසි. පරිභාෂෙත, සතිති සට්ඨිකො අනාඨිකො සමිසඤ්ඤා.
 වුත. පරසමිසඤ්ඤාස පච්ඡ. වතනබ්බිතො ඉහෙද. වුතන. නිව්ඨා
 හි සඤ්ඤා, අභිභිසඤ්ඤා සකසඤ්ඤා පරසඤ්ඤාති, තා පන
 ඤ්ඤාබ්බවග්ගසොසාසොසවිසෙනාදි පෙතබ්බ.

10 පුබ්බිකොධිතමිසසර. සරෙන විසොපසෙ

නසම සනි. කතතුකාමො පුබ්බිකාපන. අබ්බාසිත. අසසර.
 කථා සරම උපටි කථා සරෙන විසොපසෙ

නත්‍රාසමාදි

"පුබ්බිකොධිතමිසසර. සරෙන විසොපසෙ" කිමනිමිදවුච්චි
 තෙ, සති. කතතුකාමො පදවෙඡ්ඤෙ කතෙ පුබ්බිකාන. බාපන.
 අබ්බාසිත. අසසර. කථා සරෙන විසොපසෙති සුපඨය.
 පුබ්බිකානි එක. පද., අබ්බාසිතයානි එක. පද., අසසරයානි එක.
 පද., සරෙනානි එක. පද., විසොපසෙති එක. පදයානි පටිපදමිද.
 සුතන. පුබ්බිකාන. බාපන. අබ්බාසිතමිසසර. කථා සරෙන විසො

ජයෙහි අනෙකු. සරසාස්තපදෙසු විග්‍රහණා වුනෙතාව. සරණා බ්‍යාජනං විශෝජයෙති අවධා කසමා එවං වුනතනති යදි පන එවං වුනතං භවෙය්‍ය, සපිලවාති ආදිපු සො— සිලවාති පදවෙල්ලෙ කනෙ කතරං බ්‍යාජනං සරණා විශෝජයෙති සද්‍යෙණා ජයෙය්‍ය පුබ්බා පරතති නිසමාසාවා, තංසද්‍යෙහතිවිතතනස්ස. පුබ්බග්‍රහණං කතං පුබ්බෙ ධීතං බ්‍යාජනං සරණා විශෝජෙති කන් ධීපෙතබ්බි නති සද්‍යෙණා ජයෙය්‍ය, තස්ස සද්‍යෙහතිවිතතනස්ස. අබ්බාධිත ග්‍රහණං, කතං. ආත ව වුනතිසං පුබ්බබ්‍යාජනං අබ්බාධිතමස්සරං කඩාති, අයං හෙත්තෙය්‍ය, අබ්බාධිතං කඩා අස්සරං කඩාති. අස්සරග්‍රහණං පන කසමා කතං, අසතිපි අස්සරග්‍රහණං සරෙන විශෝජයෙති වුනතතතාව තද්‍යෙහි විසද්‍යායතිති. සම්මං, උතතර පුතතත්මස්සරග්‍රහණං, අයං හෙත්තෙය්‍ය; අබ්බාධිතං අස්සරං බ්‍යාජනං පරතබ්බරං නයෙති එවං. භි සති කසමා කසෙව න වුනතතති වොදනා ඉතාපි තිමිමතතත්සමගවිතො, අසති භි අස්සරග්‍රහණං සරෙනෙති එවං. ධීපිතතතා, කිං පුබ්බබ්‍යාජනං අබ්බාධිතං කඩා සරෙන සහ විශෝජෙතබ්බනති සද්‍යෙණා ජයෙය්‍ය, අස්සරග්‍රහණං සති අස්සරං කඩා සරෙන සතාති අත්තස්ස අසුතතතතා, සරෙනෙති එත්ත සරණාති අනෙකු ලබ්‍හති කිං නාමෙතං. විශෝජයෙති, වුනතතතාව තද්‍යෙහිපි ලබ්‍හතිති. න ලබ්‍හති, බ්‍යවුසෙසව සමාගමොති ආදිපු බ්‍යවුසං—ඉවාති ඡෙදෙ කනෙ පරපදං පටිච්ච පරසකාරස්ස පුබ්බබ්‍යාජනතතා, පුරිමසකාර නො අබ්බාධිතං කඩා පරපදං පටිච්ච කිං පුබ්බබ්‍යාජනං සරෙන සහ විශෝජෙතබ්බනති අත්තස්ස සමගවිතො, කසමා පනෙත් සරණාති අවධා එවං වුනතතති. යෙතං කෙතපි ආකාරෙන සිසායාං පරිණිකුප්පාදනස්ස පවමානතස්සාපි එවරුපං රූපං භවි ස්සතිති : තථා හි; සරසද්දමා හමාවිතස්ස “අවගතමනනාගුණජ බ්‍රහ්මතතසබ්බසත්ථපිතාදිති සමා නාමෙ” ති, පුතෙත ආදිග්‍රහණං න තාතාවෙ කතෙ “අනො නෙතා” ති තස්ස එතාදෙසෙ කතෙ “සරලොපොමාදෙසස්ස ච්චියදිමති සරලොපෙතා පකති” ති පුබ්බ සරස්ස ලොපෙ කතෙ “සග් සරෙ ලොපං; වා පරෙ අසරුපා” ති අසිතිච්ච “කව්‍යාසවණ්ණං ලුග්‍රත” ති පරසරස්ස අසවණ්ණං සමපතෙත නෙතෙව පකතිතාවෙ කතෙ පුබ්බසබ්බරං පරතබ්බරවුප තිතෙ එවරුපං රූපං හොතිති, අයං පත කාරුණ්‍යෙවාරතරිකො, තාවරිකස්ස, තායෙව මකාපිති අස්සරතති එත්ත ව අකාරෙ විර ගතො, ඉදං පන පරිභාසාසුතතති දුර්බ්බං.

තත්‍රාසවති උදගරණං; තස්ස පත තත්‍ර—අයං ඉති පදවෙල්ලෙ කනෙ ඉමිතා සරණා බ්‍යාජනං විශෝජෙති “සග් සරෙ ලොපං” ති පුබ්බසරස්ස ලොපං කඩා “සග් සරෙ ලොපං; වා පරෙ අසරුපා; කව්‍යාසවණ්ණං ලුග්‍රත” ති අසිතිච්ච “දිසං” ති දිසං කතා පරතබ්බරං කඩා උදගරණංපි වෙදිතබ්බං.

11. නලස පරං සුරතො.

අසාරං වො බෞඡනං අබොධිනං පරකවිරං නලස සුරතො
නාත්‍රාභිරහිමිවජ්ජනං

සුරතොති කසමා? අරතොනාචජිමං අච්ඡිමං අජිනිමං අනාඨිමම,
එසං පන සුතං න හොති

ඉති සභ්‍යාසායෙ පඨමො කණ්ඩො

“නලස පරං සුරතො.” කිමත්ථිදමුච්චතො, සකිං සත්තං
කාමෙත පරතො විසොජ්ඣකකිරං වා ඉතරං වා අසාරං.
සුතභාසො පරකවිරං තෙතභිබ්බාති ඤාපනත්ථං. නලසෙති
එකං පදං, පරකති එකං පදං, සුරතොති එකං පදනති තිපදමිදං
සුතං. අසාරං බෞඡනං සුජ්ඣතබ්බාසො පරකවිරං තෙත
බ්බිතති අතො සුජ්ඣතබ්බිනාති සුතතතති විග්ගහො. විසො
ගාතනතරං සංසොගවිධාසකසං විතතබ්බිතො ඉපෙදං වුත්තං.
ඉදමිධි වතුසු සුරතොසු පරිභාසාසුතතනති දභිබ්බං.

තත්‍රාභිරහිමිවෙජ්ජනං උදහරණං, තසං පන තත්‍ර—අභිරහිති
වි: අභිරහි—ඉවෙජ්ජනං වා පදවෙජ්ජෙ, සුබ්බපරතති පන “සර
සරෙ ලොපං” ති සුබ්බසරසං ලොපං කථා “සර සරෙ ලොපං;
වා පරෙ අසරපා; කුචාසවණණං උතො” ති අභිකිච්ච “දිඝං”
ති දිඝං කථා ඉමිතා පරකවිරං තෙතා රූපසිච්චි වෙදිතබ්බා
ඉතරපතෙති පන “අං බෞඡනෙ නිග්ගහිතං; විග්ගහනං වා
විග්ගහ” ති අභිකිච්ච “මද සරෙ” ති නිග්ගහිතසං මසාරං කථා
ඉමිතා පරකවිරං තෙතා රූපසිච්චි වෙදිතබ්බා

සවසො මුළුමනාදිපතිං පඨමො පරිවෙජ්ජෙ

12 සර සරෙ ලොපං

සර වො සබ්බපි සරෙ පරෙ ලොපං සප්පානති

සකිජ්ජිසාති සමථං ගතාති, ගොගතනං ගතනා, සමතො
සසමා සරසංග

“සර සරෙ ලොපං” කිමත්ථිදමුච්චතො, අනතතරෙසු සරෙසු
සුබ්බසරසං ලොපඤාපනත්ථං. සරති එකං පදං, සරෙති එකං පදං,
ලොපනති එකං පදනති තිපදමිදං සුතං. සර වො සරෙ පරෙ
ලොපං පපපානතිති අතො එසං ඒ සරති කාරිතිඥොසො
සරෙති නිමිත්තං, ලොපනති කාරිසං සරනතිති සර, ලුතති
ලොපො. සරනං පඨමං නිද්දිභිත්තා පඨමං තෙසං සකිවිධානං
වතතබ්බිතති ඉහෙදං වුත්තං එසං ව සරෙසුති අවතා සරෙති
වචනං එකකකං. සෙවොති ඤාපනත්ථං. සදි එවං සරෙති අවතා
කසමා සරති වුත්තනති එකවිතිවතුනනමිධි ලොපො ගොථිති

සද්‍යපනස්, හෙත “සබ්‍යතො ගග්ගො වා” හි එක් අව ආව ඉ ව ඊ ව එ වාහි විගහය කඩා “නාමානං සමාසො යුග්ගකො” හි අති කිවි “නාමානං සමුච්චියො වංශො” හි වංශසමාසං කඩා ‘වුග්ගකාන මසායොගො’ හි වසදුමසායොගං කඩා අනුඉඊඑහි එව. සිතෙ එකාචර පරෙ සෙසසඳුතං ලොපො ගොතිහි දඩබ්බිං.

සංහිඳුසානිතකදීහි උද්‍යුගරණ්‍යා, හෙසං පන සසං—ඉඳුසානි, නො හි—එතං, සමෙතා—ආයසමාහි පදවෙජ්‍යං කඩා සරතො බ්‍යජන විසොජෙතා ඉමිතා පුබ්බසරසං ලොපං කඩා පරකබරං නෙතා රූපසිඬි වෙදිතබ්බා ඉමසං. කප්පෙ සබ්බානෙව කාරක පුතතාහි

13 වා පරෙ අසරූපා

සරමනා අසරූපා පරෙ සරෙ ලොපං පප්පොති වා

වතනාගේමෙ ගිකවිවෙ ධම්මා, කිත්තුමාව සමණො

වාහි කසමා? පච්ඡිසානි, නසසු ධම්මා ජට්ඨා ගවංගි

‘වා පරෙ අසරූපා’ කිමසම්මදමුට්ටිතො, අසරූපමිනා සරමනා පරෙ සරෙ විකප්පෙන ලොපං පප්පොතිහි සද්‍යපනස්. වාහි එතං පදං, පරෙහි එකං පදං, අසරූපාහි එකං පදනහි කිපදමිදං පුතතා. අනුකාරපුතතො සරණාගණං. ‘අසම්මසා විගහනිවිපරි නාමො’ හි කඩා එකවචනකොතං පරොසෙඥං සම්බිඳො ගොති, සරෙග්ගාගණං. පච්ඡිසංගතන අසරූපාග්ගාගණෙන සම්බි ඳො ගොති සස හි කාරිසකාරිඳිමිතතාහි න සනති, තසෙව කාරිසකාරිඳිමිතතාගෙව වතනහි සස පන සනති තස තබ්බිසෙසකපාචෙතෙව වතනහි වා නවා ඉධ පන ජිවිතන කාරිතං සම්බවා හෙති. ධම්මතාකාරිතො, තබ්බිසෙසකපාචෙ තෙව වතනහි, කාරිසාපවිගවා පන කාරිසං කාරිසවසෙතෙව වතනතො, නෙත අසරූපමිනා සරමනා පරෙ සරෙ විකප්පෙන ලොපං පප්පොතිහි අසො සමානං රූපං සසං සො = සරූපො; න සරූපො = අසරූපො, නප්පුරිසසමාසෙන, “අතනනසස නප්පු රිසෙ” හි නිකාරසං අතො ගොති, හසො අසරූපා වා අසරූපාහි දුරෙතාපි පරෙහි වී ඤායෙසං. කිමසා පරෙග්ගාගණං තප නති පුබ්බසාහිපි අසම්මසා සම්බවතො තනන, අදි හි තං සමාස පිත්තා, පුබ්බසුරෙතොනෙව පිඤ්ඤිතො පුතතොට්ටි න වතනබ්බං සිසාහි ත නවතාබ්බං, තසො, පුරිපුරෙතොනෙව පිබෙ අසරූ පමිනා සරමනා පුබ්බසරෙ විකප්පෙන ලොපං පප්පොතිහි සද්‍ය පනස්. පිත්තහි වතනං සකදුජ්ජසානං, හසො පුබ්බස සිසොගසසනති සං පිත්තා, තං පුරිතො.

විකාරණංම ජිව්වෙසි අදිහි උද්‍යුගරණ්‍යා, තස වතනාගෙ— අරො, සිංහ—දුට්ඨාහි පදවෙජ්‍යං කපෙන සරතො බ්‍යජනං විසොජෙතා අනුකාරපුතතො පුබ්බසරසං ලොපං පප්පොතො

අපවාදතා* තං නිවාරණං අනන්තරප්‍රත්‍යාවිධිවිධිවිදි ඉති
පරපරසා ලොපං කම් රූපසිවි වේදිතවි.

පවිත්‍රයානිති ආදිති ක්විද්‍යවරණි, තෙසං පහ පථ—ඉත්‍රියානි,
තෙසං—අසුධි පදවේදං කම් බාජනං විශෝචකම් ඉති
පරපරසා ලොපෙ සම්පතො වාග්‍යතණෙන ලොපමකම් අන
න්තරප්‍රත්‍යාවිධිවිධිවිදි ලොපං කම් පරකම්. තෙති රූප
සිවි වේදිතවි.

14. කවිවිචාරණං ලොපන

සරණං සරණ ප්‍රතිසරණ ලොපන කවි අසවණං පරපරාති,
සම්පතං නොපති වේදන, බිඳුණෙකුට සම්පතවි.

කවිති කවි? සසම්ප්‍රියානි, නිවිසමං බිඳුණෙකුට අපදසි.

“කවිවිචාරණං ලොපන” ක්විද්‍යවිද්‍යවිදිවිදි, ප්‍රතිසරණ ලොපන
පරපර සරණ කවි අසවණං පරපරාති ක්විද්‍යවිදි. කවිති
එසං පදං, අසවණෙන එසං පදං, ලොපන එසං පදන ක්විද්‍ය
විදි. ප්‍රත්‍යං. අනන්තරප්‍රත්‍යාවිධිවිධිවිදි පරපරපරපර. විචාරණ,
තෙති: ආදිප්‍රත්‍ය සරණපද ‘අසවණ විචාර විචාරිතානි’ යි
කම් එකවිචාරණෙන පරපරපරපර සම්පතො තෙති, සරණ
විචාරණ සරණ සරණවිචාරණ ලොපනපදෙන, තෙති: ප්‍රති
සරණ ලොපන පරපර සරණ කවි අසවණං පරපරාති අපදා.
සම්පතං විචාරණ = සම්පතං, න සම්පතං = අසවණෙන,
තං අසවණං වාග්‍යතණ විචාරිතානං පි ක්විචාරණ. කවි
කතනි. වාග්‍යතණප්‍රතිසරණ සම්පතො තෙති එසං සම්පත රූප
විචාරණෙති, කවිති විචාරණ පරපරපරපර එසං සම්පතො තෙති,
එසං. තෙති තෙති, තෙතිවිචාරණ ක්විචාරණ. කවි.

සම්පතං නොපතිති ආදිති උද්‍යවරණි, තෙසං පහ සම්පතං
න—උපතිති, බිඳුණ—ඉති සම්පතොති පෙදං කම් අනන්තර
ප්‍රත්‍යාවිධිවිධිවිදි ඉති උද්‍යවරණ අසවණෙන. කම්
තථා ඉද්‍යවරණ. කම් පරකම්. තෙති රූපසිවි වේදි
තවි. එසං පහ සම්පත අසවණෙන එසං සරණකවි
ඉද්‍යවරණ. පරපරාති ක්විද්‍යවිදි. එසං සරණතා අපවා,
තෙති එසං. සම්පතං = අසවණෙන, තෙති, එසං සරණකවි.
ඉතර පහ අසවණෙන සම්පතං විචාරිති, තෙති: අසවණං
පරපරාති විචාරණ එසං සරණකවි, පරපරපර.

සසම්ප්‍රියානිති ක්විද්‍යවරණි, තෙසං පහ සසම්ප්‍රියානි,
තථා—උපතිති පෙදං කම් “සරණ ලොපන” නි ප්‍රති
සරණ ලොපන කම් ඉති පරපරපර අසවණෙන සම්පතො
ක්විචාරණෙන. පවිදිසා “සරණ ලොපන: වා
පරපර අපදා; කවිවිචාරණ ලොපන” යි අපිති “අප” යි
අප. කම් පරකම්. තෙති රූපසිවි වේදිතවි.

* අපවාදතා කවි

15 දීඝං

සරණං වො පරණ පුබ්බසරෙ ලුහොතා කවිති දීඝං පටෙපාති
සද්ධිමහිනං පුට්ඨසසා රසඛං, අනාගාරොති වුහසං

කවිති කසම? පටිසුපාලී අර්ථගති සමනාගතො, නසං
කසං කිමි

“දීඝං” කිමනිද්වුච්චතො, පුබ්බසරෙ ලුහොතා පරණ සරෙ කවි
දීඝං පටෙපාතිති සද්ධනං. ඉධ පන සාරිසසෙව නිද්දිඨතො
නිමිත්තසාරිතො අනන්තරෙ විස වත්තනති, කවිග්‍රහණවෙත
විතකතො, තෙන පුබ්බසරෙ ලුහොතා පරණ සරෙ කවි දීඝං පටෙපා
තිති අනෙ. විග්‍රහණො හෙති වුහසං ව

‘සබ්බවිත්තං පුට්ඨසසා රසඛං’ නති ආදිති උද්ගරණති, තෙසං පන
සඬා—ඉධ විත්තං, අන—අගාරෙති ව—උග්‍රහණනි ඡෙදං කඬා “සර
සරෙ ලොපං” නි පුබ්බසරං. ලොපං කඬා අනන්තරසුත්තතාස
මුඛිනිවි ඉමිනා පරසරං. දීඝං පාටෙපාති පරසරං. තෙනා රූප
සිඛි වෙදිතබ්බං

පටිසුපාලීති ආදිති කිවුද්ගරණති, තෙසං පන පටිති—උපාලි,
නසං—අභ්‍යන්තරි ඡෙදං කඬා “සර සරෙ ලොපං” නති පුබ්බ
සරං. ලොපං කඬා ඉමිනා දීඝෙ සමනොතො කවිග්‍රහණතො
කඬා පරසරං. තෙනා රූපසිඛි වෙදිතබ්බං

16 පුබ්බං ව

පුබ්බං ව සරණ පරසරලොප සරණ කවිති දීඝං පටෙපාති

කිංසුධ විත්තං පුට්ඨසසා රසඛං, සාධුති පටිසුපාලීති

කවිති කසම? ඉතිසස වුත්තනමි

“පුබ්බං ව” කිමනිද්වුච්චතො, පරණ සරෙ ලුහොතා පුබ්බං
සරෙ දීඝං පටෙපාතිති සද්ධනං. පුබ්බංති එසං පදං, වාති එකං
පදනති විසදමිදං සුත්තං. ඉධ පන සාරිතො නිද්දිඨතො සාරිතං
ධිපෙති සාරිතනිමිත්තතො වත්තනති පරණසරෙ පන පුබ්බ
සරෙති අසමනිකතො සාරිතං. ධිපෙති ලුහොතා නිද්දිඨතො,
වෙච විසෙසෙති, සර සරෙති සරිසමනං. නාඛිසෙසකා ව තොනති,
තෙන පරසරං සරෙ ලුහොතා පුබ්බං සරෙ කවි දීඝං පටෙපාතිති
අනෙ. විසදග්‍රහණං පන ලුහොතා අග්‍රහණනිමිත්තතො අසි
කතතො වත්තනමිති වාසුකමිත්තතො නානුචත්තනො
ඉති අසකතං.

කිංසුධ විත්තනති ආදිති උද්ගරණති, තෙසං පන කිංසු—ඉධ
විත්තං, සාධු—ඉති පටිසුපාලීති ඡෙදං කඬා ඛෙජනං. විසෙ
සෙති “සර සරෙ ලොපං” නති අධිකිච්ච “වා පරෙ අසරූපා” නි
පරසරං. ලොපං කඬා අනන්තරසුත්තතො කසමමිතිවි පුබ්බ
සරං. ඉමිනා දීඝං කඬා පරසරං. තෙනා රූපසිඛි වෙදිතබ්බං

ඉතිසසාති කිවුද්ගරණං, තෙසං පන ඉති—අසසාති ඡෙදං කඬා
වුත්තනසෙව පරසරෙ ලොපං කඬා පුබ්බසරං. ඉමිනා දීඝෙ
සමනොතො කවිග්‍රහණතො කඬා රූපසිඛි වෙදිතබ්බං

17. සමවදනාසාරදෙසා

එකාරස්ස අනාභුතස්ස සමෙ පමෙ කම්මි සකාරදෙසො භොති.
ඥාතො වොමාසං ධම්මො, තාතං එවං වදෙසා, තාසං
සතිං භොති

කම්මිති කසා? භොතානා, ඉති භොති.

“සමවදනාසාරදෙසො” කිමසම්මදමුච්ඡිතො, එකාරස්ස අනා
භුතස්ස සමෙ පමෙ කම්මි සකාරදෙසො භොතිති සුප්පනාති.
සංඛි එකං පදං, එදනාසාරාති එකං පදං, ආදෙසොති එකං පද
නති කිපදපිදං පුතං. ආදිපුතානො සමෙතාහන්සස ව තතිස
පුතානො කම්මිතාහන්සස ව අනුචිතානො එකාරස්ස අනා
භුතස්ස සමෙ පමෙ කම්මි සකාරදෙසො භොතිති අනෙං ආදෙසො
පෙතො තාං යොති චිත්තාබ්බො යනාති චිත්තං සක්ඛිපෙතො පුබුච්චාර
න්ති, චිත්තං රූපනාති වා සමිභොති. එසෙව අනෙතා = එදනො,
තාසං එදනාසාර, දකාරෙ මිසසකදෙසාසමමන්. සක්ඛිවිසෙතො
හතො ඉධ පන කම්මධාරයොව මනාබ්බො, න එ අනෙතා සස
සො = එදනොති ඔපුච්ඡිති, එවං සති එකාරසාරසද්දසාති සකාර
මාපජ්ජනොති තනන, එදනාසාරාති ජපි නිද්දිතිනා, එකාරනා
සද්දසා සතකාවසෙවො වා සකාරං පපොතිති අනිසස සමභව
තොති එවං සනෙතාති ඉධ වුතෙතසු බොමසං ධම්මො, තාතං
තාසොති රූපෙසු මෙකෙසද්දෙති සමෙ විවිතො එකාරනාසද්ද
සස සතකාවං මකාරකකාරනාති සරපරතො තෙසං සකාරං
ආපජ්ජෙති තමි න, සකාරස්ස තාලුපතො, තාලුපසෙකාර
සෙසව සකාරදෙසො භොතිති වතං. සකාදෙසොසනොති එවං
සනෙතාති සවාසං. න භොතිසසතිති ආදිසු සෙව—අනන්ත ජෙදෙ
කතො බ්‍යජනතො තාලුපතො ව බ්‍යජනසා තාලුපස වකාරසෙසව
සකාරව ආපජ්ජෙති. තමි න, සරසකාරනා බ්‍යජනසෙ
ති න සකා විසද්දනාති නං න සකා, ඉමං සෙව සපෙ
“දෙ ධස්ස වෙ” ති ආදිසු බ්‍යජනානාති විධානසුප්පලබ්භතො
නසො සං වුතං ඉධ පන කම්මධාරයොව මනාබ්බොති, තං පුබු
තං. තෙනාහ, එකාරස්ස අනාභුතස්සාති

අනිතො බොමසං ධම්මොති ආදිති උද්ගරණති, තෙසං පන
මෙ—අසං, තෙ—අසං තෙ—අසොති ජෙදං කතො බ්‍යජනං විසො
ජෙති “සර සමෙ ලොපං, කම්මාසමන්තං පුතො” ති අනිතිති
ඉමිනා එකාරස්ස සකාරං කතො පජ්ජකරං තෙතො රූපසිති වෙදි
තබ්බො

තෙනාහතාති ආදිති කිපුද්ගරණති, තෙසං පන තෙ—අනාහ
තා, තෙ—එතාති ජෙදං කතො බ්‍යජනං විසොජෙති, ඉමිනා සකාරෙ
සමපතො කම්මාහන්තාකතො “සර සමෙ ලොපං” තති අනිතිති
“වා පරෙ අසරුපා” ති පරසතං, ලොපං කතො රූපසිති වෙදිතබ්බො

18. **ഉപോദ്യോജനം**

බනාණ්ඩාගතං අනන්තානං සරං සරං නමිති ව්‍යාථ
රෙරසා ව්‍යාථි.

අර්ධවසංසාදය සහිතව, බඩගැබ්බුණු, වටේවස්ථ මිනිසා
හිමි, ඔබ්බාපාලකයෙක්.

සබවිහි කසවා? ව්‍යාපාරයේ භික්ෂුව බවට, නිහඬව
සමත්තෝ

“විමෝද්දනානං” කිමසම්මිදමුසිමනෙ, මසාරුසාරුතං අනත
 භුතානං සරෙ පරෙ කපි වසාරදෙසො භොගීති සුපතස්ස,
 වංකි එකං පදං, මුද්දනානානන්ති එකං පදන්ති විපදමිදං සුගතං,
 අනන්තරසුච්ඡායෙසව අනුචිත්තතතො : තතො ආදෙසගගගගම,
 මසාරුසාරුතං අනතභුතානං පරෙ පරෙ කපි වසාරදෙසො
 භොගීති අසො මි ව උ වෙති විගගගං කතො වංඤ්ජමාසව :
 ඔද්දෙව අනා = මුද්දනානාති නමමධාරසං කතො නනො ආදෙසා
 පෙනං. කතො ජඨිනනවසෙන මුද්දනානානන්ති සමිනිකිතිසං,
 දසාරු මසාරුදෙසාපගමකරුන්ති සුසිවසෙනාගතො, “විමෝ
 ද්දනානං” හා එසම් සං වගතබ්බං තං, අසො වුභාගමම,

අථවිසයාති අදිති උද්ධරණනි, ගොසං පන අථ ඛො—අසං,
 සො—අසං, ඛු—ආබොධො, වහු—ඵය්, වක්ඛු—ආපාඨනාති
 ඡෙදං කතා බ්‍යජකං විශොජෙත්වා “පඤ්ඤා පඤ්ඤාං, කිංචිදාපි
 වජ්ජං පුරාණං; සංවේදනාසංඝාදෙසො” ති අධිඤ්චි ඉථිනා ඔකාරා
 කාරනං චිකාරං කත්වා රුජජිඨි චේදිතබ්බා.

විභාගයේමෙහි සිටිනවෙසි ආදිති කිවුදු පරණති, තෙස. පති. විභාගයේ—ඉමෙ, කිහිනු—ඉමෙව ඉති ජෙද. කති බැජන. විසොජෙති ඉමින පුබ්බසගත. විකාරෙ පච්චතො කවිග්ගාඨ. ජෙතාකති "වා පරෙ අසරුපා" යි පරසරසස ලොප. කති රුප සිඬි වෙදිනබ්බ.

19. ଜଳସିନ୍ଧୁ, ପଞ୍ଜାବୀ.

සමබ්බා ති ඉරව්වෙසා තිසරද්දා වෘජලනා ඝර පර කාවි
විකාරං පරසාති

ඉංග්‍රීසි, කුසලං, ඉන්දියානු වෙතිසං, සිටුහන්දියා, සිටුහන්දියා.
කවුරුත් කාමරා? ඉතිහාසය වෙනස්විය.

“සබ්බො චං ති” කීමෙන්දැනුවත්වෙත, තිසරෙණු සබ්බො බ්‍යජනො සරෙ පරෙ කිම් චසාරං පට්ඨාතීති සදුපනතං. සබ්බොත් එකං පදං, චතති එකං පදං, ති ඉති එකං පදනති කිපදම්දං ප්‍රත්තං. අනි තතරසුත්තස්ස චිස් සරෙඤ්ඤානස්ස කවිසානානස්ස චානුචි වානතො: තිසරෙණු සබ්බො සරෙ පරෙ කිම් චසාරං පට්ඨාතීති ලෙඤ්ඤා.

දුටුකොට්ඨි ආදිය උද්‍යානවත්ති, තෙසං පන ඉති—එතං, ඉති—
දසස, පති—උතතරිති, පති—ආතරිති ඡේදං කති, ඛණ්ඩනං
විසොපෙනි: “සත් සරෙ ලොප” නති අබිනිවි “ඉවිභෙණ් සං
න වා” ති දුසාරසස සසාරං කති සබ්බිග්ගසංඝ්ඤා තෙහ සස

තසාරසා “සර සර ලොපං, කව්‍යාසවන්තං ලුතො” ති අපි කිව්ව ඉඹිනා වසාර. කව්‍යා “පරවෙභාවො ධාතො” ති වෙභාවං කව්‍යා සරකවරං නෙකා රූපසිඞ්ච වෙදිතබ්බා, ඉමසා පන වතතිති වතතබ්බො “සබ්බො වතති” ති වචනං. තිසාරපටිච්චසා සසාර සාපි ආපජ්ඣසා, නෙකාන, තිසරො ඛාජනොති, ඉසාරසා ති සසාරෙ කතො තිසරො ඛාජනො, නාම හොති ලුඨසා මුත්තනති කිමුද්දහරන්, තසා පන ඉති—අසාති ඡෙදං කව්‍යා ඛාජනං. විසොජෙතා ඉඹිනා තිසාරසා වසාරෙ සමුපතො කිව්ග්ගහණෙනාකව්‍යා “සර සර ලොප” නති අපිකිව්ව “වා පරො අසරාභා” ති පුරසරසා ලොපං කව්‍යා රූපසිඞ්ච වෙදිතබ්බා.

20 **භද්‍ර ඩිසයා ව**

බිලිප්ප්වර්ගයේ සරණාගතයන්ගේ සහතිකය

එකවිද්‍යාංගීකරණය සම්බන්ධ

තවමත් කළම? දුටුව මරණ. හටිසසයි

විසදුනාහරණික ධනාත්මක හඳුනාගැනීමට හොඳි සාහි
දායකවීමිනි.

පුතානම්භාගෙන බිහිවැටි සීයා රෝදසා සඳා, පුතරෝ
මොනසා සඳා, දුකානම් මොනසා සඳා, ගනුබොවා
රෝදසා සඳා, අනුරෝ මොනසා සඳා, කුලකරෝ
රෝදසා සඳා, මහාසාරෝ රෝදසා සඳා, ගනුබොවා
මොනසා සඳා, කුබුබුරෝ මොනසා සඳා, සරෝ රෝ
දසා සඳා, නිසං පුතානම් මොනසා සඳා, නිසරෝ මො
නසා සඳා, ගනුබොවා රෝදසා සඳා, නිසරෝ මොනසා
සඳා, නිබුබුරෝ මොනසා සඳා, නිසරෝ මොනසා

“දෙ බස ව” නිමිත්තදිවුලිවන, බිසාරසස සරෙ පරෙ කිවි
දකාඤ්ඤෙසා හොතිති සුප්පතනිං. දෙති එකං පදං, බසසාති එකං.
පදං, වාති එකං පදනති නිපදෙතිදං පුරතං. අනන්තරපුත්තසස විස
සරෙග්ගතනිංසස කිවිග්ගතනිංසස වාග්ගවිතතනතො බසාරසස
සරෙ පරෙ කිවි දකාඤ්ඤෙසා හොතිති අනො වග්ගතනිඵලං
සසමෙව වනති.

ඉදහනති උදහරණ, තසස පන ඉබ්—අනනති ජේදං කථා චාප
ත. විසොජෙච්චි “සර් සරෙ ලොප. කථාසවණ්ණං ලොපන” ති
අධිකිච්ච ඉමිතා ඛිකාරසස දකාර. කථා “සර් සරෙ ලොප” ති
පුබ්බසරස. ලොපං කථා වුහනනසෙන පරසරස “දීඝ” ති
දීඝ. කථා පරසර්පං නෙථා රූපසිච්චෙදිතඛා, ඉතරං පන කපි
ගාගණ්ච්චා, තසස පන ඉබ්—ඵමාති ජේදං කථා “සර් සරෙ ලො
ප” ති පුබ්බසරස ලොපොච්ච විසෙසො සෙසං සුචිකසසං
මෙව. වසගුගාගණ්ණෙන ඉමසං ව අසසං අසසං අසසං
අසසං නො සානු දසනමර්සානනති ආදිමාග අනෙකත්ථා භි
තිපාතා, වුහනව

නිසංකාති ඉමෙස පන නිපුබ්බස්ස යති පඨිසතතෙන ඉච්චිතං
තංස ලබ්බාතුසංඝාදස්ස “චිත්තපද්ධතො ණ” ඉති ණස්සච්චි
යතතස්ස සාරිතමිති සතිං ණමිති ලුභ්බා තාමිතිව සථා සංදස්ස
තතිං සතිං නිසංකාති රූපෙ නිපථිතෙන ඉධ වග්ගසංජන තසා
රස්ස සසාරං සතිං රූපසිවි වෙදිතබ්බං

තච්චොති ඉමෙස පන භර ධාරණපොසතස්සති ඉමෙස ලබ්බාතු
සංඝාදස්ස භරතීති අනෙ “භාවසංවිධිතං න” ඉති අතිතිවි
“වුට්ඨමාදිසෙති සත්තං” ති තස්සච්චිසං සථා සෙතිවිධිතතංසෙන
රමිති ලුභ්බා තසාරස්ස “පරචෙත්තාවො ථානෙ” ති චෙත්තාවං
සථා වුත්තතංසෙන තාමිතිව සතිං සංදස්සතතිං ව සතිං
භවෙත්තාති රූපෙ සතෙ ඉධ වග්ගසංජන තසාරවස්ස වසාර
වසං සතිං රූපසිවි වෙදිතබ්බං

ඒථෙත්තති ඉමෙස පන නිපුබ්බස්ස පද ගතිමිති ඉච්චිතස්ස
ලබ්බාතුසංඝාදස්ස ඒථෙත්තති අනෙ “සංඝාදං දුඛානා ඉ”
ඉති අතිතිවි “ති නිච්චාපිචෙ” ති වා නිපථිතතති අනෙ
“ඉත්තිමතිසංවො වා” ති වා “විද්දිති ගතිතිසො” ති වා
නිපථිතතතස්ස අසාරස්ස ඉධ වග්ගසංජන තසාරං සතිං වුත්ත
තංසෙන තාමිතිව සතිං තතො සංදස්සතතිං සතිං “සෙසතො
ලොපං ගපිති” ති සිලොපං සතිං “පරචෙත්තාවො ථානෙ” ති
පසාරස්ස චෙත්තාවං සතිං නිපථිතතති රූපෙ සතෙ ඉධ වග්ගස
ංජන පසාරස්ස ථසාරං සතිං රූපසිවි වෙදිතබ්බං

වුත්තතිං ආදිග්ගසංජන නිත්තමතිති ආදිති සමග්ගතාති,
තස්ස පන නිපුබ්බස්ස සමු පදවිකෙවපෙතිමෙස ලබ්බාතුසංඝාද
ස්ස “ධාතුලිච්චිතති පඨසංචිතං” ති අතිතිවි අනෙත්තච්චි
සංසංසංචිත සති ‘වග්ගවිජ්ඣාසුඤ්ඤා සංඝාදවග්ග’ ති සතිං
“වග්ගවිජ්ඣා සංඝාදවග්ගවිජ්ඣාසුඤ්ඤා සංඝාදවග්ග” ති තදි
නං වග්ගවිජ්ඣාසුඤ්ඤා සතිං “වග්ගවිජ්ඣා සංඝාදවග්ග” ති
වග්ගවිජ්ඣාසුඤ්ඤා සතිං තස්සාපතිසංචිතසංචිත සති ‘වග්ග
විජ්ඣාසුඤ්ඤා සංඝාදවග්ග’ ති සතිං තස්ස පුබ්බසං ජනනං
“අථ පුබ්බාති විග්ගතතිං, ජ පරස්ස පද්ධති” ති පරස්ස පදසංඝාදං
සතිං “සත්තං පරස්සපද” ති පරස්සපදං සතිං තස්සාපි
අතිසංචිතසංචිත සති ‘වග්ගවිජ්ඣාසුඤ්ඤා සංඝාදවග්ග’ ති
සතිං “චෙ වෙ පඨමිතිවිජ්ඣාසුඤ්ඤා” ති ආදිමිති නිඤ්ඤානං
විග්ගං පඨමිතිවිජ්ඣාසුඤ්ඤා සතිං “තාමිති පුබ්බථානෙති තුලං
විසාරණ පඨමො” ති පඨමිතිවිජ්ඣාසුඤ්ඤා සතිං තස්සාපි අතිසංචිත
සංචිත සති ‘වග්ගවිජ්ඣාසුඤ්ඤා සංඝාදවග්ග’ ති සතිං
‘ථසමිති වග්ගවිජ්ඣාසුඤ්ඤා ථසමිතිවිජ්ඣාසුඤ්ඤා සතිං
“ඉවාදිතො අ” ඉති ධාතුමිතො අත්තච්චිසං සතිං භවතබ්බං පරතච්චි
රං තෙතිං “පරචෙත්තාවො ථානෙ” ති සසාරස්ස චෙත්තාවං සතිං
නිත්තමතිති රූපෙ සතෙ ඉධ වග්ගසංජන තසාරස්ස වසාරං
සතිං රූපසිවි වෙදිතබ්බං ඉති තංසෙන සස්ස සස්ස සස්ස
සස්ස ථානෙ සතො ත වරුණිති තස්ස තස්ස තං තං සාතබ්බතති

21. **සුවිශේෂයා සං නම්.**

සුඛබ්බා දුඛමජ්ඣන් සමර සමර බසාරං පඨසාති නවා
පඨසප්පාරවුත්තාසසා, සබ්බාවිත්තානුකුසලත.

ආවා නි කසවා? සමහරෙකුත් සමනතාභයනා, මුහුණවානි
අනුමානා.

“ද්‍රවිච්ඡේදනං සං නවා” නිවැරදිදැනුමක, ද්‍රවිච්ඡේදනං සරෙ සරෙ සකාරං. පරිත්‍යාගී න වා නික්කාමකත්‍යං. ද්‍රවිච්ඡේදනෙති එකං පදං, සංති එකං. පදං, නවාති එකං පදනති නිපදදීදං සුඤ්ඤාං. සරෙභ්‍යා භණ්ණසු නිවිත්තානාං ව අනුචිත්තානාං ද්‍රවිච්ඡේදනං සරෙ සරෙ සකාරං. පරිත්‍යාගී නවාති අපෙති. ද්‍ර එව විච්ඡේදනෙති අපෙති “කාමා භං සමාසො ඉත්තකපෙති” ති අවුත්ති “විසරෙද භුත්තකිත්තරණෙ කමමචාරසො” ති සමාසො ව විභවතිලොපො ව සකඨිනාමවා ව නාමිතිව කඨා විභවත්තාපහනාදිති ව දුක්ඛතප්පාදොති. ද්‍රවිච්ඡේදනෙති දුක්ඛතප්පාදං. ඊවිච්ඡේදනං සංති. සංතිතං ගවුත්තිති සමානරූපතා, සථා පත අපෙති දුක්ඛත දිපරසසසාලකොද්‍යාදිසංඝට්ඨකානි සමානරූපතා අප්පඤ්චං ගවුත්තිති, එවං සමිපදදීදං.

එක “කුලාභවිජ්ජවා සරෙ වා; සවිසාක වෙ” යි වුත්තකතා ඉතිස්සාඨිසකතා පාසාවට, එකා දුටු තව්‍යානණ සකනති. පසොපනකතරසවිතවිතො, අසති යි නව්‍යානතණේ දුටුණ්ණසා සරෙ පරෙ ඉඳිනා සකාකදෙසො හොති, ඉත “සවිසාක වෙ” යි වුත්තකතා සකති හෙතාපි සකාතෙ හොති, ඉත “කුලාභවිජ්ජවා සරෙ වා” යි වුත්තකතා සකති දුශාදසො හොති, එවං දුමෙත් ටිතිච්චුතතා සොපි පසොතා කදුච්චි න පිත්ථං, එකා තං නිව්තනා නති. දුටු තව්‍යානතණ සකතං, හෙත සකි තව්‍යානතණෙන සකාතෙ න සොති, තස්ස අභ්‍යාසාපි සකාතෙ න සොති, හෙතෙව් සොති වුත්තවාති අනුබ්බොති.

[illegible]

සදි එවි: “වා පඤ්ඤාපා” යි එතී සඳිසි වාග්ගතෙණ
 “කුචාසවජ්ඣා, ඉතෙතාති” එතී කුච්චග්ගතෙ. කතං, න ව තං
 ධ්මං තතී වාග්ගතෙ. වග්ගතෙ, තසමි වාසෙද්දන කුච්චසෙද්දසි
 සමාගෙතොති සකසාමෙතොති තතන, “වග්ගතං වා වග්ගං”
 යි ඉතො යි “සච්ඡෙදග්ගප්පා වාගමා” යි එතී වාග්ගතෙණ
 වග්ගතෙතෙසි “කුචි ම ඛෙසඤ්ඤා” යි එතී කුච්චග්ගතෙණ
 සද්දසි භික්ඛුතොසිතෙති, තාසි උභිතං. සද්දසතිතාමං සද්දෙ
 තොති සකසා මෙතො, විකම්මො, සද්දෙතෙ පඤ්ඤාපාපා.

22 එවාදියා රි පුබ්බො ව රසො

සරමා පරසා එවසා එකාරසා ආදියා රිකාරණ භොති
පුබ්බො ව සරණ රසො භොති නවා

සඵරිව වසුඛාතලං සබ්බං, තඵරිව ගුණවා සුසුචනිසා
නවාති කසමා? සඵා එව තඵා එව

ඉති සංකිතසො දුතියො කථෙති

“එවාදියා රි පුබ්බො ව රසො” කීමනිමිදවුටිනො, සරමා පරසා එවසා එකාරසා ආදියා රිකාරණ භොති, පුබ්බො සරණ රසො භොති නවාති සදුපනත්. එවාදියාති එකං පදං, රි ඉති එකං පදං, පුබ්බොති එකං පදං, වාති එකං පදං, රසොති එකං පදනති පච්චදමිදං පුත්තං. සරෙගගගණසාසුචත්තතතො එවාදියා ව සරෙ පරෙති බාජනපරත්තා අවචනිසො, සරමා පරසා එවාදියා රිකාරණ භොති, පුබ්බො ව සරණ රසො භොතිති අසො එවසා ආදියානෙ “නාමානං සමාසො පුත්තතෙතො, උභෙ තප්ප රිකා” නාමිකිනි “අමාදයො පරපදෙති” ති සමාසො, සෙසං වුත්ත තසමෙව වසෙද්දු දුතියො සම්පිණ්ණති දෙවදතො ගුණ භොතිති ආදිය වස කාරිසකාරිතො අභෙදවසෙන ගතිතතො සමානාති කරණං කතා පුබ්බො ව රසොති වුත්තං. යත් සි කාරිසකාරිතං හෙදං කතා ගගණං දෙවදතො රජං පාපුණ්ණති රජං දෙවදතො පාපුණ්ණතිදිය වස, තත් කාරිමති පඵමාස වුභෙත කාරිසසොපසොගෙන නිදෙද්දො භොති, කාරිමති ජපිතා වුභෙත කාරිසස පච්චිකානන නිදෙද්දො භොති

සඵරිව වසුඛාතලං ව සබ්බං. තඵදිති උදුකරණති, තෙසං පන සඵා—එව වසුඛාතලං, තඵා—එව ගුණවාති ඡෙදං කතා බාජනං විසොජෙති, “සර සරෙ ලොපං, ඉවභෙණ සං නවා” නාමි කිලි ඉමිනා එකාරසා රිකාර. කතා පුබ්බසරසා ව රසො කතා රූපසිව වෙදිතබ්බා සඵා එවාති කිවුදුකරණති සුචිසෙද්දො සෙව

මෙසො වුච්චෙතදිපතිසං දුතියො පරිචෙදෙ

23 සර පකති බාජනෙ.

සර බො බාජනෙ පරෙ පකති රූපාති භොතති

මනොපුබ්බසිමා බමමා, භමාදො මවුනො පදං, නිදෙණ්ණ පාරගතො අහු

“සර පකති බාජනෙ” කීමනිමිදවුටිනො, සර බො බාජනෙ පරෙ පකති රූපාති භොතති න විකාරමාපජ්ජෙනෙති සදුපනත්. සරති එකං පදං පකතිති එකං පදං, බාජනෙති එකං පදනති තිපද මිදං පුත්තං. සර බො බාජනෙ පරෙ පකති රූපාති භොතතිති

අපෝ සරසදාසය ව බාජනසදාසය ව විග්ගහො හෙයා
වුනොව, ඉතරය පන පසුබසය කර කරණෙනි මස “ මිදදිති
කතිතියො” ති වා ; “ ඉතිසමතිසවො වා” ති වා තිපසිසතනස
“ සාසදිසතො තස පියො ව ; භුජදිතමනො හො මි ව ; ජනාදි
තො තිවසි වෙ ” තාසිසිව “ රකාණ වෙ” ති රමසි දුනො රූපං.

සදි පන ඉදං සුතං නපසසිතං භවෙයා, සෙත විකාරමාපජේ
යාති. “ දිස” නති එවමාදිනාති. නහු පුනොපදෙසස නිරතක
භාවාපජනනො භවිතබ්බමෙවාති. භවිතබ්බං, හ පන සබ්බස
ඉච්ඡිතබ්බං, තාමා කසචි නිවාරණත්තති. සදි එවං සුතනමෙව
න පසිතබ්බං, කිවිගහණෙනෙව තදස්ස සිරිකිනනොති. න
හ පසිතබ්බං, පරෙසහසනති එස එර-සහසනති ඡෙදෙ කතො
“ කිවි ම බාජනෙ” ති පරසදා මකාරහමෙ කතො “ වා පරෙ අස
රූපා” ති ලොපං පාපුණෙයා, තනනිවනතතත්තති. නහු තවසි
විග්ගහණෙනෙව සිරිකිති. හ සිරිකිති, හෙතෙකසස රූපවසු
පාදනනො, ඉධ ව සබ්බද අනිප්පෙතනොති. සදි එවං තදස්මි
න විතනබ්බං, කාමා, සදි පන ලොපො භවෙයා ආගමසුතනමෙව
අනුකිතිසං භවෙයා නිරතකනා, අසිතං වෙතං, හෙත සුසති
න ලොපො හොති. එවං සතොපි පමාදෙ මිච්ඡිනො පදනති
එස පමාදසදා “ ජිතවිවතසුතං. සි” ඉච්චිවමාදිමසිසිව වුතන
භසෙන සිච්චිතං කතො “ අනො තෙතා” ති අසිසිව “ සො” ති
සිසොකාකාරෙ කතො “ වා පරෙ අසරූපා” ති ලොපං ආපජේයා,
හං නිවනතතත්තති. නහු තත් වාග්ගහණෙනෙව තදෙතො
සිරිකිති. හ සිරිකිති, විග්ගහණෙනකසස රූපවසමතවනො,
ඉධ ව සබ්බද අනිප්පෙතනොති. එවම “ සරලොපොමාදෙසප
විසාදිමති සරලොපෙ තු පකති” ති ඉමිනාව සිරිකිති. හ
සිරිකිති, ඉමස පන විතනති ආදිපු විතනසදා වුතනසෙන
සිච්චිතති. කතො “ යොතනති තපුංසකෙති; අනො නිවි” තති අසි
සිව “ සි” තති සිසස අමාදෙසෙ කතො “ සර සරෙ ලොප” තති
පුබ්බසරෙ ලොප “ දිස” නති දිසෙ සමපතො අනබ්බසසතුනො
මකාසො අසි, තාමා යො අසරූපා පරෙ සරෙ, යො “ වා පරෙ අස
රූපා” ඉච්චිතසෙසව විසසො, සාවසායාතවසාසෙසු අනවසාස
සස බලවතරතනාති. තනිමසාපි අමාදෙසපවිසාදිවිරිතෙසු
කිතතුමාව සමභිසොතාදිසු අවසාසො අසිති. තනි, ආදිගහ
ණෙන සබ්බමි සබ්බසිතනති විතතුං සුතනතනාති. එවං හොතු,
එවං සති “ සර සරෙ ලොප” නති කසා වුතනං, ඉමිනාව සිරිකිත
නොති ලොපං පන සිරිකිති, ඉමිනා දුනො න විකාරමාපජති,
තසා තං වුතනති එවං හොතු, සදි පන සරෙසු සරූපසරත
සෙසු සකාස “ සරලොපොමාදෙසපවිසාදිමති සරලොපෙ තු
පකති” ති සුතනමාරමං, තාරතිතබ්බං “ සර සරෙ ලොප” තති
එස ලොපසස සමතවනොති. තනිවොවුතො ඉමිනා දුනො න

විකාරමාපර්ජනිති. තදන්විධි න වහ්නබ්බං, විකාරසංඝට්ඨ සම්භව
 හොති. නකිචොවුමිතා “දිස” නති දිසෙ සම්පරෙතනති. චුරතං,
 කිවිග්ගහණේ පන අසතිපි තස්මිං න සම්පර්ජනිති. අසප්පඵලව
 තිණේණ් හවි, කිවිග්ගහණේ පන හවං පරොප්පතං. තාභිජ්ජාති,
 ඉදං හෙත් පරොප්පතං, අකාශදිප්ප සරෙප්ප ඵෙසකසම්මිසෙව සරෙ
 ප්‍රහේන කිවි හොති, කිවි න හොතිති; “සත් සරෙ ප්‍රොප” යති
 එත් ව සරෙප්පති බ්‍රහ්මවචනමකතා සරෙති ඵසවචනං. තදන්
 විඤ්ඤපතනමෙව, යදි පන කිවිග්ගහණේ පන සකිංයෙදං න
 පසිතං භවෙය්, අමාදිමිති කිවි භවෙය්, කිවි න භවෙය්, තං
 නිවර්තනනන්මිදං චුරතං, තෙන සබ්බන්තාපි ඉමිතා ප්‍රහේන පකති
 භාවො හොතිති සද්ධතබ්බතති. එවං සනෙතපි තත්‍රාසම්මතදිප්ප
 කිවි අකාරස්මි. ප්‍රහේන දිසෙසසනතො ඉධාපි කිවිහො සුජ්
 තෙව, අපි ව “සරප්‍රොපොමාදෙසප්පඵලසාධිතාදිමිති සරප්‍රොපෙ ය
 පකති” ති එත් ආදිග්ගහණ්ණා සබ්බසබ්බාහසනාමෙ සති සර
 ප්‍රොපො සබ්බසම්මි සරප්‍රොපෙ ය පකතිති එවං. වහ්නබ්බං භවෙය්,
 සරප්පෙත වකිංපි පරිවරේජනබ්බසාහාමා, න ව පනෙවං චුරතා,
 තෙන සද්ධති පරිවරේජනබ්බමසති, තස්මා ආදිසද්දෙත චුරත
 භාතිකමොකාත්තමං ගංගහබ්බං, තෙන පරෙසසායසත්ති ආදිප්ප
 ආගමමිති සරෙ තෙන චුරතවිධානං හොති, න පසාදිසද්දෙත
 සංඛි. ගංගහබ්බං, තෙකෙව්න අමාදෙසප්පඵලසාධිතාදිමිති, කිමසිං
 අප්පමාදෙ අමතපදනති, තෙන යං චුරතං. ඉමිසාපි අමාදෙ
 සප්පඵලසාධිතාදිවිසරෙසප්ප කිංත්‍රමාව සම්මිසොයානදිප්ප අවසානසා
 අසති, තං පුචුරතං, තෙන යො අසරුපා පරෙ සරෙ සො “වා
 පරෙ අසරුපා” ඉවෙධිතරෙසව විසයොති, යං චුරතං, න තං පුචු
 චුරතා, තෙනෙව පමාදෙ මිච්චුතො පදනති ඉදං “සරප්‍රොපොමා
 දෙසප්පඵලසාධිතාදිමිති සරප්‍රොපෙ ය පකති” ති ඉමිතාව පිප්පකිති න
 න සන්තා වතනුති නිරන්තරො ගෙ මායාමොති. සම්මං, ඉදං පන
 කිවිග්ගහණස්මි මාසදිපනතො විතතනති ආදිප්ප රුපවසාපර්ජ
 නිග්ගා චුරතං, “සරප්‍රොපොමාදෙසප්පඵලසාධිතාදිමිති සරප්‍රොපෙ ය
 පකති” ති එත්ඵ ආග්ගහණන කිවිසද්දෙස ව වාත්තා විඤ්ඤ
 යති, තං ති පුරිසනති ආදිප්ප පුරිසසද්ද අමිති කතො පුබ්බසරසම්මි
 ප්‍රහේන “දිස” නති දිසෙ සම්පරෙතන තං නිවර්තනන්තං, තව පන
 කිවිග්ගහණේතව පිප්පකිති, එවං පිබ්බපි අබ්බං වෙතං, තෙන සද්ධ
 යති කිවිසද්දෙ වාත්තපි දිපසො කොතිති, තෙන පුරිසනති ආදිප්ප
 පුරිසං පුරිසාති රුපවසං භවෙය්, තං නිවර්තනන්තං. අංගහණ්
 කතනති. යදි එවං. වාත්තාව කිවිසද්දෙති කප්පා හ විසො
 තබ්බතති. “වා පරෙ අසරුපා” ති එත් වාග්ගහණේ විජ්ජමානෙපි
 “කිවිසවරුණ. ප්‍රහේන” ති එත් කිවිග්ගහණ්ණකරුණොති,
 තත් යං වහ්නබ්බං, තං ගෙය් චුරතමෙව. එවං හොතු, කිවි
 සද්දෙස වාත්තා පුරිසනති ආදිප්ප දිසතිවාරණ්ණං. අංගහණ්
 කතනති ව, “දිසං” ති පුර්වසාසුචිතමානං කිවිග්ගහණ්ණං වාස

භෙදාන විසදිසත්තත් ව, තුමාසාමෙව වචනං, තච චො සුබ්බතා පරං න සමිස්සති ඛමතු සමං, විනිවර්ජයවිදුහි වදාම, “සරෙ ඛවි” ති එත් ව කපිසඤ්ඤා වාඤ්ඤා, තෙන “පමාදෙ මච්චුතො පද” නති ආදිසු “දිසං ; රසං” නති ආදිති වුත්තවිසිතිවාරණත්. “සර පසති ඛාජතෙ” ති සුත්තමාරමං, “පුරිසො” ති ආදිසු පුරිසාදිසඤ්ඤා සිවවතෙ කතෙ සියොසාකාරෙ කතෙ “වා පරෙ අස රාපා” ති ආදිති ලොසාදිමිති සමපතනා තං නිවාරණත්. “සර ලොපො මාදෙසපාචමසාදිමිති සරලොපෙ තු පසති” ති සුත්තමාරමං, “සරෙ ඛවි” ති එත් ති අසතිපි කවිග්ගහණේ “සර සරෙ ලොප” නති ආදිති වචා වුත්තාගතා න සබ්බත් සර පසතිකා හොතිති සද්දති, එවං සතෙතපි පුන කවිග්ගසන්කරණං. “සර පසති ඛාජතෙ” ති එවමාදිති විස පවිඨපවිඨානෙ නිසත්තාවෙන අපාචකතිතා පවිඨවිසෙසපි අතිසතො හොතිති සද්දතත්තති නසු “පමාදෙ මච්චුතො පද” නති ඉදමි “සරලොපො මාදෙස පාචමසාදිමිති සරලොපෙ තු පසති” ති ඉමිකාව වුත්තවිසිතා පිඤ්ඤා නිති න සසකා වරතානති සසකා, පුත්ති පන මග්ගසබ්බා, “සරලොපො මාදෙසපාචමසාදිමිති පසති” ති අවචා පුන සර ලොපෙති වචනං සරෙ ලුභානා සරලුභකකාරණං සං විකාරං සමප තතං පරසං, තං ති තෙති, පසතිසෙව හොතිති සද්දතත්තං, තෙනෙවමච්චුතොසං සබ්බපාසෙති, අනෙතිසං අපුචා පුරෙ, එසොසං සත්තපතං සරණං ගාමි, සොසං විවරිසොති ආදිසු අසද්දපෙසති. කතා සං විකාරං සමපතනං, තං හොතිසෙව, තසා “පමාදෙ මච්චුතො පද” නති ඉදමි “සරලොපො මා දෙසපාචමසාදිමිති සරලොපෙ තු පසති” ති ඉමිකාව වුත්තවිසිතා පිඤ්ඤාතිති න සසකා වරතානති සං වුත්තං, තං න පුඤ්ජං, සං පන වුත්තං පමාදෙ මච්චුතො පදනති ආදිසු “දිසං ; රසං” නති ආදිති වුත්තවිසිතිවාරණත්. “සර පසති ඛාජතෙ” ති සුත්තමාරමසති, තං පුත්තං, “දිසං ; රසං” ති ආදිතමි වුත්තතතා සතිපි ඉමසං සබ්බත් ගෙණි යත් පවිසෙති, නත් ජායනවසෙ තෙව පවහනති සද්දතත්තව, ආතග්ග ඛදිරවතනති ආදිති විස සෙගුසොන පසතිසාචවිසයාසං ඛුත්තාදසනත්තව විතා කවිග්ග හණ් නිශ්චිතති දඨබ්බං.

විනො පුබ්බග්ගමා ඛමමා ති ආදිති ලද්දකරණති, තෙසං පන මනො-පුබ්බග්ගමා ඛමමා, පමාදෙ-මච්චුතො පදං, තිණ්ණ-පාර ගතො අසුති ජෙදං තුථා ඛාජතං නියොජනං මනොසඤ්ඤා ඛිකාරසං “ලොපව තත්තාකාරෙ” ති වා; “රසං” නති වා; වුත්තවිසිමිති සමපතනං - තථා පමාදෙති එත් ඛිකාරසං ව තථා තිණ්ණති එත් ඛිකාරසං ව සාරවත්තො අසුති එත් “වා පරෙ

අසරුපා” හි පරසරස්ස ව ලොපෙ සමපතොතං. සබ්බං බාධෙත්වා*
ඉමිං පකතිභාවං කම්මා රුපසිඛි චෙදිතබ්බා.

24 සරෙ කම්මි.

සරං ඛො සරෙ පරෙ කම්මි පකති රුපාති භොතාති

භො ඉමං පඤ්චං විජෙස්සාති

කම්මිති කස්මා? අප්පසසුතාසං පුට්ඨො

“සරෙ කම්මි” ක්මයම්භිදමුවවතො, සරං ඛො සරෙ පරෙ කම්මි පකති රුපාති† භොතාතිහි ඤාපනස්මිං. සරෙති එකං පදං, කම්මිති එකං පදයාති විපදම්භිදං පුත්තං. අනන්තරපුත්තතො සරංගහණස්ස පකතිගහණස්ස ව අනුවත්තතො සරං ඛො සරෙ පරෙ කම්මි පකති රුපාති භොතාතිහි අත්ථො. “සරං සරෙ ලොප” නති ආදිති විභා චූත්තතො කම්මිගහණස්මිං විභාති ඉමස්සාතිසත්තාචෙ විඤ්ඤාසමානෙති පුත්ත කම්මිගහණස්මිංකරණෙ පසොජනං. පන න කස්මි භොතිහි ඉදමෙව ඤාපනස්මිං, අඨ ඛො එකෙක්කස්ස රුපව පුප්පාදනස්මිං, නං හෙත්වා චූත්තං.

භො ඉමං පඤ්චං විජෙස්සාතිහි උද්ගරණං, තස්ස පන භො—
ඉමිනති ඡෙදං කම්මා බාජනං. විසොජෙත්වා ඛාසාරස්ස “සරං සරෙ ලොප” නති ලොපෙ සමපතොතං තදපවාද්ද “විමොද්දන්තා න” නති විකාරෙ ව සමපතොතං අනන්තරපුත්තමිධිකිච්ච ඉමිං පකතිභාවං කම්මා රුපසිඛි චෙදිතබ්බා.

අප්පසසුතාසනති කිවුද්ගරණං, තස්ස පන අප්පසසුතො—අසනති ඡෙදං කම්මා බාජනං. විසොජෙත්වා ඉමිං පකතිභාවෙ සමානොත කම්මිගහණස්මිංකම්මා “සරං සරෙ ලොප” නති පුබ්බසරස්ස ලොපං කම්මා “සරං සරෙ ලොපං, වා පරෙ අසරුපා, කම්මාස වණ්ණං උත්තො” හි අධිකිච්ච “දිස” නති පරසරස්ස දිසං කම්මා රුපසිඛි චෙදිතබ්බා.

25 දිසං.

සරං ඛො බාජනෙ පරෙ කම්මි දිසං පපොසානාති

සම්මා ඛම්මං විජෙස්සංගො, එවං භාගෙ මුති වරෙ, ඛනාති පරමං. නාසො තිතිකම්මා

කම්මිති කස්මා? ඉධ මොදති භෙවෙ මොදති, පතිලිඝති පති හස්සාති

“දිසං” ක්මයම්භිදමුවවතො, බාජනෙ පරෙ පුබ්බසරං කම්මි දිසං පපොසානාතිහි ඤාපනස්මිං. පරබාජන කම්මිගහණස්මිං. අනුවත්ත තො සරං ඛො බාජනෙ පරෙ කම්මි දිසං පපොසානාතිහි අත්ථො.

* බාධෙත්වා, වරමම

† සරං සරෙ පරෙ කම්මි පකතිභාවො, සිහල .

අනන්තරෙ සතීපි සරෙග්ගහණේ බැජනග්ගහණේමව වතතතො,
 මනුසුගගතිසොපි හි අධිකාරි හොතනිති, තෙසං පන උභෙද
 ජිතවචනකපෙස විජාරෙත ආවිගවිසෙති ඉහ පන අනන්තරෙ
 වුත්තං සරෙග්ගහණේ කසා නානුවත්තතො ඉති සරබැරෙනසු
 සරතංව පඨමං නිද්දිඝිත්තා, සරනිසසිතවිචිතියෙව පඨමං වත්ත
 බෙබපි බැජනනිසසිතවිචිතොව පඨමවුත්තාරණං, යථා “සර සරෙ
 ලොප” නති පඨමසුභොත සරෙග්ගහණේ කපපරිසරතං කථා
 වත්තතො, එවමිධාපි බැජනග්ගහණමනුවත්තනිති සුපනස්,
 තථා සං සන්තිවිතං, තස්මි තං යෙව විභතතො දුට්ඨං නසු “සරෙ
 කවි” ති දුදං පඨමං වතා ඉමසං පච්ඡා වුභොත ඉමසාපි අතිසත
 භාවො පියා, තස්මි තං නිවත්තනස්මි පඨමං වුත්තනති සකකා
 මනතුනති. සකකා, එවං සතොපි දිසරසෙසු රසසාතංව පඨමං
 නිද්දිඝිත්තා රසසුමිමිති එව පඨමං වත්තබොපි දිසවිසිසස පඨ
 මං කරණං බැජනග්ගහණමනුවත්තනභාවසුපනස්, තථා හි
 යදි ඉහ පන සරෙග්ගහණමනුවත්තතො සරෙ පරෙ පුබ්බාසරෙ
 දිසං පටොතිති අසෙසා භවෙසෙ, එවං හි සති දුදෙව අනර්ක
 නිසං භවෙසෙ පුබ්බසරසස පරසරසං පිතො දිසාතාවා, යදි පන
 පරසරසං පිතොපි දිසො පියා, “පුබ්බා වෙ” ති පරසරසං
 වුභොත පුබ්බසරසස දිසමෙව අනර්කනිසං භවෙසෙති. නසු
 දුට්ඨා පරසරසං පිතො පුබ්බසරසස දිසං වුභොතතා පරසරසං
 වුභොතපි පුබ්බසරසස දිසං හොතිති සුපනස්. වුභොතති සකකා
 මනතුනති න සකකා, දුට්ඨා පඨමං දිසං කථා පච්ඡා පරසරසස
 ලොපං කාතුං සකකුණෙසසතා, තෙන විකුසුසති බැජනෙ පරෙ
 ඉමිනා දිසං විදධාතිති, යදි පන රසසතති පඨමං වුභොතං භවෙසෙ,
 න වුභොතසකාරං විකුසුසෙසෙ, හෙතා නාදිසස විභිතතාති.
 නෙවෙවං සතොපි කිංසුච විභො සමිච විභොති අදිසු පුබ්බස
 රසරෙසු වුභොතසු බැජනපරතා ඉමිතා ව දිසං පිට්ඨතිති සුත්ත
 වසං අනර්කනිසසති සච්චං පිට්ඨති, පිට්ඨ සතාරවොතා හිස
 වාස හොති, පුබ්බසරසස පරසරසං වුභොතෙව දිසො හොති,
 පරසස ව පුබ්බසරසං වුභොතෙව දිසො හොතිති, තෙන “නුවාදි
 වර්ගවත්තනං දිසරසසාපවවෙසෙසු වා” ති ආදිකපි න හොති,
 තොතෙවාවුච්ඡා පුබ්බසරසස පරසරසං පිතො දිසාතාති

සමිමි බමිමති අදිති උද්ගාරණති, තෙසං පන සමිමි—බමිමි,
 වුට්ඨි—වරෙ, බතති—පරමති ජෙදං කථා බැජනං විසොජනා
 අනන්තරසුත්තවසමිතිමිව දුට්ඨා දිසං කථා රූපපිටි වෙදි
 තබ්බා. සමිමි හි අසාරනොතිතා වුට්ඨි පුත සුභො
 තිමසස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිසස “වුභාදිති ව” ති දුසාවිසරතාස
 දුසාරනාං රූපං. බතතිති බමු සසනෙතිමසස ලබ්බාදාසඤ්ඤා
 දිසස බමිතති අසෙ “දුඤ්ඤාතිමසෙ වා” ති සිසාවි
 සරතසස “ගමිබසනාදිතං තුං තබ්බාදිසු න” ඉති වසාරසස
 නතාර සතො දුසාරනාං රූපං. නිවුද්ගාරණති පුට්ඨෙඤ්ඤා
 යෙවෙව.

26. රසය.

සඳු බෝ බැජන පරේ කවි රසය පරපොතකි.

තොවැදි නාම සො තොති, සඵා භාවි ගුණෙන සො

කවිති කසමා? සමමාසමායි, සාවිතතිජඤ්ඤාමුඛා, උපතිසති
ජිවිතමසමායු

“රසය” කීමත්මිදමුච්චිතෙ, සඳු බෝ බැජන පරේ කවි රසය පරපොතකිති ඤාපනත්. සඳුග්‍රහණය බැජනසවිග්‍රහ ගණනව අනුවතනනතො සඳු බෝ බැජන පරේ කවි රසය පරපොතකිති අපේ.

තොවැදි නාම සො තොතිති ආදිති උද්ගරණති, තෙසං පන තොවැදි—නාම සො, සඵා භාවි—ගුණෙන සොති ඡේදං කම්භා ආදිසුපාතවසමසිතිච්චි ඉමිතා රසය කම්භා රූපසිති වේදිගබ්බා රසයති අතිසමෙන වුතෙතපි ධාතාසනනවසෙන තං ඊකාරදිතං ඉකාරදසොචි තොතතිති දඬබං, එත්ච ච වාදිභාවිති ඉමාති වද වසතතිසං. වාචාසං හු සතතාසමිති ඉමෙසං. චිතනං ලබ්බාතු සඤ්ඤදිතං වදනසිලො භවතසිලොති අපේ “කසමිලාදිසු ඡේතාච්චි වෙ” ති ඡේපපච්චිසතතාතං හෙඨා වුරතතසෙන කාරිත ව්ච කම්භා ඡ්වෙති වුතෙත “අසංයොගනතසං වුචි කාරිතෙ” ති වුච්චති කතෙ: පට්ඨමසං “ඔ අච සරෙ; එ අසා” ති අසිතිච්ච “තෙ ආවාසා කාරිතෙ” ති ආවාදෙසෙ කතෙ සඵාපට්ඨපාටියා රූපාති. කිවුද්ගරණති සුච්ඡේදාද්ගරණෙනව.

27. ලොපම නත්‍රාකාරණ

සඳු බෝ බැජන පරේ කවි ලොප පරපොතකි, නත්‍ර ච ලොප කතෙ අකාරණතො තොති.

සසිලවා, සසඤ්ඤවා, එසබ්බමො සතනනතො, සබ්බ කාසාව මරහති, සමානකාමොපි හබ්බං, සබ්බ මුති ජාතිසං අදසසි.

කවිති කසමා? සො මුති, එසො බ්බමො සදිසසති, න සො කාසාවමරහති.

“ලොපම නත්‍රාකාරණ” කීමත්මිදමුච්චිතෙ, සඳු බෝ බැජන පරේ කවි ලොප පරපොතකි, තෙසං වුතතඨාතෙ අකාරණතො ච තොතිති ඤාපනත්. ලොපති එකං පදං, වාති එකං පදං, නත්‍රාති එකං පදං, අකාරණති එකං පදනති වදාපදමිදං සුතතං. සඳුග්‍රහ ගණය බැජනසවිග්‍රහගණනව අනුවරතනනතො සඳු බෝ බැජන පරේ කවි ලොප පරපොතකි, තෙසං වුතෙත ධාතෙ අකාර ගතොච තොතිති අපේ. වග්‍රහණං දුතිසත්ථං සමපිඤ්ඤති, කාරග්‍රහණං පන අඉති වුතෙත සමානගතිකතතා ගසමානාකාර නිවගෙතති. “අකාරෙති කාරමි” ති කාරපාච්චිසො හි එත වග්‍රාලිසකාරෙසු එකෙකතො පරෙ තොති, “අකාරපාදසො එතවග්‍රාලිස” ති එකෙකසං අකාරසඤ්ඤාස වුතතතා.

සපිලවා, ඉති ආදිති උදුගරණති, හෙසං පත සො—පිලවා, සො—පඤ්ඤවා, එසො—ධම්මො, සො—වෙසාසාවමරහති, සො—මානසාමො, සො—වෙ මුනිති ඡේදං කතා ඛාජනං විසොජෙතා, ආදිවති සුභතවසමනිතිව ඉමිනා ඛසාරස් ලොපං කතා තස්ස දුතො ධාතෙ ඉමිනාව අසාරහමං කතා පරකවරං තෙති, රූප පිති වෙදිතබ්බා. කිවුදුගරණති සුච්ඤ්ඤස්සතෙව.

28. පරවෙසාවො ධාරන.

සරමනා පරස්ස ඛාජනස්ස රවසාරවා හොති ධාරන ඉධස්මාංද පුජිස්සස්ස ජනතුරතා, පබ්බස්සං කිත්තසිස්සාපි, මාතුදද්ධි, පච්ඡද්ධි, අභික්කන්තතරං ව පඤ්ඤාතරං ව ධාරනති කස්මා? ඉධ රමාදති රසවිව රමාදති.

“පරවෙසාවො ධාරන” කිමසිදිදුමිතෙ, සරමනා පරස්ස ඛාජනස්ස වෙසාවො හොති සුභතාධාරනති ඤාපනස්සං. පරවෙසාවොති එකං පදං, ධාරනති එකං පදයති විපදවිදං සුභතං. සරගගගණස්ස ඛාජනගගණස්ස අනුචිත්තතතො ඛාජනමිනා පරස්ස සරස්ස මිත්තාපාවතො ව අත්ථස්ස විසතතිවිපරිණමොති කතා පරසද්දං දිස්වා සරසද්දස්ස පචමානතවසෙත සමාසිතබ්බිතො ව ඛාජනසද්දස්ස මිත්තාපෙක්ඛං කතා ජම්පනතවසෙත පරසද්දත සමික්ඛිතබ්බිතො ව සරමනා පරස්ස ඛාජනස්ස වෙසාවො හොති ධාරනති අපේඛා. ධාතසද්දෙ වෙත් සුභතාඤ්චාවසො.

ඉධස්මාංදෙති ආදිති උදුගරණති, හෙසං පත ඉධ—පමාදෙ, ප—ඛජ්ජ, වාතු—දසි, පච—දසි, අභි—කත්තතණ්ඨති ඡේදං කතා ඛාජනං විසොජෙතා ආදිසුභතවසමනිතිව දුට්ඨා වෙසාවං කතා රූපපිති වෙදිතබ්බා. කිවුදුගරණති සුච්ඤ්ඤස්සතෙව.

29. විරග්ග රසාසාරසාසානං තතීසපඨමා.

විරග්ග වො පුරබ්බස්සං ඛාජනානං රසාසාරසාසානං සරමනා සථාසබ්බාං තතීසපඨමසවික රවසාවං ගච්ඡති ධාරන.

එරසා වතස්සානඵලො, සත්ථිතං තස්සසරගස්ස විමු, රසෙල ස්ථා පබ්බිතමුඛතිපිරතා, වසානාපිඨානාති තරං පමරහතා. ධාරනති කස්මා? ඉධ රවසාරසා දළං ගණනාති ථාවසා.

ඉති සකිකපෙස තතිරසා කරණං.

“විරග්ග රසාසාරසාසානං තතීසපඨමා” කිමසිදිදුමිතෙ, විරග්ග රසාසාරසාසානං අත්තතො සරමනා පුබ්බිකතානං පුබ්බි සරමනා පරසතානං වෙසාවෙ කවිසමාතෙ තතං පද්ධතොතති, අඵ රමා විරග්ග තතීසපඨමාති ඤාපනස්සං. විරග්ගති එකං පදං, රසාසාරසාසානංති එකං පදං, තතීසපඨමාති එකං පදයති විපදවිදං සුභතං. “පරවෙසාවො ධාරන” ති දුතො වෙසාවගගණස්ස ධාතගගණස්ස වානුචිත්තතතො විරග්ග රසාසාරසාසානං විරග්ග තතීසපඨමා සථාසබ්බාං වෙසාවං ගච්ඡති ධාරනති අපේඛා.

එනි ව වග්ගොති සොසාසොසානං අවග්ගපවිකේඛිපනස්සං, සොසා
 සොසානනති තතිසපථමාති වුත්තානං ථාතං නිසමේති, ඉදං හි
 තාසමපනතං විදධාති, අථ ඛො පුබ්බසුත්තකතෙව සමපනතං නිස
 මේති, එනි ව වග්ගො සොසාසොසානනති වනි වග්ගො තතිසපථ
 මාති අවුත්තෙති වග්ගොසෙව තතිසපථමා හොතතිති ගගෙන
 බ්බං, පුබ්බෙ වග්ගොසඅද්දසොසානසාපෙකතිනා වග්ගොසදෙද්ද හි
 සොසාසොසානනති වුත්තෙ නිසමේති තතිසපථමාති වුත්තෙ ව
 වග්ගොසොසාසොසානනති ලුත්තකං කති, අවති, වනො සොසා
 සොසානනති ගරුකං කති, වවනං පි හි “නාමානං සමාසො සුත්ත
 යො” ති වුත්තසමාසාකරුමුබ්බෙතිමස්ස අසුත්තස්සනතා අසමස්ස
 තතදස්සනස්සං කස්මා පතිදං අසුත්තස්සං අසමස්සං හොතිති
 සාපෙකතිනා, යො හි අත්තනා අපෙකතිනබ්බමෙව අනපෙකතිනා
 අසුත්තමි අපෙකති, යො ව අසුත්තමාසුත්තපෙකති, එසො
 අසුත්තතෙති අසමස්සො නාම, ‘දෙවදගතස්ස කත්තා දනතා, සුතං
 දෙවදගතතා බ්බො සසුත්තදගතො’ ති ආදීති විස එවං වග්ගොති
 වවනසොසානසාපෙකතිනා දුතීවග්ගොගතතෙතින විනාපි තතිස
 පථමානං නිසමො හොතිති, එනි ව අසුත්තස්සං වග්ගො සොසාසො
 සානං අසුත්තස්සං වග්ගො තතිසපථමාති නිසමාහාවෙපි ථාතාසතන
 විසෙත නිසමො වෙදිතබ්බං

එසො වතජ්ඣාතථලොති ආදීති උද්ගරණ්ඨි, තෙසං පත
 එසො වත—කුමාරථලො, සත්‍ය—සිතං, බ්බති—සිතො, වත්තාරි—
 ථාතාතිති ජෙදං කති “පරවෙහාවො ථාතො” ති වෙනාවෙන
 සද්දෙස සවිසතො ඉමිතා ගථාසුරුපෙත තතිසපථමං කති රුප
 සිති වෙදිතබ්බං කිවුද්ගරණ්ඨි සුවිකේදසකතෙව

සමස්තො මුබ්බසදිපතිං තතිසො පරිවෙදෙද්ද

30 අං බ්‍යජනෙ නිග්ගතිතං

නිග්ගතිතං ඛො බ්‍යජනෙ පරෙ අං ඉති ගොති

එවං වුත්තො, තං සාධුති සපිසුත්තො

“අං බ්‍යජනෙ නිග්ගතිතං” කිමස්මිද්මුච්චතො, නිග්ගතිතං
 ඛො බ්‍යජනෙ පරෙ අං ගොතිති සද්දපතස්සං අං ඉති එකං පදං,
 බ්‍යජනෙති එකං පදං, නිග්ගතිතති එකං පදනති තිපදමිදං
 සුත්තං නිග්ගතිතං ඛො බ්‍යජනෙ පරෙ අං ඉති ගොතිති අනෙකා
 බ්‍යජනසද්දස්ස ව නිග්ගතිතසද්දස්ස ව විග්ගො හෙති වුත්තොව

එවං වුත්තො තං සාධුති උද්ගරණ්ඨි, තෙසං පත එවං—වුත්තො,
 තං—සාධුති ජෙදං කති ඉමිතා නිග්ගතිතස්ස බ්‍යජනෙ පරෙ අං
 ආදෙසං කති “සරලොපොමාදෙසප්පට්ඨාදිවති සරලොපෙ තු
 පකති” ති පුබ්බසරස්ස ලොපං කති පරකරං තෙතා රුපසිති
 වෙදිතබ්බං

තනු පුබ්බරූපතො රූපතනුතොති නිරුත්තං වං දිස්සතිති න නිරුත්තං. පඤ්ඤාපටිපත්තියො, අසති සිද්ධිං. බැරතෙ පරෙ කුත්ති නිත්‍යාපිතං. ව්‍යාපනමාපරේසා, කත්ති “බැරතෙ චෙ”ති ලොපමාපරේසා, කත්ති “ඵලෙඤ්ඤං”ති ඤාතාරමාපරේසා, න කදුපිති කෙපි පඤ්ඤා දුමුති විනිවුත්තා නාම සිද්ධතී, තං නිවර්තනතා කත්ති ඵලං. වුත්තති අදිතිසෙව භොගතීති ඤාපනත්ථිදං වුත්තතති තනු වායාගලෙඤ්ඤොව ඉති තපපඤ්ඤා පිඤ්ඤාතිති න පිඤ්ඤාතිති, වායාගලෙඤ්ඤාසං රූපවස්සමතවතොති තනු නිත්‍යාපිතසං අමාදෙසෙ කතෙපි අදෙසගතසං චිත්තතොපි වුත්තතිධානෙන හිතබ්බතති. න හිතබ්බං, කත්ති යදි පන අමාදෙසෙ කතෙපි වුත්තතිධානං. භවිසා, ඉදංචෙව අනරුඤ්ඤාසං හවිසා, රූපතනුතොති අධිකර්මං, තෙන ඤාසති න වුත්තතිධානං. භොගිති. අඤ්ඤාසති ඵ දිස්සති, පච්ඡ පච්චනං. පච්චති අදිපු පච්චංසං වුත්තනසෙව කාදිච්ඡි කතෙ “සොපු කතනිකාරලොපෙපු දිප”තති අධිකර්ම “පුතංතිපු චෙ”ති කාදිපු පුබ්බසරස්ස දිපෙ සමසරෙත “පුතංතිපු චෙ”ති අධිකර්ම “පච්චිකමනා” තති පච්චංසංසංගතසං අතො කතෙ පුත කසසි අකාරතො “දිප” තති දිපෙ සමසරෙත පුරතොප දෙසසං සාමිත්තා ඵ දිපමකතා පච්ඡ පච්චනං. පච්චිකාදිපු රූප සිති චෙදිතබ්බං, තත්තං වුත්තතිධානං. තෙව භොගිති අවගතා බ්බතති.

31. ව්‍යාපනං වා වර්ගෙ

ව්‍යාපනං බැරතෙ පරෙ නිත්‍යාපිතං වා ව්‍යාපනං වා පට්ඨාති

නිත්‍යාපිතං, ධම්මකුමරෙ පුබ්බිතං, න නං දුබ්බිතං. වරෙ, වර්ධිතං. පුබ්බං, සතතතාසං වතං. භොගි, නිත්‍යාරුඤ්ඤා, ඵලං. හිතබ්බං. සිත්තබ්බං.

වායාගලෙඤ්ඤා නිත්‍යාපිතං වා ලොකංදොසං භොගි

පුබ්බිතං.

වාති කත්ති? න නං කත්ති. කතං කාමු

“ව්‍යාපනං වා වර්ගෙ” කිත්තිදිද්ධිච්චිතෙ, ව්‍යාපනෙ බැරතෙ පරෙ නිත්‍යාපිතං. වා ව්‍යාපනං වා පට්ඨාතිති ඤාපනත්. ව්‍යාපනතති ඵලං. පදං, වාති ඵලං. පදං, වර්ගාති ඵලං. පදසති කිත්තිදිද්ධි පුත්තා. නිත්‍යාපිතබැරතාසංගතං. අනුචිතතොති ව්‍යාපනෙ බැරතෙ පරෙ නිත්‍යාපිතං. වර්ගාති වර්ගෙසංගතෙ පට්ඨාතිති අතො. ව්‍යාපන අතො ව්‍යාපනො, කං ව්‍යාපනං. කතෙ, කතං. න වාති, කිත්ති කතං. තෙ පන ව්‍යාපනසංගතාතිති කතං. අතිත්තිති ඵලං. වුත්තති දිපිති. ඵලං ව අපුතං. වර්ගෙ අපුතං ව්‍යාපනපිපෙතිති කිත්තිතො. කතං වර්ගෙ පට්ඨාති ව්‍යාපනං කත්ති න පුත්තිති. පච්ච

වග්ගසදෙදුපාතභ්‍යා, 'සද්දුට්ඨො අප්පාඨිකො කොති'ති තස්මි. තස්මි. වග්ගෙ තස්ස තස්ස වග්ගස්ස නතමාපථ්ථිති අප්පාඨිකො ඩො කොතිති කප්පා පන සො අභිකො කොතිති වුග්ගනා. වානිති වුග්ගෙසෙව වග්ගෙ නිග්ගතිතමධානං පඤ්ඤාතිති ව වග්ගා ස්ස අනෙතාති ව අනෙතා භවෙසා අනාගතදුස්ස සාපෙකඛිතතා, තස්මා සථා පන "වග්ගෙ සොසාසොසානං තතිසපථමා"ති ඵත්ති භි වග්ගො සොසාසොසානං. තතිසපථමකඛිතං වෙසාවං. ගව්ඨ නතිති වුග්ගෙසෙව වග්ගස්ස තතිසපථමාති සද්දුට්ඨ, තතිසපථමසද්දු භං සාපෙකඛිතතා අප්පාඨස්ස ව අප්පාඨතිතබ්බිසානාභාවා ඵවමිතා පිති සද්දි ඵමං සථා පන තත්ති අප්පාඨස්මි. වග්ගෙ සොසාසොසානං. අප්පාඨස්මි වග්ගස්ස තතිසපථමකඛිතං තිසමානාවෙපි සස්මි. වග්ගෙ සොසාසොසානං වෙසාවො කොති, තස්මිංසෙව වග්ගෙ තතිසපථමකඛිතං කොතිති, ඵවමිතාපි භි අලං. වග්ගෙතමානෙත්තාති තනන, තත්ති පන ධාතාසනනවසෙන ඵමං. කොති, ඉමං පන සබ්බෙසමිති නිග්ගතිතස්සාපථ්ථිතතො ඵමං. කතනති දඬුබ්බං. තත්ති වග්ගෙතනනං. වානි වුග්ගෙති වග්ගෙති සං. වුග්ගා, තමෙව අනත සදෙදු අපෙකඛිතති පිඨොවාසමකොති තනන, වග්ගෙතමානස්ස පන වග්ගපථිසාපනනකඛිතං වාසනා කතාතෙ පතෙ ඛතාතෙ, තස්මිංසෙව ගතාතෙති ඉමිතා නිසෙත භවිතබ්බිතති, තනනිවග්ගෙත නිව වග්ගෙතනනතමානං. වග්ගෙතනනතමානං. කතනති සද්දි පන තද්දං. පිසා, කථං. පුබ්බෙ වුග්ගෙතමානකාරණසාධකො, පිසා, නාසිසතමාති අනෙතං කොතා පන සද්දුපසාස පිඨිකිති, තථා හි, ඛතාතෙතො විසෙසපට්ටපතති, ත හි සද්දුපසාසාර්ථකං. ඉමිතෙතස්ස සද්දුපසාසාති "සං. කතෙති තං කමිමං. තුසං. මං. ව, භග්ගාදිනිමානෙත්තො, කොතනති තප්පාසකෙති, තනො නමමා තිසොලුග්ගෙත ව සමාසෙ" ඉවෙවමාදිති

තනනිබ්බුතති අද්දි උද්ගතරණති, තෙසං පන තං—තිබ්බුතං, ධම්මං—වරෙ, වරං—පච්චාසං, සනතං—තස්ස, තං—කාරුණිකං, ඵමං—කොති ඡෙදං. කතා අද්දිසුග්ගමධිකිති ඉමිතා නිග්ගතිතස්ස වග්ගනතං. කතා පරකඛරං. තෙතො රූපසිඛි වෙදිතබ්බං.

තිබ්බුතරණස්ස පන පුංගුපපදස්ස ගමි ගතිමගි ඉවෙවමාසං ලබ්බාතුසංඝද්දුස්ස පුං. වුච්චති තිරසො තත්ති ගව්ඨතිතාසො "සුච්චෙව"ති සුච්ච චිතං. කතා "ධාතනතස්ස ලොපො සුච්චිති"ති අනතලොපං. කතා පුංගුපපදස්ස වග්ගබ්‍යාජනස්මි. "නිග්ගාතිතං, කමි ලොපං තති අභිකිති" "ඛතෙතෙවෙ ති නිග්ගතිතස්ස ලොපං. කතා "පරවෙසාවො ධාතෙ ති ගතාරස්ස වෙසාවං. කතා "සුලොපො වෙ"ති සුච්චිති ලුග්ගෙත 'තතිගසමාතතිතකා නාමං වාතවෙතු නාදිසු වෙ"ති නාමමිම කතා සුග්ගෙතද්දු† කමමාවතිච්චාසං.

† සද්දුතද්දු ලකුණං. පිසල

† පුග්ගලසද්දුපාලිසෙව අභිකිතාදිපිකාසෙව දිස්සති අසං. පුග්ගෙතද්දු අභිකිතති පතෙ තිසාතිතාසමො වෙව තස්ස ලස රදෙකො ව රූපසිඛිද්දු ආගතතෙති තං සද්දුති වුග්ගිසං. පුලිඛිතති දිස්සති

අවසාන කතා “මද සරේ; සම්මතකරණ වාග්‍ය; කවි බ්‍රහ්මණ”
 නි අවසාන “නිග්‍රහණය” නි සරේ පරේ නිග්‍රහණය. සභා
 ඉති වාග්‍යානුකූල නිග්‍රහණ ලකාර. කවි රූපයෙහි වෙදිකාව.

නිග්‍රහණය වාග්‍යානුකූල අවසානකතා පිළිබඳ ‘සද්ධර්මය’ අනු
 සාරය කෙරෙහි කවි රූපයානුකූලයා කෙරෙහි, ඉති පන විසඳන
 සංග්‍රහය අවසානයි. සම්ම. වුට්ඨකත, ඉති. පන සද්ධර්ම වාග්‍යා
 නුකූලයෙහි, ඉති ව, “පරේ වා සරේ” නි එහි ව උපාය, නිග්‍රහණ
 සම්මතකතා ඉති. පන “පරේ වා සරේ” නි ඉති. පන සද්ධර්මයෙහි
 වුට්ඨකත ඉති අවසාන වාග්‍යානුකූල විසඳනකතා පිළිබඳ, එහි පිළි
 සකසනු ලබන සද්ධර්මය කෙරෙහි නිග්‍රහණය අවසානකතා පරේ
 අවසානකතා කෙරෙහි, තෙත වුට්ඨකත වාග්‍යානුකූල නිග්‍රහණ
 මො ලකාරයෙහි කෙරෙහි, තෙත ව ලකාරයෙහි ඉති. පන ලකාරය
 ආදිය සද්ධර්මය ලකාරයෙහි පිළිබඳයෙහි පිළිබඳයෙහි වුට්ඨකත
 අවසාන, අනුකූල අවසාන වා ගම්‍යකතා. නිග්‍රහණ “එහි
 අනුකූල” නි අවසාන නිග්‍රහණය වාග්‍යානුකූල වාග්‍යානුකූල
 මො. කතා, “පරේ වා සරේ” නි අවසාන “අ. බ්‍රහ්මණ
 නිග්‍රහණ” නි ඉති. පන සද්ධර්මයෙහි වෙදිකාවෙහි පරේ
 සද්ධර්මය ලොකයානුකූලයා වා ඉති. පන නිග්‍රහණයෙහි අවසාන
 නි. නිග්‍රහණ “අ. බ්‍රහ්මණ නිග්‍රහණ, පරේ වා සරේ” නි
 ඉති. පන සද්ධර්මය “කවි ලොක” නිග්‍රහණ වෙදිකාවෙහි
 පරේ සද්ධර්මය “කවි ලොක” නිග්‍රහණ බ්‍රහ්මණ පරේ නිග්‍රහ
 නි. කවි ලොක, පරේ සද්ධර්මය අනුකූල පිළිබඳ. නිග්‍රහණ
 “බ්‍රහ්මණ වෙ” නි ඉති. පන වුට්ඨකත. සම්ම. වුට්ඨකත, තෙත පරේ
 පන සද්ධර්මය අවසාන ඉති. පන සද්ධර්මය. පරේ වෙදිකාවෙහි
 බ්‍රහ්මණ නිග්‍රහණ; කවි ලොක; සද්ධර්ම; පරේ වා සරේ;
 බ්‍රහ්මණ ව විසඳනු ලබන; වග්‍රහණ වා වග්‍රහණ” නි ඉති. පන
 සද්ධර්මය නිග්‍රහණය වෙදිකාවෙහි සද්ධර්මය. කවි සද්ධර්මය
 වග්‍රහණ, සද්ධර්මය වා පන වුට්ඨකත අවසානකතා කවි
 ගම්‍යකතා ව, තෙත තෙත වග්‍රහණයෙහි එහි අවසානකතා
 පිළිබඳ සද්ධර්මය ඉති වාග්‍යානුකූලයා, තෙත අවසානකතා අනු
 ගම්‍යකතා නිග්‍රහණයෙහි අවසාන, එහි ඉති. පන තෙත වාග්‍යානුකූල
 වුට්ඨකත පරේ සද්ධර්මය අවසානකතා වුට්ඨකත විසඳනකතා
 සද්ධර්මය පරේ සද්ධර්මය වා කවි? නි තෙත සම්ම. සද්ධර්මය
 සද්ධර්මය, තෙත පන තෙත තෙත—සම්මතයේ පරේ සද්ධර්මය වාග්‍යානු
 කූල වග්‍රහණයෙහි කවි “අ. බ්‍රහ්මණ නිග්‍රහණ” නි වුට්ඨකත.
 කවි රූපයෙහි වෙදිකාව.

34. එහි සද්ධර්මය.

එහි පරේ සද්ධර්මය ව පරේ නිග්‍රහණය වෙදිකාවෙහි
 පරේ සද්ධර්මය ව.

පව්වනතරෙකැදව පිහිටිබඩාසියාමි, නරෙකැදවෙහි පව්වුළු
සාමි, එවැනි වෙහි ගිනුවෙහි සිකුනාබඩ, නැකති නාසා මුසා
හොති.

වැනි කාසමා? එවමනං අභිකැසස, එවං හොති සුභාසිනං.

“එහෙකැසස.” කිමයම්ඳමුවෙහෙ, එකාරහසාරෙ පරෙ නිගා
හිතං ඛො විකප්පෙන ඤාතාරං පපොතිති ඤාපනස්මිං. එහෙති
එකං පදං, ඤාතාරි එකං පදනති විපදමිදං සුතනං. නිගාහිතනාහ
ණසා වාගහණසා වාගුවනතනො, එකාරහසාරෙ පරෙ
නිගාහිතං විකප්පෙන ඤාතාරං පපොතිති අපොති. එව හොව
එකං, තසමිං එහෙ, වැදවිසයො විගාහො, එස පන වැදසමාසෙ
කතො “සො නපුංසකලිවෙහ; දිගුසොසතාරා” හති අසිතිවි
“තථා වෙකු පාණිදුරිසයොගහසෙනබහුදුරු හතුකවිවිධවිරුඩ
විසභාගස්ථිතවෙ” ති එකතනව නපුංසකලිබහව කාතබ්බං. ඤාමෙ
හෙති අවධා එහෙකැසසතා වවතං. සො ව මො ව ඤාමාති
වෙදසමාසං කවා දුරිසබහුවවතං. කවා “ඉසානභති තප්පා
කෙති” ති තසස ගිආදෙසං කවා “අතො තෙතො” ති වතනමාතෙ
“සබ්බසොතිතමාථ” ති තසසකාරං. කවා වුතතනති මතවා
නිගාහිතං. ඛො හසාරෙ පරෙ ඤාතාරමකාරෙ පපොතිති අපො
හණසසති තනතිවතනතස්මිං.

පව්වනතරෙකැදවැති ආදිති උදුගරණති, තෙසං පන පව්ව
තතං—එව, තං—එව, එවං—හි වො, තං—හි නාසාති ඡෙදං කවා
අනතතරසුතනවසමසිතිවි ඉමිතා එකාරහසාරෙ පරෙ නිගාහි
තසා ඤාතාරං කවා තසා “පරවෙතොවො ථානො” ති වෙතොවං ව
කවා පරකවරං තෙතො රූපසිති වෙදිතබ්බං.

එවමනතාති ආදිති කිමුදුගරණති, තෙසං පන එවං—එව,
එවං—හොතිති ඡෙදං කවා සතිපි පරසමිං. එකාරහසාරෙ වාගහ
ණෙන ඉමිතා නිගාහිතසා ඤාතාරං අකවා පුබ්බරූපෙ නිගාහි
තසා “අං බාජතෙ නිගාහිතං, වගානතං ඒවා වගො” ති අසි
තිවි “මද සරෙ” ති මකාරං කවා : ඉතරසමිති නිගාහිතසා
“අං බාජතෙ නිගාහිතං” හති වුතතවිධානං කවා රූපසිති වෙදි
තබ්බං.

35. සමෙ ව

නිගාහිතං වො සකාරෙ පරෙ සහ සකාරෙහ ඤාතාරං
පපොති වා.

සරෙකැසසො, සකැසසො

වැනි කාසමා? සංසාරො, සංසුතනං.

“සමෙ ව” කිමයම්ඳමුවෙහෙ, සකාරෙ පරෙ නිගාහිතං තෙත
සහ විකප්පෙන ඤාතාරං පපොතිති ඤාපනස්මිං. ස ඉති එකං පදං,
සෙ ඉති එකං පදං, වාති එකං පදනති විපදමිදං සුතනං. නිගාහි
තනාහණසා වාගහණසා ඤාතාරහසාරෙ වාගුවනතනො,
සකාරෙ පරෙ නිගාහිතං සහ සකාරෙහ විකප්පෙන ඤාතාරං

සප්තාස්තියි අනේ. අනන්තරෙත සභෙවෙත. එකසොභාකරණ. ඉච්ඡා සභිච්ඡිකාසස අධිපෙතතතාති අභිබ්බං. ඉධ සත සස සද්දසස සොදසතති ආද්දු විය “නව්වාදිථජ්ඣුභ්භතං. දීඝරසසා පඤ්චසෙසු වා” ති අවිඤ්චි “නෙසු චූළිලොපාගජිවිසාරච්ඡරිතා දෙසා වා” ති වා: “පච්චසාදනිභි නිපාතනා පිජ්ඣහති” වා සාදෙසං නනා “සත සෙ වා” ති වත්තෙබ්බි “සසෙ වා” ති චූරත හති අභිබ්බං. අහ ච සත සකාරෙතාති.

සමඳුණුගො සඳුණුගොහි අදිති උදුපරණති, තෙසං පඨංසං—සොනො, සං—සුභ්බාහි ජෙදං කඛා “අං ඛප්පෙන නිග්ගායිතං; චන්දනං චා චග්ගො; ඵලසඳුණු” හති අනිත්ති “සසෙ චා” ති සස සකාරෙන නිග්ගායිතසස ඳුසාරං කඛා “පරමිතාචො ථානෙ” ති නස්ස චොපාචං කඛා පරකඛරං කෙඛා රූපපිඨි චෙදි තබ්බා, නිද්දුගරණති පුච්ඡොණුසංගෙව.

[illegible]

34 ଭିକ୍ଷୁ ସମାଜ.

නිගන්වනාං ලබා සරර සරර මකාරදකාරදසා රහාහන් වා
 නවසං බුද්ධි බ්‍රාහ්මණං, ඵ්ඵදරවෙව් සසා
 වාහි කසාමා' දරකකාඨි මං දුට්ඨ මං දුට්ඨි මං දුට්ඨි මං

“මදු සරෙ” කිවහ්නිදමුච්ඡෙත, නිග්ගහිතස්ස ඛො සරෙ පරෙ මසාරදකාරදෙසා හොතති වාඤ්ඤාපතනං. මදුති එකං පදං, සරෙති එකං පදානති විපදජිදං සුත්තං. මො ව දෙව මදුති වඤ්ඤාපාසං. කතා පඨමාබසුච්ඡෙතන මදුති කිද්දුඨිත්තා “අං ඛාස්සෙත නිග්ගහිත” තති ඉතො වත්තමානං. නිග්ගහිතග්ගාපජං ජඨාපතවසෙත වත්තතො, ‘අත්ථස්ස විගතතිවිපජිකාමො’ කි. වාග්ගපජංව වත්තතො, තෙන නිග්ගහිතස්ස සරෙ පරෙ මසාර දකාරදෙසා හොතති වාඤ්ඤාපතනං.

තමනට, එතරුවෙහිවැඩි උද්‍යමයක්. තෙසා පන නා—අහ, එනා—අවෙලාවැඩි ජෙදං කඩා ආදියකවස. අඩිකිවි ඉමිනා නිගනිතසස මකාරදකාරයෙදය. කඩා පරකවර. නෙකා රුප

සිහි වෙදිතබ්බා නමෙව්‍ය වාග්‍යගණනා නි වර්තබ්බා, අවු
 තොපි සිජ්ඣිතො, තථානි, “කවි ලොප” නි සරෙ පරෙ
 නිග්ගහිතස්ස ලොපං වුත්තා, තෙන සුඤ්ඤානි න පබ්බාසි සරෙ
 පරෙ නිග්ගහිතස්ස මහාරද්ධාදෙසා හොත්ති, අථ ඛො ලො
 පොව හොතිති එවමිත්‍යාසනිපි වාග්‍යගණනා ඉමස්ස අනිවුත්තා පාක
 වා වෙති නමෙව්‍ය සමෙත “සර සරෙ ලොප” නි ආදිති වති
 “සරෙ කවි” නි වුත්තත්තා අසනිපි තස්ස කවිග්‍යගණනා තස්ස
 නිසත්තා පාකවා වෙති තිරස්සක. එව තස්ස කවිග්‍යගණනා න
 තිරස්සක, උත්තරස්සකා යදි එවං කස්මා තස්සෙව න කතනති
 ඉධාපි කිමිමත්තස්සමග්‍යවතො, අසති හි තස්ස කවිග්‍යගණනා
 “සරෙ වෙ” නි පුත්තා භවෙසා, අසං පතෙත්වා භවෙසා සරෙ ව
 සර පකතිකා හොතිති, එවං ව සති සරෙ පරෙ සබ්බසරං පකති
 භාවාභාවෙපි, සථා පන සබ්බසං වන්තං ඛදිරභාවාභාවෙපි
 තද්‍රස්සනත්තා* ආනග්ග ඛදිරවතනති ආදිති වුත්තානි, තථෙ
 විදමි සෙභ්බසංචෙසනාතිසමෙත්වා වුත්තනති විත්තා භවෙසා,
 න ව තෙ ඛුත්තා සෙසරෙ පරෙ පකතිකා හොතිති, අථ ඛො ඉත්ත
 රව, තස්මා තද්ධාරවිඤ්ඤාපනත්මික කතනති දඨබ්බං එවං
 හොතු “සර පකති ඛාජනෙ” නි ඛාජනෙ පරෙ පුබ්බසරං පකති
 භාවං ච “දිස” නති ආදිතං වුත්තත්තා, අසනිපි කවිග්‍යගණනා
 තෙසං පනානිවුත්තා පාකවා වෙති තිරස්සකව තස්ස තද්ධාරවි
 ග්‍යගණනා න තිරස්සක, කස්මා පඤ්ඤානන්තරසමග්‍යවතො,
 අසති හි කවිග්‍යගණනා සථා “සර පකති ඛාජනෙ” නි පකති
 භාවකතානෙත න රූපවසමසී, තථා “දිස” නති ආදිතා දිසාදි
 කතානෙත න රූපවසෙන භවිතබ්බතති, සමුති සො වුතිති එව
 මාදිති රූපවසනි ත භවිතබ්බතති, තස්මා තං නිවත්තනත්වා කවි
 ග්‍යගණනා යදි එවං කිමස්මෙව වාග්‍යගණනා න කතනති
 කවිසද්දස්ස වාත්තස්සාපි දිපතො, තස්මා ව “සරලොපොමාදෙස
 පාච්චසාදිමති සරලොපෙත භූ පකති” නි එත්ථ අංගගණනා කතා,
 තස්ස සං වත්තබ්බං, තං හෙමා වුත්තමෙවති තෙතාවොවුමතා
 නමෙව්‍ය වාග්‍යගණනා ආදි වුච්චගෙ “කවි ලොප” නති
 සරෙ පරෙ නිග්ගහිතස්ස න ලොපො හොති අකොනාච්ඡි මං අවසි
 මන්ති ආදිසු, තස්මිනි සබ්බද්‍ය වාග්‍යගණනාසාමාන්‍ය මද්දෙසා
 සිසුනාති සබ්බා සිසාති, තං නිවත්තනත්තානි

35 සම්මදනසරලා වාග්‍යමා

සරෙ සරෙ සකාරං මකාරං මකාරං දකාරං නකාරං නකා
 රං රකාරං ලකාරං ඉමං අග්‍යමා හොත්ති වා

නසිමස්ස විජජා, සම්මදං විතතා, විති සත්තාවුදිකති සිත්තා
 මෙ ලුහ්‍රමස්සති, අසිත්තා නෙගර්මස්සති, අරස්සා හරද්‍රා කසා
 විව, සම්මදස්ස විමුත්තානං, මත්තාදස්ස විමුත්තානං, අග්‍ය

දසමහිඤ්ඤා, විරහනාසනි, ඉරතානාසනි, සසමානිත හික්වෙ, නසමානිත හික්වෙ, අස්සනගග පාණ්ණපෙනා, සබ්බරොස සමා රසථ, ආරොගගිව සාසරසා, සාසරසාගිව ආරොගග, ජලහිඤ්ඤා, ජලාසනන.

වානි නසමා? එවං මහිසිසා එසා, අරසනාච්ඡි මං අවසි මං අජිති මං අනාසි රම, අරජසෙන අනුභාවිසො.

වග්ගහරොග ඉරබව මකාරස්ස පකාරෙහි රහානි. සථා, පිර ප්‍රවාසිං සුඛිසං. කකාරස්ස ව දකාර්දෙසො රහානි. සථා; සද්ධපසුරතා සිසා දකාරස්ස ව නකාරෙහි රහානි සථා; සුගරතා.

“සවමදනතරලා වාගමා” කීමත්විදමුවුවහො, සරෙ පරෙ සකා ර්දසො ආගමා; හොතති වාසී ඤාපනත්. සවමදනතරලාති එකං පදං, වාසී එකං පදං, ආගමාති එකං පදනති තිපදමිදං සුරතා. තිමිත්තානාවා සරෙග්ගහර්ස්ස වාග්ගහර්ස්ස වාග්ගවග්ගහතො සරෙ පරෙ සකාර්දසො ආගමා; වා හොතතිති අභො. සො ව චො ව මො ව දො ව හො ව හො ව රො ව ලො වාසී විග්ගහ. කඛා: “නාමානං සමුච්චිසො වචො” ති වචුසමාසං කඛා: ‘චුත්ත ඵාතමස්සොහො’ ති වචුහි ලුත්ත “හෙසං විහතතිසො ලොපා චෙ” ති විහතතිමිති ලුත්ත “පකඨි වස්ස සරත්තස්සා” ති පකඨි භාවෙ සහෙ චුත්තානසෙන සමාසත්තා නාමිමිව කඛා පඨමාබසු වචන. කඛා: “අතො තෙන; සො වා” ති අසිතිව “සබ්බසොති නමාථ” ති තස්ස ආකාර්දෙසං කඛා චුත්තනසෙන සරලොප පකතිභාවෙ සහෙ සවමදනතරලාති රූපසිසි චෙදිතබ්බා, ආගච්ඡ තතිති ආගමා; වග්ගහර්ස්සොපනං සසමෙව වක්ඛති.

තසිමස්සාති ආදිති උද්ගරණති, හෙසං පන න—ඉමිස්සා, සථා—ඉදං, මිති හත්තා—උදිත්ඛති, ලුත්ත—එසසති, ගරු—එසසති, කසා—ඉච්ච, සමමා—අඤ්ඤා, මනසා—අඤ්ඤා, අතත—අත්තං, විරං—ආසති, ඉතො—ආසති, සසා—ඉග, තසමා—ඉග, අජ්ජ—අභග්ග, සබ්බා—ඵව, ආරග්ගො—ඉච්ච, සාසරො—ඉච්ච, ජ—අභිඤ්ඤා, ජ—ආසත තතති ජෙදං සචා: “වග්ගහතං වා වරෙහා; මද්ද සරෙ” ති අසි තිච්ච ඉමිනා සකාර්දසො ආගමවසෙන ආතෙඛා පරතවරං තෙචා සථාසුරූපවසෙන සං කාතබ්බං, තච කඛා රූපසිසි චෙදි තබ්බා.

එවං මහිසිසා එසාති ආදිති කිත්ඉද්ගරණති, හෙසං පන මිති සිසා—එසා, අරසනාච්ඡි මං—අවසි, මං—අජිති, මං—අනාසි චෙ, අරජසෙන—අනුභාවිසොති* ජෙදං කඛා සතිපිපරස්සං සරෙ වාග්ග ගරොග්ගාගමවසචා රූපසිසි චෙදිතබ්බා.

භිසානානං පන අභෙසසත්තා වග්ගහර්ස්ස ව භිසානකා වග්ගහර්ස්ස පසොපනං දසෙසතො මකාරස්ස පකාරෙහි රහාතිති

* අනුභාවිසො, කසව

ආදිමාන තත්ව විරං—පවාසීං පුරිසං* සත්—අත්පසුතො සියා, සුග
ද්—ඔති ඡෙදං කථා පුබ්බරූපෙ තිගගතිතස්ස “වය්‍යානතං වා
වග්ගො” ති මකාරං කථා මකාරස්ස වගගහණෙන පකාරං කථා:
ඉතරෙසු පන කකාරදකාරානං දකාරතකාරදෙසෙ කථා රූපසිති
වෙදිතබ්බා තෙනෙව වගගහණෙන අතිපසගොඛො තාවාති
ආදීසු ගකාරගමො ව ගොතිති දභිබ්බං එවං පසමිං යාමිං ආගම
වසෙන ආතිතො යං යං රූපං සිජ්ඣති, තත්තත්තං තං තං ආනෙතා
රූපසිති වෙදිතබ්බා සුගතොති ඉදං ඉමිතාපි සිජ්ඣතිති දීප
කත්තිදං වුත්තානති

36 කවචි ඛ බ්‍යජනෙ

බ්‍යජනෙ පරෙ කවචි ඛකාරගමො ගොති

අතිපසගොඛො නාව සාවනදීසං පිබ්බාස වජිතුං, සරණසහ
ස්සං හික්ඛුස්සං.

කවචිති කස්මා? එථ සස්සජිමං ලොකං, අධිභුතො අසං
ලොකො.

“කවචි ඛ බ්‍යජනෙ” කීමත්තිදමුච්චිතො, බ්‍යජනෙ පරෙ කවචි
මකාරගමො ගොතිති සදුපනත්තං. කුච්චිති එකං පදං, ඔති එකං
පදං, බ්‍යජනෙති එකං පදනති තිපදමිදං පුත්තං. අනන්තරපුත්ත
තො ආගමගහණමිතානුවත්තතතො බ්‍යජනෙ පරෙ කවචි මකා
රගමො ගොතිති අසො, සතිපි වාග්ගහණෙ අත්තිසෙසස්සු
පට්ඨිතතතො කවිගගහණං කතං, තං හෙතා වුත්තමෙව

අතිපසගොඛො තාවානාදීති උද්ගරණීති, තෙසං පන අතිපස—
ඛො තාව, පර—සහස්සනති ඡෙදං කථා බ්‍යජනං විසොජෙතා
අනන්තරපුත්තමසිතිව ඉමිතා මකාරගමං කථා පුබ්බරූපෙ
අනන්තරපුත්තෙ වය්‍යහණෙන ගකාරගමං කථා පරිකාරං
නෙතා රූපසිති වෙදිතබ්බා තත්තතන්තරපුත්තෙ වගගහණෙන
ගකාරගමං විස මකාරගමමපි කථා සාධෙතා සකතා, කස්මා
පුත්ත පුත්තමිතිතති පසොජනන්තරසමිතවතො, තථාහි, තත්ත
සරෙව තිමිතස්ස, ඉධ පන බ්‍යජනමෙව, තං වාත්තිවසෙන
විතිතං, තෙන යථසිදං යථා ඉදන්ති රූපවසමිපි ගොති, ඉදං පන
කවත්තිවසෙන, තෙන යථා ගොති, තත්ති තිසතං, කත්තිපි පන
සබ්බද්ධපි න ගොති. අපි ව තත්ත යථාදීතං බ්‍යජනන්තා වගගහ
ණෙනාපි බ්‍යජනාගමා බ්‍යජනාදෙසා ව ගොතතිති සකකා මනාහුං,
යථා පන මහස්සසෙතං පුරිසෙන උපතිතං හතතං අවිරංසෙව
පරිභුක්ඛිතා පුත්ත අඤ්ඤමපි ගොතති වුත්තෙ කිවාපි අඤ්ඤ
සද්දෙ සාමඤ්ඤවසෙන ජවත්තො, තථාපි තත්තිණ්ණරූපවසෙන
හතතති විඤ්ඤසති, එවං සමපදමිදං කුමුද්ගරණීති සුපිඤ්ඤ
යනෙව.

37. නිගහතිතව.

නිගහතිතව ආගමවා ගතැති සරණ වා බාජනන වා සරණ නවව
වනවුළුපාදි, අවංසිලන, සාවංවිදං නිකාමව, පුජිමංජාති,
අභ්‍යංජිලාති සබ්බරසා, මහනාපුබ්බසමවා ධම්මා.

කවචිති කසමා? ඉධ වෙව නං පසංසතති, රසව සරණ ව
මොදති, න හි එතෙති ධාරනති, ගරවස්ස අගතං දිසං.

වග්ගහරණන විසද්දසෙ ව පතාරණ ගතාති වා
විමමස්සති, සරමස්සති වා

"නිගහතිතව." කීමත්විදවුමවනෙ, සරසං බැජනන
සරෙපි වා කවි නිගහතිතාගමා ගොතිති සුපතනං. නිගහති
තතති එසං පදං, වාහි එසං පදනති විපදමිදං පුතනං සරගම
කවිබැජනගහනන්තමෙව අනුමතතතනො සරෙ වා බැජනන
වා පරෙ කවි නිගහතිතාගමො ගොතිති අගො බැජනනති
වග්ගමාගෙපි සරෙති කසමා වග්ගතෙති අවිකතතනා, "කවි
ලොප" නති එතොපි හි සරෙග්ගාගණං වග්ගතෙති. එවං ගොතු,
සරෙග්ගාගණං වග්ගමාගෙපි බැජනගහනන්තං කසමා වග්ග
තෙති නිගහතිතසා බැජනනතා, බැජනාගමාගතතරං කතා
වග්ගතෙති එවමකතා "කවි ඔ බැජනන" ති ඉමස්සාගතතර
වුමාරණං බැජනගහනන්තවුමතතනන්තං තැනාති. තනු කවිග්ග
ගණන්තවුමතතනන්තති සකසා විඤ්ඤාතුතති. ත සකසා, සදි පත
කදපං සිසා, විසසකමකතා බැජනාගමාගතතරං කතා "කවි
නිගහතිතම" ති වතා "ඔ බැජනන" ති පට්ඨා වග්ගං සකසා,
එවං සතෙති දුගෙව ඉමස්සවුමාරණං බැජනගහනන්තවුමතතන
න්තති ගතෙතිවිමං. තනු සරෙග්ගාගණං අවිසාරනතා සතිපි
"කවි ඔ බැජනන" ති ඉමස්ස විස ඉතාපි සරෙග්ගාගණං. ත වග්ග
තෙති සකසා විඤ්ඤාතුතති. ත සකසා, සරෙ පරෙ ඔකාගමා
ගාමා, දුග සරෙග්ගාගණං මණ්ඩුකගතිකවසෙන "කවි ඔ බැජ
නන" ති ඉදං අතිසාපිතා වග්ගතෙති සකසා මණ්ඩුං, නිගහති
තාගමාගත පත සරෙ පරෙපි දිසසතො දුද්ධි මණ්ඩුකගතික
වසෙනාතිසාපිතා වග්ගතෙති සකසා වග්ගතති, තැනා සර
ග්ගාගණං බැජනගහනන්ත වග්ගතො වාහි ගතෙතිවිමං.

වනවුළුපාදිති අදිති උද්ගතණති, තෙසං පත වනවුළු—උද
පාදි, අවංසිලන, සාවංවිදං, පුජිමංජාති, අභ්‍යංජිලාති, මහනා
පුබ්බරසා ධම්මාති උද්දං කතා "ඔද සරෙ; සවිදිකතරලා
වාගමා; කවි ඔ බැජනන" ති අධිකිච්ඡ පුබ්බරසා සරෙ පරෙ
රසෙසෙ බැජනන පරෙසු දුට්ඨා නිගහතිතාගමං කතා රුපෙපි
වෙදිතවිමං. එත හි වනවුළු පිට්ටෙන සතෙ "රසෙසතො
ලොප, ගපිපි" ති පිට්ඨි දුසත වනවුළු උද්දාදිති සවිතවිමං. අවං
සිලනතිදං පත අවගතං පිලෙ සසා සො—අවගතපිලෙති විතත
රත "කවිදිප්පුගතකං දිසරසාසාවිලෙසු වා" ති අධි

කිවි “තෙසු වුච්ලොපාගමවිකාරවිපරිකාදෙසා වෙ” ති නකාර
තකාරසිං. ලුතෙන අවසිරෙති හවිතබ්බං. සාවච්චානිදං පන නිසා
තසා සාවානි පඨිනතතා සාවච්චානි හවිතබ්බං. පුරිමාඡ්ඡිතිදං
පන පුරෙ ඡතතති අතෙ “ඡතාදිනමිසා වෙ” ති පුරසද්ද
ඉමප්පච්චසෙ කතෙ “සරලොපොමාදෙසප්පච්චසාදිමහි සරලොපෙ
තු පකති” ති සරලොපපකතිසාවෙ කතෙ තතො “ඉතිසමතො
ආප්පච්චසො” ති ආප්පච්චසෙ කතෙ පුන වුච්චතතසෙන සරලො
පපකතිසාවෙ කතෙ “තඤ්ඤාසමාසකිතසා නාමංචාතවෙතුනාදිසු
වෙ” ති එත චගගහණෙන නාමමිව කඬා වුච්චතතසෙන සප්ප
තානි කඬා “සෙසතො ලොපං ගසිපි” ති සිලොපං කඬා පුරිමා
ඡ්ඡිති අතෙ “නාමානං සමාසො පුභතතො” ති අබ්බිච්ච “විපදෙ
තුලාධිකරණෙ කමමධාරසො” ති කමමධාරසමාසං කඬා
“ඉතිසමසාධිතපුත්ති පුමාච වෙ” ති අබ්බිච්ච “කමමධාරස
සංඤ්ඤා වෙ” ති පුරිමාසද්දං පුලලිඛිතමිව කඬා ආප්පච්චසාහාවෙ
කතෙ පුරිමඡ්ඡිති හවිතබ්බං. අඤ්ඤාදිලාභිතිදං පන අඤ්ඤා ච දුලලාභි
විශ්වසමාසෙ කතෙ “වුච්චතතමසොසො” ති වමහි ලුතෙන
වුච්චතතසෙන විභතියිලොපාදිමහි කතෙ නාමමිව කඬා පඨිමා
බ්ච්චවචනං කඬා “සොභනති නපුංසකො” ති අබ්බිච්ච “අතො
තිච්ච” තති තසා භිආදෙසෙ කතෙ “සොසු කතතිකාරලො
පෙසු දිස” තති දිසෙ කතෙ අඤ්ඤාලාභිති හවිතබ්බං. පුබ්බිඛිතමා
තිදමපන පුබ්බිසද්දපපදසා ගමු ගතිමහි ඉලච්චිතසා ලබ්බාතු
සංඤ්ඤාදිසා පුබ්බං ගමිති පවගතතිති අතෙ “විසරුප්පදදිතො
ණ” ඉති ඡප්පච්චසෙ කතෙ ගමාදිසංකප්පෙන වුච්චිති අතතො
අප්පච්චසෙ වා රුපතති පුබ්බිසමාති හවිතබ්බං. කිවුදහරණති
පුච්චෙසද්දකතෙව.

[illegible]

සතභූතවිචිතතමානා සබ්බබාදාන” නහි වුත්තතා තෙති
 දෙදෙඤා න සබ්බබාදානා හි දසබ්බබාදානා නොනතිති දසබ්බබාදා
 නතතමානමි “දුකායගමො දසබ්බබාදානමි” හි බාදමනා දුකා
 යගමං නනා “දසංයොගතතසානු වුචි කාරිතෙ” හි දඬිතිමි
 “දෙඤ්ඤාසු වා” හි එතථ වග්ගානුරුත වුනි. නනා, තසාපනිස
 මසසබ්බෙහ සති ‘වතති = වෙ = නචා “දසුවච්ඡිතං. වායො
 වුනි” හි වුත්තතා දුකාරසා එකාරං නනා “පරවෙතාවො
 භාතෙ” හි වකාරසා වෙතාවං නනා “නෙස පරං සුතෙත” හි
 වුත්තතිතිමි නංන විවේකසාතිති රූපෙ නිභ්භෙතෙ දුට වග්ගාන
 ඡෙත විකාරසා පකාරෙ කතෙ රූපං. දුතරං කවිග්ගානච්ඡිලා.

38. කවි ලොපං.

නිග්ගතිතං වො සරෙ පරෙ කවි ලොපං පෙසාති
 නාසාහං සන්තිතො, විදුතග්ගානිති.

කවිති කඤ්ඤා? දහමෙව ඥාන බාලො, එතදසං විදිකා

“කවි ලොපං” කිදිසිදිමුඛිලොකෙ, සරෙ පරෙ නිග්ගතිතං කවි
 ලොපමාපජ්ඣෙති සදුපනතං. කුච්ඡිති එකං පදං, ලොපනති
 එකං පදනති. මිපදවිදං සුතතං “මදු සරෙ” හි දුතො සරෙග්ගා
 ගණසා ව දනතතරසුරතතො නිග්ගතිතානගණසා ව දනු
 වතතතතො සරෙ පරෙ නිග්ගතිතං කවි ලොපං පෙසාතිති
 දෙසා.

තාසාහං, විදුතග්ගානිති ආදිති උද්ගරණති, තෙසං පන නාසං—
 දහං, විදුතං—දහග්ගානි ඡෙදං නනා “මදු සරෙ; නිග්ගතිතමෙ”
 තානිතිමි දුච්ඡිතා නිග්ගතිතලොපං නනා රූපසිති වෙදිතබ්බා

කිදිද්ගතරණති පන, දහං—එව, උතං—දසනති ඡෙදං නනා දුච්ඡි
 තා ලොපෙ සවිපතෙත කවිග්ගානගණසානා ආදිසුරතවිචිතිමි
 “වග්ගානා වා වග්ගො” තානිතිමි “මදු සරෙ” හි වකාරදකාය
 දෙසං නනා රූපසිති වෙදිතබ්බා. නනු “නිග්ගතිතමෙ” හිමසා
 විස සරෙග්ගානගණ බැජ්ඣග්ගානගණ ව වතතමානෙ සරෙ වා
 බැජ්ඣ වා නිග්ගතිතං කවි ලොපං පෙසාතිති දහසා සමිත
 වතො දසතිති “බැජ්ඣ වෙ” හි සුතො දෙතතෙව සිප්පතිති.
 සිප්පතිති එවං සග්ගෙති “කවි ම බැජ්ඣ” හි දුතො බැජ්ඣග්ගා
 නගණ වතතමානෙ බැජ්ඣග්ගානි කාරිතො දහවා වතතතෙති
 ආසදොගො උසෙසො, තසා තානතිවතතතරං තතො බැජ්
 ජග්ගානඡ්චිතිමිතං, සතිති කවිග්ගානගණ සුත කවිග්ගානගණ
 ඡ්චිති තදනි. එවාති. කච්ඡිතතතෙර වුත්තං නිග්ගතිතග්ගාන
 ගණ වෙව ගතෙතබ්බතති. ත, නිසමාසාවා, දකාරිකානමි* කාරිස
 කාරිතං ගතඡසමතවා ව, තථා හි ; “පිමි වා” හි තතුසාගාසා
 දතතං වනා පුත “දහතිතිති” හි දහතිසග්ගාසා දුති. වනා
 “යොකිකතරසොසොසො” හි දනතතෙර වුත්තං දුති. සිපෙචා

අනන්තරකම් අනතං විනිතං, තථා “සමාසිසම්මතං මහාභිමති වා” ති
විතා “සුභිසම්මතං ඵ ; සබ්බතමානං නමති ව ; අතො තෙන ;
සො ; සො වා” ති ව, පුන “දිසොරෙති” ති අනතරෙ වුත්තතාව
වතාදිති සිසෙවි “සමාසිසම්මතං මහාභිමති වා” ති ඉතො සමා
වචනමානෙත්වා තස්ස සො ආදෙසො වුත්තො, එවමනන්තරිකානපි
සාරිසසාරිතං ගතභසමතවා යං වුත්තං ඔග්ගහණමිති සාරිතො
අභාවා වුත්තතොති සංදෙසො ජයෙය්‍ය, නස්මා තනනිවුත්තතස්මා
තො වෘජනග්ගහණමිතිවිජිතනති, තං සුවුත්තං. නහු සරෙ පරෙ
ඔකාරෙ කිපි ලොප. පඤ්ඤාතිති අසෙ “සර සරෙ ලොප” නති
ඉමිතාව සිජ්ඣිතො නිරන්තරං විස දිසස්සති ති තිරන්තරං, ඔකා
රස්ස ඔකාරෙ පරෙසෙව තෙන ලොපො භවෙය්‍ය, ඉතරෙසු පත
පරතුතෙසු “වා පරෙ අසර්පා” ති පරතුතානං සරන්සෙව
ලොපො භවෙය්‍ය, තස්මා තං නිවර්තනවා සබ්බසරෙසුපි පරතු
තෙසු ඔකාරලොපස්සති* මනතුං සකතුණ්සත්තාති. නහු “වා
පරෙ අසර්පා” ති වුත්තතානං ව පරසරන්සෙව ලොපො තොතිසෙ
වාති න, තබ්බිසසතුතානං ඔකාරතො අසොසුසමිති අසර්පසරන්සෙව
සමතවාති නහු “වා පරෙ අසර්පා” ති ඉදං සස වාග්ගහණොති
ත පවිඨං, තස්මා “සර සරෙ ලොප” නති ලොපස්ස සිජ්ඣිතො
ඉමිතා ව ත සබ්බසාරිසෙවනතො නිරන්තරමිසස වචනනති. ත
තිරන්තරං, වාග්ගහණෙනෙකස්ස රූපවසුප්පජ්ජතො තං නිව
තනතස්සති මනතුං† සකතුණ්සත්තාති. නකිවං සතො
පි ඔකාරස්ස සරෙ පරෙ “විමොද්දනතාන” නති විසාරදෙසස්ස
වුත්තතානං නිරන්තරනති. න, තස්සානිවුත්තා ව, අනතතුතසෙව
තෙන විනිතතොවාති නහු “ඔ අව සරෙ” ති තස්ස සරෙ පරෙ අවා
දෙසස්ස වුත්තතානං නිරන්තරනති. නමි න, තෙන ධාතාධිකාරෙ
විනිතතො අපි ව වෘජනග්ගහණස්සාපිතාහු විත්තනතො ඔකා
රස්ස වෘජනෙ පරෙ ලොපස්සතිපි මනතුං සකතුණ්සත්තා
තෙව තිරන්තරං, තස්මා ඔග්ගහණපමකරණ්ණං. නතො වෘජ
නග්ගහණමිතිවිජිතනති. නහු “මද සරෙ” ති ඉතො සරෙග්ගහ
ණ විත්තමානෙ සාරිතො අභාවා මදග්ගහණමිති විත්තතොති
සන්තා විසුද්ධතාති. ත සන්තා, සදි පත සරෙ පරෙ මද ලොප
පඤ්ඤාතිති සුපතස්මා පිසා, “මද සරෙ” තිමස්සානන්තරං
වුත්තබ්බි. පිසා, ත පත තස්ස වුත්තං තෙන සුසති ත මදතං
ලොපස්සිදහති. තස්මිසස්ස “කිපි ඔ වෘජනෙ” තිපිසස
අනග්ගරමවිතා “තිග්ගහණතෙ” තිපිසානන්තරෙ වචනං
තිග්ගහණලොපස්සති සසා විසුද්ධතාති. න සන්තා ආගමිතිධා
තස්ස පිසසතොවාචිවජ්ජතස්මෙවං වුත්තං. තතති මනතුං සකතු
ණ්සත්තා, එවං සතිපි කිපිග්ගහණ වෘජනග්ගහණෙව තෙ
අනපෙසාධිතා ඉත කිපිග්ගහණකරණං. උපරි “වෘජනෙ වා” ති
සුගතවචනව ඔග්ගහණපමකරණවිත්තතස්සති ධාතා ද්විතියං.

39. බෞද්ධයා ව

නිගහනිනං වො බෞද්ධො පරෙ ඝට්ඨි ලොපං පට්ඨාති.

අභිසංචාරානදස්සනං, එතං බුද්ධානසාසනං.

ඝට්ඨිති කස්මා? එතමමඛලමුත්තමං, නං වො වද්දමි, හද්දං වො.

“බෞද්ධයා ව” කීමක්විදමුලිකෙ, බෞද්ධයා පරෙ නිගහනිනං. ඝට්ඨි ලොපං පට්ඨාතිති සද්දපනස්මං. බෞද්ධයා එකං පදං, වා ති එකං පදං ති විපදවිදං පුත්තං. කවිග්ගහත්ථලොපග්ගහත්ථනිග්ගා ජිග්ගහත්ථනමිත්තවත්තනතො නිගහනිතං. බෞද්ධයා පරෙ ඝට්ඨි ලොපං පට්ඨාතිති අපේකා. වග්ගහත්ථුත්තරත්ත ඝට්ඨිග්ගහත්ථ නිවත්තනස්මං. නත්ත වාග්ගහත්ථයෙව නිවත්තනෙති. න, “පරෙ වා සරෙ” ති එක පන නිවත්තනෙ, “බෞද්ධො ව විසංඤ්ඤායො” ති එක පන වාග්ගහත්ථසාතිවිභින්නා මඤ්ඤාසාතිවිසංඤ්ඤායො. නත්ති විභින්නා, නත්ති නං නිවත්තනස්මං විරට්ඨ වාසිති අදිසු නිග්ගානිකස්ස පකාදපඤ්ඤාසාති වාසි.

අරිසසඤ්ඤානදස්සනස්මි අදිති උද්ගරණ්ති, තෙසං පන අරිස සඤ්ඤානං—අස්සනං, බුද්ධානං—සාසනස්මි ජෙදං කම්මා “නිගහනි නම; ඝට්ඨි ලොප” ති අභිසංචාරිකා බෞද්ධයා පරෙ නිග්ගානි තස්ස ලොපං කම්මා රුපසිති චෙදිතබ්බං. කිද්දුගරණ්ති පන පුරිඤ්ඤාසාතිකෙව.

40. පරෙ වා සරෙ

නිගහනිනං පරෙ සරෙ ලොපං පට්ඨාති වා

අභිග්ගහත්ථ පුත්තාසිනං, උත්තස්මං, සමා භිජං, ඛණ්ණං.

වාති කස්මා? අපරමිති භුත බාලො, එතදරහාසි

“පරෙ වා සරෙ” කීමක්විදමුලිකෙ, නිග්ගානිකා පරෙ සරෙ වා ලොපං පට්ඨාතිති සද්දපනස්මං. පරෙති එකං පදං, වා ති එකං පදං, සරෙති එකං පදං ති විපදවිදං පුත්තං. නිග්ගානි තග්ගහත්ථස්ස පරෙ සරෙති පුත්තාසිනං තදභුතරුපවිසංඤ්ඤායො ‘අත්ථ වතා විසංඤ්ඤායො’ ති කම්මා පට්ඨාසාතිවිසංඤ්ඤායො. නත්ත ලොපග්ගහත්ථස්ස වාග්ගහත්ථනතො ව නිග්ගානිකා පරෙ සරෙ වා ලොපං පට්ඨාතිති අපේකා. දුග්ගති පුරිඤ්ඤා සංඤ්ඤායො.

අභිග්ගහත්ථ අදිති උද්ගරණ්ති, තෙසං පන අභිග්ගහත්ථ—දුභි, උත්තස්මං—දුභි, සමා භිජං—දුභි, ඛණ්ණං—දුභි ජෙදං කම්මා “නිග්ගානිකා; ඝට්ඨි ලොප” ති අභිසංචාරිකා නිග්ගානිකා පරෙසරස්ස ලොපං කම්මා රුපසිති චෙදිතබ්බං. කිද්දුගරණ්ති පන පුරිඤ්ඤාසාතිකෙව වාග්ගානිකාපර දුට්ඨස්ස විචිතං ලොපග්ගහත්ථ නිවත්තනස්මං.

41 බෑජනෝ ව විසඤ්ඤායො

නිග්ගහිතමා පරස්මි. සරෙ ලුහෙතා යදි බෑජනෝ සඤ්ඤායො
විසඤ්ඤායො නොති

එවංස ටෙන ආසවා, පුප්ථංසා උප්පජ්ඣි

ලුහෙතාති කස්මි? එවමස්ස, විදුතගෙමිති

වග්ගහගණනා තිණ්ණං බෑජනානං අනන්තරං උස සර්ථා ටෙන
සමිපි ලොසො නොති

නං සථා, අග්ගභාරං, සමිසනථාරවුත්තාස්ස.

ඉති සංඝිකපෙය් වතුරස්ථා කණ්ණිකා

“බෑජනෝ ව විසඤ්ඤායො” කිම්පථිදිවුච්චිතො, නිග්ගහිත
මා පරස්මි. සරෙ ලුහෙතා යදිපි බෑජනෝ සඤ්ඤායො* අහි, සො
විසඤ්ඤායො නොතිති ඤාපනත්තං. බෑජනොති එකං පදං, වාචි
එකං පදං, විසඤ්ඤායොති එකං පදනති කිපදමිදං පුරතං.
නිග්ගහිතග්ගණනා පරෙග්ගහණනා සරෙග්ගහණනා ලොසනා
ගණනා විතතතො, ඉධ පන කාරිකකාරිතො සමග්ගෙපි නිමිත්තානාවා
පරස්මි. සරෙති සමිබ්බො නොති, නිග්ගහිතග්ගණනා පනාපෙ
කස්මිනා පරෙග්ගහණනා අධිගහණා තනනිග්ගහිතමානා සමිබ්
බො නොති, තෙන නිග්ගහිතමා පරස්මි. සරෙ ලුහෙතා සං
සොයො බෑජනෝ විසඤ්ඤායො නොතිති අනෙතො අනන්තර පු
තෙතන කස්මි එකසොගං නාසාසිති වාග්ගහණපරිච්ඡිතත්තං,
න ති නිග්ගහිතමා පරස්මි. සරෙ ලුහෙතා විසඤ්ඤායො සංසොයො
බෑජනෝ විසඤ්ඤායො නොතිති එසථ ව බෑජනොතිදං කිචාපි
සාවඤ්ඤාචසෙන වුරතං, සථා පන ථෙරෙ අභිධම්මං භාසතිති
වුරෙත කිචාපි ථෙරසද්දො වුරෙතරෙ තිරුලුහා,† තථාපි සො අති
බ්බමං භාසිතුං සමිසෙතො සොච ග්ගහිති, එවං විසංසොගං හවිතුං
සමිසෙතො සංසොගබෑජනො ව බෑජනොති වුරෙතනාති දඨබ්බො.
තෙනාන යදිපි බෑජනෝ සඤ්ඤායො විසඤ්ඤායො නොතිති
විසඤ්ඤායොති ඉමිතා පන ලොපමාහ, දෙවිලොකං ගතොති,
* වචනෙත මරණං විස තථාති; දුට්ඨො සංසොයො, සංසුජ්ජනිති
සංසොයො, “නරෙ පරං පුරෙත” ති තෙනබ්බො, සංසුජ්ජති
එයාති වා සංසොයො, “නරෙ පරං පුරෙත” ති තෙනබ්බො
රස්ස සතිථො, විතතො සංසොයො යස්ස සොසං=විසඤ්ඤායො
විතතසංසොයොති අනෙතො එසථ ව බෑජනොති ව විසඤ්ඤා
යොති ව පච්ඡා වුරෙතාව වුරෙතා, තනුණ්ණිසෙන ඉතරෙති

එවංස තෙ අසවා, පුප්ථංසා උප්පජ්ඣති උදගරණති, තෙසං,
පන එවං—අස්ස තො, පුර්ථං—අස්සා උප්පජ්ඣති ඡෙදං කවා
“නිග්ගහිතව; යිපි ලොප” තති අභිධම්මං “පරෙ වා සරෙ” ති
නිග්ගහිතමා පරස්මි. සරෙ ලුහෙතා තාතෙවංචිකිචි ඉටිතා සං
සොයොබෑජනානං විසංසොගං කවා රුපසිච්චි චෙදිතබ්බො

* සඤ්ඤායො වචන

† රුලොප, චිත

† විසඤා විපල

‡ උදග්ගං සංසොගං, කස්මි

කිවුදහරණේසු එවිං—අසය, විදුනා—අනානනි ජෙදදා කඩා “පරෙ
 වා සමන” කී එකී වානාපණික කිහිනිකවිනා පරසරසය ලොප
 මකඩා භරසිං සරෙ පුතනනනි වුතනනනා තදකාවා දුමිනා විසං
 යොනමිකඩා පුබ්බසනෙකි සරෙ සරෙ කිහිනිකසය “විදු සරෙ කී
 මකාරං කඩා දුතරපකෙකි කිහිනිකසය “කඩි ලොප” නකි ලො
 පං කඩා “සර සරෙ ලොප” නකි පුබ්බසරසය ලොපං කඩා පරසර
 රං තෙතා රුපසිටි වෙදිතබ්බා කිපානානං පන අනෙකසනිතා
 වසදුසය ව කිපානනනා තපඵලං දෙසසනෙතා කිණ්ණං බාජනා
 නමිනනෙර සෙ සරුපා තෙකමිති ආදිසය ලොපො තොතිති ආත
 එකී ව අසනිපි කිහිනිකවිනා පරසරසය ලොප බාජනසය
 විසංයොනානාවො ව එතෙතෙව විසංයොනානාවො ව වහනනණි
 විසෙසය

අග්‍රාගාර, මුහුණපසු උදුහරණය, තෙසං පන අග්‍රා—අග්‍රා
ර, මුහුණ—අසසාති ජේද, කනි බැජන, විශ්වාසේවා 'සක සරේ
ලොප නිකායිකිවි' "දුට්ඨෙත්ථිසං නවි" කි දුකාරසස සකාරං
කනි පරපතරං නෙති, කිණ්ණමාදිසස දුට්ඨ වග්‍යානර්තන ලොපං
කනි, රුපසිවි බවදිතබ්බා

සමාජයේ මූලික අයිතිවාසිකම් සහතිකය

42 ૦૯૧) સંઘર્ષ સ્થિતિમાં, જાણી

[illegible]

සමහරු කාසම්? ප්‍රතිචය

“ගොසරෙ පුට්ඨානමො කුමි කිට්ඨිද්දිකිතෙ, සරෙ පරෙ පුට්ඨිද්දිකසස දුරෙක සුචි ගසානමො, තොතිති සුසසකකං. ගොති එකං පදං, සරෙති එකං පදං, පුට්ඨාති එකං පදං, ආනමොති එකං පදං, කුමිති එකං පදනති පටිපදවිදං සුත්තං. ආගමකං ආනමො ආගමිකිති ච. සංර පරෙ පුට්ඨිද්දිකසස දුරෙක සුචි ගසානමො, තොතිති දුරෙක.”

[illegible]

43. පාසා වානේන රසො.

පා ඉවේවනසා අනෙක සර පර කවි ගතාත්තමා
ගතාති, අනෙක ව සර රසො ගතාති.

පරව ප්‍රත්‍යාසා

කවිති කසමා? පා එව ප්‍රත්‍යාසා.

“පාසා වානේන රසො” කීමකිසිදුමුඛිතෙ, පා ඉවේවනසා අනෙක සර පර කවි ගතාත්තමා ගතාති, අනෙක ව සර රසො ගතාති කපනසං. පාසාති එක පදං, වාති එක පදං, අනෙකාති එක පදං, රසොති එක පදනති විකල්පදි. සුත්‍යං. වග්ගහණං දුර්වසාසවිචිතනසං, අනග්ගහණං පරසරසා භිවර්තනසං, අනන්තරසුත්තතො සරග්ගහණං ආගමග්ග හණං නිවේග්ගහණං වර්තනො, තෙත පා ඉවේවනසා අනෙක සර පර කවි ගතාත්තමා ගතාති, අනෙක ව සර රසො ගතාති අසො.

පරවෙති උද්ගරණං, කසා පන පා—එවති ඡේදං කඩා අන නන්තරසුත්තමිකිවි ඉවේව ගතාත්තමා කඩා අනග්ග සරසා රසො කවි රූපසිඛි වේදිතබ්බා. ඉමසාපි ආගමග්ගා පාසද්ද සරග්ග ගතාති දිග්ගි. කවිද්ගරණං සුච්ඡේදකමෙව.

44. අබ්‍යා අති.

අති ඉවේවනසා සර පර අබ්‍යාදෙසො ගතාති.

අබ්‍යදිවිතං, අබ්‍යග්ගවිජිති

“අබ්‍යා අති” කීමකිසිදුමුඛිතෙ, අති ඉවේවනසා සර පර අබ්‍යාදෙසො ගතාති කපනසං. අබ්‍යාති එක පදං, අතිති එක පදනති විකල්පදි. සුත්‍යං. සරග්ගහණං අනුචිතනතො ව ආදෙසසා පඨමාස නිද්දිතතො අබ්‍යාති වර්තනෙති ‘අබ්‍යද්ද ඡේදි. කවි කසා “සෙසතො ලොපං ගපිති” යි අබ්‍යිතිව “සබ්බා සමාද්‍රෙසං පසග්ගතිපාතාදිති වෙ” යි ලොපං කඩා අතිති නිද්දිත තො ව අති ඉවේවනසා සර පර අබ්‍යාදෙසො ගතාති අසො.

අබ්‍යදිවිතං, අබ්‍යග්ගවිජිති උද්ගරණං. තෙත පන අති—උද්ගරණං, අති—උග්ගවිජිති ඡේදං කඩා අබ්‍යග්ගවිජිතිවිජිතා අබ්‍යාදෙසො කඩා පරකමරං තෙතො රූපසිඛි වේදිතබ්බා. නනි බ්‍යාදෙස අසති “පරවෙතාවො ධාමන” යි අබ්‍යිතිව “වග්ග ගොසාගොසාතං තතිපඨමා” යි වෙතාවං. කඩා “සර සර ලොප” යි පුබ්බසරසා ලොපං කඩා අබ්‍යදිවිතනති ආදිති නිද්දිතදෙසං සකසාති. සකසා, එවං සරග්ගපි “ඉවේවනසං. නවං” යි කද්දි සකසෙති ග්‍රහණං, තතාතිවර්තනසං. අපි ව ඉවේවන සර පර අබ්‍යාදෙසො විජිතතො බ්‍යාදෙස පර සෙත පෙතවිති අබ්‍යාති රූපං ත ගතාති විකල්පදි. අබ්‍යාදිවිත සරග්ගතිසමා නිද්දිතො සිසා, අපි ව සිසා සතරවෙතාපි නිස වො ගතාති, උපි විකසනසං “තෙ ත වා ඉවේවන” යි

වුත්තතා, තනො අයුතුයි කියමනි* විකෘතයි අනෙක
“තො න වා දුටුණ” කිය අනෙකකි. “තො” වෙත,
කවිගායන. නවතනොයි දැඩිබවයි

45. අපේක්ෂා අඩවි

අධි ලිංගිකයෙක් සමර සමර අක්කාදොසා බොහෝ
අරක්කාකාසා, අක්කාගා

“අපේකා අධි” කිව්ව්විදමුච්චෙන, අධි දුෂ්ඨතා සරෙ පරෙ අපේකාදෙසා පොතීති සද්දපතං. අපේකාති එකං පදං, අධිති එකං පදනන් විපද්ධිං පුත්තං. සරෙඤ්ඤානුචිත්තනං නො අධිස්සාති චිත්තබේධ පෙඨා වුත්තනංසෙන අධිති වුත්තනං. ච අධි දුෂ්ඨතා සරෙ පරෙ අපේකාදෙසා පොතීති අපේකා.

අලේඛිකාසෝ අර්භිතමානී උද්ගරණී, තෙසං පත අධි—
ඛිනාසෝ, අධි—අගමානී භෙදං කතා ආදිප්පතමනීතිවිච්චිනා
අර්භිතද්දං කතා රූපනීති වෙදිතබ්බා

46 **କଟା କା ପି, କୁପିକେଟ୍**

රන වී වඩා අති අඩි දුරකින දුරකණ කර අරඹා
අරඹා දුන් විභාගයා නි රහානම් වා

අවසාන, අවසාන

විත් කළෝ? අබ්බේදිත, අසාධ්‍යමූලකාර

“හෙ වා වා ඉව්වෙණ්” කීමක්විඳවුලිවෙහ, හෙ අභි අධි
දුටුවෙහෙඉව්වෙණ් පරෙ අබෙහා අරෙහා දුගි වුහනරුපා හ හො
කති විකපෙහනාති යුපනසි. ආහ ව, හෙ ව වො අභි අධිඉව්ව
හෙ ඉව්වෙණ් පරෙ අබෙහා අරෙහා දුගි වුහනරුපා හ හොකති
වාති එය ව වුහනාති රුපාති සෙසං හෙ=වුහනරුපා, වුහනරුප
විහනාති අභෙහා සෙ හෙ, ලබාදෙසා අභිඅධිසද්ද, හෙ පන
ඉව්වෙණ් පරෙ අබෙහා අරෙහා දුගි වුහනරුපවිහනා හ හො
කති, අදෙසං හ ලහකතිති අභෙහා වාහනණ් හ. විකපෙහති
නාහු “හෙ වා ඉව්වෙණ්” කි වුහනති රුපවිසං පිණ්ඩි, කපි,
කහනණ් කහනති උහනරුහි, උහනරුහි කහනණ්විව
විකපහෙ, හ වාහනණ්නති සදි එවි. කපි හාසව හ කන
පති දුහාපි කිව්විහනනිසවිවවෙහා, සපි පන වුහනණ්. හ
දුහබ්බතිති වනා, එපෙහා කෙසවිති වුහනසෙසං හ දුහබ්බා, හෙ
සෙව ඛපුකා, සෙසං පන දුහබ්බා හෙ අපාකාතිපි විඤ්ඤාති
නාති වුහනණ්. දුහබ්බතිති වනා, එපෙහා කෙසවිති වුහන
සෙසං දුහබ්බා, හෙසෙව ඛපුකා, සෙසං පන හ දුහබ්බා. හෙ
අපාකාතිපි විඤ්ඤාති එවි. අභි අධිඉව්වෙහෙ ඉව්වෙණ් පරෙ
අබෙහා අරෙහා දුගි වුහනරුපා හ හොකතිති වනා සහ වාති
වුහන සෙ හ ලහකති, හෙ සෙව ඛපුකා, සෙ පන ලබනති හෙ

අප්පකාති විශේෂයෙහි, හදවම්මිත නගගහණ්ණති. තෙති එකං පදං, නාති එකං පදං, වාති එකං පදං, ඉව්චෙණ්ණති එකං පදනති චතුපපදවිදං සුභතං. අභි අධිග්ගහණ්ණනව අබ්බ අර්ඛකිග්ගහණ්ණන චාසුවහ්නනතො තෙ අභි අබ් ඉබ්බිවතෙ ඉව්චෙණ්ණ පරෙ අබ්බො අර්ඛො ඉති වුත්තරුපා න තොනති වාති අබ්බො.

අභිජ්ඣනං, අධිරිතනති උද්ගරණ්ණති, තෙසං පන අභි—ඉර්ඛ්ඛිතං, අධි—ඊරිතනති ජෙදං කථා අනන්තරසුභතවසෙව මිත්තමාදෙස වසෙ සම්මතෙත තබ්බෙව සුභතවසම්මිතිව ඉමිතා පටිසෙධං. කථා “සග්ග සරෙ ලොප” නති පුබ්බසරසං ලොපං කථා පරනිකර. තෙතා රුපසිව වෙදිතබ්බො.

අබ්බිරිතං, අපඤ්චානුමෙතාති කිවුද්ගරණ්ණති, තෙසං පන අභි—ඊරිතං, අධි—ඉර්චානුමෙතාති ජෙදං, සෙසං වුත්තනසමුච්චං.

47. අභිසං වාහකසං

අභි ඉබ්බනසං අග්ගභුතසං නිසද්දසං ඉව්චෙණ්ණ පරෙ සරඛ්ඛාචනතිති වුත්තරුපං න ගහාති

අභිසිග්ගණ්, අභිජිතං.

ඉව්චෙණ්ණති කථා? අබ්බතා.

“අභිසං වාහකසං” කිමත්ථිදමුච්චිතො, අභි ඉබ්බනසං අග්ගභුතසං නිසද්දසං අභිඅබ්බතං විය ය. විනිතං, න. ඉව්චෙණ්ණ පරෙ න ගොජිති සද්දපනත්. අභිසංගාති එකං පදං, වාති එකං පදං අග්ගසංගාති එකං පදනති නිපදවිදං සුභතං. එත්ථ ච අභිසංගාති අග්ගසංගාති ච කාරිසංපෙක්ඛා ජ්ඣි, නිසංගාති අවච්ඡා අභිසංගාති වච්ඡං අභිඤ්ඤාසං නිසද්දසං පරිවර්ජනත්. අභිසං වාති එත්ථ කබ්බෙව අවච්ඡා අග්ගසංගාති වච්ඡං සකල්පං වා ආදිසං වා පරිවර්ජනත්. එතෙත අභිසංගාතිසද්දං* ගණ්ඨාති, තෙතාහ, අභි ඉබ්බි තසං අග්ගභුතසං නිසද්දසංගාති. නිබ්බිතසං වාහකසංගාති වුත්තරෙතා† අතෙතතසං ඉව්චෙණ්ණතා “ඉව්චෙණ්ණ සනනවා” ති වුත්තරිසි රතා පටිසෙධනත්තති සංගා විඤ්ඤානති සකකා, ඉධ පන එවං ගජිතා, අභිසං නිසද්දති. සද්දි එවං අභිසංගාති ගව්හරිති තති සරිද්දං, ඉධ පන “සරුපානවිසරසෙසෙසසසි” නති එක සෙසං සනත්ති. සෙසං පදනෙව ගජිතාතිති. න, බ්‍යජනා නිසි ගජිතාති, අභිසංගෙතා සරුපානති වුත්තරතා ආහ ව, සරුපානං පදබ්‍යජනානති.

“අභිවං, සචාරිද්ධිසුභතනං දිසරසංගාහං. සෙස වා” ති අධි සිච්චි, “තෙසු ට්ඨි ලොපකම්මකාරථාදිතාදෙස වා” ති ලොපං කතනති දඬබ්බං. තෙතාහ, නිසද්දසං ඉව්චෙණ්ණ පරෙ “සෙබ්බා වසති” ති වුත්තරුපං න ගොජිති සද්දි එවං සරුපං පනෙව වුත්තරතා ස්වරසංගාති අග්ගසංගාති සංගා. “සුචිස්ස බ්‍යජතෙ” ති ඉට්ඨසං ග්‍රාහ ගජිතං, තෙතාහ, අග්ගසංගාති අපුරිසංගාති පරෙ පරෙ

අනුකූල උපායයන් හොඳින් නැවතීමට සහිතව සාමාන්‍යයන් සමඟ. අතිශයින් ඉමිතා පන අනෙකා කිසිදු ගතිකයා න සන ලොව සිටිනවා. ඉහළ නගනගනවේව වන්නාන න වාග්‍යානන්, සදි පන වනෙකයා, පුතනවේව අනර්ථකිසි. සවේසය ' සබ්බො වහරි' කි ඉමිසෙව විකපෙත වුනනනා, තෙතාන න සො කිති *

අතිසිතණ්, අතිරිතනති උදහරණ්ති, තෙසං පන අති—ඉසිග ණ්, අති—ර්ථනනති පෙදං කඛා "සර්ගෙ ලොප, කිවාස වණ්ණං ලුණන කි අතිකිම් "සබ්බොවහරි කි වුනනවිවිති සමපණන අනගාරපුර්ණවිසිකිම් ඉමිතා පටිසෙධං කඛා "සර්ගෙ ලොප නති පුබ්බසර්ගං ලොපං කඛා පරකඛරං තෙකා රූපසිව වෙදිතබ්බා දුහරං පුට්ඨෙසුසෙවෙව තසස පන අති—අනෙකාති ජෙදෙ

48 කට්ඨි පටි පතිසස

සති ඉට්ඨනසස සරෙ වා බාජනෙ වා පරෙ කට්ඨි පටිආදෙ සො හොති

පටිගති දුතරබ්බා, පටිතඤ්ඤති

කට්ඨිති කසවා? පටිගතිට්ඨ පු ජනපෙදසු පතිලිසති, පති රූපෙදසවාසො ව

"කට්ඨි පටි පතිසස කිව්හරිදමුලුතෙ, සරෙ වා බාජනෙ වා පරෙ පතිසස කට්ඨි පටිආදෙසො හොතිති සුපනන්. කිව්හරි එකං පදං, පටිති එකං පදං, පතිසසාති එකං පදනති කිපදවිදං පුතනං මහථා සර්ගිකාරෙ වා උපරි බාජනාසිකාරෙ වා අවකා දුත වටිතං සරෙ වා බාජනෙ වා හොතිති සුපනන්.

අථවා, කිව්හරි අතිකාර්, සර්ගපුබ්බිකා චණ්ඩකතකිකා සිත හතිකා ව, තස සර්ගපුබ්බිකා සර්ගපටිපාටිවෙසන වනනනති චණ්ඩකතකිකා පන, සර්ග චණ්ඩකා උපාතිකා උපාතිකා ගව්හරි නති, එවං වනනනති සිතහතිකා පන, සර්ග සිතා විතර්ජනො එකසිං භාගෙ කිපනනා| පුබ්බි පරං අනුච්චොසෙතති, එවං චණ්ඩ සිතාපුබ්බාපරවසුට්ඨනනති? "හො සරෙ පුථසානමො කට්ඨි කි එහි සරෙග්ගානන්, පන චණ්ඩකතකිකාවෙසන දුත වනන තෙ, උපරි බාජනග්ගානන් සිතහතිකාවෙසන, තෙතාන, සරෙ වා බාජනෙ වාති තෙත ව පති දුට්ඨවනසස සරෙ වා බාජනෙ වා පරෙ කට්ඨි පටිආදෙදුසා හොතිති අනෙහි

පටිගති, පටිතඤ්ඤති උදහරණ්ති .තෙසං පන පති—අග්ගි පති—සඤ්ඤාතිති ජෙදං කඛා ඉමිතා පටිආදසං කඛා සරෙ පරෙ පුබ්බසර්ගෙ ලොපං කඛා රූපසිව වෙදිතබ්බා දුත ව පුබ්බි පෙසව න කිව් වනනනා දුතරස්සං පන පුර්ණං විතතනෙ පෙසාති පුට්ඨෙසුසෙවෙව

* සබ්බොවහරි, අනෙකාති | කිව්හරි කිව්හරි | අනුච්චොසෙතති ස

49 පුඵසසු බ්‍යජනෙ.

පුඵ ඉඛෙවනස්ස අනෙතා සරෙ බ්‍යජනෙ පරෙ උකාරෙණ ගොති
පුඵජ්ජනෙ, පුඵභුතං.

අනගග්ගනෙණ අපුඵස්සාපි සරෙ පරෙ අනගස්ස උකාරෙණ
ගොති මහුක්ඛං.

“පුඵසසු බ්‍යජනෙ” කිම්බුච්ඡිද්විච්චෙන, පුඵ ඉඛෙවනස්ස අනෙතා
සරෙ උකාරෙණ ගොති බ්‍යජනෙ පරෙති සුප්පතං. පුඵස්සාති
එකං පදං, උභ්‍යති එකං පදං, බ්‍යජනෙති එකං. පදනති කිපදමිදං
සුතං. “අයස්ස වානාස්ස” ති ඉතො අනගග්ගනෙණ මණ්ඩුක
ගතිකවසෙන විතතනෙ, නෙතාහ, අනෙතා සරෙති තෙන ව
පුඵ ඉඛෙවනස්ස අනෙතා සරෙ උකාරෙණ ගොති බ්‍යජනෙ පරෙති
අනෙතා. නිකුතිස්ස වානාස්සාති එතෙ වස, පුඵස්ස අ=පුඵඅ ඉති
සමාසං. කවා “සර්පානමෙකසෙසෙකසකි” නති වා : “සර්පෙ
ලොප” නති වා පුබ්බසරස්ස ලොපං. කවා පරසබරං තෙති පුඵ
සද්දං ජඪං. කවා පුඵස්සාති ගතිතෙ නිර්භකංව අනගග්ගනෙණති
සම්මං, නිර්භකං, පසෙජනනාරං පන සමභවති* තෙතාහ, අනග
ග්ගනෙණ අපුඵස්සාපි සරෙ පරෙ අනගසුකාරෙණ ගොතිති

පුඵජ්ජනො, පුඵභුතනති උදහරණති තෙසං පන පුඵ—ජනො,
පුඵ—භුතනති ජෙදං. කවා ඉමිතා අකාරස්ස උකාරං. කවා පුබ්බ
රූපෙජකාරස්ස “පරෙවතාවො ථානෙ” ති වෙසාවං. කවා රූපසිඨි
වේදිතබ්බා අනගග්ගනෙණ පන මනු ඥානති ආදිසු මනසද්දං
පදස්ස ආපුබ්බස්ස සු මාරණතොසනනිසාමනෙසුතිමස්ස ලඛ
බාධුසඤ්ඤාදිස්ස මනං ආභූතො තොසෙතිති අනෙ “සංභවඤ්ඤාස
වා රෙ ඤො” ති රජ්ජවිටං. කවා “රමිති රනෙතා රදි නො” ති
රදිවිති ලුතෙත මනසද්දතස්ස “මතොගච්ඡදිතො ස්විතතාහමි
ආ” ති අභිකිච්ච ‘එතෙසමො ලොපෙ’ ති ඛකාරෙ කතෙ
උකාරෙණ ගොති, තෙතෙව පරසරස්මි ලුතෙත මනුඤ්ඤාසද්දං වුතත
කසෙන සුප්පතනාදිමිති කතෙ මනුඤ්ඤානති රූපසිඨි වේදිතබ්බා

50 ඔ අවස්ස

අව ඉඛෙවනස්ස බ්‍යජනෙ පරෙ කවිමි ධකාරෙණ ගොති.

අභිකාරෙණ ඔනමා.

කවිමිති කතමා? අවසුස්සතු ගම සරිඳර මංසලොතිනා.

“ඔ අවස්ස” කිම්බුච්ඡිද්විච්චෙන, අව ඉඛෙවනස්ස බ්‍යජනෙ පරෙ
කවි මකාරෙදෙසො ගොතිති සුප්පතං. ඔති එකං පදං, අවස්සාති
එකං පදනති කිපදමිදං සුතං. මණ්ඩුකගතිකවසෙන කවිතන
ගණං බ්‍යජනග්ගනෙණ වුතතනෙ, තෙන අව ඉඛෙවනස්ස බ්‍යජ
නෙ පරෙ කවි මකාරෙදෙසො ගොතිති අනෙතා.

ඔනමාති උදහරණං, තස්ස පන අව—තමාති ජෙදං. කවා අන
තාරසුතාවසමසිකිම්ම ඉමිතා අවසද්දස්ස ඔකාරං. කවා රූපසිඨි
වේදිතබ්බා ඉතරං සුච්ඡෙදාදායමෙව

* නිර්භකංව අනගග්ගනෙණති හ පසෙවං. ගතෙතබ්බං, අවගතග්ගන
ගණෙන සද්දග්ගාරස්සාපි ගතෙතං. සුප්පතාරස්සා, සිතල

පඨමා" හි පඨමං කථා තසාපනිසමපසංගෙහ සති වරානි = පෙ = කථා 'එකමිති වතතබ්බෙ එකවචන' නති එකවචනසිවිත නති. කථා "යොනනති කප්පංසකෙහි; අතො නිව්වි" නග් අභිකිව්වි "සිං" හි සිසං අමාදෙසං කථා "සරලොපොමාදෙසප්පච්චිසා දිමිති සරලොපෙ තු පකති" හි පුබ්බසරසං ලොපං කථා "කම්මාස වණ්ණං පුතෙත" හි පරසරසං අසවණ්ණං පතෙත තෙතෙව පකතිභාවං කථා තෙතබ්බෙ පරකඛරං නිතෙ රූපං.

පරිසරනනති ඉමස්ස පන පරං—අයනනති ඡෙදො, පඨමං "කම්ම ලොප" නති ඉමස්ස විසයො, තතො "සර සරෙ ලොප" නති ඉමස්ස, තතො "දිස" නති ඉමස්ස ච විසයො අථවා, පරං—අය නනති ඡෙදො, තද පච්ඡා වුත්තාසං විනාශං විසයො. තත්ථ ච අය නනති අය ගතිමිති ඉවේනිතස්ස ලබ්බාකුසඤ්ඤාදිස්ස අපිතබ්බනති අයෙව වුත්තනසෙත පුප්පච්චිසනස්ස අනාදෙසාදිමිති කතෙ රූපං. අථවා; පරං—අයනනති ඡෙදො, තද පුබ්බෙ වුත්තාසං විනාශං විසයො, අයනනති ඉදං පන ආපුබ්බස්ස තස්සෙව ඛාදාස්ස රූපං.

උපාසනනති ඉමස්ස පන උප—අයනනති වා උප—අයනනති වා ඡෙදො, සමෙත්ථි වතතබ්බං තං තෙඨා වුත්තමෙව උපාසනනති ඉමස්ස පන උප—අයනනති ඡෙදො, "සර සරෙ ලොප" නති ඉමස්ස විසයො ඉදං පන උපසන්නානනනවසෙත වුත්තං තත්ථ ආනන්ධනති ආපුබ්බස්ස ගත නිසාගතිසු ඉවේනිතස්ස ලබ්බ ඛාදාකුසඤ්ඤාදිස්ස ගතති ගච්ඡති එතෙනාති අයෙව "නසදිති සු" හි අභිකිව්වි "කතකුසරණ්ණදෙසෙසු වෙ" හි පුප්පච්චිසෙ කතෙ කස්ස ච අනාදෙසෙ කතෙ "කම්ම ඛාදාකුසඤ්ඤාදිසානං දිස විපට්ඨිතාදෙසලොපාගමා වෙ" හි ඛානිනනමිති පුතෙත වුත්ත නසෙත නාමමිති කථා සප්පතති. කථා "අතො තෙනා" හි අභි කිව්වි "ලොප" හි සිසංසාකාරං කථා "සරලොපොමාදෙසප්පච්චි සාදිමිති සරලොපෙ තු පකති" හි සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ රූපං. ආපුබ්බස්ස හි ගතිමිති ඉවේනිතස්ස වා ලබ්බාකුසඤ්ඤාදිස්ස තස්මිංසෙව අයෙව තස්සෙව පුප්පච්චිසස්ස තස්මිංසෙව්වාදෙසෙ කතෙ තෙතෙව සරලොපපකතිභාවෙව කතෙ රූපං.

තසංයොගොති ඉමස්ස පන ති—අයොගොති ඡෙදො, "ඉව භෙරුන්ද්‍රං සං නවා" හි ඉමස්ස විසයො. තත්ථ ච ති ඉති උපසන්න පදං, අයොගොති ආපුබ්බස්ස පුර සොගෙ ඉවේනිතස්ස ලබ්බාකු සඤ්ඤාදිස්ස "විසරුරපදදිතො න" ඉති භ්ණ්ණච්චිසනස්ස "කාරි තං විස භ්ණ්ණවණ්ණො" හි කාරිගමිති කථා "කාරිතානං භෙර ලොප" නති උච්චිද්දතෙත "තච්ඡන්ධනමනානං භිද්දතනමිති" හි අභිකිව්වි "කතා වජ්ඣ" නති ඛානිනනස්ස ගතොරෙ කතෙ අසංයොගනස්ස වුට්ඨි කාරිතෙ" හි සකාරෙ උකාරස්ස වුට්ඨි කතෙ තෙතබ්බෙ භිද්ද වුත්තනසෙත නාමමිති කථා සප්පතති. කථා "අතො තෙනා" හි අභිකිව්වි "ලොප" හි සිසංසාකාරං කථා සරලොපපකතිභාවෙව කථා රූපසිව්වි වේදිතබ්බං.

සිරිපව්වේ දිවිය පන නි—උපවිසි ජෙරෙය, “සවිච්ඡිදනකරලා වාග මා” නි දිවිය විසසො. උපවිසිදමන උපසුබිබියා වා ධාරණ දුටුවනසා ලබ්බාදාසඤ්ඤාදියා උපබාදියෙහි දෙස “සඤ්ඤාසං දාමානො ඉ” දුති දුප්පව්වෙස කතෙ සරලොපසකයියාවෙ ව කතෙ වුත්තනාසෙස සුප්පනනි. කඬා “සෙසතො ලොප. ගසිපි” නි සිව්ව දුත්ත රූප.

අනුබොධොති දිවිය පන අනු—බොධොති ජෙරෙය, දිස, රස, “ලොපව නත්‍රාකාරෙ” නි වුත්තවිසිව්ව සවු. තෙන “සර පසති බාජ තෙ” නි දිවිය විසසො. එස ව අනුති උපසංසරය, බොධොති වුට සුරෙ, වුට බොධතෙ, වුට අවසතිතෙහි සිඤ්ඤාසං තරසා ලබ්බාදාසඤ්ඤාදියා වුත්තනනි දෙස “විසරාජසද්දිනො ඤ” දුති අවිසිව්ව “පාවෙ වෙ” නි ඤාපවිසාදිති කතෙ රූප.

දුට්ඨසත්තනනි දිවිය පන දු—උපසත්තනනි ජෙරෙය, විසාණස විසස ව බාජතෙ “දිස” නි දිවිය ව විසසො. උපසත්තනනි උපසුබිබියා සවු උපසව්ව දුටුවනසා ලබ්බාදාසඤ්ඤාදියා “පාව කවෙපු ත” දුති ඤාපවිසාණස “සාසද්දිනො තස පිඨා ව; අසද්දිනවිසනො නො ව ව; ජතාදිනවි සිව්ව වෙ” නි අවිසිව්ව “ගවිසත්තකරවිසදිනවිසනො” නි වාචිසත්තසා ලොපස වසසතෙ “ගවිසත්තකරවිස. ඤාතබ්බාදිපු ත” දුති සසාර. කඬා සුප්පනනා දිවිස කතෙ රූප. තථා, සුට්ඨසත්තනනි.

මාලසොති දිවිය පන දු—අලසොති ජෙරෙය, “විච්චාද්දනාන” නිවිසස විසසො. තස ව අලසොති අපුබිබියා ලිපි ලෙස තෙතිවසා ලබ්බාදාසඤ්ඤාදියා වුත්තනසෙස ඤාපවිසනසා කාරිතව්ව කඬා ඤාපවුබාදිව්ව කතෙ “ඔ අව සෙර” නි අවි සිව්ව “ඵ අසා” නි අසාදෙසාදිති කතෙ රූප.

දුර්වෘතනනි දිවිය පන දු—අවෘතනනි ජෙරෙය, රසාණස විසසො. අවෘතනනි අපුබිබියා බා පසතිතෙ දුටුවනසා ලබ් බාදාසඤ්ඤාදියා “පාවකවෙපු ත” දුති සසාවිසාදිති කතෙ රූප. තථා ස්වාඛාසනාති. උපසෙත්තා ව “විච්චාද්දනාන” නිවිසස විසසො ව ව විසසො.

උද්ඝිතසතිවසා පන උ—ඊඝිතසති ජෙරෙය, දසාණස විසසො. ඊඝිතසති දුටුවන රජ සසතෙතිවසා ලබ්බාදාසඤ්ඤා දියා “පාවකවෙපු ත” දුති සසාවිසනසා “ඵ සසතෙතිවසනා පවිච්චිතතානා සබ්බාදාස” නිවිසනනා න සබ්බාදාසං අසබ්බාදාසනෙහි ඤාපවිසසා අසබ්බාදාසනනිතව්ව “දුසාණසවි අසබ්බාදාසවි” නි දුසරණස කතෙ “සථා ගවිසතාරෙ” නි වා සංදුප්පනාදිති කතෙ රූප.

සද්දිග්ගිති දිවිය පන ස.—උද්දිග්ගිති ජෙරෙය, “විද සෙර” නි විසස විසසො. උද්දිග්ගිති දුටු පන උපබිබියා දිස උච්චාරණති

* දුර්වෘත. සාසතෙති තථා සසතෙතිවසනා පවිසන

වසස ලබ්ධිකාදාසඤ්ඤාදියා “භාවකවේමපු න” ඉති තප්පවි
සනතාස “සාදිසකො නසස ටිභො වෙ” ති වා : තමෙවායිතිවි
“සාදිසනතපුච්ඡප්පසාදිති භො” ති වා භාදෙසාදිච්ඡි කතෙ
රූපං. තස්ම ච පුබ්බසකෙව “රමිති රතොතා රුද්ධි භො” ති රුද්ධි
භො භොතිති දඬුබබ්බං.

විසඟනනි ඉමසු පන වී—අගනගර් ජේද්ද, සකාරගමසු වසයො. අගනගර්දමපන අගන ගතිමති ඉලිවතසු ලබධාතු සඤ්ඤදිසු “සඤ්ඤම නු” තාවිතිවි “සබ්බතො ණවුනිවි වා” ති අසාවිසාදිමති කතෙ “පරචෙහාවො ධාතෙ” ති වෙහා වෙ ව කතෙ රූපං, උත්තමවි පාටිපදිකො වා.

විජ්ඣානානාථයා පන වි-අධි-අනානාති ජෙදො, “අපේක්ෂා
අධි” කිමයා ව “වා පරෙ අසරාපා” කිමයා ව විසයො. විජ්ජනා
නාථි පාඨො, තසා වජ්ජ-අනානාති* ජෙදො, “සර් සරෙ
ලොප” නාථිමයා විසයො වෑග්ගාකර්මයා පන වි-අනානාති
ජෙදො, “ඉවිචෙත්තං යං නවා” කිමයා විසයො. අවිකාමනිකානි
මයාපන අව-ආගමනනාති ජෙදො, සකාරගමයා විසයො ආග
මනනාතිදමන ආපුබ්බයා ගමුගතිච්චි ඉච්චිතසා ලබ්බාදාසංඝාදා
දිසා “තසාදිති උ” ති සුඤ්ඤානසා අනාදෙසාදිච්චි කතෙ
රූපං. අනෙතිතිමයා පන අනු-ඵනිති ජෙදො, “වමොදුදනාන”
නාතිමයා විසයො. ඵනිතිදං පන ඉ ගතිච්චි ඉච්චිතසා ලබ්බා
දාසංඝාදාදිසා නිකම්මතිති ඵනි වුත්තානසෙන නිසාච්චිකෙ කතෙ
“අසංගතානසා චුචි කාරිතෙ” ති අතිකම්ම “අභිඤ්ඤාසු වා” ති
චුච්චි කතෙ රූපං. අනුපසානොතිමයා පන අනු-උපසානොති
ජෙදො, “සර් සරෙ ලොප” නාතිමයා “දිත” නාතිමයා ව විසයො.
උපසානොතිදං පන උපපුබ්බයා ගති භිංගාගතිසු ඉච්චිතසා
ආසාදිතසා “භවති රජසා ජෙ ගාචකරණෙති” තෙති
තිච්චි “ගතසා ගාතො” ති සබ්බයා ඩාදාසා ගාතාදෙසාදිච්චි
තතෙ රූපං.

[illegible]

පරිසෙසනාතිමස පන පරි—එසනාති ඡෙදො, සකාධගමසස විසසො. එසනාතිදමපන දුස පරිසෙසනාතිමස ලබ්බාදුසඤ්ඤ දිසස වුත්තානසෙන සුප්පච්චසනාසස අනාදෙසාදසො කථා එස නසද්ධ “දුක්ඛසමතො ආප්පච්චසො” ති ආප්පච්චසො කථා සරලොප පසතිභාවච කථා වුත්තානසෙන නාමිච්ච කථා සුප්පච්චසනාති කථා “සෙසතො ලොපං ගසීපි” ති පිට්ඨි පුත්තෙ රූපං. පරමාසො තිමසස පන පරි—ආමාසොති ඡෙදො, “සඤ්ඤෙ ලොප” ති මසස විසසො ආමාසොතිදමපන ආප්පච්චසස මස ආමසෙනති මසස ආප්පච්චසාදිමති කතෙ රූපං.

එවං සරෙසු සරමාජනානං මාජනෙසු ච සරනං දසෙසකා, දුද්ධි මාජනෙසු මාජනානං දසෙසෙතො පරිග්ගහොති ආදිමාග.

තසස පන පරි—ගහොති ඡෙදො, “පර්වෙහාචො ධාතෙ” ති මසස විසසො ගහොතිදමපන ගහ උපාදුතෙතිමසස ලබ්බාදු සඤ්ඤ දිසස “සකාසුගම භු” තාතිතිච්ච “සබ්බතො ආවුත්තාති වා” ති අප්පච්චසාදිමති කතෙ රූපං. තථා පනාහොති, උපසගගමෙව නාතතනං පසකමොතිමසස පන ප—කමොති ඡෙදො, තසෙසව විසසො. කමොතිදමපන කමුපදවිකෙතිමසස ලබ්බාදුසඤ්ඤ දිසස අනගතරෙ වුත්තානසෙන අප්පච්චසාදිමති කතෙ රූපං. පරිකකමතිකාමි* සද්දෙසු උපසගගොති විසෙසො. නිකාසාචො තිමසස පන ති—කසාචොති ඡෙදො, තසෙසව විසසො. තත්ථ ච කසාචොතිදං කසාචොචකො පාච්චසදිකො, කිලෙසොපි හි තංසදි සත්තා තබ්බොසාරං ගජති නිලලසනතතිමසස පන ති—ලස නතති ඡෙදො, තසෙසව විසසො. ලසනතතිදමපන ලි පිලෙසෙන තිමසස වුත්තානසෙන සුප්පච්චසනාසසාදෙසාදිමති කතෙ රූපං. තථා දුලලසනතති. දුබ්බිකවතතිමසස පන දු—භික්ඛතති ඡෙදො, “විග්ගො භොසාසොසානං තතිසපථමා” තිමසස විසසො භික්ඛ නතිදමපන භික්ඛ සාවතෙතිමසස ආප්පච්චසාදිමති කතෙ රූපං.

දුබ්බුත්තතතිමසස පන දු—වුත්තතති ඡෙදො, “පර්වෙහාචො ධාතෙ” තිමසස විසසො වුත්තතතිදමපන චච විසතතිසං වාචාස නතිමසස තප්පච්චසනාසස “සාසදිසතො තසස ඊචො ව, භුක්ඛින මනෙතො යො වි චෙ” ති අප්පච්ච “චච වා වු” ති වකාරසසුකාරං කථා අත්තසස ච ලොපං කථා තකාරසස ච වෙහාචං කථා “කචාදිමර්ඤ්ඤානන්ධං දිගරසාප්පච්චසෙස වා” ති අප්පච්ච “තෙ සු වුඞ්චලොපාගමවිකාරවිපරිතාදෙසා චෙ” ති ආදිමති ච වකාරගමං කථා තෙතබ්බං. පරිකාරං තෙතා සුප්පච්චසනාතිමති කතෙ රූපං. සජ්ඣිනතිමසස පන සං—දිභිතති ඡෙදො, “වග්ගනාං වා විග්ගො” තිමසස විසසො දිභිතතිදමපන දිස පෙතතිමසස තප්පච්චස නාසස “සාසදිසතො තසස ඊචො චෙ” ති තසස ඊචාදෙසාදිමති කතෙ රූපං. දුග්ගතාදෙසා සුච්චෙසදෙසා තත්ථ ච ගතතතිද

පෙන හමු ගතීමිනි ඉවේවිතසා ලබබාදාසඤ්ඤාදිසා “තාවකමෙසු
ත” ඉති තප්පව්වසනාසා “ගමබනතනාදිතං. ආංගබ්බාදිසු න” ඉති
බාචකතසා තමිනි සමිපතො “සාසදිසතො නාසා රිසෝ ච ; ගුණ
දිනමනො නො මි ච ; ජනාදිනමා නිමිති චා” ති අබ්බිච්චි “ගම
බතතතරමාදිනමනො” ති බාචනතසා ලොපං. කව්‍යා සප්පා
තනාදිමිනි කතෙ රූපං. අතිසාකමම පටිකකමමාදිති වුත්තකසෙන
යොජෙතබ්බාති.

සමසො වුබ්බසාදිපතිසං පවමො පරිච්ඡේදො

52 ජිනවචනසුත්තං හි

“ජිනවචනසුත්තං හි” ඉවමතං අබ්බාථස්මිං වෙදිතබ්බං.

“ජිනවචනසුත්තං හි” කිමස්මිද්වුච්චතො, සංකිසප්පනිද්දිථා
තනතරං නාමිකපාං දසෙසනෙතන ජිනවචනසුත්තලිඛිතානෙව
නිපච්චිතො,* තෙතෙව විගතනාදසො හොතතිති සද්දපනස්මිං.
ජිනවචනසුත්තනති එසං පදං, හි ඉති එකං පදනති විපදමිදං සුත්තං.
ජිනවචනසොත්තනති අසො ජිනවාති ජිනො, ජිනසා වචනං
= ජිනවචනං, ජිනවචනසා සුත්තං = ජිනවචනසුත්තං, හි ඉති
අවබ්බාථස්මිං නිපාතො,

වුත්තං හි :—

උපසග්ගා නිපාතා ච පච්චිසා ච ඉමෙ කසො,
තෙතෙතෙකස්මිසසා ඉති තෙරුතතිකා බ්‍රූවුන්ති.

අසං තෙස්මිං, ජිනවචනාසුරූපමෙවාති. කප්පා ඉතෙවෙදං
වුත්තං, නාදිමිති තස්මි පන න සබ්බික සබ්බං විසදිසං, අඤ්ඤා
අනුපසාරඅනුචරපරිවර්ජනා, ඉහ පන සබ්බථා ලිඛිතාදිතං විසදිස
තාමසද්දපනස්මිං වුත්තනති

අථවා, අබ්බාථස්මිනි නිවිධං සිහගතිකමණ්ඩකගතිකසථාහු
පුබ්බිසවසෙන, තස්මි ච සථා සිහො විගතජ එකස්මිං ථාතෙ
තිපතො පුබ්බාසරං විලෝකෙති, එවං සිහගතිකොපි. සථා පන
මණ්ඩකා උපසග්ගා උපසග්ගා ගතජනති, එවං මණ්ඩකගති
කොපි ඉතෙතෙ පන පටිපාටිසංකෙතෙව විගතති. අසමපන
තසො සිහගතිකොති වෙදිතබ්බං. තෙතෙව අනුගති ජින
වචනාසුලාසෙවාදසොති අසො සුත්තති.

53. ලිඛිතව නිපච්චිතං

සථා සථා ජිනවචනසුත්තං හි ලිඛිතං, නථා නථා ඉධ ලිඛිත
නිපච්චිතං

තං සථා; එසං, තො සස්මා, මුත්තා, අත්තා, සවා, ගජා.

“ලිඛිතව නිපච්චිතො” කිමස්මිද්වුච්චතො, ජිනවචනසුත්තං හි

ලිඛිත. එපිසති, නිපදවනු ලබන. නිපදවීම. සුභත. ලිඛිත. එපිසති නිපදවනු ලබන. එකමය. ව්‍යාප්ත වසෙන ගණනකි. එය ව ලිඛිත. ගණනකි ලිඛිත, ලිඛිත සද්ධර්මය ගනු ගනිමි ඉතිරිවන සරු. ලිඛිත ගනිමි ඉතිරි වා ලිඛිතය නිපදවන ලිඛිත. කි. නා, සවසවාදි අපරිපූර්ණතාවය.

වුහනව —

රුකඩානි වචන. ලිඛිත. ලිඛිතයෝ තෙත දිපිතො,
එව. ලිඛිතව ලිඛිතයෝ. කුඩා සොරෙය පණිච්ඡොති

එය ව ලිඛිත. ද්විධ. අනුප්‍රාප්තවසෙන නිවිධ. ඉතිරිවන සුභතවසෙන තනි ව ඉතිරිලිඛිත. ආවර්ණිකාදිවතුකතවසෙන වා ස්වයංසාමාන්‍යදිවතුකතවසෙන වා වතුරිධිධ, තනි ව එකක. ආකාරිවරුණු වරුණනවසෙන පව්විධනති නා සබ්බ. වසතිවිධ. හොති පුලලියවන වුත්තනසෙනව වතුරිධිධ, තනි ව එකක. අවරුණු වරුණනවසෙන පව්විධනති නා සබ්බ. වතු රිධිසතිවිධ. හොති ඉතිරිවන වුත්තනසෙනව වතුරිධිධ, තනි ව එකක. අකාරිකාරුකාරනවසෙන නිවිධනති නා සබ්බ. වාදස විධ. හොති එව. ජප්පාදිසතිවිධ. හොති සමාසතනිතකකාණ්දිරුලිසසද්ධතාපි ඛුට්ඨා ගණනකි. නා සබ්බ. ඉධි ඵලපතකිතිප්පාදිතවිධවසෙන ගනිත. වුත්තව වුත්තවිධි, සථා සථා ජිතවචනසු තාං හි ලිඛිත, තථා තථා ඉධි ලිඛිතව නිපදවි තෙති අසවසෙනෝ, සමසාර. ජිතවචනාසුලු ලිඛිත, තවසාර. ඉධි ලිඛිත. එපිසති නිපදවන

54 තනො ව විභතියො

තනො ජිතවචනසුගතානි ලිඛිතානි විභතියො හොති

“තනො ව විභතියො” කිමය්ථිද්වුලිංගො, ජිතවචනසුගත ලිඛිතො විභතියො හොතිති සද්ධතය. නිපදවීම. සුභත. තනො ජිතවචනසුගතලිඛිතො විභතියො හොතිති අනෙක විවිධා භාෂිතය විභතිය, කවිවාදිවසෙන ව එකතනාදිවසෙන ව විභාජන, වසදො අනවසෙන. දිපෙති අසං තෙතයෝ, තනො ව විභතියො හොති නා ව පන ව්‍යාප්තවන එකවචනබ්‍ර වචනපඨමාදියාතනිසාවතුරිධිධවිජිසකතමිසද්ධ. ලගනති තෙතෙව තනි තනි ‘එකමය වුත්තනෙව එකවචන, බ්‍රහ්ම වුත්ත රිධි බ්‍රහ්මවන, ලිඛිතයෝ පඨමා’ ති ආදිය සමාපතමො හොති

55 සිංහාදංගොනානිසනංඝානිසනංඝංසු

නා ව සන නා විභතියො? සිංහො ඉති පඨමා, අංගො ඉති ද්විතියා, නා හි ඉති තතියා ස නං ඉති චතුතියි, ඝා හි ඉති පඨම ස නං ඉති ජ්ඣ, ඝංසු ඉති සතතියි

විභතියි ඉධිගතො කවිසො? “අමහංසු මම. සවිභතියාං ගං”

“සියොඤ්ඤානානිසකංසමානිසකංසම්මංසු” කිම ඤාතීදමුච්චිතො,
තතො ච විභතතිසොහොතතිති වුත්තං, කා ච පනිතානි සඤ්ඤො
ජ්ඣෙය්හති, තං නිවත්තනස්මිං තතො ච සඤ්ඤො හොතතිති
ඥොථා සි ච සො ච ඤං ච සො ච නා ච සි ච ස ච නං ච සමා ච
හි ච ස ච නං ච සමිං ච සු වානි විහගහෙ “නාමානං සමාසො පුත්ත
ස්මා” ති අබ්බිකිච්චි “නාමානං සමුච්චිසො චඤ්ඤ” ති චඤ්ඤමාසෙ
කතො “හෙසං විභතතිසො ලොපාලෙ” ති විභතතිලොපෙ කතො
‘වුත්තභානමසොසොහො’ ති චසඤ්ඤමසොසොහො කතො “තත්ත
සමාසකිතකා නාමංවාතචෙතුනාදීසු චෙ” ති නාමචාපදෙසො
තතො සඤ්ඤපතති, සඤ්ඤිමිති අවිසෙසෙන සමපතො “ලිඛිතස්මි
පඨමා” ති පඨමං කඬා නසසාපතිසමසසෙය්හ සති වග්ගි = පෙ
= කථා ‘බ්බුමිති වතතබ්බ බ්බුච්චත’ ති බ්බුච්චතෙ සමපතො
තදපවාද “සො නිපුංසකලිචෙය්හ; දීභුසොසතො” ති අබ්බිකිච්චි
“තථා චඤ්ඤ පාණිතුරිසොසොහොසෙනබ්බුඤ්ඤ නතුකවිච්චිචරුඬ
විසභාතථාදීතචෙ” ති නපුංසකලිචෙය්හතමෙකතඬා සමා . අථ
‘ඵකමිති වතතබ්බ ඵකච්චත’ ති ඵකච්චතසිවිභතති හොති,
තස්සා “සෙසතො ලොපං ගපිති” ති ලොපො ච, ඵචං සියොඤ්
ඤානානිසකංසමානිසකංසම්මංසු ඉති රුපසිති චෙදිතබ්බා කස්මා
ඉහෙදං වුත්තතති “තතො ච විභතතිසො” ති පුබ්බෙ විභතති
සඤ්ඤං අභිසෙකා වුත්තතතා තා පතිමානි ඤ්ඤපතස්මිං, තදත
තතරං වුත්තං. ‘දෙමදත්තමානස සට්ඨාස තති වුත්තෙ කිමාපි
පුබ්බෙ අගතිතනාමධෙය්හ අසුඤ්ඤා සට්ඨාසො, සො දෙම
දතොතාති විදෙහකා කමානෙති ඵචං “තතො ච විභතතිසො” ති
විකා තදතතතරංව තාසං ති ඤ්ඤිතානා පුබ්බෙ අවිඤ්ඤාතතාමා
නවිති පුබ්බාචබ්බොධො හොති නව්ද්දති ඉමිතා විභතතිසො ඵපිතා,
අථ තා කුභො අගච්ඡතතිති න මනනිතබ්බතති න, පුබ්බාපර
විතතාසාමා, න ති අසුකස්මිං නාම බුබ්බෙකිකොතො සද්ද උපපතනා,
අසුකස්මිං නාම බුබ්බෙකිකොතො විභතතිසො හොතතිති නිසලමා
අභි සථා පත සතසාතං පුබ්බාසොපි න ප ඤ්ඤසති, තථා බුබ්බා
නච තෙති පච්චිච්චසමමසස ච තද්දීපකපාලියා ච තාස පුරතාවිභ
තතිතච තස්සකාසකතිරුරුකාචරියාතච පුබ්බාසොපි ත පඤ්ඤ
සති, තාමා, පුත්තස්මිං අසති විභතතිසො නභි, විභතතිමිති අසති
පුත්තොපදෙසො න සියාති අනුපපරිකිකිකා බ්බුපලමිසං. අවිජ්ජ
අවිජ්ජපලමිසං බෙකා, බිජ්ජ සති රුභෙය්හ, රුභෙය්හ සති බිජ්ජනති
උපපරිකිකිනං විභ පුත්තොපෙකකා විභතති, විභතතොපෙකකා පුත්ත
තති උපපරිකිකිතබ්බං, අඤ්ඤථා තථ තස්මිං “සමාදපෙති සමාද
තො වා තදපාදනං, සෙස දුකුකාමො ජෙවතො ධාරසතො වා තං
සට්ඨදුකං, සෙස වා කපිපතො තං කපිපතං, භික්ඛෙස සතතාමි” ති
ආදිසු සඤ්ඤපුත්තොසු ච විචිත්තොසු ච තෙතො විචිතා විභතති
සො දිස්සන්ති තස්මිං තස්මිං චොදනා රුසිපි සියාති

56. තදනුපරේධෙන.

සථා සථා තෙසං ජිනවචනාතං අනුපරේධො, තථා තථා ඉධ ලිඛිතව භික්ඛුනෙ

“තදනුපරේධෙන” කීමත්මිදමුච්චතෙ, යෙන යෙන පසාරෙන නිප්පාදිතමානෙ ලිඛිත තෙසං ජිනවචනාතං අනුපරේධො තොති, තෙන තෙන පසාරෙන නිප්පාදිතමානාති සද්ධතස්සං. තෙසං ජිනවචනාතං අනුපරේධො අනුපරේධො = අනුපරේධො, තෙසං අනුපරේධො = තදනුපරේධො, තෙන තදනුපරේධොති. සසාමානුපරේධොති. ඉත පන වුද්ධ පිභ්බතියො පසිතා, අනුපරේධො එකමිසති, සොකුචො තෙතිසෙවං පරිනෙති සෙසො තෙතිසෙසං, තදපභවිසං. ඉතෙදං පසිතං. අසං තෙතිසෙසො, යෙන යෙන පසාරෙන නිප්පාදිතමානෙ තෙසං ජින වචනාතං අනුපරේධො තොති, තෙන තෙන පසාරෙන නිප්පාදි සිසාමානාති. ඉදං වුතං තොති, ජිනවචනෙ ත විච්චනං දිසසති, තස්මා තං පරිච්ඡෙදනා සෙසාව දසසිතා, තස්මා වුද්ධ තොති.

අථවා සසාමානුපරේධො විභ්බතියො අනුපරේධො පසිතා, ඉත අනුපරේධො, නිප්පාදිතමානාතං ඉතෙතිසෙවං පරිනෙති සෙසො තෙතිසෙසො, තං නිවචනතස්සං. අසං තෙතිසෙසො, තෙසං ජිනවචනාතං අනුපරේධෙන නිප්පාදිතමානාති, තස්මා එවං පසිතාති.

අථවා, උපරි ආච්ඡාදනමිදං විසදිසං කවා නිදෙදසං දිසා තෙතෙව නයෙන සෙසො තෙතිසෙසො, තං නිවචනතස්සං පරිච්ඡෙද අනුපරේධො සථානුපරේධො එවං. සිකප්පසති,* තෙසං ජින වචනාතං අනුපරේධෙන අමෙහති නිප්පාදිතෙති. වුතව වුතසිසං. සි; සථා සථා තෙසං ජිනවචනාතං අනුපරේධො, තථා තථා ඉධ ලිඛිතව නිප්පාදිතෙති. අසං පෙනෙතිසෙසො, යෙන යෙන පසාරෙන නිප්පාදිතමානෙ තෙසං ජිනවචනාතං අනුපරේධෙන නිප්පාදිතමානාති, තෙන තෙන පසාරෙන අමෙහති ඉධ ලිඛිතාති නිප්පාදිතෙති.

57. ආලපනෙ සි ගසඤ්ඤා

ආලපනෙති සි ගසඤ්ඤා ගොති

ගොති අරමා, ගොති කඤ්ඤා, ගොති සත්ථිසෙ.

ආලපනෙති කිමස්සං? සා, අරමා.

සිති කිමස්සං? ගොතිසෙ, අරමා.

ග ඉච්චතෙති කවෙස්සා? “සතෙ ව.”

“ආලපනෙ සි ගසඤ්ඤා” කීමත්මිදමුච්චතෙ, ආලපනෙ සි ගසඤ්ඤා තොතිති සද්ධතස්සං. නිප්පාදිතමානං. ආමනනෙති සි ගසඤ්ඤා තොතිති අරමා අතිවුචං කවා උපතං = ආල පනං, තස්මා ආලපනෙ. “ආලපනෙ සි ගො” නි අච්චා, සඤ්ඤා ගොතිසෙසො අරමාසසිතාතිවචනතස්සං, පරිච්ඡා නිද්දිසාති අරමො තොතිති අසිසමිභවතො. දිසසති සි “ග අච්චතෙ” නි

ආදිපු සරේ පරේ බානිනායක මහාරසය අවාරදයෙන් හොඳින්
අලෝචනා. යදි එවිං “අනිකරපාදයෝ එකවිනායක” නම් පුනෙති
සඳුකුගහගණ. කයෝ නි කහනි. හෙය් වුනතවිවනායකානුරූප
විසෙති වුනතනායක. “තසොදනායක සර අනි” හි ආදිපු
කයෝ නි කහනි. “අනිකරපාදයෝ එකවිනායක” නම් එක
සමයානිවනතනායක, තසො හි සඳුකුගහගණ නතෙ පුබ්බමස
ආදිපුහිනානි සමයා පියාති.

හොඳි අයෙකු අදිනි උදුගරණනි, තැනි ව හොඳිනි භූ සතනා
සම්මේලනයක් ලබාදාසයෙකුදීස “විනිතමාන මානනා” නි
අනතපාමිසනනා “අසංයෝගනනා වූනි කාරිතෙ” නි අති
කිවි “අභේදාසු වා” නි උපායාරස වූනි කලා, “ම අව සරෙ” නි
තසා අව්‍යාදයෙකු කනෙ “ඉන්ද්‍රියමතො ආපාවිතො” නි වතන
මානෙ “නද්දිතො වා ඊ” නි ඊපාවිතො කලා “සරලොපො =
පෙ = පකති” නි සරලොපපකතිතාවං කලා, තෙතවිම, තෙති,
“තවිතසමාසනිතකා නාමංවාතවේතනාදිය වෙ” නි ඒස වතන
තෙත නාමවිම කලා “ඒතවිතනුතනං නි; ලිඛිතව නිපවිතෙ” නි
වතනමානෙ “තතො ව විතතනියො” නි විතතනුපකතිං කලා
“සිංහාදායොනාතිසතං නි; නිසතං නි; පු” නි තසාපතිසවිපස
මෙත සති ‘වතනි = පෙ = සඳුපවතනි’ නි කලා, “ලිඛිතතෙ
පතිමා” නි වතනමානෙ “ආලපතෙ වෙ” නි පතිම, කලා; තසා
පතිසමපසමෙත සති ‘වතනි = පෙ = පවතනි’ නි කලා, ‘එකමි
වතනමෙ එකවිතන’ නි එකවිතනිවිතතනං කලා; තසා ඉතිතා
ගසඤ්ඤා කලා “නිකුසා තමිකාසර” නි අතිකිවි “භවිතො
තොතො” නි භවිතනසඳුසා හොතාදෙස, කලා “ආලපතෙ සි
ගසඤ්ඤා; ඉවිණ්ණවිණ්ණකලා” නි වතනමානෙ “තෙ ඉන්ද්‍රිය
මානො” නි ඉවිණ්ණසා පසඤ්ඤා කලා “තො තෙ තු” නි වතන
මානෙ “කලපා රසා” නි රසා කලා “සෙසතො ලොපං
ගපිපි” නි ගපිපි ලොපං රූපං.

අපොහ, කඤ්ඤා, සරද්ධියෙති, අයං, කඤ්ඤා, සරද්ධියෙති
 “ඉත්තිමත්තො ආපාටියො” ති ආපාටියං කති; සරලොපපකති
 භාවට කති; “තත්ති = පෙ = ටෙ” ති එත්ති චත්තතත්තෙති නාම
 ටිටි කති; චිත්තතත්තෙති ආලොපකතිවති. කති; තත්ති ටිටිති;
 ගසඤ්ඤා කති; “අලොපෙති ගසඤ්ඤා; නෙ ඉත්තිමත්තො” ති
 චිත්තමානෙ “ආ පො” ති ගසඤ්ඤා කති; “සමානො ගසෙ
 වා” ති චිත්තමානෙ “සතෙ ටෙ” ති ගසෙකාරදසං කති;
 “සරලොපො = පෙ = පකති” ති පුබ්බසරන. ලොප. කති;
 “සර සරෙ ලොපං; වා පරෙ අසරා” ති චිත්තමානෙ “කුචාස
 වත්තං පුත්තං” ති එකාරය අසමමාන සමපත්තෙ නෙතෙව
 පකතිභාව. කති; තෙතමෙති තිත්ත රූපාති.

ඉතො පරං කිවුදුහරණයේ, තුන් ව සාති තසද්දමො දුන්නත
සෙතාපාවට්සාදිති කතො "ලිප්තයේ පඩිමා" හි පඩිමෙතවටන

සිවිභතර්. කළා “අනුප්පසාදකායං. සිමිති ; අනුසා මො ස” නති වතනමානෙ “එතෙතසනෙත්තා” නි නාසාරස්ස සකාරදෙසෙ කතො “සෙසතො ලොපං ගසිපි” නි සිමිති ලුහත රූපං.

අසනති අසනදුතො වුතනතසෙතොපාධිසාදිවිති කතො “ලිඛගෙහි පඨමා” නි පඨමෙකවචනසිවිභතර්. කළා අනාලපනරිතා සිසස ඉමිතා ගසඤ්ඤමකළා “සෙසතො ලොපං ගසිපි” නි සිමිති ලුහත රූපං.

භොතිසොති භු ඉවෙහසස ලබ්බාදුසඤ්ඤදිසස වුතනතසෙත රූපං. අසමපනෙත් විසෙසො, “ලිඛගෙහි පඨමා” නි අභිකිච්චි “අලපනෙ වෙ” නි පඨම. කළා තසසාපතිසමපසෙහි වුතන තසෙත ‘බ්බුමිති වචනාබ්බ බ්බුවචන’ නති බ්බුවචනසොවිභතර් කළා ඉබ්බ වුතනවිධානාභාවතො ඉමිතා ගසඤ්ඤමකළා ගතනාභාවා “සෙසතො ලොපං ගසිපි” නි ලොපාකරණනති.

අසනසොති අසනදුතො වුතනතසෙත ආපාධිසාදිං කළා ඉබ්බ වුතන පාසාරභාවා ඉමිතා ගසඤ්ඤමකළා ගතනාභාවා “ගතෙ වෙ” නි එවමාදිති අදෙසාදිමිති අසනෙ රූපං. ‘ඉමිතා ගසඤ්ඤ කරණෙ පසොපනං දසෙසනො “පනෙ වෙ” නි සුභතමාර්ථි.

58. ඉවණ්ණවණ්ණපකිලා

ඉවණ්ණවණ්ණ ඉබ්බවතන කිලසඤ්ඤ භොතති සථාසබ්බා.

ඉබ්බතා, දණ්ඩතා, අභිබ්බතා, ගතපතිතො, සෙතුවතො, භක්ඛතො, ගිකුටතො, සසමුතො

කිල ඉබ්බවතන කවිසො? “කිලතො සසස තො වා”

“ඉවණ්ණවණ්ණපකිලා” කිමසම්භිද්ධවිතො, ඉවණ්ණවණ්ණතං සථාසබ්බාං කිලසඤ්ඤ භොතති සද්දපනෙ. විපදමිදං සුභතං. සඤ්ඤාග්ගගණිතානුචිතතො, තෙත ඉවණ්ණවණ්ණතං කිල සඤ්ඤ භොතති අසො. ඉ එව වණ්ණ = ඉවණ්ණ, තථා උවණ්ණෙති. තත් ව වණ්ණෙති වණ්ණ වණ්ණකිරිසාමිතාර ගුණවචනෙසුතිමසස ලබ්බාදුසඤ්ඤදිසස අතං වණ්ණෙති අතෙ “විසරුපපද්ධිතො භ” ඉති භසාවිසං කළා “සා රිතං. විස භසනුබ්බො” නි සාරිතවිව කළා “සාරිතාතං භෙණ ලො ප” නති භලොපං කළා තෙතබ්බං. තෙතා වුතනතසෙත තාමිවිව කළා ජනවචනාසිකාරමසිකිච්චි “ලිඛගෙහි පඨමා” නි පඨමෙක වචනසිවිභතර්. කළා “අතො තෙතා” නි වතනමානෙ “සො” නි සියොසාරං කළා සරලොපපකිතාවාදිමිති කතො රූප. ඉවණ්ණො ව උවණ්ණො වාසි විග්ගසො “තාමාතං සමාසො පුග්ගසො” නි අභිකිච්චි “තාමාතං සමුච්චිසො වසො” නි වතු සමාසං. කළා “තෙසං විග්ගතිසො ලොපා වෙ” නි විග්ගතලොපං කළා “පකති වසස සරග්ගසො” නි පකතිභාවං කළා “වුතන භානවිසොසො” නි වසදුට්ඨසොසො කළා සමාසතො වුතන තසෙත තාමිවිව කළා “ලිඛගෙහි පඨමා” නි පඨමාබ්බුවචන සොවිභතර්. කළා තසස “අතො තෙතං, සො වා” නි වතනමානෙ

“සබ්බසොභිනමිථ” ති ආකාරදෙස සභා සරලොපපකභිභාවා දිමති කතෙ රූපං. කුලාති එත්ථාපි එසෙව නයො.

ඉසිනොති ආදිති උදුහරණි, තත්ථ ව ඉසිනොති ඉස පරිසෙසෙ තිමස්ස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිස්ස සිලාදිකම්මෙහි එසති ගවෙසනීති අනෙ “මුතාදිති ටි” ති ඉප්පච්චයං කථා තෙතබ්බං තෙතා වුත්තන සෙත නාමිථිව කථා ඉසිසගුතො “ජිනවචනසුත්තං. හි; ලිඛනව නිපච්චතෙ” ති අබ්බිච්ච “තතො ව විහතතිසො” ති විහතාප්ප හති. කථා “සියොආයොනාතිසතංකමාතිසතංසමිසු” ති තසසාප නිසමප්පසමෙත සති වතති = පෙ = කථා “සස්ස දාදාකාමො ණෙ වතෙ ධාරසතෙ වා තං සමුදයන” තති සමුදයනසඤ්ඤා. කථා “සමුදයනෙ වතුත්ථි” ති වතුත්ථිවිහතති. කථා තසසාපතිසමප්ප සමෙත සති වතති = පෙ = කථා ‘එතමානි වතතබ්බෙ එකච්චන’ නති එකච්චනසමිහතති. කථා වා: “සස්ස වා පරිග්ගහො තං සාමි” ති සාමිසඤ්ඤා. කථා “සාමිසං. ඡංචි” ති වුත්තනසෙත ජළෙකච්චනසමිහතති. කථා වා: ඉසිසගුහාසමිච්ඡණස්ස අන නතරසුත්තමබ්බිච්ච ඉමිනා කුසඤ්ඤා. කථා “කුලතො සස්ස නො වා” ති සස්ස නොආදෙසෙ කතෙ රූපං.

දණ්ඨිනොති දණ්ඨ නිපාතෙතිමස්ස වා දඬි ආණ්ඩනතිමස්ස වා ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිස්ස “කම්බදිති සො” ති කප්පච්චයං කථා “කිච්ච ධාතුච්චතතිසමච්චයං. දිසවිපරිතාදෙසලොපාගමා වෙ” ති කසා රස්ස ලොපං. කථා තෙතබ්බං තෙතා වුත්තනසෙත නාමිථිව කථා සද්දප්පතති. කථා “අනො තෙනා” ති වතනමානෙ “සො” ති සිසෙසාකාරදිව කථා දණ්ඨා අසස අත්ථිති අනෙ “තදස්සාත්ථිති ටි වෙ” ති අබ්බිච්ච “දණ්ඨාදිතො ඉකථ වෙ” ති ඊප්පච්චයං කථා ‘වුත්තභානමප්පසොගො’ ති අස්සඅත්ථිසගුනමප්පසොගං. කථා “තෙසං විහතතිසො ලොපා වෙ” ති එඤ්ඤෙසං ගහණෙන විහ නතිලොපං. කථා වුත්තනසෙත සරලොපපකභිභාවං. කථා තති තත්තා නාමිථිව කථා වුත්තනසෙත සමිහතති. කථා ඉමිනා ඉවණ්ණස්ස කුසඤ්ඤා. කථා “අසො රසමෙකච්චනසොසච්චි වෙ” ති අසස්ස රස්සං. කථා “කුලතො සස්ස නො වා” ති සස්ස නොආදෙසෙ කතෙ රූපං.

අග්ගිනොති අග ගතිමිති වා: අග කුට්ඨගතිමිති වා ඉවෙච්චනස්ස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිස්ස “මුතාදිති ටි” ති ඉප්පච්චයං කථා ඔවගාවා දිව කථා අග්ගිසගුතො සමිහතතාදිමිති කතෙ රූපං. ගහපති නොති ගහස්ස පථිති කතසමාසස්ස ගහපතිසගුස්ස සමිහතතාදිමිති කතෙ රූපං.

සෙතුනොති සෙ ගතිමිති සි බ්බිකෙනති විතතමඤ්ඤතරස්ස ලබ්බ ධාදාසඤ්ඤාදිස්ස ගච්ඡති එතෙතෙති වා: බ්බිසනිති වා අනෙ “ගතාදිති ඡුත්තතමො” ති කුප්පච්චයං. කථා: පච්ඡිමස්ස “අසංයො ගතනස්ස වුච්ඡි කාරතෙ” ති අබ්බිච්ච “අඤ්ඤාදි වා” ති වුච්ඡි. කථා

පසැසැසුමකදී කවි “ආය වතුනෙකවචනයක් ඇ ; සතො නාදින” නොසිතීමට “පතො යා” නි නාවචනයක් යාදෙමින් කතෙ රූප.

ඉතිහාසි ඉපු ඉවුරුකනතිසුතිමයක් ලබ්ධිකාසැසුදියක් සයං වා ඉවුරු අසැසුමක වා කාමිකයකි අතෙ “සමාදිති ඵමා” නි ඵය ඵලය. කතා “කුටි බාතුපිතනතිප්පචයානං දිසවිපරිතාදෙස ලොපාගමා වෙ” නි බාතිනනයක් ලොප. කතා “පරවෙතාවො යානෙ” නි වතනමානෙ “වගෙග සොසාසොසානං නතිසපඵමා” නි වෙතාවෙන පඵමකරමානෙකා නෙතබ්බං නෙකා ඉත්සදුතො “ඉත්සමතො ආපපච්චියො” නි වතනමානෙ “කුද්දිතො වා ඊ” නි ඊපපච්චය. කතා වුතනනයෙන සරලොපපකතිසාචාදිම කතා තතො නාමිමිව කතා වුතනනයෙන තතිසෙකවචනනාවිභවති. කතා ඉවුරා පසැසුමක කතා “අසො රසාමෙකවචනකොකපි වෙ” නි පසා රසා. කතා නාවචනයක් වුතනනයෙන යාදෙමින් කතෙ රූප.

විධියකි හන හිංසාගතිසුතිමයක් ලබ්ධිකාසැසුදියක් අනුමතො සුරුමමතනාති උපගමනසිලාතකදුතෙ “හිකබාදිතො වෙ” නි රූපච්චය. කතා “රමිතිරනො රුදි නො” නි රුදිමිති ලුතෙ “හනසා හතො” නි අතිකිමි “වබො වා සබ්බතා” නි හනසා වඩාදෙස. කතා වුතනනයෙන නාමිමිව කතා තතිසෙකවචන නාවිභවතාදිමිති කතෙ රූප.

බෙහුයාති බෙ පානෙතිමයක් ලබ්ධිකාසැසුදියක් පිටති ඉතො සයං වා පායෙතිති අතෙ “හතාදිති නුඤ්ඤාවො” නි නුපපච්චය. කතා වුතනනයෙන නාමිමිව කතා තතිසෙකවචනනාවිභවතාදිමිති කතෙ රූප.

ඉතිහා නිහවුනාති කිවුදුහරණති, තෙසවුප්පතති හෙඤා වුතන නසානෙව අසං පතෙති විසෙසො, ඉතිහිනුසදෙදුති තතිසෙක වචනනාවිභවති කතා අතිඤ්ඤාවාසතනා ඉමිතා පසැසුමකා වා යාදෙසානාවොති

60 ආ සො

ආකාරෙකෙකු ඉතාමිමෙක, තද සසැසුමක හොති

සබ්බාස, කසැසුම, පිණිස, ගබ්බාස, දිසාස, සාලාස, මාලාස, ගුලාස, රදලාස, පහාස, සොනාස, පසැසුම, කාරුණික, හාමාස, කපාලාස

ආ ඉති කිමයං ? රතනිසා, ඉතාමිසා, දෙවිසා, බෙහුයා
ඉතාමිමෙකති කිමයං ? සයාග් රෙසිතො අසං බෙමමා
ස ඉවචතෙත කමිමයා ? “සතො නාදිනං”

“ආ සො” කිමයාමිදුමිමිතො, ආකාරෙකෙකු ඉතාමිමෙක, තද සසැසුමක හොතිති සුපතනං විපදමිදං පුතනං සසැසුමක රුච ඉත්සමකගතරුච වතනතො, තෙත ඉත්සමෙක ආකාරෙක සස සැසුමක හොතිති අතො

සබ්බාසාති ආදීහි උද්ගරණති, තෙසං පන සබ්බ සඤ්ඤා විණ්
 ගබ්හ ඉබ්බව්වාදීඤ්ඤා පටිපදිකෙති “ඉතිමමො ආපච්චියො” ති
 ආපච්චියං කතා සරලොපපකතිභාවව කතා වුත්තනසෙන නාම
 මිව කතා තතියෙකව්වනතාවිගතති. කතා “ආලපතෙ පි ගස
 ඥෙහ් , හෙ ඉතිමං පො” ති අතිතිව්ව ඉමිනා ඉතිවාචකස්ස
 ආකාරස්ස සසඤ්ඤං කතා “ආය වතඤ්ඤාව්වනස්ස භු” ති අති
 කිව්ව “සතො නාදිත” තති නාව්වනස්සායාදෙසං කතා සරලොප
 පකතිභාවාදිව කතා රූපසිති වෙදිගබ්බා

රතතිසාති ආදීහි කිවුද්ගරණති, තෙසමුපතති හෙතා වුත්ත
 නසාතෙව සන්ධාරනිති කිවුද්ගරණං, තව්වත සාස අනුසිඪිමිති
 මස්ස ලුඛධාතුසඤ්ඤාදිස්ස සදෙවකෙ ලොකෙ සාසතීති අදෙව්
 “සාසාදිති රජු” ති රජුපච්චියං කතා “රව්විරතොගා රජි
 තො” ති රජිමිති දුතෙස නෙතති, හෙතා වුත්තනසෙන නාම
 මිව කතා සඤ්ඤාදිතො තතියෙකව්වනතාවිගතති. කතා “සඤ්ඤා
 පිතාදිතො සිසිමි. සිලොපො වෙ” ති වත්තමානෙ “අඤ්ඤාසා
 රතන” තති සඤ්ඤාදිතස්ස ආරදෙසං කතා සතිපි ආකාරස්මි
 අතිඤ්ඤාව්වනතො ඉමිනා සසඤ්ඤාමකතා “අඤ්ඤාසාරතනං ,
 තතො සමිමි” ති වත්තමානෙ “නා ආ” ති නාව්වනස්ස ආකාරදෙ
 සං කතා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ රූපං

81 සාගමො රස

සකාර්ගමො රහාති රස විගතතිමිති.

පුජිසස්ස, අභිනිසස්ස, දුග්ගිස්ස, ඉතිස්ස, යිකවුස්ස, සසමභුස්ස,
 අභිභුස්ස

රසති කිමසං? පුජිසස්මි.

“සාගමො රස” කිමනිමිදමුච්චතෙ, රස විගතතිමිති සකාර්ගමො
 හොතිති ඤාපතනං. විපදමිදං පුත්තං. රස විගතතිමිති සකාර්
 ගමො හොතිති අතො ආගමතිති ආගමො, ආගමනං වා ආග
 මො, ස ඵව ආගමො = සාගමො, සස්ස වා ආගමො = සාගමො

පුජිසස්සාති ආදීහි උද්ගරණති, තති පුජිසස්සාති පුජිසස්සාදිතො
 වුත්තනසෙන වතුඤ්ඤාව්වනං වා ජඤ්ඤාව්වනං වා සවිගතති.
 කතා ඉමිනා සාගමං කතා තෙතබ්බෙ නිතෙ රූපං ඉතති
 වුත්තසදිසාතෙව

පුජිසස්සාති කිවුද්ගරණං, තස්ස පන පුජිසස්සාදිතො “ජිනව්ව
 නපුත්තං හි, ලුඛව නිපඤ්ඤො” තතතිමිති “තතො ව විගතති
 යො” ති විගතාදිතති. කතා තස්සාපතිමමසබ්බෙ සති
 වතති = පෙ = කතා “යොධාරෙ තමොකාස” තති ඔකාසසඤ්ඤං
 කතා “ඔකාසෙ සතනමි” ති සතනමොකව්වනස්මි. විගතති. කතා
 සවිගතතොහවා ඉමිනා සාගමොහාවෙ කතෙ රූපං

62 සංසාසෙකවචනෙසු ව

සංසාසු එකවචනෙසු විභතතාදෙසෙසු සකාරකම්මා ගහාති
එතිස්සං, එතිස්සා, ඉමිස්සං, ඉමිස්සා; නිස්සං, නිස්සා, නස්සං,
නස්සා, සස්සං, සස්සා, අමුස්සං, අමුස්සා.

සංසාසෙති කිමස්මි? අග්ගිනා, පාඨිනා

එකවචනෙසෙති කිමස්මි? නාසං, සබ්බාසං

විභතතාදෙසෙසෙති කිමස්මි? චන්ද්‍රිකා, චන්ද්‍රිකා එවන්ද්‍රිකා

“සංසාසෙකවචනෙසු ව” කිමස්මිදමුච්චිතො, එකවචනෙසු
සමුහගතො එකවචනනති ලබ්බොගාරෙසු සංසාසු විභතතාදෙසෙසු
පරතුභෙසු සාගමො හොතිති සුපනස්මි. කිසදම්දං සුතං, සාග
මග්ගහණස්සානුවර්තනතො එකවචනෙසු සංසාසු විභතතාදෙසෙසු
පරතුභෙසු සාගමො හොතිති අපො නනු “සාගමො සෙ”ති
එත්ථ සෙති සවිභතතිචෙට්ඨාගහෙත්ථා සකාරමග්ගො ගතිතො විනාපි
ඉමිනා සිජ්ඣතිති සිජ්ඣති, අතිප්පසඛගදෙසොපි සියා සමාසමි
ඤාදිනම්පි සකාරගමස්සාපර්චනතො, තස්මා තත්ථ සවිභතතිමිච්ච
ගහෙත්ථා, සත්ථ නිවුත්ති, තං පරිවරෙත්ථා, සත්ථ ඉවුත්ති, තත්ථ
සාගමං දෙසෙසෙත්තො ඉදං සුතනමාරගි, ඉමස්සු චිචාරණමිච්ච “සාග
මො සෙ”ති එත්ථ සවිභතතිචෙට්ඨාගහිතස්මා. සාධෙති ඉහ ව සං
සාසෙති චිච්චෙන නාමාදිනං පරිවරෙත්ථා එකවචනෙසෙති චිච්ච
ගෙන “සබ්බිතො නං සංසාන” නති කතං සබ්බිතාමිකමිතො නංචච
නස්ස සංසානංආදෙසං පරිවරෙත්ථා, අපි ච උග්ගසෙතාපි විභතතා
දෙසං සංගණනාති එකවචනනති හි චොභාගෙ ත්ථාදිනං වා සියා
සත්ථාදිනං වා, න ච ත්ථාදිසු සත්ථාදිසු එකවචනනති වුත්තං සංසා නාම
සත්ථා, අපි ච පත වස්සුතිස්සිතස්ස විඤ්ඤාණස්ස ථානොපවාරෙන
වස්සුතති ගහණං විස ව මච්චාතං ඉවතති ගහණං විස ව එකවච
නස්ස සමුහගතො එකවචනනති ලබ්බොගාරෙ සංසාදෙසෙ සංසා
සෙකවචනෙසුති ආහ, තෙන සද්දස්ස විභතතාදෙසං සංගණනා
තිති. ආහ ව වුත්තිසං සංසාසෙකවචනෙසු විභතතාදෙසෙසුති ව,
විභතතාදෙසෙසුති කිමස්මි මනස්සාති ව.

එත්ථස්සතති ආදිති උද්ගරණති, තත්ථ ව එතිස්සතති එතස්සද්දො
“ඉත්ථිසමිතො ආප්පච්චො” ති ආප්පච්චං කන්ධා වුත්තනසෙත සර
ලොපපසාතිභාවාදිව කන්ධා “තමිතසමාසකිතකා නාමචාතමිතො
තාදිසු චෙ”ති එත්ථ චග්ගහණෙන නාමමිච්ච කන්ධා වුත්තනසෙත
සත්තමෙකවචනස්මිච්චතති කන්ධා “ආලපතො සි ගපසෙද්දො,
තො ඉත්ථිසං ලො”ති වුත්තමාතො “ආ ලො”ති ඉත්ථිචාචකස්ස
ආකාරස්ස සප්පද්දො කන්ධා “සබ්බිතාමිකාරතො පඨමො, සබ්බිතො
ඤා” ති අපිකිච්ච “සපතො සම්පානං සංසා”ති සම්පො සංආ
දෙසං කන්ධා “සාගමො සෙ”ති අපිකිච්ච ඉමිනා සාගමං කන්ධා
ඉදමෙවාධිකිච්ච “එතිමාසමි”ති එතස්සද්දනස්ස ඉකාරදෙසෙ
කතො රූපං.

එහිසාහි එතසඟුතො වුත්තනසෙතාපාවටසාදං කඩා වතුනෙක වවචනං වා ජපේකවචනං වා සවිසතතිං කඩා වුත්තනසෙත "සපතො, සිංසානං සංසා" හි සාදෙසාදිංහි කතෙ රූපං.

සථා වෙතාහි, තථා ඉත්ථිසානති ආදීති, කෙවලං හි ඉමසද්දුදි භාවො ව : හිසං හිසාහි එත්ථ "තසසා වා" හි ආකාරසිකාත්තදෙස කරණච : තසං තසා සසං සසාහි එත්ථ ඉදමෙවාසිතිව "සො රසස" නති සස රසසකරණච : අවුසං අවුසාහි එත්ථ "ආලප තෙ සි ගසඤාසු; ඉවණ්ණවරණ්ණකලා" හි අසිතිව "තෙ ඉත්ථිමං පො" හි පසඤාකරණච විසසො.

අග්ගිතා පාච්ඤාති කිවුදුගරණති, තෙසමසන අග්ගිපාණි ඉට්ටිතොති පාටිපදිකොති "ජිතවචකසුත්තං හි; ලිඛිතව නිපවච තෙ" හි අසිතිව "තතො ව විතතතියො" හි විසතතුපතතිං කඩා "සිසොඤාසොතාසිසතංසමාසිසතංසිසු" හි තසාපතිසම පසසෙත සති වතති = පෙ = කඩා "සෙන වා කසිරතෙ තං කර ණ" නති කරණ්ණසඤාසං කඩා "කරණෙ තතියා" හි තතියෙක වචනනාවිසතතිං කඩා සතිපි එකවචනෙ සංසාතමතාවා ඉමිතා සාගමමකඩා රූපසිති වෙදිතබ්බං නඤ්ඤං වසබ්බවිකලං විස දිසසති සංසාතතාවා විසතතාදෙසතතාවා වෙති. තතන, අස තිපි හි සංසාග්ගතණ විසතතාදෙසෙසුති අත්ථෙසවතාවාහි

තාසං සබ්බාසතති කිවුදුගරණති, තත්ථ ව තාසතති තසදදතො "ඉසිසමිතො ආපාවටියො" හි ආපාවටියාදිං කඩා වුත්තනසෙත නාමමිව කඩා ජිතවචනාසිකාරමසිතිව සද්දපතතිං කඩා තසාපතිසමිපසසෙත සති වුත්තනසෙත සාමිසඤාසං කඩා "සාමිසං ජපි" හි ජපිබ්බවචනතං විසතතිං කඩා "සබ්බනාම කාරතෙ පඨමො" හි අසිතිව "සබ්බතො නං සංසාත" නති නං වචනසස සංආදෙසං කඩා සතිපි සංආදෙසෙ එකවචනෙසතිති වුත්තතතා ඉමිතා සාගමමකතෙ රූපං. ඉතරං වුත්තසදිසමෙව, කෙවලං හෙත්ථ සබ්බසඤ්ඤා ව විසෙසො.

මනසා, වචසා, ථාමසාහි කිවුදුගරණති, තත්ථ ව මනසාහි මන සද්දණ්ඩිමස මනසද්දතිති අතෙ "සඤ්ඤාසම භු" හි විතතමාතෙ "සබ්බතො භවුකාවි වා" හි අපවටියං කඩා නෙතබ්බං නෙතා කිතකතතා නාමමිව කඩා වුත්තනසෙත තතියෙකවචනනාවිස තතිං කඩා "මනොගණ්ඨිතො සිංහානමිත" හි නාවචනසස ආකාරදෙසං කඩා තමෙවාසිතිව "ස සරෙ වාතමො" හි සකාර ගමං කඩා තෙතබ්බං නෙතා සතිපි සාසඤ්ඤා විසතතාදෙසාතාවා ඉමිතා සාගමමකතෙ රූපං. ඉතරං වුත්තසදිසමෙව, කෙවලං හෙත්ථ වච විසතතියං වාචාසතති ධාතුමතතමෙව නාතතනං. ථාම සාහි එත්ථ පාටිපදිකොව විසෙසො.

නමෙවකවචනතතාවාව න හොතිති, කිමත්ථ 'විසතතාදෙසෙ සතිති කිමත්ථ' නති වුත්තතති. එකවචනනති චොභාරසස සමගව ටො, තං හි එකවචනාවසවතතා තප්පටිබ්බතතා ව එකවචන

වොහාරං ලහනිති නඤ්චිවං සංගතපි විභතතාදෙසග්ගහණස්සා
 භාවා න චතතබ්බතති න න චතතබ්බං, උභයඵලදස්සනත්ථං
 චුත්තතතාති ඉදං හි සංසාසු විභතතාදෙසෙසුති චුතොත තාසතති
 ආදිසු සියා, එකච්චනෙසු විභතතාදෙසෙසුති චුතොත පුරිසෙනාති
 ආදිසු සියා, සංසාසෙකච්චනෙසු විභතතාදෙසෙසුති චුතොත ඉච්ඡිත
 ඩානෙව සියා, තස්මිං තෙනාසාරෙත සුරොත චතතබ්බපි සංසා
 සෙකච්චනෙසුති චුතොතෙව හෙඨා වුත්තනියෙන තද්දසාරෙ
 විඤ්ඤායතිති විභතතාදෙසග්ගහණස්සාසතතතා තාපඵලං දසෙසති,
 කිවාපි සංසාසද්දෙ ඵකච්චතාවසවතතා තප්පට්ඨතතා ච එකච්ච
 නතති ලබ්බොහාරෙ, තථාපි අතඨාතිකතතා ආදෙසාභාවා ඉමිතා
 නයෙන සාගමො හොතිති දසෙසති. නඤ්චිකච්චනෙසුති වුත්ත
 තතා සංසාග්ගහණං එකච්චතානං සංසානමභාවා එකච්චතපට්
 ඨතතා තද්වසවතතා ච එකච්චනතති ලබ්බොහාරතා මානසා
 මානසාති ආදිසු සංසානං සබ්බග්ගහණතති සකතා විඤ්ඤායතති
 හ සකතා, පයොජනාභාවා ච සංසාග්ගහණස්ස, “එතිමාසමි” තං
 දිස්වපානුචතතතො ච, එත්ථ ච තප්පට්ඨතද්වසවසමිඤ්ඤාතං
 සංසානමභාවා තස්මිං තප්පට්ඨතද්වසවතතා එකච්චනතති ලබ්
 බ්බොහාරෙ සංසාසද්දෙ විච්ඡේස්ථා තඨාතිසතතා එකච්චනතති
 ලබ්බොහාරතං “සප්පොස්මිංසානං සංසා” ති මුඛ්‍යවිසෙක වුත්තා
 තං සංසාදෙසානමෙව ගහණං චෙදිතබ්බං. තෙනාහ ; විභතතා
 දෙසෙසුති කිමත්ථ? මනසා, වචසා, ථාමසාති වග්ගහණං සාගම
 ග්ගහණං වුත්තතිති, තස් පයොජනං හෙඨා වුත්තමෙව

63. එතිමාසමි.

එතා ඉමා ඉච්චෙනෙසමෙහොතා සගේ ඉකාරෙහොති සංසාසු
 එකච්චනෙසු විභතතාදෙසෙසු

එතිස්සං, එතිස්සං ; ඉමිස්සං, ඉමිස්සං

සංසාසමිති කිමත්ථ? එතාසං, ඉමාසං

එකච්චනෙසුති කිමත්ථ? එතාසං, ඉමාසං

“එතිමාසමි” කිමත්ථද්වුච්චතො, එතා ඉමා ඉච්චෙනෙසමෙහොතා
 ඉකාරෙහොති සංසාසෙකච්චනෙසු විභතතාදෙසෙසුති සද්දපන
 ත්ථං. විපදමිදං සුතං. සංසාසෙකච්චනග්ගහණං වුත්තනතො
 එතාඉමාසද්දනමෙහොතා සංසාසෙකච්චනෙසු විභතතාදෙසෙසු
 ඉකාරෙහොතිති දෙත්ථා එතා ච ඉමා ච=එතිමා, “තාමානං සමා
 රසා සුත්තත්ථො” ති අට්ඨකිච්ච “තාමානං සමුච්චියො වසෙ” ති
 වජ්‍රසමාසං. කඨා ‘වුත්තඨානමිත්තසොගො’ ති වග්ගහණස්සප්ප
 යොගං. කඨා සමාසතතා “තඨිතසමාසකිතකා නාමං වාගචෙතුතා
 දිසු චෙ” ති නාමච්ච කඨා අත්තාපෙත්ඨතතා ජඪ්ඨවුච්චනතං වි
 ගතති. කඨා “සබ්බිතාමසාරෙහ පඨමො” ති අට්ඨකිච්ච “සබ්බ
 භො තං සංසානං” තති නංච්චතස්ස සංආදෙස කතො රූපං.
 ඉහ ච එතිමානතති අවඨා එවං වචනං එකච්චතානං සංසානං
 විසසප්පදිපතත්ථං.

එකිසෙකුත් ආදිති උද්ගරණති, තාති වුත්තනසාහෙව, එතාස ඉමාසාති කිවුද්ගරණති, තෙසවසන එතඉමසඥෙති “ඉන්ධිසමතො ආප්ථවිසො” ති ආප්ථවිසං කති, හෙඨා සමාසාති ආදිසු වුත්තනසෙත රූපසිති වෙදිතබ්බො එතාසං ඉමාසනතිපි කිවුද්ගරණති, තාතිපි තසානුසොහෙතෙව සුච්ඤ්ඤසකතෙව

64 තසා වා

තසා ඉතමිසං වහනමාතාස ආකාරස්ස ඉකාරො හොති වා සංසාරෙකවචනෙසු විභවතාදෙසෙසු.

තිස්සං, තිස්සා ; තස්සං, තස්සා.

“තසා වා” කිමභිඤ්ඤවුච්චිතො, තසා ඉන්ධිසං වහනමාතාස ආකාරස්ස ඉකාරො හොති සංසාසු එකවචනෙසු විභවතාදෙසෙසු වාති ඤාපනත්. විපදමිදං සුත්තං. සංසාසෙකවචනග්ගහණ නව ඉකාරග්ගහණස්ස වානුවත්තනතො තාසද්දග්ගසසිකාණෙ හොති සංසාසෙකවචනෙසු විභවතාදෙසෙසු විකප්පතාති අසෙඨා. තත්ථ ව තසසාති තසද්දතො “ඉන්ධිසමතො ආප්ථවිසො” ති ආප්ථවිසං කති, සරලොපපකතිභාවාදිව කති, අත්තමපෙකතිකා වුත්තනසෙත ජෛනවචනසවිසතර්. කති සසස සාදෙසං සාග මච කති “සංසාසෙකවචනෙසු වෙ” ති වත්තමාතො “සො රසස” තති සසස රසෙස කතෙ රූපං එවමාප්ථවිසතො, කති, තිඤ්ඤසං කාතබ්බො එකවචනාභිතති සංසාතං විසසං දෙසෙති.

තිස්සනති ආදිති උද්ගරණති, තාති වුත්තනසාහෙව. තසං තසසාති වාග්ගහණඵලාති

65. තතො සස්ස සායං.

තතො තා එතා ඉමාතො සස්ස විභවතිස්ස සායාදෙසො හොති වා, අතො ව සරො ඉකාරො ගතාති.

තිස්සාය—තිස්සා ; එතිස්සාය—එතිස්සා ; ඉමිස්සාය—ඉමිස්සා.

“තතො සස්ස සායං” කිමභිඤ්ඤවුච්චිතො, හෙඨා වුත්තතො තා එතා ඉමාතො සස්ස විභවතිස්ස සායාදෙසො හොති විකප්ප තාති ඤාපනත්. විපදමිදං සුත්තං. එතිමාග්ගහණස්ස ව අත්තරප්පහසස වානුවත්තනතො තතො තාඑතාඉමාතො සස්ස විභවතිස්ස සායාදෙසො හොති විකප්පතාති ඤාපනත්. වුත්ති සමන්ත තාසද්දස්ස පඨපුච්චාරණං පච්චාසනතිකාසෙත කතං.

තිස්සාසාති ආදිති උද්ගරණති, තත්ථ ව තිස්සාසාති තසද්දතො “ඉන්ධිසමතො ආප්ථවිසො” ති ආප්ථවිසං කති, සරලොපපකති භාවාදිව කති, වුත්තනසෙත වතුසකිකවචනං වා ජෛනවචනං වා සවිභතති, කති “ආලංකෙති ගසඤ්ඤා ; හෙ ඉන්ධිමස පො” ති වත්තමාතො “ආ හො” ති ඉන්ධිමාචකසාකාරස්ස අභ ඤ්ඤා. කති “සබ්බසාවසාරතෙ පඨමො ; සබ්බතො සො” තාති සිට්ඨි “සපතො සිංසාතං සංසා” ති සවිභතතිස්ස සාදෙසෙ සමස තෙන තදපචාද “එතිමාසථි ; තසා වා” ති අපිකිට්ඨ ඉතිතා

සසායාදෙසං කථා වුත්තනසෙතාකාරසද්ධිකාරදෙසෙ කතෙ රූපං
ඉත්තති වුත්තසද්ධියෙනෙව. වාග්ගාහණඵලාති හෙඨා වුත්තාති

66 උසා රසසං

භො රසසමාපජ්ජතෙ සංසාසු එකවචනෙසු විභතතාදෙසෙසු
නසසං, නසසා, සසසං, සසසා, සබ්බසසං සබ්බසසා

සංසාසමිති කිමසං? නාස, සබ්බාස

එකවචනෙසමිති කිමසං? නාසං, සබ්බාසං

“භො රසසං.” කිමස්මිදවුච්චතෙ, භො රසසමාපජ්ජතෙ සංසාසු
එකවචනෙසු විභතතාදෙසෙසුති ඤාපනත්. විපදමිදං සුත්තං
සංසාසෙකවචනග්ගාහණවුත්තනතො භො රසසමාපජ්ජතෙ
සංසාසෙකවචනෙසු විභතතාදෙසෙසුති අපේඨා

තස්සතති ආදිති උද්ගරණති, තාති සුච්ඡෙද්දායකතෙව තායාති
ආදිති කිවුද්ගරණති, තාති හෙඨා වුත්තාතෙව

67 භො ච වාදිතො නමිති

චි ඉච්චෙවමාදිතො සඤ්චතො නායායගමො භොති නමිති
විභතතිමිති

මිනාං, තිණ්ණං, චතුනාං, පචනාං, ජනාං, සත්තනාං,
අශ්ටනාං, භවනාං, දසනාං

වාදිතොති කිමසං? සහසානං.

නමිති කිමසං? ඕසු, තිසු

වසද්දග්ගාහණික සසං ච භුගමො භොති

වනසනාං ඉතථිනං, නිසානාං චෙදනානං

“භො ච වාදිතො නමිති” කිමස්මිදවුච්චතෙ, චි ඉච්චෙවමාදි
තො සඤ්චතො නායායගමො භොති නමිති විභතතිමිති ඤාප
නත්. චතුසාදමිදං සුත්තං “සාගමො සෙ” ති ඉතො මණ්ඩුක
ගතිකවසෙතාගමග්ගාහණමිත්තානුචරාතෙ, අපේඨා ච විග්ගාහො ච
සුච්ඡෙද්දායකතෙව වග්ගාහණඵලං සසමෙව චිකති

එතනතති ආදිති උද්ගරණති, තස්ස ච විභතතති විසද්දතො
වුත්තනසෙත ඡබ්බසුච්චතතං. විභතතිං කථා “සාගමො සෙ” ති
අධික්ච්ච ඉමිතා නායායගමං කථා තෙතබ්බෙ තීතෙ රූපං ඉත
රුති වුත්තසද්ධියෙනෙව කෙවලමපනෙස්ස වුත්තනසෙත දිසෙ
සමපතෙත “සුතංතිසු වෙ” ති අධික්ච්ච “පවාදිතමිත්තා” තති අතත
කරණමෙව විසෙසො

සහසානතති කිවුද්ගරණං, තස්ස පන සහසාසද්දතො වුත්ත
නසෙත නං. විභතතිං කථා සතිපි නං. විභතතිමිති අවාදිතො ඉමිතා
නායායගමමකථා වුත්තනසෙත “සුතංතිසු වෙ” ති දිසෙ කතෙ
රූපං. ඕසු තිසුතිපි කිවුද්ගරණති, තෙසමපන විසද්දති වුත්තන
සෙත සත්තමිසුච්චතං. සුච්ඡෙද්දායකං කථා සතිපි වාදමිති නං. විභ
තතිතා අභාවා ඉමිතා නායායගමමකථා වුත්තනසෙත දිසං. කථා
රූපපිඨිවෙදිතබ්බා

[illegible]

68 **ද්වි, පඨක, ස්වි-ස්වි,භා, ව,**

ස ප්‍රවේශනයේ සිංහල ප්‍රවේශනය අංශයේදී පොතේ වා සේවකයා.

[illegible]

“අමා පතො සංඝමානං වා” කිව්වේදමුච්චින, ප ඉතිවිතසනි සංඝමානං සථාසබ්බං අමා ආදෙසා හොතති විසප්පොතිති සදාප තත්ථ. වතුසදදිදං පුතං අනො පුච්ඡෙඤ්ඤෙසව අං ව ආ ව = අමා, සං ව සමා ව = සංඝමා, තෙසං සංඝමානං, සථාසු සකමෙත සමාසිතනන්ති අවනිං එවං වචනං විවික්කරවිකාසුප තත්ථ, අසං හෙත්ථ චිට්ඨි, උත්තරපුත්තස්ස සීග්ගජ්ඣෙසවංසුවග්ග තත්තති පසති භෙසාවරිකං, සෙන සෙනවි ආසාරෙන අසිප්පාස පරිදිපකං, අඤ්ඤත්ථාපි දිසසති ව, “සමාභිසිතනං මහා භිමනි වා” ති පුතො හි භිසංඝසිතනං සිව්මාමිති වාති වග්ග බෙබ්බි එවං අවනිං සමාවචනස්ස පුබ්බුච්චාරජං. “දිසොරෙති” ති පුත්තස්ස පිපෙති, අඤ්ඤා එසොසෙව වග්ගතිති සදාපතත්ථ, ආහ ව, දිසමර දුච්චිතෙති සමාවචනස්ස සොආදෙසා හොතිති

[illegible]

තමාදතෙත වා තදපාදුනා" හි අපාදුනසංඝයො කඩ්ඩා "අපාදුනෙ පච්ඡි" හි පච්චොකච්චනාභිවිතතං කඩ්ඩා ඉමිනා තස්සාකාරදෙසං කඩ්ඩා වුත්තනසෙන ඉකාරස්ස සකාරදෙසං කඩ්ඩා තෙතබ්බෙ හිතො රූපං ඉගරාති චෙ වානාගරාච්චාති, තෙ සමපන නතො වුත්තනසෙන සමිංසමාචිතතනිසො කඩ්ඩා ඉධ වුත්ත විධානෙ සමපතො වාගතනණ්ණාකඩ්ඩා සමිංචචනස්ස "සපතො සමිං සං වා" හි සංආදෙසං කඩ්ඩා. සමිංචචනස්ස "ආය වතුසෙස වචනස්ස භූ, සතො නාදිත" මගි අභික්ඛි "පතො යා" හි යාදෙසං කඩ්ඩා රූපසිඛි චෙදිතමා.

තිකතානගි නිපුබ්බස්ස කර කරණනිමස්ස ලබ්බාභුසඤ්ඤා දිස්ස "ඉසිසමනිසචො වා" හි තිසපච්චයං කඩ්ඩා "සාසදිසතො තස්ස ඊභොච, භුජදිගමනො තො චි ව, ජනාදිතමා හිවිචි චෙ" නාභික්ඛි "රකාගෙ චෙ" හි රච්ඡි පුතො වුත්තනසෙන නාමමිචි කඩ්ඩා සමිංචිතතනිමගි කතො වුත්තනසෙන පසඤ්ඤාදිමගි සතො රූපං. තිකතානගි ආදිති සුචිඤ්ඤාදිමගි. විකතානගි ආදිපු උපසංගමනතමෙච විසෙසො.

විජතානගි විපුබ්බස්ස රච්ඡි කිලාසමගිචස්ස ලබ්බාභුසඤ්ඤාදිස්ස වුත්තනසෙන තිසපච්චයාදිං කඩ්ඩා වුත්තාධිකාරමභික්ඛිව "ගමචි තතකරමාදිතමනො" හි බාහිනතස්ස ලුතො සත්තමාදිමගි සතො රූපං, ඉගරාති සුචිඤ්ඤාදිමගි.

පුථව්‍යානගි ආදිති පුථසගුතො "පුථස්ස පුථපථාමො වා" හි පුථ ආදෙසං කඩ්ඩා පුථ සුචා ජාතනගි අසෙච "ඡ ඤා තෙත රතො තසෙභදමඤ්ඤාසෙච්ඡ චෙ" හි ඡපච්චයං කඩ්ඩා "තෙසං ඡො ලොප" නගි ඡලොපං කඩ්ඩා "වුචාදිසරස්ස වා සංසොගනතස්ස සඡො චෙ" හි වුචි. කඩ්ඩා තස්සාපනිසමස්සසමෙත සති "අසු චිඡොඤ්ඤං වාසො වුචි" හි වුත්තතො උකාරස්සොකාරං වුචි. කඩ්ඩා තස්ස "ම අව සරෙ" හි අවාදෙසං කඩ්ඩා වා : "ආලපනෙ පි ගස ඊඤ්ඤා" හි චිතතමානෙ "ඉච්ඡොඤ්ඤාචිඡොඤ්ඤා" හි උච්ඡොඤ්ඤා ලසඤ්ඤා කඩ්ඩා "කුලාසමිපුචා සරෙ වා" හි අභික්ඛි "සචකාර චෙ" හි ලස්ස වකාරදෙසං කඩ්ඩා "කුච්ඡොඤ්ඤාතතරං දිස රස්සාපච්චෙසෙ වා" හි චිතතමානෙ "තෙසු වුචිලොපාගමිපිකාර විපටිතාදෙසා චෙ" හි පුථසගුතො අකාරගමං කඩ්ඩා වා : තෙත බ්බං තෙතා පුථසගුතො "ඉසිසමතො ආපච්චයො" හි චිතත මානෙ "තදුදිතො වා ඊ" හි වා : තමෙචපුත්තවසමභික්ඛිව "ඡච්ඡොඤ්ඤාචිඡොඤ්ඤා" හි වා ඊපච්චයං කඩ්ඩා "සරලො පොමාදෙසපච්චයාදිමගි සරලොපෙ භූ පතගි" හි පුබ්බසරස්ස ලොපං කඩ්ඩා පරසරස්ස පතගිභාවෙ කඩ්ඩා පුථසගුතො තම භාතො "තභිගසමාසසිතස්ස නාම. වාතභවතුනාදිපු චෙ" හි නාම මිචි කඩ්ඩා වුත්තනසෙන සමිංසමාචිතතනිසො කඩ්ඩා පසඤ්ඤාචි කඩ්ඩා ඉමිනා අමාආදෙසෙ සතො සකාරචි කඩ්ඩා. වාගතනණ්ණ

අමාදෙසාකතපණෙහි වුනාතියෙක “සපතො සම්. ස. වා” ති ස. කඩා ඉතරසස “පතො සා” ති යාදෙසෙ කතෙ රූපාති. පවතා නති ආදිති ප සුබ්බියා වතු වුනාතෙතිමසා ලබ්බාතුසඤ්ඤ දියස තිකතානති ආදිසු වුනාතියෙක තියස මියනනාය නාමිමිව කඩා සම්.සමාමිගතියො කඩා ගෙඩා වුනාමිධාතෙ කතෙ රූපාති.

69 ආදිතො ඔ ව.

ආදි ඉභවතසමා සම්.වචනසා අං ඔ ව ආදසා ගතානති වා.

ආදිං—ආද

වාහි කිමසං? ආදිසම්.—ආදිමති කාථං නමසෙසා

වසද්දගතගණන අඤ්ඤසමාපි සම්.වචනසා අමආදංආදසා ගතානති වා

දිවා ව රගතා ව හරහති ගස බද්දි, බාග්ගසිං අහු ගජා.

‘ආදිතො ඔ ව’ කිමසම්.දුමුටිතො, ආදි ඉභවතසමා සම්.වචන සා අංඔආදෙසා ගතානති විකපෙතොති ඤාපතො. තිසදම්.සුතො. අනනාරපුතානො සම්.අ.වාගතගණනාහුචනතොතො ආදි ඉභවතසමා සම්.වචනසා අංඔආදෙසා ගතානති විකපෙතොති අනෙක.

ආදිතාදිති ලද්දහරණති, තෙසමත ආපුබ්බසා ද දතෙතිමසා ලබ්බාතුසඤ්ඤ දියස ආදිතෙති අනෙක “සඤ්ඤාස. දුඛානො ඉ” ඉති ඉසසමස. කඩා වුනාතියෙක නාමිමිව කඩා සම්.විගතතිව කඩා අනනාරපුතානමිකිතිව ඉමිතා තසා අංඔආදෙසෙ කඩා :— සස අංආදෙසො ගෙඩා, තස “සර සරෙ ලොප” තති අබ්බව “වා පණ අසරූපා” ති පරසරසා ලොපං බාබෙඩා:—“සර ලොපොමාදෙසසමිධාදිමති සරලොපෙ තු පසති” ති පුබ්බසර සසලොපෙ සමිධතො “අංමො නිගගතිතං කුලපෙති” ති කුමො අංවචනසා නිගගතිතං කඩා ඉතරහ “සරලොපො=පෙ=පස ති” ති පුබ්බසරසා ලොපං කඩා පරසරසා පසතිතාවාදිව කඩා රූපසිති වෙදිතබ්බා.

ආදිසම්. ආදිමති ඉමාහි වාගතගණනා, ගෙසු පුබ්බං රූපං පුබ්බඤ්ඤාසමිව. ඉතරසස පත ආදිසඤ්ඤා සම්.විගතති. කඩා “සොතිසිතනං මහාසිමිති වා” ති මිඤ්ඤාදස. කඩා රූපසිති වෙදි තබ්බා.

අනෙකපුතා නිපාතාත. වගතගණනා ව නිපාතනො අඤ්ඤා තිපි සම්.වචනසා ඉධ වුනා අවනා වා ආදෙසා ගතානති දසෙස තො වසද්දගතගණනාති ආදිමස

තස ව දිවාති ආදිති ලද්දහරණති, තෙසමත දිවාරතතිමාන ඤාදි ඉභවතෙති පාටිපදිකෙති වුනාතියෙක සම්.වචන. කඩා ඉධ වගතගණන පටිපාටියා තසා අංඔආදෙසෙ කඩා පුබ්බරූප විසෙ ගෙඩා වුනාතියෙක පුබ්බසරසා ලොපං කඩා පරසරසා

පකතිතාචාදිව කතා ඉතරස්මිං වුත්තතසෙතෙව නිත්තතිතං කතා
 “අභො රසසමෙකවචනසොකපි චෙ” තිපුබ්බසරස්ස රස්සං කතා
 රූපසිඤ්චෙදිතබ්බා

70 කුලානමිසුචා සරෙ වා

කුල ඉච්චරෙනසං ඉසුච ඉච්චරෙන ආරදසා ගොතති වා
 සරෙ පරෙ සථාසංඛ්‍යාං

තිසනනං, පච්චිකාගාරෙ, අග්ගිකාගාරෙ, ගිකවුචාසරෙන නිසි
 දති, පුට්ඨාසරෙන

සරෙති කිමසං? නිමලං, නිඵලං, නිකචතුකකං, නිදණ්ඩං,
 නිලොකං, නිනසනං, නිසාසං, නිහාසං, නිඛං, නිඛං, නිඛං, නිඛං
 දනං, නිසිමකං, නිඛංදං, චතුර්දිසං, පුට්ඨකං.

වාති කිමසං? පච්චරෙනති සමන්තාගරො, නිහාසාරෙති,
 චකවාසගතං.

වාති විකප්පගතං? ඉතාරස්ස අසාරදරොසා ගොති
 චගුට්ඨකං.

“කුලානමිසුචා සරෙ වා” කිමභුමිදමුච්චිතො, කුල ඉච්ච
 රෙනසං ඉසුච ඉච්චරෙන ආරදසා ගොතති සරෙ පරෙ වික
 ප්පොතාති සුප්පතස්මිං චතුර්දිසං පුට්ඨං අරොසා පුට්ඨෙඤ්ඤ
 රොසෙව. කො ච ලො ච = කුලා, ඉසු ච ඉච්ච ව = ඉසුචා නිච්ච
 චකතං චෙව වාග්ගතභුමස්මි, අථ කප්පං පුට්ඨ වාග්ගතභුමං
 කතාති සට්ඨං, අග්ගි, නිච්චරෙන විහාසස්මිච්ච දිපෙති, නිසා
 සතිපි තස්මිං අසංකරවිකප්පතස්මිච්ච වාග්ගතභුමං කතං, අසං
 කප්පස්මිං, කුලාතං ඉසුචාදරොසා වාගොතති අරොසා වාති තෙ
 තාත වාති විකප්පතස්මිති ආදී, අසංකරෙතස්මිති, වාති විසි
 ථස්මිතිවිකප්පතස්මිති

සිසතතස්මිති ආදීති උද්ගරණස්මිති, ගෙසමපත සි—අනං, පච්චි—
 අනාරෙ, අනාති—අනාරෙ, නිඛං—ආසරෙන, පුට්ඨ—ආසරෙනති චෙදං
 කතා චෙත්තං විකප්පස්මිති පුට්ඨස්මිති නිසාසං ඉතාරස්ස “ආල
 පරෙන පි ගෙසෙඤ්ඤ” තස්මිතිච්ච “ඉච්චරෙනභුමස්මිති” සි
 කප්පස්මිති කතා ඉතරෙපුට්ඨාරස්ස ගෙතෙව ලසස්මිති කතා
 “අභි පරෙනස්මිති” තස්මිතිච්ච ඉච්ච කුලාතං පට්ඨාසිං
 ඉසුචාදරොසෙ කතා පට්ඨස්මිති තෙති රූපසිඤ්චෙදිතස්මිති

සිච්චරෙන ආදීති සිච්චරෙනස්මිති, තාති පුට්ඨෙඤ්ඤස්මිති. පට්ඨස්මිති
 වාග්ගතභුමස්මිති අරොසෙතා පට්ඨස්මිති ආදීති ත
 තස්මිති පට්චි—අරොසෙති, සිති—ආසාරෙති, චතුර්—ආසරෙනති
 චෙදං කතා චෙත්තං විකප්පස්මිති වුත්තතසෙන කුලපස්මිති
 කතා ඉච්චා ආරදරොසෙ පට්ඨස්මිති වාග්ගතභුමස්මිති “වා පරෙ

අසරුයා” හි ලොපෙ සමපතො තත්පි වාග්ගසලනාකම්භා
“දුට්ඨෙණ්ණි සං භවා, වට්ඨාදුදකතාන” හති සමකාරදෙස
සමපතො තත්පි නව්නවිග්ගාසලනි අකම්භා “සර සරෙ
ලොප” හති ප්‍රතිසර්ගං ලොපං කම්භා පරිච්ඡිතං තෙනා රුපසිති
වෙදිතම්භා.

දුද්ධි දුට්ඨ වාග්ගසලනසාරකං දසෙසනො වසුතකසකි
ආදිතික තස පන සසඤ්ඤා තිණ්ණං සමුපොති අසරි “සමු
පොති කණ්ණි වෙ” හි ණ්ණාච්චං කම්භා “සෙසං ණ්ණ ලො
ප” හති ණ්ණොපං කම්භා වුත්තකසෙන දුකාරසං දුට්ඨ වාග්ගසලන
අසාදෙසං කම්භා තෙනම්භං තෙනා තවිතතා වුත්තකසෙන
තාමිතිව කම්භා තෙනා පිටිතතම්භං කම්භා “සොනනනි භස්සංසෙසති ;
දතො නිව්ඨ” හති අපිකිම්භ “පිං” හි තසං අභදෙසං කම්භා වුත්තක
සෙන සරලොපපකිතිතාමිතිව කම්භා වසුසඤ්ඤා සහ වසුතා
තසකි අසරි “තාමිතං සමාපො පත්තො” ; උපෙ තප්පරිසා”
හි අපිකිම්භ “අමාදෙසං පරපදෙති” හි තප්පරිසසමාපං කම්භා
“තෙසං විසතතිසොලොපං වෙ” හි විසතරිලොපං කම්භා “පකිති
වසං සරගතං” හි පකිතිසාමිති කම්භා සමාසතා වුත්තකසෙන
තාමිතිව කම්භා සුත්තතාමිතිව කම්භා රුපසිති වෙදිතම්භා

තනු භිසංගා භිසංග්ගාසලනි ආදිති සරෙ පරෙ “සමිතිදත
තරලා වාග්ග” හි සමකාරගතෙතෙව සිප්ඤ්ඤා, අපි කසම්භා දුදං
වුත්තකති තාති පන සිප්ඤ්ඤා සමිතිදතාසතං අතිදතාසතති
ආදිති පන න සිප්ඤ්ඤා, සසමිති—ආසතං, අති—ආසතති
සෙසෙද කෙන වසාරගතෙ ව කතෙ සමිතිදතාසතං අතිදතාස
තති හි සමිතිදතති තනු “අසො රසසමිතිවතෙසාසමිති
වෙ” හි වුත්තකති. වුත්තං, තවිපතෙකවිවතෙසාසමිතිසමිති
සොති, දුට්ඨ පන සමිතිදතො ආසතං, අතිදතො ආසතති විග්ගා
සං කම්භා වුත්තකසෙන “අමාදෙසං පරපදෙති” හි සමාපෙ කෙන
විසතරිලොපෙ පකිතිසාමිති ව කතෙ වසාරගතෙ ව කතෙ ඵ්ඨ
විවතාදිතිසාමිති රසසමිතිසමිතිසෙන සමිතිදතාසතං අතිදතා
සතති සමිතිදතති තතතිවිග්ගාසමිති වුත්තකති. තනු “කම්භාදි
මිතිදතාසතං අසරසාසමිතිසමිති වා” හි වුත්තකති. වුත්තං,
තම්භා තම්භාසමිතිසමිතිසමිති කම්භා කම්භා තම්භා කම්භා,
තෙනෙව “අසො රසසමිතිවතෙසාසමිති වෙ” හි ආදිපකිති
තං කතං, තසමිති සමිතිසමිති තද්ධාරවිවිසමිතිදං වුත්තං. අපි
ව සමිතිසරසං සොතොති.

71. සමකාර ව.

කුලාතං සකාරවකාරදෙසං පොතති සරෙ පරෙ සමා
සමිති.

අගතතාරං, වසවිසාසතං, සොතතං තෙ වසාවිස

වසද්දතතං සමිතිසමිති.

“සමකාර ව” හි සමිතිදිවිසෙන, කුලාතං සකාරවකාරදෙසං
පොතති සරෙති සුපතති. විසද්දි සුත්තං. වග්ගසලන

හෙළා වුත්තවිධානසස* සමපිණ්ඩනතො වුත්තපසාරනං කිලානං
 යවසාරපි හොනති සරෙහි අනෙතා. හෙයංයෙව විනිතතා
 ඉමසා නිසතතා පාකවා චෙති න වුත්තං වාග්‍යාහණථලා නනී
 වණ්ණවණ්ණං “ඉවණ්ණං යනනවා, වමොදුදනනාන” නති
 සරෙ පරෙ යවසාරදෙසාලහනෙත්ව, අථ කිවන්තං “යවසාර වෙ”
 හි වුත්තනති න ලහනති, කසමා “සුතමිසුවා සරෙ වා” හි
 වුත්තෙයෙව සිඛෙ කිලානං පසඤ්ඤාසා වාති ව වචනං යෙසං
 කිලසඤ්ඤා පසඤ්ඤා ව හොනති හෙයංයෙව ගන්තන්තං, හෙත
 යති කිලසඤ්ඤා පසඤ්ඤා ව හොනති, යො “කිලානමිසුවා සරෙ
 වා” තිමසා ව “පසඤ්ඤාසා වා” තිමසා ව විසයො, යති
 න හොනති, යො “ඉවණ්ණං යනනවා, වමොදුදනනාන” නති
 ඉමෙසං විසයො, හෙත අග්‍යාගාරං වක්ඛවාසනනනති ආදිසු අග්‍යා—
 අගාරං වක්ඛු—අග්‍යනනති ජෙදෙ කතා “ඉවණ්ණවණ්ණ
 ජකිලා” හි කිලසඤ්ඤාසං කතතා “ඉවණ්ණං යනනවා, වමො
 දුදනනාන” නති ඉමෙසං පවෙසානවා අග්‍යාඅගාරං වක්ඛුආසනන
 නති වා අග්‍යාගාරං වක්ඛවාසනනනති වාරූපං හවෙසා, “ඉවණ්ණං
 යනනවා” හි භ සරෙ පරෙ ඉවණ්ණසා ව “වමොදුදනනාන” නති
 ලවණ්ණසා ව යවසාරදෙසා යති භොගති, තති නිසතායෙව
 හොනති, යති පන න හොනති, තතිපි නිසතවසෙතෙත්වාති
 තතතිවත්තනන්තං ඉදං වුත්තනති දඨබ්බං අථවා “ඉවණ්ණං
 යනනවා, වමොදුදනනාන” නති වති “කිලානමිසුවා සරෙ
 වා” තිමසා වුත්තනතා අසතිපි ඉහ වාග්‍යාහණ ඉමසානිසතතා
 සාකවා චෙති අකතකබ්බමෙව වාග්‍යාහණං, අථ ව පන කපිං තෙත
 ඤ්ඤාසති “ඉවණ්ණං යනනවා” හි එති විස ඉධාපි වාග්‍යාහණ
 කරණං, යති වාග්‍යාහණන්තීදං න පටිථං, තති “ඉවණ්ණං යනන
 වා” හි සරෙ පරෙ යං විනිතං. තමපි න හොනති ඤ්ඤාසනන්තති
 මහත්තං සඤ්ඤානෙසංගතා වුත්තපසාරමෙව රූපං හවෙසා,
 තසවා තතතිවත්තනන්තීපි ඉදං වුත්තනති දඨබ්බං අථවා,
 තවන්ත සතිවසෙන වුත්තං, ඉදං සතිවණ්ණාසානවෙපි විනිතං,
 යථා හි, අරහා හවං වතතුතති ආදිසු කිබ්බිධානෙ “ඉවණ්ණසු
 සමාසකතතෙසු තවෙතං වා” හි අධිකිව්ව “අරහසකතාදිසු
 වෙ” හි තුංපච්චයෙ සිඛෙපි ලණ්ඤිප්පච්චයවසෙන නිප්ථාදෙතා
 “අරහසකතාදිති තුං” ඉති ව වුඛොති එති “වුඛගමාදිසෙ
 කතානි” හි තප්පච්චයෙ සිඛෙපි ලණ්ඤිප්පච්චයවසෙන නිප්ථාදෙතා
 “ගතදිති මතිවුඛප්පච්චිති යොතා” හි එති වුඛගතණ්ඩ කතා, එව
 ඵදමපි වුත්තනති දඨබ්බං.

අග්‍යාගාරනති ආදිති ලදගරණති, තෙසමන අග්‍යා—අගාරං,
 වක්ඛු—අග්‍යනතං, සු—අග්‍යනති ජෙදං කතා බෞජනං විසො
 ජෙතා “අලපතෙ සි ගසඤ්ඤා” හි අධිකිව්ව “ඉවණ්ණවණ්ණ
 ජකිලා” හි කිලසඤ්ඤාසං කතා අතන්තරසුත්තමධිකිව්ව ඉමිතා

සෙහි එක. පදනම් විපදමිදං* පුතන. එහි ව ගොසාමි = ගොමි හි ඡේදං කඩා "සර් සරෙ ලොප" නම් පුබ්බසරසා ලොපං කඩා පරනාරං නෙවා ගොසද්දතො ආවාදෙසාපෙතාං ජපී. කඩා ගොසා ආවාදොගොආවාති විග්ගාහං කඩා "සර් සරෙ ලොප" නම් පුබ්බසරසා ලොපං කඩා ගාවො සෙහි වර්තනේති "ලොපව තප්පාකාරෙ" හි ඔකාරසා ලොපං කඩා පුතනාධානෙ අකාරගමං කඩා ගාවසෙහි වුතනාතා යො ඉච්චිතසා ඔකාරසා ආවාදෙසා ගොති සෙවිතතීතිහිති අපේති

ගාවසාහි උදහරණ, තසා පන ගොසද්දතො "ජිනවචන පුතනං හි" තඤ්චිකිච්ච වුතනාධානෙත චතුරේකවචනං ඡේදක වචනං වා සවිගතීං කඩා ඉමිනා ඔකාරසා ආවාදෙසං කඩා තෙතනිං ගොති "සාගමො සෙ" හි සකාරගමෙ කතෙ රූපං.

474 සොසු ව

ගො ඉරෙච්චිතසා ඔකාරසා ආවාදෙසා ගොති සො ඉරෙච්චිතසු පරෙසු

ගාවො ගව්ජනී, ගාවො, සසතනී, ගාපි ගව්ජනී, ගාපි සසතනී

වසද්දගතණං නිමසං? නාසමාසමිංසු වචනෙසු ගො ඉරෙච්චිතසා ඔකාරසා ආවාදෙසා ගොති

ගාවෙන, ගාවා, ගාවෙ, ගාවෙසු

"සොසු ව" කිමත්ථිදමුච්චතෙ, ගොසද්දසා ඔකාරසා සොසු විත නාසු ආවාදෙසො හොතිති ස්වපනස්. විපදමිදං පුතනං අනාගතරසුතතො ගාවගතගණනවතතො ගොසද්දසාකාරසා ආවාදෙසො ගොති සොසු විතනීසුහි අපේති වගගතණපයො ජනං සසමෙව චක්කති. ඉමිසානනතරසුතොතෙකසොගා කරණමිධි ගොගතගණන පඨමාඤ්චිකාවුච්චනානං ගතිතසාවි විඤ්ඤපනස්, තථා හි, තෙතෙකයොගෙ කතෙ "ගාවපසොසු වෙ" හි පුතනං ගවෙසා, එවං ව සති විනනං සයොනමපෙතනිනා සතාමිබ්බවචනං කතනිපි විතා ගවෙසා, සොසුහි වුතනං පන සො ව සො වාහි විග්ගාහං කඩා සොසොසුහි වර්තනේති "සරූපා නමකසෙසසකි" හි එකසෙසං කඩා සතාමිබ්බවචනං කතං, අඤ්ඤාථා බ්බවචනමෙව ස පියාහි විඤ්ඤසති

ගාවො ගව්ජනීතඤ්චිති උදහරණෙහි, තස් ගාවොති ගොස ද්දතො ජිනවචනාස්කාරච්චිකිච්ච වුතනාධානෙත පඨමාඤ්චිකාවුච්චනං කඩා අනාගතරසුතමිකිච්ච ඉමිනා ඔකාරසා ආවාදෙසං කඩා තො ගොවචනසා "තතො යොනමො භූ" හි එහි තගගතණ නොකාරදෙසං කඩා සරලොපපකිච්චාවාදිම කඩා තෙතවේතිතෙ රූපං ඉතරස්මිං දුර්ව්ච්චවචනකරණමෙව විසෙසො

ගාවි ගව්නැති එනි ගාවිනි ගොසගුණො වුග්ගතසෙන සොවි
 ගහි. කනි මකාරසාචාදෙසං කනි “කුචි වාහුචිගහිකවි
 යානං දිසවිපටිතාදෙසලොපාගමි වෙ” කි වා. “තෙසු වුච්චලොපාගම
 විකාරවිපටිතාදෙසා වෙ” කි වා සොවිගහිකා ජිකාරදෙසං කලා
 සරලොපපකඩිතාචාදිවි ව කෙන රූපං. ගාවි පසකඩිති එනි
 දුතිසාචාසුචිවකසරණමෙව විසෙසො.

අනෙකැතිනා නිපාතානං වග්ගහණං ව නිපාතානං කප්ථ
 ලං දෙසෙන්නො වසද්දග්ගහණං. කුමනං නාසයානංසු විවිතෙසු
 ආචාදෙසො නොතිති ආහ.

තසු ව ගාවෙකාති ගොසගුණො වුග්ගතසෙන තතිසෙකවි
 නං. කනි ඉචි වග්ගහණෙන මකාරසා ආචාදෙසං කලා “අතො
 තෙනා” කි නාවිවනසා එකාදෙසං කනි සරලොපපකඩිතාචා
 දිවිති කෙන රූපං. ගාවාති ගොසගුණො වුග්ගතසෙන සොවිවනං.
 කනි වග්ගහණෙන මකාරසාචාදෙසං කනි “අතො තෙන;
 සො වා; සඛිකොතිනවි” කි වග්ගහිතෙ “සොසිතනං
 වා” කි සොවිවනසාකාරදෙසං කනි සරලොපපකඩිතාචාදිවි
 කෙන රූපං. ගාවිති ගොසගුණො වුග්ගතසෙන සහගොසක
 වවකසි.විසතති. කනි වග්ගහණෙන මකාරසාචාදෙසං කනි
 වුග්ගතසෙන “සොසිතනං. වා” කි සොවිවනසාකාරදෙසං
 කනි සරලොපපකඩිතාචාදිවිති කෙන රූපං. ගාවිසුති ගොසගු
 භො වුග්ගතසෙන සහගොසකවිවනං. කනි වග්ගහණෙන මකා
 රසාචාදෙසං කනි “සුචිකොතිනවි” කි ගාවිසගුණසා එකාර
 දෙසකිකනි තෙනබෙති තෙන රූපං.

75 අවිසි ව.

ගො ඉච්චිතසස මකාරසා ආවිභව ඉච්චිතෙ ආදෙසා ගො
 හති අවිසි විසතති

ගාවං, ගවං.

වසද්දග්ගහණෙන සාදිසෙසසු සුචිතතරමවිතෙසු ව අවාරද
 ඉසා ගොති.

ගවසස, ගවො, ගවෙන, ගවා, ගවං, ගවංසු

“අවිසි ව” කවිසිද්ධිවිතෙ, ගො ඉච්චිතසස මකාරසා
 ආවිභව ඉච්චිතෙ ආදෙසා නොතිති අවිසි විසතති. සුචිතතරං.
 කිසද්දං. සුග්ගං. ගාවග්ගහණෙන මකාරසාචාදෙසො ගො ඉච්චි
 තසස මකාරසාචාදෙසො ගොතිති අවිසි විසතති. අතො.
 වග්ගහණෙන සරලොපපකඩිතාචාදිවිති. කප්ථ සෙති වග්ගහණෙන
 දෙසස ව උපරි “ම සෙර වෙ” කි අවාරදෙසං වුච්චලොපාගමා
 නිපාතබිභවිද්ධිති නිපාතබිභවි, කනි, “ම සෙර වෙ” කි
 සොසෙ සෙර පෙර වුග්ගා, කනි අසවාරසෙ අවාරදෙසං.
 අවිසාගණං සකිස වුග්ගා අවාරදෙසොව නොතිති සකිසා සිසා,
 තතතිවාරණසිභවසාකකා.

භාවං ගවනති ගොසද්දතො ජිනවචනාඛිකාරමධිකිච්ච චුත්තන සෙන දුතියෙකච්චනං කඛා “ගාව සෙ” ති අධිකිච්ච ඉමිනා ඛිකාරස්ස ආචද්දොදෙසෙකඛා සරලොපපකතිභාවාද්ධිති කතෙ රූපාති. ඉතරුති වග්ගකණ්ඨලාති. තස් ච ගවස්සාති ගොසද්දතො චුත්තනසෙන සවිග්ගතො කඛා වග්ගගණන ඛිකාරස්ස අචාදෙසං කඛා “සාගමො සෙ” ති ස්සාරගමෙ කතෙ රූපං. ඉතරුති සුච්ඤ්ඤස්සනෙව කෙවලච්චනෙත්ති අචාදෙසොව විසෙසො

76 ආවස්ස වා

ආව ඉගච්චනස්ස ගාවාදෙසස්ස අන්තස්ස සරස්ස උකාර්දෙසො ගොති වා අමහි විගතතිමහි.

ගාවුං—ගාවං

ආවස්සති කිමස්සං? ගවං.

අමහිති කිමස්සං? ගාවො තිඛනති

“ආවස්ස වා” කිමස්සමිදමුච්චතො, ආචාදෙසන්තස්සකාරණෙ හොති අමහි විගතතිමහි විකප්පොනාති සද්දපතත්තං. ආවස්සාති ඵකං පදං, උ ඉති ඵකං. පදං, වාති ඵකං. පදනති ත්පදමිදං සුත්තං. ආවස්සාති කිවාපනිසමෙත්වා චුත්තං, තථාපි ගෙඨා ආචාදෙසස්ස චුත්තන්තා සොච ඉධ ගතිතොති විඤ්ඤාති, “කුමාස්ස කුචං කිමමහි” ති ආදිසු සතිපි අංගගණ ඉතෙව චචනමපි තදස්මිමෙව නෙත්තාග, ගාවාදෙසස්සාති ආවස්ස අ=ආවද ඉති ඡජිසමාසං. කඛා “සත් සරෙ ලොප” නති පුඤ්ඤසරස්ස ලොපං කඛා, නෙත්තබ්බං. නෙත්වා ආචාදෙසාපෙසඛං. ඡජිං. කඛා ආවස්සාති චුත්තන්තා දඨබ්බං. නෙත්ත ආව ඉච්චිතස්ස ගාවාදෙසස්ස අන්තස්ස සරස්ස උකාර්දෙසො ගොති විකප්පොනාති අත්තො නග්ග “ගාව සෙ” ති ඉතො ගාවග්ගගණන විත්තමානෙ අසතිපි ඉධ ආවග්ගගණන සිජ්ඣතිති න සිජ්ඣති, අන්තන්තෙ අචාදෙසස්ස චුත්තන්තා, උත්තරිමපි තස්සෙවානුචිත්තන තො ච සොච චත්තතිති සඛිතා සිසා, තස්මා තං නිචිත්තන්තමිස ආවග්ගගණනං කතන්ති

ගාවුතති ගොසද්දතො චුත්තනසෙන අංවිග්ගතො කඛා “ගාව සෙ” තාධිකිච්ච “අවමෙති වා” ති ඛිකාරස්ස ආචාදෙසං කඛා “අව මහි වා” ති අධිකිච්ච ඉමිනා ආචාදෙසන්තස්සකාර්දෙසං. කඛා “ආලපතෙ සි ගසඤ්ඤා” ති වත්තමානෙ “ඉපණ්ණවණ්ණජ්ඣලා” ති උච්ඤ්ඤස්ස ලසඤ්ඤං කඛා “අමෙමා නිග්ගාතිතං කාල පෙති” ති අංවච්චතස්ස නිග්ගාතිතාදෙසෙ කතෙ රූපං

ඉතරං වාග්ගගණ්ඨලං. තං සුච්ඤ්ඤස්සමෙව. කිමුද්ගරණිති සුච්ඤ්ඤස්සනෙව.

77 තරතා නමං සතිමනාලුභන්ත ව සමාසෙ

තරතා රතාසද්දරතා නංවචනස්ස අංආදෙසො රතාති රතා ඉගච්චනස්ස ඛිකාරස්ස අචාදෙසො රතාති සතිමහි පරෙ අලුභන්ත ව සමාසෙ

ගව්‍යවිකාසය පරිසරය

අලුතෙන් කිව්‍යාව? ගොවියා

විකල්පයන්ගෙන් අසමාසයේ නැවතත් අංශදෙසට
ගොවි, ගොවි ප්‍රධානියා වන්නා අංශදෙසට ව ගොවි.

ගව්.

“තමා නම. පරිසරයෙන් ව සමාසය” කිව්‍යාවද වුවද,
තමා ගොවියාගේ පරිසර නැවතත් අංශදෙසට, ගොවියා
තමා වන්නා අංශදෙසට ගොවි පරිසරයේ පරිසරයෙන් ව
සමාසයේ සදාපතය. තමාගේ එක, නැවත එක, අංශදෙසට එක,
පරිසරයේ එක, අලුතෙන් එක, සමාසයේ එකකින් සහසරයද
සහසරය. ඉතිරි තමාගේ වන්නා ‘අසමාසය විසින් විසර්ජනය’
කරන ගොවියාගේ ගොවියා අලුතෙන් තමා ව අලුතෙන්
සහසරයෙන් තමා ගොවියාගේ නැවතත් අංශදෙසට,
වන්නා අංශදෙසට ගොවි පරිසරයේ පරිසරයෙන් ව සමා
සයේ අලුතෙන්. තමා ව සමාසයේ සති ලෝකය ගොවි, අද
කමා වන්නා, අලුතෙන්. අලුතෙන් සමාසයේ සමාසය “තමා
ගොවියා ව” කිව්‍යාව වන්නා නැවතත් අංශදෙසට තමා
තමා පරිසරයේ ව සමාසයේ වන්නා නැවතත් අංශදෙසට
සමාසය සති විසර්ජනය ව ලෝකය ගොවියා විසින්, අද
කමා අලුතෙන් වන්නා. සමාසය, නැවතත්, එක. සමාසය
සමාසය සහසරය, විසර්ජනය වන්නා. අලුතෙන් සමාසය,
සමාසය අලුතෙන් සමාසය ව. සමාසයේ සමාසය ව සමාසයේ
වන්නා අලුතෙන් සමාසය සහසරය, අලුතෙන් සමාසය,
තමා නැවතත් අංශදෙසට ගොවි පරිසරයේ වන්නා,
අලුතෙන් සමාසය සති විසර්ජනය ගොවියා, අලුතෙන් සමාසය
සති ව වන්නා, නැවතත් අංශදෙසට ගොවියා ව, කිව්‍යාවෙන්
සමාසය සති, තමා විසින් අලුතෙන් සමාසය නැවතත්
අලුතෙන් අලුතෙන්. සමාසය සමාසයෙන් අලුතෙන්,
තමා අලුතෙන් සමාසයේ සමාසය

ගව්‍යවිකාසය* ගොවියාගේ වන්නා අලුතෙන් අලුතෙන්
තමා කමා අලුතෙන්. ගොවියා ගොවියා පරිසරයේ “තමා
සමාසය අලුතෙන්; අලුතෙන් තමා” කිව්‍යාව “අලුතෙන්
පරිසරයේ” කිව්‍යාව කමා “තමා විසින් ගොවියා ව” කි
වන්නා අලුතෙන් සමාසයෙන් වන්නා අලුතෙන් “තමා
තමා ව” කිව්‍යාව අලුතෙන් සමාසයෙන් වන්නා අලුතෙන්
“ගොවියා; අලුතෙන් ව” කිව්‍යාව අලුතෙන් අලුතෙන්
කමා ගොවියාගේ පරිසරය අලුතෙන් කමා අලුතෙන්
තමාගේ කමා අලුතෙන්

ගොවියා කිව්‍යාවෙන්, ගව්‍යවිකාසය නැවතත්. කමා
පරිසරයේ ගොවියා ගොවියාගේ අලුතෙන් වන්නා අලුතෙන්

* “ගව්‍යවිකාසය අලුතෙන්, තමා ගොවියා” කිව්‍යාවෙන්

කඩා: “තෙසං විහරතියො ලොපා වෙ” ති විහරතිලොප අක
තෙසෙව ඉමිනා තංවචතස්ස අංආදෙසෙ සමපරිතා ලොපෙනබ්බි
සමාසතා අලුතාසමාසො න හොතිති කඩා අවාදෙසමකඩා
වුතනතසෙන විහරතිලොපෙති කතෙ රූපං.

අනෙකස්ථානා නිපාතානං වග්ගහණස්ස ච නිපාතතා තප්ප්ලං
දස්සෙන්නා වසද්දග්ගහණෙන අසමාසෙපි නංවචතස්ස අං
හොති, හො ඉමෙවිතස්ස ඔකාරස්ස අවාදෙසො ච හොතිති ආන.

තත්ථ පන ගවන්ති උද්ගරණං, තං සුචිකෙඤ්ඤායාමෙව.

78. ඔ සරෙ ඔ.

හො ඉමෙවිතස්ස ඔකාරස්ස අවාදෙසො ච හොති සමාස
සරෙ පරෙ

ගමස්සකං, ගමෙලකං, ගමාපිතං.

වසද්දග්ගහණෙන උච්ඡේණ ඉමෙවිවමිනානං ලිඛිතානං උච්ඡ
අවඋග්ගදසා හොතති සමංසො ඉමෙවිවමිනස්ස පරෙස්ස කවිච්ඡි

භුමි, සසරෙවා, ගුරෙවා, ඔකුරග්

සරෙති කිමඤ්ඤං? ගොධගො ගොවිකෙ,

“ඔ සරෙ ච” කිමඤ්ඤිලිච්චිතො, හො ඉමෙවිතස්ස ඔකාරස්ස
සරෙ පරෙ අවාදෙසො හොති සමාසෙති ඤාපනතං. තිපදමිදං
සුතං. “ගාව සෙ” ති ඉතො ගොග්ගහණස්ස ච “අවමිති වා” ති
ඉතො අවග්ගහණස්ස ච අනතරසුතතො සමාසනතණස්ස
වාසුචතතතො හො ඉමෙවිතස්ස ඔකාරස්ස සරෙ පරෙ අවාදෙ
සො හොති සමාසෙති අතො වග්ගහණඵලං සංගමෙව චිකඛිති

ගවාස්සකතා අදිති උද්ගරණති, තත්ථ ච ගවාස්සකතා හො ච
අස්සකො වාති අතො “තාමානං සමාසො සුතතෙවො” තාපිතිච්චි
“තාමානං සමුච්චිසො වෙදො” ති වඤ්ඤමාසං කඩා “තාමානං
සමාසො සුතතෙවො” ති සමාසපඤ්ඤං කඩා “තෙසං විහරතියො
ලොපා වෙ” ති විහරතිලොපං කඩා ‘වුතනමානමපසයොහො’ ති
වසද්දමපසයොහො කඩා “පකති වසස පරතරාසෙස” ති පකති
හාවං කඩා ගොසද්දනතෙසොකාරස්ස “ගාව සෙ; අවමිති ව,
තතො නමං පතිවිහාරෙතො ච සමාසෙ” ති වතනමානෙ ඉමිනා
අවාදෙසං කඩා “සෙ; නපුංසකලිඛිතො, දිගුසෙසකතං; තථා
වඤ්ඤ පාණිතුරිකසොග්ගහණෙනබ්බිභුද්දරතතකවිච්චිවිච්චිසහග
ස්ථාදිතෙව” ති අපිතිච්චි “විහාස රුකඛිතිභ්වසුඛතබ්බිඤ්ඤරතප
දදිතෙව” ති නපුංසකලිඛිතමෙකවචනතතව කඩා සමාසතො
නාමමිච්චි කඩා තතො වුතනතසෙන ඵකවචනපිච්චිතතා කඩා
“සොතතති නපුංසකෙති, අතො නිච්චි” තාපිතිච්චි “පි” නති
පිච්චතස්ස අංආදෙසං කඩා පරලොපසකතිහාවාදිමිති කතෙ රූපං.
ඉතඤ්ඤි වුතනසදිසාති.

අනෙක=එ=භිජාතිකතා තුළදී, අසංසරණතා වසඤ්ඤාපණෙන උච්ඡන්ද්‍ර වෛවච්ඡිකතානං* ලිඛිතානං උච්ඡවඋච්ඡදෙසා හොතති සමුදයො දුච්ඡවතෙසු කිච්චි ආත.

භූමි, පසලොව, භූරලොව, වතුරෙන් පුද්ගලයන්ගේ, තනි ව භූමි
 භූමියකට වූ ප්‍රාග්ධන සම්ප්‍රදාය. කවුන් ඉඩ වහාහරින
 උවදුරු සුඛවාදය. කවුන් “තනතුරු සේව” හි එක් තනතුරු
 හරින සේවයක් සිදුකරනවාද. කවුන් සරල පසකින් පාඩම
 කතා රුචි. පසලොව භූරලොව පසුගුරු දුටුවහොත් පාඩම
 හෙයින් සොයන්න. කවුන් වහාහරින උපකරණ අවදානම
 කවුන් “තනතුරු සේවය” හි එක් තනතුරු හරින සොයන්න
 සොයන්න. කවුන් සරල පසකින් පාඩම කතා රුචි.
 දැන් පසු දිනට පිටුපසින් සුප්පයක් වූණායි. අසන්න
 භූමි භූමියකට වූ ප්‍රාග්ධන සම්ප්‍රදාය. කවුන් තනතුරු
 ව කවුන් “ආලෝකය පි හසලය” හි අඩක්ව “ඉවදුරු
 රුචි” හි ලසකුණ. කවුන් “කලාතනිවුරු සරේ ව” හි
 ලසකුණ අස කතා පිටුපස. දැන් පසුගුරු දුටුව
 හොත් පාඩම හෙයින් සොයන්න. කවුන් වූ ප්‍රාග්ධන ලසකුණ
 කවුන් “සරල පස ලොව” හි අඩක්ව “ලොව වෙස
 න් වෙ” හි සොයන්න. කවුන් “පවදිතනතුරු
 සොයන්න” හි අඩක්ව “වෙවුරු ලොව වෙ” හි
 ලසකුණ කතා පිටුපස. වතුරෙන් වතුරෙන් සොයන්න
 කවුන් උපකරණ එක් වහාහරින උරුමය කවුන් “තනතුරු
 සේවය” හි එක් තනතුරු හරින සොයන්න. දිවයින කතා රුචි.

ගොඩනෙතා ගොවිපොළැසි කිවුදුසරණැති, අනෙකුත් අනෙකුත්
 බිසාති සපයාති අනෙකුත් "කාටිකං සපයං පුත්තං" ; අනෙකුත්
 පරපදෙති "කාටිකං" "අනෙකුත්" බිසාබිසා" ති බිසාබිසා
 සපයාදි. කාටිකං ගොඩනෙකුත් ගොඩනෙකුත් සපයා සපයා සපයා
 සාටි. ඉතිහා. අනෙකුත් සපයා : විනැති විනැති, ගොඩනෙකුත්
 අනෙකුත් "කාටිකං සපයං පුත්තං" ; උපත නැති" ති අනෙකුත්
 කිවු "අනෙකුත් පරපදෙති" ති නැති සපයා. කාටිකං
 නෙකුත් විනැති ගොඩනෙකුත් කාටිකං ගොඩනෙකුත් ගොඩනෙකුත්
 පරපදෙති" ති නැති සපයා. කාටිකං ගොඩනෙකුත්
 නෙකුත් සපයා ගොඩනෙකුත් කාටිකං ගොඩනෙකුත්

79. **ආශ්වාසදිගුසංඝයාගේ චරිතය ව.**

[illegible]

උපාංග දෙක, උපාංගයක, උපාංගයක.

විසඳුලාපනාවිධිමාලාවේ, අවසාන, අවික්ලේ, අවික්
ලේ.

වුත්තනසෙන ගොසදදසස ගොණදෙස කඩා “අතො නෙන” ති නාවචනය ඵතාදෙස කඩා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ රූප.

ගොසුති අදිති කිවුදුගරණති, තාති සුච්ඤ්ඤසකතෙව, ගො සිති ඵති “මානිකිනනං මානිමිති වා” ති නිවිහතරියා භ්‍යදෙසො ගොති

අනෙකත්තො ධිපාතනං වග්ගහණස්ස ව නිපාතතො තත්ත්වං දසෙසනො වසද්දග්ගහණෙන සංදිසෙසෙසු සුබ්බුතතරවච නෙසුපි ගොණගුගවයාදෙසා ගොතතිති අග.

තත්ථ ව ගොණෙති ගොසදදතො වුත්තනසෙන සිවිහතරියා කඩා වසද්දග්ගහණෙන ගොසදදසස ගොණදෙස කඩා “අතො නෙන” ති අධිකිවච “සො” ති සිසෙසාකාරදෙස කඩා සරලොපප කතිභාවාදිමිති කතෙ රූප. ගොණෙති ගොසදදතො වුත්තනසෙන පඨමාබ්‍යවචනං කඩා ගොසදදසස ව ගොණදෙස කඩා “අතො නෙන, සො වා” ති අධිකිවච “සබ්බසොභිනමාථ” ති සොචචන සංකාරදෙස කඩා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ රූප. ගොණෙන ගොසදදතො වුත්තනසෙන දුතිදසකචචනං කඩා ගොසදදසස ව ගොණදෙස කඩා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ රූප. ගොණෙති ගොසදදතො වුත්තනසෙන දුතිසාබ්‍යවචනං කඩා ගොසදදසස ව ගොණදෙස කඩා වුත්තාධිකාරමධිකිවච “සබ්බසොභිනමාථ” ති සොවිහතරියා ඵකාරදෙස කඩා සර ලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ රූප. ගොණසාති ගොසදදතො වුත්තනසෙන චතුසේකචචනං වා ඡඤ්ඤචචනං වා කඩා ගො සදදසස ව ගොණදෙස කඩා “සාගමො සෙ” ති සකාරගමෙ කතෙ රූප. ගොණවතා ගොණමිති ගොසදදතො වුත්තනසෙන සොසමිච්ඡතරියො කඩා ගොසදදසස ව ගොණදෙස කඩා “සමානිසමිනං මානිමිති වා” ති සමාසමිනනං මානිමිතදෙසෙ කතෙ රූපාති ගුහනනති ගොසදදතො වුත්තනසෙන චතුසේ බ්‍යවචනං වා ඡඤ්ඤචචනං වා කඩා ගොසදදසස ව ගුහදෙස කඩා “පරවෙභාවො ථාතෙ” ති වා “නො ච වාදිතො නමිති” ති වා ඵති වග්ගහණස්ස ව නිපාතතො නිපාතාතවෙනකසත්තො තෙන වා “නිගාමිතමෙ” ති නිගාමිතාගමං කඩා තස්ස ව වග්ග න්තං පාපෙතා වා. “තෙසු වුච්ඡොපාගමිකාරවිපරිතාදෙසා වෙ” ති වා “කච්ඡි ධාතුච්ඡතරියාවධාතං දිඝවිපරිතාදෙසලො පාගමො වෙ” ති වා “පට්ටිසාදහිඨා නිපාතනා සිප්ඤ්ඤා” ති වා “සදත්තපපනනා නිපාතනා සිප්ඤ්ඤා” ති වා නමිති නකාරගමං කඩා තෙතලෙඛි පරකඛරං නිතෙ රූප. ගවසෙපිති ගොසදද තො වුත්තනසෙන නිවිහතරියා කඩා ගොසදදසස ව ගවයාදෙස කඩා “සුච්ඡිකාරෙ ඵ” ති අදෙසනතසෙසකාරදෙසෙ කතෙ රූප.

පුලුච්චිතනති ආදීති මකාරවසෙන වුත්තාති, තස් ච පුලුච්චිතනති පුමස්ස ලිඛනති අපේ “නාමානං සමාසො සුත්තස්සො, උතෙ තප්පුරිසා” ති අධිකිච්ච “අමාදයො පරපදෙති” ති සමාසං කථා “නාමානං සමාසො සුත්තස්සො” ති සමාසසඤ්ඤා කථා “තෙසං විහතතිසො ලොපා වෙ” ති විහතතිලොපං කථා “පකති වස්ස සරන්තස්සා” ති පකතිභාවං ව කථා සමාසත්තා නාමිමිච්ච කථා ස්වප්පත්තාදිමහි කතො පුමලිඛනති වත්තබ්බො “සෙසතො ලොපං ගසීපි” ති අධිකිච්ච “පුමස්ස ලිඛනාදිපු සමාසෙසු” ති පුම සඤ්ඤාසං සරසං ලොපං කථා වුත්තනසෙන පකාරස්මි. උකාරස්ස ලසඤ්ඤා කථා ඉමිනා මකාරස්ස නිග්ගහිතං කථා පු. ලිඛනති වත්තබ්බො නිග්ගහිතස්ස “නිග්ගහිතව, කපි ලොප” ති අධිකිච්ච “බ්‍රහ්මස්ස වෙ” ති ලොපං කථා උකාරස්ස “පරවෙ භාවො ථානෙ” ති වෙභාවං කථා වා “වග්ගන්තං වා වග්ගෙ” ති එත්ථ වාග්ගන්තෙති ලකාශ්ඨෙසං කථා වා නෙතබ්බො භිතෙ රූපං පුමිතාවොති ඉමස්ස පන පුමස්ස භාවොති අපේ වුත්තනසෙන සමාසාදිමහි කතෙ රූපං ඉධ පන නිග්ගහිතස්ස ලොපාභා වොච විසෙසො පුඛෙකාකිලොති එත්ථාපි පුමා ව සො කොකිලො වාති අපේ “නාමානං සමාසො සුත්තස්සො” ති වත්තමානෙ “චි පදෙ දුලුභිකරණෙ කමමාරගො” ති කමමාරසමාසාදිං කථා මකාරස්ස අකාරලොපෙ කතො නිග්ගහිතාදෙසාදිමහි කතෙ රූපං.

අග්ගිනාති ආදීති කිච්චදුගරණති, තස් ච අග්ගිනාති අග්ගි සඤ්ඤා වුත්තනසෙන තතිසෙකච්චනං කථා ඉවණ්ණස්ස ව කො සඤ්ඤා කථා සතිපි කොසමි. අංවචනස්ස මකාරස්ස වාභාවා ඉමිනා නිග්ගහිතස්මිමකතෙ රූපං. භික්ඛුනාති පුටිඤ්ඤායාමෙව රත්ති යාති රත්තිසඤ්ඤා වුත්තනසෙන තතිසෙකච්චනං කථා ඉත්ථි වාචකස්මිවණ්ණස්ස ව පසඤ්ඤා කථා සතිපි පසමි. අමාභාවා නිග්ගහිතමකථා “අය වතුසෙතච්චනස්ස දා, සතො නාදින” ති අධිකිච්ච “පතො යා” ති නාච්චනස්ස යාදෙසෙ කතෙ රූපං. ඉත්ථියාති ඉත්ථිසඤ්ඤා වුත්තනසෙන නාච්චනං කථා ඉත්ථිවාච කස්මිවණ්ණස්ස පසඤ්ඤා කථා සතිපි පසමි. අමාභාවා නිග්ගහිත මකථා වුත්තනසෙන නාච්චනස්ස යාදෙසං කථා “අසො රසෙ මෙකච්චනසොයාපි වෙ” ති අසසං රසෙ කතෙ රූපං.

සුඛනතිපි කිච්චදුගරණං, තස්ස පන සුපුබ්බස්ස ඛණ්ණ අවදුරණෙති මස්ස සුච්ඡි දුක්ඛං ඛණ්ණිති වා අපේ බාද භක්ඛණ්ණිතිමස්ස සුච්ඡි දුක්ඛං බාදතිති වා අපේ “සංභවඤ්ඤාය වා රෙ කො” ති රසෙ වචසං කථා “රමිතරතො රාදි කො” ති රාදිමහි පුත්තෙ වා සුඛදුක්ඛතනාතිථියාසතතිමස්ස සුඛනතිපි අපේ “සඤ්ඤායම නු” ති අධිකිච්ච “සබ්බතො භවුනාපි වා” ති අපච්චසං කථා වා : ආකාසවාචකෙන ඛසදෙන සහ සුඤ්ඤං ඛමස්සාති අපේ ඛපු ඛිච්චිසමාසං කථා වා යථා තථා වා “තඛිතසමාසකිතකා නාමං

විනිශ්චයනාදිය වෙ" ති නාමිව සකි වුනතයෙන අංචිතත්තං
 කකි සතිපි අංචිතත්තමි කුලපාඨා ඉමින නිගගතිතමකකි
 "සරලොපමාදෙසප්පට්ඨාදිමි සරලොපෙ තු පකති" ති පුබ්බ
 සරසු ලොපං කකි "සර සරෙ ලොපං, වා පරෙ අසරුපා; කවා
 සවණ්ණං පුතො" ති අසිකිව "දීඝ" නති පරසරසු දීඝෙ සමප
 තො තෙතෙව පකතිතාවං. කකි තෙතබ්බ නිගෙ රුපං. නතිත
 කුලපෙතිති අවකි "පසඤ්ඤාස වා" තිමසානකතරං තෙති
 අමමා නිගගතිතනති වුතොසෙව "කුලානමිසුවා සරෙ වා" ති
 ඉතොකුලගගගණස ව" පසඤ්ඤාස වා" ති ඉතො පග්ගගණස
 වානුවතනතො අවිසෙසනතො සිංකිතෙ වාති සවිං සිංකිති,
 එව. සතොපි කුලපෙතිති පුතාරතිකා ගගණං තත් තත්
 වුතානං. කුලපග්ගගණනං අනුවතනතො වාගගණවි වුත
 තෙති සඤ්ඤා ජයෙසකි ගතවිවතතත්තං, න ව සරෙගගග
 ඤ්ඤවතනසමකිතිවතනතත්තති. සකා මතො. තත්තෙව
 නිමිතසමතාවා, තෙතාග, පුතරුමගගගණං විසාසාතිවතන
 තත්තති අසං පතෙත්තො, පුතාරතිකා ගගණනති ඉදං
 වුතං. හොති, "කුලානමිසුවා සරෙ වා" ති ආදීසු සතිපි කුල
 පග්ගගණ පුත කුලපෙතිති ආරතිකා ගගණං. විසාසාතිවතන
 තත්තති එත් ව අසුකසු පුත ආරතිකා ගගණනති නිසමාසා
 වෙපි. සථා; අප්පකසදො කකුබරමසසාසවාචකොපි, රුමඤ්ඤ
 නාති වුතො රුමසදසාසවරිතාස රුමසසාසමෙව වදති, එව. පුත
 රුමසාති ව විසාසාතිවතනතත්තති ව වුතවිවතසාසවරිතාස
 කුලපග්ගගණමෙව වදතිති දඨබ්බං. කුලපෙතිති නිමත්තතිති
 වකි වුතනතා වා තමෙවාපෙතං. කකි වුතනති දඨබ්බං.

අනතිත්ත ආදිති උද්ගරණති, තෙසං පන අනතිබ්බුපවුබ්බිවු
 ඉදෙවතෙති පාපිපදිකෙති වුතනතයෙන අමාදිමි කතෙ රුපාති

83 සරලොපමාදෙසප්පට්ඨාදිමි සරලොපෙ තු පකති
 සරලොපො හොති අමාදෙසප්පට්ඨාදිමි, සරලොප
 කතො තු පකති හොති

පුපිසං, පුපිසෙ; පාපං, පාපෙ; පාපිසො, පාපිසො
 අමාදෙසප්පට්ඨාදිමිති නිමත්තං? අපමාදෙ අමතපදං
 සරලොපෙති නිමත්තං? පුපිසසු, දණ්ඩිතං
 තුසදගගගණමමධාරණිකං, ගිකුති, ගතසතාති
 පකතිගගගණමමධාරණික පුත සකිතාගවා ව හොති
 රසෙසා, රසෙසා, රසෙසා, රසෙසා

"සරලොපමාදෙසප්පට්ඨාදිමි සරලොපෙ තු පකති" නිම
 ත්ථිදවුච්චතො, අමාදෙසප්පට්ඨාදිමි සරලොපො හොති, සර
 ලොපෙ කතො තු පකති හොතිති සද්ධත්තං. පමපදවිදං පුතං.
 අමාදිමි සරලොපො හොති, සරසු. පුතො පකති ව හොතිති
 අනො. අං ව ආදෙසො ව පව්වො ව = අමාදෙසප්පට්ඨාදි, අමා
 දෙසප්පට්ඨාදි ආදෙසො සසා = පො අමාදෙසප්පට්ඨාදි, තසි.

අමාදෙසප්පච්ඡාදිමි අද්දෙසන ආගමං සඛග්ගාති, තප්පං
 හෙමා වුත්තමෙව තෙනෙව හෙකච්චනං කතං. නනමාදෙසාදි
 නවපි සරදිත්තා “සර සරෙ ලොප” නතිමිතාච ධිජ්ඣිතතො
 සරලොපෙ තු පකතිති වත්තබ්බනති. න වත්තබ්බං, කසා “සර
 සරෙ ලොප” නති යස් ලොපො හොති, තස් සබ්බසේවිමසස
 පච්චෙසනතො ච ඉමිනා සබ්බස් පකතිතාවසානබ්බිසෙතත්තා ච
 අමාදිසසරුපානවපි සමගවා “වාපරෙ අසරුපා” ති පරසරසාපි
 ලොපමාපජ්ජනතො ච. එවං හොතු, සරලොපොති වුත්තත්තාව පක
 තිපි තරෙව හොතිති සුච්ඡෙදාසාත්තා සරලොපොමාදෙසප්පච්ඡ
 ධාදිමි නු පකතිති වත්තබ්බනති. සච්චං වත්තබ්බං, තත් පන
 පයොජනං හෙමා වුත්තමෙව. එවං හොතු, ඉධ පන පකතිග්ග
 ගඤ් අසතිපි “සර පකති බාජකෙ” නිමසානත්තාරං වුත්ත
 සෙව අධිසෙතතො ධිජ්ඣිති. ධිජ්ඣිති, එවං සහොපි සිංච
 සතකරමො නිසමාස වා හොති සුපකාස වාති කතා අත්තතර
 විශ්ලාපනත්තං අසං හෙත්තො, කත්ති පකතිතාවෙන ධ්වං පුත
 සකිපි හොති, විකාරවපි ආපජ්ජති තෙනාහ; පකතිග්ගගණ
 සාමසේන පුත සකිතාවො ච හොතිති. අදිතුග්ගගණඵලං සුචි
 ඤෙදාසාමෙව ඉමසස ව “සර පකති බාජකෙ” ති සුත්ත
 සස ව හෙදෙ හෙමා වුත්තොච.

පුරිසත්ති අදිති උදහරණති, තස් ච පුරිසත්ති පුරිසසඤ්ඤා
 ජිතවචනාධිකාරමධිකිච්ච වුත්තතසෙන දුතිසෙකච්චනං. කතා
 ඉමිතා පුබ්බසරසස ලොපං කතා තස්ස. ඉත්ත “සර සරෙ
 ලොපං; වා පරෙ අසරුපා” ති අධිකිච්ච “කුචාසවණ්ණං
 ඉත්ත” ති අසවණ්ණං සච්චත්තං. “සර සරෙ ලොපං; වා පරෙ
 අසරුපා; කුචාසවණ්ණං ඉත්ත” ති අධිකිච්ච “දිස” නති දිස
 සච්චත්තං තං නිවාරෙතා ඉමිතා පකතිතාවං කතා තෙනබ්බ
 තිතෙ රුපං.

පුරිසෙති පුරිසසඤ්ඤා වුත්තතසෙන දුතිසාබ්‍රවචනං කතා
 තස්ස “අතො හෙතා” තාච්ඡිච්ච “සබ්බසොභිතමාථ” ති එකාඤ
 දෙසං කතා ඉමිතා සරලොපං කතා එකාරසස අසවණ්ණං සච්ච
 තෙත පකතිතාවච කතා තෙනබ්බ තිතෙ රුපං. පාපතති පාප
 සඤ්ඤා සිවිග්ගති. කතා “සොතනති නපුංසකෙති; අතො
 තිච්ච” තාච්ඡිච්ච “සි” තති තස්ස අමාදෙසෙ කතෙ සරලොපං
 කතා අසවණ්ණං දිසෙ ව සච්චත්තං තං නිවාරෙතා ඉමිතා
 පකතිතාවච කතා තෙනබ්බ තිතෙ රුපං. පාපෙති පාපසඤ්
 ඤා වුත්තතසෙන දුතිසාබ්‍රවචනං කතා “සොතනති නපුංස
 කෙති” තාච්ඡිච්ච “අතො තිච්ච” තති තස්ස නිසාදෙසං කතා
 “අතො හෙතා” ති අධිකිච්ච “සබ්බසොභිතමාථ” ති නිසාරසෙස
 ඤාදෙසං කතා ඉමිතා සරලොපපකතිතාවාදිමි කතෙ රුපං.

පාපිලො පාපිලොතිපෙසං පාපසඤ්ඤා අසව පාපො අසව
 පාපො අසවිපෙසං විපෙසෙන පාපොති වා; සබ්බං ඉමෙ පාපා

අසමිච්ඡා, විසෙසෙන සාපොති වා අසෙ “විසෙසෙ තරතමිසසී
තිසිථා” ති ඉංද්‍රභිසාවටියෙ කනා “තෙසං විහතරියො ලොපා
වෙ” ති ඒත්ත තෙසං ගහණෙන විහතරිලොපං කනා ‘වුත්තභානව
සාමොගො’ ති සෙසානව අප්පසොගං කනා ඉමිතා පුබ්බසරසං
ලොපං කනා පරසං අසවණ්ණදිමිති සමංගෙහ ඉමිතාව පසති
සාවාදිමිති කතෙ රූපාති

අප්පමාදො අමතපදනති කිවුදුතරණං, තස්ස පන අප්පමාදො—
අමතපදනති ඡෙදං කනා අමාදෙසාදුප්පාචා සතිපි සරසීං සර
ලොපාදිමිතාකතෙ රූපං.

පුරිසසං දණ්ඩිතතතිපි කිවුදුතරණති, තෙසංගෙන පුරිසදණ්ඩි
ඉවෙවතෙති පාචිපදිකෙති සථාකකමිං වතුසෙසවිවනං දුර්වෙක
වචනසුචි කනා සතිපි පච්චියෙ සරලොපාභාවා පසතිසාවමකනා
පුරිමසීං “සාගමොසෙ” ති සෙ විහතරිමිසාගමං කනා ඉතරසීං
අංචවනසං “අං සමිතො පසඤ්ඤානො” ති අධිකිච්ච “නං
කුතො කතරසං” ති නංආදෙසං කනා රූපධිපි වෙදිතකිං

භික්ඛුති ගහපතාතිති කුන්තගණ්ඨලාති, තත්ථ ච භික්ඛුතිති
භික්ඛුසඤ්ඤානො “ඉත්තිසමිතො ආප්පකියො” ති අධිකිච්ච “පති
භික්ඛුරුජිකාරතෙනති ඉති” ති ඉතප්පවටියං කනා සතිපි
පච්චියෙ කුන්තගණ්මවධාරණත්තති වුත්තාතාව අවධාරණ
සඤ්ඤා නිවහනනත්තා ච ඉමිතා ලොපාදිමිකනා “වා පරෙ අස
රූපා” ති පරසරසං ලොපං කනා තතො සප්පසතති. කනා “සෙස
තො ලොපං ගපිපි” ති පිටිපි ලුහෙත රූපං ගහපතාතිති ගහපති
සඤ්ඤා ඉතප්පවටියං කනා සතිපි පච්චියෙ ලොපාදිමිකනා “සවා
දිගමිතා” තති අධිකිච්ච “පතිසසිතිවිති” ති පතිසඤ්ඤාතසසතො
කනා “සත් සරෙ ලොපං” තති අධිකිච්ච “වා පරෙ අසරූපා” ති
පරසරසං ලොපං කනා “කිවාසවණ්ණං ලුහෙත, දිස” ගතාධිකිච්ච
“පුසෙබ්බා වෙ” ති දිසාදිමිති කතෙ රූපං

සෙසෙසති ආදිති පසතිගහණ්ඨලාති, තත්ථ ච සෙසෙස සෙසො
තිමාති පසත්සඤ්ඤානො සෙබ්බ ඉමෙ පසන්ත අසමිච්ඡා, විසෙසෙන
පසෙසොති අසෙ වුත්තතතියෙන ඉංද්‍රභිසාවටියාදිං කනා “වුච්ඡස
ඡෙ ඉමිඡෙසු” තාධිකිච්ච “පසත්සං සො වා” ති පසත්සඤ්ඤා
සාදෙසං කනා ඉමිතා පුබ්බසරසං ලොපං කනා පසතිසාවෙ
සමපතෙත පසතිගහණ්ණොකනා “කිවාසවණ්ණං ලුහෙත” ති
පරසසාවණ්ණං කනා තෙනබ්බං තෙනා නවිත්තාතා නාචිච්ච
කනා සප්පසතාදිමිති කතෙ රූපාති අරසෙස ජෙථොතිමාති
වුච්ඡසඤ්ඤානො සෙබ්බ ඉමෙ වුච්ඡ අසමිච්ඡා, විසෙසෙන වුච්ඡාති
අසෙ වුත්තතතියෙන ඉංද්‍රභිසාවටියාදිං කනා “වුච්ඡස ඡෙ ඉමි
ඡෙසු” ති වුච්ඡසඤ්ඤා ඡෙදෙසං කනා ඉමිතා පුබ්බසරසං ලොපං
කනා පසතිසාවෙ සමංගෙහ වුත්තතතියෙන අසවණ්ණං
කනා තෙනබ්බං තෙනා වුත්තතතියෙන සප්පසතාදිමිති කතෙ
රූපාති

84 අරසා රසසමකවවනසොකපි ව.

අරසා රසසමාපජ්ජතෙ එකවවනසො ඉච්චිතෙතසු ව.

ඉතපිසං, ඉතපිසං, ඉතපිසං, චට්ඨං, චට්ඨං, චට්ඨං; දණ්ඩි
තං, දණ්ඩිතං, දණ්ඩිතං, සසමිතං, සසමිතං, සසමිතං.

අරසාති කිමසිං? කසකං, කසකං, කසකං, කසකං.

එකවවනසොති කිමසිං? ඉතපිසං, සසමිතං.

වසද්දගතගණමවධාරණං.

තදිං, තදිං, තදිං.

අපිභගතගණං න රසසමාපජ්ජතෙ. ඉතපි, භිකූති.

"අරසා රසසමකවවනසොකපි ව" කිමසිමිදමුච්චිතෙ, අරසා
රසසමාපජ්ජතෙ එකවවනසො ඉච්චිතෙතසු පරපසු සසමිතං,
පසමිතංදං සුතං. අරසා රසසමාපජ්ජතෙ එකවවනසොසු
එකි අරසා අපිභගතගණං වගතගණං සසමිතං වසමිතං,
තසොති = අරසා, කුලපාතමිතං අපිච්චිතං.

ඉතපිසංති ආදිති උදගරණං, තත් ව ඉතපිසංති ඉතපිසද්දගත
වුතතතසෙන දුර්වසකවවනං කති "ආලපතෙ පි ගසෙකං;
"ඉවණ්ණවණ්ණකලං" තැටිකිට්ටි "තෙ ඉතපිසං තො" ති
පසකං කති "අරමිතං නිගානිතං. කුලපෙති" ති අච්චිතං
නිගානිතංදං කති ඉතපිසං අසං රසං කතෙ රූපං. ඉත
පිසංති ඉතපිසද්දගත වුතතතසෙන පෙට්තති. කති ඉතපිසං
අසං රසං කතෙ රූපං. ඉතපිසංති ඉතපිසද්දගත වුත
තතසෙන කතිසකවවනං කති තච්චිතං "ආස වතුපෙකවව
නං තු; ගතො නාදිත" තැටිකිට්ටි "පතො යං" ති පසං
කති වුතතතසෙන රසං කතෙ රූපං. චට්ඨංති ආදිති කිණි
සුච්චිකංදංදෙව.

දණ්ඩිතංති දණ්ඩිසද්දගත වුතතතසෙන දුර්වසකවවනං කති
ඉතපිසං අසං රසං කති "අං පිතො පසකංදො" තැටිකිට්ටි
"තං කුලපො සතරසං" ති අච්චිතං තංආදෙස කතෙ රූපං.
දණ්ඩිතංති දණ්ඩිසද්දගත වුතතතසෙන වතුපෙකවවනං
උදගරණං වං කති "කුලපො සං තො වං" ති සං
තොආදෙස. කති වුතතතසෙන රසං කතෙ රූපං. පෙට්
තති. කති වං වුතතතසෙන රසං කති "තං කුලපො සත
රසං" ති අපිකිට්ටි "පොතො තො" ති පොච්චිතං තොආදෙස
කතෙ රූපංති දිකිකි. ඉතරං සුච්චිකංදංදෙව. සසමිතං
ති සසමිතසද්දගත වුතතතසෙන අච්චිතං. කති "ආලපතෙ
පි ගසෙකං" තැටිකිට්ටි "ඉවණ්ණවණ්ණකලං" ති පසකං
කති ඉතපිසං අසං රසං කති "අරමිතං නිගානිතං. කුල
පෙති" ති අච්චිතං නිගානිතංදං කතෙ රූපං. සසමිතං
ති සසමිතසද්දගත වුතතතසෙන පෙට්තති. කති "ප
තො වං පොතො ලොපො" තැටිකිට්ටි "ලොපො වොදො වං" ති
පොච්චිතං වොදොදෙස. කති ඉතපිසං රසං කතෙ රූපං.
ඉතරං සුච්චිකංදංදෙව.

කඤ්ඤානති ආදීති කිවුදුගරණති, තත්ථ ච කඤ්ඤානති කඤ්ඤා සද්දතො වුත්තනසෙන දුතියෙකචචනං. කඛා “ආලපතෙ සි ගස ඤෙඤ්ඤා; + තෙ ඉන්ධිං පො” තැයිකිව්ව “ආ භො” ති සස ඤාදං කඛා අසොති වුත්තතො සතිපි එකචචනාදිව්ව ඉමිනා රසසමකඛා සරලොපපකතිභාවාදිව්වි කතෙ රූපං කඤ්ඤා යොති කඤ්ඤාසද්දතො වුත්තනසෙන යොචචනං. කඛා ඉමිනා රසසමනාකතෙ රූපං. කඤ්ඤායාති කඤ්ඤාසද්දතො වුත්තනසෙන තතියෙකචචනං. කඛා “ආය වතුපෙකචචනස්ස තු” තැයිකිව්ව “භතො නාදිත” තති නාචචනස්සායාදෙසං. කඛා සරලොප පකතිභාවාදිව්වි කතෙ රූපං.

ඉන්ධි සසමභූතීතිපි කිවුදුගරණති, තෙසං පන ඉන්ධිසසමභූ ඉවෙවතෙති පාටිපදිකෙති වුත්තනසෙන හිචිතතො. කඛා සතිපි අභතො එකචචනසොනමභාවා රසසමනාකතෙ රූපාති

අතෙකස්සතො නිපාතානං වග්ගාගණස්ස ච නිපාතතො තපථලං දසෙසනො වසද්දග්ගාගණමචධාරණස්සති ආහ, අසමපතෙත්ථ තො, සචෙ එකචචනසොසවසො අස්ථි, සො “න සිස්මිමනපුංස කාති” කිමසසාපිග්ගාගණස්ස ච විසරෙ ධිපෙඛා රසසො භොති යෙව්නි. අවධාරණසද්දො හි නිවතනතෙත්ථ, ඉදං හි වුත්තනා තෙ අභස්ස කද්දපිපි රසානනාචපගමනං නිවාරෙති

තදිං තදියො තදියාති කතොදුගරණති, තත්ථ ච තදියාති තදිසද්දතො වුත්තනසෙන තතියෙකචචනං. කඛා වුත්තනසෙන පසඤ්ඤාච කඛා නාචචනස්ස යාදෙසං. කඛා, ඉමිනා රසෙස කතෙ රූපං ඉතරං සුවිඤ්ඤායාමෙව.

ඉන්ධි භික්ඛුතීති අපිග්ගාගණථලාති, තාති කිචාපි “න සිස්මිමන පුංසකාති” ති ඉමිනාච සිප්ඛනති, තථාපි ඉමිනාපි සිප්ඛනති දසසතත්ථ. ඉතෙව වුත්තනාතිති දථබ්බාති අථවා, “න සිස්මිමන පුංසකාති” ති ඉදං පන සමපතෙත විධානං. අථ ඛො සමපතෙතති තියමො අපිග්ගාගණතෙව හි සිබෙපි සිබෙ සතාකරමෙහා නිස මාය භොතිති ඉදං වුත්තං. භොති, සචෙ න සිස්මිමනපුංසකාතිපි රසමාපපජනො, තානානපුංසකාතෙව්නි

85. න සිස්මිමනපුංසකාති

සිස්මිං අනපුංසකාති ලිඛිතාති න රසමාපජජනො
ඉනපි, වඩු, භික්ඛුනි, දණ්ඩි, සසමභූ

සිස්මිනති කිමස්මං? භොති ඉනපි, භොති වඩු, භො දණ්ඩි, භො සසමභූ

අනපුංසකාතිති කිමස්මං? සුවකාපි දහං, සුවකාපි සිලං, සිස යාපි විහතං

“න සිස්මිමනපුංසකාති” කිමස්මිදමුච්චනො, සිස්මිං අනපුංස කාති ලිඛිතාති න රසමාපජජනොති ඤාපතත්ථ. තිපදමිදං සුත්තං. අනන්තරපුත්තතො රසග්ගාගණමිත නග්ගාගණන

සමිබ්බො භොති, හෙත සිත්ථිමනපුංසකාති ලිඛිතාති න රසසමා පඤ්චෙනාති අසො. න තපුංසකාති = අතපුංසකාති, ඉත්තිපුම වචනාති.

ඉත්තිතාදීති උද්ගරණති, තාති හෙති වුත්තානෙව.

හෙති ඉත්තිතාදීති කිඛුද්ගරණති, තත්ථ භොති ඉත්ති ඉත්තිසද්දා නො වුත්තනසෙන “ලිඛිතසෙ පඨමා” ති අබ්බිච්ච “ආලපනෙ වෙ” ති ආලපනෙකවචනසිවිභතති. කඛා, “ආලපනෙ සි ගස සෙද්දා” ති සිතො ගසද්දා. කඛා සතිපි අතපුංසකතො සිතො අභාවා ඉමිතා න රසසමකඛා ඊකාරස පසද්දා. කඛා “භො හෙ තු” ති වත්තමානෙ “කිලපා රස” නති පස රස. කඛා “සෙසතො ලොපං ගපිසි” ති ගමි ලුතො රූපං. එත්ථ ච භො තිති භොති අසොති එත්ථ වුත්තනසෙන භවනතසද්දමභිතිප්ථා දෙති “ඉත්තිසමතො ආප්පට්ඨො” ති අබ්බිච්ච “තද්දිතො වා ඊ” ති ඊපපච්චයං. කඛා “නතුස නම්කාරෙ” ති වත්තමානෙ “භවතො භොතො” ති භවනතසද්දස භොතාදෙසං. කඛා සර ලොපපකතිභාවාදිව කඛා භොතිසද්දතො වුත්තනසෙන ආල පනෙකවචනං. කඛා තස ච ගසද්දා. කඛා සතිපි අතපුංස කතො සිතො අභාවා ඉමිතා න රසං. කඛා “භො හෙ තු” ති වත්තමානෙ “කිලපා රස” නති පස රස. කඛා වුත්ත නසෙන ගමි ලුතො රූපං. ඉතරති වුත්තනසානෙව.

සුඛකාරී දුකතති ආදීති කිඛුද්ගරණති, තත්ථ ච සුඛකාරීති සුඛ සද්දපපදසස කරකරණෙතිමස ලබ්බාදුසද්දාදිසස සුඛකරණසි ලො සුඛකරණසමිච්ච, සුඛකරණෙ සාධුකාරීති අසෙ “තස්සිලාදිසු ඡෝතිවි වෙ” ති ඡෝපච්චයං. කඛා “කාරිතං විස ඡන්තුවො” ති කාරිතමිති කඛා “කාරිතාතං ලෙ ලොප” නති ඡලොපං. කඛා “අසංයොගතාස වුචි කාරිතෙ” ති වුචි. කඛා නෙතබ්බං නෙති වුත්තනසෙන තාමිමිති කඛා තතො ස්වප්පතති. කඛා සතිපි සිත්ථි. දුතසද්දතා දුලාධිකරණතා, අතපුංසකතාභාවා ඉමිතා න රසසමකඛා අතගරපුතො න රසං. කඛා “සෙස තො ලොපං ගපිසි” ති සිමි ලුතො රූපං. ඉතරං තංසදිසමෙව. සිසයාසිති සිසයදුපපදසස යා පාපතතෙතිමස ලබ්බාදුසද්දා, දිසස සිසයාසනසිලොතාදිසසෙවු වුත්තනසෙන ඡෝපච්චයාදි. කඛා “ඡන්ති රජස ජෙ භාවකරණෙ” තාබ්බිච්ච “ආකා රත්තාතවො” ති ධාතිත්තාසායාදෙසං. කඛා නෙතබ්බං නෙ ති ස්වප්පතාදිමිති කතො රූපං.

86. උපාදිතො තමිනනං.

උප ඉච්චවමාදිතො තංචවනස ඉනනං භොති.

උභිනනං, දුචිනනං.

උපාදිතොති කිමිසං? උපසෙසං.

“උපාදිතො තමිනනං.” කිමිසද්දිවෙතෙ, උප ඉච්චවමාදි තො තංචවනස ඉනනං භොතිති සද්දපතා. තිපදිදං සුත්තං. උප ඉච්චවමාදිතො තංචවනස ඉනනං භොතිති අසො.

උභිතනනනිමසා පත විසඳුනො වුනතසෙන වතුනි එ : ජපි
 වා බහුවචනං කථා “යොසු මිතනං වෙ වෙ” ති එනි වග්ගන
 ඡෙත විසිඳුසා උපාදෙසං කථා ඉමිනා නංවචනසා ඉතනං
 කථා සරලොපපකඨිතාවාදිමිති කතෙ රූපං. ආදිග්ගහඡෙත
 දුමිතනනනි ආදි සමග්ගකාති, තසා පත විසඳුනො වුනතසෙන
 වතුනි ජපි වා බහුවචනං කථා තෙනෙව වග්ගහඡෙත දුමිතදෙ
 සං කථා ඉමිනා නංවචනසා ඉතනං කථා සරලොපපකඨිතාවා
 දිමිති කතෙ රූපං.

උපසෙසනති කිවුදුහරණං, තසා පත විසඳුනො න වචනං
 කථා තෙනෙව වග්ගහඡෙත විසඳුසුග්ගසාදෙසං කථා ඉතාදි
 සඳුසා පකාරස්ථාවකතා ව ඉට්ඨසා නාපකාරතා ව ඉට්ඨා
 නංවචනසානනමකථා “සබ්බතාමකාරතෙ පඨමො” නාමිකිට්ඨ
 “සබ්බතො නං සංසාන” නති නංවචනසා සංආදෙසං කථා
 “සුභිසුකාභෙ එ” නාමිකිට්ඨ “සබ්බසාමානං නමිති වෙ” ති
 දකාරසෙසතාං කථා තෙනෙබ්බ තිතෙ රූපං.

87. ඉඡ්ඡාමිඡ්ඡානතං නිති සංවතති.

භංවචනසා ඉඡ්ඡාමිඡ්ඡානතං ඉට්ඨමතෙ ආදෙසා භාගති
 නිති සංවතති.

තිඡ්ඡාං—තිඡ්ඡානතං.

නිතිති නිමසං? ටිග්ගාං.

“ඉඡ්ඡාමිඡ්ඡානතං නිති සංවතති” කිමසිදිදුට්ඨමතෙ, නිති
 සංවතති නංවචනසා ඉඡ්ඡාමිඡ්ඡානතං ඉට්ඨමතෙ ආදෙසා
 භොගතිසි සුපතති. තිපදවිදං සුතං, දහගාරසුතතො නං
 ගහණසානුවතනතො නිති සංවතති නංවචනසා ඉඡ්ඡාමිඡ්ඡා
 නතං ඉට්ඨමතෙ ආදෙසා භොගතිසි දෙවො. එනි ව නිති සංවත
 තිති සිසඳුවාවකතා සිතො සංවතොති වතාවෙබ්බ නිති සංවත
 තිති බහුවචනසාදෙසො ස වතාවකතො සිසඳුතො බහුවචන
 තෙව තොතිසි සුපතති. තසා තෙසාවට්ඨිකානං තෙන තෙතව
 ආකාරෙතාමිසාසවසාසුපතං.

තිඡ්ඡාං. තිඡ්ඡානතනති උදුහරණති, තෙසං පත සිසඳුතො
 නංවචනං කථා දහගාරසුතතමිකිට්ඨ ඉට්ඨා නංවචනසාදෙස
 වසෙස කතෙ රූපාති. මිතනනති කිවුදුහරණං, හං තෙඨා වුතන
 ඡෙව.

88. යොසු කතතිකාරොලාපසු දිසං.

සංඛිට්ඨ සති යොසු කතතිකාරොලාපසු දිසමාසස්සංගා.

දහති, භික්ඛු, රහති, සාග, දඨි, දඨිති, ආසු, ආසුති, සංඛිට්ඨාති,
 සාති, තාති, කාති, කතවාති, ඵතාති, දුඨාති, දමිති.

යොසුති නිමසං? දහති, භික්ඛු, රහති, සාග, සංඛිට්ඨා, යො,
 යො, යො, දමිතො

කතනිකාරලොපෙසවිති කිමසං? ඉතපිට්ඨො, චිත්තො, සස චතුරො

පුතර්වහගගණණං කිමසං? නිව්වදිපනසං.

අග්ගි, ගිකපු, රතනි, සානි, තානි, කතමානි.

“යොසු කතනිකාරලොපෙසු දිඝං” කිමසංතිදමුච්චිතො, යොසු කතනිකාරලොපෙසු සබ්බෙ සග්ග දිපමාපර්ජනෙනාති සද්දපනසං. නිපදමිදං සුත්තං අනෙකා සුච්ඡෙදකයෙකව. නිසාගෙ ව ලො පංච-නිකාරලොපානි, කතානි නිකාරලොපානි යෙසං තානි = කතනිකාරලොපානි ගෙසු කතනිකාරලොපෙසු, යොසවිතිමිනා තුලකධිකරණං, යොසවිති පදං පන යො ව යො ව = යොයො සුචි චිත්තබ්බෙ “සරුපානමෙකසෙසවසකිං” ති එකසෙසං කතා එවං චිත්තතනි දඬබො, තානි පනස්ථො පඨමාද්විතියාබ්හවච්ච නානි, අසමුපගෙස්ස පිණ්ඩයො; යොවිගග්ගිනං නිසාගදෙසෙ ව කතො ලොපෙ ව කතො පුබ්බෙ සබ්බෙ සග්ග දිපමාපර්ජනෙනාති

අග්ගිති ආදිති උදගරණති, තත්ථ ව අග්ගිති අග්ගිසද්දතො චුත්තතසෙන යොවිගග්ගි කතා “ආලපනෙ සි ගසකෙසද්ද” ති අධිකිච්ච “ඉච්ඡාසුච්ඡාණ්ණකලා” ති ඉච්ඡාණ්ණස්ස කිසකෙසද්දං. කතා “කලතො සස්ස නො වා” තාධිකිච්ච “සපතො ව යොතං ලොපො” ති යොවිගග්ගියා ලොපං කතා ඉමිනා දිඝෙ කතො රූපං. භික්ඛවාදිති ආයුපරිසන්තානි සුච්ඡෙදකයෙකව; ඉදං සතෙස්ස නාතතං, භික්ඛුසද්දතො පරස්ස ලතිමිගතං ලොපච්ච : රතනියාගුසද්දතො පරස්ස පතිමිගතං ලොපච්ච ආයුග්ගි ආයුසද්ද තො යොවිගග්ගි කතා “සපතො සමිංසං වා” තාධිකිච්ච “යොතං නි නපුංසකෙසි” ති තස්ස නිසාගදෙසං කතා ඉමිනා දිඝෙ කතො රූපං. ඉතර්ග්ගි වෙ චුත්තසද්දියානි සබ්බානිති සබ්බසද්දතො යො වචනං කතා “යොතං නි නපුංසකෙසි” ති අධිකිච්ච “අතො නිච්ච” ග්ගි තස්ස නිසාගදෙසං කතා ඉමිනා දිඝෙ කතො රූපං. ඉතර්ග්ගි වෙ නංසද්දියාතෙව සානිති කිසද්දතො යොවචනං. කතා “කිසස ක වෙ වෙ” ති එස්ස වග්ගතණ්ණ කිංසද්දස්ස කා දෙසං කතා චුත්තතසෙන යොවචනස්ස නිසදෙසාදිමිති කතො රූපං. ඉතර්ග්ගි චුත්තසද්දියාතෙව අමුතිති අමුසද්දතො යොවචනං. කතා චුත්තතසෙන “යොතං නි නපුංසකෙසි” ති තස්ස නිසදෙ සාදිමිති කතො රූපං ඉතර්ග්ගි චුත්තතෙව

අග්ගිතසද්දිති කිමුදගරණති, තත්ථ ව අග්ගි භික්ඛු රතනි යාගු දුච්චතොති පාටිපදිකෙසි චුත්තතසෙන පඨමාපිටිගතති කතා යොවචනානාමසාමාද්විතා දිපමකතා “සෙසතො ලොපං ගපිපි” ති පිට්ඨි ලුත්තො රූපානි. සබ්බො යොගි සබ්බි ස ඉච්චතොති සබ්බ නාමෙති චුත්තතසෙන පිටිගතති කතා දිපමකතා “අතො තෙ තා” ති අධිකිච්ච “සො” ති සිසෙසාසාගදෙසං කතා සරලොප පසඨිසාමාදිමිති කතො රූපානි. සොති තසද්දතො පිටිගතති. කතා “අනපුංසකස්සාසං පිට්ඨි, අමුස්ස මො ස” ති අධිකිච්ච “එත

තෙසනොයා" හි තාකාරය සාකච්ඡා කළා වුනානොයන සිසෙසාකාරිකයෙහි සහ රූපං කොති කිංසද්ධතො සිව්වනං කළා හෙළා වුනානොයන සාකච්ඡා කළා සිසෙසාකාරිකයෙහි සහ රූපං අනුමානාති අනුමානො සිව්වනං කහ "සබ්බකාම කාරතෙ පඨවො" හි අනුමාන "සබ්බකො කො" හි සාකච්ඡා කළා වුනානොයන සිසෙසාකාරිකයෙහි සහ රූපං

ඉතිකොතාදිති කිවුද්දහරණය, තාත් ඉතිකො වුනොති ඉති වුනුකොති කොටවනං කළා "අපො රසසමෙකවිවනොකපි වෙ" හි රසං කළා පතිපි කොති කතතිකාරලොපාකාමා දිසසමකතො රූපාති සමමුඛොති සමමුඛසද්ධතො කොති කතො වුනානොයන රසස කතො "සපතො ව කොතං ලො පො" කාතිවි "ලොකො වොකාරෙ වෙ" හි කොටවනස වො කාරං කළා වුනානොයන දිසසමකතො රූපං නපු "කවිදි මරණානන්තං දිසරසාපාඨවෙසස වා" හි වුනානො දිසො ලබ්භතො, අථ කපො වුනාදිති. නිව්වපදිපනන්තං තො නාත, පුතරමහනාත, කිව්වං නිව්වදිපනන්තං අඨවා, "සපතො ව කොතං ලොපො" හිවිසානාතරමිති. වුනො "කතතිකාරලොපෙසු දිස" නති වුනොකොට පිත්තති අත්තිකා විතතිවිපරිකාමෙන කොතතිවිසා කොසුති අනුමානකො, අථ කපො කොසුති වුනානති සමකාපිසා, තතතිවිතනකත්ති පුත රමහනාත, නිව්වදිපනන්තං වුනානති අඨබ්බං, තසා පත කො හෙළා වුනොති. අනුති ආදිති තෙසාද්දහරණය, හෙළා කාති වුනොතො

89. සුතංගිසු ව

සුතංගි ඉතිවිකපු ව කොති සර දිසමාපත්තො
අනුසු, අනුසි, අනුසි, ගිකපු, ගිකපු, ගිකපු, රතති
සු, රතති, රතති, සුසාතං

ඵකපති කිව්වං? අනුසා, පාති

වසද්දහනාමවිකරණය, සුතංගිකපු වුනොතිවිසු ධම්ම
විකපාති සහවා, ගිකපු, දුතං දුතං කොති පාති

"සුතංගිසු ව" කිව්වදිවුනො, සුතංගි ඉතිවිකපු පරෙසු
කොති සර දිසමාපත්තොති කපනන්තං මිපදිදං සුතං
දිසහනාමවිකපුකතො, අනුසා සුවිකපුකොට සු ව
නං ව හි ව = සුතංගි, තෙසු සුතංගිසු. වහනන්තං සමෙව
වකති

අනුසුතාදිති උද්දහරණය, තාත් ව අනුසුති අනුසද්ධතො
සුවිතති. කළා අනුතාරපුතතිවිතිවි ඉතිකා සුබ්බසරසා
දිසෙ කතො රූපං අනුතති ආදිති සුවිකපුකොට

අනුතා පාතිකාති කිවුද්දහරණය, තාති සුවිකපුකොට
අනුතතිතා නිපාතාත. වහනන්තං ව නිපාතාතා තප්පං

දෙසැනෙනා: වසඤ්ඤාතණමවධාරණස්ථිතියි ආදිමාන තත්ව
 දවධාරණ. නාම නිවහනතං, ඉදං වුත්තං තොති, ආදිවසි
 සතිපි පරස්සං කස්සපි දිසං ත තොතිති බුද්ධිමාර්ගප්පත්තියි
 තසොදුග්ගරණති, තෙසං පන බුද්ධිමාර්ගිකප්පත්තියි සඤ්ඤා පටි
 පාඨියා සුතංතිවිග්ගහිතො කම්මා ඉධ ව්‍යාපණෙන දිසස්සි
 මකතෙ රුපාති

90 සමාදිනමනා:

සමාදිනං සංවිතනමනො අත්තමාසස්සෙන සුතංති ඉති
 ධනසු පරෙසු

සවසු සමනාං සමති, සසු සනාං, සති, සත්තසු, සත්ත
 ගාං, සත්තති අසසු, අසිගාං, අසිති, නවසු, නවගාං,
 නවති දසසු දසගාං, දසති

සමාදිනමති කම්මස්ස? ධිසු මිගාං, මිති

අත්තමති භාවනිදෙව්‍යො උපසංඝාතමස්ස, අත්තො උපා
 රෙති අත්තමාසස්සෙන විතංගගාං ඉතිමිගාං, කිසංගාං වෙද
 ගාං

‘සමාදිනමනා: සම්මතියද්විවතො, සමාදිනමනො අත්තමා
 පස්සෙන සුතංති ඉතිමිගතසු පරෙසුත් සද්ධතස්ස. විපද්ධිදං
 සුත්තං අනුගාරප්පත්තියො සුතංතිග්ගහිතො උපසංඝාතමනො, තෙති
 සමාදිනමනො අත්තමාපස්සෙන සුතංතිසුත්ති අසො: පවසෙද්දං
 ආදි සෙසං තෙ = පවාදෙසං තෙසං සමාදිනං, අත්තොපසංඝා: ඡස්සි,
 ඉති පන සමාදිනමති සම්මතියද්විවතො ඉති, තස්මි අත්තො
 පසංඝා: ඡස්සි දසබ්බං, එවං ති සති පසංඝාසිත්තමනො පසංඝා
 සිසිසා සුත්තොපද්ධතො ව ධනසු සමාදෙසං ව අසාරකාං, අථ
 කස්සි අත්තමිතිතති පසංඝාපනතරසමනවතො, අසති ති ඉති
 සිං අනුගාරප්පත්තියො දිසො වා සිසා, “සුතිසිසාතෙ එ” ති
 එතො: වා සංඝාතමතිවත්තතස්ස. භවිතිසංඝාතොපසාරකාං” භවි
 තබ්බවෙවාති ධම්මපිටකං, සංඝා සුත්තොපද්ධතො තිරස්ස
 භාවාපස්සතො, සදි ති සිසු, දුට්ඨො අත්තං කම්මා එතොදිසරණ
 සංඝා: සාරණං සුඤ්ඤාති ඉදංවිවාතස්සිති. භවෙසං, අති
 තෙවතො තෙති විඤ්ඤාසති න එතොදෙසං තොකතිති

පටිප්පතාදිති උද්දරණස්ස, තත්ව පටිප්පති පටිසංඝොතො සුචිත
 තස්සි සතො අසාරස්ස එතොදිමිති සංඝොතො තං නිරෝධො,
 ‘සුතංභසු වෙ ති අට්ඨකං දුට්ඨො අත්තං කතො රුපං. ඉතිති
 සුචිතඤ්ඤාසතො පටිප්පතොති වුත්තොසෙව පිටෙ අත්තති
 භාවනිදෙව්‍යො ‘සද්ධාසිසා අත්තමිසො තොති ති කම්මා අත්තතර
 පසංඝා: තස්ස, තෙති, අත්තමති භාවනිදෙව්‍යො උපසංඝාතං
 තෙති ආදි තත්ව විකල්පකමති වසංඝොතො තති
 සතො දුට්ඨො සාරණංසෙව උපසාරස්ස අත්තං ව කතො රුපං
 දුග්ගං පන උපසංඝාතංසෙව වුත්තං

91. පතිසංඝිතිමය

පතිසංඝරහනා අනාමාසස්සෙ ඉතිමයි පටිසෙ පෙර.
ගහපකානි.

ඉතිමයිති කිමසං? ගහපති

“පතිසංඝිතිමය” කීමත්මදමුවටහො, පතිසංඝසංඝො ඉතිමයි පෙර අනාමාසස්සෙති සද්දපනස්සං. විපදමිදං සුත්තං. අනාමාර සුත්තො අනාගාහණමිත්තානුචිත්තතො, හෙති පතිසංඝසංඝො ඉතිමයි පෙර අනාං හොතිති අසො.

ගහපකානිත්තදුග්ගරුං, තස්ස පන ගහපතිසංඝො “ඉතිම මහො ආපාට්ටියො” ති අට්ඨකිම “පතිසංඝරුප්පකාරකොති ඉති” ති ඉතිපාට්ටියං කඛා අනාමාරසුත්තට්ඨකිම ඉමිනා පති සංඝසංඝො අනාං කඛා “සර්ග පෙර ලොප” නාමිතිම “වා පෙර අසරුපා” ති පරසරසං ලොපං කඛා “සර්ග පෙර ලොපා ; වා පෙර අසරුපා ; කඛාපට්ඨාණං. ලුත්තං ; දිස” නති අට්ඨකිම “සුඛො වෙ” ති සුඛපරසං දිසං කඛා තහො සුඛපතනාදිමිති කතෙ රුපා. ඉතරං සුඛසංඝසංඝො.

92. භාෂාසංඝරහනා සොසු ම.

භාෂාසංඝරහනා අනාමාසස්සෙ සුත්තංතිසො ඉතිම මහෙසු පෙරසු

ගුණවිභාගසු, ගුණවිභාගං, ගුණවිභාගති, ගුණවිභාගා, ගුණවිභාගන.

භාෂාසංඝති කිමසං? ඉමිනං.

ඵසෙතිති කිමසං? ගුණවා.

මසදුග්ගපණ්ණා අසංඝසු ම විචරෙහසු අනාම මොති ගුණවිභාගසං, ගුණවිභාගන.

අනාගාහණන භාෂාසංඝරහනා අනාම මොති, සොභං ඉත්තං ව.

ගුණවිභාගි.

“භාෂාසංඝො සොසු ම” කීමත්මදමුවටහො, භාෂාසංඝො සුත්තංතිසොසු විභාගිසු අනාමාසස්සෙති සද්දපනස්සං. මහාපද මිදං සුත්තං. සුත්තංතිග්ගපණ්ණං ම අනාගාහණසං වානුචිත්තතො භාෂාසංඝො සුත්තංතිසො ඉතිම මහෙසු විභාගිසු පරමෙහසු අනාමාසස්සෙති අසො. අනාගාහණමුච්ඡෙදසංඝෙව විකති. අසතිපි අනාගාහණ “පවාදිතමන” නති එස වස ඉත්තං පිඤ්ඤාතිති කිරස්සං අනාගාහණති. සමං, තථාපි පවාදිත මනසෙව හොති, භාෂාසං භා කදපි අනාසං කදපි සමං සෙව හොතිති සද්දපනස්සං, උත්තරසුත්තස්මි අනාගාහණ. කතං.

ගුණවිභාගසුත්තදීති උද්ගරණති, තස්මි ගුණවිභාගසුති ගුණ සද්දොගුණො අසං අසති අසො “තදස්සෙති වී වෙ” ති අට්ඨකි ම “ගුණදිකො වනා” ති වනාපාට්ටියං කඛා තසිතනා නාම

මීට කඩා වුනතයෙන සුවිහනරි. කඩා “සුතංගිසු ව ; පඤ්චා දිනමන” නොබිකිව්ව ඉමිනා නතුසංගතස අනත. කඩා “සු හික්කාගේ එ” හි නස එනෙක කතෙ රූප. ගුණවතනානනි එසාපි එසෙව නසො, අනෙක කතෙ “යොසු කතනිකාරලො පෙසු දිස” නහි අබිකිව්ව “සුතංගිසු වෙ” හි දීසමෙව විසෙසො. ගුණවතෙහිති ඉදමපන වුනතයමෙව. ගුණවතනාහි වුනත තයෙන ගුණවනතුසදුමිතිතිප්ථාදෙති යොව්වන. කඩා ඉමිනා අනත. කඩා “අනො තෙන ; සො වා” නොබිකිව්ව “සබ්බසොති නමාඑ” හි යොව්වනස ආකාරදෙස කඩා සරලොපපකතිතාවා දිමිති කතෙ රූප.

ඉසිතනති කිවුදුගරණ, ත. සුවිඤ්ඤායමෙව. ගුණවාහිති කිවුදුගරණ, තස පන ගුණවනතුසදුමිතො සිමිති කතෙ සුතංගි යොව්වනාවා ඉමිනා අනතකඩා “අවගස මම. සවිහනරිය සෙ ; නතුස නොනා” නොබිකිව්ව “ආ සිමිති” හි නතුස සවිහනරිය ආකාරදෙස. කඩා සරලොපපකතිතාවාදිමිති කතෙ රූප. ගුණ වනසමි. ගුණවතෙහිතිමාති වග්ගගණඑලාති, පච්ඡිමසමි. නාව්වනස “අනො තෙනා” හි එනාදෙසො නොහි. සෙසං සුවි ඤ්ඤායමෙව. ගුණවතෙහිති අනතග්ගගණඑලා, තස පන ගුණ වනතුසදුමිතො යොව්වන. කඩා අනතග්ගගණඑලා නතුස තතස අනත. කඩා යොව්වනස ඉකාරව කඩා සරලොපපකති තාවාදිමිති කතෙ රූප.

විූ සබ්බස වා අ.රසසු

සබ්බරසව නතුසවිමසස අනත. හොති වා අ.ස ඉව්ව රසසු.

සතිමං හිකුට්ඨං—සතිමනා හිකුට්ඨං වා ; බහුමං රජානං—බහු මනා රජානං වා ; සතිමස හිකුට්ඨො—සතිමනා හිකුට්ඨො වා ; බහුමස රජානං—බහුමනා රජානං වා සුංභං දෙති.

එතෙසිති කිමසි? සතිමං හිකුට්ඨං ; බහුමං රජානං

“සබ්බස වා අ.රසසු” කිමසිමිදමුට්ටෙන, සබ්බස නතුස ව්වසස අනත. හොති අ.ස ඉව්වෙනසු විහනරිය විකප්පනාති සුපකසි. හිපදවිදං සුතං. අනතග්ගගණඑලා නතුසග්ග ගණ වාහුවනතනො සබ්බසව නතුසව්වසස අනත. හොති විකප්පක අ.ස ඉව්වෙනසු පරෙසුති අරො.

සතිමනති ආදිති උදගරණති, තස ව සතිමනති සතිසදුතො සති අස අසති අරො “තදසසතිති ව වෙ” හි අබිකිව්ව “සතං දිති මන” හි මනතුසව්වස. කඩා තතිතනා නාව්ව කඩා සතිමනතුසදුමිතො අ.ව්වන. කඩා “පච්ඡිමමනං ; නතුස නොනා යොසු වා” නොබිකිව්ව ඉමිනා සබ්බසව නතුසව්වසස අනත. කඩා සරලොපපකතිතාවාදිමිති කතෙ රූප. ඉතරං පන වග්ගගණඑලා අනතකඩා අනතරසුතො වග්ගගණඑලා නතුසග්ගගණ අනත කතෙ සරලොපපකතිතාවාදිමිති කතෙ

රූපං. බඳුමකැසි වුත්තනසෙන බඳුමනුසද්දං අභිනිප්ථා දෙකා තභො සවිභතියි. කඬා වුත්තනසෙන සබ්බස්ස භාතුස්ස අත්තං කඬා “සාගමො සෙ” ති සකාරගමං කඬා තෙනබ්බි තිතෙ රූපං. ඉතරමුපත වාග්ගහණෙන අත්තමකඬා “අමහස්ස මමං සවිභතියස්ස සෙ ; නිකුස්ස තෙනා ; තතස්ස සෙ වා” තාධි කිවිව “තොතිතා සභිංතාසු” ති සවිභතියස්ස භාතුස්ස තොආදෙ සෙ කතෙ රූපං.

සතිමා බඳුමාති කිවුදුගරණති, තෙසමපත සතිමනුබඳු මනුසදෙදුති සිවිභතියි. කඬා අංකානමභාවා ඉමිතා අත්තම කඬා ගුණවාති එස වුත්තනසෙන විභතියා සහ භාතුස්ස ආකාර දෙසං කඬා සරලොපපකතිභාවාදිමහි කතෙ රූපාති.

94. සිමහි වා

භාතුස්සවිමසස්ස අභෙදනා අත්තං ගොති වා සිමහි විභතතිමහි. හිමවිභෙදනාම පබ්බතො—හිමො සස්ස අතථි : නසමි වා මිජ්ඣ තිති හිමවිභෙදනා.

වාති කිමසං? හිමවා පබ්බතො

“සිමහි වා” කිමසම්භිදමුවවතෙ, සිමහි විභතතිමහි භාතුස්සතත සස්ස අත්තං ගොති විකප්පෙතාති සද්දපනස්ථං. විපදම්භං සුත්තං. අත්තග්ගහණියස්ස ව භාතුස්සග්ගහණියස්ස අත්තග්ගහණියස්ස වාසු වත්තතතො සිමහි විභතතිමහි භාතුස්සනතස්ස අත්තං ගොති වික ප්පෙතාති අභෙදා. අනන්තරසුත්තෙ සතිපි වාග්ගහණි ඉධ වාග්ගහණිසරණං; තභො වාග්ගහණි වත්තමාසෙ සබ්බග්ගහ භණ්ඩි වත්තතඉති සච්ඡා සියා, තනතිවත්තතස්ථං.

හිමවිභෙදනාති උදුගරණං, තස්ස පත හිමො අස්ස අත්ථිති අසෙ වුත්තනසෙන වනුසුච්චිතාදිං කඬා සිමහි කතෙ “පඤ්චාදිතම තතං ; භාතුස්සකෙනා යොසු වා” ති අධිකිව්ව ඉමිතා භාතුස්සතත සස්ස අත්තං කඬා “අතො තෙනා” ති අධිකිව්ව “සො” ති සියොසා කාරදෙසං කඬා සරලොපපකතිභාවාදිමහි කතෙ රූපං. හිම වාති වාග්ගහණිඵලං, තං සුච්ඡෙද්දායාමෙව.

95 අග්ගිසසිති.

අග්ගිස්ස අභෙදනා ඉති ගොති වා සිමහි විභතතිමහි.

සුරතො අග්ගිති, පච්ඡතො අග්ගිති, දකච්ඡතො අග්ගිති, වාමතො අග්ගිති

වාති කිමසං? අග්ගි.

“අග්ගිසසිති” කිමසම්භිදමුවවතෙ, අග්ගිසද්දායාසෙ සිමහි විභ තතිමහි ඉතිආදෙසො ගොති විකප්පෙතාති සද්දපනස්ථං. විපදම්භං සුත්තං. “භාතුස්සකෙනා යොසු වා” ති ඉතො අත්තග්ගහණියස්ස ව අනන්තරසුත්තතො සිමහිග්ගහණියස්ස ව වාග්ගහණියස්ස වාසු වත්තතතො අග්ගිස්සග්ගහණිය ඉති ගොති සිමහි විභතතිමහි වික ප්පෙතාති අභෙදා. අත්තසසරණි ඉමිසුච්චාරණං සිමහිග්ගහ භණ්ඩවත්තතස්ථං.

අග්‍රහිතීති උද්‍යතරණං, තස්‍ය පති අග්‍රහිතද්‍යතො සිවිතතං.
කඛා "නතුස්‍යතො යොසු ව; සිවිති වා" ති අභිකිව්‍ය ඉමිතා
අග්‍රහිතද්‍යතස්‍ය ඉතී. කඛා "සෙසතො ලොපං ගසිසි" ති සිවිති
ද්‍යතො රූපං ද්‍යතරං සුචිකෙද්‍යතං මෙව

96 සොක්කතරසොං ඛො

සොසු අකතරසොං ඛො අග්‍රහිතද්‍යතං

අග්‍රහො, ව්‍යහො, ද්‍යහො, ග්‍රහහො

සොක්කිති කිමසිං? අග්‍රහිති

අකතරසොංති කිමසිං? අග්‍රහිතො

ඛොති කිමසිං? රහහිතො

"සොක්කතරසොං ඛො" කිමසිතිද්‍යවිමෙත, යොසු විත
තතිසු අකතරසොං ඛො අග්‍රහිතපත්තොති ක්‍යපතිතං. තිපද
විදං සුතං. අග්‍රහහිතද්‍යතං ව්‍යහහිතතො යොසු අකතරසොං
ඛො අග්‍රහිතපත්තොති අග්‍රහො කතො රසොං සසො යො =
කතරසොං, තා කතරසොං = අකතරසොං

අග්‍රහො ව්‍යහො ද්‍යහොති උද්‍යතරණං, තෙසවිපත අග්‍රහි
ව්‍යහිතිද්‍යහිතද්‍යතං යොවිවතං. කඛා "අග්‍රහො පි ග්‍රහහො" ති
අභිකිව්‍ය "ඉවිච්ඡිතිවිච්ඡිති" ති ඉවිච්ඡිති සුචිකෙද්‍යතං
කඛා "පච්චිතිවිච්ඡිති" ති අභිකිව්‍ය ඉමිතා කතො අග්‍රහො කතො
රූපං

අග්‍රහිතිති කිව්‍යතරණං, තං සුචිකෙද්‍යතං මෙව. අග්‍රහිතොති
කිව්‍යතරණං, තස්‍ය පති අග්‍රහිතද්‍යතො යොවිතතං. කඛා ව්‍යහ
තෙසො ක්‍යහො. කඛා "අග්‍රහො රසොවිකිව්‍යතොති පි
වෙ" ති රසොං කඛා පතිති ක්‍යහො යොවිතතං. ති කතරසොං
ඉමිතා අග්‍රහිතති. "තා කතො කතරසොං" ති අභිකිව්‍ය
"සොහො යො" ති යොවිවතං කතො අග්‍රහො කතො රූපං.
රහහිතොති රහහිතද්‍යතො යොවිවතං. කඛා "අග්‍රහො පි ග්‍රහ
හො, ඉවිච්ඡිතිවිච්ඡිති" ති අභිකිව්‍ය "තෙ ද්‍යහිතං
පො" ති පසො. කඛා පතිති අකතරසොං යොවිවතං
කතොතොති අග්‍රහිතොති රූපං.

97 වච්චිති ලො ව

වච්චිති ද්‍යවිතිද්‍ය අකතරසොං ලො අග්‍රහිතද්‍යතං

වච්චිති—වච්චිති, වච්චිති—වච්චිති

අකතරසොංති කිමසිං? සසොවිති, වච්චිති, පතිති
වච්චිති

වච්චිතිති කිමසිං? වච්චිති, වච්චිති, වච්චිති

වච්චිතිති අග්‍රහිතද්‍යතං.

"වච්චිති ලො ව" කිමසිතිද්‍යවිමෙත, වච්චිති ද්‍යවිතිද්‍ය
පතිසු අකතරසොං ලො අග්‍රහිතද්‍යතොති ක්‍යපතිතං. තිපද
විදං සුතං. අග්‍රහහිතද්‍යතං වච්චිතිති තො වච්චිතිති

තො වෙවො ඉවෙවකෙසු පරෙසු අකතරසෙසා ලො අනතමාපජ්ජ තෙති අසො. චග්ගකණං අනතග්ගකණං සුකඛිභිනනං, තත් පසොජනං හෙති වුත්තමෙව.

භික්ඛවෙ තතදිති උද්ගරණති, තත් ච භික්ඛවෙ භික්ඛවොති ඉමෙසං භික්ඛුසද්දතො “ලිඛිතෙත් පඨමා” ති අධිකිච්ච “ආල පතෙ වෙ” ති යොගිති කතෙ වුත්තනසෙත ලසඤ්ඤාං කඛා “අකතරසාං ලතො යොලපනස්ස වෙවො” ති යොවචනස්ස වෙවොආදෙසං කඛා “පමාදිනමගං; යොකිකතරසෙසා කො” ති අධිකිච්ච ඉමිනා ලස අග්ගෙ කතෙ රූපාති හෙතවෙ හෙතවොති ඉමෙසං ති ගතිමිතිතිමස්ස “සුවාදසො ධාත වො” ති ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිසං “ගතාදිති ඤ්ඤාතවො” ති තුප්ප චිට්ඨං කඛා “අසංයොගනගස්ස වුච්ඡි කාරිතෙ” ති අධිකිච්ච “අඤ්ඤාසු වා” ති වුච්ඡි කඛා කිතකතා නාමමිච්ච කඛා වුත්ත ගසෙන යොවචනං කඛා වෙවොආදෙසාදිමිති කතෙ රූපාති

සසමුද්ධොති ආදිති කිවුද්ගරණති, පෙසම්පන සසමුද්ධෙසසඤ්ඤා පඨකිඤ්ඤාසද්දති යොවචනං කඛා ලසඤ්ඤාං ච කඛා “අභො රසසමෙකච්චනසොකිච්චි වෙ” ති රසං කඛා “සපතො ච යොනං ලොසො” ති අධිකිච්ච “ලතො වොකාණෙ වෙ” ති යොවච නස්ස වොකාරං කඛා සතිපි ලසම්. වොකාරෙ ච අකතරසානතා භාවා ඉමිනා අනතමාකතෙ රූපාති හෙතො කෙතො සෙතො තාති කිවුද්ගරණති, තාති සුච්ඤ්ඤාසකතෙව.

98 මාතුලාදිනමානතමානාරො

මාතුල ඉවෙවමාදිනමගො අනතමාපජ්ජතෙ ජිකාරස්ස චිට්ඨෙස පරෙ

මාතුලාති, අසාසාති, වාරුණිති.

ජිකාරෙති නිමසං? ගිකවුති, ගිකිති, ජාලිති, ගහපනාති

අනතග්ගකණං තදි ඉවෙවනස්ස දිසද්දස්ස පජාජ්ජා ආදෙසා ගොතති සහ චිතතායා යොනාස ඉවෙවමෙසු

තා සඨා, නෙජ්ජා සඤ්ඤාති, නජ්ජා කතං නරඤ්ඤා, නජ්ජා තෙරඤ්ඤාස නිරෙ

“මාතුලාදිනමානතමානාරො” කිමත්ථිද්වුච්චතෙ, මාතුලාදින මතො ආනතමාපජ්ජතෙ ජිකාරෙසෙසෙති ඤ්ඤාතමං තිපදමිදං සුත්තං අසො සුච්ඤ්ඤාසෙසච මාතුලසද්දො ආදි සෙසං තෙ = මාතුලාදෙසො, තෙසං මාතුලාදිනං පකාරතො වෙත් ආදිසද්දො

මාතුලාතිතදිති උද්ගරණති, තෙසමපන මාතුලාදෙසකවා රූණසද්දොති “ඉසම්මකො ආප්පච්චියො” ති අධිකිච්ච “නද්දිතො වා ජ” ති ජප්පච්චියං කඛා සරලොපපකඨිතාවෙ සච්චතො ඉමිනා මාතුලාදිනමනතමානතමං කඛා සුච්ඤ්ඤාසදිමිති කතෙ රූපාති

භික්ෂුහි ජලිහි ගතපතාතිතිපි කිවුදුගරණ්ථි, තත්ථ ච ආදිමි
 විහි භික්ෂුජලිසද්දෙහි “ඉතිමමතො ආපාට්ඨසො” ති අභිකිට්ඨ
 පතිභික්ෂුරජ්ඣාරනෙතහි ඉති” ති ඉතිපාට්ඨසං කතා මාතුලපා
 ඤාරණෙ සතිපි ජ්ඣාරසාහාවා ඉමිතා ආනතමකතා “සග් සරෙ
 ලොප” නති අභිකිට්ඨ “වා පථෙ අසරුපා” ති පුබ්බරුපෙ පර
 සරසස ලොපං කතා ඉතරස්මිං “සග් සරෙ ලොප” නති ලොපං
 කතා හෙතබ්බා නෙතා සප්පාතතාදිමි කතෙ රුපාති. ඉතරං
 හෙතා වුත්තං.

තජ්ජාතාදිති ආනතතතතණ්ථලාති, තත්ථ ච නජ්ජාති වුත්ත
 තසෙන නදිසද්දමිතිප්ථාදෙතා තතො සොවිහතං කතා විහ
 තතිසා සහ සසාරසස දුකාරසස* ආනතතතතණ්ථෙත ‘සද්දධිකා
 අත්ථාධිකො හොති’ ති කතා ජ්ජාතාදෙසෙ කතෙ රුපං. නජ්ජාති
 නදිසද්දතො නාට්ඨතං කතා විහතතිසා සහ සසාරසස දුකාරසස
 ජ්ජාතාදෙසෙ කතෙ රුපං. ඉතරමපන තතොට තිර්ථෙකං ජෙතක
 ට්ඨතං කතා වුත්තතසෙන විහතතිසා සහ සසාරසස දුකාරසස
 ජ්ජාතාදෙසෙ කතෙ රුපං.

99 සමාභිසම්භවා මහාභිමිති වා

සබ්බරතා උච්චරතා සමාභිසම්භි ඉට්ඨරතසං මහාභිමිති
 ඉට්ඨරත ආදෙසා භොජනී වා සමාසබ්බතං.

පුරිසමහා-පුරිසසමා, පුරිසසමි-පුරිසසමි, පුරිසමිති-පුරිසසමි.

සමාභිසම්භවාමිති කිමසං? වණ්ණමහතා අගනිකා පිරුලප
 පුසං පසසමි, මහතා ජනතං.

“සමාභිසම්භවා මහාභිමිති වා” කිමසමිදවුට්ඨතො, සමාභිසම්භි
 ඉට්ඨරතසං විහතතිසං පටිපාටියා මහාභිමිති ඉට්ඨරතො ආදෙසා
 සොකති විකපෙතොති සද්දපතං. තිපදමිදං පුත්තං. අත්ථා
 පුරිසෙද්දෙසෙව. සමා ට්ඨ ට්ඨ ට්ඨ ට්ඨ = සමාභිසම්භි, තෙසං සමා
 භිසම්භතං, සිඤ්ඤාසම්භතනති පටිපාටියා අට්ඨා ඵලං ට්ඨතං සමා
 ග්ගාහණං උත්තරප්පාපි වතකතොති සද්දපතං. පකති හෙසාට්ඨි
 යාතා සෙත භෙදපි ආකාරෙත අධිප්පාපවිසද්දපතං.

පුරිසමහතාදිති උද්ගරණ්ථි, තෙසමිපන පුරිසසද්දතො සමාභි
 සම්භිසම්භතො කතා ඉට්ඨා මහාභිමිතිආදෙසෙ කතෙ රුපාති.
 ඉතරති වාග්ගණ්ථලාති

වණ්ණමහතනති ආදිති කිවුදුගරණ්ථි, තෙසමහත වණ්ණමහතා
 අගනිකමහතනජ්ඣාතදෙද්දෙහි අංවිහතති. කතා සමාදිනමහවා
 ඉට්ඨා ආදෙසට්ඨකතා සරලොපසකතිසාමාදිමි කතෙ රුපාති.

100. භ නිමමිති කතාකාරෙහි

තත්ථ ඉට්ඨරතෙහි කතාකාරෙහි සමාභිසම්භවා මහාභි
 ඉට්ඨරත ආදෙසා භොජනී.

අසෝ ධාතා හසං උපපජ්ඣති, අසවං ධාතෙ හසං භිඤ්ඤිති; අසෝ, අසවං.

කතාකාරෙති කිමදං? නිසා, නමයි; ඉමමනා, ඉමමයි

“න කිමෙති කතාකාරෙති” කිමදම්භිදමුච්චතො, තඉම ඉච්චෙ තෙති කතාකාරෙති සමාසීනතං. මහාවිති ඉච්චෙතො ආදෙසා න තොනතිති සද්ධපනස්. තිපදම්භිදං සුත්තං. සමාසීග්ගපඤ්ඤා මහාවිග්ගපඤ්ඤා වානුචිත්තතො තඉම ඉච්චෙතෙති කතාකාරෙති සමාසීනතං. මහාවිති ඉච්චෙතො ආදෙසා න තොනතිති අදෙසා භිසම්චිත්තසෙසවාසාවා අත්තො ඉහ භිග්ගපඤ්ඤා නානු චිත්තතො, තො ච ඉමො ච = කිම, තෙති කිමෙති, කතො අකාරෙ සෙසං. තො = කතාකාර, තෙති කතාකාරෙති

අසෝ අසීනතිමානී උද්ගරණති, තසද්දතො සමාසී-විගතති යො කතො “සබ්බිනාමකාරෙත පඨමො, තස්ස වා නතතං සබ්බි තෙ” තාඤ්ඤිති “සමාසී-පංසාසිතො” නති තසද්දස අතතං කතො අනතතරසුතොන ආදෙසෙ සමසතො කතාකාරතො ඉමිනා සමාසීනතං. මහාවිතිආදෙසෙ අසතෙ රූපානි අපරති අසමාඅසීනති ඉමසද්දතො සමාසී-විගතති යො කතො “තස්ස වා නතතං සබ්බිතං, සසමා.ධ.ස.සාසිතො” නති අඤ්ඤිති “ඉම සද්දස වෙ” ති අතතං. කතො චිත්තතසෙන ආදෙසෙ සමසතො ඉමිනා තසම්මකතෙ රූපානි තමිනාතඤ්ඤිති කිමුද්ගරණති, තානි සුච්ඤ්ඤාසෙතෙව.

101 සුඤ්ඤාසාරෙ ඵ

සුඤ්ඤාසාරෙ අකාරෙ ඵත්තමාසජ්ජතො

සබ්බිසු, සෙසු, රතසු, රකසු ඉමසු, පුට්ඨසු, කුසලසු, තුමසු, අමසු සබ්බිසු, සෙසු, රතසු, රකසු, ඉමසු, පුට්ඨසු, කුසලසු, තුමසු, අමසු

“සුඤ්ඤාසාරෙ ඵ” කිමදම්භිදමුච්චතො, සුඤ්ඤාසාරෙසු විගතසු අකාරෙ ඵත්තමාසජ්ජතොති සද්ධපනස්. තිපදම්භිදං සුත්තං. අදෙසා සුච්ඤ්ඤාසෙතෙව

සබ්බිසුතඤ්ඤිති උද්ගරණති, තත්, සබ්බිසුති සබ්බිසද්දතො සුච්ඤ්ඤාසාරෙ. කතො ඉමිනා සබ්බිසද්දතොස ඵත්තො කතෙ රූපං ඉතරති සුච්ඤ්ඤාසෙතෙ, තත් ච කිංසද්දස “කිසස ක වෙ වෙ” ති ඵත් වග්ගපඤ්ඤා කාරෙදෙසො තොති

102 සබ්බිනාමානං නමයි ච

සබ්බිසං සබ්බිනාමානං අකාරෙ ඵත්තමාසජ්ජතො නමයි විගතති

සබ්බිසං—සබ්බිසානං, සෙසං—සෙසානං, රතසං—රතසානං; රකසං—රකසානං, ඉමසං—ඉමසානං, තුමරසං—තුමරසානං, කතමසං—කතමසානං

සබ්බිනාමානමිති කිමදං? වුඛාතං සත්ථානං.

අකාරෙති කිමසිං? අමුසං—අමුසානං.

නමිති කිමසිං? සබ්බි ඉමි.

චසදදග්ගසං චගග්ගමනුකඛ්ඛිතසං.

“සබ්බනාමානං නමිති ච” කිමසමිදමුච්චිතො, සබ්බසං සබ්බි නාමානං අකාරෙ එතතමාපජ්ජතො නමිති විභතතිමුති ස්ථපත තිං. තිපදමිදං සුතතං. අනතතරසුතතතො අකාරග්ගගණසස එග්ගගණසස චානුවතතතතො සබ්බනාමානං අකාරෙ නමිති විභතතිමිති එතතමාපජ්ජතොති අසො. චග්ගගණමෙග්ගගණසු කඛ්ඛිතසං, තත් පසොපයං ගෙඬා වුතතමෙව.

සබ්බසනති අදිති උද්ගරණති, තස්ම ච සබ්බසනති සබ්බි සද්දතො නංචචනං කඬා “සුභිසිකාරෙ එ” තාසිකිච්ච ඉමිතා අකාරසස එතතං කඬා “සබ්බනාමකාරතො පඨමො” තාසිකිච්ච “සබ්බතො නං සංසාත” නති නංචචනසස සංආදෙසෙ කතො රූපං. යෙසනති අදිති සුච්චෙඤ්ඤසෙවෙව. සබ්බසානතති අදිසු “සබ්බතො නං සංසාත” නති සානමාදෙසොව විසෙසො.

අමුසං අමුසානතති කිමුද්ගරණති, තෙසමිපත අමුසද්දතො නං චචනං කඬා සතිපි සබ්බනාමතො අතකාරනතතො ඉමිතා එතතමකඬා “යොසු කතතිකාරලොපෙසු දිස” නති අසිකිච්ච “සුතංසිසු වෙ” ති දිසං කඬා වුතතතෙසෙ නංචචනසස සංසානං ආදෙසෙ කතො රූපානි.

103. අතො තෙන.

තස්ම අකාරොතො භාවචනසස එතාදෙසො ගොති.

සබ්බිචත, ටසන, ගතන, ගකන, අතන, පුටිසන, රූපන.

අතොති කිමසිං? මුතිතා, අමුතා, යිකමුතා

තාති කිමසිං? තස්මා, තස්මා.

“අතො තෙන” කිමසමිදමුච්චිතො, අකාරතතො නාචච නසස එතාදෙසො ගොතිති ස්ථපතසං. තිපදමිදං සුතතං. අසො සුච්චෙඤ්ඤසෙවෙව.

උද්ගරණතිපි සුච්චෙඤ්ඤසෙවෙව, තස්ම අතොතති ඉමිසද්දතො නාචචනං කඬා “සබ්බසිමසෙස වා” තාසිකිච්ච “අතිමි තාමි වෙ” ති ඉමිසද්දසස අතාදෙසං කඬා ඉමිතා නාචචනසස එතා දෙසං කඬා සරලොපපකතිනාමාදිමිති කතො රූපං. මුතිතා අමුතා යිකමුතාති කිමුද්ගරණති, තාති සුච්චෙඤ්ඤසෙවෙව. තස්මාසිපි කිමුද්ගරණං, තං සුච්චෙඤ්ඤසෙවෙව.

104. සො.

තස්ම අකාරොතො ඛිච්චනසස ඛිකාරෙ ගොති.

සබ්බො, සො, සො, සො, අමුසො, පුටිසො.

ඛිති කිමසිං? පුටිසානං.

අතොති කිමසිං? සසෙචු

“සො” කිමසමිදමුච්චිතො, අකාරතතො උතතරසස පිච්ච නසස ඛිකාරදෙසො ගොතිති ස්ථපතසං, අනතතරසුතතතො

අනෙකුත් පුළුන්හට හෝ සියලුම අය “ නාමානං සමාසො සුතත
 යො , උභෙ තප්පරිසා ” නාමිතිව “අමාදයො පරපදෙහි ’ ති
 සමාසං කථාං තෙතෙව නාප්පරිසසඤ්ඤා කථා ” නාමානං සමාසො
 සුතතයො ” ති සමාසසඤ්ඤා කථා “ තෙසං විපතතියො ලොපා
 වෙ ” ති විපතතියෙ ලුතො “ සරං සරෙ ලොප ’ නති පුබ්බසරෙ
 ලුතො තෙතෙති නිතෙ සමාසතො නාමිතිව කථා තතො
 සුප්පතතියං කථා “ සෙසතො ලොපං ගසිපි ’ ති පිමිති ලුතො
 සොති රූපතො ව අකාරනතො පරසං සිව්වතස්ස ඔද්දායමා
 දෙසො හොතිති අයො

සබ්බොතාදිති උද්ගරණි, තත් ව සබ්බොති සබ්බසඤ්ඤා
 සිව්වතං කථා අනන්තරසුතතමිතිව ඉමිනා සිව්වතස්ස ඔකාර
 දෙසං කථා සරලොපපකතිගාචාදිමිති කතෙ රූපං ඉතර්ති
 පුට්ඨෙඤ්ඤායානෙව

පුරිසානනති කිවුදගරණි, තව පුට්ඨෙඤ්ඤායානෙව සසම්මුතිපි
 කිවුදගරණි, තස්ස පන සංසද්ධිපපදස්ස භූ සත්තාසම්මිමස්ස
 ලබ්බාභූසඤ්ඤාදිස්ස ‘ නිවෙ ” ති නිව්භවිතං කථා ‘ නි ලොපො
 වෙ ” ති නිවිති ලුතො කිතකතො නාමිතිව කථා තතො සුප්ප
 තතියං කථා සතිපි පිමිති අනකාරනතො ඉමිනා සිව්වතස්ස
 ඔකාරමකථා “ සෙසතො ලොපං ගසිපි ’ ති පිමිති ලුතො රූපං

105 සො වා

නස්මා අකාරනො නාමවනස්ස සො ආදරසො හොති වා
 අත්ථසො, බ්‍යඤ්ඤානසො සුග්ගසො පදරසො, සසරසො උපාස
 රසො, සබ්බරසො ධානරසො, එමරසො

වාති කිමස්ස? පාදෙන වා පාදරහෙන වා චංසාථිගහෙන

“ සො වා ’ කිමස්මිදමුච්චිතො අකාරනතො පරසං නාවච
 තස්ස සොආදෙසො හොති විකප්පතාති සද්දතත්ථ. චිපදමිදං
 සුතං “ අනො තෙනා ’ ති ඉතො අනොග්ගහණ්ච නාග්ගහ
 ණ්ච චිතතො ‘ අනො තෙනා ’ ති එතස්සානන්තරං ඉමස්ස චච
 තං “ සො ” තිමස්ස තිච්චිදිපතත්ථ. අයො පුට්ඨෙඤ්ඤායානෙව

අත්ථසොතාදිති උද්ගරණි, තත් ව අත්ථසොති අත්ථසඤ්ඤා
 නාවචතං කථා “ අනො තෙනා නාමිතිව ඉමිනා නාවචතස්ස
 සොආදෙසෙ කතෙ රූපං සුතතසොතාදිති පුට්ඨෙඤ්ඤායානෙව
 පාදෙනාතාදිකං වාග්ගහණ්චිත්‍රං, තං පුට්ඨෙඤ්ඤායානෙව

106 දිසොරෙති

දිසඛර ඉච්චිතෙති සමාවචනස්ස සොආදරසො හොති වා

දිසරසො—දිසමිනා ඛරසො—ඛරමනා

දිසොරෙතිති කිමස්ස? අමුතා සරංගා, චචනමනා

“ දිසොරෙති ’ කිමස්මිදමුච්චිතො, දිසඛර ඉච්චිතෙති සමාවච
 තස්ස සොආදෙසො හොති විකප්පතාති සද්දතත්ථ. චිපදමිදං
 සුතං. ‘ සමාතිස්මිතං මහාතිමිති වා ති ඉතො සංග්ගහණ්චස්ස

මණ්ඩුකහතානුවතතතතො දීඝඔර ඉච්චතොති ස්වාච්චනස්ස සොආදෙසො හොති වික්ඛප්පනාති අත්ථො.

දීඝසො, ඔරසොති උද්ගරණ්ඨි, තෙති පත දීඝඔර ඉච්චතොති ස්වාච්චන. කඤ්ඤා “සමානිසමිතං චගාතිමිති වා; සො වා” තාති කිච්ච ඉමිතා සමාච්චනස්ස සොආදෙසෙකතෙ රූපාති. දීඝමනා ඔරමනාති වාග්ගහණථලාති, තාතිපි ඉතරුනිපි සුච්ඤ්ඤස්ස තෙව.

107 සබ්බසොනිනමාථ

තස්මා අකාරතො සබ්බස්ස සොනිනං ආථිආදෙසා හොතාති වා සථාසබ්බස්සං.

පුරිසා, පුරිසෙ, රූපා, රූපෙ.

වාති කිමස්සං? අග්ගසො, මුහුසො, ඉසසො.

සොනිනතාති කිමස්සං? පුරිසස්ස, රූපස්ස

අකාරතොති කිමස්සං? දුක්ඛතො, අවිච්චිති, අහංති ජලහංති චුති වරහංති

“සබ්බසොනිනමාථ” කිමස්මිද්දුච්චතො, අකාරතො සබ්බස්ස සොනිනං. ආථිආදෙසා හොතාති සථාසබ්බස්සං වික්ඛප්පනාති ඤාපනස්සං. විපදමිදං පුත්තං අග්ගාග්ගහණමිතානුවතසතො වාග්ගහණං, අත්ථො සුච්ඤ්ඤස්සෙව යො ච යො ච නි ච නි ච = යොති යො සබ්බෙ යොනියො = සබ්බයොනියො, තෙසං සබ්බසොනිනං, යොනිනතාති අවඤ්ඤා සබ්බාග්ගහණං. මිනනව යොනං මිනනව භිතං ගතිනභාවිඤ්ඤාපනස්සං. යොච්චනං හි දුච්චං, පඨමාබ්හුච්චනං. දුච්චාබ්හුච්චනං. නියාදෙසොපි දුච්චො, “යොනං හි හපුංසකෙති, අතො නිච්චං” ති විතනං ගොතං වුත්තතතා. ඉධ පත යොනිනතාති වුත්තො පඨමාබ්හුච්චනං. තප්පවිබ්බතිසාදෙසං වා දුච්චාබ්හුච්චනං. තප්පවිබ්බතිසාදෙසං වා ගහෙතො යොනිනතාති බ්හුච්චනං කඤ්ඤා වුත්තතතිපි සංකා සියා, තතතිවුත්තතස්සං සබ්බාග්ගහණං. කතං, තෙන සබ්බයොච්චතො සබ්බනියාදෙසෙ ව සබ්බාග්ගහණෙන සංගණනාතිති දඬබ්බං. ඉධ ව පඨමාබ්හුච්චනස්ස තප්පවිබ්බතිසාදෙසස්ස ව ආකාරදෙසො හොති, දුච්චාබ්හුච්චනස්ස තප්පවිබ්බතිසාදෙසස්ස ව ඵකාරදෙසො හොතිති දඬබ්බං. තෙනාප වුත්තසං සථාසබ්බස්සතාති.

පුරිසාතදීති උද්ගරණ්ඨි, තස්ස ව පුරිසාති පුරිසසඤ්ඤො පඨමාසොච්චනං කඤ්ඤා “අතො තෙන, සො වා” තාතිකිච්ච ඉච්චතා සොච්චනස්ස ආකාරදෙසං කඤ්ඤා සරලොපපකතිභවාදිමිති කතෙ රූපං. පුරිසෙති තස්මාච දුච්චාසොච්චනං. කඤ්ඤා තස්මිමිතා ඵකාරදෙසාදිමිති කතෙ රූපං. රූපාති රූපසඤ්ඤො පඨමාසොච්චනං. කඤ්ඤා “යොනං හි හපුංසකෙති” ති අවිච්චිව “අතො නිච්චං” තති තස්ස නියාදෙසං කඤ්ඤා තස්මිමිතා ආකාරදෙසාදිමිති කතෙ රූපං. රූපෙති තස්මාච දුච්චාසොච්චනං. කඤ්ඤා වුත්තතසෙන භස්සෙති තස්මාච දුච්චාසොච්චනං. කඤ්ඤා ඵකාරදෙසාදිමිති කතෙ රූපං.

අග්‍රායෝ වූ නයෝ ඉසයෝහි වාග්‍යානන්තරානි, ගොසමපන අග්‍රානිවුතිඉසිසඤ්ඤාති යොවමන. කනි, වුග්‍රානනෙත කුස ආදි. කනි, “පච්චිනමග්‍රා” නති අධික්චි “ගොසමකතරසො, කො” ති කුසස අග්‍රා. කනි, සතිපි* අකාරගො පරසි. යොවිති වාග්‍යානන්තරාන ඉතිතා ආදෙසෙ අකතෙ රුපානි.

පුරිසසස රූපසසාති කිවුදුගරණනි, තානිපි පුටිඥෙදුදසසනෙව. දණ්ඩිනො අගගි මුනිනිපි කිවුදුගරණනි, තසථ ච දණ්ඩිනොති දණ්ඩිසදුතො යොවචනං කථාං සනිපි යොවගි අනකාරනනනා ඉමිනාදෙසමකථා, “අසො රසසමෙකචචනසොසථි චෙ” ති රසසං කථා, “තං නිනො කතරසං” ති අබිකිචච “යොනං නො” ති නොආදෙසෙ කතෙ රූපං. අගගිති අගගිසදුතො යොවගි කතෙ වුතනනසෙන ආදෙසමකථා, “කිලතො සසස නො වා” ති අබිකිචච “සපතො ච යොනං ලොපො” ති යොවගි උතෙත “යොසු කතනිකාරලොපෙසු දිස” නති දිසෙ කතෙ රූපං. ඉතරං පුටිඥෙදුදසසනෙව.

108. සමාසපිහනං වා.

[illegible]

ធូរជ័រ—ធូរជ័រស្រី ; ធូរជ័រ—ធូរជ័រស្រី.

අනාථයෙක් කිවේ? දණ්ඩනා, දණ්ඩසම්, ගිනුනා
ගිනුසම්.

“සමාසවිනතං වා” කිමසම්මිදමුච්චතෙ, අකාරතො සමාසවිනතං සථාසංඛ්‍යං ආඵආදෙසා භොගානි විකපොතානි ඤාපකස්සං. ටිපද මිදං සුගතං. අනොගගහණං ච ආඵගගහණං චානුචරතතො, වාගගහණං ආඵගගහණං සුකඛිතිතස්සං, තෙතානුකඛිතිතමපි වගගහණං සුකඛිතිතමෙවොත්තරං චානුචරතතො, භෙදා වාගගහණස්ස කථිස්සනාදිපකස්සං ව. අපෙස්සං සුච්ඡෙදෙදෙසව.

පුරිසා පුරිසෙති උද්ගරණ්ඨි, තෙසමන පුරිසසද්දතො යො
 සො.විතතියෙසො කථා “අතො තෙන; සො වා; සබ්බිසොතිත
 මාථ” ති අබ්බිවි ඉවිතා තෙසං පටිපාටියා අථආරෙසෙ කථා
 සරලොපපකඨිතාචාදිව්ඨි කතෙ රූපාදි. ඉතන්ති මාග්ගසන්
 ඵලාදි.

දණ්ඩිතාතද්විති නිද්දේශරණති, තත්ව දණ්ඩිතාති දණ්ඩිතා
 හෝ සොට්ටිතං. කතිං හෙතිං වුත්තනසෙත රසං. කතිං දතං
 රත්තනතං, ඉධ වුත්තවිධිතං. කතිං වුත්තනසෙත භාසනං. කතිං
 “සො නා” ති ද්විතිතං “භාසනාතෙ” ති සොට්ටිතං. නා
 භාසනං කතෙ රුපං. දතංති පුට්ඨෙත්තං. තෙව.

* අයුතු, නොමනා, වැරදිව පවතින සෑම කාර්යයක්ම සහිතව සිදුවන බැවින්, මෙම

109. අස චතුරස්කවචනයා භූ
 නස්මා අකාරොතා චතුරස්කවචනයා අසාරදොසා රහාති වා.
 අසාස, සිතාස, සුචාස, රදවමනුසානං බ්‍රිඛා ලොරක
 උපපජති.

අකාරොතාති කිමනං? ඉඛිසා.

චතුරස්කවචනං? පුටිසසා බ්‍රිඛං.

එකවචනයාති කිමනං? පුටිසානං ඛනං දදති.

වාති කිමනං? දුතා රහාති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා.

භූසද්දගතරණන නං රහාති.

අනානං, සිතනං, සුචනං.

"අස චතුරස්කවචනයා භූ" කිමනම්දමුච්චතො, අකාරොතා
 නො චතුරස්කවචනයා අසාරදොසා රහාති විකප්පනාති සද්ද
 නානං. සිපදමිදං පුතනං. අනොනානණච වාග්ගණචානුචතන
 තො, අරහා පුටිසෙද්දසංචො. චතුරස්කවචනං = චතුරස්ක
 වචනං, නස්මා චතුරස්කවචනයා. අස සසා භූති වතනබ්බි චතු
 රස්කණ්ණං ජජිව්චජනනං. අස චතුරස්කවචනං චතුරස්ක
 වචනයානං. චතුරස්කවචනම්චජනනං. අනානණචචං සස
 මෙව චසබ්බි.

අසාසානදිති උද්ගරණති, තත්ථ ච අසාසාති අසසද්දතො
 චතුරස්කවචනං. සපිසතති. කතා "අතො තෙන; සො වා" ති
 අසිකිච්ච ඉමිනා තස්සාසාරදොස කතො සරලොපපකතිතාචාදිච්චි
 කතො රූපං. ඉතර්ථ පුටිසෙද්දසංචො.

ඉඛිසාති කිමුද්ගරණං, තං පුටිසෙද්දසංචො. පුරිසසා බ්‍රිඛ
 තතිපි කිමුද්ගරණං, තච්ච පුටිසෙද්දසංචො. එත්ථ ච බ්‍රිඛසද්දප්ප
 යොගො ජඨතතතවිඤ්ඤාපතනං. පුරිසානතතිපි කිමුද්ගරණං,
 තච්ච පුටිසෙද්දසංචො දදතිති ඉදංචි චතුරස්කවචනෙද්දප්පතනං.
 සමණස්සානදිතිපි කිමුද්ගරණති, තාති පුටිසෙද්දසංචො.
 තත්ථ ච දුතා රහාතිති ඉදංචි චතුරස්කවචනෙද්දප්පතනං.

භූසද්දගතරණන අසාසිකො රහාති කතා චතුරස්ක
 වචනයා සච්චතොති. අනානණති ආදිති උද්ගරණති, තත්ථ ච
 අනානණති අනාසද්දතො චතුරස්කවචනං. කතා තස්ස භූසද්ද
 ගතරණන සච්චාරදොස කතො රූපං. ඉතර්ථ පුටිසෙද්දසංචො.

110. ගංසා රතච්ච ච සබ්බිතාරමිති.

රතච්ච සබ්බිතාරමිති අකාරොතාති සමාසංස ඉංච්චරතසං
 ගංසා ඉථිඉසාරදොස රතච්ච රහාති.

සබ්බිසා, සබ්බිසා, සබ්බිසා; සබ්බා, සබ්බි, සබ්බා; ගබ්බා,
 ගබ්බි, ගබ්බා; සබ්බා, සබ්බි, සබ්බා; ඉබ්බා, ඉබ්බි, ඉබ්බා.

විසද්දගතරණං අනොනානණචනුකම්භිතනං.

සබ්බිතාරමිති කිමනං? සාපා, සාරප, සාපාස

“නදියා තෙව ව සබ්බතාමෙති” කීමත්මිදමුච්චතො, සබ්බ
තාමෙති අකාරතෙතති සාසංසාතං ගෙඨා වුතතා තසො ආච්ඡාදා
දෙසා තෙව් ගොතති සුපතති. පට්ඨමිදං පුතතං. අතො
ගාතමිතානුචතතො, එවගාගන්. සබ්බද්ධි න ගොතති
සුපතති; සද්දස්සා අත්ථිසො ගොතති කථා සොත්ථගන්
නිවතතති. වා. වග්ගන්තමිතොගාගන්තකමිතති, තත්
පසොරතං ගෙඨා වුතතමෙව. අනන්තරපුතතමිතොගාගන්ත
තො, අත්ථිසා පුට්ඨෙසුදෙසව. උද්ගරණති පුට්ඨෙසුදෙසතෙව.
සංසද්දසා සාදෙසො ගෙඨා වුගොතව

පාපාතද්ධි කිවුදගරණති, තත් ව පාපා පාපෙති ඉමාති ගෙඨා
පුරිසා පුරිසෙති එත් වුතතතෙත සුපතති පාපායාතිදමත
අත්ථාසාතිමිතව සද්ධි

111. සංභා භාදිතං.

තස්මා සංභා භාදිතමෙසවචනාතං විසතතිගන්තං අසා
දෙසො ගොති

සංභාසං භාතං නමිමා, සංභාසං දිසංභ, සංභාසං නිසංභං
විසංභං, සංභාසං පෙග්ගංභා, සංභාසං ගෙට්ඨිතං සිලං

සංභාති නිමසං? රහතිසා, වට්ඨසා, වෙග්ගසා, දෙවිසා

භාදිතමිති නිමසං? සංභාසං, විසංභං, විසංභං, වෙග්ගං

එසවචනාතමිති නිමසං. සබ්බාසු, සාසු, භාසු, කාසු, ඉමාසු,
පොසු

“සංභා භාදිතං” කීමත්මිදමුච්චතො, සංභා පරතං භාදිත
මෙසවචනාතං විසතතිගන්තං ආසාදෙසො ගොතති සුපතති
පට්ඨමිදං පුතතං. “ආස වතුසෙසවචනසා තු” කී ඉතො ආසග්ග
ගන්තමෙසවචනගන්තමිතානුචතතො, අත්ථිසා ව විගාගො ව
පුට්ඨෙසුදෙසව

සංභාසංභාතද්ධි උද්ගරණති, තත් ව සංභාසංභාති සංභාසං
සද්දතො “ඉත්ථිසමතො ආපට්ඨමෙස” කී ආපට්ඨමෙසං කථා පර
ලොපපසතිගාචාදිති සතො “නමිතමාසකිතකා නාමිමාත
වෙතුනාදිසු වෙ” කී එත් වග්ගන්තමිතා නාමිමිව කථා තතො
තාවචනං කථා “ආලපතෙ පි ගසෙසුදෙසං, තෙ ඉත්ථිසම
පො” කී අට්ඨකිව “ආසො” කී සංභාසංභාති “ආස වතුසෙ
සවචනසා තු” කී අට්ඨකිව ඉමිතා නාවචනසාසාදෙසං කථා
පරලොපපසතිගාචාදිති සතො රූපං ඉතති පුට්ඨෙසුදෙස
තෙව.

රහතිසා වට්ඨසාතද්ධි කිවුදගරණති, තත් ව වට්ඨසාති වට්ඨ
සද්දතො නාවචනං කථා “ආලපතෙ පි ගසෙසුදෙසං, ඉත්ථිසම
වතුසෙසවචන” කී අට්ඨකිව “තෙ අත්ථිසම පො” කී පසංභාසං
කථා සති පාදිමිති සංභාසංභාති ඉම වුතතමිතාතමකථා “ගස

වතුණේකව්වනයාන තු" ති අභිකිව්ව "පතො යා" ති නාව්වනයා
යාදෙසං කතා "අසො රසසමෙකව්වනයොසාපි වෙ" ති අගසා
රසසා කතො රූපං. ඉතරං සුච්ඡෙද්දායාමෙව

කඤ්ඤානති ආදීනිපි කිවුදුගරණති, තෙසං පන කඤ්ඤාචර්ණ
විණගබ්‍යාසදෙසුති අවිගතති. කතා සතො නාදිනමහාවා ඉමිනා
වුත්තවිසිමකතා සරං ලාපපකතිහාවාදිමහි කතො රූපානි සකිං
සුත්තදීති කිවුදුගරණති, තානි සුච්ඡෙද්දායාමෙව.

112. පතො යා.

නසමා පතො නාදිනමෙකව්වනානං විගතතිගණනං යාදෙ
සො ගොති.

රතතිසා, ඉතපිසා, වටුසා, බෙත්තසා, රෙවිසා.

නාදිනමිති කිමසං? රතති, රතතිං; ඉතපි, ඉතපිං.

පතොති කිමසං? කඤ්ඤා, විණස, ගබ්‍යාස, සභාස.

එකව්වනානමිති කිමසං? රතතිනං, ඉතපිනං.

"පතො යා" කිමසම්ඥවුට්වතො, පතො පරිතං නාදිනමෙක
ව්වනානං විගතතිගණනං යාදෙසො ගොතිසි ඤාපකසං විපද
මිදං සුත්තං. එකව්වනයාහණං ව නාදිනාහණං ව වත්තතො,
අසො සුච්ඡෙද්දායාමෙව

රතතිසානාදිති උදුගරණති, තාති ගෙඨා වුත්තානෙව. රතති
තාදිති කිවුදුගරණති, තසු ව රතතිසි රතතිසද්දතො සිව්වනං
කතා ගෙඨා වුත්තානෙතෙ පසඤ්ඤා කතා "සෙසතො ලොපං
ගපිපි" ති සිමහි ලුගතො රූපං ඉතරති සුච්ඡෙද්දායාමෙව.
කඤ්ඤායානාදිති කිවුදුගරණති, තාතිපි සුච්ඡෙද්දායාමෙව.
රතතිනං ඉතපිනමිති කිවුදුගරණති, තසු ව රතතිනමිති එසා
"සොසු කතතිසාරලොපෙසු දිස" නති අභිකිව්ව "සුතංහිසු වෙ"
ති දිසො ගොති සෙසං සුච්ඡෙද්දායාමෙව.

113. සමාතො ගසෙස වා.

නසමා සමාතො ගසෙස අනාරභාකාරඉකාරජකාරඵකාත්තදෙසා
ගොති වා

ගො සව-ගො සවා-ගො සවි-ගො සවි-ගො සවෙ.

"සමාතො ගසෙස වා" කිමසම්ඥවුට්වතො, සමාතො ගසෙස
අකාරභාකාරඉකාරජකාරඵකාත්තදෙසා ගොතිසි ඤාපකසං. වතු
පදපිදං සුත්තං. වානාහණං පග්ගහණසා කිව්වනානමිති, අසො
සුච්ඡෙද්දායාමෙව.

එනාහණසා පඨි ගභිතාසාරෙ "සර්ග සරෙ ලොප" නති
එසෙව වුත්තො.

තො සමානාදිති උදුගරණති, නෙසමපන සබසද්දතො ජිතව්ව
නාතිසාරමිතිව්ව "සතො ව විගතතිසො" ති විගතතුප්පතො.
කතා "පිට්ඨප්පසාදානිසතං සාමිසතං සංසු" ති තසාපතිස
ඉප්පසමෙත සති 'විගතිව්වසුප්පසාදානිසතං සද්දාප්පතො' ති කතා
"උච්චතෙසං පඨිවං" තාතිව්ව "අලපතෙ වෙ" ති පඨිවෙතව්ව

නං කතා "අලපතෙ සි ගසඤ්ඤා" ති තස්ස ගසඤ්ඤා කතා
ඉමිතා ගස්ස ආදෙසෙ කතා සරලොපපකතිභාවාදිවිති කතෙ
රූපාති තස්ස ච කොතිති අලපතතනතිදස්සනස්ස. වුතත.

114. සතෙ ව

නසමා සතො ගස්ස ඵසාරණං පොති

පොති අරසා පොති කසෙද්දා, පොති සන්දිට්ඨං*

වසද්දගගහණං අවධාරණස්සං සතතිව්වානං.

"සතෙ ව" කිමස්සිදමුච්චතෙ, සතො පරස්ස ගස්ස ඵසාරණ
දෙසො කොතිති සද්දපනස්සං. තිපද්දිදං පුතතං අනන්තරපුතෙත
සතිපි ඵසාරණං ඉත ඵසාරණස්සාරණං. සෙසතිව්ගතතස්සං
ගස්සගගහණං විකායාවතතතෙ, අතො පුට්ඨෙද්දාදෙසෙව වගගහ
ණං සත "අසො රස්සමෙසව්වතසොකපි චෙ" ති ඵස්ස විස
අවධාරණස්සං. †

පොති අරසංගාදිති උද්ගරණති, තෙසමපන අසංකඤ්ඤාගති
දිස්සෙද්දති වුතතතසෙන ආපච්චිතාදිං කතා සසඤ්ඤා කතා අල
පතෙකව්වතං. කතා තස්ස ච ගසඤ්ඤා කතා අනන්තරපුතත
විසිකව්ව ඉමිතා ගස්සසාරණදෙසං. කතා සරලොපපකතිභාවාදිවිති
කතෙ රූපාති.

115 න අමමාදිතො

තොතො අමමාදිතො ගස්ස ඵසාරණං න පොති

පොති අමමා, පොති අනාතා, පොති අමමා, පොති කාතා

අමමාදිතොති කිමස්සං? පොති කසෙද්දා

"න අමමාදිතො" කිමස්සිදමුච්චතෙ, අමමාදිතො ගස්ස ඵසාරණ
දෙසො ක කොතිති සද්දපනස්සං. තිපද්දිදං පුතතං ගස්සගගහණ
මෙග්ගාගතිව්ව වතතතෙ, අතො පුට්ඨෙද්දාදෙසෙව

අමමාතාදිති උද්ගරණති, තෙසමපන අමමිඅනනඅමමිතා
තසඤ්ඤාති වුතතතසෙන ආපච්චිතාදිං කතා සසඤ්ඤාව කතා අල
පතෙකව්වතං. කතා තස්ස ච ගසඤ්ඤා කතා "පඛාතො ගස්ස
චා" ති අවිකිව්ව "සතෙ චෙ" ති ගසඤ්ඤාසාරණදෙසෙ සමපතෙත
තමෙව පුතතව්වසමිකිව්ව ඉමිතා පටිසෙධං. කතා "සෙසතො
ලොපං ගජ්ජි" ති ගමිති ලුගත රූපාති කිවුද්දගරණං පුට්ඨෙද්දා
සාමෙව

116 අකතාරස්සා ලොතො සොලපතස්ස චෙචො

නසමා අකතාරස්සා ලොතො සොලපතස්ස චෙචොආදෙසා
පොති

හිකව්වෙ—හිකව්වො ගතගම—ගතගමො

අකතාරස්සාති කිමස්සං? සසම්මුච්චො

ලොතාති කිමස්සං? භාගිසො, ඛෙත්තසො, සාගුසො

අලපතසොති කිමස්සං? ගත පෙතමො ගත හිකව්වො

'අකතාරස්සා ලොතො සොලපතස්ස චෙචොආදෙසා කොතති සද්ද
ප

නන්. වතුසාදමිදං. අයො භුට්ඨෙකුසෙසං. කතොරසෙසං
සෙසං = සො කතරසෙසා, භ කතරසෙසා අකතරසෙසා, තස්මා
අකතරසෙසා, ලභොතිමිනා තුලාසිකරණං. යො ව සො ආලප
තො වාති = යාලපතො, තස්ස යාලපනස්ස

භික්ඛවෙනාදීති උද්ගරණති, තාති හෙති, වුත්තානෙව. සසමිඳු
වොති කිවුද්ගරණං, තමි හෙති වුත්තමෙව.

තාභිසෙතාදීති කිවුද්ගරණති, තෙසමිපත තාභිසෙතාතු
සෙද්දති ආලපනසොච්චතං. කතා වුත්තනසෙන පසඤ්ඤං
කතා සතිපි යාලපනෙ ලස්සානාචා ඉමිනා ආදෙසස්මිමකතෙ
රූපාභි. තෙහෙතෙවො තෙ භික්ඛවොතිමානිපි කිවුද්ගරණති,
තෙසං තෙතුනිඤ්ඤෙති “ලිඛිතං පඨමං” ති පඨමායොච්ච
තං කතා ලපඤ්ඤං කතා සතිපි අකතරසෙස ලස්මි යාලප
නස්සානාචා ඉමිනා ආදෙසෙ අකතා “භපතො ව යොධං ලොපො”
ති අධිකිවු “ලභො වොකාරො වෙ” ති යොච්චතස්ස වොකාර
දෙසං කතා “පචාදිතමිතං, යොකිකතරසෙසා කො” ති අධි
කිවු “වෙචොසු ලො වෙ” ති අතෙක කතෙ රූපාභි.

117 කුලංගා සස්ස භො වා

තස්මා කුලංගා සස්ස විහතනිස්ස භොභුදෙරසා හොති වා.

අග්ගිංගා—අග්ගිස්ස, සට්ඨංගා—සට්ඨස්ස, දණ්ඩිංගා—දණ්ඩි
ස්ස, භික්ඛුංගා—භික්ඛුස්ස, සසමිඳුංගා—සසමිඳුස්ස.

සංස්සති කිමස්. ? ඉසිනා, භික්ඛුනා.

කුලංගාති කිමස්. ? පුරිසස්ස.

“කුලංගා සස්ස භො වා” කිමස්මිද්වුට්ඨතෙ, කුලංගා සස්ස
විහතනිස්ස භොභුදෙරසා හොති විකප්පෙතාති ඤාපනන්. වතු
සාදමිදං පුත්තං. අයො ව විත්තතො ව භුට්ඨෙකුසෙසං.

අග්ගිංගානාදීති උද්ගරණති, සඤ්ඤාසිති තාති හෙති වුත්ත
නසෙන භුට්ඨෙකුසෙසති සට්ඨංගා සට්ඨස්සාති, එත්ත සමසද්දතො
වතුසෙසංච්චතං. වා ; ජළඨසච්චතං වා සට්ඨතති. කතා “සඤ්ඤා
සි තොධාතංසෙසු” ති සමසද්දතතස්ස ඉකාරදෙසකරණංච
විසෙසො කිවුද්ගරණති භුට්ඨෙකුසෙසං.

118. සපතො ව යොධං ලොපො.

ගති සසකුල ඉසෙට්ඨෙති යොධං ලොපො ගොති වා.

තඤ්ඤා—තඤ්ඤංගො, විශ්—විශ්ටංගො, රතනි—රතනිංගො,
ඉග්ගි—ඉග්ගිංගො, වසු—වසුංගො, සාගු—සාගුංගො, අග්ගි—අග්ග
ංගො, භික්ඛු—භික්ඛුංගො, සසමිඳු—සසමිඳුංගො, අධි—අධිකි.
ඉසු—ඉසුති.

විත්තනණ්ඩුකපිතස්ස.

“භපතො ව යොධං ලොපො” කිමස්මිද්වුට්ඨතෙ, සසකුල
ඉසෙට්ඨෙති යොධං ලොපො හොති විකප්පෙතාති ඤාපනන්.
වතුසාදමිදං පුත්තං. කුලංගානණ්ඩු විත්තනණ්ඩු විකප්පෙන, යො
ච යො වංගො, තෙසං යොධං, “සරූපානට්ඨෙකසෙසස්ස” තති

එකසෙසං කතාං ගතීතං, හෙතෙව ඛුට්ඨවතං. කතං වාග්ගණං.
කුලනාගණනාකම්මිකං, තස්ස පසොපතං. සෙසාං වුත්තමෙව

කසාදාදිති උදහරණි, හෙසු පුදෙබ්බ වුත්තාති වුලොද
හරණි, ඉතන්ති වාග්ගණනාදිලාභි, තස්ස ව සොභා පුත්තො
“සොසු කතාතිකාරලොපෙසු දිග්” නති දිසො හොති අග්ගසො
භික්ඛවොති එසා අග්ගව වොසාදදෙසො ව අභිනිති එසා නිආ
දෙසොව වුත්තනසොව සමෙත්ති වත්තබ්බං. තං හෙසා වුත්තමෙව

119 ලංහා වොසාරෙභ ව .

කසා ලංහා සොභං වොසාරෙභ හොති වා

භික්ඛවො—භික්ඛු, සසම්මුඛවො—සසම්මු

කාරග්ගහණං කිම්බුද්? සොභං ලංහා ව හොති ජන්තුලංහා
වසග්ගහණමමාරණසං.

අමු පුජිසා නිබ්බන්ති, අමු පුජිසෙ සසසම්ම

ඉති නාමකංසෙස පඨමො කංගො

“ලංහා වොසාරෙභ ව” කිම්බුද්දිවුට්ඨවතො, ලංහා සොභං වො
සාරෙභ හොති විකසෙසනාති සුපතන්ති. කිපදම්මං පුත්තං වාග්ග
හණව සොග්ගහණව වත්තහො, අසො පුජිසෙසොසොව ලංහා
වොති වුත්තොසෙව පිබ්බො කාරග්ගහණං අසන්නරවිඤ්ඤාපතන්ති.
‘සද්දුට්ඨසා අසාධිසො හොති’ ති කතා කාරග්ගහණඵලව වාග්ග
හණඵලව සසමෙව වත්තති .

භික්ඛවොතාදිති උදහරණි, තස්ස ව භික්ඛවොති භික්ඛු
සග්ගහො සොවවතං. කතා වුත්තනසෙසෙ ලසඤ්ඤා කතා “කුල
හො සසෙ හො වා, සපහො ව සොභං ලොපො” ති අභිනිට්ඨ
ඉතිහා සොවවතසෙ වොසාරං කතා “පච්චිකම්මනං, සොකිකත
රසෙසං කො” තාතිකිට්ඨ “වෙවොසු ලො වෙ කිලසෙ අග්ගො
කතෙ රූපං ඉතරං වාග්ගහණඵලං. සසම්මුඛවොති සසම්මුඤ්ඤ
හො සොවවතං කතා ලසඤ්ඤා කතා “අසො රසමෙකවච
නසොකිට්ඨ වෙ” ති රසං. කතා ඉතිහා සොවවතසෙ වොසාර
දෙසෙ කතෙ රූපං ජන්තුලංහාති කාරග්ගහණඵලං, තස්ස පත
ජන්තුසග්ගහො සොවවතං කතා කාරග්ග හණන සොවවතසෙ
තොආදෙසෙ කතෙ රූපං.

අනෙකන්තො නිපාතනං වග්ගහණසෙ ව නිපාතනො තප්ඵලං
දසෙසෙතො වසග්ගහණමවධාරණන්ති ආදිමාහ, තස්ස ව අව
ධාරණං තාම “සුගභිසු වෙ” ති එති විස කිපි නිව්ගතනං. අමුති
අමුසග්ගහො සොවවතං. කතා ලසඤ්ඤා කතා සතිපි ලසා
සොමිති වාග්ගහණ සොවවතසෙ වොසාරදෙසමෙකති, “කුල
හො සසෙ හො වා” ති අභිනිට්ඨ “සපහො ව සොභං ලොපො”
ති සොවවතසෙ ලොපං. කතා “සොසු කතාතිකාරලොපෙසු දිග්”
නති දිසෙ කතෙ රූපං.

සෙසො ව්‍යවහාරිකයා නාමකංසෙස පඨමො පරිච්ඡෙද

120 අමතසා මම සම්පන්නස්ස මස

සබ්බසංඝව අමතසද්දසා සම්පන්නස්ස මම. ආරදරසා හොති
මස විපතතිමති

මම. දීඝගත පුරිසෙත, මම. පටිඤ්ඤානා.

“අමතසා මම. සම්පන්නස්ස සෙ” කීමෙන් මුද්‍රාවට ගෙන, අමත
සද්දසා සෙවිතතතිමති විපතතිමසා සහ මම. ආරදරසා හොතිති
සුපතතී. වතුපදමිද. පුත්ත. අනො පුරිසෙද්දසෙව විප
තතිමසා සහ විපතතිමසා=සම්පන්න, තසා සම්පන්නස්ස, අමතසාති
මිතා තුලාසිකරණ.

මම. දීඝගත මම. පටිඤ්ඤානාති උද්ගරණති, තෙසමපති අමත
සද්දසා “ඒතච්චතපුත්ත. හි, ලිඛිතච නිපට්ඨගෙ” ති අතිකිට්ඨ
“තභො ව විපතතිමසා” ති විපතතිමසා තසා. කතා: “සිසොඤ්ඤා
නාතිසනා. සොඤ්ඤානා. පටි. පු” ති තසාපතිසම්පන්නස්සෙහි සති
‘විපත’=පෙ=පතති’ ති කතා: “සසා දුකුකාමො ගෙවගෙ ධාර
සගෙ වා තං සම්පදග” තති සම්පදගතසද්දසා. කතා: “සම්පදගෙ
වතුසි” ති වතුසෙසවිවතං කතා: වා “සසා වා පටිඤ්ඤානා
තං සාති” ති සාතිසද්දසා. කතා: “සාතිසා. ජපි” ති ජපෙසවිවතං.
කතා: ඉමිතා විපතතිමසා සහ අමතසද්දසා මම. ආරදරසා කතෙ
රුපාති දීඝගත පටිඤ්ඤානාතිමාති වතුසෙසවිවතං පටිදීපතතී.
වුත්තාති

121 මසං යොමති පඨමම

සබ්බසංඝව අමතසද්දසා සම්පන්නස්ස මස. ආරදරසා හොති
යොමති පඨමම

මසං ගම්ඤාම, මසං රදම

අමතසසාති කිමසං? පුරිසා කිමසනති

යොමතිති කිමසං? අතං ගම්ඤාම

පඨමමති කිමසං? අමතානං පසාසි සං.

“මසං යොමති පඨමම.” කීමෙන් මුද්‍රාවට ගෙන, අමතසද්දසා පඨමා
බ්‍රහ්මවිච්ඡෙදාති විපතතිමසා විපතතිමසා සහ මම. ආරදරසා හොතිති
සුපතතී. තිපදමිද. අමතසාගතත්ව සම්පන්නස්සාගතත්ව විගත
ගෙ, අනො පුරිසෙද්දසෙව

මසං ගම්ඤාම. තසා පති අමතසද්දසා පඨමව
කාසිකාරවිසිට්ඨව “ලිඛිතෙස පඨමා” ති පඨමාබ්‍රහ්මවිච්ඡෙදා. කතා:
අතතතරපුත්තවිසිට්ඨව ඉමිතා අමතසද්දසා සම්පන්නස්ස මසං
ආරදරසා කතෙ රුපා. ගම්ඤාමාතිවිච්ඡෙදා පඨමාබ්‍රහ්මවිච්ඡෙදා
වතුසෙසවිවතං. පිත්තං.

පුරිසාති සිද්ධගරණං, තසා පති පුරිසසද්දසා පඨමාසො
විවතං. කතා: පටිපි පඨමායොවිවතං අමතසද්දසානාති ඉමිතා
ආරදරසා කතා: “අතො පතති; සො වා” ති අතිකිට්ඨ “සබ්බ

යොදාගන්නා" කී යොව්වන්සාසාණයෙන්. කවු, "සරලාපො මාදෙසසව්වියාදීමට සරලාපො කු පසනි" කී සුබසරස ලොප. කවු, ජනනිකාවට කවු, නෙතබෙති නිතර රූප.

අනන්තර කිවුදහරණ, තස පන අවසානගො, සිව්වන. කවු, සතිපි අනුසංගො යොව්වන්සාසාණා ඉමිනා අදෙසමකවු, "අවසාන මම. සවිහරනිස සෙ ; කුමනාමනා, තනිමපි" කී අතිකිව්ව "නුමනා පිනිනි වෙ" කී ජිනනායා සහ අවසානගො අනුසංගො සතර රූප. අවසාන. සසසිතිදම් කිවුදහරණ, තස පන අවසානගො දුකියාබහුවවන. කවු, "කුමනාමනා නමා ස" කවු අතිකිව්ව "වා සවසානමො" කී යොව්වන්සා අනුසංගො කවු, සරලාපපකනිකාවාදීමට කතර රූප. සසසිතිදම්ක අසානමනනිකාපකනික.

122. නාමයා රහතා.

සබ්බසංඝො නාමයාමයො සවිහරනිස රහතාඅදෙසො
හොති රසාමිති පඨමෙ
ගුණවරහො කිංකරි
නාමයොති කිංකරි? සබ්බ සතො ගව්ඨනා.
පඨමෙති කිංකරි? ගුණවරහො සසානා.

"නාමයා රහතා" කිංකරිමිද, සබ්බසංඝො නාමයාමයො සවිහරනිස රහතාඅදෙසො හොති රසාමිති පඨමෙති සුපකනි. විපදමිද, සවිහරනිකානන්ධ යොග්‍යානන්ධ පඨමයානන්ධ වහනනෙ, අනෙ, සුචිතෙදෙසෙව.

ගුණවරහො කිංකරිති උදහරණ, තස පන ගුණසංගො ගුණ අස අනිති අනෙ "තදසසනිති වි වෙ" කී අතිකිව්ව "ගුණදිනො වනු" කී වනුපව්වය. කවු, 'වුනානානමසායො හො' කී අසානසංගොපකනික. කවු, "නෙසං විහරනියො ලොපා වෙ" කී ජනනික. ගහනෙති විහරනිලොප. කවු, තනි තනා නාමිව්ව කවු, වුනානසෙන පඨමාබහුවවන. කවු, "අවසාන මම. සවිහරනිස සෙ ; මය. යොමිති පඨමෙ" කී අති කිව්ව ඉමිනා සවිහරනිස නාමයා රහතාඅදෙස සතර රූප. කිංකරිතිදම්ක පඨමාබහුවවනනානිකාපකනික.

සබ්බ සතො ගව්ඨනාති කිවුදහරණ, තස ව සතොති සුචිතෙදෙසොව්ව සබ්බකිමස පන සබ්බසංගො යොව්වන. කවු, නාමයාමයො සතිපි පඨමායොව්වනෙ ඉමිනා අදෙසමකවු, "වා සවසානමො" කී අතිකිව්ව "සබ්බතාමකාරනෙ පඨමො" කී යොව්වන්සාසාණා. කවු, සරලාපපකනිකාවාදීමට කතර රූප. ගුණවරහො පසානනිතිදම් කිවුදහරණ, තස පන වුනා නසෙන ගුණවරහොසංගොතිනිකායොදො තනො දුකියාබහුවවන. කවු, සතිපි නාමිති අසානමනා යොව්වන්සා ඉමිනාදෙසම කවු, "පවාදිකමනා" නති අතිකිව්ව "නාමයා රහතා යොසු

වා" ති නතුසසනාසස අතං කඛා "අතො තෙන; සො වා" ති අට්ඨකිව්ව "සබ්බසොභිතමාථ" ති යොව්වනසස ඵකාඤ්ඤං කඛා සරලොපපකතිසාවාදිමිති කතෙ රූපං පසසනතිදං පන දුතියාඛ්‍යව්වනනාපි අඤ්ඤපනත්ථං.

123. ගාසස රස වා.

සබ්බරසසව නතුසසව්වසසස සවිහනතිසස නතසසාදෙරසා හොති වා රස විහනතිමිති.

සිලවතාසස කාසිතො—සිලවතො කාසිතො.

රසති කිමසං? සිලවා කිමසිති.

"නතසස සෙ වා" කිමසිතිදං, නතුසසව්වසසස සබ්බරසසව සවිහනතිසස නතසසාදෙරසා හොති සෙ විහනතිමිති විසසෙතොති ඤ්ඤපනත්ථං. තිපදමිදං. සවිහනතිසසනමච නතුසසනමච වතන තෙ, අරහ්ඨා පුට්ඨෙඤ්ඤපෙව.

සිලවතාසස කාසිතොති උද්දහරණං, තසස පන සිලසද්දතො සිලමසස අරහ්ඨි අරහ්ඨ චුක්ඛතසෙත වනතුසසව්වසාදිං කඛා තතො සවිහනති. කඛා "අවිහසස මම. සවිහනතිසස සෙ; නතුසස තෙනා" ති අට්ඨකිව්ව දුමිතා නතුසස සවිහනතිසස නතසසාදෙරසෙ කතෙ රූපං ඉතරං වාග්ගනමථලං, තසස පන සිලවනතුසසද්දතො සවිහනති. කඛා "අවිහසස මම. සවිහනතිසස සෙ; නතුසස තෙනා; නතසස සෙ වා" ති අට්ඨකිව්ව "තොතිතා සසථි.තාසථි" ති සවිහනතිසස නතුසස තොආදෙරසෙ කතෙ රූපං.

සිලවාති කිමුද්දහරණං, තසස පන සිලවනතුසසද්දතො සවිහනති. කඛා සවිහනතිසසාසාවා දුමිතා ආදෙසමකඛා "අවිහසස මම. සවිහනතිසස සෙ; නතුසසතෙනා" ති අට්ඨකිව්ව "ආ සිමිති" ති නතුසස සවිහනතිසස ආකාරදෙරසෙ කතෙ සරලොපපකතිසාවා දිමිති කතෙ රූපං.

124 අ සිමිති.

සබ්බරසසව නතුසසව්වසසස සවිහනතිසස ආදරෙරසා හොති සිමිති විහනතිමිති

ගුණවා, පඤ්ඤවා, සිලවා, චිලවා, සතිවා, මතිවා.

නතුසසති කිමසං? පුට්ඨො කිමසිති.

සිමිතිති කිමසං? සිලවතො කිමසිති.

"ආ සිමිති" කිමසිතිදං, සබ්බරසසව නතුසසව්වසසස සවිහනතිසස ආකාරදෙරසා තොති සිමිති විහනතිමිති ඤ්ඤපනත්ථං. විපදමිදං. සවිහනතිසසනමච නතුසසනමච වතනතෙ, අරහ්ඨා පුට්ඨෙඤ්ඤපෙව.

ගුණවාතදිති උද්දහරණති, තාති තෙනා සිලවාති එති චුක්ඛ තසසපන පුට්ඨෙ ඤ්ඤපෙතං. සතිවා මතිවාති එති සතිමතිසංග්ගති සති: වෙති අසං අරහ්ඨි අරහ්ඨ "තදසසසිති ව වෙ" ති අට්ඨකිව්ව

“සතෘදිහි මනතු” හි මනතුපාට්ඨසකරණමෙව විසෙසො. පුරි සොති කිවුදුහරණං, තං පන පුට්ඨෙකුසුද්ධමෙව. සිලවනොතිපි කිවුදුහරණං, තමපන ගුණවනොති ඉතිතාව සදිසං.

125. අං නපුංසංක

සබ්බසංසාර භානුසංසාරසංසාර සමිපතතිස්ස අංආදෙසො හොති සිමිති මිපතතිමිති නපුංසංක වග්ගමානස්ස ලිඛිතස්ස.

ගුණවං විග්ගාං කම්මති, රුචිමං පුංඤ්ඤං චිත්තමති.

සිමිතිති කම්මසං? වණ්ණවතො අගඛිකං විරුහෙත්ථං පස්සයි.

“අං නපුංසංක” කිමසිද්දං, සබ්බසංසාර භානුසංසාරසංසාර සමිපතතිස්ස අමාදෙසො හොති සිමිති මිපතතිමිති නපුංසංක අපො ගමාමානෙති සුප්පතස්සං. විපදමිදං. සමිපතතිග්ගමණ්ච නතුග්ග ගණ්ච සිංහලණ්ච වග්ගතො, අපො පුට්ඨෙකුසුද්ධමෙව.

ගුණවං රුචිමතති උදුහරණති, හෙසං. පන ගුණවනතුරුචිමනතු සප්පති සිමිපතති. කම්මා මිපතපුර්වසෙද්දං කුලපට්ඨකරණො නපුංසකලිඛිතතො “අමිපස්ස මමං සමිපතතිස්ස සෙ; භානුස්ස හෙතො; ආ සිමිති” හි අපිකිම්බ ඉතිතො නතුස්ස සමිපතතිස්ස අමා දෙසං කම්මා සරලොපපකතිතාවාදිමිති සප්පත රුපං.

වණ්ණවතොති කිවුදුහරණං, තස්ස පන වණ්ණවනතුසද්දො අංමිපතති. කම්මා සිමො අපො, ඉතිතාදෙසමකම්මා “අමිමා කිංගුසිතං කුලපෙති” හි අංචවතස්ස කිංගුසිතෙ සමිපතො “පමාදිතමිතො” හි අපිකිම්බ “නතුස්ස හෙතො සොපු වෙ” හි එසා මහාපණ්ණාසක කුසුමතොස්ස අතො. කම්මා සරලොපපකතිතාවා දිමිති සප්පත රුපං.

126. අවණ්ණං ව ගෙ

සබ්බසංසාර භානුසංසාරසංසාර සමිපතතිස්ස අංආදෙසො හො තති ගෙ පෙර.

ගො ගුණවං—ගො ගුණවං—ගො ගුණවං

වසද්දග්ගගණං අංගගණානුකම්මිතමිති.

“අවණ්ණං ව ගෙ” කිමසිද්දං, සබ්බසංසාර භානුසංසාරසංසාර සමිපතතිස්ස අංආදෙසො හොතති ගෙ පෙරති සුප්පතස්සං. කිපදමිදං. අවණ්ණග්ගගණන අකාරආකාරෙ සංගණයාති, වග්ගගණන අතහොරෙ වුග්ගං අංගගණං ආකම්මති, හෙතොග ව; අංආදෙසො හොතති. සමිපතතිග්ගගණ්ච නතුග්ග ගණ්ච අංගගණ්ච වග්ගතො, අපො පුට්ඨෙකුසුද්ධමෙව.

ගුණවතති ආදිති උදුහරණති, හෙසමිපන ගුණවනතුසද්දො ජිනවචනාතිකාරමිතිමිති වුග්ගතෙසෙන මිපතතුපතති. කම්මා තස්සාපට්ඨමසංසාරෙහි සති “ලිඛිතෙසා පට්ඨං” හි අපිකිම්බ “ආලපෙතෙ වෙ” හි ආලපෙතකම්මති. කම්මා “ආලපෙතෙ පි ගස භෙදෙ” හි පිනො ගසභෙදො කම්මා “අමිපස්ස මමං සමිපතතිස්ස

සෙ, නතුසස නෙතා, අං නපුංසනෙ' ති අඬිකිට්ටි ඉමිනා
නතුසස සවිහතතිස්ස අංඅආආදෙසං කකිං සරලොපපකතිභාවා
දිමහි කතෙ රූපාති

127 තොතිනා සසමිංනාසු

සබ්බසෙව නතුසසවසෙස්ස සවිහතතිස්ස තොතිනාආදෙසා
තොතති වා සසමිංනා ඉච්චෙතෙසු සථාසංව්‍යං

ගුණවර්ණා—ගුණවන්තසස, ගුණවති—ගුණවන්තසමිං, ගුණ
වනා—ගුණවර්ණන, සතිමර්ණා—සතිමන්තසස, සතිමති—
සතිමන්තසමිං, සතිමනා—සතිමර්ණන

ඵලතසංඛි කිමසං? ගුණවා, සතිමා

“තොතිනා සසමිංනාසු” කීමයම්මිදං, සබ්බසෙව නතුසසව
සසස සවිහතතිස්ස තොතිනාආදෙසා භොතති සසමිංනා
ඉච්චෙතෙසු විහතනාසු පරෙසු විකප්පනාති සද්ධතති. විපද
මිදං සවිහතතිස්සාගණ්ච නතුග්ගණ්ච මණ්ඩකගතිකවිසෙත
විතතතෙ, “නතසස සෙ වා ති ඉතො වාග්ගණ්ච විතතතෙ,
අද්දසා සුච්චෙසද්දෙසෙව

ගුණවර්ණාතදිති උද්ගරණති, තෙසං පඨ ගුණවන්තසසඤ්ඤා
සසමිංනාවිහතතිස්ස කකිං “අඬිසස මම, සවිහතතිස්ස සෙ,
නතුසස නෙතා, නතසස සෙ වා” ති අඬිකිට්ටි ඉමිනා නතුසස සවි
හතතිස්ස සථාසංව්‍යං තොතිනා ආදෙසෙ කතෙ රූපාති ඉතර්ති
සුච්චෙසද්දෙසෙව තත්ථ ව ගුණවර්ණනාති ඵත්ථ වුත්තතසෙත
අනතව කකිං “අතො නෙතා” ති තාවට්ඨසස ඵතාදෙසෙව
විසෙසෙ

128 තට්ඨි නං වා

සබ්බසෙව නතුසසවසෙස්ස සවිහතතිස්ස නාමාදෙසො තොති
වා නමහි විහතතිමහි

ගුණවර්ණා—ගුණවන්තානං, සතිමර්ණා—සතිමන්තානං

නමිති කිමසං? ගුණවර්ණනා නිබ්භතී, සතිමර්ණනා නිබ්භතී

“නමිති තං වා” කීමයම්මිදං, සබ්බසෙව නතුසසවසෙස්ස
සවිහතතිස්ස ගංආදෙසො භොති නමහි විහතතිමහි විකප්පනාති
සද්ධතති. විපදමිදං සවිහතතිස්සාගණ්ච නතුග්ගණ්ච විතත
තෙ, අද්දසා සුච්චෙසද්දෙසෙව ඉත වාග්ගණ්චරණං මණ්ඩක
ගතනානවතතිසස උත්තරෙත්ත තත්ථවත්තනත්තවිසද්දෙසෙව

ගුණවර්ණනා ආදිති උද්ගරණති, තෙසං පඨ ගුණවන්තසසඤ්ඤා
නතුසසඤ්ඤා නාවිහතතිස්ස කකිං “අඬිසස මම, සවිහතතිස්ස සෙ,
නතුසස නෙතා” ති අඬිකිට්ටි ඉමිනා නතුසස සවිහතතිස්ස නාමා
දෙසෙ කතෙ රූපාති ඉතර්ති වාග්ගණ්චර්ථාති, තෙසං පඨ
තෙතෙව නාවිහතතිස්ස කකිං “සුතංතිසු ව, පවාදිතමනන” ති
අඬිකිට්ටි “නතුසසනො යොසු වා” ති ඵත්ථ වාග්ගණ්ච නතු
සසතසස අනං කකිං “යොසු කතතිකාරලොපෙසු දිග” ති

අසිතිවිට "සුතංතිපු වෙ" ති දිගෙ කතෙ රූපාති සිද්ධතරණති
 භෙදා වුත්තානෙව

129 ඉමසයිදමංසිපු නපුංසක

සබ්බසංසාර ඉමසඤ්ඤා සම්මතතිස්ස ඉදං භොති වා අංසිපු
 නපුංසක වත්තවානස්ස උප්පය

ඉදං විත්තං සසසයි, ඉදං වත්තං නිබ්බති, ඉමං විත්තං සසසයි,
 ඉමං විත්තං නිබ්බති වා

නපුංසකති කිමංසිං? ඉමං පුරිසං සසසයි, අසං පුරිසො
 නිබ්බති

"ඉමසයිදමංසිපු නපුංසක" සිව්විදිද, ඉමසඤ්ඤා සබ්බසංසාර
 ව සම්මතතිස්ස ඉදමාදෙසො භොති අංසි ඉප්පෙතෙසු වත්තතිපු
 නපුංසක විකප්පතාති සුපගග්ගි. වසුද්ධිදං සම්මතති
 ගාගණ්ව වාග්ගණ්ව වත්තතෙ, අසංසං පුරිසොදෙසව

ඉදං විත්තං සසසයි ඉදං විත්තං නිබ්බති උද්ගරණති, තෙසං
 න ඉමසඤ්ඤා වත්තතෙසෙත අංසිවිත්තතිස්සො කථා සම්මතතිස්ස
 ඉමසඤ්ඤා "අවිත්තං මමං සම්මතතිස්ස අසං, ගමිති භං වා" ති
 අසිතිවිට ඉමිතා ඉදමාදෙසෙ කතෙ රූපාති සසසයි භිද්ධිතිවිතී
 දුතිස්සාසම්මතතිවිසුද්ධතෙ වත්තං විත්තතිදිව්වත නපුංසක
 තතිවිසුද්ධතෙ. ඉතර්ථ වාග්ගණ්වලාති

ඉමං පුරිසං සසසයි අසං පුරිසො භිද්ධිති සිද්ධතරණති, තස්
 ව ඉමති ඉමසඤ්ඤා වත්තතෙසෙත අංසිවිත්තං කථා අතිපු ස
 සත්තා ඉධ වත්තතිවිසුද්ධතා සරලොපපතතිභාවාදිති සෙත
 රූපං අසති ඉමසඤ්ඤා" සිව්විත්තතිස්සො කථා "සබ්බසිද්ධිස්ස
 වා" ති අසිතිවිට "අතිපුංසකස්සාසං සිව්වි" ති ඉමසඤ්ඤාසම්මත
 සං කථා "සෙසතො ලොපං ගමිති" ති සිව්වි දුතෙත රූපං

130 අතිපුංසක

සබ්බසංසාර අතිපුංසක සම්මතතිස්ස අදං භොති අංසිපු නපුං
 සක වත්තවානස්ස උප්පය

අදං පුස්සං සසසයි, අදං පුස්සං වර්ණවති

නපුංසකති කිමංසිං? අතිපුංසකං සසසයි, අතිපුංසකං නිබ්බති

"අතිපුංසකං" සිව්විදිද, අතිපුංසක සබ්බසංසාර සම්මතතිස්ස
 අදංආදෙසො භොති අංසි ඉප්පෙතෙසු වත්තතිපු නපුංසකානා
 ගමිතිස්සාසම්මතතිස්සො වසුද්ධිදං සම්මතතිස්සො ගමිති අතිපුංසක
 ගමිති නපුංසකග්ගණ්ව වත්තතෙ, අසංසං පුරිසොදෙසව

අදං පුස්සං සසසයි අදං පුස්සං වර්ණවති උද්ගරණති, තෙසං
 සත අතිපුංසකා වත්තතෙසෙත අංසිවිත්තතිස්සො කථා "අතිපුංසක
 මමං සම්මතතිස්ස අසං, ඉමසයිදමංසිපු නපුංසක" ති අසිතිවිට
 ඉමිතා සම්මතතිස්ස අතිපුංසක අදංආදෙසෙ කතෙ රූපාති

විසඳුගතවූයේ මිසඳුසා දුටු මිස උග උගස දුටු ව මහා
හානි සොනාදානං ඉට්ඨමිති

දුටු සමාන, දුටු බ්‍රාහ්මණ, දුටු ජනා වසෙත, වසං, උග්
හනං, උග්ගසං, දුටුහනං

“සොසු මිනකං වෙ ව” කෙසෙයිද, මිසඳුසා සංඛ්‍යාවකසා
ඉට්ඨමිතිසංඛ්‍යාසංඛ්‍යා උග්ගසංඛ්‍යා සමානසංඛ්‍යා සොසු මිනකං
වෙතඳෙසො සොනාදානං ඉට්ඨමිති. අනුගාරක
මිනකංඉති, සමානසංඛ්‍යාසංඛ්‍යා ඉට්ඨමිති මිසඳුසා මිසඳු
වාවකසා “මිසඳුසංඛ්‍යා වසං” යි එසේ මිස වසංඛ්‍යා වහන
කෙසෙ මිනකං වෙතං සංඛ්‍යාවකසංඛ්‍යා ඉට්ඨමිති වෙතං
සොනාදානං ඉට්ඨමිති. වග්ගසංඛ්‍යා සංඛ්‍යා වෙතං

වෙ ඉට්ඨමිතිදී උග්ගසංඛ්‍යා වහන ව වෙතං මිසඳුසා,
සොනාදානං කථා “අමාසං මම සමානසංඛ්‍යා සංඛ්‍යා, ඉට්ඨමිති,
සංඛ්‍යා” යන අර්ථයට ඉට්ඨමිති සමානසංඛ්‍යා මිසඳුසා වෙතඳ
සංඛ්‍යා වෙත රූපං ඉට්ඨමිතිඋග්ගසංඛ්‍යා ඉට්ඨමිතිසංඛ්‍යා
සංඛ්‍යා වෙත රූපං. මිසඳුසා කිසිදුග්‍රහණ, නං සුචිතඳුසං
මිති

අනුගාරකා කිසිකිසි වග්ගසංඛ්‍යා ව උග්ගසංඛ්‍යා වෙතං
ඉට්ඨමිති “මිසඳුසංඛ්‍යා වෙතං දුටු මිස උග උගස දුටු ව
සොනාදානං ඉට්ඨමිති” යි අර්ථය වෙතං ව ඉට්ඨමිති
මිසඳුසා සොනාදානං කථා මිසඳුසා සමානසංඛ්‍යා වග්ගසං
ඛ්‍යා දුටුමිතිඉට්ඨමිති වෙත රූපං. වෙතංඛ්‍යා මිසඳුසා සොනාදානං
කථා කථා වග්ගසංඛ්‍යා මිසඳුසා වෙතංඛ්‍යා කථා “අනු
ගාරකා” යි නාමවකසංඛ්‍යා එතඳෙසං කථා සරලාසංඛ්‍යා
දීප්ති සංඛ්‍යා රූපං. වෙතං මිසඳුසා අවෙතං කථා වුග්ග
සංඛ්‍යා වෙතංඛ්‍යා කථා සරලාසංඛ්‍යා සොනාදානං වෙත රූපං.
උග්ගසංඛ්‍යා මිසඳුසා නංවෙතං කථා ඉට්ඨමිති මිසඳුසා උග
ඳෙසං කථා “උග්ගසංඛ්‍යා කිසිකිසි” හානි නංවෙතංඛ්‍යා
සංඛ්‍යා සරලාසංඛ්‍යා වෙතංඛ්‍යා කථා රූපං. උග්ගසංඛ්‍යා
මිසඳුසා නංවෙතං කථා ඉට්ඨමිති මිසඳුසා උග්ගසංඛ්‍යා කථා
“සංඛ්‍යාසංඛ්‍යා වෙතං” යි අර්ථයට “සංඛ්‍යා නං සංඛ්‍යා
න” හානි නංවෙතංඛ්‍යා සංඛ්‍යා කථා “සංඛ්‍යාසංඛ්‍යා වෙතං” යි අර්ථ
යට “සංඛ්‍යාසංඛ්‍යා නංවෙතං” යි අර්ථයට එතඳෙසංඛ්‍යා
වෙත රූපං. දුටුමිති මිසඳුසා නංවෙතං කථා ඉට්ඨමිති
තසං දුටුමිති. කථා “සොනාදානං වෙතං” යි නාමඉති.
කථා ව “උග්ගසංඛ්‍යා කිසිකිසි” හානි නංවෙතංඛ්‍යා ඉට්ඨමිති
කථා ව සරලාසංඛ්‍යා වෙතං, කථා රූපයට ඉට්ඨමිති.

133 කිසිකිසි. කිසිකිසි වග්ගසංඛ්‍යා වග්ගසංඛ්‍යා වෙතං
වග්ගසංඛ්‍යා

ඉ ඉට්ඨමිති. මිසඳුසා සොනාදානං ඉට්ඨමිති. කථා වෙතං

තිවතුනනං සංවිතනං ඉතිපුමනපුංසෙන චන්තමානානං සම්පතතිනං තිසෙසාවතසෙසානාමොචන්තාගේතිත්චන්තාපි ඉට්ඨෙතෙ අරදසා හොතති සථාසංඛ්‍යාං යො ඉට්ඨෙතෙසු.

තිසෙසා චෙදනා, චන්තෙසා දිසා, නායො ජනා, චන්තාගේ පුරිසා; තිත්ච අසනනාති, චන්තාපි අපිසෙවිමාති.

යොසිති කිමසිං? තිපු චතුපු

“තිවතුනනං තිසෙසාවතසෙසානාමොචන්තාගේතිත්චන්තාපි” කිමසිමිදං, තිවතුනනං සංඛ්‍යාවකානං ඉතිපුමනපුංසකතානං සම්පතතිනං සථාසංඛ්‍යාං තිසෙසාවතසෙසානාමොචන්තාගේතිත්ච චන්තාපි අරදසා හොතති යොසු විභතතිපුති සදුපනත්ථං, මිපද මිදං, සම්පතතිගතගණ්ච ඉතිපුමනපුංසකසංඛ්‍යාගතගණ්ච යො යාගණ්ච චන්තතෙ, අනෙතා පුට්ඨෙසුසෙසෙව.

තිසෙසාති අදිති උදුගරණති, නෙසං පන තිවතුසද්දති යො චචතං කන්ධා සම්පතතිනං තිවතුසද්දනං ඉතිපුමනපුංසකෙ චන්ත මානානං සථානුරූපතො “අමගස්ස මමං සම්පතතිස්ස සෙ; ඉති පුමනපුංසකසංඛ්‍යා; යොසු විතනං චෙ චා” ති අධිකිච්ච ඉමිනා තිසෙසාවතසෙසානාමොචන්තාගේතිත්චන්තාපි අරදෙසෙ කතෙ රූ පාති. චෙදනාදිසද්දසායොගො* ඉතිපුමනපුංසකතතිවිසද්දප නත්ථං. කිපුදුගරණති පුට්ඨෙසුසෙසෙව

134. පචාදිනමකාරග්

පචාදිනං සංවිතනං ඉතිපුමනපුංසෙන චන්තමානානං සම්පතතිනං අනන්තරසෙස අකාරග් හොති යො ඉට්ඨෙතෙසු

පච, පච; ජ, ජ, සත්ත සත්ත, අඬ, අඬ, නච, නච; දස, දස පචාදිනමිති කිමසිං? චච, නායො, චන්තාපි

“පචාදිනමිතාගේ” කිමසිමිදං, පචාදිනං සංඛ්‍යානං †ඉතිපුමනපුංසකතානං අනන්තරසෙස සම්පතතිස්ස අකාරදෙසො හොති යොසු විභතතිපුති සදුපනත්ථං, මිපදමිදං, සම්පතතිගතගණ්ච ඉතිපුමනපුංසකසංඛ්‍යාගතගණ්ච යොගතගණ්ච චන්තතෙ, අනෙතා ච විගත හොති පුට්ඨෙසුසෙසෙව.

පචාති අදිති උදුගරණති, තන ච පචාති පචසද්දතො යො ච චතං කන්ධා “අමගස්ස මමං සම්පතතිස්ස සෙ; ඉතිපුමනපුංසකසංඛ්‍යා; යොසු විතනං චෙ චො” ති අධිකිච්ච ඉමිනා අනන්තරසෙස සම්පතතිස්ස අකාරදෙසෙ කතෙ රූපං. ඉතරති පුට්ඨෙසුසෙසෙව

135 ග්‍රන්ථස්ස රසෙසුග්‍රන්ථිතො රස

සබ්බරසෙව ග්‍රන්ථසද්දස්ස සම්පතතිස්ස රසෙසුග්‍රන්ථිතො ඉට්ඨෙතෙ අරදසා හොතති සෙ පිභතතිච්චි.

රසෙසු—ග්‍රන්ථිතො.

රසෙති කිමසිං? රසෙසු.

"රජස්ස රඤ්ඤාගුප්ථො සෙ" කිමිත්ථිදං, සබ්බස්සෙව රජ සද්දස්ස සවිහතතිස්ස රඤ්ඤාගුප්ථො ඉමෙවිනො ආදෙසා හොනති සෙ විහතතිවිහිති සද්දතතං. තිපදමිදං. සවිහතතිග්ගහණමිත්තානුවතතො, අපොථා පුට්ඨෙඤ්ඤාසෙකව

රඤ්ඤා ගුප්ථොති උද්ගරණං, තෙසං පඤ්ඤා රජසද්දතො සවිහතති. කතා සවිහතතිස්ස රජසද්දස්ස "අට්ඨස්ස මමං සවිහතතිස්ස සෙ" ති අධිකිව්ව ඉමිනා රඤ්ඤා ගුප්ථොආදෙසෙ කතො රූපාති

136 රඤ්ඤං නමිති වා

සබ්බස්සෙව රජසද්දස්ස සවිහතතිස්ස රඤ්ඤාභරණො හොති වා නමිති විහතතිමිති

රඤ්ඤං—තිස්සනං

"රඤ්ඤං නමිති වා" කිමිත්ථිදං, සබ්බස්සෙව රජසද්දස්ස සවිහතතිස්ස රඤ්ඤාආදෙසො හොති නමිති විහතතිවිති විකප්පොනාති සද්දතතං. තිපදමිදං. සවිහතතිග්ගහණණං රජසද්දතණං වතතො, අපොථා පුට්ඨෙඤ්ඤාසෙකව

රඤ්ඤාතරී උද්ගරණං, තස්ස පඤ්ඤා රජසද්දතො නාමවිචාරකතා රජසද්දස්ස සවිහතතිස්ස "අට්ඨස්ස මමං සවිහතතිස්ස සෙ, රජස්ස රඤ්ඤා ගුප්ථො සෙ" ති අධිකිව්ව ඉමිනා රඤ්ඤාභරණොදෙසෙ කතො රූපං. ඉතරං වාග්ගණණං, තස්ස පඤ්ඤා තාමවිචාරකතා වාග්ගහණණං ඉමිනාදෙසමකතා "රජස්ස රජ පුතංගිපු වෙ ති රජසද්දස්ස රජපුතොදෙසං කතා "සොපු කතාතිකාරොලො සෙපු දිස" නති අධිකිව්ව 'පුතංගිපු වෙ ති දිසෙ කතො රූපං"

137 නාමිති රඤ්ඤා වා

සබ්බස්සෙව රජසද්දස්ස සවිහතතිස්ස රඤ්ඤාභරණො හොති වා නාමිති විහතතිමිති

තෙත රඤ්ඤා කතං කමිමං—ගුප්ථො වා කතං කමිමං

නාමිති තිත්ථං? රඤ්ඤා සහනං

"නාමිති රඤ්ඤා වා" කිමිත්ථිදං, රජසද්දස්ස සවිහතතිස්ස රඤ්ඤාආදෙසො හොති නාමිති විහතතිස්ස විකප්පොනාති සද්දතතං. තිපදමිදං. සවිහතතිග්ගහණණං රජග්ගහණණං වතතො, අපොථා පුට්ඨෙඤ්ඤාසෙකව අනුගතරජුතො සතිපි වාග්ගහණණං ඉධ වාග්ගහණණං. උග්ගාරත්ථ වාග්ගහණණං විතතතං. සද්දිති උග්ගාරත්ථාපි ව වතොසං, ඉධ වාග්ගහණණං විතතතං. ගට්ඨො කතං වෙතං, තෙත සද්දති ත උග්ගාරත්ථ වාග්ගහණණං විතතතං. අනුගතරජුතො පඤ්ඤා වාග්ගහණණං. තිවිතතං ඉධ පඤ්ඤා වාග්ගහණණං කතා තිවිතතොති ඉධ වාග්ගහණණං තරණං. සද්දිති ඉධ උග්ගාරත්ථාපි ව වතොසං ඉමෙව ව තිවිතතං. ගට්ඨො ඉධ වාග්ගහණණං තරණං අනුගතරජුතො පඤ්ඤා වාග්ගහණණං ව උග්ගාරත්ථ ව අනුගතරජුතො කතො තාමා අස

සථමනොතරිතිං ඉධ වාග්ගහණකරණෙන පුරිමවාග්ගහණව ඉධ වාග්ගහණව උග්ගරත්තු න වතතතෙතාචග්ගතධිං.

රසාදු කතනති උද්ගරණං, තස්ස පත රජසද්දතො නාවචනං කතා “අව්‍යසං මමං සවිගතතිස්ස සෙ රජස්ස රණෙඤ්ඤරජ්ජනො සෙ” ති අපිකිච්ච ඉමිනා රජසද්දස්ස සවිගතතිස්ස රණෙඤ්ඤාආදෙසෙ කතෙ රූපං ඉගරං වාග්ගහණඵලං, තස්ස පත රජසද්දතො නාවචනං කතා “අනොභෙනා” ති නාවචනස්ස ඵනාදෙසං කතා සරලොපපකතිසාවාදිමයි කතෙ රූපං කිච්චුද්ගරණං සුච්ඡෙඤ්ඤා සාමමව.

138 සමිමති රණෙඤ්ඤරජ්ජනි

සබ්බසංඝං රජසද්දස්ස සමිගතතිස්ස රණෙඤ්ඤරජ්ජනි ඉබ්බතෙ ආදෙසා භොගාති සමිමති විගතතිමයි

රණෙඤ්ඤ - රජ්ජනි

“සමිමති රණෙඤ්ඤරජ්ජනි” කිමසම්මිදං, රජසද්දස්ස සවිගතතිස්ස සමිමති විගතතිමයි රණෙඤ්ඤරජ්ජනි ඉබ්බතෙ ආදෙසා භොගාතිමි ඤාපකසං. තිපදමිදං සවිගතතිග්ගහණව රජග්ගහණව වග්ගතො, අනො සුච්ඡෙඤ්ඤාසෙව

රණෙඤ්ඤ රජ්ජනි උද්ගරණති, කෙවලං* පත රජසද්දතො සමි. විගතති. කතා “අව්‍යසං මමං සවිගතතිස්ස සෙ, රජස්ස රණෙඤ්ඤ රජ්ජනො සෙ” ති අපිකිච්ච ඉමිනා සවිගතතිස්ස රජසද්දස්ස රණෙඤ්ඤ රජ්ජනි ඉව්වාදෙසෙ කතෙ රූපාති

139 කුමහාමහාතං තසිමයි.

සබ්බසං කුමහාමහසද්දතං සමිගතතිස්ස තසිමයි ඉබ්බතෙ ආදෙසා භොගාති සමාසංඛ්‍යං සමිමති විගතතිමයි

තසි, මයි

සමිමති කිමසං? කිං පමයි, අහං හවාපි

“කුමහාමහාතං තසිමයි” කිමසම්මිදං, කුමහාමහසද්දතං සවිගතතිස්ස සමිමති විගතතිමයි සමාසංඛ්‍යං තසිමයි ඉබ්බතෙ ආදෙසා භොගාතිමි ඤාපකසං. තිපදමිදං සවිගතතිග්ගහණව සමිමතිග්ගහණව වතතතෙ, අනො ව වග්ගතො ව සුච්ඡෙඤ්ඤාසෙව

තසි මයි උද්ගරණති, අහං පත කුමහාමහසද්දතං සමි. විගතති. කතා “අව්‍යසං මමං සවිගතතිස්ස සෙ, සමිමති රණෙඤ්ඤ රජ්ජනි” ති අපිකිච්ච ඉමිනා කුමහාමහසද්දතං සවිගතතිස්ස. තසිමයි ආදෙසෙ කතෙ රූපාති

කිං අහං තිච්චුද්ගරණති, තෙසං පත කුමහාමහසද්දතං සිවිගතති. කතා සංග්ගසුපි කුමහාමහසද්දසු සමිතො අහවා ඉමිනා ආදෙසමකතා “අව්‍යසං මමං සවිගතතිස්ස සෙ, කුමහාමහාතං තසිමයි” ති අපිකිච්ච “කිමසං. සිවිමි වා” ති කුමහාමහසද්දතං සවිගතතිස්ස. තිවග්ගආදෙසෙ කතෙ රූපාති

140. කුමහං සිමිති ච.

සංඛිඛ්ඤාං තුමිකාමිකසද්දනං සම්පතතිතං කුංඝලං ඉංද්‍රියවතෙත
ආරද්ධං භොගති සමාසංචාරං සිමිති විසතතිමිති

කුං, ඝලං

සිමිතිති කිමසං? කුසි, මසි

විසද්දගතනරණින තුවචි භොති.

තුවං සත්ථා.

“කුමහං සිමිති ච” කිමසම්ඵදං, තුමිකාමිකසද්දනං සම්පතතිතං කුංඝලං ඉංද්‍රියවතෙත ආරද්ධං භොගති සිමිති විසතතිමිති සද්දනසංචාරං කිසද්දිදං සම්පතතිතනගණ්ච තුමිකාමිකනගණ්ච වතතතෙත, ආරද්ධං ච විග්ගාතො ච පුච්ඡෙඤ්ඤසෙව ච වග්ගනගණ්ච උපසංඝෙම වනති උද්ගතරණති හෙමා වුතතානෙව.

තුවතති තුමිකසද්දනො සිම්පතතිං සත්ථා අනෙකසත්තො කිසාතාතං වග්ගනගණ්ච ච නිපාතතො ඉධ වග්ගනගණ්ච තුමිකසද්දසං සම්පතතිසං තුවංආරද්දසෙකතෙ රූපං.

141. නවමම සෙ

සංඛිඛ්ඤාං තුමිකාමිකසද්දනං සම්පතතිතං නවමම ඉංද්‍රියවතෙත
ආරද්ධං භොගති සමාසංචාරං සෙ විසතතිමිති

නව, මම

සෙති කිමසං? නසි, මසි

“නවමම සෙ” කිමසම්ඵදං, තුමිකාමිකසද්දනං සම්පතතිතං නවමමආරද්ධං භොගති සෙ විසතතිමිති සද්දනසංචාරං කිසද්දිදං සම්පතතිතනගණ්ච තුමිකාමිකනගණ්ච විසතතෙත, ආරද්ධං ච විග්ගාතො ච පුච්ඡෙඤ්ඤසෙව.

නව මමාති උද්ගතරණති, හෙසං පත තුමිකාමිකසද්දති සම්පතතිං සත්ථා “අමිකසං මමං සම්පතතිසං සෙ, තුමිකාමිකං නසි මසි” ති අසිතිමි ඉමිතා තුමිකාමිකසද්දනං සම්පතතිතං සමාසංචාරං නවමමආරද්දසෙකතෙ රූපාති. කිද්දගතරණති පුච්ඡෙඤ්ඤසෙක හෙව.

142. තුසංචයාව

සංඛිඛ්ඤාං තුමිකාමිකසද්දනං සම්පතතිතං තුසංචයං ඉංද්‍රියවතෙත
ආරද්ධං භොගති සමාසංචාරං සෙ විසතතිමිති

තුසං, මසං

සෙති කිමසං? තසා, මසා

විසද්දගතනරණිං සෙසගතනරණිනුකසිතිතසං.

“තුසං මයාව” කිමසම්ඵදං, තුමිකාමිකසද්දනං සම්පතතිතං තුසංචයං ඉංද්‍රියවතෙත ආරද්ධං භොගති සෙ විසතතිමිති සද්දනසංචාරං විසද්දිදං සම්පතතිතනගණ්ච තුමිකාමිකනගණ්ච සෙසගතනරණිනුකසිතිතසං, ආරද්ධං ච විග්ගාතො ච පුච්ඡෙඤ්ඤසෙව.

තුසලා, මියනනි උද්‍යුතරණති, තෙසමපන තුමාමයසදෙති සවිතතති. කථා “අව්‍යසස මම. සවිතතතිසස සෙ; තුමාමයාත: තසිමසි; තවමම සෙ” ති අතිකිව්ව ඉමිනා තුමාමයසද්දනං සවිත තතිනං තුසලාමයසංආදෙසෙ කතෙ රූපාති.

තසා මයාති කිවුද්‍යුතරණති, තෙසං පන තුමාමයසදෙති නා වචනං කථා සතෙනසුපි තුමාමයසදෙසු සවිතතතිනො අභාවා ඉමිනාදෙසමකථා “අව්‍යසස මම. සවිතතතිසස සෙ; තුමාමයා ත: තසිමසි” තැයිකිව්ව “නාමි තසාමයා” ති තුමාමයසද්දනං සවිතතතිනං තසාමයාදෙසෙ කතෙ රූපාති.

143 නංමමමිති.

සබ්බසං තුමාමයසද්දනං සවිතතතිනං නංමං ඉබ්බමන ආදෙසා භගාතා සථාසංචාරං අමිති විසතතිමිති.

නං, මං.

අමිතිති කිමයං? නසා, මයා

“නංමමමිති” කිමත්මිදං, තුමාමයසද්දනං සවිතතතිනං නංමං ඉබ්බමන ආදෙසා භගාතා අමිති විතතතිමිති සද්‍යපතස්සං. ටිපද මිදං. සවිතතතිග්ගහණං තුමාමයග්ගහණං වග්ගතෙ, අයො ව විග්ගහො ව සුච්ඡෙදොපකම.

නං මනති උද්‍යුතරණති, තෙසමපන තුමාමයසදෙති අංවිතතති. කථා “අව්‍යසස මම. සවිතතතිසස සෙ; තුමාමයාත: තසිමසි” තැයිකිව්ව ඉමිනා තුමාමයසද්දනං සවිතතතිනං නංමංආදෙසෙ කතෙ රූපාති. කිවුද්‍යුතරණති සුච්ඡෙදොපකම

144. නවංමමම නවං

සබ්බසං තුමාමයසද්දනං සවිතතතිනං නවංමමං ඉබ්බමන ආදෙසා භගාතා නවං සථාසංචාරං අමිති විසතතිමිති

නවං, මමං.

නවංති කිමයං? නං : මං පසසඛි.

වසද්දග්ගහණං අංගහණංහුකඛිතස්සං.

“නවංමමම නවං” කිමත්මිදං, තුමාමයසද්දනං සවිතතතිනං නවංමමං ඉබ්බමන ආදෙසා භගාතා අමිති විතතතිමිති විකප්ප තාති සද්‍යපතස්සං. ටිපද මිදං. සවිතතතිග්ගහණං තුමාමයග්ගහණං වග්ගතෙ, වග්ගහණං අංගහණංහුකඛිතස්සං, අයො ව විග්ගහො ව සුච්ඡෙදොපකම.

තවං මමනති උද්‍යුතරණති, තෙසමපන තුමාමයසදෙති අංවිත තති. කථා තුමාමයසද්දනං සවිතතතිනං “අව්‍යසස මම. සවිත තතිසස සෙ; තුමාමයාත: තසිමසි; තංමමමිති” තැයිකිව්ව ඉමිනා තවංමමංආදෙසෙ කතෙ රූපාති. කිවුද්‍යුතරණති සුච්ඡෙදොපක මෙව.

145. නාමි තසාමයා.

සබ්බසං තුමාමයසද්දනං සවිතතතිනං නාමයා ඉබ්බමන ආදෙසා භගාතා සථාසංචාරං නාමි විසතතිමිති.

தமிழ், வினா.

କାହିଁକି କିପରି? ଶୁଭେଚ୍ଛା, ଅଶୁଭେଚ୍ଛା

“නාවික” නමයෙහි “කිමදේශය, තුමනාමය සදහා” සම්පතකි. තමාගේ දුමදේශය අදහස නොකර නාවික විෂයකි. සදා නිසා. විසදීමද සම්පතකි. නිසාද තුමනාමය නිසාද වන නිසා, දේශය ව විෂයයෙහි පුළුල්වේ.

උද්‍යානරේඛාවේ හෙළා දිව්‍යානෙව. අලෙවියේ අලෙවියේ කිවුද්‍යානරේඛාව, කොටුවේ අලෙවියේ අලෙවියේ අලෙවියේ. කවි, "පුළුඬු කාලේ එ" කි අලෙවියේ අලෙවියේ අලෙවියේ අලෙවියේ අලෙවියේ

148 **କାହ୍ନୁଙ୍କୁ ପଦ.ଅଭିଷେକ.**

**සබ්බස්සානුචිතසද්දස්ස සම්මතං භූමිකාවං, පුරව්වංග
පරෙසා රහාහති අමබ් මිත්තං**

කැට්ටියරයා සුමං මංගලයා, කැට්ටියා සුමං මංගලයා.

“දැඩියාණන් දැඩි. කිව්වේ” කිව්වේද, දැඩියාණන් සහිතව
සහ දැඩි. ඉතිරිවන ආදේශය වෙතට දැඩි විභවයක් සහ
නැති. කිව්වේද. සහිතවන ආදේශය වෙතට දැඩි විභවයක් සහ
විභවය ව සහිතවන ආදේශය ව.

දැව. නිනිසි උද්ගත වූයේ, ගෙස. පන දැවිහසද්දතො; අංවිහතයි. කඩා "අවිහසස මට. සවිහතයිසස සෙ" තැබිතිවිට දුමිතා දැවිහ සද්දසස සවිහතයිසස දැව. කි.ආදෙසෙ කතෙ රූපාති. කඩසස කලිච්ඡගරසසාති එනි "සිලාපතනුච්ඡාසපධාරපිහදැවිදුතිසො; සුසන්තිකපිටොසු ඡදනුපතිති ඡසුබ්බකතනානෙ ව නන්තදන්තදුමි භොලවිනම්ඤ්ඤානාදරසාංගිති ගතාභිකවිටිති සංසද්ධිවු භිසිසාසකතමානෙසු ටෙ" ති ටිඤ්ඤාදිසසයොනෙ අනාදරෙ සති අපාංගිච්චාචකතනා පටිපදානසඤ්ඤාං හොති, තනො "පටිප දතෙ වදානි" ති වදානිවිහතයි හොති. අඤ්ඤාථා කඩිට්ඨ කලි ච්ඡගරවිටාති චිත්තබ්බා භවෙසා

147. සදරහා දැනියාවතුනවිජ්ଞාන රවාරහා

සංවිධාන, භූමිකාවන් සඳහා, සම්පත්ති, පද්ධති, පරිණාමය,
ව්‍යාපාරාධරණය, කොටස් සම්පාදනය, දැක්ම, අගතිය වී, ඉංජි
නේරු නම්.

සහාය වේ. ගිවිසිමට ගිවිසාම, මා ගො ඉස් විකතනි-සු,
බවට. වේ. ගිවිසිමට දෙසිසාම, සංවිකරණ ගො රජය,
භූමියට වේ. සහාය, සහා ගො ගමට ඉස්සරය.

භව්‍යවි කිව්වද? එංකා දමනාසං සහති

හදිසාදිසාන, ඉති කිව්වේ? එවන දුසරයා පසසව

පදනමක් තිබේද? නැතහොත් සේවා

එංකාසිති කවියා? ගවිකා කවියා.

[illegible]

පාඨමො' තාපිතිවි "සංකප්පාදිකාරණ පථමො හි සොච්ච
නස්ස ඵසාර්ථදෙසං කථා සරලොපපකඨිතාචාරිච්ඡි කතෙ රූපං
ඵස්ථි ව හමිජථාති පඨමත්තවිඤ්ඤපනත්ථං පදනො පරත්තව

148 රතමෙකවචනෙ

සංඛිබ්බං තුමහාමසද්දනං සම්පතතිනං පදසමා පරෙසං
රතමෙභරෙසා රහානති සථාසංඛ්‍යාං චතුහස්සි ඉට්ඨෙරතසු
ඵකවචනෙසු

දදමි රත භාවමිති සව, දදමි රම භාවමරං ඉදං රත රථං
අසං රම පුරතතා

පදරතාති කිමසං? තව සද්ධි, මම සද්ධි

"තෙමෙකවචනෙ කිමසමිදං, තුමහාමසද්දනං සම්ප
තතිනං පදනො පරතං තෙමෙභරෙසා හොතති චතුහස්සි ඉට්ඨෙ
රතසු ඵකවචනෙසු" සද්ධපනත්ථං සම්පතතිනග්ගණව තුමහා
මහග්ගණව පදනොග්ගණව චතුහස්සිග්ගණව වත්තතො,
අසොච්ච විග්ගහොච පුට්ඨෙඤ්ඤෙසෙච ඵස්ථි කිමාපි ඵක
වචනෙති අතිමමිසෙත වුත්තං තාමිතිති වුත්තතො† චතුහස්
සිඵකවචනානෙච සංගණකාතිති දඬබබි.

තෙ මෙති උද්ගරණති, තත්ථි ව තෙති දදමිසද්දනො පරමහා
තුමහසද්දනො චතුහස්සිඵකවචනං කථා සම්පතතිස්ස තුමහසද්දස්ස
"අමිසස්ස මමං සම්පතතිස්ස සෙ, තුමහාමසනං තපිමිති පදනො
දුතිසාචතුහස්සිසු චොතො තාපිතිවි ඉමිති තෙභරෙසෙ
කතෙ රූපං සෙසාති පුට්ඨෙඤ්ඤෙසෙනෙච සෙ රචස්ථි තෙමෙ
සද්ද ඵපෙඨා වුත්තා තෙ සංඛිබ්බ චතුහස්සිතාචාරිච්ඤ්ඤපනත්ථං
වුත්තාති දඬබබි.

තව සද්ධි මම සද්ධිති කිමුද්ගරණති තාති හෙථා වුත්තානෙච

149 භාවමිති

සංඛිබ්බං තුමහාමසද්දනං සම්පතතිනං පදසමා පරෙසං රත
මෙභරෙසා හ හොතති අමිති විපතතිමිති

පරෙසස්ස හ වස්සසනං, භරණං සො මමවුද්ධි

තාමති කිමසමිදං තුමහාමසද්දනං සම්පතතිනං පදනො
පරතං තෙමෙභරෙසා හ හොතති අමිති විපතතිමිති සද්ධපනත්ථං
මිපදමිදං සම්පතතිනග්ගණව තුමහාමහග්ගණව පදනොග්ගණ
ව දුතිසාග්ගණව තෙමෙග්ගණව වත්තතො අසොච්ච පුට්
ඨෙඤ්ඤෙසෙච උද්ගරණති හෙථා වුත්තානෙච

ඉදං "පදනො දුතිසාචතුහස්සිසු චොතො හි සමපතතමිති
තිවාරෙති අසමෙඨි විසෙසො

150 වා නතිසෙච

සංඛිබ්බං තුමහාමසද්දනං සම්පතතිනං පදසමා පරෙසං
රතමෙභරෙසා රහානති වා සථාසංඛ්‍යාං නතිසෙකවචනෙ පරෙ

* ඉට්ඨෙරතසුච්ඡෙදනවග්ගණව ධර්මාති † වුත්තස්ස පන තත්ථි

කතං රහ පාපං—කතං නසා පාපං ; කතං රම පාපං—කතං මසා පාපං

පදනොති කිමසා? නසා කතං, මසා කතං.

විසදුග්ගහණං-රහරමග්ගහණමනුකම්බනනති.

“වා තතිසෙ ව” කිමසම්ඥා, සබ්බසං. භූමිකාමහසද්දනං සචි තතීතං පදනො පරුතං තෙමෙආදෙසා භොතති තතීසෙකච්චනෙ පරෙ විකප්පනාති සුප්පතස්සං. තිපදම්ඥා. චක්ඛාගණං. තෙමෙ ග්ගහණංග්ගකම්බනනස්සං. සචිග්ගතිග්ගහණංච භූමිකාමහග්ගහණංච පදනොග්ගහණංච තෙමෙග්ගහණංච එකච්චනග්ගහණංච චත්ත තො, අසොච විග්ගහො ව සුච්ඤ්ඤසෙකච.

කතං තෙ කතං මෙති උද්ගරණති තෙසං පන කතංසද්දනො පරෙති භූමිකාමහසද්දනි තතීසෙකච්චන. කතා “අමහස්ස මම. සචිග්ගතිස්ස සෙ; භූමිකාමහානං තසිමසි; පදනො දුර්ඛිකාවභූති ජිඤ්ඤ වොතො, තෙමෙකච්චනෙ” ති අභිකිච්ච ඉමිතා භූමිකාමහ සද්දනං සචිග්ගතීතං තෙමෙආදෙසෙ කතො රුපාති

ඉතරස්සි වාග්ගහණඵලාති, තාති ව කිචුද්ගරණති ව සුච්ඤ්ඤ සෙකච

151 බ්‍රව්වතෙසු වොරහා

සබ්බවිසං භූමිකාමහසද්දනං. සචිග්ගතීතං. පදසමා පරෙසං. රවා නොආදෙසා රහානති සමාසංචාරං තතීසාබ්‍රව්වතෙ පරෙ.

කතං රවා කමමි, කතං රවා කමමි.

පදනොති කිමසා? තුරමිති කතං, අරමිති කතං.

බ්‍රව්වතග්ගහණංග්ග සොමති පඤ්චමෙ රවානොආදෙසා රහානති

භාමං රවා ගරච්ඡස්සථ, භාමං රවා ගරච්ඡස්සම

“බ්‍රව්වතෙසු වොතො” කිමසම්ඥා, භූමිකාමහසද්දනං. සචිග්ගතීතං. පදනො පරුතං සමාසංචාරං වොතොආදෙසා භොතති තතීසාබ්‍රව්වතෙ පරෙති සුප්පතස්සං. විපදම්ඥා. සචිග්ගතිග්ගහණංච භූමිකාමහග්ගහණංච පදනොග්ගහණංච තතී සාග්ගහණංච චත්ත තො, අසොච විග්ගහො ව සුච්ඤ්ඤසෙකච නචිත බ්‍රව්වතග්ගහණමකතතබ්බං. තතීසාග්ගහණංග්ගචත්ත නතො තතීසෙකච්චනස්ස ව තෙජා වුත්තවිධානත්තාති න න කතතබ්බං, අසති භි බ්‍රව්වතග්ගහණංග්ග තතීසෙකච්චන සොචිමිතාදෙසෙ විද්ධාතීති මනත්තං සකකුරොග්ගතතාති. තද ස්ථංචි න කතතබ්බං, එවං ව සති අතතතරසුග්ගතතෙකසොග මෙව කතතබ්බං. ගපෙසා; න ව තං. කතං, තෙන සද්දති තතො අඤ්ඤාසිමිතාදෙසෙ විද්ධාතීති. තච්චිකප්පතස්සං විසු. වුත්තතති සකකා මහකුතති න සකකා, කතං තෙති ආදිනමිපි දිස්සතතො. සච්චිකප්පතබ්බං, එවං සතෙතපි සිංඛ සතකරමිතො තිසමාස වා භොති සද්දකාස වාති කතා අසතතරවිඤ්ඤ

පනතේ,* තෙතාස බහුවචනාග්‍රහණය සොබාව පරිමා වේ,
තොප්‍රදේශය හොඳයි

අර්ථය වා 'එක' තනිකම බහුවචනාග්‍රහණය බහුවචනෙහි වන
බෙබ බහුවචනෙහි බහුවචනාග්‍රහණය අනෙකුත් සංග
ග්‍රහණය, තෙතාස † බහුවචනාග්‍රහණය සොබාව පරිමා
වේතොප්‍රදේශය හොඳයි අසං පනතේ සොප්තා, බහුවච
නෙහි ග්‍රහණය = බහුවචනාග්‍රහණය තෙත බහුවචනාග්‍රහණය
නැති

කතා වේ කතා නොවේ උදාහරණය, තෙතාස කතාප්‍රදේශය
පනතේ තුනාග්‍රහණය තනිකම බහුවචනා කතා "අනෙක
මම. සවිභවය සෙ, තුනාග්‍රහණය තනිකම, පනතේ දුර්ව
වනුයේදී වේතො, තනිකම බහුවචන" තනිකම බහුවචන
සවිභවය තුනාග්‍රහණය වේතොප්‍රදේශය කතා රූපය
කිසිදුග්‍රහණය හෙයින් ව්‍යාප්තව

ගාම. වේ ග්‍රහණය ගාම. වේ ග්‍රහණය ග්‍රහණය බහුව
චනාග්‍රහණය, තෙතාස පන තුනාග්‍රහණය පනතේ බහුව
චනා කතා බහුවචනා වේතොප්‍රදේශය කතා රූපය

15.2 ප්‍රමාණය සිමිති

ප්‍රමාණය වේතොප්‍රදේශය වේතොප්‍රදේශය වේතොප්‍රදේශය
ප්‍රමාණය

වේතොප්‍රදේශය? ප්‍රමාණය වේතොප්‍රදේශය

අනෙකුත් වේතොප්‍රදේශය වේතොප්‍රදේශය වේතොප්‍රදේශය
වේතොප්‍රදේශය වේතොප්‍රදේශය වේතොප්‍රදේශය

වේතොප්‍රදේශය

"ප්‍රමාණය සිමිති' කිසිදුද, ප්‍රමාණය සවිභවය
සිමිති වේතොප්‍රදේශය වේතොප්‍රදේශය කිසිදුද
සවිභවය ග්‍රහණය, අනෙකුත් ප්‍රමාණය

ප්‍රමාණය උදාහරණය, තෙතාස පන ප්‍රමාණය "වේතොප්‍රදේශය
මම' කි සවිභවය කතා 'අනෙක මම. සවිභවය සෙ'
තනිකම බහුවචන ප්‍රමාණය සවිභවය තනිකම
කතා රූපය

ප්‍රමාණය කිසිදුග්‍රහණය, තෙතාස පන ප්‍රමාණය වේතොප්‍රදේශය
කතා සවිභවය ප්‍රමාණය කතා අනෙකුත් බහුවචන
"අනෙක මම. සවිභවය සෙ, ප්‍රමාණය සිමිති' තනිකම
"වේතොප්‍රදේශය කි ප්‍රමාණය සවිභවය තනිකම
කතා රූපය

ග්‍රහණය ප්‍රමාණය = ප්‍රමාණය වේතොප්‍රදේශය කතා
සවිභවය වේතොප්‍රදේශය වේතොප්‍රදේශය කතා

සත්‍යා නාමමිව කතා තතො ආදෙසාපෙතං ජඪං කතා ප්‍රමසා
ති වුත්තෙතෙව්‍යාධිපෙතතත්තිජිජිකිතතො සිඛෙ සත්‍යරමසසා*
අනගගහණස්ස පසොපනං දසෙසනො අනගගහණෙන
මසවසුච ඉවෙච්චමාදීනමනාස්ස සවිභතතිස්ස ආආදෙසො හොතිති
ආහ.

මසවා සුවාති තඤ්ඤාදුගරණති, හෙසං පන මසවසුචසද්දෙති
පිච්චනං කතා තෙසමනාස්ස සවිභතතිස්ස ඉධ අනගගහණෙන
ආකාරදෙසෙ කතෙ රූපාති

153 අමාලපනෙකවචනෙ

පුම ඉච්චෙච්චමනාස්ස සවිභතතිස්ස අං හොති අලපනෙක
වචනෙ පරෙ

හෙ පුම.

අලපනෙකවචනෙති කිමිදං? හෙ පුමානො

“අමාලපනෙකවචනෙ” කිමිදං, පුමසද්දනාස්ස සවිභතතිස්ස
අං හොති අලපනෙකවචනෙති ඤාපනථං විපදමිදං සවි
භතතිගහණණ්ච පුමනගහණණ්ච වත්තතෙ, අඤ්ඤා ච විගහහො
ච සුච්ඡෙදාදියෙව. අං හෙති වුත්තෙතෙව පිඛෙ අලපනෙකවච
නෙති චචනං තබ්බාචසස්ස සද්දනගරනිදස්සනත්තති දඬබබ්බං,
පසති හෙසාවර්ධනං, භෙදන කෙතවිආකාරෙන සිසානං පරි
ණිකුප්පාදනත්ති

හෙ පුමති උදුගරණං, තස්ස පන පුමසද්දතො “ලිඛිතඤ්ඤ
පඨමා” තාඤ්ඤිච “අලපනෙ චෙ” ති සිච්චතතිං කතා “අච්ඡා
ස්ස මමං සවිභතතිස්ස හෙ , පුමනාස්සා සිමිති” තාඤ්ඤිච ඉමිනා
පුමසද්දනාස්ස සවිභතතිස්ස අමාදෙසෙ කතෙ රූපං, තස්ස ච
හෙති අලපනතනිදස්සනත්ති.

තිවුදුගරණති සුච්ඡෙදාදියෙනෙව “අලපනෙ චෙ” ති විභ
තාභූප්පතතිකරණමෙව විසෙසෙ

154 සමාසෙ ච විභාසා

පුම ඉච්චෙච්චමනාස්ස සමාසෙ ච අංආදෙසො හොති විභාසා
ඉතිථි ච පුමා ච නිපුංසකො ච = ඉතිථිපුංනිපුංසකාති, ඉතිථි
පුංනිපුංසකානං සමුච්ඡා = ඉතිථිපුංනිපුංසකසමුච්ඡා
විභාසාති කිමිදං? ඉතිථිපුමනිපුංසකාති
වසද්දගහණණ්මංගහණ්ණකඩ්ඪිතත්ති.

“සමාසෙ ච විභාසා” කිමිදං, පුමසද්දනාස්ස අංආදෙසො
හොති සමාසෙ විකප්පොතාති ඤාපනථං. තිපදමිදං පුමනා
ගහණණ්ච අංගහණ්ච වත්තතෙ, අඤ්ඤා ච විගහහො ච සුච්ඡෙදා
දියෙව චගහණ්. අංගහණ්ණකඩ්ඪිතත්ති.

[illegible]

155. **ආයුර්වේදය.**

සුඵ ඉංචිච්චිග්‍රාසස සඵහනනිසස අංගාආදංසා ඛනනි
ඛනස චිහනනිස

සුවිශේෂ ; හෙ සුවිශේෂ.

ඉසාසවිති කිව්වද? පුමා.

[illegible]

156. අරන සවිමිති වා.

සුඛ ප්‍රබව්ව්වනසස සම්පතනිසස ආගතආදර්ශා පොති වා
සම්බු විසතනිවුති.

ප්‍රමාදන—ප්‍රශ්න වා

“ආතත සිටිමිනි වා,” කිව්වේදී, ප්‍රමිසර්ග්‍යතාසය සම්පතකිසය සිටිමිනි විසතකිසය ආතතආදේසයා හොඳි විසයොතාඳි සුපතකිසය. කිසර්ග්‍යදී, සම්පතකිසයහම ප්‍රමිසර්ග්‍යතාසයහම වතතත, අසයා ව විසයොතා ව ප්‍රමිසර්ග්‍යදේසය. හොඳි සකිපි විසය සහයහම දුටු වාසයහමකරණ. අතතතරප්‍රතතසය විසයසහය හමු නි වතතතෙඳි සුපතකිසය.

ප්‍රමාණවත් උද්‍යෝගය, කටයුතු සහ ප්‍රවේශයෙන් සම්පන්නතාවයෙන් "අවිනාශයට පත්" වන ප්‍රමාණයක් සිටින "තැන්" නිවැරදි ඉඩමක් ප්‍රමාණවත් සම්පන්නතාවයෙන් භාවිතයෙන් සහිත වන්නේය.

ඉතරං වාග්‍යාසර්ජිත්‍රං, තස්‍ය පත තතොච සංචිතය්. කඩා
 “අහො තෙන; සො වා; කබ්බසොභිතමාථ” තාඤ්ඤිච “සා,
 සචිතනං වා” ඤි සචිතො ඵ්භද්දෙකෙ කතෙ සරලොපපකඩිතාචා
 දිට්ඨි කතෙ රූපං.

157. හිවිසනතිමති ව.

පුමි ඉරෙව්වමනාසස හිවිසනතිමති ව ආනෙආදෙසා රහාති.
පුමාරනති—පුමාරනති.

පුත විසනතිගහනණං කිමසං? සවිසනතිගහනණතිවහන
තසං. පුමාරනති

වසදදගහනණන මසවසුච ඉරෙව්වමාදිතමනාසස ආනෙආදෙ
සා රහාති සිසොදංසො ඉරෙව්වෙනසු විසනතිසු; පුමකවමචා
මනාසස වුකාරණ රහාති සසොවිසනතිසු.

සුමාරනා, සුමානා; සුමානා, සුමාරන, මසමාරනා, මසමානා;
මසමානා, මසමාරනා; සුමුරනා, සුමුනා; කමමුරනා, කමමුනා;
චාමුරනා, චාමුනා.

“හිවිසනතිමති ව” කිමසංවිදං, පුමසදදගහනස ආනෙආදෙසා
රහාති කිමති විසනතිමතිහි සුපනතං. විපදවිදං. පුමනාගහ
නණච ආනෙගහනණච චතතනෙ, දසො සුවිසෙසෙසෙව.
වගහනණචලං සසමෙව චකති.

පුමාරනති පුමාරනතිහි උදගරණති, තෙසවන පුමසදදනො
හිවිසනති. කති “පුමනාසස සිමති; ආනෙ සවිමති වා” තාති
කිව්ව ඉමිනා පුමනාසස ආනෙආදෙස කතෙ; පච්ඡිමසං. හිවි
සනතිසං “සොතිසමිතං මහාතිමති වා” හි හිආදෙස කතෙ
රූපාති.

පුත විසනතිගහනණං සථාසිකතසවිසනතිගහනණතිවහනතසං.
තෙතාස; පුත විසනතිගහනණං කිමසං. සවිසනතිගහනණතිවහන
තසං.

දතෙකසංතතා නිපාතාතං වගහනණස ව නිපාතතතා තපචලං
දසෙසනොතා වසදදගහනණනාති ආදිමාත.

පුමාරනාති පුමසදදනො සිවිසනති. කති ඉධ වගහනණන
පුමසදදනාසස ආනාදෙසං කති “දතොතෙන” හි දසිකිව්ව
“සො” හි සිය මකාරදෙසං කති සරලොපපකතිභාවාදිමති
කතෙ රූපං. පුමාරනාති පුමසදදනො යොවිසනති. කති වුතත
තසෙත ආනාදෙසං කති “දතොතෙන; සො වා” තාතිකිව්ව
“සබ්බසොතිතමාථ” හි යොව්වතසසාකාරදෙසං කති සර
ලොපපකතිභාවාදිමති කතෙ රූපං. පුමාරනති පුමසදදනො දං
වචනං කති වුතතතසෙත ආනාදෙසං කති සරලොපපකති
භාවාදිමති කතෙ රූපං. පුමාරනති තතො පුතිසාසොච්චතං.
කති වුතතතසෙත ආනාදෙසං කති “සබ්බසොතිතමාථ” හි
යොව්වතසසාකාරදෙසං කති සරලොපපකතිභාවාදිමති කතෙ
රූපං. ඉතර්හි නසානුසොතෙන සුවිසෙසෙසෙනෙව, පුමාරනාති
ආදිපු “කලුතො සසං තො වා” හි සසං තොආදෙසො ව;
“සො තා” හි වගහනණන “කලුතො වෙ” හි සොව්වතසස තා
ආදෙසො ව විසෙසො.

158 සුසම්මා වා

පුම ඉබ්බමහනසස සු ඉබ්බමහසමි. විහතතිමි අභද්දෙසා
රහාති වා

පුමාසු—පුබ්බසු වා

“සුසම්මා වා” කීමැර්ථිද, පුමසද්දනතසස ආකාරදෙසා
හොති සුසම්. විහතතිමි විකප්පනාති සුපතත්. තිපදම්ද.
පුමනතගගහණම විහතතිගගහණම වත්තතෙ, අසො සුච්ඡෙදක
යෙකම හෙමි වාගගහණ සතිපි ඉබ් වාගගහණකරණ. අත
තතරසුතතසස වාගගහණසස නානුවතතතතතවිකසුපතත්.

පුමාසුති උදගරණ, තසස පත පුමසද්දතො සුචිතති. කථා
“පුමනතසසා සිමිති, හිවිහතතිමි වා” තාත්ථිකිම ඉමිතා පුමසද්ද
නතසස ආකාරදෙසෙ කතෙ රූපං.

ඉතරං වාගගහණඵලං තං සුච්ඡෙදකාමෙව, “සුචිකිකාගෙ
ඵ” ති අකාරසෙසකාරකරණමෙව විසෙසො.

159 උ නාමි ව

පුම ඉබ්බමහනසස අඋභද්දසා රහාතති වා නාමි
විහතතිමි

පුමානා—පුබ්බා—පුබ්බසු වා.

මසද්දගගහණං අගගහණනුකඛිතතථි.

“උ නාමි ව” කීමැර්ථිද, පුමසද්දනතසස නාමි විහතතිමි
අඋභද්දසා හොති විකප්පනාති සුපතත්. තිපදම්ද.
පුමනතගගහණම විහතතිගගහණම අගගහණම වාගගහණම
වත්තතෙ, අසො සුච්ඡෙදකයෙකම වාගගහණං අගගහණනු
කඛිතතත්.

පුමානා පුබ්බාති උදගරණති, හෙසවත පුමසද්දතො නාමි
ගතති. කථා “පුමනතසසා සිමිති, හිවිහතතිමි ව සුසම්මා වා”
තාත්ථිකිම ඉමිතා පුමසද්දනතසස අඋභද්දෙසෙ කතෙ රූපාති
ඉතරං සුච්ඡෙදකාමෙව

160 අ කමමනතසස ව

කමම ඉබ්බමහනසස ව අඋභද්දසා රහාතති වා නාමි
විහතතිමි

කමමනා—කමමුනා—කමමන වා

මසද්දගගහණං මසමසුම ඉබ්බමාදිනමහනසස අභ
ද්දෙසා රහාති කමමි ගාසු ඉබ්බමනසු

මසමානා, මසමාසු, මසමන වා. සුමානා, සුමාසු, සුමන වා

ඉති නාමකපෙස දුතිසො කතොමා

“අ කමමනතසස ව” කීමැර්ථිද, කමමසද්දනතසස නාමි
විහතතිමි උභද්දෙසා හොති විකප්පනාති සුපතත්.

කිපදමිදං විහතතිගතහණ්ඩ වාගතහණ්ඩ උගතහණ්ඩ වතත
තෙ, අනේ, සුච්ඡෙද්දෙකෙව

කමමතා කාවුතාති උද්ගරණ්ඩ, තෙසමපන කමමසද්දතො
නාවිතනති. කතා තනො “කිවිතතතිමහි ව, සුසමිමා වා, උ නා
මහි වා” තාතිකිව්ව ඉමිතා කමමසද්දතනස අඋආදෙසෙ
කතෙ රූපාති ඉතරං වාගතහණ්ඩලං, තං සුච්ඡෙද්දෙකෙව

අනෙකකතනා නිපාතානං වගතහණ්ඩ ව නිපාතනනා තප්ථි
ලං දෙසෙකතනා වාගතහණ්ඩ මතවසුච් ඉතෙව්වමාදිගමනතස
ආආදෙසො හොති කිවි නාසු ඉතෙව්වතෙසුති ආදිමාග උද්ගර
ණ්ඩ සුච්ඡෙද්දෙකෙව

සමතො, මුඛමතදිපතිං, කාමකසෙ දුතිතො පරිච්ඡෙදෙ

161 තුමිතාමෙහති නමාකං

තෙති තුමිතාමෙහති නංව්වතසං ආකං හොති

තුමිතාකං, අමිතාකං

නමිති කිමනං? තුමිතාති, අමිතාති

“තුමිතාමෙහති නමාකං” කිමතමිදං, තුමිතාමෙහති නංව්වතසං
ආකංආදෙසො හොතිති සද්‍යපනතං. කිපදමිදං, අනේ, ව
විගතතො ව සුච්ඡෙද්දෙකෙව

තුමිතාකං අමිතාකතති උද්ගරණ්ඩ, තෙසමපන තුමිතාමිත
සද්දෙහි තංව්වතං කතා ඉමිතා නංව්වතසං ආකමාදෙසං කතා
සරලොපපකතිනාමාදිමහි කතෙ රූපාති කිමුද්ගරණ්ඩ සුච්
ඡෙද්දෙකෙව

162 වා සමසසඬමො

තෙති තුමිතාමෙහති සො අසසඬමො ආකං හොති වා

තුමිතාකං සසසඬ—තුමිතා සසසඬ වා; අමිතාකං සසසඬ—
අමිතා සසසඬ වා

සොති කිමනං? තුමිතාති, අමිතාති

අසසඬමොති කිමසං? ගමනං තුමිතං—ගමනං මසං

වාති විකප්පනගතං සොනං අංආනං හොතති

තුමිතං—තුමිතාගං; අමිතං—අමිතාගං

“වා සමසසඬමො” කිමතමිදං, තුමිතාමිතසද්දෙහි අසසඬමො
සො ආකං හොති විකප්පනාති සද්‍යපනතං. කිපදමිදං, තුමිතා
මිතාගතහණ්ඩ ආකංගතහණ්ඩ වතතතෙ, අනේ, ව විගතතො ව
සුච්ඡෙද්දෙකෙව

තුමිතාකං සසසඬ අමිතාකං සසසඬති උද්ගරණ්ඩ, තෙසමපන
තුමිතාමිතසද්දෙහි දුතිසංඛ්‍යාව්වතං කතා අතතතරසුතනමිතිව්ව
ඉමිතා තසසකමාදෙසං කතා සරලොපපකතිනාමාදිමහි කතෙ
රූපාති තත් ව සසසඬතිදමපත දුතිසතනමිඤ්ඤපනතං. ඉත
ර්ථ වාගතහණ්ඩලාති, තෙසමපන තෙතෙව දුතිසංඛ්‍යාව්වතං.

කනි, “අනො තෙන; සො වා” තාත්තව්ව “සබ්බසොභිතමා ඵ” ති භස්සකාන්දෙසං කනි, සරලොපපකතිභාවාදිමහි සතො රූපාති

තුමෙහි අමෙහිති කිවුදුහරණති, තාති සුච්ඤ්ඤාසංතොව. ගවජථ තුමෙහ ගවජම මයනති ඉමාතිපි කිවුදුහරණති, තත්ථ ච තුමෙහති තුමහසද්දතො පඨමාසොචචන. කනි, “වා සව්පඨමො” තාත්තව්ව “සබ්බතාමකාරතො පඨමො” ති සොචච භාස්සකාර. කනි, සරලොපපකතිභාවාදිමහි සතො රූපං, මයනති අමහසද්දතො පඨමාසොචචන. කනි, “අමහස්ස මම. සචිත්තනිස්ස සෙ” තාත්තව්ව “මසං යොමහි පඨමො” ති අමහ සද්දස්ස සචිත්තනිස්ස මසංආදෙසෙ සතො රූපං, ඉහරති සුච්ඤ්ඤාසංතොව

163. සස්සං.

තෙහි තුමහාමෙහති සස්ස විහතනිස්ස අංආදෙසො තොති වා. තුමහං දිසංගා, තුමහං පච්චිත්තංගා; අමහං දිසංගා, අමහං පච්චිත්තංගා මසං දිසංගා, මසං පච්චිත්තංගා; මම දිසංගා, මම පච්චිත්තංගා.

සංසන්ති කිමසං? තුමෙහසු, අමෙහසු

“සස්සං” කිමසංමිදං, තෙහි තුමහාමහසද්දෙහි සස්ස විහතනිස්ස අංආදෙසො තොති විසංසොතාති සුපනන්ති. මිපදමිදං, තුමහා මහගහගණච වාගහගණච චග්ගාතො, අසො සුච්ඤ්ඤාසංතොව.

තුමහං දිසංගොති උදුහරණති, තත්ථ ච පුබ්බිපුබ්බිකාති මුලොදුහරණති ඉහරති වාගහගණචලාති, තාති හෙඤ්ඤා පුත්තා තොව තත්ථ ච තුමහතති තුමහසද්දතො සචිත්තනි. කනි, “තුමහා චෙහති නමාකං; වා සව්පඨමො” තාත්තව්ව ඉමිනා සස්ස විහතනිස්ස අමාදෙසං කනි, සරලොපපකතිභාවාදිමහි සතො රූපං, ඉහරති සුච්ඤ්ඤාසංතොව තත්ථ ච දිසංගා පච්චිත්තංගාතිමාති වතු සජ්ජිකාවච්ඤ්ඤාසංතොව. පුත්තාති. කිවුදුහරණති සුච්ඤ්ඤාසංතොව.

164. සබ්බතාමකාරොගා පඨමො.

සබ්බස්සං සබ්බතාමාහං අකාරොගා පඨමො පඨමො සො ඵත්තා මාපජ්ජංගා.

සබ්බං, ගස, ගත, ගස, තුමෙහ, අමෙහ, ඉමං සබ්බතාමාහමිති කිමසං? දෙවා, අසුර, නාහ, ගකිබ්බා අකාරොගාති කිමසං? අමු පුජිසා. සොති කිමසං? සබ්බං, ගස, ගත, ගත, අසං. පඨමග්ගහණං උග්ගාරපුත්තං.

“සබ්බතාමකාරොගා පඨමො” කිමසංමිදං, සබ්බස්සං සබ්බතාමාහං අකාරොගා පඨමො පඨමො සො ඵත්තාමාපජ්ජංගොති සුපනන්ති. මිපදමිදං, සොගහගණමිනානුචග්ගාතො, අසො සුච්ඤ්ඤාසංතොව.

සබ්බසං නාමානි = සබ්බනාමානි, සබ්බනාමානං අකාරෙ = සබ්බනාමකාරෙ, තතො සබ්බනාමකාරතො

සබ්බෙ සෙ තෙනාදිති උද්ගරණි, තෙසං පන සබ්බසත කිංතුච්ඡාදමහමුම ඉවෙවහෙති පාටිපදිකෙති වුත්තනසෙන පඨමා යොවචනං කතං “චා ස්වප්පඨමො” තාබ්බිතිව ඉමිනා යො වචනසෙසකාරදෙසං කතං සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ රූපාති. එත්ථ ච කෙති කිංසද්දසං “කිංස ක චෙ චෙ” ති එත්ථ වග්ගසමුත්ත කකාරදෙසො හොති

දෙව්නාදිති කිවුද්ගරණි, තෙසං පන දෙව්නාදිසද්දෙති යොවචනං කතං “අතො තෙන; යො චා” තාබ්බිතිව “සබ්බයොනින මාථ” ති යොවචනසකාරදෙසං කතං සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ රූපාති. අමුතිපි කිවුද්ගරණි, තෙසං පන අමුසද්දතො යොවචනං කතං වුත්තනසෙන ලසද්දෙසං කතං “කුලුතො සසං තො චා” තාබ්බිතිව “අපතො ච යොනං ලොපො” ති යොවචනස ලොපං කතං “යොසු කතතිකාරලොපෙසු දිස”තති දිසෙ කතෙ රූපං.

සබ්බානාදිති කිවුද්ගරණි, තෙසමපන සබ්බාදිසද්දෙති සිවචනං කතං “අතො තෙන” තාබ්බිතිව “යො” ති සියොකාර දෙසං කතං සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ රූපාති. තත්ථ ච සොති එත්ථ තසද්දතො සිවචනං කතං තකාරසං “අනපුංසකසසා සං සිවිති; අමුසෙ මො ස” තති අබ්බිතිව “එතතෙසං තො” ති සකාරදෙසො හොති, යොති එත්ථ වුත්තනසෙන කිංසද්දසං කකාරදෙසො හොති අයනම්මසං පන ඉමසද්දතො සිවචනං කතං “සබ්බසිමසෙස චා” තාබ්බිතිව “අනපුංසකසසාසං සිමිති” ති ඉමසද්දසං අයමාදෙසං කතං “සෙසතො ලොපං ගපිති” ති සිමිති ලුත්තෙ රූපං.

ඉධ පන සබ්බනාමකාරතො ති වුත්තනසෙව: “චා ස්වප්පඨමො” ති ඉතො යොනග්ගණ්ඨානුචරතතතො අධිපෙසතෙත්ථ සිබෙපි පඨමග්ගණ්ඨකරණං උග්ගරසුත්තතං. නත්ථ පඨමොති අවුත්තෙ දුතිසායොවචනසෙසති සංකා සිකාති. න සිකා, කාමා සදි පන සබ්බනාමකාරතො දුතිසායොවචනසෙසතං සකාසෙනං වුත්තං, ගච්චයං ඉදමෙවාවචතිසං ගච්චයං, “සබ්බයොනිනමාථ” ති අකාරනතො දුතිසායොවචනසෙසකාරදෙසසුපලබ්භනතොති, නත්ථ තත්ථ විකප්පවසෙන වුත්තතං නිවච්චිනානත්ථිදනති සකාමනානුතති න සකසං, තත්ථ වාග්ගගණ්ඨානුචරතතාති; තසං පන කච්චනා තෙත්ථ වුත්තං, ගච්චෙව. කච්චාච නත්ථ න වුත්ත තති. ඉධුප්පතතිහො” අවගනනබ්බසසත්ඨං ආවිකරණත්තති. සදි එවං උග්ගරසුත්තෙති ව්‍යුච්ඡිමා සබ්බනාමිමා අකාරනතො යොවචනසෙසකාරදෙසසං වුත්තතං තදන්තිව න වත්තබ්බි.

භවෙයාති. න න වතාබ්බි, කසමා “සබ්බසොභිතමාථ” ති එත්ථ වාග්ගහණස්ස නිවර්ණතා, තෙන කත්ථි නිසතවසෙන සියා කත්ථි න සියාති එකෙකසොව රූපවසුප්පාදනත්ථිදං වුත්තනතිපි චිත්තබ්බතො, තසමා තද්දසංකාතිවතානත්ථිහ පඨමග්ගහණං කතං තොනාප; පඨමග්ගහණවුත්තරස්සතත්ථිනති.

165. වදායා වා

තසමා සබ්බතාමඥාතාරතො වදායා සො පඨමො එතතමා පස්සතො වා.

කතරකතමෙ—කතරකතමා.

සබ්බතාමානථිති නිමසං? රදවා, අසුන්, යාගා, ගකිබ්බා, මිත්තසා

වදායාති නිමසං? රත සබ්බි.

“වදායා වා” තිමත්ථිදං, තසමා සබ්බතාමඥාතාරතො වදායාමා සො පඨමො විකප්පෙන එතතමාපස්සතොති කුපනත්. මිපද ථිදං. සොග්ගහණච සබ්බතාමග්ගහණච අකාරග්ගහණච පඨ මග්ගහණච එග්ගහණච වතතෙන, අසො සුච්ඤ්ඤසොච. වදො ධිතො = වදායො, වදාචසෙන ධිතො එත්ථාතිපි වදායො, තසමා වදායා.

කතරකතමෙති උද්ගරණං, තස පත කතරෙ ච කතමො වාති අසො “තාමානං සමාසො පුත්තපො” තාධිකිථිව “තාමානං සමුච්චසො වදො” ති සහ වදාසඤ්ඤා සමාසං කතො ‘වුත්තායා නච්ඡසොසො’ ති වසදුමස්සසොගං කතො “තෙසං විගතියො ලොපා වෙ” ති විගතතිලොපං කතො “පකති වසස සරත්තසො” ති පකතිසාවං කතො සමාසතො “තතිතසමාසකිතකා තාමංවාත චේතුතාදිසු වෙ” ති තාමිච්ච කතො “ඒතච්චතසුත්තං සි” තාධිකිථිව “ලිඛිතච නිපච්චතෙ” ති ලිඛිතං ධිපෙතො “ඒතච්චතසුත්තං සි; ලිඛිතච නිපච්චතෙ” තාධිකිථිව “තතො ච විගතියො” ති විගතියුප්පතො කතො “සියොඥාසොනාතිසහංසමාතිසහංසමිසු” ති තසසංපතිසමප්පසමෙහ සති ‘වතති ච්ඡානුසබ්බිකා සද්දප්පවතති’ ති කතො “ලිඛිතො පඨමා” ති පඨමං කතො තසසංපතිසමප්ප සමෙහ සති ‘වතති = පෙ = වතති’ ති කතො ‘බ්ලවති වතතබ්බි බ්ලවච්චත’ තති බ්ලවච්චතසොවිගතතිං කතො “වා සච්ඡායමො; සබ්බතාමඥාතෙ පඨමො” තාධිකිථිව ඉමිතා සොච්චතසෙසතො කතො සරලොපපසකතිතාමාදිච්ඡි කතෙ රූපං, ඉතරං වාග්ගහණ එලං, තච්ඡත වුත්තසදිසමෙච. කෙච්ඡමපතොති වාග්ගහණෙතිමි තාදෙසමිකතො “අසො තෙන; සො වා” තාධිකිථිව “සබ්බ සොභිතමාථ” ති සොච්චතාසාසාධ්‍යදෙසොච විසෙසො. තෙථා වාග්ගහණෙ සතිපි ඉධ වාග්ගහණසරණං අතනතරස්සතාස වාග්ගහණතිවතනතිතාතිඤ්ඤපතත්ථි. කිවුද්ගරණං තෙථා වුත්ත මෙච.

166 නාඤ්ඤා සබ්බන්‍යාමිකං

සබ්බන්‍යාමිකමිධානං වඤ්ඤා නාඤ්ඤා* නාටිසං ගොති
(පුබ්බා ව අපරං ව=) පුබ්බාපරං, (පුබ්බා ව උත්තරං ව=) පුබ්බ
භග්ගං, (අධරං ව උත්තරං ව=) අධර්‍යභග්ගං.

“නාඤ්ඤා සබ්බන්‍යාමිකං” කීමත්මිදං, ඉධ වුත්තමෙත්තං. එපෙ
කාං අඤ්ඤාං. “සබ්බන්‍යාමානං නමිති ව, සබ්බන්‍යො නං සංසා
නං” ති ආදිනා වුත්තවිධානමත්ති, තං සබ්බං වඤ්ඤානං සබ්බන්‍යාමි
නං න කන්තබ්බන්ති ඤාපනත්. තිපදමිදං. සබ්බන්‍යාමග්ගභණ්ඩ
වඤ්ඤාග්ගභණ්ඩ වත්තතො, අන්‍යො සුච්ඤ්ඤායෙකං සබ්බන්‍යං
නාමාති = සබ්බන්‍යාමාති, සබ්බන්‍යාමානං. විහිතං. සබ්බන්‍යාමෙති වා
සබ්බන්‍යාමිකං. “යෙන වා සංසඨං තරති චරති වහති ඡේකො” ති
අධිකිච්ච “නමිතිතො තෙන කතාදිසනනිධානනිසොගසිප්පභණ්ඩ
ජිවිකත්තෙසු වා” ති එත් වග්ගභණ්ණං ඡේකපච්චයො ගොති,
සබ්බන්‍යාමෙසු නිපුත්තං. සබ්බන්‍යාමෙසු සනනිධාපිතනති වා අත්ත
තොතෙව ඡේකපච්චයො ගොතිති දඬබ්බි.

පුබ්බාපරන්තරාදීති උද්ගරණති, තත් ව පුබ්බාපරන්තරති
පුබ්බා ව අපරං වාති අත්තං ගෙඨා වුත්තනසෙන වඤ්ඤාමාසං කථා
තොයා ජච්චිච්චනං කථා “සුච්ඤ්ඤායෙකං එ” තාතිතිච්ච “සබ්බ
න්‍යාමානං නමිති වෙ” ති අකාරයෙසකාරදෙසෙ සච්චතො “සබ්බ
න්‍යාමාකාරතෙ පඨමො” තාතිතිච්ච “සබ්බන්‍යො නං සංසාන” නති
ආදෙසච්චමිති ව සච්චතො “සබ්බන්‍යාමාකාරතෙ පඨමො, වඤ්ඤා
වා” තාතිතිච්ච ඉමිනං තං සබ්බං පච්චයෙකෙකාං “යොසු කතනිකාර
ලොපෙසු දිස” තාතිතිච්ච “සුභංගිසු වෙ” ති දිසෙ කතෙ රූපං
ඉත්තති වුත්තසද්ධිසාතෙව

167. ඛුබ්බිතිච්චි ව

ඛුබ්බිතිච්චි ව සමාසෙ සබ්බන්‍යාමිකමිධානං නාඤ්ඤා නාටිසං
ගොති

(පිසො පුබ්බා සසා සං=) පිසපුබ්බාස, පිසපුබ්බානං, පිස
පුබ්බෙ, පිසපුබ්බසං.

වෙති කීමත්මං? සබ්බන්‍යාමිකමිධානම ගොති, දකිතිච්චපුබ්බසං
දකිතිච්චපුබ්බසං, උත්තරපුබ්බසං, උත්තරපුබ්බසං

“ඛුබ්බිතිච්චි ව” කීමත්මිදං, සබ්බන්‍යාමානං. වුත්තපකාරනං
විධානමඤ්ඤාමෙත්තං. එපෙතො ඛුබ්බිතිච්චි සමාසෙ සති න කතා
බ්බන්ති ඤාපනත්. තිපදමිදං. සබ්බන්‍යාමග්ගභණ්ඩ නග්ගභ
ණ්ඩ අඤ්ඤාග්ගභණ්ඩ සබ්බන්‍යාමිකග්ගභණ්ඩ වත්තතො, අන්‍යො
සුච්ඤ්ඤායෙකං. වග්ගභණ්ඩලං සමත්තෙව වකුති.

පිසපුබ්බාසානාදීති උද්ගරණති, තත් ව පිසපුබ්බාසාති පිසො
පුබ්බො සසාති අත්තං “නාමානං සමාසො යුත්තත්තො, අමාදයො
පරපදෙති” තාතිතිච්ච “අඤ්ඤාපදත්තෙසු ඛුබ්බිති” ති සමාසං

කඩා වුනානෙයන විසකඩිලොපාදිවි කෙන පිසපුබිසඳුනො
 ඉනිව්වකනා " ඉනිසවිනො ආප්විසො " ති ආප්විසො කඩා
 සරලොපපකඩිලාපාදිව කඩා නොනො වුනානෙයන පිසකඩි.
 කඩා " ආලපෙන පි සපෙනො ; හෙ ඉනිකඩි පො " නැතිවිවි
 " ආ පො " ති සපෙනො. කඩා " සබ්බතාපිකාරනෙ පඨමො ;
 සබ්බතො කො " නැතිවිවි " සපෙනො සිංසානං සංසා " ති සච්ඡ
 පහාසික සාදෙසෙ සමුග්ගො " සබ්බතාපිකාරනෙ පඨමො ;
 තාඤ්ඤං සබ්බතාපික " නොතිවිවි ඉතිතාපටිසෙධං. කඩා " ආප
 වතුනෙකව්වකසා තු " නැතිවිවි " සෙනා නාදිත " ති සච්ඡ
 පහාසිකාසාදෙසං. කඩා සරලොපපකඩිලාපාදිවි කෙන රූපං.
 ඉතිව්ව වුනානෙයන කතකප්පාසෙනා පිසපුබිසඳුනො සතො
 මොකව්වක. කඩා වුනානෙයන සමුග්ගෙ සමුග්ගො ඉතිතා
 පටිසෙධං. කඩා වුනානෙයන ආසාදෙසං. කඩා නසාපි " හෙතො
 ති සිතිසංසා " ති පටිසෙධෙ පටිසෙධො ඉතිතාපටිසෙධෙ කෙන
 රූපං. පිසපුබ්බතාපිකාරනො නොනො නාදිවක. කඩා " සබ්බතාපිකාර
 නෙ පඨමො " නැතිවිවි " සබ්බතො නං සංසානං " ති නාදිව
 නසා සංසානමාදෙසෙ සමුග්ගො " සුඤ්ඤාසංඝ ථ " නැතිවිවි
 " සබ්බතාපිකා නමිති වෙ " ති ථිකාරාදෙසෙ ව පටිසෙධො ඉතිතා
 පටිසෙධං. කඩා " යොසු කතකප්පාසරලොපපසු දිසං " නැතිවිවි
 " පුතාසිපු වෙ " ති දිසෙ කෙන රූපං. පිසපුබ්බතාපිකාරනෙයන
 කතකප්පාසෙනා පිසපුබිසඳුනො ආප්විසං. කඩා නොනො සතො
 මොකව්වක. කඩා " සබ්බතාපිකාරනෙ පඨමො, සබ්බතො
 කො " නැතිවිවි " සපෙනො සිංසානං සංසා " ති සච්ඡෙස
 සමුග්ගො ඉතිතා පටිසෙධං. කඩා " නිච්ඡ සමුග්ගොනානපිකාර
 නොනො " ති අත්තසං අකාරං. කඩා " අනෙතෙන ; සො වා ;
 සබ්බසොතිනමිති " නැතිවිවි " සිංසානං වා " ති සිංසානං ථිකා
 රාදෙසං. කඩා සරලොපපකඩිලාපාදිවි කෙන රූපං. පිසපුබ්බ
 සංසා පිසපුබිසඳුනො ආප්විසං. කඩා " සපෙනො සිං
 සානං සංසා " ති සාදෙසෙ පටිසෙධො ඉතිතා පටිසෙධං. කඩා
 වුනානෙයනාකාරසං අකාරාදෙසං. කඩා " සාතෙවි සෙ " ති
 සාතෙවි කෙන රූපං.

‘දෙවනසතියා, නිසාකාලං ව්‍යාපාරකං ව ධර්මානන්තං’ කප්ප
ලා දෙසෙන්නා, ‘වෙළු නිවෙළු? සබ්බකාමිසම්බන්ධව නොති’ කි
තා තාගේ ව දකින්නට පුටුවා කි දකින්නට පුටුවා වෙළු දෙස
“නාමිකා සමාසො ඉත්තංගො” නැතිනිවි “නාමික සමිව
සො වලො” කි දිග්ගකංසෙස සමාසං කැනි විසන්තිලොපද්ව
කම් දකින්නට පුටුවා දකින්නට පුටුවා කැනි කෙනා කි සමි
කිසො කම් “සබ්බකාමිසාරංගෙ පදිංගි, සබ්බකො සො”

[illegible]

තාබිකිව්ව “සපතො සමිසාතං සංසා” ති සංසාදෙසං කඛා “සංසා
සෙවකව්වතෙසු වෙ” තාබිකිව්ව “සො රසං” තති ආකාරසං
රසං කඛා “සාගමො සෙ” තාබිකිව්ව “සංසාසෙවකව්වතෙසු
වෙ” ති සාගමෙ කතෙ රූපාති. ඉතරුති වුත්තසද්දිසාතෙව

168 සබ්බතො නං සංසාතං.

සබ්බතො සබ්බතාමරො නංවචනස්ස සංසාතං ඉට්ඨවරො
ආදෙසා භොගානි

සබ්බසං—සබ්බසාතං, සබ්බාසං—සබ්බාසාතං, රසං—රස
සාතං, සාසං—සාසාතං රහසං—රහසාතං, නාසං—නාසාතං,
කෙසං—කෙසාතං, කාසං—කාසාතං, ඉට්ඨසං—ඉට්ඨසාතං, ඉමා
සං—ඉමාසාතං, අමුසං—අමුසාතං

නානා කිමඤ්ඤං? සබ්බස්ස, සස්ස, තස්ස, කස්ස එවං සබ්බස්මි

“සබ්බතො තං සංසාතං” කිමත්ථිදං, සබ්බතො සබ්බතාමරො
නංවචනස්ස සංසාතං ඉට්ඨවරො ආදෙසා භොගානි කුප්පනස්මි.
තිපදමිදං සබ්බතාමයං පණ්ණාසව්වත්තතෙ, අපො සුච්ඡෙදා
සෙව සං ව සාතං ව = සංසාතං ඉට්ඨ පන සබ්බාගණං.
සෙව අකාරතොති නිසමෙධා වුත්තතො තදපගමකරණස්මි.

සබ්බසන්තරාදිති උද්ගරණති, තස්ම ව සබ්බසං සබ්බසා
තනති සබ්බසද්දො නංවචනං කඛා “සබ්බතාමකාරතෙ පඨ
මො” තාබිකිව්ව ඉමිතා නංවචනස්ස සංසාතංආදෙසෙ කඛා
“සුච්ඡිකාමො එ” තාබිකිව්ව “සබ්බතාමානං නවති වෙ” ති
අකාරසං එකෙත කතෙ රූපාති සබ්බසං සබ්බාසාතනති සබ්බ
සද්දො “ඉසඨසමතො ආපාවටො” ති ආපාවටං කඛා සර
ලොපපසසිසාපාදිව කඛා තතො නංවචනං කඛා වුත්තතෙසෙත
තස්ස සංසාතමාදෙසෙ කඛා අතකාරනතො එකාරදෙසසමි
කතෙ රූපාති ඉතරුති වුත්තසද්දිසාතෙව කිංසද්දස්ස “කිංස
ස වෙ වෙ” ති එත්ථ වග්ගපණ්ණාසකාදෙසෙව විසෙසො,
අමුසං අමුසාතනති එත්ථ “යොසු කතතිකාරලොපෙසු දිසං”
තාබිකිව්ව “සුතංගිසු වෙ” ති දිසෙව විසෙසො කිවුද්ගරණති
සුච්ඡෙදාසකතෙව

169 රුජස්ස රුජ් සුතංගිසු ව

සබ්බස්ස රුජසද්දස්ස රුජආදෙසො භොගි සුතංගි ඉට්ඨවරොසු
රුජ්සු, රුජ්තං, රුජ්භි, රුජ්භි

සුතංගිසුති කිමඤ්ඤං? රුජා

වසද්දග්ගණණමවධාරණස්මි. රුජෙසු, රුජානං, රුජ්භි,
රුජ්භි.

“රුජස්ස රුජ් සුතංගිසු ව” කිමත්ථිදං, සබ්බස්ස රුජසද්දස්ස
රුජආදෙසො භොගි සුතංගි ඉට්ඨවරොසු විත්තතිසුති සුප්පනස්මි.
වතුපදමිදං සබ්බාගණං අත්ථවසා විභවතිවපරිනාමතො ඡඨ

නතාවසෙතො සබ්බසංඝො හොති, අසො ච විගගහො ච සුච්ඡෙදාදසො ච වග්ගහණථලා සංසෙවි චන්තිති

රුක්ඛුති ආදීති උද්ගරණති, තස්ම ච රුක්ඛුති රුක්ඛුතො සුච්ඡතස්ස කම්මා “සබ්බසංඝො නං සංසාත” න්නාසිති ඉති තා සබ්බසංඝ රුක්ඛුතො රුක්ඛුතො කම්මා “සොපු කතතිකාරලොපෙසු දිසං” න්නාසිති “සුභංචිසු චෙ” ති දිසෙ කතෙ රූපං. ඉතර්ති සුච්ඡෙදාදසොනෙව.” රුක්ඛුති එස්ම “සොභංචිතො ව්‍යාච්ඡිතො ච” ති සංසෙවි චෙසෙසා

රුක්ඛුති කිදුද්ගරණං, තස්ම පන රුක්ඛුතො සිව්භතස්ස කම්මා සතිපි රුක්ඛුතො සොදිතමොති ඉති තාදෙසෙති කම්මා “වුට්ටනාදිපති රුක්ඛුතො අසො” න්නාසිති “සංචෙ” ති පිසො ආකාරදෙසං කම්මා සරලොපපතතිතොති දිසෙ කතෙ රූපං.

අපි කතස්මිනො නිපාතානං වග්ගහණස්ස ච නිපාතානො තත්ථලාදසෙසොනො වග්ගහණථලාදසෙසොති ආදිතො, තස්ම ච අපි ධාරණං නාම පෙඨා වුට්ටනාදිපති කම්මා සිව්භතස්ස රුක්ඛුතො දීති තෙස්මාද්ගරණති, තෙස්මින රුක්ඛුතො සොදෙසො කම්මා සතිපි රුක්ඛුතො සොදිති වග්ගහණථලාදසෙසොති ආදි තොනං අකාරස්ස “සුභංචිකාරෙ එ” ති එකාරදෙසං කම්මා, ඉතරස්ස අකාරස්ස පෙඨා වුට්ටනාදිපති දිසෙ කතෙ රූපාති

170 සබ්බසංඝො ච

සබ්බසංඝො ඉති සද්දස්ස එකාරෙහි හොති ච සුභංචි ඉති විචිතො එසු - ඉති සුභංචි, එසං - ඉති සුභංචි, එසං - ඉති සුභංචි ඉති සංඝොති නිවසං? එති සුභංචි, එති සංඝො, එති සුභංචි

“සබ්බසංඝො ච” කම්මාදිදං, සබ්බසංඝො ඉති සද්දස්ස එකාරෙහි හොති සුභංචි ඉති විචිතො විචිතො විචිතො සොදෙසොති සුභංචි, වුට්ටනාදිදං සුභංචිග්ගහණථලාදසෙසොති, අසො සුච්ඡෙදාදසොති

සුභංචිග්ගහණථලාදසෙසොති වුට්ටනාදිපති “සුභංචිකාරෙ එ, සබ්බසංඝොති නිවසං” ති නිවසෙතිතස්ස විචිතොති ඉති සද්දස්ස විචිතොති එතිතොතිදිසෙති සංඝොති, තං නිවසෙතිතොති

එසු තාදිති උද්ගරණති, තස්ම ච එසුති ඉති සද්දස්සො සුච්ඡතස්ස කම්මා අකාරස්සොති සිව්භතස්ස සබ්බසංඝො ඉති සද්දස්ස එකාරදෙසෙ කතෙ රූපං එසං එසුතිතොති ප්‍රකාරදිසෙති, එසුති එසුති වුට්ටනාදිපති නංචිතස්ස සොදෙසොති විචිතො. ඉතර්ති වග්ගහණථලාදි, තාති සුච්ඡෙදාදසොති

එති සුභංචිති කිදුද්ගරණති, තෙස්මින එති සද්දස්සො සොදෙසො කම්මා අකාරස්ස “සුභංචිකාරෙ එ” ති එකාරදෙසං කම්මා ඉතරස්ස තෙස්මින “සබ්බසංඝොති නිවසං” ති එකාරදෙසං කම්මා කතො නංචිතස්ස වුට්ටනාදිපති සොදෙසෙ කතෙ රූපාති

171. අනිමි නාමිනි ව.

ඉමසද්දස්ස සබ්බසෙව අනඉමි ඉබ්බෙතෙ ආදෙසා භොගති
නාමිනි විහන්තිමිති

“අභොග ධම්මදුරතන සුඛිනා භොගා සා සජා,
ඉමිනා බුබුසුරජන පඤ්ඤා අමනං පදං.”

නාමිනිති කිමන්ධං? ඉමෙසු, ඉමෙසං, ඉමෙති
වසද්දග්ගහණං වාග්ගහණංතිවත්තනන්ධං.

“අනිමි නාමිනි ව” කීමත්මිදං, සබ්බසෙව ඉමසද්දස්ස නාමිනි විහන්තිමිති අනඉමි ඉබ්බෙතෙ ආදෙසා භොගතිති ඥාපනන්ධං. තිපද මිදං, සබ්බග්ගහණං ව ඉමග්ගහණං ව වත්තනෙ, අපෙඨා සුචි ඉඤ්ඤායෙකව. අත ව ඉමි ව = අනිමි, වඤ්චිසමයා විග්ගහො, වග්ගහණං වාග්ගහණංතිවත්තනන්ධං, අභොගාසත්තනා සි නිපාතානං.

අභොග ඉමිනාහුදුගරණං, තස්මි ව අභොගාති ඉමසද්දෙතො නාවචනං කන්ධා අතංගරපුරානමිතිව ඉමිනා සබ්බසෙව ඉමසද්දස්ස අනාදෙසං කන්ධා අකාරකතනා “අභොගෙතො”ති නා වචනසෙසනාදෙසං කන්ධා සරලොපසකතිසාවාදිමිති කතෙ රූපං. ඉතරං සුචි ඉඤ්ඤායෙකව කිවුදුගරණංතිපි සුචිඉඤ්ඤායෙකව.

172. අනපුංසකස්සායං සිමිති

ඉමසද්දස්ස සබ්බසෙව අනපුංසකස්ස අසමාදෙරසා භොගී
සිමිති විහන්තිමිති

අසං සුචිභො, අසං ඉතං

අනපුංසකස්සායං කිමන්ධං? ඉදං විහන්ති නිමිති

සිමිතිති කිමන්ධං? ඉම, සුචිසං පසංසි

“අනපුංසකස්සායං සිමිති” කීමත්මිදං, සබ්බසෙව ඉමසද්දස්ස අනපුංසකතනාවචකස්ස සිමිති විහන්තිමිති අසමාදෙරසා භොගීති ඥාපනන්ධං. තිපද මිදං, සබ්බග්ගහණං ව ඉමග්ගහණං ව වත්තනෙ, අපෙඨා ව විග්ගහො ව සුචිඉඤ්ඤායෙකව.

අසංහුදුගරණං, තස්ම පන ඉමසද්දෙතො සිවචනං කන්ධා “සබ්බසිමිසෙස වා” තාසිකිවිමිතිනා සබ්බසෙව ඉමසද්දස්ස අසමාදෙරසං කන්ධා “පෙසමො ලොපං ගපිපි”ති සිමිති ලුග්ගත රූපං. පුරිසො ඉතීති අනපුංසකතනවිඤ්ඤාපනන්ධං. ඉදන්ති කිවුදුගරණං, තස්ම පන ඉමසද්දෙතො සිවචනං කන්ධා නපුංසකතනාවචකතො ඉමිනාදෙසමකන්ධා “ඉමසිද්ධංසිපු නපුංසක”ති ඉමසද්දස්ස සවිහන්තිස්ස ඉදමාදෙරසෙ කතෙ රූපං. තස්ම ව විහන්ති නපුංසකප්‍රිබ්ගතෙ විඤ්ඤාපනන්ධං, තිබ්බිති සකතනතනවිඤ්ඤාපනන්ධං. ඉමන්තිපි කිවුදුගරණං, තං සුචිඉඤ්ඤායෙකව.

173. අමුසස මො සං.

අමුසද්දස්ස අනපුංසකස්ස මකාරං සකාරමාසජ්ජත වා
සිමිති විහන්තිමිති.

අසු රූපං—අමුසො රූපං; අසු ඉතං—අමුසා ඉතං.

අනපුංසකස්සායං කිමන්ධං? අදං පුඨං විග්ගවති.

අමුසොති කිවහැ. ? අසං පුරිසො තිව්ඨති
සිමිති කිවහැ. ? අමු. පුරිසං පසසයි

“අමුසං මො සං” කිවහැදිද, අමුසද්දසො අනුසංසකතතවා
කසස මකාගෙ සකාරමාපජ්ජතෙ සිමිති විසතතිමිති විසසොසාති
ඤ්ජනහැ. තිපදමිදං මහාසුසගතිකවසෙන* වාග්ගහණං ව
අනුසංසකගහණං ව සිග්ගහණං ව වතගතෙ, අසො පුරිසොද්ද
සෙව

අනුසද්දහරණං, තසස පන අමුසද්දතො සිව්වතං කඤ්ඤා
“සබ්බසම්මසො වා; අනුසංසකසාසං සිමිති” තැව්තිවිච්ඡිතා,
මකාරසස සකාරදෙසං කඤ්ඤා, “සෙසතො ලොපං ගපිපි” ති
සිමිති පුරොත් රූපං, රුක් ඉත්ති අනුසංසකතතවිඤ්ඤාපතහැ.
අමුසො අමුසාති වාග්ගහණඵලාති, තස්මි අමුසොති අමුසද්දතො
සිව්වතං කඤ්ඤා, “සබ්බනාමකාරතො පඨමො, තසස වා තතතං
සබ්බතො” තැව්තිවිච්ඡිත “සබ්බතො තො” ති සසසරං සකාරගහමං
කඤ්ඤා, “අතො තෙනෙ” තැව්තිවිච්ඡිත “සො” ති සිසොසාකාරදෙසං
කඤ්ඤා සරලොපපකතිතවාදිමිති කතෙ රූපං, ඉතරං තාසදීස
මෙව; “ඉත්තිමතො ආප්පවිසො” ති ආප්පවිසො ව “සෙස
තො ලොපං ගපිපි” ති සිලොපො ව විසෙසො

අද්දතති කිවුදහරණං, තසස පන අමුසද්දතො සිව්වතං කඤ්ඤා
තනුසංසකතතවාසකතො ඉමිතාදෙසමකඤ්ඤා “අමසස මමං සම්ම
ගතතිසස සෙ, ඉමසිද්ධමං සිසු නුසංසකෙ” තැව්තිවිච්ඡිත “අමසස
පු”තති අමුසද්දසස සම්මගතතිසස අද්දආදෙසෙ කතෙ රූපං,
තස්මි ව පුරුච්ඡති නුසංසකතතවිඤ්ඤාපතහැ, පිණෙවිතිති සකතත
තතවිඤ්ඤාපතහැ. අමුතතිපි කිවුදහරණං, තසස පන අමුසද්ද
තො අංවච්ඡතං කඤ්ඤා සතිපි අමුසද්ද අනුසංසකතො ව සිතො
අසාවා ඉමිතාදෙසමකඤ්ඤා දිග්ගතසෙසෙ ලසඤ්ඤා කඤ්ඤා “අමමො
තිග්ගාසිතං කම්මපෙති” ති අංවච්ඡතස හිග්ගාසිතෙ කතෙ රූපං,
තස්මි ව පසසසිති කම්මතතවිඤ්ඤාපතහැ. ඉතරං පුරිසොද්දස
මෙව.

174. ඵතතෙසතො

ඵතත ඉට්ඨවිටතසං අනුසංසකානං තකාගෙ සකාරමාපජ්ජ
තෙ සිමිති විසතතිමිති.

ඵතො පුරිසො, ඵතො ඉතමි; තො පුරිසො, ඵතො ඉතමි

ඵතතෙසපිති කිවහැ. ? ඉතගෙ පුරිසො, ඉතගෙ ඉතමි

අනුසංසකානමිති කිවහැ. ? ඵතං විග්ගා, තං විග්ගා;
ඵතං රූපං, තං රූපං.

“ඵතතෙසතො” කිවහැදිද, ඵතත ඉට්ඨවිටතසං අනුසංස
කතතවාසකානං තකාගෙ සකාරමාපජ්ජතෙ සිමිති විසතතිමිති

ඤාපනත්ථං, විපදමිදං අනපුංසකයාගන්තං සිමිතිගාගන්තං සංගහන්තං චතතතො, අභොං සුච්ඡෙදාඤාසෙව. එතච තච=එතතා, කෙසං එතතෙසං.

එසොතකදීති උද්ගරණති, තත්ථ ච එසොති එතසදුතො සිච්චනං කතා “අනපුංසකයාගං සිමිති; අනුසස මො ස” න්‍යායිකිච්ච ඉමිතා තකාරසස සකාරදෙසං කතා වුත්තතසෙන සිසෙසාකාරදෙසං කතා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතො රූපං. එසාති එත්ථ “ඉන්ධිමතො ආප්පච්චයො” ති ආප්පච්චයො ච “සෙසතො ලොපං ගසිපි” ති සිලොපො ච විසෙසො. ඉතරං වුත්තසදිසාති නිවුද්ගරණති සුච්ඡෙදාඤාසෙව එතනති එත්ථ “යොතනති නපුංසකෙති; අතො නිච්ච” න්‍යායිකිච්ච “සිං” ති සිසස අමො දෙසං කතා සරලොපපකතිභාවාදිකරණමෙව විසෙසො.

175. නසස වා නතනං සබ්බත්ථං.

නසස සබ්බතාමසස නකාරසස නතනං ගොති වා සබ්බත්ථං ලිංගිහසු

නාස-නාස, නං-නා, ගත-ගත, ගතපු-ගතපු, නමිති-නමිති, නාති-නාති, නාති-නාති

“නසස වා නතනං සබ්බත්ථං” කිමසම්මිදං, නසස සබ්බතාමසස තකාරසස නතනං ගොති සබ්බති ලිංගිහසු විකපෙපනාති ඤාපනත්ථං. චතුප්පදමිදං. සබ්බතාමගාගන්තං තගාගන්තං චතතතො, අභොං සුච්ඡෙදාඤාසෙව අනතතරසුතො සතිපි න්‍යාගන්තං ඉධ තගාගන්තකරණං තසදුසෙව සබ්බගන්තං.

නාසාති අදිති උද්ගරණති, තත්ථ ච නාසාති තසදුතො “ඉන්ධිමතො ආප්පච්චයො” ති ආප්පච්චයං කතා “සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතා තතො තාචිගතං කතා “සබ්බතාමකාරතෙ පඨමො; එතතෙසතො” නායිකිච්චිතා තකාරසස නතනං කතා “ආස චතුසේකච්චතසස තු” නායිකිච්ච “කතො නාදිත” මිති නාච්ච තසසායාදෙසං කතා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතො රූපං. ඉතරං වාගාගන්තං, තං වුත්තසදිසමෙව නතති තසදුතො අචිතතං කතා වුත්තතසෙන තකාරසස නතනං කතො සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතො රූපං. ඉතරං වාගාගන්තං, තං වුත්තසදිසමෙව. තෙති තසදුතො පඨමායොවචතං කතා වුත්තතසෙන තතො කතො “වා ස්විසඨමො” නායිකිච්ච “සබ්බතාමකාරතෙ පඨමො” ති යොවචතසෙනතං කතා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතො රූපං. ඉතරං වාගාගන්තං, තං සුච්ඡෙදාඤාසෙව. ද්‍රව්‍යාච්ඡුච්චතෙපි තසදිසමෙව රූපං. තෙසුති තසදුතො සුචිතතං කතා වුත්තතසෙන තතො කතො “සුචිසකාරෙ එ” ති අකාරසෙනතො කතො රූපං. ඉතරං වාගාගන්තං, තං වුත්තසදිසමෙව. තමිති තසදුතො ස්විචිතතං කතා වුත්තතසෙන තතො කතො “ස්වාභිස්විතං ච්ඡාසිති වා” ති ස්විතං චිත්තපද

සෙසු කතෙ රූපං ඉතරං වාග්‍යතණ්ථිලං, තං චුත්තසද්ධිසමච
තාතිති තසද්දතො “ඉත්ථිසමිතො ආපාවට්ඨො”ති ආපාවට්ඨං.
කථා සරලොපසකතිලාචාදිවති ච කතෙ තතො හිවිසතති, කථා
චුත්තතසෙන තකාරසස නතතා කථා “සමාතිසමිතං චතාතිමිති
ච”ති හිවිසතතිසා සාදෙසෙස කතෙ රූපං ඉතරං වාග්‍යතණ්
ථිලං, ඵළ්ඨ ඵපෙථා අද්දනතවසං ඉතරති සුචිතප්‍රංසකසාධාර
ණතා තඛිසෙන චුත්තාතිති දථිමි. අද්දනතවසමචතිසමිතිමි
වසෙන චුත්තං.

176 සංක්‍රීයය සංක්‍රීයය

නිසා සබ්බනාමිසා නදායසා සබ්බසොමි අපානං භොති චා
සසොසොසංසා ඉච්චිතොසු සබ්බන් උච්චොසු

අස-නස අඬා-නඬා, අසවි-නසවි, අසා-නසා,
අසා-නසා

କଳାଚକ୍ଷୁଷୀ କିଛିଟା : ୧ ଅଭିଜ୍ଞାନ, ଅଭିଜ୍ଞାନ

එතෙසේම කිව්වේ, ' හෙය, හෙය

[illegible][illegible]

කිවුදුහරණ්‍හි සෙව්‍යා වුතතසද්ධානෙව.* අත්තතාචො ච ඉති
චාචකලවණ්ණතතා පසඤ්ඤා කතා පත්තමාගමම් සංසාදෙස
කරණව විසෙසො

177 ඉමසද්දසස ච

ඉමසද්දසස සබ්බසොච අත්තං හොති චා සසමාසමිංසංසා
ඉබ්බවතොසු සබ්බස්මිලිමසසු

අසස—ඉමසස, අසමා -ඉමසමා, අසමි—ඉමසමි, අසසා—ඉමසසා,
අසසා—ඉමසසා

ඉමසද්දසසති කිමස්මි? එතිසසා, එතිසසා

වසද්දගගණං අත්තමනුකඩ්ඪනස්මි.

“ඉමසද්දසස ච” කිමස්මිදං, සබ්බසොච ඉමසද්දසස සසමාසමිං
සංසාසු විහතතිසු සබ්බස්මිලිමසසු අත්තං හොති විකප්පෙතාති
ඤ්ඤාපනස්මි. විපදමීදං සබ්බගගණණව වාගගණණව සබ්බස්මි
ගගණණව සසමාසමිංසංසාගගණණව අත්තගගණණව වත්ත
තො, අසෙව්‍යා සුචිත ඤ්ඤාසෙව්‍යව වගගණණමත්තගගණණණනුකඩ්ඪ
නස්මි.

අසසාතනදිති උදුහරණ්‍හි, තස්ම ච අසසාති ඉමසද්දසො සවිහ
තති. කතා “සබ්බසමිලිමසස චා, තසස චා තත්තං සබ්බස්මි;
සසමාසමිංසංසාසවත්තං.” තාතිතිච්ච ඉමිතා ඉමසද්දසස අත්තං
කතා “සාගමො සෙ” ති සකාරගමෙ කතො රූපං ඉතරං.
වාගගණණඵලං අසමාතනදිති සුචිතඤ්ඤාසෙව්‍යතො ඵතිසසතති
කිවුදුහරණ්‍හි, තා සුචිතඤ්ඤාසෙව්‍යව

178 සබ්බතො සො

සබ්බතො සබ්බතාමතො කකාරගමො හොති චා සිමිති විහ
තති36

සබ්බතො, සතො, සතො, අමුතො, අසුතො

චාති කිමස්මි? සබ්බතා, සො, සො, සො

සබ්බතාමතොති කිමස්මි? සුචිතො

පුත සබ්බතොගගණණණ අඤ්ඤාසමාපි කකාරගමො හොති
සිහතො, පොතොසො

“සබ්බතො සො” කිමස්මිදං, සබ්බතො සබ්බතාමතො කකාර
ගමො හොති විකප්පෙතාති ඤ්ඤාපනස්මි. විපදමීදං සබ්බතාම
ගගණණව වාගගණණව වත්තතො, අසෙව්‍යා සුචිතඤ්ඤාසෙව්‍යව “සබ්බ
තො තං සංසාත” තති එති සතිපි සබ්බතොගගණණණ පුත සබ්බ
තොගගණණණ පයොජනං සසමෙව වකඩ්ඪි

සබ්බකාමාදිති උද්ගරණති, තත්ථ සබ්බකොති සබ්බසද්දතො පිට්ටනං කඛා "සබ්බතාමසාරතො පඨමො, තස්ස වා නත්තං සබ්බත්ථා" තාසිතිව්වමිති සස්සරං කතායමි. කඛා "අතො තෙනා" තාසිතිව්ව 'හො' ති සිසොසාරාදෙසං කඛා සරලොප පකතිභාවාදිවහි කතො රූපං සොසාමාදිති වුත්තසද්දිසානෙව කිවුද්ගරණති සුච්ඤ්ඤයතනෙව

179 සපතො සමිසානං සංසා

සබ්බතො සබ්බතාමගො සපසඤ්ඤාගො සමිසානං ඉගව්වගොසං සංසාදෙසා හොපති වා සථාසබ්බිතං

සබ්බස්සං, සබ්බස්සා, සබ්බාසං, සබ්බාස, ඉමිසස්සං, ඉමිසස්සා, ඉමාසං, ඉමාස, අමස්සං, අමුස්සා, අමුසං, අමුසා

සබ්බතාමගොති කිමස්සං? ඉතාපි, ඉතාපි

සමිසානමිති කිමස්සං? අපුරො

"සපතො සමිසානං සංසා" කිමත්ථිදං, සබ්බතො සබ්බතාමගො සපසඤ්ඤාතො සමිසානං විගතතිතං සංසාදෙසා හොපති සථාසබ්බිතං විකප්පනාති සද්දපතත්ථං තිපදමිදං සබ්බතා මග්ගතණ්ඩු සබ්බග්ගතණ්ඩු වාග්ගතණ්ඩු වත්තතො, අසො ව විත්තතො ව සුච්ඤ්ඤායතනෙව

සබ්බස්සනාදිති උද්ගරණති, තත්ථ ව සබ්බස්සං සබ්බස්සාති සබ්බසද්දතො "ඉත්ථිසමතො ආපට්ටිතො" ති ආපට්ටිතං කඛා සරලොපපකතිභාවාදිව කඛා තතො සමිසවිගතතිතො කඛා "ආලොකෙ පි ගසඤ්ඤා, තෙ ඉත්ථිමං සො" තාසිතිව්ව "ආකො" ති සපසඤ්ඤා කඛා "සබ්බතාමසාරතො පඨමො, තස්ස වා නත්තං සබ්බත්ථා, සබ්බතො සො" තාසිතිව්වමිති සමිසානං සංසාදෙසෙ කතො "සංසාසෙවසව්වනෙසු වෙ" තාසිතිව්ව "සො රස්ස" තති සස්ස රස්සෙ කතො "සාගමො සෙ" තාසිතිව්ව "සංසාසෙවසව්වනෙසු වෙ" ති සාගමෙ කතො රූපාති පච්ඡිමාතිං වෙ වාග්ගතණ්ඩුලාති, තත්ථ ව සබ්බාසනාති සබ්බසද්දතො වුත්තනසෙනාපට්ටිසාදිං කඛා වාග්ගතණ්ඩු සමිසානං ඉමිතාදෙසමකඛා 'සපතො සමිසං වා' ති සමාදෙසෙ කතො රූපං සබ්බාසාති සබ්බසද්දතො වුත්තනසෙනාපට්ටිසාදිං කඛා සවිගතතිතං වාග්ගතණ්ඩුලාතිවිතාදෙසමකඛා "ආස වතුසෙවසව්වනස්ස භු" තාසිතිව්ව "සතො නාදිත" තති ආසාදෙසං කඛා සරලොපපකතිභාවාදිවහි කතො රූපං ඉමිසසනාතදිති වුත්තසද්දිසානෙව, අමුස්සනාතදිසු "ආලොකෙ පි ගසඤ්ඤා, ඉවණ්ණ වණ්ණරාකිලා" තාසිතිව්ව "තෙ ඉත්ථිමං සො" ති පසඤ්ඤාව තනතිමිත්තාදෙසමිධානව විසෙසො

ඉත්ථිසං ඉත්ථිසාති කිවුද්ගරණති, තාතිපි වුත්තසද්දිසානෙව, සවිගතතිතං "ආස වතුසෙවසව්වනස්ස භු සතො නාදිත" මිත්තති

කිව්ව “පතො යා” ති යාදෙසොව විසෙසො අමුසොතිපි කිවුදුගරණං, තං සුච්ඡෙදාදායකෙව

180 නෙතාති සම්මායසා

එතාති සබ්බතාමාති සපසාදාදායකා සම්මවචනසා නෙව ආසාදෙසා ගොතති

එති.සා—එතායං, ඉමිසං—ඉමායං, අමුසං—අමුසං

සම්මති කිමනං? නාය ඉතායා මුඛං

එතාතිති කිමනං? කාදාදාය, පිණිස, ගම්මාය, සමාය

“නෙතාති සම්මායසා” කිමත්ථිදං, එතාති සබ්බතාමාති පටිලඛපසාදාදායති සම්මවචනසා “පතො නාදින” මිති ව “පතො යා” ති ව සම්මතො යෙ ආසාදෙසා, තෙ නෙව ගොතති කුප්පනස්. චතුසාදමිදං සබ්බතාමායගණනං සපතොග්ගගණනං විතතො, අනෙකා සුච්ඡෙදාදායකෙව එත්ථ ව සම්මො ආසාදාති විතතො “සබ්බාසමාමුසොපසග්ගතිපාතාදිති වෙ” ති එත්ථ ආදිග්ගගණනං විතතාලොපං කතා එවං වුත්තනති දඬබො.

එතිසසනනාදිති උදගරණති, තත්ථ ව එතිසසනති එතසදුතො වුත්තනසෙන ආපච්චියාදිං කතා තතො සම්මිභගතිං කතා වුත්තනසෙන “පතො නාදින” මිති ආසාදෙසෙ සම්මතො “සබ්බතාමාකාරතෙ පඨමො සපතො සම්මසානං සංසා” ත්ථිතිව මිතා පටිසෙධං කතා වුත්තනසෙන “සපතො සම්මසානං සංසා” ති සමාදෙසෙ කතො “සංසාසෙවකවචනෙසු වෙ” ත්ථිතිව “එති මාසට්” ති ආකාරසම්මාරං කතා “සාගමො සෙ” ත්ථිතිව සංසාසෙවකවචනෙසු වෙ ති සාගමං කතා නෙතොති ඒතො රූපං එතායති එතසදුතො වුත්තනසෙනාපච්චියාදිං කතා ආසාදෙසෙ සම්මතො ඉමිතා පටිසෙධං කතා “සපතො සම්ම. සංසා” ති සම්මො සමාදෙසෙ කතො රූපං ඉතරිති වුත්තසදිසා නෙව

තායාති කිවුදුගරණං, තසස පන තසදුතො වුත්තනසෙනාපච්චියාදිං කතා තතො ජමේකවචනං කතා සම්මො අභාවා ඉමිතා පටිසෙධමකතා “ආය චතුසෙවකවචනසා තු” ත්ථිතිව “පතො නාදින” මිති ආසාදෙසං කතා සරලොපපකතිභාවාදිවති කතො රූපං ඉතරිති සුච්ඡෙදාදායකෙව

181 මග්ගාගණ්ඨිකො සම්මතානමිදං

තසමා මග්ගාගණ්ඨිකො සම්මතා ඉගම්මග්ගසං ඉකාග්ගාග්ගෙසා ගොතති වා සමාසමිදං

මග්ග—මග්ගමි, සිරිසි—සිරිසමි, මග්ගා—මග්ගන, වචසා—වචන, සිරිසා—සිරිසන, සරිසා—සරිසන, තසසා—තසෙන, වසසා—වසෙන, සසසා—සසෙන, තෙජසා—තෙජෙන, උරසා—උරෙන තමසා—තමෙන

සමිංභානමිති කිමසිං? මරණ, සිරග, නරක, නරක, රහ
මෝ.

ආදිගහගණන අසුසුසමාපි සමිංභානං කුකාරකාරදෙසා
රහානති.

බිලසි, බිලසා; සදසි, සදසා.

“මනොගණදිනො සමිනනානමිත” කිමසුමදො, තසමා මනො
ගණදිනො සමිනනානං ඉතා ඉවෙට්ඨෙත ආදෙයා මොගති සථා
සධොං විසසෙයනාති සදුපතසිං. තිපදමිදං. වාගහගණිතා
යුවගතතො, අනො සුචිසෙසුසෙසව. එය ට මනොගණතො
සමිනනානමිතාති වුගොතෙව සිමෙ ආදිගහගණමිතිතතරවිසසු,
පතනං ගණිතසුසෙසව හි මනොපාභුතිතං සධගහගතො,
රහනාත ඉත වොපරි ව; ආදිගහගණනාති ආදි.

මනසිතාදිති උදගරණති, තස ට මනසිති මනසදුතො සමි.
වචනං කතා “තස වා නගතං සබ්බසා” තාත්මිච ඉමිතා සමි
තො ඉකාරදෙසං කතා ඉදමෙවාවිතිච “ස සරෙ වාගමො” හි
සකාරගමෙ තත රූපං. ඉතරං වාගහගණිතං, තා සුචිසෙසු
සාමෙව සිරසි සිරසමිතිමාති වුගතසදිසාතෙව මනසාති
මනසදුතො තාවචනං කතා වුගතතෙසතිමිතා තාවචනසසාකාර
දෙසං කතා “ස සරෙ වාගමො” හි සකාරගමිච කතා තෙතබ්බි
තිත රූපං. ඉතරං වාගහගණිතං, තස ට තාවචනසස
“අතො තෙසා” හි එතාදෙසො ව සරලොපසකතිතාමො ව
තොති ඉතරති වුගතසදිසාතෙව.

මනොතාදිති කිමුදගරණති, තස ට මනොති මනසදුතො පි
වචනං කතා සතිපි මනසදු සමිනනානමිතාමා ඉමිතාදෙසමකතා
“අතො තෙසා” හි වගතමාතෙ “සො” හි පිසෙසාකාරදෙසං කතා
සරලොපසකතිතාවාදිමිති කත රූපං. ඉතරති වුගතසදිසාතෙව.
'සදුසිකා අර්ථාධිකො ගොති' හි කතා තප්පිලං දෙසෙතො
ආදිගහගණනාති ආදිමාත. බිලසිතාදිති නිසොදගරණති,
තස ට බිලසිති බිලසදුතො සමි.විගතති කතා මනොගණතො
අසතිපි ඉධාදිගහගණන සමිතො ඉකාරදෙසං කතා “ස සරෙ
වාගමො” හි එතාසුවතතිතාදිගහගණන* සකාරගමෙ තත
රූපං. ඉතරති තසාසුසොගෙන සුචිසෙසුසෙසව.

182. සසස වො.

තසමා මරණගණදිනො සසස ව ඛකාරග රහාති.

මතරසා, තපරසා, ථාමරසා.

වසදුගහගණන ‘අබ්ගහගණනා නරග’ හි ආදිසු මත
සදුදොසා සිසස ඛකාරදෙසො රහාති. එවං ජමිති සමිති තරග
සං සං සිපකති, තං හං ඉධ වසදුග කාතමිති*.

* එතාදිගහගණන, තසව

† මතසා සකසා මතොමසං කොකාරදෙසො ගොතිමතොදිකො ගොති
දසකති

(අබ්‍යන්තර මනා සසස රසා =) අබ්‍යන්තරමනසො නමරසො

“සසස වො” කීමැරුමිදං, තසමා මනොගණදිතො සංසොකාන් දෙසො ගොතිති සද්‍යපනස්ථං තිපදමිදං මනොගණදිග්ගහණ මිභානුවතාතෙ, අයො සුචිඤ්ඤාසොච වග්ගහණෙන අබ්‍යන්තරමනසො නරෙති ආදිසු මනසඤ්ඤො සිව්වනසොකාන් දෙසො ගොති එවං සසමිං සසමිං කතො යං අං සිරිසිති, තං තං ඉධ වග්ගහණෙන කතානිධිං.

මනසො තපසොතාදීති උද්ගරණති, තස්ථ ච මනසොති මන සඤ්ඤො සවිභතතිං කථා අනන්තරසුත්තමසිකිව්වමිතා සිසො කාරදෙසං කථා ගොඨා වුත්තනිසෙත සකාරගමෙ කතො රූපං ඉතරං සුචිඤ්ඤාසමෙව

183 එතෙසමො ලොපෙ

එතෙසං මනොගණදිනමනො ඛතතමාපජ්ජතෙ මිහතති ලොපෙ කතෙ

මනොමසං, අරොමසං, රහරජාසරමන, නපොගුරණෙන, සිරිග රුරගන

ආදිග්ගහණෙන* අඤ්ඤාසමනො ඛතතමාපජ්ජතෙ

අරොසරමන, වාරොසමෙන

ලොපෙති කිමිත්ථං? පදසා, මනසා, නපසා සසසා, වචසා, එවමඤ්ඤාසි සොරජනිධිං

“එතෙසමො ලොපෙ කිමිත්ථිදං, එතෙසං මනොගණදින මනො ඛතතමාපජ්ජතෙ මිහතතිති උග්ගෙති සද්‍යපනස්ථං තිපද මිදං . මනොගණදිග්ගහණමිභානුවතාතෙ, අයො සුචිඤ්ඤා සොච එස්ථ ච ලොපෙති කිවාපි අතීසමෙකා වුත්තං, තථාපි සහතතිලොපමෙවාධිස්සොතනති ගහෙනධිං, න හි මනොගණ දිනමනො ලොපොපලබ්භති

මනොමසනාදීති උද්ගරණති, තස්ථ ච මනොමසනති මන සඤ්ඤො මනසා සහතතති අයො “තප්පකතිවචනෙ මසො” ති මසප්පච්චසං කථා “තෙසං විහතතියො ලොපා වෙ” ති එස්ථ තෙ සංග්ගහණෙන පමිමියා ලොපං කථා “මනොගණදිතො සිරිතනාන මිආ” තාසිකිවමිතා මනසඤ්ඤාතසස ඛකාරදෙසං කථා කෙනධිං. තෙකා මනොමසසඤ්ඤාසස තචිතානා නාමිමිව කථා තතො සද්‍යප තතිං කථා “සොතනති නසුංසකෙති අතො තිච්චි” නතාසි කිව්ව “සිං” ති සිසා අමාදෙසං කථා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතො රූපං ඉතරං වුත්තසදිසමෙව තෙකෙසමෙනාති තෙරසා සමොති අයො “තාමාතං සමාසො වුත්තතො, උභෙ තප්පරිසා” තාසිකිව්ව “අමාදයො පරපදෙති” ති සහ තප්පරිසසංඤ්ඤාස සමා සං කථා “තෙසං විහතතියො ලොපා වෙ” ති විහතතිලොපං

කඩා ඉමිනා තෙරසදානතසා බසාගදෙස. කඩා සමාසතනා නාමමිව කඩාතයො නාවචනං කඩා වුත්තතසෙන නාවචනසෙස නාදෙසෙසසෙත රූපං ඉතර්ති වුත්තසදියෙසව, තපොගුණො නා ති එත් තපොසෙව ගුණෙත් අසෙ “නාමානං සමාසො සුත්ත සො” ති අපිකිව “විපදෙ නුලුභිකරණෙ කම්මධාරයො” ති සහ කම්මධාරසසසසසස සමාසකරණෙව වියෙසො සිතරු හෙනාති එත් පන සිරසි. රූහතිති විග්ගානො ව සමාසනතො සසුප්පතනාදිකරණව වියෙසො

අපොසමෙන වාසොසමෙනාති අදිග්ගතණ්ඵලාති, තත් ව අපොසමෙනාති අපෙන සමොති විග්ගානෙ “නාමානං සමාසො සුත්තසො , උහෙ නපුරසා’ තාධිකිකි “අමාදයො පරපදෙති” ති සහ නපුරසසසසසසසසසස සමාසං කඩා “තෙස. විතර්තයො ලොපා වෙ” ති විතර්තලොපං කඩා අසතිති මනොගණ්තො ඉධාදිග්ගත ණෙන අපසදානතසෙසාකාරදෙසං කඩා කෙතබ්බං කෙතා තෙතා නාවචනසෙසනාදෙසාදිති කෙන රූපං ඉතරං වුත්ත සදියමෙව නාමිතාදිග්ගතණ්සානාති අදිග්ගතණ. කිමසන්ති නවත්තබ්බතති න න වත්තබ්බං, සථා යි, අසතිති වාග්ගතණ පුබ්බසුත්තතො අනුචිත්තමානං වාග්ගතණං සකාස ගත්ත ගත්ත වාති කිමසන්ති වුත්තං, එවමිත අසතිති අදිග්ගතණ පුබ්බ සුත්තතො අනුචිත්තමානමාදිග්ගතණං සකාස අදිග්ගතණං කිමසන්ති වුත්තතති කිවුදුගරණති පුච්ඡෙ අදාදාසෙතව

184 ස සරෙ වාගමො

එතෙති මනොගණ්ඨිති විතර්තාදෙස සරෙ පරෙ සකාග් ගමො ගොති වා

මනසි, මනසා , වචසි, වචසා
 වාති කිමසං? මනෙන, ගතරෙත, සරසන
 සරෙති කිමසං? මනො, ගතරෙත, සරසා

පුනාදිග්ගතණෙන අසද්දසමිමි සරෙ පච්චරෙස. පරෙ සකාග් ගමො ගොති

(මනසා සකතං කමමං) මානසිකං, (වචසා සකතං කමමං) වාචසිකං

“ස සරෙ වාගමො” කිමසමිදං, එතෙසෙව මනොගණ්ඨිති විතර්තාදෙසසකිකානෙ සරෙ පරෙ සකාග්ගමො හොති විසරප්ප නාති සද්දපනත්තං වකුඤ්ඤාදිං මනොගණ්ඨිග්ගතණ්විතානු වත්තතෙ, අසො පුච්ඡෙඅදාදෙසව එත් ව සරෙති කිමිති අතිස ලමිකා වුත්තං, විතර්තාදෙසසකිකාතමත සරෙමිවිත සරෙති ගතිතනති අභිබ්බං, කතාසෙසස, මනොගණ්ඨිතො සරෙපලබ්භාති, තෙනාන , විතර්තාදෙසෙ සරෙති

උද්‍යානරණිති සුවිඤ්ඤායානතෙව මනෙතාතාදිති වාග්‍යගණ
ඵලාති, තාති සුවිඤ්ඤායානතෙව මානසිකං වාවසිකතුති ආදිග්‍ය
තණඵලාති, තත්ථ ච මානසිකනති මනසද්‍යතො, මනසා පකතනති
අනෙ “යෙන වා සංසඨං තරති චරති වහති ඡේකො” තාති
කිච්ච “තමසිතො තොන කතාදිසනතිධානතියොගසිප්පතණධජීවි
කපෙසු චෙ” ති ඡේකප්පවටං කතො “තෙසං ඡේන ලොප” නති
ණමති උනොන චුත්තනියෙන විහග්ගලොපාදිවති කතො “චුඛාදිස
රසස වා සංයොගගතසා සඡේන චෙ” ති ආදිසරසස චුඛං කතො
ආදිග්‍යගණති අද්දාද්‍යාරම්භි සාගමං කතො තෙතබ්බං ගොතො
මානසිකසද්දතො චුත්තනියෙන ස්වප්පතාදිවති කතො රූපං
ඉතරං සුවිඤ්ඤායාමෙව

185 සනාසද්දසා සො භෙ බොව්වතො

සබ්බස්සෙව සනාසද්දසස සකාරදදසො භොති සකාරෙ
පරෙ, අනොන ච බිකාරගමො භොති

“සබ්බිරෙව සමාසෙඨ සබ්බි කුබ්බෙඨ සන්ඨමං,
සතං සබ්බමමඤ්ඤසංසංගො භොති න පාටිසො”

“චීරනති ච භජරථා සුමිත්තා
අරථා සජීරමි ජරං උපෙති,
සතච බරමමා න ජරං උපෙති
සනොනා ගලෙ සබ්බි පරෙදසනති”

සතං පුරො = සබ්පුරො, සතං භාමො = සබ්බාමො
භොති කිමිත්ථං? සනොනති පුට්ඨොනා ගගවා
චසද්දග්ගගණං. කච්චි සකාරස්සෙව පබ්බසං.
සතං කාරෙ = සකාකාරෙ, සතං කරො = සකාකරො

“සත්තසද්දසා සො භෙ බොව්වතො” කිමිත්ථිදා, සබ්බස්ස
සත්තසද්දසා සාදදසො භොති සකාරෙ පරෙ, තතො බිකාරග
මො භොති අනොනති සද්දපනත්ථං ඡප්පදම්ථං අනෙථා සුවිඤ්ඤා
යෙන ච. පුත සබ්බිග්ගගණකරණං සංසරග්ගගණත්ථං චග්ගග
ණඵලං සයමෙව චිකිති

සබ්බිරෙවතාදිති උද්‍යානරණිති, තත්ථ ච සබ්බිති සමු උපසමෙති
මස්ස ලබ්බාතුසඤ්ඤාදිස්ස “ගාවකමෙමසු ත” ඉතාතිකිච්ච “බුධ
ගමාදිනෙ කතාති” ති කතාති තප්පවටං. කතො වා “අතිතො
තතවතාතුතාති” ති වා. “ගමමණගතාදිනං තුංතබ්බාදිසු හෙ” ති
මකාරස්ස නතතං කතො කිතකතො නාමමිච්ච කතො තතො හිච්ච
ගතති. කතො “මොහිසමිත්තං මොහිමිති වා” ති කිතො ගතදෙසං
කතො ඉමිතො සත්තසද්දසා සාදදසං කතො අනොන ච බිකාරගමං
කතො නෙතබ්බෙ නිතො රූපං පබ්බුතො සබ්බාමොතිමෙසං
ගතතතුතො සත්තසාමොති ඵත්ථ සත්තසද්දසා චුත්තවිධානෙ
කතො රූපාති

“සෙසෙසු නතුව” කීමැස්මිද, වුනතං උපෙතියා සෙසාසු විත තතිසු ගව්ජනාදීනං නතසද්දො භාතූපච්චයොච දුඨබ්බොති සදුපතස්මිං තිපදමිදං. ගව්ජනාදීනං ගහණච නතසද්දග්ගහ ණච විතතතො, අයො සුච්ඤ්ඤයොනච.

ගව්ජනොත්තදීති උද්ගරණි, නොසමපන ගමු ගහිමහි මහ පුත්ඨමිතිමෙසං ලබ්බාදාසද්දදීනං වුතතතයෙන “විතතමානෙ මානනා” ති අනතපච්චයං කතා පුබ්බස්ස ධාතනතස්ස වුතත තයෙන ච්ඡාදෙසං කතා ගව්ජනමහතතසද්දොති වුතතතයෙන සසමිංභාවිතතතියො කතා අනතතරපුතතමධිකිච්චමිතා භාතූමිච කතා “අමහස්ස මමං සවිහතතිස්ස සෙ, නතූස්ස නෙතා, නතස්ස සෙ වා” තාධිකිච්ච “තොතිතා සසමිංභාසු” ති පටිපාටියා සවි හතතිස්ස නතූස්ස තොතිතාආදෙසෙ කතො රූපාති කිවුදගර ණති නයානුයොගෙන සුච්ඤ්ඤයොනච

188 බ්‍රහ්මහතසබ්බජාදිගො අමානං

බ්‍රහ්මහතසබ්බජ ඉච්චෙචමාදිගො අංචචනස්ස ආනං ගොති වා

බ්‍රහ්මානං—බ්‍රහ්මං, අහතානං—අහතා, සවානං—සවා, රජා නං—රජා.

අමිති කිමස්මිං? රජා

“බ්‍රහ්මහතසබ්බජදිගො අමානං” කීමැස්මිද, බ්‍රහ්මඅහතසබ්බ ජ ඉච්චෙචමාදිති අංචචනස්ස ආනමාදෙසො තොති විකප්පො නාති සදුපතස්මිං තිපදමිදං වානගහණමිතානුවිතතතො, අයො ව විග්ගහො ව සුච්ඤ්ඤයොනච

බ්‍රහ්මානතතදීති උද්ගරණි, තස්ම ව බ්‍රහ්මානතති බ්‍රහ්මසද්දො තො අංචචනං කතා “ස සරෙ මාහමො” තාධිකිච්චමිතා අං ච්චනස්ස ආනමාදෙසං කතා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතො රූපං ඉතර්ථ නයානුයොගෙන සුච්ඤ්ඤයොනච

රජාති කිවුදගරණං, තස්ස පන රජසද්දොති පිටිහතති කතා සතිපි රජසද්දො අංචචනස්සභාවා ඉමිතාදෙසමකතා ඉදමෙවයි කිච්ච “සත චෙ” ති සිතො ආකාරදෙසං කතා සරලොපපකති භාවාදිමිති කතො රූපං.

189 සත ව

බ්‍රහ්මහතසබ්බජ ඉච්චෙචමාදිගො සිච්චනස්ස ආ ගොති

බ්‍රහ්මා, අහතා, සවා, රජා, ආතූමා

“සත ව” කීමැස්මිද, බ්‍රහ්මාදිති සිච්චනස්ස ආකාරදෙසො ගොතිති සදුපතස්මිං තිපදමිදං. වග්ගහණං ච්චන*සිද්ධිත්ථං, වාග්ගහණතිවිතතතස්මිං ව. බ්‍රහ්මහතසබ්බජදිගො ගහණමිතානුවිතතතො, අයො සුච්ඤ්ඤයොනච

බ්‍රහ්මානතදීති උද්ගරණි, තාති පන නයානුයොගෙන සුච්ඤ්ඤයොනච

190. සෞභව්‍යයෝ

බ්‍රහ්මභාසවර්ග්‍ය ඉංග්‍රීසි භාෂා. අනෙකුත් භාෂා.

මුත්තාරිනා, අනාරිනා, සමාරිනා, රජාරිනා, ප්‍රභාරිනා

“සොනමාතො” කිම්බ්මිදං, බ්‍රහ්මාදිනො සරූපෙකසෙස
වසෙන* ගතිතාතං පඨමාද්‍රව්‍යවිධතාතං ආකොආදෙසො
භොතිති සූපතනිං. මිපදමිදං බ්‍රහ්මභ්‍යාසවරුණ්දියාගණිතාසු
වග්ගනො, අභො සුචිකොසුකෙකව

බ්‍රහ්මාභෞතසද්ධිති උද්ගරණය, තැනි ව බ්‍රහ්මාභෞති බ්‍රහ්ම සද්දභෞ සොවචනං කණි “බ්‍රහ්මිකතසබ්බරුදිභො අමන” නති විතතමානෙ ඉමිතා සොවචනසසාභොආරදසං කණි සරලොස පකතිතාමාදිමහි කතෙ රූපං ඉතරිති තංසද්ධිසානෙව

191 ដង្កូវចង្កា ឆ្នាំរដូវចង្កា

ගැබ්බා සමාරනා ට සොහොන ආරක්ෂා කරගන්නා ලද්දේය

ଅସିମ୍ପଟୋଟିକ୍—ଅସିମ୍ପଟୋଟିକ୍

පොදාගිනි කිව්වේ? සචා

විසඳගන්න ශ්‍රී. ඉසායාහාණ්ඩුකාබ්බිහනම්.

“සමානෝ වාසෝනෝ” කිවිසම්මද, සමසඳුනෝ සොච්චනා නං. ආසොනෝ ඉබ්බිනෙ ආසොසා හොනගිති සදුපතස්ස. කිසද මිදං. සොයාගණ්ණිකානුචතතනෙ, අසෝ සුච්ඤ්ඤසෙනච චතතනණ්ණිකාච්චනස්සි.

සමාසො සධිකොති උද්ගරණාති, තත්ථ ච සමාසොති සම්පදා
 භො සොචචතං. කථා ඉතිනතරසුතතමිධිධිචිතා ආයොආද
 සං කථා සරලොපසකතිභාවාදිචි කතො රූපං ඉතරමසත
 තතො සොචචතං. කථා තසයිමිතාව භොආදෙසං. කථා “සමා
 නාසයි භොනාතංසෙසු” ති සමානතසං ඉකාරදෙසෙ කතො
 රූපං කිවුද්ගරණං සුචිඤ්ඤාදාමෙව

192 **සිංහල**

හසමා සමාලෝක සමි.විවහස සභාගත වෙයි

ସଂଖ୍ୟା

“සීලම” කීමක්ද, අධ්‍යයන සීලමක එකතුවක්ද
සූචනයක්. මිනිසුන් සම්පන්නත්වයෙන්, අනෙක්
සම්පන්නත්වයෙන්

[illegible]

* සුදුසුකම්පාලනයවිසයය විස්තර

193. බ්‍රහ්මාරොහා ගසස ව.

තසමා බ්‍රහ්මාරොහා ගසස ව එකාරොග් ගොති
ගෙ බ්‍රහ්ම.

වසදගගගණං එකාරමනුකඩ්ඪතස්ස.

“බ්‍රහ්මාරොහා ගසස ව” කීමත්මිදං, බ්‍රහ්මසඤ්ඤානො පරස්ස ආල පනෙකවචනස්ස එකාරදෙසො ගොතිති ස්‍යුපනස්ස. තිපදමිදං එගගගණමිතානුචිත්තතො, වග්ගගණං තදනුකඩ්ඪිතස්ස. අසො සුච්ඡෙද්දෙසෙව.

ගෙ බ්‍රහ්මෙති උද්ගරණං, තසස පන බ්‍රහ්මසඤ්ඤානො “ලිඛිත ස්වමා” තාපිතිවච “ආලපනෙ වෙ” ති පඨම. කථා “ආල පනෙ සි ගසඤ්ඤා” ති තාස ගසඤ්ඤා කථා “සමිමෙ” තාපි තිවචමිතා තසෙසකාරදෙසං කථා සරලොපපකතිතාචාදිමග්ගි කතෙ රූපං. ගෙති ආලපනතථවිඤ්ඤාපනස්ස.

194. සවාතනස්සි ගොනානංසෙසු.

තසස සවාතනස්ස ඉකාරොදෙසො ගොති ගොනානංස ඉවෙව
ගෙසු

සවිගො, සවිනා, සවිතං, සවිසස

එගතස්සිති තිවස්ස? සවාරොති

“සවාතනස්සි ගොනානංසෙසු” කීමත්මිදං, සවසඤ්ඤානස්ස ඉකාරො ගොති ගොනානංස ඉවෙවගෙසුති ස්‍යුපනස්ස. තිපදමිදං අසො ව විගගගො ව සුච්ඡෙද්දෙසෙව.

සවිගොතනදිති උද්ගරණති, තත් ව සවිගොති ගෙථා වුත්ත මෙව. ඉතරෙසං සවසඤ්ඤානො තාත.සවිගතතිසො කථා ඉතිතා සවසඤ්ඤානස්සිකාරදෙසං කථා පච්චිමස්ස “සාගමො සෙ” ති සකාරගමං කථා නෙතබ්බි භිගො රූපාති කිවුද්ගරණං උපරි සෙචාවිගවිසසති

195. ආරො සිව්හි වා

තසස සවාතනස්ස ආරො ගොති වා සිව්හි විගතතිව්හි

සවාරොති—සවෙති.

“ආරො සිව්හි වා” කීමත්මිදං, සවසඤ්ඤානස්ස ආරදෙසො ගොති සිව්හි විගතතිව්හි විකප්පකාති ස්‍යුපනස්ස. තිපදමිදං සවාතනගගගණමිතානුචිත්තතො, අසො සුච්ඡෙද්දෙසෙව.

සවාරොතිති උද්ගරණං, තසස පන සවසඤ්ඤානො සිවිගතති. කථා අතනතරසුත්තවිධිවිධිවිතා සවසඤ්ඤානස්ස ආරදෙසං කථා “සුච්ඡිකාරො ථ” ති අසාරසෙසනො කතෙ රූපං. ඉත රං වාග්ගගණමිදං, තං සුච්ඡෙද්දෙසෙව.

196. සුතමිසු වා.

තසස සවාතනස්ස ආරො ගොති වා සුතං අං ඉවෙවගෙසු

සවාරොසු—සවෙසු, සවාගතං—සවිතං, සවාරං—සව.

“සුනම්, සු වා” කීමත්මිද, පුභංගං ඉපෙට්ඨොසු විගතර්සු සමා
නතස්ස ආරුදෙසො හොති විකප්පොනාති යද්දපගන්ති. විපදමිදං
සතිපි වාග්ගහණේ ඉධ වාග්ගහණකරණං උග්ගසෙවපි හෙති,
වුත්තනගෙතොග්ගාරහු නාසුට්ඨතනග්ගවිකුද්දපගන්ති. භික්ඛ
සොගකරණං ව්‍යඛික්ඛගාරවපරිහාරන්ති.

සමාරෙසුතදීඪි උද්ගරණති, තස්ම ච සමාරෙසුති සමසද්ද
තො සුවචනං. කථා “සමානතස්සි තොනානං. සෙසු; ආරෙ කිමිති
වා” කී වග්ගමානෙ ඉමිනා සමානතස්සාරුද්ධං කථා හෙති
වුත්තනසෙන එතෙත කතෙ රූපං. ඉතරං වාග්ගහණඵලං. . තං
සුවිඤ්ඤායාමෙව. ඉතරුතිපි සුවිඤ්ඤාසකෙනව, එත්ම ච තමුහි
විගතර්මිති “සොසු කතාතිස්සාරලොපෙසු දීඨං” තාමිතිට්ඨ “සුනං
තිසු චෙ” කී දීඨකරණමෙව විසෙසො සෙසං හෙති වුත්තනස
මෙව.

197. මුහුමාගතා භූ සමිකති

නසමා මුහුමාගතා භූ සමිච්චනස්ස නිසාදෙසො රහාති.

මුහුමති.

භූසද්දගහගරණෙන අමුහුමාගතාපි සමිච්චනස්ස නි රහාති.

කමමති, චමමති, මුඛති

“මුහුමාගතා භූ සමිකති” කීමත්මිද, මුහුමසද්දතො සමිච්ච
නස්ස නිසාදෙසො හොතිති යද්දපගන්ති. චතුස්සදමිදං, අරස්සා
සුවිඤ්ඤාසෙව. භූග්ගහණඵලං සසමෙව වන්තිති.

මුහුමතිති උද්ගරණං, තස්ස පත මුහුමසද්දතො සමිච්චනං.
කථා හසසිමිනා නිසාදෙසෙ කතෙ රූපං. කමමති, චමමති, මුඛ
තිතිමාති භූග්ගහණඵලාති, තාති සුවිඤ්ඤාසකෙනව.

198. උග්ගං සතාසු.

නසස මුහුමසද්දස්ස අරහතා උග්ගමාසප්පරෙන සතා ඉරව්ව
රෙසු.

මුහුමුගතා, මුහුමුතා.

සතාසමිති කිමිත්මි? මුහුමා

උග්ගමිති භාවනිද්දෙසො කස්මි අභාවං දෙසෙති

මුහුමස්ස.

“උග්ගං සතාසු” කීමත්මිද, මුහුමසද්දස්සෙතො උග්ගමාසප්පර
තෙ සතාසු විගතර්සුති යද්දපගන්ති. විපදමිදං. මුහුමග්ගහණතිත්ම
වසා විගතර්මිපරිහාරමතො ජථනතවසෙන “සතිමිකො” හොති,
අරස්සා ච විග්ගතො ච සුවිඤ්ඤාසෙව.

මුහුමුතො මුහුමුතාති උද්ගරණති, තස්ම ච මුහුමුතොති මුහු
මසද්දතො සමිකතාති. කථා අනග්ගාරසුත්තාපිකිතිමිතිනා මුහුමසද්ද
ආසස උග්ගං කථා වුත්තනසෙන තස්ස උපඤ්ඤා කථා

“කිලිඳො සසස තො වා” හි සවිභතත්‍යස්ස තොආදෙසෙ කතෙ රූපං. ඉතරං සුවිඤ්ඤාදාමෙව.

190. සනුපිතාදිනමා සිසිං සිලොපො ව

සනුපිතාදිනමගොනා ආනතමාපජ්ජගත සිසිං, සිලොපො ව. සසා, පිතා, මානා, භානා, කානා

සිසවිගාහි කිමසිං? සනුසස, පිතුසස, මාතුසස, භාතුසස, කාතුසස.

විසදුගහනණං දුතියසසවිඤ්ඤානසං.

“සනුපිතාදිනමා සිසිං සිලොපො ව” කිමසිමිදං, සනාදිනම නතස්ස ආකාරදෙසො තොහි සිසිං විභතත්‍යමි, තතො සිලොපො ව තොහිහි සුපනසං පච්ඡදමිදං. අතො ව විනාතො ව සුවිඤ්ඤාදෙසෙව වගහනණං දුතියසසවිඤ්ඤානසං.

සසානාදිති උදුහරණති, තත්ථ ව සතොහි සාසද්‍රසිඛිමහිති වසස ලබ්බාතුසඤ්ඤාදිසස සාසහිති අතො “සාසාදිති රඤ්ඤ” හි රඤ්ඤාපච්චසං කථා “රඤ්ඤරතොනා රදිතො” හි රදිමිති ලුතො වුත්තනසෙත නාමිවිව කථා තතො සිවිභතති. කථා ඉමිතා සඤ්ඤාපනතසසාසාසදෙසං කථා සිමිති ලුතො රූපං. පිතාහි පා රකඛ චෙතිමසස පුත්තං පාහිති අතො “පාදිතො රිතු” හි රිතුපච්චසං කථා රදිමිති ලුතො පිතුසදුතො වුත්තනසෙත සුපනතොදිමිති කතෙ රූපං. මානාහි මා මාතෙතිමසස පුත්තං මාතෙතිහි අතො “මානාදිති රිතු” හි රිතුපච්චසං කථා වුත්තනසෙත රදිමිති ලුතො මාතුසදුතො සුපනතොදිමිති කතෙ රූපං. භානාහි භාස විසතතිසං මාමාසමිතිමසස දි ලබ්බාතුසඤ්ඤාදිසස පුරෙබ්බ භාසහිති අතො වුත්තනසෙත රිතුපච්චසාදිමිති කතෙ රූපං. කානාහි කාර කාරචෙතිමසස කතෙතිහි අතො “සඤ්ඤාසමිති” තාමිතිවිව “සබ්බිතො රච්චාමිති වා” හි තුපච්චසං කථා “නවකතම නතාසං හිපුත්තමිති” තාමිතිවිව “කරසස ව තතො කුසි” හිති ධානිගතසස තතො කථා වුත්තනසෙත කතාතුසදුතො සුපන තොදිමිති කතෙ රූපං. කිලිඳුහරණති සුවිඤ්ඤාදෙසෙව

200. අඤ්ඤාසාරතො

සනුපිතාදිනමගොනා අඤ්ඤාසු වචනෙසු ආරහතමාපජ්ජගත.

සසාරං, පිතරං, මාතරං, භාතරං, සසාරෙති, පිතරෙති, මාතරෙති, භාතරෙති

අඤ්ඤාසවිති කිමසිං? සසා, පිතා, මානා, භානා

ආරහතතනණන කතම්භි අභිසමං අඤ්ඤාසති

සනුසස, පිතුසස, මාතුසස, භාතුසස.

“අඤ්ඤාසාරතො” කිමසිමිදං, අතතතරෙ විසිතං. සිවිභ තත්. උපෙති. අඤ්ඤාසු වචනෙසු සනාදිතිමගොනා ආරහතති

පස්සෙහි සැපයෙයි. විපදවිද. සපුපිතාදිග්‍රහණමිත්‍යානු
විග්‍රහණ, අපේ: ප්‍රවිඤ්ඤාසෙව.

සත්‍යයෙහි අදිති උද්ගරණය, තත් ව සත්‍යයෙහි සපුසඳු
තො අංචවන. කඩා අනන්තරපුතනමිතිවිධිමිත්‍යා සපුසඳුග්‍රහණය
අර්ථය. කඩා සරලප්‍රසන්නමිත්‍යාදිවිධි කත රූප. ඉතරුති
ප්‍රවිඤ්ඤාසෙව, සත්‍යයෙහි අදිපු “ප්‍රතිකිකාගේ එ” යි
එතනකරණව “අර්ථසම්මතය” යි ව්‍යාකෘත “පිතාදිග්‍රහණ
මිති” යි රසසකරණව විසෙසය. කිවුද්ගරණය ප්‍රවිඤ්ඤාසෙව.

201. වා නමිති.

සපුපිතාදිග්‍රහණය අර්ථය වා නමිති විසෙසය.

සත්‍යය, පිතය, වාතය, භාතය,

වාහි කිමද? සත්‍යය, පිතය, වාතය, භාතය.

“වා නමිති” කිමද, සත්‍යයෙහි අර්ථය වා නමිති විසෙසය.
නමිති විසෙසයෙහි විසෙසයෙහි සැපයෙයි. විපදවිද. සපුපිතා
දිග්‍රහණය අර්ථය වා නමිති විසෙසය. අපේ: ප්‍රවිඤ්ඤාසෙව.
ඉද්ගරණ අනන්තරපුතන නිවිසෙසය. විසෙසය.

සත්‍යයෙහි අදිති උද්ගරණය, තත් ප්‍රවිඤ්ඤාසෙව.
සත්‍යය පිතයෙහි අදිති වාතයෙහි වාතය, තත් ව සත්‍යයෙහි
සපුසඳුතො අංචවන. කඩා “වා නමිති” නැතිව “සපුසඳුතො
මිති” යි සපුසඳුග්‍රහණය. කඩා “සොපු සත්‍යයෙහි අර්ථය
දිසා” නැතිව “පුතයෙහි වෙ” යි දිසෙසය රූප. ඉතරෙස
දිසෙව වෙයි.

202. සපුපිතා නම ව.

නම සපුසඳුසෙව අර්ථය සෙව අර්ථය වා නමිති
විසෙසය.

සත්‍යය, පිතය, වාතය, භාතය, සිතය, නමය.

වාහි කිමද? සත්‍යය, පිතය, වාතය, භාතය,
සිතය.

වසඳුග්‍රහණය අර්ථය සපුපිතා නම ව, සපුසඳුග්‍රහණය
අර්ථය සපුපිතා නම ව, සපුසඳුග්‍රහණය සපුසඳුග්‍රහණය නම.

“සපුසඳුතො ව” කිමද, සපුසඳුග්‍රහණය අර්ථය නොති
නමිති විසෙසයෙහි විසෙසයෙහි සැපයෙයි. විපදවිද. † නමය
ණව වාතයෙහි ව්‍යාකෘත, අපේ: ප්‍රවිඤ්ඤාසෙව. වාතයෙහි
විසෙසයෙහි සපුසඳුග්‍රහණය. නම සත්‍යයෙහි අර්ථය වා නමිති
ව්‍යාකෘත, අදි කිමද? සපුසඳුග්‍රහණය නම. අර්ථය සපුසඳු
ග්‍රහණය වාහි අනන්තරපුතන නිවිසෙසය. සත්‍යය සත්‍යයෙහි

* ව්‍යාකෘතය, සිත

† වසඳුග්‍රහණය ව්‍යාකෘතය ව්‍යාකෘතය

‡ අර්ථය, සපුසඳුග්‍රහණය ව්‍යාකෘතය ව්‍යාකෘතය

හණ* සත්ථුසද්දමෙව සරුපෙන ගහෙනා ඉතරෙසං ඉතර වසෙන ගහණං සද්ධාදෙසවිනිවුතොසා සත්ථුසද්දො සියානමි විහතතිමි, තදා තදානාසනනං හොතෙව, ඉතරෙසවෙන අත්ත විනිවුතොසාපි පසොහො සියාති දිසෙති, අඤ්ඤාථා සබ්බසම්මි සමාහරුපසසබ්බො සියා පසාති හෙසාවර්ජයානං යෙන කෙනවි අකාරෙන අස්පාසවිඤ්ඤාපනං.

සත්ථානනාසදිති උද්ගරණති, තාති සුවිඤ්ඤාසනනෙව

203. උ සසම්මං සලොපො ව

සනුපිතු ඉට්ඨවමාදිතං අනන්තස උත්තං හොති සසම්මං, සලොපො ව හොති වා

සනු—සනුසු—සනුරොහා දිසරො පඨිග්ගරොහා වා, පිතු—පිතුසු—පිතුරොහා දිසරො පඨිග්ගරොහා වා, හාතු—හාතුසු—හාතුරොහා දිසරො පඨිග්ගරොහා වා

විසද්දග්ගණණං දුතියස්මිසම්මිඤ්ඤානන්තං.

"උ සසම්මං සලොපො ව" කිමත්ථිදං, සත්ථුපිතාදිතමිතො උත්තමාපජ්ජෙති සවිහතතිමි, තොසා සවිහතතිසා ලොපො ව හොති විසද්දග්ගණණං සද්ධාපනං. වතුපදථිදං, සත්ථුපිතාදිග්ගණණම වාග්ගණණම වත්තනෙ, අපොසා සුවිඤ්ඤාසනනෙව සත්ථුතන දිති උද්ගරණති, තත්ථ ව සත්ථුති සත්ථුසද්දොහො සවිහතති. කථා "සත්ථුපිතාදිතමා සිසම්මං සිලොපො වෙ" ති වත්තමානෙ "අඤ්ඤා ඤාතං" කති සත්ථුසද්දග්ගණණං දෙසෙ සමානොතනං බාධෙති. තමෙව්භිතිවිමිති සත්ථුසද්දග්ගණණ උත්තං කථා සවිහතතිමි ලුත්ත රූපං ඉතරෙති නංසදිසානෙව, තත්ථ පන "සාගමො සෙ" ති සත්ථාග්ගමො ව "කුලිතො සසස රොහො වා" ති සවිහතතිසා නොභාදෙසො ව විසෙසො.

204. සසම්මානාදිතං ව

සසම්මානු ඉට්ඨවමාදිතමිතො උත්තමාපජ්ජෙති සසම්මං, සලොපො ව හොති

සසම්මානු ඉට් අසා යජිතො විසරො, ඨවං කහා ගහා බාතු ඉට්ඨවමාදි.

පුග්ගරමිග්ගණණං කිමත්ථං? නිව්වදිපනන්තං.

සසම්මානු

විසද්දග්ගණණං දුතියස්මිසම්මිඤ්ඤානන්තං.

"සසම්මානාදිතං ව කිමත්ථිදං, සසම්මානාදිතමිතො උත්තමාපජ්ජෙති සවිහතතිමි, තොසා සවිහතතිසා ලොපො ව හොතිසි සද්ධාපනං. විපදථිදං අනන්තරපුග්ගරමිතානුචිත්තනෙ, අපොසා සුවිඤ්ඤාසනනෙව අනන්තරපුග්ගරමිතෙව සිබෙ සත්ථා රමොතිවිවිධාගත්.

සසම්මානුතාදිති උද්ගරණති, තත්ථ ව සසම්මානුති සසම්මානුසද්දොහො සවිහතති. කථා හෙති වත්තනෙසනාදෙසෙ

සමපන්න නං. බාබෙඩා අනන්තරප්‍රකාශවිකිවිමිතා උත්තං.
කඩා පවිසන්තිමි පුත්ත රූපං. ඉතර්ති ප්‍රතිසංකප්පකතෙව.

205 තතො සොතමො තු

තතො ආරුදෙසතො සංඛිසං ඝොතං ඛ්‍යාත්තෙසො හොති
සත්ථාරණ, පිතණ, මානණ, පානණ, කන්තාණ, ව්‍යානාණ.
තුසද්දග්ගකණෙන අසුද්දමාපි සොතං ඛ්‍යාතං හොති
වතුණ ජනා, ගාරමා, උරහා පුජිසා, තරස්සා.*

“තතො සොතමො තු” කිව්වේදී, තතො ආරුදෙසතො
සොතමොසාධුදෙසො සොතිති සද්දසන්ධිං. වතුසද්දේදී,
“අසුද්දකාරණ” නම් ඉතො ආරුග්ගනණමත්ථවසා† විසන්ධි
විසර්තාමිතො පවිමානනවසෙන සමිබ්බො හොති, එත් ව
කිමාපි තතොති අතිසමවසෙන වුත්තං ආරුග්ගනණෙනෙව සමිබ්බ
බො හොතිති දඨබ්බං, එවං සති පසොගපිජ්ඣිතතො පසොග
පිච්ඡසා පුත්තොපදෙසතො ව අරත්තා ප්‍රතිසංකප්පකතෙව තුග්ග
ගණඵලං සසමෙව විනබ්ධි

සත්ථාරණතද්ධි උද්ගරණති, තත් සත්ථාරණති සසුද්දතො
සොවිවතං කඩා “සසුපිකාදිනමා පිච්ඡං පිලොපො වෙ” තිවිත්ත
මාතො “අසුද්දකාරණ” නම් සසුද්දකතස්ස ආරුදෙසං
කඩා “අසුද්දකාරණ” නම් විත්තමාතො දුමිතා සොවිවත
සොසාධුදෙසං කඩා සරලොපපකඨිතාචාදිමිති සතෙ රූපං
ඉතර්ති වුත්තසද්දිසාතෙව, සෙවලවතෙනත් “ආරු රසමි
කාරෙ” ති විත්තමාතො “පිතාදිනපිච්ඡ” ති රසකරණමෙව
තානන්තං

වතුණතකද්ධි තුග්ගනණඵලාති, තත් වතුණති වතුසද්දතො
සොවිවතං කඩා තසිටි තුග්ගනණතොසාධුදෙසං කඩා “වත්ත
තො වා වග්ගො, මද්ද සරෙ” ති විත්තමාතො “සමිබ්බකතරලා
චාගමා” ති වා ඛ්‍යාතමිත්තමාතො දිපරස්සාසමිබ්බකපු
වෙ” ති විත්තමාතො “තෙසු වුමිලොපාගමිතිකාරවිසර්තාදෙසා
වෙ” ති වා “සද්දසුපපකතා භිතාතතා පිජ්ඣකති” ති වා “සමිබ්
සද්ධිති භිතාතතා පිජ්ඣකති” ති වා රසාධුතමෙ සතෙ “ඛ
සරෙ වෙ” ති එත් වත්තනණෙනුදෙසෙ වා සතෙ රූපං
ගාමොති ගොසද්දතො සොවිවතං කඩා “ගාම සෙ” තාතිතිවිව
“සොසු වෙ” ති ඛ්‍යාතසාධුදෙසං කඩා දුමිතා සොවිවතසොසා
සාධුදෙසං කඩා සරලොපපකඨිතාචාදිමිති සතෙ රූපං. උරහාති
විසද්දතො සොවිවතං කඩා “සොසු විතතං වෙ වෙ” ති එත්
වත්තනණෙන විසද්දසුතාදෙසං කඩා වුත්තනණෙන සොවිවත
සොසාධුදෙසාදිමිති සතෙ රූපං.

* සොප්පාතිමාති විසාසගතසොග තෙසුපි කප්පා, ඉමිත්තස්සිසස
පසුද්දකති
† අරුදෙසො, වරව

206 නරතා සම්මි

නරතා ආර්ථදෙසරතා සම්මිවිවන්සා ඉතාගේ ගොති.
 සතථි, පිතථි, මාතථි, භාතථි, ඩිතථි, කතනථි, වතනථි.
 පුත නරතාගහගරණන අඤ්ඤාසම්මි සම්මිවිවන්සා ඉතාගේ
 දෙරසා ගොති
 භුමි.

“නරතා සම්මි” කිමිත්ථිදං, නරතා ආර්ථදෙසරතා සම්මිවිවන්සා
 සාර්ථදෙසා ගොතිති සූපතථි. තිපදවිදං. ආරග්ගහණ්විතානු
 චිත්තතො සතිපි අනග්ගරපුත්තා නරතාගහගරණ් ඉධ තරතා
 ගහගණ්කරණ්මිත්තාගර්ථිඤ්ඤාපතණ්, තං සසංවිවි විහිති.

සන්තිතඤ්ඤිති උද්ගරණ්ති, තථි ච සන්තිති සඤ්ඤාදරතා
 සම්මිවිවන්සා සති, වුත්තාගහගරණ්දෙසං සති, “අඤ්ඤාසම්මිවිවන්සා;
 නරතා සොනථි තු” ති වත්තමාතො ඉතිතා සම්මිවිවන්සා ඉතාගේ
 දෙසං සති, “ආර්ථ රසාසම්මිවිවන්සා” ති ආසාරසා රසාසා කතන
 සර්වත්‍රාපපකතිභාවාදිති තතො රූපං ඉතාගේ සම්මිවිවන්සා
 තෙවි.

භුමිති තරතාගහගරණ්ථි, තස්ස පති භුමිදරතා සම්මිවිවන්සා
 සති, ඉධ තරතාගහගරණ්ති සම්මිවිවන්සා ඉතාගේ දෙසං සති, වුත්තා
 ගහගරණ් උද්ගරණ් සති, “කුත්තාසම්මිවිවන්සා සර්ව ච” ති උසා
 උචාදෙසාදිති තතො රූපං.

207. නා ආ.

නරතා ආර්ථදෙසරතා නාච්චන්සා ඉතාගේ දෙරසා ගොති
 සතථි, පිතථි, මාතථි, භාතථි, ඩිතථි, කතනථි, වතනථි.

“නා ආ” කිමිත්ථිදං, නරතා ආර්ථදෙසරතා නාච්චන්සා
 දෙරසා ගොතිති සූපතථි. තිපදවිදං. ආරග්ගහණ්වි තරතා
 ගහගණ්වි චිත්තතො, අඤ්ඤා සම්මිවිවන්සා

සන්තිතඤ්ඤිති උද්ගරණ්ති, තථි ච සන්තිති සඤ්ඤාදරතා
 නාච්චන්සා සති, “සඤ්ඤාසම්මිවිවන්සා සි.සි. පිත්‍රාපො වෙ” ති
 වත්තමාතො “අඤ්ඤාසම්මිවිවන්සා” ති සඤ්ඤාසම්මිවිවන්සා
 දෙසං සති, “අඤ්ඤාසම්මිවිවන්සා; නරතා සම්මි” ති වත්තමාතො
 ඉතිතා නාච්චන්සාගරණ්දෙසං සති, සර්වත්‍රාපපකතිභාවාදිති
 තතො රූපං. ඉතාගේ සම්මිවිවන්සා, “ආර්ථ රසාසම්මිවිවන්සා” ති
 වත්තමාතො “පිතාදිකපිපිති” ති රසාසාරණ්විවි වර්තනං

208. ආර්ථ රසාසම්මිවිවන්සා

ආර්ථදෙසරතා රසාසම්මිවිවන්සා ඉතාගේ දෙරසා ගොති.

සතථි, පිතථි, මාතථි, භාතථි, ඩිතථි, වතනථි, කතනථි.

“ආර්ථ රසාසම්මිවිවන්සා” කිමිත්ථිදං, ආර්ථදෙසරතා රසාසම්මිවිවන්සා
 ඉතාගේ දෙරසා ගොති. තිපදවිදං. අඤ්ඤා සම්මිවිවන්සා
 ඉධ පති සම්මිවිවන්සා ඉතාගේ දෙරසා ගොති වත්තමාතො, ආසාර්ථ රසාසා

තොඩ්ඩි දඩ්ඩි, තසෙව රසානුරූපතා ; එව්ව සති පසොග
පිරිනිවන්තො පසොගසිටියා පුතොතදෙසතො ව උද්ගරණ්ඩි
තෙඩා වුතොතෙව

209 පිතාදිනමිවුන්

පිතාදිනමාග්දෙසා රසානුරූපතො අසිව්වි විපතතිවි
පිතන්, මාතන්, පාතන්, ධිතන්, පිතන්, මාතන්, පාතන්,
ධිතන්

අසිව්විගතන්. රොව්වි ඉතාග්දෙසසා සුසතන්.
මාතිරො, පිතිරො, පාතිරො, දුතිරො

"පිතාදිනමිවුන්" කීමෙහිදී, පිතාදිත. ආර්දෙසො රසානු
රූපතො අසිව්වි විපතතිවිති සුසතන්. විපද්දි. ආර්ගත
ණ්ඩ රසානුරූපතො වුතොතො, අතො ව විතොතො ව පුට්ඨෙසු
සෙව උද්ගරණ්ඩි තෙඩා වුතොතෙව සිව්වි ආර්දෙසසා
පාමා අසිව්වි න වුතොතො එව්. ව්වි. අභිගතවිසුසා
පතන්. තෙතාත, අසිව්විගතන්. තොව්වි ඉතාග්දෙසසා
සුසතන්

මාතිරොතදිති තෙතොද්ගරණ්ඩි, තත් ව මාතිරොති මාතු
සසුතො "සිව්වි තො පව්විතො" යි පව්විතො තොපව්වි.
කඩා "කුද්දො විතතිසසුතො" යි විතතිසසුතො. කඩා
වුතොතෙත උපාර්ථසිතාග්දෙස කත රූප. ඉතන්ඩි විතත
සද්ධාතෙව * දුතිරොතිද්විත දුතපාර්ථෙතිමසා ලබ්ධාතු
සසුතදිසා කුලං. අතර්ති අත වුතොතො "සබ්බො ජවු
කුට්ඨි වා" යි කුසව්වි. කඩා "සථිග්දිකාග්" යි ඉතාග්ත
ම. කඩා දුතිකුසසුතො වුතොතෙත පව්විතො තොපව්වි.
දිව්වි කත රූප.

210 තසාතසිතං තසාග්දෙස නිත්තං වා

තසාතසි ඉට්ඨිතො. තසාග්දෙස නිත්තමාසසො වා

කියා—තසා, කියා—තසා

එතෙකින් තිමස්? තුට්—තව.

ඉති භාවිතොස නිතිරො තෙණ්ඩා

"තසාතසිතං තසාග්දෙස නිත්තං වා" කීමෙහිදී, තසාතසිත.
තසාග්දෙස නිත්තමාසසො විසසෙන නි සුසතන්. වතුපද
මිද. අතො ව විතොතො ව පුට්ඨෙසු

කියා කියා උද්ගරණ්ඩි, තත් ව කියාති කුට්ඨසසුතො තා
ව්විත. කඩා "අව්විත මම සවිතතිසා සෙ. කුට්ඨානිත.
තසිද්ධි" තැනිතිව් "තානි තසාතසා" යි සවිතතිසා කුට්ඨ

සද්දස්ස තසාදෙසං කඬා තසාරස්ස ඉමිනා නිදෙදෙසෙ කතෙ රූපං.
කිසිති තුමහසද්දතො සමිංවිතතති. කඬා “අමහස්ස මමං සවිතතති
ස්ස සෙ ; සමිමහි රඤ්ඤා උප්ථි” තාතිතිවිව “තුමහාමිහානං තසි
මයි” ති සවිතතතිස්ස තුමහසද්දස්ස තසිආදෙසං කඬා තසාරස්ස
ඉමිනා නිදෙදෙසෙ කතෙ රූපං. ඉතරුති සුච්ඤ්ඤායකතෙව.

සමතොත්තා මුඛවතප්පිපතිසං. තාවකස්සෙ තතිසො පටිච්ඡේදෙ

211. අත්තානෙතා කිසමිමනතා.

තස්ස අත්තානෙතා අරහතා අත්තානමාපජ්ජතෙ කිමහි විසතති
මහි.

අත්තානෙති—අත්තානෙති.

අත්තානෙතාති කිමස්සං? උප්පති—උප්පති

කිසමිතති කිමස්සං? අත්තානා

අත්තානමිති භාවනිඥාදරසන අත්තසද්දස්ස සත්තාදරසා
හොති සබ්බාසු විසතතිසු

සරසා, සත්තා ; සත්තා, සරසා, ඉව්වාදි.

“අත්තානෙතා කිසමිමනතං” කිමස්සමිදං, අත්තසද්දස්ස අත්තා
අත්තානමාපජ්ජතෙ කිසමි. විසතතිමහිති ඤාපතස්සං. කිපදමිදං.
අත්තො ව විසතතො ව සුච්ඤ්ඤායකතෙව.

අත්තානෙති අත්තානෙතිති උද්ගරණති, තත්ත ව අත්තානෙතිති
අත්තසද්දතො කිසමිතතති. කඬා ඉමිනා අත්තසද්දතාස්ස අත්තාදෙ
සං කඬා “සුච්ඤ්ඤායකං ථ” ති අත්තාරස්සෙතො කතෙ රූපං.
ඉතරං සුච්ඤ්ඤායකතෙව, “සමානිසිතතං මහානිමිසි වා” ති
තසාදෙසොව විසෙසො. කිමුද්ගරණති සුච්ඤ්ඤායකතෙව

212. තරතා සමිතති.

තරතා අත්තානො සමිංවට්ඨනස්ස හි හොති

අත්තාති

තරතාසත්තසමිංවට්ඨනස්සං. සරසා පෙතතිවිසරස.

“තරතො සමිතති” කිමස්සමිදං, තරතො අත්තානො සමිංවට්ඨනස්ස
තිආදෙසො හොතිති ඤාපතස්සං. කිපදමිදං. අත්තානසමිංවට්ඨනා
සුච්ඤ්ඤායකතෙව, අත්තො සුච්ඤ්ඤායකතෙව

අත්තාතිති උද්ගරණං, තස්ස පන අත්තසද්දතො සමිංවට්ඨන.
කඬා අත්තානරසුත්තමිතිකිවිට්ඨනා සමිතො තිසාරදෙසෙ කතෙ
රූපං.

213. සස්ස රතා.

තරතා අත්තානො සස්ස විසතතිස්ස රතා රතාති.

අත්තානො

“සස්ස රතා” කිමස්සමිදං, තරතො අත්තසද්දතො සස්ස විසතතිස්ස

තොරතුරුදෙසා යොමුවී සැපයා. විපදවිද. අනාගතයන්ට
තොරතුරුයන්ට ව්‍යාප්ත, අයෝජ්‍යවිද්‍යාදෙසාව.

අනන්‍යෝයී උද්‍යෝගී, තිසස පන අනුකූලව, සම්මතව,
කඩා, තසස, තනතුරු, තනතුරු, තනතුරු, තනතුරු, තනතුරු, තනතුරු,
කඩා රුපු.

214. **සෙව, හා**

භරතා, දහනරතා, සම්බවිචනසස හා හොඟි

අනුබන්ධ 1

පුනභවනරේණ නිසා දැනටමත් නිකායයන් රැකගත් බොහෝ සංඛිබ්බ චිත්තය.

(අනන්ත ජායා පුරාණ) අනුරා, අනුරා.

“ආයුර්වේදය” කියන විටදී, තමාගේ අතරයෙන්ම, ස්වභාවිකවම
 නිදහස්ව පැවතීමට හේතු වන බවටදී, විවිධවිධයෙන්, අතරයෙන්ම
 තමාගේ අතරයෙන්ම වෙනම, අතරයෙන්ම පුළුල්ව පැවතීමට ස්වභාවිකව
 නිදහස්ව වෙනම “සුවසේ” ලෙසට “යටිපි” කියන විටදී
 “සුවසේ” වුවද, සුවසේ නිදහස්වීමට “විවිධ” ලෙසට ස්වභාවිකව
 වෙනම වුවද, සුවසේ නිදහස්වීමට “විවිධ” ලෙසට ස්වභාවිකව

[illegible]

215. **ඔලොතා ව.**

කිලි මෙමෙතෙක් සමාවටත් නැත

අභ්‍යන්තර, අභ්‍යේෂ්‍ය ; භික්ෂුභා, සංඝභා

සමාජී ක්‍රමයන්? දෙකරණ, මුතරණ, උසරණ.

විසදුනාහණ. නැගෙනහිරින්දකිවිතැනි.

“කිලතො ව” කිවයම්මදං, කිලතො ව මොව්වනක්ක කා භො කිතිකුපනක්ඛං. මිපදම්මදං අනන්තරසුත්තනිකානුවනතභෙ, වග්ගා භණ්ඨං තදනුක්ඛිතිකස්ථං. අරොහි ව මහාතො ව සුච්ඤ්ඤ දෙසව්

අග්‍රිකාතෘදීපී උද්‍යෝගී, තත්ව අග්‍රිකාතෘ අග්‍රිකාතෘ
සමාජිකයා සාධා “අලප්පෙ සි ගසලප්පෙ” හි ව්‍යාපාරය “ඉව
ර්ණවර්ණප්පෙ” හි ක්‍රියාත්මකයා සාධා අග්‍රිකාතෘ
සමාජිකයා සාධා “අලප්පෙ සි ගසලප්පෙ” හි ව්‍යාපාරය “ඉව
ර්ණවර්ණප්පෙ” හි ක්‍රියාත්මකයා සාධා අග්‍රිකාතෘ

එසෙව නියො, 'අසො රසසමකවචනයොනපි චෙ' ති රසසකරණමෙව විසෙසො ඉතරවයච්චි වුත්තසද්දිසමෙව, උසඤ්ඤකරණමෙව විසෙසො

අනායොතනදීති නිවුද්ධරණි, තස්ම ච අග්ගයොති අග්ගිසද්දිතො යොවචනං කතා වුත්තනයෙන කුසඤ්ඤං කතා සමාවචන සාභාවා ඉමිනාදෙසමකතා "පචාදිතමත්තං" තාපිනිච්ච "සො සකතාරසො කො" ති කුසස අත්තෙ කතෙ රූපං ඉතරති තාසද්දිසානෙව.

216 සපතො සමිං යං වා

තසමා සපතො සමිංච්චනයස් යං ගහාති වා

කඤ්ඤං—කඤ්ඤං, රතනිං—රතනිං, ඉතමිං—ඉතමිං, චිත්තං—චිත්තං, යාගං—යාගං

"සපතො සමිං යං වා" නිමග්ගිදං, තසමා සපතො සමිංච්චනයස් යං හොති විකප්පතාති ඤාපතස්මිං චතුසාදමිදං අසො ච විග්ගාහො ච ප්‍රවිඤ්ඤාසංඝං

කඤ්ඤාසහවුත්ති උද්ධරණි, තස්ම ච කඤ්ඤාසහති ක ඤාසසද්දිතො "ඉමිසමතො ආපච්චයො" ති ආපච්චයං කතා සරලොපපකතිභාවාදිව කතා තතො කඤ්ඤාසද්දිතො සමිංච්චනං කතා "ආලපතෙ සි ගසඤ්ඤා, තෙ ඉතිඛිප පො" ති චිත්තමානෙ "ආසො" ති සසඤ්ඤං කතා ඉමිනා සමිංච්චනයස් යමාදෙසෙ කතෙ රූපං ඉතරං වාග්ගතණ්ඨලං, තස්ම ච "ආස චතුසෙකවචනයස් භූ" ති චිත්තමානෙ "සතො නාදිතං" ති සමිතො ආසාදෙසො ච සරලොපපකතිභාවො ච විසෙසො රතනිසතති රතනිසද්දිතො සමිංච්චනං කතා "ආලපතෙ සි ගසඤ්ඤා, ඉතිඛිප පො" ති පසඤ්ඤං කතා ඉමිනා සමිතො යමාදෙසෙ කතෙ රූපං ඉතරං වාග්ගතණ්ඨලං, තස්ම ච "ආස චතුසෙකවචනයස් භූ, සතො නාදිතං" ති චිත්තමානෙ "පතො යා" ති යාදෙසොව විසෙසො ඉතරති වුත්තසද්දිසානෙව, "අසො රසසමකවචනයොනපි චෙ" ති රසසකරණමෙව විසෙසො

217. සොතතති නපුංසකෙති

සංචිත්තං යොතං නි ගහාති වා නපුංසකෙති ලිංගිකෙති

අපිති—අපි, අසුති—අසු ඵලං, දුති—දුති

නපුංසකෙති නිමග්ගං? ඉතමිං

"සොතතති නපුංසකෙති" නිමග්ගිදං, සංචිත්තං යොතං නිපදෙසො හොති නපුංසකෙති ලිංගිකෙති පරෙසං විකප්පතාති ඤාපතස්මිං නිපදිදං වාග්ගතණ්ඨානුචිත්තතො, අසො ප්‍රවිඤ්ඤාසංඝං

අපිති අසුති උද්ධරණි, තස්ම ච අපිති අපිසද්දිතො යොවචනං කතා අග්ගාරසුත්තච්චිත්තමානා තස්ම නිසාද්දිසා

කඩා “සොපු කතනිකාරලොපෙසු දිස” නම් දිසෙ කතෙ රූපං. ඉතරං තංසදිසමිව ඉතරානි වෙ වාග්‍යගණ්ඨලාභී, තස්මි ව අදිති අසිද්ධතො යොව්වතං කඩා වුත්තතසෙත කුසකුසං කඩා “කුලුතො සසස භො වා” නි වත්තමාතෙ “සපතො ව යොතං ලොපො” නි යොව්වතසෙ ලොපං කඩා “සොපු කතනිකාරලොපෙසු දිස” නම් දිසෙ කතෙ රූපං. ඉතරං තංසදිසමිව.

ඉතිතොති කිවුදුසරණං, තස්ස “අසො රසසමෙකව්වතසොකපි වෙ” කි රසසකරණමිව විසෙසො

218. අතො නිව්වං

අකාරතොති නපුංසකලිංගොති භොතො නි භොති නිව්වං

සබ්බානි, සානි, නානි, කානි ; භසානි, රූපානි

“අතො නිව්වං” කිමත්ථිදං, තස්මා අකාරතොතො නපුංසකලිංගතො යොතං නිව්වං තිභාදෙසො භොතිති සද්‍යතස්මි. ටිපද ටිදං. අතකාරපුත්තමිතිවුත්තතො, අසො පුත්ථිඤ්ඤසෙසව

සබ්බානි යාතිතාදිති උද්‍යතරණති, තස්මි ව සබ්බානිති සබ්බසඤ්ඤාතො යොව්වතං කඩා අතකාරපුත්තමිතිවිවිච්ඡිතො යොව්වතසං නිභාදෙසං කඩා වුත්තතසෙත දිසෙ කතෙ රූපං ඉතරානි පුත්ථිඤ්ඤසෙසව

219. සිං.

අකාරතොති නපුංසකලිංගොති සිව්වතසං අං භොති නිව්වං

සබ්බං, සා, නා, කා ; රූපං.

“සිං” කිමත්ථිදං, තස්මා අකාරතොතො නපුංසකලිංගතො සිව්වතසං අංභාදෙසො භොතිති සද්‍යතස්මි. ටිපද ටිදං. නපුංසකග්‍යගණ්ඨව අතොකාරගණ්ඨව වත්තතො, සිසස අතති විත්තතො “තාමානං සමාසො සුත්තසො, උර්ගතපපුරිසා” නි වත්තමාතෙ “අමාදසො පරපදෙහි” නි සස තාපුරිසසඤ්ඤාස සමාසං කඩා “භෙසං විග්‍යතිසො ලොපො වෙ” නි විග්‍යතිලොපං කඩා “සර සරෙ ලොප” නම් වත්තමාතෙ “වා පරිග් අසරූපා” නි පරිසරස ලොපං කඩා තාතො සපුපතති. කඩා “සෙසතො ලොපං ගපි පි” නි සිමිති ලුත්ත සිතති රූපසිව, අථව, සිති පව්වත්තතිඤ්ඤාසො, අතති උපයොගතිඤ්ඤාසො, තද වුත්තතසෙත සකිට්ඨාතව භොති, අසො පුත්ථිඤ්ඤසෙසව

සබ්බතාදිති උද්‍යතරණති, තස්මි ව සබ්බතාති සබ්බසඤ්ඤාතො සිව්වතං කඩා අතකාරපුත්තමිතිවිවිච්ඡිතො සිව්වතසං අමාදෙසං කඩා සරලොපපකඩාමාදිති කතෙ රූපං ඉතරානි තංසදිසාතෙව

220. සෙසතො ලොපං ගපිපි

තොතො නිද්දිංසති ලිංගොති සෙසතො ගපි පුර්විතෙ ලොප මාසජතො

භොති ඉති, සා ඉති ; භො දණ්ඨ, භො දණ්ඨ ; භො සත්ථ,

සො සමා; සො ග්ජ, සො ග්ජා.

සෙසතොති කිමසං? පුටිසො ගමිති.

ගමිති කිමසං? ඉතිසිතා, සතප්පසා.

“සෙසතො ලොකං ගමිති” කිමසමිද, “සිං, සො, සතච, ආ සිමිති, අං නපුංසකො, පුමනාසසා සිමිති, සමාතො ගසෙස වා, සතෙ වං, අවණ්ණිකං ව ගෙ, බුහුමාතො ගසෙසවෙ” ති එවමාදිති නිද්දිසිං ඵපෙති. සෙසතො පඤ්ඤා ගමි ඉවෙවිතෙ ලොපමාපර්ජනෙතති සදුර තසාං, පච්චදමිදං, අපිහගණං පුහිසසං සමිපිණ්ඩති, දුකො සුච්ඤ්ඤායෙකච.

තොතිනාදිති උද්භරණති, තසා ව ගොතිති භූ සත්තාසමිති මසා ලබ්ධිභාසාසද්ධියං “විතතමාතෙ මාතගතා” ති අනාසා වධං කති; “අසංසොගතතසා වුචි කාරිතෙ” ති විතතමාතෙ “අසෙසකුප්ප වෙ” ති වුචි. කති, “ඔ අව සරෙ” ති භිකාරසා අචාදෙසං කති. තෙතබ්බං තෙති. ගවනාසද්ධතො “ඉත්ථිස මතො ආසාවිසො” තාචිතිව “නද්දිතො වා ඊ” ති ඊසාවිසං කති, “භාතුසා තමිකාරෙ” ති විතතමාතෙ “ගවතො හොතො” ති ගවනාසද්ධසා හොතාදෙසං කති. සරලොපපකතිභාවාද්ව කති. හොතිසද්ධතො “ලිඛිතමෙ පඨමා” ති විතතමාතෙ “ආලපතෙ වෙ” ති සිවිවිතං කති, “ආලපතෙ සි ගසෙසකු” ති තසා ගසෙසකු. කති, “අතො රසෙවෙකවිවතයොකපි වෙ” ති රසං කති. දුචිතා ගලොපෙ කතෙ රූපං. දුත්ථි දුත්ථිසද්ධතො වුතතතසෙත ආලපතෙකවිවතං කති, “හො ගෙ භූ” ති විතත මාතෙ “කුලපා රසං” තති රසං කතෙ වුතතතසෙත ගලො පෙ කතෙ රූපං. සාති තසද්ධතො “දුත්ථිසවිතො ආසාවි සො” ති ආසාවිසාදිං කති. තතො සිවිගතති. කති, “අනපුංස කසසාසං සිවිති; අවුසා මො සං” තාචිතිව “එතතෙසා තො” ති තසාරසා සසාර්දෙසං කති. තෙතබ්බං තෙති. වුතතත සෙත සිවිති ලුගත රූපං. දුත්ථිති දුත්ථිසද්ධතො සිවිගතති. කති, “අතො රසෙවෙකවිවතයොකපි වෙ” ති රසං කති. සිවිති ලුගත රූපං. තොති ගෙඨා වුතතතසෙත ගවනාසද්ධිං අතිථා දෙති. තතො ආලපතෙකවිවතං කති, “ගවතො හොතො” ති විතතමාතෙ “හො ගෙ භූ” ති ගවනාසද්ධසා හොතාදෙසං කති. වුතතතසෙත ගලොපෙ කතෙ රූපං. දුත්ථිති දුත්ථිසද්ධතො වුතතතසෙත ආලපතෙකවිවතං කති, “හො ගෙ භූ” ති විතත මාතෙ “කුලපා රසං” තති රසං කති. වුතතතසෙත ගලොපෙ කතෙ රූපං. දුත්ථිති වුතතසද්ධතෙව. සෙත්ථි සභ්භසද්ධතො වුතතතසෙත ආලපතෙකවිවතාදිං කති, “හො ගෙ භූ” ති විතත මාතෙ “අසාරපිතාදිතාතති” ති සභ්භසද්ධතාසාසාර්දෙසං

* “අතො-පෙ-වෙ” ති රසෙ සවිපතෙත සාසාචි අවිසද්ධත වෙසෙව කර්මතො ව * ස වාදිවිසදා-සොති” ති වුතතතා වාස සාදසො.

කඩා "හො හෙ තු ; කිලපා රසය" නම් වග්ගමානෙ "ආකා
රෙ වා" නි ආකාරසය රසය කඩා වුග්ගතයෙහි හලොසෙ කනෙ
රූපං තථා ධර්මය. කිවුදුගරණ්ති සුවිලෙඤ්ඤාසෙහෙව.

221. සබ්බාසමාමුසොපසග්ගතිපාතාදිති ව

සබ්බාසං පිපහනිතං එකවචනබහුවචනානං සම්මාදුතිසා
නතිසාවගුනපිපච්ඡිජ්ජිසනනටිතං ලොරසා රහාති, අමුසොප
සග්ගතිපාතා දුරෙහිවමාදිති ව.

කං පනාමුසො, තුරෙහි පනාමුසො, පදරසා ධර්මං වාචෙසා,
පිපාරං රෙහෙව උපගවජ්ජිසාති
වසද්දග්ගතණ්මවබාරණ්කං.

ස පණ් නි නි උ දු සං පි අව අනු පපි අබි අති පණි සු අ අති අපි
අප උප ඉති පිසනප්පසග්ගා.

සභාරණ, පණ්හරමා, නිභාරණ, නිභාරණ, උභාරණ, දුභාරණ,
සංභාරණ, ඕභාරණ, අවභාරණ, අනුභාරණ, පපිභාරණ, අබිභාරණ,
අතිභාරණ, පණිභාරණ, සුභාරණ, ආභාරණ, අනිභාරණ, අපිභාරණ,
අපභාරණ, උපභාරණ එවං පිසතිඋපසග්ගෙහි ව

සථා නථා එවං වලු රධා යනු කනු අරථා අථ හි තු ව
වා වො හං අහං අලං එව රහා අරහා රහ රජ අරජ කරජ
ඉරෙහිවමාදිති නිපාතෙහි ව සොපෙතබ්බා

"සබ්බාසමාමුසොපසග්ගතිපාතාදිති ව" කිමන්ථීදං, ආමුසො
සද්දුතො ව උපසග්ගතිපාතා ඉරෙවිවමාදිති ව සබ්බාසං ඒගතන්තං
ලොපො හොතිති සදුපතන්. කිපදම්දං. ලොපග්ගතණ්මිකාසු
වග්ගතෙ, අරෙහි ව විග්ගතො ව සුවිලෙඤ්ඤාසෙහි. විග්ගතණ්.
"අසො රසයමෙකවචනසොකපි වෙ" නි එත්ථ පිස අවබාරණ්කං.
උපෙවච අත්ථං සජ්ඣන්ති පාදසො උපසග්ගාති වුග්ගා, පදනමාදී
මජ්ඣාචසාසෙන සු නිපතන්තිති සථාදගො නිපාතාති වුග්ගා.

කං පනාමුසො තුරෙහි පනාමුසොතාදිති උදුගරණ්ති, තත්ථ ව
ආමුසොති ආමුසොසද්දුතො පඨමෙකවචනබහුවචනාති කඩා
අනන්තරසුග්ගතවිසිට්ඨිවමිතා තෙසු ලුග්ගෙසු රූපං. පදසොති
පදසොසද්දුතො තධිසෙකවචනං කඩා තත්ථං ලුග්ගෙ රූපං.
සෙවති සෙවසද්දුතො සග්ගමොකවචනං කඩා තත්ථං ලුග්ගෙ
රූපං. පපරති ආදිනා නසෙන උපසග්ගෙ දසෙසකා තෙසෙව
නාමිපදෙහි යොරෙකා දසෙසෙනා පතාග්ගතාදිමාන, තත්ථ ව
පතාරෙහි පසුබිසස හර හරණ්තිමසස පසද්දුතො සුප්පතන්.
කඩා පහරණ්කති අරෙ "විසරුපදදිතො රණ" නි වග්ගමානෙ
"හාවෙ වෙ" නි ඡ්ඤාපවසං කඩා කාරිතව්ව කඩා "කාරිතානං
රණ් ලොප" නි ඡ්ඤාති ලුග්ගෙ "අසංසොග්ගතසස වුචි කාරි
තෙ" නි වුචිවිති කතෙ වුග්ගතයෙහි සුප්පතන්. කඩා "අතො
තො" නි වග්ගමානෙ "සො" නි සියෙසාකාරදෙයං කඩා පර

ලොප්පකම්භාවාදිව සාධාරණ පසරණය පරිසරය පිළිවෙතය අනන්තර පුනරාවර්තනය ලොප්ප කතෙ රූපං. සෙසාති සුවිශේෂයක නෙව

222 ප්‍රමාණ ලිඛිතාදිසු සමාසසු

ප්‍රමාණවත්තස අනන්තා ලොප්පාපර්ණය ලිඛිතාදිසු පරප
රූපසු සමාසසු

සුලලිඛිතං, ප්‍රමාණං, ප්‍රමාණානිලා

ප්‍රමාණෙති කිමනං? ඉතිලිඛිතං, නසුංසනලිඛිතං

ලිඛිතාදිසුති කිමනං? ප්‍රමාණ

සමාසසුති කිමනං? ප්‍රමාණ ලිඛිතං

"ප්‍රමාණ ලිඛිතාදිසු සමාසසු" කිමනංද, ප්‍රමාණවත්තස අනන්තා ලොප්පාපර්ණය ලිඛිතාදිසු පරපුනෙසු සාධාරණයෙසුති සුපනන්. නිපදමිදං. ලොප්පාපර්ණයානුචිතතෙ, අනන්තා ප්‍රමාණයෙකව ප්‍රමාණ අ = ප්‍රමාණ ඉති විශාසං. සාධාරණ වෘත්තියෙක පරිසරය. සාධාරණ ලොප්පං. සාධාරණ කතෙති. නෙති ලොප්පපර්ණයානුචිතතං. සාධාරණ, ප්‍රමාණානි වෘත්තිය.

සුලලිඛිතතාදිති උදාහරණං, තනං ව සුලලිඛිතතා ප්‍රමාණ ලිඛිතතා අනන්ත වෘත්තියෙක පරිසරය. සාධාරණ "සෙසරණා ලොප්පං සසිති" කිමනන්තෙ ඉතිතා ප්‍රමාණය ලොප්පං. සාධාරණ වෘත්තියෙක උපාර්ණය ලොප්පං. සාධාරණ "අනන්තා නිගාහිතං. කාලපෙති" කිමනාරණ නිගාහිතං. සාධාරණ "නිගාහිතං; කිමි ලොප්පං" තනං විශාසංතෙ "ඉතිතෙ වෙ" කිමනාරණ ලොප්පං. සාධාරණ "පරවෙතාවො ධාතෙ" කිමනාරණ වෙතාවාදිති තනෙ රූපං.* ප්‍රමාණවත්තෙතිතං. සාධාරණ, නිගාහිතය විශාසංත කර්ණමෙව විශෙසො ප්‍රමාණානිලොති තං. සාධාරණ, ප්‍රමාණ ව සො සොකිලො වාති අනන්ත "නානිතං සමාසො වෘත්තියෙක" කිමනන්තෙ "විපදෙ භූතානිසරණෙ කම්මධාරණො" කිමනන්තෙ සමාසොව විශෙසො කිමනන්තෙ ප්‍රමාණයෙක නෙව.

223. අං සමාසො සසරණො.

අංවිවිතස සං. නොති වා ජනො සසරණො

ඉතිසං—ඉතිසං.

සසරණොති කිමනං? අනන්තං, නොතිතං.

අනන්ත කිමනං? ඉතිසං

"අං සමාසො සසරණො" කිමනංද, අංවිවිතස සමාසො සොති ජනො සසරණො විශෙසොති සුපනන්. විශෙසො ලිඛිතං. විශෙසොතිතං. අනන්තා ප්‍රමාණයෙකව. ඉති ව ජනොති පිළිවෙතයෙකව ඉතිතං. පිළිවෙතෙති, පසරණොති ජනොති පිළිවෙතයෙකව පිළිවෙතෙති.

දුන්නෙහි උද්ගරණ, තස්ස පන දුන්නෙහි අංචිවනං කඛා
 “ආලපනෙ සි ගසඤ්ඤා; දුට්ඨවිච්ඡිකා”ති අබ්බිච්ච
 “තෙ දුන්නං පො”ති පසඤ්ඤා කඛා දුන්නා අංචිවනස්ස යො
 දෙසං කඛා “අසො රස්සමෙකච්චනොසොසපි වෙ”ති රස්සං
 කතෙ රූපං. දුතරං වාග්ගහණං.

දුන්නං ගොභිතනති චිද්දුගරණති, තත්ථ ච දුන්නෙහි අං
 ච්චනං කඛා වුත්තනසෙන කුසඤ්ඤා කඛා පසඤ්ඤානාභාවා
 දුන්නාදෙසමකඛා වුත්තනසෙන රස්සං කඛා දුද්දෙව්චිකිච්ච
 “තං කුතො කතරස්සා”ති අංචිවනස්ස නාආදෙසෙ කතෙ රූපං,
 දුතරං නංඤ්ඤෙව. දුන්නිති චිද්දුගරණං, තං සුච්ඤ්ඤාසං
 චිච්ච.

224. නං කුතො කතරස්සා.

තස්මා කුතො කතරස්සා අංචිවනස්ස නාආදෙසො භොති.

දුන්නං, භොතිනං

කුතොති කිමස්මිං? චෙත්සා.

කතරස්සාති කිමස්මිං? කුච්ඡං.

“තං කුතො කතරස්සා” තිමස්මිදං, තස්මා කුතො කතරස්සා
 අංචිවනස්ස නාආදෙසො භොතිති ඤාපනස්මිං. තිපද්මිදං. අං
 ගහණිකානුචිත්තතෙ, අසො සුච්ඤ්ඤාසෙව කතො රස්සා
 සස්ස පො = කතරස්සා, තස්මා කතරස්සා, කුතොතිදුන්නා
 කුලංචිකරණං.

උද්ගරණති භෙදා වුත්තනොතෙව. චෙත්සානුතති චිද්දුගරණං,
 තස්ස පන චෙත්සානුතතො අංචිවනං කඛා වුත්තනසෙන ලස
 ඤ්ඤා කඛා “අසො රස්සමෙකච්චනොසොසපි වෙ”ති රස්සං
 කඛා සපිති කතරස්සා ලතො අංචිවනෙ කුතොභාවා දුන්නාදෙ
 සමකඛා “අමො භිග්ගානිතං කුලපෙති”ති අංචිවනස්ස භිග්ගා
 භිග්ගෙ කතෙ රූපං. කුච්ඡිකිති චිද්දුගරණං, තස්ස පන කුච්ඡි
 පද්ධතො අංචිවනං කඛා වුත්තනසෙන කුසඤ්ඤා කඛා සපිති
 කුතො අංචිවනෙ කතරස්සාභාවා දුන්නාදෙසමකඛා වුත්ත
 නසෙන අංචිවනස්ස තිග්ගානිතෙ කතෙ රූපං.

225. භොතොතො.

සංකිසං භොතං කුතො කතරස්සා භොතොදෙසො භොති.

දුන්නං, භොතිනං; භෙදා දුන්නං, භෙදා භොතිනං

කතරස්සාති කිමස්මිං? අභ්‍යාසො, මුතරො, ඉසරො.

කුතොති කිමස්මිං? සංකිසං.

භොතොති කිමස්මිං? දුන්නං, භොතිනං

“සොතොතො” තිමස්මිදං, තස්මා කුතො කතරස්සා සොතො
 තොදෙසො සොතිති ඤාපනස්මිං. තිපද්මිදං. කුතොතො. ච
 කතරස්සාගහණං ච චිත්තතෙ, අසො සුච්ඤ්ඤාසෙව

දුන්නොතොදිති උද්ගරණති, තත්ථ ච දුන්නොති දුන්නි

සඳුතො යොව්වතං කඛා වුත්තනසෙන කුසලොකං කඛා
 “අසො රසමෙකව්වතයොසපි වෙ” ති රසං කඛා අනන්තර
 සුත්තමසිකිම්බිකා යොව්වතසං නොආදෙසෙ කතෙ රූපං. ඉත
 රුති තංසදිසානෙව

අග්‍රයොග්‍යදිති කිවුදුහරණි, තත් ව අග්‍රයොග්‍ය අග්‍රයොග්‍ය
 තො යොව්වතං කඛා වුත්තනසෙන කුසලොකං කඛා සතිපි
 කුමො යොව්වතෙ කතරසසාභා වා ඉමිනාදෙසමකඛා “පමාදින
 මතා” නති වත්තමානෙ “යොසපිකතරසො කො” ති කුසල
 මතා කතෙ රූපං. ඉතරුති තංසදිසානෙව. සසමුදානොතිපි
 කිවුදුහරණි, තසං පන සසමුදානො යොව්වතං කඛා වුත්ත
 නසෙන ලසකො කඛා “අසො රසමෙකව්වතයොසපි වෙ” ති
 රසං කඛා සතිපි කතරසා ලතො යොව්වතෙ කුසලාභා වා
 ඉමිනාදෙසමකඛා “ලතො වොකාගෙ වෙ” ති එත් කාරග්‍රහ
 මණ්ඩල යොව්වතසං නොආදෙසෙ කතෙ රූපං. ඉතරුති සුචි
 ලොකොසකතෙව.

226. සමිහනි

තසො කුමො කතරසා සමිව්වතසං හි හොති
 දණ්ඩිති, හොතිති
 කතරසාති කිමසං? වාසිවිති.

“සමිහනි” කිමසංදිදං, තසො කුමො කතරසා සමිව්වතසං
 තිආදෙසො හොතිති සද්‍යපතයං. විපදමිදං. කිහිපණි ව
 කතරසාග්‍රහණි වත්තතෙ, අසො සුචිලොකොසකතෙව.

දණ්ඩිතිකදිති උදුහරණි, තත් ව දණ්ඩිතිති දණ්ඩිසඳුතො
 සමිව්වතං කඛා වුත්තනසෙන කුසලොකං කඛා “තං කුමො
 කතරසා” ති වත්තමානෙ ඉමිනා සො නිආදෙසෙ කතෙ
 රූපං. ඉතරු. තංසදිසමෙව

විසිවිතිති කිවුදුහරණි, තසං පන විසිව්වතො සමිව්වතං
 කඛා වුත්තනසෙන සතිපි කතරසාභා වා ඉමිනාදෙසමකඛා
 “සොති. සතං. හොතිවිති වා” ති සොති මහිආදෙසෙ කතෙ
 රූපං.

227. කිසං ක වෙ ව.

කිව්ව්වතසං කො හොති වසව්වතසං පර
 කව හොති සිං රදවාතං පිසතිසං
 විසදුග්‍රහණිත අවසව්වතසං පරෙපි කො හොති.
 කො තං නිසීග්‍රහණි, කථං. වොසපි සිං. බව්වං.
 වෙති කිමසං? කුමො ආග්‍රහණි සිං.

“කිසං ක වෙ ව” කිමසංදිදං, කිව්ව්වතසං කාදෙසො හොති
 වසව්වතසං පරෙති සද්‍යපතයං. විසදුග්‍රහණි. අසො සුචිලොකො
 සකතෙව.

කි ගණාදිති උද්‍යතරණ, තස්ස පන කිංසග්ගතො සත්තමාසෙ
 “කිම් තො පච්චාසෙඨ; හුථි සත්තනිසා සබ්බතාමෙති” ති වග්ග
 මාලෙ “කිංසා වො වෙ” ති වජ්ජවට්ඨං. කකු, ඉතිහා කිංසග්ගස
 කාදෙසං. කකු “කාදෙසා විගහතිසඤ්ඤාසො” ති විගහතිස ඤා
 කකු “සරං—පෙ—පසති” ති සුඛිධරස්ස ලොපං. කකු තෙ
 තබ්බනිතෙ රූපං. අනෙකස්සිතො තිපානාතං වග්ගසඤ්ඤා ව
 තිපානාතො තප්පිලං. අසෙසකොතො වග්ගසඤ්ඤා අවජ්ජවට්ඨෙස
 පරෙපි සො සොතිති ආදිමිත සො තනති ආදිති චංඤාද්‍යතර
 ණති, තස්මිනිසොති කිංසග්ගතො පිට්ඨං. කකු ඉධ වග්ගසඤ්ඤා
 කිංසග්ගස කාදෙසං. කකු “අතො හෙතා” ති* වග්ගමාලෙ
 “සො” ති පිසෙසාකාතදෙසා කකු සරලොපසකතිපාච්චිති
 සතෙ රූපං. තථිතති කිංසග්ගතො සෙත පසාරෙතාති අතෙ
 “සබ්බතාමෙති පසාරවට්ඨෙන භූ ථි” ති වග්ගමාලෙ “කිම්
 වෙති ථි” තති ථි-පට්ඨං. කකු ඉතිහා කිංසග්ගස කාදෙසං. කකු
 තණා නාච්චිතං. කකු හෙති වුග්ගතසෙත විගහතිලොපෙ
 සතෙ රූපං.

භූතොති කිද්ද්‍යතරණ, තස්ස පන කිංසග්ගතො පච්චාසෙඨ “කිම්
 තො පච්චාසෙඨ” ති තොප්පවට්ඨං. කකු සතිපි කිංසග්ග වසවට්ඨ
 සසකාසාචා ඉතිහාදෙසමකකු, තෙවොතිතිවට්ඨ “භූ භිංසු වෙ” ති
 වග්ගමාලෙ “සුගොථස්ස වෙ” ති කිංසග්ගස කාදෙසෙ සතෙ
 රූපං. නසු වග්ගසඤ්ඤා හවිතබ්බිතෙවති තහවිතබ්බිං. කකු
 “කිංස ක සබ්බතා” ති වග්ගතබ්බ වෙති තිසමසරණං. සත්ථ
 අනබ්බෙසතා,† තත්ථ න සොතිති සුපතනං. කිංස ක වෙති
 අවකිං වග්ගසඤ්ඤාසරණං. සත්ථ පතාබ්බෙසතා,‡ තත්ථ හවිතොචාති
 සුපතනං.

228 භූ භිංසු ව.

කිංසෙවනස්ස භූ භොති භිංසං ඉවෙවනස්ස පරෙපු

භූතිං හව්ඨි—භූතං හව්ඨි

වසග්ගසතෙණ නිවහංද්‍යමතංපට්ඨෙසෙපු පරෙපු අඤ්ඤාසා
 පිඤ් භූ භොති

භූතිවතං—භූද්‍යවතං

“භූ භිංසු ව” කිමස්සිදං, කිංසෙවනස්ස කාදෙසො සොති
 භිංසං ඉවෙවනස්සති සුපතනං. තිපද්විදං, කිංසග්ගතිකානු
 වතතතො, අතො ව විග්ගසො ව සුචිඤ්ඤාසෙතව

භූතිං භූතං උද්‍යතරණති, තෙසමන කිංසග්ගතො “කිම් තො
 පච්චාසෙඨ; හුථි සත්තනිසා සබ්බතාමෙති, කිංසා වො වෙ” ති
 වග්ගමාලෙ “භිංසංතිවත” තති භිංසංපට්ඨෙසෙ කකු අනග්ගර
 සුග්ගතමිතිවට්ඨිතා කිංසග්ගස කාදෙසා කකු “කාදෙසා විගහති

* ඉදමස්සිම, පිපල † අනෙසොතා, පිපල ‡ අනබ්බෙසතා, පිපල
 § අඤ්ඤාසා, මරමි

සඤ්ඤායො" ති හිංභංපච්චසාතං විහතතිසඤ්ඤාං කඛා වුතතා විහතානාගතතා විහතාදිමහි කතො රූපාති. චග්ගහණෙන කිං සද්දතො වුතතාසිකාරමසිකිච්ච "හිංභංගිවන" නති හිචතං පච්චසෙ කතෙ ක්‍යාදෙසො හොති, තෙන කුහිමනතති ආදිති සිත්තතති එවමඤ්ඤාපි සොපෙතබ්බා ඉමසසානතතරං "සෙ සෙසු වෙ" ති සුතතමසිතං.

229 සෙසෙසු ව

කිමිච්චනසා රතා හොති සෙසෙසු විහතතිසච්චසෙසු පරෙසු.

රතා පකාරෙති කථං, නං පකාරං කථං.

චසද්දග්ගහණං කතාත්තසකිතිකථං.

"සෙසෙසු ව" කිමසුමිදං, සෙසෙසු විහතතිසච්චසෙසු කිමිච්ච තසා කාදෙසො හොතිති සද්දපතති. විපදමිදං මණ්ඩුකගතත කග්ගහණමිත්‍යානුවිතතතො, සථාසිකතා. කිංගහණච චග්ගහණං කග්ගහණසුකාතිතිකථං, තස් පසොපතං හෙති වුතතමෙව. "කිසස ක වෙ වෙ" කිමසසානතතරමිමසමිං වතතබ්බපි ඉහොච්චා රණං මණ්ඩුකගතිසොපාසිකාර හොගතිති සද්දපතති, පකති හෙසාච්චිසාතං සථාසථා වුච්චමානෙ විතාච ගංචිඤ්ජානාසාතිසාස විඤ්ඤාපතං හොති, තථාතථා චඛා අභිජ්ජාසවිඤ්ඤාපතං.

රතා පකාරෙතිදිති උදගරණ්ඨි, තස් ච රතාති කිංසද්දතො සිච්චතං කඛා "කිසස ක වෙ වෙ" ති වතතමානෙ ඉමිතා කිං සද්දසස කාදෙසං කඛා "අහො හෙතා" ති වතතමානෙ "සො" ති සිසෙසාකාත්තදෙසං කඛා පරලොපපකතිකාචාදිමහි කතො රූපං. කථනති තතොච රතා පකාරෙති අතෙ "සබ්බතාමෙහි පකාර චිචතෙ භු ථා" ති වතතමානෙ "කිමිච්චති ථ" නති එංපච්චිසං කඛා ඉමිතා කිංසද්දසස කාදෙසං කඛා තතො සද්දපතති. කඛා "සෙසතො ලොපං ගසිති" ති වතතමානෙ "සබ්බාසමාධිසොප සග්ගතිපාතාදිති වෙ" ති විහතතිලොපෙ කතො රූපං කතති අංචචතචසෙස වුතතං, තථා කථනති දුග ච 'රතා පකාරෙ කං පකාර' කතිමාති දුගරෙසමිත්තමාකාචසෙසතාදගරණචසෙස ච ගතිතාති.

සදි ති තාති කෙවලමිත්තමාකාති ගරෙච්ඤා, වුතතිසං සෙසෙසු විහතතිසච්චසෙසුති වුතතතා පරුපෙන චඛා පසොනච්චතෙ සති උගතතාපසෙසො සිසා කෙවලමිත්ත උදගරණ්ඨි ගරෙච්ඤා, විච්චිතාදි කථා කථනති න වතතබ්බකාචසෙසො සිසාති. තරෙච්චසසකාරෙතෙව සමිතබ්බා, තොතසථාති තථා ගච්චිතසථා, සථා 'එකතොදසෙසෙවන අභිසෙවන ගරුපි සාධාති ගච්චති' ති. ගච්චතිචා, නඛිදරෙච්චාතති උපං. "කිසස ක වෙ වෙ" ති එය වග්ගහණෙන ච සිකා තතොති සිකාති, තථාපිදං කිසෙසරණමිත්තතති. සිච්ච සතෙරෙතො සිසමා වා හොති, අත්තතරවිඤ්ඤාපතාස වා;

අයුරුපෙනත් නිසමො, සවෙ කිංසද්දසා කාදෙසො හොති
 සෙසවිහනත්පාවටෙසසු පරතුතෙහෙව, න තබ්බිරහිනෙසුති.
 තෙන කිංසද්දසා 'කිමෙවිදං මුත්තකරිතපුණ්ණං,* කිංතෙ වක්කලී,
 කිං තෙ ජට්ඨිති' ති ආදිසු කිංසද්දසො සිවිහනත් කතා "සෙස
 තො ලොපං ගසිති" ති සිමහි ලුහනා පරෙසං විහනත්පාවටයාන
 මහාවා ඉමිතාදෙසො න හොතිති.† නු සෙසයාගමනෙ
 විධාපි හවිතබ්බං නිසමාභාවාති. අනෙවි නිසමො සෙසසද්දසා
 සාපෙකඛිතා, යථාති; යං කිච්ඡි දබ්බිජ්ඣති. සමොධානෙනා
 තතො විසුමෙකං ගගෙහි සෙසං ධිපෙතිති වුහනා යතො යං
 ගතිතං, තතො නමෙවාවසිඨං සෙසං නාම, න සබ්බං, තථා ඉධාපි
 කිංසද්දසා පාටිපදිකතා තතො පරං හවිතබ්බං යෙ විහනත්පාව
 ටයා, තෙ සමොධානෙනා තතො වපාවටසසා විසුං ගතිතතා
 තදවසිඨා විහනත්පාවටයා සෙසා නාම හොතති හවිතෙව,
 කිංසද්දසො පරං හවිතබ්බං විහනත්පාවටයානං වපාවටයං
 ගගෙහි "කිංස ක වෙ වෙ" ති පුත්තං විසුං හ වතතබ්බං තස්සාපි
 පටිපත්තා ඉමිතාපි සිජ්ඣිතතොති විසමොයං සථාමිහො, තථාපි
 හවිතො පුඤ්ඤමෙවාවලලෙහි, පරිහාරමෙත්ති විකමාමි,
 යදි පන තං න වුත්තං හවෙසං, තිදම්පනජ්ඣතිසං‡ හවෙසං සෙස
 සද්දසා සාපෙකඛිතා අඤ්ඤසා වාපෙකඛිතබ්බසාභාවා, යදිපි
 වදෙසු "කු භිංගංසු ව, තුතොථෙසු වෙ" ති පුත්තවසං වතා
 තදනතාරං වුහන අපෙකඛිතබ්බං සතතිති. තද "සබ්බසෙස
 තස්සකාරෙ වා" තිමසා තොථග්ගහණං ධිපෙති සෙසනාගමන
 මෙව අනන්තරතා වතනතිති සබ්බා සියා, අථාපි වදෙසු, තමිපි
 වතා පව්ඨා න වතතබ්බනති තදපි "හු නිව්ව" නතිමසා
 "කිංගහණමුත්තවතනති සබ්බා සියා, න ව සසකා කිංගහණමෙ
 මෙත්ති නස්මිති වතතං, "කිංස ක වෙ වෙ" තිමසා න වතතබ්බතා
 පටිඤ්ඤතතා, "කු භිංගංසු වෙ" ති ඵත්ති අධිපොතස්සාපි "සබ්බ
 සෙසතස්සකාරෙ වා" තිමිනා බ්බවට්ඨිතතතා ව. යදි පන බ්බ
 වට්ඨිතතං සියා, ඉහානුචතතිතස්ස උත්තරත්ත නානුචතතතාතරණ
 භාවා වතනතිතබ්බමෙව අථාපි ව වදෙසු. වග්ගහණං තදනුකමිති
 තස්මිං, තෙතානුකමිතිං වොත්තරත්ත නානුචතනතිති. තමපන
 මහතිතබ්බං තද සථිඨානිදං පුත්තං වතතබ්බනති. යදිපි "කිංස
 කපාවටෙසසු" ති වතතබ්බං හවෙසං, විහනත්පරසා කිංසද්දසා
 න සියා විහනත්තමපවටසතා, වුහනා හි විහනත්තමපවටස
 භාවො "නිවිධානුචතනත්පාවටයානං දිසවිපරිතාදෙසලොපාගමා
 වෙ" ති ඵත්ති විසුං විහනත්ග්ගහණං කුබ්බතාවර්තෙහ. යදි පන
 කිංස ක විහනත්තකති වුත්තං හවෙසං, තද පන පටිපත්තරසා න
 හවෙසං අවිහනත්තතා සෙසවි පවටයානං යදි පන කිංස ක
 විහනත්පාවටෙසසුති වුත්තං හවෙසං, තද අපවටයානං විහනත්තං

* මුත්තකරිතපුණ්ණං, මරම † ඉමිතා ක දෙසො හොතිති, මරම

‡ ඉදම්පනජ්ඣති මරම

පව්වයානව අවිහනන්තං “කුච්ඡො විහතතිසඤ්ඤො” ති
පව්වවිහතතිසඤ්ඤො. විහතතිපව්වයානවොපලබ්භානතො
අවිහනන්තව්වයවිච්ඡන්තන්. විහතතිග්ගහණං කතං, අපච්චස
විහතතිවිච්ඡන්තන්. පව්වයග්ගහණං කතං, කුච්ඡවිහතතිපව්වය
සබ්බහණන්. උග්ගහණහණං කතතති සබ්බා පියා, “කිසස ක වෙ
ව, සෙසෙසු වෙ” ති ඉමෙති සහ දුතියෙන කිංගහණෙන කිසස ක
විහතතිපව්වයෙසවිච්ඡිමසස ගරුතරතො ගජගරුතාපසබ්බො
ව පියා, තද්ද භෙසජ්ඣෙසුච්ඡිතරොගො වියාමොග්ගහණං. වුග්ගහණ
ලභ්බිණෙන උග්ගහණො මොග්ගහණො අග්ගහණෙන, පියා, තසා
අසප්පථමනොතරිතා කිංසද්දො පරගුග්ගහණ සබ්බවිහතතිපව්
යෙසු කිංසද්දො කාදෙසොවදීපතන් “කිසස ක වෙ වෙ” ති
විතා කද්ද අඤ්ඤාපි” හොතිති සුපතන්. වග්ගහණං කතා
තෙනෙව කිමෙවිදතති ආදිප්පි හොතිති සබ්බාතිවග්ගහණං
තිමච්ඡකරණවසෙතෙවිදමාර්ගතති දඨබ්බං

230 තුග්ගොච්ඡ ව

කිමෙවිච්ඡාසස කු ගොති තුග්ගොච්ඡ ඉමෙවගෙසු

කුග්—කුගො—කුසි

විසද්දග්ගහණං කිංසද්දමග්ගහණං.

“තුග්ගොච්ඡ ව” කිමෙවිච්ඡා, කිමෙවිච්ඡාසස තුග්ගොච්ඡ ඉමෙව
ගෙසු පව්වයෙසු කුභද්දො ගොතිති සුපතන්. විසද්දො
කිංගහණං විතානුච්ඡතතො කුග්ගහණං, වග්ගහණං තද්දකභිති
තන්, තන් පසොජනං හෙතා වුග්ගහණං, අපො ව විග්ගො ව
ප්‍රවිච්ඡාදෙසව

කුභ්‍යාතදීති උද්ගරණති, තන් ව කුභ්‍යාති කිංසද්දො “කිම
ගො පව්වයෙසු” ති වග්ගහණං “පුථ සත්තමිසා සබ්බිතාමෙ
ති” ති සත්තමිසා තුප්පව්වයං කතා “කිසස ක වෙ ව; කු සි
හංසු වෙ” ති වග්ගහණං ඉමිතා කිංසද්දො කාදෙසං කතා “කු
භද්දො විහතතිසඤ්ඤො” ති තුප්පව්වයං විහතතිසඤ්ඤො කතා
වුග්ගහණං ග්ගහණං විහතතිදිට්ඨි කතෙ රූපං. කුගොති තෙන
ව “කිම ගො පව්වයෙසු” ති ගොපව්වයං කතා වුග්ගහණං
කාදෙසාදිට්ඨි කතෙ රූපං. කුසිති කිංසද්දො “කිම ගො පව්
වයෙසු” ති වග්ගහණං “තුථ සත්තමිසා සබ්බිතාමෙති” ති ථප්ප
ව්වයං කතා ඉමිතා කිංසද්දො කාදෙසං කතා “පරෙවග්ගො
ථාතෙ” ති පරෙසෙව වෙතෙව ප්‍රභෙදතා ථකාරසං “වග්ගො
සොසාසොසාතං තස්සපථමං” ති පථමකරං. වෙතෙවග්ගොතෙන
තෙනබ්බං තෙනා වුග්ගහණං විහතතිසඤ්ඤාදිට්ඨි කතෙ රූපං.

231 සබ්බසංසාරසංසාරං වා

සබ්බසංසාරසංසාරං අසාරං ගොති වා ගොච්ඡ ඉමෙවගෙසු

අගො—අසා, ථගො—ථසා

“සබ්බසෙත්තසසංඝායෙ වා” කීමත්මිදං, සබ්බස්ස එතසග්ගස්ස අසායෙ තොති තොථ ඉට්ඨෙතෙසු පට්ටසෙසු විකප්පොනාති ස්ථපනතී. වතුපදමිදං. උපරි “හේ නිව්ව” නති වුත්තරතා තොථ ගගගණ්ඨිතානුචිත්තතො, අපොථා සුච්ඡෙදෙදෙසෙව

අතො අපොථා උද්ගරණි, තෙසමිපන එතසග්ගතො වුත්ත නෙසන තොථාපට්ටසෙසු කතා අනන්තරසුකතවිසිසිවිවිමිතා එත සග්ගස්ස අසායෙදෙසාදිමිති කතෙ රූපාති. පච්චිදස්ස වෙතාවො වුත්තනසෙව. දුතනති ටෙ වාග්ගතණ්ඨිලාති, තෙසමිපන එත සග්ගතො වුත්තනසෙසු තොථාපට්ටසෙසු කතා වාග්ගතණ්ඨිතා දෙසමිකතා පරලොපපකතිතාවාදිමි කතා තෙතනිං තෙතා වුත්තනසෙසු විභවිසසංඝාදිමිති කතෙ රූපා.

232. හෙ නිව්වං.

සබ්බස්ස එතසග්ගස්ස අසායෙ තොති නිව්වං. තුප්පවිමස පරෙ.

අනු

“හේ නිව්වං.” කීමත්මිදං, සබ්බස්ස එතසග්ගස්ස අසායෙ තොති තුප්පවිමසෙ නිව්වතති ස්ථපනතී. විපදමිදං. අනන්තරසුතො ඨපෙතා වාග්ගතණ්ඨිතානුචිත්තතො, අපොථා සුච්ඡෙදෙදෙසෙව.

අනුභවි එතසග්ගතො වුත්තනසෙසු තුප්පවිමසෙ කතා අනන්තර සුත්තවිසිසිවිමිතා එතසග්ගස්ස අසායෙදෙසාදිමිති කතෙ රූපා. ඉමිසසාධනතරං. “එ තොථෙසු වා” ති සුත්තමාරඨි.

233. එ තොථෙසු වා.

සබ්බස්සෙව එතසග්ගස්ස එතාපො තොති වා තොථ ඉට්ඨෙ තෙසු

එතොතා—අතොතා, එසා—අසා.

“එ තොථෙසු වා” කීමත්මිදං, සබ්බස්ස එතසග්ගස්ස එතායෙදෙසො තොති තොථ ඉට්ඨෙතෙසු විකප්පොනාති ස්ථපනතී. කිපද මිදං. සබ්බග්ගතණ්ඨි එතග්ගතණ්ඨි වත්තතො, අපොථා ව විග්ග තො ව සුච්ඡෙදෙදෙසෙව.

එතොතාතෙදිති උද්ගරණි, තාති තෙතා වුත්තතෙව. තෙතා වුත්තනසෙසු සිරිකිතතො නිරිකිතමිදං, න ටෙසො පුරිම පාඨො.

234 ඉමිසසාධංදුතිපතොඨෙසු ව.

සබ්බස්සෙව ඉමිසග්ගස්ස ඉතායෙ තොති ඨංදුතිපතොඨ ඉට්ඨෙතෙසු.

ඉසං, ඉද්දති—ඉත, ඉතො, ඉධ.

මසග්ගගතණ්ඨිවිමාරණසං.

“ඉමිසසාධංදුතිපතොඨෙසු ව” කීමත්මිදං, සබ්බස්ස ඉමිසග්ගස්ස ඉතායෙදෙසො තොති ඨංදුතිපතොඨ ඉට්ඨෙතෙසු පට්ටසෙසුති ස්ථපනතී. වතුපදමිදං. “අතො රසසමිකව්වහසොඨපි

වෙ" කී එක විස වග්ගහණමට්ඨාසයකි. සබ්බග්ගහණමිත්‍යානු
වත්තතෙ, අයො: ච විග්ගහො ච සුච්ඡෙදොදෙකව.

ඉන්ද්‍රියාදීනි උද්භරණනි, තස්ම ච ඉන්ද්‍රියානි ඉමසද්දතො ඉමිනා
පකාරෙනෙතොසෙති "සබ්බනාමෙති පකාරවචනෙ තු එ" කී
වත්තමානෙ "කුමමෙති එ" නති එංපච්චයං කනි: "සබ්බසෙස
තස්සකායෙ වා" කී වත්තමානෙ ඉමිනා ඉමසද්දස්සිකාර්ථදෙසං
කනි: වුත්තනසෙත එකාරස්ස වෙසාවං කතො නෙතබ්බං නෙතො
තතො නාවචනං කනි: "සෙසතො ලොපං ගසීති" කී වත්තමානෙ
"සබ්බාසමාප්‍රසොපසනානිපාතාදීනි වෙ" කී නාවචකස්ස ලොපෙ
කතෙ රූපං, ඉද්ධනි තතොව "කුචි තො පචමාසෙති; හුඵ
සත්තමියා සබ්බනාමෙති; කාලෙ" කී වත්තමානෙ "ඉමස්මා රති
වුත්තාද්ධනි වෙ" කී දුභිසාවචයං කනි: වුත්තනසෙතිමිනා ඉමසද්දස්සි
කාර්ථදෙසං කනි: වුත්තනසෙත විග්ගහණසද්ධිමිති කතෙ රූපං.
ඉතාති තතොව "කුචි තො පචමාසෙති; හුඵ සත්තමියා සබ්බනා
මෙති" කී වත්තමානෙ "ඉමස්මා හධි: වෙ" කී හප්පච්චයං කනි:
ඉමසද්දස්සිමිනා කාර්ථදෙසෙ කතෙ රූපං. ඉතොති තතොව
"කුචි තො පචමාසෙති" කී හොප්පච්චයං කනි: වුත්තනසෙත ඉම
සද්දස්සිකාර්ථදෙසෙ කතෙ රූපං. ඉතාති තතොව වුත්තනසෙත
"ඉමස්මා හධි: වෙ" කී ධප්පච්චයං කනි: වුත්තනසෙත ඉමසද්දස්සි
කාර්ථදෙසෙ කතෙ රූපං.

235. අ ඩුත්තාමිති ච

සබ්බසෙසම ඉමසද්දස්ස අකාරො හොති ඩුත්තාමිති පච්චසෙ
සර.

අඩුත්තා.

වසද්දග්ගහණමට්ඨාසයකි.

"අ ඩුත්තාමිති ච" නිමිත්තමිදං, සබ්බස්ස ඉමසද්දස්ස අකාර්ථදෙසො
හොති ඩුත්තාප්පච්චයෙ පරෙති සද්ධපකර්මං. නිපදමිදං, වග්ගහණ
අකාරකරෙ විස අවට්ඨාසයකි. සබ්බග්ගහණම ඉමග්ගහණම
වත්තතෙ, අයො: සුච්ඡෙදොදෙකව.

අඩුත්තානි උද්භරණං, තස්ස පත ඉමසද්දතො "කුචි තො පචමා
සෙති; හුඵ සත්තමියා සබ්බනාමෙති; කාලෙ" කී වත්තමානෙ
"ඉමස්මා රතිවුත්තාද්ධනි වෙ" කී ඩුත්තාප්පච්චයං කනි: "සබ්බසෙස
තස්සකායෙ වා; ඉමස්සිකාර්ථදේශනාබෙසු වා" කී වත්තමානෙ
දුට්ඨා සබ්බස්ස ඉමසද්දස්ස අකාර්ථදෙසාදිමිති කතෙ රූපං.

236 එත රතිමිති.

සබ්බසෙසම ඉමසද්දස්ස එතාර්ථදෙසො හොති රතිමිති පච්චසෙ
සර.

එතරති

"එත රතිමිති" කිත්තමිදං, සබ්බස්සම ඉමසද්දස්ස එතාර්ථදෙසො
හොති රතිමිති පච්චසෙ පරෙති සද්ධපකර්මං. විපදමිදං, සබ්බ
ග්ගහණම ඉමග්ගහණම වත්තතෙ, අයො: සුච්ඡෙදොදෙකව.

එතරයීහි උද්ගරණි, තස්ස පඨ ඉමිසඤ්ඤා චුත්තකසෙත
 “ඉමිසමා රතවුතාදාහි වෙ” හි රතිපට්ඨසං කථා “සංඛ්‍යාසං
 තස්සසායන වා; ඉමිසමාදාහිසතොඛෙසු වා” හි ව්‍යාමානෙ
 ඉමිසා ඉමිසඤ්ඤා එතාදෙසෙ කතෙ රූපං.

237. ඉතපිසමතො ආප්පට්ඨසො

ඉතපිසං ව්‍යාමානා අකාරකතො ආප්පට්ඨසො තොති
 සබ්බා, සා, සා, කා, කා, කඤ්ඤා

“ඉතපිසමතො ආප්පට්ඨසො” කීමන්විදං, ඉතපිසං ව්‍යාමාන
 තො අකාරතො ආප්පට්ඨසො තොතිහි ස්‍යපනන්. තිපදවිදං,
 අපොච්ඡි ව චුත්තතො ව සුච්ඡෙදකසෙව.

සංඛ්‍යාතදීහි උද්ගරණි, තස්ස ව සබ්බාහි සබ්බසඤ්ඤා
 ඉමිසා ආප්පට්ඨසං කථා “සරලොපපා=පෙ=පඤ්ඤා” හි සර
 ලොපපඤ්ඤා වා. කථා “තතිතසමාසකතා තාමංචාතවෙසු
 තාදිසු වෙ” හි එස් ව්‍යාමානණි තාමිමිව කථා තො සප්ප
 තස්ස කථා “සෙසතො ලොපං ගපිති” හි පිටිමි පුත්ත රූපං.
 ඉතරාහි තංසදිසාතෙව, “අනුප්ප.සකස්සං පිටිමි, අනුසං මො
 ස” හි ව්‍යාමානෙ “එතතෙසතො” හි සකස්සං ව
 “කිසං ක වෙ වෙ” හි එස් ව්‍යාමානණි වා තමිමිසිකිමි
 “සෙසෙසු වෙ” හි වා කාදෙසො ව විසෙසො.

238. තදදිතො වා ජ

තදදිතො වා අතදදිතො වා* ඉතපිසං ව්‍යාමානා අකාරක
 තො ජප්පට්ඨසො තොති

තදි, මහි, කුමාදි, තරුණි, වාරුණි, සපි, ගතපි, ඉති

“තදදිතො වා ජ” කීමන්විදං, ඉතපිසං ව්‍යාමානතො තද
 දිතො වා අතදදිතො වා ජප්පට්ඨසො තොතිහි ස්‍යපනන්.
 තිපදවිදං. ඉමිසාතනණිසාසුචිතතො, අපොච්ඡි සුච්ඡෙදකසෙව.
 වාග්‍යානණිමතදදෙසො සම්මිසෙකි. තදෙ අදි සත් සඤ්ඤා
 සො=තදදි, තො අදිසඤ්ඤා වෙති පකාරන්වාචකො.

තදිතකදීහි උද්ගරණි, තස්ස ව තදිහි තදසඤ්ඤා අතනර
 සුත්තමිසිකිමිමිතො ජප්පට්ඨසං කථා සරලොපපඤ්ඤාතාදිමි
 කතෙ රූපං ඉතරාහි තංසදිසාතෙව

239. භවණිකරණසංගතාදි

භවණිකරණසංගතා ඉතපිසං ව්‍යාමානොති
 ජප්පට්ඨසො තොති

මාතපි, පඤ්ඤි, නාපිති, භවතොසං, කුරතොසං, ගොත
 ව; ගුණවති, සොට්ඨති †

* තදිසාතනණිසා අතදදිතො වා හි පදනි මර්මවිසායක

† සාමිමිහි මර්ම

“ඡවරිකණ්ණසංඡනනුති” කීමත්දීද, ඡවරිකණ්ණසංඡනනු දුටුවතෙහි ඉන්ද්‍රිය. වත්තමානෙහි ජ්‍යෙෂ්ඨයෝ හොඳින් සැපතත්. එකපද්දීද ඉන්ද්‍රියගතණ්ඩ ජ්‍යෙෂ්ඨයන් වත්තනෙ, අනෙක් සුඛසැපයෙතව ඡවෙ ව ඡේතනාව ඡේතන ව ඡේත ව නතු ව=ඡවරිකණ්ණසංඡනනව, නෙහි ඡවරිකණ්ණසංඡනනුති

මානවිතාදීහි උද්භරණනි, තත් ව මානවිති මනුසඤ්ඤා මනුසො අපවිතනි අනෙ “ව ඡප්පවෙ” හි වත්තමාන “ඡවෙපමාදීහි” හි ඡප්පවෙය. කඩා ‘වුත්තාචාතමපසො හො’ හි අපවිසඤ්ඤාසංභාන කඩා “හෙස. විභතියො ලොපා වෙ” හි එත් තෙසංගතණ්ඩ විභතියො ලොපා කඩා “තෙසං ඡේත ලොප” නම් ඡේතලොප කඩා “වුත්තාදිසරස වාසං සංගතනස සඤ්ඤා වෙ” හි ආදිසරස වුත්ත කඩා තසාපාඨය මපසඤ්ඤා “අසුචරිකණ්ණසංඡනනු” හි වුත්තනො අකාරසා කාරවුත්ත කඩා සරලොපපකතිභාවාදිව කඩා තෙතබ්බං නෙතා මානවසඤ්ඤා “ඉන්ද්‍රියමනො ආපවෙයො, නදදිතො ව ඡ” හි වත්තමානෙ ඉන්ද්‍රිය ඡවතො ජ්‍යෙෂ්ඨයෝ කඩා සරලොපපකති භාවාදිව කඩා තවත්තො වුත්තනසෙත නාමිව කඩා නො සප්පතනා කඩා “සෙසතො ලොපං ගපිති” හි සිටිමි ලුහො රූප. සඤ්ඤාදීහි පඤ්ඤාසඤ්ඤා පඤ්ඤා අපවිතනි අනෙ වුත්ත නසෙත ඡවප්පවෙයාදිව කතෙ රූප. නාමිකි නාමය තර නිති අනෙ නාමසඤ්ඤා “සෙත වා සංසථං තරති වරති වහති ඡේතනා” හි ඡේතප්පවෙය. කඩා වත්තනසෙත ඡලොප කඩා සරලොපපකතිභාවවුත්තෙ කඩා ඡේතප්පවෙයනතො ඉන්ද්‍රිය ව ජ්‍යෙෂ්ඨයෝ කඩා සරලොපපකතිභාව කඩා වුත්තනසෙත සප්ප තනාදිව කතෙ රූප.

වෙනතෙසීහි වත්තසඤ්ඤා විතතාස අපවිතනි අනෙ “ව ඡප්පවෙ” හි වත්තමාන “ඡේතනා කතනිකාදීහි” හි ඡේතප්පවෙය. කඩා වත්තනසෙත ඡලොපවුත්තසරලොපපකතිභා වාදය කඩා ඡේතප්පවෙයනතො ඉන්ද්‍රිය ජ්‍යෙෂ්ඨයෝ කතෙ රූප. කතනසීහි කතනිකා අපවිතනි අනෙ වුත්තනසෙත ඡේතප්පවෙයාදිව කතෙ රූප. නොතවිති නොතමසඤ්ඤා නොතමස අපවිතනි අනෙ “ව ඡප්පවෙ” හි ඡප්පවෙය. කඩා වත්තනසෙත ඡලොප කඩා සරලොපපකතිභාවාදිව කඩා ඡප්පවෙයනතො ඉන්ද්‍රිය ජ්‍යෙෂ්ඨයෝ කතෙ රූප. අභ්වතිහි අභ්වසඤ්ඤා අභ්ව අසා අභ්වි අනෙ “නදසසීහි පි වෙ” හි වත්තමාන “නදදිතො වනතු” හි වත්තප්පවෙය. කඩා වනතුප්පවෙයනතො ඉන්ද්‍රිය ජ්‍යෙෂ්ඨයෝ කඩා “නදදි තො ව ඡ” හි වත්තමාන “නතුස නවිකාරෙ” හි නතුස තකාරදෙය. කඩා තවත්තනා නාමිව කඩා නො සප්පතනා දිවි කතෙ රූප. ඉතරං සුඛසැපයෙවෙ.

240. පතිභික්ෂුන් ජිකාරකොතාති ඉති

පතිභික්ෂුන් ජිකාරකොතාති ඉතිකං චතතමාතොති ලිංකොති ඉතිසංවිධානං චොති.

ගතපතාති, භික්ෂුති, ගජිති, පතයිති, දණ්ඩිති, වෙඩාමිති, තපස්සිති.

“පතිභික්ෂුන් ජිකාරකොතාති ඉති” කිව්වේද, පතිභික්ෂුන් පදයෙහි ව ජිකාරකොතාති ව ඉතිකං චතතමාතොති ඉතිසංවිධානං නොතිති සද්‍යතන්තං. පිටදමිද. දුර්විග්‍යසන්ධිසංක්‍රමනාතො, දෙත්තං ව විග්‍යානො ව ප්‍රවිඤ්ඤාසංවි.

ගතපතාතිතදිති උද්ගරණි, තත් ව ගතපතාතිති ගතපති සද්දයො “දුර්විග්‍යසංචාරාධිකාර” ති චතතමාතොති ඉතිකං ඉති සංවිධානං කතං “පතිභික්ෂුන්” නතිචතතමාතො “පතිසංවිධාන” ති පතිසද්දනතසං දත්තං. කතං “සත් සරෙ ලොප” නති චතතමාතො “චා පරෙ දසරුපා” ති පරසරසං. ලොපත “සත් සරෙ ලොපං; චා පරෙ දසරුපා; කුටාසචණ්ණං. පුනො; දිප” නති චතතමාතො “පුනො වෙ” ති දිපෙ කතො වුත්තකතසංසං සප්පා තතාදිමිති කතො රුපං.

භික්ෂුතිති භික්ෂුසද්දයො ඉතිසංවිධානං කතං “චා පරෙ දසරුපා” ති පරසරසං. ලොපත සප්පා තතාදිමිති කතො රුපං. ගජිති ගජසද්දයො ඉතිසංවිධානං කතං “සත් සරෙ ලොප” නති පුබ්බසරෙ ලොපත සප්පා තතාදිමිති කතො රුපං. පතයිති පතිසද්දයො ඉතිසංවිධානං කතං “සත් සරෙ ලොප” නති පරලොපසකතිභාවාදිමිති කතො රුපං. දණ්ඩිති දණ්ඩසද්දයො ඉතිසංවිධානං කතං සරලොප සකතිභාවාදිමිති කතො රුපං. වෙඩාමිති වෙඩාසද්දයො වෙඩාසද්දයො දෙතිති දෙත් “තදස්සසිති ව වෙ” ති විසව්ධං කතං වෙඩාමිසද්දයො ඉතිසංවිධානං කතං සරලොපසකතිභාවාදිමිති කතො රුපං. තපස්සිති තපසද්දයො තපො දස්ස දෙතිති දෙත් “තදස්සසිති ව වෙ” ති චතතමාතො “තපාදිකොසි” ති සිසව්ධං කතං “පරවෙහාරො ධාතො” ති සකාරසං වෙහාරං. කතං තෙතබ්බං තෙත්තං තපස්සිසද්දයො ඉතිසංවිධානං කතො රුපං.

241. භාෂාසං නිව්ඛාරණං.

සංවිධානං භාෂාසංවිධානං නිව්ඛාරණං භාෂාසං නිව්ඛාරණං.

ගුණවති—ගුණවතී, කුලවති—කුලවතී, සති යි—සති මතී—මතී, මතතී, මතතී, මතතී—මතතී

“භාෂාසං නිව්ඛාරණං” කිව්වේද, සංවිධානං භාෂාසංවිධානං ජිකාරකොතො පරෙ තකාරකොතො නොති විකාරකොතාති සද්‍යතන්තං. පිටදමිද. “තදදිපොචා ර” ති දිපොචාග්‍යානං මඤ්චකතකතං වතනතො, දෙත්තං ප්‍රවිඤ්ඤාසංවි

ගුණවතිතදිති උද්ගරණි, තත් ව ගුණවතිතිද, ගෙඩා වුත්තං. ඉතරං. චාග්‍යානං චාග්‍යානං ප්‍රවිඤ්ඤාසංවි. කුලවති කුලවතී .

තිමාති වනතුපට්ටසතතාති සතිමතිති සතිසද්දතො සති අසස
අසතිති අසෙ "තදසසන්තිති වී වෙ" ති වතතමානෙ "සතතදිති
මනතු" ති මනතුපට්ටස. කතා ගුණවතිති එස වුතතතසෙන
ඊපට්ටසාදි. කතා ' නද්දිතො වා ඊ ' නාසිතිවිමිතා නතුසස*
තසාරදෙසාදිමති කතෙ රූපං ඉතරං ප්‍රවිඤ්ඤාසංමෙව මහ
නිති මහ පුජ්‍යමිතිමසස ලබ්බාදාසසද්දසස "වතතමානෙ මාන
ගා" ති අනාපට්ටස. කතා සරලොපපසතිභාවාදිම කතා
මහතතසද්දතො "ඉසිමමතො ආපට්ටසො" ති වතතමානෙ
"නද්දිතො වා ඊ" ති ඊපට්ටස. කතා "සිමති ගව්ඡනාදිනං
නතසද්දො අං ' ති වතතමානෙ "සෙසෙසු නතුචෙ" ති නතසද්දං
නතුමිව කතා ඉමිතා නතුසස තසාරදෙසාදිමති කතෙ රූපං ගෙ
රුති ප්‍රවිඤ්ඤාසංමෙව

242 භවතො භොතො

සබ්බසංසාරි භවතොසද්දසස භොතාදෙසො භොති ඊසාරෙ
පරෙ ඉතමිසං කතෙ

භොති අසෙ, භොති කසෙසස, භොති සපාදිසෙ

"භවතො භොතො කිමසම්මිදං, සබ්බසංසාරි භවතොසද්දසස
භොතාදෙසො භොති ඊසාරෙ පරෙති සද්දපනසං. චිපදම්මිදං
ඊසාරසනසනිමිතාප්‍රවතතානෙ, අසො ප්‍රවිඤ්ඤාසංමෙව උද්ගර
ණති හෙතා වුතතානෙව

243 භො ගෙ තු

සබ්බසංසාරි භවතොසද්දසස භොතාදෙසො භොති ගෙ පරෙ
ගො පුජිස, ගො අග්ගි, ගො ගිජා, ගො සසා, ගො දණ්ඩි
ගො සසමින

ගෙති කිමසං? භවතො භවං.

තුසද්දගතගණන අසද්දසම්මිති ව්චතෙ සබ්බසංසාරි භවතො
සද්දසස භොතොගතොගතොගතොගතොගතොගතොගතොගතො ඉ
ට්ටිතෙ ආදෙසො භොතති

ගොතන, ගොතන, ගොතනා පරදද, ගොතා, ගොතො
ගොතමසස

"ගොතෙ තු' කිමසම්මිදං, සබ්බසංසාරි භවතොසද්දසස ගො
ආදෙසො ගොති ගෙ පරෙති සද්දපනසං. චිපදම්මිදං. භවතො
ගතගතමිතාප්‍රවතතානෙ, අසො ප්‍රවිඤ්ඤාසංමෙව උද්ගරණති
හෙතා වුතතානෙව.

"සද්දසස අතොසිතො ගොති" ති කතා තප්පලං දසෙසෙනා
තුග්ගතගණන අසද්දසම්මිති ව්චතෙ සබ්බසංසාරි භවතොසද්දසස
ගොතගතගතොගතොගතොගතොගතොගතොගතො ඉට්ටිතෙ ආ
දෙසො ගොතමිති ආත

භෞතන දුතෘදිනි වනාහි සිමිති රූපානි, තත්ථ ව "සෙසභො ලොපං ගපිපි" ති සිලොපොභොති භෞතා භෞතොති භවිකා සඤ්ඤා තතියෙකවචනං ජ්ඣේකවචනව කඛා "සිමිති ගච්ඡන්තා දිනං නතසඤ්ඤා දං" ති වනාපිභොත "සෙසෙසු නතුවෙ" ති නතුවිචි කඛා "අමිසස් මමං සවිහතතියස් සෙ , නාතුස් භොතා; තතස් සෙ වා" ති වතනමාභොත "භොතිතා සංචිංකාසු" ති සවිහතතියස් නතුස් තාභොතාආදෙසෙ සමිසභොත ඉධ කුඤ්ඤා භොත සමිසසෙව භවනාසඤ්ඤාස් භෞතාභොතොආදෙසෙ කඛා "සෙසභො ලොපං ගපිපි" ති වතනමාභොත "සමිසමාමුච්ඡෙසාප සග්ගතිපාතාදිති වෙ" ති වා "කවි ඛාතුච්ඡන්තියවචසාතං දිස විපරිතාදෙසලොපාගමාවෙ" ති වා විහතත්ලොපෙ කභෙරුපාති ඉමිසසාතනතරං "ඛිතාවො කවි යොසු විකාරස්ස" ති සුත්ත මාරමං

244 ඛිතාවො කවිමි යොසු විකාරස්ස

භවිකා ඉමිමිකස්ස විකාරස්ස ඛිතාවො භොති කවිමි යො ඉමිමිකෙසු

ඉමිං භොතොතා නිසාවෙම, භවිකොතා වා

"ඛිතාවො කවි යොසු විකාරස්ස" කිමිත්ථිදං, භවිකාසඤ්ඤාස් විකාරසෙසාතාවො භොති කවි යොසු විහතතිසුති සුපනතං චතුස්සදිදං. භවිකාග්ගතභ්විකාසුචිතතො, සෙසං සුචිකෙසු සෙසෙව

භොතොතාති භවිකාසඤ්ඤා භොතිවචනං කඛා "භවිකො භොතො" ති වතනමාභොත ඉමිතා විකාරස්සාකාරදෙසං කඛා වුත්තතසෙත නතුචිචි කඛා "අමිසස් මමං සවිහතතියස් සෙ , මමං සොචාති පඨමෙ" ති වතනමාභොත "නාතුස් භොතා" ති සවි හතතියස් නතුස් භොතාආදෙසෙ කභෙර රූපං දුතරං කවිග්ග තඡච්ඡ්ලං. ඉමිසසාතනතරං "භද්ධතස්ස භද්ධතතභොත" ති සුත්තමාරමං.

245 භද්ධතස්ස භද්ධතතභොත

සමිබ්බෙස්ස භද්ධතසඤ්ඤාස්ස භද්ධතතභොත ඉමිමිකෙ ආදෙසා භොතති කවිමි ගෙ පරෙ යොසු ම

ගෙ භද්ධතා - භොතා - භද්ධතා, වා

"භද්ධතස්ස භද්ධතතභොත" කිමිත්ථිදං, භද්ධතසඤ්ඤාස් භද්ධතතභොත ඉමිමිකෙ ආදෙසා භොතති කවි ගෙ පරෙ යො සුති සුපනතං. විපදමිදං කවිසොග්ගතභ්විකාසුචිතතො, සෙ සං සුචිකෙසු සෙසෙව

උද්ගරණකිපි සුචිකෙසුසෙව අනතරසුභොත කුඤ්ඤා භොතෙව සිත්තිකොතො නිරන්තරො ධෙසො, න චෙසො පුරිම පාමො

246 අකාරපිතාද්‍යනනානමා

අකාරෙ ව පිතාදිනමනෙතා ව අකාරනනමාපජ්ජතෙ ගෙ පරෙ.

ගො පුරිසා, ගො ගුණ, ගො පිතා, ගො මානා, ගො සකා.

“අකාරපිතාද්‍යනනානමා” කීමත්මිදං, අකාරෙ ව පිතාදිනමනෙතා ව අකාරනමාපජ්ජතෙ ගෙ පරෙති සද්‍යපනත්. විපදමිදං, ගෙගගගගග්ගිමිහානුවනතෙ, අපෙඨා පුටිකෙද්දෙකව

ගො පුරිසානකදිති උද්‍යුතරණති, තත් ව පුරිසාති පුරිසසද්දතො වුත්තනසෙන ආලපනෙකවචන. කතා නස “ආලපනෙ සි ගස කෙද්දෙ” ති ගසකෙද්දෙ කතා “ගො ගෙ තු” ති වග්ගමානෙ පුරිස සද්දනනානමිනා අකාරදෙස. කතා “සෙසතො ලොපං ගසිපි” ති ගමි පුත්ත රූපං ඉතරුති තංසද්දිසානෙව, උකාරං අකාර කරණමෙව විසෙසො.

247 කිලපා රසසං

කිලප ඉබෙවතෙ රසසමාපජ්ජතෙතා ගෙ පරෙ

ගො දණ්ඩි, ගො සසමිහ, ගොති ඉතපි, ගොති වඩු

“කිලපා රසසං” කීමත්මිදං, කිලප ඉබෙවතෙ රසසමාපජ්ජතෙතා ගෙ පරෙති සද්‍යපනත්. විපදමිදං, ගෙගගගගග්ගිමිහානුවනතෙ, අපෙඨා පුටිකෙද්දෙකව විග්ගතො ව නිකිපතිපි මසමි. “අසො රසසමෙකවචනසොචපි වෙ” තිමිනාව සිජ්කති කිලපානමිහනනාති සිජ්කති, එවං සතිපි තිසමකරණත්, සිබෙ සතරමිහා නිසමාස වා හොති සද්‍යපනාස වා, අසමසතෙති නිස මො, සවෙ ගෙ පරෙ රසසමාපජ්ජනති උපරි සුත්තවිසසං ධරෙතො කිලපා වා හි, තෙන ගොති ආදිසු තොසද්දනනාස ගෙ පරෙ ත රසසො ගොති දණ්ඩිති දණ්ඩිසද්දතො ආලපනෙක වචන. කතා වුත්තනසෙන නාස ගසකෙද්දෙ කතා “ඉවණ්ණ වණ්ණකිලා” ති ඉවණ්ණං කිසකෙද්දෙ කතා “ගො ගෙ තු” ති වග්ගමානෙ ඉමිනා කිසස රසො කතෙ වුත්තනසෙන ගලොපෙ කතෙ රූපං ඉතරුති තංසද්දිසානෙව, ලපසකෙද්දෙ කරණමෙව විසෙසො

248 අකාරෙ වා

අකාරෙ රසසමාපජ්ජතෙ වා ගෙ පරෙ

ගො ගුණ—ගො ගුණ, ගො අනන—ගො අනනා, ගො සව—ගො සවා, ගො සුඛ—ගො සකා

ඉති නාමකරණ වග්ගසංග්‍රහො

“අකාරෙ වා” කීමත්මිදං, අකාරෙ රසසමාපජ්ජතෙ ගෙ පරෙ විසෙසනාති සද්‍යපනත්. විපදමිදං, ගෙගගගගග්ගිමිහානුවනතෙ රසසංගග්ගිමිහානුවනතෙ, අපෙඨා පුටිකෙද්දෙකව.

හෝ රජෙකුදීහි උද්‍යානරේඛි, තසු ව රජෙහි රජසඳුහෝ
ආලංකරකවිවිධං කථා වුනතකමන තසු ගතකුසං ව කථා
“හෝ ගෙ තු” හි ව්‍යාකූලයෙක “අකාරවිකාදානානමා” හි රජ
සඳුහතසසාකාරදෙසං කථා “හෝ ගෙ තු ; කුලපා රජු” හි
ව්‍යාකූලයෙක ඉමිනාකාරසු රසෙක කතෙ ගලොපෙ ව කතෙ
රජු. ඉතරා වාග්‍යානරේඛි. සෙසානි නංසදිසානව.

සමසො ව්‍යවහාරිකයෝ වතුරෝ කමො

249. කාදරසා විභතීසකුසුරසා

(රතා භද්‍රි රසෙසං සමවසානං රත රතානි=කාදරසා*)—රත
සමවසා කාදරසා විභතීසකුසුර ව දඩබ්බා.

සමවරතා, සරතා, නරතා, කුරතා, අරතා, ඉරතා ; සමවද,
සද, නද, කද, ඉම, ඉදහි.

“කාදරසා විභතීසකුසුරෝ” කිමත්ථිදත්‍රිවිමන, සථා පුරි
රසානාදිපු විභතීසකුසුරෝ හි විභතීසෝ හොතති ව්‍යාකූල
සසත්විසසසසානවා, එවං පවිතකදුරේපු හොප්‍යවිවිදාදිකං
සමකුසුරතා විභතීසසසත්විසසසානවා පවිතදරසෝ න
හොතති, අතබ්බිසසතා අකුසුරිභතීරෝ වාති, සබ්බරතාන
දීති අතිප්‍රේමනාති පෑවසුරං, නති නාමිතිපාතොපසග්‍යාබ්‍යත
සඳු සථාපුරුපං සදිතිදිවිභතීසානිප්‍රේමනා සතතිති විතතා
සං කිමිකුසුරන විභතීසරජෙන, කාදරසෝ සමවසා දුතිප්‍යවිස
පරිසතා විභතීසකුසුර ව දඩබ්බාති කුසකස්. විසදවිදං
අරෝ ව විග්‍යහෝ ව පුරිකුසුරෝව.

සමවරතාදීහි උද්‍යානරේඛි, තසු ව සමවරතාදීසස සමව
සඳුහෝ සබ්බසා අපසරතිති අරෝ “කිමි නො පවිතරේ” හි
හොප්‍යවිසං කථා සථාපුරුපුනති, විභතීසානෙවිසි ඉතිනා
හොප්‍යවිසසස විභතීසකුසුරෝ කථා රුපසිවි වෙදිතබ්බා. ඉත
රහි වෙ පුරිකුසුරෝති. අතොතිවිසසස සඳුහෝ හොප්‍යවිසං
කතා “නිසස ප වෙ ව ; කු සිංහපු වෙ” හි ව්‍යාකූලයෙක “පුරු
රේපු වෙ” හි කිසසසස කාදරසං කථා රුපසිවි වෙදිතබ්බා.
අරොති එහි එතසඳුසස “පුරොරේපු වෙ” හි ව්‍යාකූලයෙක
“සමිසසසසසානෙ වා” හි අකාරදෙසකරජෙවි වෙසසො.
ඉතොති එහි ඉවසසසස “ඉමිසසිති.දුතිපරොරේපු වෙ” හි ඉතා
රජෙසකරජෙවි වෙසසස සමිදුතිවිසස පති සමිසඳුහෝ
සබ්බසි. කාලෙති අරෝ “කිමි නො පවිතරේ ; පුරි සසසස
සමිතානෙති ; කාලෙ” හි ව්‍යාකූලයෙක “කිසමිකුසුරකකුති
දදවත” හි දුප්‍යවිසසසි කථා රුපසිවි වෙදිතබ්බා. ඉතරහි පු
රිකුසුරෝති, කදහි එහි කිසසසස “නිසස ප වෙ වෙ” හි එහි
ව්‍යාකූලයෙක වා ; කදිවිසසස “කෙසෙපු වෙ” හි වා කා

දෙසකරණව, ඉබාති එසේ “කවි නො පවමැණේ ; හුළු සත්තමියා සබ්බනාමෙහි” ති වත්තමානෙ “ඉමසමා හබ්බා වෙ” ති ධ්‍යානවිස කරණව විසෙසො ඉද්දාති එසේ “කවි නො පවමැණේ, හුළු සත්තමියා සබ්බනාමෙහි, ක්‍රියා” ති වත්තමානෙ “ඉමසමා රති ධුනාදාති වෙ” ති දුතිප්පච්චයකරණමෙව විසෙසො

250 කවි නො පවමැණේ

කවි නොපවමැණේ හොති පවමැණේ

සබ්බනාම, සනාම, නිනාම, කුරුනාම, අනාම, ඉරුනාම

කවිති කිමසා ? සබ්බසමා, ඉමසමා

“කවි නො පවමැණේ” කිමසමිදං, කවි නොපවමැණේ හොති පවමැණේති සද්දනන්. තිපදමිදං අනේවා සුච්ඡෙදාදායෙව විග්ගහො ව උද්ගරණති හෙධා වුභ්‍යානෙව

251. හුළු සත්තමියා සබ්බනාමෙහි

හුළු ඉබ්බනෙ පවමැණේ හොති සත්තමියා සබ්බනාමෙහි සබ්බනාමෙහි—සබ්බසමා, සත්තමියා, නිනාම—නිනාම

“හුළු සත්තමියා සබ්බනාමෙහි” කිමසමිදං, හුළු ඉබ්බනෙ පවමැණේ හොති සත්තමියා අනේවා සබ්බනාමෙහිති සද්දනන්. තිපදමිදං අනේවා සුච්ඡෙදාදායෙව විග්ගහො ව උද්ගරණති හෙධා වුභ්‍යානෙව

සබ්බනාම සබ්බසමාතිමෙසං සබ්බසද්දනො සබ්බසමිති අනේවා අනුගතපුත්තමධිකිව්වමිනා හුළුපවමැණේ කතා නෙසං. “කතායො විග්ගහතිසද්දනො” ති විග්ගහතිසද්දනො කතා රූපසිති වෙදිතබ්බා ඉතරුති වුත්තසද්දනොව

252 සබ්බනාම සි

සබ්බ ඉබ්බනෙ පවමැණේ හොති කවි සත්තමියා සබ්බනාමෙහි—සබ්බසමා

“සබ්බනාම සි” කිමසමිදං, සබ්බසද්දනො සත්තමියා අනේවා ධ්‍යානවිස කරණව විසෙසො හොතිති සද්දනන්. තිපදමිදං අනේවා සුච්ඡෙදාදායෙව විග්ගහො ව උද්ගරණති හෙධා වුභ්‍යානෙව

සබ්බසමිතිමෙසං සබ්බසද්දනො අනුගතපුත්තමධිකිව්වමිනා සත්තමියා සබ්බනාමෙහි සබ්බනාමෙහි කතා නෙසං. “කතායො විග්ගහතිසද්දනො” ති විග්ගහතිසද්දනො කතා රූපසිති වෙදිතබ්බා

253 කිමසමා වෙ

කිමසමා වෙ වසවමැණේ හොති සත්තමියා වෙ

කවි ගුණාසි තිං දෙව්‍යානං සිසතිසා

“කිමසමා වෙ” කිමසමිදං, කිමසමා වෙ වසවමැණේ හොති සත්තමියා සබ්බනාමෙහි සබ්බනාමෙහි කතා නෙසං. “කතායො විග්ගහතිසද්දනො” ති විග්ගහතිසද්දනො කතා රූපසිති වෙදිතබ්බා

කෙටිවිසා කිසිදුදා “කවි හෝ පව්වැනේ” හුරු සහන
විසා සබ්බකාමිනී” හි ව්‍යාකෘතියෙන් දැනට සහනවැනේ වස්තුව
ස. කවි “කිසි ක වෙ වෙ” හි කිසිදුදා කාදස. කවි “සර
ලොපො = පෙ = පසා” හි ප්‍රතිසරස ලොප. කවි තෙතබි.
තෙතා ව්‍යාකෘතියෙන් විකෘතියකුදා කවි රූපය වෙදිනබි.

254 ගි.පා.ගි.වි.ප.

කවිවිවිකාවා ගි.පා.ගි.වි.ප. දුටුවන පව්වසා පොතේ සහනවැනේ

කවි—කවි—කවිවි.ප.

“කි.පා.ගි.වි.ප.” කිව්විදිදා, කිව්විකාවා සහනවැනේ කි.පා.
ගි.වි.ප. දුටුවන පව්වසා පොතේ සැපතැයි. අනුගතව
සහනවිග්‍යානව්‍යවි කි.පා.ගි.වි.ප. ව්‍යාකෘතියෙන්, අනුගත ප්‍රතිසරස
විග්‍යානවි. ප.

කවි.පා.ගි.වි.ප. දුටුවනවි, පොතේ සහනවැනේ කි.පා.
පව්වැනේ, හුරු සහනවිසා සබ්බකාමිනී, කිසි වෙ” හි
ව්‍යාකෘතියෙන් දැනට සහනවැනේ හි පා.ගි.වි.ප. පව්විසා කවි
“කිසි ක වෙ වෙ” හි ව්‍යාකෘතියෙන් “ක.පා.ගි.වි.ප. වෙ” හි කි.පා.
කවි.පා.ගි.වි.ප. කවි රූපය

255 ගි.පා. ගි.වි.ප.

ගි.පා. ගි.වි.ප. දුටුවන පව්වසා පොතේ සහනවැනේ
ගි.පා. ගි.වි.ප.

විසර්ගයෙන් ගි.පා.ගි.වි.ප.වි.ප.වි.ප.වි.ප.

“ගි.පා. ගි.වි.ප.” කිව්විදිදා, කි.පා.ගි.වි.ප. කි.පා. දුටුවන පව්වසා
පොතේ සහනවැනේ සැපතැයි. විසර්ගයෙන් අනුගතව
සහනවිග්‍යානව්‍යවි කි.පා.ගි.වි.ප. ව්‍යාකෘතියෙන්, අනුගත ප්‍රතිසරස
විග්‍යානව්‍යවි කි.පා.ගි.වි.ප.වි.ප.වි.ප.වි.ප.

ගි.පා. ගි.වි.ප. දුටුවනවි, පොතේ කි.පා.ගි.වි.ප. “කවි හෝ
පව්වැනේ, හුරු සහනවිසා සබ්බකාමිනී, කි.පා.ගි.වි.ප.” හි
ව්‍යාකෘතියෙන් දැනට සහනවැනේ කි.පා.ගි.වි.ප.වි.ප. කවි රූපය

256 දුටුවන පව්ව

දුටුවන පව්ව දුටුවන පව්වසා පොතේ සහනවැනේ

දුටුවන

විසර්ගයෙන් දුටුවනවි.ප.

“දුටුවන පව්ව” කිව්විදිදා, දුටුවන පව්ව දුටුවන
පව්වසා පොතේ සහනවැනේ සැපතැයි. විසර්ගයෙන් අනුගතව
සහනවිග්‍යානව්‍යවි ව්‍යාකෘතියෙන්, අනුගත ප්‍රතිසරස
විග්‍යානව්‍යවි විග්‍යානව්‍යවිවි.ප.

දුටුවනවි දුටුවනවි පොතේ දුටුවන “කවි හෝ
පව්වැනේ, හුරු සහනවිසා සබ්බකාමිනී” හි ව්‍යාකෘතියෙන් දැනට
සහනවැනේ සබ්බකාමිනී පොතේ ව්‍යාකෘතියෙන් දුටුවන
දුටුවනවිවි.ප. කවි රූපය

257 සතො හිං

නස්මා සතො හිංපච්චෙය්‍යා භොති සත්තමාංසං
සං.

“සතො හිං” කිම්පථිදං, තසග්ගතො සත්තමාංසෙහි හිංපච්චෙය්‍යා භොතිති සද්‍යපනස්මිං චිපදමිදං අත්තනගණ්ඨං සත්තවිග්ගාගණ්ඨං චිත්තතො, අපො ජුච්චෙය්‍යායෙකං සංභිංති උද්ගරණං තස්ස පන සසග්ගතො අනතරසුග්ගාසං විස සුත්තවසමිඛිතිච මිත්‍යා හිංපච්චෙය්‍යා කථා වුත්තනසෙන විගතතිසංඝද්දිමති කතෙ රූපං.

258 කාලෙ

කාලෙ ඉච්චනමිතිකාරස්මිං ඉච්චනමිති.

“කාලෙ” කිම්පථිදං, යෙ ඉතොපරං චිත්තමිති, තෙ කාලෙයෙව භොතිති සද්‍යපනස්මිං අධිකාරෙයං.

259 කිංසබ්බිංසද්දකසභුති දද්දවනං.

කිංසබ්බිංසද්දකසභුති ඉච්චනමිති දද්දවනං ඉච්චනමිති පච්චසා භොතිති කාලෙ සත්තමාංසං.

කද්ද, සබ්බිද්ද, අද්දද්ද, ඵකද්ද, යද්ද, කද්දවනං.

“කිංසබ්බිංසද්දකසභුති දද්දවනං” කිම්පථිදං, කිංසබ්බිංසද්දකසභුති ඉච්චනමිති කාලෙ ගමාමානෙ සත්තමාංසෙහි සථාසුරූපං දද්දවනං ඉච්චනමිති පච්චසා භොතිති සද්‍යපනස්මිං, චිපදමිදං අත්තනගණ්ඨං සත්තවිග්ගාගණ්ඨං කාලග්ගාගණ්ඨං ඉග්ගාගණ්ඨං, අපො ජුච්චෙය්‍යායෙකං විග්ගාගණ්ඨං.

කද්දකද්දිති උද්ගරණ්ඨි, තත්ථ ච කද්දති කිංසග්ගතො තස්මිං කාලෙති අපො “කථිතො පච්චමානෙ, සුථ සත්තමිති සබ්බිතා මෙති, කාලෙ” ති චිත්තමානෙ ඉමිත්‍යා දද්දවනං, කථා “කිංසබ්බිංස චෙ චෙ” ති ඵස්මිං චිත්තමානෙ ච, තමෙව, කිංසබ්බිංස “සෙසෙසු චෙ” ති ඵා කිංසග්ගතො කාලෙයාදිමති කතෙ රූපං. ඉති රුති තංසද්දකසභුති, “කද්ද හිංසබ්බිංස චෙ” ති ඵස්මිං චිත්තමානෙ කිංසග්ගතො කාලෙයෙව විග්ගාගණ්ඨං.

260 තමිත්‍යා දද්ද ච

ත ඉච්චනමිති දද්ද ඉච්චනමිති පච්චසා භොතිති කාලෙ සත්තමාංසං.

තද්දති—තද්ද

චිපදග්ගාගණ්ඨං දද්දවනමිතිකාරස්මිං.

“තමිත්‍යා දද්ද ච” කිම්පථිදං, තසග්ගතො කාලෙ සත්තමාංසෙහි දද්ද ඉච්චනමිති පච්චසා භොතිති සද්‍යපනස්මිං, චිපදමිදං, චිත්තමානං දද්දග්ගාගණ්ඨං කථා තත්ථ අත්තනගණ්ඨං සත්තවිග්ගාගණ්ඨං.

දායකත්වය වෙනානුචිතයෙන්, අපේ ප්‍රීතියෙන්ම තදනී තදනී උද්‍යෝගය, හෙතෙමන් තසගුණා තසං කාලෙහි අපේ අනන්තරප්‍රත්‍යය විය ප්‍රත්‍යයයෙන් අනන්තරප්‍රත්‍යය අවිච්ඡින්න වියා දුර්ගුණවීමෙන් කනි වුත්තනසෙන විභවසංඝාතයේ කතෙ රූපානි

261 ඉමස්මා රහිමුතාදුනි ව

ඉමස්මා රහිමුතාදුනි ඉමෙවංගෙ සම්මසා හොති කාලෙ සත්‍යාමයංගානි

එතරහි—අමුතා—ඉදහි

විසඳුග්ගන්ගං තදනුක්‍රමිකතානි. *

“ඉමස්මා රහිමුතාදුනි ව” කීමෙන්ද, ඉමසගුණා රහිමුතාදුනි ඉමෙවංගෙ සම්මසා හොති කාලෙ සත්‍යාමයංගානි සද්‍යපගන්. කිසද්දිදං අපේ ග්‍රහණය ව සත්‍යාමයාලග්ගන්ගන් වෙනානුචිත නො, වග්ගන්ගන් තදනුක්‍රමිකතානි, අපේ ප්‍රීතියෙන්ම විග්‍රහණය ව

එතරහිතදීහි උද්‍යෝගය, තනි ව එතරහිති ඉමසගුණා ඉමස්මා කාලෙහි අපේ “කිවි හො සම්මසා, ප්‍රථ සත්‍යාමයා සම්බන්ධතාවය, කාලෙ” කි විග්‍රහණයෙන් ඉදහි රහිමුතාවය කනි “සම්බන්ධතාසංසාගන් වා ඉමස්මාදුනිතොගෙසු ටව” කි විග්‍රහණයෙන් “එත රහිමි” කි ඉමසගුණය එතාදෙස කනි වුත්තන නසෙන විභවසංඝාතයේ කතෙ රූපං දමුතානි තනිතානි තසං අපේ ඉදහි වුතාප්‍රවයං කනි “සම්බන්ධතාසංසාගන් වා, ඉමස්මාදුනිතොගෙසු ටව” කි විග්‍රහණයෙන් “අ වුතානි ටව” කි ඉමසගුණය අසානදසාදිමි කතෙ රූපං ඉදහිති තනිතානි තසං අපේ ඉදහි දුර්ගුණවයං කනි “සම්බන්ධ තාසංසාගන් වා” කි විග්‍රහණයෙන් “ඉමස්මාදුනිතොගෙසු ටව” කි ඉමසගුණය ඉතාදෙසාදිමි කතෙ රූපං

262 සම්බන්ධතාදුනි වා

සම්බන්ධතාසංසාගන්ගෙසා හොති වා දුර්ගුණවයං සරං සද්—සම්බන්ධ.

“සම්බන්ධතාදුනි වා” කීමෙන්ද, සම්බන්ධතාසංසාගන්ගෙසා හොති දුර්ගුණවයං විකල්පතානි සද්‍යපගන්. වතුන්ද්‍රිදං අපේ ප්‍රීතියෙන්ම

සද්‍යා සම්බන්ධතාසංසාගන් වුත්තනසෙන දුර්ගුණවයං කනි ඉදහි සම්බන්ධතාසංසාගන්ගෙසාදිමි කතෙ රූපං ඉතරං වාග්ගන්ගන් එලං

263 අවරෝණියෙ ලොපව.

අවරෝණියෙ පව්වරෙස පර රොපමාපජ්ජත.

බාහුසව්ව, පණ්ඩිව්ව, වෙපුලල, කාරුඤ්ඤා, නෙපුඤ්ඤා;
කොසලල, සාමඤ්ඤා, සොහස්

වසගුහගණං වාගගණනිවහනහස්.

“අවරෝණියෙ ලොපව” කිව්වේදී, අවරෝණියෙ පව්වරෙස පර රොපමාපජ්ජතෙති ඤාපනස්. වතුපදමිදං. අනෙකු ව විහගණ ව සුවිද්‍යාඤ්ඤාසෙව වාගගණං වාගගණනිවහන හස්.

බාහුසව්වහනදීති උද්ගරණති, තත් ව බාහුසව්වනි බහුසුත සද්දතො බහුසුතසහ භාවෙනාපෙ “ණ්‍යතනතා භාවෙ තු” ති ණ්‍යප්පව්වසං කතා “තෙසං ඤේ ලොප” නති ණ්‍යොපං කතා “වුච්ඡිකරස්ස වාසංසොගගතස්ස සණ්ණෙ වෙ” ති ආදිවුච්ඡි කතා ඉමිතා තකාරගතස්ස පරස්ස ලොපං කතා “සවතං තලණ්දකාරුතං බාජනාති වලඤ්ජකාරතත” නති සවතො තකාරස්ස වකාර දෙසං කතා “පරවෙහාවො ධාතෙ” ති වකාරස්ස වෙහාවං කතා “කව්‍යාදිමජ්ඣිකතනං දිසරස්සාපව්වසෙසු වා” ති විහගමානෙ “තෙසු වුච්ඡිලොපාගමිකාරවිපරිතාදෙසා වෙ” ති වා: “පව්වසාද නිචා නිපාතනා සිජ්ඣනති” ති වා: “සද්ධුපපතනා නිපාතනා සිජ්ඣනති” ති වා සකාරගතස්ස උකාරස්ස අකාරදෙසං කතා නෙතබ්බං නෙතා තතිතනතා “තතිතසමාසකිතකා නාමිවත වෙතුනාදිසු වෙ” ති නාමිමිව කතා තතො සුප්පතනි. කතා “සොතනති නපුංසකෙති; අතො නිව්ව” නතාතිකිව්ව “සිං” ති සිතො අමාදෙසං කතා සරලොපපකතිභාවාදිමති කතො රූපං. පණ්ඩිව්වනති පණ්ඩිතසද්දතො පණ්ඩිතස්ස භාවොති අනෙකු වුහන නසෙත ණ්‍යප්පව්වසාදිමති කතො රූපං.

වෙපුලලනති විපුලසද්දතො විපුලස්ස භාවොති අනෙකු වුහන නසෙත ණ්‍යප්පව්වසාදිමති කතා “සවතං තලණ්දකාරුතං බාජනාති වලඤ්ජකාරතත” නති සවතො ලකාරස්ස ලකාරදෙසං කතා වුහනනසෙත තස්ස වෙහාවාදිමති කතො රූපං කාරුඤ්ඤ නති කර කරණෙතිමස්ස කමපනං කරුණිති වා අනෙකු කර හිංසාසමිතිමස්ස කාරුණිකං හිංසනිති වා අනෙකු කර විනෙබ්‍ර නෙතිමස්ස පරදුක්ඛං විනිබ්‍රතනිති වා අනෙකු “තජ්ජිති සු” ති විහගමානෙ “කතාකාරණ්‍යප්පදෙසෙසු වෙ” ති කතාරි සුප්පව්ව සං කතා “අතකා සුණ්වුත” නති තසකාතාදෙසාදිං කතා අතා දෙසාදිස්ස බාහුසව්වනති එත් වුහනනසෙත උකාරදෙසාදිං කතා කාරුණ්‍යසද්දතො හද්ධිනිතමපෙතතිතා කාරුණ්‍යස්ස භාවොති අනෙකු වුහනනසෙත ණ්‍යප්පව්වසාදිං කතා සවතො ණ්‍යකාරස්ස “සවතං තලණ්දකාරුතං බාජනාති වලඤ්ජකාරතත” නති ඤාකාර දෙසං කතා වුහනනසෙත වෙහාවාදිමති කතො රූපං. කො සලලනති කුසගුප්පදස්ස සල වලතසංවරණ්‍යසුතිමස්ස කුච්ඡිතෙ

265 පසනාඨස්ස රසා ච

සබ්බස්ස පසනාඨසද්දස්ස සාරදරසා රහාති ජාරදරසා ච ඉස
ඉස ඉරව්වරෙනසු පච්චරෙසසු පරජසු

සරබ්බ ඉරම පසනාඨා අසමිච්චසං විරසරසන සසරෙනාඨාති රස
රසන—රසරසා—රජරසන—රජරසා

වසද්දගගනණං දුතිසාරදසසච්චිණ්ඩනනාඨං

“පසනාඨස්ස සො ච කිම්භවිදං, සබ්බස්ස පසනාඨසද්දස්ස
සාරදරසො හොති ජාරදරසො ච ඉංගුභ්‍යාවචරෙසසුති ඤාපනනං
තිපදමිදං ඉසඉභ්‍යාවචරෙසසුති ඤාපනනං ජග්ගගණං ච අරහො
සුච්චෙසුසුසෙසච චග්ගගණං සථා වුච්චසද්දස්ස ඉසිච්චසු ජාරදරසො
හොති, නථා තෙතෙච පසනාඨසද්දස්ස සාරදරසො හොති ජාරදරසො
චෙති සංචිණ්ඩනං

රසරසන රසරසානාදිති උද්ගරණති තාති තසානුසොගෙන
සුච්චෙසුසුසෙසච

266 අනතිකස්ස නෙදෙ

සබ්බස්ස අනතිකසද්දස්ස නෙදරදරසා රහාති ඉසඉස ඉරව්ව
රෙනසු පච්චරෙසසු පරජසු

නෙදිරසා—නෙදිරසා

අනතිකස්ස නෙදෙ කිම්භවිදං සබ්බස්ස අනතිකසද්දස්ස ඉස
ඉභ්‍යාවචරෙසසු නෙදරදරසො හොතිති ඤාපනනං විපදමිදං
ඉසිභ්‍යාවචරෙසසුති ඤාපනනං අරහො සුච්චෙසුසුසෙසච

නෙදිරසො නෙදිරසාති උද්ගරණති, තෙසමන අනතිකසද්ද
රසො සරබ්බ ඉරම අනතිකා අසමිච්චසං විරසරසන අනතිකොති
අරහො වුග්ගගණෙන ඉසඉභ්‍යාවචරෙසසුති කතෙ රූපාති

267 බාලුහස්ස සාරධා

සබ්බස්ස බාලුහසද්දස්ස සාරධාරදරසා රහාති ඉසඉස ඉරව්ව
රෙනසු පච්චරෙසසු පරජසු

සාරධරසා—සාරධරසා

“බාලුහස්ස සාරධා කිම්භවිදං සබ්බස්ස බාලුහසද්දස්ස සාරධාදෙ
රසො රහාති ඉසඉභ්‍යාවචරෙසසුති ඤාපනනං විපදමිදං ඉසිභ්‍යාව
චරෙසසුති ඤාපනනං, අරහො සුච්චෙසුසුසෙසච උද්ගරණතිති
සුච්චෙසුසුසෙසච

268 අපසස්ස කණ්

සබ්බස්ස අපසසද්දස්ස කණ්දරසා රහාති ඉසඉස ඉරව්වරෙනසු
පච්චරෙසසු පරජසු

කණ්දරසා—කණ්දරසා

“අපසස්ස කණ්” කිම්භවිදං, සබ්බස්ස අපසසද්දස්ස කණ්දරසො
හොති ඉසඉභ්‍යාවචරෙසසුති ඤාපනනං විපදමිදං ඉසිභ්‍යාව
චරෙසසුති ඤාපනනං, අරහො සුච්චෙසුසුසෙසච සෙසමිති තසානුසො
ගෙන සුච්චෙසුසුසෙසච, පරලොපඅසවිචාරණාචොච විරසරසො

260. සුවානව

සඛිංසා සුවසද්දසා සංග්ගොදෙසො හොති ඉසත්ථං ඉංචිංචනපු
සම්මසසු සරසු

කතිංසා—කතිංසා.

වසද්දගහගණං කණ්ටගහණමනුකම්බනනං.

“සුවානව” කිට්ඨපිදං, සඛිංසා සුවසද්දසා සංග්ගොදෙසො හොති
ඉසත්ථංචනපු සම්මසසු සරසු. විපද්දං, ඉසිඨගහණමනුකම්බන
වනනනෙ කණ්ටගහණං. වනාගණං. කණ්ටගහණමනුකම්බනනං,
තභි පසොපනං හෙති, වුත්තමෙව ඉත පන සුවසද්දසා සුව
සද්දවාචකතා, සුවසාභි වනනනෙව ඵලමවති, සුවානනති චිත්ත
වචනතිදෙදෙසා වචනවිපලාසලාසකණ්ටකරණං, පසති හෙ
සාවරිසානං සෙත සෙතති ආකාරෙක දිසිපාසවිසද්දසානං.

උද්ගරණති සුවිද්දෙද්දසානෙව සෙවලිප්පනෙති “කිවාදි
මිඤ්ඤානනං. දීඝරසාපාච්චිසෙසු වා” ති වනනමානෙ “නෙසු
දුම්මලාපාකවිසාරවිපලිනාදෙසා වෙ” ති ණ්කාරසා නකාරදෙ
සොව විසෙසො

270. වනතුමනතුමනව ලොසා

වනතුමනතුම ඉංචිංචනසං සම්මසානං ලොසො හොති ඉසත්ථං
ඉංචිංචනපු සම්මසසු සරසු.

ගුණිංසා—ගුණිංසා, ගුණිංසා—ගුණිංසා, සතිංසා—සති
ංසා, මච්චිංසා—මච්චිංසා

වසද්දගහගණං මනුකම්බනනං.

“වනතුමනතුමනව ලොසො” කිමන්මිදං, වනතුමනතුමනව
සානං ලොසො හොති ඉසත්ථංචනපු සම්මසසු සරසු. තිපද්දං,
ඉසත්ථංගහණමනුකම්බනනන, වනාගණං. තදනුකම්බනනං,
දෙසා සුවිද්දෙද්දසානෙව. වනතු ව මනතු ව වි ව=වනතුමනතු
මනො, තෙසං වනතුමනතුමනං.

ගුණිංසානනදිති උද්ගරණති, තත් ව ගුණිංසො ගුණිංසාති
මෙසං. ගුණිංසද්දසො ගුණිංස දසං දසති දසෙ “තදසසතිති
වි වෙ” ති වනනමානෙ “ගුණිංසො වනතු” ති වනතුපාච්චිසං
කතිං ගුණිංසවනතුසද්දසො සමෙති ඉමෙ ගුණිංසනා අසමිමෙසං.
විසෙසෙන ගුණිංසාති අසෙති වුත්තනසෙන ඉසත්ථංචනපු සම්මසසු
ලොසං කතිං “සරලොසොමාදෙසපාච්චිසාදිති සරලොසො තු
පසති” ති සරලොසකතිපාච්චිසාති කතෙ රූපාති සතිංසො සති
භොතිමෙසං සතිසද්දසො සති අසං අසති අසෙ “තදසසතිති
වි වෙ” ති වනනමානෙ “සතිංසාති මනතු” ති මනතුපාච්චිසං කතිං
සමෙති ඉමෙ සතිමෙසො අසමිමෙසං විසෙසෙන සතිමාති අසෙති
වුත්තනසෙන ඉසත්ථංචනපු සම්මසසු කතෙ රූපාති. මෙතිංසො
මෙතිංසොමෙසං. මෙතිංසද්දසො මෙතිං අසං අසති අසෙ

“තදස්සත්තිති වි වෙ” ති විප්‍රච්චිතං කඛා මෙධාවිසද්දතො සබ්බි
ඉමෙ මෙධාවිතො අසම්මෙසං විසෙසෙන මෙධාවිති අත්ථෙ වුත්ත
නසෙන ඉසඉභිප්පව්වසාදිමහි කතෙ රූපාති

271 සවතං තලණ්දකාරතං බ්‍යජනාති චලඤ්ජකාරතං.

සවතං තලණ්දකාරතං බ්‍යජනාති චලඤ්ජකාරතමාපජ්ජ
තො සමාසබ්බිතං

බ්‍යාහුසව්වං, පණ්ඩිඛං, චෙපුලං, තෙපුඤ්ඤං, කාරුඤ්ඤං,
සාමඤ්ඤං, සොහස්සං.

සවතමිති කිමත්ථං? තිණ්දලං.

තලණ්දකාරතමිති කිමත්ථං? ආලසං, ආරග්ගං.

බ්‍යජනාතමිති කිමත්ථං? මච්චුතා

කාරග්ගභණ්ණං කිමත්ථං? සකාරසං සකාරග්ගකාරමකාරගද්ද
සඤ්ඤපනත්ථං

පුජිසස්ස භාරවා පොජිසං, උසගස්ස භාරවා ඛසබ්බං, උප
මාස භාරවා ඛසමමං.

“සවතං තලණ්දකාරතං බ්‍යජනාති චලඤ්ජකාරතං.” කිමත්ථ
මිදා, සකාරචන්තාතං තලණ්දකාරතං බ්‍යජනාති සමාසබ්බිතං
චලඤ්ජකාරතමාපජ්ජතොති ඤ්ජපනත්ථං. චතුස්සදමිදං. අත්ථො
සුච්ඡෙදඤ්ඤොති. සකාරෙ සෙසමත්ති තෙ=සව්වතො, තෙසං
සවතං, තලණ්දකාරතනන්මිතා තුලාසිකරණං. ඉධ පන සව
තොති තලණ්දකාරෙති විසුං කිමාපි බ්‍යජනා න සනති, නමාපි
‘සිලාපුත්තකස්ස සරිරං, රුහුතො මුඛ’ නති ආදිසු විස අභෙදෙප
චාරවසෙන ‘සවතං තලණ්දකාරතං බ්‍යජනාති’ ති වුත්තං.

උද්ගරණති හෙවා වුත්තාති, තෙපුඤ්ඤනති නිසද්දපදස්ස පු
පවිතෙනමස්ස කිලෙසෙ පුණ්හිති අත්ථෙ “භාවකමෙමිසු න” ඉති
වුත්තමාතෙ “බුධගමාදිත්ථෙ කතතරි” ති කතතරි තප්පව්වසං
කඛා “ආවි බාතුච්ඡතතිප්පව්වසාතං දීඝවිපරිතාදෙසලොපාගමා
වෙ” ති තස්ස ඡායාරුදෙසං කඛා නිපුණ්සද්දතො නිපුණ්ස
භාවොති අත්ථෙ “ඡායාතතා භාවෙ තු” ති ඡායාප්පව්වසං කඛා
“තෙසං ඡණ් ලොප” නති ඡලොපං කඛා “වුඛාදිසරස්ස චා
සංසොගනතස්ස සමණ් වෙ” ති ආදිවුච්ඡි කඛා “අවඤ්ඤානි සෙ
ලොපං වෙ” ති අවච්ඡානස්ස ලොපං කඛා ඉමිතා සවතො ඡායා
රස්ස ඤ්ජකාරදෙසං කඛා තස්ස වෙභාවාදිමහි කතෙ රූපං.

තිණ්දලනති ආදිති කිවුද්ගරණති, තත්ථ ච තිණ්දලනති එත්ථ
සතිපි තාදිමහි සකාරසංභාවා ඉධ වුත්තවිධාතං න භොති. ආල
සංනති එත්ථ සතිපි සකාරස්මිං තාදිනමිතො න භොති ආරෙ
ග්ගනති එත්ථාපි එසෙව තයො සවතං තලණ්දකාරතනති වුත්ත
තො බ්‍යජනාතනති විඤ්ඤාසමාතෙපි බ්‍යජනග්ගභණ්ණකරණං
තදත්තොග්ගාතං සත්තං වුත්තවිධාතොභාවදස්සනත්ථං, තෙනාහ;
‘බ්‍යජනාතිති කිමත්ථං? මච්චුතා’ ති. තස්ස පනවුසපාණ්වාගෙති
මස්ස පරෙසං පාණ් වජ්ජිති අත්ථෙ “වජ්ජිති පබ්බජ්ජාදයො

කිසිවෙකුට" කී හසුසාවය.* කනි, හෙතෙව් බාහිරතාසය ලොථං කනි, උසාරය ව අකාරයෙහි කනි, මහසඳුනො තනියෙකව්වනං කනි, සවනොපි සරසය ඉටු වුනව්වනං කනි, සවනො පන තසාරය සථාපුනාපුනාසමසවනො ඉටු වුනව්වනං කනි, වෙහෙව්වනි කනෙ රූපං.

සවනං හලන්දකාරකනනි වුනෙතෙසව පිබෙ සතරමසය සාර ගගහණය පසොපනං දසෙහෙනා 'සාරගගහණං කිමනි' නනි අදිමාග ඔපමිනනි තනොදගරණං, තව්වි සුපිසෙදුසෙයමෙව

272. අමහකුමහකතුන්ප්‍රමුඛතාසවසසුපිතාදිති සො නාව
අමහකුමහකතුන්ප්‍රමුඛතාසවසසුපිතාදිති සො නාව දඬබිනි

මයා, නයා, ගුණවනා, රසය, බ්‍රහ්මයා, අහංගා, සඬගා, සතොග්, පිතග්, මාතග්, ගාතග්, ඩිතග්
ඵවමාදිතිති කිමසං? පුරිසා

ඉති තාමකසෙස සමමො කණ්ඩා

"අමහකුමහකතුන්ප්‍රමුඛතාසවසසුපිතාදිති සො නාව" කිමනි මිදං, අමහකුමහකතුන්ප්‍රමුඛතාසවසසුපිතාදිති සො වවනං නාව දඬබිනිති සුපනනං වතුසද්ධිදං, අනෙං ව විනාසො ව සුපිසෙදුසෙයමෙව

මයා තසානි අදිති උදගරණනි, තනි ව මයානි අමහකුමහ සෙදුනි සොවවනං කනි, ඉමිනා සොවවනං නාවවනමිව කනි, "අමහස මමං සවිතතනිය සෙ, කුමනාමනානං තපිමපි" තනු වතනමානෙ "නාවනි තසාමයා" කි සවිතතනියානං අමහකුමහ සද්දං මයාතසාදෙසෙ කනෙ රූපානි ගුණවනානි ගුණවනානු සද්දෙනා සොවවනං කනි, වුනතනෙහ සොවවනං නාවවනමිව කනි, "අමහස මමං සවිතතනිය සෙ, නතුසෙ හෙනා, තනසෙ සෙ වා" කි වතනමානෙ "තොතිනා සමංනාසු" කි සවිතතනිය නතුසෙ තාදෙසෙ කනෙ රූපං රසයෙහි රුපසද්දෙනා සොවවනං කනි, ඉමිනා තං නාවවනමිව කනි, "අමහස මමං සවිතතනිය සෙ; රුපස රසෙහි රුපෙහි සෙ" කි වතනමානෙ "නාවනි රසෙහි" කි සවිතතනිය රුපසෙ රසෙහි රසෙ කනෙ රූපං බ්‍රහ්මනානි බ්‍රහ්මසද්දෙනා සොවවනං කනි, තසය ඉටු වුනව්වනං කනි, "බ්‍රහ්මෙනාතු සිතනි" කි වතනමානෙ, "උතං සතාසු" කි බ්‍රහ්මසද්දෙනා උසාරයෙහි කනෙ රූපං අතනනානි අතන සද්දෙනා සොවවනං කනි, තසාමිනා නාවවනෙහ කනෙ රූපං සධිනානි සවසද්දෙනා සොවවනං කනි, තසාමිනා නාවව තතනා කනි, "සමානසානි නොනානං සෙසු" කි සමසද්දෙනාස

“තදස්සස්ථිති ටී චෙ” ති පිපාච්චිසං. කඛා මෙධාච්චිසද්දතො සබ්බි
ඉමෙ මෙධාච්චිතො අසමිමෙසං. විසෙසෙත මෙධාච්චිති අයෙථ වුත්ත
නසෙත ඉසඉඵප්පච්චිසාදිමති කතෙ රුපාති.

271 සවතං තලණ්දකාරතං බ්‍යජනාති චලඤ්ජකාරතං.
සවතං තලණ්දකාරතං බ්‍යජනාති චලඤ්ජකාරතමාපජ්ජ
තෙන සථාසබ්බිතං.

බාහුසවමං, පණ්ඩිමං, චෙපුලං, තෙපුඤ්ඤං, කාරුඤ්ඤං,
සාමඤ්ඤං, සොහජ්ජං.

සවතමති කිමනං? තිණ්දලං.
තලණ්දකාරතමති කිමනං? ආලසං, ආරග්ගං.
බ්‍යජනාතමති කිමනං? මච්චුතා
කාරග්ගතණං කිමනං? සකාරසස සකාරහකාරමකාරදෙස
සඤ්ඤපනං.

පුජිසසස භාරමා පොජිසසං, උසහසස භාරමා ඔසබ්බං, උප
මාස භාරමා ඔපමමං.

“සවතං තලණ්දකාරතං බ්‍යජනාති චලඤ්ජකාරතං.” කිමනි
මිදං, සකාරවනතාතං තලණ්දකාරතං බ්‍යජනාති සථාසබ්බිතං.
චලඤ්ජකාරතමාපජ්ජතෙනති ඤාපනං. චතුප්පදමිදං අයෙථා
සුචිකෙඤ්ඤයෙකං. සකාරෙ සෙසමස්ථි තෙ=සවතෙනා, තෙසං
සවතං, තලණ්දකාරතනනිමිතා තුලකතිකරණං. ඉධ පන සව
තෙනාති තලණ්දකාරෙති විසුං. කිමාපි බ්‍යජනා න සනති, තථාපි
‘සිලාපුත්තකසස සජිරං, රුහුතො මුඛ’ නති ආදිපු විස අභෙද්‍යප
චාරවසෙත ‘සවතං තලණ්දකාරතං බ්‍යජනාති’ ති වුත්තං.

උද්ගරණති හෙඨා වුත්තාති, තෙපුඤ්ඤනති නිසද්දපපදසස පු
පච්චෙනතිමසස කිලෙසෙ පුණ්හිති අයෙථ “භාවකමෙමිපු ත” ඉති
වුත්තමාතෙ “බුධගමාදියෙථ කතතරි” ති කතතරි තප්පච්චිසං.
කඛා “කිපි බාතුචිතතතිප්පච්චිසාතං. දීසවිපජිතාදෙසලොපාගමා
චෙ” ති තසස ඡායාරදෙසං. කඛා නිපුණ්සද්දතො නිපුණ්සස
භාවොති අයෙථ “ඡායාතතා භාවෙ තු” ති ඡාප්පච්චිසං. කඛා
“තෙසං ඡණ් ලොප” නති ඡලොපං. කඛා “වුඛාදිසරසස වා
සංසොගගතසස සඤ්ඤ චෙ” ති ආදිපුඬං. කඛා “අච්ඤ්ඤං සෙ
ලොපං චෙ” ති අච්ඤ්ඤසස ලොපං. කඛා ඉමිතා සවතො ඡායා
රසස ඤාකාරදෙසං. කඛා තසස චෙගාචාදිමති කතෙ රුපං.

තිණ්දලනති ආදිති කිමුද්ගරණති, තත්ථ ච තිණ්දලනති එත්ථ
සතිපි තාදිමති සකාරසසාභාවා ඉධ වුත්තවිධාතං. න හොති. ආල
සංනති එත්ථ සතිපි සකාරසසං තාදිතමභාවා න හොති. ආරෙ
ග්ගනති එත්ථාපි එසෙව තයො සවතං තලණ්දකාරතනති වුත්ත
තො බ්‍යජනාතනති විඤ්ඤාගමාතෙපි බ්‍යජනගතගණ්කරණං.
තදෙනාගතාතං. සත්තං වුත්තවිධාතාභාවදසසනං, තෙනාත;
‘බ්‍යජනාතීති කිමනං? මච්චුතා’ ති. තසස පන මුස පාණ්වාගෙති
මසස පරෙසං. පාණ් වජ්ඣති අයෙථ “වජ්ඣති පබ්බජ්ජාදයො

නිපව්වනෙත" නි ත්‍යාජ්‍යව්වසං* කනියා තෙතෙව් බානිනතසස
ලොපං කනියා උකාරසස ව අකාරදෙසං කනියා මත්‍යුසඤ්ඤා
තනිසෙකව්වතං කනියා යවතොපි සරසස ඉධ වුතච්චිධානමකනියා
යවතො පත තකාරසස යථාචුත්තාසුතනිසමිතව්වො ඉධ වුත්ත
විධාතං කනියා වෙභාචාදිමුහි තතෙ රුපං.

සවන, නලින්දකාරිකනගරයේ පිහිටි සතරවන සාර
ගහනගරයේ පිහිටි දෙවන 'සාරගහනගරය' නගරය
නගරය. එය නගරයේ නගරය, නගරයේ පිහිටි

[illegible][illegible]

මයා, නයා, ගුණවතා, රක්ෂක, බ්‍රහ්මතා, අනන්තා, සත්වතා,
සත්වගුණ, ප්‍රීතගුණ, මානගුණ, භාගුණ, ඩිවගුණ

එමඹාදිගිහි කිමසි. ? පුරිසා

දුනි භාමිකාගාරය පවිලම් කලණියා

“අමතකමහනකුරුජයාගමනාසබසපුපිහාදීති යමා නාව” කීමෙන් මිදා, අමතකමහනකුරුජයාගමනාසබසපුපිහා දුටුවමනාදීති යමා වචනං නාව දකිසිනි නිසා සදාසතං. වතුපදමිදා, අසේනා ව චිත්තාසනා ව සුචිතසදාසනාව

මියා තයාති අදිති උදහරණති, තයා ව මියාති අමහතුමන සදෙහි සමාවවතං කඛා ඉමිතා යමාවවතං නාවවනමිව කඛා “අමහසස මමං සවිහතතිසස සෙ , තුමහාමහාතං තයිමයි” තංත්ත චතතමාතෙ “නාමිති තයාමයා” ති සවිහතතිතාතං අමහතුමන සද්දතං මියාතයාදෙසෙ කතෙ රූපාති. ගුණවතාති ගුණවතාතු සද්දතො; සමාවවතං කඛා වුත්තනසෙන යමාවවතං නාවවනමිව කඛා “අමහසස මමං සවිහතතිසස සෙ , නතුසස තොතා , නතසස සෙ වා” ති චතතමාතෙ “තොතිතා සසමොනාසු” ති සවිහතතිසස නතුසස තාදෙසෙ කතෙ රූපං. රසද්දති රජසද්දතො සමාවවතං කඛා ඉමිතා තං නාවවනමිව කඛා “අමහසස මමං සවිහතතිසස සෙ ; රජසස රසද්දරජතො සෙ” ති චතතමාතෙ “නාමිති රසද්දවා” ති සවිහතතිසස රජසද්දස රසද්දදෙසෙ කතෙ රූපං. බ්‍රහමුතාති බ්‍රහ්මසද්දතො; සමාවවතං කඛා තසස ඉධ වුත්තමිධාතං කඛා “බ්‍රහ්මාතොතු සමිනති” ති චතතමාතෙ “උත්තං සතාසු” ති බ්‍රහ්මසද්දත්තසස උසාරදෙසෙ කතෙ රූපං. අත්තනාති අත්ත සද්දතො; සමාවවතං කඛා තසසිමිතා නාවවතතෙත කතෙ රූපං. සමිතාති සමසද්දතො සමාවවතං කඛා තසසිමිතා නාවව තත්තං කඛා “සමාත්තසසි නොතාතංසෙසු” ති සමසද්දත්තසස

ඉකාරදෙසෙ කතෙ රූපං. සභාරුති සපුසදුතො සමාවචනං
කඛා තැසිමිතා වුත්තවිධානං. කඛා “සපුපිතාදිතමා සිංහං සිලා
පොච්චෙ” ති වත්තමානෙ “අඤ්ඤාඤාඤා” තති සපුසදුතො
ආරුදෙසං. කඛා වුත්තතමෙත තස්ස “නා ආ” ති ආකාරදෙසං
කඛා සරලොපපකතිතාවාදිමි කතෙ රූපං. පිතරුති පිතුසදු
තො සමාවචනං. කඛා ඉමිතා නං නාවචනමිව කඛා වුත්තතමෙත
“අඤ්ඤාඤාඤාඤා; තතො සමිනති” ති වත්තමානෙ “නා ආ” ති
නාවචනස්ස ආකාරදෙසං. කඛා “ආරු රසසමිකාරෙ” ති වත්ත
මානෙ “පිතාදිතමසිමිති” ති ආරුදිය රසෙ කතෙ රූපං. ඉත
රුති තංසදියතෙව ආදියාසමිතං සරෙතාති ආදියමිතං ති,
ආදියදෙසං. තෙති පසාරුතිවමෙත, තස්ස පන සරසදුතො
සමාවචනං. කඛා නං ඉමිතා නාවචනමිව කඛා “අතො තෙ
තා” ති තස්ස එතාදෙසං. කඛා “සරලොපොමාදෙසපාචිතා
දිමි සරලොපෙ තු පකති” ති සරලොපපකතිතාවාදිමි කතෙ
රූපං. පුරිසාති නිවුදුගරුණං. තං පුරිසොදුසොමෙව

සමතො වුමමසදිපතිං. තාමසො පච්චො පරිච්චෙදො

273 සසමාදරෙති සසමාදරොතා වා තදපාදනං.

සසමා වා අරෙති, සසමා වා සසං ජායමනා, සසමා වා ආදරොතා,
තං කාරකං අපාදනසංකෘතං. ගතාති.

නං සමා; ගාමා අරෙති වුත්තමො, නගම නිගමොතො ගමා,
පාපා විතො. නිවාරණෙ, ගමා සසං ජායමනා, ආවිසිසුපකා
රෙති සිකිං. ගමාති සිකිං.

අපාදනමිවමෙත කමෙතො? “අපාදනෙ පවමි.”

“සසමාදරෙති සසමාදරොතා වා තදපාදනං.” කිමසමිදමිව
තො, සසමා වා අරෙති, සසමා වා සසං ජායමනො, සසමා වා ආදරොතො,
තං කාරකං අපාදනසංකෘතං. ගතාති සදුපනතො. සත්තපදමිදං
සුත්තං. අතො පුරිසොදුසොමෙව. අපරොතො ඉතො ආදරුති
අපාදනං. ඉමි පන සපුසදුතො එකවචනෙත නිද්දිපතො
වොග් සසං ජායමනොදිමිවමෙතො අපාදනසංකෘතං. න පන
ගාමා අරෙති වුත්තමො ආවිසිසුපකායෙති සිකිං. ගමාතිතොදි
සුති. තං න ගමිතමො, කසමා ඉමි සමිකානමිපෙතොතො;
තං තෙති සමිකා අධිපොතො. විගතො. විතා අධිපස නිද්දිපි
තමිතො. ඛුමවමෙතො නිද්දියමිතො ගරුතොපකමිතොතො
ව විමෙකවමෙතො නිද්දියො කතො, න පන සමිකාපිකරුණං
තමෙතිමිති වත්තමෙති එකවචනෙත ගමිතමො, අච්ඡා කසමා
සමිකාමිතමෙතිතො එකවචනො. ගතාති කසමි ලිඛිතමිතො
වෙවාපෙසමිති. විගතොපකමිතො දසකතො,* තථාති; එතො
වෙතොදිසමිකාපිසදෙති එවෙතොතමිතොතිතොතොතොතොතොතො

විවිධානි හෙයනි අඤ්ඤාථා වුත්තනිත්තනාච න භවෙසුං, 'ඡන්දන ප්‍රතිතං පාසණ්ඩාතං ඛණ්ඩාතං පචරං. යදිදං සුගතචිතය' නති එතාපි නවුත්තිසඤ්ඤා නවකතනාං ධර්මතා සතොකසෙසසස දසසඤ්ඤා යොව්වනමිති නවාදෙසං. කතා යොව්වනස උත්ත දෙසං. කතා එවමනිතිථාදිතතනා ඡන්දනවචනව සියා, කතා අසප්පච්චනොඤ්ඤාසතොඅපගච්ඡති යතො අපගච්ඡති යෙති වා අපගච්ඡති යෙති වා අපගච්ඡති හොතෙව තතාපාදන සඤ්ඤාති අවගතනමිති.

යංකිච්ඡ යො කතෙති, තස්ස කතෙතිති සාරකොත් වත්තනමිතො ගාමා අපෙතනිති ආදිය ගාමාදිතං. කිරියානුපලබ්ධතතො ව සථං තෙ සාරකා නාම ජාතාති තෙසමිති කිරියාතිතිබ්බතතකතනු පලබ්ධතතො, උපලබ්ධතී හි තෙසං. කිරියාතිතිබ්බතතකතා, ගාමාදිමිති වාසනාපාසාදිකිරියාසානුපලබ්ධතතො, යති ව තෙමිති පලබ්ධතතො, එවං ගාමාදිතං අපාසාදිකිරියාතිතිබ්බතතකතනං. සාරකතා වචනපෙතබ්බා, යථා වෙත්, එවං කමමකරණසමප දුතාධිකරණතමිති සරුපාවධාරණමෙව තෙසං. සාරකතාසාධ කමිතාසරෙ න තං සාරතො පට්ඨෙතබ්බං, සාමිකොපි සාරකතා වාපජනතො අපි ව කුතොච්ඡිදමාසාතා, සමුපදිසසමානාස අපාසාදිකිරියාස 'වක්ඛාමිඤ්ඤාණසෙසව රුපාලොකමනසිකාරතං, දෙසසද්ධසකා ද්වයකානමිති ව දුතසස' ගාමාදිතමිතිබ්බතතකතනං. ධර්මතාසරුපාවධාරණමෙවසානුපදිසසමානං සාරකතාසාධකතනි යථිච්ඡති, තථා සාරකතනං තවතු අපි තු ඛු ගාමාදිතං අපාසාදි කිරියාතිතිබ්බතතකතනං. කතනුසඤ්ඤාස ගම්මනමිති න ගම් මනමිති, කසමා නිප්පට්ඨාසෙත තෙසං. කිරියාතිතිබ්බතතකතනා ගාමතො යථාසානනාදිතමමතාකමුපතිසසාස වසතුතාපෙකස තෙව්ච්ඡාසාමෙපි තදසං. වසමනෙතන වසති බමෙමන වසතිනු පචරිසතෙ, තථාපාසාදිතං තබ්බාමෙව ගාමතො තදසාමෙවගා වතො ගාමාදියො අපාසාදිකිරියාතිතිබ්බතතකතාති විදුහුපචරි යතොති ගවතෙවමුපවාසෙ, තෙන කාතොහාති උපචරිතා නමිති හි 'පබ්බො කමලවනසඤ්ඤා, වතමවනසතෙ විකසිතපුථා තෙනතෙ' තනදිතං. කතනුසඤ්ඤාපලබ්ධතතො අපි ව මුක්තිකිරි යාතිතිබ්බතතකතනං මුතිපභුතීතං. කිරියාතිතිථාතනිසා සාරණ භාවතො වුත්තනසෙතෙව "යො කාරෙති සතෙතු" ති තෙතු කතනුසඤ්ඤා "හෙතෙව වෙ" ති තතිසාමිහතතිසා ව ගම් මනමිති. න වෙවං සකසා වතතු, තෙසමුපචරිතතෙතුතා න තො නිති 'ගිකතාස වසති අනෙතන වසති' තනදිසු උපලබ්ධතතො අථාපි වදෙසු. "දුරතතිකබ්බාලාතිමිතානනාලොපදියාසොග විතතතාරස්සොගසුබ්බාමොවනතෙතුමිතිතතපමාණසුබ්බොග බ්බතතුණවචනපඤ්ඤාකථානමාසානතුපු වෙ" ති තෙනතෙව පාපාද්ධතඤ්ඤාස විනිගතනා අපාද්ධතසඤ්ඤාව හෙතිති නමි ති, ගාමාදිතං අපාසාදිසමාසොත අපාද්ධතඤ්ඤාසරණං. යථා දපෙතිතනදිතා සුත්තවචනසසතිරසකසාමාපජනතොති සචං,

තථාපි 'දෙවදනොපවති, භික්ඛාය වසති, අනෙතන වසති' තනදිසු
වර්තනානං කතතුසංඝාදිනමනවසාසනො අපාදනසංඝාදයො
බ්බන්තො, අපි ව සථා සබ්බෙසිභිරුපෙසු සමාතිනෙසු අභිරුපාස
කඤ්ඤ දෙයනති වුතො යො සබ්බෙසිභිරුපතරො, තසෙවාවාති
විංඤ්ඤායති, තථෙවිභාපි කාරකකණ්ඩ සබ්බෙසිභාදනාදිසු කාර
කෙසු සමාසවෙසු "යො කරොති සකතො" ති වුත්තතො යො
සබ්බෙසිභාපාධානො කාරකියො, යොව කතොති විඤ්ඤායති,
න පන භාමාදිනං කාරකිඨිතා පාකවා, තසමා වාලං දෙසාවිකර
ණෙන, සථෙව්ඡති, තථා භවතු, අපි තු බ්ලවිභාපෙති ආදනොති
වත්තමාතිකප්පවසෙන නිද්දිඨිතො යසමා අපෙතො අපිසසති
තථා ආදිසි ආදිසිසසති න තත්ථ අපාදනසංඝාදය භවිතබ්බිනම් *
ත න භවිතබ්බිං, කසමා 'තොන යො තත්ථ යාපෙති, සබ්බෙ බ්බමා
සබ්බාකාරොත වුඛසස භවතො යුග්ගප්‍රමාණ ආපාඨමාගච්ඡති'
තනදිති විශොපලකඛණවසෙනකදෙයං ගගෙකො වුත්තතො

භාමා අපෙතති මනසොතනදිති උද්ගරණෙන, තත්ථ ව භාමාති
භාමසද්දතො "ජිතවචනපුත්තං හි, ලිඛතව නිපව්වතෙ" ති වත්ත
මානෙ "තතො ව විභතතිගො" ති විභතතප්පතතිං කතො
"සියො=පෙ=සං=සු" ති තසසාපතිසමපසබ්බෙස සති 'වතතිව්ඡා
නුපුබ්බිකා සද්දප්පවතති' ති කතො අපායසොගතො ඉච්ඡිතා අපාදන
සංඝාදො කතො "අපාදනෙ පචම්" ති පචම්විභතතිං කතො තසසා
පතිසමපසබ්බෙස සති වතතිව්ඡානුපුබ්බිකා=පෙ=කතො 'එකමිති
වත්තබ්බෙ එකවචන' නති එකවචනසමාවිභතතිං කතො "අතො
තෙන, යො වා, සබ්බෙයොතිනමාථ" ති වත්තමානෙ "සමාසම්
නතං වා" ති යමාවචනසසාකාරදෙයං කතො "සරලොපො=පෙ
=පකති" ති සරලොපපකතිභාවං කතො නෙතබ්බෙ නිතෙ රූපං
ඉගරති තංසදිසානෙව

274 බාහුනාමානුප්‍රසංගතරසාභාදිකපි ව

බාහුනාමානං පරසාරග ව උපසංගතරසාභාදිකපි ව නං කාර
කං අපාදනසංඝාදො ගොති

බාහුනං පරසාරග නාම ජි ඉගෙවනසස බාහුසස පරිපුබ්බිසස
පරසාරග යො අසගො, යො අපාදනසංඝාදො ගොති

නං සථා, වුඛසමා පරිපුතති අඤ්ඤාතිනපිසා

භූ ඉගෙවනසස බාහුසස පරිපුබ්බිසස පරසාරග යොනා අවජිනා
සහගො, යො අපාදනසංඝාදො ගොති

නං සථා, භිමවතා පහවනති පචමනානදියො, අනවනනා
මො පහවනති මනාසග්, අවිරවතිසා පහවනති කුහනදියො

නාමපරසාරගෙපි නං කාරකං අපාදනසංඝාදො ගොති

නං සථා, උරසමා ජාගො පුතො, භූමිගො නිගගො
රගො, උගගො පුජාගො පුතො මාතිගො ව පිතිගො ව

උපසග්ගසොගාදියෙහි ච තං කාරකං අපාද්‍යනසංකෘතං ගොති.

නං සථා ; අපසාලාස ආසනති වාණිජා, භුබ්‍රවමලොකා සරද්ද අබ්‍රහ්මවිජ්‍යාති, උපසිසබ්බතා රද්‍රවො වසුනති, බ්‍රව්මසමාපති සාපි පුරොග්‍රා ඛම්මරද්‍රසනාස හික්ඛු ආලපති ගොමාසං, සතමස්ස ගො ලසමාපති දද්‍යති, උපසලමස්ස පද්‍රවසමාපති දද්‍යති, කතකමස්ස හිරසංකෘතමාපති දද්‍යති.

ආදිගග්ගරග්ගන කාරකමසෙකපි පචම්මිහනති ගොති.

නං සථා ; ඉතො පසබ්බමා විජකති මිගං පුද්දරකා, ඉතො රතාසා විජකති කුජරං, ඉතො මාසසමා භුජති ගොජනං.

අපිගග්ගරග්ගන නිපාතසංකරොගෙහි පචම්මිහනති ගොති, දුතියා ච තතියා ච

රහිතා මාතුජා සුසංකෘතං නමො දුතං රද්‍රති—රහිතා මාතුජා :—රහිතා මාතුජෙත වා, පිලෙත සබ්බමා කුරොතා සුඛං ලභති—පිලෙත සබ්බමං :—පිලෙත සබ්බමමත වා, ගත හික්ඛු නාතා කුලා පබ්බජිතා, විනා සබ්බමා නඤ්ඤෙසු කොපි නාමො රලාංක විජජති—විනා සබ්බමං :—විනා සබ්බමමත වා, විනා බ්‍රව් සමා :—විනා බ්‍රව් :—විනා බ්‍රව්මත වා

මසද්දග්ගගරග්ගන අසංකෘතොපි පචම්මිහනති ගොති.

සරොගාතං හගිති අපිසාස ජාතියා ජාගො, සරොගා සත්මි අනාතාතං, සරොගා පරොගාසම් විසංකෘතං, සඬාධිකරණමෙතං අහිජකාදරොගා පාසකා අකුසලා ඛම්මා අනවාසසරපිසදුං

“ධාතුතාමාතමුපසග්ගසොගාදියෙහි ච.” කිමත්ථිදං, ධාතුතා මාතං පරොගෙ ච උපසග්ගසොගාදියෙහි ච, තං කාරකං අපාද්‍යන සංකෘතං ගොතිති සුප්‍රකාශං. වතුපපදම්දං, අපාද්‍යනග්ගනණ් මිහාසුචිතතෙන, අපොථා සුචිකෙසුදොකව. ධාතුවො ච නාමාති ච = ධාතුතාමාති, ගොසං ධාතුතාමාතං, උපසග්ගාතං යොගො = උපසග්ගයොගො, උපසග්ගයොගො ආදි සෙසං තෙ = උපසග්ග යොගාදියො, ගොසු උපසග්ගයොගාදියු. ඉධ පත ධාතූදීති අතීය මෙකා කිවොපි චුරතාති, තථාපි සෙසු සම්පසුරොතකපාද්‍යන සංකෘතය අපොථා සම්මතවති, තාතීයෙවිධ ගතිනාතිති දඬබො ; අසංකෘතා ධාතුතමුපසග්ගාතිපාමෙති අසංකෘතමතාවා සරුපතිඥෙ සොච තීරත්ථකො සිසා.

බ්‍රව්මසමා පරපෙතති අසංකෘතියෙහි ආදිති උද්ගරණ්ති, තථ ච බ්‍රව්මසමාති බ්‍රව්මසද්දගො ජිතවචනාධිකාරමුක්තිවච “තතො ච විගතතියො” ති විගතතියංගතියං. කතා දුතියාපසංකෘත පරාද්‍රබ්‍රව් සස ජි ජයෙතිමස්ස පුරතතතා ධාතුතයොගෙ අතකාරසුරත.මසි කිවච ඉමිනා අපාද්‍යනසංකෘතං කතා “අපාද්‍යනෙ පචම්” ති පච මොකවචනකමාචිතතතියති කතෙ රූපං. හිමවතාති හිමසද්දගො හිමො අසස අතීති අපොථ “තදසංකෘතීති වි චෙ” ති විගතතියෙන

“ඉණදිනො වනතු” කී වනතුප්‍රච්චයං කථා තභිතතා “තභිත සමාසකිතකා නාමං වාතවේතුනාදියු වෙ” කී නාමමිව කථා තතො ව විහතත්‍යුප්‍රකර්ති. කථා සතතමිවිහතනිප්‍රසංඛෙ පසුබිබස භ සතතාසමිතිමසා පසොගතතා බාහුප්‍රසංගෙ ඉමිනා අපාදන සඤ්ඤාං කථා “අපාදනෙ පචමි” කී පචමොකච්චනසමාචිතතර්. කථා “අමිහකුමිහනාතුරුප්‍රිත්‍යධතතසබ්බප්‍රසිතාදීනි සමා නා වෙ” කී සමාවචනසා නාමාපදෙසං කථා “අමිහසා මමං සචි තතර්සා සෙ , නාතුසා නෙතා , නතසා සෙ වා” කී වතනමානෙ “තොතිතා සසමිනාසු” කී සචිතතර්සා නතුසා නාදෙසෙ කතෙ රූපං අනවතතනවහානි අනවතතතසඤ්ඤා චුතතනසෙතසමා වචනං කථා “සමානිසමිතතං මහාභිමගී වා” කී සමාවචනසා මහාදෙසෙ කතෙ රූපං අචිරවතියානි අචිරවතියඤ්ඤා සමාවච නං කථා “අලපනෙ සි ගසඤ්ඤා ඉවණ්ණවණ්ණප්‍රතිලා” කී වතනමානෙ “තෙ ඉසිබ්බ පො” කී පසඤ්ඤා කථා “ආස වතු සෙකච්චනසා තු , සතො තාදීන” නති වතනමානෙ “පතො යා” කී සමාවචනසා යාදෙසෙ කතෙ රූපං උරසමානි උර සද්දතො චුතතනසෙත විහතකුප්‍රකර්ති. කථා සතතමිවිහතනිප්‍ර සංඛෙ නාමප්‍රසංගතතා ඉමිනා අපාදනසඤ්ඤා කථා චුතත නසෙත පචමොකච්චනසමාචිතතර්මගී කතෙ රූපං ඉතර්ථි වෙ චුතතනසෙත අපාදනසඤ්ඤා කථා “අපාදනෙ පචමි” කී පචමිවිහතනිප්‍රසංඛෙ “කපි තො පචමොසෙ” කී තොප්‍රච්චයා දිමගී කතෙ රූපානි අපසාලාස ආයනනි වාණිකනි එත අපසාලා යානි සාලසඤ්ඤා “ඉසිමමතො ආපච්චයො” කී ආපච්චයං කථා “සරලොපො=පෙ=පකති” කී සරලොපපකතිතාවාදිව කථා අපපරි ඉවෙවතෙසං පරිවර්තකත්‍යානං කමමප්‍රච්චනිස සඤ්ඤාස විහිතතා “කමමප්‍රච්චනිසසුතෙත” කී දුතිසාප්‍ර සංඛෙ අප ඉහප්‍රසංගගසොගතතා අපාදනසඤ්ඤා කථා චුතත නසෙත පචමොකච්චනං කථා “අලපනෙ සි ගසඤ්ඤා , තෙ ඉසිබ්බ පො” කී වතනමානෙ “ආ කො” කී සසඤ්ඤා කථා “ආස වතුසෙකච්චනසා තු” කී වතනමානෙ “සතො තාදීන” නති සමාවචනසායාදෙසං කථා සරලොපපකතිතාවා දිමගී කතෙ රූපං ආබ්‍රහ්මලොකානි බ්‍රහ්මලොකසද්දතො විහතන ප්‍රකර්ති. කථා අභිවිධෙත්වාවකසං ආසද්දසා කමමප්‍රච්චනිස සඤ්ඤාස විහිතතා චුතතනසෙත දුතිසාප්‍රසංඛෙ ආ ඉහප්‍රස සංගගසොගතතා අපාදනසඤ්ඤා කථා චුතතනසෙත පචමොකච්ච නං කථා “අතොනෙත , සො වා , සබ්බසොනිනමාථ” කී වාත මානෙ “කොසිනනං වා” කී සමාවචනසායාදෙසං කථා සර ලොපපකතිතාවාදිමගී කතෙ රූපං ‘උපරිපබ්බතා දෙවො වසස ති’ කී ඉදමන උපරිත්‍යුප්‍රසංගගවසෙත චුතතං , න උපරිසද්ද ප්‍රසංගගවසෙත , උපරිසද්දෙ ති තිපාතො ඉදමන උප්‍රසංග වසෙත චුතතං , ඉතර්ථි වතනාරි පතිත්‍යුප්‍රසංගවසෙත චුතතානි , සබ්බාතිපි තානි සුච්ඤ්ඤාසති.

පත්‍රවලින් විකුණන ලදී. ආදියට අයුතු වශයෙන් ප්‍රතිචාර දක්වා, තමන් ව
පත්‍රවලින් විකුණන ලදී. ආදියට අයුතු වශයෙන් ප්‍රතිචාර දක්වා, තමන් ව

275 රතුබිණි ස්වාමිවරයා.

**ଶକ୍ତିଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଶ୍ରୀମତୀ, ଏ. କାର୍ଯ୍ୟ
ସମାଜର ମଧ୍ୟରେ**

ଜାତକ ଚକ୍ରର ଶକ୍ତି, ଏହା ପରିଚାଳନା ଗ୍ରହଣ

[illegible]

278 ભ્રમકા વિદ્યાસાગર

ရေစာ ဝါ မုန့်အမဲစာပိဿိဇာ၊ နာ သာဝဏာ မုမာဠာမာမာမာမာ
ရေစာ

උපස්ථාපන අනුප්‍රාප්ති සිරසය, මානව ව පිහිටි ව අනුප්‍රාප්ති පුරාණය

වැනි කිව්ණේ ? සඳාචාරිත්තයකි.

ජෛනවිද්‍යා අනුප්‍රාප්තිමය, උප්ප්විද්‍යා අනුප්‍රාප්තිමය, සහ ව්‍යා

“සෙන වාදසහනං” කීමත්මදං, සෙන වා දදසකම්මිතං,
තං කාරකං අපාද්ගතසංඝං ගොතීති ස්ථපනත්ථ. තිදප්පිදං
අපාද්ගතසංඝම්මිතභ්ගාභ්ගවේභානුවනනතෙ, අනේඃ සුචි
ඝණ්ණදෙව වාග්ගභ්ග්ඵලං සමෙව චකඛති දිස් දසනං,
න දසනංති දදසනං.

උපජ්ඣාසා අනුතරධාසයීතාදීනි උද්ගරණනී, තත්ථ ච උපජ්ඣාසානි උප පුබ්බස්ස භවො පිනතාසමිඨිමස්ස ලබ්බාකුසංකද්දස්ස චජ්ජවජ්ජබ්බසනිජ්ඣාසයීතාදෙඨි “විසරාජ්ජද්දිතො ණ” ඉති ණප්ප චට්ඨං කඬා, “කාරිතං වස ණ්ණුබ්බො” ති කාරිතමිච කඬා, “කාරිතානං ණො ලොථ” ත්ති ණ්ලොථං කඬා, “ඔ අච සරෙ,

එ අයා" හි ව්‍යතමානෙ "තෙ ආවායා කාරිතෙ" හි එකාරසසායා දෙසං කඛා නෙතබ්බං නෙඛා කිතකතතා නාමමිව කඛා තතො සංද්‍යායනති. කඛා තසසායනිමප්පසබ්බෙය "සසමාදපෙහි භගමා දතෙත වා තදපාදුතං, රක්ඛිණ්ණානමිවර්තං." හි ව්‍යතමානෙ ඉමිනා අපාදුනසඤ්ඤාං කඛා වුත්තනසෙන පචමොකවචනං කඛා "අනො නෙත, සො වා, සබ්බසොභිතමාථ" හි ව්‍යතමානෙ "සමාසමිනනං වා" හි සමාවචනසසාකාරදෙසං කඛා සර ලොපපකතිභාවාදිමහි කතෙ රූපං මාතරුති මාන මානෙතිමසස ධිමෙමන පුත්තං මානෙතිතාසෙඨ "මානාදිති රුතු" හි රුතුපච්චයං කඛා "රමහිරනෙතා රුදි නො" හි රුදිමිති ලුහෙත නෙතබ්බිව නිතෙ කිතකතතා නාමමිව කඛා තතො සංද්‍යායනති. කඛා නසසායනිමප්පසබ්බෙය වුත්තනසෙනාපාදුනසඤ්ඤාං කඛා "අපාදුතෙ පචමි" හි පචමොකවචනං කඛා 'අමහතුමහ = පෙ = සමා නාවෙ' හි සමාවචනසස නාමපදෙසං කඛා "සසුපිතාදිනමා සිසං සිලොපො වෙ" හි ව්‍යතමානෙ "අඤ්ඤාකාරතතා" හි මාතුසඤ්ඤානසසාරදෙසං කඛා "අඤ්ඤාකාරතතා, තතො සරිමි" හි ව්‍යතමානෙ "නා ආ" හි නාවචනසසාකාරදෙසං කඛා "ආගේ රසසමිකාරෙ" හි ව්‍යතමානෙ "පිතාදිනමිසිමිති" හි ආග් දෙසස රසං කඛා සරලොපපකතිභාවාදිමහි කතෙ රූපං පිත රුති පා පාලනෙතිමසස ලබ්බාතුසඤ්ඤාදිසස ධිමෙමන පුත්තං පාතිතාසෙඨ "පාදිනො රිතු" හි රිතුපච්චයං කඛා වුත්තනසෙන රුදිමහි ලුහෙත නාමමිව කඛා සංද්‍යායනතාදිමහි කතෙ රූපං

ජෙතවනෙ අග්ගරුහිතොති වාග්ගසන්ධිලං තස්ථ ජෙතවනෙති ජෙතවනථා භික්ඛු වුත්තා යථා, මවසදෙදුත මවථා, චක්ඛුසදෙදුත චක්ඛුථා චක්ඛුපිඤ්ඤාණං අඤ්ඤථා, නෙතාදසස නෙවර්ථා ව න සමහවෙයං ජෙතවනෙති ජෙතවනසද්දතො සං විහතස්ස කඛා "අනො නෙත, සො වා, සබ්බසොභිතමාථ" හි ව්‍යතමානෙ "සමාසමිනනං වා" හි සමාවචනසසාකාරදෙසං කඛා සරලොපපකතිභාවාදිමහි කතෙ රූපං

277 දුරනතිකඛසාලතිමමානකාලොපදිසාරසොගවිහග්ගාර සරසොගසුඛසරමාවනතෙතුවිචිත්තාපමාණ පුබ්බසොගබ්බිත ගුණවචනපඤ්ඤකථනෙථානාසාතගුපු ව

දුරෙය්‍ය අනතිකරෙය්‍ය අබ්බිමමාගෙ කාලතිවමාගෙ කාලොපදිසාරසොග විහග්ගාග්ග ආරසරසොගෙ සුඛරෙය්‍ය පමාවනරෙය්‍ය තෙය්‍යෙය්‍ය විචිත්තරෙය්‍ය පමාණෙය්‍ය පුබ්බසොගෙ බ්බිතෙ ගුණවචනෙ පඤ්ඤකථනෙ රථාරෙය්‍ය අනතාදි ඉවෙවනෙය්‍යෙය්‍ය පරසොගෙය්‍ය, නං කාරකං අපාදුතසඤ්ඤාං ගොති

දුරෙය්‍ය නාව කිව දුරෙය්‍ය ඉතො තලකාරගාමො—දුරතො වා ගමම, ආරකා ගෙ ගමාසපුදිසා ඉමිසමා ධිමමිතසා දුතිසා ව නතිසා ව,—දුරං ගාමං ආගතො,—දුරෙය්‍ය ගාමෙය්‍ය වා ආගතො, ආරකා ඉමං ධිමමිතසං—අගතක ධිමමිතරෙය්‍ය වා ඉවෙවනාදි

අනතිකරණ — අනතිකං භාවා, අසන්නං භාවා, සමිපං භාවා, සමිපං සමවමා, දුතියා නතිකා ව, අනතිකං භාවා, අනතිකං භාවෙන වා, අසන්නං භාවා, අසන්නං භාවෙන වා, සමිපං භාවා, සමිපං භාවෙන වා, සමිපං සමවමා, සමිපං සමවමෙන වා ඉට්ඨවමාදි

අඛතිමාරොහ — ඉරතා මධුරස් වතසු රසාස්වතසු සංකාසක නාම නගරං අනති, නස්මි ඛුජ්ජනා වසන්ති ඉට්ඨවමාදි

කාලතිමාරොහ — ඉරතා රතා ගිකතිම වීකතවුතිකරොස විසස්සි නාම සගමා රොසක උදසාදි, ඉරතා නිජ්ජා මාසානං අවමරොහ පටිතිබ්බාසිස්සාමි ඉට්ඨවමාදි

කාලොප නමවාසිකරොස — පාසාද සංකාරමසා—පාසාද මහිරුතිකා වා, පබ්බතා සංකාරමසා—පබ්බතමහිරුතිකා වා, පනතිකතිකා සංකාරමසා—පනතිකතිකමහිරුතිකා වා, අසනා වුජ්ජනසා—අසන නිසිදිකා වා ඉට්ඨවමාදි

දිසාරොහ — අවිසිතාසාම උපටි සමග්ගවග්ගරො ඛුජ්ජන නිකාසා වසන්ති, සරතා රවමා, නරතා සසා, පුරතමිතරතා දසතිකරතා පටිතිමරතා උතාරරතා අතති පස්වලනති, සරතා අරොසාසුං සගමනං, උඛං පාදනලා, අරොසා රකසමස්සා ඉට්ඨවමාදි

විසරහ — සරතා පණිනතරණ වා විසිමිතරණ වා නතති ජමසි ව, ජහනවුතිනං පාසණ්ඩානං ඛමමානං පවරං සද්දං සුගතවිතසං ඉට්ඨවමාදි

ආරසාරොහ — භාවමමමා වසලමමා අසමමමා ආරති මිතති පටිමිතති, පාණතිපානා රෙරමණි ඉට්ඨවමාදි

සුඛරණ — රොපනිමසති ඛමමති සුරඛා අසංසරමසා, මාති රතා ව පිතිරතා ව සුරඛා අසංසරමසා අනුපකතුරමසා අතරති රතා ඉට්ඨවමාදි

සමාවතරණ — පටිපුරොහා දුකවසමාති වදුපි, වුරොහාසම මාරබ්බතා, න රත වුට්ඨනති මවුට්ඨතා ඉට්ඨවමාදි

රහමරණ — කසමා රහතුනා, රකත රහතුනා, කිස්ස රහතු, කසමානු තුරමහ දහන් න උසර, කසමා ඉරමව මරණං සමිස්සති ඉට්ඨවමාදි

විවිහාරණ — විවිහාරා පාපකා ඛමමා, විවිච්ඡව ආරමති, විවිච්ඡාකුසලෙති ඛමමති ඉට්ඨවමාදි

සමාණරණ — දිසරොසා නව විදනමරොසා සුගතවිදනමසා පමා ණිකා කාරෙතබ්බා, මජ්ඣමස්ස පුජිසස්ස අබ්බිතලස හස්සා ඉට්ඨවමාදි

සුබ්බරොහ — සුරබ්බ රම ගිකතිම සමමමා ඉට්ඨවමාදි

එ අයා" තී ව්‍යාකෘතියෙන "තෙ ආවායා කාරිතෙ" තී එකාරසසායා
 දෙසං කතා නෙතබ්බං තෙතා කීතකතතා නාමමිව කතා තතො
 සංදූප්පතති. කතා තසසාපතියමප්පසමෙත "සමාදායෙති සමා
 දතො වා තදපාදුතං, රක්ඛණ්ණානමිවජිතං." තී ව්‍යාකෘතියෙන
 ඉමිනා අපාදුනසංඤ්ඤා කතා වුත්තනසෙන පචමොකවචනං
 කතා "අතො තෙන, සො වා; සබ්බසොතිනමාථ" තී ව්‍යාකෘතියෙන
 තෙ "සමාසමිතනං වා" තී සමාවචනසසාකාරදෙසං කතා සර
 ලොපපකතිභාවාදිමගි කතෙ රූපං. මාතරතී මාත මාතෙතිමසස
 ධිමෙමන පුත්තං මාතෙතිතාසෙථ "මානාදිති රුතු" තී රුතුපාච්චි
 යං කතා "රමිතිරතොතා රුදි තො" තී රුදිමති ලුතෙත තෙතබ්බි
 ව තීතෙ කීතකතතා නාමමිව කතා තතො සංදූප්පතති. කතා
 තසසාපතියමප්පසමෙත වුත්තනසෙනාපාදුනසංඤ්ඤා කතා "අපා
 දුතෙ පචමි" තී පචමොකවචනං කතා "අමතතුමහ = පෙ =
 සමා නාමෙ" තී සමාවචනසස නාමාපදෙසං කතා "සත්ථපිනාදිතමා
 සිසං සිලොපො වෙ" තී ව්‍යාකෘතියෙන "අඤ්ඤාඤාඤා" තී
 මාතුසද්දනතසසාග්දෙසං කතා "අඤ්ඤාඤාඤා; තතො
 ස්මිමි" තී ව්‍යාකෘතියෙන "නා ආ" තී නාවචනසසාකාරදෙසං කතා
 "ආරු රසසමිකාරෙ" තී ව්‍යාකෘතියෙන "පිනාදිතමසිමිති" තී ආරු
 දෙසස රසසං කතා සරලොපපකතිභාවාදිමගි කතෙ රූපං. පිත
 රුති පා පාලතෙතිමසස ලභිධාතුසංඤ්ඤාදිසස ධිමෙමන පුත්තං
 පාතිතාසෙථ "පාදිතො රිතු" තී රිතුපාච්චි යං කතා වුත්තනසෙන
 රුදිමගි ලුතෙත නාමමිව කතා සංදූප්පතතාදිමගි කතෙ රූපං.

ජෙනවතෙ අතරතීතොති වාග්ගහණ්ණථලං. තත්ථ ජෙන
 වතෙති ජෙනවතනා භික්ඛු වුත්තා, යථා, මවසදෙදුත මිවචා,
 වක්ඛුසදෙදුත වක්ඛුථිං වක්ඛුච්ඤ්ඤාණං අඤ්ඤථා, තෙතාදසස
 තෙවජ්ඣ ව න සමහවෙයං ජෙනවතෙති ජෙනවතසද්දතො ස්මි
 මිහතති. කතා "අතො තෙන, සො වා; සබ්බසොතිනමාථ" තී
 ව්‍යාකෘතියෙන "සමාසමිතනං වා" තී සමාවචනසසාකාරදෙසං
 කතා සරලොපපකතිභාවාදිමගි කතෙ රූපං.

277 දුරතනිකබ්බාලනිමානඤ්ඤාලොපදිසාසොගපිහතාර
 සසොගපුබ්බසමාවතෙතතුට්ඨිතාපමාණපුබ්බසොගබ්බික
 ගුණවචනසංඤ්ඤාකථනථාකාකතතුපු ව

දුරසංඨ අනිකසංඨ අබ්බිමානෙ කාලනිමානෙ කාලො
 පෙදිසාසොගෙ පිහතො අරසසොගෙ පුබ්බසංඨ සමාවතෙත
 ගෙතෙසංඨ ට්ඨිතාතෙතං සමාගණ පුබ්බසොගෙ බ්බිකෙත ගුණ
 වචනෙ සංඤ්ඤා කථනෙ ථාතෙ අනාගාමි ඉබ්බෙතෙකසංඨසු
 සොගෙසු, නං කාරකං අපාදුනසංඤ්ඤා තොති

දුරසංඨ නාම. කිං දුරෙ ඉතො නලකාරභාමො—දුරතො වා
 ගමි, අරකා ගෙ මොසපුට්ඨා ඉවසමා ධම්මපිතසා දුතිසා ව
 තතිසා ව, —දුරං ගාමං අගරකා, —දුරෙත ගාමෙත වා අගරකා;
 අරකා ඉමං ධම්මපිතසං, —අගරක ධම්මපිතසෙන වා ඉබ්බෙවමාදි.

අනතිකරයා :—අනතිකා ගාමා, අසනා ගාමා, සපිසා ගාමා, සපිසා සබවමා, දුනිසා නතිසා ව; අනතිකා ගාමා, අනතිකා ගාමවන වා; අසනා ගාමා, අසනා ගාමවන වා; සපිසා ගාමා, සපිසා ගාමවන වා; සපිසා සබවමා, සපිසා සබවමවන වා ඉවවවමාදි.

අබනිවමාන :—ඉරනා මධුරස මතුසු සොජරහසු සබනසා නාම නගරං අනති, නසු බහුජනා වසනා ඉවවවමාදි.

කාලනිවමාන :—ඉරනා වෙ ගිකවරව එකනවුතිකරයා විසසි නාම සගමා ලොකෙ උදසාදි, ඉරනා නිණ් මාසානං අවවසන පිනිබ්බාසිසාමි ඉවවවමාදි.

කාලොස නවමාබිකරණසු —පාසාද සබනමසා—පාසාද මහිරුගිකා වා; පබ්බනා සබනමසා—පබ්බනමහිරුගිකා වා; හනපිකවකා සබනමසා—හනපිකවකමහිරුගිකා වා, අසනා වුසිහසා—අසන නිසිදිකා වා ඉවවවමාදි.

දිසාසොග —අවිවිරනා සාම උපි සමගගමනගර බහුසගා නිකාසා වසනා, සරනා වෙමා, නරනා හසා, සුරනමිලනා, දකතිණ්ලනා, පවිට්ඨනා උනගරනා අනති පජ්ජලනා, සරනා අරසාසු සගමනා, උබා පාදනලා, අරබා කෙසමසා ඉවවවමාදි.

විහරහන :—සරනා පණිනනගර වා විසිබ්බනගර වා නකපි. පවිසි ව; පනාවුතිනං පාසණ්ඩානං බවමානං පවරං සදිදං සුගතපිනසං ඉවවවමාදි.

භරපසොග —ගාමබවමා වසලබවමා අසබවමා භරනි විරති පවිවිරති, පාණ්තිපානා වෙරමණ් ඉවවවමාදි

සුබරයා :—ලොපනිසෙති බවමති සුරබා අසංසරමා, මාති රනා ව; පිතිරනා ව සුරබා අසංසරමා අනුපසාකුරමා අගරති රනා ඉවවවමාදි

පරමාවතරයා :—පිට්ඨරහනා දුකවසමාති වදපි, වුරහනාසම මාරබකනා, න රන වුට්ඨනාති මවුරනා ඉවවවමාදි

රහසිරයා :—කසමා රහතුනා, කෙත රහතුනා, කිසස රහතු, කසමානු තුරමන දහන් න ටිසර, කසමා ඉවව මරණ් හපිසසති ඉවවවමාදි

විපිහනරයා :—විවිරහනා පාසනා බවමා, විවිවවව කාරමති, විවිව්වාකුසලෙති බවමති ඉවවවමාදි

පමාණරයා :—දිසසො නව විදනමසා සුගතපිදනමසා පමා ණිනා කාරෙතබ්බා, මජ්ඣමසා පුජිසසා අබ්බරගලස හසා ඉවවවමාදි

සුබ්බරයාග :—සුරබව මෙ ගිකවරව සරමාධා ඉවවවමාදි.

බිඬිනගෙඩි —සහසමා බලධා නගර රජයෙහි, ඉන්දියා ව; සහනන වා බලධා නගර රජයෙහි, ඉන්දියාවෙහි.

භූමිමිලන — පුද්ගලයෙකු පුතෙකුට සහති, වාහනය විපුලං ධනා, පුද්ගලයෙකු මුලකොට මිලනා, ඉස්සයිකා ජනං රකවති ග්‍රාමා ඉමෙවම මාදි

සංකූභ භාරලාභ කම්මායිකාරණයු — අභිධම්මා පුවජනනි—
 අභිධම්මං සුඛා—අභිධරම්මං ධුඛා වා ; විනසා පුවජනනි—
 විනසං සුඛා—විනරස ධුඛා වා , දුකිසා නනිසා ව ; අභිධම්මං
 අභිධරම්මන වා, විනසං විනරසන වා. එවං සුඛායා, — රහසායා,
 භාඨාය, — චෙසසාකරණා, — උද්දායා, — ඉතිවුඤ්ඤායා, — ජාතායා,
 අබ්බුතාධම්මා, — චෙද්දලා, — ඉරවච්ඡම්මාදි

කළුරෙනා විශාල ශාලාවකට ගියේය. — අහිමිවූ කළුරෙනා
අහිමිවූ කළුරෙනා — අහිමිවූ කළුරෙනා ; විනාශ කළුරෙනා —
විනාශ කළුරෙනා — විනාශ කළුරෙනා , දුකින් නැතිවී ; අහි
මිවූ : අහිමිවූ කළුරෙනා , විනාශ කළුරෙනා වා එවැනි පුතෙකු,
රහස්‍ය, — ගෞරව, — රහස්‍යකරණ, — උද්‍යාන, — භූමිමාලිකා,
ජානකා, — අභිමුඛවූ, රහස්‍ය, — අහිමිවූ.

එකාකාරය — එකාකාර මුද්‍රාව, අසාමාන්‍යතා මුද්‍රාව, තිව්‍ය මුද්‍රාව, නාතිකා ව, එකාකාර, — අසාමාන්‍යතාකාර, — තිව්‍ය වා ඉලෙව්වමාදි

අනන්තය — කම්මය සහනතා, උපම්නතතා, උසුගතතා,
විජලතා, උසුගතා, මනවිසයය, ඉබ්බමාදි

විසදුම්පතකින් සෙසෙකටත් මෙම මහා නොපදින අපාදන
කොටිනා, නො පසොගම්වනවිණි කොටනවිණි

“දුරනතීකඩකාලනිමමානකාලොපදිසායොගවිගතතාරපසයොග
සුඛසමොචනහෙතුච්චිත්තසමාණස්සබ්බසොගබ්බකනගුණවචන
පඤ්ඤාකථනථොකාකතාසු ව.” කීමන්මිදං, දුරන්තේ අනතීකන්තේ
අබනිමමානෙ කාලනිමමානෙ කාලොපෙ දිසායොගෙ විගතෙති
ආරපසයොගෙ සුඛෙ පටොචනෙ හෙකිත්තේ විදුතො පමාණේ
සුබ්බසොගෙ බ්බකෙන ගුණවචනෙ පඤ්ඤා කථනෙ ථොකෙ
අකතන්තරි ව, තං කාරකං අපාද්ගතපඤ්ඤං හොතිති සද්දනතො
මිපදමිදං. අපාද්ගතගාගණිකානුවත්තනෙ, අන්තො ච විගතහො ච
සුවිදෙදෙසෙව වග්ගාගණන අඤ්ඤන්තො පචම්චිතන්ති ඡ්ඨී
දුතියාතතියාවිගතතියො ච සබ්ගණතාති එන්තං දුරන්තො නාම
අනාසනනථො; දුර්ගාසනනාසනත්තාසම්පාරකාදයො දුරන්තරි
යායා. අනතීකන්තො නාම ආසනනථො; අනතීකාසනනාච්ඡර
සම්පසන්තිකාදයො අනතීකන්තරියායා. අබනිමමානං නාම අබ්බ
තස්ස නිමමානං. කාලනිමමානං නාම කාලස්ස නිමමානං; නිමමා
නන්ති හි හිසුබ්බස්ස මා පරිමාණෙතිමස්ස රූපං කාලොපො
නාම කාසාවට්ඨනතස්ස සද්දස්ස අන්තමෙවෙපි අවිජ්ජානනා

දියායෝගො නාම දිසාදිපකෙති සද්දෙහි සම්පදාගො. නනෙ
 වං සනෙත 'දුගො සා දතාති' දියා, දුගො සා පටිජිමා දියා, අවිචි
 තො උපරි භවනාමිතකරො' තාදිකේවාපාදානසංකෘතසම්පතබ්බා,
 අථ සථං පුබ්බතොතාදිසු භොතිති සරුපකසෙසපවසෙන ගති
 තතතා, දියා ව දියායෝගො ව = දියාදියායෝගොති වතතබ්බෙ
 "සරුපානමෙකසෙසසකං" ති එකසෙසං සකා දියායෝගොති
 වුතතං, තෙනොපසන්නාපි පිඨාපාපාදානසංකෘතං. විභතතං නාම
 විභජනං පුථකකරණං; විභතතනාති හි විපුබ්බස්ස භජ පුථකකර
 භෙදාතිමස්ස රූපං, විභජනං* පන දුට්ඨං, අවිභතතිභජනං
 විභතතිභජනං. තස්ස අවිභතතිභජනං නාම ගොසෙකං.
 කණ්ණාසකාරං ගහෙති; තාසමුද්දායො, අවිචිත්තතසෙසව ගුණ
 සම්පධාරණං, තා සථා; 'කණ්ණා ගාචිතං සම්පතනබ්බරතමා,
 සාමා නාපිතං දසසකිසකමා' තාදිති, තස්ස ගොසමුද්දායො නාපිසමු
 ද්දායො වා අවිචිත්තතාව කණ්ණාසමාදයො භොතිති, ඊදිසෙසු
 ථායෙසු "තිඨාරණෙ ටෙ" ති ජට්ඨිභතති භොති. විභතතිභ
 ජනං නාම යනු සමුදයං සිති; එතං පුථකකතාවසවං. ගහෙති
 තෙතෙව පුථකකතාවසවෙතසහ ගුණසම්පධාරණං, තා සථා;
 'සතො පණිතතරෙ වා විසිඬිතරෙ වා නස්සි, ජනනමුචිතං. පාස
 න්නාතං ධම්මාතං පමරං සද්දං සුගතමිතස' නති ආදි, තස්ස හි
 ජනනමුචිතාසංභවකදෙසං සුගතමිතසවෙකතො, ගහෙති සමු
 ද්දයං සකා තනු ජනනමුචිතාසංභවකදෙසං සුගතමිතසතො නිප
 සසසජනනමුචිතාසංභවකදෙසෙත සහ ගුණසම්පධාරණං භොති,
 ඉදමෙවෙතාධිපෙතං. ආර්ථසංයෝගො නාම විරමණස්සද්දාය
 යොගො; ආර්ථසංයෝගොති වතතබ්බෙ සුබ්බාරණස්සං කිලා
 පං සතං, එවං සුබ්බතා පයොගෙපි සුබ්බාරණස්සමිකරලොපං
 සාතබ්බනති දසසිතං භොති, පසති පෙසාවර්ධනං යෙන සෙසපි
 ආසාරෙත අපිපාසවිඤ්ඤපතං. සුබ්බෙති සුබ්බ සංසිඬිතමිතසස්ස
 වාචකෙ සබ්බගුණාති පමොවතෙති පපුබ්බස්ස වුචි පොචතෙති
 මසස්සවාචකෙ සබ්බගුණාති. හෙවෙත්ති සාරණස්සවාචකෙ සබ්බ
 ගුණාති. විචිතොති විචිච්චෙවතෙතිමසස්සවාචකෙ සබ්බගුණාති.
 පමොණෙති දියාසාමසිරියාදිපමොණස්සවාචකෙ සබ්බගුණාති, න
 සබ්බාස්සවාචකෙති; අඤ්ඤා සබ්බාති වතතබ්බං භවෙසං
 ලකිනබ්බරතතා සබ්බාසද්දස්ස පුබ්බයොගොති පටිමස්සවාචක
 පුබ්බසද්දස්ස පයොගමාන, හ දිසස්සවාචකස්ස; අඤ්ඤා දියා
 යෝගොතිවිතාව පිප්පකතො විපුං න වතතබ්බං භවෙසං. බහි
 තෙති බබ්බතෙතිමසස්සවාචකෙ සබ්බගුණාති. ගුණවච
 තෙති ගුණකථනෙ. පසෙසුති පුච්ඡනෙ. කථනෙති උදිරණෙ.
 ථොකෙති අපාස්සවාචකෙ සබ්බගුණාති. අසත්තාදිති හෙවෙත්
 සබ්බගුණාති, තස්ස හි සත්තාදිසි සද්දායොගොථ පො ව සතතා න
 භොතිති අසත්තාති වරානුං සකතා; හෙතෙතානෙතෙව පිබෙ

පුත අකතනරියානණකරණමස්සකරවිඤ්ඤාපතනං, සිංඛ සතක රමෙනා හි නියමාස වා හොති, අස්සකරවිඤ්ඤාපතනාස වා, තෙන යස්ස හෙතුභග්ගසේනෙ පච්චිවිතනති හොති, තස්සානෙකරූපා නිපි භවනති, තං යථා, කසො හෙතුනා කෙන හෙතුනා කිසස හෙතු කිං කාරණනති ආදීති. යත්තවතෙන භවති, න තත්තාඤ්ඤ රූපානි භවනති, තං යථා, කතතතා උපවිතතතා උසසතතතතා විපුලතතාතකදීති

ඉතොතකදීති උද්ගරණෙති, තස්ස ව ඉතොති ඉමිසඤ්ඤා සංද පතනං. කඛා තසසාපනිකමප්පසබ්බෙහ “යසමාදපෙති භසමා දතෙන වා තදපාදන” නති විතතමානෙ ඉමිනා පුරස්සම්භවතො අපාද්නසඤ්ඤා කඛා වුත්තනසෙන පච්චිප්පසබ්බෙහ “කචි තො පච්චමානෝ” ති පච්චමානෝ තොප්පව්වසං කඛා “සබ්බසොතසසා කාණෙ වා” ති විතතමානෙ “ඉමිසසිස්සංදානිගතොධෙසු වෙ” ති ඉමිසඤ්ඤා ඉකාග්දෙසාදීමිති කතෙ රූපං ඉතරති පුච්චෙඤ්ඤාසක තෙව, මාතිතො පිනිතොති එස්ස “පිතාදිනමිසිමිති” ති ඉකාග් දෙසොව විසෙසො මච්චුතාති මච්චුසඤ්ඤා වුත්තනසෙන සමා වචනං කඛා “අමිහසුච්චං=ප=සමා තාවෙ” ති සමාවචනසස තාබ්බපදෙසෙ කතෙ රූපං දීඝසොති දීඝසඤ්ඤා වුත්තනසෙන සමාවචනං කඛා “සමානිසීනං. ච්චානිමිති වා, සො වා” ති විතතමානෙ “දීඝොරෙති” ති සමාවචනසස සොභාදෙසෙ කතෙ රූපං පුඤ්ඤාසාති පුඤ්ඤාසඤ්ඤා “ඉස්සිකමිතො ආප්පව්ව සො” ති ආප්පව්වසං කඛා සරලොපපකතිභාවාදිව කඛා වුත්ත නසෙන සමාවචනං කඛා “ආලපනෙසි ගසඤ්ඤා; තෙ ඉස්සික සො” ති විතතමානෙ “ආ සො” ති ආකාරසස සසඤ්ඤා කඛා “ආස වතුණ්ණවචනසස තු” ති විතතමානෙ “සතො නාදී න” නති සමාවචනසසායාදෙසං කඛා සරලොපපකතිභාවාදීමිති කතෙ රූපං.

278 සසස දුතුකාමො රේවලෙන ධාරසෙන වා නං සමස දුතං

සසස වා දුතුකාමො, සසස වා රේවලෙන, සසස වා ධාරසෙන නං කාරකං සමසදුතසඤ්ඤාං භොති

සමණස්ස පිච්චං දදති, සමණස්ස රේවලෙන සවිමං, දෙවදුතතස්ස පුච්චණ්ණව්වතං ධාරසෙන සඤ්ඤාදරෙනා

සමසදුතවිචලෙන නවරෙථා? “සමසදුතෙ චතුනම්”

වාහි පිකප්පනස්සං, ධාතුතාමානං සංඝාතෙ වා උපසමනස්ස රංඝාතෙ වා ගිපානසංඝාතෙ වා සති* අස්සිකප්පනස්සං වාස රද්ද පසුප්පති

“සසස දුතුකාමො රේවලෙන ධාරසෙන වා නං සමසදුතං” කිම සම්මිදං, සසස වා දුතුකාමො, සසස වා රේවලෙන, සසස වා ධාරස

සුඛදුග්ගසුඛසුඛපසංයෝගෙ — කොටසෙහි දෙවදනාසුඛ, නාසුඛා කුප්පා මහාපිර, දුග්ගති දිසානං මෙකො, නිතරිසා සුඛසංයෝගි සමන්තං. ගුණිමෙත, නිතරිසා සමන්තං. උසුඛගති ලාභනිමෙත, දුප්පතා ගුණවතානං. උසුඛගති ගුණිමෙත, කා උසුඛා විජානනං. ඉදෙවවමාදි

ගිබ්බුකති ඉදෙවමෙතං. ධාතුතං පසංයෝගෙ සසුඛ අකම්මිකසුඛ විසුඛජනං. කම්මවිවිධාසනානුචි, නං කාරකං. සම්පදාසසංකොභොති, දුතියා ච

අනිකො මෙ රංකො — අනිකො රම ගුණානං, කානං අසත්තං අපරජකාමි — කානං අසත්තං අපරජකාමි, චක්කුජනසුඛ දසුඛානං. පිස මරංකො, අසසම්මතො උපාදිසංකො උපසම්පද පෙච්චා උපතිසො — අසසම්මතං චා ඉදෙවවමාදි

පච්චාසුඛඅනුපතිගුණං. පුබ්බිකතානුචි ච — පුරුණිකසුඛ ධාතුසුඛ පච්චාසොගෙ සසුඛ කම්මුතො පුබ්බිකසුඛ සො කතා, සො සම්පදාසසංකොභොති

නං සථා, හතවා ගිකුචු ඵගදරො ච ගිකුචුගි අකම්මිකකම්මං, ඵගනති කම්මිකකම්මං. සසුඛ කම්මුතො පුබ්බිකසුඛ සො කතා, සො හතවාති "සො කරුණි සකතා" ති සුඛතවිමර්ශන කතාසංකොභොති, ඵං. සසුඛ කම්මුතො පුබ්බිකසුඛ සො කතා, සො සම්පදාසසංකොභොති

නං සථා, රො ගිකුචු හතවරො පච්චිසොසුඛං, අසුඛගති බුබ්බසු ගිකුචු

අනුපතිපුබ්බිකසු ගිණිකසු ධාතුසුඛ පසංයෝගෙ සසුඛ කම්මුතො පුබ්බිකසු සො කතා, සො සම්පදාසසංකොභොති

නං සථා, ගිකුචු ජනං ධම්මං සාරොති, නාසුඛ ගිකුචුතො ජරො අනුගිණිති — නාසුඛ ගිකුචුතො ජරො පතිගිණිති

"සො වරෙති සකතාති වුතනං. කම්මතති වුච්චති,

සො පච්චතාහරො නාසුඛ සම්පදානං. විජාතිසා" ඉදෙවවමාදි.

අරුණවතරො — අරුණවතාම රො ගිකුචුරො, අරුණවතාම රො ගිකුචුරො, පතිරවදයාම රො ගිකුචුරො, අරුණවතාම රො මහාගුණ, අරුණවතාම රො මහාගුණ, පතිරවදයාම රො මහාගුණ ඉදෙවවමාදි

නදරො — උතුරු පාදිසුඛා වං. නිකුචිසිතබ්බං, බුබ්බසු අනුචික ධම්මසු අනුචික සම්මසු අනුචික ජිවිතං. පච්චිජාමි ඉදෙවවමාදි

නුමරො — රොකානුකම්මකාස, අනුචික ගිකුචු සුඛාස රො මනුසොනං, ගිකුචුතං. චාසුචිතාගික ඉදෙවවමාදි

අලමරො — අලමිති අරුණි ච පච්චිකරොන ච අලමිති බුබ්බා, අලමිති රජං, අලං ගිකුචු පතාස, අලං මරොලා

මලලසස, පටිකකිංකරා. අලං රත රූපං කරණිකං, අලං රම
හිරක්කපුටරණිකා තුලවිච්චමාදි

මක්කකුතිපසරසාගත අනාදර අසායනීති — කාසිස තුමං
මක්කකු, කලිඛිතරසස තුමං මක්කකු අනාදරති කිමසං? ²
සුචණ්ණං ච. මක්කකු. අසායනීති කිමනං? හදුනා ච.
මක්කකු

ගතානංකම්මති — ගාමිසස පාරදන ගරතා, නගරසස පාරදන
ගරතා, අරෙසා සගගාස ගව්ඡති, සගගස ගමරෙනන වා, මූලාස
පටිකරසසස සරෙසා, දුතියා ව, ගාමං පාරදන ගරතා, නගරං
පාරදන ගරතා, අරෙසා සගගා ගව්ඡති, සගගා ගමරෙනන වා,
මූලං පටිකරසසස සරෙසා තුලවිච්චමාදි

ආසිංසනරතං — ආසසවරතා දියාසු රහාතු, කුසලං සවරතා
රහාතු, කදුදං සවරතා රහාතු, අනාමිකං සවරතා රහාතු, සුචං
සවරතා රහාතු, ස්වාගතං සවරතා රහාතු, අසං සවරතා
රහාතු, හිතං සවරතා රහාතු තුලවිච්චමාදි

සමමුතිපසරසාගත — අක්කකුතු සමසසමමුතිසා හිකවුසස විසස
වනං. න වච්චති, සාසු සමමුති රම සගවරතා දසසනාස
තුලවිච්චමාදි

හිසපසරසාගත. — හිසො රසා මහතාස තුලවිච්චමාදි

සතාමාරතං — තුසාං වසස ආසිකරති, තසස රම සරතා
පාතුරහොසි තුලවිච්චමාදි

අනාඨගගනරණිකා බිහුසු අකච්චපසරසාගතසු දිසසති

නං සථා, උපමං රත කපිසාමි, බමිමං රමා හිකවරෙව රදති
සාමි තුලවිච්චමාදි

සාදරරසං* ව — රදරසතු ගරතා ගගවා බමිමං හිකවුරතා,
තසස ථාසු රහාති, ඵතසස පතිරණසා, සථා රතා ගගවා මත
කර්මසා, තථාපි රතසා වතකපිසාමි, කපසති සමණිතං ආරසා
රො, අමතාතා මණ්ණි අරසථා, කිමරසථා රම බුරබන, රසරසන
රම අරසථා, බහුසකාග් හරතන මතාපජාසති රහාතථි ගගව
රතා, බහුකාග් හිකවරෙව මාතාපිතරෙව පුතතාතා තුලවිච්චමාදි

බිහුසු අකච්චපසරසාගතසු අක්කකුපි සරසාගා සරසාගමිච්චකව
රණිකි රසාරජනබ්බා

වසදදගගනරණිකා විකප්පනසං වාගගනණානුකාසිතසං, රස
කෙවි සමපදනපසරසාගිකා මසා තොපදිසා, රතසං ගගණසං
මිති විකප්පසති

නං සථා, හිකවුසමසසස පතු අසං ගගවා රදසසස පතු අසං
ග්ථා, රවතතසස පතු අසං ගගපති, අරක්කකුසස පතු අසං ලුදු
රසා තුලවිච්චමාදි

කවිවි දුතියාපටිච්ඡජිසතාමාරතංසු ව

“සිලාසනනුථාසපධාරපිහකුබදුභියෙසාසුසර්වකිකපච්චාසුඡ්ඤාපතිගිණ්‍යුබිකතතාතෙවනස්ථාදස්ථාදාමස්ථාලමස්මික්ඛාදරප්පාණිති ගතස්ථකමමති සංසථසමුත්තිසංසතතමාසෙසු ව.” කිමස්මිදං, සිලාසන සස්මනෙ ගනු අපනසනෙ ථා ගතිතිවුතතිමිති සප අසෙකාසෙ ධර ධාරණෙ පිහ ඉච්ඡායං කුබ සොපෙ දුග ජිථි සායං දුගප්පරණෙ ඉසස ඉසසායං උසුප දෙසාවිකරණෙති ඉමෙ සච තදස්ථාවිනං අසෙකසච පසොගෙ රුධි හිංසාසංඤ්ඤා ඉකුබ දසසනබෙකසුභිමෙසං පසොගෙ ව පතිආපුබ්බසස සු සච ඡණ්ඩිමසස ව අනුපතිපුබ්බසස හි පඤ්ඤාතිමසස පුබ්බකතකුතො ව ආපුබ්බසස රූච ඛාතතිං වාචාසමිතිමසසසෙච ව තදසෙච ව කුමසෙච ව අලමසෙච ව අනාදරෙ මසෙකමාතෙ අප්පාණිති ව ගමු ගතිමිහිතිමසස තදස්ථාවකානමසෙකසච කමමති සංස පසං සතෙතිමසස තදස්ථාවකානමසෙකසච පසොගෙ සමුත්තාසෙච ව හිසාසෙච ව සතතමාසෙච ව, තං කාරකං සමපදනසඤ්ඤා හොතිති සුපනස්ථං. චතුපදමිදං. සමපදනගගගණ්ඨිතානු වතතතො, අසොච විගගහො ව සුචිඤ්ඤාසෙච.

බුබුසු සිලාසනෙතනදිති උදගරණති, තස්ථ ව බුබුසුභි බුබු සද්දතො ජිතවිචතාධිකාරමධිතිවි සසදප්පතති. කථා තසසාපසාති සමපසසෙච බුතතතසෙන අනතතරසුතතමධිතිවිමිතා සමපද නසඤ්ඤා කථා වතුසෙචකවචනාදිමිති කතෙ රූපං. ඉතාති වෙ වුතතසදිසාති තච සිලාසනෙ, මම සිලාසනෙති, එස්ථ තච මමාති කුමහාමහසද්දතො වුතතතසෙන වතුසෙචකවචනසචි ගතති. කථා “අමහසස මම. සචිහතතිසස සෙ ; කුමහාමහාතං තසිමසි” ති වතතමාතෙ “තචමම සෙ” ති සචිහතතිතං කුමහාමහ සද්දතං තචමමාදෙසෙ කතෙ රූපාති එස්ථ ති සිලාසනං තාම ථොමනං. වණ්ණකථනං. ගනුතෙ කුසහමෙව, ගනුතෙ මසහ මෙව්නි, එස්ථ කුසහං. මසහතති ඉමාති කුමහාමහසද්දතො වුතත තසෙන වතුසෙචකවචනං. කථා “අමහසස මම. සචිහතතිසස සෙ ; කුමහාමහාතං තසිමසි; තචමම සෙ” ති වතතමාතෙ “කුසහංමසහං වා” ති කුසහංමසහංආදෙසෙ කතෙ රූපාති එස්ථ ව අපනසනං තාම අපලපනං තිබ්බිචතකරණං. සකෘපුතතාතනති සකෘපුතත සද්දතො ථාප්පසොගතතා වුතතතසෙන සමපදනසඤ්ඤා කථා “සමපදනෙ වතුසෙ” ති වතුසෙසාපසාතිසමපසසෙච ‘වතතිව්ජානු පුබ්බිකාසද්දපචතති’ ති කථා ‘බහුච්චි වතතමෙබ් බහුච්චන’ තති බහුච්චනං. කථා “සොසු කතතිකාරලොපෙසු දිස” තති වතත මාතෙ “සුතංතිසු” වෙ” ති දිසෙ කතෙ රූපං. එස්ථ ව උපථාතං තාම උපගමනං. ඉතරං වුතතතසෙන චෙදිතබ්බං. කුසහං සපතෙ, මසහං සපතෙති, එස්ථ කුසහං. මසහතති වුතතතසාතෙව. එස්ථ ව සපනං තාම හොසනස්ථං සච්චකරණං. ධාරප්පසොගෙ, තෙති කුමහසද්දතො වුතතතසෙන සමපදනසඤ්ඤා කථා වතුසෙචක වචනච කථා පදතො පරතො “අමහසස මම. සචිහතතිසස සෙ ; කුමහාමහාතං තසිමසි, පදතො දුතිතාවතුසෙච්ඡස්ස වොතො” ති

[illegible][illegible]

කතෙ රූපං ඉතරං ගෙභා වුත්තමෙව තදන්තෙ, පාරිසුරියාති පාරිසුරියදායකො වුත්තනසෙන චතුරේකවචනං කඛා “ආලප නෙ සි ගසඤ්ඤා; ඉවණ්ණවණ්ණජ්ඣලා” ති වත්තමානෙ “ගෙ ඉත්තික පො” ති පසඤ්ඤා කඛා “ආය චතුරේකවචනසස තු, සතො නාදිත” නති වත්තමානෙ “පතො යා” ති සවිහතතිසස යාදෙසෙ කතෙ රූපං අත්තියාති අත්තියදායකො වුත්තනසෙන සවි හතති. කඛා “ආය චතුරේකවචනසස තු” ති නසසායාදෙසං කඛා සරලොපපකතිසාවාදිමිති කතෙ රූපං ඉතරං සුච්ඤ්ඤා යකතෙව ආසිංසනන්තෙ, ගවතොති භු සහසායමිතිමසස ලබධාතු සඤ්ඤාදියා “වත්තමානෙ මාතනතා” ති අනතපචචසං කඛා “අසංසොගනතසස වුචි කාරිතෙ” ති වත්තමානෙ “අඤ්ඤාසු චෙ” ති වුචිං කඛා “ම අව සරෙ” ති මසාරසස අවාදෙසං කඛා තෙතබ්බං තෙඛා නාමමිච කඛා ගවනතසදායකො වුත්තනසෙන සවිහතති. කඛා නතසදායක නතුබ්‍යපදෙසං කඛා සවිහතතිසස නතුසස තොආදෙසෙ කතෙ රූපං සමවුත්තන්තෙ, මෙති අමසදායකො චතුරේකවචනං කඛා පදතො පරතතා ‘ අමහසස මමං සවි හතතිසස සෙ, නංමමච නවා, තුමහාචනාතං තසිමසි, පදතො දුතියාවතුරේකසිසු චොතො ති වත්තමානෙ “තෙමෙකවචනෙ” ති අමහසදායක සවිහතතිසස මෙආදෙසෙ කතෙ රූපං යානෙති න වුත්තාති, නාති කසානුයොගෙතෙව සුච්ඤ්ඤායකතෙව

අයමිංගෙව යොගෙ ගෙභා අත්තනගණසස කතතතා ආසිංසනති සමුච්චිතිසසතතමිතිවෙති වුත්තනසෙව සිඛෙ සතතරමහසස අත්තනරවිඤ්ඤාපතතො තථලං දසෙසෙනතා අත්තනගණ තාති ආදිමාත තත් සාදරන්තො” තාම උත්තමන්තො චිතතාපති නන්තො වා

අනෙකසත්තතා නිපාතාතං වගහගණසස ව නිපාතතතා තථ ලං දසෙසෙනතා වගහගණං විකප්පතතො වාතාගණනුකඩිති න ත්තති ආත අසමපනෙත්තන්තො, වගහගණං අත්තනරවිකප්පති ත්තස අත්තනරසුතත වාගහගණසසාතසනාත්තති තෙන ව ‘ චිතතිසා විභුතසො ති ඵත්ත කමමසඤ්ඤාපි ගවති සෙසං වුත්ති යං වුත්තනසෙනෙව සුච්ඤ්ඤායමිති න විචාරිතං.

- 280 සොධාරණ නගමාසාසං.
- සො ආධාරණ, නං ඛනාසසඤ්ඤාං ගතාති
- සොධාරණ චතුර්විධො ඛනපිටකා ඛනපිටකො චෙසපිටකා සාමිපිටකා වාති
- නතං ඛනපිටකා නාම —පලෙසු පිරං, තිලෙසු තෙලං, උච්ඡුරංසා
- ඛනපිටකො —සමිසබ්බා ග්‍රාමා සසති, ආසරෙහ උපවිට්ඨා සරබ්බා

රචසසිරසා — හුමිසු මනුසා වරන්ති, අනන්තරොක්ඛ වාසු වා සහති, ආකාරස සතුණ් සකුච්ඡාති

සාමිපිරසා — වරන් හනුමරොන් වරන්ති, ගබ්භාස රසාරසා නිමසති, වරජ භාරව් දුසසතති, සාවනසිසං පිහරති රජන වරන්

ඛනාසම්මවරන්ත කවරන්ති? “ඛනාරස සහනම්”

“රසාධාරණ නමොකාසං” කීමැස්විදො, රසා ආධාරණ, නං කාර කං ඛනාසසඤ්ඤාං හොතිති ඤාපනස්මි වතුප්පදම්දො අහො පුට්ඨෙඤ්ඤාසෙකව යථා හි දබ්බානං පතිථා ඛනාසොති පුට්ඨති, තථායමි සතතුකමුච්ඡානං කිරිසාය පතිථිතතා ඛනාසොති පුත්තං. ඉධාපි එකවචනනිද්දෙසො ව ඛනාසසස කාරකතා ව හෙථා පුත්ත නයෙන උපපරිකම්භබ්බා තසස වතුබ්බිධතා පුත්තියං. පුත්ත නයෙනාවගනබ්බා

ජලෙසු ධිරන්ති ආදිති උද්ගරණති, තත් ව ජලෙසුති ජලසඤ්ඤා හො ජිනවචනාධිකාරමධිතිවව පුත්තනසෙන සංදුස්සතති. කථා තසසාප්පතිසම්ප්පසබ්බෙහ ඉමිනා ඛනාසසඤ්ඤාං කථා “ඛනාසෙ සහනම්” ති සතතුමිසුච්ඡවනං කථා “සුභිඤ්ඤාමො එ” ති අකාරස්ස එතෙන කතෙ රූපං. ඉතරුති පුට්ඨෙඤ්ඤාසති පරිසබ්බසති පරිසබ්බසඤ්ඤා පුත්තනසෙන සතරමොක්ඛවචනං කථා “අනො තෙන, රසො වා, සබ්බිසොතිනමාඑ” ති වත්තමානෙ “සමි සම්පිනනං වා” ති සමිච්චනසස එකාරදෙසං කථා සරලොපපකති භාවාදිමිති කතෙ රූපං. ගබ්භාසනති ගබ්භසඤ්ඤාහො “ඉස්සිසමතො ආප්පවිබ්බො” ති ආප්පවචනං කථා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ ගබ්භාසඤ්ඤා පුත්තනසෙන සමිච්චනං කථා “ආලප නෙ සි ගසඤ්ඤා, තෙ ඉස්සිමා පො” ති වත්තමානෙ “ආ සො” ති සසඤ්ඤාං කථා “සපතො සමි. සං වා” ති සමිච්චනසස සමාදෙසෙ කතෙ රූපං. ගාතෙස්මින පුත්තනති, තාති සබ්බාති තියානුසොගෙන පුට්ඨෙඤ්ඤාසතෙව

ඉධ පන සතතුකමමානං කිරිසාය පතිථිතතා තෙසංසෙවොකා සසඤ්ඤාය හවිතබ්බං, අථ කථං ජෙතවනාදිනමොකාසසඤ්ඤාති ලොකියානමසිලකම්භාකාරවරසෙන ලොකාහිමතවසෙන හි සඤ්ඤාසොභා සිජ්ඣන්ති, ලොකියා ව සතතුකමමානං කිරිසායාධාරක තෙතන ජෙතවනාදිති සමසිග්ගජන්ති, න පන කතතුකමමාති, තෙ සව තෙතාකාරනසිමතභාවො ජෙතවනාදිනං සතනමිතිද්දෙස කරණතො විඤ්ඤායති, කතතුකමමානං වා සතිපි කිරිසායාධාරක තෙත “සං කරෙති තං. සමිමි, රසා කරෙති සකතතා ති පුත්තනතා ඛනාසසඤ්ඤාං බාබෙඨා කතතුකමමසඤ්ඤාව හොනති, විසිථි විසසා හි තාති යදි පනාධාරසස ඛනාසසඤ්ඤා කථං? ‘සාසනෙ වසති, රූපෙ සඤ්ඤා, පාපස්මි රමති මනො ධම්මෙ ධිතා සමණ්ඩ්‍රාහවණ, අභිධම්මෙ තිකුභසඤ්ඤාපි මුගහති’ තාදිසු සාස නාදිනමොකාසසඤ්ඤා, න හෙතෙ මුඛධාරණතා වාසාදිනං, නාපි

කිරිසාසනනිසසානං සමභද්දිනං කිරිසාධාරණවාරෙන ආධාර
තාස විශාසුසංකොති. සම්මමෙවෙනං, අභිසි කිරිසං පටිච්ච සො
ආධාරතාස අධිපොතො, සො ඔක්කාසසංකොසු හොතිති සුත්තයො
සාච ආධාරතා ලොකිකප්පසොගදසසනතො විඤ්ඤාසෙන; තසෙදා
වුත්තං නොති, ලොකොති සසාධාරතාවො කිරිසම්මට්ඨි අධිපො
තො, තසෙසාසාසසංකොසු භවති, සා වාධාරතාචෙතාධිපොතො
“ඔක්කාසෙ සත්තම්” ති වුත්තසත්තම්දසසනතො විශාසුසති, තදෙව
මෙතසාසාසි කිරිසං පටිච්චාධාරතාවං. ඉති එත්තකෙසෙව සද්දසෙ
විඤ්ඤාතෙ. කථාච්චතසාධාරතාවො කිරිසං පටිච්චාති. පච්ඡා
සුත්තිවිත්තාසං සසස සථාසම්මාචත්තධාරතාවො, තසස තථාච්චති
පෙතඔබ්බා. සත්ති හි ‘සියො ඔගගමි ඔක්කාසො’ති ආදිසු වුමා
තො එව කිරිසං පටිච්චාධාරතාවො සමභවති, තසස තථාධාර
තාවො විඤ්ඤාසෙන. සත්ති ආ ‘කපෙ සෙති, ථාලිසං සෙති’ති
ආදිසු කතාසමමානං. කිරිසාසනනිසසානං ධාරණතො ආධාර
තාවො කිරිසං පටිච්ච සමභවති, තසස තථාච්චසම්මට්ඨි. ඉත ආ
සාසෙන විසඟිතාසු සථාධාරතාවො සමභවති, තසස තථාච්චසම්
මිසතු* සො හි සසාසෙනො,† සො තසස නිසසොති ලොකෙ
සාසවා තථා හි; රුක්කත්තං බ්‍රාහ්මණවුපලබ්ධතො වත්තරෙහි
භවති ‘රුක්කභිසිසොතොසං බ්‍රාහ්මණො’ති, එවිච්චාසි සමණස
වාසො පරිසෙතිපටිපත්තිපටිච්චසම්මාතසස සාසතසසාසෙනොති
සාසතො සමණසම්මානිතො වාසසාධාරෙහි වච්චසම්මට්ඨි. ‘රුපෙ
සඤ්ඤා, පාපසං රමෙති මොතො’ තදි සම්මි සො සංකොදිතො
විසසොති.‡ පටිපත්තිපෙත රුපාදරො, තෙතො නෙ තෙසමධාර
තාවො වච්චසම්මට්ඨි. ‘ඔබ්බෙ සිතා’ති එසති ආ භාසාසසති,
අපෙතසත්තො ධාතුතො. තෙතොසමෙතිසො; ඔබ්බෙ සත්තොති.
තදෙවං සසස සථාධාරතාවො සමභවති, තසස තථාච්චසම්මෙ
තෙති, පච්චිසෙනති.

තථාසං නිසමො කතාසමමානං. කිරිසාසනනිසසානං ධාරණ
තො ආධාරෙහි කිරිසං පටිච්චාති භවතෙවං, සා එතො සසම්මිතා
කිරිසා, තාස සමිතො. කථාමොසසත්තං. තො සථා; ‘දුද්ධි
වුමස භවතො සාචසං භවතං. උපදිතං, පුබ්බෙ නිවාසෙ
අනුසරති, එමල පටිසංඝාපි, සද්දෙව පතති’ තදිසු, තසති භව
තාදිතො කතාසමමානො ආධාරෙහිවිසිතො සාචසොදිතො කථාසඤ්ඤා
භවතෙවෙති. සම්ම, සද්ද ආ සාචසොදරො භවතාදිතො කතාසම
පාසරෙහිවිසිතො, තද්ද භවතොව කථාසඤ්ඤා සාචසොදිතො.
සද්ද ආ තෙසං භවතාදිතිසං විසසොතිසොතො, තද්ද පාපසං
රමෙතිතදිසෙව කිවු, තෙතොසසසත්තො හ භවතො. දුර්ථො
තො හි කාරතාති භවති, තථා හි; ‘විලාසතා නිග්ගමි තෙතෙ

* විසසොද, පිටල

† සද්දෙතො, පිටල

‡ සඤ්ඤාදිතො පටිපා විසසොති, පිටල

§ එසති සං භාසා සෙති, පිටල

| රමෙතිතදිසෙව තෙතො සද්ද, පිටල

කමං කරෙති, ඡහං කරෙති, රථං කරෙති, චන්ද්‍රං කරෙති, රූපං පසාති, සද්දං සුණංති, කණ්ඩකං මද්දති, විසං ගිලති.

කමමිධිතෙන කමරෙඨා? — “කමමරෙඨා දුතියා.”

“යං කරෙති තං කමමි.” කිමකිමිදං, යං වා කරෙති, යං වා පසාති, යං වා සුණංති, තං කාරකං කමමිසඤ්ඤං භොතිති ඤාපනස්මි. චතුස්සද්ධිදං. වාග්ගතභණ්ඩිකානුවත්තතො, අභො සුචිඤ්ඤායොප කමමනති ගරුසඤ්ඤාකරණං කරිසෙති කමමනති අනුත්ථසඤ්ඤායොප කාරකසභාවපරිදිපනස්මි.

රථං කරෙතිතාදීති උද්ගතරණති, තනි ව රථනති රථසඤ්ඤායොපසුප්පතති. කතං තසාප්පාතිගමප්පසංඛිත ඉමිතං කමමිසඤ්ඤං කතං “කමමරෙඨා දුතියා” ති දුතියෙකවචනං. කතං සරලොපපකතිභාවාදිමති කතොරූපං. ඉතර්ගති සුචිඤ්ඤායොප ඉධ පන සද්ධි කරෙති, තද් රථනතාසිලපිඤ්ඤං න සකසා, සද්ධි පන සියං කරෙති තාසිධායං* න සකසා අසතසංගි රථනති වොභාරසං සුත්තතො රථසං ව කාරණභාවතො කමිමිදං පට්ටිතබ්බං රථං කරෙතිති. නිප්පාදෙතබ්බසංගි නිප්පතතසංගි වොභාරසමභවා තථා හි; ‘පචං වාසති, ඔදනං පචති’ තාදිතං සසිං, සසිං යමිති යමිති නිප්පාදෙති, තං තං බ්‍රහ්මසංගිසඤ්ඤාව කතං වොභාරෙති දිසති. තංගා අසප්පථමිතොගරිතං ඉද්ධිමි කරිසමානං. බ්‍රහ්මසංගි වා විසපරිකප්පෙතං බ්‍රහ්මසංගි දඨබ්බතති. සද්දසංගි පන ‘රූපං පසාති’ සද්දං සුණංති, කණ්ඩකං මද්දති, විසං ගිලති’ තාදිසු කමමිසඤ්ඤායොප න භවිතබ්බං, දසසංගිති කතානුමාපාරභූතෙති රූපාදිතං විසසංගි කරිසමානසංගි සසං කසංගි අතිසංගසංගිවා, යෙන දසසංගි දිතං රූපාදිවිසසංගිතං භවෙසං තනුව දසසංගිති රූපාදිතං විසසංගිවාපනති සිත්තංගිති තතන, යතො විසසංගිවාපනති තා වෙසං ඉද්ධිසංගිති සමබ්බිතමනං, තච පථමභූමිවිසසංගිතෙ තසිං භද්‍රපථතෙ දසසංගිති සජ්ජායනතිති

සච්චමෙතං සභාවිචිතතං ඉද්ධිපන අනුපපරිකාතිවා ලොකාති මතං ලොකාතිමතවිසසංගිව සද්දප්පිපතති තථා හි; පථමමිවිඤ්ඤායො විසසංගි සමුපජ්ජතසු දසසංගිදිසු ඤාතොච භවතිතාතො දසසංගිතිමිතාමිවාරිතං, ඤාතත්වලමොභෙදමභවිසසංගි, දසසංගිති පතෙතා විසසංගි, තතො සිධි, කමමිසඤ්ඤාති විචාරණං කතං. ඉධ පන ධර්මසමතො විභතභෙදසංගිවරණතො පතිතං පටිසම්භවතො කිමතා මහාසච්චායනානෙරෙන තං සබ්බං පරිවරෙත්ති අනුගාරවිසසංගිවාග්ගතභණ්ඩිකාතො “යං කරෙති තං කමමි” නති වුත්තං. භොගානුමානතිසං ‘යං වා කරෙති’ තාදි.

283. යො කරෙති සංගතා.

යො කරෙති, යො සංගතසඤ්ඤා භොති

අභිතා දරණි හරණ, ගරුලෙභ හරණ නාගරා, වුරෙහි සිරිතා,
වාරණ, උපගුරුහරණ බරණ මාරණ

කතනු ද්‍රව්‍යවරණ කවරණ? “කතනු ව.”

“යො කරණි කතනා.” කීමට්ටිද, යො කරණි, යො කතනු
සඳහා යොගිති සුපතනි. වතුපද්‍රව්‍යද. අනෙකු සුවිඤ්ඤා
සෙව. ඉති ව ගරුපද්‍රව්‍යකරණ කරණිති කතනාති අනෙකු
සඳහා සාරකතනවර්ධිතනි. සමබ්‍රහ්මි කිරිසොපතිසා
යනා සාරකතන සත්ව ප්‍රානව. වුරුහරණ, සථා ‘ගුරුහරණ, රුප
රුපං පද්‍රව්‍ය’ නති ආදිපු විසිතිහරණ ගුණදරණ විඤ්ඤාසෙන,
එවං සමබ්‍රහ්මකතනමාධානෙ යො සප්තධානො, යො කතනා
තාමාති ද්‍රව්‍යවරණ.

අභිතා දරණිහරණි උද්ගරණි, තනි ව අභිතාති අභි
සද්දරණා සප්තතනි. කතනා තසාපාතිසමසප්ත ඉතිතා
කතනුසඳහා කතන “කරණ තනිසා” ති වතුමානෙ “කතනර්
වෙ” ති තනිසෙකවර්තන කතන රුපං. ගරුලෙභාති එනි
“අනෙකු කතන” ති එනාදෙසොව විසෙසො ඉතනති වුරුහරණ
කතන

ඉතාතිතිපරිනතවතු කිරිසොපතිපරිනතනි සවනා සාධනමිති
සසානා වර්තනති, සමපන අවිජ්ජාතසරුපනා කිරිසොපතන
නසමපතනාසඳහා, නං කතං සාධනං පියා, සද්‍රව්‍යං න සාධනං,
තදනෙතන නිප්පාදිසමානාපි කිරිසා න සමතවතිති තනි සාමා
සාධනතාවපවිපාදනමනනි, අනෙකු තද්විපකවිත. වාසසොගා
රණං තවෙසා, තං සථා; ‘ජයනෙ සඳහායො, සමිති තොති
සමාගරො’ ති, සෙනා ජයනෙති සද්දසා අසමිතො සරුපං පවි
ලතනිති, න ව සෙනා* සරුපවිලාසො සුජ්ජති පනෙව තසා
පවිලබ්ධසරුපනා, තදෙවං සසා සරුපද්‍රව්‍ය වුරුහරණ, තං කතං.
විජ්ජනිති සසානා වර්තන, අවිජ්ජාතව තං කතං කිරිසා කතනු
තාවං සාති, අසනාර් ව තනි. කතං “යො කරණි කතනා” ති
කතනුසඳහා පවිලතනිති. ඉති පතාපරෙ එවං වර්තනනි;
සතතිරුපෙ සිතසා බ්‍රහ්මරුපතමනං ජයති, තනෙතන තදෙව ජය
නෙ ඉති. තනසා සද්දති සතතිරුපං, න තං ජයන, සථ ජය
නෙ බ්‍රහ්මරුපං, තං තනෙව සතතිරුපනනි, කතං අවිජ්ජා
තසා ජයති, සද්දපනෙවං තෙසමිතිසොසා පියා, සද්‍රව්‍යං තං
ජයන, තද්‍රව්‍ය සතතිරුපාපිතාගෙනෙව පරිවර්තනි, න වාසිතා
ගෙන ගතිතං ‘සවිතො පනො විස’ සතතිරුපනො බ්‍රහ්මරුප
මඤ්ඤා පියා, සද්දති සතතිරුපනො බ්‍රහ්මරුපං අනන්තරසුත
මෙව ජයනෙ, තද්‍රව්‍ය සතතිරුපවිලකවිජ්ජව බ්‍රහ්මරුපං තවෙසා,
න වෙවං, අනෙකු සතතිරුපාපිතාගෙන බ්‍රහ්මරුපසා සමතවනෙ,
පරිලබ්ධනො අනෙකුතෙ විඤ්ඤාතෙ සතතිරුපසා මතවල

සාපි පභව ධිතිසමභවා විජ්ජමානොව ජයතිති, නං තෙසං මති මනනමෙව, තත්ථ භවතමපාතිවාරිතමෙතං සතාවස්ථාසං අවිජ්ජ මානමෙව බ්‍රහ්මරූපං උත්තරකාලමුපජයතිති එතනාවතා වාමනාසං පයොජනං, තස්ස තු බ්‍රහ්මරූපස්ස සතරූපවිභාගෙන නිබ්බතති සියා, තද්ද කථමිදමුපසුජ්ජති, සතරූපතො අනඤ්ඤ තනං බ්‍රහ්මරූපස්ස, එතනාවතා ව සතරූපතො බ්‍රහ්මරූපමන ඤ්ඤනති න සකකා පටිඤ්ඤං කාතුං, කථං භි නාම සතරූපෙ ධිතෙ පච්ජි පච්චසන්නරතො ජයමානං බ්‍රහ්මරූපං තතො අඤ්ඤං න භවෙය්‍යං, අපි ච අගමෙව තෙසං ද්‍රෙණො, යෙ එවං වදනති සතරූපෙ ධිතෙ බ්‍රහ්මරූපමුපජයතිති, තදෙවමවිජ්ජ මානස්ස සංයොගස්ස ජයියා කතතුභාවානුප්පතතිතො සංයොගො ජයතිති පදවසමසමබ්බං සියාති, එවං හොති සමාගමොත්තදීති, චූළවතෙ, තෙව පරමත්ථවසෙන සද්දප්පයොගො, ලොකසමෙකත ධිතො හි සද්දප්පයොගො, ලොකො හි සංයොගො ජයතිති වතනා, පඨමමෙව අඤ්ඤාඤ්ඤාභිමුඛමත්ථවසත්ත්වප්‍රප්‍රබහතෙ, එතනා වතා වස්ස සංයොගමුඛි සජ්ජයති, තස්සෙද්දති චූළිකං පඨඨිතස්ස විජ්ජමානස්සව ගතිතස්ස උත්තරකාලභාවිතියා ජයතිකිරියාස කතතුභාවමාගමිම සද්දප්පයොගං කතෙති සඤ්ඤාභො ජයති ඉති, තදෙවං සබ්බත්ථ ජයමානස්ස පඨමාවස්ථාමනාදස්සනතො මුඛිමති විජ්ජමානස්සව පඨඨිතස්ස උත්තරකාලභාවිතියා ජයති කිරියාස කතතුභාවො ලබිතභවෙති, භවතොව සඤ්ඤාභො ජයතිතදීප්‍ර කතතුසඤ්ඤාති භවතෙව, අභාවො හොතිතදීප්‍ර කථමසතො සාධනභාවොති. ලොකාතිමතවසෙන, අවිජ්ජමාන මපි භි ලොකො විජ්ජමානං විය මඤ්ඤති; අඤ්ඤාථාසං ගච්ඡාමිති වොඤ්ඤාභාවොව සියා න භි රූපාරූපසන්නාතවිතිමිමුත්තොහං සද්දාභිධෙය්‍යෙ පදස්ථො සමභවති, නාපි නාමරූපධම්මානං පරමස්ථතො ථාතතිසජ්ජදිකිරියා සමභවති, යදි භි සියා අබ්‍රහ්මාර නාව ධම්මානං භිසතෙ, ‡ අපි තු බලු තථා තථා පවතො ධමෙම පච්චව ලොකපරිසරවසෙන වොඤ්ඤාසංසිඛි ‘කණ්ණාවතතිති සිඛා ගච්ඡති’ ති., යථා, තදෙවං කිරියාකාරකසමබ්බාසය ලොක සමමුතිසිඛිතො ලොකස්ස ව සසවිසාරොදුමිරපුප්ඵාභංපුප්ඵා භාවාදිසද්දාභිධෙය්‍යස්ස පදස්ථස්ස † තථා විකප්පනතො කිමිති සාධ නතා න භවෙය්‍යං, අඤ්ඤාථා සසවිසාරොදිලිඛිතානං ලිඛිතස්සෙව වාභාවා|| “ලිඛිතස්ස පඨමා” ති පඨමාපි න භවෙය්‍යං, කා කථෙ තත්තං, තෙනෙව ච සිජ්ඣති ‘තරුණං වනං’ වතුරඛිති සෙනා අභිඛිතො මහො කාසාවධාරිතා** විවිධරූපිරදෙහප්පභාසමු ජ්ජසිරිතා ලොකමතිවරතා භගවතා විය සඤ්ඤාපුරුෂිතා

* සතති, වරමෙ † වරිස්ථක, සිහල
 ‡ සියොථ, වරමෙ ‡ උදුමිරපුප්ඵාභංපුප්ඵාභාවාදිසද්දාභිධෙය්‍යස්ස, සිහල
 | සසවිසාරොදිලිඛිතස්සෙව වාභාවා, වරමෙ ‡ තරුණං වා වජ්ජනං, සිහල
 ** කාසාවධාරිතා විවිධරූපිකං වතං අබ්‍රහ්මවිජ්ජිතොව අබ්‍රහ්මාසතති තාපි කාසාවධාරිතා, සිහල

විජ්ජුක්ඛ්‍යාලප්පිතිකුචාසාවතබ්බෙති සමාරිතා හෙමාවලෙකලොකො
නිව්චුසසවසොභො චිස සතතං අච්ඡරිකඛ්‍යො චිස ච ආසි පුරුකි
ආදි, න භි පරමස්තො තරුචිතිච්ඡිතං වතං අඛිතිතිච්ඡිතං ව
අඛිතිකා සතති, තාපි කාසාවධාරිතා විවිධරුචිරදෙහප්පසාසුච්ඡ
ලපිතිතා ලොකමිතිවරතා හගවතා චිස සඤ්ඤාසුරුතිතා විජ්ජුක්ඛ
ප්පිතිකුචාසාවතබ්බෙති සමාරිතා හෙමාවලෙක ලොකො නිව්ච.
උසසවෙ නිසොජ්ජොතිතිමච්ඡරිකඛ්‍යොතිති පාපිතො ආසි
පුරු., පරමස්තො තාදිසසෙව හෙමාවලසාසාසා වචනතො
වචනකාර. ඔතරති සද්ධසාවසො තාදිසො හෙමාවලො න
සචතවති, කථං තසෙසාවමිති? යො සබ්බෙහිවොපවාතමෙව
මිතිච්ඡපසුච්ඡති, කථං කාමොපමෙසංසරුපසිරිසාසුරුතිසසා
විවිධා හවතතිති සථා හවෙත් රුපවාති වුතෙක සිද්ධිසො හව
චෙති පුභො සසා හොරුපං පුච්ඡිතං, තසෙසව. වදෙසා, හො
චිස හවචෙති; විඤ්ඤාතපරුපො භි හොතොවො අවිඤ්ඤාත
සරුපසා රුපාතිසසප්පසාසෙව සමෙහො හොති, තථා ධිප්පසල
දලමිතිලොවතං සබ්බසද්ධා ධම්මරුචි චිස ව ධම්මසෙසාවති ධම්ම
දෙසෙතිති ආදිපු න වෙත හවතො*ධිප්පසෙසොසෙවස
රුපාතිසසසමාදෙසො විදිතපරුපො හෙමාවලො සමතවති, සම
තිදිසොධිප්පසො සිසා, සොසං හගවා කාසාවධාරි විවිධරුචිර
දෙහප්පසාසුච්ඡලපිති ලොකමිතිවාරි හෙමාවලො චිස සඤ්ඤා
සුරුති විජ්ජුක්ඛ්‍යාලප්පිතිකුචාසාවතබ්බො වරතො විඤ්ඤාසතිති.
එවමිතිතසා නිව්චුසසවසංසොතාදිසමාධිප්පසාසෙවසෙව හෙමා
වති. න වෙව. සත්තාවතං නංසෙවතො හගවතිසෙව හෙමා
වලාදිසෙසො සුච්ඡපතති, පිසො මාතවතොති ආදිපු චිස., තහො
සුලාසිසරුතාසමතවතො කාසාවධාරිසාදිසෙසොති සත්තතො
සමතවතිති. 'ධිප්පසලදලමිති ලොවත' නති ආදිපු චිස හෙද
තිබ්බිකසෙසව සද්ධස පුග්ගතතොති උච්චතො; කෙත සවිතො
උපමාතොසමෙසාසාසිසොසො, කිවාපෙති උපමාතො ඉච්ඡසෙසො
දිසසති., අථ සිතති වෙ, සුච්ඡෙතො, අථ කා සා සුච්ඡෙතො,
සසථ වතො එවං දසෙසති, ඊදිසං නාමෙදං වසු කසසව අසදිසං
වසුච්ඡිතතසෙස හිතතමි, එකමිතිවොපවාති විඛිතතවුචිතො,
තහො වෙත සො සො හගවා වුග්ගසාසො, සො වුග්ගසාසාර
හෙමාවලොති විඤ්ඤාසති විඛිතතවුචිතොති. තහොසං හෙමාව
ලාදිසෙසො හගවතිසෙව තිරුප්පො විඛිතතවුචි. පටිච්චෙති.
කාසාවධාරිසාදිසෙසොති සුලාසිසරුතො සමතවතිසෙව හෙමාව
ලොති ආදිසත්තසොසො. හවචෙති. භෙදතිබ්බිකසෙසව
සද්ධසො පමාතොසමෙසාසමාධිප්පසාසෙව සො සොසොහොති වෙ,
සුච්ඡෙතොතිදිපතො, සෙවමිති ඉච්ඡසෙසො සදිසො දිසෙති,

* හා වෙළුම් සහතිකයා, පිටපත් † වංශයා සැසඳීම

‡ ဆေးစစ်မှု၊ ဆေးကုသမှု၊ စစ်ဆေးမှု၊ စစ်ဆေးမှု

තථෙව සමුපෙක්ඛිතතං, අනෙකස්මිං භි භිජාතාති තදෙවං
සබ්බිකෙව ලොකසබ්බෙකතො වොභාරසංසිඛි ආග වං—

“සබ්බෙකතවචනං සච්චං ලොකසමුත්තිකාරණ” නති ආදි

184 සො කාරෙති සහෙතු

සො කතාරං කාරෙති, සො හෙතුසංඝයාදි රහාති කතතා ව
සො පුරිසො නං පුරිසං කමමං කාරෙති සො පුරිසො නෙත
පුරිසෙන නස්ස පුරිසස්ස කමමං කාරෙති

එවං භාරෙති, පාරෙති, පාවෙති, ධාරෙති

හෙතු ඉව්වෙනෙත කමයො? “ධාතුති ඛණ භසණපෙණසසා
කායිනාති හෙතෙසො”

“සො කාරෙති සහෙතු” කීමත්ථිදං, සො කතාරං කාරෙති,
සො හෙතෙසංඝොදි හොති, කතතුසංඝොදි වෙති සද්දපනස්මිං වතු
පද්ධතියං කතතුසංඝොදි මිත්තානුචිතතො, අනෙකං පුරිසොදෙසංව

සො පුරිසො නං පුරිසං කමමං කාරෙතිතදිති උද්භරණති,
තස්මිං සො පුරිසොතිදං පඨමාවසෙත වුතතං තෙවෙත්ථිති*
කතතුසංඝොදි සමභවා “කතාරි වෙ” ති තතිසංස භවිතබ්බිතති
න, තස්මිං කතතුසංස කිප්පව්වසෙතාභිතිතතතා, අභිතිතස්ස ව පුත
වචනෙ පසොජතාතාවා තථා හි සද්ද පන යස්මිං කමමයො
කතතුසංස ව සෙත කෙතවි විභතතිප්පව්වසෙතාභිතිතො, තද්
සථා ‘කමං කාරෙති තදිසු කමමස්ස දුකිසංස විභතතිසංසිතිත
තතා පුත දුකිසංසිතතති න හොති, තථා නස්මිං දුකිසංසිතිසං
විභතතිසංස න හොති, අතතතා විභතතිසංසස්මිං සසංසාතාවා
තං සථා, ‘භුතොදෙතො දෙවදතොත, භොතොබ්බො, හොජති
සො, හොජෙත්’ භුතොදෙතො දෙවදතොතාති ආදිසු “භාවක
මෙමසු ත, භාවකමෙමසු තබ්බාතිසං, භොත වෙ” ති තප්පව්වසාදි
තං කමමති සමභවතතා න දුකිසංසිතතති හොති, ලිඛිතස්මිං තමස
තාපෙක්ඛිතා පඨමාව, තථා ‘භුජෙතෙ ඔදතො භවතා’ ති ආදිසු
“අතතතොපද්ධති භාවෙ ව කමමති ති තෙවිභතතිසං කමමති
සමභවතතා ‘භාවංචිතො දෙවදතො, ගව්ජති භාවං දෙව
දතො’ ති ආදිසු ව “බුධගමාදිසො කතාරි, කතාරි පරස්සපද”
නති තප්පව්වසාදිතං කතාරි සමභවතතා වුතතතෙත පඨමාව
නසු ව සථා භුජෙතෙති ආදිසු “අතතතොපද්ධති භාවෙ ව කමම
ති” ති තෙවිභතතිසං කමමති සමභවෙ සතිපි “භාවකමෙමසු
සො” ති කමමති සප්පව්වසො සමභවති, තථා ඉධාපි භවිතබ්බි
තති න, තස්මිං සප්පව්වසො කමමත්ථාවතො එකසෙසව්වසං විතති
තතුං වචනෙ පසොජතාතාවා, එවං සතො කසමා භාවකමමනා
ගණං කතතති වෙ, භාවකමමිසෙස සප්පව්වසො හොතිති සප්ප

විවෙච්ඡයනාච්චරිදීපනන්තිං තෙන කම්මසාතනති ටෙව, රූපසංසිඛි නනිධාපි කම්මකථානුච්ඡෙදෙහෙහෙවිතබ්බෙවොති න හෙමිා විස රූපසංසිඛිසාභාවා විසුං වතාබ්බස්ස ට අත්ථිච්ඡෙදසසාතාවතො තං පුරිසනති එත්ථ පන කිං පඤ්ඤාපඤ්ඤාපාරං පටිච්ච කම්මසඤ්ඤා භවති, අථ සමාපාරං පටිච්ච කතභුසඤ්ඤාති* බලවතරතතා කම්මසඤ්ඤාය භවිතබ්බිං, එත්ථ හි කම්මකාටො පධානභුතපඤ්ඤාපඤ්ඤාපාරසම්බන්ධිතාය පධානො, ඉතඤ්ඤා භුණ්ඤානසමාපාර සම්බන්ධිතාය උපසර්ජනිභුතො, න ට නෙසු පධානො පඤ්ඤාපඤ්ඤාපාරො, යදී හි භුණ්ඤානො පඤ්ඤාපාරො පධානසනතිස්සිතමපනිස කාරිසං සන්ධිකිතං කාරිතවුපථිපෙති, තථා ට සති එලුරූපෙන පධානොපඤ්ඤා කතො භවෙත්ථ, න ට භුණ්ඤානං පකස්සධානොපඤ්ඤා නාම, යතො පධානො පකස්ස සංවග්ගතො භුණ්, පධානොපඤ්ඤාපාරො කුරුමානා භුණ්ඤානමිව පජ්ඣෙත්ථ, තතො පධානභුතපඤ්ඤාපඤ්ඤාපාරතිබ්බිතා කම්මතාවසම්පජ්ජති, තත්ථ ට “භතිවුච්ඡි = පෙ = කාරිතෙ වා” හි විකප්පන උග්ගා භවති, සති හි සිඛෙ තදත්ථිස්ස වට්ඨං, තෙතෙව හෙති තෙන පුරිසෙනති භවතිච්ච.

¹ රෙනවං පිවරෙන සාර්ඝසං, බ්‍රහ්ම ගතවිං සුසාවතීං,
සධිතාමිං ඔතරිතීංහ පිතතාදං තදී සුරො,

සාවිත්‍රී: ගතවා පිණිස වරකි, ගාමි: ගතවා පිණිස, සාවිත්‍රී: ගතවා අගමැති' කී අදිප්ත කථා කමමගා පමනවති තනි ගි ගමනාදි නිදහසකා ගුණගුණාති, දුගුණාති ව නිබ්බේසකතා පබානගුණාති, ගොසු ව පබානසනනිසිසිතෙතවිසිතාගමනබ්බිතා, තුසාවිසිසාගුණිතමොසාසාපාදානතා පමනවති, න කමමතා නථාපාදානසුගො නිලොපෙ කමමාසිකරණෙසුති න විගතබ්බි, පාසාද පෙකබ්බිති අදිප්ත පබ්බද කමමාසිකරණතාවසමගමා අගේ ගණදිනමපබානතා පෙකබ්බිනව පබානතා තනනිබ්බි තෙත විසිතා ගමනබ්බිතා වුවමනෙ, දුට්ඨො ගි වසුට්ඨො සිසාසො, සමඤ්ඤාසිසාසො ව විසෙසාසිසාසො ව, තනි සද පුබ්බසාලභාවිතව කිරිසාසාමඤ්ඤාපිසෙසං වුසිසං පභිවසාපෙ නි සද්දසිසිමාරතෙත තදා නසසො සමොතරති කිවෙත් පබානනිබ්බිතං ගමති අපේතරතිබ්බිතනති, සද පත සාර්සක නති අදිප්තතරසාලභාවිතං කිරිසාපිසෙසමතපෙතවිතා පුබ්බ සාලභාවිතං කිරිසාසාමඤ්ඤාපිසෙසවති, තද පච්ඡාසාලභාවිතො කිරිසාපිසෙසසාතපෙතවිතා අපෙතවිතගුණිබ්බිතෙත ව්වි තා ගමනබ්බිතා, සො දෙරසා කවමාපාද්තෙ, සදි ව සිසා පච්ඡාපිප්තතරසාලභාවිකිරිසාසිසවිබ්බිතවිතො පබානසනනි සිසිතෙත ව්විතා; ගමනබ්බිතා තනන, පුබ්බපමනාසිසවිතාර

• පිටිවික, හිංසානි නානාසංයුතී ෭෨෭

† ප්‍රබන්ධාලයාදීහළු උපායරසාලයාදීහළු සිරිතා වරවෙ

‡ සංයුක්තවලට පිහිට

පරිච්ඡේදනසමයෙහි සසස කසසවි අභාවා, න හි අවිඤ්ඤා
තකඛණේ විභතසස විඤ්ඤාතකඛණේයෙව ජීවිතානුසංකාපනා
සුතතං, නාපි තං පුරිසං කමමි. කාරෙතීති ආදියු හෙතුකතභූමිය
යෙසු අණ්ණපාධානවෘත්තං එකපදපරිවර්තනතතා නෙතඛං
භිවනෙන කාරිසසංගතීති ආදියු විය අණ්ණපරිබ්බෙත විධිතා හවි
තඛිතති සකතා වතතු. භිතතපදපරිවර්තනපු පත පවිනා
ඔදනො භුජ්ජනෙ ඉතාදියු උභයාධිපායසස සමිතවතො කදවි
පවිනා ඔදනං භුජ්ජනෙතීති පයොගො සියා, 'නෙතඛං භිවනෙන
කාරිසස' නති ආදියු වියාති වෙ, න ඊදිසසෙසව පයොගසස අභාවා,
න හි කදවිසි පයොගවිවකිණි තාදිසවි පයොගමහිසයොජේ
නති, යථා න කදවිසි නිලාදිසදෙත තනභුණ්ණසමවෙත. පවාදිසම
සමිතපෙතඛිනා සාමඤ්ඤාත්මෙවාපෙතඛිනා නිලානති පයොගං
කනා පවිජා පවොති පයොජෙතති, එවමිදිසෙසු දානෙසු පයො
ගානුරූපනො විසෙසාධිපායොව මතපි කාතබ්බා අඤ්ඤා
සාමඤ්ඤාධිපායො අඤ්ඤාදං හදගුරූපතා, ඉමිනානුපුබ්බිකා හි
සද්දපවිපතනීති.

කාරෙතීති කර කරණිකිමසස ලබ්ධාදාස ඤාදිසස ඉමිනා පවි
ලබ්භෙතුස ඤාදිසස හෙතුකතතුනො සමතවා "ධාතුති ඡේණ්ණ
ණ්ණපෙණ්ණපයා කාරිතාති හෙතෙසෙ" හි ඡේණ්ණවිසතතසස
"කාරිතාතං ඡේණ් ලොප" නති ඡුමහි පුනත "අසංයොගතතසස
වුච්ඡි කාරිතෙ" හි කතවුච්ඡිතො "ධාතුපාවට්ඨෙහි විභතතීසො" හි
තිවිභතතීමහි සතෙ රූපං තසස පුරිසසසාති එය "කුච්ඡි පුභියා
ජ්ඣිතමෙසෙ, තතියාසතතමිතවෙ" හි විතතමානෙ "ජ්ඣි වෙ" හි
තතියෙසෙ ජ්ඣි කාරෙතීතාදීති හර හරණිති වච විසතතියං
වාචායං පච පානෙ ධර ධාරණිකිමස. රූපාදි. යෙමෙති න
වුතතා, තං පුරිච්ඡෙදාදාමෙව.

285. සස වා පරිගහගතා නං සාපි

සස වා පරිගහගතා නං සාමිසඤ්ඤං පොති

අහගතො වුච්ඡං, නස හිකුට්ඨො පමිමංසො, නස හිකුට්ඨො
පතතං, නස හිකුට්ඨො විවරං.

සාපි ඉමිමංගත කවරයා? "සාපිසමි. ජ්ඣි"

"සස වා පරිගහගතා නං සාපි." කිමත්ථිදං, සස වා පරිගහ
ගතා, තං සාපිසඤ්ඤං පොතිති ඤාපතනං. පචපදමිදං. අසෙයා
පුච්චිඤ්ඤායෙව. කිරිසාපිසමිමාභාවා තෙත කාරකතා සමා
වති. එය ව පරිගහගතාති සංසද්දපිට්ඨෙසෙ වුතතා සොති
පරිගහගතාති පරිගහගතාති වුට්ඨි, වාග්ගණ්ණනත්ථ වස
පෙත සාපිසවුතසෙවිපිකාර්ථසවාදිපෙතෙද සධගණ්ණාති, තෙත
සස වා පරිගහගතා, සස වා සාපි, සෙසං වා සමුගොති ආදියා
තෙත අසෙයා සොජෙතබ්බා. සාපිති හරුසඤ්ඤා කරණ.

සඤ්ඤිතො සභාවපරිදීපනස්, සාමිති හි සංසද්දතො සං අස්ස අස්ථිති අසේ “තදස්සස්ථිති වී චෙ” ති වතනමානෙ “දණ්ඩාදිතො ඉකර්” ති ඊජ්ජවට්ඨං කථා “තෙසු වුඛිලොපාගමවිකාරවිපරිතා දෙසා චෙ” ති මජ්ඣේ ඩිතස්ස දිසං කථා අනතස්ස ව මසාර දෙසං කථා තෙනතෙබ්බි නිතෙ සක්ඛපානනාදිමහි කතෙ රූපං.

තස්ස භික්ඛුතොති ආදිති උද්ගරණති, තස්ස භික්ඛුතොති භික්ඛු සද්දතො සක්ඛපානති කථා තුස්සාපාතිසමස්සවෙග ඉමිනා සාමි සඤ්ඤා කථා “සාමිසිං ජට්” ති ජමෙසවට්ඨනං කථා “ආලපතෙ සි ගසසෙඤ්ඤා” ති වතනමානෙ “ඉවණ්ණවණ්ණස්සිලා” ති ලස ඤ්ඤා කථා “කුලිතො සස්ස තො වා” ති සස්ස තොආරෙසෙ කතෙ රූපං අනතතොති එස්ථි ව සවිගතස්ස “අනාතොතො ගිසිමිතානං, තතො ස්වනති” ති වතනමානෙ “සස්ස තො” ති තොආරෙදෙසාව විසෙසො.

ඤා “තෙසං පරමුග්ගසස්සතනිමහි”

“කිමස්ථිදං? තෙසං අපාද්ගතාදිතං ජනනං කාරකානං උග්ගමහි “සමිපතොග්ග සං පරං, තඤ්ඤෙව භොතිති ඤාපනස්, නිසදමිදං “අපස්ථා ව විගගහොව සුචිඤ්ඤෙසෙව

“ගාථි. දෙගතිතාදිති උද්ගරණති. තස්ස ව ගාථිතති ගොසද්ද “තො අපාසකිද්ධාස සමිතවතො අපාද්ගතසඤ්ඤාස ව, දෙගතිතාදි “සාස කමමස්සමිතවතො කමමසඤ්ඤාස ව සමිතවෙ පරතො “ඉමිනා කමමසඤ්ඤා කථා “කමමසේ දුතියා” ති දුතියෙසවට්ඨනං “කථා “ගාථි ටස” ති අභිනිමි “අවමහි වා” ති ගොසද්දස්සාවා “දෙසං කථා සරලොපපකතිභාදිමහි කතෙ රූපං.

“වසුතාති මහුසද්දතො සර්පගමනං පටිච්ච අපාද්ගතසඤ්ඤා “ස ව කිරිසාසාධසතං පටිච්ච කරණසඤ්ඤාස ව සමිතවෙ පර “තසා ඉමිනා කරණසඤ්ඤා කථා “කරණේ තතියා” ති තති “සෙසවට්ඨතෙ කතෙ රූපං

“කංසපාතිසාති කංසපාතිසද්දතො භොජනාපගමනං පටිච්චාපා “දුතියෙසඤ්ඤාස ව භොජනාධාරකතො ඔකාසසඤ්ඤාස ව සමිතවෙ “පරතො ඉමිනා ඔකාසසඤ්ඤා කථා “ඔකාසෙ සතනම්” ති “සතනමාසවට්ඨනව කථා “ආලපතෙ සි ගසසෙඤ්ඤා; ඉවණ්ණ “වණ්ණස්සිලා” ති වතනමානෙ “තෙ ඉන්ධිමා පො” ති පපඤ්ඤා “කථා “ආස වතුණිසවට්ඨනස්ස තු; සතො නාදිත” තති වතන “මාතෙ “පතො සා” ති ස්විට්ඨනස්ස සාරෙදෙසෙ කතෙ රූපං.

“ඉවණ්ණො හි කාරකාති හවහති ගාථි. දෙගතිතාදිසු ගාථා “දිතං කමොදිභා*වත ඉවණ්ණතො අපාද්ගතාපො ව ත සමි “ජුති. තථා හි, විලාහසා නිග්ගමි තොරෙ පසාසතිති වුතො “තොරෙසා ඩිතාපෙත්ති කථා විලාහසාසසාසාසතා අභිමතව “ස තතිතිතා, තථා විලාහසාස තදවසවස්ස ව තොරෙසා අරහද “වසෙත ගතෙති තාපි කතතුතා සමිතවිසති, තථා විලාහසෙ

“තෙජෝ පක්‍යාසනීති වුතො වුතනතසෙන අපාද්‍යනතා වා කතතු
 “තා වා න සමතාවිසති, තාං වලාභකො පක්‍යාසනීති වුතො තෙද
 “සතතිස්සිතාපාද්‍යනාඛිකරණතා වා නිවහනනීති නිවෙකොසෙව
 “බලිවද්දො යද සසංගච්ඡති, තමඤ්ඤාදි, තස්සිඤ්ඤාදි බලේ
 “පසසති, අඵලඤ්ඤා තෙතෙව යාති, අපරෙ නස්ස තිණං දදුති,
 “තස්ස සර්රතො සෙදු තිපතනති, විතාණං තස්ස සනතකං,
 “තස්ස පුරිසො උපවිසො, ඉතරෙ තං නිවතොතකාමො ආලි
 “පති, තදු එකකමිණෙසෙව වතනාගෙ ගවනති, බලිවද්දො ගච්ඡ
 “ති, බලිවද්දො පස්සාමි, බලිවද්දො යාති, බලිවද්දො දීයතො,
 “බලිවද්දො නිපතනති, බලිවද්දො විසාණං, බලිවද්දො උප
 “විසො, භො බලිවද්දො තිඨාති, එවමෙකස්ස එකකමිණෙසෙව
 “කතනාදියාමො සමපඤ්ඤාති විසමමිදං නිදස්සතං, තෙන ගාමා
 “දීපු වලාභකාදීපු ව එකොසෙව වතනා, ඉධ පන බහවො, යති
 “වෙකො, කථං තෙත්තකමිණෙ භික්‍ෂාධිප්පායො භික්‍ෂකප්පායො
 “භො ව සිසාති යති ව බහවො වතනාගෙ, තත්ත කො තාම එක
 “තමිණෙ භික්‍ෂාධිප්පායපපොභිතං නිවාරෙනා, එවං එකස්ස
 “වහකුතො එකකමිණෙසෙව එකස්සි අත්ත භික්‍ෂාධිප්පාය
 “පපොගාගාවතො විතාපපොගාරමෙතතාධිප්පායතත්තිජ්ඣිතතො
 “අලං පුත්තවිවෙතන නවෙසො පුරිමො පාඨො.

280. ලිඛිතපටිපාසනා

ලිඛිතපටිපාසනාමංගල පටිපාසනාමංගලානි හෙති

පුරිසො, එකො, වෙ, ව, වා, ආහ, වහ, වර, සරර, අරර.

“ලිඛිතපටිපාසනා” කිමසිදං, ලිඛිතපටිපාසනාමංගලානි හෙති
 කීති සුපතසං විපදිදං ලිඛිතපටිපාසනාමංගලානි, තස්සි
 ලිඛිතපටිපාසනාමංගලානි ලිඛිතපටිපාසනාමංගලානි අරත්ත පුරිසා
 එය ව ලිඛිතපටිපාසනාමංගලානි ලිඛිතපටිපාසනාමංගලානි අරත්ත පුරිසා
 යො, දදං දිසං හෙති යො සන කදලිපුතාදිතං ගර්භ
 පතනපාසනං අරත්ත, එවං පුරිසොති අරත්ත, නිපතනපදනං පටි
 පි. උපෙතකිරුපටිපාසනාමංගලානි ව ලිඛිතපටිපාසනාමංගලානි
 තෙත නිවහනපටිපාසනාමංගලානි ලිඛිතපටිපාසනාමංගලානි විකුරු
 යති. තෙති විසිසං අරත්ත, රඤ්ඤා පුරිසොති විසිසං වාසිති
 රජපුරිසපදනං පටිපාසනාමංගලානි අරත්ත, වලිඛිතපටිපාසනාමංගලානි
 කාසව අපාසනාමංගලානි තෙති කාරකො පටිපාසනාමංගලානි
 පටිපාසනාමංගලානි පටිපාසනාමංගලානි ව ලිඛිතපටිපාසනාමංගලානි
 විකුරු, “වාසුලිඛිතපටිපාසනාමංගලානි” ති එය විසු. වාසුතන
 භොගා තාම විතනාමංගලානි ව තෙතනවිසිසංගලානි විසිසංගලානි
 පටිපාසනාමංගලානි “තෙතනපටිපාසනාමංගලානි” තාම විසු. වාසුතන
 දීපු වෙ” ති අරත්ත අරත්ත වා ලිඛිතපටිපාසනාමංගලානි, තෙති
 පටිපාසනාමංගලානි පටිපාසනාමංගලානි වාසුතනපටිපාසනාමංගලානි
 විසිසංගලානි පටිපාසනාමංගලානි විසිසංගලානි “පටිපාසනාමංගලානි”

හෙ" හි වචනයො සකකතයෙනි නිද්දිමානං සොසාප්පපට්ඨි සඤ්ඤානවාපරිවොගා අඤ්ඤාතරස්සි. වා සකකතයෙනි "බාදුප්පා වට්ඨසිතතනිවත්තිතමස්මිං ලිඛිත"නති වචනයො පරසමඤ්ඤාවසෙ නාත "ලිඛිතයෙ සම්මා" යි. අඤ්ඤාත්ත පන පාටිපදිකත්විනො ලිඛිතමංගත පරිමාණවිනො වට්ඨසිතො සම්මානිතති හොති, තති ව පාටිපදිකයො නාම පාටිපදිකාභිබෙසකසතො, සා පන විජුඃ අනි සකකා ලබ්භා ව වා හ ආතථමාති ආදිපු ලබ්භති, න භි තත්ති පුමිත්තිනපුංසකලිඛිතතාවො වා බාට්ඨෙද්දිපරිමාණතාවො වා ඵකතතාදිවට්ඨකතාවො වා සට්ඨති. ලිඛිතති අසං ඉති අසං පුරිසො අසං නසුංසකොති සථොතනං හෙතුකො වහුකො විසදු විසදෙතසරසිතාකාරොති, සො හි ලිඛිත පුමිත්තිනපුංසකත්ථො ගමනයො ලිඛිතතො වා ලිඛිතති වුට්ඨති., අථ වා :-

“එතෙකෙසුවෙයි ඉතින් විසුටි, පුරිසො, සිසා,
උභිධනම්භාර, එහිං ඉභිරෙභසවුතොසො හි”

[illegible]

අසේන නාම : ‘හඟවා ධම්මං දෙසෙති, තෙන ධම්මො පසාසියතෙ’ති
 ආදී. එත්ථ ච දෙසෙති පසාසියතෙති එත්ථ “කතතර් පරස්සපදං,
 අතතනොපදාති භාවෙ ච කම්මති” ති කතතුකම්මති විභතති
 සමඟවා හඟවා ධම්මොති ගතිතස්ස කතතුකම්මභාවො විභතතිස්ස
 සෙවාහිතිනොති නතො තතිසාදිවිභතතුප්පාති ති හොති, අථ ඛො
 ලිඛගත්ථිතතමපනාපෙසාහිති පඨමාච. තථා කිතකාහිතිතෙ ‘ගාමං
 ගතො දෙවදනො, හඟවතා ධම්මො දෙසිතො’ති ආදීසු “බුධ්ගමා
 දිසේ කතාරි, භාවකම්මසු ත” ඉති තප්පවට්ඨෙති කතතුකම්ම
 නොහිතිතතො තතිතාහිතිතෙ පන ‘විසිඨස්ස අපච්චං, නාචාස භ
 රති, මනසි සනතිධාපිත’ නත්ථ ආදීසව්සේසු භේසාදිනං සම්මතතතා
 සාම්කරණදිභාවො තතිතාහිතිතො වෙති පඨමාච සමම, පසියති,
 සමාසාහිතිතෙති ‘සමපතනවුදකම්මං ගාමං, ජිතාති ඉද්දියාති ගෙත
 සම්මතතා’ ති කම්මාදීසව්සේසු සමාසස්ස සම්මතතතා කම්මාදසො
 සමාසාහිතිතාති පඨමාච පතිඨං ලගති; අහිතිතභාවොති අතතනො
 විසසතො විභතතුප්පාති කසවා න හොතිති වෙ? යථා ධම්මං
 දෙසෙතිති ආදීසු කම්මනො දුතිසාසාහිතිතතො පුත දුතිසා ත
 හොති, එවමතතා විතතබ්බත්ථිසෙසසසාභාවා. පසාසියතෙති
 ආදීසු කම්මති තෙවිභතතුප්පාතිසමඟවෙති අතතනො විසසතො
 “භාවකම්මසු සො” ති සප්පවට්ඨෙසා විස භවතිති වෙ? හ, තත්ථ
 රූපසංසිඛිසමඟවා ඉධ ච තදභාවිතො.

පුරිසොත්තදිති උදගරණති, තත්ථ ච පුරිසොති ආදීසාති තිභේ
 සුචිසෙසුසසති. වෙති විසදුතො යොවචනං කථා “අවුසස්ස
 මම. සවිභතතිස්ස සෙ; තෙපුමනපුසකසබ්බා” නති විතතමාතෙ
 “සොපු විතතං වෙ වෙ” ති සවිභතතිස්ස විසදුස්ස වෙතදෙසෙ
 කතෙ රූපං. ච වෙතදිති වාදිති සසදුප්පතති. කථා “සෙසතො
 ලොසං ගසිපි” ති විතතමාතෙ “සබ්බාසමාවුසොපසගාතිපාතා
 දිති වෙ” ති විභතතිලොසෙ කතෙ රූපාති. සබ්බතකාශෙ පන
 ලිඛගතතුකම්මකරණසංදහාපාදනසාම්මුමදිපාසොග ආල ප
 තෙසු පඨමා හොතිති ආග.

ලිඛගතො :—

‘තථාගතො ජිතො චූෂවා ලොකපෙඨො නර්සතො,
 බුධිසො සුගතො තාථො භොගමො සසාපුබ්බතො’ ති.

කතතිතො :—

‘සො ඛොසිරුක්ඛං රෙපෙති යො ච පබ්බජිතො නරෙ,
 යො ච සඤ්ඤාසෙ භික්ඛං බුච්චං චූෂවා භවිස්සති’ ති.

කම්මතො :—

‘සො වො ආනඤ්ඤ මසා ධම්මො ච විතතො ච දෙසිතො පඤ්ඤ
 තො, යො වො මමවට්ඨෙසස සත්ථා’ ති.

කරණයෝ :-

‘පරවිග්නමදිනනා තං කායෙන වට්ඨාසි වා,
යො භික්ඛු ථේයාවිග්ගො යො ධානා වාචෙති ගණකති—

ආවිකතා භික්ඛු ඵාසු හොති, අක්කාසසං ආදිවුහාරිථික නති, එනි
ව සංඛගතකාරසස අධිප්පායො ථේයාවිග්ගොති ආවිකතාය, අක්කාස
යෙන ආදිවුහාරිථිකයෙනාති වග්ගායෙති පව්වග්ගොති නිදද්දසොති.
තත්ථ ව යදි ථේයාවිග්ගොති විග්ගානිදසානං, නිද්දසාසලිඛගතො
ථේයාවිග්ගොති වග්ගායෙති පියා, කායො ථේයාවා ථේයාං, භාවෙ
ණාපාවට්ඨයො, තං අස්ස අස්සිති ථේයාං, ථේයාං විග්ගා යසං =
යො ථේයාවිග්ගොති; ථේයාව තං විග්ගායෙති = ථේයාවිග්ගොති, තමසං
අස්සිතිති ථේයාවිග්ගොති සුග්ගලාදිදසාසවයෙති යද්දසිති වෙදි
තායො, තද්ධ ධානෙයෙව පඨමා, සංඛගතකාරසස පන ලිඛගවිපරි
කාසකරණමෙව කරණං.

යට්ඨපදයෝ :-

‘යං පාපං පකතං කප්පං බාලියෙති ව විනිකිතා,
න දෙති නරකං තරෙතා න ව පසාඤ්ඤායෙ’ති

අපාදයෝ :-

‘පාපකප්පෙසු සතකුඨි භිව්ජ්ජිමො, මස්චිව්ජ්ජිතා,
භිව්ජ්ජිමො අපො අමෙ ධම්මා, බුද්ධො දුරතරෙ තෙව’ති.

භිව්ජ්ජිමොයෙති අමෙති ධම්මෙතිති වුත්තං ගොති.

සාමාන්යයෝ :-

‘සංඛො බුද්ධා බලසාපතා පව්වකාතව පං බලං,
අරහත්තාතව තෙජෙන රත්නං බ්බානි සබ්බසො’ති.

ගුට්ඨයෝ :-

‘ලොකෙ ජනොව සම්බුද්ධො’ සගවා විග්ගායෙති,
විසයෙ තප්පමර්ජ්ජය පද්ධං විස සොතති’ති.

විග්ගොති වුත්තං ගොති

දිසායොයෝ :-

‘යෙන ගගවා තෙසුපසවකම්’ති.

ආලපයෝ :-

‘අතිකාසනාං ගො ගොතම, උච්චිති වර නිව්තසවතාම සභ
වාගදණිකවිවර ලොකෙ’ති.

සබ්බමෙතං ලිඛගතකාරසසානිසාසවණොත්ථායො අධායොගවසං
චොපරි සුත්තසං ව විසයොති

287. ආලපනෙ ව

ආලපනතථාසිලෙ ලිඛිතකථානිධානමනෙත ව පඨමාවිභතති
හොති

හො පුජිස, හවංගො පුජිසා, හො ගජ, හවංගො ගජාරොහො,
හෙ සබ්බ, හෙ සබ්බො

වසද්දගහනණං පඨමගහනණංත්‍රකඩ්ඪනතථං.

“ආලපනෙ ව” කීමැර්ථිදං, ආලපනෙන් පඨමාවිභතති හොතිති
ඤ්ඤානතථං. විපදමිදං අභිග්‍රහණං, පඨමගහනණං වර්තනෙ,
අනෙං පුජිඤ්ඤාදොව. අභිබ්බං කතා ලපනං, ආලපනං, තස්මිං
ආලපනෙ, ඉමස්ස විසුං වචනං. සිඛෙ සතරවගස්ස භික්ෂුගං පං
වර්තනතො ආලපනෙ සති ලිඛිතෙසාපි පඨමාව හොතිති ඤ්ඤා
නතං. වග්ගනණං පඨමගහනණංත්‍රකඩ්ඪනතථං. තස්ස පඨමං
ජනං හෙතා චුත්තංදොව.

හො පුජිසතදිති ප්‍රදාහරණති, තස්මිං ව හොති හවංගොසද්දො
ඉමිතා ආලපනෙකථාවතං. කතා තස්ස “ආලපනෙ සි ගසඤ්ඤා” ති
ගසඤ්ඤා කතා “හවංගො හොගො” ති වර්තමානෙ “හො හෙ
තු” ති හවංගොසද්දස්ස හොආදෙසං. කතා “සෙසො ලොපං
ගපිසි” ති ගමිති දුරොත රූපං. ඉතර්ථි පුජිඤ්ඤාදොව. හවං
ගොති හවංගොසද්දොතිමිතා යොවචනං. කතා “සිඛි ගමිති
කතාදිතං. තාසදෙසං අං” ති වර්තමානෙ “සෙසෙසු නතුටෙ” ති
තාසද්දස්ස නතුටෙසදෙසං. කතා “අවගස්ස ලිඛි, සවිභතතිස්ස
සෙ ; මසං යොගි පඨමෙ” ති වර්තමානෙ “නාසස්ස හො” ති
සවිභතතිස්ස නතුටෙස හොආදෙසෙ කතෙ රූපං. රුජ්ථි රුජ්
සද්දො ආලපනෙකථාවතං. කතා තස්ස ගසඤ්ඤාව “හො හෙ
තු” ති වර්තමානෙ “අසාරපිතාදුග්ගතානං” ති අනිකරස්ස
සාරදෙසං. කතා “හොගො තු , කුලපා රස්ස” ති වර්තමානෙ
“ආසාරෙ ව” ති ආසාරස්ස රස්සෙ කතෙ වුත්තතෙසෙති ගලොපෙ
කතෙ රූපං. රුජ්ථි ති රුජ්ථිසද්දො යොවචනං. කතා “චුත්ත
තෙකථාදිතො අමාග” ති වර්තමානෙ “සොතමානො” ති
යොවචනොතිතොආදෙසං. කතා සරලොපපකථිතාදිතං. කතෙ
රූපං. හෙති සෙසද්දොසිචිතති. කතා විභතර්ලොපෙ කතෙ
රූපං. සබ්බෙති සබ්බද්දොසිචිතති. කතා තස්ස ගසඤ්ඤා
කතා “සබ්බො ගසස්ස ව” ති ගසස්සසාරදෙසං. කතා සරලොප
පකථිතාදිතං. කතා රූපං. සබ්බොති සබ්බද්දොසිචිතං
කතා “සොතමානො” ති වර්තමානෙ “සබ්බො වාසෙසො” ති
හොආදෙසං. කතා “සබ්බොති සොතානංසෙසු” ති සබ්බොති
සාරදෙසෙ කතෙ රූපං.

ඤ්ඤා සෙසං සබ්බසර්වසබ්බදාතාදාතසාමනදිතිදද්දොසෙසු

“සබ්බොතිදං? සෙසංසබ්බසර්වසබ්බදාතාදාතසාමනදිතිදද්දොසෙසු
“සෙසං සබ්බසර්වසබ්බදාතාදාතසාමනදිතිදද්දොසෙසු හොතිති

“සුපතනං. විපදමිදං සුතං අපොච්ඡා ව විග්ගහො ව සුචි
 “සෙසෙකං ආදිග්ගහණෙනාසාසනාමාන
 “උදග්ගහණි සුචිසෙසෙකංතෙව
 “ඉදං පන සෙසෙකංවිකාරනිසමපරිභාසාවිසිසුතොසු කතමං
 “සුතං? යදි සෙසෙකං තදග්ගරූපවසෙන විග්ගහං, අථ
 “අභිකාරසුතං උපරිසෙව ‘කරණං තතියා’ති ආදිතා මහතා
 “සුතපථවිකෙතෙව විසෙසෙකංතා තිරස්සෙව යදි පන
 “සියා නිසමාති තථාපි න විග්ගහං, කරණදිසවිසෙසෙකං
 “විග්ගහනාමිදිසෙනතො නාපි පරිභාසා විතාපි නාස ‘කරණං
 “තතියා’ති ආදිතා පිඤ්ඤාතො නාපි විසිසුතතනි සකතා
 “විග්ගා, උපරිසෙව විධානදිසෙනතො එතෙති ව විනිමුක්තං.
 ‘සුතං තාම නිසී, න වෙතං පොරුණකසුතං. ‘කරණං තතියා’ති
 “ආදිතං. පන පොරුණකතා තතියා සෙසෙකංසුතොසු
 “අපදනමිදංතෙව කිසෙකං ආදිති විධා තෙසෙසෙකංවිග්ගර
 “ණෙනා විසෙසෙකං අථාපි වෙතං පොරුණකසුතං සියා, සෙස
 “ග්ගහණෙන සමිච්ඡෙකංවිසෙසෙකංසෙසෙකංවිග්ගහණෙනා
 “එවං සෙනා කතනරි තතියාවිධාසකං කතනග්ගහණං නාපි
 “ථං,” තසො සෙනෙති අභිකාරනි විග්ගහනි, තෙසොපමිතියෙ
 “සෙනෙ පමසෙ අකතනවිග්ගහෙනෙපමිතියෙනා සථාවිග්ගහෙනෙව
 “සුතොසොදරෙ කතනෙති, එවං යි සුතෙන සෙසෙකංපථ
 “පථිකවිග්ගහනවිනිමිච්ඡෙකං උග්ගමිදංති විසෙසෙකංතෙති සුතත
 “කිසිවිනිමිච්ඡෙකංතෙති තො කතවි සුතතාති ඉධ පකසිතතා
 “තීති න ව තාති සුපරිසෙව පුරිමංපාසකෙ සෙසෙකතතියා
 288 කරණං තතියා

කරණකාරක නිසාවිග්ගහනි පාති
 අග්ගිනා කුමං කාපෙති මහතා වෙ පද්ධත, මහතා වෙ
 පසලොත්ත, කාපෙති නමිමං කතෙති
 “කරණං තතියා” කිසෙකං, කරණකාරක නිසාවිග්ගහනි
 හොතිති සුපතනං. විපදමිදං අපොච්ඡා ව විග්ගහො ව සුචි
 සෙසෙකං ආදිග්ගහණෙනාසාසනාමාන
 මහතාති මහතෙතො “සෙන වා කතනෙ තං කරණං” තති
 කරණසෙසෙකං කතියා ඉමිතා තතියෙකංවිග්ගහනං කතියා “මහතෙතෙ
 දිතො පමිතතාතිමිච්ඡා” ති නාච්චගසාකාරදෙසං කතියා තමෙ
 වාසිකිවෙ “ස පෙර වාතමො ති සාගමෙ කතෙ රූපං සංග්ගහ
 කාතෙ පන කරණකතනමිච්ඡෙකංවිග්ගහනමාසො නිසාවිග්ගහෙන
 පමිතෙතෙ පමිතෙතො කුච්ඡිතං ති ඉතිමිච්ඡා කතියාපමිතෙතො
 පුච්ඡිසදිසෙකංතනකලගතිපුණ්ණිසකසම්මුදිසෙතෙ හෙතිතෙති
 කාලබාතෙ විසෙසෙකං මහිමිතෙසෙකං තතියා හොතිති ආත
 කරණං තාම —

“රූපං ජිකුති ඛග්ගහන, සියං සෙසෙකං පසාධෙස,
 තෙවෙති වාසියා දුරුං සෙසෙකං පසාධෙස හතා” ති

කතාර් :—කවිතාවතා ගතවතා බලමු.

කමමිති :—කිලෙහි බෙහෙත වපනි, සංවිතපෙථි තො රජේනාති
පවමායෙ :—පුත්‍රතා මයං තෙන මතාසමභේතාති.

සතමායෙ :—තෙන ඛො පන සමසෙතාති.

තිපාතපාසොගෙ :—සඤ්ඤා සහාපි ගඤ්ඤත : විතාපි ගඤ්ඤත
උපොසථං කරොසා, සඤ්ඤා පවමතොති භික්ෂුසතොති, සඤ්ඤාති මේ
පියෙහි මතාපෙති නානාභාවො විතාභාවො, අලං තෙ ඉධ
වාසෙතාති

පටිකෙවසෙ :—කිං තෙ ඉධ වාසෙන, කිං පන මුණ්ඩසෙන සම
භේත, කිං තෙ ජවාහි දුමෙඛධ, කිං තෙ අජනසාවිසා, කිං තෙ
වක්කලී ඉමිතා පුඨිකාසෙන, කිමෙම ඵසෙන තිභේණත පුරිසෙන
ථාමදසසිතාති.

පවමතො :—අතතතාව අතතානං සමමතනති, මණ්ඩා මේ
අභේතාති.

කුච්චිතභවත —ඵසිසා බුලේජ, පාදෙන බලො, කාණං පසසි
තෙතොතාති.

ඉත්ථිකුතෙ .—භිතෙතන පියෙන ලොභිතෙන පහරතොතන,
උග්ගපච්චකිතෙන පතොතන, පරිබ්බජකං තිදභේතතාදුකති.

කිරිසාපවග්ගො .—ඵසාතෙතෙව බාග්ගපිං පාසාපිති. කිරිසා
පවග්ගො ව නාමෙත්ථ කිරිපාස අපු පරිභිච්ඡාපනං.

පුබ්බාදියොගෙ .—මාසෙන පුබ්බො, පිතර් සද්දිසො, මාතර්
සමො, සහාපභේතො, අපිතා කලහො, වාචාස කලහො,
ආචාරෙන නිපුණො, වාචාස නිපුණො, ගුලෙන විසසකො, තිලෙන
විසසකො, වාචාස සබ්බලාති

තෙතිසෙ :—වජ්ජස වසති, බලෙමන වසතිති

කාලො :—කාලෙන බලෙමනො, කාලෙන බලෙමකාවතො.

අමාතො :—යොජතෙන බාවතිති

විසෙසකො :—ගොතොත ගොතොමා නාමො, සාරිසුතොතාති
නාමෙත විසුතො, පඤ්ඤාවාසො, තදත්‍ර පටිච්ඡොතො සතො
ජ්ඣිසා සතාවසිසිසා පොපි චිච්ඡසාසෙසා සමපට්ඨොති චිත්ථ
කෙන, ජ්ඣිසා බග්ගසො බුඛො ලොකෙ අසවිසුතාලො,
සිංහෙන තලකාරෙකො, ඵකුතථිංසා වසසා, පුතඤ්ඤ වජ්ජස සාමු,
පඤ්ඤස සාමු, තසසා උග්ගතො, විරොජන අභිරුපතාති.

මණ්ඩකුසුමානා :—කුරුතෙ පසිද්ධො, කුරුතෙ උසුතොතො.

තත්ථ ව “කරුණ තථිසා, සතාද්දිසොගෙ ව, සතාරි ව,
තෙතිසෙ ව, සතොමාසෙ ව, සෙනමිග්ගාරො, වාසෙසෙව,
මණ්ඩකුසුමානානා තථිසාවෙ” තිංසො විසෙස ධරෙතො අවසෙස
“සතාරි වෙ” ති පුරෙස වාසෙසෙව සමොසරනති, තද
තං භි සසුරාදකති.

289 සහාදිශාගෙව.

සහාදිශාගෙව නතිසාපිසනති හොති.

සහාපි ගගගන සංඛ්‍යා උපාසනං කරොස, විනා ගගන
නා:—මහතා ගිනුසිසෙසන සංඛ්‍යා, සහසංඛ්‍යා සංඛ්‍යා මිනා.

“සහාදිශාගෙව.” කිමත්මිදං, සහාදිනං යොගෙ සති තද
යෙව තතිසාපිසනති හොති සද්ධනං. මිපදමිදං. තති
යගගනගමිනානුචිතතො, අනො පුටිසෙද්දෙසංඛ්‍යා. සහසංඛ්‍යා
ආදි යෙසං ගො=සහාදෙයො. අදිනාගණන සංඛ්‍යා සංඛ්‍යා නානා විනා
අලමිවෙවමාදෙයො ගතිනා, ගොසං යොගො = සහාදිශාගො,
තංඛිං සහාදිශාගො, භාවසනාමි. වසද්දගනගණන සහාදි
සද්ධනං අනුසම්මතවෙපි හොතිති දෙසෙති ගොතෙව සිප්ඛිති
දෙවදගොනා ගුප්තං පාපිසි සොසාලිකෙත පව්ඤ්ඤාමණනාති
ආදි. ගොතං සහාදිශාගොනාති. අනුසම්මතං පදවෙප්දෙ,
සහාදිශාගො අනු වාති. සහසංඛ්‍යා ව යොගො කිරිසාගුණ
දබ්බි සම්මතෙසු සම්මතවති.

තත් කිරිසාගුණවංශො:—විගණකං* සහ විගණකසද්ධිසු

ගුණසම්මතං:—පුරොත්තං සහ පුරොත්තං ආදිසු.

දබ්බිසම්මතං:—අනුගාමිකසංඛිතාරිකෙති සහ අවර්ත
සංඛිතායාං ලාභොති ආදිසු.

උදගරණිති පුටිසෙද්දෙසංඛ්‍යා. මහතාති මහතාසද්ධිතො අන
නාරජ්ජනනිකිතිව ඉමිනා තතිසෙසවචනං කනා “සිමිති ගමි
නාදිනං නතසද්දෙ අං” ති විගණනං “සෙසෙසු නාදිවෙ” ති
නතසද්දෙසු නාදිවෙසදෙසං කනා “අමතසං මම. සම්මතසං සෙ ;
නාදිසං නොනා ; නතසං සෙ වා” ති විගණනං “ගොතිනා
සංඛිතං” ති සම්මතසං නාදිසං නාදෙසෙ කතෙ රූපං.

290. කතාරි ව

කතාරි ව නතිසාපිසනති හොති.

රඤ්ඤා ගොනා පොසා, සංඛ්‍යානා දිගොනා වගේ, අතිනා
දිගොනා ගොන

“කතාරි ව.” කිමත්මිදං, කතාරි කාරණෙ තතිසාපිසනති
හොති සද්ධනං. මිපදමිදං. තතිසංඛ්‍යාගණනානුචිතතො,
අනො පුටිසෙද්දෙසංඛ්‍යා. වගගණනාති නිකුතලකංඛිදිප්පි
හොති, නා “කරණෙ තතිසා” ති පුරොත්තං වුත්තං.

රඤ්ඤාති ගුප්තං ගො “යො කරණෙ සකතො” ති කතා
සද්ධං කනා “කරණෙ තතිසා” ති විගණනං ඉමිනා තති
සෙසවචනං කනා “අමතසං මම. සම්මතසං සෙ ; ගුප්තං
රඤ්ඤාගුප්තං සෙ” ති විගණනං “නාමිති රඤ්ඤා වා” ති
ගුප්තං සම්මතසං රඤ්ඤාදෙසෙ කතෙ රූපං. ඉතරිති
පුටිසෙද්දෙසංඛ්‍යා.

291. හෙබ්බෙයි ව

හෙබ්බෙයි ව නතිසාවිභතති හොති.

අගෙනන වසති, බලමමන වසති, විජ්ජාස වසති, සක්කාරෙත වසති.

“හෙබ්බෙයි ව.” කිමත්ථිදං, හෙබ්බෙයි හෙතුඤ්ඤායොගෙ ව තතිසාවිභතති හොතිති ඤාපනත්ථං. විපදම්ඤං. තතිසන්නතණ්ඨිකානුචිත්තතො, අසො ව විහගො ව සුචිකෙසෙසෙව. වහා හත්ථං යොගගතණ්ඨිකානුචිත්තතො. තෙතාසමසො සමාවතී, හෙතු ඤායොගෙ හෙබ්බෙයි වාති තෙතෙවිදං සිත්තති, තෙත හෙතුතා වසතිති.

අනෙතනාති අනතසද්දො “කරණේ තතිසා ; සභාදියොගෙ වා” ති වතනමාගෙ ඉමිදා තතිසෙකවචනං. කඛා “අනොතො තා” ති එතාදෙසෙ කතෙ රූපං. විජ්ජාසාති එසථ “ආස වතු තෙකවචනස්ස නු” ති වතනමාතෙ “පතො නාදිත” තති නාවච තසසායාදෙසෙව විසෙසො ඉතර්ති සුචිකෙසෙසෙව.

292. සත්තමාසෙයි ව.

සත්තමාසෙයි ව නතිසාවිභතති හොති.

තෙන කාරෙත, තෙන සමසෙන, තෙන වෙස සමසෙන.

“සත්තමාසෙයි ව.” කිමත්ථිදං, සත්තමාසෙයි ව තතිසාවිභතති හොතිති ඤාපනත්ථං. විපදම්ඤං. තතිසන්නතණ්ඨිකානුචිත්තතො, අසො ව විහගො ව සුචිකෙසෙසෙව.

තෙනාති තසද්දො නාවචනස්ස “අතො තෙනා” ති එතා දෙසෙ කතෙ රූපං. ඉතර්ති සුචිකෙසෙසෙව.

293. සෙනසිඤ්ඤාමය

සෙන සිඤ්ඤාමය අසිඤ්ඤා අසිඤ්ඤා විකාරෙ ලක්ඛිතො, නස්ස නතිසාවිභතති හොති.

අසිඤ්ඤා කාරෙත, සෙනසිඤ්ඤා නුත්ති, කාරණං සසන්ති තෙතෙතත්ථ, පාරෙත වරෙත, පිට්ඨිකා වුපප්පා.

“සෙනසිඤ්ඤාමය.” කිමත්ථිදං, සෙන සිඤ්ඤාමය අසිඤ්ඤා අසිඤ්ඤා විකාරෙ ලක්ඛිතො, නස්ස නතිසාවිභතති හොතිති ඤාපනත්ථං. විපදම්ඤං. තතිසන්නතණ්ඨිකානුචිත්තතො, ඉධ පඨ අසිඤ්ඤා සමුදයවාචකො, විකාරෙද්දො අසිඤ්ඤාභාවවාචකො, තෙත සෙන සිඤ්ඤා සමුදය විකාරෙද්දො අසිඤ්ඤාභාවවාචකො, නස්ස නතිසාවිභතති අසො. අසිඤ්ඤා පඨ රථවුතං. කො තසිතති ආදිපු සිවාපි අවසෙදි දිස්සති. තථාපි අවිතමස්ස අසිඤ්ඤා අසො “සමාදිකො තෙ” ති ඤාපවිසෙතො වා; අසිඤ්ඤා ගතිත්ති ඉවෙතස්ස අසිඤ්ඤා ඉති කවිති “සසිඤ්ඤා නුත්ති වා” ති අසිඤ්ඤා වා අසිඤ්ඤා, සමුදයවාචකො වා සථා තෙතොති ආදිපු. උදහරණති සුචිකෙසෙසෙව.

294 විසෙසනෙ ව.

විසෙසනෙය් ව තනිසාවිසතති හොති

ගභානෙතන හොතිමො භාගො, පුට්ඨජානන අතිරුපො,
තපසා උත්තමො

වසදුගගගණං තනිසගගගණානුකම්භිතතං.

"විසෙසනෙ ව ' කිමන්දිදං, විසෙසනෙය් ව තනිසාවිසතති
හොතිති ස්‍යපනන්. විපදමිදං තනිසගගගණවිකාසුවග්ගතො
අනෙයා පුට්ඨෙඤ්ඤායෙය් විසෙසිසති විසෙසිතබ්බං යෙන තං
විසෙසනං, තස්මිං විසෙසනෙ

හොනෙතනාති ආදිති උද්ගරණති තත් ව තපසාති තපසඤ්ඤා
තො අනෙතන නාවචතං කතො චනොගගණදිනො සිට්ඨතාත
මිආ කි තපසාසාරදෙසං කතො තමෙව්භිතිට්ඨ ' ස සමෙ වාග
මො" ති සාගමෙ කතෙ උද්ගරණං. ඉතයති පුට්ඨෙඤ්ඤායෙය්

වග්ගගණන පකඨිසාරුපො,* යෙඤ්ඤායෙය් විසෙසනො
මුඛවිද්වත්තපතිකා ගගවග්ගා අසානායොපගමිංසු විසමෙත පථා
ධාවති,† විද්‍යෙණෙන චඤ්ඤං විකතිණති, සගසෙසන අසානො
විකතිණති ආදිසුපි හොති "කතාරි වෙ කි සුනෙත වග්ගාත
ණෙනෙව සිසිඤ්ඤායො තනිසගගගණානුකම්භිතතං වා තත්
පයොජනං හෙති වුත්තමෙව

295 සමපදගත වතුගති

සමපදගතාරොක වතුගතිවිසතති හොති

මුඛස්ස වා ධම්මස්ස වා සමස්ස වා දුතං දෙති දුතා
හොති සමණස්ස වා මුඛමණස්ස වා

"සමපදගත වතුගති' කිමන්දිදං, සමපදගතාරොක වතුගති
විසතති හොතිති ස්‍යපනන්. විපදමිදං අනෙයා ව වග්ගගතො ව
පුට්ඨෙඤ්ඤායෙය්

උද්ගරණතිපි පුට්ඨෙඤ්ඤායෙය්

සමපදගතගගණන වෙති දුතායෙවකධාරණසිලාසකනුභි
සපධාරවිසකුට්ඨිකොසාසුසන්ධිතබ්බවිසුණ්ඤ්ඤාපතිහිණිපුබ්බ
සග්ගායෙවගතබ්බදම්මානුලම්භිකොසාසුසන්ධිතබ්බවිසුණ්ඤ්ඤායෙය්
තනිසමිති සංසර්ගි සමුද්ධිසංසාරානුමානාදිකෙ සමගණනාති

296 ගමොසොපාදිසිපි ව

ගමොසොපාදිසිපි ව වගතට්ඨතති හොති

ගමො ගත මුට්ඨිවගති සොසපි පජාතං ගමො කගෙති තා
ගස්ස, සිට්ඨතං ගත මතානප්

වසදුගගගණං වතුගතිවිසතතිනුකම්භිතතං.

* සසඨිසා විදුලො සිසල † විසෙසනෙය් වෙරෙහි
‡ ආසංසෙ විසෙස

ගවනති ගොසඤ්ඤාං අනෙක උතියෙකවචනං කථාං “ගාව
සෙ” ති වග්ගාමානෙ “ඉවමිත්ථෙ” ති ගොසඤ්ඤානසක අවාරො
සං කථාං සරලොසපකතිභාවාදිවුති කතො රූපං

විනයොති විනිසදානො දුටියාවිඤ්චවචනං කන්හි, “ආලපනෙ සි
 ගසඤ්ඤා” හි වචනමානෙ “ඉවහ්ඤ්ඤාචනානිකා” හි කා
 සඤ්ඤා කන්හි “පවාදිතමග්ග” තති වචනමානෙ “යොකිකත
 රසොකො” හි කාසකතො කතෙ රූපං, ඉතාග්ථි සුචිඤ්ඤා
 සංනෙව.

[illegible]

* ගනිමය්‍යාදර්ශය වී, කැපවී † පවිත්‍රකරවිණි මිස්සිමි

300 කාලබානමව්වනනසංයෝගෙ

කාලබානමව්වනනසංයෝගෙ දුතියාපිභතති හොති
මාසමධිගත, සොජනං කලතං කරෙගනනා හව්ඡති
අව්වනනසංයෝගෙහි ක්මයං? සංඛවජ්ජර භුඤ්ජති

“කාලබානමව්වනනසංයෝගෙ” ක්මයම්භිදං, කාලබානං දබ්බ
භුණ්ත්‍රියාහි අව්වනනසංයෝගො* දුතියාපිභතති හොතිති
ඤ්ජපනත්ථ. භිපදම්භිදං දුතියග්ගහණමිත්‍යානුවතතතෙ, අරොහි
සුච්ඤ්ඤායෙකං අව්වනනං සංයෝගො = අව්වනනසංයෝගො,
තිරනනරජංයොගොහි වුත්තං හොති, තත්ථ දබ්බභුණ්ත්‍රියාහි
අව්වනනසංයෝගො කාලෙ —මාසං මංසොදනං භුජ්ජති, සර
දං රමණීයං නදී, මාසං සංකොසතිති. නාහිසෙව අව්වනනසං
යුත්තො †අබ්භි —යොජනං වනරජී, යොජනං දිසො පබ්බතො
කොසං සංකොසතිති උද්ගරණති සුච්ඤ්ඤායානෙව

301 කම්මසාවචනිසසුරතන

කම්මසාවචනිසසුරතන දුතියාපිභතති හොති

නං වොසන භගවතං හොතමි. එවං කලකරොති කිත්ති
සරඤ්ඤ අබ්බුත්තං නා පබ්බජිතමනුසව්චිසංසු

“කම්මසාවචනිසසුරතන” ක්මයම්භිදං, කම්මසාවචනිසසුරතන
දුතියාපිභතති හොතිති ඤ්ජපනත්ථ. එකපදමෙවිදං දුතියග්ග
හණමිත්‍යානුවතතතෙ, අරොහි සුච්ඤ්ඤායෙකං කම්මසාවචනි
සෙති යුත්තං = කම්මසාවචනිසසුරතන, තස්මිං කම්මසාවචනිස
සුරතන, කම්මසාවචනිසෙති වෙත්ථ සකකතතෙව විනිතසංඤ්ඤා
භිඤ්ඤායා නථාහි, පබ්බජිතමනුසව්චිසංසුරතනදිසු උපකම්මෙණ වනන
මාසසං අනුසංසුරතන කම්මසාවචනිසසුරතන වුත්තං, එත්ථ හි පුරි
මසං පබ්බජිතසාවො පච්චිකං පබ්බජිතසාවසං උපකම්මණං
නදිමනව්වනනා බාණ්ණසිහි ආදිසු තස්සෙව තතිසන්තසං කම්මස
වචනිසසංඤ්ඤා වුත්තං, තත්ථාහි බාණ්ණසි නදියා සහ අව්වනනා අව
බ්බාහි අරොහි අනුසාරිත්‍රතනං පඤ්ඤාචාහි ආදිසු තස්සෙව සිතන්
වාචකසං කම්මසාවචනිසසංඤ්ඤා වුත්තං, තන්හි සාරිත්‍රතනසං
උපකම්මණසංඤ්ඤාදිපරිනාමවිතරසං නදනුගතසාවො පඤ්ඤාය
සිතසාවො විඤ්ඤායෙතිති

උපකම්මෙණ දුර්විද්දාමාසනෙ භාගෙ වචනාසොගෙ පතිපරිද්ධි
දුර්විද්දාමාසං කම්මසාවචනිසසංඤ්ඤා වුත්තං

උපකම්මෙණ නාම —රුක්ඛ පඨි විජ්ජානනං වරො, රුක්ඛං පරි
රුක්ඛිත්ථුති, තත්ථ හි රුක්ඛං විජ්ජානනානසං වරොසං උප
උපකම්මෙණෙව හතිතො

සාධුදෙවදගොනාමාකරංසඨි, මාකරංසථි: මාකරවික්‍රමදුර්විකුතා
 වෘතෙ, අනෙක පසාරෙක දුර්. පවතං. භූතං දුර්විසකාරමා
 පතනතති දුර්විකුතා, කසාමසනථිත්ථිකුතාමානං, කසිං දුර්
 මිකුතාමානෙ; කසි ව පට්ඨාදිඨි සුත්තකතා දෙවදගතං මානරි
 සාධුකාපකතා විඤ්ඤාසඨිඨි.

සදෙසු වැපටි සිසා: මංසර්: මං අනු නං දිසතුති භාගෙ, එසු
 ව භාගොති සොභාසො, දුදං වුතං තොති, සො වෙසු ඔම
 භාගො සො දිසතුති රුකං රුකං. පටි විරෙජානති: රුකං
 රුකං. පර්: රුකං. රුකං. මිකුති විරිජාසොගෙ, තාකාතිකරණකං
 එකකමිණ වකතුට්ඨිතො වැපිකුතිවිජ, විවර්

අසිට්ඨිතං භාගං. විරෙජානාතිකමෙසු කමිසවට්ඨිතං
 සදෙසු වුතං, උදුහරණං පත පතාදිදං වස සොපතබ්බං.

සුසිතාතති ආදිසු සුසග්ගං පුජ්ජෙයොගෙ." අභිසිතාතති ආදිසු
 අභිසග්ගං අභිසකමිණෙ ව කමිසවට්ඨිතං සදෙසු වුතං, එහි
 වාදිකකමිණං කාමිකතාමිසාසිතාපට්ඨිතං කරණං.

අභිසග්ගං සදෙසු සමානවතෙ අනුඤ්ඤාං ගරගෙ සමුච්චෙස
 කමිසවට්ඨිතං සදෙසු වුතං.

සදෙසු. — දුතො වෙපි සො කමාගොතොවො සොජ්ඣසමෙපි
 විකර්ඨි දලවෙව සමෙක කුලසුගෙතන උපසම්බවිකුතං, එහි
 ඨි අපිසෙඤ්ඤා එකකතාසදුභො, කමා සෙලසසපි සිසා විකුති,
 එසුපි විඤ්ඤාසග්ගං. අපිසෙඤ්ඤා විඤ්ඤාසඨි. සමානවතෙ —
 අපි සකාමිකමිණං,† අපි සකසාමානිකමිණං, අපි බුබුච්ඡිකමි
 වෙසෙසඨි. අනුඤ්ඤාං — අපි බුබුච්ඡිකමික, අපි කජ්ඣකමිණං
 වකුති ගරගෙයොගෙ. — අපි විසලවිකමිණං, අපි දුසම්ම
 විකමිණං. සමුච්චෙස — අපි බුබුච්ඡිකමික පුජ්ජෙසඨි එවං.
 සාඨිති සාඨිති ජ්ඣිකමිසාසග්ගං. විසලවෙසෙසඨි කමිසාමානුකමි.
 ගජිකාති, සාඨිති සාඨිති එකකකුකුතිකාරණාති සාකසර
 සාකසරකමිසග්ගං. ගජිකාති, දුටු පත සරවිසසා
 නං සකිථා කාමිසෙසකතා, සාති කමිසාමානුකමි. ගජි
 කාති, කාතොවිසෙසකාති, සෙසෙසඨිදං සිජ්ඣති 'කං වො
 පත ගතවතං. ගොතමං එවං. කලාසෙස ජිකමිසෙඤ්ඤා අබ්බුහා
 ගො' තෙදි සකසග්ගෙහි නිද්දිහිසපි සකසාස ගතණං. "පර
 පමිසාසු පසොගෙ" ඨි වට්ඨකතො විඤ්ඤාසඨි අභි වා, කමිස.
 පවට්ඨිතං. සෙසං. තො — කමිසවට්ඨිතං තෙති සුත්තං. — කමිස
 වට්ඨිතං. සුත්තං; දුදං වුතං තොති, සෙස ජිකාසොසග්ගං.
 සුත්තකමිණං කමිසවට්ඨිතං තොති, තෙති සුත්තකමිණං දුරිකා
 තොතිඨි.

ඤා "ගතොසෙසව"

"කිමිසඨිදං, ගජි ගජිකමිසෙසෙස ගතොවිසෙස සුත්තකමිණං"

* පුජ්ජෙයොගෙ පට්ඨි † සොපතබ්බං. විසල සකසාමානිකමිණං විසල

“දුඨිසාවිහරතා හොතිති සුපනස්සං ඉධ පන ගතාභිසං කාමු
 “නො දුඨිසා ‘කම්මසෙඨ දුඨිසා’ති මිතාව පිජ්ඣති, පිලාසාදිපුතො
 “ගතාස්සකම්මති වතුනිසා විජ්ඣනතා තදපවාදවි වෙතනති. න,
 “තස්සානිසතතා තසෙව හි වුතතිසං වුතතා ගතාස්සකම්මති
 “දුඨිසාවෙති, තත්වා අලමස්ස වවතෙත, නවෙදං පොඤ්ඤං

302 ගතිබුඩ්දුප්පඨහරකරසයාදිතං කාරිතෙ වා

ගතිබුඩ්දුප්පඨහරකරසයාදිතං පරසාරග කාරිතෙ සත් දුඨිසා
 විසතති හොති වා

පුරිසො පුරිසං ගමිසති—පුරිසො පුරිසෙත වා; එවං බොධිසති,
 හොඡසති, පාඨසති, භාරසති, කාරසති, සොභසති එවං
 සබ්බස්ස කාරිතෙ.

“ගතිබුඩ්දුප්පඨහරකරසයාදිතං කාරිතෙ වා” කිමත්ථිදං, ගම්ම
 ගම්මති බුධි සුපෙඤ්ඤා පාලනතාවගරෙඤ්ඤා පඨ බ්‍යාප්තියං වාචා
 සං හර හරෙඤ්ඤා කර කරෙඤ්ඤා පි සසෙ ඉවෙවච්චාදිතං කම්මති
 කාරිතෙ සත් දුඨිසා හොතිති සුපනස්සං, නිපදමිදං, කාරිතෙති
 “ධාතුති ඤෙඤ්ඤාපෙඤ්ඤාපසා කාරිතාති හෙතිසෙඨ” ති විනිස
 කාරිතස්සවිවෙසෙ සභාභාසාති, “සො කාරෙති සපෙඤ්ඤා” ති එත්ථ
 වුතතසෙත පඨාතතිච්ඡාසනතා ගම්මබ්බතති “කම්මසෙඨ
 දුඨිසා” ති ඉතිතාව පිජ්ඣතිතො ඉතිසුච්චාරණං විසසතස්සං.

303 සාවිසම්මි ජමිති

සාවිසම්මි ජමිතිසතති හොති

තස්ස ගිකුටො සම්මිංසො, තස්ස ගිකුටො චුටො, තස්ස
 ගිකුටො පනතමිථං.

“සාවිසම්මි ජමිති” කිමත්ථිදං, සාවිසම්මි ජමිතිසතති හොතිති
 සුපනස්සං විපදමිදං අසො පුරිසෙඤ්ඤාපෙඤ්ඤා. උදහරණෙති
 හෙති වුතතාති අඤ්ඤාසති පන සං සාවිසම්මි සමුතාවසති විකාර
 ථාත සම්මිති වෙසාසති බ්‍යාධි සම්මාලික පුකවද්දසානව පරි
 වාණ පුරණ ලුණ පුකිත්තානාබ්‍යාස තස්ස ජතන චරණ
 ගණනාචරණ පුකිත්තානාබ්‍යාස තස්ස ජතන චරණ
 ස මාර පාසොපලව සකුක සම්මාන විසිලෙස සෙඤ්ඤාසති සම්මාන
 කම්මාසකම්ම විසොපවස වාසන හොත ලුකවණ්දිට්ඨිකතන පං
 සො සම්මාරතන නොති පුකිති නිසු පසංසා චෙතාව පරිසොසාන
 සෙඤ්ඤාසොන නාත වධි පද්ධිකාර පංසිතා බලි වොතාර කාල
 නොතන පවර සුභි සරතු විවත හෙඤ්ඤාසති සරතු කම්ම රුජ
 සොනාතාරුර නිසාරණ සාවිසම්මිසති දසාද සකම්ම පඤ්ඤා පසුත
 අසල සතති පවිසස්ස අලෙසවිණි කිට්ඨෙසසති සරිවණ්දි
 සොන ජමිති අභිසෙවනා.

සංසාරෙත නාම:—පුත්තං චෙ ධිතං සකුකාති, සාවිසොතෙ:—
 සෙසො, අද්ධාතෙඤ්ඤාති සමිතෙ:—අභිසෙවනං අභිසෙවනං

සොසාසොසානං තතියපඨමා, එකසෙරුතං වෙතාවොති පරි
 යොසානෙ - බ්‍රහ්මවරියසස පරියොසානනති සසුසුයොගෙ -
 බ්‍රහ්මානං හතවංගානං බොධිසා මුලෙ සහ සබ්බඥ්‍යුතසුඤ්ඤා
 පටිලාභා සමුප්පාදා පසුසුතති යදිදං බ්‍රහ්මොති, ඉමසස වෙසසකර
 ඤ්ඤා සකකපඤ්ඤානෙව අභිවචනනති. තාපයොගෙ - මහා
 නාගසහ තාපොති විධියොගෙ - සිනඛාපදනං පසුසුතතිති
 පදයොගෙ - සබ්බධමමානං පදං සිලනති. අධිකාරප්‍රයොගෙ -
 මහධාතං මහාමහෙත්තාති සංඝිතාසංයොගෙ - බාජනානං
 සකිති බලියොගෙ - කුචෙරසස බලිති වොසානෙ - මහ
 ධාතං වාමනිජෙති. කාලෙ - තිණණං මාසානා අවචයෙන මාසස
 විකුඛතානං භුජතීති. ගොතතයොගෙ - කසසපසහ ගොතෙත්තාති.
 පචරෙ - කිත්තකා හතවතො පචරති සුභිතොගෙ - අසනො
 සසුරෙ දෙවොති සතතුයොගෙ - සපතති ගෙ පුරෙති. වච
 නෙ - මම වචනෙන පාදෙ වසුතිති ගෙතුයොගෙ - තං කිසස
 හෙතුති. කතාරි - න මෙ පුතං වා දිඨං වාති. කමමිති -
 සහසා කමමසස කතනාගෙති රුජයොගෙ - දෙවදත්තසස රුජ
 තීති අනාදරෙ - අකාමකානං මාතාපිතුනං රුදත්තානං කෙස
 මසුසු බ්‍රහ්මාරෙකා පබ්බජ්ජතිති නිබ්බරණං - ඡතනමුනිතං පාස
 ඤ්ඤානං ධමමානං පචරං යදිදං සුගතවිනයනති සාමිසසර්දි
 යොගෙ - ගොණිතං සාමි, ගොණිතං ඉසසරෙ, ගොණිතං අධි
 පති, ගොණිතං දුසාරෙ, ගොණිතං සකිති, ගොණිතං පතිතු,
 ගොණිතං පසුතො, ගොණිතං කුසලොති. සතනමානෙ - කුසලා
 නවචනිතසසාති පචමානෙ - කිං භිතසස වා පුබ්බසහ හායාදිති
 කුලොපමානෙ - මාතු සදිසො, පිතු සදිසො*ති කිමලමිනෙ -
 කිං තසස ව කුභිසස, අලං තසස විපපටිසාරසාති පරිව්ජාදි
 යොගෙ - මාතු සරති, මාතු ඉවජති, මාතු අපේක්කති, කණ්ඩසස
 පති කුරුතො, සරසස පතිකුරුතෙති

එය ව සාමිසසර්දියොගෙ නිබ්බරණං අනාදරෙ දුතිසාතනිසා
 පචචි සතනමානෙ ව "සාමිසසර්දිපතිදුසාරසසසතිසතිසුපුතකුස
 ලොති ව, නිබ්බරණෙ ව, අනාදරෙ ව, පටි ව, දුතිසාපචමිතෙ ව" ති
 ජපි පිජනති යෙ වෙත වුත්තාවසෙසා, සෙබ්බි තෙ "සසස වා
 පරිනාහොතං සාමි" ති එය වානානං භිතෙව ගහාමානිතනා!
 ඉච්චා ව පිජකකරිති

304 බ්‍රහ්මස සහසාරි

බ්‍රහ්මසසාරරතෙ සතනවිචිතනති නොති.

භවිරිඳ බද්ධකතිරතෙ, පාසසං රචනි මරතා, සහවති චුක්ඛ
 වසිසං වුසසති කුලසුරතනා.

"බ්‍රහ්මස සහසාරි" කිව්වදිදං, බ්‍රහ්මසසාරරතෙ සතනවිචිතනති
 *පාසසං කුසලය. විපදවිදං. අනෙකා සුචිතෙකුරුතෙව.

තනුවිනිසි තනුවහනුසඳුරො "සොබාගේ තරංගාකාර" තනි සිතාස සතුදා කඩා දුටිවා සතොන්තියවිවත ව කඩා "දැනසස බිටු සවිතතිය සෙ, නතුසසෙතො, සතස සෙ වා" හි අඩිතිට "තොතිතා සසිංනාසු" හි සවිතතිය නතුසස හිආදෙස කතෙ රූපා සසිතතාගේ පති භාවයේ සාවිසස්විපතිදසාදසකි පතිභපසුතකුසලෙසු නිබාරණතාදරකාමකරණනිව්‍යතාසවපදා පාදපටිපතොපාධිසිසරවවත මණ්ඩකුසුසස කාලතාවසු සතොවිවතති තොතිති ආත

භාවයේ —

චරං ජලෙතිලෙතෙලං, චන්ද්‍රකෙතන සුරවිපති,
 ගබ්‍යාසා චූර්ත වුනා, ආකාස චෙතයි පතව්‍යො ' හි

සාවිසස්විපතිසෙත —තොසු පාති, තොසු දුසසරේ, තොසු අඩිපති, තොසු දසාදෙ, තොසු සකි, තොසු පතිභ, තොසු පසු තො, තොසු කුසලොසි නිබාරණ —සවිපෙසු සවිපසවි තොති අතාදර —ජවමාතෙසෙව පතවිති බලං පරිතාසකිති කට්ඨි —සසි සසවි ගවිපති, වුබති වුබිනා, සුරිසසස බාහාසු ගතොසා, සුභුතිවුසො දුකු ආජිවිසා සිනුසු අභිවිදෙතති කරණ —තහා ගසෙසු පිණාස වරත, සවිපිවිසා විසි සෙති නිවිසෙත —අනුපිසෙතසු විසෙසු ගසෙසාපි, සවිදස සිනිසි සිනිසාසෙසුති සවිපදාන —සෙසි තොගම් දෙති, සෙසි දිනෙන අතෙව පතිතො ගවිසාපි,

'සා පලාලමසං මාලං නාදුකිත වෙතිසෙ,
 අලසි සවතතිසං මාලං බොජ්ඣසකව සා' හි

අපාදතෙ —කදලිසු ගජරතකිසිති පවිපතො —අදවිසස තොති සිලසෙති උපාධිසොග අඩිතිසසරවවතෙ —උපබාරිසා දෙණ, උපතිසති සතාපණ, අඩිතවෙව තොතවිති මණ්ඩ කුසුසකසු —සුණසිං පසිදිතො, සුණසිං උසුසෙතොති කාල —විසෙමාසෙ කුසගොතාති හාවෙ —අවිරපරිතිබුතෙ පතවිති, අවිරපසකතො ආසසෙතො ආතභෙති නන් ව "බසා සෙ සතොමි, සාවිසස්විපතිදසාදසකිසතිභපසුතකුසලෙති ව, නිබාරණ ව, අතාදර ව, කමිකරණනිව්‍යතාසෙසු සතොමි, සපාදතෙ ව, පවිපාසෙව ව, කාලතාවෙසු ව, උපාධිසිසර වවතො, මණ්ඩකුසුසෙතසු තතිසා වෙ" හිමෙසං විසසෙ සිසෙ නා අවසෙසං "නිබාරණ වෙ" හි එසි වහාගුණක සිසිකිති

305 සාවිසස්විපතිදසාදසකිසතිභපසුතකුසලෙති ව

සාවිසස්විපතිදසාදසකිසතිභපසුතකුසල ඉවෙවතොති සො ගත ජනිපිකනති ගොති සතොමි ධ

ගොණිනං සාමි, ගොණිපු සාමි; ගොණිනං ඉසසරෙ—ගොණිපු ඉසසරෙ, ගොණිනං අබ්බතං—ගොණිපු අබ්බතං; ගොණිනං දුසාරෙදා—ගොණිපු දුසාරෙදා; ගොණිනං සකති, ගොණිපු සකති; ගොණිනං සනිභු—ගොණිපු සනිභු; ගොණිනං පසුරතා—ගොණිපු පසුරතා; ගොණිනං කුසලො—ගොණිපු කුසලො.

“සාමිසසර්විපතියදාදසකතිපතිභුපසුතකුසලෙති ව.” කිමසම්මිදං, සාමිඉසසරඅබ්බතියදාදසකතිපතිභුපසුතකුසල ඉච්චෙවතෙතිකොභෙසති ජජිවිහතති හොති සත්තමි චෙති ඤාපතස්සිං, සුතොති* චචති සෙසො. ජජිහාගණං සත්තමිහාගණං ව චත්තතො, අයො සුචි ඉඤ්ඤාසෙච විහගතො ව

ගොණිනං ගොසගුතො ඉමිනා ජජිබ්බවචනං. කථා “ගාච්චෙ” ති චත්තමානෙ “ගොණි නමිති වා” ති ගොසගුස ගොණි අදසං. කථා “කොසු කතතිකාරලොපෙසු දිස” තති චත්තමානෙ “සුතංචිසු චෙ” ති දිසෙ කතෙ රූපං. ගොණිපුති එසි ගොසගුතො ඉමිනා සත්තමිබ්බවචනං. කථා “සුතිනාසු චෙ” ති ගොණිඅදෙසා “සුතිකාසෙ ඵ” ති එකාරදෙසො ව විසෙසො

306 නිබ්බරණෙ ව

නිබ්බරණෙස ව ජජිවිහතති ගොති සත්තමි ව.

කණ්ඨා ගාමිනං සමසගාතිරතමා—කණ්ඨා ගාමිපු සමසගා විරතමා; සාමා නාදිනං දසසතිසතමා—සාමා නාදිපු දසසතිසතමා; මහුසාගං විතතිසො සුරතමා—මහුසොසු විතතිසො සුරතමා; සමිකාගං බාවතො සිසතමා—සමිකොසු බාවතො සිසතමා

“නිබ්බරණෙ ව.” කිමසම්මිදං, නිබ්බරණෙස ව ජජි ගොති සත්තමි චෙති ඤාපතස්සිං. විපදම්මිදං, චත්තගණඵලං. “ඛකාසෙසතමි” ති එයෙච චුත්තං. අයො සුචිඤ්ඤාසෙච. නිබ්බරණං නි භුසාපතිභුණෙති සමුදයතො එකස්ස පුර්වකරණං, තිහරිනා බරණං = නිබ්බරණං.

ගාමිනිකං ගොසගුතො “ඉසසරෙතො ආපාවිසො” ති චත්තමානෙ “තදදිතො වා ඊ” ති ඊසසරෙසං. කථා “කවාදිමප්ඵුතානං දිසරස්සාපාවිසෙසු වා” ති චත්තමානෙ “තෙසු දුචි ලොපාගමිකාරවිපටිතොදෙසා චෙ” ති ගොසගුතොසාමාදසං. කථා සරලොපසකතිගාමිදිති කතෙ ගාමිසගුතො ඉමිනා ජජි බ්බවචනං. කථා රූපමිති චෙදිතමි, නාදිතති තරසගුතො චුත්තතෙසෙ ඊසසරෙසෙ කතෙ “කවාදිමප්ඵුතානං දිසරස්සාපාවිසෙස වා” ති ආදිදිතො ව විසෙසො. ඉතර්ති සුචිඤ්ඤාසෙතෙව.

307. අනාදර ව

අනාදර ව ජම්බවිභතති භොති සත්තවි ව.

රුද්‍රතා දුරකසා ජම්බවි—රුද්‍රතාසං දුරතා ජම්බවි.

මසද්දතනණං ජම්බවිසත්තවිසත්තනණානුකම්බනසං.

“අනාදර ව.” කිම්බවිදං, අනාදර ජම්බවිභතති භොති සත්තවි වෙති සුපතනං. විපදවිදං. වසාසං. ජම්බවිසත්තවිසත්තනණානුකම්බනසං. අනෙං පුරිකෙද්දතනං ව විසාසං ව

රුද්‍රතාසං රුද්‍ර අසුරිමොවතෙතිමසං ලබ්බාසුසද්දතනං “විතතමානෙ වාතනා” ති අනාසත්තවිසං. කතා රුද්‍රතාසද්දතනං දුරතා ජම්බවිභතති. කතා “පිටි ගව්වතනාදිතං නාසද්දතනං” විතතමානෙ “සෙසෙසු නතුවෙ” ති නතසද්දතනං නතුවෙසද්දතනං කතා “අවිසත්ත මමං සවිසත්තමං සෙ; නතසං නො; නතසං සෙ වා” ති විතතමානෙ “කොතිතා සත්තං නාස” ති සවිසත්තමං නතසං නොආදෙසෙ කතං රුද්‍රං. දුරතං. පුරිකෙද්දතනං වෙති.

308 කම්බි දුර්ගා ජම්බවිභතති.

ජම්බවිභතති කම්බි දුර්ගාභිභතති භොති

අසිසු මං අනිරිමසං නිරිමසං ලසමාසං සෙසං

“කම්බි දුර්ගා ජම්බවිභතති.” කිම්බවිදං, ජම්බවිභතති කම්බි දුර්ගා භොතිති සුපතනං. විපදවිදං. අනෙං පුරිකෙද්දතනං ව

මතං අවිසත්තමං ජම්බවිභතති දුර්ගා දුර්ගෙසවිභතති. කතා “අවිසත්ත මමං සවිසත්තමං සෙ; නතුවෙතිතං නතුවෙති” ති විතතමානෙ “නංවිච්චි” ති සවිසත්තමං අවිසත්තමං මංආදෙසෙ කතං රුද්‍රං.

309. නතිසාසත්තවිභතති.

නතිසාසත්තවිභතති අනෙං කම්බි දුර්ගාභිභතති භොති

සෙසං මං සමාසං භොතමානං නාලවිසත්තං, කම්බි ව මං නාති සාසමි. එමං නතිසෙසං.

පුරිකෙද්දතනං නතිසාසමා, එතං සමාසං. සමාසං. එමං සත්තමානෙ.

“නතිසා සත්තවිභතති.” කිම්බවිදං, නතිසාසත්තවිභතති අනෙං කම්බි දුර්ගාභිභතති භොතිති සුපතනං. විපදවිදං. කම්බිසාසමං. දුර්ගාසාසමං නාලවිසත්තමං, අනෙං ව විසාසං ව පුරිකෙද්දතනං වෙති. ලද්දතනං කිම්බවිදං පුරිකෙද්දතනං වෙති.

310. ජම්බි ව.

නතිසාසත්තවිභතති අනෙං කම්බි ජම්බවිභතති භොති.

කතං මෙ කලාසං, කතං මෙ පාසං. එමං නතිසෙසං

කුසලා නතිසාසමං සිසත්තං වාතුවිසත්තං, කුසලා කම්බිසාසමං අතිසත්තවිභතති. එමං සත්තමානෙ

කම්බිති කම්බි? රුද්‍රතා මසා අනසු බලො ව විසාසං ව සෙසං, අනසු, අනසු විවිධතෙ

“ජඩ් ව.” කිව්වේදී, තනිසාසතනමිනව අපේ කවි ජඩ්
 හොතිනි කැපතත්. මිසදමිද. කවිනාහණව අත්නාහණව
 තනිසාසතනමිනව වතනනෙ, අපේ සුවිසෙකැසෙව.
 වගහණ. තනිසාසතනමිනවනුකඩිනිනත්, තත් පයොජන
 හෙළා වුතනමෙව.

මෙහි අමතසදාතෘ ඉමිනා නතියනේ ජනේකවචනා කතා “අමතස මම සවිහනතිය සෙ ; තුමනාමනාන. තනිමි ; පදනො දුතියාවතුනිජජිපු වොනො” හි වහනමනෙ “තෙමෙකවච නෙ” හි සවිහනතිය අමතසදාතස මෙආදෙසෙ කතෙ රූපා ඉත රහි ප්‍රවිශ්‍යෙයනෙව

311. දැනියා පවිමිතව

ද්‍රව්‍යාපවේනව අරංඝ කවචි ජවසිවිසතති ගොභි

தாண்டி உயிரிழந்தது. தாண்டி உயிரிழந்தது. தாண்டி உயிரிழந்தது.

අසූචාරිතා ධර්මස්ස පටිභාසනා, කිත්තුරධා අභං නස්ස
සුචස්ස භාසාචි, සංඛි තස්සනති දණ්ඩස්ස, සංඛි භාසනා චිත්තු
රනා, ජිංහා චතුභංගං අභිච්ඡාතං නාභාතං, භාසාචි ධාර
ට්ඨස්ස නාභස්ස ථං. පටිභාසනා

“ද්විසාපවමිනව” කීමක්මද, ද්විසාපවමිනව අතර කිව
පිටිමිනකි කෙසේද යැයිද, විපදමිද, කවිකතමිනව
ගතමිද, පිටිකතමිනව වනතො අතර ව විකතමිනව පිටි
පිටිකතමිනව

ලදහරණයකි වූහතනසාමනව, වග්ගසන්, කවිදානුකම්බි
තසං *

312 කවිමකරණනිමිතනාචාර්ය සහතික.

කට්ඨකයෙකිනි නිවන ලැබූ සහකම්පිතයාගේ මොන

ප්‍රඥප්තියෙහි 50 වන අධිකාරීයේ සඳහන් කර ඇති 01 වන කොටස

භූස්ථ පිණ්ඩාය වරහන, පරහන පිණ්ඩාය වරහන, පෙරළ
භව්‍යන් එවං කපණෙන

දිව් වෙමිමුප් පසුසුරන, කුරුමා දුරනාපු පසුසුරන එවි
නිවිතනරන

“කට්ඨකරණනිවේදනොප්පාදනං” කිවහමුදා, කට්ඨකරණ
නිවිතානුලිංගිකයෙකුගේ සහනවිෂයයෙහි සැදුනේ, විරූ
මුදා, සෙසු සුවිශේෂයන්ගේ

313 සම්පූර්ණ ව්

සමස්ත ව්‍යාපෘතියේ සාරාංශය පහත පරිදි වේ.

සංඛ්‍යා දිනාං චතස්සලං, සංඛ්‍යා භතානම් ඉද්ධි, සංඛ්‍යා දිංචානා
භතංචිච්ච ඉද්ධිංචා භවිස්සාචි.

“සමසද්ධො ව” කීමැතිද, සමසද්ධොති ව සත්තපි සොතිති සද්ධතොති. සත්තපිඤ්ඤානිසානුචිත්තොති සෙසං සුචිඤ්ඤාසංඝෙව.

314. සමමුදොති ව

සමමුදොති ව සත්තපිච්ඡිකානි නොති
කදලිසු ගර්භ ජනිතොති,

“සමමුදොති ව” කීමැතිද, සමමුදොති ව සත්තපි සොතිති සද්ධතොති. සත්තපිඤ්ඤානිසානුචිත්තොති සෙසං සුචිඤ්ඤාසංඝෙව

315 කාලසාමසු ව

කාලසාමසු ව කතාපි සපුස්මාන සත්තපිච්ඡිකානි නොති
සුඛිකානිසංඝං ගතො, සාසංඝානිසංඝං ආගතො, සිංහානි-
සංඝං පොථිසමානෙසු ගතො, ගුහානිසංඝං ආගතො, ගොසු දුක්ඛ-
මානෙසු ගතො, දුඛානු ආගතො.

“කාලසාමසු ව” කීමැතිද, කාලසාමසු ව දුටුවහොත්සොසු ව සත්තපි සොතිති සද්ධතොති. විසදිද, සත්තපිඤ්ඤානිසානුචිත්තොති එති ව සොතිති ධාතුවොති අධිකරණො සෙසං සුචිඤ්ඤාසංඝෙව

316. උපාධිකිකිසාරවිවර්තන

උපාධි ඉතිවිවර්තනං සංඝාරො අධිකිසාරවිවර්තනසු සත්තපි
ච්ඡිකානි නොති

උපාධිසං දදොති, උපාධිසං කතාපි, අධිකිසාරවිවර්තන-
සු සමාලා, අධිකිසාරවිවර්තනොති, අධිකිසාරවිවර්තනං වූමා

“උපාධිකිකිසාරවිවර්තන” කීමැතිද, උපාධි ඉතිවිවර්තන අධි-
කිසාරවිවර්තනෙතිවිවර්තනොති, තත් සත්තපි සොතිති සද්ධතොති විසදි-
මිද. සත්තපිඤ්ඤානිසානුචිත්තොති, අර්ථො සුචිඤ්ඤාසංඝෙව.
ඉතිවිවර්තනොතිද, විධි සමානං ඉතිවිවර්තනං උද්දිග්ගොති =
ඉතිවිවර්තනං, ඉතිවිවර්තනං සංඝං ජනෙසංඝොති ව, තෙතිසං-
ඝාරවිවර්තනෙති සංඝං කතාපි අධිකිසාරවිවර්තනොති, තද්ධිකිසාරවි-
වර්තනෙති සත්තපිච්ඡිකානි නොති තත් සුඛිකානිසංඝොති වූමා අධි-
කිසාරවිවර්තනං සමාලාති; අධිකිසාරවිවර්තනොති අර්ථො සුචිඤ්ඤාසංඝෙව
සමාලාති. ඉතිවිවර්තනොති වූමාති ‘අධිකිසාරවිවර්තනොති
අධිකිසාරවිවර්තනං වූමා’ යි.

තෙතිසංඝොති සංඝොතිසංඝොතිසංඝොති සමාලාතිති* සමාලා,
දුටු පන එකසංඝොතිසංඝොති, සිංහානිසංඝොතිසංඝොති පා;
‘සෙසො ධාතුවි’ යි සො අතරෙතිසංඝොතිසංඝොති සද්ධතොති
ඉතිවිවර්තනොති පනිවිවර්තනොති, පනිවර්තනොති පා සත්තපිච්ඡිකානි,
සො නාම පනිවර්තනොති සත්තපිච්ඡිකානි, අධිකිසාරවිවර්තනොති
සමාලාති පනිවර්තනොති, පනිවර්තනොති නාමොති, එතිවිවර්තනොති

එකොටුවෙකුත් දිවෙති, සුපතසුපිතං තබ්බසයන්ති.* න සබ්බන්තං තසො සමාවිසති. සෙසං සුච්ඡෙදෙදෙවෙව.

317. මණ්ඩිතුසුරෙකපු තතිසා ව.

මණ්ඩිතලසුරානා ඉමබ්බොක්ඛෙත්ථු තතිසාවිසතඤ්ඤානි සත්තම් ව.

සුරෙණිත සෙදිවතා—සුරෙණිසං වා සෙදිවතා :—සුරෙණිත ලසුරෙකා—සුරෙණිසං වා ලසුරෙකා තථාගතො වා තථාගත භොග්ගො වා තථාගතසාවිවතො වා.

ඉති භාවිතරෙස භාරකතරෙසා ජෙට්ඨා කරණිං

“මණ්ඩිතුසුරෙකපු තතිසා” කිම්භවිදං, මණ්ඩිතුසුරෙකපු සත්තම් භොගි තතිසා වෙති සුපතන්තං. සිපදවිදං. සත්තම්භා ගණ්ඨිතානුචිත්තතො. එහි මණ්ඩිතසරෙද්දු පසන්තන්තාවිවතො ලසුරෙකසරෙද්දු ඊතත්ථාවිවතො සෙසං සුච්ඡෙදෙදෙවෙව.

ඒ “තතිසාස ව දුතිසා”

“කිම්භවිදං, තතිසාස පුරොත දුතිසා භොගිති සුපතන්තං. “පුරොත ගාමිං රමණිසා, අපරෙත ගාමිං රමණිසන්තං” “වසද්දුගුරුණ, තථිත සමමාසෙති දුතිසා ‘කම්බුසෙති දුතිසා’ භි “එත්ථ එතසොගෙ චුත්තතරෙසෙති සිත්ඛිතතො විතා වාගෙති “පුරොතති සිත්ඛිති, තත්ථාලම්භෙති විවතෙති, න වෙතං සොන්තරං” “ස,

ඒ “සෙදිවතා තවමති ජෙට්ඨි.”

“කිම්භවිදං, සප ගතිවිත්තාසං දුපුඉච්ඡාකහතිපු විත්තවිත්තාසං “ඉසෙද්ධිසෙති දස දුගහතිරකරෙණිසෙතිවිද්ධිතං වාදනං “කම්බුසි ජෙට්ඨිභොගිති සුපතන්තං වාදනං සරති, වාදනං ඉච්ඡති, † “පිදුසං ඉච්ඡති, වාදනං විනොති, පිදුසං විනොති, වාදනං “අපරෙති, පෙලං දසෙති තරෙණිදුගුරුණති, තාති පත ‘දුතිසා “පවිදිතං වෙ’ භි ඉතිතාම සිත්ඛිතන්. තත්ථාලම්භෙති විවතෙති.

ඒ “කරෙතිසා සෙසතෙත.”

“කිම්භවිදං, කරෙතිසා වාදනං සෙසතෙත කම්බුසි ජෙට්ඨි “භොගිති සුපතන්තං. එත්ථ වසෙසතෙතං නාම අතිසංඛාරෙණ ලද්ධං “සසා ජෙට්ඨි දුරුතෙ, කරෙතිසා ජෙට්ඨිදුරුතෙ. සන්තරෙසං “පට්ඨිදුරුතෙති තරෙණිදුගුරුණති, තාතිපි තෙතෙති සිත්ඛිතන්.

ඒ “කතතුකම්මානං නිති.”

“කිම්භවිදං, කතතුකම්මානං ජෙට්ඨිතෙති භොගි සිත්ථෙතිසෙති “සුපතන්තං. ඛිතං දතා, දුඛසොසං නති, කම්බුසෙති

* කම්බුසෙති ජෙට්ඨි † භොගිතිසෙති දුතිසා ‡ සෙදි වෙති
[සොද්ධිසෙති, ජෙට්ඨි] [කරෙතිසා, පිපු

“ඉමෙතෙව සිජ්ඛති. ජඨිපන ‘කිං තස්ස ව තුථස්ස, අලං තස්ස ව “තුථස්ස”ති එත්ථ කිං තෙන ව තුථෙන, අලං තෙන ව තුථෙනාති “තතිස්සථසම්මතවනො ‘ජඨි චෙ’ ති සුභෙතතෙව සිජ්ඛති. “වතුඨිපන කිංසද්දසොගෙ ‘තමොසොගාදික්ඛි චෙ’ ති එත්ථ “ආදිගගගණන” සිජ්ඛති. අලමනෙ ධිත්‍රාභාදිසුගො අලමත්ථ “ගගගණන සිජ්ඛති තස්මාලමස්සවවනෙන.

ඒ “කතතුරිවජිතතමං කමමං.”

“කතතුරිවජිතමං සං ඉච්ඡිතතමං, තං කමමසඤ්ඤාං භොගිති ඤ්ඤාං තත්ථං. ඕරණ් කවං කරෙති, ගාමං රථං ගරාති, තණ්ඩුලෙ ඔද “තං පවතිති තණ්ඩුලරණ්ති. තාති පන කප්පිතාකප්පිතිච්ඡිතා “තිච්ඡිතතමාදිගෙදමනපෙකතික්ඛා සබ්බසම්භවසෙන ‘සං “කරෙති තං කමම’ තති වුත්තතතා තෙනෙව සිජ්ඛති, අපි ච “පරයාපනෙ සතිපි ‘සං කරෙති තං කමම’ තති ඉමස්සානගාරං “‘කතතුරිවජිතතමං කමම’ තති චිත්තතෙබ්බ ඉභොධාරණං සුත්තං “පෙකවපසානං විබ්භතතසතිතතං සමුඛගාවසතිති අලමනෙතථ “විසල්ලාපෙන

ඒ “සුභෙතවාතිවජිතෙ”

“කිරිසාස සුත්තෙ අතිච්ඡිතෙපි කමමසඤ්ඤා භොගිති ඤ්ඤාං තත්ථං. විසරුතමං ජිකුති, කණ්ඩං අතිබාවති, විසං ගිලීති, “පාසාසං පවතොගා ගාමං දුගතිති තණ්ඩුලරණ්ති, තාතිපි “තෙඨා වුත්තතෙතෙව සිජ්ඛති

ඒ “උපානවජ්ඣාමසස්ස”

“උප අභු අපි ආපුබ්බස්ස වස කිවාසෙතිමස්ස පරයාගෙ කමම “සඤ්ඤා භොගිති ඤ්ඤාතත්ථං. සත්තාවිබ්බතත්ථවිදං සුත්තං.

“ගාමං උපවසති, ගාමං අනුචසති, ඝරං අච්චසති, තහරං ආවස “තිති තණ්ඩුලරණ්ති. අඤ්ඤාත්ථ පතාසිපුර්වාතං සිසසෙ ඨා “ගතිතිවුත්තතිගි ආස උපවෙසෙතෙතිමෙසං පරයාගෙ : අසිපුබ්බස්ස “වසසාවෙසෙතෙතිමස්ස ච පරයාගෙ කමමසඤ්ඤා වුත්තා

“ගාමවජ්ජිසෙති, ගාමවජ්ජිසෙති, ගාමවජ්ඣාවසති, ගාමවජ්ජිසෙති “සෙති තණ්ඩුලරණ්ති, සබ්බාගිපි තාති “තතිසාසත්තානිථ “චෙ” තිවිතාව සිජ්ඛති.

ඒ “අත්තකදිති” සුභෙත”

“අත්තක අත්තා කිරිඳි ඉච්චවජ්ජිසෙති සුත්තෙ කමමසඤ්ඤා භොගිති ඤ්ඤාතත්ථං. අත්තක ව භාලාදා, අත්තා රථා, කිරිඳි “රථකති තණ්ඩුලරණ්ති, තාතිපි ජඨාණ්ණසෙව තත්ථ සම්මතව “තො ‘කථි දුස්සා ජඨිතවිසෙ’ තිජ්ජිතාව සිජ්ඛති

ඒ “අභිභොජ්ජිභොජ්ජි”

“අභිභොජ්ජිභොජ්ජි සුත්තෙ කමමසඤ්ඤා භොගිති ඤ්ඤාතත්ථං.

“අපිලො ගාමිං වසති, පරිකො ගාමිං වසතිති තයොද්ධරණං,
“තානිමි ලොභා වුත්තතසෙසෙව සිත්ඛන්ති.

ହେ “କାହାଣୀକାବିରାଜା!”

“තප්පාතා තද්වෘත්තස්සි දුගේ පමිව්සඤ්ඤා භොතිති සද්දපතස්ස.”
 “තදිං පිට්ඨි, ගාමං වරතිති තප්පාද්දාසරණති, තාතිසි තතිසා.”
 “සත්තපිතභෙදතිපිතාච පිජ්ඣනති.”

ආ “ඔහුපෙරළාම පවිත්රීකරණය”

“පොදුපසොගෙ ජිවිතීහරි හොඳි තරිසා වෙති කුපතරි.
 “චුඛසා හොද වසති, හෙත පොදුතා සතතරි නිසොද්ධරණි,
 “නාඨිපත ‘සසා වා පරිග්ගහො තං පාපි, හෙතිතෙවෙ’ කිචි
 “නාව පිප්ඛතරි

இது “சாமிநிபுளையுள் வாய் வந்தது.”

“සෘජුනිපුණ දූෂිතයෙකි පුද්ගල සත්ත්වයෙකුගේ සොයාගැනීම සඳහා
“කණිං, පඤ්ඤා සෘජු, ගම්මයෙහි නිපුණයෙකි භාණ්ඩාගාරයකි,
“නාඨි නිවිසානසම්මානා ‘සමමානනිවිසානසම්මානසම්මාන’
“නිවිසාන සම්මාන.

43 “ભાગ્યકાવિવૃત્તિવિવિધવિવિધ”

“භෞතතනාදින් ජීවිත්වය දුරවිතෙකිනි සපු තප්පාභෞතිති
 “සුභතභෝ, තභෝද්ගරණිති ‘කරණ තප්පා’ ති පුත්තොසෙව
 “වුත්තාති, තාති පත ‘විසසනෙත වෙ’ ති පිත්තනති.

❧ “**உயிர்ப்புரிகையா காலிவினி**”

“ ‘කපානුකම්මානං කිකි’ ති සඟ්ගාරි කම්මති ව සද්ද එකකවනේ
 “ ජවී සම්මවති, හද්ද තස්සි උගසෙහනෙක කම්මති ජවී කොතිති
 “ සුචරකථාං.

“අවිජර්ථයෝ ගාච්ඡන්” දෙයනා අනෙතාපාලකෙන, අවජර්ථයො
 “අරජකෙන චිත්තානි, රුහො, සාධු බල පසෙසා ආනං සඤ්ඤාද
 “භොතභෙති තෙසාද්ධසරණස්සි, තානිපි ‘ජපි භෙ’ ති එසා නිපි
 “ආභුණ්සානවතලකතොව පිජ්ඣගරි.

६ “**ଜାଗରୁକ** ପି ପିଶାବହାରକ.

“විග්නමානෙ විග්නමානස්ස කතපථවිසස්ස පටෙය්ගෙ සති
 “කතතරි ජජිවිලගති භොතිති ඤාපනතී. රජෙඤ්ඤ සමිවිභො පුර
 “සො, රජෙඤ්ඤ පුරිච්ඡො පතවා, රජෙඤ්ඤ සත්තභො ධම්මොති
 “තභොද්ධතරණධි, තාතිඨි ‘ජජි මම’ ති සිජ්ඣති.

૬૩ "શુભદ્રાપત્નિઓ બાઈસા છે."

“දාලොස්මාණයේ ජව්විතයක් නොතිබුණි; වෙති ඇපනක්.”
 “පිතුසා දාලොස්, පිතුසා දාලොස්, පිතු සමෝ, පිතු සමෝ, පිතු

* ལུ་ཁ་པལ་པོའི་དྲུང་ལོ།

† පාඨානසු, වෙරවෙ.

“සදිසො, පිතර් සදිසොති තඤ්ඤාදුගරණති, තාතිපි ‘සසස’
 “වා පරිග්‍රහණොතං සාමී, සභාදිසොගෙ වා’ තිමිතාව සිජ්ඣනති
 ඥා “ගහාදිනං කම්මති සත්තමි”

“ගහ උපාදුනෙ, වුචි වුමච්චදුතසංසොගෙ ඉච්චවමාදිනං කම්මති
 “සත්තමි හොතිති ඤාපනස්මිං. පුරිසසස නානාචායාසු ගහෙතියා,
 “බොධිසත්තසස වුචති වුමෙතිනාති තඤ්ඤාදුගරණති, තාතිපි ‘කම්ම’
 “කරණතිමිත්තභේසු සත්තමි’ තිමිතාව සිජ්ඣනති.

ඥා “කරණභේස භික්ඛාචාරෙ”

“කරණභේස භික්ඛාචාරෙ ගමාමානෙ සත්තමි හොතිති ඤාප
 “නස්මිං නග්‍රා ගභේසු පිණ්ඩාස වරතති, සමණ පභෙසසු
 “පිණ්ඩාස වරගති තඤ්ඤාදුගරණති, තාතිපි ‘කම්මකරණතිමි’
 “ත්තභේසු සත්තමි’ තිමිතාව සිජ්ඣනති ඉමස්මිං ධාතෙ සුත්ත
 “පභෙසසසානං උමමිත්තකතා* අතිවිජ්ජානති

ඥා “පච්චිසා සුරතන”

“පච්චිසා සුරතෙ සත්තමි හොතිති ඤාපනස්මිං”

“පාච්චිසුත්තාචකුසු යොජනෙසු කාකණ්ඩකපුරි,† පුස්සමාසමා
 “තිසු මාසෙසු වෙසාචමාසොති තඤ්ඤාදුගරණති, තාතිපි ‘චකා’
 “සෙ සත්තමි, කාලසාවෙසු වෙ’ ති සිජ්ඣනති.

ඥා “උතපුණ්ණති දුතියා තතියා ව.”

“උතපුණ්ණ ඉච්චගෙති සුරතෙ දුතියාචිත්තති හොති තතියා
 “වෙති ඤාපනස්මිං. උතපත්තා දුජති, උතපත්තන දුජති;
 “පුණ්ණපත්තං දුජති, පුණ්ණපත්තන දුජති තඤ්ඤාදුගර
 “ණති තාතිපි ‘කම්මසෙ දුතියා, කරණ තතියාති’ පිජ්ඣ
 “තති තත්ති පත්තගතසස පත්තනති ගතිතෙ කම්මතා සමිත
 “වති, විසුං ගතිතෙ කරණතාති

ඥා “වුපාසා ව”

“වු සංවරණොපා පානෙතිමෙසං පයොගෙ දුතියා හොති තතියා
 “වෙති ඤාපනස්මිං. පාචාරං පාචුරති, පාචාරෙන පාචුරති; සර්වං
 “පිච්චි, සර්වෙත පිච්චිති තඤ්ඤාදුගරණති, තාතිපි සර්වසොගං
 “වුත්තනසෙතෙව සිජ්ඣනති

ඥා “කම්මසෙ පච්චා”

“කම්මසෙ පච්චා හොතිති ඤාපනස්මිං.”

“සෙත ගහවා, තෙඤ්ඤාසචකම්මති තඤ්ඤාදුගරණති සුත්ත
 “පභෙසසසානං වෙසෙසියාසො සර්ව, ගහවත්තචගුත්තති, තා
 “පත ධිසිතොති සසාපාලියා සෙසත්තා. ‘ලිඛිතසෙ පච්චා’ ති
 “සුරතෙතෙව සිජ්ඣනති, සත්ති කම්මසෙ පච්චාචිසෙත්තා, තත්
 “ලිඛිතසසපි සච්චවා. කොසු ධිවාරෙතා පච්චාං.

318. නාමානං සමාසො සුත්තංගො.

තෙසං නාමානං පසුරුමානපදනානං සො සුත්තංගො,
සො සමාසසංඝෙසු, ගොති

කවිතස්ස දසසං = කවිනදසසං, අනන්‍යාත්මකස්ස භවතං = අන
න්‍යාත්මකතං, ජීවිතං ව නං ඉද්දිසං චෙති = ජීවිතිද්දිසං; සමණ
ව බ්‍රාහ්මණව = සමණබ්‍රාහ්මණ, සාධිපුරුෂො ව මොග්ගලො
තොව = සාධිපුරුෂමොග්ගලොතො, බ්‍රාහ්මණ ව ගහපතිකා ව =
බ්‍රාහ්මණගහපතිකා.

නාමානමිති කිමනං? දෙවදරුතො පවති.*
සුත්තංගොති කිමනං? ගමො රඤ්ඤ පුරුෂො දෙව
දරුතස්ස

සමාස ඉතිරුතො කමනං? "කමමි සමාසනාමනානමකා
රරුතො."

"නාමානං සමාසො සුත්තංගො" කිමනමිදබ්‍රවිතො, තෙසං
නාමානං පසුරුමානපදනානං සො සුත්තංගො, සො සමාස
සංඝෙසු, ගොතිති සද්‍යපනස්ස. තිපදමිදං සුත්තං. නාමානං
සුත්තංගො සමාසසංඝෙසු, ගොතිති අපො. නසු ව ගොසඤ්ඤා
මාත්‍රරූපෙකසේන භවිතබ්බං. සථා හි; ගමොදකමානෙතිති
වුත්තො ගමොදකසේන අපො සමිභවති, ගොදකස්ස ගමන
නති; එවමිතාපි පද්‍යුක්තමවසේන නාමානං සමාසො සුත්ත
ංගොති අපොති භවිතස්සති තනන, අඤ්ඤස්ස සමාසසංඝෙසු,
සද්‍යපනස්ස සොගස්සාභාවතො, තත්ථා නාමග්ගහණස්ස සුත්තස්ස
ග්ගහණෙනනනරිකෙනපි සමිබ්බො ගොති, භවති ව අනාරිකා.
නමිති සමිබ්බො 'සිරසා පසුමිහිධාවනාමාවහනති භවමද්දකම්' ති
ආදීපු. අසං ගෙස්සෙති, සිරසා ගමොවහනති පසුමිහිධාවනාමද්ද
කම්ති, වුත්තමිති වෙතං,

"සෙත සස්ස හි සමිබ්බො දුරභිමි ව තස්ස නං,
අත්තො ගාසමාහාරං ආසනනනනමකාරණ" නති.

අනාසුක්කමාත්‍රරූපවසේන වා වචනං සොග්ගිතානස්ස, තථා හි;
"නාමානං සමාසො" ති එකං සුත්තං, තස්සෙති නාමානං සමාස
සංඝෙසු, ගොතිති. තෙන කි. සිත්තෙති වෙ? අසුත්තානානමි
සමාසසංඝෙසු, ගොති. අසුත්තෙසෙක ගාථා, අවංශුලොකිතාති
ද්‍රව්‍යාති, අසසබ්බොති, අලවණ්ණොතිතදීපු, න ව සොග්ගිතානාදුර්
සසිච්චිතො, 'සුතං දෙවදරුතො, බ්‍රහ්ම සඤ්ඤාදරුතො' ති ආදීසි
තිසසමිතො ගොති. නසුපසග්ගතිපානපුබ්බිකානමිති සමාසානං
සමිභවති උපෙසාසිධාසනපිසනාබ්බිභ නාමග්ගහණෙන. තනන,
ගෙත තෙසමි ගෙණ්ණො, පෘථිවි හි තෙ අනාරිකං. නමසෙන
නාමසද්දසිවෙසානාවචනභවති. ගාථා හි; නාමං නාමිකමි.

* සඤ්ඤාදරුතො පවතිති, වරුණ

† දිංගාසකාසිති, දිංසති

නාමධර්මයන්හි එළු නාමග්‍රහණයෙන් සබ්බවි සමගතිනා, න වෙවං සත්තා මහත්තං අවිසේසෙන ගතිතත්තා ආබ්‍යන්තරස්ස ගහණං සියාති, සමාසාදිකාරත්තා, න හි ජබ්බිදොපි සමාසො ආබ්‍යන්තරස්ස දිස්සති, දස්සනව නො පමාණ.

අථ චා, නාමග්‍රහණයෙන් මුඛෙතථාරවසෙන දුට්ඨිකොද්ධව ගතිනා, මුඛවසෙන පකඨි නාමං, උපචාරවසෙන උපසග්ගතිපා තාති, උපසග්ගතිපාතාති හි නාමං විස නාමෙති සඬං සමසනතො නාමස්මිත්තතො, නාමවිසයාසිසත්තත්තා* ච නාමසද්ධතො නාමවොහාරමනුභවන්ති 'පිතොසං මානවිකො' හි යථා

අපි ච ලිඛිතනාමපාටිපදිකසද්ධතං සමානත්තො, "ලිඛිතෙහි පඨමා' හි එළු තෙසං ගහණයො නාමග්‍රහණයෙන් තෙසවි සහණං සත්තා භූ මහත්තං ගට්ඨ චා, නාමග්‍රහණයෙන් පකඨිනාමාන මෙව ගහණං, නපු අවොට්ඨිතා 'නපුපසග්ගතිපාතපුබ්බිකානමිපි සමාසාසං සමිතාචා' හි ආදි සථිං වුත්තං, තථාපි න දෙසො ජජිසා තඨිසථානෙ සමිතතත්තා, නාමානන්ති එළු හි "ජජි වෙ හි තඨිසෙහි ජජිසි සත්තා වහන්තො, ගෙනාසමිතො සමගවති, පුබ්බු තතරෙහි නාමෙති සඬං සමගතො, නාමතිපාතොපසග්ගා සමාස සංඝාදු තොතති, න ච විසේසසක්ක සක්කපි අභාවතො අභෙදාදි හිපි සමගතො, නාමතිපාතොපසග්ගා නාමෙති සඬං සමාසසඤ්ඤා තොතති සත්තා වහන්තො, පුතභාතිසා වෙව අපුතපරිකප්පස වෙතානධිපෙතතො යථා 'ගගවා ධමමං දෙසෙති, දෙවමිත්තසා පතිමානසිංසු' හි වුත්තො නං ධමමග්ගි විඤ්ඤාසති එවමිධාපි නාමතිපාතොපසග්ගා සෙති නාමෙති සඬං සමාසසඤ්ඤා තොගති, තෙසෙව† සමගතොති විඤ්ඤාසති

සමාසොති ගරුසඤ්ඤා කරණං සසඤ්ඤාතාවපරිදිපකත්තං, සො හි සුත්තෙහි සමාසිසතිති සමාසොති වුච්චති, දුට්ඨවස්ස සමසනා, සද්දසමසනං අත්තසමසනං, තමිපි දුට්ඨං ලුත්තසමාසෙ පරිපුණ්ණ භෙදාදිව ලබ්බති, අලුත්තසමාසෙ පහ අත්තසමසනොද්ධව උත්තති ලොපාභාවතො, විහත්තිලොපාතාවෙපි එකපදස්ථපගමනතො, තත්ථාපි චා නං දුට්ඨං පරිපුණ්ණභෙදාදිව ලබ්බති, අථ සුත්තෙහි සොසං සමාසො' සුත්තො අත්තො = සුත්තෙහි අථ චා සුත්තො අත්තො යස්ස = සොසං සුත්තෙහිති කිං තෙන සදි සුත්තො අත්තො සුත්තෙහි, නාමානං යො සුත්තෙහි යො සමාස සඤ්ඤාතොතිති සියා තො කිමානානති වෙ? අත්තෙසව "තතිතසමාසකිත්තානාමං චාතවෙතුතාදිසු ච, කවිසමාසග්ගත තානමාර්ගතො' හි ආදිතා වුත්තවිධානං සියාති එවමි නදෙසො, අත්ත අසමගවතො සද්දො වුත්තවිධානං තොති, කදපි හි සද්දො අසමගවතො අත්ත වුත්තවිධානං තොති, 'අන්තිස්ස ජුතොති' තදිසු, කදපි අත්ත අසමගවතො සද්දො වුත්තවිධානං තොති, 'අන්තිස්සිති තදිසු, අථ චා තොතු ඔසුබ්බිති, සුත්තො අත්තො

සසා = සො පුතනෙහොති, තෙන පසවාසිච්ඡි ගාමං ගතො තිසසා
 සාවන්ති, සුතං දෙවදහෙනන ඛෙධො සඤ්ඤදහොතා, දුතං දෙති
 සමණස්ස සුඛං බ්‍රාහ්මණගගපතිකාතං, ගච්ඡි කිං සපෙඛති සං
 සමණබ්‍රාහ්මණානාං උදපාදි, දෙවි රඤ්ඤා, පුරිසො සමුපාගමි,
 දෙවදහොතා ධිතො රුකෙඛ සාඛා ගතා වාතොත'තාදිසු සමාස
 සඤ්ඤා න හොති, තථා සාපෙකෙඛිසු ව 'බසාස සෙනාති
 පතනාති' තාදිසු, යති පතමෙසං, තත්ථි හවති ගමකතා
 සමාසො 'දෙවදහතස්ස ගරුකුල' තති ආදිසු, තාති තෙසං පුතනති
 තාස පසොපතාති, විහතතිලොපො වාචාවධානං සථෙව්ඡමඤ්ඤ
 තරොතාතතිසමිකො අසඛිකවිසෙසො පුබ්බපදවිසෙසනං
 වලොපොති ඉමාගි සෙභ්බොසන පසොපතාති, විහතතිලොපො න
 හොති වාසො රඤ්ඤා, පුරිසොති, තෙනරත්ත රුපපුරිසොති,
 ව්‍යවධානං හොති වාසො රඤ්ඤා මාගධස්ස පුරිසොති, තෙනරත්ත
 රුපපුරිසොති, සථෙව්ඡමඤ්ඤතරොතාතිසමිකො හොති වාසො
 රඤ්ඤා, පුරිසො, පුරිසො රඤ්ඤාති, තෙනරත්ත රුපපුරි
 සොති, සඛිකවිසෙසො හවති වාසො රඤ්ඤා, පුරිසො,
 රඤ්ඤා පුරිසොති, තෙනරත්ත රුපපුරිසොති, පුබ්බපදවිසෙසනං
 හොති වාසො කොසලස්ස රඤ්ඤා, පුරිසොති, තෙනරත්ත රුපපුරි
 සොති, වාලොපො හොති වාසො රඤ්ඤා, පුරිසො ව ගාථො ව
 අසසා ව, සමණස්ස ව බ්‍රාහ්මණස්ස ව බිත්තිස්ස ව ගාථොති,
 තෙනරත්ත රඤ්ඤා, පුරිසගාවසසකා, සමණබ්‍රාහ්මණබිත්තිසානං
 ගාථොති සෙභ්බොසන වෙතාති, සමාසෙපි හි කපි න විසතති
 ලොපො අමතං දදෙති ආදිසු, ව්‍යවධානං අපුතගෙසන ගාථොති
 ආදිසු, සථෙව්ඡමඤ්ඤතරොතාතිසමිකො හොති ආතිතතති
 අග්නතිතොතාදිසු, පුබ්බපදවිසෙසනව දෙවදහතස්ස ගරුකු
 ලතති ආදිසු, කිම්පතිමෙසං පුතතාභාවමානව්ඡනනාභමිත්‍යාති
 ඛානං වාචතිකං, අථ සභාවප්පසිඛතති සභාවප්පසිඛමත්‍යාතා
 ලෙසමො, යදි අතො ආදිසෙසද්දා, අනවචානප්පසමිතා සිසා,
 අතං හි නිද්දිසතො කෙනපි සභෙද්දතොති නිද්දිසිතබ්බො සිසා,
 තස්ස වාඤ්ඤාන තස්ස වාඤ්ඤාතොති කිත්‍රුවතෙ හවතා සභා
 වප්පසිඛමත්‍යාතිඛානතති, සතො අඤ්ඤපදසෙසු ඛුබ්බති වුතොතා,
 අපච්චසංසථාදිසෙ භංගිකාදගොති න තෙ ආදිසතති, අථ වො
 තෙසං සද්දුතං තෙසමෙසෙසු සමිතිතිවිචානං නිමිතතාගෙවනචො
 ඛනත* මාරමං, තප්පරිපසං හෙතං, යදිදං පසතිඤ්ඤාදි
 විතාගං දරොසවා නිප්ථාදිමොතං, න හි කෙනපි විතාසමුපිතස්ස
 වවිසොසස්ස පසතිඤ්ඤාදිවිතාගවිකප්පනං පුතනතති යදි සභා
 වප්පසිඛං,† කසො සබ්බස්ස අත්‍යාගමො න හොතිති පච්චසනාර
 වෙකලුතො, පඤ්ඤපදෙසං හි සුත්වා ඉංගසොතිඛානතති, සබ්බතත
 කරණමත්‍යාතිතමතගෙතු, යදි තං විතාපි සබ්බසමත්‍යාතිතමො
 සිසා, කිං පඤ්ඤපදෙසො කරොති,‡ යො හි වදෙසා 'පුරස්මිතො

* නිද්දිසතාභාවතමාසානං, මර † පුතාසද්දසභාවප්පසිඛං සිසා
 ‡ කිරිසාති, මරවම

පුරිසො උග්ගවජ්ඣි, පච්ඡිමෙන අත්ථං ගවජ්ඣි, මධුරො ගුලො,
සපුකං සිඛිතිවෙර' නති, තෙන කිං වුත්තං සියා, තස්ස පරමස්මින
භිධා විධා ලොකසංවේකතමනති සක්ඛිතිං වුත්තනසෙනාස්මාධිගමො
වෙදිතබ්බො

අඤ්ඤාථා මාගධිකස්ස වචනස්ස සභාවග්රුතති භාව න සමග
වෙසා, පුරිවපඤ්ඤාතති පච්ඡිමපඤ්ඤාතතිසංඤ්ඤාව අනුපතතිතා
දිකං අභිකථාවචනව විරුඛං සියාති, වාවගිතමත්තාභිධානතති
කෙවි තෙ අකධිතිකොචනපාණිවිකාරෙහිපි සමිඛිතනගබ්බතො
තප්පකාසනවස්ථානං නානවස්ථානප්පසංවුත්තං සියාති සමාවිකතිතති
ස්. තෙසං තෙ සුත්තාත්ථාචවුපගවජ්ඣනා පස්භිකාවිකතතො
අතෙ සුත්තාත්ථාචවුපගවජ්ඣනති, අථ තෙති කිං තෙන සද්ධිපජ
භිකාවිකතතො අතෙ සුත්තාත්ථාචවුපගවජ්ඣනං, ග්රජපුරිසමා
තෙහිති වුත්තෙ පුරිසමත්තසංසච ආතසනං ගවෙසා, තථා වාපි
භිමාතෙහිති වුත්තෙ අපච්චිමත්තසංසචාතසනං, අථ අප්පජතිධා
විකතතො අතෙ සුත්තාත්ථාචවුපගවජ්ඣනං, උජ්ඣතනාත්ථවසස්ස
විජ්ජානනා බිඤ්චවචනං සියාති කිමතෙ බ්බෙසුතති* සද්ධි
පථිමෙ පජතිකාවිකතතො අතෙ සුත්තාත්ථාචවුපගවජ්ඣනං,
බාලො සුත්තං, එවං හි ලොකෙ දිස්සති පුරිසො පරකමිමති
පචිත්තමාතො සසං කමිමං පජහතිති තං සථා කච්ඡකො රජක
කමිමති පචිත්තමාතො සසං කච්ඡකකමිමං පජහති, එවං සුත්තං,
සතො ග්රජසංඥා පුරිසතෙ වාතමාතො සසනං පජහසා, වාපි
භිසංඥා ව අපච්චිතෙති තනු අචොචුචො ග්රජපුරිසමාතෙහිති
වුත්තෙ පුරිසමත්තසංසචාතසනං ගවෙසාති ආදි වුත්තං, තථාපි
න දෙසො, පජහසනාපි හි සො සකත්ථං නාවචනං පජහති,
සො පජත්ථිගෙති සසංසා, තඤ්ඤාව තං සථා තච්ඡකො
රජකකමිමති පචිත්තමාතො කච්ඡකකමිමත්තං පජහති, න
ගසනඋක්කාසනට්ඨිතාදිති,† න වාසමග්ගො පදත්ථිගෙති විසෙස
තං නාම, කාමං න පජහති

අථ වා, අනිසරො විසෙසනං ගවති, තං සථා, තෙලසවො, දධි
සලාති ආදිසු පරික්ඛිණෙද්ධි හි ගෙලෙ දධිමා වාත්ථසරො විසෙ
සනං ගවතිති විසට්ඨිදං නිදසෙතං, ගවති හි තෙ සංඥාපවතති
නිමිත්තං, ස්වි සරො විසෙසනං සමගවති, අදි හි තෙ අනාභිති
සනගසෙසනා නාදිසොරජලලසෙන පඤ්ඤාලෙසු, න සමගවති
විසෙසනතති අථ සථා 'සුභ්විකමාතො, පාඨිසසවො, ගතො
පච්ඡි, පසාදනසමුත්ත' නති ආදිසු සුභ්විදිසු තෙති ව අපච්චිගසුපි
විසෙසනං අච්චිසරො සමගවති, එවමිතාපිති න දෙසො

අථ වා, රඤ්ඤාති වුත්තෙ සබ්බං තං සමපජ්ඣති, පුරිසොති
වුත්තෙ සබ්බං සාමි, ඉද්දං රඤ්ඤා පුරිසමාතෙහිති වුත්තෙ ග්රජ
පුරිසං නිවර්තනති අඤ්ඤාති සාමිති, පුරිසො ග්රජ නා නිවර්තනති

* සිංවති සංවිසං පිඤ්ඤා † ද්විසාද්ධි වර්ධන
‡ පරිඤ්ඤාති සාමිති

අභිඤ්ඤාති පුරිසෙහි, එවමතසී. උභයතො බ්‍යවච්ඡිනෙන සද්ධි ජනාති, කාම. ජනාතු, න පනඛා පුරිසමානාසාකසන. සමභවති, සාව තෙසං සුත්තන්තා

අථ වා, සද්ධි පතිමෙ නිපපජ්ජිතාවත්තායො අභේ සුත්තන්තාව චුපතච්ඡෙදග්‍රං, බාහුං සුත්තං, එවං හි ලොකෙ දිස්සති, කොච්ඡි නුචු දුක්ඛං හික්ඛං ලභිතා න පුබ්බං ජනාති. සමසොච ජස තීති නහු අභොවුමිතා උභිනනමත්ථසස ව්‍යුත්තානන්තා බ්‍යවචනං සියාති වුත්තං, තථාපි න දෙසො, කසො? න තාව පඨමා බ්‍යවචනං පාපුණ්ති, න හි රුක් පඨමාසමසො, නාපි ජජ්ඛපු චචනං, න හි පුරිසො ජජ්ඛමසොති, නුචු ච සො අභිනිතො අසො අනෙතාගධපාථපදිකභෝ ජාතොති සමබ්බසව්‍යි හි කමිං දිතං. කමිංදිතාවචිතානුමුත්තො සුමිත්තාදිසාවො වස ලිඛනානිසාවො සද්ධි සන්තානිතො, න සො “ලිඛනෙත් පඨමා” හි පඨමාබ්‍යවචනෙන භවිතබ්බමවාති. තනන, සමසාගසොකන්තමසො, තසො අවසවසබ්බසව්‍යාරිසා ව්‍යතනුපපන් න හොති, සථා රුක්ඛාදි සග්ගතො සාඛාදිසෙදමපෙකධා බ්‍යවචනානුපපන්ති එවම තෙන සුත්තන්තනෙත්ත භිනනන්තමෙකන්තිතාවො සමාසලභති නති වුත්තං හොති. හිනනන්තමෙකන්තිතාවො සමාසලභති නති වෙ, භිලසලාදිපු කථං? නිලසලාදිතං, හි සග්ගතං ගුණගුණී නං සෙව පසාසකන්තා දුලබ්බකරණතා ව න සමභවතිති සුතො සුත්තන්තා තප්පිබ්බසමාසසඤ්ඤා වා, න හි භිලාදිසග්ග ගුණී නං පටිපාදෙති, ගුණ භිරුද්ගතන්තා, තථා හි, උප්පලස භිලකති ආදිපු භිලාදිසග්ගත ගුණසෙව විඤ්ඤාසති, අපි ච උප්පල සෙසති හෙදතිබ්බකත්ථජ්ජිකොගතො රුක්ඛස්ස සාඛාති ආදිපු වස ව්‍යාපි ව්‍යවතෙක හිතනානිකරණතා සුච්ඤ්ඤාසව, ගුණගුණී තව හෙදෙ, න ච භිලකති වුත්තො ගුණිකො සමධිතමො සමභවිතිති භිලසග්ගත ගුණවාවකතා සුත්තා; භිලසග්ගතිතිතස්ස හි භිලස ගුණිති පටිපිතන්තා තදබ්බවරණතො† ව සමධිතත ගුණ ගුණිකොපි සමධිතමො හොති, ඛිලෙ සමධිතත අනුරිතො සමධිතමො වස, නාපි සන්තා ව්‍යතනං එකතව්‍යෙතෙව ගුණ ගුණිකො සමධිතමො හොතිති, න තථා වුමාගිකොති, ගුණගුණී කොපි ගතණ්ණාපිසමව්‍යතො, තථා හි; ගුණිකෙව ගුණිකති ත සන්තා ව්‍යතනං, එකසෙව ගුණගුණිකොතාරතාවතො, න වා තෙකන්තිසකන්තිතෙත්ත ගුණං සුත්තං, එකසෙව විඤ්ඤාසති හිතනාරම්භන්තං අසමධිතතා, සමධිතත සති ව හිතන සතාවතො, සෙව් සධිඤ්ඤාග්ගණ්ණසකන්තිතෙත්ත සෙව් වධි සධිකාතෙතාතථිතාව්‍යතති උග්ගන්ති, තෙසං තෙ භිලාපි එකතව්‍යෙතෙව සමධිතතා, තථාපි තෙතෙවතතිසංසතාව්‍යෙදං පපත්ති, සද්ධි භි වරණං, න සො ගතවා සධිඤ්ඤා සිසා, එව්ව්‍යතනානිකන්තිව්‍යතනං භිලසලාදිසග්ගතං දුලබ්බකරණ

තාව ත සමභවතිති සුභසා සුභසාසිතාති, වූවිටහෙ, අහ සඤ්ඤා,
 අනතතො අසම්භවදහි, තෙහ සමභවතව, තථා හි , ලාඛාරතතවි
 රතතසඤ්ඤාන වූවිටහි, තංසමභවතං සුභසා. තංසමභවතාපි එළිසා,
 එවං භිලාදිසඤ්ඤාපි භිලාතතාදිසමභවතං භිලාදිසාමඤ්ඤා වදහි,
 තදභිභානගුණ, තප්පනිනිතදභව, තථා උපපලාදිසඤ්ඤාපි උපපල
 තතාදිසමභවතං උපපලාදිසාමඤ්ඤා වදහි, තදභිභානගුණ, එවම
 තතා භිලාදිසමභවතං තදභව විරෙකො සමභවති, කෙපි
 හි සාස භිලාදිසා සිසභිලාදිසාසාසනගෙදන රසසදිසාදිපමාණගෙ
 දන සාලසාදිවිචාරාණගෙදනව සිතනසුපි හොපිභෙදසු එසා
 සාරසමභවතා බුටි සජ්ජති, ධුලිසමභවතාදිසු* ගවසසාදිසු ව
 හිතනාසාරසමභවතා බුටි, සා භිලාදිසාසිතාසදිවිචාරාසඤ්ඤාපි පසා
 පිසතිති සමාපිනතිනති, තව භිලාදිසා තෙසෙව වූවමසමාදිපතිසතති
 දිපෙතති, සාමඤ්ඤානාමාති කෙපි, ආසනිති කෙපි, පසනිති කෙපි,
 විපරිතාදිවිචාරා විපසුගතසමභවතෙති කෙපි, තථා පවතාබන
 සතතාතොති කෙපි, මෙතතාදිවිසසතතපණ්ණති විස අභිතතා
 සාරසමභවතාබුටිවිසසසා පණ්ණතිවිසසසාති ව ආවර්තා, තප්ප
 පුරිමවාදිසා ගවාදිසාසඤ්ඤාන පවතතිතිසිතනමනපෙකතිනා
 භිලාදිසාසිතාසදි, විසසසා තදභවතතා, භිලාදිසාසඤ්ඤා
 නාපි භිලාතතාදිසමභවතා භිලාදිසා, ගුණදභවදිති තදභවතතා,
 සවති ගුණදිතදිතාපි භිලාසඤ්ඤාන පාසසාමඤ්ඤාදිසමභවතා
 භිලාදිසා, අනිතප්පිතපාලාදිසඤ්ඤාන පාසසාමඤ්ඤාදිසමභවතා
 තදභව තතා පුසසසාතදිසා සදිවිචාරාසඤ්ඤාපි පුසසසාමඤ්ඤාදි
 සමභවතා භිලාදිසා, බාලසොමාදිතෙදන අනතතෙසා විතත
 ගතතාදිසඤ්ඤාන සිතනාති තදභවතතාති විසසසාතතාතං
 සදි සඤ්ඤා අනතතොසෙවති. වරෙදන, ත තෙතානුගතා, තෙසං
 තදභවතසාච්චතතො ගාමානෙතිති වූතතා භිලාදිසමභවතා
 වාතසතතසමභවතා පිසා, තව භිලාදිසමභවතාදිසා සතතා, ගාමා

අලංකාරයෙන් පුරිසෙති, එවමෙනසමි. උභයතො බාවවිජ්ඣෙනා යදි පහාති, කාමං. පහාතු, න පනබා පුරිසමිත්තසානසනං. සමහවති, සාව නෙසං සුගතන්තා.

අථ වා, යදි පභිමෙ නප්පජනිඤ්චාත්තනො අපො සුගතන්තාව චුපගවෙස්සදාං, බාග්‍රාං සුගතං, එවං හි ලොකෙ දිස්සති, කොපි හික්ඛු දුග්ගං හික්ඛං. ලභිතා න පුබ්බං පහාති. සමයොව ජය තිති නග්‍ර අවොවුමා උභිතනමන්ධසස විජ්ජමානතො බහු වචනං සියාති. වුගතං, තථාපි න දෙසො, කසො? න නාව පඨමා බහුවචනං පාසුජ්ඣති, න හි රුක් පඨමාසමයො, නාපි ජභිබහු වචනං, න හි පුරිසො ජභිසමයොති. නග්‍ර ව සො අභිනිතො අපො අනොගබ්භාපිපදිකපො ජනොති සමබ්බසවි හි කමමා දිතං. කමමාදිභාවිච්ඡාත්තො පුමිත්තාදිභාවො විස ලිඛගන්තොවො සද්ද සන්ථාතිතො, න භො “ලිඛගන්ත පඨමා” හි පඨමාබහුවච නෙන හවිතබ්බමෙවාති. තනන, සබ්බාතසෙසකතනමයො, තසො අවසවසබ්බසවිකාරිකා විතතතුප්පතන් න හොති, යථා රුක්ඛාදි සද්දතො සාධාද්දෙදමපෙතන්ති බහුවචනානුප්පතන්ති එවම නෙන සුගතන්තගණෙන හිතනන්තමෙකසන්තිතොවො සමාසලකව ඡන්තති වුගතං හොති. හිතනන්තමෙකසන්තිතොවො සමාසලකව ඡන්තති වෙ, භිලසලාදිපු කථං? භිලසලාදිතං හි සද්දතං ගුණගුණි නං යෙව පසාසකතො දුල්ලබ්බකර්ණතා ව න සමහවතිති කුතො සුගතන්තා පප්පවිබ්බසමාසසඤ්ඤා වා, න හි භිලාදිසද්ද ගුණි නං පවිසාදෙති, ගුණෙ නිරුද්ගාතො, තථා හි; උප්පලස භිලතති ආදිපු භිලාදිසද්ද න ගුණෙයෙව විඤ්ඤසති, අපි ව උප්පල සෙසති හෙදතිබ්බත*පඨිසොගතො රුක්ඛසස සාධාති ආදිපු විස විනාපි වචනෙන හිතනාපිකර්ණතා පුච්ඤ්ඤසව, ගුණගුණි තව හෙදො, න ව භිලතති වුගත ගුණිතො සමසිතමො සමහ වතිති භිලසද්දස ගුණවාවසතා සුගතා; භිලසද්දසිතිතසස හි භිලස ගුණිති පඨිසිතතො තදබ්බවිජ්ජතො† ව සමස්සතෙ ගුණෙ ගුණිතොපි සමසිතමො හොති, ඛිමෙ සමසිතතෙ අනති තො සමසිතමො විස, නාපි සන්තා වහතුං එකකවගණෙව ගුණ ගුණිතො සමසිතමො හොතිති, න තථා චුමානිතොති, ගුණගුණි තොපි ගහණකමසමහවතො, තථා හි; ගුණිතෙව ගුණෙති න සන්තා වහතුං, එකසෙව ගුණගුණිතොපායායතො, න වා නෙකන්තසසකතවගණ ගහණං සුගතං, එකසෙව විඤ්ඤාත්තස හිතනාරම්භගහණ අසමන්තො, සමන්තො සති ව සිතන සතාවතො, කෙච්ඡි සබ්බඤ්ඤාත්තාත්තසකතවගණෙව සමබ්බසව සබ්බාකාරෙතාපාඨොගවස්සතිති විගණෙති, තෙසං භෙද සිව්භි එක නාගණෙව සමසිතතො, තථාපි තෙතෙවතනතිසංසතාවගෙදං පජඤති, යදි හි පජඤ්ඤාං, න සො භගවා සබ්බඤ්ඤා සිසා, එවමච්චගතොතිතන්තිවාවසානං භිලසලාදිසද්දතං දුල්ලබ්බකර්ණ

තාව තු සමහවගිති කුණා පුතාතිතාති, බ්‍රව්වතො, අහ සෙය්, අහතනො අසිං වදති, නෙන සමිවෙතව, නථා හි ; ලාබාරනතවි රතනසෙය්ව බ්‍රව්වති, තංසමිවෙතං පුතං, තංසමිවෙතාපි එළිකා, එවං ඵලාදිසෙය්ව ඵලතාදිසමිතං ඵලාදිසාමිකං වදති, තදධිමානගුණං, තප්පතිනිකද්ධව, තථා උප්පලාදිසෙය්ව උප්පලතාදිසමිතං උප්පලාදිසාමිකං වදති, තදධිමානගද්ධව, එවම සකා ජනිතධිපද්ධතානමි න කොපි විරොධො සමතවති, කෙපි හි යාස ජනිතා කිසද්ධිපද්ධතානගද්ධ රසද්ධිපද්ධතානගද්ධ සාලසාමිතිවිචාරණසෙය්ව හිතෙනසුපි ගොපිතෙකිසු එතා සාරසමිවතා බ්‍රව් සසංසති, පුලපණ්ඩිතාදිසු* ගවසසාමිසු ව භිතතාසාරසමිවතා බ්‍රව්, සා ජනිතණ්ඩිතාසද්ධිවිජාසෙය්ව පසා සිසගිති සමාපිකිනති, තව ජනි, තෙතෙව බ්‍රව්මසමිසුසතිසගිති දිපෙතති, පාමිකුදුතාමිති කෙපි, ආකතිති කෙපි, පසතිති කෙපි, විපරිතාදිධිමාන විප්පුතාසමිතාගති කෙපි, තථා පවතාමිති සග්ගාතොති කෙපි, මෙතාදිවිසසග්ගාපණ්ණිතති විස අභිතතා සාරසමිවතාබ්‍රව්විසසංස පණ්ණිතතිවිසසංසාති ව ආවරිතා, තප්පුරිමවාදිතං ගවාදිජනිසෙය්ව පවතතිනිතෙපසතිතා ජනිසෙවාවිසසති, පිණ්ඩා තදභුගගතා, ඵලාදිගුණසෙය්ව නාපි ඵලතාදිසමිතා ජනිසෙව, ගුණද්ධිතාදිති තදභුගගතා, පවති ගුණිතාදිතාපි කිරිසාසෙය්ව පාසාමිකං ජනිතා ජනිසෙව, අග්ගිආලිපතථාලාගෙපණ්ණිතසෙවතාදිකා තදභුගගතා, පුසෙසාතාදිති සද්ධිවිජාසෙය්ව පුසෙසාමිකං ජනිතා ජනිසෙව, බාලසාමිතිදිපෙතෙ අතනිසො විතන ගතනාදිසෙය්ව භිතතාති තදභුගගතාති විචාරණතානං සද්ධි සෙය්ව අහතනොසෙවති. වදෙසං, තතෙතානුගතං, තෙසං තදභුගතසංසාවචනතො ගාචමාතෙසති බුතත ජනිමග්ගසෙව වාතසග්ගසෙවතා සිසා, තව ජනිතමාතොදා සනතා, ගාවමා

අලංකාරී පුරිසෙති, එවිසමතස්මි. උභයතො බ්‍යවච්ඡිනෙන යදි
ජහාති, කාමි. ජහාතු, න පනඛා පුරිසමිත්තසානසන. සමතවති,
සාව තෙසං සුත්තජාතා

අථ වා, යදි පඨිමෙ නසජනිතාවතතතො අපො සුත්තජාතාව
මුපතෙවජ්ජග්‍රා, බාග්‍රාං සුත්තං, එවං හි ලොකෙ දිස්සති, කොච්ඡි
හික්ඛු දුඨං හික්ඛං ලභිතා න පුබ්බං ජහාති සමයොව ජස
තීති නත්‍ර අවොවුමිතා උභිනනමත්ථසස්ස විජ්ජමානතතා බහු
වචනං සියාති වුත්තං, තථාපි න දෙසො, කස්මි? න තාව පඨමා
බහුවචනං පාසුණති, න හි රුජ් පඨමාසමයො, නාපි ජජිබහු
වචනං, න හි පුරිසො ජජිසමයොති, නත්‍ර ව සො අභිනිතො
අපො අනෙතාගධපාපිපදිකපො ජතොති සමබ්බසව්වි හි කමමා
දිත. කමමාදිතාවිචිතාමුත්තො පුමිතාදිතාවො විය ලිඛිතාමුත්තාවො
සද සත්ථාහිතො, න භො "ලිඛිතො පඨමා" හි පඨමාබහුව
තෙන හවිතබ්බමවති තතා, සබ්බතසෙසකතාමයො, භාසි
අවසවසබ්බසවිකාරිතා විතතතුප්පතති න භොති, යථා රුක්ඛාදි
සද්දතො සාමාද්දෙදමපෙතධා බහුවචනානුප්පතති එවම
තෙන සුත්තජාතතො හි තතාමානමෙකසවිතාවො සමාසලකම
ණතති වුත්තං හොති හිතතතාමෙකසවිතාවො සමාසලකමණ
තති වෙ, භිද්දපලාදිසු කරං භිද්දපලාදිතං හි සද්දං ගුණගුණී
නං සෙව පසාසකතො භුලංකිකරණතා ව න සමතවතිති කුතො
සුත්තජාතා කප්පවිබ්බසමාසසඤ්ඤා වා, හ හි භිලාදිසද්දො ගුණී
නං පටිපාදෙති, ගුණ භිරුඤ්ඤාතො, තථා හි, උපාලස්ස භිලතති
ආදිසු භිලාදිසද්දො ගුණසෙව විඤ්ඤාසති, අපි ව උපාල
ස්සෙති හෙදතිබ්බත*ජජිසොගතො රුක්ඛස්ස සාමාති ආදිසු
විය විනාපි වචනෙන හිතතාමිකරණතා සුවිඤ්ඤාසෙව, ගුණගුණී
තව හෙදො, න ව භිලතති වුත්තො ගුණිතො සමධිතමො සමත
වතිති භිලසද්දස්ස ගුණවාවකතා සුත්තා භිලසද්දහිතිතස්ස හි
භිලස්ස ගුණීති පඨිපිතතො තදබ්බසවරණතො† ව සමධිතතො
ගුණ ගුණිතොපි සමධිතමො හොති, බමෙ සමධිතතො අනා
තො සමධිතමො විය, නාපි සත්තා වරතං එකකමණසෙව ගුණ
ගුණිතො සමධිතමො හොතිති, න තථා මුමාහිතොති, ගුණගුණී
කොපි ගහණකතවසවතවතො තථා හි, ගුණිසෙව ගුණිති න
සත්තා වරතං, එකසෙව ගුණගුණිවොහාරතාවතො, න වා
නෙකසවිසසකතමණ ගහණං සුත්තං, එකසෙව විඤ්ඤාණස්ස
හිතතාමුණගහණ අසමධිතතා, සමධිතතො සති ව හිතත
සතාවතො, සෙච්ඡි සබ්බසද්දාගුණසෙසකතමණ සබ්බසද්දා
සබ්බසාදරතාතථිතවජ්ජනති විරෙණ්ණති, තෙසං හෙ කිවාපි
එකධරණසෙව සමධිතතො, තථාපි තෙතෙවතතතිසංසතවසෙදං
පජ්ජනති, යදි හි පජ්ජෙසං, හ සො පහවා සබ්බසද්දා සියා,
එවච්ඡිතතාමිතතවාවතාතිද්දපලාදිසද්දං භුලංකිකරණ

* භෙදබ්බස, වරවෙ † භද්දපාචාරණතො වරවෙ

තාව න සමහවතිහි සුනො පුතනානිතානි, වූවටෙන, දුත සදෙය ;
 අතනනො අත්ථං වදහි, තෙත සමවෙතව, හථා හි ; ලාඛාරතනවි
 රතනසදෙයන වූවති, තංසමවෙතං සුතනං, තංසමවෙතාපි ඵලිකා,
 ඵලං භිලාදිසදෙයපි භිලිතනාදිසඛාතං භිලාදිසාමඤ්ඤං වදහි,
 තදබ්බාතගුණං, තපානිතිතදබ්බව, හථා උප්පලාදිසදෙයපි උප්පල
 තනාදිසඛාතං උප්පලාදිසාමඤ්ඤං වදහි, තදබ්බාතදබ්බව, ඵවච
 සනා ජාතිදබ්බපදනිකාතවි න කොපි විරොධො සමහවති, කෙපි
 හි සාස ජාතිසා කිසප්පලාදිසභ්බාතගෙතෙදත රසසදිසාදිසමාණගෙ
 දෙත කාලසාමාදිවණ්ණගෙදෙතව සිතෙනපුපි ගොපිණෙකපු ඵකා
 සාරසමවෙතා බුච්ඡි සජ්ජති, ධුලිසභ්බාතාදිපු* ගවසසකාදිපු ව
 සිතනාසාරසමවෙතා බුච්ඡි, සා ජාතිගුණකිරිසාසදිවණ්ණසදෙයති පසා
 පිසෙති සමාපිකති, හච ජාති, තෙතෙව වූවමහවූසභිසනති
 දිපෙනති, සාමඤ්ඤානාමාති කෙපි, ආසනිති කෙපි, පසනිති කෙපි,
 විපරිතාදිබලො, විපාසුතනසඛාතෙති කෙපි, හථා පවතාබ්බ
 සතනානොති කෙපි, මෙතනාදිවිසසගතපණ්ණති විස අභිතනා
 සාරසමවෙතාබුච්ඡිසසො පණ්ණතිවිසසසොති ව ආවරිසා, තප්පි
 පුරිමවාදිතං ගවාදිජාතිසදෙයත පවතතිධිකතමතපෙකතිකා
 ජාතිසෙවාවිසිසති, විණො තදනුගතතනා; භිලාදිගුණසදෙය
 නාපි භිලිතනාදිසඛාතා ජාතිසෙව, ගුණදබ්බාදිහි තදනුගතතනා;
 පවති ගුණනිතාදිනාපි කිරිසාසදෙයත පාසසාමඤ්ඤාදිසඛාතා
 ජාතිසෙව, අනිභලිමපතථාලාභෙපණ්ණසෙවතාදිකා තදනු
 ගතතනා; පුසෙසාතාදිති සදිවණ්ණසදෙයති පුසෙසාමඤ්ඤාදි
 සඛාතා ජාතිසෙව, බාලකොමාරදිගෙදෙත අනතවිසො විතත
 ගතනාදිගෙදෙත භිතනාති තදනුගතතනාති වණ්ණතනාතං
 සදි පදෙය අතනනොසෙවසං වදෙය, න තෙතානුගතා, තෙසං
 තදනුගතසංචචතතො ගාමමානෙජ්ඣි ධුතෙත ජාතිමහතෙසෙ
 වාතසනප්පසෙවො පියා, නව ජාතිසමානෙතො සතනා, ගාවමා
 කෙපිති ධුතෙත පිණ්ඩවාතෙතො න වචනකරෙ පියා; සද
 පන තෙතානුගතවි වදහිති පටිඤ්ඤතා, තදුතෙසං න කොපි
 විරොධො, සථා හි; විරුද්ධමවෙතං ජලාදික. ජරුද්රුපාපතන
 විරුද්ධසදෙයතාසිසිසතෙ, ඵලං ජාතිරුපාපතනමවෙදං දබ්බ
 ගුණදිසං තෙත තෙතාසිසිසති, කෙපි පන ජාතිසද්දිති දබ්බමෙ
 වාසිසිසති, දුගරෙ ධා තබ්බිසෙසකා, සථා ගුණසදෙයතාවූව
 මානොපි රසො සමකිකාරෙ පිතසං ජිවතාපුප්ඵතවිතෙතපි
 ගුණසකතාගෙදෙයති විසෙසෙති, ඵලං ජාතිසදෙයොපි තෙත තෙතා
 වූවමානාව තං තං දබ්බං විසෙසකති අමඤ්ඤති, තෙපි දබ්බා
 නුගතතනා ජාතිසදිතං තෙත තෙතාසිසිසතිවිසිසති, අඤ්ඤථා
 පාණෙන හතකෙසෙති ධුතෙත ඵකොසෙව පාණෙන හතකෙසෙති
 පියා, තෙතෙර, තසා තෙතෙති තංසමවෙතෙපි සදෙය වද
 හිති වූවමානෙ හ කොපි විරොධො පියා. ඵවචෙකෙසෙව

අභේදයෙහි පූර්වසෙති, එවමෙනයම්. උභයතො ඛාවච්ඡිනෙන යදි පහාති, කාම. ජහාතු, න පනවා පූර්වමිත්තසාධනය. සමගවති, ඛාව නෙසං සුගතස්තවා

අථ වා, යදි පතිමෙ නපපජනිතාවතතතො අභේ සුගතස්තවා චූපගවෙජ්ඣං, ඛාග්‍රහං පුගතං, එවං හි ලොකෙ දියසති, කොපි භික්ඛු දුතිසං භික්ඛං ලභිතො න පුබ්බං ජහාති සමයොව ජය හිති නතු අවොවුච්ඡා උභිතනමත්වයස්ස විජ්ජමානතො බහු චවනං සියාති වුගතං, තථාපි න දෙයො, කයො? න තාව පඨමා බහුචවනං පාපුරුස්, න හි රුජ් පඨමාසමයො, නාපි ජඪ්බහු චවනං, න හි පූර්වො ජඪ්සමයොති, නතු ව යො අභිතිතො අයො අනොගධපාපිපදිකයො ජායොති සමබසවයි හි කමමා දින. කමමාදිතාවුච්ඡාග්‍රහො පුමිත්තාදිතාවො විස ලිඛගත්තාවො සද්ධ සනාතිතො, තෙමා “ලිඛගත්ත පඨමා” හි පඨමාබහුචව නෙන හවිතබ්බමෙවයි. තනන, සබ්බාතසෙසකරතමයො, තෙමා අවසවසබ්බාපිකාරිකා විතතතුපතන් න හොති, යථා රුක්ඛාදි සද්ධතො සාධාද්ගෙදමපෙතන්තො බහුචවනානුප්පතන්ති එවම නෙන සුගතස්තවගණෙන හිතනත්තමෙකසීතාවො සමාසලකම් හිතති වුගතං හොති හිතනත්තමෙකසීතාවො සමාසලකම් හි තති වෙ, නිලපලාදිපු කථං? නිලපලාදින. හි සද්ධතං ගුණගුණි නං යෙව පකාසකතො භුලුභ්බකරණතා ව භ සමගවතිති කුතො සුගතස්තවා තස්සවිබ්බසමාසසඤ්ඤා වා, න හි නිලාදිසද්ධො ගුණි නං පටිපාදෙති, ගුණෙ නිරුද්ධාතො, තථා හි, උපලස්ස නිලතති ආදිපු නිලාදිසද්ධො ගුණෙයෙව විඤ්ඤාසති, අපි ව උපලස්ස සෙසති හෙදනිබ්බන්* ජඪ්සොගතො රුක්ඛස්ස සාධාති ආදිපු විස විනාපි චවනෙන හිතනාධිකරණතා සුච්ඤ්ඤාසති, ගුණගුණි තව හෙදො, න ව නිලතති වුගත ගුණිතො සමධිගමො සමග වතිති නිලසද්ධස්ස ගුණවාචකතා සුගතා, නිලසද්ධාභිතිතස්ස හි නිලස්ස ගුණිති පතිතිතතො තදබාහිවරණතො† ව සමිසගතෙ ගුණෙ ගුණිතොපි සමධිගමො හොති, ධිමෙ සමධිගතෙ අගති තො සමධිගමො විස, නාපි සකතා වරතුං එකකමණෙයෙව ගුණ ගුණිතො සමධිගමො හොතිති, න තථා ධුමගතිතොති, ගුණගුණි තොපි ගහණකමසමගවතො තථා හි, ගුණිතෙව ගුණෙති න සංඝාතා වරතුං, එකසෙසව ගුණගුණිතොගාරතාවතො, න වා නෙකස්සෙසකකමණෙ ගහණං සුගතං, එකසෙසව විඤ්ඤාණස්ස හිතනාරම්භිගහගණ අසමස්තතා, සමස්තතො සති ව හිතන සභාවතො, කෙථි සබ්බඤ්ඤාගඤ්ඤාසෙසකකමණෙ සබ්බ ධම්මා සබ්බාසාරෙනාපාඨමාගවජ්ජනති වරණන්ති, තෙසං තෙ කිවාපි එක නිගණෙයෙව සමධිගතා, තථාපි තෙතෙවතතතිසං සභාවගෙදං පජගති, යදි හි පජගෙදං, න සො ගහවා සබ්බඤ්ඤා සියා, එවමවතතහිතනත්තාවතානං නිලපලාදිසද්ධතං භුලුභ්බකරණ

* දෙකබ්බක, වරවෙ † භද්දානිවරණතො, වරවෙ

තාව න සමභවතිති කුතො සුභතාත්තාති, වුවුවතෙ, ඉහ සඥා, අතතතො අත්තං වදති, තෙන සමිවෙතව, තථා හි ; ලාඛාරතතවි රතතසඥාන වුවුවති, තංසමිවෙතං සුභතං, තංසමිවෙතාපි එළිකා, එවං නිලාදිසඥාපි නිලතතාදිසඛාතං නිලාදිසාමඤ්ඤං වදති, තදබ්බානගුණං, තප්පතිපිතදබ්බව, තථා උපපලාදිසඥාපි උපපල තතාදිසඛාතං උපපලාදිසාමඤ්ඤං වදති, තදබ්බානගුණව, එවං සඛා ජාතිදබ්බපදනිකාතවි න කොපි විරොධො සමභවති, කෙපි හි සාස ජාතියා කිසප්පලාදිසභ්ගානගෙඥත රසදියාදිපමාණතෙ ඥාන කාලසාමාදිවිභාණතෙඥතව සිතෙනසුපි ගොපිණිකප්පථිකා සාරසමිවෙතා බුච්ඡි සජායති, පුලිසභ්ගානාදිසු* ගවසසකාදිසු ව සිතනාසාරසමිවෙතා බුච්ඡි, සා ජාතිගුණකිරිසාසදිවිභාසඥාති පකා පිසතිහි සමාපිකතිනති, තව ජාති, තෙතෙව බුච්ඡිසමුච්ඡිසතිසතති දිපෙතති, සාමඤ්ඤානාමාති කෙපි, ආසතිහි කෙපි, පසතිහි කෙපි, විපරිතාමධමො විපාසුතතසඛාතෙහි කෙපි, තථා පටිත්තාබ්බ සතතාතොති කෙපි, මෙතතාදිවිසසතතපණ්ණති විස අභිතතා සාරසමිවෙතාබුච්ඡිසසො පණ්ණතිවිසසසොති ව ආවරිසා, තප්ප පුරිමවාදිතං ගවාදිජාතිසඥාන පටිත්තතිනිත්තමතපෙතතිනි කා ජාතිසෙවාසිසති, පිණ්ඩා තදනුගතතතා, නිලාදිගුණසඥා තාපි නිලතතාදිසඛාතා ජාතිසෙව, ගුණදබ්බාදිති තදනුගතතතා, පවති ගුණතිතදිකාපි කිරිසාසඥාන පාසසාමඤ්ඤාදිසඛාතා ජාතිසෙව, අනිආලිමපනථාලාසරෙපණ්ණදකසෙවනාදිකා තදනු ගතතතා, පුසෙසාතදිති සද්විභාසඥාතිපි පුසසසාමඤ්ඤාදි සඛාතා ජාතිසෙව, බාලකොමානදිසෙඥත අත්තමසො විත්ත ගතතාදිසෙඥත සිතනාති තදනුගතතතාති විඤ්ඤානතතං සදි සඥා අතතතොසෙවත්තං වදෙසස, න තෙනානුගතං, තෙසං තදනුගතසසාවතතො ගාලමාතෙසිති වුතෙත ජාතිමතතෙසස වානසතපසසෙය්හා පියා, න ව ජාතිසමානෙතං සතතා, ගාවමා තෙසිති වුතෙත පිණ්ඩවාතෙතතා න වචනකරෙ පියා, සද පත තෙනානුගතවි වදනිති පටිඤ්ඤාතා, තද තෙසං න කොපි විරොධො, සථා හි, ධර්මසමිවෙතං ජලාදිකා ධර්මරූපාපනන ධර්මසඥාතාසිතිසතෙ, එවං ජාතිරූපාපනනමිවෙදං දබ්බ ගුණදිකං තෙත තෙතාසිතිසති, කෙපි පත ජාතිසඥාති දබ්බමෙ වාසිසති, ඉතරෙ තු තබ්බිසසසා, සථා ගුණසඥාතාවුව වාතොපි රසො සමිකුකාරෙ ජිතසා ජිවතාප්පතිතවතොපි ගුණාසතතාසඤ්ඤාති විසෙසෙති, එවං ජාතිසඥාති තෙන තෙනා වුවමාතාව තං තං දබ්බං විසෙසනතිහි අමඤ්ඤාති, තෙපි දබ්බා නුගතතතා ජාතිදිතං තෙන තෙනාසිතිසතිවිත්තති, අඤ්ඤාතා පාණ්ණ න ගතතබ්බාති වුතෙත එකොසෙව පාණ්ණ න ගතතබ්බා පියා, තෙනතෙර, තසා තෙතවි තංසමිවෙතවිපි සඥා වද නිති වුවමාතෙ න කොපි විරොධො පියා එවමෙකසෙව

සඤ්ඤා අත්තතො අත්තිස්ස තංසමචෙතස්ස ච දීපතතො හොතෙව
 ඨිලුප්පාදිතං භුලුප්පිකරණතාති, කොත්‍ර තිවාරොතා තෙසං
 පුත්තාසාස චෙව තනතිස්සිතසමාසසංඤ්ඤා ච නත්‍ර ච හො
 භුලුප්පිකරණතාදිවා* විසෙසනවිසෙසිතබ්බතාවො ච අත්තො
 සඤ්ඤො චොපපරිකස්සිමාසංකා න තිස්සිතසමාසමා තථාති,
 අත්තො තාවුපපරිකස්සිමාසො න තිස්සිතසමාසමා, නිලසඤ්ඤා
 හි නිලුප්පිමිති වා චිත්තොසා, තදත්‍රතතාභුණ්දබ්බිසු වා තප්ප
 ලසඤ්ඤාපි දබ්බෙ ජාතිසං වා තත්ථ සද්ධි තාව භුණ්ජාතිසා ච දබ්බ
 ජාතිසා ච පරිත්‍යගො කතො භවෙසා, න විසෙසනවිසෙසිතබ්බ
 තාවො භවෙසා ජාතිසා අභිලුප්පතා, නාපි භුලුප්පිකරණතා චිත්තො
 ජාතිසං භුණ්දබ්බානමධිකරණතා අථ භුණ්ජාතිසා උප්පලදබ්බ
 සා ච පරිත්‍යගො කතො භවෙසා, න විසෙසනවිසෙසිතබ්බතාවො
 භවෙසා, භුණ්භුණ්තො විසෙසනවිසෙසිතබ්බතාවුපතමනතො,
 න ච භුණ්ජාතිසා භුණ් ඵපෙධා දබ්බස්ස විසෙසනං සුත්තං, නාපි
 භුලුප්පිකරණතා ජාතිදබ්බානමධිකරණසංඤ්ඤාසංසමභවතො,
 අථ භුණ්සා දබ්බජාතිසා ච පරිත්‍යගො කතො භවෙසා, පිසා භුලුප්
 පිකරණතා උචිතතං දබ්බසංඝාසසිතතො, විසෙසනවිසෙසිතබ්බ
 තාවො පන න සමභවති, උභිතතඤ්ඤාච දබ්බභෙදං පටිච්ච
 පටිත්තතතො, භුණ්ජාතිනම පංඨපසාරුස සංවත්තතතො, අථ
 භුණ්දබ්බානං පරිත්‍යගො කතො භවෙසා, පිසා විසෙසනවිසෙසි
 තබ්බතාවො හ භුලුප්පිකරණතා, භුණ්දබ්බානමඤ්ඤාසං අත්ත
 රණස්සාසමභවතො අථාපි නිලදබ්බස්ස උප්පලජාතිසා ච පරිත්‍ය
 ගො කතො භවෙසා, භවෙසා විසෙසනවිසෙසිතබ්බතාවො,
 භුලුප්පිකරණතා භු න සමභවති උභිතතමධිකරණසං ඤ්ඤා
 සංසාධතො අථාපි පිසා චිත්තං දබ්බානං පටිත්තතොති, න විසෙ
 සනවිසෙසිතබ්බතාවො සමභවති, භුණ්භුණ්තො විසෙසනවිසෙ
 සිතබ්බතාවසමභවතො, නාපි භුලුප්පිකරණතා, තබ්බතිත්‍රුප්පස
 ඤ්ඤාසංසාධිකරණසංසාධතො, ඵලං තාවන්තො විසෙසනවිසෙසි
 තබ්බතාවො භුලුප්පිකරණතාවො ච න තිස්සිතසමාසමාති,
 සඤ්ඤොපි න තිස්සිතසමාසමා කථං? සඤ්ඤා හි විසෙසන
 විසෙසිතබ්බතාවො අත්තතො භවෙසා, නාත්තකතො, න හි
 සකො සඤ්ඤා විසෙසනවිසෙසිතබ්බතාවමත්‍රභවති, අථ ඛො විසෙ
 සනරත්ථ ව්‍යාතමාතො විසෙසනං, විසෙසිතබ්බතො ව්‍යාතමාතො
 විසෙසිතබ්බතාති අත්තාරං† විසෙසනවිසෙසිතබ්බතාවමත්‍රභව
 ති සකො භුලුප්පිකරණතාවමත්‍රභවෙසා අථ කිංචං විසෙසනං
 විසෙසිතබ්බං වා පරිත්‍යගොති සඤ්ඤාසංසාරිකො විසෙසන
 විසෙසිතබ්බතාවො භවතා පරිකප්පිතො සද්ධි තාව භුණ්දබ්බාති
 ධෙසංසං, තත්ථ භුණ්වත්තො දබ්බවත්තො ච භුලුප්පිකරණතා,
 ඵසවිත්තතො ච තත්ථ ඡද්ධිභවතො, 'පවසං භිලු'තො
 සථා, අථ ජාතිභුණ්ජාතිසංසං, ඵවමපි ජාතිභුණ්තො විසෙසන

* හඬු හතො භුලුප්පිකරණතාවො වරවෙ

† වාරිසං වරවෙ

විසෙසිතබ්බසාවානාවතො *තද්දීපකාතං විසෙසනවිසෙසිතබ්බ
සාවො දුරභරවත්තී, ඝිනතාධිකරණතා ව චුත්තතසෙනෙව සමස
වතී, අථ ගුණජනිදබ්බජනිවාචකස්ස; උභින්නපිටි ජනිතං දුරප
ගතො විසෙසනවිසෙසීතබ්බසාවො ඝිනතාධිකරණසාවො ව තාදී
සොව, එවං සද්දුනොපි විසෙසනවිසෙසීතබ්බසාවො ආලොභිකරණ
සාවො ව න නිරුඤ්ඤානකබ්බොති

තමන්විවිධවිධයන් සහිතව තුලනිකරණයාම. විසේසනවිසේසි
තබ්බිතාවිවේන සංවිච්ඡේදනාදී, කථිකානුකූලයෙහි පවත්නාමානෝ
සබ්බසංසාරයෙහි පවත්නාදී, ඵලසංසාරයෙහි පවත්නාමානෝ
විසිඳිනාමානසංසාරයෙහි තං පරිවර්තනාදී තෙත බිමෙහි විසේස
සතතා ඵලසංසාරයෙහි විසේසිතබ්බිතාවෝ ම උපාලයසංසාරයෙහි
විසි, එකමුත්තෙහි වත්තනාදී තුලනිකරණයා සහිතයා
අනෙකුත් සමාපිතවනාදී ජිවිතසංසාරයෙහි උපාලය දමන, සං රූප-
දමන උපාලයෙහිදීදී, දමනපවත්තන, තමෙව විසේසනතාවෙහි
ඵලසංසාරයෙහි සමාපිතයාදී; සථා සුද්ධතා, කමණ්ණාදී දමනවත්තනාදී
ගුණවිවේන දමනවත්තනාදී ගුණසංසාරයෙහි වුවත්තන, එවිසේසන
තාදමනාදී විසේසනතාවෙහි වුවත්තන, තමා අත්තරාමානව විසේසන
විසේසිතබ්බිතාවෝදී, අනෙකුත් මනුෂ්‍යයාදී උපාලයසංසාරයෙහි කිසි
වත්තනාදී සංසාරයෙහි ගුණයාදී, සථා දුරුකර දමනවත්තන සමාපිත
වත්තනාදී, සමාපිතතො මෙ ගුණයෙහි, තා තු ස්වයං සුද්ධතා
කමණ්ණාදී, එවං සංසාරයෙහි දමනසංසාරයෙහි දමනසංසාරයෙහි
පරිගුණයාදී වුවත්තන, එවං ඵලසංසාරයෙහි ඵලසංසාරයෙහි
වත්තනාදී, කථිකානුකූලයෙහි ගුණයා, නාම පරිවර්තනා, එව
ඵලසංසාරයෙහි කථිකානුකූලයෙහි වත්තනාදී, තා ඵලසංසාරයෙහි
ගුණයාදී, නාම පරිවර්තනාදී වා, තමන්වං සිතනාදී අත්තරාමාන
ගුණයාදී සබ්බිතාවෙහි පරිවර්තනාදී අනෙකුත් රූපසංසාරයෙහි
විසේසන සංසාරයෙහි පරිවර්තනාදී, ඵලසංසාරයෙහි දමනනාදී,
තද්ද සංසාරයෙහි සිතනවත්තනාදී දමන. දමනවිසේසන: විසේසි
තබ්බිතාවෝදී, අනෙකුත්, සථා වෙතාසෙන ගුණයාදී මස
වාසාසෙන: වෙතාදී මස පදයෝ ගුණයාදී, එවිසේසන වාසා
සෙන: සංසාරයෙහි පරිවර්තනාදී ගුණයාදී අනෙකුත් වාසාසෙන
ගුණයෙහි වෙතාදී සමාපිතයා, විසේසනවිසේසිතබ්බිතාවෝදී
විසේසනසංසාරයෙහි පරිගුණයෙහි සමාපිත අනෙකුත් ගුණයෙහි
ගුණයෙහි පවත්නාදී, තානානුකූලයා තද්දරූපව සිතන
එසේ වෙතාසෙන, අනෙකුත් මනුෂ්‍යයාදී උපාලයසංසාරයෙහි
අනෙකුත් සමාපිතයාදී ඵලසංසාරයෙහි ඵලසංසාරයෙහි, සථා
සුද්ධතා කමණ්ණා වාසං විසේසන සමාපිතයාදී, සංසාරයෙහි
අනෙකුත් අනෙකුත් පරිවර්තනාදී සංසාරයෙහි පවත්නාදී, තා තෙ

* සැනසීම, ගුණනය, විවේචනය, ඒකාබද්ධකරණය, විවේචනය, විවේචනය

† විසිසිසානාමි පරිනාතාරුභයා මරවිමි

‡ ස්වකන්දවිමර්ශන, පිටත

සමුපිකරණනම් සද්දස්මිවොපතිස්සාය හෙදුට්ඨානො වොහා
 රෙ සමපවනනම් ; සථා සිලාපුත්තකස්ස සරීරනම් , සරීරරූපස්ස
 හි නස්ස සිලාපුත්තකසද්දෙන අනභිධානං සිලාපුත්තකරූපස්ස ච
 සරීරසද්දෙන, එවං නීලරූපස්ස නස්සෙවනිස්ස උපාලසද්ද
 නානභිධානං, උපාලරූපස්ස ච නීලසද්දෙනති. අඤ්ඤා මඤ්ඤා
 නම් නීලසද්දෙ, වෙඤ්ඤාලවුත්තියෙවාධිපෙසනො, උපාල
 සද්දෙපි නීලවුත්තියෙව, බහවො හි සද්ද නීලාදයො ච උපාලාද
 යො ච, යෙ වෙත් විසෙසසද්ද, තෙ සබ්බකාලං විසෙසසද්දව, යෙ
 ච සාමඤ්ඤසද්ද, තෙපි සබ්බකාලං සාමඤ්ඤසද්දව, සථා ගච්ඡ
 තීතොකං. නාමසද්දමෙකමාබ්‍රහ්මං, ගච්ඡතොති ච එතො කිත
 යොනා අපරෙ රූලිතිසද්දෙ, සතිපි විසෙසසද්දෙත්ව පටිපත්තපටි
 පත්තා* සුභිසාමඤ්ඤතො තබ්බිසසමුඛිත්තපසාදෙති විතා අත්ථා
 කරණසද්දනතරුහිසමිබ්බෙන, තථා හි, ගච්ඡති පටිථිතනම්
 වුතො සත්තමානනං නාමපදනම් විඤ්ඤයති, ගච්ඡති තියෙසාති
 වුතො පනාමනපදනම්, තථා ගච්ඡතො භසනො පටිතොති
 වුතො කිතනොති† විඤ්ඤයති, ගච්ඡතො පණ්ණපුථාදීති
 නිපතනතිති වුතො රූකඛවාචකො රූලිතිසද්දෙති, එවමිහාපි
 නීලනම් වුතො සුභිසාමඤ්ඤතො න පටිපථනම් පටිපත්තා විසෙසං,
 තද්වුපාලසද්දෙ පසුථමානො නිසමෙති, යො පනාත්ඛවාචපතිස
 මානුචාදනමඤ්ඤතරමි න කරෙති, අත්ඛවාචසං භාව න කරෙති,
 විසිඨත්වුත්තියොසෙවොපාදනතො, තියමමි න කරෙති, තසෙස
 වානිසතනනා, අනුචාදෙපි න හොති, තසෙසවත්ථිස්ස පුනපුනාධිත
 මාභාවා, සත් පනානුචාදෙ, තත් සොසෙවසො පුනපුන
 විඤ්ඤයති, සථා ඉඤ්ඤ සකෙතා පුරිඤ්ඤෙති, හෙත තථා,
 තස්මා පටිපත්තියොසං සමෙතොධිතොපායොති විඤ්ඤසෙසති
 අඤ්ඤා මඤ්ඤනම් නීලනතිදංගුතාධිසකවාමිනපෙකධමානං
 පවතතිතිමිත්තසාමඤ්ඤතො සබ්බෙත්ව පවත්තනසමස්ථං චච
 තනතරෙත විසිසෙති විසයෙ සනතිධිසතිති අඤ්ඤා මඤ්ඤනම්
 සමථව නීලසද්දෙ නීලතිමිත්තං. නීලතං ගණ්භාති, තථා සබ්බෙපි
 තනතිසසෙසෙ ච තං රූපාපනෙනාදබ්බිගුණේ ගණ්භාති, එවමුපා
 ලසද්දෙපි ජති විස ගුණං තනතිස්සයං පනාසෙති, තෙ පන
 රුත් පුරිසොති ආදයො විස අඤ්ඤාමඤ්ඤං පරිච්ඡිද්දනතිති ගච
 ඤ්චමමුත්තාගණ්ඨිතං සථං සුත්තස්සිතා? යතො තෙ පටිලබ්බමාස
 සඤ්ඤා ගවෙසනං, අමුත්තාගණ්ඨිත ආදිපු හි මුත්තාගණ්ඨිපදනං නෙති
 මිතා නිපාතපදෙන අභිසමිබ්බෙන න ගච්ඡති, විරුඬතනා කුතො
 සුත්තස්සිතා, තප්පටිබ්බසමාසසඤ්ඤවා, තථා හි, මුත්තාගණ්ඨිපදෙන
 දෙසකාලහෙදවිට්ඨිතස්ස මුත්තාගණ්ඨිතො පදස්සාහිධානං, න
 ච තාදිසස්ස මුත්තාගණ්ඨිපදස්ස සාමඤ්ඤනාභාවපටිපාදනං
 සුත්තං, න හි මුත්තාගණ්ඨිපදෙතො සබ්බද්ධ සබ්බෙත්ව නස්සිති සත්තා
 සච්චාදිතා වතං, අථාපි සියා මුත්තාගණ්ඨිපදත්මමුත්තාගණ්ඨිපු

මුහුණින්දිසදේද න වදයි, තද පන අසනො පරිසෙධවිධානම
 පුත්තං, එවං පදස්ස චායමණ්දිතො පරිසෙධෙන සමානානාමා
 අසති පුත්තත්තාවෙ සථං සමාසසද්දෙති. තතෙතෙ සංවණ්ණ
 යනති පරපටිපාදනනි. සබ්බද්ධසද්දස්සයොගො සදි පරස්ස සද්ධි
 මිච්ඡාසද්දණ්ණපුත්තං ගවෙසෙ, අමුත්තමණ්ණි නිරිසාගුණසංඛාතා
 දීති තංසද්ධිසත්තමාගමි මුත්තමණ්ණි, තද වඤා පරිසෙධං
 විදධාති නාසං මුත්තමණ්ණි, න පන අඤ්ඤාථා, තතො සබ්බ
 සෙව ව පරිසෙධවාසොපු පරිසෙධානුචාදෙන* පරිසෙධො විධිසති
 පරස්ස මිච්ඡාසද්දණ්ණං සමාපිනතිදා, යොතො මුත්තමණ්ණිගතිතො,
 තංසො තතෙවෙති. එවං සත්වා අමුත්තමණ්ණි විඤ්ඤාතෙති
 තස්මිං මුත්තමණ්ණිස්සයොගො වහ්ලුතො උප්පත්ති යතොපරෙ
 නාසං මුත්තමණ්ණි ගතිතො, තදනුචාදෙ ව පරිසෙධවිධානාස වහ්ලු
 නා සත්ති, අතො පරිසෙධාසෙන පුත්තොව වහ්ලුතො තනුමුත්තම
 ණ්ණි මුත්තමණ්ණිස්සයොගො, තදෙව ව පරෙත අමුත්තමණ්ණි
 මුත්තමණ්ණි ගතිතො, තස්මිං පරිසෙධාසෙන මුත්තමණ්ණිස්සයො
 ගො සත්වා වහ්ලුතො පරස්ස මිච්ඡාසද්දණ්ණාපිනතිදා. පරිසෙධං විදධා
 තීති අතො ගවෙසෙවං, පරිසෙධිතබ්බාපරිසෙධවාචිනං පුත්තත්තො
 යතො, තෙ පරිලබ්සමාසසද්දෙ ගවෙසුන්ති සදි පන පරෙත
 අමුත්තමණ්ණි මුත්තමණ්ණිස්සයොගො ගවෙසෙ, අතරෙත තස්සතෙ
 පරිසෙධ අමුත්තමණ්ණි මුත්තමණ්ණි ගවෙසෙ අථ ව පන මුත්තමණ්ණි
 මුත්තමණ්ණිසද්ධිසද්ධිසෙව නිරුද්ධො, තස්මිං සථා ගගාමානෙ න
 විරුද්ධාති, තථා ගතෙතබ්බං, අසමෙත්ති සුඤ්ඤාතෙති විනිවිජ්ජො,
 මුත්තමණ්ණිසද්ධිස මුත්තමණ්ණිසද්ධිසමුත්තමණ්ණිසද්ධිසමාපිනතිදා
 න වාචනීයං, අථ ඛො සභාවස්සිධං, සමුද්ධෙත්ති පවතො සද්දා
 අවසවෙති දිස්සති, 'රුක්ඛං ජිද්දති, පථො දඤ්ඤාති' යථා, එවං
 තපො සුති ව සොති ව එතං මුත්තමණ්ණිසද්ධිස මුත්තමණ්ණි
 සාරණිස්සු† පවතොමානො මුත්තමණ්ණිසද්ධිස සෙත්තොපි සමෙවති,
 තතොපි සමපවතති, තථා තදගාවතබ්බිරහදිස ව, අනෙක
 විධං හි සද්දාගමෙත්ති පවතතිනිමිතං, යොති තප්පුත්තො තබ්බො
 ගාරං ලහති, 'උප්පත්තො හොති පඨමං කොතං පඨවිසසිණ්ණං' තති
 ආදිස්ස යොති ඵලවසෙත තබ්බොගාරං ලහති, 'සෙත්තො ගුලො'
 තපදිස්ස යොති ථාතවසෙත, 'මවා සොසන්ති' තපදිස්ස යොති
 සඤ්ඤාතාදිති තංසද්ධිසත්තා, 'සියොසං පුරිසො' තපදිස්ස යොති ගුණ
 වසෙත, 'නිලොසං පථො' තපදිස්ස යොති තබ්බවවසෙත, 'සසවිසා
 ණ්' තති ආදිස්ස එවමෙතසවිධං පවතතිනිමිතමාගමි මුත්තමණ්ණි
 සද්දස්ස යථාපුත්තත්තෙසු පවතතිසමෙවං සභාවස්සිධමස්ස තදභ
 පරිදිපතං, සභාවස්සිධන්ති වෙ? කිං නිපාතො සරිස්සති, යතො,
 තදභාවිසරණ්ණං පුත්තො, අතො නිපාතස්සයොගොසෙව
 නත්තොති තත්තං, තෙන තදභාවනුපලබ්ධතො; යථා

* පරිසෙධසානුචාදෙන පිළි
 † මුත්තමණ්ණිසාරණිස්ස පිළි
 ‡ ගවෙසෙව පරිසෙධතබ්බා පිළි
 § නිරිසාගි මර්ග

[illegible][illegible]

‘උභෙ තත්පුරිසා භිමසස භි කම්මධාරසද්දිභුභුතෙ විසසෙ
දසෙසසෙතා අමුභමිභෙණතාදිති දසෙසති † ‘සසවිසාණං උදුමිඛර
පුපථි. ඛ පුපථි. වඤ්ඤාපුරතතා තනදිතං කථං සුභතතථතා, සතො
තෙ පටිලුඛසමාසසඤ්ඤා භවෙය්‍යං, න භි සසාදිතං විසාණදිති
සමිබ්බො සමහවති, තද්දු විහතතුප්පතතිසෙව න සමහවති,
කුතො සමාසවිතතා, න භි විසාණදිතමිභෙණා සමහවති, සතො
ලිඛිතතාදිමපෙසාධිතා විහතතුප්පතති සිසාති තතන, කුසලා
රූපං වකුමාතනදිති විස අඤ්ඤා ඤාඤාසමිබ්බරහිතාතිපි වානා
වසවතතෙත්තු පදසෙත්ත සාපථිකාති පද්ධති භවතති, න භි සසාදිති
සමිබ්බොභාවෙපි විසාණදිසද්දතමත්තසුඤ්ඤා සමහවති, විසාණදි
සද්දභිඤ්ඤාසසත්තං පටිවසබ්බං සමිබ්බවත්තොති එවං විහ
තතුප්පතතිසමහවෙපි සමිබ්බොභාවතො සසාදිතං විසාණදිති
සමාසසඤ්ඤා න සමහවතිති තවෙති න නිප්ඤානසබ්බමං, සද්දි භි
පරසස සසවිසාණමත්ති මිච්ඡාඤ්ඤානුප්පතං භවෙය්‍යං, තද්දු තං
තිදසෙසතුං සසවිසාණං තත්ති පටිසෙධවිධානාස වතතුතො පසො
ගො සථලො භවෙය්‍යං, නාඤ්ඤාථා සද්ද වෙවං පරිච්ඡායෙත
සසවිසාණමත්ති, තදෙදාරධිත වදනා පටිසෙධො විසිසතිති

* **ଆଧ୍ୟାପିକା ସମସ୍ତେ**

† **ଉତ୍ସବ ସମ୍ବଳ**

† අනෙකුත් මාද

5. ପାଞ୍ଚାୟତରାଜକୁ ଗୁରୁତ୍ବ ଦେବା

[illegible]

සඤ්ජබ්බාපරිසතො අස්ථපුබ්බාපරිසං සියා, සථා, ගවස්සකහති,
එත්ථ හි සඤ්ජබ්බාපරිසං සමගච්ඡි, එවමත්ථපුබ්බාපරිසමපි සියා.
තඤ්ඤා කිත්ති චෙ* බ්‍රහ්මච්චනාගුප්පනති, ගවස්සකහති එත්ථ හි ගො
සදෙද්ද අතතතො අස්ථමාවිකත්වා නිවහනති, අස්සසදෙද්දවුපතිච්ඡිති,
එවං තෙසමෙකස්ථගතා බ්‍රහ්මච්චනාගුප්පනති, තථා එකස්සස්ථාති
කරණස්සෙකකලාණ්ණෙවොධාරණාවොපි ත සමගච්ඡිති. සං තාව
වුත්තං බ්‍රහ්මච්චනාගුප්පනතිති තනන, සමාසෙ සමුද්දයතො, අනෙ
කකඛරසමුභො විස හි පදමතෙකපදසමුභො සමාසපදනති
තස්ස පදසස්ථබ්බිතාය ගොතොව බ්‍රහ්මච්චනනති සමුද්දයතො
සිබ්බිති චෙ? තනන, සමාසෙ සමුද්දයස්සෙකත්ථගතා,† එකපොථා
හි සමුද්දයො, තං සථා, ආයුධං සතං වතං සෙනාපතති සබ්බාණ්ණ
ඤ්ඤාති තනන, තෙසමෙකස්සවත්ථවයාතිකරණතො, ගො
සදෙද්දපි හි ගවස්සපොථී දීපෙති, තථා අස්සසදෙද්දති. එකොපෙ
වත්ථවසමාවිකතෙතිති චෙ? ගවස්සමාතෙතිති වුත්තො වතුතතං
සෙවොතසතං භවෙස්සති තනන, සෙනත්ථවසෙවත්ථවසං නො
සදෙද්ද විදධාතිති වුත්තං, තෙතොවත්ථවසෙතිතතෙති අත්ථවයාති
ධායතිති එවමපි අඤ්ඤවාචකෙනඤ්ඤස්ස වචනං සියා, අඤ්ඤ
වාචකෙන හි ගොසදෙද්දන අඤ්ඤස්ස අස්ස දබ්බස්ස වචනං සියා,
තථා අස්සසදෙද්දතාති තනන, තුලාකරණතො සකස්ථාතිධා
නං; සථා හි ගොපිණෙති ගමනප්පවතතිකාරණමාගමි ගො
සදෙද්ද පවත්නති, තථා අස්සදබ්බපි තස්සෙව ගමනස්ස සමචාචා,
සථා අස්සපිණෙති අභිණ්ණමසනමාගමි අස්සසදෙද්ද පවත්නති,
තථා ගොපිණෙති තස්සෙවමභිණ්ණවසනස්ස සමචාචාති. කාර
ණවාගමි අපොථී සද්දසනතිචෙසොති න කෙවලං නොකාරණ
මෙව නොතු, අථ ඛො දස්සනමපි හි දස්සනං කාරණමිති චෙ?
උච්චිත්ථිතා භමං වන්හුති සස්සතු ගොපිණෙති ව අස්සසද්දං අස්ස
දබ්බෙ ව ගොසද්දං, කො තු නිවාරණං ගවතො දස්සනස්සාති න
චෙ ලොකොස්සමධිගමො, හ හි ලොකො ගාවමාතෙතිති වුත්තො
අස්සස්සාතසතං ගවති, අස්සමාතෙතිති වුත්තො ගාවස්ස, තබ්බිසස
චෙතනති දභ්බිං, වතුච්ඡසසමෙව හි තෙසං අත්ථවසපරිදීපනං,
සථා වතුකතනමං න සබ්බද්ද උදකමතිතිමිතිනාති, අථ ඛො සද්ද
වතුකරණසමාකිණ්ණං, තද්ද සෙව, තථා අස්සදෙද්ද අග්‍රහවතාතිගව
තපගවාදිකෙස්ස අපොථී දීපෙතො අත්ථිසාදිති තුත්තොව දීපෙති,
න සබ්බස්ථ, තථා සාලිකරං ඵලජලාතිලාතලාදියොගෙසෙවඤ්ඤා
මුත්තාදෙති, න සබ්බස්ථ, එවං ගවාදීතමත්ථවසපරිදීපනං වතුච්ඡසස
මෙවොති දභ්බිතති සදි ගොසදෙද්ද අස්සපොථා, අස්සසදෙද්ද ව ගව
පොථා, 'වුත්තථානමප්පසොගො'ති තෙසමඤ්ඤතරස්ස අප්පසො
ගො සියා, සථා වාසිථාදිකපච්චාදිතති අවුත්තතො ගොසදෙද්ද
තස්සත්ථස්ස අස්සසදෙද්ද පසුරුති, තථෙවිතරොති. නත්ථිද්දතිසෙව

* නිමිත්තචෙ, සිහල

† තමෙවිලොකෙ සිහල

‡ කතනසමුද්ද සිහල

§ අග්‍රහවතවසනවාදිකෙ, සිහල

වුහාං ගොසඥෙනසසෙය්ඵි විඤ්ඤායති, අසසඥෙන ව ගවි
සෙය්ඵි හි. සච්චිමිදං වුහාං, වුඤ්ඤානාමඤ්ඤාදයො විස වුඤ්ඤා
විස්ථවසං දිපෙතගිති, තස්මා සහභූතාව අඤ්ඤාමඤ්ඤාස්ථමාවිත
රොතගි, ත විජුං ඕතාහි.

අළු වා ; විධා සද්දාසාවතී, අතතතො අතේ තංසද්දිසෙ ව, තංසද්දිසෙ ව, සිහසද්දො අතතතො අතේ විහාසිසෙ වතතතී 'සිහොතිහසිවෙ විහසත' ති අද්දිස, තංසද්දිසෙ 'සිහොසං පුරිසොතත' දිසු. එවමිහාසි හොසද්දො අතතතො අතේ හොසිසෙව වතතතී, තංසද්දිසෙ ව, එවමිහතෙතී. තතේ හාවොති වුහොත සද්දොහො සිසා, කිහිමෙ හාවො* සෙව අළු ගවසසකානි, තතො සද්දොතාපගමිහං සද්දොතාරපසොහොති. විපදෙ දුලුකසිකරණේ කමිවිධාරසසස විනිහොතා තතසසෙවොති වෙ? න, පුබ්බපදෙතොතතො අතේසස වෙව තංසද්දිසස ව ගතිහොතා, ඉතරෙන තංසද්දිසසෙව පසාසිස මාතතතා, තතසපි අතේවසසකාසෙව සමිහිතා හොහෙව., තොතතේවසසකාසතතී වෙ? තතත, විධා පසාසකා† පසාසිස මාතතසස පසාසෙව පසොපසාසාතී. තනු ව පුබ්බපදෙතො අතතතො අතේසස වෙව තංසද්දිසස ව ගතිහොතා ති පුතො, ති හොසකාසෙව සද්දො අතතතො අතේසස ව තංසද්දිසස වාවිකරණේ සමිහොති. සවිවමිධ පතොසසසසිද්දොසො, හිතත සතේසමිවෙතො වා, සෙතො ධාවතිති සථා ; අතපසකිහසවතති කිහිතො සරුපමිහතමිව වා පවිව කිද්දොසො, පදිපකසෙව වා සතතිසසිකො ; සථා නාම පදිපො එකකිහෙත තම. විධාසෙති, අලොකව දසෙසති, වට්ටිව කොපෙති ; එවමෙකකිහෙත එකොසෙව අතෙකසති. දිපෙති, ති වෙවං සතො වරිතං එකසෙව තේවසාවිකරණේසමිහිතො අලංසද්දොතාරගහසෙතතී, සද්දොතාපගමිහං සද්දොතාරගහසෙතතී.

[illegible]

⁰ මිලනා ගමවෙසවිද්වතාභි. පිංඳ. † පොළොව පිටු

පසුකිඳුවාදීමේ කතෙ රූපං. ඉතරං තංසදිසමෙව. ජිවිතීඤ්ඤාසතති ජිවිතව තං. ඉඤ්ඤාසතති අසො ඉදමෙවාසිතිව "විපඤ්ඤාසතතිකරණේකමධාරයං" ති සමාසං. කතං තෙතෙව කමිධාරසසඤ්ඤාව පුත්තස්සතංසොකං සමාසසඤ්ඤාසතති 'පුත්තස්සතමිඤ්ඤාසොකො' ති වසඤ්ඤාසොකං කතං "තෙසං විහතතියො ලොපා වෙ" ති විහතතියො ලොපාදිති කතෙ රූපං. සමිඤ්ඤාසතති සමිඤ්ඤා ව චාතමිඤ්ඤා වාති අසො ඉදමෙවාසිතිව "තාපාතං සමිඤ්ඤා වෙ" ති වසඤ්ඤාසොදිකං කතං සමාසතතොපි පඨමාචක්ඛවතව : "අනො නෙතං ; සො වා" නාතිතිව, "සබ්බොතිතිව" ති සොවචතස්සාකාරයෙසං කතං සරලොපසකති භාවාදිති කතෙ රූපං. ඉතරං පුට්ඨෙඤ්ඤාසතෙව.

319. තෙසං විහතතියො ලොපා වෙ.

තෙසං පුත්තස්සතං සමාසං විහතතියො ලොපා වෙ වොති.

කම්මදස්සං, ආගතාකාශනං.

තෙසංගතරණං සමාසකම්මආවිතසකිතසාසං විහතතියො ලොපා වෙ වොති.

විසිඤ්ඤා අසමං. පුරුකං = වාසිකං, විඤ්ඤා අසමං. පුරුකං = වෙඤ්ඤාසොකං

වසඤ්ඤාසොකමධාරයං.

පසං කතමති පසකිකරණං, අමතං දදතිති අමතඤ්ඤා, වෙඤ්ඤා කතමති වෙඤ්ඤාකරණං, දිසං කතමති දිසකරණං

"තෙසං විහතතියො ලොපා වෙ" කම්මදස්සං, තෙසං පුත්තස්සතං සමාසං විහතතියො ලොපා සොකතිති ඤ්ඤාසතති. වසඤ්ඤා වෙ. අසො ව විහතතියො ව පුට්ඨෙඤ්ඤාසොකං. අනුචිතමිඤ්ඤාසොකං සමාසගතරණං තෙසංගතරණකරණෙ පසොපතව විහතරණං ඵලව සසමෙව වසති. "තෙසං විහතතියො ලොපා වෙ" ති වුත්තං, අථ සො සො ලොපොති. අදස්සං. අදස්සං ලොපොති වෙ? හො දෙව සො සසකිකරණං පුට්ඨෙඤ්ඤාසොකං "දිසං" ති ව : පරසර්ථස්සතමිඤ්ඤා "පුට්ඨො වෙ" ති ව දිසං සියාති. හ වො වසමෙව වසමි අදස්සතමිඤ්ඤා ලොපොති, අථ වො සො අදස්සං ලොපො, හ ව නත් සො අදස්සං සමිඤ්ඤා. සො අදස්සං ලොපොති වෙ? කථං සො අදස්සං සමිඤ්ඤා, හ ති දෙවසමිඤ්ඤා සො සඤ්ඤාසොකං කාතුං සකා, අථපි සියං, සො සඤ්ඤා විඤ්ඤාසොකමිඤ්ඤා සියං වාදස්සතමි. තෙපි හ, තද්ධ සමිඤ්ඤා ලොපමිඤ්ඤා, තස්ස වාසකාකතං, තස්ස ලොපමිඤ්ඤා වෙ හ සමිඤ්ඤා. වුච්චි තෙ, සථා දෙවාදිපට්ඨිමිඤ්ඤා පුට්ඨෙඤ්ඤාසොකං කතං වුත්තං

තවදැති දෙවා වෙ සසසතාති, සවති ව තෙත තෙසං වුනි ; ගුලි
කිලා කිලතොනා එකං ගුලං සිලිනා එකව තිගුනිනා පුත 'පසසතා
තොනොනා ගිලිතං වෙ ගුලං නාභිතො කිතරිනා දසෙසති' ති වනා
නාභිතො තා කිතරිතං* විස සකා කිගුනිතවෙවු දසෙසති, දෙවති
ව තා ලොකො 'දවස්සිංසං සො සිලිතං නාම ගුලං නාභිතො උප
රිනා දසෙසති' ති, එවං සඤ්ඤාපඤ්ඤා කිති විගහනවාකා විස
සොකා විගහතිලොපෙනාතිසවනො තසිං සමාසවාකාම
තිසවනතති වදනති, සවති ව තෙත තෙසමිසවතිසවති, විගාහ
වාකො ව තපාතිරුපකො විසඤ්ඤාපා කානා පුත පුතකවිසතති
කදිදනති සමාසපදං දසෙසනති දෙවති ව තා ලොකො 'පුතත
විගහතිකමෙත † සමාසපද'නති. සමිබ්බිකථා සෙසා, ලොක
සවෙනතසිවි, ලොකසසිවෙ වසෙ ලොකොව පමාණං. වුතා
ති ; "සවෙනතවිවතං සවං ලොකසමිබ්බිකාරණ" ති. න ගි
පරමිසතො ගොපතිරුපකං ගතො ගොපාතකො සොතිති.

සසිකදුසං, ආගතතුසසතතති උද්ගරණති, තාති සෙසා
වුතාතෙව.

වාසිභො වෙණිතෙසෙසති තෙසං ගතණ්ඨලාති, තස වාසි
භොති වසිසිසද්දතො වසිසිසස දපවිවති දෙසෙ "වා ඤ්ඤ
වෙම" ති ඤ්ඤවිසං කානා 'වුතතභාතමසොගො' ති දපවි
සද්දසස දපසොගො කානා "තෙසං විගහතිලොපා වෙ" ති
එසෙ තෙසමිගතණ්ඨකවිසතතිලොපං "තෙසං ඤ්ඤ ලොප" ති
ව ඤ්ඤොපං : "වුබාදිසරසස වාසංගොගතාසස සෙණ වෙ" ති
වුසිං : "සරලොපො = පෙ = පසති" ති පුබ්බිසරසස ලොපං :
පරසරසස පසතිසාවිම කානා තෙතභිං. තෙති වුතතතෙසෙත
තවිතතා නාමිතං කානා තතො සුප්පතතාදිමි කතෙ රුපං
වෙණිතෙසෙසති විණ්ඤාසද්දතො විණ්ඤාස දපවිවති දෙසෙ
"වා ඤ්ඤවෙම" ති වුතතමාතෙ "ඤ්ඤෙසස කතතිකාදිති" ති
ඤ්ඤාසවිවසාදිමි කතෙ රුපං.

දෙවකසිතතා නිපාතාතං වුතාහණසස ව නිපාතතා තප්ථලා
දසෙසතො වගහනණ්ඨවධාරණ්ඨති ආදිමාත ; තස ව දව
ධාරණං නාම කතවි දුධ වුතාවිධාතසස නිවුතාතං. පතභස
රෙති ආදිති උද්ගරණ්ඨති, තස ව පතභසරෙති පතසද්දපපදසස
කර කරණෙතිමසස ලබ්බාදුසද්දදිසස පතසද්දතො දුසිසෙස
වවතං කානා ධාතුසද්දතො "සඤ්ඤාසමිබ්බ" ති වුතතමාතෙ
"සබ්බතො ඤ්ඤාති වා" ති දපවිවසං කානා තෙතභිං. තෙති
කිතකතතානාමිමි කානා තතො සුප්පතතාදිකා, "නාමාතං සමා
සො පුතාතො ; උතෙ තප්පරිසා" ති වුතතමාතෙ "දමාදසො පර
පදෙති" ති පතා කරෙතිති දෙසෙ සමාසෙස කතෙ දුසිතා විගහති
ලොපෙ සවපතො දුසෙව වුතාහණ්ඨ තසිං. පටිසෙබ්බි†

කතෙ රූපං අමතඤ්ඤෙති දද දුතෙතිමිත්තං රූපං සෙසං සුචි
ඤ්ඤාසාමෙව

320 පකති වස්ස සරත්තස්ස

ලුතතාසු විහතතිසු අස්ස සරත්තස්ස ලිඛිතස්ස පකතිරූපාති
හොතති

වකචු ව සොනච = වකචුසොනං, මුඛං ව නාසිකා ව = මුඛ
නාසිකං, රඤ්ඤෙසු පුතො = රුජපුතො, රඤ්ඤෙසු පුරිසො =
රුජපුරිසො

“පකති වස්ස සරත්තස්ස” කීමත්මිදං, ලුතතාසු විහතතිසු අස්ස
සමාසපදස්ස සරත්තස්ස පකතිරූපාති හොතති කුපතථං.
චතුර්දම්ඨං අනතතරස්සතතො විහතතිගතනණමෙව ලොපගා
ගණව අත්ථසා විහතතිවිපරිතාමොති කථා සත්තමානවසෙ
තෙහානුවතතො, තෙන ලුතතාසු විහතතිසු අස්ස සරත්තස්ස
පකතිරූපාති හොතති අනෙවි විගතො සුචිඤ්ඤාසොච

වකචුසොතතති ආදීති උදගරණති, තථ ව වකචුසොතතති
වක්ඛාම සොතමාති අනෙවි වුත්තනසෙන වඤ්ඤාසාදිං කථා
සමාසකරණතො පුබ්බි සොතසදුතො සිවිහතති. කථා තපුංස
කතො සිතො අමාදෙසං ව කථා “සරලොපො = පෙ = පකති” ති
පුබ්බසරස්ස ව ලොපං පුබ්බිකඛරස්ස ව පරං උපතීතතො එවං.
විහතතිමිති ලුතතවකචුසොතතති රූපපසසමෙග ඉමිතා පකති
හාමෙති ලුතතසරමානෙතා වකචුසොතසදුතො “සො තපුංසක
ලිඛිතා, දිගුසෙසකතා” නොතිතිවි “තථා වඤ්ඤ පාණිකුරිය
සොගතසෙනධිතවුදපනතුකවිච්චිවිරූඛවිසඟාගථාදිතං. මෙ” ති
තපුංසකලිඛිතමෙකතම කථා සුප්පතොදිමිති කතෙ රූපං.
මුඛනාසිකතති මුඛං නාසිකා වෙති අනෙවි වුත්තනසෙන වඤ්ඤා
සාදිකෙ කතෙ රූපං රුජපුතොති රඤ්ඤෙසු පුතොති අනෙවි
වුත්තනසෙන තපපුරිසසමාසාදිකෙ කථා සමාසකරණතො පුබ්බි
රුජසදුතො ඡබ්බිකවචනං කථා “අමගස්ස මම. සවිහතතිස්ස
සෙ” තාතිතිවි “රුජස්ස රඤ්ඤෙසු රුජිතො සෙ” ති සවිහතති
ස්ස රුජසදුස්ස රඤ්ඤෙසුතාදෙසස්ස කතතො පුත්තසදුතො සිවි
හතති. කථා “අග්ගො නෙතො” තාතිතිවි “ඥා” ති භිසො
කාරං කථා සරලොපපකතිහාවච පුබ්බිකඛරස්ස පරමුපතීත
තො තදනුරූපෙ සමපතො ලුතතවිහතතිකාතං අනෙත පකතිහා
වං කථා වුත්තනසෙන සපුප්පතොදිමිති කතෙ රූපං ඉතරං තං
සදිසමෙව නවපසතිපිමසම්. මහිරුඟාඟාවෙ ජායායාඟාවො පිඨ,
තනතිවිතො විහතතිමිති ලුතත නෙමිත්තකස්ස ලොපාදිතො
ආභාවො ගවෙසො, විතා පසොගෙතාඟාවො සමපජ්ජතිති න වත්ත
බ්බමෙවිදතති තතත, නිමිත්තාඟාවෙපි නෙමිත්තකස්සාඟාවෙ
තිසමාඟාවතො, දිසස්ස ති ලොකෙ නිමිත්තස්ස වඤ්ඤාතමණියා
දිතො අඟාවෙපි නෙමිත්තකස්ස ජලාදිතොඟාවො, එවං නිසමා
ඟාවෙ සඛ්ඛා සිය, තනතිවිතො විහතතිමිති ලුතත නෙමිත්ත

කසස ලොපාදිනො අභාවො ගවෙසා න ගවෙසකති, නාඤා තද පගමස්මස්ස වචනනති. තදංගමි න වග්ගබ්බං, පසොගවසෙන නිසමො ගවිස්සති, උභින්නමි හි සමිහවෙ සති සසි. සනාතිස්සි තෙ පසොගො පිජ්ඣති, තසෙසව නිසසොසොසාතඤ්ඤා. තථා හි; සමුදයාවසවවාසානිපථිතතිසමිහවෙපි තථා තථා පසොග පිජ්ඣනතො අභිරසඤ්ඤා අවසවෙ විඤ්ඤායති, සමාසසඤ්ඤා සමුදයෙති. සච්චං, තථාපි ඤාපකස්මස්ස වචනං, පිබ්බෙ සතන රමෙහා හි ඤාපකාස හොති, විනා සුග්ගවචනෙකෙහ නිමිග්ගාං භාවෙ නෙමිග්ගාසාභාවො හොතිති. කිමෙතස්ස ඤාපනෙ පසො ජතනති වෙ? කිංසව්වසනාදිසංසිඛි, භුජගොති අදිසු හි “ධානි නාසස ලොපො කිමිති” ති කිතිමිතෙත ලොපෙ කතෙ “කිලො පො වෙ” ති ලොපනිමිතෙත කිමිති ලුගොත නෙමිග්ගකසස ලො පසසාභාවො ගවෙසා; සථාති අදිසු “සංගුපිතාදිනමාසිස්සං සිලොපො වෙ” ති සිතිමිතෙතපි අදෙසෙ කතෙ තතො, තනාති මිතෙත සිමිති ලුගොත අදෙසසසාභාවො සියා, “සිමිති ගවජනාදි නා නතසද්දං අං” ති නතසද්දස්ස අමාදෙසෙ කතෙ “සෙසතො ලොපං ගපිති” ති සිමිති ලුගොත අමාදෙසාභාවො ගවෙසා, එවනතු විඤ්ඤායමානෙ තදස්මං වුග්ගස්ස කසසපි සුග්ගසසාභාවතො නාභාවස්සසෙසොති. තදස්මමි න වග්ගබ්බං, පසසනෙතාපිති කි ලොපාදිකෙ ධානිනතලොපාදිකෙ විදධාති, තෙන විඤ්ඤායති නාභාවො හොතිති. අඤ්ඤාථා ධානිනතලොපාදිවචනමෙව හිර ස්සං ගංවසා, කිලොපාදිවිතිමුග්ගතස්ස තාදිසසෙසව පසො ගසසාභාවතොති කිං තෙන ඤාපකෙතාති. කාරකාදිසංසිඛි, කාර කොති එස්ම හි කිතකතො නාමතප්පපගතෙ ධාතුතමාගමම පවග්ගස්ස *ඡවුප්පච්චසාසාභාවො ගවෙසා, තථා පබ්බතායතිති අදිසු නාමතමාගමම පවග්ගසසාසප්පච්චසාස ධාතුතමාගමම භාවො සියා; න වෙචං† සකතා වතතුං පසසනෙතාපි නාමතො දිකෙ ඡවුප්පච්චසාදිකෙ විදධාති, තෙන විඤ්ඤායති නාභාවො හොතිති නාමතොදිසංසිඛිය තදුරමෙහාති මතතුං සකතුඡෙසා තතා. අකාදෙසා වෙති වචනමනස්සතති වෙ? න, අකාදිකිකාදි සමිහවතො; කාරකසද්දතො “ආස නාමතො කතතුපමානාද වාරෙ” ති ආසප්පච්චසෙ කතෙ කිවාපි නාමතමාගමම ඡවුප්ප ච්චසාදිනමාභාවො; තථා හි ආසප්පච්චසාදිකෙ පච්චව ධාතුතො සජාතෙ ඡවුප්පච්චසාදිසංසිඛි, තථාපි කාරකිසසද්දතො ඡවුප්පච්ච සාදිකෙ කතෙ, කිවාපි ධාතුතමාගමම ධාතුවිකිතප්පච්චසවිහ තතිතමභාවො; තථා හි නාමතො සජාතෙ ධාතුප්පච්චසතබ්බි හිතවිහතතිසංසිඛි, තඤ්චං. විඤ්ඤායමානෙ තදස්මං වුග්ගස්ස කසසපි සුග්ගසසාභාවතො නාභාවස්සසෙසොති. තදස්මමි න ව ග්ගබ්බං. න හි සෙසි සෙසමුප්පතති, තෙසං තබ්බතවනානිති‡ පචො දඤ්ඤා, රුකඛං ඡිඤ්ඤාතිතදිසු විය සමුදයෙ පවතොතො අවසවෙපි

* කිංසව්වසස, මරමම † ගවෙසං, මරමම ‡ සෙසාවාසි, මරමම

පවනනැති වේ? උපවාරිතමෙතා. උපවාරෙතපි 'භික්ඛා වා සෙති, පදිසො සජ්ඣායති' තද්දිපු විය කාර්යසම්පත්තවොති වේ? තා. ඉතරත්ති සමානා, සථාවසවසෙතොත සෙතා පතාකාති වුවිච්ඡි, අවසවකණ්ණතාය ව කණ්ණො ගොණොති, තණ්ථවෙනාපි අවස වසස බාහුනාමිත්තා සබ්බාතිපි බාහුනාමාතිති උපවරිසනොත, තතො න තාපවිබ්බාසාවොති. එවිච්චෙනොත කායො භාති. තදු පි හි නාමබාහුපච්චිබ්බවිහනතිසාභාවපසසමතො සිඬොව නිමි ත්තාභාවෙ තෙමිත්තිකසසාපාභාවො, තතො තදපගමත්ථං සුත්තා රමෙතාති "තනන, තවිත = පෙ = නුනාදිපු ව, බාහුපාච්චරෙසති විහනතිසො" ති වචනතො සියව තෙසං නාමබාහුතාති න තාපවිබ්බාසාවො එවං වෙතොතපි කායො භාති, තදුපිති බාහු පච්චිබ්බානවෙව ණ්වුපාවටාදිනං නාමපච්චිබ්බානව ආයාදිතම භාවපසසමතො සිඬොව, හිමිත්තාභාවෙ තෙමිත්තිකාභාවො, තතො තදපගමත්ථං සුත්තාරමෙතාව, යෙනි යෙසමුත්තති, න තෙ සං තබ්බාවභාතිති වේ? සමුද්දසෙ පච්චෙනො අවසවෙපි විඤ්ඤ සති, උපවාරිතමෙතනති වේ? උපවාරෙතපි කාර්යසම්පත්තො භොති, තත්ථා විනා සුතොතන නිමිත්තාභාවෙ න තෙමිත්තිකාභා වොති විඤ්ඤපතස්මිදමාරම්භං.

සුත්තං විනා නිමිත්තාභාවෙ තෙමිත්තිකාභාවොති වේ? කථං දිස පබ්බොති ආදිපු, යදුති "ඉත්ථිසං භාපිතපුමිත්ති පුමාව වේ" ති පුම බාසදෙසෙ කතො ආපච්චයාභාවො භවෙය්‍ය, තදු සියා දිසප්පබ්බො ති ආදිසිති, න පනඤ්ඤාදු නපු ව ගො සුත්තං විනා තෙති වුත්තං, අත්ථි වෙදං පුංතං. "ඉත්ථිසං භාපිතපුමිත්ති පුමාව වේ" ති අත්ථි, න තු තෙන තදභාවාත්ථිසං, අථ ඩො පුමබාසදෙසස අතත්ථ කතො" තදෙව භවිසසති, න හි පුමබාසදෙසවිධිනො අඤ්ඤා භිවිපයොජනං සමිහවිති, අඤ්ඤාත්තාවට්ඨයාභාවා, තෙන පුමාව වෙතිදං වුත්තං භොති, සථා පුමත්ථාවට්ඨො ඉත්ථිචාවකසාපාච්ච සසසාභාති එවමසමිති නපු යථා? 'අබ්බති, අබ්බමාපනති' ති ආදිපු "සො නපු. සකලිඬො" ති කතොත නපු. සකලිඬොත "සරෙරසො නපු. සකෙ" ති ආදිසං කාර්යසම්පත්තිදිසති, න පතිත්ති වාවසානමිත්තාවට්ඨයානමභාවො, එවමිධාපි කාර්යසම්පත්තො භවි තබ්බත්ති තතන, (තථා විධිසොවෙත පුමත්ථවිබ්බසස කසසවි කාර්යසසාභාවා, තත්ථා න විනාවුත්තනති ආදිවචනොත කොචි විරෙඬො සරත්තසෙසති ච්චනං බාජනත්තස පකතිභාවසබ්බා තිසෙධත්තං, උත්තාපු හි විහනතිපු තස භව රූපාති සමිහවත්ති සරත්තාසරත්තොදෙතො, තත්ථි සරත්තසෙසව රූපස පකති භාවො, න බාජනත්තසෙසති ඤ්ඤපතස්මි සරත්තසෙසති ච්චනං, අඤ්ඤාථා උත්තාපු විහනතිපු නිමිත්තාභාවෙ තෙමිත්තිකාභාවප සමිහ පකතිභාවො වුත්තොතිපි සබ්බා සියා බාජනත්තස න පකතිඃ භාවොති වේ? කථං කි. සමුද්දසොති ආදිපු, තත්ථ හි කො

සමුදයො අස්සාති බුද්ධිමිතිති කතො විග්ගහිත්වාපෙ සරණාස්ස පකතිභාවෙ න නිංසමුදයොති භවිතබ්බං, තස්ස බෞද්ධනිකතානාති. තනන, තස්ස සරණතතා, විඤ්ඤායති නි තස්ස සරණතතා. “නිස්ස ක වෙ වෙ” ති වචනතො “නිව්වෙති ඵ” නති වචනතො බෞද්ධනිකතාපි විඤ්ඤායතිති වෙ? තස්ස නිග්ගහිතස්ස පුබ්බිකමා අඤ්ඤාපුත්තාති අවංසිග්ගො තංඛමමාති ආදිසු විය නිවචමාගමවසෙ තොපසිතතා “නිස්ස ක වෙ වෙ” ති ඵස්සාපි කස්සා න සුස්ස තිති වෙ? සුඛවිචාරණස්ස ලුත්තතා පකතිස්සාති නිග්ගහිතතාස්ස සුඛවිචාරණස්ස ලුත්තං කස්සා නිද්දෙසොති වෙ? ඉධ සරණසෙසති වචනතො න තං විඤ්ඤායති

අඤ්ඤාථා ඉධ සරණසෙසති පකතිභාවස්ස වුත්තතා, නිංසමුද යොති ඵස්ස ව පකතිභාවසමභවා විසංවිසතිතමඤ්ඤාඤ්ඤාබාව භති* සියා

ඤ්ඤා සියා ලිඛිතස්ස ව

“ලිඛිතස්ස ව පකතිභාවො භොතිති අපොථො තෙදං පොඤ්ඤා” කං. ඉදං හි අනන්තරපුත්තො සරණසෙසති වචනතො අනන්තරසෙසති පකතිභාවො, නාදෙසවතො ලිඛිතස්සති මඤ්ඤාථා “තෙති සමාසස්සාකොවිදෙති පකතිතං. යදි සරණසෙස පකති “භාවං වචණ්ණස්ස, අනන්තරසෙසති වදෙස්ස, අතො විඤ්ඤා “යති සරණසෙස ලිඛිතස්ස ව පකතිභාවො භොතිති. ඵවිමනන “රපුත්තතොති සිජ්ඣතොති සම්මනන පුත්තන

321. උපසග්ගහිතානුබ්බිකා අබ්බිසාගො

උපසග්ගහිතානුබ්බිකා සමාගො අබ්බිසාවසඤ්ඤාගොති. නග්ගස්ස සම්මෙ වහනතිති = උපනග්ග.

අරමානං අභාගො = නිද්දරමං, මසාසානං අභාගො = නිව්ව කසං.

බුබ්බිකං පටිපාටි = සමාබුබ්බිකං, ගම ගම බ්‍රාහ්මණ බුබ්බිකං ගතොති බ්‍රාහ්මණ නිබ්බිකාති = සමාබුබ්බිකං.

ඵවස්ස සත්තාගො පටිපෙක්ඛෙ = සාවඵවං.

විහනමිතිති වචනං වහනතිති = අබ්බිසාගං.

පබ්බතස්ස නිග්ගො = නිග්ගපබ්බතං.

ගොතස්ස පටිවහනතිති = පටිගොතං.

පාසාදස්ස අගොති = අගොතිපාසාදං.

අබ්බිසාවප්‍රවිච්චනොති කවංගො? “අං වහනතිතමකාරණා බ්බිසාවා”

සංඥාදි වාහි ඥාපනත්ථං. චිතදම්ඨං සමාසග්ගහර්මිහානුවතනා
 නෙ, අනෙථා පුට්ඨෙඤ්ඤසෙකච උපෙව්ව අත්ථං සත්තභිත්තපසග්ගා,
 පදනමාදිච්ඡේදිමාචසානෙසු නිපතනන්ති නිපාතා, උපසග්ගා ච
 නිපාතා ච = උපසග්ගනිපාතා, තෙ පුබ්බිකා සසස සො = උපසග්ග
 නිපාතපුබ්බිකො, අබ්බාසිභාවොති ඉමිනා ඤාලාඤ්ඤාණං, ගරුඤ
 ඤාඤ්ඤාකරණමසස සභාවදීපනත්ථං, අභං හි “අං විභතභිත්තමකාරනනා
 බ්බාසිභාවා, අඤ්ඤාභ්වා ලොපො චෙ” ති වුත්තතනා සෙග්ගොන
 තත්ථ වුත්තං රූපවසං භිසෙචා රූපනතග්ගාපඤ්ඤානො වාසං
 ගවහන්ති වාසිභාවා, වාසි භාවසන්ති විතතබ්බානං වාසමාසාදිනං
 පටිපක්ඛසභාවතනා න බ්බාසං ගවහන්ති අබ්බාසිභාවොති විතතබ්බො,
 උපසග්ගනිපාතපුබ්බිකො අබ්බාසිභාවොති චෙ? කථං අබ්බාසම
 ඤ්ඤාති ආදීසු, තෙපි හි නිපාතොපසග්ගපුබ්බිකාති සෙග්
 නිපාතොපසග්ගපුබ්බිකොනතමබ්බාසිභාවො, අථබ්බො නිපාතො
 පසග්ගපුබ්බිකමානසංඤ්ඤාති නිපාතොපසග්ගපුබ්බිකානං; එවම
 සති තෙසං නිපාතොපසග්ගපුබ්බිකමිතමාස නිපාතොපසග්ගාන
 මනෙථා සමාසනෙථා සමෙසං, නාමානවනෙථා උපසර්ගිකුතො,
 පුබ්බිපදස්සාධානො හි අබ්බාසිභාවො, න වාබ්බාසමඤ්ඤාසු උපසග්ගා
 නිපාතස්සානං පධානතා සමගචති, නාමස්සානවොපසර්ගිනිතා,
 තෙසමුත්තරපදස්සාධානතා සුත්තත්ථිඤ්ඤානාස වුත්තනසෙත
 චෙදිතබ්බො, තෙතෙව්වහ “අත්තතතසස තප්පරිසෙ” ති, උත්තර
 පදස්සාධානො හි තප්පරිසො සමාසගිසමෙ තනතිසමනත්ථං
 තප්පරිසග්ගහණන්ති චෙ? න, අසමාසපටිසෙකපනත්ථං, න හි හ
 ගච්ඡන්ති ආදීසු අසමාසපදසු අතං හොතිති කථමුපසග්ග
 නිපාතපුබ්බිකොති වචනෙන නිපාතොපසග්ගපුබ්බිකා නිපාතො
 පසග්ගපුබ්බිකමිතා ච විඤ්ඤාසගිති චෙ? කතෙකසෙසතනා
 තත්ථ චෙසකා උපසග්ගනිපාතපුබ්බිකො ති වතතබ්බො කුලපකොති
 ආදීසු විස උපසග්ගනිපාතපුබ්බිකොති වුත්තො, එවං හි තත්ථ පද
 සිඛි, පුබ්බො ගච්ඡන්ති පුබ්බො, පධානානමිතං අධිවචනං, උප
 සග්ගනිපාතා පුබ්බො පධානා සසස සො = උපසග්ගනිපාතපුබ්බි
 ගොති, අඤ්ඤාත්ථ පන, විභතානෙථ සමිපනෙථ සමිබනෙථ විභිසං
 සබ්බිදා අන්තොභාවෙ විජ්ජමානසස අවචනෙ උපසාකාරවිභිත්තනාසස
 පච්චසවෙකලකො සමපති අනුපලභිසං සද්දපාදානාවෙ පච්ඡනෙථ
 පථනො අනුපුබ්බො අපුබ්බාවර්ගිනෙථ සද්දනෙථ සමපනානෙථ
 සාකලො අනාවචනෙ සද්දත්ථවඤ්ඤාසු අඤ්ඤාසු අන්තොසු යථා
 සද්දසස අවධාරණනෙථ යාවසද්දසස මතතනෙථ වතතමානෙන පති
 තා සහ නාමසස තතිසෙකච්චනතනානං අකමසලාකසද්දනං එක
 මිතිවදාසකමසසද්දනච ඉදං වුත්තං න තථා යථාපුබ්බොති අනෙථ
 වතතමානෙන පරිනා සහ අනබ්බාදිතිශ්‍රියං පමමානෙනන සහ අප
 පරිබ්බිඋදිව්වාදිසද්දනං ආභූවෙතසස මරියදාඅභිවිඛිචි ලකභිණ
 වාචකෙතසහ අභිපති ඉවෙවනෙතමාතිමුබ්බො අනුසද්දසස සමිපනෙථ
 තසෙසවාසාමනෙථ තිඤ්ඤාදිනමඤ්ඤාපදනෙථ භාගෙ කාලෙ වා
 ජඤ්ඤෙනන සහ පාරෙමඤ්ඤාසද්දනං වංසවාචකෙන සබ්බාසද්ද

තං තෙසාං ච නදිවාටකෙති සපි. අකුලපදමත් සකුලයං නදිවාට
සාතං විසුං විසුං අබ්බසිභාවසමාපයා ධුතොතා.

[illegible]

* ဗုဒ္ဓစေတီဆရာတော် ဦးဘဦး၊ မိမိတို့ နာဂါ၊ ဘာသာ၊ ဗေဒ၊
 † ဥပသေ၊ ဗေဒ၊ ‡ ရှေး၊ မိမိတို့

ကံ၊ ဖောဓ၊ ဝါ ဘဒ္ဒိဝါ၊ ဝါဒေသနီ၊ ဓမ္မိ၊ ဇုဆုဇုပဋ္ဌေဟိ၊ ဗဟုဇု၊ ဘဒ္ဒိဝါ၊
သုဘာ၊ ဝိဇ္ဇ၊ ဝိဇ္ဇ၊ ဇုဝါဒီယာဝါဒဗျာဓိ၊ ဝိဇ္ဇာယ၊

තත් ව චිතතෘතේ - දුඃභිසු දඬි දඬිනිති අදිසු. සච්චරෙය් :-
 භූමිතසස සච්චරෙය් භූමිතතති අදිසු. සච්චරෙය් :- චිතතාතං සච්ච
 ප්‍රමානතති අදිසු. චිතතං :- දුඃභිසු චිතතො චිත ජං සච්චතාතං
 දුඃභිසු. දුඃභිසු චිතතති අදිසු සච්චරෙය් අනාතාතං :- අනාතො
 චිතතාතං චිතතතති, නිච්චතතං, චිතතතති අදිසු. චිතතා
 තසස අච්චරෙය් :- අච්චරෙය් චිතතතති අදිසු උච්චතාතං
 නිච්චතතසස සච්චරෙය් උච්චතො සච්චරෙය් අච්චරෙය් :- සච්චරෙය්
 සොප්පච්චරෙය්, භස් අච්චරෙය් උච්චතති අදිසු සච්චරෙය්
 වෙ :- සච්චරෙය් උච්චතො සච්චරෙය් සච්චරෙය් සච්චරෙය් සච්චරෙය්
 සච්චරෙය් අදිසු ; දුඃභිසු චිතතං චිතතතති, චිතත
 ති. චිතතෙය් :- උච්චතං, චිතතං අච්චරෙය් අදිසු. සච්චරෙය් :-
 සච්චරෙය් උච්චරෙය් අදිසු අච්චරෙය් :- උච්චතං අච්චරෙය්
 අච්චරෙය් අච්චරෙය් අදිසු අච්චරෙය් :- උච්චතං අච්චරෙය්
 උච්චතං සච්චරෙය් අදිසු. සච්චරෙය් :- සච්චරෙය් උච්චතං සච්චරෙය්
 අදිසු. සච්චරෙය් :- සච්චරෙය් උච්චතං සච්චරෙය් අදිසු ;
 තත් චිතතං සච්චරෙය් සච්චරෙය් :- සච්චරෙය් අදිසු ;
 සච්චරෙය්, වෙය් අච්චරෙය්, සච්චරෙය් - සච්චරෙය්, සච්ච
 සච්චරෙය් අදිසු, තසස සච්චරෙය්, තසස සච්චරෙය්, චිතතතති
 සච්චරෙය් සච්චරෙය් ; තසස සච්චරෙය් වං සච්චරෙය්, තස
 තසස සච්චරෙය් චිතතතති සච්චරෙය් චිතතති. අච්චරෙය්
 චිතතෙය් :- සච්චරෙය් අදිසු ; උච්චතං චිතතති අදිසු.
 සච්චරෙය් චිතතති සච්චරෙය් සච්චරෙය් :- සච්චරෙය් චිතතති
 සච්චරෙය් ; චිතතං චිතතං සච්චරෙය්. සච්චරෙය් අච්චරෙය්
 රෙය් :- චිතතං සච්චරෙය් සච්චරෙය් සච්චරෙය් අදිසු චිතත
 තති චිතතං, තසස සච්චරෙය්, සච්චරෙය් - අච්චරෙය් චිතතං.

සමඛවා ව පණ්ණව ව = සඛිපණ්ණව, දද්දිව දෙණ්ණිව = දද්දිදෙණ්ණිව, ගිතව වාදිතව = ගිතවාදිත, එව වුප්පඛගරු.

එරලා ව පාවනව = එරලාපාන, සුභව නඩගලව = සුභනඩගල, එවං සොගගඛගරු.

අසි ව වට්ඨං ව = අසිවට්ඨං, ධත්‍ර ව කලාපා ව = ධත්‍රකලාපා, ගතා ව අසා වරජා ව පතානා ව = ගතාසාරජපතානා, එවං සොගඛගරු.

ඛංසා ව මකසා ව = ඛංසමකසා, කුනථා ව කිපිලිකා ව = කුනථකිපිලිකා, කිවා ව සිපිංසපා ව = කිවසිපිංසපා, එවං මුද්‍රා පනතුකරු.

අභි ව නකුලො ව = අභිනකුලා, බිලාග්ඛ ව මුසිගො ව = බිලාග්ඛසිකා, කාරකා ව උලුගො ව = කාරකාලුකා, එවං විවිධ විරුඛගරු.

සිලං ව සකුණං ව = සිලසකුණං, සමරජා ව විපසානා ව = සමජවිපසානා, විජ්ජා ව වරණං විජ්ජාවරණං, එවං විසභා ගරු.

ආදිගතණං කිමසිං? දුසි ව දුසො ව = දුසිදුසං, ඉතා ව පුමා ව = ඉතාපුමා පරහා ව විවරම = පතානිවර, කිකම විකුකාම = කිකවිකුකා, රවරණ ව රජකාරණ ව = රවණ රජකාරණ, සාකුනාගො ව මාග්ගො ව = සාකුනානිමාග්ගිකා, දිසො ව මජ්ඣිමො ව = දිසමජ්ඣිම, ඉට්ඨමාදි.

“තථා ටසෙ පාඨේතුරිසොග්ගසෙතඛග්ගඛුද්ධතාකවිවිධවිරුඛවිසභාගරුදිතං ව ‘කිසිකම්මිදං, තථා ටසෙ පමාසෙ පාඨේකුකුරිසොග්ගසෙතඛග්ගඛුද්ධතාකවිවිධවිරුඛවිසභාගරු ඉට්ඨමාදිතං එකතතව හොති නපුංසකලිඛගතතවෙති සුපතතං වතුපපදම්මං නපුංසකලිඛග්ගගරුච එකතතාගරුච විතතතො, අපො සුචිකෙද්දසෙව පාඨේකො ව තුරිසාති ව සොග්ගාති ව සෙයා ව = පාඨේතුරිසොග්ගසෙතො, තෙසං අධිකාති = පාඨේතුරිසොග්ගසෙතඛගාති, බුද්ධාති ජනතුකාති = බුද්ධජනතුකාති, විවිධතාකාරෙත විරුඛා = විවිධවිරුඛා, විවිධා ව තෙ සභාගා වෙති = විසභාගා, පාඨේතුරිසොග්ගසෙතඛගාති ව බුද්ධජනතුකාති ව විවිධවිරුඛා ව විසභාගා ව = පාඨේතුරිසොග්ගසෙතඛග්ගඛුද්ධතාකවිවිධවිරුඛවිසභාගා, පාඨේතුරිසොග්ගසෙතඛග්ගඛුද්ධතාකවිවිධවිරුඛවිසභාගා අසො සෙසතො = පාඨේතුරිසොග්ගසෙතඛග්ගඛුද්ධතාකවිවිධවිරුඛවිසභාගරුදසො, තෙසං පාඨේතුරිසොග්ගසෙතඛග්ගඛුද්ධතාකවිවිධවිරුඛවිසභාගරුදිතං, වසෙද්ද සමුච්චසෙයො.

වත්තසොතනති ආදිති උද්ගරණති, තත් ව වත්තසොතනති වත්ත ව සොතනාති අපො ‘තාමාතං සමාසො සුත්තසො’ ති වත්තමාසෙ ‘තාමාතං සමුච්චසො වසෙ’ ති වත්තසමාසං කතො ‘වත්තමාතවිසභාගො’ ති වසඤ්චිසභාගං කතො වත්තකසෙත සමාසව විතතාලොපව කතො අතනගරුප්පතවසෙතිතිව ඉතිතා එකතතව තප්ප සකලිඛගතව කතො සමාසකතා තාමිව කතො තතො අප්පතතො කතො “සොතනා නපුංසකෙති, අතො ‘තිව’ තති අතිතිව “සිං” ති සිසං අමාදෙසං කතො සරලොප ‘තිව’ තති අතිතිව “සිං” ති සිසං අමාදෙසං කතො සරලොප සතො රුපං සෙයාති තංසද්ධාපතොති

325. විභාසා රුකඛිතිපසුධතඛඤ්ඤපතපදදිතං ච

රුකඛිතිපසුධතඛඤ්ඤපතපද ඉවෙව්වාවාදිතං විභාසා එක
භ්‍යා භෝති තප්පංසසකලිඛිතභ්‍යාව චඤ්ඤවාසෙ

අසසරස්වා ච තපිස්සරෙතා ච = අසසර්ථතපිස්සරං - අසස
ර්ථතපිස්සරා වා, උසිරං ච බිරණං = උසිරබිරණං - උසිරබිරණ
වා, අජා ච එලලතා ච = අජෙලතං - අජෙලතා වා, බිරඤ්ඤච
සුචණ්ණං = බිරඤ්ඤසුචණ්ණං - බිරඤ්ඤසුචණ්ණ වා, සාලි ච
සරවා ච = සාලිසවං - සාලිසවා වා, කාසි ච රතාසලා ච = කාසි
රතාසලං - කාසිරතාසලා වා

ආදිගතභණ්ණං නිවහං? සාවජ්ජච අතචජ්ජච = සාවජ්ජා
තචජ්ජං - සාවජ්ජාතචජ්ජා වා, ගිතචජ්ජභ්ණිතච ගිතභ්ණිතං -
ගිතභ්ණිතා වා, කුසලච අකුසලච = කුසලාකුසලං - කුසලා
කුසලාති වා, කරණ්ණා ච සුරකකා ච = කණ්ණසුකාං - කණ්ණ
සුකා වා

"විභාසා රුකඛිතිපසුධතඛඤ්ඤපතපදදිතං" කිදිසේද,
රුකඛිතිපසුධතඛඤ්ඤපතපදදිතමෙකතං ච නපු සකලිඛිතතා
ච භොති චඤ්ඤ සමාසෙ විකප්පතාති ඤ්ඤපතථා. කිපදදිදං.
නපුංසකග්ගභණ්ණං එකග්ගභණ්ණං ච චඤ්ඤාභණ්ණවාසවිතරෙත,
අසේතා සුචිතඤ්ඤපෙච විභාසො ච, චසංඥා සමුච්චිසෙත්තා.
අතකතරසුතෙතං ච සිවෙ ආවිකප්පතථිදපාරථං.

අසසර්ථතපිස්සරතථි ආදිති උද්භරණති, තත්ථ ච අසසර්ථතපිස්සර
තතථි අසසරෙතා ච සපිස්සරෙතා වාති අසසර්ථ වුත්තතසෙත චඤ්ඤ
සමාසාදිං සත්ථා අතකතරසුතචසෙතිකිච්චි ඉථිකා එකතතච
නපුංසකලිඛිතතතච සත්ථා වුත්තතසෙත සපුප්පතාදිථි සරෙත
රූපං අසසර්ථතපිස්සරතථි විභාසග්ගභණ්ණථිලං, තං පස වුත්ත
තසෙත සමාසාදිං සත්ථා විභාසග්ගභණ්ණථිලං එකතතාදිම
සත්ථා සරෙතා ඛුප්පච්චතසෙතචිතතථි. සත්ථා "අරතා තෙන; සො
වා" ති වුත්තතාසෙත "සමුච්චිසෙතථිතථි" ති යොච්චතසස ආකාර
දෙසං සත්ථා සරලොපපසසිභාවාදිච්චි සරෙත රූපං සෙසාති
වුත්තසදිසාතෙව.

හත්මිතානුවතතො, අපොථා සුච්ඡෙද්දෙකෙවි තුලාං අධිකරණං
 යෙසං. තාති = තුලාධිකරණති, චෙ පද්ධති යෙසං. තාති = විපද්ධති,
 තුලාධිකරණතිමිතා තුලාධිකරණං. ඉධ පන කමිච්චතිච්චි
 සමතවා විපදේ තුලාධිකරණෙති වුතතං. අඤ්ඤාසා සමාසවිධාය
 කසායාවා ඉදමිපි අඤ්ඤාපිධානමුඛෙන සමාසවිධායකනති දඬි
 බබො. ඉධාපි ගරුසඤ්ඤා කරණං, කමමිච්චි වයං. ධාරෙතිති කමමි
 ධාරයොති අනිත්තස අඤ්ඤා සමාසසස සභාවදීපනත්.

මහාපුරිසොතාදීති උද්ගරණති, තත්ථ මහාපුරිසොති මහතො
 ව සො පුරිසො වාති අපොථා “නාමානං සමාසො යුතතො” ති
 වතතමානෙ ඉමිතා සමාසං කථා “නාමානං සමාසො යුතත
 ථො” ති සමාසසඤ්ඤා කථා ඉමිතා කමමධාරයසඤ්ඤා කථා
 “ගෙසං විහතති යො ලොපා වෙ” ති විහතතිලොපං කථා ‘වුතත
 ථානමිත්තයොගො’ ති වසඤ්ඤාමිත්තයොගං කථා “මහතං මහා
 තුලාධිකරණෙ පදෙ’ ති මහතතසද්දසං මහාදෙසං කථා සමා
 සතො තාමිච්චි කථා තතො සුප්පතති. කථා “අතො
 නෙන” තාධිකිච්ච “සො ති සිසෙසාකාරදෙසං කථා සරලොප
 පකතිතාවාදිච්චි කතො රූපං තථා කරොමා ව සො සප්පා
 වාති = කණ්ණසප්පා නිලවතං උප්පලචෙති = නිලප්පලං, ලොති
 තච තං වජ්ජනචෙති = ලොතිතවජ්ජනං, බ්‍රාහ්මණි ව සා දුරිකා
 චෙති = බ්‍රාහ්මණිදුරිකා, ඛතති ය ව සා කඤ්ඤා චෙති = ඛතති
 කඤ්ඤා එත්ථ ව අනතවසංගං. “ඉත්ථිසමාසාසිතපුමිති පුමාච
 වෙ” ති වතතමානෙ “කමමධාරයසඤ්ඤා වෙ” ති පුමිච්චි කථා
 “ඉත්ථිසමිනො ආප්පවෙසො ති කතසස ආප්පවෙසසං තමෙවාධි
 කිච්චි “හද්දිතො වා ථ” ති කතසස ථප්පවෙසසං වාතාවකරණ
 මෙව විසෙසො යෙසං සුච්ඡෙද්දෙකාමෙව

327 සඛිකපුරෙබ්බා දිගු

සඛිකපුරෙබ්බා කමමධාරයසමාසො දිගුසඤ්ඤා ගොති

ගරසා ලොපා = නිලොපා, තරසා දණ්ඩා = නිදණ්ඩං, නිණි
 මලාති = නිමලං, නිණි එලාති = නිඑලං, වතරසො දිසා =
 වතුදිසං, පච්චුජ්ජිකාති = පච්චුජ්ජිකං, සහත ගොධාබ්බති = ස
 හතරගොධාවරං.

දිගු ඉට්ටරතන කවරයෝ? දිගුරසෙකතනං.

“සඛිකපුරෙබ්බා දිගු” කිමෙමිදං, සඛිකපුරෙබ්බා කමමධාරය
 සමාසො දිගුසඤ්ඤා ගොතිති ඤාපණං. විපදමිදං කමමධාර
 යග්ගතණ්ච සමාසග්ගතණ්ච වතතතො, අපොථා සුච්ඡෙද්දෙකෙවි
 සඛික පුරෙබ්බා යෙසං සො = සඛිකපුරෙබ්බා, ඉධාපි ගරුසඤ්ඤාකර
 ණං. වෙ ගාචො = දිගු, දිගුසදිසප්පා අයංපි සමාසො දිගුති අනිත්තස
 ඤ්ඤාස සමාසසස සභාවදීපනත්. උද්ගරණති ගෙථා වුතතානෙව

328 උගහ නප්පමිසා

උගහ දිගුකමමධාරයසමාසා නප්පමිසසඤ්ඤා ගොති

ග බ්‍රාහ්මණං = අබ්‍රාහ්මණං, ග වසලො = අවසලො, ග පච්ච
 වසං = අපච්චසං, ග පච්චගං = අපච්චගං, ග සහත ගොධා
 වරං = අසහතරගොධාවරං, ග දසගං = අදසගං, ග පච්ච
 පිටි = අපච්චපිටි, ග පච්චගාපි = අපච්චගාපි

නප්පමිස ඉට්ටරතන කවරයෝ? “අනග්ගනසං නප්පමිස”

“උඟෙ තප්පරිසා” කීමක්විද, උඟෙ දිගුකම්මිකාරකසමාසා තප්පරිසසඤ්ඤා කොටැති ක්‍රමයකි. මිපදවිද, කම්මිකාරකසනා ගණන දිගුගුණගණන සමාසනාගණන ව්‍යාකෘතිය, අනෙකුත් සුචි කෙසෙදැයි. ඉබ් ව ගරුකඤ්ඤා කරණ. තැන සුචිසො=තප්පරිසො, තප්පරිසසදිසනා අසම්මි සමාසො තප්පරිසොති අනිත් සඤ්ඤා සමාසය සභාවදිසනා.

අඩ්වාට්ගේනානදීති උද්ගරණති, තත්ති ට අඩ්වාට්ගේනති ත
ඩ්වාට්ගේනානෙති “නාමානං සමාසොසුතතතො” ති වග්ගමානෙ
“මිපඥෙ දුල්ලභිකරණෙ කමමධාරයො” ති සමාසං කති, වුග්ග
තසෙන සමාසසඤ්ඤා ච කමමධාරයසඤ්ඤා ච විභතතිලොපච කති,
අතග්ගාරසුග්ගවසමිඨිකිට්ඨි ඉමිනා තප්පරිසසඤ්ඤා කති, “අග්ග
නනාස තප්පරිසෙ” ති නසඤ්ඤා අග්ගං කති, වුග්ගතසෙන නාමි
මිච්ච කති, සුප්පතනාදිමහි නතෙ රූපං තථා ත වසලො = අව
සලො අපච්චිසනති පච්චිසනාති සමාහවානිති අතෙ “නාමානං
සමාසො සුග්ගතතො” ති වග්ගමානෙ “මිපඥෙ දුල්ලභිකරණෙ
කමමධාරයො” ති සමාසං කති, වුග්ගතසෙන සමාසසඤ්ඤා ච
කමමධාරයසඤ්ඤා ච විභතතිලොපච කති, “සඛ්ඛාසුභ්ඛා
දිගු” ති දිගුසඤ්ඤා කති, “සෙ නසුංසකලිඛිගා” ති වග්ග
මානෙ “දිගුසෙසකතන” නති නසුංසකලිඛිගමෙකතනච කති,
නතො සුප්පතනි කති, ඉමිනා තප්පරිසසඤ්ඤා කති, න පච්චි
සසනති අතෙහෙති, පුග්ගතිමිති කතෙ රූපං ඉතර්හි නිසාසු
සොභන සුච්චෙඤ්ඤානෙනව

329. **අමුදායක පරිපදය**

ආ ආදර්ශ ආරම්භි ප්‍රසංගයේ සද් සම්පාදනය, හද් රසා
සම්පාදන ආපද්‍යාසංග්‍රහය, රහාහි

ທຸທິ. ທອຫາ = ທຸທິທອຫາ, ສະລິດຮາກີ. ອສະທອຫາ = ສະລິດ
 ຮາກີອສະທອຫາ, ທຸທາສະ ທອຫາ = ທຸທາສະທອຫາ

සුසාර්ථක කතා = සුසාර්ථකතා, සංලලත විංඛා = සලලවිංඛා.

နာမ်ဝါක්ခန္ဓာ—နာမ်ဝါක්ခန္ဓာ, ဝါက္ခန္ဓာနာမ် ဟုလည်း—ဝါက္ခန္ဓာ
ဟုလည်း။

චන්ද්‍රිකාව, අර්ධරතා = චන්ද්‍රිකාර්ධරතා, ග්‍රහරතා සහ = ග්‍රහසහ, චාර්වක සහ = චාර්වකසහ.

රෙඤ්ඤා, පුරාණා = ගතපුරාණා, ඛණ්ඩානං ගම් = ඛණ්ඩානංගම්

රූප සකැස්සු = රූපසකැස්සු සංසාර රූපානි. = සංසාරරූපානි.

“අමාදර්ශා පරපඤ්ඤා” කිවිමිනිදා, හා අමාදර්ශා විභක්තියා
සද් පරපඤ්ඤා නාමෙති සම්පෘද්ධතා, හද් සො සමාසො හද්දර්ශ
සරඤ්ඤා නොතිති ඤාපකාත්. විපද්ධිදා. හපඤ්ඤාපාතජාතිතා
නුවග්ගානො, අනො පුට්ඨසද්ධානො විග්ගානො ච අඤ්ඤාස
සමාසවිධාසකසානාචා ඉදම්මි සඤ්ඤාචිධානවුචෙන සමාසවිධාස
කාති දම්මි.

[illegible]

සුසුභ්‍යාදිවිහි කභෙ රූපං සකිබ්‍රහ්මි. පොතභෙතා = සබ්බ
 රහතිපසාභභෙතා, අපාසං ගභෙතා = අපාසගභෙතා, ඉසසරෙත
 කතා = ඉසසරකතා, සලලන වීභෙතා = සලලවීභෙතා, කසීතසස
 දුසං = කසීතදුසං, ආගන්තුකසස ගතං = ආගන්තුකගතං,
 චන්ද්‍රිකසමා අපභෙතා = චන්ද්‍රිකාපභෙතා, භවාර්ථසං = චොරසං,
 රභෙසු, පුරෙතා = රුපපුරෙතා, ධාතුසං රුපි = ධාතුරුපි,
 රූප සඤ්ඤා = රූපසඤ්ඤා, සංසාරේ දුක්ඛං = සංසාරදුක්ඛානි
 අරෙභි වුත්තානසෙත සමාසාදිවිහි කභෙ රූපානි

330 අඤ්ඤාපදරක්ඛණ ඛුඛිති

අරඤ්ඤාසං පදනං අරක්ඛණ නාමානි *සද්ධ සම්මතංගා, නද්ධ
 භො සමාසං ඛුඛිතිසරඤ්ඤා භොති

භුතනා සම්මතං සංසාරානං භොසං = භුතනසම්මතං-සංසාරා
 නංමා; ජිහ්වානි ඉන්ද්‍රියානි භෙත සම්මතං භොසං = ජිහ්වි
 භො-සම්මතං, දිග්භානා සුංභා සස රභෙසු භොසං = දිග්භා
 සුංභා-රුපා, නිග්භානා ජනා සමා භො භොසං = නිග්භා
 ජනා-භොමා, ජිහ්වා භො සස පුරිසස භොසං = ජිහ්වා
 භොමා-පුරිසා, සම්මතනානි සංසාරානි සමා ජනපද
 භොසං = සම්මතනාසංසාරා-ජනපද

තිරුත්තං සම්මතං = තිරුත්තංසම්මතං, තිරුත්තං
 සම්මතං දුටු සම්මතං භො රුපකුමාරං භොසං =
 තිරුත්තංසම්මතං

අර්ථා, තිරුත්තංසම්මතං දුටු සම්මතං සස රුප
 කුමාරං භොසං = තිරුත්තංසම්මතං-රුපකුමාරං

වික්‍රමසං 1. අර්ථා = වික්‍රමාර්ථා, වික්‍රමාර්ථා දුටු අර්ථා
 භො සමා භොසං = වික්‍රමාර්ථා-සමා

පුරිසස විරුත්තං = පුරිසසවිරුත්තං පුරිසසවිරුත්තං
 විස විරුත්තං සස සමා භොසං = පුරිසසවිරුත්තං-
 සමා

අථ චා, වාසිතා සාහු — වාසිතසාහු, සාපෙකඛිතොත සතීපි ගම්
කතතා සමාසො නානාදුමපතිතපුපේති වාසිතසාහු යසස
පබ්බතරුජසස සොයං = නානාදුම පතිතපුපේවාසිතඤ්ඤා—පබ්බත
රුජ අයමන භිනනාධිකරණබහුබිති

(c) ව්‍යුම්බාච්චුධරභිඤ්ඤාපුමිතකුචොති, අච්චුං ධාරෙතිති =
අච්චුධරො, කො සො පර්ජනෙනා, විවිධො ආලච්චො = ව්‍යුම්බා,
ව්‍යුම්බො ච සො අච්චුධරො චෙති = ව්‍යුම්බාච්චුධරො, ව්‍යුම්බා
ච්චුධරසස භිඤ්ඤා = ව්‍යුම්බාච්චුධරභිඤ්ඤා, ව්‍යුම්බාච්චුධරභිඤ්ඤා පු
මිතො = ව්‍යුම්බාච්චුධරභිඤ්ඤාපුමිතො, ව්‍යුම්බාච්චුධරභිඤ්ඤාපුමි
තො කුචො යසස පබ්බතරුජසස සොයං = ව්‍යුම්බාච්චුධරභිඤ්ඤා
පුමිතකුචො—පබ්බතරුජ අයමි කමමධාරයතපසුරියගබ්බො
තුලුකධිකරණබහුබිති

අථ චා, පුමිතො කුචො = පුමිතකුචො, සාපෙකඛිතොත සතීපි
ගම්කතතා සමාසො ව්‍යුම්බාච්චුධරභිඤ්ඤා පුමිතකුචො යසස
පබ්බතරුජසස සොයං = ව්‍යුම්බාච්චුධරභිඤ්ඤාපුමිතකුචො—පබ්බ
තරුජ අයමන භිනනාධිකරණබහුබිති

(d) අම්බවලපරකකමර්ජුතීති, නම්බා = අම්බා, බලං ච පර
කකමො ච ජුතී ච = බලපරකකමර්ජුතීසො, අම්බා බලපරකකම
ර්ජුතීසො යසස සොයං = අම්බවලපරකකමර්ජුතී අයමන කමි
ධාරයවඤ්ඤො තුලුකධිකරණබහුබිති

(e) පිතොරුකංසමාහුති, උග්ග ච අනං ච අංසො ච බාහු
ච = උරුකංසමාහවො, පිතා උරුකංසමාහවො යසස ගගව
සොසොයං = පිතොරුකංසමාහ—ගගවා අයමන වඤ්ඤො
තුලුකධිකරණබහුබිති

(f) පිතගණ්ඩවදනස්තුරුජසනාති, ගණ්ඩොව වදනව ඵනො
ච උරු ච ජසනව = ගණ්ඩවදනස්තුරුජසනා, පිතා ගණ්ඩවද
නස්තුරුජසනා යසසා නාරියා සායං = පිතගණ්ඩවදනස්තුරු
ජසනා—නාරී අයමි වඤ්ඤො තුලුකධිකරණබහුබිති

අඵ වා, පචරසඤ්ඤා මඤ්චසඤ්ඤාන වා වරණසඤ්ඤාන වා යොජෙ
 යා සමාසනසො විඤ්ඤානසො, අසමන වරණසඤ්ඤාන යොජන
 කතමො. ස්විකෂිතා වරණ = සමිකෂිතවරණ,* පචරසුරසුරගරුච
 මසුරසුරගගනිබ්බමඤ්චසුරසුරවුච්ඡිතසෙලෙහි සමිකෂිතවරණසස
 තථාගනසස සොසං = පචරසුරසුරගරුචමසුරසුරගගනිබ්බමඤ්ච
 සුරවුච්ඡිතසෙලසමිකෂිතවරණස. අසථාන භික්ෂාධිකරණබ්බ
 බ්බිති ඉතරුති ව නසානුසොගෙන සුච්ඤ්ඤානසෙනව

(h) අනන්තසුඤ්ඤාති, න අනන්තා = අනන්තා, අනන්තං
 සුඤ්ඤා සසස සොසං = අනන්තසුඤ්ඤා-තථාගනො

(i) අමිතකතසරිඤ්ඤාති, න මිතං = අමිතං, භතං ඵච සරිඤ්ඤා =
 භතසරිඤ්ඤා, අමිතං භතසරිඤ්ඤා සසස සොසං = අමිතකතසරිඤ්ඤා-
 ගගවා

(j) අමිතබලපරකකමපානොති, න මිතං = අමිතං, බලච
 පරකකමො ව = බලපරකකමා, අමිතං ඵච බලපරකකමා = අමිත
 බලපරකකමා, අමිතබලපරකකමා පනතා සෙන සොසං = අමිත
 බලපරකකමපානොති-ගගවා. අසථාන ව්‍යුකමමධාරසගප්ප
 රිසගබ්බො ඤාලංඤිකරණබ්බබ්බිති

(k) මහතභමරගණවුච්ඡිතවිකසිතපුථවලලිතාගරුකොපසො
 භිතකඤ්ඤාති, මහතා ඵච භමරං = මහතභමරං, මහතභම
 රුතං ගණං = මහතභමරගණං, මහතභමරගණොති = වුච්ඡිතාති
 මහතභමරගණවුච්ඡිතාති, විකසිතාති ඵච පුථොති = විකසිතපු
 ථොති, මහතභමරගණවුච්ඡිතාති විකසිතපුථොති සෙසං හෙ =
 මහතභමරගණවුච්ඡිතවිකසිතපුථොති, වලලි ව නාගරුකො ව =
 වලලිතාගරුකො, මහතභමරගණවුච්ඡිතවිකසිතපුථොති ව හෙ
 වලලිතාගරුකො වෙති = මහතභමරගණවුච්ඡිතවිකසිතපුථොතිවලලි
 තාගරුකො, මහතභමරගණවුච්ඡිතවිකසිතපුථොතිවලලිතාගරුකො
 හි උපසංඝිතාති = මහතභමරගණවුච්ඡිතවිකසිතපුථොතිවලලිතා
 ගරුකොපසොභිතාති, මහතභමරගණවුච්ඡිතවිකසිතපුථොතිවලලි
 තාගරුකොපසොභිතාති කඤ්ඤාති සසස පබ්බතරුපසස සොසං =
 මහතභමරගණවුච්ඡිතවිකසිතපුථොතිවලලිතාගරුකොපසොභිතක
 ඤ්ඤාති-පබ්බතරුපසස අසථාන ව්‍යුකමමධාරසගප්පරිසගබ්බො
 ඤාලංඤිකරණබ්බබ්බිති. අඵ වා, උපසංඝිතාති කඤ්ඤාති = උප
 සංඝිතකඤ්ඤාති, සාපෙකධරෙත සතිපි ගමකතො සමාසො
 මහතභමරගණවුච්ඡිතවිකසිතපුථොතිවලලිතාගරුකොති උපසං
 ඝිතකඤ්ඤාති සසස පබ්බතරුපසස සොසං = මහතභමරගණවුච්ඡි
 තවිකසිතපුථොතිවලලිතාගරුකොපසොභිතකඤ්ඤාති-පබ්බතරුපසස
 අසථාන භික්ෂාධිකරණබ්බබ්බිති

(l) තාතාරුකබ්බිණ්ණපතිතපුථොපසොභිතකඤ්ඤාති, රුකො
 ව තිණ්ණි ව = රුකබ්බිණ්ණාති, තාතා පතාර ඵච රුකබ්බිණ්ණාති =
 තාතාරුකාතිණ්ණාති, තාතාරුකබ්බිණ්ණොති පතිතාති = තාතාරු
 කබ්බිණ්ණපතිතාති, තාතාරුකබ්බිණ්ණපතිතාති ව තාති පුථොති
 වෙති = තාතාරුකබ්බිණ්ණපතිතපුථොති, තාතාරුකබ්බිණ්ණපතිත
 පුථොති උපසංඝිතාති = තාතාරුකබ්බිණ්ණපතිතපුථොතිපසො
 භිතාති, තාතාරුකබ්බිණ්ණපතිතපුථොතිපසොභිතාති කඤ්ඤාති

සස සෙලුරජස සොසං = නානාරුකබ්බිණ්පතිතපුපේඵස සොභිතකඤ්ඤා—සෙලුරජ අසමපත වඤ්ඤමිධාරයතපුරිසග බේතා තුලාධිකරණබහුබ්බිති.

අථ චා, උපසොභිතාති කඤ්ඤති = උපසොභිතකඤ්ඤති, සා පෙකබ්ගෙන සතීපි ගමකතතා සමාසො නානාරුකබ්බිණ්පති තපුපේඵති උපසොභිතකඤ්ඤති සස සෙලුරජස සොසං = නා නාරුකබ්බිණ්පතිතපුපේඵසසොභිතකඤ්ඤා—සෙලුරජ අසමප ත භිතතාධිකරණබහුබ්බිති

(m) නානාමුසලඵාලපබ්බත *තරුකලිඛතරසරධනුගද්ධිතොමර හන්තී, මුසලො ව ඵාලො ව පබ්බතො ව තරු ව කලිඛගෙර ව සරෙ ව ධනු ව ගද ව අපි ව තොමරෙ ව = මුසලඵාලපබ්බත තරුකලිඛතරසරධනුගද්ධිතොමර, නානා පකාර මුසලඵාලපබ්බ තතරුකලිඛතරසරධනුගද්ධිතොමර = නානාමුසලඵාලපබ්බතත රුකලිඛතරසරධනුගද්ධිතොමර, නානාමුසලඵාලපබ්බතතරුක ලිඛතරසරධනුගද්ධිතොමර ගන්තප්ප සෙසං හෙ = නානාමුසල ඵාලපබ්බතතරුකලිඛතරසරධනුගද්ධිතොමරගන්ත අසමපත වඤ්ඤමිධාරයගබේතා භිතතාධිකරණබහුබ්බිති

831 නාමානං සමුච්චසො චජෙය්.

නාමානරමකමිහනත්තානං උසා සමුච්චසො, උසා චජෙසඤ්ඤා හොති

චජමිචා ව පුජිඋසා ව = චජමිපුජිසා, සමග්ග්‍රාහමණ, සාපිපුහන මොගතලාහා, බ්‍රාහමණගහපතිකා, සමචරුණ, කුචෙරවාසවා චජ ඉමිචගෙන කවිඋසා? "චජඤා වා"

"නාමානං සමුච්චසො චජෙය්" කිමතිමිදං, නාමානං එක මිහනත්තානං සො සමුච්චසො, සො චජෙසඤ්ඤා හොතිති ඤාස නත්තං කීපදමිදං සමාසග්ගහණමිහානුවචතතො, අනේවා පුච්ඤ්ඤාසෙව සමුච්චසතං සමුච්චසො, සමිණ්ඩිකරණමිහානේවා ඉධාපි ගරුසංඤ්ඤාකරණං චෙ චෙත වා චජ්‍ය,† චජෙසදිසතතා අසමි සමාසො චජෙය්ති අනිත්තිසංඤ්ඤා සමාසස සහාවදීප නත්තං තථා හි, පුබ්බපදනිත්තධාතො? අබ්‍යසිතාවො උභතර පදනිත්තධාතො නපසුරිසො අඤ්ඤපදනිත්තධාතො බහුබ්බිති උභසපදනිත්තධාතො චජෙය්ති අඤ්ඤාස සමාසවිධායකසාහාචා ඉදමි සංඤ්ඤාවිධානමුඛෙන සමාසවිධායකතති දඬබ්බං උද ගරණ්හි පුච්ඤ්ඤාසෙව

332 මහනං මහා තුලාධිකරණෙ පරෙ

උහසං මහනසද්දනං මහාභරෙදරසා හොති තුලාධිකරණෙ පරෙපරෙ

මහනො ව උසා පුජිඋසා ගවති = මහාපුජිඋසා, මහාඋද්චි, මහාබලං, මහාඵලං, මහානාගො, මහාපදුමවනං, මහාහදි, මහා මණි, මහාගහපතිඋසා, මහාධනං, මහාසරසා, මහාසඤ්ඤා

බහුච්චගහගතරණෙන කවි මහනසද්දසං මහභරෙදරසා හොති

* නානාමුසලපබ්බත සිහල

† චෙ චජ්‍ය වා චජ්‍යඤා වා චජ්‍ය සිහල

‡ පදසාධාතො සිහල

මහණ්ණවං, මහපඨලං, මහබ්බලං, මහබන්දා, මහබහසං;
මහබලනා.

“මහත. මහා තුලංඛිකරණ පදෙ.” කිව්වේදිද, තෙසං
මහතනපද්දතං මහාආදෙසො හොති තුලංඛිකරණ පදෙති
ඤ්ජනතී. වතුපද්දිදං. බ්‍රහ්මවතනිදෙද්දෙසා මහතනපද්දතං
මහ ඉට්ඨාදෙසො හොතිති ඤ්ජනතී. තෙතනව මහභ්ට්ඨක
දිති සිජ්ඣතී.

උදහරණති නසානුසොගෙන සුච්ඡෙදකංකෙනව.

333 ඉතං සංඝාසිතපුමිති පුමාව ච

ඉතං සංඝාසිතපුමිති පුමාව ච පුමාව දදංඛො.

දිසා ජබ්බා සසං රසාසං = දිසපරිච්ඡා, කලාණ් හසිසා
සසං රසාසං = කලාණ්හසිසො, පුත්තා පඤ්ඤා සසං රසාසං =
පුත්තපඤ්ඤා.

‘ඝාසිතපුමිති කිව්වේ’ බ්‍රහ්මබ්‍රහ්ම ච සං හසිසා මාති = බ්‍රහ්ම
බ්‍රහ්මහසිසා; සමාධිතං, පඤ්ඤාතනං.

“ඉතං සංඝාසිතපුමිති පුමාව චෙ.” කිව්වේදිද, ඉතං. තුලංඛි
කරණ පදෙ සචෙ ඝාසිතපුමිති පුමාව දදංඛොති ඤ්ජනතී.
ජප්පද්දිදං. තුලංඛිකරණානන්තරං පදනානන්තරං වර්තනො.
ඝාසිතො පුමා සසං සා = ඝාසිතපුමා, ඉතං. තුලංඛිකරණං.
තෙත ව ඉතං. තුලංඛිකරණ පදෙ ඝාසිතපුමා ඉතං පුමාව
දදංඛොති අනෙං* එත ව ඉතං. ඉතං. වසන්තදිනං. අනෙං
ඝාසිතපුමාති එතං තවතනබ්බං සිතං.

දිසපරිච්ඡාති ආදිති උදහරණති, තන ව දිසපරිච්ඡාති දිසා
ජබ්බා සසංකතංකෙති “නාමානං සමාසො සුත්තකො”ති වර්ත
මානෙ “අඤ්ඤාපදෙසෙසු බ්‍රහ්මබ්‍රහ්ම”ති බ්‍රහ්මබ්‍රහ්මසමාසං කතං
ඝාසිතපුමිතො තුලංඛිකරණතො ව ඉට්ඨ චිත්තවිධානං කතං “ඉතං
සමාසො ආප්පවසො”ති දිසපරිච්ඡාතො කතං ආප්පවසංකතං
ව, කතං සමාසතො නාමිට්ඨ කතං සුත්තතොදිත්ති කතෙ රූපං.
තථා කලංඛි හරියා සසං සොසං = කලංඛිහරියො, පඤ්ඤා
පඤ්ඤා සසං සොසං = පඤ්ඤාපඤ්ඤා.

බ්‍රහ්මබ්‍රහ්මහරියානදිති කිව්වේදිද, තවත බ්‍රහ්මබ්‍රහ්ම ච සං
හරියා චෙති අනෙ චිත්තතෙතෙ කම්මධාරසසමාසාදිං කතං
සතිති තුලංඛිකරණ පදෙ ඝාසිතපුමිතොතො, “ඉතං සමාසො
ආප්පවසො”ති කතං ආප්පවසංකතොතොදිත්ති කතෙ රූපං.

334. කම්මධාරසසංකතං ච

කම්මධාරසසංකතං ච සමාසෙ ඉතං සංඝාසිතපුමිති පුමාව දදංඛො.

බ්‍රාහ්මණදිසා, වතංසකඤ්ඤා, වතංසකඤ්ඤා

ඝාසිතපුමිති කිව්වේ? වතංසකඤ්ඤාදිසා, බ්‍රාහ්මණබ්‍රහ්ම
දිසා.

“කම්මධාරයසඤ්ඤා ව” කිමත්ථිදං, කම්මධාරයසඤ්ඤා ව සමාසෙ ඉත්ථිං. කුලංඤ්ඤානං පඤ්ඤා සංචෙ පුබ්බි භාසිතපුමා ඉද්දති ඉත්ථිචාටකො, සො පුමාච දඨබ්බොති ඤාපනස්ස චිපදම්ඤ්ඤං කුලංඤ්ඤානංගහසන්තං අනන්තරසුත්තං චතතො, අනො පුච්ඤ්ඤායොසංචි. විගහො ව උද්ගරණති ච හෙඨා වුත්තානෙව. “ඉත්ථිසමෙතො ආපාට්ඨසො” ති වත්තමානෙ “නද්දිනො වා ඊ” ති කතස්සිප්පවසස්සාභාවකරණමෙවෙහ විසෙසො.

චතතිසංචුද්දරිකාති ආදීති කිඤ්ඤාගරණති, තත්ථ ව සතිප්පි කම්මධාරයතො දරිකාසඤ්ඤා නිසන්ධිචාටකතො* භාසිත පුමිතොභාවතො ඉධ වුත්තවිධානං න හොති සෙසං පුච්ඤ්ඤායාමෙව.

335 අනන්තරාසන නපසුරිස

නසන පදසන නපසුරිස උත්තරපඤ්ඤා අනන්තරාසනං භාසිතං
අබ්බාහමංගො, අච්ඡංගො, අභිකුංගො, අච්ඡංගො, අච්ඡංගො.

“අනන්තරාසන නපසුරිස” කිමත්ථිදං, නසන පදසන නපසුරිස සෙසාදසනො නපසුරිස උත්තරපඤ්ඤා අනන්තරාසනං හොති ඤාපනස්ස. චිපදම්ඤ්ඤං සෙසං පුච්ඤ්ඤායාමෙව උද්ගරණති හෙඨා වුත්තානෙව.

336 සරෙ අත්

නසන පදසන නපසුරිස සබ්බසෙසං අත් භාසිතං සරෙ පරෙ
අනන්තරාසනං, අභිකුංගො, අභිකුංගො, අභිකුංගො.

“සරෙ අත්” කිමත්ථිදං, සරෙ පරෙ නසන පදසන සබ්බසෙසං ව අනන්තරාසනං හොති ඤාපනස්ස. චිපදම්ඤ්ඤං අනන්තරාසනං පුච්ඤ්ඤායාමෙව උද්ගරණති හෙඨා වුත්තානෙව.

338 කදං කුසස †

කු ඉච්චනසන කදං භාසිතං සරෙ පරෙ

කුච්චනං අනන්තරාසනං = කදනං කුච්චනං අනන්තරාසනං.

සරෙති කිමත්ථිදං? කුච්චනං දුරි (සෙසං අපුඤ්ඤායාමෙව භාසිතං) = කුච්චනං, කුච්චනං, කුච්චනං, කුච්චනං, කුච්චනං, කුච්චනං.

“කදං කුසස” කිමත්ථිදං, කු ඉච්චනසන සරෙ පරෙ කද ඉච්චනසෙසං හොති ඤාපනස්ස. චිපදම්ඤ්ඤං අනන්තරාසනං පුච්ඤ්ඤායාමෙව උද්ගරණති හෙඨා වුත්තානෙව.

337 කායසංචිත ව

කු ඉච්චනසන කා භාසිතං අසංචිත ව

කාලංගො, කාලංගො.

ච්ඡංගොගහසන්තං කිමත්ථිදං? කු ඉච්චනසන අසංචිත ව පුච්ඤ්ඤායාමෙව භාසිතං.

කුච්චනං පුච්ඤ්ඤායාමෙව = කාලංගො—කුච්චනං

* ඉත්ථිසමෙතො ආපාට්ඨසො

† කදම්ඤ්ඤායාමෙව

† කදම්ඤ්ඤායාමෙව

‡ ච්ඡංගොගහසන්තං, සමථ

“සාප්තයෙහි ව” කීමෙන්ද, ආ දුටුවන සාප්තයෙහි
 තෙති දසයෙන්ද සද්‍යයෙන්. සිසුද්‍රෝ දනනරපුත්තෙහි
 කුටිකයෙහි වග්ගයන් දෙනකුත්තා සිසුතානං කිවහ. දීපති
 දසයෙන් දවසා බුදුවවසුවාරණ පසාපතං සසෙවිව
 වනබිති

සාලවණ්ණි එත් දසසං ලවණ්ණි දෙත් වුත්තනසෙන
 කම්මධාරසමාසං කති දනනරපුත්තෙහි කිවිව දුටිනා ආස
 අසස සාප්තං කති වුත්තනසෙන සුත්තනාදිවි කත
 රූපං සාප්තයෙහි එත් දසසං පුත්තං සසාති දෙත් වුත්ත
 නසෙන බුදුවිතිසමාසං කති කම්මධාරසමාසං වා දුටිනා
 ආසඅසස සාප්තං කති වුත්තනසෙන සුත්තනාදිවි කත
 රූපං. සාප්තයෙහි කුටිතො පුරිසොති දෙත් වුත්තනසෙන
 කම්මධාරසමාසං කති දසසංසාප්තෙහි බුදුවවසසත්තං
 බුදුතාදිපතො කුටිතයෙහි ආසඅසස සාප්තං කති සුත්තනා
 දිවි කත රූපං දුගරං වග්ගයන් එල.

338 කවි සමාසනගතානවධාරණො
 සමාසනගතානං නාමානං දොනා සංඝං කවි දකාග්ග
 ටොති

දෙව්‍යානං ගුණං = දෙව්ගුණං—දෙව්ගුණං, දෙව්‍යානං සවා =
 දෙව්සවා—දෙව්සවා

සම දකාති=සමානං, සත්තානං, සම භාගවා=සමභවා,
 ජනනව උපාසංචං=ජනනපාසං. සරසං සමං වග්ගනිති
 = උපසරසං, විසාලාති දකාති සංඝං ටොති = විසාලටොති,
 විමුච්චං විමුච්චං සංඝං ටොති = විමුච්චං

කාලගතයන් කිවහ. දකාතිකාති ටොති සමානවා
 බිම්බා සංඝං ටොති = සමානබිම්බා පුරිසොනා ටොති සංඝං
 ටොති = පුරිසගති, පුරිසං ටොති = පුරිසගති, දුග්ගති,
 කුටිතොනා ටොති = කුටිතගති, පුරිසොනා ටොති = පුරිසගති

භද්දකානං ව කතභද්දකානං ව කතවිමං ටොති සමා
 සනගත

විමු භද්දො සංඝං ජනපදෙ ටොති = විමුභද්දො—ජන
 පදෙ, බිහව්වා කතාග්ග සංඝං ටොති = විමුභද්දො

“කවි සමාසනගතානවධාරණො” කිවහදී, සමාසන
 ගතානං නාමානං දොනා කවි දකාදෙසො තෙති සද්‍ය
 නයා. වසුද්‍රෝ දොති පුරිසොනානං ව

දෙව්ගුණෙහි දෙව්ගුණං ගුණං දෙත් වුත්තනසෙන කතූරිසසවා
 සං කති දෙව්ගුණසංඝො සුත්තනාදි. කති “වුත්තනසට්ඨ
 ජදිතො දුටින” කති වග්ගනිත “සංචං” හි සිටුවන සාප්ත
 රූපෙ සට්ඨතො දුටිනා සමාසනගතානං ගුණසංඝො දකා
 දෙසං කති “දොනානොති” හි වග්ගනිත “සං” හි සිටිනා කා
 දෙසං කති සරලොපසකිකාදිවි කත රූපං. කති දිනා
 සමාසනගතානං දනනරපුත්තෙහි විසිතො “සංචං” හි සිටිනා
 කාදෙසෙහි සට්ඨතොති කති සට්ඨතං, දදිති සිසා,
 දුටිසුට්ඨාරණං දනනොති දකාදෙසොති දුටිනා දකා

කරණං තනන්තිත්තනවිධිතො අසමාවෙසන්තං, “සංචෙ” ති ඉමිනා පන සිසුසාකාරදෙසෙ කතෙ විධිතොභාවා* කුතො තනන්තිත්තන විධිතො සමාවෙසො සියා නන්තිමිනා විභත්තාදෙද්දසාපි භවි තබ්බමෙවාති. න භවිතබ්බං, එවං හි සති පසොභාසිරුතිනතො, පසොගසිඛියා සුත්තොපදෙසතො ව. ඉතරං කවිභගහණ්ඵලං අපරුති චෙ තංසදියානෙව.

පවාගනති පච අභාති සමාභවාතිති අසෙථ වුත්තනසෙන දිගු සමාසං කථා “සො නපුංසකලිඛෙතා” ති වත්තමානෙ “දිගුසෙස කත්ත” නති එකත්තං නපුංසකත්තච කථා තතො වුත්තනසෙන සිවිභගති. කථා ඉමිනා සමාසනගහස අකාරදෙසං කථා “සො නතති නපුංසකෙහි, අතො තිච්ච” නති වත්තමානෙ “සි.” ති සියස අමාදෙසං කථා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ රූපං ඉදමපන ලක්ඛණසං පඤ්ඤානගතිකභාවදෙසනන්තං. වුත්තං පච්චිකබ්බමිමානදීති විස අසමාකාරනෙතා ඉකාරනෙතා චෙති සමිසා සියාති තනන්තිවත්තනන්තච

පචගවනති පච භාවො සමාභවාති අසෙථ වුත්තනසෙන දිගු සමාසාදිං කථා පචගොසද්දතො සුප්පතති. කථා ඉමිනා සමා සනගහසං ගොසද්දසං අනෙත අකාරං කථා “භාව සෙ , අච්චිමි ව , තතො නම. පතිමහාලුගෙත ව සමාසෙ” ති වත්ත මානෙ “ඔ සරෙ චෙ” ති ඔකාරසං අමාදෙසං කථා නෙතබ්බං නෙතා සියස අමාදෙසාදිමිති කතෙ රූපං නන්තිමිනා සමාසන ගහසං අනගසෙසච භවිතබ්බං, අථ කථං අනෙත භොතිති “කවි සමාසනගහතා තමකාරනගසෙහි වත්තබ්බං එවං චචන මුත්තනරුතිදෙසනන්තං, අසච්චිමි අනෙත එතසං සමගවති, කවි සමාසනගහතානං නාමානං අනෙතා හුඬා අකාරෙ භොතිති අථ වා, අනගසෙසච භොතු, “කවිදමරුඤ්ඤානගතිනං දීඝරසසා පචච්චෙසෙසු වා” ති වත්තමානෙ ‘ගෙසු වුඛිලොපාගමිකාරවිස ඊතාදෙසා චෙ” ති සසසරං පන මකාරගමං කථාපි රූපසිඛි චෙදිතබ්බා, ඊදිසන්තං චචනං.

ජගතුපාගණන්ති ජගතච උපාගණ්වාතාසෙථ වුත්තනසෙන වෘද්ධසමාසං කථා “සො නපුංසකලිඛෙතා , දිගුසෙසකත්ත” නති වත්තමානෙ “තථා වෘද්ධපාණිදුරිසමොග්ගසෙනධගුඤ්ඤරුත්තක විවිධවිරුඛිවිසභාගන්තාදිතමෙ” ති නපුංසකලිඛිතත්තචෙකත්තං කථා නපුංසකලිඛිතත්තා “ඉඨිසමනො ආපාට්ටෙයා” ති තතසසාපාට්ටසසාභාවං කථා ඉමිනා සමාසනගහසං උපාගණ් සද්දනගසං අකාරදෙසං කථා වුත්තනසෙන සියස අමාදෙසාදිමිති කතෙ රූපං ඉදමපි ලක්ඛණසං පඤ්ඤානගතිකභාවදෙසනන්තං.

උපසරදහති සරදසං සමිපෙ වත්තතිත්තාසෙථ වුත්තනසෙන අබ්බසිභාවසමාසං කථා “සො නපුංසකලිඛෙතා” ති නපුංසක ලිඛිතත්තං කථා තතො සුප්පතති. කථා ඉමිනා සරදසද්දනගසං අකාරදෙසාදිමිති කතෙ රූපං ඉදමපි අනනතරං විස වුත්තං.

විසාලකෙතාති විසාලා අකති සසාති අසෙථ වුත්තනසෙන බහුබ්බි සිසමාසං කථා තතො සුප්පතති. කථා ඉමිනා අකතිසද්දනගසං අකාරදෙසං කථා සියසාකාරදෙසාදිමිති කතෙ රූපං විමුඛොති

විවෘත. වෘත. යසාසි අපේ ව්‍යාප්තියෙන් බහුබිහිසමාසාදිවන කතෙ රූප. ඉදමි ලිඛිතස්ස පඤ්ඤානගතිකතාවනිදස්සනස්.

“කපි ස්ත්‍රියාසත්තභ්‍යානවතො” ති වග්ගකොට්ඨකාරග්ගභ්‍යානකරණපඨොප්පාදො. අසෙසනො කාරග්ගභ්‍යාන. කිමන්තනි ආදිමාන තස් ව පච්චිකම්බමානි පච්චිකම්බමාන යසාසි අපේ ව්‍යාප්තියෙන් සමාස. කඛා ස්වයංතස්. කඛා ඉධ කාරග්ගභ්‍යාන බවමසද්ධතස්ස ආකාරදෙස. කඛා “සෙසනො ලොප. ගසිපි” ති සිමුති ලුභ්‍ය රූප. සුරභිගම්බිති සුරභිනො ගම්බා = සුරභිගම්බාති වග්ගකොට්ඨකාරග්ගභ්‍යාන ගම්බසද්ධතස්ස ඉකාරදෙසාදිවන කතෙ රූප. තථා සුඤ්ඤාගම්බා = සුගම්බා, දුඤ්ඤා ගම්බා = දුගම්බා, කුච්ඡිකො ගම්බා = කුගම්බා, පුභි නො ගම්බා = පුභිගම්බාති වග්ගකොට්ඨකාර ව්‍යාප්තියෙන් ඉකාර දෙස. කඛා සුගම්බිති ආදිති සාධෙතබ්බාති

පුභි නසෙසව ඵලං. අසෙසනො තදිදනො ව කතොදනො ව කප්පට්ඨො ගොතිතාදිමාන තස් ව බහුතදිකොති බහු තදි යො සසාං ජනපදෙතොස්ස ව්‍යාප්තියෙන් බහුබිහි සමාස. කඛා බහුතදිසද්ධතො කප්පට්ඨො. කඛා “ඉත්ථං භාසිතසුමසී පුමාව චෙ” ති පුමිව කඛා “ඉත්ථංභො ආප්පට්ඨො” ති වග්ගකොට්ඨකාර “තදිදනො වා ථ” ති කප්පට්ඨොතිසාමාස. කඛා “කපිච්ඡිප්පානානං දිග්ගසාප්පට්ඨොසු වා” ති වග්ගකොට්ඨකාර “තෙසු වුචි ලොපාගම්බිකාරච්ඡිප්පානොදෙසා චෙ” ති අකාරස්ස ඉකාරදෙස. කඛා ස්වයංතාදිවන කතෙ රූප. බහුකතොස්සාති බහුතො කතොස්ස යසාසි අපේ ව්‍යාප්තියෙන් සමාස. කඛා බහුතො කතොති වා* බහුකතොසද්ධතො කප්පට්ඨොති කතෙ රූප.

330 නදිමාන ව

නදිමාන ව කප්පට්ඨො ගොති සමාසනො

බහු නදිමාන යසාසොසං = බහුනදිමාන, බහු කතොසො යසාසොසං = බහුකතොසො, බහු නාදිමාන යසාසොසං = බහුතො දිමාන

“නදිමාන ව” කිමන්තිදං, නදිමාන ව කප්පට්ඨො ගොති සමාසනොති සුප්පණස්. චිප්පට්ඨං. සමාසනොග්ගභ්‍යානසුමසීතාසු වග්ගකොට්ඨකාරග්ගභ්‍යානසුමසීතො කාරග්ගභ්‍යානසුමසීතො තස්, තස්. ආකම්බිතො කප්පට්ඨොති ආකම්බිතොති ගොති, තදනොග්ගභ්‍යානසුමසීතො

බහුකතොසොති බහු කතොසො යසාසොසො සමාස. කඛා බහුකතොසද්ධතො කප්පට්ඨොති කතෙ රූප. බහුතදිකොති බහු තදිමාන යසාසි අපේ සමාස. කඛා බහුතදිසද්ධතො කප්පට්ඨොති කතෙ රූප.

340 ජායාස න දංජාති පතිමිති

ජායා ඉච්චිතාස කු දංජාති ඉච්චිතො ආදෙසා භොගති පතිමිති පරෙ

ජායාස පති = දච්ඡති, ජායාස පති = ජාතිපති

“ජායාස කු දංජාති පතිමිති” කිමන්තිදං. ජායාඉච්චිතාස කු දංජාති ඉච්චිතො ආදෙසා භොගති පතිමිති පරෙති සුප්පණස්. වතුප්පට්ඨං. සෙසං සුච්ඡෙදොසංචෙච

දමපති,* ජාතිපති ඉත්තදුත්තරණති†, තාති සුවිඤ්ඤාසාමනෙව

341 ධනුමහා ව

ධනුමහා ව ආසාදිමසො හොති සමාසගහන

ගාණධිමො ධනු සසා සොසං = ගාණධිවධනව

“ධනුමහා ව” කීමත්මිදං, ධනුමහා ව ආසාදිමසො‡ හොතිති සදුපතත්. තිපදමිදං වගගහණෙන පට්ටකඛධමමාති ආදිසුපි හොති

ගාණධිවදමාති ගාණධිමො ධනු සසාසාමනෙව සමාසං කථා ගාණධිවධනුසදුතො ආසාදිමසං කථා උසාර්ථසාමකාරං කථා පරකඛරං කෙථා තතො සදුපතනාදි, කථා “සෙසතො ලොපං ගපිපි” ති සිවගි සුතො රූපං ‡

342 අං විහතතිනමකාරනතබ්බසිභාවා

තසමා අකාරගතා අබ්බසිභාවසමාසා පරසං විහතතිනං කථපි අං හොති

අබ්බිතතා, සමාවුධිං, උපකුමිනං, සාවජිමං, තිණෙපබ්බතං, හිරුපාකාරං, තිණකුඩ්ඪං, අභිනාසාසාදං.

කථපිති නිමනං? අබ්බිතතාසා ගිකවුරො

“අං විහතතිනමකාරනතබ්බසිභාවා” කීමත්මිදං, තසමා අකාරනතා අබ්බසිභාවසමාසා පරසං විහතතිනං කථපි අමාදෙතො හො තිති සදුපතත්. තිපදමිදං මණ්ඩකගතිකවසෙන කවිගගහණ මිහාසුවතතො උදුහරණති හෙථා වුතතානෙව

343 සරණ රසොපා නපුංසකෙ

නපුංසකලිංඛිත වතනමානසා අබ්බසිභාවසමාසසා ලිංඛිතස සරණ රසොපා හොති

ඉතිපිසු අබ්බිවච්ච කථා වතනතිති = අබ්බිතපි, කුමාරිපිසු අබ්බිකිකි කථා වතනතිති = අබ්බිකුමාරි, උපවු, උපමණිකං, උපගහිනං.

“සරණ රසොපා නපුංසකෙ” කීමත්මිදං, නපුංසකෙ ලිංඛිත වතනමානසා අබ්බසිභාවසමාසසා සරණ රසොපා හොතිති සදුප තත්. තිපදමිදං අනතරසුතමිහාසුවතතො උදුහරණති හෙථා වුතතානෙව

344 අඤ්ඤාසමා ලොපො ව

අඤ්ඤාසමා අබ්බසිභාවසමාසා අනකාරනතා පරසං විහතති නං ලොපො හොති

අබ්බිතපි, අබ්බිකුමාරි, උපවු

ඉති නාමකරණ සමාසකරණා සහතමා කරණො

“අඤ්ඤාසමා ලොපො ව” කීමත්මිදං, අඤ්ඤාසමා අබ්බසිභාව සමාසා අනකාරනතා පරසං විහතතිනං ලොපො හොතිති සදුප තත්. තිපදමිදං උදුහරණති හෙථා වුතතානෙව

සමාසො වුච්චතාදිපතිසං සමාසසොසො සහතමා පරිච්ඡේද

* තුදමපතිති දිසාති

† ඉත්තාදිති උදුහරණතිති කථපි

‡ ආකාරසාවිමො, කථපි

§ ආසාදිමසං කථා සරලොපපකතිතාවාදිමිති කතො රූපකතිති දිසාති

ඡායාවටය. කැඩ, සරලප්‍රාප්තකතිභාවම කැඩ, සුප්‍රාප්තය. කැඩ
 “සෙසතො ලොපං ගපිපි” ති සිලොපකරණමෙව විද්‍යෙයො.

වාසිභිතති එය නපුංසකලිඛනතො සිවිභතතිස. යොනනති
 නපුංසකෙති, අනො තිව්ව” නති වග්‍ගමානෙ “පිං” ති අමාදෙ
 සකරණමෙව විසෙයො. භාරවාජෙති භාරවාජස අපව්වනති
 අනෙ හෙති වුග්‍ගවිධානසම්. කතෙ රූපං. ගොතමොති ගොත
 මස අපව්වනති අනෙ වුග්‍ගතයෙන ඉමිතා ඡායාවටයාදිති
 කැඩ ලකිඛණස පඤ්ඤානගතිකතො වුසිසාපි වුසිමිති කතෙ
 රූපං වාසුදෙවොති වසුදෙවස අපව්වනති අනෙ වුග්‍ගවිධා
 නසම්. කතෙ රූපං බාලදෙවොති බලදෙවස අපව්වනති
 අනෙ වුග්‍ගවිධානසම්. කතෙ රූපං වෙසාමිතොති විසාමිතා
 සාපව්වනති අනෙ වුග්‍ගවිධානසම්. කතෙ රූපං ඉතරති සුචි
 දෙදාදකතෙව.

347 ණසනණනා වච්ඡාදිතො

නාමා වච්ඡාදිතො ගොතනගණනො ණසනණන ඉච්චිතන
 සව්වසා ගොතති වා නසාපව්වමිච්චිතසම්. අනෙ

වච්ඡස අපව්වං (සුගතො) වච්ඡාසගො—වච්ඡාගො—වච්ඡස
 අපව්වං වා, වච්ඡස අපව්වං (ඉතරී) වච්ඡාසනි—වච්ඡානි,
 වච්ඡස අපව්වං (නපුංසකං) වච්ඡාසනං—වච්ඡානං.

එවං සාකමාසගො—සාකමාගො, කණ්‍යාසගො—කණ්‍යා
 ගො, අග්නිච්ඡාසගො—අග්නිච්ඡාසාගො, කව්‍යාසගො—
 කව්‍යාගො, මාග්‍ගලලාසගො—මාග්‍ගලලාගො, මුක්ඛාස
 ගො—මුක්ඛාගො, කුක්ඛාසගො—කුක්ඛාගො

“ණසනණනා වච්ඡාදිතො.” කිමත්ථිදං, වච්ඡාදිතො සද්දග
 නො, ණසනණනාපව්වසා ගොතති නසාපව්වනති අනෙ වික
 පෙතොති සද්දකත්. විපදමිදං වාග්‍ගනණ්‍ය අපව්වග්‍ගනණ්‍ය
 හුවග්‍ගතො, අනෙ ව විග්‍ගාගො ව සුචිදෙදාදකතෙව

වච්ඡාසතොති, වච්ඡස අපව්වනති අනෙ අනතරපුග්‍ගමිති
 කිවිමිති ණසනාපව්වසා කැඩ වුග්‍ගතයෙන අපව්වසද්දමස
 යොනාදි කැඩ “ගෙසං ඡෙණ ලොප” නති ඡලොපං කැඩ තෙ
 තබ්බං කෙති පුප්‍රාප්තාදිමිති කතෙ රූපං. *වච්ඡාසොති තසම්.
 යෙව අනෙ ඡායාපව්වසා කැඩ විග්‍ගතිලොපාදිමිති කතෙ රූපං.
 ඉතරං වාග්‍ගනණ්‍යලං සාකමාසතොති සකමසාපව්වනති අනෙ
 වුග්‍ගවිධානසම්. වුග්‍ගිමිති ව කතෙ රූපං. ඉතරං වාග්‍ගනණ්‍යලං.
 කණ්‍යාසතොති කණ්‍යාසාපව්වනති අනෙ වුග්‍ගවිධානසම්. කතෙ
 රූපං. කව්‍යාසතොති කව්‍යාසාපව්වනති ඡායාපව්වසාදිමිති කතෙ
 රූපං. ඉතරති සුචිදෙදාදකතෙව.

348. රණසෙනකන්නිකාදිති

රහසි රත්නානුරාගරණසි කන්නිකාදිති රණසෙනසම්මතයා හොති වා නසාසම්මතයාදිති. අර්ථය.

කන්නිකාස අසම්මත (පුරුෂයා) කන්නිකරයා—කන්නිකාස අසම්මත වා.

එවං චේතනරහසන, රහසිරණසන, ගතචිතරහසන, කදුරුම රහසන, නාදරහසන, ධරණරහසන,* ආරාධනරහසන, සො චරහසන, භාවනරහසන, බාලරහසන, මාර්ගරහසන, සොලරහසන

“රණසෙන කන්නිකාදිති” කීමත්මිදං, තෙති කන්නිකාදිති නසා පව්වනති අර්ථ රණසෙනසම්මතයා හොති විකප්පනාති ස්වර නය්. චිත්තමිදං. වාග්ගතච්ඡාසවිග්ගතච්ඡාසවිග්ගතන, අර්ථය ව විග්ගතො ව සුචිකෘත්යයෙව

කන්නිකසෙනසි කන්නිකාස අසම්මතති අර්ථ “වා ච්ඡාසවි” ති වග්ගතානෙ ඉතිතා රණසෙනසම්මතයා කනි “තෙසං රණ ලොප” නති ච්ඡාසාදිති කතෙ රූපං ඉතරං වාග්ගතච්ඡාසං ඉතරති සුචිකෘත්යයෙනව

349. අරනා ඤා වා

නසා අකාරනතරනා ඤාසම්මතයා හොති වා නසාසම්මතයාදිති. අර්ථය

අකාරය අසම්මත පුරුෂයා අකාරි—අකාරය අසම්මත වා

එවං රුඤ්, මාසමි, සත්තපුතති, නාචපුතති, දසපුතති, මාරුඤ්, කණ්ඨි, බාලරුඤ්, පාචනි, ජනදතති, බුඬි, ඛමිච්, සංසි, කප්පි, අනුරුඬි

වාති විකප්පනරහසන නසාසම්මතයාදිති. අර්ථය ඤාසම්මතයා හොති

සත්තපුතනස අසම්මත සත්තපුතතිරකා—සත්තපුතනස අසම්මත වා, නාචපුතනස අසම්මත නාචපුතතිරකා—නාචපුතනස අසම්මත වා එවං ජනදතතිරකා.

“අතො ඤා වා.” කීමත්මිදං, අකාරනතරනො ඤාසම්මතයා හොති නසාසම්මතති අර්ථ විකප්පනාති ස්වර නය්. චිත්තමිදං. වාග්ගතච්ඡාසවිග්ගතච්ඡාසවිග්ගතන, අර්ථය සුචිකෘත්යයෙව සතිච්ඡාසවිග්ගතච්ඡාසවිග්ගතච්ඡාසවිග්ගතන, අර්ථය සසම්මත වනාති

අකාරිති අකාරසඤ්ඤා අකාරය අසම්මතති අර්ථ “වා ච්ඡාසවි” ති වග්ගතානෙ ඉතිතා රණසෙනසම්මතයා කනි “තෙසං රණ ලොප” නති ච්ඡාසාදිති කතෙ රූපං ඉතරං වාග්ගතච්ඡාසං ඉතරති සුචිකෘත්යයෙනව සතිච්ඡාසවිග්ගතච්ඡාසවිග්ගතච්ඡාසවිග්ගතන, අර්ථය සසම්මත වනාති

ලොපං ගසිඞ්" තී සිමිති උග්ගත රූපං ඉතරං වාග්ගහණඵලං ඉතර්ති සුච්ඡෙදාදායකං තෙව. සත්තප්පතීකො භාථිප්පතීකොති වාග්ගහණඵලාති, ඡෝකප්පවිටසකරණමෙව ඵත්ථි විසේසො

350 ඡොධොභගවාදිති

උපගු ඉබ්බවමාදිති ඡොධස්සවමංසා ගොති වා නාස්සාපච්චමි ඉබ්බතස්මි. අරෙඤ්ඤි

උපගුස්ස අපච්චං. (පුරුහතා) ඔපගථො—උපගුස්ස අපච්චං වා

ඵචං. මානථො, ගග්ගථො, පණ්ඩථො, සග්ගථො, ඔපකථො නථො, ඔපච්ඡථො

"ඡොධොභගවාදිති." කිමත්ථිදං, උපගු* ඉබ්බවමාදිති තස්සා පච්චනති අරෙඤ්ඤි ඡොධස්සවමංසා ගොති විකප්පනාති සද්දනන්තං. විපදමිදං වාග්ගහණං අපච්චග්ගහණං වර්තතො, අරෙඤ්ඤි සුච්ඡෙදාදායකං ව විග්ගහො ව

ඔපගථොති උපගු සද්දතො උපගුස්සාපච්චනති අරෙඤ්ඤි "වා ඡොධස්සවමංසා" තී වර්තමානෙ ඉමිනා ඡොධස්සවමංසා කථා වුත්තන සෙත ඡොලොපං කථා සරලොපපකතීභාවං කථා "වුඛාදිසරස්ස වාසංසොගග්ගස්ස සඡො චෙ" තී ආදිසරස්ස වුඛං කථා තස්සා පෘතීසම්පසංඝෙහ "අසුච්ඡිණ්ණතා වාගො වුඛි" තී වුත්තතතා උසාරසෙසාකාරවුඛං කථා භෙතඛං භෙතඛා සප්පසතාදිභි කතෙ රූපං ඉතරං වාග්ගහණඵලං ඉතර්ති සුච්ඡෙදාදායකං තෙව.

351 ඡොර විධවාදිතො

නස්මා විධවාදිතො ඡොරස්සවමංසා ගොති වා නාස්සාපච්චමි ඉබ්බතස්මි. අරෙඤ්ඤි.

විධවාස අපච්චං. පුරුහතා ඉබ්බවමංසා—විධවාස අපච්චං වා

ඵචං. ඛිඛිකෙඛං, සාමඡොරං, භාලිකෙඛං

"ඡොර විධවාදිතො." කිමත්ථිදං, විධවාදිතො සද්දග්ගතො ඡොරස්සවමංසා ගොති තස්සාපච්චනති අරෙඤ්ඤි විකප්පනාති සද්දනන්තං. විපදමිදං වාග්ගහණං අපච්චග්ගහණං වර්තතො, අරෙඤ්ඤි ව විග්ගහො ව සුච්ඡෙදාදායකං ව

වෙධවෙදෙති විධවාසද්දතො විධවාසාපච්චනති අරෙඤ්ඤි "වා ඡොධස්සවමංසා" තී වර්තමානෙ ඉමිනා ඡොරස්සවමංසා කථා වුත්තන සෙත ඡොලොපං කථා සරලොපපකතීභාවං කථා "වුඛාදිසරස්ස වාසංසොගග්ගස්ස සඡො චෙ" තී ආදිසරස්ස වුඛං කථා තස්සා පෘතීසම්පසංඝෙහ "අසුච්ඡිණ්ණතා වාගො වුඛි" තී වුත්තතතා ඉසාරසෙසාකාරවුඛං කථා භෙතඛං භෙතඛා සප්පසතාදිභි කතෙ රූපං ඉතරං වාග්ගහණඵලං. ඉතර්ති සුච්ඡෙදාදායකං තෙව

352 සෙන වා සංසඨං තරති වරති වහති ණිකො

සෙන වා සංසඨං සෙන වා තරති සෙන වා වරති සෙන වා වහති ඉට්ඨොගෙඤ්ඤස්ස ණිකස්සව්වකො හොති වා

තිලෙන සංසඨං (ගොජනං) භෙදිකං—තිලෙන සංසඨං වා එවං ගොද්‍රිකං, සාධිකං.

නාවාස තරතිති නාවිකො—නාවාස තරති වා එවං ඔඨමිකො

සකංවෙන වරතිති සාකමිකො—සකංවෙන වරති වා, එවං සාදිකො * දුර්ඝමිකො, ඔමිමිකො

සිරසෙන වහතිති සිරිකො—සිරසෙන වහති වා එවං අංසිකො, ඔසිකො, අභිකුලිකො

වාති විකස්සනංවෙන අරඤ්ඤාඤ්ඤස්සමි ණිකස්සව්වකො හොති

ග්ජගරහ ඔසතිති ග්ජගරිකො, ග්ජගරහ ජාතො වා ග්ජගරිකො

එවං මාගධිකො, සාවනමිකො කාමිලවහතිකො, පාමලිපුහතිකො, ඔසාලිකො

“සෙන වා සංසඨං තරති වරති වහති ණිකො” කිමිත්ථිදං, සෙන වා සංසඨං සෙන වා තරති සෙන වා වරති සෙන වා වහති ත්‍යෙත්ථ ණිකස්සව්වකො හොති විකස්සනාති ඤ්ඤපනන්තං සත්තපද්ධිදං වාග්ගසර්වචාත්‍යවග්ගතෙන, අත්ථො සුච්ඡිද්දඤ්ඤපච වාග්ගසර්වමත්තතරවිකස්සනත්ථං

තෙලිකකති කිලසද්දතො තිලෙන සංසඨන්ති අත්ථො “වා ණික චෙව” ති වග්ගමානෙ ඉමිනා ණිකස්සව්වසාදිමසි කතෙ රූපං ඉතරං වාග්ගසර්වචං ඉතරති සුච්ඡිද්දඤ්ඤපචෙව

කාවිකොති නාවාසද්දතො නාවාස තරතිත්‍යෙත්ථ ඉමිනා ණිකස්සව්වසාදිමති කතෙ රූපං ඉතරති සුච්ඡිද්දඤ්ඤපචෙව වාග්ගසර්වමත්තතරවිකස්සනතො තත්ථං දුර්ඝසතො වාති විකස්සනත්ථොති ආදිමාස සෙසාති සුච්ඡිද්දඤ්ඤපචෙව

353 නමධිකො තෙන කතාදිකොතිධාතනිකොගසිස්සගණි පිටිකංවසිසු ව

නමධිකො තෙන කතාදිකොවසිසු ව නංසගතිධාතා තස්ස නිසුරතො නමස්ස සිස්සං නමස්ස ගණිං නමස්ස පිටිකං ඉට්ඨොගෙඤ්ඤස්ස ව ණිකස්සව්වකො හොති වා

විතසමධිකොති ඔවනසිකො—විතසමධිකො වා එවං පුත්තනතිකො, ආර්ථමිකො, ඔවසාකරණිකො

කාරසන කතං (කවිමං) කාසිකං—කාරසන කතං කවිමං වා එවං වාචසිකං, වාචසිකං

සජ්ජෙ සභනිධානා චෙදනා සාජ්ජිකා—සජ්ජෙ සභනිධානා චෙදනා වා එවං වාචසිකා

වාරෙ නිසුරහතා උද්වාසිකො—වාරෙ නිසුරහතා වා එවං භණ්ඩාගාසිකො, නාගසිකො, නවකවිමිකො

විණ්ණ අස්ස සිසසනති චෙත්තිකො—විණ්ණ අස්ස සිසසං වා එවං පාණ්ණිකො, චොද්ධිතිකො, වංසිකො

ගණ්ඩා අස්ස භණ්ඩනති ගණ්ඩිකො—ගණ්ඩා අස්ස භණ්ඩං වා එවං ගණ්ඩිකො, ගොළිකො

උරබ්භං ගතං ජිවතිති ඔරබ්භිකො—උරබ්භං ගතං ජිවති වා එවං මාග්ගිකො, සොකසිකො, සාකුණ්ණිකො

භද්දිගගභරණින අඤ්ඤාසම්පි ත්තිකස්සව්වංසො ගොති *

ජාලෙන ගතො ජාලිකො—ජාලෙන ගතො වා, සුරහනන බිබ්බා සුතතිකො—සුරහනන බිබ්බා වා

වාරපා අස්ස ආසුරොධාති වාසිකො—වාරපා අස්ස ආසුරොධාති වා එවං කොමසිකො, මුග්ගසිකො, මොසලිකො

වාරතා අස්ස ආබාරොධාති වාතිකො—වාරතා අස්ස ආබාරොධා වා එවං සෙමිතිකො, පිතතිකො

බුරුබ සසරහතා බුරුබිකො—බුරුබ සසරහතා වා එවං බුරුබිකො, සබ්බිකො

බුරුබස්ස සභනකං බුරුබිකං—බුරුබස්ස සභනකං වා එවං බුරුබිකං, සබ්බිකං

විරුද්ධන කිතං භණ්ඩං වරුද්ධිකං—විරුද්ධන කිතං භණ්ඩං වා එවං කුමිතිකං, ඵාලිකං කිසිකිත්තිකං, සොමණ්ණිකං

කුරමිනා අස්ස පජිමාණනති කුමිතිකො—කුරමිනා අස්ස පජිමාණං වා, කුමිතස්ස රුසි කුමිතිකො—කුමිතස්ස රුසි වා, කුමිතං අරුතතිති වා කුමිතිකො—කුමිතං අරුතති වා

අරුතතින ද්විබ්බතිති අරුතතිකො—අරුතතින ද්විබ්බති වා එවං සාලාකිකො, කිසුකිකො, අවිබ්බලිකො, කවිබ්බලිකො, නාලිකසිකො, ඉරුබ්බව්වාදි

"තවිසිතෙ තෙත කතාද්ධනනිධානසිසසනභණ්ඩපි සභනිසු ව" කිමුත්ථිදා, තවිසිතෙති අනෙ ව තෙත කතනති අදුරෙ ව තංසනනිධානා තත් කිසුතං තඤ්ඤ සිසං තමස්ස භණ්ඩං තමස්ස ජිවිසසිට්ඨෙතෙත්තිසු ව ඤාසාට්ඨෙතොගොති විසාසකාති සදුරුතත් වතුරුද්දි වාග්ගහණව ඤාසාග

ණව වහතතෙ, අභේඨා ව විශ්‍යතො ව සුච්ඡේද්‍යාදේශව වහත
ණමයේ සමුච්චති

වෙනසිකොති විකසමසිතෙති අභේ අනතතරසුතතමසිතිවි
ණිතා ණිකපාවටසං කතා වුතතතෙත ණලොපාදිවිසි කතෙ
රූපං ඉතරං වාහතණඵලං ඉතරති සුච්ඡේද්‍යාදේශව.

වෙසකකරණිකොති වකකරණමසිතෙතාදේ ඉණිතා ණිකප
වටසං කතා වුතතතෙත ණලොපං කතා “වුඛාදිසරසස වාසං
යොගනතසස සභේ වෙ”ති ආදිසරසස වුච්ඡති සමසතෙත “මාසුත
මාගමො ඨාතෙ”ති වුච්චකතා “සග් සරෙ ලොප”නති වහත
මාතෙ “ඉවච්ඡේශ් සං නවා”ති ඉතාරසස යකාරදෙසං කතා
“පරවෙතාචො ඨාතෙ”ති යකාරසස වෙතාවං කතා පුත “මාසු
නමාගමො ඨාතෙ”ති ඵකාරවුච්චිමාගමං කතා නෙතබ්බං කෙතා
සුප්පතාදිවිසි කතෙරූපං මාගවිකොති ඵභ් “වශ්‍යතනං වා
වග්ගෙ; මද්‍ය සරෙ”ති වහතමාතෙ “සවමදනතරලා මාගමා”ති
වකාරගමොව විසෙසො

ආදිග්ගතභේෂන සථා සතමබාසුධාබාධනේසු හොති, තථා තස්ස
විදිතාද්‍යනේපි හොති; තෙන ව ලොකෙ විදිතොති* අභේ ලොකි
කොති ආදිති රූපානි† සිජ්ඣනති, ඵචං සස්සං සස්සං අභේ ණිකප
වටසමිති කසිරමාතෙ න‡ විරූජ්ඣති, තස්සං තස්සං අභේ කතන
බ්බමෙව

354 ණ ග්ගා ගතන රතනං නරසසදමඤ්ඤරස්සව ව

ණසසව්වසො ගොති වා ග්ගමගා ගතන රතනවිවෙකසමි.
අරස්ස නරසසදමඤ්ඤරස්සව ව

කසාරවන රතනං වස්සං කාසාවං—කසාරවන රතනං වා
ඵචං කොසුච්ඡං, භාලිද්දං, සහගඛ්ඨං, මඤ්ජප්ඨං කාතමං

සුකරසස දුදං මංසං සොකරං—සුකරසස දුදං මංසං වා, මගි
සසස දුදං මංසං මාගිසං—මගිසසස දුදං මංසං වා

උදුඛරසස අවිදුර විමානං බද්ධරං—උදුඛරසස අවිදුර විමා
නං වා

විදිසාස අවිදුර නිවාරසා වෙදිසාස—විදිසාස අවිදුර නිවාර
සා වා

මධුක්ඛ ජාරතා මාධුරං—මධුක්ඛ ජාරතා වා, මධුක්ඛ ආග
තා මාධුරං—මධුක්ඛ ආගතා වා

කතතිකාදිති සුරතනා මාරසා කතතිතො—කතතිකාදිති
සුරතනා වා ඵචං වාග්ගිකං, ථුරසසා, මාරසා, ජිලාදරණි,
වරතනා, වටසාරවා

* විදිතාදි වර්ග † ආදිති අනේකකාරානි වර්ග
‡ කවිසමානෙ වර්ග

“න වුබි හිලපිනාරද පව්වසෙ සන්තාරක,
එකාරග් ඵ්‍රස්ස සද්දස්ස පිරිග්ගි පිරසං වදෙ”

සිකඩානං සමුභො පිරකඩා—සිකඩානං සමුභො වා, හිකඩානං
සමුභො හිකඩා—හිකඩානං සමුභො වා එවං කාපොතො,
මාසුරග්, කොකිලො

වුරවා අස්ස රෙවනාති වුරවා එවං සරද්ද මාරග්, මාහිරෙද්ද,
වෙස්සවරග්ග් සාරමා, රසාරමා, තාග්ගරග්ග්

සංවච්ඡරං අවෙච්ච අභිතොති සංවච්ඡරග් එවං මොහුරතො,
තිමිත්තා අවෙච්ච අභිතොති තෙමිතොතො එවං අභිතෙරිස්සා
වෙසනකාරග්ග්, ජඤ්ඤා, වරෙද්ද, භාසො

වසානිනං විසරො රෙරො වාසාරොතො එවං කුරතො, සාකු
රතො, භාසාරග්

උදුඛ්ඨ අසමිං සරෙරෙස සනතිති ඛදුඛිග්ග්

සගරෙති නිබ්බතොතො සාගරග්

සකලමස්ස හිවාරොසා සාකලො, මධුර් අස්ස හිවාරොසා මාධු
රග්, මධුර්ස ඉස්සරෙග් වා මාධුරග් ඉරෙච්චමාදරොසා රසාරග්
තබ්බො

“න ග්ගා තෙන රතතං තසෙසදවඤ්ඤාසෙඨසු ව” නිමසෙඨිදං,
ග්ගසෙඨිතා සද්දතර්තො න්සපට්ඨසො හොති තෙන රතතං
තසෙසදහති අසෙඨසු අඤ්ඤාසෙඨසු ව විකප්පෙනාති සුපනස්සං
අභිපදමිදං අසෙඨා ව විනාතො ව සුච්චෙඤ්ඤාසෙඨ වග්ගාහග්
මසෙඨ ව ග්ගසෙඨිවිකතො අඤ්ඤා*සද්දග්ගහග්ග් සමිච්චෙඨිති
ඉධ පන නිවාපි තෙන රතතනති අවුත්තං,† තථාපි ඉධ ග්ගාති
වුත්තතො ව අඤ්ඤාසෙඨසු වාති සබ්බස්ස සබ්බාසකවිසෙන
වුත්තතො ව තෙන රතතනති අසෙඨා වා වග්ගාහග්ග්

සාසාවග්ගි සාසාවසග්ගො සාසාවෙන රතතනති අසෙඨ “සෙන
වා සංසථං භරති වරති වග්ගි නිකො” ති වග්ගමානො ඉමිත්තා
න්සපට්ඨසං කති, “තෙසං භෙණ ලොප” තති න්ලොපං කති,
“වුඛාදිසරස වාසංසොග්ගාස සරෙථ වෙ” ති ආදිසරස වුඛි,
කති, තෙකබ්බං තෙති, වුත්තනසෙත සුප්පනති කති, “සො
තසාති නපුංසකෙති; අතො තිට්ඨ” තති වග්ගමානො “පිං” ති
පිසසඅභිදෙසං කති, සරලාපපකතිවාදිග්ගි කතෙ රූපං සෙ
සාති සුච්චෙඤ්ඤාසෙඨෙව

355 ජාතාදිතපිට්ඨො ව

ජාත ඉරෙච්චමාදිතවරෙඨ ඉම ඉස ඉරෙච්චග්ග පව්වසා රො
ග්ගි

පවසා ජාලනා පවතිමො එම. අනතිමො, මජ්ඣමො, පුරිමො, උපරිමො, ලොකිමො, ගොසමො.

බොධිසත්තා ජාතිසා ජාලනා බොධිසත්තජාතිසො. එම. අසාජාතිසො, පාතිජාතිසො, මත්තසාජාතිසො.

ආදිග්ගතරණන නිසුග්ගතාදිගොපි තද්ධාදිගොපි* ඉමසුස ඉතස්සවසො ගොතති

අනෙත නිසුග්ගතා අනතිමො. එම. අනතිමො—අනතිමො.

පුරග්ගතා අසා අනපි—තස්මිං වා විජ්ඣතිනි පුරතිමො එම. පුරතිමො—පුරතිමො, තස්මිමො—තස්මිමො—තස්මිමො

වසද්දග්ගතරණන නිසසවසො ගොති නිසුග්ගතො

ජාතිසා නිසුග්ගතා ජාතිතිමො, අනෙ නිසුග්ගතා අනතිමො, ජාතිසා අනෙත පවසො, පවසො නිසුග්ගතා පවසතිමො

“ජුතාදිනතිමො” නිමසමිදං, ජුතඉච්චමාදිනතිමො ඉම ඉම ඉමෙවෙතෙ පවසො ගොතතිති සුපතො. නිපදමිදං අනෙත ව විග්ගතො ව පුරිඥෙඤ්ඤෙසව ආදිග්ගතරණන ව්‍යාප්තරණන ඵලව සමමෙව වසති.

පවිමොති පවසාසද්දගො පවසා ජුතොති අනෙ ඉමො ඉමො වෙස. කතා සරලොපපසාධිතාදිමිති කතෙ රූපං. ඉතෙති පුරිඥෙඤ්ඤෙසව.

356. සමුතරෙස කණ්ණ ව†

සමුතරෙස කණ්ණ ඉමෙවං පවසො ගොතති.

ගජපුත්තානං සමුතො ගජපුත්තරො—ගජපුත්තො වා

මත්තසානං සමුතො මාත්තසාරො—මාත්තසාරො වා

මසුග්ගං සමුතො මාසුරො—මාසුරො වා

මග්ගානං සමුතො මාග්ගරො—මාග්ගරො වා

“සමුතරෙස කණ්ණ ව.” නිමසමිදං, සමුතරෙස කණ්ණ ඉමෙවෙතෙ පවසො ගොතතිති සුපතො. නිපදමිදං අනෙත ව විග්ගතො ව පුරිඥෙඤ්ඤෙසව.

ගජපුත්තරොති ගජපුත්තොති සමුතොති අනෙ ඉමො කණ්ණ පවසො. කතා “ගොතං ගොතො” ගති ජුලොප. කතා “පුරිඥ” සරස වාසංගොග්ගතස සමෙ වෙ” නි ආදිසරස ද්‍රවං කතා ගජපුත්තසද්දගො ද්‍රවතසෙස සුපතො. කතා “අනෙතෙතො” නි ව්‍යාමානෙ “සො” නි සිසොකාග්ගෙස කතා සරලොපපසාධිතාදිමිති කතෙ රූපං. ඉතෙති පුරිඥෙඤ්ඤෙසව.

357. ගාමජනබ්බුසභාසාදිති නා

ගාමජනබ්බුසභාස ඉමෙවමාදිති නාසවසො ගොති සමුතරෙස.

ගාමිකං සමුච්ඡා ගාමිකා, ජනාතං සමුච්ඡා ජනකා, ඛිඤ්ඤාතං සමුච්ඡා ඛිඤ්ඤාතා, සන්තාපනං සමුච්ඡා සන්තාපනා, භාග්‍යතං සමුච්ඡා භාග්‍යතා

“ගාමජනබන්ධුසහායාදිත්තං” කීමත්විදං, ගාමජනබන්ධුසහාය ඉභවවම්මාදිති සමුභගේ තාප්පවට්ඨො හොතිති ස්‍යුපතත්. විපද විදං සමුභග්ගාහර්ෂකානුචිත්තතෙන, අරත්ථං ච විග්‍රහතො ච සුවිච්ඡාදායකං ව

ගාමිකාති ගාමිසද්දතො ගාමිකං සමුච්ඡාති අරත්ථං අනිත්තර පුත්තවිච්ඡිත්තිකා තාප්පවට්ඨං කතා තතිගතො “තතිගසමාසකි තතා නාමං වාතවේදනාදිසු “ව” ති නාමිව කතා වුත්තන සෙන පුත්තත්තං කතා සෙසතො ලොපංගසි” ති සිමිති පුත්ත රූපං ඉත්තති සුවිච්ඡාදායකං ව

358 තදසංඛාතමිච්ඡා ව *

තදසංඛාතමිච්ඡාසමි. අරත්ථං ජසප්පවට්ඨො හොති මදනස්ස ධාතං මදනිසං, ඛිඤ්ඤාස්ස ධාතං ඛිඤ්ඤිසං, වුච්චාස්ස ධාතං වුච්චාතිසං. එවං ජජනිසං, කචනිසං.

දස්සනස්ස ධාතං දස්සනිසං, උපාදානස්ස ධාතං උපාදානිසං.

විසද්දන්තපරිච්ඡාන සුභසුභසමිච්ඡා හොත්ති

ජරෙඤ්ඤාදිදං ධාතං භවිසං. එවං භවිලං.

“තදසංඛාතමිච්ඡා ව කීමත්විදං, තදසංඛාතතති අරත්ථං ජසප්පවට්ඨො හොතිති ස්‍යුපතත්. පට්ඨපදවිදං අරත්ථං ච විග්‍රහ තො ච සුවිච්ඡාදායකං ව විග්‍රහර්ෂකානුචිත්තවි ජසප්පවට්ඨො හොති, තෙන උපාදානාතං හිතාති අරත්ථං ඉධ ව්‍යාහරිත ජසප්පවට්ඨො කතෙ උපාදානිසාතාදිති සිත්තතා

මදනිසතති මදනසද්දතො මදනස්ස ධාතතති අරත්ථං ඉතිතා ජසප්පවට්ඨං කතා සරලොපපකිත්තාවච්ඡි කතා වුත්තනසෙන සුත්තත්තාදිමිති කතෙ රූපං ඉත්තති සුවිච්ඡාදායකං ව

359 උපමිච්ඡාසමිච්ඡාතා.

උපමිච්ඡා ආසිතන්තප්පවට්ඨො හොති

වුච්චා වස දිස්සති අදං ධාතං, තදිදං ඛිඤ්ඤාතා තිමිජ. වස දිස්සති අදං ධාතං, තදිදං කිමිජසමිච්ඡාතා.

“උපමිච්ඡාසමිච්ඡාතං” කීමත්විදං, උපමිච්ඡා ආසිතන්තප්පවට්ඨො හොතිති ස්‍යුපතත්. විපදවිදං අරත්ථං ච විග්‍රහතො ච සුවිච්ඡාදායකං ව

වුච්චාසමිච්ඡාතති වුච්චසද්දතො වුච්චා වස දිස්සති අදං අරත්ථං ඉතිතා ආසිතන්තප්පවට්ඨං කතා සරලොපපකිත්තාවච්ඡිමිති කතෙ වුත්තනසෙන සුත්තත්තං කතා ‘සොනන්තා තප්පංසෙකති, අතො සිති’ හති විග්‍රහතො “සි.” ති සිසං අපිච්ඡෙසං කතා සර ලොපපකිත්තාවච්ඡිමිති කතෙ රූපං ඉත්තති සුවිච්ඡාදායකං ව

360. තනනිසිතරයේ ලො.

තනනිසිතරයේ තදසා ධාතුවෙහිකසම්. අරය ව ලප වෙසා රහිත.

ද්විත්වික. ද්විත්ව, වෙද. නිසිත. වෙදල. ද්වි ධාත. ද්විත්ව, වෙදසා ධාත. වෙදල.

“තනනිසිතරයේ ලො.” නිමැස්මිද, තනනිසිතරයේ ලපව සො හොතිති ස්වපනස්. විපදමිද. අපෝ ව විහාසො ව සුවිකෙදෙකව

ද්විත්වයෙහි ද්විත්වයෝ* ද්වි නිසිතයෙහි අපෝ ඉමිතා ලප වෙසා කඩා “පරවෙහාපොධාන” නි ලපාරසා වෙහාපෙ කතෙ තෙතෙබ්බ නිතෙ වුත්තනසෙත සුප්පකදිමි කතෙ රූප. ඉත ර්හි සුවිකෙදෙකව.

361. අප්‍ර තබ්බප්‍රල

අප්‍රසවෙසා හොති තබ්බප්‍රලය.

අභිජ්ඣා අසා පකති අභිජ්ඣා, අභිජ්ඣා අසා බ්‍රහ්මා වා අභිජ්ඣා

එවා සිතා, ධර්මා, දසා

“අප්‍ර තබ්බප්‍රල.” නිමැස්මිද, තබ්බප්‍රලයේ අප්‍රසවෙසා හොතිති ස්වපනස්. විපදමිද. අපෝ ව විහාසො ව සුවි කෙදෙකව.

අභිජ්ඣාලාති අභිජ්ඣාසද්දතො අභිජ්ඣා අසා පකති : අභිජ්ඣා බ්‍රහ්මා වා අපෝ ඉමිතා අප්‍රසවෙසා කඩා වුත්තනසෙත සුප්පකති කඩා “සෙසො ලෙප. ගපිපි” නි පිමි ලෙක රූප. ඉතර්හි සුවිකෙදෙකව

362. භ්‍යානතා භාරවතු.

භ්‍යානතා ඉරවෙත පව්වසා රහානි භාරවතු

අලසස්ස භාරවා අලසා, අරහස්ස භාරවා අරහස්ස ; පංසුකුලිකස්ස භාරවා පංසුකුලිකත්තා, අරනාදර්ශස්ස භාරවා අරනාදර්ශත්තා ; සංගර්හිකාත්මස්ස භාරවා සංගර්හිකාත්මතා, නිද්දර්ශස්ස භාරවා නිද්දර්ශතා

තුසද්දග්ගහරණන ත්‍යාගස්සවෙසා රහානි

පුත්තිජ්ජනස්ස භාරවා පුත්තිජ්ජනත්තා, වෙදනස්ස භාරවා වෙදනත්තා.

“භ්‍යානතා භාරවතු.” නිමැස්මිද, භ්‍යානතා ඉරව්වතෙ පව්වසා හොතිති භාරවෙසා ස්වපනස්. නිපදමිද. අපෝ ව විහාසො ව සුවිකෙදෙකව තුසද්දග්ගහරණන සසවෙ වත්ති.

ආලසානති අලසසද්දතො අලසස්ස භාවොති අපෙති ඉමිනා ණං පාවට්ඨං. කතා “තෙසං ණෙණ ලොප” නති ණලොපං කතා වුත්තනසෙත වුචිං. කතා තෙතබ්බං තෙතා ස්වප්පතූතිච්චි කතෙ රූපං. ඉතරුති සුච්ඤ්ඤායනතෙව.

363 ණ විසමාදිති

ණසංචරසා හොති විසමාදිති තස්ස භාරවා ඉච්චතස්මි අපෙති

විසමස්ස භාරවා චස්මිං, සුචිස්ස භාරවා සොච්ඡං.

“ණ විසමාදිති” කිමන්තිදං, විසම ඉච්චවමාදිති ණප්පට්ඨ සො හොති භාවපෙති ස්වප්පතූතිච්චි. විපදම්දං. භාවග්ගභණ් ඕහානුචතතතෙ, අපෙති ච විග්ගහො ච සුච්ඤ්ඤායනතෙව

චෙසමනති විසමසද්දතො විසමස්ස භාවොති අපෙති අනන්තර සුත්තමසිතිච්චිමිනා ණප්පට්ඨං කතා වුත්තනසෙත ණලොපං කතා වුච්චි කතා ස්වප්පතූතිච්චි කතෙ රූපං. ඉතරුති සුච්ඤ්ඤායනතෙව

364 රමණීයාදිතො කණ්.

රමණීය ඉච්චවමාදිතො කණ්පච්චරසා හොති තස්ස භාරවා ඉච්චතස්මි අපෙති

රමණීයස්ස භාරවා රුමණ්ණසාකං, මහුඤ්ඤස්ස භාරවා මානු ඤ්ඤාකං, අභගිභගාමස්ස භාරවා අභගිභගාමකං.

“රමණීයාදිතො කණ්” කිමන්තිදං, රමණීය ඉච්චවමාදි තො කණ්පච්චරසා හොති භාවපෙති ස්වප්පතූතිච්චි. විපදම්දං. භාවග්ගභණ් ඕහානුචතතතෙ, අපෙති ච විග්ගහො ච සුච්ඤ්ඤායනතෙව.

රමණීයනති රමණීයසද්දතො රමණීයස්ස භාවොති අපෙති “ණ්පතතතා භාවෙ තු” යි වතතමාතෙ ඉමිනා කණ්පච්චරසං කතා, වුත්තනසෙත ණලොපං කතා ආදිසරස්ස වුචිං. කතා ස්වප්පතූතිච්චි කතෙ රූපං. ඉතරුති සුච්ඤ්ඤායනතෙව

365. විසෙසෙ තරනමිසසිසිඨා

විසෙසරස්ස තර නම ඉසසික ඉස ඉඨ ඉච්චරතෙ පච්චයා භොතති

සරඨඨ ඉමෙ පාපා, අසට්ඨෙසං. විසෙසෙත පාරපාති පාඨ තරුණ. ඵං. පාපතරමා, පාපිසසිඨො, පාපිසො, පාපිසො.

“විසෙසෙ තරනමිසසිසිඨා” කිමන්තිදං, විසෙසෙත තර නම ඉසසික ඉස ඉඨ ඉච්චරතෙ පච්චයා භොතති ස්වප්පතූතිච්චි. විපදම්දං. අපෙති ච විග්ගහො ච සුච්ඤ්ඤායනතෙව.

පාපතරුණති සරඨඨ ඉමෙ පාපා, අසට්ඨෙසං. විසෙසෙත පාරපාති අපෙති ඉමිනා තරප්පට්ඨං කතා වුත්තනසෙත නාචම්ච කතා, ස්වප්පතූතිච්චි කතෙ රූපං. ඉතරුති සුච්ඤ්ඤායනතෙව, පාපිසි රසාති ආදිසු “සරලොපොච්චරසප්පට්ඨාදිච්චි සරලොපෙ තු පඨති” යි සරලොපපඨතිභාවොච විසෙසො.

366. තදසසතථිති පි ච.

තදසස අතථි ඉංචිචතසමි අරඨ පිසාධරසා රතාති.

මෙඛා අඤ්ඤා අතථි : තසමි චා විජ්ඣතිති මෙඛාපි. එච් මාසාපි.

වසද්දගතගණනා සොසාධරසා රතාති.

සුරමඛා අසස අතථි : තසමි චා විජ්ඣතිති සුරමඛරසා.

“තදසසාථිති පි ච.” කිව්ව්විදං, තදසස අතථිතසෙත් පිසා චට්ඨසා හොතිති සදුපතන්. ජපදවිදං. අරඨා සුච්චෙද්දා රසාව. ව්‍යාගතථිලං සසමෙව වසති.

මෙඛාපිති මෙඛාසද්දසො මෙඛා අසස අතථි : තසමි. චා විජ්ඣතිති අරඨ ඉතිතා පිසාචට්ඨසං කතා වුත්තතසෙන නාමෙව කතා සදුපාතනාදිං ච කතා “සෙසසො ලොථං ගපිති” ති පිට්ඨි ලුත්ත රුථං ඉතරං සුච්චෙද්දාසමෙව. සුරමඛසොති ව්‍යාගතථිලං තසස පත සුරමඛාසද්දසො සුරමඛා අසස අතථිති අරඨ ව්‍යාග ගණන සොසාධරසං කතා “කච්චාදිමජ්ඣත්තගතං දිසරසාසාව ච සෙසු චා” ති මජ්ඣික නිකායෙ කතා සදුපාතනං කතා පිට්ඨි ලුත්ත රුථං.

367. තපාදිංතා පි

තපාදිංතා පිසාධරසා රතාති තදසස අතථි ඉංචිචතසමි අරඨ.

තපසා අසස අතථි : තසමි. චා විජ්ඣතිති තපසං. එච් රත ජසං, සසං, මතසං.

“තපාදිංතා පි.” කිව්ව්විදං, තප ඉංචිච්චමාදිංතා තදසස අතථි තපසෙත් පිසාචට්ඨසා හොතිති සදුපතන්. ජපදවිදං. තදසසාථි නිකාගතථිමාසුචිතතෙන, අරඨා ච ව්‍යාගතා ච සුච්චෙද්දා රසාව.

තපසෙත් තපසද්දසො තපසා අසස අතථි. තසමි. චා විජ්ඣතිති අරඨ අතථිතරසුත්තමපිකිච්චිති පිසාචට්ඨසං කතා “සෙසා ගතථිදිංතා කිසසාතථි” ති වත්තමාතෙ “සසරෙ වාතමා” ති එත්තාසුචිතතාදිගාගණන සකාරගමං චා කතා. “පරෙව භාගෙ වාසිතෙ” ති සකාරස වෙතාච. කතා චා තෙතනිං තෙතා සදුපාතනං කතා වුත්තතසෙන පිට්ඨි ලුත්ත රුථං.

ඉතරං සුච්චෙද්දාසමෙව.

368. දණ්ඩාදිංතා ඉතරං.

දණ්ඩාදිංතා ඉතරං ඉංචිචතසමි සට්ඨසා රතාති තදසස අතථි ඉංචිචතසමි අරඨ.

දණ්ඩා අසස අතථි : තසමි. චා විජ්ඣතිති දණ්ඩංතා-දණ්ඩං. එච් මාලිංකා-මාලිං.

“දණ්ඩාදිංතා ඉතරං.” කිව්ව්විදං, දණ්ඩාදිංතා ඉතරං ඉංචිචතසමි සට්ඨසා හොතිති තදසස අතථි අරඨා සදුපතන්. ජපදවිදං. තදසසාථි නිකාගතථිමාසුචිතතෙන, අරඨා ච ව්‍යාගතා ච සුච්චෙද්දා රසාව. දණ්ඩසොති දණ්ඩසද්දසො දණ්ඩා සසස අතථි :

තසමිං වා විජ්ජතිතානෙ “තදස්සන්ති ච චෙ” ති වග්ගමානෙ ඉමිනා ඉක්කප්පවසං. කඛා වුග්ගතසෙන සරලොපපකතිතාවා දිමිති කතෙ රූපං ඉතරෙසං* “සෙසනො ලොථා ගසිපි” ති සිලොපකරණමෙව විසෙසො. ඉතරති සුචිඤ්ඤාසංකප්පෙව.

369. මධ්වාදිනො රෙ

මධු ඉංචවචමාදිනො රසවචසො හොති තදස්ස අතපි ඉංචව තසමිං අරස්සි

මධු අස්ස අතපි : තසමිං වා විජ්ජතිති මධුරෙණ. එවං කුඤ්ඤ, වුග්ගරෙණ, වුචරෙණ, පුඤ්ඤ, පුභරෙණ, පුචරෙණ.

“මධ්වාදිනො රෙ” කිමසම්මිදං, මධ්වාදිනො රසවචසො හොති තදස්සන්ති අරස්සි ස්වපනස්මිං. විපදම්මිදං තදස්සන්තිග්ගත භවිතානුචග්ගතෙ, අරස්සි ච විග්ගතො ච සුචිඤ්ඤාසංකප්පෙව.

මධුරෙණ මධුසංදානො මධු සස්ස අතපි : තසමිං වා විජ්ජතිති අරස්සි “තදස්සන්ති ච චෙ” ති වග්ගමානෙ ඉමිනා රසවචසං. කඛා ස්වපනාදිමිති කතෙ රූපං. ඉතරං සුචිඤ්ඤාසංකප්පෙව.

370. ගුණදිනො මනා

ගුණ ඉංචවචමාදිනො මනාසවචසො හොති තදස්ස අතපි ඉංචවතසමිං අරස්සි

ගුණ අස්ස අතපි : තසමිං වා විජ්ජතිති ගුණවා එවං සස වා, ඛනවා, බලවා, සංකාපවා.

“ගුණදිනො මනා” කිමසම්මිදං, ගුණ ඉංචවචමාදිනො මනා සවචසො හොති තදස්ස අතපි අරස්සි ස්වපනස්මිං. විපදම්මිදං. තදස්සන්තිග්ගත භවිතානුචග්ගතෙ, අරස්සි ච විග්ගතො ච සුචි ඤ්ඤාසංකප්පෙව.

ගුණවාති ගුණසංදානො ගුණ සස්ස අතපි : තසමිං වා විජ්ජතිති අරස්සි “තදස්සන්ති ච චෙ” ති වග්ගමානෙ ඉමිනා මනාසවචසං. කඛා වුග්ගතසෙන ස්වපනස්මිං. කඛා “අචග්ගස චිමි. සචිග්ගතිස්ස පෙ. නාසංක පෙතා” ති වග්ගමානෙ “ආ පිමිති” සචිග්ගතිස්ස නාසංක ආආදෙසං. කඛා සරලොපපකතිතාවාදිමිති කතෙ රූපං. ඉතරති වුග්ගතසංකප්පෙව †

371. සතකදිති මනා

සති ඉංචවචමාදිති මනාසවචසො හොති තදස්සන්ති ඉංචව තසමිං අරස්සි.

සති අස්ස අතපි : තසමිං වා විජ්ජතිති සතිවා එවං පුභිවා, පුභිවා, පුචිවා, පුභිවා, මතිවා, සතිවා, නිතිවා, වුග්ගතිවා, සාප්පවා

“සතදිති මනා” කිමසම්මිදං, සතදිති මනාසවචසො හොති තදස්සන්ති අරස්සි ස්වපනස්මිං. විපදම්මිදං. අරස්සි ච විග්ගතො ච සුචිඤ්ඤාසංකප්පෙව

සතිමාති සතිසද්දාසො සති සසා අනි : තස්ස චා විජ්ජති
අනෙ “තදස්සානිති වි චෙ”ති වග්ගානෙ ඉථිතා ච නානාචරිතං
කම්භා වුග්ගානෙසෙස සුඤ්ඤානං කම්භා සවිභවනිකං තදස්ස ආභාද
සාදිමිති තෙන රූපං. ඉතෙති සුචිකෙද්දාසෙති වුග්ගසද්දිසතො

372 සමාදිගො න

සමා ඉගෙවිමමාදිගො නිසෙව්වෙසා භොග් තදස්ස අනෙ
ඉගෙවිනසමිං අනෙ

සමා අස්ස අනෙ : තස්ස චා විජ්ජතිති සමඛා එවං සංඤ්ඤා,
අවිච්ඡිකං

“සමාදිගො න,” කිව්වෙදිදං, සමාදිගො නිසෙව්වෙසා,
තොති තදස්සානිති අනෙති සද්දාසනං. විපද්දිදං. තදස්සානි
තිහග්ගනිකානුචිතකෙන, අනෙ, ච විග්ගතො ච සුචිකෙද්දාසෙති

සමඛාති සමාසද්දාසො සමා සසා අනි : තස්ස චා විජ්ජතිති
අනෙ “තදස්සානිති වි චෙ”ති වග්ගානෙ ඉථිතා නිසෙව්වෙසා
කම්භා “තෙසං භෙදො ලො”ති නිකායං කම්භා “වුච්ඡිකෙද්දාස
එසංසංගතොසං සංගෙව”ති වුග්ගානා වුච්ඡිකම්භා සංගෙව
සකම්භාච ච කම්භා, සෙතෙසං, සෙතං, සද්දාසනාදිමිති තෙන රූපං
ඉතෙති සුචිකෙද්දාසෙති

373 අසුසසුකාරකචනාවුති

අසුසසුකාරකචනාවුති අසුසසුකාරකචනාවුති අසුසසුකාරකචනාවුති

අසු අස්ස අනෙ : තස්ස චා විජ්ජතිති අසුසසුකාරකචනාවුති

“අසුසසුකාරකචනාවුති” කිව්වෙදිදං, අසුසසුකාරකචනාවුති
අසුසසුකාරකචනාවුති චනාවුතිති සද්දාසනං. චනාවුතිති අනෙ, ච
විග්ගතො ච සුචිකෙද්දාසෙති

අසුසසුකාරකචනාවුති අසු සසා අනි : තස්ස චා විජ්ජතිති
අනෙ “තදස්සානිති වි චෙ”ති වග්ගානෙ “සෙතෙසං භෙදො”ති
චනාවුතිති සද්දාසනං කම්භා, ඉථිතා උපාරකං අසුසසුකාරකචනාවුති
කම්භා, උපාරකං සද්දාසනං කම්භා “අවිච්ඡිකං චෙ”ති සවිභවනිකං
භොග්, නානා භොග්”ති වග්ගානෙ “ආ සිති”ති සවිභවනිකං
නානා ආභාදෙසං කම්භා, සංගෙව්වෙසානිති තෙන රූපං.

374 තස්සකතිවිචිතෙසං

තස්සකතිවිචිතෙසං විසෙසවිචිතෙසං භොග්

සුචිකෙද්දාසනං සකම්භා කම්භා භොග්—සුචිකෙද්දාසනං,
එවං රූපිකං, ජග්ගිකං, ජග්ගිකං, අනෙසං, විග්ගිකං,
ඉතිකං, කම්භං, භොග්

“තස්සකතිවිචිතෙසං” කිව්වෙදිදං, තස්සකතිවිචිතෙසං විසෙ
සවිචිතෙසං භොග්තිති සද්දාසනං. විපද්දිදං. අනෙ, ච විග්ගතො ච
සුචිකෙද්දාසෙති.

භොග්—අනෙසං සුචිකෙද්දාසනං සුචිකෙද්දාසනං සකම්භා
අනෙ ඉථිතා විසෙසවිචිතෙසං කම්භා, උපාරකං සද්දාසනාදිමිති
තෙන රූපං. ඉතෙති විග්ගසද්දිසතො.

375 සංවික්ෂපුරුෂෝ මො

සංවික්ෂපුරුෂෝ මප්පව්වෙසා මොති

පවතනා පුරුෂෝ පවමො ඵලං ජඬුමො, සත්තමො, අඬු
මො, භවමො, දසමො

“සංවික්ෂපුරුෂෝ මො” කීමත්මිදං, සංවික්ෂපුරුෂෝ මප්පව්වෙසා මොති යි සූප්තයි. මිප්පව්වෙසා මොති යි සූප්තයි. මිප්පව්වෙසා මොති යි සූප්තයි.

පවමොති පවසදුතො පවතනා පුරුෂෝති අපො ඉමිතා
මප්පව්වෙසා. කතා වුතතනෙක පුප්පතනාදිමි නතෙ රූප. ඉත
රුති වුතතසදිසාතෙව

376 ස ජසස වා

ජසස සකාශදෙසා මොති වා සංවික්ෂපුරුෂෝ මො

ජතනා පුරුෂෝ සංසා—ජංසා වා

“ස ජසස වා” කීමත්මිදං, ජසසස සකාශදෙසා මොති
විසසසතාති සූප්තයි. මිප්පව්වෙසා මොති යි සූප්තයි.

සංසාති ජසසස සතනා පුරුෂෝති අපො ‘සංවික්ෂපුරුෂෝ
මො’ති වුතතමාතෙ “වතුමෙති ඵලං” යි ඵලමෙසා. කතා
ඉමිතා ජසස සකාශදෙසා. කතා “පරවෙතාවො ඵලං” යි වුතත
මාතෙ “විසසස සකාශදෙසා. තතිසප්පඵලං” යි වෙසාවෙත
පඬුමෙතිමාතෙති. සඬුමෙසා පුප්පතනාදිමි නතෙ රූප.
ඉතරං. වාසනසඬුමෙසා, තං. පුප්පතනාදිමි නතෙ රූප.

377. ඵලාදිමො දසසස

ඵලාදිමො දසසස අතනා ඵලමෙසා මොති වා සංවික්ෂ
පුරුෂෝ මො

ඵලාදිමො. පුරුෂෝ ඵලාදිමො, පවසසනා. පුරුෂෝ පවසසි,
වතුදසනා. පුරුෂෝ වතුදසි

පුරුෂෝති කීමත්මිදං? ඵලාදිමො, පවසස

“ඵලාදිමො දසසස” කීමත්මිදං, ඵලාදිමො දසසස අතනා
ඵලමෙසා මොති සංවික්ෂපුරුෂෝ විසසසතාති සූප්තයි.
මිප්පව්වෙසා. සංවික්ෂපුරුෂෝති වාසනසඬුමෙසා, අපො
ව විසසසතා ව පුප්පතනාදිමි නතෙ රූප.

ඵලාදිමො ඵලා ව දස වාති අපො “තාපිතං සමාසං පුත
මො” යි අපිසිමිදං. “තාපිතං. සමුච්චිකං වසස” යි වස
සමාසං. කතා “තෙසං විසසසිකං ලොපං වෙ” යි විසසසිකං.
කතා “පසති වසස සරසංසං” යි පසතිවෙසා කතා සමා
සතං “සමුච්චිකං සමුච්චිකං තාපිතං වසසසිකං” යි තාපි

මේ කතා තමා ව ජීවි බලවත්ත. කතා "එකාදිතො දස රසධිවතෙ" යි වග්ගමානෙ "වෙකච්ඡානමාකාරො වා" යි එක සංග්‍රහකර්මානුකූලය. කතා එකාදසනා. පුරුෂෝති අනෙ "සමිධාපුරුෂෝ චො; ස ජිකා වා" යි වග්ගමානෙ ඉතිතා දසසංග්‍රහො රූපවිධං කතා සරලොපකතානිව වානො තෙතබ්බං ව තෙතා වුත්තනසෙන සද්දසනා. කතා "සෙසතො ලොපං ගපිසි" යි පිට්ඨි ලුත්ත රූපං. පට්ඨපිති එන "වෙකච්ඡානමා කාරො වා" යි ආකාරදෙසකාරානාම වසෙසො වාතුග්‍රහිති එන දකාරසං "පරචෙතාවො චානෙ" යි චෙතාවො ව වුත්ත නසෙන ආකාරදෙසකාරාවො ව වසෙසො

එකාදස පට්ඨපෙති කිවුදසරණි. එන* පුරුෂානාමා ඉතිතා රූපවිධානාවො ව "අවිකසං චිතං සවිකතසිකසං ච; ඉතිප්‍රමතසු සකසධිවං, යොසු මිතනං චෙ චෙ" යි වග්ගමානෙ "පවාදිතමකාරො" යි සවිකතසිකසං දසසංග්‍රහකර්මානුකූලයො ව වසෙසො.

378 දසෙ ධසා නිවිමං ව.

දසසංග්‍රහ සරණ නිවිමං ජිකා ධසා භොති

සොලස

"දසෙ සො නිවිමං ව." කිවුසරිදිද, දසසංග්‍රහං. පරෙ ජසංග්‍රහ නිවිමං සොආදෙසො තොතිති සද්දසනා. වතුග්‍රහිදිද. අනෙ ව විග්ගතො ව පුට්ඨෙකදෙසෙව. වග්ගතණං උග්ගතණං කතානිව.

සොලසාති ජ ව දස වාති අනෙ වුත්තනසෙන සමාකාරි. කතා ඉතිතා ජසංග්‍රහ සොආදෙසං කතා "ල දර්ශන" නති දකාරසං ලකාරදෙසෙ කතෙ වුත්තනසෙන සවිකතසිකසං දසසංග්‍රහකර්මානුකූලය කතෙ රූපං.

379. අනෙ නිග්ගහිතව

නාසං සමිකතවනෙ නිග්ගහිතානො වා භොති

එකාදසං, වාතුග්‍රහිදි, පට්ඨපිති

"අනෙ නිග්ගහිතව." කිවුසරිදිද, නාසං සමිකතසංග්‍රහං අනෙ නිග්ගහිතානො වා තොතිති සද්දසනා. පිට්ඨපිදිද. අනෙකග්‍රහණවිසෙසකතා "සමිධාපුරුෂෝ චො" යි ඉතිතා සමිධාග්‍රහණං ජිකානවසෙන වග්ගති, අනෙ ව විග්ගතො ව පුට්ඨෙකදෙසෙව. වග්ගතණං නිවිග්ගතණං නිවිග්ගතණං, තෙත වාතුග්‍රහි පට්ඨපිති ව තොති

වාතුග්‍රහි පට්ඨපිති ලදසරණි, තෙත ව "සමිධාපුරුෂෝ චො" යි වග්ගමානෙ ඉතිතා නිග්ගහිතානො ව "කිවුදිප්‍රමානකතං දිසරසංග්‍රහවිසෙස වා" යි ලකාරසං රසකරණ ව වසෙසො

380. නි ව.

තාසං සබ්බිකනමගෙන තිසාරිගමො ගොති.

විසති, තිංසති

“නි ව.” කිමත්ථිදං, තාසං සබ්බිකනං අනෙත තිසාරිගමො ගොතිති සද්දනස්සං. විපදමිදං. වුත්තනසෙත සබ්බිකගහණ්ච අනෙතගහණ්ච වත්තතො, අසො සුච්ඤ්ඤසොචි. වග්ගාහණ් මනනාගහණ්ඤකඛිතිනස්සං, තස්ස පසොප්පං. ගොති වුත්තමෙව.

විසති තිංසතීති උද්ගරණ්ඨි, තස්ස ව විසතීති දස ව දස ව = දස දසාති වත්තබ්බි “සරුපාතමෙකසෙසවසති” නති එකසෙසං කඛා තතො ව බහුවචනසොචිගහණ්ච කඛා තමෙවයිතිවි “ගණ්තෙදසස්ස විභිවකුපචර්සනාභිතවකානං විභිවත්තාරපඤ්ඤා ජසනාසනවා යොසු යොගවිසමාසංසිරිතීතුති” ති විදසත්ථා විකස්ස දසසද්දස්ස විආදෙසං කඛා යොවචනස්ස ව තෙතෙව ඊසමාදෙසං කඛා සරලොපපකතිභාවච කඛා “සබ්බිකපුරණො මො ; අනෙත නිග්ගහිතමෙ” ති වත්තමාතො ඉමිතා සබ්බිකනො තිසාරිගමො කඛා “නිග්ගහිතව ; කචි ලොප” නති වත්තමාතො “බාජතෙ චෙ” ති වා : “කචාදිමජ්ඣුත්තරතං දීඝරසසාප්පච්ච සෙසු වා” ති වත්තමාතො “තෙසු වුච්ඤ්ඤාපාගමවිසාරවිපරිතා දෙසා චෙ” ති වා තස්ස නිග්ගහිතස්ස ලොපෙ කතො රූපං.

තිංසතීති දස ව දස ව දස ව = දසදසදසාති වත්තබ්බි වුත්තන සෙත එකසෙසං කඛා බහුවචනසොචිගහණ්ච කඛා “ගණ්තෙ දසස්ස විභිවකුපචර්සනාභිතවකානං විභිවත්තාරපඤ්ඤා ජසනා සනවා යොසු යොගවිසමාසංසිරිතීතුති” ති තිදසත්ථා විකස්ස දසසද්දස්ස විආදෙසං කඛා යොවචනස්ස ව තෙතෙව ඊසමාදෙ සං කඛා සරලොපපකතිභාවච කඛා ඉමිතා සබ්බිකනො තිසා රිගමො කඛා “කචාදිමජ්ඣුත්තරතං දීඝරසසාප්පච්ච සෙසු වා” ති වත්තමාතො “තෙසු වුච්ඤ්ඤාපාගමවිසාරවිපරිතාදෙසා වා” ති නිග්ගහිතාහමං කඛා “කචාදිමජ්ඣුත්තරතං දීඝරසසාප්පච්ච සෙ සු වා” ති මජ්ඣිමනිකායෙ කතො රූපං.

381. ල දර්ශනං.

දකාරරකාශනං සබ්බිකනං ලකාශ්ඨෙදෙසො ගොති.

සොලස, වත්තාලිසං.

“ල දර්ශනං.” කිමත්ථිදං, දකාරරකාශනං ලකාශ්ඨෙදෙසො ගො තිති සද්දනස්සං. විපදමිදං. අසො ව විත්තතො ව සුච්ඤ්ඤ සොචි.

සොලස වත්තාලිසකති උද්ගරණ්ඨි, තස්ස ව සොලසාති ගොති වුත්තමෙව. වත්තාලිසකති දස ව දස ව දස ව දස ව = දසදසදස දසාති වත්තබ්බි වුත්තනසෙත එකසෙසං කඛා බහුවචනසො චිතනති. කඛා “ගණ්තෙ දසස්ස විභිවකුපචර්සනාභිතවකානං විභිවත්තාරප ඤ්ඤා ජසනාසනවා යොසු යොගවිසමාසංසිරිතී

තුනි" කී වතුදසක් වුවකස දසසඳුසක් වන්නාදෙසං කනි, යො වචනයක් ව ඊසමාදෙසං කනි සරලොපපකතිභාව ව කනි, ඉමිනා රකාරසය ලභාග්දෙසං කනි, තෙතබෙබ් නිතෙ රූපං.

382. විසතිදසෙසු වා විසස තු.

විසතිදස ඉබෙවබෙතසු විසස වා හොති

බාවිසතිජ්ඣිකාති, බාරස මත්‍රසා

තුසඳුගහගණන විසස දුදිදෙ ආදෙසා ව හොති.

දුරහතං, දිරහතං, දිගුණං දෙසළිති.

"විසතිදසෙසු වා විසස තු." කිවත්විද, විසතිදස ඉබෙවබෙතසු විසස දස බාදෙසො හොතිති සද්‍යපනත්. වතුසද්දිදෙ, අනෙකා ව විහාරෙතා ව සුවිච්ඡාදකෙව. තුග්ගහණඵලං සසමෙව වනති.

බාවිසති බාරසෙති උදහරණය, තත් බාවිසතිති වෙ ව විසති ව=විසතිති වන්නෙබ් ඉමිනා විසස දස බාදෙස සහෙ රූපං. ඉතරං වෙ ව දස ව=විදසාති වන්නෙබ් ඉමිනා විසස දස බාදෙසං කනි "ස ජස වා" කී වග්ගායනෙ "ඵසාදිතො දස ර සබ්බසෙන" කී දසාරස රකාරදෙස සහෙ රූපං. තුග්ගහණ ඵලාති සුවිච්ඡාදකෙව.

383. ඵසාදිතො දස ර සබ්බසෙන.

ඵසාදිතො දසස දසාරස රකාරග් හොති වා සබ්බසෙන

ඵසාරසං—ඵසාදස, බාරස—වාරස—වාදස.

සබ්බසෙනති නිමසං? වාදසාසනනාති.

"ඵසාදිතො දස ර සබ්බසෙන." කිවත්විද, ඵසාදිතො දසස දසාරස රකාරදෙසො හොති සබ්බසෙන විසසෙතාති සද්‍යපනත්. වතුසද්දිදෙ, මණ්ඩුකනස්සවසෙන වාග්ගහණවිකාත්‍ර වග්ගහණ, අනෙකා ව විග්ගහතා ව සුවිච්ඡාදකෙව. ඉබ පති කිවාපි දස රසි අසිසමෙත්තා දුග්ගා, තථාපි දසාරසෙව හොතිති දභබ්බං, එවං. යි සති පසොනසිඤ්ඤිතො පසොනසිඤ්ඤිතො පසෙසෙතා ව.

ඵසාරසාති ඵසො ව දස වාති අනෙක දුග්ගහණෙත වතුසද්දිදෙ කනි, ඵසෙතාතිසාදසාති අනෙක දිගුගහණවිසසෙතා කනි, වා විග්ගහණෙතාදි. ව කනි "වෙසනාතපිකාරග් වා" කී විසස දස සාකාරදෙසං කනි, ඵසාදසසඳුතො බ්‍රහ්මචරිතෙව, විසසති. කනි "අවසස චිට්‍තං සවිසසතිසංසං; ඉත්තං චිත්තං සසංසංසං; සොසු විසසං වෙ වා" කී වග්ගායනෙ "සවාදිතවිසසාර" කී සභාසති සස දසසඳුගහණ දසාරස රකාරදෙස සහෙ රූපං. ඉතරං වාග්ගහණඵලං.

බාරසාති වෙ ව දස ව=විදසාති වග්ගහණෙබ් "විසතිදසෙසු වා විසස තු" කී විසස බාදෙසං කනි, ඉමිනා දසාරස රකාරදෙස සහෙ රූපං. ඉතරං වාග්ගහණඵලං.

384. අඬාදිතො ච

අඬි ඉච්චිමාදිතො දසසද්දස්ස දකාරස්ස රකාඤ්ඤොසා රතා
ති වා සඛිත්තරතො.

අඬාරස-අඬාදස

අඬාදිතොති කිමසිං? පච්චදස, රසාලස

සඛිත්තරතොති කිමසිං? අඬිදසිතො

චසද්දගගගණං කිමසිං? දසරගගගණත්‍රිකඛිඨිණසිං.

"අඬාදිතො ච" කිමසිමිදං, අඬාදිතො ච දසසද්දස්ස දකාරස්ස රකාඤ්ඤොසා රතාති සඛිත්තරතො විකප්පෙතොති සද්දපනසිං. විපද මිදං. වාග්ගණසඛිත්තරගගගණච චිත්තං ත, අභ්‍යො ච විග්ගොසො ච සුචිඤ්ඤාසෙකච. චග්ගගණං දසරගගගණත්‍රිකඛිඨිණසිං, තසථ පරොජනං හෙති: වුත්තමෙව.

අනන්තරසුත්තොතෙව සිංඛි පුනාරම්භග්ගගණං 'සිංඛි සතතර බ්‍රහ්මානො අසන්නාරං විඤ්ඤාපෙති' ති කථා හෙසං විඤ්ඤාපන සිං. තෙන ච පච්චදස සොලසාති එනි සතිපි එකාදිතො දසසම්. අනන්තරසුත්තොත විධානං ත හොති.

අඬාරසාති අඬි ච දස ච = අඬාදසාති වත්තබ්බි "ස ජස්ස වා ; එකාදිතො දස ර සඛිත්තරතො" ති චිත්තමානෙ ඉමිනා දසසද්දස්ස දකාරස්ස රකාඤ්ඤසං කථා "චෙකථාන මාකාගෙ වා" ති අඬි සද්දගගගණාකාඤ්ඤසං කථා අඬාරසසද්දතො සොච්චතාදිමිති කතෙ රූපං. ඉතරං වාග්ගණඵලං කිද්දුගරණති සුචිඤ්ඤාසෙක තෙව.

385. චෙකථානමාකාගෙ වා.

ච එක අඬි ඉච්චිමාදිතොසමමතො ආකාඤ්ඤොසා රතාති වා සඛිත්තරතො

වාදස, එකාදස, අඬාදස

සඛිත්තරතොති කිමසිං? විදරතො, එකදරතො, එකච්ඡරතො, අඬිසමමතො

"චෙකථානමාකාගෙ වා." කිමසිමිදං, විඑකඅඬි ඉච්චිමෙක සමමතො ආකාගෙ හොති සඛිත්තරතො විකප්පෙතොති සද්දපනසිං. විපදමිදං. සඛිත්තරගගගණඵලාසුචිත්තතො. සතිපි වාග්ගගණ සුචිත්තවාග්ගගණඵලං උපරි වාග්ගගණඵලිත්තතොසිං. උද්ගරණති පෙති: වුත්තංසෙව. කිද්දුගරණති සුචිඤ්ඤාසෙක තෙව.

386. චතුරච්ඡිති එඬා.

චතුර ඉච්චිමාදිතො එඬි ඉච්චිමාදිතො සමමතො රතාති සඛිත්තර පරණසිං.

චතුරානං පුරණං චතුරසා, ජනානං පුරණං ජංඬා.

"චතුරච්ඡිති එඬා." කිමසිමිදං, චතුරඉච්චිමෙතොති එඬි ඉච්චිමාදිතො සමමතො හොති සඛිත්තරපරණසිං සද්දපනසිං. විපදමිදං. විච්ඡිකතති: විච්ඡිකත සඛිත්තරපුරණගගගණඵලාසුචිත්තතො, අසොච්චි වාග්ගොසො ච සුචිඤ්ඤාසෙක තෙව.

විකුණෝති විකුසලුනො විකුනනං පුරණේති අනෙ “සබ්බං පුරණෙමො” ති ව්‍යාකූලාන ඉතිහා ධර්මාවිධානනි “පරවෙ භාෂවා ධාණු” ති ව්‍යාකූලානෙ “වණ්ණෙ සොසාසොසානං නත්ත පඨමා” ති වෙභාවෙන පඨමිකබර්මානෙනනි සප්පකතී නනි “අනො නෙනා” ති ව්‍යාකූලානෙ “සො” ති “සිසෙසාකාරදෙසං නනි සරලොපපකතීභාවාදිමි නතෙ රූපං ජවොති ජසලු නො ජතතං පුරණේති අනෙ ඉතිහා ධර්මාවිධානි නතෙ රූපං.

387. වික්‍රිති නිවසා.

මිනි ඉංග්‍රීසිහි නිසසාවලියෙයා ලොහි සනිතපුරණය.

ଭିଜ୍ଞାଂ ପ୍ରବରତା ଓଦିଂସା, ଅଦିତ୍ୟଂ ପ୍ରବରତା ନାଦିଂସା.

[illegible]

දුඨසොඨි චිසංඥානා චිතතං පුරණේඨි අනෙ “සංඛිතපුරණේ මො” ඨි චතතමානෙ ඉච්ඡිතා ඨිසපච්චිසං සඨි, තනෙච්චිසිච්චි “ඨිසෙ දුතාපි චෙ” ඨි චිසංඥානා දුතාදෙසං සඨි, සපුපානනාදිච්චි සතෙ රූපං. තඨිසොඨි ඨිසංඥානා ඨිඡ්ඡ්, පුරණේඨි අනෙ “සංඛිතපුරණේ මො” ඨි චතතමානෙ ඉච්ඡිතා ඨිසපච්චිසං සඨි, “ඨිසෙදුතාපි චෙ” ඨි ඨිසංඥානා තාදෙසං සඨි, සපුපානනාදිච්චි සතෙ රූපං.

368 **කිංක දිනාපි ව**

**විනි ක්‍රමවේදනය, ළමා ක්‍රමවේදන අංදකා බොහෝ නිසඟවිට
බස පෙර.**

දුතිය, තතිය.

අපි සහ සරණගත අපේක්ෂාවන් පිළිබඳව අදාළ රටවල්.

உரவா, சிவவா.

විසඳුනාහරණය වී තිබෙන සහ දිනාගත නොවී

දිනුණ. සඬුසාපි. පාඨපිටිය.

“සමය දුටාම ව” කීයේදීද, සිංහලවිසේ. ජිවිතයා දුටාදසා නොකීයේදීද සැලකෙයි. වතුකරදීද ජිවිතයාත් ජිනානුවිතයාත්, දෙකට ව වෙනස ව ප්‍රවීණතාවය ව. දර්ශනාත්මකව වග්ගාත්මකව සංසිද්ධි විකල්පී ලද්දන්ගේදී වෙනස් වූයානෙව. අපිගාත්මකවග්ගාත්මකව ප්‍රවීණතාවය වෙනස් ව.

389 ගතසම්බුද්ධපරදෙනබ්බිබ්බිදිවබ්බිදිසබ්බාබ්බතිසා
 ගතසං වතුන්ද්‍රතිසනාතිසානං අබ්බිසසදානං අබ්බිබ්බිදිවබ්බි
 දිසබ්බිඅබ්බිතිසාදෙසා ගතානති, අබ්බිසපරදෙන සහ නිසව්වගතා
 අබ්බිත වතුරුන්දා අබ්බිබ්බි, අබ්බිත දුතිරසා දිවබ්බි—
 අබ්බිත දුතිරසා දිසබ්බි, අබ්බිත නාතිරසා අබ්බිතිරසා

“තෙසමබ්බුපරදෙනබ්බිබ්බිදිවබ්බිදිසබ්බාබ්බතිසා” කිමසම්ඥා,
 තෙසං තෙසා වුත්තාතං වතුන්ද්‍රතිසනාතිසසදානං අබ්බිසසදාපරද
 නං උපපරදෙන සහ අබ්බිබ්බිදිවබ්බිදිසබ්බිඅබ්බිතිස ඉවෙව්වෙ
 ආදෙසා හොතතිති සදුපනත්ති. තිපදමිදං අනෙච චිත්තසො
 ච පුට්ඨෙසදුසෙකච උද්ගරණති වුත්තියං වුත්තනසෙන පුට්
 ඨෙසදුසෙකච

390 සරුපානමෙකසෙසසකිං
 සරුපානං පදබ්‍රාජ්ජානාන එකරසරසා ගතාති අසකිං
 පුට්ඨො ච පුට්ඨො ච = පුට්ඨො
 සරුපානමිති කිමසං? හතපි ච අසා ච රථා ච සනාතිකා
 ච = හස්සෙරථසනාතිකා
 අසකිසාති කිමසං? පුට්ඨො

“සරුපානමෙකසෙසසකිං” කිමසම්ඥා, සරුපානං පදබ්‍රාජ්
 ජානානං එකසෙසො හොති අසකිසාති සදුපනත්ති. තිපදමිදං,
 අනෙච පුට්ඨෙසදුසෙකච සමානං රූපං සෙසං නෙ = සරුපා,
 තෙසං සරුපානං, සමානසපුරිතතති* වුත්තං හොති, එකසෙසච
 සෙසො = එකසෙසො, එකොච තිථිති, ඉතරෙ ලොපමාපජ්ජ
 නතිති අනෙච එසං හි සෙසොති සිස අසබ්බිපරසොගෙතිමසා
 රූපං සරුපානනති වචනමගෙතෙතවාසකිසති සදුසමාසන
 කිමසම්ඥානං. සනා, න හි එකසා සරුපානා පුජ්ජති තං
 සච්චං, තසාකච්ඡරණසං. සථා ලොකො, නරා සසෙපි, සථා,
 අච්ඡිකරස්සි† මෙරුමිති අසකිපි අනර්ථමිති සෙලාසස්සි අස
 කිපි සාසකෙපි අනාසනනංසධම්මස්සි අසකිපි තංසනාච්චාකථි
 සරණසම්මෙච්චෙරුමිතිකරුමිති සෙලාසස්සි ධම්මාසනනතිආදිති
 සදුසසොනා නිද්දිසනති, එවමසසථමිතොනරිථා තසාකථි
 සරණසං අසකිනතනං. සනාති අභිධම්මං.

පුට්ඨාති පුට්ඨො ච පුට්ඨො ච = පුට්ඨපුට්ඨසාති වතසබ්බෙ ඉතිතා
 එකසෙසං සථා ඉත්තසදුසසාසාසථම්මිසරෙඤ්ඤා දිපතොනා
 “භිගව්වනපුත්තං හි, උඤ්ච තිසච්චිතෙ ස වග්ගානෙ
 ‘තොනා ච උගතසිසො’ හි වග්ගානානති. සථා තසාසාසථිස
 ච්චාසෙසො ‘වතසිඤ්ඤාසුඤ්ඤා සදුසසච්චාති’ හි සථා “උඤ්ච
 ච්චිතෙ ච්චිතං” හි ච්චිතං සථා තසාසාසථිසච්චාසෙසො ‘වතසි =

* මෙතෙසම්මිති 12.10 † අසකි-රුපං. 12.10 ‡ මෙරුමිති-මෙර මිදමෙ
 § ඉත්තසදුසසාසාසථම්මිති 12.10

පෙ = පවතති* හි කතා 'බහුමිති වතතබෙබ්බ බහුවචන' නගි බහු
වචනසොචිතතයි. කතා "අනොනෙත ; සො වා" හි වතතමානෙ
"සබ්බසොද්දිතමාච" හි තසසාසාරදෙසං කතා සරලොපපකති
තාවාදිමිති කතෙත රූපං.

සද්දසස්ථිද්දතං කෙච්චි පච්චි පච්චන්තිදිසුපි එකසෙසං
වදන්ති.* කෙච්චි පච්චි සථා නිබ්බාණම නිබ්බාණම නිබ්බාණම
අභිභෙදයාවා එකසෙසො න හොති, එවං කිරිසාස අපභිනතතා
න හොති එසං එකසෙසොති වණ්ණසද්ධති, තෙසව්පච්ච සෙ එක
සෙසවාදිකො, තෙසමසමපිමතාකාරෙ, භින්නා කිරිසා එකපච්ච
භෙත්ථි රුච්චිද්දමිතිපුප්පලකමිතිතො පවාදෙසො වීසං, සථාහි ; පවා
දෙසො විරුච්චිසද්ධතො අභිනතාලෙහ ව ආරම්භපරිසමිතවිසස
සද්ධතං සමුප්පාතනකාලෙහ ව ආසති උප්පාතබ්බවිසස
සද්ධතං නාගතකාලෙහ ව පුරුහතෙති ව, එවං කිරිසාස පි දෙව
දෙනො අපච්චි සද්දදෙනො පච්චි වාසෙසො සවිසසතිති කාලතා
සාචිසමිති කො දිසසතිති.

අසමිති තෙසමිතිමතාකාරෙ, භින්නා කිරිසා විසෙසාච්චිතාහි
හෙතුසංවිසුප්පතතිතිමිතතා නිලාදිමිතිව බාහිරෙකෙත
නිබ්බාණම ව, සථාහි, අභිනතං නිබ්බාණං විසෙසාච්චිතාහි
හෙතුසංවිසුප්පතතිතිමිතතා න දිසසති නිබ්බාණතෙති නිබ්බාණ
තමාහි, පච්චෙදවතොපච්චි නිලාදිතො විසෙසාච්චිතාහි හෙතුසංවි
සුප්පතතිතිමිතතා දිසසති නිලතෙති නිලතමාහි ; එසං සවිසස
විසෙසාච්චිතාහි හෙතුසංවිසුප්පතතිතිමිතතා දිසසති පච්චි
තමෙති පච්චිතමාහි

අසමිති තෙසමිතිමතාකාරෙ, භින්නා කිරිසා දිසාසෙසෙති එකපච්ච
භෙත්ථි එකෙතාවධාරිසමාසතා දබ්බමිති බාහිරෙකෙත, සථාහි ;
එකෙසෙව දෙවදෙනො එකසමිතිවිසුප්පතති වච්චාසව බාහිර
පිසව න දිසසති, කිරිසා පතෙති එකසමිතිවිසුප්පතති දිසාසෙසෙති නාහි
සරණධාරෙති දිසසතිති.

අසමිති තෙසමිතිමතාකාරෙ, සථාහි පච්චිතාහිතා කිරිසාස,
භොගද්ධවිසුප්පති භොගද්ධං පච්චිතාහිතා කිරිසාස හෙදසතාසාසි
තසස සසස විධානසස සමානාද්ධවිසුප්පති දිසසතො පෙදෙස සමුප
ලබ්බති ; නාදිසමුප්පලබ්බමානසස විධානසෙසසාසෙද්ධවිසුප්පති
දිසසති එසමුප්පලබ්බමානසස

අසමිති තෙසමිතිමතාකාරෙ, භින්නා කිරිසා බද්ධං පච්චිතා සාසා
පච්චිති, එසං පච්චිතා පුබ්බසාලාච්චිතාහි හෙතුසංවිසුප්පතතිතිමි
තතාහි, භාහිරෙති එසං වච්චිතො අපතවිසාහි

අසමිති තෙසමිතිමතාකාරෙ, භින්නා කිරිසා 'තොසු දුසාමානාසු
භිසා දුමි' හි එසං කිරිසාස ලකුණෙති ලකුණෙතිවිදිසසති

* එකසෙසං කතා වදන්ති සසථි † විරුච්චිසද්ධතෙති සසථි
‡ තෙසමිතිමතාකාරෙ, සිසල § ලකුණෙති, වර්ධ

තො, 'ගොසු දුසාමානාසු ගතො දුමාසු ආනතො' ති එනි දුභි
තො* දුහමිවා ති යෙ පත කිරියාගෙදවාදිනො, තෙසමසමසිමතා
කාරො, යෙසං කිරියාගෙදවාදිනං වුගතා, තං තෙසං මඛිමතතමෙව,
එකසසපි නියසසනියසිතොපලභිතිමිතතගෙදෙන ගෙදසවාවතො
යථාහි විහිසවාදිසදුතං ජනිවාචකතතාගෙදෙ දියසත ජනියා ව
දබ්බමිමතතා, සමපනතතතවිතභිතතානං† පවතනිතාස අසතිපි
සමපතෙනා විති විතතභා යවොති නියසසගෙදෙනගෙදෙ දියසති
එකසෙසව වදෙවදතතසස ජනිභිතතකිරියාගෙදෙන කුමාකාරක
තලකාරකපෙසකාරකාදිගෙදෙ දියසති එකසෙසව වෘද්ධසුදක
පතතාදුසතලාදිඋපලබ්ධිමිතතගෙදෙන ගෙදෙ දියසති, එවමති
නතාසපි කිරියාස සාධනගෙදෙන ගෙදතිසිතකාරියසිඞ්ඨි ගොති,
තථාහි පරමාණුං පවති පරමාණුං පවතනිති වෙත පරමාණුතො
ගෙදුභාවා තතනිසිතකිරියාස පසිබෙපි එකතෙත කතතුගෙදෙන
ගෙදෙ දියසති පාස ණං ගිඤ්ඤි පාසාණෙ ගිඤ්ඤිති එසං පාසාණෙ
ගෙදසමතවතො තතනිසිතකිරියාස පසිබෙපි ගෙදෙ කතතගෙ
දෙන ගෙදෙ ව දියසති අපි ව එතා කිරියා විවජාවවතතිමිතතා
භාවා ජනිමිව බාහිරකෙත දබ්බමිව ව යථාහි දබ්බවවතසස
ගාමො ගාමො රමමිඤ්ඤොති විවජාවවතං දියසති න පත ගෙද
වතො ජනියා එවං කිරියාස† විවජාවවතොසදෙසො තස්ස අපි ව
එතා කිරියා කාරකතතකසංකිතාස‡ පතසසා සෙවලා ධානිසභුතා
ස ව එකවචනතතතෙවොපදෙසසමතවතො අබාතෙ දෙව
දතොතෙනතදියුති ඉධ පි කාරකගෙදෙන ගෙදමපෙකතිතා
බහුවචනමධිගොතං නිවුදගරණති සුචිගෙදුදාසතෙව

391 ගණිතෙ දසසස මිතිවතුපඤ්චස්සතතභිනවකානං මිති
වතතාරපඤ්ඤස්සතතාසහමා යොසු යොනවිසමාසංසිද්ධිතුති

ගණිතෙ දසසස මිතනිකවතුනතපඤ්චස්සතතභිනවකානං
හවකානං සංඝාතං කතනකතසතං සථාසබ්බං මිතිවතතාර
පඤ්ඤස්සතතභිනව කුමාදෙසා ගොනති අසකිං|| යොසු
යොනං ව ජසංභසංසිද්ධිත්ථිඋති කුමාදෙසා ගොනති පඤ්ඤා පුත
නිසවවතෙන

මිසං නිංසං වතතාලිසං, පඤ්ඤසං, සථි, සහනමි--සහනති,
අසිති හවුති

අසකිනති කිමසිං? දස

ගණිතෙති කිමසිං? දසදසකා පුරිසා¶

'ගණිතෙ දසසස මිතිවතුපඤ්චස්සතතභිනවකානං මිතිවතතාර
පඤ්ඤස්සතතාසහමා යොසු යොනවිසමාස සිරිතිතුති කිමසි
මිදං, ගණිතෙ ගමාමාතෙ දසසස මිතිවතුපඤ්චස්සතතභිනවකානං

* ගතිතෙ මරටම

† එට කිරියාස සිහල

|| අසකිං අගෙකවාර මරමම

† සමපතතවිතභිතතානං නැවි

‡ කාරකතතරකතිත ස සිහල

¶ දසදසකා පුරිසො සිහල

කතෙකසෙසානං සථාසංඛ්‍යාං විචිත්තාරපඤ්ඤාඝර්ෂණාසනව
ඉවෙවතෙ ආදෙසා භොතති යොසු. තොනව ඊසං ආසංසිරිති ඊති උති
ඉවෙවතෙ ආදෙසා භොතති ස්‍යාපනන්තං. අභිපදමිදං. අනන්තර
සුත්තමිත්‍යානුචිත්තතො අපොති ව චිත්තතො ව සුචිතෙ ඤාදෙසෙව.

විසතති දස ව දස ව = දසදසාති ව්‍යාප්තියෙක “සරුපාතමෙකසෙ
සෙසති” තති ඵලසෙසා කතං ඵදසතිවාචකතො දසසඤ්ඤාතො යො
වචනං කතං අනන්තරසුත්තමිත්තිවිචිත්තා දසසඤ්ඤා පිආදෙසං
කතං යොවචනසං ඊසමාදෙසං කතං සරලොපසකතිත්‍යාවාදිමිති
කතෙ රූපං. ඉතරති සථාරූපමෙකසෙසං කතං දසසඤ්ඤා යො
වචනසෙසං චුත්තාදෙසෙස කතං සාධෙතබ්බාති වර්තමානසතති
එති “ඉදරත” තති පුත්තෙතනරසාරසං ශ්‍රිකාරදෙසො ව : සති
එති “ස ජස වා” ති ජසඤ්ඤා සකාරදෙසො ව විසෙසො

392 වතුපපදසං ලොපො තුත්තරපදදිවසං වුචොපි නවා.

වතුපපදසං ගණිතෙ සේනාපනාසං තුත්තරසං* ලොපො
තොති, උත්තරපදදිසං වත්තරසං වුචොපදෙසා තොනති නවා

වතුති අධිකා දස = වුද්දසං—වොද්දසං—වතුද්දසං.

අපිත්තගණිතෙ අතුපපදසංපි උත්තරපදදිසං වසං ලොපො
තොති නවා වසං වුචොපි තොනති

තාලිසං—වත්තාලිසං—වුත්තාලිසං—වොත්තාලිසං.

“වතුපපදසං ලොපො තුත්තරපදදිවසං වුචොපි නවා”
කිමන්තිදං, උපපදසං වතුපදසං ගණිතෙ පරිසාපනනසං තු
ලොපො ව, උත්තරපදදිවත්තරසං වුචොආදෙසා තොනති නවාති
ස්‍යාපනන්තං. සත්තපදමිදං. ගණිතගණිතමිත්‍යානුචිත්තතො,
අපොති සුචිතෙ ඤාදෙසෙව. අපිත්තගණිතං. සසෙව ව චිත්තති.
වතුසදෙස ව යො උපපදෙ වාති = වතුපපදෙ, උත්තර. පදං
උත්තරපදං, උත්තරපදසං ආදි = උත්තරපදදි, උත්තරපදදි ව
යො වො වාති = උත්තරපදදිවො, තසං උත්තරපදදිවසං, වු ව
වො ව = වුචො

වුද්දසාති එති වත්තාරි ව දස වාති අපොති වුත්තතසෙස වතු
සමාසං කතං වා : වතුති අධිකා දසාති අපොති දිගුතප්පරසසංසං
කතං වා : අනන්තරසුත්තමිත්තිවිචිත්තා තුත්තරසං ලොපං කතං
වත්තරසං වුත්තරදෙසං කතං “පරවෙතාපො ධාතෙ” ති දසා
රසං විශ්වාදිමිති කතෙ රූපං. වොද්දසාති එති වොත්තරදෙස
සරණිමෙව විසෙසො. තාලිසතති ආදිති අපිත්තගණිතං.
තති ව තාලිසතති දස ව දස ව දස ව දස ව දස ව = දසදසදසදසාති
වත්තෙක “සරුපාතමෙකසෙසති” තති එකසෙසං කතං
කතෙකසෙසතො දසසඤ්ඤාතො යොවචනං කතං “ගණිතෙ දසසං
විචිත්තවතුපපජසනානිත්තිවත්තං විචිත්තාරපඤ්ඤාඝර්ෂණාසනව

යොසු යොනවිසමාසංචිරිතිතුති" ති දසසද්දසා චතතාරදෙසං,
 කතා යොවචනයා ඊසමාදෙසං කතා සරලොපපකතිතාවච
 කතා "ල දරන" නති රකාරසා ලකාරදෙසං කතා ඉධාපිග්ගහ
 ණත වකාරසා ලොපෙ කතෙ රූපං ඉතරං වාග්ගහණඵලං
 ඉතරති වකාරසා වුචොආදෙසෙ කතෙ රූපාති

393 සද්‍රුපපනතා නිපාතනා සිජ්ඣනති

සෙ සද්‍ර අනිද්දිඬකවණ අකචරසද්ධාජනනා ඉතපිපුම
 නපුංසකලිඬගනා නාවුපසගනිපාතනා අබාධිතාවසමාස
 නධිතාකතනතනා ගණනසධිතනාලකාරකප්පසොගසසසස
 ගනා සනිපකතිවුධිලොපාගමවිකාරමිසජිනනා ව විසතති
 විගජනනා ව ගත නිපාතනා සිජ්ඣනති

"සද්‍රුපපනතා නිපාතනා සිජ්ඣනති" කිමන්තිදං, අතඛර්දි
 තො* යෙ අතිච්ඡිගතා, තෙ නිපාතනා සිජ්ඣනතීති සුපතන්.
 කිපදම්දං † අතො ව විග්ගහො ව පුටිඤ්ඤයොව

394 වාදිගනා ගතාගතකරණ ව

ඕ ඉච්චවචවාදිගනා කප්පවචගො ගතාති අගතකරණ ව, ගත
 නිපාතනා සිජ්ඣනති

සතසා විකං = විසතං, සතසා නිකං = නිසතං, සතසා චතු
 නකං = චතසතං, සතසා පචකං = පචසතං, සතසා ජසකං =
 ජසතං, සතසා සතනකං = සතනසතං, සතසා අඤකං = අඤ
 සතං, සතසා භවකං = භවසතං, සතසා දසකං = දසසතං—
 සහසං.

"වාදිගනා කොතකරණ ව" කිමන්තිදං, වාදිගො කප්පවච
 ගො හොති අතෙකරණති සුපතන්. චතුසදම්දං අතො ව
 විග්ගහො ව පුටිඤ්ඤයොව විග්ගහණත නිපාතනා සිජ්ඣ
 තතීති අන්. සමුච්චෙති

සතසා විකං = විසතනති ආදිපු විසතති විසඤ්ඤාඉමිතා කප්ප
 ච්චසෙ කතෙ රූපං නිකාදීනිපි තාසදිසාතෙව තභි ව සත
 සා විකං = සතවිසතති චතතඛෙති නිපාතනා විසසද්ද පුඛෙති
 නිපාතනා හොති, කකාරසා ව ලොපො හොති, නිසතනති ආදිපුපි
 ඵසෙව තසො

395 දසදසකං සතං දසකාතං සතං සහසංච ගොමති

ගණනෙ පටිසාපනතසා දසදසකසා සතං හොති සතදස
 කසා සහසං ගතාති ගොමති

සතං, සහසං

විකාදිතං නුග්ගාරපද්‍යනව නිපවචගත සථාසඛිතං †

සතසා විකං = (නදිදං ගොති) විසතං, සතසා නිකං =
 (නදිදං ගොති) නිසතං

ඵච. චතුසතං, පචසතං, ජසතං, සතනසතං, අඤසතං, භව
 සතං, දසසතං—සහසං

* අතඛර්පාදතො වරවච † චතුසදම්දං තත්ථි
 † අභි සමච. සිපල

“දසදසකං සතං දසකානං සතං සහසං ව යොවති.” කීමෙන් මිද, දසසහ ගණනෙහි පරිසාරකතයන් දසදසකත්වාචකයන් දස සද්දයන් සත්‍ය. හෙයින් : (දසකානං සතං) දසසතකත්වාචකයන් දස සද්දයන් සහසමාදේශයා හෙයින් යොවති විගතනිමුක්ති ඤාපනත්., සතතපදමිද. මනුෂ්‍යගතිකවසෙන ගණනග්ගණන දසග්ගණන ණව වගතනෙ, වග්ගගණන දුර්ගතකත්විණිකත්., දසදසකත්වාචකො දසසද්දො දසදසකත්වි ගතිතො, දසකානං සතත්වාචකො දසකානං සතත්වි ගතිතො.

සතත්වි දසසද්දයන් දසකතත්., සත්., කතෙසසසසස පඨමා යොවවතං කත්., “ගණනෙ දසසහ විනිවතුපච්ඡසතතතිතවකානං විනිවතතාරපඤ්ඤාඡසතතාසතවා යොසු යොතමිසමාසංචිතිතුති” ති වගතමානෙ ඉමිතා සතාදෙසං කත්., “සෙසතො ලොපං ගසී පි” ති වගතමානෙ “සබ්බසමාප්‍රයොපසග්ගතිපාතාදිති වෙ” ති වා : නිපාතනවසෙන වා : යොවවතයන් ලොපෙ කතෙ රූපං. සහ සතත්වි දසසද්දයන් සතතවගත්., කත්., කතෙසසසසස යොවිත ති. කත්., ඉමිතා සහසමාදේශාදිමි තතෙ රූපං.

විකාදිතං තද්‍රහාර්පද්‍රහාර්ප සතතො හෙයින් සබ්බසසද්ද භිද සෙසති. දසසහ විකං තදිදං හෙයින් විකං, දසසහ නිකං තදිදං හෙයින් නිකං ; දසසහ දසකං තදිදං හෙයින් සතං, සතසහ විකං තදිදං හෙයින් විකතං ; සතසහ දසකං තදිදං හෙයින් සහසතති නිපො තෙතබ්බො.*

396 සාව නුග්ගතං දසගුණිතව

සාව නාසං සබ්බසතං උග්ගතං දසගුණිතව කාතව්වං.

සත්., දසසහ ගුණිතයන් දසගුණිතං කත්., සතං හෙයින්, සත සහ දසගුණිතං කත්., සහසහං හෙයින්, සහසසහ දසගුණිතං කත්., දසසහසහං හෙයින්, දසසහසසහ දසගුණිතං කත්., සත සහසහං හෙයින්, සතසහසසහ දසගුණිතං කත්., දසසහසහ සහසහසහසහං හෙයින්, දසසහසහසහසහ දසගුණිතං කත්., සතවි සතසහසහසහ දසගුණිතං කත්., සතවි සතවි සතවි † එවං සෙසාතිපි කාතව්වං

වසද්දගතගණං විසෙසතත්.

“සාව නුග්ගතං දසගුණිතව” කීමෙන් මිද, සාව නාසං සබ්බසතං උග්ගතං සාව දසගුණිතං කාතව්වං ඤාපනත්., වසද්ද විදං. දෙණ්ඩ ව විග්ගතො ව සුචිකෙද්දෙසව. යෙවෙති වග්ග කිං, තං වුග්ගතං වුග්ගතෙව.

397. සතතාමති

සාසං සත සබ්බසතං දතිද්දිකාමබ්බසතං රූපාති, සතති සතති සතති නිපව්වතො

* යොජ්‍යොධි, මුද්‍රාව † යොජ්‍යොධිකානං සතං සෙසාති සත්.

සනසහසානං සනං කොට්ඨි, කොට්ඨිසනසහසානං සනං පකොට්ඨි, පකොට්ඨිසනසහසානං සනං කොට්ඨිප්පකොට්ඨි, කොට්ඨිප්පකොට්ඨිසනසහසානං සනං නහුතං, නහුතසනසහසානං සනං නිනනහුතං, නිනනහුතසනසහසානං සනං අකොට්ඨිතිණි

භර්තා භිජු, අබ්බුදං, නිරබ්බුදං, අහසා, අබ්බං, අව්වං, සොගණ්ඨිකං, උප්පලං, තුමුදං, පුණ්ඩිකං, පදුමං, කථානං, මහාකථානං, අසංඝට්ඨකං

“සකනාමෙති” කිමත්ථිදං, යාසං පන සධ්ධිකං අනිද්දිඨනා මධෙසානං රූපානි, තානි සකෙහි සකෙහි නාමෙති නිපට්ටතොති සද්දනන්තං සමෙත්ථ වග්ගබ්බං, තං වුග්ගතං වුග්ගමෙව

398 තෙසං ඡේශ ලොපං

තෙසං පට්ටකං ඡේශ ලොපමාපජ්ජතෙ.

තොනමසස අපට්ටං පුරුහතා ගොනමො ඵලං වාසිඤ්ඤා, චෙතනෙතෙසං, ආලසං, ආරග්ගං

“තෙසං ඡේශ ලොපං” කිමත්ථිදං, තෙසං තත්තප්පට්ටකං ඡේශනිකං තෙසං ලොපමාපජ්ජතෙති සද්දනන්තං තිපදමිදං අපොථි වීග්ගතො ව පුට්ඨෙසුසුසොථ උද්ගරණ්ඨිතෙසං වුග්ගතොතෙව

399 විභාගෙධා ව

විභාගෙත්ථ ව ධාප්පට්ටකො හොති

ඵකෙත විභාගෙත ඵකං ඵලං මිධා, නිධා, වතුධා, පට්ටං, ජ්ඣං සහසංඝං

මෙති කිමත්ථිදං? ධාප්පට්ටකො ව හොති

පුරුහතො, වජ්ජනො, පදුකො

“විභාගෙධා ව” කිමත්ථිදං, විභාගෙත්ථ ධාප්පට්ටකො හොතිති සද්දනන්තං තිපදමිදං අපොථි ව වීග්ගතො ව පුට්ඨෙසුසුසොථ, වග්ගතණ්ඨිලං සසමෙව වහ්නිති.

උද්ගරණ්ඨිතෙසං පුට්ඨෙසුසුසොතෙව

400 සබ්බතාමෙති පකාරවචනෙ තු ථා

සබ්බතාමෙති පකාරවචනෙත්ථ ථාප්පට්ටකො හොති

ඤා පකාරෙහි භර්තා, නං පකාරං භර්තා, ගෙන පකාරෙන භර්තා, තස්ස පකාරස්ස භර්තා, තස්මිං පකාරෙහි භර්තා, තස්ස පකාරස්ස භර්තා, තස්මිං පකාරෙහි භර්තා ඵලං සථා, සබ්බථා, අසුසුථා, ඉතරථා

තුසද්දග්ගණං කිමත්ථිදං? ඵග්ගතප්පට්ටකො ව හොති

ඤා විස පකාරෙහි භර්තා ඵලං සථා, අසුසුථා, ඉතරථා, සබ්බථා

සොගනොති, තස්ස අසංයෝගනාස්ස වග්ගහණමවධාරණත්ථං,
ව්‍යාග්ගහණං සංවෘත්තං* සච්චිණ්ඩිති. අනේවා ච විග්ගහො ච
සුච්ඡෙදඤ්ඤායොච උද්ගර්භති ගෙභා වුත්තානෙව.

403 මා සුනමාගමො ධාරෙන.

ඉඋ ඉච්චෙනෙසං ආදිකුතාතං මා වුඛි හොති, රතසු ච එඛ වුඛා
ගමො හොති ධාරෙන

ව්‍යාකරණමධිගෙනති චෙසකකරණේ, න්‍යාසමධිගෙනති රතසකසි
රතො, ව්‍යාච්චිචස්ස අපච්චං චෙසකචරච්චා, මාරෙ නිසුරහතා රද
මාභිරතො

“මා සුනමාගමො ධාරෙන” කීමත්ථිදං, ඉඋ ඉච්චෙනෙසං ආදිකුතා
තං මා වුඛි හොති, සුන වුඛාගමො හොති ධාරෙනති ඤාපනත්ථං.
චතුරාදමිදං. අනන්තරසුත්තමිතාසුචිත්තතෙන, අනේවා ච විග්ග
හො ච සුච්ඡෙදඤ්ඤායොච. ඉ ච උ ච සු, තෙසං සුතං

චෙසකකරණේති ගෙභා වුත්තානෙව. තෙසංසිකොති හ්‍යාසමධි
තෙනති අනේ “සෙන වා සංසඨං තරති වරති චහති ඡේකො” තී
විත්තමානෙන “තමධිතෙ තෙන කතාදිසන්තිධාතනිසොගසිත්ථ
ගණ්ඨජ්චිකණේසු චෙ” තී ඡේකපාච්චයං කථා “ගෙසං ඡේ
ලොප” තති ඡලොපං කථා “වුඛාදිසරස්ස වාසංයෝගනාස්ස
සඡේ චෙ” තී ඉකාරස්ස වුඛිච්චි සමපතො නමෙවාසිකිච්චිතා
පරිසෙධං කථා සුන එකාරවුඛාගමං කථා “කචාදිමජ්ඣුත්තාති
තං දීඝරස්සාපච්චයෙසු වා” තී වත්තමානෙන “තෙසු වුඛිලොපාත
මිච්ඡිකාරවිපරිතාදෙසා චෙ” තී ඉකාරස්ස සකාරා† කථා “පරචෙ
භාවො ධාරෙන” තී සකාරස්ස චේභාවං කථා සරලොපපකතිභාවා
දිච්චි කතෙ රූපං ඉතරං තංසද්ධිමෙව, “වා ඡප්පචෙව” තී
ඡප්පච්චයකරණමෙව විසෙසො. දෙවාරිකොති එත්ථ සරලොපා
භාවො ච නිසුත්තානෙව ඡේකපාච්චයොච විසෙසො

404 ආහතච

ඉඋ ඉච්චෙනෙසං ආහතච හොති : ජිකාග්ගමො ච ධාරෙන.

ඉඛිසස් භාගො ආභිසස්, ඉඡ්ඡස්ස භාගො ආණං, උසහස්ස
භාගො ආසහං, උජුරතො භාගො අජ්ජවං ඉච්චවමාදි.†

සුනමිති කීමත්ථං? අපාරසෙසු ජාගතො ආපාසිරතො.

ධාරෙනති කීමත්ථං? චෙමධිරතො, ඛපනසිරතො, ඛපමාසිරතො,
ඛපාසිරතො

“ආහතච.” කීමත්ථිදං, ඉඋ ඉච්චෙනෙසං ආහතච හොතිති
ඤාපනත්ථං. චිදමිදං. අනන්තරසුත්තමිතාසුචිත්තතෙන, වග්ගහ
ණේති ජිකාග්ගමො ච හොති. අනේවා ච විග්ගහො ච සුච්ඡෙදඤ
ඤායොච.

* සංවෘත්තායං, වරමම † ඉකාරස්ස ලොපං, වරමම

‡ ඉච්චවමාදියො භොජෙකසිං, වරමම

ආර්යයන්හි ඉපිසඥානො ඉපිසය භාවොති අනෙ “ඡායානා භාවෙ තු” ති ඡායාවිධං කන්ධා වුත්තනසෙන ඡලොපං කන්ධා අනන්තරපුත්තවස්ථි වුත්තවිධානෙ සමසංගත අනන්තරපුත්ත මධිකිම්බිමිනා ඉක්කාරස්සාත්තං කන්ධා ඊකාග්ගමම කන්ධා සරලොප පකභිභාවම කන්ධා නෙතබ්බං නෙතා සුසංගතාදිමි කතෙ රූපං. ආඡායාති ඉඡ්ඤා භාවොති අනෙ ඡායාභවයාදිමි කතෙ රූපං, ඊකාග්ගමාභාවොම විසෙසො ආසත්තති උපතස්ස භාවොති අනෙ ඡායාවිධයාදිමි කතෙ රූපං. අස්ථිතති උජ්ඣො භාවොති අනෙ “ඡායානා භාවෙ තු” ති එත් තුඤ්ඤානෙ ඡායාවිධං කන්ධා ඉම වුත්තවිධානම කන්ධා වුත්තනසෙන “නෙසු වුච්ඡොදාගමවිකාරවිපරිතාපදො වෙ” ති උක්කාරස්ස අවාදෙසං කන්ධා ඊකාරස්ස වෙභාවාදිමි කතෙ රූපං.

ආරාධිකොති කිච්ඡගරඡ, හස්ස පන අපාසකඥානො අපාසක ජනොති අනෙ “කෙත වා සංඝථංගරති මරති උභති ඡායො” ති වත්තමානෙ “තමසිතෙ තෙත කතාදිසනභිධාතනිසොගසිප්ප ගණ්ඨප්පිකසෙසු වෙ” ති එත් ආදිග්ගාගණන ඡායාවිධං කන්ධා වුත්තනසෙන ඡලොපං කන්ධා පුත්තවිභාවා වුත්තවිධානම කන්ධා “වුඛාදිසරස්ස වාසංගොගත්තස්ස සණ්ඨෙව” ති ආදිසරස්ස වුචිං කන්ධා නෙතබ්බං නෙතා සුසංගතාදිමි කතෙ රූපං. වෙමි කිසොති විචිකිසඥානො විචිකිසා භවුනොති අනෙ වුත්තන සෙන “තමසිතෙ තෙත කතාදිසනභිධාතනිසොගසිප්ප ගණ්ඨප්පි කතෙ වා” ති ඡායාවිධයාදිමි කතෙ රූපං. ඔපතපිකොති උපපුබ්බස්ස ති කසෙ. ති පාපුඡනෙති විතතමඤ්ඤාතරස්ස උම වාතුසඤ්ඤාදස්ස ‘සඤ්ඤාසමිපු’ ති වත්තමානෙ “සංගිතො ඡවු ක්වාපි වා” ති අප්පවිධං කන්ධා “අසංගොගත්තස්ස වුචි කාරිතෙ” ති වත්තමානෙ “අඤ්ඤාසු වා” ති වුචිං කන්ධා “ඔ අව සරෙ” ති වත්තමානෙ “එ අසෙ” ති එකාරස්ස අසාදෙසං කන්ධා උපතසෙ කිසුනොති අනෙ වුත්තනසෙන ඡායාවිධයාදිමි කතෙ රූපං. ඔපමාපිකොති උපපුබ්බස්ස මා පමාඡණ්ඨිප්ප උමවාතුසඤ්ඤාදස්ස උපවිධෙති අපරා ජනාසාති අනෙ වුත්තනසෙන “සංගිතො ඡවු ක්වාපි වා” ති අප්පවිධං කන්ධා “සරලොපොපිඤ්ඤාසමිධා දිමි සරලොපෙ තු පකභි” ති පුබ්බසරස්ස ලොපං කන්ධා පකභි භාවම කන්ධා නෙතබ්බං නෙතා උපවිසඥානො “ඉඤ්ඤානො ආප්පවිධො” ති ආප්පවිධං කන්ධා සරලොපපකභිභාවම කන්ධා උපමාස කිසුනොති අනෙ වුත්තනසෙන ඡායාවිධයාදිමි කතෙ රූපං. ඔපාපිකොති උපපුබ්බස්ස අස (උපපසකස) ගතිප්පි කිප්ප උමවාතුසඤ්ඤාදස්ස උපතව්ඨි ජනකොති අනෙ වුත්ත නසෙන අප්පවිධයාදිං කන්ධා උපාසෙ කිසුනොති අනෙ වුත්ත නසෙන ඡායාවිධයාදිමි කතෙ රූපං.

405 කටවාදිමජ්ඣනිකං දීඝරස්සාසකිංසෙසු ව
 කට්ඨි ආදිමජ්ඣනිකං දුට්ඨිංසකං දීඝරස්සා නොගති සඨි
 ඤෙසු ව අසකිංසෙසු ව

මෙහෙයවීමේ වගකීමේ දූෂිත ආදිදිවේ කෙත රූප. පාපි කෙයවීමේ පද්ධතියක සංඛ්‍යා කෙයවීමේ පද්ධතිය ලබාදුන් අයුරු දිස් වන්නායෙහි නිසාවට පාපි කෙත රූප.

[illegible]

ඔරබ්බාමාගව්වේ සොඳි උරබ්බා වළඟා වාසී අපේ වුනානෙක
වැඩසමාසං කනා උරබ්බාමාගෙ ගතැං ජීවිතේදී අපේ වුනානෙක
න ඉඳිකානව්වයි. කනා ජලොපාදී. කනා “වුඩ්දිසරසා වාසං
සොගගාසා සලො රෙව්” කී ආදිසරසා වුණි කනා වසාග්ගවිං
කනා ඉමිනා මිණිකා දිසෙ කනෙ සරලොපසකඩිනා රෙව් කන
කෙතරෙව් භිතෙ සුපානාදිමි ව කනෙ රුපං.

බැරැහි බව සහතිකය ලබාදුන්දීත් බිමතැරී
අපේ “ඉන්සෙක්සෙව් වා” හි නිපැවිසෙ. කවු “ගිවිනගනා
දින, කුනබ්බාදිපු නෙ” හි බානිනගනා නකාර. කවු තෙත
බිබි තෙරුනා කාට්ටි කවු තෙත, පුරුකුරු කවු “පෙසෙක
ලොපං ගපිපි” හි පිටිපි පුරුකුරු උනරදිපෙ කතෙ රුපං.

[illegible]

සුවිණිකමිනිසුන් සුවිණිකමිනිසුන් විසින්ම දැනට බලාපොරොත්තු කරන දේ, දැනටමත් බලාපොරොත්තු කරන දේ, එය වඩාත්ම දැනටමත් කරන දේ, කෙසේ වෙතත් පැහැදිලි කරන දේ.

406 စတုရ ပြင်ပလွှာမာတုဒိသာဇီဝနိကာယဝဂ္ဂော ဝိ.

ဝေပေ ဂုဏ်သတ္တိဗျာဓိပေ ဝိတုသိတိဗျာဓိပေ ဝေပေ ဝေပေ ဝေပေ
ဝေပေ, ဝေပေ ဝေပေ ဝေပေ, ဝေပေ ဝေပေ ဝေပေ, ဝေပေ

විකාරණ හොඳි, කුමචි විපජ්ජනා හොඳි, කුමචි ආරද්ධසා හොඳි

අදිවුහි නාව .—අභිධම්මසූත්තා, චන්දනනිකායෙහි දුර්ව්චාරාදි.

මජ්ඣිම නිකාය — සුචතෛස්සක, සුචතෘප්පක, සුචතෘසිලං
ඉතෙව්වමාදි.

උපහරවූවි නාම :—කාලිචන්දා, මානරඬා, පව්වකඩවමා,
ඉරවඩවමාදී

භද්‍රලොභා නාම :—නාමය. ඉංග්‍රීසි.

මිසෙක ලොපො නාව —කහතුකාරමා, ගහතුකාරමා, බහි
සො නුමකකාරජරකයා, රෙදලලං දුබෙව්වමාදි

ကျောက်လောင်းကား - ငါ့အတွက် ငါ့အတွက် ငါ့အတွက်

අදිප්තයෙහි නාම :—ප්‍රකාශන, සහතික, බැහැරයා ඉවත්වීම
මාදි.

මගේම භගවත නාම — සසිලවා, සපයාදවා, දෙව්වමවාදී.

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା :—ପ୍ରୋଫେସର ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ

අද්විතාරය නාම.—අසේස, අසහ, අශ්ව, අකම, ඉතිව
විමානි.

මහජන විකාරය නැව — මරණය, සරණය* දෙව්වමයි.

උපකරණවලින් නිමැවූ —කානි, කානි, සුමානි උපවිවිධානි.

අද්විතීයයෙහි නාම :- උග්ගරත සුරිය, උග්ගමිනි ඉරව්ව
මාදි.

මෙයක විවේචනා නාම :-සමුග්ගජිහි, සමුග්ගොන පුටියෙ
දරුවාවෝදී.

ලහකරවිසරිනා නාව :- දිගුදිගුතං ඉඳකිමමාදි

ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဝေသာ ဘာဝ - ဗုဒ္ဓ. ဗုဒ္ဓဝေသာဝိသုဒ္ဓိ.

මෙයට අදාළයා නාම :- නාමයාගේ ප්‍රවේශනාදි.

උත්තරදරණය නැමි — සම්බන්ධයෙන්, සම්බන්ධයෙන් ඉහළ
විමාද්.

එවි, සථාපිතවිවිතානුකූලවිත සබ්බිසි උසාරවිතවි.

[illegible]

ආසිඛමැකොති ආදීති උද්ගරණති, තස්මි ආසිඛමැකො වෙත
වෙතෙකති හෙති චූතතානෙව.

සුඛසෙසානති සුඛසද්ධපරදසස සි සසෙතිමසස ලබ්බාකුසලාදිසස
දිසස “භාවකමෙමසු ත” නි වග්ගමානෙ “භො වෙ” ති
ණ්ණපට්ඨං. කති “කාරිතං විස ණසුඛකො” ති කාරිතමිච
කති “කාරිතානං භණ ලොප” නති ණලොපං. කති ඉමිනා
මරෙහි වුහි. කති “පරවෙහාමො ථානෙ” ති සකාරසස වෙහාමං
කති නෙතබ්බං. නෙති සසුප්පතතාදිමි සතෙ රූපං. සුඛකාරිති
හෙති චූතතානෙව කාලිමෙහාති කලිමෙහසු ඉසසෙති දසෙච
චූතතකසෙත ණ්ණපට්ඨාදිං. කති කලිමෙසද්දසො සසුප්පතතං
කති ඉමිනා සිවිතතතිසස උග්ගරවුහිං. කති සරලොපපසසිතාමා
දිමි සතෙ රූපං මාගධොති චූතතසදිසෙවිච තාලිසතති
හෙති චූතතමෙව.

කතතුකාමොති කතතුං කාමොති චූතතමිච ඉමිනා මරෙහි
ලොපෙ සතෙ රූපං. ඉතෙති තංසදිසානෙව.

භික්ඛු භික්ඛුතිති භික්ඛුභික්ඛුතිසද්දසි සිවිතතති. කති ඉමිනා
උග්ගරලොපෙ සතෙ රූපාති. තෙසං තෙසං ධාතුප්පතති හෙති
චූතතානෙව.

චූතතාති චච විසතතිසං. චාචාසට්ඨිමසස ලබ්බාකුසලාදිසස
“භාවකමෙමසු ත” දුති තප්පට්ඨං. කති “සාසදිසතො තසස ටි
මො ව; අසදිසමකොනා නොවි වෙ” ති වග්ගමානෙ “චච චාච” ති
ධාතුවනසස විසාරසස උසාරං. කති ධාතුවනසස විලොපං. කති
තප්පට්ඨසස වි වෙහාමං. කති ඉමිනා ආද්ධමං. කති නෙතබ්බං,
නෙති සසුප්පතතාදිමි සතෙ රූපං. ඉතෙති හෙති චූතතානෙව.
ඉමාපි කාතිච ඉමිනා සිවිතතති, කාතිච ලකමණසස පඤ්ඤානත
තිසසාචදසසසසං. චූතතාති.

407. අසුචිණ්ණිතං වාසො චුචි

අ ඉති අකාමන, ඉති ඉමිනා ඉමිනා, ඉමිනා ඉමිනා, ඉමිනා
අකාමනඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා

ඉමිනා ඉමිනා, ඉමිනා ඉමිනා, ඉමිනා ඉමිනා

අඉති ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා, ඉමිනා ඉමිනා, ඉමිනා ඉමිනා

ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා? ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා.

අඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා අඉමිනා ඉමිනා

ඉමිනා ව ඉමිනා ව = ඉමිනා ඉමිනා, ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා
ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා; ඉමිනා ව ඉමිනා ව = ඉමිනා ඉමිනා, ඉමිනා
ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා

ඉමිනා අකාමන = ඉමිනා ඉමිනා, ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා ඉමිනා
ඉමිනා

විකල්පයා විෂය = වතුපිස්ස, වතුපිස්ස නිසුරුනා වතුපිස්සකා ඉවත්වීමයි.

වුඩ් ඉවත්වීම නැවතත්? “වුඩ්ආදියෙහි වාසංසාගතත්වය සලකා ව.”

ඉති නාමකරණ නිවැරදිකරණ අවධානය කෙරෙයි

“අසුපිණ්ණිකා වාසො වුඩ්.” කීමත්මයිද, අකාරිවණ්ණිකා වාසො වුඩ්කො හොඳින්ම සපුරානවා වතුපිස්සයිද. අසුපිණ්ණිකා ව වුඩ්ආදියෙහි, වතුපිස්සකා වාසො වුඩ්කො සලකා වයි.

අනන්තරාසනා සහිත වුඩ්ආදියෙහි ඉති වුඩ්ආදියෙහිකරණය සලකා වයි සලකා වයි වනවිට.

ආභිධම්මකොති ආදිති උදාහරණය, තත් ව කානිති හෙයින් වුඩ්කොති, කානිති හෙයින් වුඩ්කොතිකොති වුඩ්ආදියෙහිකරණයයි.

සමහරකා වුඩ්ආදියෙහිකරණය නිවැරදිකරණය අවධානය පරිබෝධය

අවතභසාගරමච්ඡජ්ඣනිතරඛතං
 ධාතුජ්ජලං විතරණතමසාලවිතං,
 ලොසානුබන්ධිතමසමසිභාතනිතං
 ධිතතරතනි තවිතො පුරිබුධිතාවා
 විවිතතසධ්ධාරපටිතනිතං දුමං
 අවතභසද්දං විපුලං දෙසසංතො,
 සතමස සමුබ්බතතතලොවරං
 පුලොවරං සං වදොතො පුණ්ඨ චම

“අධිකාරය මධ්‍යමල චමම නිසිංහන අවධාරණ,
 අනුතතරය වසාදුරන අච්ඡද්ද පවතනති”

408 අච්ඡ බුබ්බාති විතතනිතං ජ පරස්සපද්ධති

අච්ඡ බුබ්බාසං විතතනිතං සාති සාති පුබ්බතාතිජ පද්ධති, තාති
 තාති පරස්සපද්ධසද්ධති ලොතනි

තං සථා, ති අනති ධි ට් ටි ම

පරස්සපද්ධිවිමලතන තවිතො? “කතනටි පරස්සපද්ධ”

“අච්ඡ බුබ්බාති විතතනිතං ජ පරස්සපද්ධති” කිට්ඨපිටිච්චිතන,
 ඉතො පරං වුච්චමානානං විතතනිතණ්ණං සාති සාති පුරිමාති ජ
 පද්ධති, තාති තාති පරස්සපද්ධසද්ධති ඉතාධර්මි සද්ධතනි. චම
 පද්ධිදං පුතො ඉතො පරං විතතනිතං පුබ්බාති ජ පරස්සපද්ධ
 සද්ධසද්ධති තොධර්මි අනෙතො අච්ඡ දුතොසං නිසාලො මරිසාදෙතො,
 ඉතත දුතො පථාසාති අනෙතො පුණ්ඨි. වුතොපෙතො වා වුච්ච
 මාතොපෙතො වා සද්ධ පත වුතොපෙතො පිසා, තවිතසසසස
 වුතොතතතරතනි අනෙතො අච්ඡ වුච්චමානාපෙතො පිසා, උපරි
 වුච්චමානාතනි අනෙතො. පතති තෙසා වරිසාතො, තත තත
 අධිකාරතතරවිසද්ධසතනි. අච්ඡතතර්සර්සං. පරස්ස අනෙතො
 පද්ධති = පරස්සපද්ධති, අලොපපිටිසොසං. හාති පතතොතො
 වුතමානානං ජ, පවිමිසො ජ, සතතමිසො ජ, පරිසො ජ, හිසතත
 නිසො ජ, අනුතතමිසො ජ, සවිසතතමිසො ජ, කාලාතිපතතමිසො
 ජාති අච්චතොළුසං හොතති ඵලතතවිපුරිසො කිව්වි අතත
 තො අනෙතො වැසි, තථාපි ඉතතනං චපුතතර්සතො තතතෙසත
 තතතොතොති තිසර්පිතොති අච්චමො. අසං පත තොතිර්සතො
 හාතො දුදොත පුතො “කතනටි පරස්සපද්ධ” තති අදිපු ඉතිසං
 හතර්සො

409 පර්ණතතලොපද්ධති

සබ්බාසං විතතනිතං සාති සාති පර්ණ ජ පද්ධති, තාති තාති
 අනතලොපද්ධසද්ධති ලොතනි

තං සථා; ලො අනතො ලො චමම ට් චමම

අනතලොපද්ධිවිමලතන තවිතො? “අනතලොපද්ධති සාතෙ
 ට් චමමති”

"පරතාතනතොපද්‍යති" කිමිත්ථිදමුච්චිතො, යාති යාති විභතතිතං පරති ඡ පද්‍යති, තාති තාති අත්තතොපදසඤ්ඤාති භොතතිති ඤ්ඤපතතං. විපදමිදං විභතතිග්ගතභණ්ඩ ඡග්ගතභණ්ඩ චතතතො, තෙන යාති යාති විභතතිතං පරති ඡ පද්‍යති, තාතිතාති අත්තතොපදසඤ්ඤාති තොපතිතාභොතො අත්තතො අත්තාති පද්‍යති = අත්තතොපද්‍යති, අප්‍රොපසමාසොසං, තාති පතතතො චුත්තතසෙන අභිචතතාලියාව භොතති එනම් ච කිවාපි පඨම මජ්ඣිමසුරිසා පරස්සත්තා, තථාපි තබ්බොත්තාරස්ස ඉතරෙසු තීරු ලාගතා ච ඉමස්ස පතිමෙසං පොරුණකවොතාරතා ච සංකර දෙසාපතමකරුණ්ණිවාසමිමෙපමාරෙපිතොති දඬබබ. ඉදංවන "අත්තතොපද්‍යති භාපෙ ච කමිති" ති ආදියමිමෙසං ගතණ්ණං.

410 වෙවෙ පඨමමජ්ඣිමුත්තමසුරිසා

තාසං සබ්බාසං විභතතිතං පරස්සපද්‍යතමත්තතොපද්‍යති වෙවෙ පද්‍යති පඨමමජ්ඣිමුත්තමසුරිසසඤ්ඤාති භොතති

තං සඬා,

ති අගාති ඉති පඨමසුරිසා

සි ඵ ඉති මජ්ඣිමසුරිසා

පි ම ඉති උත්තමසුරිසා

අත්තතොපද්‍යතිපි —

භො අගගත ඉති පඨමසුරිසා

භො වෙච ඉති මජ්ඣිමසුරිසා

ඵ වෙච ඉති උත්තමසුරිසා එවං සබ්බත්ථ

පඨමමජ්ඣිමුත්තමසුරිසා ද්වවරෙතන කමිතො" "භාචිමිති පසුස්මාරෙති භුලක්ඛිකරෙති පඨමො, තුරෙත මජ්ඣිමො, අරෙත උත්තමො

"වෙවෙ පඨමමජ්ඣිමුත්තමසුරිසා" කිමිත්ථිදමුච්චිතො, තාසං සබ්බාසං විභතතිතං වෙවෙ පඨමමජ්ඣිමුත්තමසුරිසසඤ්ඤාති භොතතිති ඤ්ඤපතතං. විපදමිදං අත්තාච විත්තභොච පුච්ඡාඤ්ඤ සෙසච තත්ථ ච පඨමසුරිසා තාම චතතිසං, තථා මජ්ඣිමසුරිසා, තථා චොත්තමසුරිසා දුරෙසංවන පඨමසුරිසාදෙසා වොතාග පොරුණකාච දුරෙත පුත්තං "භාචිමිති පසුස්මාරෙති භුලක්ඛිකරෙති පඨමො, තුරෙත පසුස්මාරො, අරෙත උත්තමො" ති ආදිය දුරෙසං ගතණ්ණං. දුරෙසං පති පුත්තස්ස : දෙවිදෙත්තා පවෙසි, දෙවිදෙත්තා පවෙසති, ඩං පවෙසි, තුරෙත පවෙසි, අතං පවෙසි, මසං පවෙසි, දෙවිදෙත්තා පවෙසෙ, දෙවිදෙත්තා පවෙසෙත, ඩං පවෙසෙ, තුරෙත පවෙසෙත, අතං පවෙසෙ, මසං පවෙසෙත ති ආදීති විසයාති.

411. සංඛ්‍යාසංවිකාරානි සංඛ්‍යා සුරිසා

සංඛ්‍යාසං කිණ්ණං පඨමමජ්ඣිමුත්තමසුරිසාතං එකාභිධාරෙත සංඛ්‍යා සුරිසා ගංගකංඛො

සො ව පඩිති, ගෙ ව පඩිනි, කි. ව පඩිසි, තුමන පඩි ;
සො ව පඩිති, ගෙ ව පඩිනි, කි. ව පඩිසි, තුමන පඩි.
එම. සෙසාසු විභතියු පෙර පුරිසො සොපතරබො.

“සබ්බසමසාසිධානෙ පරෙ පුරිසො.” කිංකරිද්දුච්චිතෙ,
සබ්බස. පඩිමමකිංකරිතමපුරිසො. තුලංකිධානෙ පරෙ
පුරිසො සොපතරබොති සුපතරො. චතුර්දසිදං. අනෙව
විගතො ව පුරිසොදොසො, ඉමසා පත ; සො ව පඩිති, ගෙ
ව පඩිතිතදොසො විසො.

තුමන පඩි ඉතාදිති උද්ගරණති, තස් ව තුමන පඩිති
තුමනසද්දපපදසා පඩි බොහොසං වාචාසිතිමසා ලබ්බාතුසංසාද
දිසා අනෙකාපට්ඨපසාසමෙ වුගතතෙහ වග්ගානපරසා
පදස දොසො, කතා සො ව පඩිති කි. ව පඩිති වුගතතා පඩිම
මකිංකරිපුරිසපසාසමෙ ඉති, මකිංකරිපුරිසවුච්චිතො, කතා “තුම,
දිසො අ” ඉති අපට්ඨසං කතා නෙතෙසො නිතෙ රුභං. තුමන
පඩි ඉතාපි පත බාතුමනතෙසො විසොසො, වුගතො පඩිම
මකිංකරිතො පසමෙ මකිංකරි, පොසොතිතො ඉතරෙසු පත එම
තෙසො නෙතෙබො.

සො ව පඩිති අත. ව පඩිති මසං පඩිම, කි. ව පඩිසි අත ව
පඩිම මසං පඩිම, සො ව පඩිති කි. ව පඩිසි අත ව පඩිම මසං
පඩිම, සො ව පඩිති ගෙ ව පඩිති කි. ව පඩිසි තුමන ව පඩිම
අත ව පඩිම මසං පඩිම ඉති ඉති තෙහ සෙසාසු විභතියු
පට්ඨසතොපිසාරනොතිපොතොතිඅත්තොතිභවිසාසොතිසාලාතිපොතොති
බොහොසු පරෙ පුරිසො සොපතරබො. වුගත ව වුගතසං. ‘එම,
සෙසාසු විභතියු පරෙ පුරිසො සොපතරබො’ යි.

412. භාවිති සපුරුසොතෙති තුලංකිකරණෙ පඩිමො.

භාවිති සපුරුසොතෙති අපුරුසොතෙති තුලංකිකරණෙ
පඩිමො පුරිසො ගොති.

‘සො ගඩිති, ගෙ ගඩිති

අපුරුසොතෙති : ගඩිති, ගඩිති.

තුලංකිකරණෙති කිංකරි? ගෙහ සංකරණෙ කිං රදව
දොතත.

“භාවිති සපුරුසොතෙති තුලංකිකරණෙ පඩිමො.” කිංකරිද්දු
ච්චිතො තුලංකිකරණෙකානෙ සාධකපාලෙකොති යි සපුරු
සොතෙති අපුරුසොතෙති සබ්බසාසිධානෙ පඩිමපුරිසො සොපතර
බොති. චතුර්දසිදං. අනෙව ව වාග්දොව පුරිසොදොසො.
ඉධ පත කිංකරි කිංකරිකරණෙකොති වුගතො, කතා තුමන
මකිංකරි, අනෙවුගතො.” යි වුගතතො ව තුමනොති විධි
මු තොපොති සාධකපාලකොතිධි ගතිතස් රෙදිතො.

සො ගව්ජනිතෘදීති උද්ගරණනී, තස්ම ච සො ගව්ජනීති තස
 ද්‍රුපපදස්ස ගමු ගතීවිතීතිමස්ස “භූවාදගො ධාතවො” ති ලබ්ධාතු
 සඤ්ජදීස්ස “ධාතුස්සනොනා ලොපොනෙකසරස්ස” ති ලුතකාහු
 බ්බිකු. ගෙඬා වුතතතසෙත නිත්තවටං කථා, “භූවාදිතො ද”
 ඉත්තප්පට්ටං කථා, “ගමිස්සානොනා චෙජ්, වා සබ්බාසු” ති
 ධාතුවනස්ස ව්‍යාදෙසං කථා, හෙතබ්බෙ නිතෙ රූපං. තෙ
 ගව්ජනීති එස්ම ඛුච්චතකරණමෙව විසෙස්සෙ ඉමානි ච
 වෙ තාමස්සොගවසෙන වුතතානි, ඉතරුනි පන වෙ අසතිපි තාම
 ස්සොගෙ තඬානිවසෙන වුතතානි

තෙත ග ඤාඤාසෙ නිහති කිවුද්ගරණං, තස්ස පන හන හිංසා
 ගතීසුගිමස්ස ලබ්ධාතුසඤ්ජදීස්ස ඉධාධිප්පාතතාමස්සොගාභාවා
 පඨමපුරිසමකථා, තභො නෙකප්පට්ටසප්පසබ්බෙත තෘදීතං වුතතන
 සෙත වරතමානස ඤාඤාං කථා, තෙසමප්පතීයමස්සබ්බෙත ‘විතතී
 චජ්, නුපුරිබ්බිකා සඤ්ජප්පතී’ ති කථා, “පරතාතතතො පද්ධතී” ති
 විතතතීතං පරතං ජනතං අතතතොපදසඤ්ජාං කථා, “අතතතො
 පද්ධතී භාවෙ ව කමමතී” ති අතතතොපදං කථා, තස්සාප්පතීය
 මස්සබ්බෙත වුතතතසෙත මජ්ඣිමපුරිසසඤ්ජාං කථා, “තාමවති
 පසුජ්ජමානෙපි දුල්ලබ්බකරණං පඨමො, ‘ති වරතමානො’ “දුල්ලබ්බ
 මජ්ඣමො” ති මජ්ඣිමපුරිසං කථා, තස්සාප්පතීයමස්සබ්බෙත
 වුතතතසෙත එකවිචනසෙවිතතරං කථා, “භාවකමෙවිසු සො” ති
 ධාතුමා සංචට්ටං කථා, තමෙව්ධිකිව්ව “තස්ස විචග්ගසකාර
 වකාරතො සධානිතතසෙස” ති ධාතුවෙනන සහ සකාරස්ස වච
 ග්ගං කථා, තස්සාප්පතීයමස්සබ්බෙත ධාතුවනස්ස ඤාකාරං කථා,
 “පරවෙග වො ථානො” ති තස්ස චෙතාවං කථා, තෙතතෙවිති
 නිතෙ රූපං.

513 තුලෙහ මජ්ඣිමො

තුලෙහ පසුජ්ජමානෙපි අසපුජ්ජමානෙපි දුල්ලබ්බකරණං
 මජ්ඣිමො පුරිසො භොති

සං සාඨි, තුලෙහ සාඨි

අසපුජ්ජමානෙපි සාඨි, සාඨි.

තුලබ්බකරණං නිමජ්ඣං ? තසා පට්ටංග බද්ධො

“දුලෙහ මජ්ඣිමො” කිමත්ථිදං, දුල්ලබ්බකරණසබ්බානෙ
 දුලෙහ පසුජ්ජමානෙපි අසපුජ්ජමානෙපි මජ්ඣිමො පුරිසො
 භොතිතිඤ්ජපනථං. විපද්ධිදං පසුජ්ජමානග්ගතණ්ඩ අපිග්ගත
 ණ්ඩ දුල්ලබ්බකරණඤ්ජපනථං වරතතෙ, අසථා ච විග්ගතො ච
 සුචිඤ්ජපනථං

ධං සාඨිතෘදීති උද්ගරණනී, තස්ම ච ධං සාඨිති දුලබ්බකරණ
 පදස්ස සා පාපුරෙණිමස්ස ලබ්ධාතුසඤ්ජදීස්ස උපපදස්ස ගෙඬා
 වුතතතසෙත සපුජ්ජතතීං කථා, නිවාදෙපෙ සපෙත තතො ධාතු
 මා තෙසප්පට්ටසප්පසබ්බෙත වුතතතසෙත තෘදීතං විතතමාන

සඳහාද කඩා වුනානසෙන වහනමානසාවලසෙ කඩා හෙසමසා නිසමසසෙය වුනානසෙන මජ්ඣිමසුරිසසඳහාද කඩා අන නතරසුනාමයිතිවිමිතා මජ්ඣිමසුරිස කඩා වුනානසෙන එක වචනෙ කනේ රූපං. තුමෙහ යාථාති එත් බහුවචනසරණවෙව විසෙසො. ඉමාති වෙ තුමෙහසද්දසයොගවසෙන වුනාති, ඉත රුති වෙ තථාතිවසෙන වුනාති.

තයා පච්චතෙති කිවුදහරණං, තස පන පච පාකෙතිමසස ලබවාතුසඤ්ඤාදිසස ඉවාධිපොතතුමහසද්දසයොගාතාවා ඉමිතා මජ්ඣිමසුරිසමකඩා අනෙකපාච්චසපාසයෙන වුනානසෙන තෙතාදිතං අනතොපදසඤ්ඤා කඩා වුනානසෙන අනතො පදං කඩා තසාපාතිමසසයෙන වුනානසෙන පඨමසුරිසෙස වචනං. කඩා “භාවකමෙවු සො” ති සපච්චසං කඩා තස වුනානසෙන “තස වචනසකාරවකාරතං සධාතිනසො” ති ඩාතිනෙනත සහ සකාරස වචනං කඩා වුනානසෙන වෙ භාවෙ කනෙ රූපං.

414. අමෙහ උතතමො.

අමෙහ පසුජ්ඣාගෙති අපසුජ්ඣාගෙති තුලාඨිකරණ උතතමො සුරිසො ගොති.

අහං සජාමි, මසං සජාමි.

අපසුජ්ඣාගෙති : සජාමි, සජාමි.

තුලාඨිකරණෙති කිමසං? මසා ඉජ්ජග වුමො.

“අමෙහ උතතමො” කිමසමිදං, තුලාඨිකරණසඩ්ධාතෙ අමෙ සද්දමිති පසුජ්ඣාගෙති තථාතිගෙන සති අපසුජ්ඣාගෙති උතතමො සුරිසො ගොතිති ඤාපතන් වසදමිදං. පසුජ්ඣාත භගතණ්ඩ අපිත්තසණ්ඩ තුලාඨිකරණගතණ්ඩ වහනෙ, අමො සුරිඤ්ඤසෙව.

අහං යජ්ජිතාදිති උදහරණති, තත් ව අහං සජ්ජිති අමෙ සද්දපපදසස යජ් ජෙවසුජ්ඣසඩ්ධතං*කරණදතමෙවිසුතිමසස ලබ වාතුසඤ්ඤාදිසස උපපදසස වුනානසෙන සුපාතති. කඩා අනමාදෙසෙ කනෙ වාතුතො අනෙකපාච්චසපාසයෙන වුනා නසෙන තෙදිතං වහනමානසඤ්ඤා කඩා වුනානසෙන වහනමා තපාච්චසෙ කඩා හෙසමසාතිමසසයෙන වුනානසෙන පරසස පදසඤ්ඤා කඩා “කතතරි පරසසපද” නති පරසසපදං කඩා තසාපාතිමසසයෙන වුනානසෙන උතතමසුරිසසඤ්ඤා කඩා “නාමමිති පසුජ්ඣාගෙති තුලාඨිකරණෙ පඨමො” ති වහනමා තෙ ඉමිතා උතතමසුරිසං කඩා තසාපාතිමසසයෙන වුනා නසෙන එකවචනවිචිතති. කඩා “තුමාදිතො අ” ඉතපච්චසං කඩා “අසාරණ දිසාතිමෙවු” ති අසාරසාදිසං කඩා තෙනෙති

නිතො රූපං. මයං සජ්ජමාති එත්ථ ඛසුච්චතකරණමෙව විසෙසො
ඉමාති පන චෙ අමයසද්දප්පයොගවසෙන චුත්තාති, ඉතග්ථි චෙ
අමයසද්දප්පයොගෙ අසතිපි තඨාතිසවසෙන චුත්තාති

මයා ඉජ්ඣෙ බුඬොති කිවුදුගරණං, තස්ස පන තස්සෙව ධාතුස්ස
අමයසද්දස්ස පයොගාභාවා ඉමිනා උත්තමපුරිසමකඛා අනෙකප්ප
විටසප්පසමෙහ චුත්තතසෙන තඤ්ඤිතං. චත්තමානසඤ්ඤා කඛා
“චත්තමානා පච්චුප්පනෙන” ති චත්තමානපච්චසෙ කඛා තෙ
සමසාතිසමප්පසමෙහ චුත්තතසෙන නෙආදිතං. අත්තනොපද
සඤ්ඤා කඛා “අත්තනොපදාන භාවෙ ච කම්මති” ති අත්තනො
පදා කඛා තස්සාපාතිසමප්පසමෙහ චුත්තතසෙන පඨමපුරිස
සඤ්ඤා කඛා “නාමංති පසුර්ජමානෙපි කුලකඛකරණෙ පඨ
මො” ති පඨමපුරිසං කඛා තස්සාපාතිසමප්පසමෙහ ‘එකමිති
චත්තබ්බෙ එකච්චත’ නති එකච්චතං. කඛා “භාවකමෙමසු
යො” ති සප්පච්චයං. කඛා “යමිති දුධාමාධානාපාමගමථාදිනමි” ති
චත්තමානෙ “යජ්ජසාදිසී ති යජ්ජසාදිසීසාරං කඛා “භාව
කමෙමසු යො” තාඤ්ඤිතං ‘තස්ස චචග්ගසකාරචකාරතතං සධා
කිත්තසා” ති ධාතුවෙනත සහ යසාරස්ස චචග්ගං. කඛා චුත්ත
තසෙන චෙහච්ච කඛා නෙතබ්බෙ නිතො රූපං

415 කාලෙ

කාලෙ ඉමමිනං අභිකාරණං ඔවදිනබ්බං

“කාලෙ” කිමත්ථිදං, යෙ ඉතො පරං චක්ඛාමි, තෙ කාලෙ
සෙව භොගතිති ඤාපනත්. අරණ්ඨා සුච්ඤ්ඤාසෙකච අභි
කාරෙයං

416 චත්තමානා පච්චුප්පනෙන.

පච්චුප්පනෙන කාලෙ චත්තමානවිභතති රහාති

පාච්චිප්පතං ගච්ඡති සාමනපිං සංඝති, පිතරති රජනමනෙ

“චත්තමානා පච්චුප්පනෙන” කිමත්ථිදං, පච්චුප්පනෙන කාලෙ
චත්තමානවිභතතියො භොගතිති ඤාපනත් චිප්දමිදං. කාල
ග්ගනණමිභානුවත්තතෙ, තෙන පච්චුප්පනෙන කාලෙ චත්ත
මානවිභතතියො භොගතිති අයො එත්ථ ච කාලො නාම කාලේ,
කාලේ නාම කිරියා, තථා හි කාලොති කර කරණෙතිමස්ස ලබ
ධාතුසඤ්ඤාදිස්ස කරණං. කාලෙති අයො “විසරුජ්ජපද්දිනොණ”
ඉතානුවත්තමානෙ “භාවෙ චෙ” ති ඡත්තච්චයං. කඛා “කාරිතං
විස ඡන්තුවෙඤ්ඤා” ති කාරිතමිව කඛා “කාරිතාතං. ඡෙණ ලො
ප” නති ඡත්තොපං. කඛා ‘අසංයොගනතස්ස වුචි කාරිතෙ’ ති
සකාරෙ අකාරස්ස වුචි. කඛා ‘දෙ ඛස්ස චෙ’ ති එත්ථ චග්ගන
ණෙන රකාරස්ස ලකාරදෙසෙ කතො රූපං. තස්මා පච්චුප්පනෙන
කිරියාය ගම්මමානාය චත්තමානවිභතතියො භොගතිතායොච
ගත්තබ්බො එත්ථ ච කාලස්සාධිකානාගතපච්චුප්පනනාණතති
පරිසප්පකාලාතිපතතිවසෙන ජධා භිකතතතා පච්චුප්පනෙනති

විසෙසෙති තස්මි වාතීතො තිවිචො, අතිතපරෙතවා අතිතතිස
 තතති* අතිතජ්ඣතතිති; තෙ වුත්තරිසෙවාවිචිසසතති කිරිසා
 වාචකාති ආබ්භා, කිරිසා පන සෙසදාමුඛාචා සබ්බාතසාධක
 පරිචචා ඉමෙසච පන කිරිසාවාචකතා නි. කරෙයිති පුභ්සස
 පවාදිතනදිනාච්ඡතන පටිච්චනදානතො ව: "පච්චි පච්චිතනදි
 නාච්ඡතසාච්ඡතන යොගතො ව: පාවිසො පච්චිතනදිනාච්ඡ
 තස සාධකෙන යොගතො ව චෙදිතබ්බා

“යතතිකාලං භිජුරිසං ක්‍රියාවාපි තිකාරකං,
 අතතිලිඛිතා මිච්චනං තදාච්ඡතතති වුච්චති.”

තච්ඡනාච්ඡතං වත්තමානිකා වාදස, පච්චිසො වාදස, සත්ත
 මිසො වාදස, පරෙතකායො වාදස, තිසත්තනිසො වාදස, අජ්ඣත
 නිසො වාදස, ගම්මකතිසො වාදස, කාලාතිසත්තනිසො වාදසාති
 ජනනවුච්චිති.

ගච්ඡති පච්ඡතිතදුරුභරණි, තස්මි ව ගච්ඡතිති හෙති වුත්ත
 මෙව, පච්ඡතිති පසුබිසස විසසාවෙසකෙතිවිසස ලබ්බාතු
 සඤ්ඤාදිසස අනෙකසාවිසසසසෙව වුත්තතසෙස වත්තමාන
 සඤ්ඤාදිං කති ඉමිතා තිසාවිසං කති “භූවාදිතො අ” ඉතිසස
 විසං කති කෙතබ්බි තිතෙ රූපං

417. ආණ්ඩාසිසෙභ්බසායාලෙ පච්චි

ආණ්ඩාසෙභ්බ ච ආසිසෙභ්බ ච අනුත්තකාලෙ පච්චිවිසතති
 හොති

කරෙතු කුසලං, සුචං ගෙ හොතු

“ආණ්ඩාසිසෙභ්බසායාලෙ පච්චි” කිමන්දිදං, ආණ්ඩාසෙභ්බ
 ච ආසිසෙභ්බ ච අනුත්තකාලෙ පච්චිවිසතතිසො හොතිති සද්ධ
 තත්ථං. තිපදමිදං කාලග්ගපණ්ණාසුචිත්තතෙ, එස්මි ව ආණ්
 භ්බතිතණ්ණපටං, ආසිසෙභ්බි පසංසා, අනුත්තකාලොති සද්ධෙ වුත්ත
 කාලො, අනුසෙද්දෙ හි සද්ධිපත්ථාවි, තස්මි ආණ්ටතෙස්මි ව පසං
 සෙස්මි ව ගම්මානෙ පච්චිසසෙන කාලෙ පච්චිවිසතතිසො හො
 තතිති අනෙති. ඉමිස්මි පන පසෙච්ච ආණ්ඩාසද්ධං වත්තමානතෙත
 සතිපි ආණ්ටතාදිගුණ්ණිසිභිතසා පුත්තග්ගණ්ණං කතතති චෙදිතබ්බං
 උත්තො කාලො සසස සො = උත්තකාලො, ති උත්තකාලො =
 අනුත්තකාලො, තස්මි අනුත්තකාලෙ, එවං සති අනුත්තකාලෙ ආණ්
 ටතෙස්මි ව පසංසෙස්මි ව පච්චිවිසතතිසො හොතිති අනෙති
 කාලමානාමිසිභි ආණ්ටතපසංසෙස්මි පච්චිවිසතතිසො හොතිති
 වුත්තං හොති, ඉධ පන සුචිපසච්චිවිසෙතවිතිච්ඡෙසොචගග්ගතෙස්මි..

කරෙතු කුසලං, සුචං ගෙ හොතුති උදගරණි, තස්මි ව කරෙ
 තුති කර කරණෙතිවිසස ලබ්බාතුසඤ්ඤාදිසස කුසලං කරෙතුති
 අනෙ ආණ්ටතත්ථිසච්චිවිසො “පච්චි කුසලානිථිවිචිතං අනතං

තතියො හොතතිති සද්‍යපතත්. තිපදමිදං කාලග්‍යාහණ්ව අප
වචකඛග්‍යාහණ්ව අතිතග්‍යාහණ්ව වතතතො, අපොච්චි ව විග්‍යාහො
ව සුවිභේදඤ්ඤයෙකව

සො මග්‍යං අගමි, හෙ මග්‍යං අගමුතසුද්‍යුගරණ්ති, තත් ව අග
මාති ගමු ගතිමතිමසස ලබධාතුසඤ්ඤදියස සො අගමාති අපො
“හිසනනති ආලාමන්තමොත්තංසෙවනංගුමහසෙ” තිආආදිතං
හිසනනතිසඤ්ඤං කඛා ‘කාලෙ, අපවචකෙකි පරෙකකාතිතො’ ති
වතතමානො ඉමිනා හිසනනතිවිග්‍යාහණ්ව සො කඛා තාසමපාතිසමප
සමෙග වුතතතසෙතාදිමති ඡනතං පරසසපදසඤ්ඤං කඛා
“කතතරි පරසසපද” තති පරසසපදං කඛා තසසාපාතිසමප
සමෙග වුතතතසෙත පඨමපුරිසසඤ්ඤං කඛා “තාමමති පසුරු
මානෙපි තුලුකඛිකරණ්ව පඨමො” ති පඨමපුරිසං කඛා තසසා
පාතිසමපසමෙග වුතතතසෙත එකවචනආවිග්‍යාහණි. කඛා
“කුචි ධාතුචිග්‍යාහණි යවටයානං දිග්‍යවිපරිතාදෙසලොපාගමා වෙ” ති
වතතමානො “අකාරගමො හිසනනනත්තතිකාලාතිපතතිසු” ති
ධාතුදිමති අකාරගමං කඛා නොතකෙති නිතො රූපං ඉතරස්මි.
බහුවචනලාචිග්‍යාහණිකරණ්වෙව විසෙසො

421 සමිපෙජ්ජනති

අජ්ජස්සගුති අතිතො කාලෙ සමිපෙකෙති වා අපවචකෙති වා සමි
පෙ අජ්ජනතිවිග්‍යාහණි හොති

සො මග්‍යං අගමි, හෙ මග්‍යං අගමු.

“සමිපෙජ්ජනති” කිමන්මිදං සමිපෙ අතිතො කාලෙ පවචකෙති
වා අපවචකෙති වා” අජ්ජනතිවිග්‍යාහණියො හොතතිති සද්‍යපතත්.
තිපදමිදං කාලග්‍යාහණ්ව අපවචකඛග්‍යාහණ්ව අතිතග්‍යාහණ්ව
පවචකඛග්‍යාහණ්ව වතතතො, අපොච්චි සුවිභේදඤ්ඤයෙකව

සො මග්‍යං අගමි, හෙ මග්‍යං අගමුතති උද්‍යුගරණ්ති, තත් ව
අගමිති ගමු ගතිමතිමසස ලබධාතුසඤ්ඤදියස සො අගමි
තාපො “අජ්ජනති ර්ලාමන්තමොත්තංසෙවනංගුමහසෙ” ති ර්ආදි
තං අජ්ජනතිසඤ්ඤං කඛා ‘කාලෙ අපවචකෙකි පරෙකකා
තිතො, හිසෙපාතුති පවචකෙකි හිසනනති’ තාතිනිවචනා අජ්ජ
නතිවිග්‍යාහණියො කඛා තාසමපාතිසමපසමෙග වුතතතසෙතො,
දිමති ඡනතං පරසසපදසඤ්ඤං කඛා “කතතරි පරසසපද” තති
පරසසපදං කඛා තසසාපාතිසමපසමෙග වුතතතසෙත පඨමපුරි
සසඤ්ඤං කඛා “තාමමති පසුරුමානෙපි තුලුකඛිකරණ්ව පඨ
මො” ති පඨමපුරිසං කඛා තසසාපාතිසමපසමෙග වුතතතසෙ
තෙකවචනආවිග්‍යාහණි. කඛා වුතතතසෙත ධාතුදිමති අකාරගමං
කඛා නොතකෙති නිතො රූපං ඉතරස්මි. බහුවචනලාචිග්‍යාහණි
කරණ්වෙව විසෙසො

422 මාර්ගාංග සම්බන්ධතාලේඛන ව්‍යාපෘතිය

සිය ස්වකීයත්වය ප්‍රකාශයෙන් පිළිගන්නා සහ මාර්ගගතව
සම්බන්ධයෙන් ව්‍යාප්ත

මාගම, මාවත, මාගම, මාවත .

විසදුලාභශ්‍රීත පවිටිසතන්ධි ලසානි මා ගව්‍යානි

[illegible][illegible]

423 අනාභරණ සම්ප්‍රදාය

අනාගත කාල සම්පන්නවීමෙහි බලය

සෞ ගවේෂක, සෞ කවේෂක : ගව ගවේෂකගනි, ගව කවේෂකගනි

"දහාතලෙ පවිත්තය" සිවිසිවිද, දහාතලෙ කාල පවිත්ත
 කවිපත්තිය, පොතසිසි කුසලය, පිටපිද, කාලයාන
 විකාශනපත්ත, දෙසා වි සුපිසාදය, වි පානපා වි

[illegible]

කඩා “ නාමමග් පසුඡමාගෙපි තුලාසිකරණෙ පඨමො ” ති පඨම පුරිසං කඩා තසසාපෘතිසමප්පසමෙහ වුත්තනසෙතෙකවචනං කඩා “ ගමිස්සනෙතා චෙජා වා සබ්බාසු ” ති ධාතනතසස චජාදෙ සං කඩා “ සිසත්තනිසත්තමිපච්චිත්තමානා සබ්බාසුක ” නති වුත්තනතා න සබ්බාසුකං = අසබ්බාසුකනග් අසබ්බාසුකතා* මාගමම “ ඉකාරගමො අසබ්බාසුකමග් ” ති ඉකාරගමං කඩා තෙතබ්බෙ නිතෙ රූපං, කරිසසතිති කර කරණෙතිමසස වුත්ත නසෙත සසතිපච්චසාදිමග් කභන රූපං, චජාදෙසාභාවොච විසෙ සො සෙසං හෙඨා වුත්තනසමෙව ඉතරෙසු විසු බහුවචනසස නතිවිගතතිකරණමෙව විසෙසො

424 ක්‍රියාතිපතෙතනිතො කාලාතිපතති

ක්‍රියාතිපතමතො අනිතො කාලෙ කාලාතිපතතිවිගතති හොති

භො වෙ නං යානං අලභිස්සා අගච්ඡිස්සා, තෙ වෙ නං යානං අලභිස්සංසු අගච්ඡිස්සංසු

“ ක්‍රියාතිපතෙතනිතො කාලාතිපතති ” තිමත්මිදං, ක්‍රියාතිපතත මතො අනිතො කාලෙ කාලාතිපතතිවිගතති හොතිති සුපතත්තං තිපදමිදං. කාලගගනණමිතානුවතතතො අනෙථා සුචිඤ්ඤකච අතිපතතිමිතිපතනං, ක්‍රියාය අතිපතනං = ක්‍රියාතිපතනං, තමපත සාධකසහතිවිරතෙත කිරිසාසච්චනතානුප්පතති,† කසමි. ක්‍රියාති පතෙත එත් ව න කිමාපි ක්‍රියා අතිතසදෙත වොහරිතබ්බා, තඨාපි තාකකිරිපුප්පතතිපටිබ්බා‡ කරකතාක්‍රියාය කාලතෙදෙන අතිතචොතායෙ ලබ්භතෙවෙහි දඬුවම.

භො වෙ නං යානං අලභිස්සා අගච්ඡිස්සා, තෙ වෙ නං යානං අලභිස්සංසු අගච්ඡිස්සංසුතද්වරණෙති තත්ත ව අලභිස්සාති ලභ ලාභෙතිමසස ලබ්බාසුසඤ්ඤාදිසස භො වෙ නං යානං අලභිස්සාති අනෙථ “ කාලාතිපතති සසාසසංසුසෙසසථසසංසසචාසසථසසි. සුසස සෙසසචෙහසසංසසාචගසෙ ” ති සසාදිතං කාලාතිපතතිසඤ්ඤා කඩා “ කාලෙ ” ති වත්තමානෙ ඉමිතා කාලාතිපතතිවිගතතිසො කඩා තාස මපෘතිසමප්පසමෙහ වුත්තනසෙතාදිමග් ජනනං පරසසපදසඤ්ඤා කඩා “ කතාරි පරසසපද ” නති පරසසපදං කඩා තසසාපෘතිස මප්පසමෙහ වුත්තනසෙත පඨමපුරිසසඤ්ඤා කඩා “ නාමමග් පසු ඡමාගෙපි තුලාසිකරණෙ පඨමො ” ති පඨමපුරිසං කඩා තසසා පෘතිසමප්පසමෙහ වුත්තනසෙතෙකවචනසසාචිතතති. කඩා හෙඨා වුත්තනසෙත අසබ්බාසුකමාගමම “ ඉකාරගමො අසබ්බ ධාසුකමග් ” ති ධාසුච්ඡා ඉකාරගමං කඩා වුත්තනසෙත “ අකාර ගමො සිසත්තනත්තනිකාලාතිපතතිසු ” ති අදිමග් අකාරගමං

* ධාසුකසන ව † කිරිසා සාධනානුප්පතති ඩ ‡ පටිබ්බක ඩ

සිසතනාති ආඝාමිතිඅමිතාන්තූ සෙවනංග්ගාමිතසෙ." කිට්ඨප්පිදං,
ආභද්දසා සිසතනාතිසඤ්ඤා පොතරිති ඤාපකත්ථ. විපද්දිදං.
අපෙත්ථ ච විග්ගපො ච සුච්ඡෙදාදාසෙව.

අතචා අතවු අතවො අතවන් අතව අතවිමා අතවන් අතවසුං
අතවසෙ අතවිමා අතවිං අතවිමාසෙසතාදිධිවිසා විසසාති, තාති සුච්ඡෙදාදාසෙව.

430 අජ්ජනති ජලංඛස්සංචිතාආලංසෙවනංදරෙව.

අජ්ජනති දුට්ඨසා සඤ්ඤා පොති ජලං ඛස්සං චිතා ආ
ලං සෙ වනං අ වෙත දුට්ඨරෙතසං මාදසතනං පදගං."

අජ්ජනති දුට්ඨරෙතන කවරයෝ? "සච්චෙසජ්ජනති

"අජ්ජනති ජලංඛස්සංචිතාආලංසෙවනංදරෙව" කිට්ඨප්පිදං,
ආභද්දසා අජ්ජනතිසඤ්ඤා පොතරිති ඤාපකත්ථ. විපද්දිදං.
අපෙත්ථ ච විග්ගපො ච සුච්ඡෙදාදාසෙව

අතවි අතවු. අතවො අතවන් අතවිං අතවිමා අතවා අතවු අත
විසෙ අතවිමා අතව අතවිමාසෙසතාදිධිවිසා විසසාති, තාති සුච්ඡෙදාදාසෙව
එන් ච පරස්සපදවිජ්ඣානිසුච්ඡෙදවිමා
පෙන අතපෙනපදවිජ්ඣානිසුච්ඡෙදවිමාපෙන ච "දුකාර
ගමො අසබ්බාදාසවිති" ති දුකාරගමො

431. භවිස්සනති සසතිස්සනතිස්සසිස්සතිස්සාචිස්සාචිස්සරෙතසා
පෙනස්සරෙසසරෙවනස්සංස්සාචිම

භවිස්සනති දුට්ඨසා සඤ්ඤා පොති සසති සසනති සසසි සසති
ස්සාචි ස්සාචි සසරෙත සසරෙත සසරෙස සසරෙවන ස්සං ස්සාචිම
දුට්ඨරෙතසං මාදසතනං පදගං.

භවිස්සනති දුට්ඨරෙතන කවරයෝ? "අනාගරෙත භවිස්සනති"

"භවිස්සනති සසතිස්සනතිස්සසිස්සතිස්සාචිස්සාචිස්සරෙතසාපෙන
ස්සරෙසසරෙවනස්සංස්සාචිම." කිට්ඨප්පිදං, සසතනාදරෙසා භවිස්ස
නතිසඤ්ඤා පොතරිති ඤාපකත්ථ. විපද්දිදං. අපෙත්ථ ච විග්ගපො
ච සුච්ඡෙදාදාසෙව.

භවිස්සති භවිස්සනති භවිස්සසි භවිස්සති භවිස්සාචි භවිස්සාචි
භවිස්සරෙත භවිස්සරෙත භවිස්සරෙත භවිස්සරෙත භවිස්සා භවිස්සා
රෙවනසාදිධිවිසා විසසාති, තාති සුච්ඡෙදාදාසෙව

432. කාලාතිපනති ස්සාස්සංපුරෙස්සස්සතිස්සාස්සාචිස්සතිස්ස
ස්සරෙසසරෙවනස්සංස්සාචිම

කාලාතිපනති දුට්ඨසා සඤ්ඤා පොති ස්සා ස්සංපු රෙස ස්සති
ස්සං ස්සාචිම ස්සති ස්සි.පු ස්සරෙස ස්සරෙවන ස්සං ස්සාචිම දුට්ඨ
රෙතසං මාදසතනං පදගං.

කාලාතිපනති දුට්ඨරෙතන කවරයෝ? "ත්රිකාරිපෙනතිරෙත
කාලාතිපනති"

“කාලාතිපතරි සසාසංසුසෙසසසථසංසසමාසසථසසිසුසස
සෙසසසෙවහසසංසසාමහසෙ” කීමසම්මිදං, සසාදසො කාලාතිපතරි
සසසස, හොතරිති සසසනසි. විසදමිදං. අසො ව විහගහො
ව සුවිසෙසසසෙසව

අභවිසසා අභවිසසංසු අභවිසසෙස අභවිසසථ අභවිසසං අභවිසස
මා අභවිසසථ අභවිසසිංසු අභවිසසෙස අභවිසසෙවහ අභවිසසං
අභවිසසමහසෙසනසදිතිමසස විසසාති, තාති සුවිසෙසසසසෙසව.

433 සිසහනනිසනනවිසවිවහනමානා සබ්බධාතුකා.

සිසහනනාදරො වනසසා විහනරිසො සබ්බධාතුකසසසස
රහාහති

අභමා, ගරච්ඡසා, ගච්ඡතු, ගච්ඡති

සබ්බධාතුකවිවිචරහන කවිසො? “ඉකාග්ගමා අසබ්බධාතු
කමි”

ඉතිථ ධනනකරස පඨමො කරණො

“සිසහනනිසනනවිසවිවහනමානා සබ්බධාතුකා,” කීමස
මිදං, සිසහනනාදරො විහසො සබ්බධාතුකසසසස, හොතරිති
සසසනසි. විසදමිදං. අසො ව විහගහො ව සුවිසෙසසෙසව.

අභමාතසදිති උදහරණති, තස ව අභමාති ගමු ගතිමති
කීමස හෙධා වුහනනසෙස සිසහනනිසරසසපදපඨමිසුරිසං කඩා
වුහනනසෙස අසාග්ගම. කඩා ඉමිනා සබ්බධාතුකසසසස. කඩා
සබ්බධාතුකතා “ඉකාග්ගමා අසබ්බධාතුකමි” ති ඉකාග්ග
මමිහාසෙස රූපං ඉතර්ති තසානුසාරෙති සුවිසෙසසෙසව

සෙසො වුච්ඡිකදිපසිං ආධාතසො පඨමො පරිච්ඡෙද

434 ධාතුලිංගති පණ්ණවට්ඨා

ධාතුලිංග ඉංඨිංගති පණ්ණවට්ඨා රහාහති

කරණති, ගච්ඡති, සො රහාච කරණති: හං භුබ්බහන
මසසස, කරණති කරණති ඉංඨිංගං බ්‍රවිති කාරණති,

අථවා; කරණනං පරසාපසතිති කාරණති

සරඤ්ඤා පබ්බතවිට අනාගමාවරතිති පබ්බතාසති; සමුද්දවිට
අනාගමාවරතිති සමුද්දසති

ථවා සරඤ්ඤා විවිධවිට අනාගමාවරතිති විවිධාසති

විධිසස අපට්ඨං වාසිංසා.

ථවිටසෙසස පොරෙහවිට

“ධාතුලිංගති පණ්ණවට්ඨා” කීමසමිදං, ධාතුති ව ලිංගති
ව පට්ඨසා පණ්ණවට්ඨා සසනසි. සිසදමිදං. අසො ව
විහගහො ව සුවිසෙසසෙසව. හනිවිසි. අසසිති තස තස

435 තිජ්ජුපතිතමානෙති වජ්ජා වා

තිජ්ජුපතිතමාන ඉච්චෙතෙති ඛානුති වජ්ජ ඉච්චෙතෙ
පච්චසා ගතානති වා

තිතිසතිති, ජිගුච්ඡති, තිතිච්ඡති, චිමංසති.

වාති කිමයං? තෙජනි, ගතාපසති, මානෙති

“තිජ්ජුපතිතමානෙති ඛජ්ජා වා” කිමසම්මිදං, තිජ්ජුපතිත
මාන ඉච්චෙතෙති ඛජ්ජ ඉච්චෙතෙ පච්චසා ගතානති විසංසො
නාති සුප්පකස්මිං විසදම්මිදං අනෙති ච විග්ගහො ච පුච්ඡෙද්දා
සොච

තිතිසතිතිතාදිති උදාහරණති, තස්ම ච තිතිසතිතිති තිජ් තෙජ
තෙ . තිජ් තිජාතබ්බිතබ්බිතසුති විනතමිද්දාහරස්ස උච්චාතු
සසුද්දාස ඉමිතා ඛජ්ජච්චසං කති, “කච්චාදිවණ්ණහමෙකස්ස
රතං චෙතාචො” ති ඛානුදිස්ස චෙතාචං කති, “ඛාජතතතස්ස
චො ජප්පච්චසෙසු වා” ති වග්ගමානෙ “තො චෙ චෙ” ති ඛානු
හතස්ස කාදෙසං කති, භෙතබ්බිං තෙති, තිතිසතිසද්දො
“ධාතුප්පච්චසෙති විග්ගහිතො” ති විග්ගහිතිති කතෙ රූපං. ජිගු
ච්ඡතිති හුප ගොපතෙතිමස්ස ඉමිතා ජප්පච්චසං කති, වුග්ග
තෙසනාදිවණ්ණස්ස චිතාචං කති, “පුච්චොඛ්භාසො” ති පුච්චස්ස
අඛ්භාසසද්දාසං කති, තමෙවාධිතිච්ච “අනතස්සිවණ්ණකාශෙ
වා” ති අඛ්භාසතතස්සිකාරදෙසං කති, තමෙවාධිතිච්ච “කච්චග්ග
ස්ස ච්චිතො” ති අඛ්භාසස්ස කච්චග්ගස්ස ච්චග්ගං කති, “ඛාජ
තතතස්ස චො ජප්පච්චසෙසු වා” ති ඛානුතතස්ස චකාරං කති,
භෙතබ්බිං තෙති, ජිගුච්ඡසද්දොතො වුග්ගතෙසෙන විසතප්පසතති
ච්චි කතෙ රූපං. තිතිච්ඡතිති තිත තෙතාපතෙතෙතිමස්ස
ඉමිතා ජප්පච්චසං කති, වුග්ගතෙසනාදිවණ්ණස්ස චිතාචං කති,
තස්ස ච අඛ්භාසසද්දාසං කති, “පුච්චොඛ්භාසො” ති වග්ගමානෙ

“සුවාදිගතා අ” ඉතාප්පවටසං කථා, “අසංසොගගතස්ස වුට්ඨි කාරි
තො” ති වග්ගමානෙ “අභේදාද්දු වෙ” ති ආදියරස්ස වුට්ඨි. කථා
නෙතබ්බෙති තෙන රූපං ඉතර්ථ වුත්තසද්ධියානෙති,* ඩාතුට්ඨත
මෙව නානත්තං මානෙතිති මාන විමංසාසම්මිතිස්ස වාග්ගසංඝේ
තිට්ඨිතා සප්පවටසමකථා, “ඛාතුනිභේණ්ඤ්ජප්ප්ඤ්ජසංකාරිතාති
තෙතිසෙ” ති භේදාප්පවටසං කථා වුත්තනසෙත ජලොපං කථා
“ඛාතුප්පවටසෙති විග්ගතිසො” ති විග්ගනුප්පගතිට්ඨි කතෙ රූපං.

436 **භූපසංහරණපාදිති භූමිවිජයසූත්‍ර ව**

භූමිකාමයයා ඉංග්‍රීසියානුවා බවට හැරීමට ඉඩ තිබේ. ඉංග්‍රීසියානුවා බවට හැරීමට ඉඩ තිබේ.

රත්නාචාර්යවරයන්, ඩිප්ලමාවරුන්, සහතිකධාරීන්, පරීක්ෂකවරුන්, විද්‍යාඥවරුන්, වෛද්‍යවරුන්, නැවතුම්පොළවරුන්, මාරුවරුන්, ගුවන් යානයේ පියටුවන්, රේල්වෙහෙරුන්, බස්වාහනවරුන්, සංචාරකවරුන්, සංචාරකවරුන්, සංචාරකවරුන්

විභි කිව්වයි? මහාභාෂිතයෙහි

ಖ್ಯಾತಿವಶದಿಂದಾಗಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ? ಅಥವಾ

“අපසකහරපුපාදිති අභිවර්ණෙසු ව” කිව්හවිදා, අපසකහර
පුපාදුබෙව්විපාදිති අභිවර්ණෙසු ගමනවිනෙසු බන්ධ දුබෙව්නෙ
පව්වසා භාගයා විකප්පකායා කුප්පකයා ව්‍යදාදිදා වාග්‍යාහ
ඡව බ්‍යසග්‍යාහඡව විතකතෙ, අසො පුට්ඨෙකුසුමෙව අං ව
දුට්ඨං = අභිවර්ණ, අභිවර්ණං අසා = අභිවර්ණා නෙසු අභිවර්
ණෙසු, අභිවර්ණෙසු පාපා වා = දුට්ඨ, අභිවර්ණ, අභිවර්ණ අසා =
අභිවර්ණා, පසකාසකතා, නෙසු අභිවර්ණෙසු නති අභිවර්ණවර්
ණෙනෙසු සමකරඡව්විති පමකරඡව්විතිදික්ඛිතා බාදොසා
භාග්‍යාතිති

[illegible]

බාහිකතසස වසාරං කතා තෙතබ්බං තෙති, ජිහ්වස්සද්දානො
 වුත්තනසෙන විහතප්පජ්ජනතිච්ඡි කතෙ රූපං. ජිහ්වස්සති හර
 හරණෙතිමසස හරිකුමිච්ඡිතිනාසෙ ඉමිනා සප්පව්වං කතා “හර
 සස හිං සෙ” ති සබ්බසස බාහුසස හිංආදෙස. කතා ධාතාදෙසස
 ධාතොපචාරවසේන බාහුසද්දාන වොහරිතබ්බො වුත්ත
 නසෙනාදිවණ්ණසස වෙහාවං කතා තසසබ්බාසසද්දානං කතා
 වුත්තනසෙන කවග්ගසස වචග්ගං කතා ජිහ්වස්සද්දානො වුත්ත
 නසෙන විහතප්පජ්ජනතිච්ඡි කතෙ රූපං පුඤ්ඤසතිති පු සවණෙති
 මසස සොකුමිච්ඡිතිනාසෙ ඉමිනා සප්පව්වං කතා වුත්තනසෙන
 නාදිවණ්ණසස වෙහාවං කතා පච්චිමසස සකාරසස “පරවෙ
 භාවො ධාතෙ” ති විහාවං කතා “කවි බාහුච්ඡිතිතව්වයානං
 දිසවිපරිතාදෙසලොපාගමා වෙ” ති පරුසාරසස දිසං කතා පුඤ්ඤ
 සසද්දානො වුත්තන සෙන විහතප්පජ්ජනතිච්ඡි කතෙ රූපං. පිචාස
 තිති පා පාතෙතිමසස පාකුමිච්ඡිතිනාසෙ ඉමිනා සප්පව්වං
 කතා “කවිදිවණ්ණනමෙකසාරතං වෙනාවො” ති වෙනාවං
 කතා “පුබ්බොබ්බාසො” ති අබ්බාසසද්දානං කතා “පුබ්බො
 බ්බාසො” ති චිත්තමානෙ “අග්ගසසිවණ්ණකාලෙ වා” ති අබ්බා
 සසතසස ඉසාරං* කතා “පුබ්බොබ්බාසො” ති චිත්තමානෙ
 “තතො පාමානානං වාමං සෙසු” ති අබ්බාසතො පාබාහුසස වාදෙ
 සං කතා පිචාසසද්දානො වුත්තනසෙන විහතප්පජ්ජනතිච්ඡි කතෙ
 රූපං

හොතකුතති වාහනභණ්ඩලං, තසස පන ගුප් ඉවෙවකසස වාහන
 භණ්ඩුමිනා බප්පව්වසමකතා “ඉව්ච්ඡෙතිපු සමානසතකුසකපු
 නවෙදා වා” ති කුප්පව්වං කතා “අසංසොගතතසස වුච්ඡි සාරි
 තෙ” ති චිත්තමානෙ “අසෙද්දපු වා” ති අදිසරසස වුච්ඡි කතා
 “සාසදිසතො තසස රිභො වෙ” ති චිත්තමානෙ “ගුප්ත
 මතොතො හො වි වෙ” ති බාහිකතසස ලොපං කතා තසාරසස ව
 විහාවං කතා තෙතබ්බං තිතෙ රූපං ගුප්තති නිමුද්දහරණං
 තසස පන තසෙසව බාහුසස වුත්තනසෙන “චිත්තමානා පච්ච
 භාතෙත” ති චිත්තමානපරසසපදපච්චපුරිසෙකවචනතිච්ඡිතති,
 කතා “භූවාදිතො අ” ඉත්තපුච්ඡිතමානෙ “රුධාදිතො නිග්ග
 නිතපුබ්බං වෙ” ති අප්පව්වං කතා පුබ්බ නිග්ගතිතානමි කතා
 තසෙසව “වග්ගයානං වා වග්ගෙ” ති වග්ගතෙත කතෙ රූපං.

437. අස නාමරොගා කතතුපමානාද්වාරෙ

නාමරොගා කතතුපමානා අවාරොස් අසසව්වරොගා හොති

සබ්බනාසති,† සමුද්දයති පිට්ඨිමාසති

ඵච්චමසද්දපි ඉසාරෙපතබ්බා

“ආස නාමරොගා කතතුපමානාද්වාරෙ” කිමසුච්ඡිදං, කතතුපමා
 උපමානගුතමා නාමරොගා අප්පව්වරොගා හොති අවාරෙසුච්ඡි

සද්දපනත්ථං. පට්ඨපදමිදං. අපේඨා සුච්ඡේදාදායකංව. උපමෙයං සංඛ්ඛාතමත්ථං. උපමිසති ඵලෙනාති උපමානං, තස්මා උපමානා, තාමතොතිණ්ඨානා දාලාධිකරණං, කතතුසංඥා තනනිසමකරණත්ථං වුතොතා.

පඛිනාසතිතකදීති උද්දහරණති, තත්ථ ච පඛිනාසතිති පඛින සද්දතො පඛිනමිච අනනානමාවරතීතාපේ ඉමිනා ආසප්පවට්ඨං. කතා සරලොපපකතිභාවාදිංති කතො පඛිනාසසද්දතො “ධාතු ප්‍රථවිසෙති විගතතිසො” ති විගතාප්පතනිමිති කතො රූපං, ඉතරං තංසදිසමෙව.

438. ඊසුපමානා ච

නාමතො උපමානා ආචාරසේඨ ච ඊසප්පවට්ඨො තොති.

අජනනං ජනනමිච ආචරතිති ජනතිසති, අසුතනා සුතනමිච ආචරතිති සුතතිසති

උපමානාති කිමසිං? ඛද්දමං ආචරතිති ඛද්දමවාදි.

ආචාරසේඨති කිමසිං? අජනනං ජනනමිච රකඛති.

ඵචමඤ්ඤාපි සොරජනබ්බා.

“ඊසුපමානා ච.” කිමසිමිදං, උපමානසමා නාමතො ඊසප්පවට්ඨො තොති ආචාරසේඨති සද්දපනත්ථං. කිපදමිදං. තාමනාහණං ආචාරග්ගාහණං විගතතො, අපේඨා සුච්ඡේදාදායකංව විගතණං ආචාරග්ගාහණසුකසිතිතත්ථං, තත්ථ පයොජනං හෙතා වුතනමෙව. සතිපි උපමානග්ගාහණෙ ඉවුපමානග්ගාහණකරණං කතතුග්ගාහණතිවිගතතත්ථං.

ජනතිසති සුතතිසතිග්ගද්දහරණති, තත්ථ ච ජනතිසතිති ජනන සද්දතො අජනනං ජනනමිචාවරතීතාපේ අනනනරසුතනමිචිකිච්ච මිනා ඊසප්පවට්ඨං. කතා සරලොපපකතිභාවාදිංති කතො වුතන තෙසෙන ජනතිසසද්දතො විගතාප්පතනිමිති කතො රූපං. ඉතරං තංසදිසමෙව. කිවුද්දහරණති සුච්ඡේදාදායකංතෙව

439. නාමමනාතතිවජරෙඨ.

නාමමනා අනනරෙනා ඉට්ඨරෙඨ ච ඊසප්පවට්ඨො තොති

අනනරෙනා පහනට්ඨතිති පනතිසති.

ඵචං චිතපිසති, පටිකඛාපිසති, විච්චිසති, ඛතිසති, පටිසති.

අනනට්ඨරෙඨති කිමසිං? අඤ්ඤාසං පහනට්ඨති.

ඵචමඤ්ඤාපි සොරජනබ්බා.

“නාමමනාතතිවජරෙඨ.” කිමසිමිදං, නාමමනා අනනට්ඨරෙඨ ඊසප්පවට්ඨො තොතිති සද්දපනත්ථං. විපදමිදං. ඊසප්පාහණමිභා හුට්ඨතතො, අපේඨා සුච්ඡේදාදායකංව. අනනරෙනා ඉට්ඨා=අනනට්ඨා,

[illegible]

441. దివ్యకృపణ తాళిపత్రి, శ్రీరామ వి.

කඩා, තාවකාලි අයදුම්පතා පොත්, කාලිනපොත් ව
මාර්ගගත සහිත.

සහතිකය අතිකලමනි මගහනි අතිහසනනි, විනිස උපහා
සනි ගිතනනි උපවිනිසනි; දලා කගෙති විනිසනි දලාසනි
විසුමා රහාති රහනි විසුමසනි.

විසදුම්පතකරණය ආර් ආල ප්‍රවේශය සම්බන්ධ නොවේ.

සතරො කණ්ඩවිති සතරණ්ණති, උපකාමො කණ්ඩවිති උප
කාමානුරාති.

[illegible]

442. **සාමාන්‍ය විද්‍යා මධ්‍යම**

සංඛ්‍යාවේ ඩිග්‍රිවේදී භාවිතයෙහිදී සසාධනීය බවයි.

සිංහය, මුස්ලිමය, පවුලය, ලිංගය, කවිකය, ඉස්මය,
රුහුණය.

ප්‍රාචීනමෙවුසුරි කිව්වෝ? කාන්තා, පවිත්‍ර, පවිත්‍ර.

“තාවකාලිකයෝ” සිවිල්දි, සමාජිකයා බැවින් තාවකාලික
සහතිකයා ලෙසින් සලකනු ලැබේ. විවිධදි, බැඳුණාහෝ.

වත්තතෙ, අපොච්චි පිග්ගහො ච සුච්ඡෙදාදාසෙකච. තස්ම ච භාවො භාමි කෙවලො භවතපචනාදිධානිසො. කම්ම, භාමි “සං කුරෙති තං කම්ම” තති වුත්තං.

සීසතෙතාදීති උද්ගරණිති, තස්ම ච සීසතෙති සී ගතිත්වුත්ති මිතිත්මස්ස ධාතනි අපොච්චි “වත්තමානා තිද්ධතිපිඨමිමතොදන්ත සෙවෙහථමිත” ති තාදීනං වත්තමානසඤ්ඤා කඛා “වත්තමානා පච්චුප්පතෙන” ති වත්තමානසභවයෙ කඛා, තෙසමප්පතිසමප්ප සමෙය “අථ පුබ්බාති විහතතිහං ජ පරස්සපද්ධති” ති වත්තමානෙ “පරිත්තතනොපද්ධති” ති පරෙසං ජනනං අත්තතොපදසඤ්ඤා කඛා “අත්තතොපද්ධති භාවෙ ච කම්මති” ති අත්තතොපදසං කඛා තස්සාප්පතිසමප්පසමෙය වුත්තතසෙතෙකචචතතෙවිහතති. කඛා “ධාතුති භොණ්ණසණ්ඨෙපණ්ඨසා කාරිතාති හෙතිසො” ති වත්තමානෙ ඉමිනා භාවෙ සප්පච්චයෙ කතෙ “සමගි දුඛාමාධානා පාමහමථාදීනමි” ති ධාතනතාසිකාරෙ කතෙ රූපං. බුජ්ඣතෙති වුඬි බොධතෙ; වුඬි ඤාණෙ; වුඬි අවගමතෙති තිණ්ණමඤ්ඤාත රස්ස වුත්තතසෙත “අත්තතොපද්ධති භාවෙ ච කම්මති” ති කම්මති අත්තතොපදසඨමපුර්වසෙකචචතතෙවිහතති. කඛා ඉමිනා සප්පච්චයං. කඛා ඉදමෙවාධිතිච “තස්ස චචග්ගසකාරවකාර තතං සධානිතතස්ස” ති ධාතනතෙත සහ සකාරස්ස චචග්ගං. කඛා “පරවෙභාවො ධාතෙ” ති වත්තමානෙ “චග්ගෙ කොසා භොසාහං තතිසපඨමා” ති චෙභාවෙ කතෙ රූපං. පච්චතෙති පච්ච පාකෙතිමස්ස රූපං. ලබ්ගතෙති ලග්ග ලාභෙතිමස්ස වුත්ත තසෙත කම්මති අත්තතොපදසඨමපුර්වසෙකචචතතෙවිහතති. කඛා ඉමිනා සප්පච්චයං. කඛා ඉදමෙවාධිතිච “තස්ස චචග්ග සකාරවකාරතතං සධානිතතස්ස” තාසිතිච “පුබ්බරූපං චෙ” ති භකාරස්ස පුබ්බරූපං කඛා “දෙ ධස්ස චෙ” ති එස්ම විග්ගහණ්ණ පුබ්බගකාරස්ස බකාරං කඛා නෙතතෙති නිතෙ රූපං. කුරිසතෙති කුරිකරණිතිමස්ස වුත්තතතෙත තෙවිහතති. කඛා ඉමිනා සප්පච්චයං කඛා “පුබ්බරූපං චෙ” තිමස්ස වුත්ත තසෙත පුත්තාවගමසිතිච “ඉවණ්ණගමො වා” ති සප්පච්චයමි. පරෙ ධාතුමගා ඉවණ්ණගමෙ කතෙ රූපං. ඉජ්ජතෙති යජ දෙව පුජ්ජසිග්ගකරණ්දුතධමෙමසුතිමස්ස වුත්තතතසෙත තෙවිහතති. කඛා ඉමිනා සප්පච්චයං. කඛා “සමගි දුඛාමාධානාපාමහමථාදී නමි” තාසිතිච “සප්පසාදිසී” ති ධාතාදිසිකාරං කඛා “ධාත නෙතන සහ සකාරස්ස වුත්තතසෙත චචග්ගං. කඛා චෙභාවච කඛා නෙතතෙති නිතෙ රූපං. උච්චතෙති උච්ච විසතතිසං වාචා යනතිමස්ස රූපං. තිවුද්ගරණිති සුච්ඡෙදාදාසෙතෙව.

443. තස්ස චචග්ගසකාරවකාරතතං සධානිතතස්ස

තස්ස සප්පච්චයස්ස චචග්ගසකාරවකාරතතමි හොති ධාත නෙතන සහ සථාසමිතමි.

වුච්චතෙ, වුච්චතො; උච්චතෙ, උච්චතො; මජ්ජතෙ, මජ්ජ තො; පච්චතෙ, පච්චතො; බුජ්ඣතෙ, බුජ්ඣතො; සුජ්ජතෙ,

ସ୍ତବ୍ଧରୋଚନା ; କୃଷ୍ଣାଚରଣ, କୃଷ୍ଣାଚରଣୀ ; ଲବ୍ଧାଚରଣ, ଲବ୍ଧାଚରଣୀ ;
 ପଦ୍ମାଚରଣ, ପଦ୍ମାଚରଣୀ, ଦାସାଚରଣ, ଦାସାଚରଣୀ ; ଶିବିଚରଣ,
 ଶିବିଚରଣୀ.

“තසං චිත්තසංකාරවසාරතං, සධානිතංසං.” කිව්වේදිද, තසං සප්තවිසංස ධාතුවෙනෙක සහ චිත්තසංකාරවසාරතං. හොතිති ස්ථවරානිං. නිපදේදිද. සඤ්ඤාචිත්තානුචිතතෙන, දුරේථා ච විඤ්ඤා ච දුරිඤ්ඤාසේකව.

[illegible]

444. କୃଷକମାନଙ୍କର ସ୍ୱାଧୀନତା

සමස්ත බාහිර පාලන කාර්යයන් සඳහා ප්‍රවේශයක් ලෙස
ප්‍රවේශයක් ලෙස

කපිසංභ, කපිසත්; ගව්විසංභ, ගව්විසත්

වැඩේ කිව්වයි. ? කාසරන.

“ද්විතීයානමො වා.” කිව්ව්දිදො, සබ්බවාදුභි නව්ති සපාඨව සෙ පරෙ ද්විතීයානමො තොති විකප්පකාති සුභසකථා. චිතද දිදො, වාදානුසන්ධි සංග්ගානන්ධි නිසානන්ධි විකාසන ; අනෙථි ව විග්ගහො ව සුචිත ඥානසංඝථි

කවිසංග්‍රහයෙහි දී උද්‍යානරත්න, තත්ව කවිසංග්‍රහයේ කර කරණෙහි මසය වුතනනසෙන අත්තනොපදපඨමපුරිසෙකවිවනතෙවිසතස්. කඛා සප්පව්වසව කඛා “ධාතුහි ණ්ණසණ්පෙණපතා කාරි තාහි හෙවුපස්” තාහිකිව්ව අනතතරසුතතවසවාසිකිව්විනා ඉව්වත්තම. කඛා “පරවෙහාපො ණ්ණ” හි යකාරසය වෙ හාපෙ කතෙ රූපං. කවිසංග්‍රහයේ එහි “කවි ධාතුච්ඡායාපව්වසා නා දිසව්වප්පතාදෙසලොපායමා වෙ” හි වනනමානෙ “අත්තනො පද්‍යහි පරයාපදතත” නති අත්තනොපදසය පරසයපදකරණ්ණෙව විසෙසො, ඉතයති වෙ ගමු භවිමිතිමසය වුතනනසෙන තෙවි තතතදිව්ව කතෙ රූපාහි “ගමිසසානොතා වෙච්ඡා වා සධ්වාසු” හි ධාතනතසය ව්‍යාදෙසොව විසෙසො කිවුද්‍යානරණ්ණ හෙව් වුතන මෙව.

445 පුබ්බරූපව

සංඛිතධාතුහි සප්පව්වසො පුබ්බරූපමාපජ්ජතො වා

වුබ්බතො, ඵලලතො, දමමතො, ලබ්බතො, සසානතො, දිස්සතො.
වාහි කිමසං? දමසතො

“පුබ්බරූපව” කිමත්ථිදො, සංඛිතධාතුහි සප්පව්වසො පුබ්බ රූපමාපජ්ජතෙ විසප්පතාහි සුපතත්තං. විපදමිදො ධාතුග්‍රහණ්ණව සග්‍රහණ්ණව වාග්‍රහණ්ණව වුතනතෙ අපොච්ඡා ව විග්‍රහණො ව පුච්ඡෙඤ්ඤාසෙකව, වග්‍රහණ්ණං වාග්‍රහණ්ණසුකඛිතත්තං.

වුබ්බතනසෙන දී උද්‍යානරත්න, තත්ව වුබ්බතෙහි වුබ්බ වුබ්බ හෙතිමසය වුතනනසෙන අත්තනොපදපඨමපුරිසෙකවිවනතෙ විසතතිමස කතෙ සප්පව්වසෙ ව කතෙ අනතතරසුතනසය විස සුතනවසමිති උද්‍යානරත්න සප්පව්වසස පුබ්බරූපං. කඛා “කවි ධාතු ච්ඡායාපව්වසානං දිසව්වප්පතාදෙසලොපායමා වෙ” හි විකාරස උකාරස උකාරං කඛා තෙතෙව වා “ධාතො ව විසඤ්ඤා හො” හි එහි වග්‍රහණ්ණව වා පුබ්බධාතරසය ලොපං කඛා “භවතුත්තාතමනතානං දෙ වෙ” හි වුතනමානෙ “වෙ ඵකාරෙ” හි වතුත්තස ඵකාරසය ධකාරං කඛා තෙතෙව නිතෙ රූපං. ඵලල තෙහි ඵල කිප්පතතිමසිතිමස රූපං. දමමතෙහි දමු දමතෙහි මස රූපං. ලබ්බතෙහි ලභ ලාභනතිමස රූපං. සසානතෙහි සසන පුජස්. සස සාමතෙහි විනතම ඤාදතරස රූපං. දිස්ස තෙහි දිස පෙකවිතෙතිමස රූපං.

446 සථා කතානි ව

සථා භාවකමෙමසු සප්පව්වසසාදෙසො හොති, තථා කතානි ව සප්පව්වසසාදෙසො කතානබ්බො.

වුජ්ඣති, විජ්ඣති, මඤ්ඤති, භිබ්බති

“සථා කතානි ව.” කිමත්ථිදො, සථා හෙව් භාවකමෙමසු සප්ප ව්වසසාදෙසො හොති, තථා කතානිවි හොතිහි සුපතත්තං.

තිපදපිදං, වග්ගානන්ධං, වුත්ථානාකාරානුකම්බනාති, සග්ගානන්ධං
වච්ඡායකාරවකාරානන්ධං, පුබ්බරූපානන්ධං, වග්ගානන්ධං,
අයෝ, පුට්ඨෙකුසෙසං.

වුත්ථානීති වුට්ඨං බොධනෙතිවස්ස වුත්ථානසෙසං, නෑදිතං වග්ගානං,
නසංකුප්පං, කම්බං "වග්ගානානා පච්චුසංකෙත" ති වග්ගානානපා
විවිධෙ කම්බං, තෙකම්බං, තිපදපිදං, වුත්ථානසෙසං, අනුමි ජනනං,
පරස්සපදං, කම්බං "කතාරි පරස්සපද" නති පරස්සපදං,
කම්බං, තසාපානිසම්පසංකෙත වුත්ථානසෙසං, පඨිපුරිසෙකවිත
තිවිභවති, කම්බං, ඉදං, වුට්ඨානීතිවිට "දිව්වාදිතො, යො" ති සප්පච්ඡං,
කම්බං, තස්ස ව "භාවකමෙවසු යො, තස්ස වච්ඡායකාරවකා
රගතා සංඛාතානස්ස; පුබ්බරූපං වෙ" ති වග්ගානානෙ ඉට්ඨා
බාධනෙතන සහ වච්ඡායං, කම්බං "පරවෙතාචො ධාතෙ" ති
වග්ගානානෙ "වග්ගානං, පාසායොසානං, තතිපදපිදං" ති වෙභාස
කතෙ තෙතමෙති නිතෙ රූපං, වුත්ථානීති වුට්ඨං වච්ඡායකාරවස්ස
රූපං, මඤ්ඤානීති මන ඤානෙතිවස්ස රූපං, පුබ්බරූපීති පිටු
තනුසංකාතෙතිවස්ස වුත්ථානසෙසං තිවිභවති, කම්බං, සප්පච්ඡං
සම්බන්ධං, ඉට්ඨානං, බාධනෙතන සහ තස්ස වකාරං, කම්බං, වුත්ථාන
සෙසං, වෙභාසවිට, කම්බං, "දෙ ධස්ස වෙ" ති ඵලං වච්ඡායකාරවකා
රවස්සං, බකාරවස්සෙ කතෙ රූපං.

447. භූමාදිගතා අ

භූ ඉට්ඨවිට්ඨාදිගතා බාහුගණිගතා අප්පච්ඡං, ගතාති
කතාති

සම්බන්ධං, පඨිති, පඨිති, පඨිති, පඨිති

"භූමාදිගතා අ." කම්බන්ධං, භූ ඉට්ඨවිට්ඨාදිගතා බාහුගණිගතා
අප්පච්ඡං, ගතාති කතාති කම්බන්ධං, පිපදපිදං, කතා
තිග්ගානන්ධං, වුත්ථානානන්ධං, අයෝ, ව ච්ඡායකාරව පුට්ඨෙකුසෙසං.

පඨිතිගතාදිති උද්ගතං, තති ව පඨිතිති භූ සංකාතෙතිවස්ස
වුත්ථානසෙසං තිවිභවති, කම්බං, අනාගතපුත්තං, පිපදපිදං, බාහු
ගතා අප්පච්ඡං, කම්බං "අසංකොපනස්ස වුට්ඨාකාරිතෙ" ති වග්ගා
නානෙ "අප්පච්ඡං වා" ති බාධනානස්ස වුට්ඨං, කම්බං "භූ අව
සරෙ" ති භික්ඛාසං, අවසරෙකෙ කතෙ රූපං, පඨිතිති පඨි
බන්ධං, වාචාසං, තිවස්ස, රූපං, පඨිතිති පඨි පාසං, තිවස්ස
රූපං, පඨිතිති පි පසං, තිවස්ස රූපං, ඵලං ව "භූ අව සරෙ" ති
වග්ගානානෙ "ඵ අසං" ති අප්පච්ඡං, වුට්ඨං.

448 රූමාදිගතා නිග්ගානිගතා

රූමා ඉට්ඨවිට්ඨාදිගතා බාහුගණිගතා අප්පච්ඡං, ගතාති
කතාති, පුබ්බරූපීති, පුබ්බරූපීති, ව ගතාති

රූමාති, උද්ගතා, පිපදපිදං

වසරුගහගණන ඉ ඊ ඊ ඔ ඉබෙව්වන පව්වසා හොඟති
නිගහනිතපුබ්බව

රුකිනි—රුකිනි, පුරමහති—පුරමහති.

“රුකිනිතො නිගහනිතපුබ්බව” කිමත්මිදං, රුකි ඉබෙව්වමාදි
තො ධාතුගණනො අප්පච්චයො හොති සත්තාරි, නිගාහිතං පුබ්බව
හුඤ්ඤා ආගමො හොතිති සද්‍යපනත්ථං. චතුස්සදම්මිදං. සත්තාරිගහග
ණව අගහගණව වත්තතො, වගහගණං දුතියස්සවපිණ්ඩනත්ථං,
අභ්‍යෝ ව පිග්ගාහො ව සුච්ඡෙද්දසෙකව ඉධ ව නිගහනිතනති
වත්තතො “සෙසහො ලොපං ගපිපි” ති වත්තමානෙ “සබ්බො
සමාපුරුසොපසංගානිපාතාදිති චෙ” ති විගහතිලොපං කඤ්ඤා වා :
“කපි ලොප” නති වත්තමානෙ “බාජතෙ වා” ති නිගහනිතලො
පං කඤ්ඤා වා ඊවං වුත්තනති දද්ධිබ්බං. “නිගහනිතං චෙ” ති
සතිපි නිගහනිතාගමෙ නිව්වපිබානත්ථං ඉධ නිගහනිතගහගණ
කතං.

රුකිනිතොදිති උද්ගරණති, තත්ථ ව රුකිනිති රුකි ආවරණෙති
මස්ස ලබ්බිධාතුසංඝාදිස්ස වුත්තනසෙන තිවිභතති. කඤ්ඤා “සථා
සත්තාරි ව, භව්වාදිතො අ” ඉත්තාතිතිවිච්ඡිනා අප්පච්චයං. කඤ්ඤා
නිගහනිතං පුබ්බව කඤ්ඤා තස්ස “අං බාජතෙ නිගහනිත” නති
වත්තමානෙ “වගහනතං වා වගහන” ති වගහනතං කඤ්ඤා තෙන
බෙබ්බ නිගෙ රූපං පිඤ්ඤාති පිඤ්ඤා චෙධාකරණෙතිමස්ස රූපං
තිඤ්ඤාති තිද විදරණෙතිමස්ස රූපං.

419 දිවාදිතො රසා.

දිවු ඉබෙව්වමාදිතො ධාතුගණනො අප්පච්චයො හොති
සත්තාරි

දිබ්බති, සිබ්බති, පුජකති, විජකති, බුජකති

“දිවාදිතො රසා” කිමත්මිදං, දිවාදිතො ධාතුගණනො අප්ප
ච්චයො හොති සත්තාරිති සද්‍යපනත්ථං. විපදම්මිදං. සත්තාරිගහගණ
මිඤ්ඤාචරතො, අභ්‍යෝ ව පිග්ගාහො ව සුච්ඡෙද්දසෙකව.

දිබ්බතිතොදිති උද්ගරණති, තත්ථ ව දිබ්බතිති දිවු කිලාපිජි
ති. සාමොපාරජ්ජතිප්පිතිමොදමදසුපිතකානතිගතිපුතිමස්ස වුත්ත
නසෙන තිවිභතති. කඤ්ඤා “සථා සත්තාරි චෙ” ති වත්තමානෙ
ඉච්ඡිනා අප්පච්චයං. කඤ්ඤා “භාවකමමසු රසා, තස්ස වචනා
සකාරවකාරතං සමාචරතස්ස, පුබ්බරූපං චෙ” ති වත්තමානෙ
“සථා සත්තාරි චෙ” ති ධාතුවෙනතන සහ සකාරස්ස වකාරං කඤ්ඤා
තස්ස වුත්තනසෙන විභාවං කඤ්ඤා වකාරවසස්ස බකාරවසව
කඤ්ඤා තෙනබෙබ්බ නිගෙ රූපං. පිබ්බතිති පිවු තනාතුසත්තොනෙ
තිමස්ස රූපං. පුජකතිති පුධ සමපහරෙතිමස්ස රූපං. විජකතිති
විධ විභාගෙතිමස්ස රූපං. බුජකතිති බුධ බොධනෙතිමස්ස රූපං.

450 සොදිතො ණ්ණඋණ ව

සු ඉවෙව්වාදිතො ඛාතුගණතො ණ්ණඋණ ඉවෙව්වත
සව්වසා හොති කතායි.

අභිසුරණිති—අභිසුරණිති, සංවුරණිති—සංවුරණිති, ආවුරණි
ති—ආවුරණිති, පාසුරණිති—පාසුරණිති

“සොදිතො ණ්ණඋණ ව” කීමැස්සිද, සු ඉවෙව්වාදිතො
ඛාතුගණතො ණ්ණඋණ ඉවෙව්වත පව්වසා හොති කතායි
සදාපකස්ස. තිපදවිද. * කතාපිග්ගාසණමිසානුවර්තතෙ, අසො
ව විග්ගාහො ව සුචිකෙද්දෙසෙව වග්ගාසණං පව්වසකතරං සච්චි
ණෙති

අභිසුරණිතිතදිති උදහරණයි, තස්ස ව අභිසුරණිතිති අභි
සුරණිසස සු අභිසසපෙ පු සවණෙති මිනනමඤ්ඤතරස්ස ලබ්බාතු
සඤ්ඤදිස්ස චුත්තතසෙන තිපිගායා කඛා “යථා කතාරි වෙ” තා
සිකිච්චිතො ණ්ණඋණ වස්ස කඛා “අසංසොගගස්ස වුචි කාරි
තෙ” ති අභිකිච්ච “අඤ්ඤපු වා” ති එස වග්ගාසණෙන ඤාපවි
සකතස්ස වුචිමිති කතෙ රූපං. පුර්ණිති තස්සෙව ඛාතුස්ස ණ්ණ
විවෙස කතෙ රූපං. සංවුරණිතිති සංවුරණිසස වු සංවරණෙතිමිසස
ණ්ණපව්වෙස කතෙ රූපං. සංවුරණිති තස්සෙව ඛාතුස්ස ණ්ණපව්ව
ෙස කතෙ රූපං. ආවුරණිතිති එස උපසංගොව විසෙසො පා
සුරණිති පසුඛිසස අප පාසුරණිතිමිසස චුත්තතසෙන තිපිග
තා කඛා ඉටිතා උණපව්වෙස කතෙ රූපං

451. කිසාදිතො හා

කි ඉවෙව්වාදිතො ඛාතුගණතො හාසාසිංසො හොති
කතායි

කිණිති, ජිහාති, වුණිති, පුහාති, පුණිති, පුණිති

“කිසාදිතො හා” කීමැස්සිද, කි ඉවෙව්වාදිතො ඛාතුගණ
තො හාසාසිංසො හොති කතායි සදාපකස්ස. කතාපිග්ගාසණ
මිසානුවර්තතෙ, අසො ව විග්ගාහො ව සුචිකෙද්දෙසෙව

කිණිතිතදිති උදහරණයි, තස්ස ව කිණිතිති කි අභිච්චිතිම
සෙදිමිසස ලබ්බාතුසඤ්ඤදිස්ස චුත්තතසෙන වග්ගාසණපරස්ස
පදපඨමිසුරිසෙකවිවසතිවිලතා. කඛා “යථා කතාරි වෙ” තා
සිකිච්චිතො හාසාසිංසො කතෙ “කිවාදිවුණ්ණිකාරිතං දිසරස්සා
පව්වෙසපු වා” ති ආදිසරස්ස රසෙස කතෙ කිවාදිවුණ්ණිකාරිතස්ස
ණ්ණකාරෙ කතෙ රූපං. ජිහාතිති ජි ජසෙසිමිසස රූපං. වුණිතිති
වු ඛිඛිසෙසිමිසස රූපං. පුහාතිති පු කවිසෙසිමිසස රූපං. පුණි
තිති පු ජෙද්දෙසිමිසස රූපං. පුණිතිති පු පවිසෙසිමිසස රූපං.

452 ගතාදිතො සාණා

ගත ඉවෙව්වාදිතො ඛාතුගණතො සාණා ඉවෙව්වත

පව්වසා හොඟනි කතනයි

සෙසසනි—ගණනානි.

“ගහාදිතො පා ශ්‍යා.” කිමසම්ඳං, ගහ ඉවෙව්වමාදිතො ධාතු ගණතො පසණකා ඉවෙව්වතෙ පව්වසා හොඟනි කතනරිති ස්‍යප තත්ථ. විපදමිදං කතනරිග්ගහණමිතානුවර්තතෙන, අසො ව විග්ගහො ව සුච්ඡෙදකයෙකව.

සෙසසනිතදිති උදහරණති, තත්ථ ව සෙසසනිති ගහ උපාදු තෙතිමසා ලබ්බාතුසංඤ්ඤාදිසා වුත්තතයෙන තිවිගහනිං කථා “සථා කතනරි වෙ” ති වත්තමාගෙ ඉමිනා පසපව්වයෙ කතෙ “ගහසා සෙ පො” ති ගහසා සෙආදෙයෙ කතෙ රූපං. ගණනා නිති තසෙව ධාතුසා වුත්තතයෙන සිපපව්වයෙ කතෙ ඉමිනා ශ්‍යාපාඨයෙ කතෙ “ගහසා සෙ පො” ති වත්තමාගෙ “ගලොපො ශ්‍යාමහි” ති ධාතුවහසා ගතාරසා ලොපෙ කතෙ රූපං.

453. නනාදිගතා ඔසිති

නනු ඉවෙව්වමාදිගතා ධාතුගණතො ඔසිරි ඉවෙව්වතෙ පව්වසා හොඟනි කතනයි

නගනානි, නගනානි, කණනි, කණනි, කසිරිති, කසිරිති.

“නනාදිතො ඔසිරි” කිමසම්ඳං, නනු ඉවෙව්වමාදිතො ධාතු ගණතො ඔසිරි ඉවෙව්වතෙ පව්වසා හොඟනි කතනරිති ස්‍යප තත්ථ. විපදමිදං. කතනරිග්ගහණමිතානුවර්තතෙන, අසො ව විග්ගහො ව සුච්ඡෙදකයෙකව.

කතොතිතදිති උදහරණති, තත්ථ ව තතොතිති නනු විත්තා රෙතිමසා ලබ්බාතුසංඤ්ඤාදිසා වුත්තතයෙන තිපපව්වයෙ කතෙ “සථා කතනරි වෙ” ති වත්තමාගෙ ඉමිනා ඔපව්වයෙ කතෙ, රූපං. තතොතිති එත්ථ “ආණ්ඩාසිඤ්චුත්තකාල පච්චි” ති ඔපව්ව පුරිසෙකවිචතකරණවෙව්ව විසෙසො. කතෙති කතෙතිති එත්ථ කර කරණනි ධාතුවත්තවෙව්ව විසෙසො කසිරිතිති එත්ථ පිරප්පව්ව යොව්ව විසෙසො කසිරිතිති එත්ථ “අකාරෙ දිසා හිවිවෙසු” ති දිසකරණවෙව්ව විසෙසො.

454. වුත්තදිගතා රණණසා

වුත්ත ඉවෙව්වමාදිගතා ධාතුගණතො රණණසා ඉවෙව්වතෙ පව්වසා හොඟනි කතනයි, කාසිනසඤ්ඤා ව.

රවාරණි—රවාරණි; විරතනි—විතනසනි; මරතනි—විතනසනි

“වුත්තදිතො රණණසා.” කිමසම්ඳං, වුත්ත ඉවෙව්වමාදිගතා ධාතු ගණතො රණණසා ඉවෙව්වතෙ පව්වසා හොඟනි කතනරි, කාසින සඤ්ඤා වාති ස්‍යප තත්ථ. විපදමිදං. විරතනසනිකවිසෙසෙ කාරි තනත්තරිතානුවර්තතෙන කතනරිග්ගහණමි, අසො ව විග්ගහො ව සුච්ඡෙදකයෙකව.

රවාරණිතදිති උදහරණති, තත්ථ ව රවාරණිති වුත්ත රි ඉවෙව්වතෙ ලබ්බාතුසංඤ්ඤාදිසා වුත්තතයෙන තිවිගහනිං කථා

"බාහුති ඡන්දසඤ්ජෙසඤ්ජසා සාරිතාති හෙතිසේ; සථා සත්තරි වෙ" ති ව්‍යාකෘතන ඉතිහා ඡන්දසඤ්ජෙසා සථා තස්ස ව සාරිතසඤ්ජෙසා සථා "සාරිතාතං ඡන්ද ලොප" ති ඡන්දොපං සථා "අසංයොගනතස්ස වුති සාරිතෙ" ති අදිසරස්ස වුති සථා හෙතෙසිටි තිහෙ රූපං. ඉතරං ඡන්දසඤ්ජෙසවසෙන වුතං. ඉත රුති වෙ විතත විතතාසමිතිමස්ස රූපාති. මහෙසාති මහතසතිති මාති මහත ගුණතසාසනෙතිමස්ස රූපාති.

455 අත්තනොපද්ධති භාෂෙ ව සමමිති

භාෂෙ ව සමමිති ව අත්තනොපද්ධති නොතති

උච්චතෙ, උච්චතෙත; ලබ්භතෙ, ලබ්භතෙත, මජ්ඣතෙ, මජ්ඣතෙත; සුඤ්ඤතෙ, සුඤ්ඤතෙත, සංසාරතෙ, සංසාරතෙත

"අත්තනොපද්ධති භාෂෙ ව සමමිති" තිමසරිද, අත්තනො පද්ධති භාෂාති භාෂෙ ව සමමිති වාති සුපතතං. වතුපදමිදං. අත්තං ව විග්ගහො ව සුච්ඤ්ඤසංඝෙ ව ඵලං ව භාෂෙතාමිසෙව ලො භවතපවතාදිසං ධාතියො, සමං තාම "සං සමෙති තා. සමම" ති වුතං.

උච්චතෙතදිති උද්භරණි, තත් ව උච්චතෙති උච්ච විසඟිසං වාචාසමිතිමස්ස "භුවාදෙසා ධාතවො" ති ලබ්භාදසඤ්ජෙස "ධා තුස්සගොතා ලොපා හෙතසරස්ස" ති ලුභතානුබ්භිසං "ධාතු ලිඛෙති සර්පවිසා" ති අනෙකසඤ්ජෙසසංඝෙ "ව්‍යාකෘතා ති අත්තතිසමිතිමහෙසඤ්ජෙසසංඝෙ" ති තදිත. ව්‍යාකෘත සඤ්ජෙස සථා වුතතතසෙන ව්‍යාකෘතසඤ්ජෙස සථා හෙතෙස ඵලසමිතිසංඝෙ "අථ සුඛාති විග්ගහිතං ජ සරස්සපද්ධති" ති ව්‍යා මාතෙ "සර්ගතනොපද්ධති" ති විග්ගහිතං සර්ගං ජනනං අත්තනොපද්ධසඤ්ජෙස සථා ඉතිහා අත්තනොපද්ධ සථා තස්ස සංඝසමිතිසංඝෙ "වෙ වෙ ඵලමිතිමසමිතිසංඝෙ" ති සමිති සුරිසසඤ්ජෙස සථා "තාමිති සමුප්පාතෙති ධුලාචිකරණෙ සමි මො" ති සමිතිසුරිසං සථා තස්සාසාධිසමිතිසංඝෙ "ඵලමිති ව්‍යා කෙති ඵලමිති" ති ඵලමිතිසංඝෙ "සමිතිසංඝෙ" ති සමිතිසංඝෙ "ධාතුති ඡන්දසඤ්ජෙසා සාරිතාති හෙතිසේ" ති ව්‍යාකෘතෙ "භා ව සමමිතිසංඝෙ" ති සමමිතිසංඝෙ. සථා වුතතතසෙන "තස්ස ව්‍යාකෘත සමාරවසාරතං සමාධිතතසංඝෙ" ති සමාරවසාරතං සම සමාර සංඝෙ ව්‍යාකෘත සථා "සර්ගමහාසංඝෙ" ති විග්ගහිතෙ හෙතෙස ඵලෙ රූපං. උච්චතෙති ඵලං ඵලමිතිමස වුතතතසෙන ඉතිහා හෙතිසංඝෙ සථා සමමිතිසංඝෙ සථා "භා ව සමමිතිසංඝෙ" ති සමමිතිසංඝෙ "තස්ස ව්‍යාකෘත සමාරවසාරතං සමාධිතතසංඝෙ" ති ව්‍යාකෘතෙ "සුඛරූපෙ" ති ධාතියෙතත සම සමාරස්ස සුඛරූපං සථා "දෙ ධස්ස වෙ" ති ඵලං ව්‍යාකෘතෙත සමාරස්ස වසාරං සථා හෙතෙස ඵලෙ රූපං. ඉතරං ඵලමිතිමස වුතතතසෙන ඉතිහා හෙතිසංඝෙ. ඉතරං ඵලමිතිමස ඵල සමමිතිමස: ඵල සංඝෙති.

විනාශම ඥානාභරණ රූපාති ඉතර්ගතී වෙ සුධ සම්ප්‍රසාරෙතිමය්‍ය රූපාති

456 කතනරි ව

කතනරි ව අත්තනොපද්‍යති හොනති

මඤ්ඤරහ, රිඛිඛරහ, සොඛරහ, ගසාභරහ, බුජ්ඣරහ, ජාසරහ

"කතනරි ව" කිමප්ඵදං, කතනරි ව අත්තනොපද්‍යති හොනති ක්‍යපනතං විපදම්ඤං අත්තනොපද්‍යාසනම්භාග්‍රවත්තනෙ, ව ග්‍රහණං තස්සාභුකම්භිකප්ඵං, තත් පටොපතං හෙය්‍යා වුත්තමෙව මඤ්ඤතෙතනදීති උද්ගරණති, තත් ව මඤ්ඤතෙති මන ඤ්ඤණිමය්‍ය අනග්ගාරපුත්තමධිකිව්විතො, අත්තනොපදං කම්‍යා වුත්තනසංගත "ද්වාදිතො යො" ති සප්පච්චයං කම්‍යා "යථා කතන රි වෙ" ති තස්ස චචග්‍රහාදිග්‍රහි කතෙ රූපං ග්‍රෙවිතෙති රූච දිතතිමිති රූච ග්‍රෙවිතෙති විනාශ ඥානාභරණ රූපං, එත් ව "ද්වාදිතො අ" ඉතාප්පච්චයකරණං "අසංයොගනාසය වුච්ඡි කාරිතො" ති වත්තමානෙ 'අඤ්ඤසුචා' ති වුච්ඡිකරණං විසෙ සො, සොඛරෙති සුච සොකම්මය්‍ය රූපං බුජ්ඣතෙති බුධ ඛොධරෙතිමය්‍ය රූපං ජ්‍යෙතෙති ජන ජනතෙ ජන පාතු භාවෙති විනාශ ඥානාභරණ වුත්තනසංගතීනා, අත්තනොපද පඨමපුරිසෙකච්චයතෙවිහගති. කම්‍යා පුත්තනසංගත සප්පච්චයං කම්‍යා "කම්‍යා ධාතුච්ඡිකතතිපච්චයානං දිශවිපරිතාදෙසලොපාගමා වෙ" ති ධාතුච්ඡිකතය්‍ය ලොපං කම්‍යා පුඛිසරණ දිශෙ කතෙ රූපං

457 ධාතුප්පච්චයෙති විභතතිමයො

ධාතුප්පච්චයෙති විභතතිමයො ධාතුප්පච්චයෙති විභතතිමයො හොනති

තිතිකම්‍යාති, ජිග්‍රහණි, විමංසති, නමාකං සමද්දම්ම අත්තන මාචරතිති සුද්දසති, පුත්තිකති කාරෙති පාරචති

"ධාතුප්පච්චයෙති විභතතිමයො" කිමප්ඵදං, ධාතුප්පච්චයෙති විභ තාකං තද්දතං විභතතිමයො අධාතුමයා සම්පතො ධාතුප්පච්චයාති උඛරවාහාරෙති "තිජග්‍රහණමානෙති ඛපසාචා, ආය නාමතො කතනප්පච්චයාද්වාරෙ, ඊජ්ජරවාහාරෙ, ධාතුප්පච්චයෙති භවප්පච්චයා කාරිතාති හෙය්‍යෙති, ධාතුප්පච්චයෙති නාමයො භවප්පච්චයා" ති වුත්තෙති ඛදිසච්චයෙති තද්දසො විභතතිමයො හොනති ක්‍යපනතං විපදම්ඤං අපොච්ච විග්‍රහණෙ පුච්ඡෙද්දසෙව ධාතුප්පච්චයෙති වා භිග්‍රහණි පච්චයා = ධාතුප්පච්චයා උද්ගරණති හෙය්‍යා වුත්තනසංගත.

458 කතනරි පටොපතං

කතනරි පටොපතං හොනති

කරණති, පටති, පඨති, ගට්ඨති

"කතනරි පටොපතං" කිමප්ඵදං, කතනරි කාරෙති පටොපතං හොනති ක්‍යපනතං විපදම්ඤං අපොච්ච විග්‍රහණෙ පුච්ඡෙද්දසෙව උද්ගරණති හෙය්‍යා වුත්තනසංගත.

සාධාරණතො; ව. තෙතෙවිත ආදිවර්ණනනති බ්‍රව්විත
තිරෙදරසා කතො;

අද්‍රැඪිති අ දුතෙතිමසා ලබ්ධිකාකුසංශ්‍යද්‍රැඪිතා වුත්තනසෙන තිපා
විවසෙ කතෙ ඉටිනා වෙතාවෙ ව කතෙ “පුබ්බොධිතොසො” ති
පුබ්බසා අබ්බාසසංශ්‍යද්‍රැඪිතා කතො තමෙව්‍යාසිතිව්‍ය “රසසා” ති,
පුබ්බසරසා රසසා කතෙ රූපං. ජනාතිති හා වාගෙතිමසා ලබ්
ධිකාකුසංශ්‍යද්‍රැඪිතා වුත්තනසෙන තිපාවිවසෙ කතෙ ඉටිනා වෙතාවෙ
කතෙ වුත්තනසෙන අබ්බාසසංශ්‍යද්‍රැඪිතා කතො “පුබ්බොධිතොසො” ති
විත්තව්‍යාගෙ “හසා රජ” ති අබ්බාසගතසා හසාරසා ජාදරස
කතෙ රූපං. වච්ඡන්තිති කපු පදවිසෙවිසෙතිමසා ලබ්ධිකා
කුසංශ්‍යද්‍රැඪිතා වුත්තනසෙන භිපාවිවසා කතො “කුච්ඡිතො අ” ඉත්ත
පාවිවසා කතො ඉටිනා වෙතාවෙ කතෙ වුත්තනසෙන අබ්බාස
සංශ්‍යද්‍රැඪිතා කතො “පුබ්බොධිතොසො” ති විත්තව්‍යාගෙ “කවග්ගාසා වච්
චග්ගා” ති අබ්බාසගතසා කවග්ගාසාවචග්ගා කතො “පුබ්බොධිතො
සො; අත්තසිවිවර්ණකරෙ වා” ති විත්තව්‍යාගෙ “තිග්ගතිතං
ච” ති අබ්බාසගතසා තිග්ගතිතාගෙ කතෙ රූපං. කම්පති
වලඪිති කිද්දකරණති, තස්ම ච වලඪිති වල කම්පතෙති කාකු
චිකතෙවිව විසෙසසා, සෙසං, තෙති, විත්තෙවිව

කඩා “බ්‍රාහ්මානිකත්වය පරිනාමය” නම් ධාතුසංඝාතය
කඩා “සරලාපය = පෙ = පතනි” යි ප්‍රබන්ධරසය ලෙස.
කඩා පරපරසය පතනිකාවු කඩා = නතරබි නිතෙ රූප.

462 රජයා

අබ්‍යාසය චිත්තවාහය සරසය රජයා පොති

අධාති, අද්ධති, ජනාති

“රජයා” ක්‍රියාත්මකය, අබ්‍යාසය චිත්තවාහය සරසය
රජයා පොති යි සද්ධාය. අබ්‍යාසයෙන් විතර්කයෙන්,
අපේ ව චිත්තයෙන් ව ප්‍රතිඥාදායකය. උද්ගරණය නිසා
විතර්කයෙන් ව

463 දුර්වලතාවය පරිනාමය

අබ්‍යාසයෙන් දුර්වලතාවය පරිනාමය පොති

විවිධය, ව්‍යුත්පන්න, ව්‍යුත්පන්න, අද්ධ

“දුර්වලතාවය පරිනාමය” ක්‍රියාත්මකය, අබ්‍යාසයෙන්
දුර්වලතාවය පරිනාමය පොති යි සද්ධාය. විවිධය.
අබ්‍යාසයෙන් විතර්කයෙන්, අපේ ව චිත්තයෙන් ව ප්‍රතිඥාදායකය.

විවිධතාවය උද්ගරණය, තනි ව විවිධතාවය විවිධ
සරණයෙන් ලබාදුන් අද්ධතාවය ප්‍රතිනිෂේධය පරිනාමය
සරසය පරිනාමය පරිනාමය පරිනාමය පරිනාමය. කඩා විතර්කයෙන්
විවිධතාවය පරිනාමය. කඩා “ප්‍රතිනිෂේධය” යි විතර්කයෙන්
ඉතිරි අබ්‍යාසයෙන් දුර්වලතාවය පරිනාමය. කඩා “අපේ
විවිධතාවය” යි විතර්කයෙන් “අපේ ව” යි විවිධතාවය
“පරිනාමය” යි විවිධතාවය “විවිධතාවය” යි විවිධතාවය
තනි පරිනාමය” යි විවිධතාවය කඩා විතර්කයෙන් නිතෙ රූප. ඉතිරි
නිසා විතර්කයෙන් ව

464 අබ්‍යාසය විවිධතාවය

අබ්‍යාසය චිත්තවාහය අබ්‍යාසය විවිධතාවය පොති

විවිධතාවය, විවිධතාවය, විවිධතාවය, විවිධතාවය, විවිධතාවය

“අබ්‍යාසය විවිධතාවය” ක්‍රියාත්මකය, අබ්‍යාසය විතර්කයෙන්
තනි ක්‍රියාත්මකය විවිධතාවය පොති යි සද්ධාය. විවිධතාවය.
අබ්‍යාසයෙන් විතර්කයෙන්, අපේ ව චිත්තයෙන් ව ප්‍රතිඥාදායකය.

උද්ගරණය නිසා විතර්කයෙන්, අබ්‍යාසයෙන්
නිසා ලබා දුන් අද්ධතාවය ප්‍රතිනිෂේධය පරිනාමය
පරිනාමය පරිනාමය පරිනාමය පරිනාමය. කඩා “අපේ ව” යි විතර්කයෙන්
තනි ක්‍රියාත්මකය විවිධතාවය පරිනාමය. කඩා “ප්‍රතිනිෂේධය” යි විතර්කයෙන්
ඉතිරි අබ්‍යාසයෙන් ක්‍රියාත්මකය විවිධතාවය තනි පරිනාමය

තසෙත “ නිගගතිතං වෙ ” ති නිගගතිතාගමං කථා නිගගතිතස්ස වග්ගතං කථා වෙනතෙබ්බ නිගෙ රූපං.

465 මානසිතාතං චක්කන්තං වා

මානසිත ඉද්ධිතෙසං ධාතුතං අබ්භාසගතාතං චිකාරතකා රහතං ලොති වා සමාසංවෘං

විමංසනී, තික්ඛනී

මාති කිමසං? වික්ඛනී

“මානසිතාතං චක්කන්තං වා” කිමසංඥිදං, මානසිත ඉද්ධි තෙසං ධාතුතං අබ්භාසගතාතං චිකාරතකාග්දෙසා හොතති වික පෙතාති සුපනස්සං තිපදමිදං අබ්භාසග්ගාග්ගමිතානුචිතා තෙ, අපොච්චි වග්ගතො ච සුචිකෙසුකොච්චි

උද්භරණීති හෙඨා වුත්තාතෙව වික්ඛනීති කිතරෙතාපතස නෙතිමස්ස ලබ්ධාතුසංඥාදිස්ස “තිරගුපකිතමානෙති ඛජසා වා” ති ජප්පවට්ඨං කථා වුත්තතසෙත ධාතාදිස්ස වෙභාවං කථා “ඛජනනගස්ස වො ජප්පවට්ඨෙසු වා” ති ධාතනගස්ස ඛජ නස්ස චිකාරං කථා ඉධ වාග්ගතෙතං අබ්භාසගතස්ස ධාතුස්ස තනනිකථා වුත්තතසෙත කවග්ගස්ස චිකාරං කථා නෙතබ්බං ජනථා වික්ඛිජ්ජප්පුතො “ධාතුප්පවට්ඨෙති විගතස්සො” ති විග තතුප්පතීංති කතෙ රූපං.

466. හස්ස රජා

හසාරස්ස අබ්භාසෙ චිත්තමානස්ස රජා ලොති

ජලාති, ජුඛනී, ජුලොති, ජකාර

“හස්ස රජ” කිමසංඥිදං, අබ්භාසෙ චිත්තමානස්ස හසාරස්ස ජදෙසො හොතිති සුපනස්සං විපදමිදං අබ්භාසග්ගාග්ගමිතානුචිතාතෙ, අපොච්චි වග්ගතො ච සුචිකෙසුකොච්චි

ජකාතිතදීති උද්භරණීති, තස්ස ච ජකාතිතිදං හෙඨා වුත්ත තෙව ජුඛනීති හු දායාදගතවෘපදනෙසුතිමස්ස ලබ්ධාතු සංඥාදිස්ස වුත්තතසෙත චිත්තමානපරස්සපදපඨිපිපුරිසෙකවච නතිවිගතතිං කථා “අච්චාදිතො අ ඉග්ගප්පවට්ඨං කථා “කච්චාදි වග්ගතෙතිකස්සග්ගතං වෙභාවො” ති වග්ගතං කථා වුත්තතසෙත ජුඛිස්ස අබ්භාසසංඥා කථා “පුරෙච්චාබ්භාසො” ති චිත්තමානෙ ද්විතා හසාරස්ස ජකාරං කථා “ආලපතෙ සි ගසෙඤ්ඤ” ති අධි කථා “ද්විජ්ජප්පුතො” ති ධාතනගස්ස උච්චණ්ඤා ලප ඤ්ඤා කථා “ධොලාතපිපුපා සරෙ වා” ති චිත්තමානෙ “සවකාර වෙ” ති ලස්ස චිකාරං කථා නෙතෙතං තිගෙ රූපං ජුඛනීති ති “ලොපවෙතනිකාග්ග” ති අප්පාදගස්ස ලොපො ච “අසං සොග්ගාස්ස පිටි කාපිතෙ” ති අධිකථා “අපෙඤ්ඤා වා” ති දිවිකර ජ ච වසෙසො ජකාරෙති පර පරෙඤ්ඤිමස්ස ලබ්ධාතුප්පාදාදිස්ස පිතකතසෙත පෙතිකාපරස්සපදපඨිපිපුරිසෙකවචනඅවිගතතිං කථා පිතකතසෙත ආදිච්චණ්ඤා වග්ගතං කථා ජුඛිස්ස අබ්භා සංඥා කථා “පුරෙච්චාබ්භාසො” ති චිත්තමානෙ ද්විතා හසා

රසය ජසාරය කඩා “අසංකොතනතස පුට්ඨි කාරිතෙ” හි වහන මාතෙ “අඤ්ඤාසු වා” හි වුඛි කඩා තෙතබෙබ්බි නිතෙ රූපං.

467. අනුකස්සිවණ්ණකාරෙ වා.

අබ්භාසස්ස අනුකස්ස ඉමණෙණි හොති අකාරෙ වා සථා සබ්බාං.

පීඨවජ්ඣති, පිචාසති, විමංසති, ජීසවජ්ඣති, බිඳුව, දඩාති වාති කිමදං? වුභුසති

“අනුකස්සිවණ්ණකාරෙ වා.” කිමදංමිදං, අබ්භාසනතස ඉම ඤෙණි ව අකාරෙ ව හොති විකප්පෙතාති සදුපනත්ථං. තිපදමිදං අබ්භාසගතකණ්ඨිකාදුවතතතෙ, අඤ්ඤා ව විග්ගහො ව සුච්ඤ්ඤාසෙකව උද්ගරණ්ඨි හෙඨා වුග්ගාතෙව

468. නිග්ගතිතච

අබ්භාසස්ස අතො නිග්ගතිතාගමො හොති වා

වඛකමති, වච්චති, ජසකමති

වාති කිමදං? පිචාසති, දද්දලලති

“නිග්ගතිතච” කිමදංමිදං, අබ්භාසනො නිග්ගතිතාගමො හොති විකප්පෙතාති සදුපනත්ථං. විපදමිදං අබ්භාසනාගණ්ඨි වාග්ගාගණ්ඨිවුග්ගාතෙ, වග්ගාගණ්ඨි අනුග්ගාගණ්ඨිවුග්ගාතෙ, තත්ථ පසොජනං හෙඨා වුග්ගාතෙව

වඛකමතිතදිති උද්ගරණ්ඨි, තත්ථ ව වඛකමතිති* හෙඨා වුග්ගාතෙව වච්චතිති වල කමපනෙතිමස උබ්බාදාසඤ්ඤාදිස්ස වුග්ගාතසෙන වහනමානපරස්සපදපඨමපුරිසෙකවචනතිභිහතති. කඩා “භූවාදිතො අ” ඉත්තාප්පවසං කඩා වුග්ගාතසෙනාදිවණ්ණස්ස වෙතාවං කඩා “පුබ්බොබ්භාසො, අනුකස්සිවණ්ණකාරෙ වා” හි වහනමාතෙ ඉමිතා අබ්භාසනො නිග්ගතිතාගමං කඩා වුග්ගාතසෙන වග්ගාතං කඩා තෙතබෙබ්බි නිතෙ රූපං කිවුද්ගරණ්ඨි හෙඨා වුග්ගාතෙව

469. තතො පාමානාතං වාමං සෙසු

තතො අබ්භාසනො පාමානාතං ධාතුතං වාමං ඉබ්බෙතො ආදෙසා හොති සප්පවමසෙ පරෙති සදුපනත්ථං. වතුපදමිදං. අබ්භාසනාගණ්ඨි භිකානුවතතතෙ, අඤ්ඤා ව විග්ගහො ව සුච්ඤ්ඤාසෙකව

පිචාසති, විමංසති

“තතො පාමානාතං වාමං සෙසු.” කිමදංමිදං, තතො අබ්භාසනො පරිතං පාමානාතං ධාතුතං වාමං ඉබ්බෙතො ආදෙසා හොති සප්පවමසෙ පරෙති සදුපනත්ථං. වතුපදමිදං. අබ්භාසනාගණ්ඨි භිකානුවතතතෙ, අඤ්ඤා ව විග්ගහො ව සුච්ඤ්ඤාසෙකව

සෙති වහනබෙබ්බි ඵලමකඩා ඔහුවචනතිභෙදෙසා “තිර්ගුපකිත මාතෙති ඔජ්ජා වා; ගුරුකසගරප්පපාදිති තුට්ඨිච්ඡෙත්ථිසු වෙ” හි සුග්ගාතසෙ විනිතසප්පවමසතාවච්ඡාද්දපනත්ථං. ඵලමකඩ වා

විතාබේධි බහුවචනකීදෙසා වචනවිපලාසවසෙන සුඡතෙ
වෘත්ති ස්‍රාවණනිවේදි දර්ශනං උද්‍යතරණනි හෙතා වූතතානෙව

470 ධා තිදේශා

ධා ඉදෙවනසස ධාතුසස තිදාදෙසා හෙතා වා

තිශ්ඨති, තිශ්ඨතු, තිශ්ඨසා, තිශ්ඨසා

වෘත්ති කිමසං? ධාති

“ධා තිදේශා” කිමත්ථිදං, ධා ඉදෙවනසස ධාතුසස තිදාදෙසා හෙතා විකප්පනාති ස්‍රාවණනි විපදම්ථං වාග්‍යගණ මිභානුචිතතතෙ, අපේඨා සුච්ඡෙද්‍යාසෙනෙව

තිශ්ඨතිතදීති උද්‍යතරණනි, තත්ථ ච තිශ්ඨතිති ධා ගතීතිවූතති මහිතිමසස ලබ්ධාතුසස ස්‍රාවණනි වූතතතසෙන වූතතමානපරසස පදපඨමපුරිසෙකච්චනතිවිගතත්. කතා ඉමිතා ධාතුසස තිදාදෙසෙ කතෙ රූපං ඉතර්ථ තසෙව ධාතුසස වූතතතසෙන සතනමිපරසසපදපඨමපුරිසෙකච්චනබහුවචනථසාථසංචිතතති යො කතා ඉමිතා ධාතුසස තිදාදෙසං කතා සරලප්‍රාප්තකතිතාචා දිවිති කතෙ රූපාති. කිමුද්‍යතරණං සුච්ඡෙද්‍යාසෙනෙව

471 පා පිබො

පා ඉදෙවනසස ධාතුසස පිබාදෙසා හෙතා වා

පිබති, පිබතු, පිබසා, පිබසා

වෘත්ති කිමසං? පාති

“පා පිබො” කිමත්ථිදං, පා ඉදෙවනසස ධාතුසස පිබාදෙසා හෙතා විකප්පනාති ස්‍රාවණනි විපදම්ථං වාග්‍යගණ මිභානුචිතතතෙ, අපේඨා සුච්ඡෙද්‍යාසෙනෙව

පිබතිතදීති උද්‍යතරණනි, තත්ථ ච පිබතිති පා පානෙතිමසස ලබ්ධාතුසස ස්‍රාවණනි වූතතතසෙන වූතතමානපරසසපදපඨමපුරිසෙකච්චනතිවිගතත්. කතා “අනගස්සිවණණාකාතෙ වා” ති වූතතමානෙ ඉමිතා ධාතුසස පිබාදෙසං කතා තෙතබේධි නිතෙ රූපං ඉතර්ථ තසානුයොගෙන සුච්ඡෙද්‍යාසෙනෙව කිමුද්‍යතරණනි සුච්ඡෙද්‍යාසෙනෙව

472. ස්‍රාස ජාපනතා

ස්‍රා ඉදෙවනසස ධාතුසස ජාපනතා ඉදෙවනෙ අදෙසා හෙතා වා

ජාපනති, ජාපනසා, ජාපිතා, ජාපසා, නාසති

වෘත්ති කිමසං? පිඤ්ඤාසති

“ස්‍රාස ජාපනතා” කිමත්ථිදං, ස්‍රා ඉදෙවනසස ධාතුසස ජාපනතා ඉදෙවනෙ අදෙසා හෙතා විකප්පනාති ස්‍රාවණනි විපදම්ථං වාග්‍යගණ මිභානුචිතතතෙ, අපේඨා ච විග්‍යානො ච සුච්ඡෙද්‍යාසෙනෙව.

ජාපනතිතදීති උද්‍යතරණනි, තත්ථ ච ජාපනතිති ස්‍රා අවබෝධ තෙතිමසස වූතතතසෙන වූතතමානපරසසපදපඨමපුරිසෙක

වචනනිවේදනය. කවු, “සථා කතාර් වෙ” ති වචනමාතෙ “කියා දිනො නා” ති නාපාවටස. කවු, “අනාසිවනිකාගෙ වා” ති වචනමාතෙ ඉමිනා බාතුස ජදෙසෙ කතෙ රූපං ජනෙකති තසෙසව බාතුස වුත්තතසෙන සත්තපිපරසසපදපඨමිපුරිසෙක වචනනිවේදනය. කවු, වුත්තතසෙන නාපාවටස. කවු, ඉමිනා බාතුස ජදෙස. කවු, සරලොපපකතිභාවාදිවති කතෙ රූපං ජනිතාති තසෙසව බාතුස වුත්තතසෙන එසාවිතනි. කවු, නාපාවටස. ව කවු, “ජරමගන. ජිප්පිසාමිසක වා” ති වචන මාතෙ “එසාස ඤානො ඉසාඤා වා” ති එසාස ඉසාදෙස. කවු, සරලොපපකතිභාවාදි. කවු, ඉමිනා බාතුස ජදෙසෙ කතෙ රූපං ජදෙසාති තසෙසව බාතුස වුත්තතසෙන එසාවිත නි. කවු, නාපාවටස. කවු, “එසාස ඤානො ඉසාඤා වා” ති එසාස ඤාදෙස. කවු, ඉමිනා බාතුස ජංආදෙස. කවු, “ජරම ගන. ජිප්පිසාමිසක වා එසාස ඤානො ඉසාඤා වා” ති වචන මාතෙ “නාස ලොපො සකාරගත’ නති නාපාවටසෙ ලොපං කවු, “අං බැජනෙ නිගාහිත’ නති වචනමාතෙ “වග්ගනාං වා වග්ගො” ති නිගාහිතස වග්ගනාදිමති කතෙ රූපං නාස තිති තසෙසව බාතුස වුත්තතසෙන වචනමාතසරසසපදපඨමිපුරි සෙකවචනනිවේදනය. කවු, නාපාවටස. කවු, ඉමිනා බාතුස ජාදෙස. කවු, වුත්තතසෙන “නාස ලොපො සකාරගත’ නති නාපාවටසෙ සකාරදෙස කතෙ රූපං

473 දිසස පසසදිසසදකවා වා

දිස ඉච්චිතස බාතුස පසසදිසසදකවා ඉච්චිතෙ ආදෙසා භොගති වා

පසසති, දිසසති, දකවති අදදකති

වාති කිමසිං? අදදස

“දිසස පසසදිසසදකවා වා” කිමසිමිදා, දිසස බාතුස , පසසදිසසදකවා ඉච්චිතෙ ආදෙසා භොගති විකපෙතනාති ඤාප නති. තිපදමිදා. අතො ව විගාහො ව සුචිඤ්ඤාදෙසව

පසසතිතෘදිති උද්ගරණති, තත් ව පසසති දිසසති දකවතිති මෙසං දිස පෙකතිකෙතිමස ලබිබාතුසඤ්ඤාදිස වුත්තතසෙන වචනමාතසරසසපදපඨමිපුරිසෙකවචනනිවේදනය. කවු, ඉමිනා බාතුස පසසදිසසදකවාදෙස කතෙ රූපාති අදදකති තසෙසව බාතුස වුත්තතසෙන සිකතාතිපරසසපදපඨමිපුරිසෙකවචන ආවිතනති. කවු, ඉමිනා බාතුස දකවාදෙස. කවු, “කිචි බාතු විතතිපාවටසානං දිසපිපරිතාදෙසලොපාගමා වෙ” ති වචනමා තෙ “අකාරගමො සිකතතතජ්ඣනනිකාලාතිපතතිසු” ති බාතා දිමති අකාරගමං කවු, “පරමෙභාවො ථාතො’ ති අකාරසස චෙභාවං කවු, “සරලොපො = චෙ = පකති” ති සරලොපං කවු, තෙතෙව පකතිභාවෙ සමිපග්ගො, තෙතෙව පකතිගාගණපාත්ත

තතා* “කවිදිමඤ්චුත්තරතං. දීඝරසාප්පව්වසෙසු වා” ති අනත සරසා රසාං කථා නෙතබ්බෙ නිතෙ රූපං.

අද්දසාති කිවුදුගරණං, හස්ස පන තසෙසව ධාතුස්ස අනන්තරෙ වුත්තනසෙන අවිහනිං කථා වාග්ගහණෙන ධාතුසිමිතා ආදෙ සෙ අකථා වුත්තනසෙන ධාතුදිමති අකාරගමං. කථා “කවි ධාතුචිහනතිප්පව්වසානං. දීඝවිපටිතාදෙසලොපාගමා වෙ” ති ධාතු ගතස්ස ඉක්කාරස්ස අකාරං කථා වුත්තනසෙන දක්කාරස්ස වෙතාවං කථා අනතසරසා ව රසාදිමති සතෙ රූපං.

474. බ්‍රාහ්මණස්ස ච ජප්පව්වසෙ සු ච.

බ්‍රාහ්මණස්ස ධාතුස්ස ච භාගි වා ජප්පව්වසෙ පරෙ.

* ජිගුච්ඡති, නිබ්බජති, ජිගුච්ඡති.

“බ්‍රාහ්මණස්ස ච ජප්පව්වසෙ සු ච” කිමත්ථිදං, ධාතුවා ස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස චක්කාරදෙසො හොති ජප්පව්වසෙ පරෙති ඤාප නත්ථං. චතුප්පදමිදං. අසො ව විග්ගහො ව සුච්ඡෙද්දෙසෙති. වග්ගහණං. වාග්ගහණනිවත්තනත්ථං. අනෙකත්ථා හි නිපාතාති.† උදුගරණති හෙථා වුත්තානෙව.

475. උක්කා චෙ ච.

බ්‍රාහ්මණස්ස ධාතුස්ස උක්කා භාගි චප්පව්වසෙ පරෙ.

නිබ්බජති, චුගුඤ්චති.

“උක්කා චෙ ච” කිමත්ථිදං, ධාතුස්ස අනතස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස කක්කාරදෙසො හොති චප්පව්වසෙ පරෙති ඤාපනත්ථං. කිපදමිදං. බ්‍රාහ්මණස්සහණමිහානුවත්තනෙන, වග්ගහණං. තදනුකරිතිත්තත්ථං. තත්ථ පරොපතං හෙථා වුත්තමෙව. අසො සුච්ඡෙද්දෙසෙති. උදු ගරණති හෙථා වුත්තානෙව.

476. හරස්ස ගිං සෙ

හර ඉච්චෙතස්ස ධාතුස්ස සබ්බසෙසව ගිංආදෙසො භාගි සප්පව්වසෙ පරෙ.

ජිගුච්ඡති.

“හරස්ස ගිං සෙ” කිමත්ථිදං, හර ඉච්චෙතස්ස ධාතුස්ස සබ්බ සෙසව ගිංආදෙසො හොති සප්පව්වසෙ පරෙති ඤාපනත්ථං. කිපද මිදං. අසො සුච්ඡෙද්දෙසෙති. උදුගරණං හෙථා වුත්තමෙව..

477. බ්‍රාහ්මණස්ස ච පරෙකථායං.

බ්‍රාහ්ම ඉච්චෙතස්ස ධාතුස්ස ආහභුච ඉච්චෙත ආදෙසා භාගි සථාසබ්බාං පරෙකථායං විපකත්ථං.

ආහ, ආහු, බිභුච, බිභුචු.

පරෙකථායමිති කිමත්ථං? අවුචු.

“බ්‍රාහ්මණස්ස ච පරෙකථායං” කිමත්ථිදං, බ්‍රාහ්ම ඉච්චෙ තථං. ධාතුස්ස ආහ භුච ඉච්චෙතෙ ආදෙසා හොති පරෙකථායං.

විභතියනනි සද්‍යපතනං නිපදමිදං. අනෙකා ච විභාගො ච ප්‍රවිඤ්ඤාසෙකව.

ආත්මනදීති උද්ගරණනි, තත් ච ආත්මා ඛු චිත්තනි. වාචාස මිතිමස ලබධාතුසඤ්ඤාදිස ප්‍රත්තතසෙන. පරෙකඛාපරස පදපච්ඡිප්පරිසෙකවචනදවිභතියං. කථා ඉමිතා ධාතුස ආත්මනං කථා සරලොපපකතිතාචාදිමිති කතෙ රූපං. ආත්මා ඒති ච ඛුච්චිතසරණමෙව විසෙසො. ඛුච්චාති ඛු සත්තාසමිතිමස ලබධාතුසඤ්ඤාදිස ප්‍රත්තතසෙන පරෙකඛාපරසපදපච්ඡිප්පරි සෙකවචනදවිභතියං. කථා “කථාදිවර්ණනමෙකසකතං, වෙනා වො” ති වෙනාචං. කථා “පුබ්බාඛාගොසො” ති පුබ්බස අඛිතා සසඤ්ඤා කථා තමෙවධිතිති “අත්තසම්මිතිකාගෙ වා” ති අඛිතාසත්තස අකාරං. කථා “පුබ්බාඛාගොසො” ති වග්ගමාගෙන “දුඛසවකුත්තං, පච්චිතනි” ති අඛිතාසත්තස වකුත්තස තතියං. කථා ඉමිතා ධාතුස භවාදෙසං. කථා සරලොපපකතිතා චාදිමිති කතෙ රූපං. ඉතරං. ඛුච්චිතසරණමෙව විසෙසො.

අවුච්ඡතති කිද්දගරණං, තස්ස පත ඛු ඉච්චිතස ධාතුස ප්‍රත්තතසෙන අත්තනිපරසපදපච්ඡිප්පරිසඛුච්චිතප්‍රවිභතියං. කථා පරෙකඛාසාතාචා ඉමිතාදෙසමකථා “අකාශනමං භිය කතනස්සකතිසාලාතිපතති” ති අකාශනමං. කථා “අසංකොත තතස ප්‍රිති කාරිතො” ති වග්ගමාගෙන “අසංකොත වා” ති වුචිං. කථා “ඔ අව සරෙ” ති ඔකාරස අවාදෙසෙ කතෙ රූපං.

478. ගමිසසංභතා ගමනා වා සබ්බාපු

ගමු ඉගමිතස ඛාතුස අගතො මකාගෙ ගමනා ගතාති වා සබ්බාපු පමිසමිභතති.

ගමනමාගො—ගමනො, ගමනි—ගමනි, ගමනා—ගමනා, ගමනස—ගමනස, අගමනා—අගමා, අගමනි—අගමි, ගමනිසසංභතා ගමිසසනි, අගමනිසසංභතා—අගමිසසංභතා, ගමනිසනි, ගමිසනි.

ගමිසසනි කිමසං? ඉමිති.

“ගමිසසංභතා වෙණ වා සබ්බාපු” කිමසමිදං, ගමු ඉච්චි තස ධාතුස අගතො වෙණ ගොති විකපෙත සබ්බාපු පට්ට විභතියුති සද්‍යපතනං. පට්ටමිදං. අනෙකා ච විභාගො ච ප්‍රවි ඤ්ඤාසෙකව.

ගමනමාගොනදීති උද්ගරණනි, තත් ච ගමනමාගො ගමන නොති ගමු ගමිමිතිමස ලබධාතුසඤ්ඤාදිස “පුබ්බාකාලෙ කතනකුත්තං. තුත්තාතථා වා” ති වග්ගමාගෙන “වග්ගමා ගෙන මාතනා” ති මාතනසසට්ටෙසෙ කථා “භවාදිතො අ” ඉතාපට්ටසං. කථා ඉමිතා ධාතුසත්තස වර්ගදෙසං. කථා වුච්ඡත සෙන නාමිමිති කථා සප්පතනාදිමිති කතෙ රූපාදි. ගමනිති වුච්ඡතසෙන “වග්ගමාතාපට්ටපතෙන” ති වග්ගමාතපරසපද පච්ඡිප්පරිසෙකවචනදවිභතියං. කථා වුච්ඡතසෙන අත්තනස ඛු කථා ඉමිතා ධාතුසත්තස වර්ගදෙසෙ කතෙ රූපං. ඉතරං.

ව්‍යාගහණඵලං, තස්ස පත තසෙසව ඛාතුසස වුත්තනසෙන තිවි
 හතති. කතා අප්පච්චෙසව කතා ව්‍යාගහණණිතිනා ඛාතිනතසස
 ව්‍යාදෙසමකතා “ලොභං චෙත්තමකාගේ” ති අකුරසෙසතෙත
 කතෙ රූපං භව්‍යතූති එස ආණ්‍යාසිදෙතිත්තතකාලෙ පච
 මි” ති පචමීපරසසපදපඨමපුරිසෙකවචනතූවිහතතිකරණමෙව
 විසෙසො ඉතරං ව්‍යාගහණඵලං, තං සුච්ඡෙද්දායාමෙව
 ගච්ඡෙසති එස වුත්තනසෙන “අනුමතිපරිකප්පෙත්ත සත්ත
 මි” ති සත්තමීපරසසපදපඨමපුරිසෙකවචනඑසාවිහතති. කතා
 සරලොපපකතිභාවාදිකරණමෙව විසෙසො ඉතරං ව්‍යාගහණ
 ඵලං, තං සුච්ඡෙද්දායාමෙව අගච්ඡෙති එනි වුත්තනසෙන “හි
 යොප්පභති පච්චිකෙ භිසත්තති” ති භිසත්තනිපරසසපදපඨම
 පුරිසෙකවචනආවිහතති. කතා “කිවි ඛාතුචිහතතිපච්චයාතං
 දිසවිපරිතාදෙසලොපාගමා චෙ” ති වත්තමානෙ “අකාරගමො
 හිසත්තගච්ඡතතිකාලාතිපතති” ති අකාරගමකරණමෙව විසෙ
 සො ඉතරං ව්‍යාගහණඵලං අගච්ඡෙති එනි වුත්තනසෙන සමී
 පෙච්ඡතති” ති අච්ඡතතිපරසසපදපඨමපුරිසෙකවචනචිහතති.
 කතා “කිවාදිමච්ඡිත්තතතං දිසරසසාප්පච්චෙසසු වා” ති
 උත්තරරසසකරණමෙව විසෙසො ඉතරං ව්‍යාගහණඵලං
 ගච්ඡෙසති එස වුත්තනසෙන “අනාගතෙ භවිසසනති” ති භවි
 සසනතිපරසසපදපඨමපුරිසෙකවචනසසනිවිහතති. කතා “හිසත්ත
 නිසත්තමිපමිවත්තමානා සබ්බඛාතුකා” තති වුත්තනතා “න සබ්බ
 ඛාතුකා අසබ්බඛාතුකා” ති අසබ්බඛාතුකත්තමාගමම “ඉකාරගමො
 අසබ්බඛාතුකමති” ති ඉකාරගමකරණමෙව විසෙසො ඉතරං
 ව්‍යාගහණඵලං අගච්ඡෙසති එස වුත්තනසෙන “ත්‍රියාති
 පභනනතිතෙ කාලාතිපතති” ති කාලාතිපතතිපරසසපදපඨමපුරි
 සෙකවචනසසනිවිහතතිකරණමෙව විසෙසො ඉතරං ව්‍යාගහණ
 ඵලං.

ඉච්ඡෙතිති කිමුද්දගරණං, තස්ස පත ඉසු ඉච්ඡාකතතිසුතිමසස
 ලබ්බාතුසසද්දායා වුත්තනසෙන වත්තමානපරසසපදපඨමපුරි
 සෙකවචනතිවිහතති. කතා ගමිතො අතො ඉමිනා ආදෙසමකතා
 “භූවාදිතො අ” ඉතාප්පච්චසං කතා “ඉසුමානමතො චෙච්ඡ
 වා” ති ඛාතිනතසස ව්‍යාදෙසාදිමති කතෙ රූපං.

479 විවසසජ්ජනනිසම්මකාරගේ ඔ

විව ඉච්චිතසස ඛාතුසස අකාරගේ ඔත්තමාපජ්ජගත අජ්ජන
 ශිමසි

අච්චාව, අච්චාවු.

අජ්ජනනිසම්මකාරිතිමසං? අච්ච, අච්චු

“විවසසජ්ජනනිසම්මකාරගේ ඔ” කිමසම්මදං, විව ඉච්චිතසස
 ඛාතුසස අකාරගේ ඔත්තමාපජ්ජගත අජ්ජනනිමති විහතතිමතිති
 සුපතසං චතුසදම්මදං අතො ච ව්‍යාගතො ච සුච්ඡෙද්දායාමෙව.
 අච්චච අච්චාවුතති උද්ගරණති, තස ච අච්චාවාති විව විසතතිසං.

වාචාං. වච පරිභාසනෙති දිනනමඤ්ඤතරස්ස චුත්තතසෙන
 අජ්ඣතනිඅත්තනොපදපඨමිපුරිසෙකවචනආවිභතියං. කඛා ඉමිනා
 බාදාගතස්ස අසාරස්සාසාරං. කඛා “කචි බාදාවිභතියාවසානං
 දිසවිපජ්ජාදෙසලොපාගමා චෙ” ති චත්තමානෙ “අසාරගමො
 සිසත්තතජ්ජතතිසාලාතිපතතිසු” ති අසාරගමං. කඛා “කචා,
 දිමර්ඤ්ඤතතරං. දිසරස්සාසාවසෙසු වා” ති උත්තරරස්සං. කඛා
 නෙතබ්බි නිතෙ රූපං. ඉතරස්සි අජ්ඣතනිපරස්සපදපඨමිපුරිස
 බහුවචනඋචිතතනිකරණං උත්තරරස්සාසාවෙ ව විසෙසො

අචච අචචුති කිසුදුතරණනි, තත්ච අචචාති තසෙසව බාදාසස
 චුත්තතසෙන සිසත්තනිපරස්සපදපඨමිපුරිසෙකවචනආවිභතියං.
 කඛා අජ්ඣතනිවිභතියාසාවා ඉමිනා බාදාසසාසාරස්සාසාරම
 කඛා චුත්තතසෙන උත්තරරස්සං. කඛා බාදාදිව්‍යාසාරගමං. ව
 කඛා නෙතබ්බි නිතෙ රූපං. ඉතරස්සි බහුවචනඋචිතතනිකර
 ණං උත්තරරස්සාසාවෙ ව විසෙසො

480 අසාරෙ දිසං හිමිමෙසු
 අසාරෙ දිසමාපජ්ජත හිමිම ඉංධෙවනෙසු විභතියු
 ගච්ඡාති, ගච්ඡාමි, ගච්ඡාමි, ගච්ඡාමි
 විකාරගතතරණින හිමිගතතිට්ඨි අසාරෙ කචි න දිසමා
 පජ්ජත
 ගච්ඡති

“අසාරෙ දිසං හිමිමෙසු” කිමත්ථිදං, අසාරෙ දිසමාපජ්ජතෙ*
 හිමිම ඉංධෙවනෙසු විභතියුති සුපනස්. කිපදමිදං අසො ව
 විකාසො ව සුච්ඡෙදකෙව

ගච්ඡාතිතතදිති උදරණති, තත්ච ගච්ඡාතිති ගමු ගතිමිතිති
 මසස චුත්තතසෙන පචමිමජ්ජමිපුරිසෙකවචනහිවිභතියං. කඛා
 “භුවාදිතො අ” ඉතාපචචිතං. කඛා “ගමිසසනොතා චෙත්ථ වා
 සබ්බාසු” ති බාධනතස්ස ච්ඡාදෙසං. කඛා ඉමිනා අසාරස්ස
 දිසාදිමිති කතෙ රූපං. ඉතරස්සි චෙ තසෙසව බාදාසස චත්තමාන
 පරස්සපදපඨමිපුරිසෙකවචනබහුවචනාති වා පචමිපරස්සපද
 තතමිපුරිසෙකවචනබහුවචනාති වා කඛා චුත්තතසෙන අපචච
 යාදිමිති කතෙ රූපාති ගච්ඡාමෙතති තසෙසව බාදාසස චත්තමාන
 තතතොපදපඨමිපුරිසෙකවචනබහුවචනෙහිවිභතියං. කඛා චුත්තතසෙන
 අපචචිතං. කඛා බාධනතස්ස ච්ඡාදෙසම කඛා ඉබාපිමසාරස්ස
 උපලබ්ධතතො ඉමිනා අසාරස්ස දිසාදිමිති කතෙ රූපං.

ඉධ පන ගච්ඡාමිති එති මිවිභතියමි මසාරස්සපලබ්ධතතො
 අසත්තබ්බිමි විකාරගතතණං පසොජතතාරතිදසසතස්සං
 කතතති දභිබ්බං, තෙතාග මිකාරගතතණං හිවිභතියමිති අසා
 රෙ කචි න දිසමාපජ්ජතෙති, පකතිභෙසාවරිදානං, තත්ච තත්ච
 සද්දසිකතො අත්ථාසිකතිදසසතං. ගච්ඡාමිති එති පන දිසාතා
 වොච විසෙසො

481. **କି ଚକ୍ରମଃ ସ୍ତ୍ରୀ**

සිවිල් නව් ලොංච්පස්කරන මා

ගව්‍ය- ගව්‍යාභි, ගව්‍ය-ගව්‍යාභි, ගව්‍ය-ගව්‍යාභි.

හිඟි කිමය? ගවුපති, ගවුසති

“හි ලොප. වා.” කිවහමිදි, හිවිතතරි ලොපමාඡ්ඡනෙ විකපො
නාති සුදුසුතමි. තිපදමිදි. අපොච්ඡා ව විගාහො ව සුචිකොදි
සෙසවි.

[illegible]

482. **ඔහාභිසංඝරචනාපභ පටිසංසන්ධිති සංසා ව.**

ඉහත සඳහන් කරුණු සලකා බැලීමෙන් පසු, සභාව විසින් පහත පරිදි තීරණයක් ගන්නා බවට එකඟ වූ බව පෙනේ.

**භෙදිනි, භෙද්වණි, භොතිනි, භොතිනී; භෙනි, භෙනී,
භෙරිසුනි, භෙරිසුනී, භොරිසුනි, භොරිසුනී, භෙසුනි,
භෙසුනී**

ආර් ක්විට්ට්. / අවිසාරි, අවිසාරි

පරිසර ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාව : මහානගර

"තොටිකරෙතොතෙ හවිකතොති සංඝං ව." නිවන්විදා,
 සුදුසෙවිතං ධාතුං සරෙ එතොතෙතොතොතොතෙ හවිකතොති
 විඤ්ඤං ව ලොකො තොති ඒකලොකොති සුභතොති. තොති
 සංඝෙති එතං පදං, එතොතොති එතං, හවිකතොතිති එතං,
 සංඝාය එතං, වදන් එතොති පටිපදවිදා. ලොකොතොති වාතා
 ගෝ ව උත්තොති, අපොති සුචිතොති. තොටික සරෙ =
 තොටිකරෙ, එත ව භික්ඛු ව ඵ ව භ එතොත වාතොති ලො
 කොතොති ඉති. දසමොපධිප්පිතොති.

හෙතිතිතදිති උදහරණති, තත්ථ ච හෙතිතිතදිතං චතු
 තතං* පු සත්තාසමිතිමසා ලබ්බාතුසඤ්ඤදිසා වුත්තනසෙන
 හවිසසනතිපරසසපදපටිමපුරිසෙකචචන ඛසුච්චනසසථිසසන්ථිහ
 තත්සො කථා “හි ලොපං වා” හි වත්තමානෙ ඉමිනා ධානිනත
 සා සරසා ඵහමහාදෙසං කථා සඤ්ඤාචසාස ලොපං කථා වුත්ත
 නසෙන “ඉසාරගමො අසබ්බිධාතුකමිති” හි ඉසාරගමං කථා සර
 ලොපපකතිතාවාදිවති කතෙ රූපාති ඉතරති වෙ වුත්තසදිසා
 නෙව, ධානිනතස ඵහදෙසච ඉසාරගමාහාවො ච විසෙසො
 ඉතරති වාගගණථිලාභී, තත්ථ ච සඤ්ඤාචසාස ලොපාහාවොච
 විසෙසො

හවිසසති හවිසසනතිති කිවුදහරණති, තෙසවන භූ සත්තාසමිති
 මසා වුත්තනසෙන සසතිසසනතිවිහතතිසො කථා හොතිසා
 හාවා ඉමිනා වුත්තවිධානමකථා වුත්තනසෙනිසාරගමං කථා
 “අසංයොගනතසා වුචි කාරිතෙ” හි වත්තමානෙ “අසෙසසු වා”
 හි ධානිනතසා වුචි කථා “ඔ අච සරෙ” හි ඔසාරසා අවාදෙ
 සං කථා නෙතබ්බ භිතෙ රූපාති හොතිතිති කිවුදහරණං, තසා
 පන පු සත්තාසමිතිමසා වුත්තනසෙන වත්තමානපරසසපද
 පටිමපුරිසෙකචචනතිවිහතති කථා “භූවාදිනො අ” ඉතාසචචසං
 කථා වුත්තනසෙන ධානිනතසා වුචිම කථා “ලොපං වෙත්තම
 කාමෙ” හි අසාරසා ලොපෙ කතෙ තෙතබ්බ භිතෙ රූපං.

483 කරසා සප්පච්චසසා කාමො
 කර ඉබ්බමනසා ධාතුසා සප්පච්චසසා කාතාදෙසො හොති
 වා හවිසසනතිවිහතතිවුති, සසා ච භිවං ලොපො හොති
 කාහති—කාඛිති, කාහමි—කාඛිමි, කාහාමි, කාහාමි
 වාති කිමසං? කථිසසති, කථිසසනති
 සප්පච්චසගගණෙන අසෙසඤ්ඤාපි හවිසසනතිසා විසනතිසා
 වාචිවාම ඡාචිඡාම ඉව්වාදරසා අදෙසා නොනති
 වකවාමි, වකවාමි, වච්ඡාමි, වච්ඡාමි, වසාමි, වසාමි

ඉති ආරාධනාසලසා නතිසො කණ්ණො

“කරසා සප්පච්චසසා කාමො” කිමත්ථිදං, කර ඉබ්බමනසා
 ධාතුසා සප්පච්චසසා කාතාදෙසො හොති, සඤ්ඤාචසාස ලොපො
 හොති විසලොකාති සුප්පනතං. තිපදමිදං. වාගගණච ලොප
 ගගගණච වත්තතෙ, අනො ව විගගගො ව සුච්ඤ්ඤාදෙකච.
 හවිසසනතිගගගණචවත්තනතො සප්පච්චසගගණෙන විතා
 විසඤ්ඤාසමානෙපි සප්පච්චසගගණ ඉධ සප්පච්චසගගණකරණ
 පසොජනං. සෙසංකො සප්පච්චසගගණෙන නති ආදිමාග

කාතතිතෘදිති උද්ගරණ්ති, තත්ථ ච කාතතිති කර කරණෙති මස්ස ලබ්බාතුසංඤ්ඤාදිස්ස චුත්තතසෙත භවිස්සතති පරස්සපදපති මුද්දරිසෙකච්චනස්සතිවිභතති. කඛා "හි ලොපං වා, හොතිස්සරෙ හොතෙ භවිස්සතතිමහි සසස්ස වා" ති වත්තමානෙ ඉද්දතා කරස්ස කාතාදෙසං කඛා සකාරවසස්ස ලොපෙ කතෙ රූපං කාතිතිති එත "ඉකාරානමො අසබ්බධාතුකමහි" ති ඉකාරානමොච සරලොප පකතිභානවා ච විසෙසො ඉතරෙසු චිත්ත භවිස්සතතිපරස්සපද මජ්ඣිමසුරිසෙකච්චනස්සපිචිතතතිකරණ්මෙව විසෙසො කාතමි කාතාමාති තසෙකච්ච ධාතුස්ස චුත්තතසෙත භවිස්සතතිපරස්සපද තතමුද්දරිසෙකච්චනබ්බවචනස්සාමිස්සාමිවිභතතිසො කඛා ඉමිතා ධාතුස්ස කාතාදෙසං කඛා සකාරවසස්ස ච ලොපං කඛා "අකාරෙ දිසං ඤ්චිමෙසු" ති අකාරස්ස දිසෙ කතෙ රූපාති

කිචුද්ගරණ්ති සුචිඤ්ඤාදොනෙව, චක්ඛානිතෘදිති සප්පච්චස භාගණඵලාති, තත්ථ ච චක්ඛාමි චක්ඛාමාති චච විසතතිසං වාචා සං චච පරිභාසනෙති විතතමඤ්ඤාතරස්ස චුත්තතසෙත ස්භාවි ස්සාමි විභතතිසො කඛා ඉධ සප්පච්චසභාගණෙති විභතතිතං බාවිමාමාදෙසෙ කඛා "බාජනනස්ස වො ඡප්පච්චසෙසු වා" ති විතතමානෙ "කො ඛෙ චෙ" ති ධාතිනතස්ස කතාදෙසං කඛා තෙතබ්බෙ නිතෙ රූපාති චච්ඡාදිති වස නිවාසෙතිමස්ස ලබ්බ ධාතුසංඤ්ඤාදිස්ස චුත්තතසෙත ස්සාමිවිභතති. කඛා තස්සා ඡාමිත දෙසං කඛා "බාජනනස්ස වො ඡප්පච්චසෙසු වා" ති ධාතිනතස්ස මකාදෙසං කඛා තෙතබ්බෙ නිතෙ රූපං ඉතරං සුචිඤ්ඤාදො මෙව

සමස්සා චුච්චසදිපතිසං ආචාරානසෙසා කතිසො පරිච්ඡේද

484 දුත්තස්සං චිමෙසු

දු ඉච්චෙතස්ස ධාතුස්ස දුත්තස්ස අං රතාති චිච ඉච්චෙතෙසු දච්චි, දච්ච

"දුත්තස්සං චිමෙසු" කිච්ඡිච්චිදං, දු ඉච්චෙතස්ස ධාතුස්ස දුත්ත ස්ස අං රතාති චිච ඉච්චෙතෙසු විභතතිසුතිඤ්ඤපතන්. කිපද්දිදං අස්සා ච විහතොච සුචිඤ්ඤාදොනෙව

දච්චි දච්චාති උද්ගරණ්ති, තෙසං දු දුතෙතිමස්ස ලබ්බාතු සංඤ්ඤාදිස්ස චුත්තතසෙත විසතමානපරස්සපදුත්තමුද්දරිසෙකච්ච චකබ්බවචනමිච්චිභතතිසො කඛා ඉමිතා ධාතිනතස්ස අංආදෙසං කඛා "අ-බාජනෙ නිග්ගතිත" තති විතතමානෙ "වග්ගතං වා විරොග" ති නිග්ගතිතස්ස විග්ගතං කඛා තෙතබ්බෙ නිතෙ රූපාති

485 අසංඝාතතාස්ස චචි කාදිසෙත

අසංඝාතතාස්ස ධාතුස්ස කාදිසෙත චචි රතාති

කාරෙති, කාරෙතති, කාරෙති, කාරෙතති, කාරෙතති, කාරෙතති, කාරෙතති, කාරෙතති, කාරෙතති, කාරෙතති

අසංඝාතතාතස්සති ක්වංචි? විතතෙති, මතතෙති

“අසංසෝගනාසය වුනි කාරිතෙ.” කීමත්මිද, අසංසෝගනාසය බාහුසා කාරිතෙ වුනි හොඳින් සැපයනවා. නිපදමිද. අපො ව විග්‍රහයො ව සුවිඥාපදයෙව.

කාරෙතිතීදීති උද්ගරණි, තත් ව කාරෙතිති කර කරණති මසා යො සොපි කරෙති තමඥාපද කරෙති කරෙති ඉවෙව. වුනි වා : කරෙතො පසොපදතිතො “බාහුසි ජොණසය පෙණපයා කාරිතාති හෙතිතො” ති ජොපවටය. කඩා, තසා ව කාරිතසඤ්ඤා. කඩා “කාරිතාතං ජොණපො” නති ජොපො. කඩා ඉමිතා බාහුසයාස පරසා වුනි. කඩා තසාපාතිමසා සමෙය “අප්‍රවණිතං වාසො වුනි” ති වුනාතො අකාරසාකාර කඩා “බාහුපවටයෙති විග්‍රහයො” ති විග්‍රහයාතො. කඩා තසාපාතිමසාසමෙය වුනාතයෙන “විග්‍රහයා පඤ්ඤා තෙන” ති විග්‍රහයාපරසපදපඨමපුරිසෙකවටනතිවිග්‍රහයො කතෙ රූපං. ඉතරුති ජොණපෙණපසාපවටයනාති, තාති තසාපාතිමසා වුනිඥාපදයෙනව.

විග්‍රහයති මනාසයති කිවුද්ගරණි, තත් ව විග්‍රහයති විග්‍රහ විග්‍රහයෙතිමසා උද්ගරණයදිසා වුනාතයෙන විග්‍රහ මාතපරසපදපඨමපුරිසෙකවටනතිවිග්‍රහයො. කඩා “යො කතාරි ජො” ති විග්‍රහයො “වුනදිතො ජොණසා” ති ජොපවටය. කඩා “කාරිතං විස ජොණපො” ති තසා ව කාරිතසඤ්ඤා. කඩා “කාරිතාතං ජොණ පො” නති ජොපො. කඩා සංසෝගනාතො විමිතා වුනිමකඩා තෙනමෙති තිතෙ රූපං. ඉතර. මනස යුක්ත සාසයෙතිමසා රූපං.

488. සමාදිනං වා

සමාදිනං බාහුතං අසංසෝගනාතං වුනි හොඳින් වා කා රිතෙ.

සාරවති—සරවති, සාරවති—සරවති, සාරවති—සරවති, සාරවති—සරවති; සාරවති—සරවති; සාරවති—සරවති, සාරවති—සරවති, සාරවති—සරවති, සාරවති—සරවති

සමාදිනමිති කිමසං? කාරෙති.

“සමාදිනං වා.” කීමත්මිද, සමාදිනං බාහුතං අසංසෝගනාතං විසරෙත වුනි හොඳින් කාරිතෙති සැපයනවා. විපදමිද. අනන්තරසුත්තමිතාප්‍රවණතො, අපො ව විග්‍රහයො ව සුවිඥාපද යෙව. ආකතිගණයං.

සාරවතිතීදීති උද්ගරණි, තත් ව සාරවතිති සර වෙතාස මිතිමසා උද්ගරණයදිසා කාරෙතිති එය වුනාතයෙන ජොපවටයාදි. කඩා අනන්තරසුත්තමිතිවිමිතා වුනි. කඩා වුනාතයෙන විග්‍රහයාතොදිති කතෙ රූපං. ඉතරුති තිඤ් ජොණපෙණපසාපවටයනාති, තාති සුවිඥාපදයෙනව ඉත රුති විග්‍රහය වාහුසයාපවටයාති ඉතරුති විග්‍රහය හවු හතිමිති මසා රූපාති. තාති සුවිඥාපදයෙනව

“විවසෙති විසතතිසො” ති විසතතුප්පතතිමග් සතො රූපං. ඉතරං
දස අපඨිතිමග්ගිතිමස රූපං, නං වුත්තසද්ධමෙව.

489. ව්‍යවස්ථාපිතවෘත්තයේ වස්තු ගණ.

විවිධයන් ඉගෙනීමටදීත්, ඛානා, වතුරය සහ උණුසුම්
 හොඳි සපයීමෙන් පරි.

உலவா, உலவா, உலவா, உலவா.

“වච්චසවහාදීනමුක්ඛායෙ වසා ගෙ.” කීමෙන්මිදා, වච්චසවහ
ඉටෙව්චමාදීනං. ඩාතුනං වසාරස්ස උක්ඛායෙ හොති සප්පව්වසෙ
පරෙති සද්දපහස්සාං. චතුප්පදමිදං. අපස්සා ච විග්ගහො ච සුචි
මසද්දසෙස්සව.

උච්චතෙතනදීති උද්ගරණයී, තත්ථ ච උච්චතෙතී චච බැතනිසං.
චාචාසං : චච පරිභාසතෙතී චිතනමිඤ්ඤගරසං ලබ්බාදාසඤ්ඤ,
දීසං වුත්තතසෙත අත්තතොපදපඨමිපුරිසෙසචචනතෙවිහකතී.
කතී “භාවකමෙමිපු සො” තී සප්පච්චසං කතී ඉමිතා ධාතූ.
දීසං වසාරසං උසාරං. කතී “භාවකමෙමිපු සො ; තසං චචග්ගා
සසාරවසාරග්ගා සධානිත්තසෙසං” තී වග්ගමාතෙ “පුබ්බරූප.
චෙ” තී සසාරසං පුබ්බරූපං කතී චා : “භාවකමෙමිපු සො” තී
වග්ගමාතෙ “තසං චචග්ගාසසාරවසාරග්ගා සධානිත්තසෙසං” තී
ධානිතෙතත සහ සසාරසං චචග්ගා කතී “පරචෙතාචො
ථාතෙ” තී තසං* චෙතාචං කතී චා තෙතතෙබ්බ නිතො රූපං.
වුච්චනීති එත්ථ “කචාදිමජ්ඣිත්තරුතං දිග්ඤ්ඤාපාච්චසෙසු
චා” තී වග්ගමාතෙ “තෙසු වුඤ්ඤාපාගමිවිසාරවිපරිතාදෙසා
චෙ” තී චා : “කචි ධාතුචිත්තකීපාච්චසානං දිග්ඤ්ඤාපාදෙසලො
පාගමා චෙ” තී චා ධාතූදිමිති වසාරගමො ච “කචි ධාතුචිත්තකී
පාච්චසානං දිග්ඤ්ඤාපාදෙසලොපාගමා චෙ” තී වග්ගමාතෙ
“අත්තතොපදාති පරසපදාත” තතී අත්තතොපදසං පරසං
පදාතකරණං විසෙසො. වුසංගීති වස නිවාසෙතිමසං ලච
ධාතුසඤ්ඤදීසං වුත්තතසෙත අත්තතොපදපඨමිපුරිසෙසචචන
තෙවිහතතී. කතී සප්පච්චසං වුත්තතසෙත පුබ්බරූපච කතී
ඉමිතා වසාරසං උසාරං. කතී ධාතූදිමිති වසාරගමං කතී
අත්තතොපදසං පරසපදාතො කතො රූපං වුසංගීති වස
පාපුණ්ණිමසං පුබ්බරූපගතකරණතාචො ච “හවිපරිසෙසො
ලො චා” තී හසාරසං ච පරිවග්ගතමෙවෙත්ථ විසෙසො.†

490. හයිඩ්‍රජිනියෝ ලො වා.

පකාරයට පිළිගැනීමට පොදු සාධකයක් සහිතව, සාධකයක්
විද්‍යා පොදු වේ.

විද්‍යාරූප, විද්‍යානී

“හවිපරිච්ඡේදයා ලො වා.” කිමනිමිදා, හවිපරිච්ඡේදයා හොති
සප්තවිධකස්සිං පරෙ, සසාරස්ස ව ලො හොති විසප්පොකාති සුද්ධ

නස්. තිපදමිද. සභාගණිමිභාසුචිතතතෙ, අනෙව් ව චිත්ත
හෙ ව සුචිභෙදෙකෙව ඉති කිචාපි ලාදෙසසස ධානනිසමො
නස්, නාචාපි සපාච්චසසෙව හොතිති දභිබ්බං, එවම සති
පසොගසිරිඤ්ඤිතතො, පසොගසිරිඤ්ඤිතො පදෙසමො ව

, වුලාති වුලාතිති උදගරණති, තත් ව වුලාතිති වහ පාසු
භෙති මසස ලබ්බාතුසඤ්ඤාදිසස වුගතතසෙත වහනමානතතො
පදපඨමපුරිසෙකවචනතෙවිභතති. කථා "භාවකමෙමසු සො"ති
සපාච්චස. කථා අනගතරසුගතමධිකිච්චමිතා හසාරං පරිවතො
නා සසාරස්ස ව ලසාරදෙස. කථා "වච්චසවහාදිනමුදාගෙ
වසස සෙ"ති වසාරස්ස උසාර. කථා හෙඨා වුගතතසෙත
ධානාදිමිති වසාරගම. කථා නෙතකෙති හිතෙ රූපං. ඉතරං
චාගතගණිමිදං, තත් ව සසාරස්ස ලසාරදෙසාහාමොච වසෙ
සො

491 ගහස්ස භෙදෙස

ගහ ඉච්චෙතස්ස ධාතුස්ස සබ්බසෙසම භෙදාගෙ හොති
පසපච්චසෙ පරෙ

සෙසසති

"ගහස්ස සෙ පො." කිමත්මිදං, ගහ ඉච්චෙතස්ස ධාතුස්ස
භෙදාගෙ හොති පසපච්චසෙ පරෙති සුපකත්ථං. තිපදමිදං
අනෙව් සුචිභෙදෙකෙව

සෙසසති ගහ උපාදනෙතිමසස ලබ්බාතුසඤ්ඤාදිසස වුගත
තසෙත වහනමානපරස්සපදපඨමපුරිසෙකවචනතිවිභතති. කථා
"සථා කතතරි මෙ"ති වහනමානෙ "ගහාදිතො පසපච්චස"ති
පසපච්චස. කථා ඉමිතා ගහස්ස භෙදාගෙ කතෙ රූපං.

492 හලොපො ඡායාමිති

ගහ ඉච්චෙතස්ස ධාතුස්ස හසාරස්ස ලොපො හොති ඡායාප
ච්චසෙ පරෙ

ගඡායාති

"හලොපො ඡායාමිති" කිමත්මිදං, ගහ ඉච්චෙතස්ස ධාතුස්ස
හසාරස්ස ලොපො හොති ඡායාපච්චසෙසං පරෙති සුපකත්ථං.
තිපදමිදං. ගහගණිමිභාසුචිතතතෙ, අනෙව් ව චිත්තහො ව
සුචිභෙදෙකෙව ගඡායාති ගහ උපාදනෙතිමසස වුගතතසෙත
තිවිභතති. කථා අනගතරෙ වුගතතසෙත ඡායාපච්චසෙව කථා
අනගතරසුගතමධිකිච්චමිතා ධානනාස්ස හසාරස්ස ලොපෙ
කතෙ රූපං.

493. කරස්ස කාසගතමජ්ජනනිමිති

කර ඉච්චෙතස්ස ධාතුස්ස සබ්බසෙස කාසගතං හොති වා අස්ස
නනිමිති විභතතිමිති

අකාසි අකාසං, අකපි, අකරු.

අගතමිති භාවිතිදෙදෙසෙත අසුඤ්ඤාපි සාගමා හොති
අභොසි, අද්ධි

“කරසා කාසානාමිත්තං” කීමෙහිදී, කර ඉටුව නසා බාහුසා කාසනාං හොති අර්ථනාමිති විකල්පනාති සද්‍යප නත්ථි. තිපදමිදං මණ්ඩුකගතිවසෙන වාග්ගහණමිතානුවර්තනෙ, අපොච්චි විග්ගහො ච සුචිකෙදාදෙකච

අසාපි අසානුනති උද්ගරණනී, තත්ථ ච අසාපිති කර කරණෙති මසා ලබ්බාහුසාදසාදිසා “කාලෙ, අපච්චකෙච්ච පණෙකා තිතෙ, හිසොපදාති පච්චකෙච්ච සිංහනති” ති වර්තමානෙ “සම පෙණතති” ති අර්ථනාමිත්තසාදපථිමුප්පිසෙසවචනර්ථිකතති. කතා “සමපරිසෙසො ලො වා” ති වර්තමානෙ ඉමිතා කරසා කාසාදෙසං කතා “කවාදි මණ්ඩුකගති. දීපරසාපච්චසෙස වා” ති උත්තරසං කතා “කපි බාහුච්චතතිපච්චසාන. දීප විපරිතාදෙසලොපාගමා වෙ” ති වර්තමානෙ “අසානාමිතා සිංහනනාමිත්තසාලාභිතති” ති කවාදිමිති අසානගමං කතා තෙනෙබ්බ නිතෙ රූපං ඉගරසං බහුවචනඋච්චතතිකරණ මෙව විසෙසො ඉගරසං වෙ වාග්ගහණථිලාභී, තාති හෙඨා වුත්තනසානෙව වාග්ගහණනාදෙසාසාමො වෙසා විසෙසො

494 අසමා මිමානං මිතිමානාලොපො ච

අස ඉටුවනස බාහුසා මිම ඉටුවනසං මිහගතිනං මිතිමානා දෙසා හොනති වා බාහුසානොනා ලොපො ච

අමිති, අමිත, අසමි, අසම

“අසමා මිමානං මිතිමානාලොපො ච” කීමෙහිදී, අස ඉටුවන සා මිම ඉටුවනසං විගතතිතං මිතිමානාදෙසා හොනති, බාහුසානසා ච ලොපො හොති විකල්පනාති සද්‍යප නත්ථි. පච්ච පදමිදං වාග්ගහණමිතානුවර්තනෙ, අපොච්චි විග්ගහො ච සුචි කෙදාදෙකච වග්ගහණං දතිසත්ථමිතිනත්ථි.

අමිතිඅමිතාති උද්ගරණනී, තාති පන අස ගුප්තිමසා ලබ්බාහු සද්‍යසාදිසා වුත්තනසෙන වර්තමානපරසපද්‍යනාමුප්පිසෙසවච නබහුවචනමිමිභගතතිතො කතා “සමපරිසෙසො ලො වා” ති වර්තමානෙ ඉමිතාච්චතතිතං මිතිමානාදෙසෙ කතා බාහුසානසා ච ලොපෙ කතෙ රූපාති ඉගරසං වෙ වාග්ගහණථිලාභී අදෙ සාසාමො වෙසා විසෙසො

495 ඵසා සතිතං

අස ඉටුවනස බාහුසා ඵසා මිහගතිසා සතිතං හොති බාහුසානසා ලොපො ච

අසා

“ඵසා සතිතං” කීමෙහිදී, අස ඉටුවනසා ඵසා විගතති සා සතිතං හොති, බාහුසානසා ච ලොපො හොති සද්‍යප නත්ථි. තිපදමිදං අසග්ගහණං අනග්ගලොපග්ගහණං වර්තනෙ, අපොච්චි විග්ගහො ච සුචිකෙදාදෙකච

අසාති අස ගුප්තිමසා වුත්තනසෙන වර්තමානපරසපද්‍ය මණ්ඩුකගතිබහුවචනථිභගතති. කතා අනග්ගරසුග්ගමධිස්ථව

මිත්‍රා ඵවිතතතිස්ස සතිත්තං කුඛා ධාතිතතස්ස ච ලොපෙ කතෙ රූපං.

496 නිස්ස නවිත්තං.

අස ඉඛෙවනාස ධාතුසා නිස්ස විභතතිස්ස නවිත්තං හොති ධාතිතතස්ස ලොපො ච

අනපි

“නිස්ස සතිත්තං” කිමසම්ඥං, අස ඉඛෙවනාසා නිස්ස විභතතිස්ස සතිත්තං. හොති, ධාතිතතස්ස ච ලොපො හොතිති සද්ධතස්සං. විපදම්ඥං. අසග්ගහණ්ව අනතලොපග්ගහණ්ව වත්තතෙ, අසො ච විග්ගහො ච සුචිඤ්ඤාසෙකච.

අසීති අස භවිතිවිස්ස චුත්තතසෙක වත්තමානපරස්සපදපඨම් පුරිසෙකච්චතතිවිභතති. කඛා “අසාඛා මිමානං මහිමිතාග්ග ලොපො චා” ති වත්තමානෙ ඉමිතා නිස්ස විභතතිස්ස සතිත්තං කඛා ධාතිතතස්ස ච ලොපෙ කතෙ රූපං.

497. තුස්ස නවුත්තං.

අස ඉඛෙවනාස ධාතුසා තුස්ස විභතතිස්ස නවුත්තං හොති, ධාතිතතස්ස ලොපො ච

අනපි

“තුස්ස තුත්තං” කිමසම්ඥං, අස ඉඛෙවනාසා තුස්ස විභතතිස්ස තුත්තං. හොති, ධාතිතතස්ස ච ලොපො හොතිති සද්ධතස්සං. විපදම්ඥං. අසග්ගහණ්ව අනතලොපග්ගහණ්ව වත්තතෙ, අසො ච විග්ගහො ච සුචිඤ්ඤාසෙකච.

අසුභි අස භවිතිවිස්ස ලඛ්ඛාතුසඤ්ඤාස “කාලෙ” ති වත්ත මානෙ “ආණ්ඩසිඨෙඨුත්තකාලෙ පචම්” ති පචම්පරස්සපදපඨම් පුරිසෙකච්චතතිවිභතති. කඛා “අසාඛා මිමානං මහිමිතාග්ග ලොපො චා” ති වත්තමානෙ ඉමිතා තුච්චතතිස්ස තුත්තං. කඛා ධාති තතස්ස ච ලොපෙ කතෙ රූපං.

498. සිච්චි ව.

අසංසෙච ධාතුසා සිච්චි විභතතිච්චි අනතස්ස ලොපො ච හොති

හො නු ධිච්චි මාසිස

“සිච්චි ව.” කිමසම්ඥං, අසංසෙච ධාතුසා සිච්චි විභතතිච්චි අනතලොපො හොතිති සද්ධතස්සං. විපදම්ඥං. අසග්ගහණ්ව අනතලොපග්ගහණ්ව වත්තතෙ, අසො සුචිඤ්ඤාසෙකච. වග්ග හණ්. අදෙසඨිවත්තතස්සං.

අසීති අස භවිතිවිස්ස ලඛ්ඛාතුසඤ්ඤාස විභතතසෙක වත්ත මානපරස්සපදපඨම් පුරිසෙකච්චතතිවිභතති. කඛා “අසාඛා මිමානං මහිමිතාග්ග ලොපො චා” ති වත්තමානෙ ඉමිතා ධාති තතස්ස ලොපො කතෙ රූපං.

409 ලහ=මි; ජලානු. එබැවින්.

ලහ ඉංග්‍රීසිය බාහුණ ජිවිතය. විසතයිත. සමසංභූතයා
 ගතයනි, බාහුණයා ලොවට ව
 දුලබ, දුලබ.

“ලගස්වා ඊඳුනකා සිසං” කීමසම්මේදං, ලග ඉවෙට්තස්වා
ඊඳුනකං විහතතිනං සිසංආදෙපා පොතධී, ධාබින්නස්ස ලො-
පො තොභිති සූපනස්සං නිරපමේදං අත්තාලොපග්ගසජ්ඣිකානු-
වත්තතො, දපෙස්වා ව විග්ගහො ව සුච්ඡෙද්දාසෙකව

අලුතැති ලග ලාභෙහිවිසා ලබාදීමට සූදාසීය චිත්තයෙන් අර්ථකඩිපරසයටද පැමිණිලි කෙරෙමින් තිබේ. කවු, “අසා, ඉවත, ඔබ්බානාලාපො, වා” යි චිත්තමාලෙන් දුමනා ජීවිතයෙහි සාදන. කවු, බාලකයෙකු වී ලොව, කවු, “කවු බාලකයෙකු හිසටවිසාන, දිවයිනටිනාදෙසලොපාගම, වෙ” යි චිත්තමාලෙන් “අසාගම, සිසුනෙකුගේ නිසාලාගිනිසා” යි බාලකයෙකු අසාගම කෙරෙ. දුරකථන, අර්ථකඩිපරසයටද පැමිණිලි කෙරෙමින් තිබේ. කවු, දුමනා, තසා සම්මාදෙසකරුමෙව වියෙය.

500 **ကျွန်းကျွန်းနှင့် ခုနစ်**

කුසං ඉංග්‍රීසි භාෂා ධාරායා ජවනිකාවකින් වැඩි වෙනත්, බාහිර භාෂා
ලෝකය ව

අරමුදාකරැවි

[illegible]

අසෙකාවිජිති කුස අසෙකාසෙ'තිමසා ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිසා
 චුත්තනසෙත අජ්ඣතභිපරසසදපඨමිපුරිසෙකච්චනජචිභතති
 කඛා "අසමා මිමානං චිත්තිතානතලොභො චා' ති චත්තමානෙ
 ඉමිසා ජචිභතස්ස චිජ්ඣදෙසං කඛා ධානිනාසා ව ලොභං
 කඛා "අසංසොගනාසා චුච්ඡිකාරිතෙ" ති චත්තමානෙ "අසඤ්ඤාසු
 චා" ති ධාතුනාසා සරසා චුච්ඡි කඛා "පරජචතාමො ථාතෙ" ති
 කකාරසා චෙතාවං කඛා භෙතබ්බෙ තිතෙ චුත්තනසෙත ධානි
 දිමහි අසායනමෙ ව කතෙ රූපං

501 ၄၀၀၀ ၄၀၀၀

ද. ප්‍රවේශනය සාකච්ඡා කළේය. දැනටදීද එය එසේම වේ.
දැනටදී, දැනටදී, දැනටදී, දැනටදී

* දිසානාඨි වාග් සංවේශිකවම ඵලපාසු ' කුඩානාදි මිත් කුඩ කුඩකො, පෙති මාති රුපාති තප්පවන්තු හි කාති ඉත්ථිකාරුචිකොසා

“දසස දර්ශ” කීමෙන්ද, ද ඉවෙව්‍යසස බාතුසස දර්ශදෙසො හොති විකප්පනාති ඤාපනත්. තිපදමිදං මණ්ඩුකගතිවසෙන “හවිපරිසයො ලො වා” ති ඉතො වාග්‍යගණ්‍යමිතානුචිතතතො, අයො ව විග්‍යහො ව සුචිකෙද්දෙසෙව

දර්ශමිති ද දුකෙතිමසස ලබ්බාතුසඤ්ඤදිසස චුත්තතසෙන චිත්තමානපරසසපදුත්තමපුරිසෙකචචකමිතිගතති. කතා “හවිපරිසයො ලො වා” ති චිත්තමානෙ ඉමිතා දුබාතුසස දර්ශදෙස. කතා “අකාණ දිසං හිමිමෙසු” ති මිතිගතතිසමි. පුබ්බසරසස දිසෙ කතෙ රූපං දර්ශයනති තසෙසව බාතුසස චුත්තතසෙන “අනුමතිපරිකප්පනෙසු සත්තම” ති සත්තමිපරසසපදුපථමපුරිසෙක චචතථසාචිගතති. කතා ඉමිතා බාතුසස දර්ශදෙස. කතා සරලොපපකතිභාවාදිවති කතෙ රූපං

ඉතෙති වාග්‍යගණ්‍යමිතාති, තත් විධි වාග්‍යගණ්‍යන දර්ශදෙසා භාවො ව “කිවාදිවණ්ණනමෙකසසර්ග. වෙහාවො” ති බාතුසස වෙහාවං කතා “පුබ්බාබ්‍යාසො” ති පුබ්බසස අබ්‍යාසසඤ්ඤා කතා තමෙව්‍යාසිකිච්ච “රූපො” ති අබ්‍යාසගතසස සරසස රසස සරණ්ච විසෙසො

502 වදසස වජ්ජං.

වද ඉවෙව්‍යසස බාතුසස සබ්බසස වජ්ජාදෙසො හොති වා වජ්ජාපි, වරජ්ජස, වදමි, වරදෙස

“වදසස වජ්ජං” කීමෙන්ද, වද ඉවෙව්‍යසස බාතුසස වජ්ජදෙසො හොති විකප්පනාති ඤාපනත්. විපදමිදං වාග්‍යගණ්‍යමිතානුචිතතතො, අයො සුචිකෙද්දෙසෙව

වජ්ජමිති වද බාහතිසං වාචාසමිතිමසස ලබ්බාතුසඤ්ඤදිසස අහති චුත්තතසෙන මිතිගතති. කතා “සථා කත්තාරි වෙ” ති චිත්තමානෙ “භවාදිතො අ” ඉත්තප්පවිසං කතා තසස ව “ලොපවෙත්තමකාණ” ති ලොපං කතා “හවිපරිසයො ලො වා” ති චිත්තමානෙ ඉමිතා සබ්බසෙසව බාතුසස වජ්ජදෙසං කතා “අකාණ දිසං හිමිමෙසු” ති විචිකතතිසමි. පුබ්බසරසස දිසෙ කතෙ රූපං. වර්ජයනති තසෙසව බාතුසස හෙති චුත්තතසෙන ථසා චිකතති. කතා චුත්තතසෙන අප්පච්චසව කතා ඉමිතා වජ්ජදෙසං. කතා සරලොපපකතිභාවාදිවති කතෙ රූපං. ඉතෙති වාග්‍යගණ්‍යමිතාති, තත් විධි වාග්‍යගණ්‍යන වජ්ජදෙසාභාවො ව අප්පච්චසස ලොපාභාවො ව විසෙසො

503 ගමිසස සව්චං.

ගමි ඉවෙව්‍යසස බාතුසස සබ්බසස සව්චාදෙසො හොති වා සව්චානු, සව්චාති, සව්චාපි

වාති කිමසිං? ගමික, ගමිති, ගමිති

“ගමිසස සව්චං” කීමෙන්ද, ගමි ඉවෙව්‍යසස බාතුසස සව්චාදෙසො හොති විකප්පනාති ඤාපනත්. විපදමිදං වාග්‍යගණ්‍යමිතානුචිතතතො, අයො ව විග්‍යහො ව සුචිකෙද්දෙසෙව

සමමතුති සමු ගතිමතිතිමසස ලබධාතුසඤ්ඤදිසස වුත්තනසෙන
 “ආණ්ඩාසිසේනුත්තකාලෙ පච්ඡි” ති පච්ඡිපරසසපදපච්ඡිමුද්
 සෙසාවචතුසුචිගතති. කඛා “ගවිපරිසෙසා ලො වා” ති වත්ත
 මානෙ ඉමිතා ගමිසස සමමාදෙසෙ කතෙ රූපං. සමමාසිති එසා
 වුත්තනසෙන පච්ඡිපරසසපදමජ්ඣිමුද්ධසෙසාවචනතිවිභතති. කඛා
 “අසාගේ දිසං ගිමිමෙසු” ති ගිමිතතති. පුබ්බසරසස දිස
 කරණමෙව විසෙසෙ. සමමාසිති එසා පන වුත්තනසෙන පච්ඡි
 පරසසපදත්තමුද්ධසෙසාවචනමිවිභතතිකරණං වා වත්තමාන
 පරසසපදත්තමුද්ධසෙසාවචනමිවිභතතිකරණං වා විසෙසෙ. ඉත
 රුති වාග්ගහණඵලාති, තස්ස පිබ වාග්ගහණනාදෙසාහාපෙව ව
 “ගමිසසනෙතා වෙණ වා සබ්බාසු” ති ධාතනග්ගස වජාදෙස
 කරණව විසෙසෙ.

504 සමගි දුධාමාසාහාසාමසමථාදිනමි

සමගි සමවරස පර ර දුධාමාසාහාසාමසමථ ඉරවච්චමාදිනං
 ධාතුනං අංගනා ජ්ඣාරමාසජ්ජරන

දිසති, ධිසති, මිසති, ධිසති, භිසති, පිසති මහිසති, මපිසති

“සමගි දුධාමාසාහාසාමසමථාදිනමි.” නිමිත්තිදං, සමගි පච්ච
 සෙ පරෙ වුත්තපසසායනං ධාතුනමනෙතා ජ්ඣාරමාපජ්ජරනති
 ඤ්ඤපනතං. තිපදමිදං අතො ව විග්ගහො ව සුචිඤ්ඤාඤ්ඤාව

දිසතිනාදිනුදුගරණති, තස්ස ව දිසතිති ද දුතෙතිමසස ලබ
 ධාතුසඤ්ඤදිසස වුත්තනසෙන “අත්තතොපදුති හාපෙ ව කමම
 ති” ති වත්තමානත්තතොපදපච්ඡිමුද්ධසෙසාවචනතෙවිභතති. ක
 ඛා “හාවිකමෙමසු යො” ති යසාවධං. කඛා ඉමිතා ධාතන
 සස ජ්ඣාරං. කඛා “කචි ධාතු=පෙ=ලොපාගමා වෙ” ති වත්ත
 මානෙ “අත්තතොපදුති පරසසපදත්ත” ති අත්තතොපදසස පර
 සසපදත්ත කතෙ රූපං. භිසතිති ධා ධාරණතිමසස රූපං. මිස
 තිති මා මානෙතිමසස රූපං. ධිසතිති ධා සධ්ධතසඤ්ඤ ධා ගති
 තිවුත්තමිතිති මිනතමඤ්ඤාතරසස රූපං. භිසතිති හා වාගෙති
 මසස රූපං. පිසතිති පා පානෙ පා රකුණෙති මිනතමඤ්ඤ
 තරසස රූපං. මහිසතිති මහ පුජ්සමිතිමසස රූපං. මපිසතිති
 මථි විලොචනෙතිමසස රූපං .

505 සජ්ජසාදිසති

සජ ඉරවච්චනසස ධාතුසස ආදිසස සජ්ජසස ඉසාග්ගදෙරසා
 ගතාති සජ්ජවචසෙ පරෙ

ඉසජ්ජන මසා වුබ්බා

“සජ්ජසාදිසති” නිමිත්තිදං, සජ ඉරවච්චනසස ධාතුසස ආදිසසිකා
 රඤ්ඤො ගතාති යසාවචසමි. පරෙති ඤ්ඤපනතං. තිපදමිදං
 යනාහණමිතානුචතතො, අතො ව විග්ගහො ව සුචිඤ්ඤ
 ඤ්ඤාව

ඉජ්ජගෙතිසරඤ්ඤවුජ්ජසධ්ධතකකරණදුතධමෙමසුතිමසස ලබ

බාහුසඤ්ඤාදිසස වුත්තතසෙත “අත්තතොපදාහි භාලෙ ච කමිති” හි ව්‍යාකර්මානතතොපදපථමපුරිසෙකවචනතෙවිසතති. කඛා “භාවකමෙමපු සො” හි සප්තවධං කඛා අනන්තරපුත්තාදිසසිවිම්භිතා ස්පසාදිසසිකාරං කඛා “භාවකමෙමපු සො” හි ව්‍යාකර්මානත “තස්ස වචග්ගාස්කාරවකාරතං සධානිනතසෙස” හි බාහුතෙතත සප සකාරස්ස වචග්ගං කඛා “සරවෙභාලො ථාතෙ” හි තස්ස වෙභාවං කඛා වා : “භාවකමෙමපු සො ; තස්ස = පෙ = සධානිනතසස ; ඉවණ්ණතමො වා” හි ව්‍යාකර්මානත “පුබ්බ රූපං චෙ” හි සප්තවධස්ස පුබ්බරූපං කඛා වා තෙතතෙති නිතෙ රූපං.

506. සබ්බරතා උං ඉංපු

සබ්බබ්බි බාහුති උංචිතතතිස්ස ඉංකාංචරෙසා හොති

උපසංකප්පිංපු, නිසිදිංපු

“සබ්බරතො උං ඉංපු” නිමසමිදං, සබ්බබ්බි බාහුති උංචිතතතිස්ස ඉංකාංචරෙසා හොතිති සුපතනං. තිපදමිදං අත්තො පුට්ඨෙඤ්ඤාසෙව

උපසංකප්පිංපුති උපසංපුබ්බස්ස කපු පදවිකෙධිපෙතිමස්ස ලබ්බාහුසඤ්ඤාදිසස වුත්තතසෙතඡර්තනිපරස්සපදපථමපුරිසෙකවචනලංචිතතති. කඛා ඉම්භා උංචිතතතිස්ස ඉංකාංචරෙසං කඛා භතතබ්බි නිතෙ රූපං. නිසිදිංපුති නිපුබ්බස්ස සද විසරණ්ණතාවසානෙපුතිමස්ස ලබ්බාහුසඤ්ඤාදිසස වුත්තතසෙත උංචිතතති. කඛා “සදස්ස සිද්ධත” තති සදස්ස සිද්ධරෙසං කඛා වුත්තතසෙත ඉංකාංචරෙසං කඛා තෙතතෙති නිතෙ රූපං.

507. ජරමන්තං ජීරජිසැවිසත වා

ජරමජ ඉරව්වරතසං බාහුතං ජීරජිසැවිසතරෙසා හොති වා.

ජීරති, ජීරතති ; ජීරති, ජීරතති ; චීරති, චීරතති—මරති, මරතති

“ජරමන්තං ජීරජිසැවිසත වා.” නිමසමිදං, ජරමන්තං ජීරජිසැවිසත ඉරව්වරත ආරෙසා හොති විකපෙතනාති සුපතනං. නිපදමිදං. අත්තො ච ව්‍යාත්තො ච පුට්ඨෙඤ්ඤාසෙව.

ජීරජිසැවිසතරෙසාති, තත් ච ජීරජිසැවිසත විකපෙතනාතිවිසතිමස්ස ලබ්බාහුසඤ්ඤාදිසස වුත්තතසෙත ව්‍යාකර්මානතපරස්සපදපථමපුරිසෙකවචනලංචිතතති. කඛා ඉම්භා ජීරරෙසෙ කතෙ රූපං. ඉතරස්සං ඛපුට්ඨවිකපෙතනිවිසතතිසරණ්ණතෙව විකපෙසා. ඉතරෙපුට්ඨ ජීරජිසැවිසතරෙසාතිවිකපෙසා. විකපෙති විකපෙති මරපාඨවිකපෙතිවිසත රූපාති ඉතරති චෙ ව්‍යාත්තතඡලාති, තත් විධි ව්‍යාත්තතරෙසාතෙසාතෙව “සරා සතාරි චෙ” හි විකපෙත “භුට්ඨිතො අ” දුට්ඨි අත්තවධසරණ්ණතෙව විකපෙසා.

508. සබ්බසාසස්සාදිලොපො ව.

සබ්බසාසස්සාදිලොපො අප ඉරව්වරතසං බාහුසස ආදිසස ලොපො හොති වා.

සියා, සයනි, සරහන, සමාගනා

වානි කිමයි? අසි

“සබ්බසාදාසාදාද්දොපො ව.” කිමයිමිදං, සබ්බසා විගහනිත්ථවං
සෙසු අස ඉවෙවනස්ස ධාතුසාදියං ලොපො භොගි විකපොනාති
සුපනතං. වතුපාදමිදං වාගහනන්තිභාසුවතතතෙ, අකො ව
විගහගො ව සුච්ඤ්ඤසෙකව. වගහනන්තිමාදෙසතිවතතතතං.
වට්ඨපිළිඨං ව.

සියාතකදීති උදහරණති, තත්ථ ව සියාති අස භූමිතිමස්ස ලබ්බාතු
සඤ්ඤාදියං වුත්තනසෙත සත්තමිපරස්සපදපඨමිපුරිසෙකවචන
ඵසාවිගහනිං කඛා අනනතරසුත්තමසිකිච්චමිතා ධාතාදියං ලො
පං කඛා “කිපි ධාතු = පෙ = ලොපාගමා වෙ” ති ඵසාවිගහනිස්ස
ඉසාදෙසං කඛා තෙතබ්බෙ නිතෙ රූපං. සහතිති තස්සෙව
ධාතුස්ස වුත්තනසෙත වත්තමාහපරස්සපදපඨමිපුරිසබ්බවචන
අනතිවිගහනිං කඛා ඉමිතා ධාතාදිවති ලුහො තෙතබ්බෙ නිතෙ
රූපං. සනොති තස්සෙව ධාතුස්ස වත්තමාහතතතොපදපඨමි
පුරිසබ්බවචනඅනොවිගහනිං කඛා ඉමිතා ධාතාදිවති ලුහො
තෙතබ්බෙ නිතෙ රූපං. සමානොති තස්සෙව ධාතුස්ස “වත්ත
මානෙ මානනා” ති මානස්සවට්ඨං කඛාමිතා ධාතාදිවති ලුහො
“සථා කතාරි වෙ” ති වත්තමානෙ “භූවාදිතො අ” ඉති අස්ස
වට්ඨං කඛා තෙතබ්බෙ නිතෙ සුප්පත්තාදිවති කතෙ රූපං.

අසීති වාගහනන්තිලො, තස්ස පන තස්සෙව ධාතුස්ස වත්තමාහ
පරස්සපදමස්සමිපුරිසෙකවචනසිවිගහනිං කඛා ඉධ වාගහනන්
ති ධාතාදියං ලොපමකඛා “අසඛා මිමානං මහිමානනලොපො
වෙ” ති වත්තමානෙ “පිඤ්ඤ වා” ති ධාතනස්ස ලොපෙ කතෙ
රූපං.

509 අසබ්බධාතුකෙ භූ

අසසෙව ධාතුස්ස භූ භොගි වා අසබ්බධාතුකෙ පර.

හමිස්සති, සමිස්සති

වානි කිමයි? අසු

“අසබ්බධාතුකෙ භූ.” කිමයිමිදං, අස ඉවෙවනස්ස ධාතුස්ස අස
බ්බධාතුකෙ භූ ආදෙසො භොගි විකපොනාති සුපනතං. විපද
මිදං. වාගහනන්තිභාසුවතතතෙ, අකො ව විගහගො ව සුච්
ඤ්ඤසෙකව.

හමිස්සතිති අස භූමිතිමස්ස ලබ්බාතුසඤ්ඤාදියං වුත්තනසෙත
හමිස්සනතිපරස්සපදපඨමිපුරිසෙකවචනස්සතිවිගහනිං කඛා “තිස
ත්තතිසත්තවිපමිවත්තමානා සබ්බධාතුක” නති වුත්තතතා ‘ති ස
බ්බධාතුකා අසබ්බධාතුකා’ ති අසබ්බධාතුකත්තමාගමිම “ඉසාරා
ගමො අසබ්බධාතුකමිති” ති ඉසාරාගමං කඛා “ජරමරුතං ජරජී
රාමිසං වා” තාසිකිච්චමිතා ධාතුස්ස භූආදෙසං කඛා “අසං
කොගතස්ස වුචි කාරිතෙ” ති වත්තමානෙ “අඤ්ඤාසු වෙ” ති

බාහුනතසස වුණි. කවි: “මි අව සරෙ” හෙතෙකාරසස අවදෙසං කවි: හෙතෙකෙබි නිතෙ රූපං.

ආයුතති වාග්ගහණඵලං, තමන තසෙසව බාහුසස වුනතතසෙ නජ්තනිපරසසපදපඵමපුරිසබහුවවනලංවිගතති. කවි: වුනත තසෙතාසබබබාහුකහෙත සතිපිබ වාග්ගහණතාදෙසමකවි: “කුචි බාහු = පෙ = ලොපාගමා වෙ” ති බාහුදියස දිසං කවි: හෙතෙකෙබි නිතෙ රූපං.

510 එසාසස සුභො ඉසාසු.

එසාසසනිසස සු ඉච්චනාස බාහුසා පරසස ඉසාසුදෙසා හොති වා

ජාතිසා—ජසුසු.

වාති කිමසිං? ජාතොසා

“එසාසස සුභො ඉසාසු” කිමසිමිදං, සු ඉච්චනසමා එසා විගතතිසස ඉසාසුදෙසා හොති විසපොතාති සුපතසිං. තිපදමිදං. වාග්ගහණමිතානුවතතෙ, අසො:ව විගතහො ව පුච්ඡෙසුසෙසව

ජාතිසාති සු අවබොධතෙතිමසස වුනතතසෙත සතනිපරසස පදපඵමපුරිසෙකවවනඵසාවිගතති. කවි: “ජරමතං ජරජසා මසං වා” ති වතතමාතෙ ඉචිතා එසාසස ඉසාදෙසං කවි: “සථා කතති වෙ” ති වතතමාතෙ “කිසාදිහො තා” ති තාප්පවිසං කවි: “සුසස ජජනතා” ති බාහුසස ජදෙසං කවි: “සරලො පො = පෙ = පසති” ති සරලොපපකතිසාවං. කවි: හෙතෙකෙබි නිතෙ රූපං. ජසුසුති තසෙසව බාහුසස වුනතතසෙතෙසෙස විගතති. කවි: ඉමිතා එසාසස සුදෙසං කවි: වුනතතසෙත තාප්පවිසව “සුසස ජජනතා” ති බාහුසස ජමාදෙසව කවි: ඉදමෙවාසිතිව “තාසස ලොපො සකාරතතා” හති තාප්පවි සසස ලොපං. කවි: “අං මාජතෙ තිග්ගපිත” හති වතතමාතෙ “විග්ගතං වා වග්ගො” ති තිග්ගපිතසස විග්ගතතා. කවි: හෙ තෙකෙබි නිතෙ රූපං. ජතෙසසති වාග්ගහණඵලං, තසි පිබ වාග්ගහණතාදෙසාහාවෙව විසෙසො

511. තාසස ලොපො සකාරතතා.

සු ඉච්චනාස බාහුසා තාප්පවිසසස ලොපො හොති වා, සකාරතතව

ජසුසු, භාසති

වාති කිමසිං? ජාතාති.

“තාසස ලොපො සකාරතතා” කිමසිමිදං, සු ඉච්චනසමා තාප්පවිසස ලොපො හොති, සකාරතතව ආජ්ජතෙ විසපො තාති සුපතසිං. තිපදමිදං. වාග්ගහණමිතානුවතතෙ සුග්ග හණ්ව, අසො: පුච්ඡෙසුසෙසව විග්ගතො ව.

ජසුසුති හොති වුනතමිව. තාසසති සු අවබොධතෙතිමසස ලබබාහුසසදියස වුනතතසෙත වතතමාතපරසසපදපඵමපුරි

සෙකවචනතිවිගතයි. කඛා “යථා කතාර්ථෙ” යි වග්ගමානෙ
“කියාදිනො නා” යි තාප්පවට්ඨං කඛා “ඡරමඤ්ඤං ජීරජ්ජාමිසං
වා; එසංසං සුතො ඉයාසු” යි වග්ගමානෙ ඉමිනා තාප්පවට්
ඨසං සකාර්ථදෙසං කඛා “සුඤ්ඤං ඡරතනා” යි බාහුසං නාදෙසෙ
කතෙ රූපං.

ස්වාතීති වාග්ගසන්ථිලං, තස්මිං විධි වාග්ගසන්ථිත තාප්පවට්
ඨසං ලොපසකාරකතානාමොච “සුඤ්ඤං ඡරතනා” යි බාහුසං
ඡදෙසකර්ණච විසෙසො.

512 ලොපවෙග්ගමානාර්ථ

අසාරප්පවට්ඨො ලොපමාපස්සෙති එතනච භොති වා

විසෙසථි—වදෙති, විස්සාමි—වදාමි

“ලොපවෙග්ගමානාර්ථ” කීමත්ථිදං, අසාරප්පවට්ඨො එතන
මාපස්සෙති ලොපමි විකප්පෙතාති සුපනස්මිං. වතුප්පදම්දං
වාග්ගසන්ථිතවග්ගතො, එතං උත කිමාපි අකාරෙති අවිසෙ
සෙති වුග්ගො, නථාපාසාරප්පවට්ඨොවිධි ගතිනොති දඨබ්බං,
එවං යි සති පසොගසිත්ථිතො, පසොගසිත්ථිතො සුභෙත්තාපදෙ
සතො ව, තෙතාන අසාරප්පවට්ඨොති අසො ව විග්ගතො ව
සුචිකෙදෙසෙව විග්ගසන්ථි. දුර්ගසන්ථිතවිභවතස්මිං.

විසෙසථිති වද විසතතිං වාචාසම්භිතිසං ලබ්බාහුසංසුද්ධිසං
වුග්ගතසෙත වග්ගමානපරසපද්ධතමිච්ඡර්සෙකවචනම්භිගතයි.
කඛා “යථා කතාර්ථෙ” යි වග්ගමානෙ “භුතාදිනො අ” ඉතා
ප්පවට්ඨං කඛා “සම්පරිසෙසො ලො වා” යි වග්ගමානෙ “වදස්ස
වස්ස” නති බාහුසං විජ්ජදෙසං කඛා “ඡරමඤ්ඤං ජීරජ්ජාමිසං
වා” යි වග්ගමානෙ ඉමිනා අප්පවට්ඨසං එතනං. කඛා සරලොප
පකාසිතවාදිමිති කතෙ රූපං. වදෙමිති එතං විජ්ජදෙසානාමොච
විසෙසො. වස්සථිති එතං අප්පවට්ඨසං ලොපො ව “අකාරෙ
දිසං කිම්මෙසු” යි වස්සදෙසනාසං දිසො ව විසෙසො.

වදමිති වාග්ගසන්ථිලං, තස්මිං විධි වාග්ගසන්ථිත එතං ලොපා
නාමොච විසෙසො.

513 උග්ගමොකාර්ථ

ඛසාරප්පවට්ඨො උග්ගමාපස්සෙති වා

කුරුතෙ—කරෙති

ඛසාරෙති කිමත්ථි? භොති

“උග්ගමොකාර්ථ” කීමත්ථිදං, ඛසාරප්පවට්ඨො උග්ගමා
පස්සෙති විකප්පෙතාති සුපනස්මිං. මිපදම්දං වාග්ගසන්ථිතානු
වග්ගතො, අසො ව විග්ගතො ව සුචිකෙදෙසෙව.

කුරුතෙති කර කරණත්ථිසං ලබ්බාහුසංසුද්ධිසං වුග්ගත
සෙත වග්ගමානතොපද්ධතමිච්ඡර්සෙකවචනම්භිගතයි. කඛා
“යථා කතාර්ථෙ” යි වග්ගමානෙ “භතාදිනො ඛසිඤ්ඤං” යි
ඛසංඛිතං කඛා “ඡරමඤ්ඤං ජීරජ්ජාමිසං වා” යි වග්ගමානෙ.

ඉමිනා ඔකාරසුභ්‍යානා කඩා “ජරමරුතං ජීරජිසාමිසක වා” ති වහනමානෙ ඉදමෙවාසිතිවෙ “කරසසකාරෙ වෙ” ති බාහුගත සසකාරසුභ්‍යානා. කඩා නෙතබ්බි තිනෙ රූපං. කරෙතිති වාග්ගතච්ඡිලං, තස්ම ච වහනමානපරසසපදපඨමපුර්වසෙකවචන තිච්ඡිගතතිකරච්ඡව වාග්ගතච්ඡිග්‍රහණානාවො ච විසෙසො.

හෙතෙති තිච්ඡිදුගරණං, තස්ම පන පු සත්තාසමිතිමසස ලබ බාහුසංකෘද්ධිය පුත්තනසෙත වහනමානපරසසපදපඨමපුර්වසෙක වචනතිච්ඡිගතති. කඩා “සථා කතතරි වෙ” ති වහනමානෙ “භූවා දිතො අ” ඉත්තාපච්චිසං. කඩා පුත්තනසෙත “ලොපං වෙතනම කාරෙ” ති අකාරපච්චිසං ලොපං කඩා “අසංසොගතනසස පුච්ඡි කාරිතෙ” ති වහනමානෙ “අසංකෘද්ධි වෙ” ති පුච්ඡි. කඩා ඔපච්චි සාභාසා ඉමිනා උත්තමකඩා නෙතබ්බි තිනෙ රූපං.

514 කරසසකාරෙ ව

කර ඉට්ඨෙතස්ස බාහුස්ස අකාරෙ ව උග්ගමාසජ්ජනෙ වා

කුරුගත, කරෙති - කුබ්බිතං - කපිජති.

කරසසකාරෙ තිමසං? කරති, මරති

“කරසසකාරෙ ව” තිමසමිදං, කර ඉට්ඨෙතස්ස බාහුස්ස අකාරෙ ව උග්ගමාසජ්ජනෙ විසෙසානාති කුප්පනස්මං, තිපදමිදං. වාග්ගතච්ඡි උග්ගග්ගතච්ඡි වහනතෙ, අසො සුචිසෙසකසෙව. වාග්ගතච්ඡිපුත්තනසසග්ගතච්ඡිකඩිතස්මං, තස්ම පසෙසජ්ජනං හෙතා පුත්තනෙව.

කුරුගතකපිති උදුගරණති, තස්ම ච කුරුගතති හෙතා පුත්තනෙව කරෙතිති වාග්ගතච්ඡිලං, තස්ම හෙතා පුත්තනෙව. කුබ්බිතංති කර කරණතිමසස ලබබාහුසංකෘද්ධිය පුත්තන සෙත වහනමානපරසසපදපඨමපුර්වසෙකවචනඅකතිච්ඡිගතති. කඩා “සථා කතතරි වෙ” ති වහනමානෙ “තතාදිතො ඔපිඤ්ඤ” ති ඔපච්චිසං. කඩා පුත්තනසෙත “උග්ගමාසකාරෙ” ති ඔපච්චි සසුභ්‍යානා. කඩා “ජරමරුතං ජීරජිසාමිසක වා, උග්ගමාසකාරෙ” ති වහනමානෙ ඉමිනා බාහුගතස්ස අකාරසුභ්‍යානා. කඩා “කුච්චි බාහු - පෙ - ලොපාගමා වෙ” ති බාහුගතස්ස රසාරස ලොපං. කඩා “සර් සරෙ ලොපං, කුච්චිසර්ණං පුත්තන” ති වහන මාන “විමොද්දකාත” ති උග්ගමාස විකාරං. කඩා “පරවෙ ගාමො ජාතෙ” ති විකාරස්ස වෙතාවං. කඩා “දෙ ධස්ස වෙ” ති ජිව්ව වාග්ගතච්ඡි විකාරවසං ඔකාරවසං. කඩා තෙතබ්බි තිනෙ රූපං. කපිජතිති වාග්ගතච්ඡිලං, තස්ම පන තස්සෙව බාහුස්ස පුත්තනසෙත වහනමානපරසසපදපඨමපුර්වසෙකවචනති ච්ඡිගතති. කඩා “තතාදිතො ඔපිඤ්ඤ” ති පිට්ඨෙතං. කඩා හෙතා පුත්තනසෙත බාහුගතස්ස රසාරස ලොපෙ කතෙ රූපං.

සරසි මරනිති කිවුදහරණි, තනුව සරසිති සර ගතිවිනාස
විනිමසන ලබබාතුසකුදුදියන වුනනතසෙන විනනමානපරසපද
පඨමපුරිසෙකවවනතිවිගතති. කනි "භවාදිතො අ" ඉතාපාඨ
ස. කනි ධරණාභාවා ඉතිතා උග්ගමකනි තෙතබබ නිතෙ
රූපා. මරනිති මර පාණ්ඩාගෙතිමසන රූපා. *

515. ඔ අව සර.

ඔකාරණ බාධිතාණ සර සර අභාරදරසා රහති.

වවති, හවති.

සරති නිමසි? රහති.

ඔති නිමසි? ජසති.

"ඔ අව සර" කිමසිවිද, ඔකාරණ බාධිතාණ සර සර අ
භාරදරසා රහතිති කුපතති. විපදිද. අතො පුටිසකුදුදියන.
එන ව ඔති කිවාපනිකමෙකා වුනා, තරාපි බාධාධිකාරණා
බාධිතතාව ගතතබබ, එව. හි සති පසොගපිඤ්ඤතො,
පසොගපිඤ්ඤා පුතොපදෙසතො ව; තෙතාන බාධිතතාණති.

වවතිති වු වවතෙතිමසන ලබබාතුසකුදුදියන වුනනතසෙන
විනනමානපරසපදපඨමපුරිසෙකවවනතිවිගතති. කනි "සරා
'කතාරි වෙ" ති විනනමානෙ "භවාදිතො අ" ඉතාපාඨස. කනි
'අස.සොගතාණස වුති කාරිතෙ"ති විනනමානෙ "අසකුදුපු වා"ති
බාධිතතාණ වුති. කනි ඉතිතොකාරණ අභාරදරස. කනි තෙ
තබබ නිතෙ රූපා. හවතිති අසනාසිතිමසන රූපා.

කිවුදහරණි පුටිසකුදුදියනෙව.

516. එ අස.

එකාරණ බාධිතාණ සර සර අභාරදරසා රහති

හසති ජසති.

සරති නිමසි? රහති

"එ අස" කිමසිවිද, එකාරණ බාධිතාණ සර සර අභ
ාරදරසා රහතිති කුපතති. විපදිද. සරණාසරිතානු
විගතතො, අතො පුටිසකුදුදියන.

තසතිති හි තසෙ හි පාපුරොති විනනමානපරසපදපඨමපුරිසෙකවවන
තිවිගතති. කනි වුනනතසෙන අසාඨස. කනි වුති කනි අතිතාරසුතාපි
කිව්විතා එකාරණ අභාරදරස. කනි තෙතබබ නිතෙ රූපා.
ජසතිති ජ ජසතිමසන රූපා.

517. රහ අවසා කාරිතෙ

රහ ධරි ඉතිවරහ අවභාරදරස සාපුරාණති කාරිතෙ

ලාභති, හාසති.

රහතිවිතාරතෙ අසකුදුදියන එකාරණ අභාරදරසා රහති

හාසති, හාසති

“තෙ ආවාසා කාරිතො.” කිමසම්ඳං, තෙ ඔඵ ඉවෙවතෙ ආව ආසාදෙසෙ පාසුණන්ති කාරිතෙති ඥාපනස්මි. තිපදම්ඳං. ඔඵග්ග හණ්ඨිභානුවර්ගතො, අස්මො ච විග්ගහො ච සුච්ඤ්ඤාදෙසව.

ලාභෙතිති ලුචෙජ්ඣදහෙතිමස්ස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදියං යොකොචි ලුභ්භිති, තමඤ්ඤාදියොපයොජයති’ තාත්පර්යං “ධාතුනි = ධෙ = හෙති යෙ” ති චෙත්සාවටයං. කතා කාරිතසඤ්ඤාව කතා “කාරිතාතං ඤා ලොප” නති ඤාලොපං කතා “අසංයොගනාස්ස වුඛි කාරි තො” ති වුඛිං කතා අනන්තරපුත්තවසම්භික්ඛිමිමිනා ඔකාරස්සා වාදෙසං කතා තෙනධං. තෙනා “ධාතුපාවටයෙති විගතයියො” ති විගතදාසනතිවති කතෙ රූපං නායෙතිති ඵි නයෙතිමස්ස රූපං.

ගායති ගායනතිති ගෙ සද්දෙතිමස්ස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදියං වුත්ත නයෙන වත්තමානපරස්සපදපඨමිපුරිසෙකවචනබ්භවචනතිඅනති විගතයියො කතා “යථා කතාරි චෙ” ති වත්තමානෙ “භූවාදි තො අ” ඉත්තාපාවටයං. කතා ‘තෙ ආවාසා’ති යොගවිභාගෙන ධාතුවනාස්ස ආසාදෙසෙ කතෙ නෙතබ්බෙ නිතෙ රූපාති.

යොගවිභාගා ඉධිපසිඤ්ඤෙව හොති, තෙන භවතිතඤ්ඤා අසුත්ත භාවෙන සු න හොති; යොගවිභාගො නාම පුත්තවෙධා කරණං.

518. ඉකාරගමො අසබ්බධාතුකමිති.

සබ්බසම්මා අසබ්බධාතුකමිති ඉකාරගමො කොති.

ගමිස්සති, කපිස්සති, ලහිස්සති, පමිස්සති

අසබ්බධාතුකමිති කිමසම්මං? ගමිස්සති, කපිස්සති, ලහිස්සති, පමිස්සති.

“ඉකාරගමො අසබ්බධාතුකමිති” කිමසම්මං, ඉකාරගමො හොති අසබ්බධාතුකමිති ඥාපනස්මි. තිපදම්ඳං. අස්මො ච විග්ගහො ච සුච්ඤ්ඤාදෙසව.

ගමිස්සතිති ගමුගතිමිතිමස්ස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදියං වුත්තනසෙන ගමිස්සනතිපරස්සපදපඨමිපුරිසෙකවචනාසතිවිගතති. කතා “සිස තතතිසතතමිපමිමිවත්තමානා සබ්බධාතුක” නති වුත්තතතා ‘ත සබ්බධාතුකා අසබ්බධාතුකා’ති අසබ්බධාතුකතමාගමිම “ඉකාර ගමො අසබ්බධාතුකමිති” තිමිනා ඉකාරගමෙ කතෙ නෙතබ්බෙ නිතෙ රූපං කරස්සතිති කර කරණෙතිමස්ස රූපං. ලහිස්සතිති ලහ ලාභෙතිමස්ස රූපං. පමිස්සතිති පව පාකෙතිමස්ස රූපං.

ගමිස්සතිතඤ්ඤාති කිමුද්ගතරණති, තත්ථ ච ගමිස්සතිති ගමු ගතිමිතිති මස්ස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදියං වුත්ත නයෙන වත්තමාන පරස්සපදපඨමි පුරිසෙකවචනතිවිගතති. කතා “යථා කතාරි චෙ” ති වත්තමානෙ “භූවාදිතො අ” ඉත්තාපාවටයං. කතා “ගමිස්සතො චෙත්ථ වා සබ්බාසු” ති ධාතුවනාස්ස චෙත්ථදෙසෙ කතෙ රූපං. කර්මෙතිති එස්ස කර කරණෙතිමස්ස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදියං “යථා කතාරි චෙ” ති වත්තමානෙ “තවාදිතො ඔසිඤ” ති ඔපාවටයකරණමෙව විසෙ සො. ලහතිති ලහ ලාභෙතිමස්ස රූපං. පමිතිති පව පාකෙති මස්ස රූපං. “භූවාදිතො අ” ඉත්තාපාවටයකරණමෙව විසෙසො.

018 කවචි බාහුවිහත්තිසංවිධානං දිසවිසේනාදෙසලොපාන මා ව

ඉබ ආවතරන අභිසේනනපු සාධනපු කවචි බාහුවිහත්ති සංවිධානං දිසවිසේනාදෙසලොපානම ඉබවිනාති කාසිකාති ජිනවචනානුරූපාති කාතකිනාති

ජාසති කරෙස, ජාතිසා, පියා, කරෙ, ගරව්ස, ජඤ්ඤ, වරකවච, දරකවච, දිවජනි, අගවජි, අගවජු, අගභාසි, අගභසු, ඉබවචමාදිති අඤ්ඤාතිපි සාධකාති යොගජනකිනාති

“කවචි බාහුවිහත්තිසංවිධානං දිසවිසේනාදෙසලොපානමා ව” කිමිසම්ඳිං, කවචි බාහුවිහත්තිසංවිධානං දිසවිසේනාදෙසලොපාන මා ව භොගතිති සුදුසුනසම්. වතුසද්ධිදං අසො ව විග්ගහො ව සුචිඤ්ඤාදෙසව විග්ගහණි. තෙසෙව සම්පිණ්ණති

ජාසතිනාදිති උදහරණ්ඨි, තසම් ව ඡාසතිති ජි ජසෙතිමසස ලබ බාහුසඤ්ඤාදිසස වුත්තනසෙත විග්ගමානපරසසපදපඨමිසුරිසෙස වචනතිවිසතති. කථා වුත්තනසෙත “සුචාදිතො අ ඉත්තසංවිධානං කථා “අසංභොගනාසස වුපි කාපිතො” ති වග්ගමානෙ “අඤ්ඤාසු වා” ති වුපි. කථා “ඔ අව සතර ඨ වග්ගමානෙ “එ අසා” ති එසාරසස අසාදෙසං කථා ආදෙසස ධාමනාපවාර වසෙන බාහුසද්ධෙත චොතරිතකිතො ඉච්ඡා බාහුසසස දිසෙ කතෙ තෙනතෙබ්බ නිතෙ රූපං. කතෙසෙති කර කරණතිමසස වුත්තනසෙත සත්තවිසරසසපදපඨමිසුරිසෙසවචනඑසංවිසතති. කථා ඉච්ඡා විසතතිගහසස පුබ්බසකාරසස ලොපෙ කතෙ තෙනතෙබ්බ නිතෙ රූපං. ඡාසතිසාති සුද අවිබොධනෙතිමසස වුත්ත නසෙත එසංවිසතති. කථා “සථා කතතර් වෙ ‘ති වග්ගමානෙ “ඡාසාදිතො හා” ති නාසාවසං කථා ඉච්ඡා එසංසස ඉසාදෙසං කථා බාහුසස ව ජාදෙසං කථා සරලොපපකතිභාවච කථා තෙන තෙබ්බ නිතෙ රූපං. ඉදමෙත කිමාපි “සුසස ඡාසනා, එසංසස සුසතා ඉසාසු” ති වුත්තතතා විනාපිමිතා පිඤ්ඤාති, තථාපි ලක්ඛණසස පඤ්ඤානගහතිකභාවදසසනසං ඉසෙතදං වුත්තං පියාති අස ගුච්ඡිතිමසස වුත්තනසෙත එසංවිසතති. කථා “ජරමර නං ජරජිසාදිසස වා” ති වග්ගමානෙ “කම්බොසසාදිලොපො වෙ” ති බාහුදිසස ලොපං කථාවිමිතා එසංසසිසාදෙසෙ කතෙ තෙනතෙබ්බ නිතෙ රූපං. කතෙසෙති කර කරණතිමසස වුත්තනසෙත එසංවිසතති. කථා තසසිමිතා එසාරදෙසං කථා සකාරවසස ලොපං කථා වා තෙනතෙබ්බ නිතෙ රූපං. ගපෙජනි ගමු ගතිපිනිති මසස වුත්තනසෙතෙසංවිසතති. කථා තසසිමිතා එආදෙසං කථා සකාරවසස ලොපං කථා වා ‘ගමිසසභොගා වෙජා වා සම්බාසු” ති බාහුසසස ච්ඡාදෙසාදිමිති කතෙ රූපං. ජඤ්ඤාති සුද අවිබොධනෙතිමසස ලබබාහුසඤ්ඤාදිසස වුත්තනසෙතෙසං විසතති. කථා තසසිමිතා සුදෙසං කථා බාහුසස ජාදෙසං කථා සුකාරගමව කථා තෙනතෙබ්බ නිතෙ රූපං. ඉදමි පඤ්ඤාන ගහතිකභාවදසසනසං වුත්තනති දම්බං, අඤ්ඤාථා පන “සුසස

ස්වභාවය” හි පමාදෙසුස “එකසක සුතො ඉයාසු” හි එකවිභතතිය සුදෙසස ව වුත්තතතා විනාවිමිතා පිජ්ඣතිති. වනෙකිඑහි වච විසතතිය වාචය වච පරිභාසනෙහි විනත මඤ්ඤතරස වුත්තතතයෙන වත්තමානපරසපදමජ්ඣිමසුරිසබ්බ වචනඵවිභතති. සකා ධාතනතසිමිතා නෙවආදෙසෙ තනෙ රූපං. දනෙකිඑහි දිස පෙතවිනෙතිමය වුත්තතතයෙන පවමි පරසපදමජ්ඣිමසුරිසබ්බවචනඵවිභතති. සකා ධාතනතසිමිතා නෙවආදෙසං සකා දකාතර ඉකාරස අකාරදෙසව සකා නෙතබ්බෙ තිතෙ රූපං. දිවජ්ඣති තසෙසව ධාතුස වත්තමාන පරසපදපඨිමසුරිසෙසවචනඵවිභතති. සකා ධාතනතසිමිතා චජාදෙසෙ තනෙ රූපං. අගචජ්ඣති ගමු ගතිමජ්ඣිමය වුත්ත තයෙන අජ්ඣතතිපරසපදපඨිමසුරිසෙසවචනඵවිභතති. සකා ධාතනතසිමිතා චජාදෙසං සකා “අකාරගමො හිසතතතජ්ඣ තතිකාලාතිපතතිසු” හි ධාතාදිමි අකාරගමං සකා ජවිභතති සිමිතා තබ්බපරිතමිකාරං සකා නෙතබ්බෙ තිතෙ රූපං. ඉදමි පරජ්ඣතතතතිසතතතිදසනතතං. වුත්තං, අඤ්ඤථා “කචාදි = පෙ = පවමසෙසු ව, ගමිසසනො චජා වා සබ්බාසු” හි වුත්ත තතා විනාවිමිතා පිජ්ඣතිති. අගචජ්ඣති එත බ්බවචනඵවිභතති සරණව චපරිතාතාවො ව විසෙසො. අගොසිති සු සතතාසමිති මස වුත්තතයෙන අජ්ඣතතිපරසපදපඨිමසුරිසෙසවචනඵවිභ තති. සකා තසිමිතා සකරෙසං* සකා වුත්තතයෙන ධාතාදිමි අකාරගමං සකා “අසංයොගතතස වුමි කාරිතෙ” හි වත්ත මානෙ “අඤ්ඤසු වෙ” හි ධාතනතස වුමි. සකා නෙතබ්බෙ තිතෙ රූපං. අගෙසුතති එත බ්බවචනඵවිභතති. සකා සසි මිතා සුආදෙසකරණව ධාතනතස එකාරදෙසකරණව විසෙ සො. ඉමිතා තයෙන සත සසිමි. සසිරමානෙ න විරුජ්ඣති, ත. තත සාගබ්බං; යං හි ලුකබ්බෙතානුපපතනං, තං සබ්බිමිතා ව පිජ්ඣතිති.

520. අතතතොපදාති, පරසපදනතං.

අතතතොපදාති කචමි පරසපදනතමාසජ්ඣෙන

වුමචති, ලබ්බති, පවමති, ගමජති, කජිසති, සිජ්ඣති.

කචමිති කිමමි? කජිසෙන, ලබ්බෙන, වුමචෙන, සිජ්ඣෙන.

“අතතතොපදාති පරසපදනතං.” කිමමිදං, අතතතොපදාති පරසපදනතමාපජ්ඣෙන කචමි සුපතතං. මිපදමිදං. කචමිතා ගණමිතානුමතතෙ, අගො ව විගහගො ව සුමිඤ්ඤෙසව.

වුමචතිතකදිතසුදගරණති, තත ව වුමචතිති වච විසතතිය වා වාසමිතිමය ලබ්බාතුසසුද්දිය වුත්තතයෙන “අතතතොපදාති ගාමෙ ව කමමි” හි වත්තමානතතතොපදපඨිමසුරිසෙසවචන තෙවිභතති. සකා “ගාමකමමිසු යො” හි යපවචයං සකා

තමෙව්විසිති “තසා චවත්තසසාරවස්සාරතං සධානිතංසා ; ඉතිහිංසනමො වා” යි විහානිතො “සුඛිරුපො” යි සප්පට්ඨ සසා සුඛිරුපං සන්ධිං තෙතබ්බිං. තෙතං අනගගරසුත්තනිසිති චිත්තො අත්තනොපදස්ස පරස්සපදනො සතො රූපං. ලබ්බා තිති ලභ ලාභෙතිස්ස රූපං. “දොධස්ස වෙ” යි එත්ථ චග්ගන ඡේතවා : අනගගරසුත්තනො වා ධාතනිතංසා ඛසාදදෙසසරණ මෙව විසෙසො. පට්ඨතිති පටි පාඨෙතිස්ස රූපං. ඉතර්හි කිට්ඨි ග්ගනන්ඵලාති, තාති සුචිඤ්ඤාසංකෙව

521. අසාත්තමො භික්ඛානන්තරිකාලාතිසංකිප්ප

කට්ඨි අසාත්තමො හොති තිස්සගානන්තරිකාලාතිසංකිප්ප ඉංචෙතාසු විභවතිප්ප

අගමා, අගපි, අගමිස්සා.

කට්ඨිති කිමසිං? ගමා, ගපි, ගමිස්සා

“අසාත්තමො භික්ඛානන්තරිකාලාතිසංකිප්ප” කිමත්ථිදං, කට්ඨි අසාත්තමො හොති තිස්සගානන්තරිකාලාතිසංකිප්පයි ස්ථප තත්ථං. විපද්ධිදං. කට්ඨිග්ගනන්තරිකාසුචිතතො, අභ්‍යො ච විග්ගා හො ච සුචිඤ්ඤාසංකෙව.

අගමාති ගමු ගතිමතිතිස්සා දුත්තතසෙන භික්ඛානිවිභවති පරස්සපදපඨිමුප්පිසෙසකට්ඨනපරිභවතිං සන්ධා “කට්ඨි ධාතු — පෙ = ලොපානමා වෙ” යි චග්ගනමො ඉමිතා ධාතියිද්ධිං අසාත්තමා සන්ධා තෙතබ්බි යිතො රූපං. අගපිති එත්ථ දුත්තතසෙන අත්ත තතිපරස්සපදපඨිමුප්පිසෙසකට්ඨනපරිභවතිසරණමෙව විසෙසො. අගමිස්සාති එත්ථාපි සාලාතිසංකිප්පපරස්සපදපඨිමුප්පිසෙසකට්ඨන සසාචිතතතිසරණමෙව විසෙසො. ඉතර්හි කිට්ඨිග්ගනන්ඵලාති, තාති සුචිඤ්ඤාසංකෙව.

522. බ්‍රාහ්මා ඊ තිමිති.

බ්‍රා ඉංචෙතාස ධාතුසා ඊසාත්තමො හොති තිමිති විභවතිමිති. බ්‍රවිති.

“බ්‍රාහ්මා ඊ තිමිති.” කිමත්ථිදං, බ්‍රා ඉංචෙතාස ධාතුසා ඊසාත්ත මො හොති තිමිති විභවතිමිති ස්ථප තත්ථං. තිපද්ධිදං. අභ්‍යො සුචිඤ්ඤාසංකෙව.

බ්‍රවිති බ්‍රා විසත්තිසා වාචාසට්ඨිතිස්සා ලබ්බාතුසඤ්ඤාදිස්ස චග්ග මාතපරස්සපදපඨිමුප්පිසෙසකට්ඨනතිවිභවතිං සන්ධා ඉමිතා ධාතියි තෙත ඊසාත්තමා සන්ධා දුත්තතසෙන ධාතනිතංසා ච දුට්ඨං සන්ධා “ඔ අට්ඨ සරෙ” යි ඛසාරස්ස අවාරදසං සන්ධා තෙතබ්බි යිතො රූපං.

523. ධාතුසංකො ලොපොතෙතසරස්ස.

ධාතුසං අංකො කට්ඨි ලොපො තොතිතෙතසරස්ස.

ගට්ඨති, පට්ඨති, සරති, මරති, වරති.

අංකසරස්සයි කිමසිං? පාති, පාති, දුති, පාති, වාති.

කට්ඨිති කිමසිං? චරිසති, චරිසති.

“ධාතුසසනො ලොපොනෙකසරස්ස” කීමත්මිදං, කිව්
අනෙකසරස්ස ධාතුසස අනො ලොපො හොතිති ස්ථපනස්.
චතුස්සදමිදං කිව්නාහණමිහානුවතනෙන, අහො ච විග්ගහො
ච සුච්ඤ්ඤසෙකච

ගව්ස්තීති ගමු භතිවිතිමස්ස “භූවාදසො ධාතුවො” ති ලබධාතු
සඤ්ඤදිස්ස ඉමිනා ධාතුවනස්ස ලොපං කථා වුතනසෙන
චතතමානපරස්සපදපඨමපුරිසෙකචචනතිවිහතති. කථා “ගමිස්ස
නො ලෙජා වා සබ්බාසු” ති ධාතුවනස්ස චජාදෙසෙ කතෙ රූපං
සරතිති සර ගතිවිනාසමිතිමස්ස රූපං. මරතිති මර පාණ්
වාගෙතිමස්ස රූපං.

පාතිතදිති කිවුද්ගරණති, තස් ච පාතිති පා පානෙ පා රක්ඛ
ණති විතනමඤ්ඤතරස්ස එකසර්ගතා ඉමිනා ලොපමකථා
වුතනසෙන තිවිහතතිමිති කතෙ රූපං. යාතිති යා ගතිපාපුණ්
තිමස්ස රූපං. වාතිති වා ගතිගජභගෙසුතිමස්ස රූපං.

මහිසති මහිසතිති කිව්ගහණථලාති, තස් ච මහිසතිති මහ
සුභ්ගමිතිමස්ස ලබධාතුසඤ්ඤදිස්ස කිව්ගහණෙතිමිනා ධාතුව
නස්ස ලොපමකථා ‘අතතොපද්ධති භාවෙ ච කමමිති’ ති
චතතමානතනොපදපඨමපුරිසෙකචචනතෙවිහතති. කථා “භාව
කමමිසු යො” ති යප්පච්චයං කථා “ගමි ද්ධාමාස්සාපාමහමථා
දිගමි” ති ධාතුවනස්සකාරදෙසෙ කතෙ රූපං. ඉතරං මඨ
විලොචනෙතිමස්ස රූපං.

524 ඉසුසමානමගොතා ලෙජා වා

ඉසුසමු ඉච්චෙනසං ධාතුනමගොතා ලෙජා හොති වා

ඉච්චති, නිසච්චති

වාති කිමස්සං? එසති නිසමති

“ඉසුසමානමගොතා ලෙජා වා” කීමත්මිදං, ඉසුසමු ඉච්චෙන
සමගොතා ලෙජා හොති විකප්පනාති ස්ථපනස්. චතුස්සද
මිදං* අහො ච විග්ගහො ච සුච්ඤ්ඤසෙකච

ඉච්චතිති ඉසු ඉච්චාසතතිසුතිමස්ස ලබධාතුසඤ්ඤදිස්ස වුත
නසෙන චතතමානපරස්සපදපඨමපුරිසෙකචචනතිවිහතති. කථා
වුතනසෙන “භූවාදිතො අ” ඉතාප්පච්චයං කථා ඉමිනා ධාතුව
නස්ස චජාදෙසං කථා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ රූපං
නිසච්චතිති තිසුබ්බස්ස යමු උපරමෙ නාසෙතිමස්ස රූපං.

එසති තිසමිතිති වාගහණථලාති, තස් ච එසතිති ඉසු ඉච්චා
සතතිසුතිමස්ස ලබධාතුසඤ්ඤදිස්ස වුතනසෙන තිවිහතති.
කථා “යථා කතාරි වෙ” ති චතතමානෙ “භූවාදිතො අ” ඉතා
ප්පච්චයං කථා “අසංසොගතනස්ස වුමි කාරිතො” ති චතතමානෙ
“අඤ්ඤසු වෙ” ති වුමි. කථා නෙතසෙබ්බ නිතෙ රූපං. ඉතරං
සුච්ඤ්ඤසමෙච

525. කාරිතාතං රණ ලොපං.

කාරිතසම්මතං රණ ලොපමාසකං.

කාරෙති—කාරකය—කාරකය—කාරකය

“සාසනසම්මතං සම්මතං මහාසංඝං සම්මතං,
සම්මතං විසමං විසමං විසමං” යි

ඉති ආරාධනා පදානං සංග්‍රහො

“කාරිතාතං රණ ලොපං.” යිමන්තිදං, කාරිතාතං පවිසාතං රණ ලොපමාසකං යෙති සද්ධර්මං. සිද්ධිදං, අනෙකං පුත්‍රි සංකල්පයෙන.

කාරෙතිති කර කරණෙතිමත් ලබ්ධානුසංකල්පය ‘සංකල්පිතයෙති, තමාසංකල්ප පරිසාරයෙති’ යෙති “විකල්පං රණං — පෙ — පෙති” යි රණපවිසං නම් තස්මා කාරිතසංකල්පය නම්, ඉතිහාස කර්මය ලොපං නම්, පෙතිමං. තෙති “විකල්පං රණං විසමං” යි විසමානාත්මකයෙති සංග්‍රහො. ඉතිහාසයෙති රණපෙතිමත් පවිසං නම්, තාති පුත්‍රිසංකල්පයෙන.

එවං අනෙකං සද්ධර්මං පරිසාරයෙන අනෙකං අනෙකං සද්ධර්මං විසමං අනෙකං—

“සාසනසම්මතං සම්මතං මහාසංඝං සම්මතං,
සම්මතං විසමං විසමං විසමං” යි.

තත් ව සාසනසම්මතං පරිසාරයෙන; තත් ව සිද්ධියං රණං පවිසං සපු සිද්ධියෙති—සිද්ධියෙති සාසනසංකල්පයෙන වා; සපු සංකල්පය ලොපයෙන නම් සාසනසංකල්පයෙන වා; සපු සංකල්පය ලොපයෙන නම් වා “සද්ධර්මං” යි විසමානාත්මකයෙන “සද්ධර්මං පරිසාරයෙන වා” යි පුත්‍රිසංකල්පයෙන “අනෙකං පුත්‍රිසංකල්පයෙන වා” යි අනෙකං පවිසංකල්පයෙන වා සම්මතයෙති පුත්‍රිසංකල්පයෙන වා සිද්ධියෙන වා; පවිසංකල්පයෙන වා; සම්මතයෙන වා අනෙකං සද්ධර්මයෙන; විසමයෙන වා පරිසාරයෙන; විසමයෙන වා පවිසංකල්පයෙන.

ඉති පුත්‍රිසංකල්පයෙන, පවිසංකල්පයෙන පරිසාරයෙන, සම්මතයෙන, අනෙකයෙන සද්ධර්මයෙන වා, තත් සද්ධර්මයෙන පවිසංකල්පයෙන වා, තත් සද්ධර්මයෙන වා.

“බුබුං සුභං සුමං සුමං සුමං ලොකොහතුවිතනමතිං,
 චන්ද්‍රිකා පුබ්බමහං චන්ද්‍රිකා පුබ්බමහං හි තිත්තසං.”
 සාධනමුල් හි පොසාගමාහු පොසාගමුල්මන්වාපි,
 අසම්පූර්ණදම්නරො සාසනධර්ම ච ජිනස්ස මහා †
 අසම්පූර්ණදම්නරො සාසනධර්ම ච ජිනස්ස මහා,
 නරො නරො සම්පූර්ණදම්නරො නරො අරො.
 නරො සංරක්ෂණය. මුනිවචනසම්පූර්ණදම්නරො,
 චන්ද්‍රිකා පුබ්බමහං හි තිත්තසං සාධනමහං සුමං.”

ඉදහි භාවකම්මකතාකරණසාධනසතිනං කිබ්බිධානකප්පමාර්
 හනොතා තස්ස චන්ද්‍රිකාගතා පුබ්බමහං සත්තො පණ්ණිමං
 දසෙසනොතා චන්ද්‍රිකාගතා කිබ්බිධානකප්පස්ස අනුචිතෙසව
 තිදසනොතා. බුබුන්ති ආදිනා ගාථාවතතුකාමො ආහ

තස්ස බුබුන්ති චන්ද්‍රිකාදෙසො, සුභං සුමං සුමං අනුචිතෙසව
 දුරවිතාගතෙසව ච, සෙසං සම්බං සුභං සුමං සුමං

528 බාහුසා කම්මාදිමහි ඡෙණ

බාහුසා කම්මාදිමහි ඡෙණසම්මතො රහාති

කම්මං අනාභි කාරොති කම්මාති කම්මකාරො

එවං කුම්මකාරො, කම්මකාරො, මාලාකාරො, රම්මකාරො, රජන
 කාරො, සුමනිකාරො, පතනගාරො, නිනිමාරො, බිඤ්ඤ
 මාරො, බිඤ්ඤකාරො, බිඤ්ඤකාරො

“බාහුසා කම්මාදිමහි ඡෙණ” කිවුන්තිදම්මවනො, කම්මාපපදෙ
 බාහුසා ඡෙණවිමසො හොතිති සද්ධනො. බාහුසාති එකං පදං,
 කම්මාදිමහිති එකං, ඡෙණති එකතති තිපදම්මං සුතො. එසම් ච
 බාහුසාති “භූමාදෙසො බාහුසො” ති ලබ්බානුසංඝාදො බාහුසො
 සම්මතොති, හෙ ච පන අසං බාරොනතිති බාහුසොති වුච්චති,
 කම්මමෙව ආදි = කම්මාදි, තස්මිං, කම්මසම්. ආදිමහි සති
 බාහුසා ඡෙණවිමසො හොතිති අසං,

කම්මකාරොතිදිති උද්ගාරොති, හෙසු පන කම්මකාරොති
 කම්මසද්ධපපදස්ස කර කරණ ඉච්චිතස්ස “භූමාදෙසො බාහු
 සො” ති ලබ්බානුසංඝාදො “බාහුසංඝොති ලොපොතික
 සරස්ස” ති ලුභානුබ්බස්ස කම්මං කාරොතිතාසෙ ඉමිනා
 ඡෙණවිමසං කම්මා “කාරිතං විස ඡෙණවිමසො” ති කාරිතම්ම කම්මා
 “කාරිතාතං ඡෙණ ලොප” ති ඡෙණලොපං කම්මා “අසංසොග
 නාස්ස වුච්චි කාරිතො” ති බාහුසාදිමහි අකාරස්ස වුච්චි කම්මා තස්සාප
 තිසම්මතසෙස සති “අසුච්චිතොතිවිමසො වුච්චි” ති අකාරස්සාකාරං
 කම්මා “බාහුසාපපදවිමසොතිවිමසොතිවිමසො” ති වුච්චිතොති

† සාධනමහං සුමං සුමං

† අසම්පූර්ණදම්නරො සාසනධර්ම ජිනස්ස මහා කප්පමාර්

ලිඛිතාභාවා “ලිඛිතයෙහි පඨමා” හි සපදිවිනි අසම්පන්න නවක
 සමාසකිතසා නාමිං වාතවේදානාදියු වෙ” හි නාමිච්චි සඬා “ඒක
 වචනසුත්තා. හි : ලිඛිතව තිපව්වතෙ” තැපිකිව්ව “තහො ව චිත
 තතිසො” හි සපද්ධානති. සඬා තසසාපෘද්ධිසම්පන්න සති
 ‘වතතිව්ජානුපුබ්බිසා සග්ගප්පවතති’ හි සඬා “ලිඛිතයෙහි
 පඨමා” හි පඨම. සඬා තසසාපෘතිසම්පන්නසම්පන්න සති ‘වතතිව්ජා =
 පෙ = සඬා ‘එකමුහි වතනාමෙව එකවචන’ නති එකවචනපිච්ච
 ගතති. සඬා “අනොනොනා” තැපිකිව්ව “සො” හි පිසෙසාකාරං.
 සඬා “සරලොපොමාදෙසප්පට්ටසාදිවිනි සරලොපෙකු පසති” හි
 පුබ්බසරස ලොපං සඬා “සර සරෙ ලොපං වා සරෙ අස
 රූපා” තැපිකිව්ව “කුචාසවණ්ණං ලුහො” හි පරසාසවණ්ණ
 පහො නෙතෙව පසතිභාවම සඬා යෙතෙවො පරසවරං නිහො
 රූපං. කුචිතසාග්දියුපි එසෙව නොයො. පහතභාසොතිදම්පන
 පහතසග්ගපපදසා ගග උපාද්ධොතිමසා ලබ්බාකුසඤ්ඤාදියු
 පහත. ගණනානිතෘණො වුත්තනසෙසන ණ්ණවිසාදිවිනි සහෙ රූපං.
 නානාවාසොතිදම්පන නානාසග්ගපපදසා වෙ තනතුසන්නානොති
 මසා ලබ්බාකුසඤ්ඤාදියු පහත. වාසතිතෘණො වුත්තනසෙසන
 ණ්ණවිසාදිවිනි සහෙ එකාරසා “ඔ අව සරෙ එ අසා” හි
 අපිකිව්ව “නෙ ආවාසා කාර්තෙ” හි ආසාදෙසෙ සහෙ රූපං.
 ඛඤ්ඤාමාසොතිදම්පන ඛඤ්ඤාසග්ගපපදසා මා වාතෙතිමසා ලබ්
 බාකුසඤ්ඤාදියු ඛඤ්ඤං මිණ්ණිතෘණො වුත්තනසෙසන ණ්ණවිසා
 දිවිනි සහෙ “ණ්ණි රතජසා නෙ ගාවකරණ්ණ” තැපිකිව්ව
 “ආකාරන්නාතමාසො” හි ආසාදෙසෙ ව සහෙ රූපං. ඛඤ්
 ඤාමාසොතිදම්පන ඛඤ්ඤාසග්ගපපදසා කුචිතසාග්දියු පහත ලබ්
 බාකුසඤ්ඤාදියු ඛඤ්ඤං කාමසතිතෘණො වුත්තනසෙසන ණ්ණවිසා
 දිවිනි සහෙ රූපං. ඛඤ්ඤාමාසොතිදම්පන ඛඤ්ඤාසග්ගපපදසා වර
 වරණ්ණ වර ගතිතනවිසෙසන පිනතවිසෙසන ලබ්බාකුසඤ්ඤා
 දියු ඛඤ්ඤං වරසතිතෘණො වුත්තනසෙසන ණ්ණවිසාදිවිනි සහෙ
 රූපං.

627. **සසැස්තැවි**

සඤ්ඤාසම්භවනිකාසං ධාතුසා කම්මාදිමි අකාශසම්භවනා
භාගි, භාගිමි ව භුක්තාසම්භවනා භාගි

අප්‍රියංවර්ගි අප්‍රියංවර්ග (ශ්‍රී), චන්ද්‍රාභරණි චන්ද්‍රා
භරණ (ශ්‍රී), භරණ භරණි භරණි (භරණ),
චන්ද්‍රාභරණි චන්ද්‍රාභරණ (භරණ), භරණිභරණි භරණි
භරණ (භරණ), දිව්‍යාභරණි දිව්‍යාභරණ (භරණ).

[illegible]

කම්මසම්මානා ආදිමග්ගි සති බාහුසා සඤ්ඤාය ගම්මානාය අප්පච්චයො
 හොති, උපපදෙනෙත නුකාරගමො ව හොතිති අසො. එත් ව
 සඤ්ඤායති අසො එතායාති සඤ්ඤා, තෙසු තෙසු දඬෙබ්බු ආරෙ
 පිතවොහාරසෙසතං අසිව්වතං, තස්ස සඤ්ඤායං, “කම්මකරණ
 නිමිත්තකෙත්තු සත්තම්” තාබ්බිතිව “කාලසාවෙසු වා” ති සත්තම්,
 අසද්දනුසංඥාති සිව්ගතති. කථා “සෙසතො ලොපං ගසිපි” ති
 තස්ස ලොපං කථා එවං වුත්තනති දඬබ්බං, අ ව නු වාති වාදසමා
 සං කථා වුත්තනතිපි දඬබ්බං. එත් ව බාහුසා අප්පච්චයොති
 විතා ක්වොපි නුකාරගමස්ස ධානතිසම්මසනං, තථාපි තස්මි රූපෙ
 සුත්තභානෙ හොතිති දඬබ්බං, රූපනිපථාදනත්ථං සි ලජ්ඣණෙප
 දෙසොති, තෙනාහ නාමමග්ගි ව නුකාරගමො හොතිති, එත් ව
 නුකාරගමස්ස උකාරෙත නිදදොසො “හු නිග්ගහිතං පදෙනෙත” ති
 එත් සමග්ගණත්ථං, තත් ව නුති වචනං ‘නිත්තපච්චිකරෙ’ ති
 ආදිසු “හිද්දිකො ඉනතානන්තරා වා” ති සමිඳුතානං ඉනතඅනන
 ප්පච්චයානං නිකාරස්ස විචජ්ජනත්ථං.

අරිඤ්ඤානකදීති උද්ගරණති, තත් ව අරිඤ්ඤාති අරිසංඝප
 පදස්ස දමු දමනෙ ඉවෙව්ගස්ස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිස්ස අරිඤ්ඤාති
 තාමෙ අනන්තරසුත්තමබ්බිතිවිමිත්තා අප්පච්චයං කථා අරිසද
 නෙත ව නුකාරගමං කථා “හු නිග්ගහිතං පදෙනෙත” ති තස්ස
 නිග්ගහිතං කථා “අං බ්‍රාජනෙ නිග්ගහිතං” තාබ්බිතිව “වග්ග
 නතං වා වග්ගෙත” ති වග්ගනතම කථා අරිඤ්ඤාසද්දනො හෙතා
 වුත්තනසෙසන තාමමිව කථා සංද්‍රස්සනාදිමග්ගි කතෙ රූපං
 වෙසසනාතෙතිදමපන වෙසසසද්දපපදස්ස කර තරණෙතිමස්ස
 ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිස්ස අප්පච්චයාදිමග්ගි කතෙ රූපං තණ්හං
 කරෙතිදමපන තණ්හාසද්දපපදස්ස කර කරණෙතිමස්ස ලබ්බාදා
 සඤ්ඤාදිස්ස තණ්හං කරෙතිතාමෙ වුත්තනසෙසන අප්පච්චයා
 දිමග්ගි කතෙ රූපං මෙධබ්බකරෙතිදමපන මෙධාසද්දපපදස්ස කර
 කරණෙතිමස්ස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිස්ස මෙධබ්බකරෙතිතාමෙ වුත්ත
 නසෙසන අප්පච්චයාදිං කථා මෙධාසද්ද ආකාරස්ස “කිවාදිමජ්ඣ
 තතරතං දීඝරස්සාප්පච්චයෙසු වා” ති රසෙස කතෙ රූපං සර
 ණබ්බකරෙතිදමපන සරණසද්දපපදස්ස තසෙසව බාහුසා සරණ
 ඩබ්බකරෙතිතාමෙ අප්පච්චයාදිමග්ගි කතෙ රූපං දීපබ්බකරෙති
 දමපන දීපසද්දපපදස්ස තසෙසව බාහුසා දීපං කරෙතිතාමෙ
 අප්පච්චයාදිමග්ගි කතෙ රූපං.

528 පුරෙ දද ව ඉං.

පුරසද්ද ආදිමග්ගි දද ඉවෙව්ගාස බාහුසා අප්පච්චයො හොති,
 පුරසද්දස්ස අකාරස්ස ව ඉං හොති

පුරෙ දදං අද්ධිති* පුරිසද්ද (පදවත්තං)

“පුරෙ දද ව ඉං.” කිමත්ථිදමුච්චනෙ, පුරසද්දපපදෙ දද

ඉවේවාය බාහුයා අප්‍රවේශය හෙයින්, පුරුෂයෙකු අකාරය ඉං ව හොඳින් සදාපතය. පුරුෂ ඵලං පදං, දදාති ඵලං පදං, ච ඉති ඵලං ඉං ඉති ඵලානි වතුසදම්දං සුතං. බාහුගතයන්ස ව ආදිගතයන්ස ව අග්‍රගතයන්ස වාහුවගතයනො පුරුෂයෙකු ආදිවති සති දද ඉවේවාය බාහුයා අප්‍රවේශය හෙයින්, පුරුෂයෙකු අකාරය ඉං ව හොඳින් අප්‍රථා වග්‍රගතයන්ස දුර්වලයනිවිච්ඡිනි නය. ඵල ව ඉං ඉති කිචාපි අභියමෙති වුතං, තථාපි ආදෙ සො ඉතාවගතයනං, ඵලං හි සති රූපය සිද්ධිනො ව තදත්ථ සුතාරම්භකරණෙන.

පුරුෂයෙකු උද්ගරණං, තස්‍ය පත පුරුෂස්‍යපදය දද දුතෙ ඉවේවාය ලබ්‍යාදිවති අකාරයෙකුදීස “භූතො හොකාලිකා” ති වුතතතා අතිතකාලපතං කථා පුරුෂ දතං අද්විතානෙ අනන්තපුරුෂයෙකුදීසිවිච්ඡිනි අප්‍රවේශය කථා පුරුෂයෙකු අකාරය ඉං ව කථා වුතතතෙත ග්‍රහගතයන්ස වග්‍රගතං කථා නාමිව කථා සද්‍යපතනාදිවති කතෙ රූපං.

528 සබ්බතො භවුත්වාපි වා

සබ්බතො බාහුතො කම්මාදිවති වා අකම්මාදිවති වා අකාරණි වුතුථපි ඉවේවාය සබ්බතො හොතති

හං කරණිති නිකායොති හං කරණිති නිකායො, විභෙති ඵලෙන නස්මි වා ටිතොයා, නිසංස හං වසති නිසංසො, අහමි භවති භවිස්සති හං වා

භවුත්වං — රථං කරණිති රථකාරොහො අහං දදාති අහං දදායොහො, විභෙති සංහතති විනාශොහො, කරණිති කාරොහො, දදාති දදායොහො, භවති නාශොහො

තුමති — හං කරණිති නිකායො, (නස්මි නතො වා = නිකායො) හොතො දදාති හොතොදො, (හොතොස්මි දො වා = හොතොදො) කරණිති නතො, සරතිති සරිතො

භවුත්වං — සංසංසති සංසංසාපි ඉවේවාදි

“සබ්බතො භවුත්වාපි වා” කිමදිදං, සබ්බාදිවති කම්මාදිවති වා අකම්මාදිවති අකාරණිවුතුථ ඉවේවාය පව්සා හොතති සදාපතං. කිපදම්දං බාහුගතයන්ස ව කම්මාදිගතයන්ස ව අග්‍රගතයන්ස වාහුවගතයනො වාහුගතයනො කම්මාදිවතිවස විසායනො ව සබ්බාදිවති කම්මාදිවති වා අකම්මාදිවති වා අකාරණිවුතුථ ඉවේවාය පව්සා හොතති අප්‍රථා

තස්මිනිකාදි උද්ගරණං, තස්මි ව තස්මිනි තස්මිනි පදයක සර සරණිතිවස ලබ්‍යාදිවති තං කරණිතොය “බාහුයා කම්මාදිවති භූතං, සද්‍යපතං” තස්මිනිවිච්ඡිනි අප්‍රවේශය කථා නාමිව කථා සද්‍යපතනාදි, කථා “පරවෙතො භවං භවං” ති කාරණය වෙතොපි කතෙ රූපං. නිකායොති

එක්කාපි චෙතාවං ඵපෙකා ඵපෙව තයො. විනයොතිදමපන විපුබ්බස්ස ති තයෙති ජාපුණ්ණි මිනනමඤ්ඤතරස්ස ලබ්බාතු සංඤ්ඤාදිස්ස විනෙති එක්කාති අභිකරණ්ණාරකෙවා : විනෙති එතෙ නාති කරණ්ණාරකෙ වා ඉමිනා අප්පච්චයං කරිති “අසංයොගනතස්ස වුඨි කාරිතෙ” ති චත්තමානෙ “අඤ්ඤාසු වා” ති වුඨිං කථා තත්තාපාතිසමාපයමෙත සති “අසුචිණ්ණනං වායො වුඨි” ති වුත්තත්තා ඉකාරස්ස එකාරවුඨිං කථා “ඔ අවසරෙ” තාසි කිට්ඨ “එ අයා” ති අයාදෙසං කථා නාමමිව කථා විනයසංගුරො සංගුරුත්තාදිමිති කතෙ රූපං. නිසංයොතිදමපන විපුබ්බස්ස සි සෙවාසමිච්චිතස්ස ලබ්බාතුසංඤ්ඤාදිස්ස නිසංයනනතාසෙව වුත්ත තයෙත අප්පච්චයං කථා වුඨිකදෙසෙ ව සංගුරුත්තාදිව කරො “පරචෙතාවො ධාතෙ” ති සකාරස්ස චෙතාවෙ කතෙ රූපං. රථකාරකොතිදමපන රථසංගුරුපදස්ස කර කරණ්ණමස්ස ලබ්බාතුසංඤ්ඤාදිස්ස රථං කණ්ණිතාසෙව ඉමිනා ණවුප්පච්චයං කථා “කාරිතං විය ණ්ණවුමෙකො” ති කාරිතමිව කථා “කාරිතං ණ්ණ ලොප” ති ණ්ණලොපං කථා “අසංයොගනතස්ස වුඨි කාරිතෙ” ති කකාරෙ අකාරස්ස වුඨිං කථා “අනකා සුඤ්චුත” ති ණ්ණවුමෙ අකාදෙසං කථා සංගුරුත්තාදිමිති කතෙ රූපං. අනතදුසකොති දමපන අනතසංගුරුපදස්ස දු දුතෙ ඉච්චිතස්ස ලබ්බාතුසංඤ්ඤාදිස්ස අනතං දදුභිතාසෙව වුත්තතයෙත ණ්ණවුප්පච්චයං කථා ණ්ණලොපව වුඨිව කථා “ණ්ණ රතපස්ස ජෙතාවකරණේසු” තාසි කිට්ඨ “අකාරනතාසමායො” ති ධාතවතස්ස අයාදෙසං කථා අකාදෙසව කථා සංගුරුත්තාදිමිති කතෙ රූපං. විතාසකොති දමපන විතයොති එසව වුත්තතා මිනනමඤ්ඤතරස්ස සංගුරු විනෙතිතාසෙව ඉමිනා ණ්ණවුප්පච්චයං කථා කාරිතමිව කථා ණ්ණි ලුග්ගා වුත්තතයෙත වුඨිං කථා “ඔ අව සරෙ ; එ අයා” තාසි කිට්ඨ “තෙ ආවාසා කාරිතෙ” ති අයාදෙසං කථා අකාදෙස සංගුරුත්තාදිමිති කතෙ රූපං. කාරකොත්තාදිති නිඤ්ඤ අතමො දිමිති රූපාති, ගෙසමුප්පත්ති ගෙඬා වුත්තතයොව

තාසකත්තාතිදමපන තසංගුරුපදස්ස කර කරණ්ණ ඉච්චිතස්ස තං කණ්ණිතාසෙව ඉමිනා අප්පච්චයං කථා “නමකර්ණමිනා නා නිපුත්තතමහි” තාසි කිට්ඨ “කරස්ස ව තත්තා තුසම්” ති ධාතවතස්ස තකාරං කථා වුත්තතයෙත නාමමිව කථා සංගුරු තතාදිව කථා “සංගුරුත්තාදිමිති සිසිමි. සිලොපො චෙ” ති උසාරස්සාකාරං කථා සිලොපව කථා කකාරස්ස ව චෙතාවෙ කතෙ රූපං. දුතාතිදමපන දු දුතෙ ඉච්චිතස්ස අප්පච්චයනතස්ස සංගුරුත්තාදිමිති කතෙ රූපං. කත්තාදිති අසමමාදිමිති රූපාති, තත් ව සරිතාතිදමපන සර විතාසමිච්චිතස්ස ලබ්බාතුසංඤ්ඤාදිස්ස ඉමිනා අප්පච්චයෙ කතෙ “සිසර්ගාතිසර්ගමිවමිත්ත මාතා සබ්බිධාතුස” ති වුත්තත්තා “ත සබ්බිධාතුසා අසබ්බිධාතු සා” ති අප්පච්චයස්ස අසබ්බිධාතුසත්තමාගමි “ඉකාරකමො

[illegible]

530. విజయచండరికా 4.

විසරුජසද ඉංග්‍රීසිවැදිති වාතුගි ශ්‍රව්‍යවිවංශා රහානි

සටහනිනි සංවිධාන, රැස්වීම්, මණ්ඩල, උපායනික උපාය, මුසනිත්, පිටසා, උවනිනි බෙදා, ගවනිනි භාගය, දෙවනිනි ආරාධනා, සමාන බුද්ධිනි සංවිධානය, පිහිටිනි පිහිටා

“විසරුජපදදිගො ණ.” කිව්වේදී, විසරුජපද දුනුවටව්වාදිති ණඟවටයො හොඳිති සුභනන්දං. විපදවිදං. විසරුජපද දුනුවට ව්වාදිති ණඟවටයො හොඳිති අනේ. විසො ව රුජේ ව පදෙ ව — විසරුජපද, විසරුජපද ආදයො සස ඩාතුගණසස — සො විසරුජපදදි, ඩාතුගණයො ඛද්ධවිනි; තංතො “දුරගතිකඛකාල කිව්වාණ්ඩාලොපදිසායොගවිගතොරපපයොගපුඛසොවගතො තුච්චිග්ගාසප්පොණ්ණවිබෙයොගඛනිතගුණවිවතපසුභසර්ගදේසා; සතතුපු වෙ” යි දිසාසයොග පට්ටිසා සම්පන්නො “කුචි භො පට්ටිසංසේ” යි හදෙත්තො ගොග්ගවිටයො හොඳි දුට්ඨස පන “ඩාතුසා කට්ටාදිවුචි භො” යි උසොගගාරවිවටනො අකට්ටාදිවුචි විසාදිගො ණඟවටයන්; අභිද්දාථා දුට්ට ණගාගණ්ඩකඩා; හදෙත්තො පටිගඛිං පටෙසෙ.

[illegible]

කතා වුනතනසෙන ණලොපවුඩිසකුප්පතනාදිමහි කතෙ පකාරස්ස වෙහාචෙ කතෙ රූපං එසෙසාතිදමපන පුස පුසනෙතිමස්ස ලඛි ඛාතුසඤ්ඤාදියං පුස්සතිතාසෙථ ඉමිතා ණප්පට්ඨයං කතා ණලොපාදිමහි කතෙ “අසංයොගනතාසංවුඛි කාරිතෙ” ති වුඩිමහි සමපතෙන “සට්ඨං වා” ති එත්ථ වාග්ගහණෙන ඉමස්ස ආකතිගණනා සට්ඨස්ස පකතිපිතා වුඩිමහාකතෙ සංදසාමිති එත්ථ දකාරෙ ඉතා රස්ස වුනතනසෙන ඉධ උකාරස්ස අකාරං කතා සකාරස්ස වෙහා වං කතා සකුප්පතනාදිමහි කතෙ රූපං මසෙසාතිදමපන උච්ච සමවාසෙ*තිමස්ස ලඛිඛාතුසඤ්ඤාදියං උච්චතිතාසෙථ ඉමිතා ණප්පට්ඨයං කතා ණලොපාදිමහි කතෙ රේහොති එත්ථ වුනතනසෙන ඉධ චකාරස්ස කකාරං කතා සකුප්පතනාදිමහි කතෙ රූපං හාවොතිදමපන භූ සත්තාසම්මේවතස්ස ලඛිඛාතුසඤ්ඤාදියං භවිතිතාසෙථ ඉමිතා ණප්පට්ඨයං කතා ණලොපාදිමහි කතෙ නාස කොති එත්ථ වුනතනසෙන ඉධෙකාරස්ස ආවාදෙසං කතා සකුප්පතනාදිමහි කතෙ රූපං ආයොතිදමපන අස ගතිමජ්ඣිමවතස්ස ලඛිඛාතුසඤ්ඤාදියං අසතිතාසෙථ ඉමිතා ණප්පට්ඨයාදිමහි කතෙ රූපං සමේඛාටොතිදමපන සංපුර්වස්ස වුධි අවගමනෙ වුධි ඤ්ඤෙන් වුධි බොධනෙති තිණණමඤ්ඤාතරස්ස ලඛිඛාතුසඤ්ඤාදියං සමමා බුජ්ඣතිතාසෙථ ඉමිතා ණප්පට්ඨයාදිමහි කතෙ රූපං විසාණෙතිදමපන විපුර්වස්ස හර හරණෙතිමස්ස ලඛිඛාතුසඤ්ඤාදියං විහරතිතාසෙථ ඉමිතා ණප්පට්ඨයාදිමහි කතෙ රූපං.

531 භාෂම ච

භාවන්තාතිබ්බංසො සබ්බධාතුති ණප්පට්ඨයො හොති

සච්චරො සචනං වා පාඨො, චජරො චජනං වා වාභො,
භුසරො භවනං වා භාවො

එවං ඝාෂො, යොගො, භාෂො, පට්ඨො

“භාවෙ ච” ක්මත්ථිදං, භාවකාරකෙපි සබ්බධාතුති ණප්පට්ඨයො හොතිති ඤ්ඤාපනත්ථ. විපදම්ඨං අනන්තරපුරතතො ණන්ත හණ්සාසුචරතතො තිසමාභාවා ඛානාසිකාරතා ච සබ්බධාතුති භාවසෙථ ගම්මාණො ණප්පට්ඨයො හොතිති අත්ථො. වග්ග හරං ණග්ගහණසුකසිතිනත්ථ, නත්ථ පසොපනං කෙඨා වුනතමෙව. නපු තිසමාභාවා අනන්තරපුරතතතෙව භාවසෙථ ණප්පට්ඨයො ලඛිතො මෙති න ලඛිතති, කසමා “තෙ ක්මත්ථො” ති පටිලඛි ක්මත්ථසඤ්ඤා තබ්බාතිසණ්ඨෙසාරිච්චප්පට්ඨයො එපෙත්ථො “අභෙදා කිත්” ති හෙති අභෙදාදං කිත්සඤ්ඤා වුනතතා ච “කතාරි කිත්” ති පටිලඛිකිත්සඤ්ඤාතං කතාරි කාරකෙ වුනතතා ච අසංමස්මිං අනන්තරපුරතතක කතාරිසෙච ණප්පට්ඨයං පුර්වලඛිතතො ච තසමාචෙදං පුරතං වුනතති දඬුබ්බං.

පාසොතකදිති උද්ගරණති, තත්ථ ච පාසොති පච පාසෙති

[illegible]532 **କବି** **ବ**

සබ්බදායී කවිපසවිලස, ෧෩

සංකල්පීන් සමග විරෝධයක හටගත් විග්‍රහය

භූරේඛ ගවිෂ්ඨිති භූරේඛා උරේඛ ගවිෂ්ඨිති උරේඛා ස සුළු
සමුද්දසෙසනාභා, භූමි, ධර්මිති සමඛා,

“සබ් ව ස්වස්තියිදං පාඨමාතුකි ස්වස්තියිදං පොතීති
 සද්ධතෙති. චිපද්විදං ‘ධාතුසා කමමාදිමිති භේද භි ඉතො
 ධාතුග්ගත්තන්සාසුචිත්තතතො පාඨමාතුකි ස්වස්තියිදං පො
 තීති සද්ධතෙති. චග්ගත්තන්විපක සථා භාවිතාරකෙ භාවෙ
 වෙ භි අස්සමෙකා උත්තත්තා පාඨමාතුකි භ්ත්තවිදං පොතී,
 එවං ස්වස්තියිදං වෙති පවිජෙතති චිත්තසිද්ධිතාං වා චුත්ත
 තතිරි දඬිබ්බි , හෙතෙව පසොභෙරි උච්චසිද්ධිතං ස්වාභොග
 සග්ගා සෙ භෙත්තමාති දසෙසති

[illegible]

533 **విద్యాభివృద్ధి**

බර ඉවෙවමාදිති බාහුති රමිසවබෙසා රහාති
බරති භෙහාති බෙමිමා, කපිසෙහි පාහාති කමිම.

“ධර්මය රැකීම.” කිවහමුදා, ධර්මය වඩාත්ම රැකියාව
 යොග්‍යතාව නිසා වේ. මධ්‍යමය. ධර්මය අදී සෙසුයෙන් =
 ධර්මය, හෙයින් ධර්මය, අධ්‍යයනය, පවතිනු ලබන්නා වේ.
 අනෙක් සුවිශේෂයකි.

ධම්මානුදම්පන ධර ධාරණීතිස්ස ලබ්ධාතුසංඝාදිස්ස
 ධරති තෙනාති අසේ ඉමිනා රම්මප්පච්චසං කඛ්ඨා “රම්හිරතෙනා
 රුද්ධො” ති රුද්ධො ලුහො සංඝප්පත්තාදිමිති කතෙ රූපං.
 ධම්මනුදම්පන ධර ධාරණීතිස්ස ලබ්ධාතුසංඝාදිස්ස තරිස
 තිනාසේ ඉමිනා රම්මප්පච්චසං කඛ්ඨා “රම්හිරතෙනා රුද්ධො” ති
 රුද්ධො ලුහො සංඝප්පත්තාදිමිති ච කතෙ රූපං.

534 **காங்கிரசுத் தலைவர்** ௨

සංඛ්‍යාවේ බාහුගේ නැසෙන ලදී සිංහයාගේ ජීවිතයේ ප්‍රධාන වශයෙන්

පිසං පසංසිතුං සිලං සංඝං උසා ගොති ඩිසපසංසි, චුතමං චරි
තුං සිලං සංඝං උසා ගොති චුතමමාරි, පසංඝං පමනතිතුං සිලං
සංඝං උසා ගොති පසංඝපමනතා, භසං පසංසිතුං සිලං සංඝං උසා
ගොති භසංසිතාපි උච්චමමාරි

“තස්සිලාදිපු ඡෝධාච්ච” කීමත්මිදං, තස්සිලතඛමමතසසාධු
කාරිච්චෙතෙසසිසෙපු සබ්බධාතුභි ඡෝතුතච්ච ඉච්චෙතෙ පච්චසා
භොතථිති සුපතත්ථං. ධිපදථිදං තස්සිලාදිපු අසෙපු සබ්බධා
තුභි ඡෝතුතච්ච ඉච්චෙතෙ පච්චසාභොතථිති අසෙත්ථ තංසිලං ආදී
සෙසභෙන = තස්සිලාදසො කෙතෙ? තඛමමතසසාධුකාරිභො,
තෙපු තස්සිලාදිපු ගම්මානෙපුභි සට්ඨාභො චගගතණං පච්ච
සෙසමිදිභෙති

පියරසංපිඨිදම්පති පිසසද්දුපපදසස පසුබිසස සංසපසංසතෙති
 නිමිසස ලබධාතුසඤ්ඤදිසස පියං පසංපිභුං පිලං සසසාති වා අපෙති
 පියරසංසපසිලො . පියරසංසතධිමො . පියරසංසතෙ සාවුකාදිති
 වා අපෙති ඉමිති නිසිසම්පිසස සනිති "කාරිතං විය ණ්ණවලො" නි
 සාරිතවිස සනිති "කාරිතං නිස ලො" නිති ණ්ණලො . සනිති
 සංසොගගතතො "අසංසොගගතසස දුඛි කාරිතෙ" නි දුඛිමො
 සතෙ දුගතනිසෙති සද්දුපසස සනිති "සෙසතො ලො . ගපි
 පි" නි පියති දුගත රූපං බුහුමාවිඨිදම්පති බුහුමෙදුපපදසස
 වර වරණෙතිසස ලබධාතුසඤ්ඤදිසස බුහුං වරිභුං පිලං
 සසසාති වා අපෙති බුහුමරණපිලො බුහුමරණධිමො බුහුම
 රණ සාවුකාදිති වා අපෙති ඉමිති නිසිසම්පිසස සනිති "කාරිතං විය
 ණ්ණවලො" නිති ණ්ණලො . සනිති සංසොගගතතො "අසංසොගගතසස
 දුඛි කාරිතෙ" නි දුඛිමො සතෙ දුගතනිසෙති සද්දුපසස සනිති "සෙසතො
 ලො . ගපි පි" නි පියති දුගත රූපං බුහුමාවිඨිදම්පති බුහුමෙදුපපදසස
 වර වරණෙතිසස ලබධාතුසඤ්ඤදිසස බුහුං වරිභුං පිලං සසසාති වා . පසස
 පවනනති

[illegible]

53a සඳුනාඨවලම කොපිරුවාදිති සු

සභාපතිවරයාගේ ප්‍රවෘත්ති වාර්තාව සහ සභාපතිවරයාගේ ප්‍රවෘත්ති වාර්තාව

සංකතයින්ද සංකතය, සංකතයින්ද සංකතය එව.
 විභවය නැතැයි

කොබරො, රේසරො, රදුසරො, චිලරො, කවිසරො එස
රො, මිණිසරො පිසුසරො කේවරො රොහරො ටිසිසරො

'සග්ගකට්ඨකප්පකාදිනි සු' නිවසේදී, සග්ගකට්ඨක
 චල්ලානකාදිනි රුහුණේ ව නැතිලාදිකාදිනි සුභාසය,
 හොඳින් සුභාසය. විසදිලිද, සග්ගකට්ඨක, ව චල්ලාන
 විසදිලිද ව = සග්ගකට්ඨක, හෙය. අනෙක් = සග්ගකට්ඨක
 චල්ලාන, සග්ගකට්ඨකවිසදිලිද අනෙක් සෙයක = සග්ග
 කට්ඨකචල්ලාන, මුත්සර්ගනි අදිසු විස "සර්ගනි
 සෙයක" නම් එකක අනෙකක ලොක. නම්, දුටු සග්ගකට්ඨක
 චල්ලාන, රුහුණේ අදි සෙයක = රුහුණේ,
 සග්ගකට්ඨක, ව රුහුණේ ව = සග්ගකට්ඨක, රුහුණේ,
 හෙය සග්ගකට්ඨකවිසදිලිද, එය ව සග්ගකට්ඨක
 සර්ගනි අනෙකක සෙයක විය. සුභාසය විසකින්
 ස: වාසය. හෙය හෙයකින් එවිසදිලිද, කට්ඨක නම් කට්ඨක
 සෙයකවිසදිලිද රුහුණේ දුටු දෙයක කට්ඨක
 දුටු අනෙකකින් එවිසදිලිද, චල්ලාන නම් චල්ලාන සෙයකවිසදිලිද
 කට්ඨක, එදි කට්ඨක කට්ඨක සෙයක හෙය සෙයක හෙය
 අනෙකකට වු සෙයක කට්ඨක චල්ලාන, විසකින්
 නම්, විසි සෙයක. දුටු අනෙකකින් එවිසදිලිද, රුහුණේ
 නම් රුහුණේ කට්ඨකින් එවිසදිලිද, වුභාසය විසකින්
 සෙයක කට්ඨකින් දුටු කට්ඨකින් සෙයකින් එවිසදිලිද,
 හෙය "සග්ගකට්ඨකවිසදිලිද රුහුණේ සුභාසය,
 හොඳින් අනෙක්

සෞඛ්‍යසේවා ක්‍රියා කළයුතුය යන ලබ්ධිකරණයකින්
සෞඛ්‍යසේවා, සෞඛ්‍යසේවා, සෞඛ්‍යසේවා සහ වැඩි දෙනෙකු
දැනගත් පුද්ගලයින්ගේ විෂය ක්‍ෂේත්‍රය වන “සෞඛ්‍යසේවා
සහ වැඩි කළයුතුය” යන ව්‍යාපෘතිය “සෞඛ්‍යසේවා” යන නමින්

“අනකා පුණ්වුන” නම් සුභාවටයෙහි අනාදෙස, කතා සහසුභ
 තනාදීමේ කතෙ රූපං. භාසනොතිදමන භාස විසතති. වාචා
 සම්බන්ධය භාසනාසිලෝකානුදේශිතෙසු සුභාවටයාදීමේ කතෙ
 රූපං. කොටනොතිදමන කුඩ කොපෙතිමය කුණිකනසිලෝ
 තාදේශිතෙසු සුභාවටයාදීමේ කතෙ රූපං. රේඛනොතිදමන
 රූප රේඛනිමය රේඛනසිලෝකානුදේශිතෙසු සුභාවටයාදීමේ
 කතෙ රූපං. දෙසනොතිදමන ද්‍රව දෙසනෙතිමය දෙසන
 සිලෝකානුදේශිතෙසු සුභාවටයාදීමේ කතෙ රූපං. වලනොති
 දමන වල කම්පනෙතිමය වලනසිලෝකානුදේශිතෙසු සුභාවට
 යාදීමේ කතෙ රූපං. කම්පනොතිදමන ස්ව වලනෙතිමය
 කම්පනසිලෝකානුදේශිතෙසු සුභාවටයාදීමේ කතෙ “මද්‍ය සරෝ;
 ධවමදනතරලා වාගමා, කුපි ම බාජනෙ” යි වගනමානෙ
 “නිගගතිතවෙ” යි නිගගතිතාගම. කතා, ‘ව්‍යගනතං වා විනෙතා’
 යි තස ස්වගගනෙතා කතෙ රූපං. ඵලනොතිදමන ඵදි කිවිවල
 නෙතිමය ඵලනසිලෝකානුදේශිතෙසු සුභාවටයාදීමේ කතෙ
 රූපං. මණිනොතිදමන මඩි භුසායටිතිමය මණිකනසිලෝ
 තාදේශිතෙසු සුභාවටයානාදෙසතිගගතිතාගමවගනතාදීමේ
 කතෙ රූපං. විභුසනොතිදමන විප්‍රබ්ධය භුස අලඛිකාරෙති
 මය විභුසනසිලෝකානුදේශිතෙසු සුභාවටයාදීමේ කතෙ රූපං.
 රේචනොතිදමන රූච දිනතිමිතිමය රේචනසිලෝකානුදේශි
 තෙසු සුභාවටයාදීමේ කතෙ රූපං. ජේතනොතිදමන ජුත
 ජේතනෙතිමය ජේතනසිලෝකානුදේශිතෙසු සුභාවටයාදීමේ
 කතෙ රූපං. විඛිනොතිදමන විඛිති විඛිතෙතිමය රූපං.

538 පාරාදිගමිකා රූ

ග්‍රි ඉවෙතසමා බාහුමා පාරසද්දිමා රූපවමසෙ
 තොති තසසිලාදිකෙසෙසු

(භවස්‍ය පාරං = භවපාරං, භවපාරං ගතාං සිලං සස්‍ය (පුරි
 සස්‍ය) සො තොති (පුරිසො) භවපාරගු.

තසසිලාදිකෙති කිමසං? පාරං ගතො

පාරාදිගමිකාති කිමසං? අනුගාමි

“පාරාදිගමිකා රූ” කිමසංවිදං, පාරසද්දිමා ග්‍රි ගතිමිති
 කිමසං තසසිලාදිකෙසෙසු රූපවමසො නොතිති සුපතති.
 විපදවිදං පාරසද්දෙ අද් සස්‍ය = සො පාරදි, පාරදි ව සො ගම්
 වාති = පාරදිගම්, තසමා පාරදිගමිකා පාරදිමා ග්‍රි ඉවෙ
 තමා තසසිලාදිකෙසෙසු රූපවමසො නොතිති අපෙති.

භවපාරගුතිදමන භවපාරසද්දෙපදසස්‍ය ග්‍රි ගතිමිතිවිසස්‍ය ලබ
 බාහුසද්දෙසස්‍ය භවපාරංගතාං සිලං සස්‍යාති වා භවපාරංගමන
 සිලා භවපාරංගමනකෙමිති. භවපාරං ගමිතෙ සාධුකාටිති වා
 අපෙති “තසසිලාදිසු භවිතාමි වෙ” තසසිසිවිවිතිතාරූපවමසං කතා
 “රජිතරතො රදි තො” යි රදිමිති දුතො වුතනතෙසෙ සසුපා
 තොදි. කතා “සෙසතො ලොපං ගපිපි” යි පිමිති දුතො රූපං.

පාරවහනොතිදමිසන පාරසද්දුපපදසස නසෙසව ධාතුසස පාර. ගතොති අසෙති සතිපි පාරදිවති තසසිලාදුපොභාවා ඉමිනා රූප වෙසමකභාවා "භාවසමෙමසු ත' ඉතාපිකිව්ව "වුධගමාදියෙසු කතකරි" ති තපාවෙසං කභාවා "සාසදිසමො තසස රිසො ව අජ දිනවිසෙතා නො මි ව, ජනාදිනමා තිවිති ටෙව කාකිකිව්ව "ගම බතගනරමාදිතමනෙතා' ති ධාතිනගමිති දුතෙත සදුපතතා දිමිති කතෙ රූපං අනුතාචිතිදමිසන අනුපුබ්බසස නසෙසව ධාතුසස අනුගමිතසිලොතකදිසෙසෙසු සතිපි තසසිලාදුපොති අදිමිති පාර සද්දුභාවා ඉමිනා රූපවෙසමකභාවා "තසසිලාදිසු ඵරිකාවි ටෙව" ති ඵරිපාවිසොදිමිති කතෙ රූපං අනුගමෙවදගුතකදිතිපි 'පාරගමි මහා රූ' ති වහතබ්බි අදිග්ගගණෙපාතතතා සිස්සිනතිති දඬු බ්බාති අදිග්ගගණං හි උතසසමාසත්ං අසමෙසිති සමාසසා, පාඨෙ අදි සෙසනෙත = පාරිදසො, පාරදිති ගමි = පාරදිගමි තතභාවා පාරදිගමිමහාති

537 **හිතවිතර්කයා ව**

සිංහල ඉංග්‍රීසි මාතෘකා පාඨමාලාවේ සිංහල විෂයට අදාළව ඇති ප්‍රධාන වෙනස්කම්

හිඬුගිණිබිලා කාමිගිණිබිලා හිඬු, විජාගහිඬුබිලා විඤ්ඤා

“සිංහාදිතො ව” කීමෙන්ද, සිංහාදිතො වාචනෙ ඉතිවිච්ඡාදිති
 බාහුති තස්සිලාදිසිවෙත්තු රූපාවමසො සොතිති සද්දතන්තං
 විපදමිදං. සිංහාදිතො වාචනෙ = සිංහාදි, තස්මා සිංහාදිතො
 වග්ගානන්තං රූපාවමසොත්තුකමිතිතන්තං, තන්තං පසොපතං සෙව්වා
 වග්ගානන්තං

[illegible]

538 ဗုဒ္ဓသာသနာ့အကျဉ်းချုပ်

පනතකදින. සිංහල. අර්ථය. ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් හෝ හිතෙන් හැසිරීම.

දහනෙයියොලා දසාතුංකා, කරණයියොලා කාරුංකා

“හත්තංදිනං අශ්වසො” කිව්වේදිද, හත සිංහාභයිවිමෙවෙව්වා දිනි බාතුති තසසිලාදිකෙසෙපු අශ්වසාව්වසො හොතිති සුප තසං. චිපදව්දං හතති ආදි පෙසනො = හත්තංදරියා, පෙසං හත්තංදිනං; චවිට්ඨාපෙ ජපී, දංගනාතිචා සව්විමො, එහි ච හතතිති බාතුං කිදසොති, දුට්ඨො හි බාතුතිංගුපො, පානො

වසෙතිකාරතනවසෙන ව. තසිලාදිගාගණිකානුචිතතෙ, අ
සො පුටිසෙදාසෙව

අසාදුසොතිදමිත අසුබිබසා ගත සිංසාගතිපුතිමසා ලබ්බාදා
සඤ්ඤාදිසා අනතනාසිංලාතනදිසෙසු “තසිලාදිසු ණිතිවි
වෙ” ති අතිසිවෙමනා ණිතසාවිස. තනි “කාරිතා; විය ණිත
බසො” ති කාරිතවිව තනි “කාරිතාතං ණි ලොප” තනි ණි
ලොපං තනි “ණිති රණසා සෙසාවකරණසු” තනිතිවිව
“ගතසා සාසො” ති සාසාදෙසං තනි සරලොපසකතිතාචාදිවි
සතෙ රූපං. කාරුසොතිදමිත කර කරණෙතිමසා කරණසිලො
තනදිසෙසු ණිතා ණිතසාවිසං තනි වුතනතසෙන ණිලොපා
දිවිති සතෙ “අසංසොගතතසා වුති කාරිතෙ” ති වුතාදිවිති සතෙ
රූපං.

539 නු නිගගතිතං පදනත

පදනත නුකාරාගරමා නිගගතිතමාපස්සෙන.

අපිං දමෙතිති අපිඤ්ඤාමා (රාජා), ඉමසාතනරො, සසබ්බරො

“නු නිගගතිතං පදනත” තිමිසරිදො, පදනත නුකාරාගමො
නිගගතිතමාපස්සෙනති සුපතනං. පිපදමිදො, අසො පුටිසෙදා
සෙව. පදසා අනො = පදනතා, තසිං පදනත

අපිඤ්ඤාමාදිති උදගරණති, තාති පුටිසෙදාසෙව.

540. සංතනකුසුම වා රෙ රො

සංපුබ්බාස ගත ඉරමිබාස බාතුසා අකුසුම වා බාතුසා රසා
විමරොසා තොති, ගතසා රො වරොසාති

සපිඤ්ඤා නවිමං සපුපගමිතිති සෙසො, සමනතරොසා තනරසා
බාතිරෙ වණිතිති සපිඤ්ඤා, අනතං කරෙතිති අනතරොසා

සපිති තිමිසං. උපසතතං, උපසාරොසා *

“සංතනකුසුම වා රෙ රො” තිමිසරිදො, සංපුබ්බාස ගත
ඉරමිබාස බාතුසා අකුසුම වා බාතුසා රසාවිරොසා තොති,
ගතසා රො අරෙරොසා ව තොතිති සුපතනං. පිපදමිදො,
අසො පුටිසෙදාසෙව. එති ව සොති තිමිසරිදො අතිසිවෙසෙන
වුතං, තනිවි ගතකාරසා සොති දමිබ්බං, එවං ගි සති සෙසො
පිපිබ්බරොසො සෙසොසිවිසා සුනොසෙදසෙනා ව.

සෙවසොතිදමිත සංපුබ්බාස ගත සිංසාගතිපුතිමසා ලබ්බාදා
සඤ්ඤාදිසා සපිඤ්ඤා තනි සපුපගමිතිතසෙසු ඉතිතා රසා
විසං තනි සතසා සාදෙසව තනි “රමිතරොසො රදි රො” ති
රදිවිති ඉරොසා සෙසුසතාදිවිති සතෙ රූපං. පරිමාසිදමිත
පරිපුබ්බාස මඤ්ඤා අපිඤ්ඤාතිමසා ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිසා සම
තනොසො ගතරසා මාතිරෙ මණිතිතසෙසු ඉතිතා රසාවිසං
තනි වුතනතසෙන රදිවිති ඉරොසා සෙසුසතාදිවිති ව සතෙ
රූපං. අනාසොතිදමිත අනාසලුපදසා කර කරණති

මෙය ලබාදීම සඳහාදීමට අනාං කෙරුණිත් ඉතිරි රජය
විධායකයේ සහ රජය

උපසාහොති කිවුදහරණ, තසස පන උපපුබ්බසස හත සිංසා
ගතිපුබ්බසස සතිපි ගතසමි. අසංපුබ්බතතා, ඉතිතා රහස්විසමි
කතා, උපහතනතතාසමි “විසරුජපද්දිතො ණ” ඉතාසිතිවි
“භාවෙ වෙ” හි ණතවිතා කතා “සාරිතං විස ණපුබ්බකො” හි
සාරිතමි කතා “සාරිතාතං චෙත් ලොප” නරි ණලොපාදිවි
කතෙ රූපං නවිසද්දසාති චිත්තතතාච හවිතවිසරු නහවි
තවි, තෙන පිබෙ සතිපි සංහතතරවෙනා නිසමාස හොති,
හත ඉබෙවිතසො සවෙ රහස්විසො හොති, සංපුබ්බසමාවෙති
තෙන චිත්තං, සවිති කිමසිං? උපහතනං උපසාහොති

541. ପଢ଼ିବେତା, ଶୁଦ୍ଧି ତା

රමුත් පිළිවෙස් සමර සමබ්බා බාඩ්ඩොනා රසානදි ව රනා
රනානි

අනුකූලයෙන්, පාලන, සංවිධාන මාර්ගයන් සහතික කළයුතුය, දිනෙන් දින වෙනස්වේ.

[illegible][illegible]542 **ભાગ્યલાભવિધિ સ્વામીશ્રીના**

පාලිකම්පි දුර්වලතාවයටයුතු නව්‍යාභිස දුර්වලතා සම්බන්ධතාගේ සම්බන්ධතාව

අපවිසි අසංගතවිසංගත වචනවි—භවිතිය, අසංගත
අවිතවි—අසතිය, සංගතවි—සංගතිය, සංගතවි—
සංගතිය, අපවිතවි—භවිතිය, අවිතවි—අවිතිය.

“භාවකමෙවු තබනානියා” කිව්වේද, භාවකමමකාරකෙසු සබ්බාදාහි තබනදහිස ඉවෙතෙ පව්වයා හොතනිසි සුපතනා. විපදමිද. අනෙයා පුටිසෙයුදකෙව. භාවො ව කමිමං වංභාව කමොති,* තෙසුභාවකමෙවු, තබනා ව අනිකො වංභබ්බානියා; එස ව භාවො නාම පවතං. භවතං ලවතනන් ආදිති වුව මානො කෙවලො ධාතියො, කමිමං නාම “සං කරොති තං කමිම” නති වුනා. නනිතාසනිපි භාවකමෙවුනානෙ “තෙ කිව්වා” හි තබාදිතං ඊව්වපාවටසර්සනාතං කිව්වසෙයුද විහිතනා ව “භාවකමෙවු කිව්වකතනිසි” හි කිව්වානං භාව කමෙවු නිසමිතනා වාටිපෙතනො පිස්කිතොති. පිස්කිති, එවං සනෙතපි “නසුදිති පු” හි වුනා. පුපාවටසමිතිව්වනා කතාරි පිසාති තානාවිතනනසි, එවං සනෙත කමොව තනි න වුතනනි, ඉබාපි කිව්වනානසමිතවනො ඉබ වුතනා; ඉබ වුතනා හි කිව්වපාවටසනං සොවං ව දිපෙති, උතාරපු විතති නි; සථාබිපෙතනසව සාබෙතිහි.

භවතබ්බනිදිපත භූසනාසමිතිවස ලබ්බාදාසෙයුදිසාභව තනානෙය් ඉව්වා නබ්බපාවටසං කනා “භිසනාතිසනාමිපමි විතනානා සබ්බාදාසු” නති වුනනා ‘න සබ්බාදාසු අසබ්බාදාසු’ හි අසබ්බාදාසුනානානම “ඉකාරනමො අසබ්බාදාසු කමි” හි ඉකාරනමං කමා “අසංසොතනාසස වුටි කාරිතෙ” නා විතිවි “අසෙයුද වා” හි වුටි. කනා “ඔ අව සෙර” හි අවාරෙස. කනා භවතවසදුතො කිව්වනා “භවතසමිතිසකිසා නාමො තවෙදාදිපු වෙ” හි එස වග්ගනෙහි නාමිවි කනා වුතන තෙසන සෙයුපතනි. කනා “සොතනනි තපුසෙකති, අනො කිව්ව” නති අපිසව්ව “පි.” හි පිසා අවාරෙසං කනා සරලොප පකසිතාමාදිති සතෙ රූපං. භවතිසකි එසාපි එසෙව නෙයා, ඉකාරනමොතෙව්ව විසෙසො. අසබ්බාදාසුපන උපමෙස කෙසිසක ආසනිසකි අනෙ තබ්බාදිවිසි කතෙ රූපං. ආසනි සකි එසාපි එසෙව නෙයා, ඉකාරනමොතෙව්ව විසෙසො පඤ්ඤානිදිපත පද භවිතිසකි පඤ්ඤානිදි අනෙ ඉව්වා තබ්බපාවටසං කනා වුතනතෙසන ඉකාරනමං කනා “භාව කමෙවු පො” හි පොට්ටිසං කමා “තසා වට්ඨනාසකාරවකාර නං පට්ඨානානෙසං” හි පට්ඨානෙතන සත සකාරසං වට්ඨනා කනා “පරවෙසාවො ථාතෙ” හි වෙතාවාදිවිසි සොත රූපං. පඤ්ඤානිදි එසාපි එසෙව නෙයා, ඉකාරනමොතෙව්ව විසෙසො. සනානිතෙදාසන සර සරෙජ්ජිසක ඉව්වා තබ්බපාවටසං කනා “සතිසකිතිසකිතං නිපුණතමි; සරසං ව තතං දාසි” නාමිතිවි “දාදාසකමිසු වා” හි ධාතනාන තානාදිවිසි සොත රූපං. සරෙජ්ජිසකි එසාපි එසෙව නෙයා, සනානා වොව “රතාදිකො ජ” දුති සකාරසං ජාතව විසෙසො.

ගනනබ්බතනිදම්පන ගමු ගතිමිනිතිමස ගමනසනති අසේ ඉමිනා
තබ්බප්පච්චසාදිමි කතෙ “ගමබ්බතනාදිනා භූතබ්බාදියු න”
ඉති ධාතනතස භතනාදිමි කතෙ රූපං ගමනිසගති එත්ථාපි
එසෙව නසො, නතනාසාවොව විසෙසො

543 ගණන ව

භාවකමෙමසු සබ්බාදාහි ණප්පච්චසො ගොති
කතනබ්බං කාමිසං, චෙතබ්බං චෙසං, තෙතබ්බං තෙසං
ඉච්චමමාදි
වසද්දගගගණන තෙසංප්පච්චසො ගොති
ඤ්ඤාසං, දිශ්ඤාසං, සහොසං.

“ගණන ව” කිමනිමිදං, සබ්බෙහි ධාතුනි භාවකමෙමසු ණප්ප
ච්චසො ගොතිති සදුපනත්ථං විපදමිදං භාවකමිහගගණනානු
වත්තතො, අතො පුට්ඨෙකෙකෙකෙව වගගගණන පතෙත්ථ
තෙසංප්පච්චසො ගොති, තෙන සදුතෙසං, දිශ්ඤාසං පතෙතෙසං
තතනදිති සිජ්ඣනති තෙසංගත ඤ අවබෝධතෙ දිය පෙකමිගේ
පද ගතිමිනිතිමෙසං ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිනං ඉමිනා තෙසංප්පච්චසං
කත්ථා සංදුප්පතනාදිව කත්ථා රූපසිඤ්ඤා චෙදිතබ්බං, තත්ථ ව දිශ්ඤා
සංගති එත්ථ ගෙථා වුත්තනසෙත දකාමෙ ඉකාරස්ස අකාරං
කත්ථා සකාරස්ස “කථාදිමුජ්ඣගගතං දිශ්ඤාසංප්පච්චසෙසු වා”
තාසිතිවිව “තෙසු වුමිලොපාගමවිකාරවිපරිතාදෙසං චෙ” ති වා
“කථි ධාතුමිහතතිප්පච්චසංගං දිසවිපරිතාදෙසලොපාගමා චෙ” ති
වා: “පච්චසාදනිථා නිපාතනා සිජ්ඣනති” ති වා “දෙ ධස්ස
චෙ” ති එත්ථ වගගගණන වා වකාරං කත්ථා තකාරස්ස ව ඨකා
රං කත්ථා පරකවරූපගමනං වා කාතබ්බං, “සාසදිසතො තස්ස
ටිඤ්ඤා චෙ” ති එත්ථ වගගගණන වා තකාරස්ස රභ්ඤ්ඤා කත්ථා
“රමිගිරිතොගා ශද්ධි තො” ති ශද්ධිලොපං වා කාතබ්බං.

කාරිසගති ආදිති ලද්දහරණති, තත්ථ ව කාරිසගති කර කරණෙහි
මස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිසං සහගබ්බගතාසේ අතනරපුත්තමිති
කිත්තිමිතා ණප්පච්චසං කත්ථා වුත්තනසෙත කාරිතවිව කත්ථා
ණලොපවුමිසො ව වුත්තනසෙත අසබ්බධාතුකතනමාගමම ඉකා
රගමව කත්ථා තාමිව කත්ථා සංදුප්පතනාදිමි කතෙ රූපං
චෙසංගති වි වසෙතිමස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිසං චෙතබ්බතති අතෙ
ඉමිනා ණප්පච්චසං කත්ථා කාරිගමිව කත්ථා ණලොපාදිමි කතෙ
“පරචෙතාචො ධිංතො” ති සකාරස්ස චෙතාවං කත්ථා තෙතබ්බ
තිතෙ සංදුප්පතනාදිමිති ව කතෙ රූපං, තෙසංගතිදම්පන ති
තසෙ හි පාපුණ්ණිමෙසං විතතමඤ්ඤාගරස්ස ලබ්බාදාසඤ්ඤා
දිසං තෙතබ්බගතාසේ ඉමිනා ණප්පච්චසාදිමිති සංග රූපං.

544 කරධානවිව

කර ඉච්චතමසා ධාතුධාන විවසංචාරො ගොති භාව
කමෙමසු
කතනබ්බං කිවං.

546 මදමදගමසුප්පරහාසාකාරිකී ජ්‍යෙෂ්ඨගණකයා ගා
රෙ වා

මදමදගමසුප්පරහාසාරහත ඉබ්බවමාදිති ධාතුති ණ්‍යාසව
සසා සමාසධිතාං ජ්‍යෙෂ්ඨගණකයාදෙසා ඉහාතනි වා ධාත
ගහන සහ, ගරහස ව ගාරෙ හොති සාධකවමසු

වහනබ්බං වජ්ජං, මදනිසං මජ්ජං, ගමනිසං ගමමං, සුජ්ජනිසං
සොහොං, ගරහිතබ්බං ගාරහොං, දුහබ්බං දෙසාං, සාතබ්බං,
රසෙසාං, පාතබ්බං රසෙසාං, මාතබ්බං රමෙසාං, සුහබ්බං රෙසෙසාං
ඉබ්බවමාදි

‘ මදමදගමසුප්පරහාසාකාරිකී ජ්‍යෙෂ්ඨගණකයා ගාරෙ වා ’
කිමන්තිදං, මද විසතනිසං වාචාසං මද උච්චාදෙ ගමි ගතිවිති සුප්
සොහො ගරහ නිසුසකතිවෙවමාදිති ධාතුති ව ආසාරකොති
ධාතුති ව පරසස ණ්‍යාසවසස ධාතකොති සහ සමාසධිතාං ජ්‍යෙෂ්ඨ
ගණකයාදෙසා ඉබ්බවමෙ ආදෙසා සොහොති විසපොන, ගරහසද්ද
ස ව ගාරෙදෙසා හොතිති සුප්පතනං වතුසද්දමිදං භාවකම
ගහනභව ණ්‍යාසභව වහනෙ “ රමිතරකොති දි භො ” ති
ඉහො අනතතාභව, අහො ව විහතෙහා ව සුච්ඡෙදෙසෙහි
ගාරෙදෙසා කිවාපි අතිසමවසෙන වුහො, තථාපි ගරහසෙහි
හොතිති දුභිබ්බං, එවිච්ඡි සති පසොගපිජ්ඣිතො, පසොගපිජ්ඣ
සුහොතාපදෙසො ව තනි ව ආසාරතා ධාතෙවා නාම ද
දෙන පා පානෙ පා වාගෙ ඉබ්බවමාදෙසා

වජ්ජනිකාදිති උද්ගරණති, ගෙසමසන හෙවා වුහොති ලඛ
ධාතුසද්දෙදිති සද්දෙති වහනබ්බතනාදිකිසෙසු “ ගාචසමෙසු
තබ්බාතිසා තාපිකිවෙ “ ජෙණ වෙ ” ති ණ්‍යාසවසාකති තමෙව
සුහතවසමිතිකිසෙසුතා ධාතකොති සහ තස ජ්‍යෙෂ්ඨදෙසෙ
සති සසුප්පතනාදිව සති ගරහසද්දස ගාරෙදෙසව සති රූප
පිච්ච වෙද්හබ්බා

547 ගත කිව්වා

සෙ පච්චසා තබ්බාදෙසා ජිව්වහො, ගත කිව්වසඤ්ඤාති දුභිබ්බා
කිව්වසඤ්ඤාස කිං පසොජනං? “ ගාමකමෙසු කිව්වහ
කතිසා ” වා

“ ගත කිව්වා ” කිමන්තිදං, හෙවා වුහො සෙ තබ්බාසවෙසා
දෙසා ජිව්වසවෙසනා, පච්චසා, ගත කිව්වසඤ්ඤාති වෙදිතබ්බාති
සුප්පතනං ච්චදමිදං අහො සුච්ඡෙදෙසෙහි ඉද්ධෙහ “ ගාච
සමෙසු කිව්වහතකිසා ” ති එති ඉබ්බං ගහනං.

548 අසඤ්ඤා කිත්

අසඤ්ඤා පච්චසා කිත් ඉබ්බව සඤ්ඤා හොතනි
කිත්සඤ්ඤාස කිං පසොජනං? “ කතාපි කිත් ”

“අඤ්ඤා කිත්” කීමත්මිදං, හෙති අඤ්ඤා පට්ටයා කිත් සඤ්ඤා හොගතිති සද්‍යපනත්. චිපදමිදං ඉදමපන “කතනරි කිත්” ති එත් හෙසං ගහණත්.

549 නන්දදිගිපු

නන්දදිගි ධාතුති සුප්පට්ටයො හොති භාවකමමිපු

නන්දිකතො නන්දිතබ්බ චා නන්දනා, ගහණිකං ගහණං, චිප්පතබ්බං චරණං එවං සබ්බස්මි

“නන්දදිගි පු” කීමත්මිදං, භාවකමමිපු නන්ද සම්භිංගි නන්ද නන්දතො ඉට්ටව්වාදිති ධාතුති සුප්පට්ටයො හොතිති සද්‍යපනත්. චිපදමිදං භාවකමමිගහණමිතානුචිත්තතො, අපොච්චිගහණො ච පුළිඤ්ඤාදෙසං ච නන්දනනතිදමපන නන්ද සම්භිංගිතිසෙසං ලඛි ධාතුසඤ්ඤාදිසං නන්දිකතො නන්දිතබ්බතො චා අපොච්චි “භාව කමමිපු තබ්බාදිසා” තායිකිම්මිතො සුප්පට්ටයං කඛා “අතකා පුණ්ඩුක” නති තසසාතාදෙසං කඛා සප්පසාතනාදිමිති කතො රූපං ගහණනතිදමපන ගහ ලපාදුතෙතිමසං ගහණිකනති අපොච්චි සුප්පට්ටයාදිමිති කතො රූපං චරණනතිදමපන චර චර භෙතිමසං චරිතබ්බතති අපොච්චි සුප්පට්ටයාදිමිති කතො රූපං ඉමෙසමපන විතතං “රහාදිතො න” ඉති තසාරසං ඡසාරසාර ඡමෙව විසෙසො

550 කතනුකරණසංදෙසපු ච

කතනුකරණසංදෙස ඉට්ටව්වාදිති සුප්පට්ටයො හොති

කතනරි නාච - රජං හරිති රජොහරණං - රතාසං

කරණ නාච - කරණති එතෙනාති කරණං

සංදෙස නාච - නිබ්බානි අසමි. ඉති ධාතං එවං සබ්බස්මි

“කතනුකරණසංදෙසපු ච” කීමත්මිදං, කතනුකරණසංදෙස ඡසාරසංදෙස සබ්බධාතුති සුප්පට්ටයො හොතිති සද්‍යපනත්, එත් ච පද්ධෙසාති අනිකරණසාරසංදෙසතං අනිවචනං. චිපදමිදං සුගහණමිතානුචිත්තතො, අපොච්චිගහණො ච පුළිඤ්ඤාදෙසං ච චිත්තගණං සමපදනාපාදුතසාරසංදෙසපි සුප්පට්ටයො හොතිති සමිප්පෙති

කතනරි නාච රජසරණනති ලදහරණං, තසං පන රජ සද්ධප්පදසං හර හරණෙතිමසං රජං හරිතීති අතතනර පුනාචිතිමිප්පතා සුප්පට්ටයං කඛා තසාතාදෙසනතනාදිමිති කතො රූපං

කරණ නාච කරණනති ලදහරණං, තසං පන කර කර භෙතිමසං කරණති හෙතාසංදෙස සුප්පට්ටයොතාදෙසනතනාදිමිති කතො රූපං

සංදෙස නාච ධාතනති ලදහරණං, තසං පන ධාතනතිමිති ප්‍රතිමිතිමසං ධාතනති එතෙනාති සුප්පට්ටයොතාදෙසනතනාදිමිති කතො රූපං

551. රහාදිතො ණ

රකාරහකාරිදාතනනති ඩාතුති අනාදෙසස සස රණ
තොති

කරෙතිරිතනාති කරණං, පුරෙතිතනනාති පුරණං, ගසනති
තනනාති ගහණං, ගහණිසංතනනාති ගහණං එවමසෙසුපි
සොපනබ්බා

ඉති කිබ්බිධාතකපෙස පඨමො කරණොධා

“රහාදිතො ණ” කීමසම්මිදං, රකාරහකාරතෙනති අනාදෙ
සස රණ තොතිති සුපනසම්මිදං මිපදම්මිදං. ආදිසද්දෙත සදකාරං
සංගණනාති, තෙන විසද්දණනති ආදිපු විපුබ්බසස සු අවබොධ
තෙතිමසස විජ්ඣාතිතාදෙ “තසුදිගිපු” තාමිකිපා’ කතතු
කරණපාදෙසෙසු වෙ’ ති කතාරි පුපාවිමසෙ කතෙ වුතත
තසෙන නසසාතාදෙසෙ කතෙ තකාරසස ණකාරෙ තොති එස
පන කිවාපි අපුකසස ණකාරෙති ත වුතතං, තථාපි තකාරසෙසව
ණකාරෙ තොතිති දඨබ්බං, එවං. ගි සගි පසොගපිඤ්ඤතතො
පසොගපිඤ්ඤා පුතොතාපදෙසතො ව, එස ගි තකාරසසාති වුතොත
ගහණිසං කරණිසනති ආදිපු තිකාරසස ත පිසා, තිකාරසසාති
වුතොත කරණං ගහණිසනති ආදිපු තකාරසස ත පිසාති සබ්බසාධා
රණවසෙනවං වුතතනති දඨබ්බං. ඉධ පනාතනාරසුතතව
සෙත පුපාවිමසස වුතතතො තසස ව “අනකා පුණ්වුත” නති
අනාදෙසස වුතතතො ‘කාසෙ වාරස මච්ඡමනා ති’ ආදිති විස
පව්වාසනතවසෙත වා ‘බදිරවත’තති ආදිති විස සෙගුස
වසෙත වා අනාදෙසසසාති ආතාති දඨබ්බං.

උදගරණති පුච්ඡෙසුසකතෙව තත්ථ ව පුරණනති පුර පුර
ණතිමසස ලබ්බාතුසසුදිසස පුපාවිමසාදිමති කතෙ රූපං.

සමසො ව්‍රිවිමසාදිපතිසං කිබ්බිධාතකපෙස පඨමො පරිචෙරද

552 ණදසො තෙකාලිකා

ණදසො පව්වසා පුපාවිමසනා තෙකාලිකාති චෙදිතබ්බා
සථා, කුමිතං කරෙති අකාසි කපිසෙතිති කුමනකාරෙ,
කරෙති අකාසි කපිසෙතිතනනාති කරණං එවමසෙසුපි
සොපනබ්බා

“ණදසො තෙකාලිකා” කීමසම්මිදං, ණපාවිමසාදසො පුපා
විමසනා පව්වසා තෙකාලිකා ගොනතිති සුපනසම්මිදං.

අභේදා ප්‍රවිඤ්ඤාසේනව භේදාදි සෙසෙනෙත = භේදයෝ, තයො
 සාලා = තිසාලං, තිසාලෙ නිසුතතා තෙසාලිකා නච “ තිතෙ
 තතවනතුතාච, වතතමානෙ මානනතා, සාලෙ වතතමානාතිතෙ
 භේදාදයො, නවිසාති ගමාදීති ඡේතිඡ ” ති ආදීති විත් නියමේනි
 අවුත්තතතාච අසතිපිමසේ. භේදයො සාලතතසෙව හොතතිති
 සසකා මනතුතති න සසකා, අනිසමේනි වුත්තතානං සාලතතසෙ
 වා සාලවසෙ වා සාලං අනාමසිති වා හොතතිතිපි මනතබ්බතො,
 න හි අනිසමේනි වුත්තා සාලතතසෙව හොතති සඤ්ඤාපකො
 අත්ථි, තස්මි භේදයො සාලතතසෙව හොතති “ භේදයො තෙසා
 ලිකා ” ති වුත්තතතා, තතො අඤ්ඤා සාලතතසෙපි සාලවසෙපි
 සාලමනාමසිතිවි හොතතිති දඬබ්බං.

කුමහසාගේ කරණතති උද්ගරණති, තත්ථ ච කුමහසාගේති
 කුමහසඤ්ඤාපදසස කර කරණෙතිමසස ලබ්බාතුසඤ්ඤාදියා කුමහං
 අසාසි කරුණි කරුණෙතිතාසෙ “ ධාතුසා කමමාදිමහි ඡේණ ” ති
 ඡ්ඡප්පවට්ඨසාදිමහි සතෙ රූපං, සමෙත්ථ වතතබ්බං, තං හෙඨා
 වුත්තමෙව කරණතතිදළාන තසෙව ධාතුසා කරුණි අසාසි
 කරුණෙතිතෙතාතාසෙ “ නඤ්ඤිති සු ” තාසිතිවි “ කතතුකර
 ඡ්ඡප්පදෙසෙසු වා ” ති සුප්පවට්ඨසාදිමහි සතෙ රූපං, සමෙත්ථාපි
 වතතබ්බං, තං හෙඨා වුත්තතතසමෙව. එවමඤ්ඤාපි යොජෙ
 තබ්බං

553 සඤ්ඤාසං දුඛාදනා ඉ

සඤ්ඤාසමහිබ්බසකං දුඛාදනා ඉප්පවට්ඨතො ගතාති

සඬමං ආදිසතිති ආදි, උදකං දුඛාතිති උදකි, මහොදසාති
 දුඛාතිති මහොදකි, වාලාගි දුඛාති නසමනති වාලකි, සමමාතිසති
 දුඛාතිති වා සඬති

“ සඤ්ඤාසං දුඛාදනා ඉ. ” සඤ්ඤාසමහිබ්බසකං දුඛාදනා
 ඉප්පවට්ඨතො හොතිති ඤ්ඤාපතත්ථං තිපදවිද. අභේදා ප්‍රවිඤ්ඤා
 සේනව දු ව ධා ව = දුඛා, තතො දුඛාදනා

ආදිකතදීති උද්ගරණති, තත්ථ ච ආදිති ආසුබ්බසස දු දුතෙති
 මස “ භූවාදයො ධාතවො ” ති ලබ්බාතුසඤ්ඤාදියා “ ධාතු
 ලිච්චෙති පරප්පවට්ඨසා ” තාසිතිවිමිතා ආදිසතිතාසෙ ඉප්පවට්ඨසං
 සඬං “ සරලොඡාමාදෙසප්පවට්ඨසාදිමහි සරලොපෙ තු පසති ” ති
 පුබ්බිසරසා ලොපං සඬං “ සර සරෙ ලොපං, වා පරෙ අසරං ”
 තාසිතිවි “ ධවාසවණං ලුහත ” ති අසවණණි සවිපතෙත
 තෙතව පසතිතාචං සඬං පරප්පවට්ඨසං “ අඤ්ඤා සිත් ” ති
 සිත්සඤ්ඤා සඬං සිත්සතතා “ තවිතසමාසසිතතා තාම. වාත
 වෙතුතාදිපු වෙ ” ති තාමිවිව සඬං “ ජිතවිවතසුතතං ජි ” තාසි
 සිවි “ ලිඤ්ඤා ව ජිතවිවත ” ති ලිඤ්ඤා ජිතසඬං “ ජිතවිවතසුතතං
 ජි ; ලිඤ්ඤා ව ජිතවිවත ” ති අසිතිවි “ තතො ව ජිතසඬං ” ති
 පද්ධතසඬං සඬං “ සිසොදාසොතාතිසතං සොතිසතං සි. සු ” ති

තසාපානිමමපසංඝෙය සති 'වතති' ව්‍යානුපුබ්බිකා සද්දසාවතති ' ති කතා " ලිඛිතසේ පඨමා " ති පඨමං කතා තසාපානිමසෙ සංඝෙය සති 'වතති = පෙ = කතා 'එකමහි වතනබ්බි එකවචන' නති එකවචනසිද්ධතති. කතා " සෙසතො ලොපං හසිපි " ති පිමහි ලුතෙත රූපං.

උදයිති උදකසද්දසපදසා ධා ධාරණෙතිමසා උදකං දධාති තාසෙත් ඉමිතා ඉපාවට්ඨං කතා වුතතතසෙන සරලොපපකති භාවාදිමහි කතෙ " කව්‍යාදිමං ඉක්කතං තං දිසරසාපවට්ඨසෙසු වා " තාපිතිවට් " භෙසු වුච්චොපාගමිතාරවිපරිතාදෙසා වෙ " ති උද කසද්ද තකාරසා ලොපෙ කතෙ රූපං. මහොදයිති මහොදක සද්දපදසා තසෙවධාතුසා මහොදකානි දධාතිතාසෙත් වුතත තසෙන ඉපාවට්ඨාදිමහි කතෙ රූපං. වාලසිති වාලසද්දපදසා තසෙවධාතුසා වාලානි දධාති තාසෙනි අසෙත් ඉපාවට්ඨාදිමහි කතෙ රූපං. සසිති සංසුබ්බසා තසෙව ධාතුසා සමමා ධිසති. දධාතිති වා අසෙත් ඉපාවට්ඨාදිමහි කතෙ රූපං.

554. තිතිව්‍යාපිණි

සඤ්ඤාසමහිමසෙතං සබ්බිකාතුති තිසස්වට්ඨො චොති, තිතිව්‍යාපිණි

ජිහො එතං වුජ්ඣතුති ජිහවුපි, ධනං අසා භවතුති ධනතුති, භවතුති සුරතා, භවතුති භාරතා, ධම්මො එතං දදතුති ධම්ම දිගහතා, භසුතා වධිතිතුති වධිතිමාගතා. එමමසෙසපි සොභෙ භබ්බා.

" තිතිව්‍යාපිණි. " කිමසත්ථිදං, සඤ්ඤාසමහිමසෙතං සබ්බිකා තුති තිසාවට්ඨො භොති, තිතිව ආසිණිති සුපනන්. ති ඉති එකං පදං, කිත් ඉති එකං, ව ඉති එකං, ආසිණිති එකං, වතුපදමිදං. සඤ්ඤාසමහිමසානුචිතතතෙ, අසො සුචිසෙසෙසෙව. එසේ ව ආසිණිති ආපුබ්බිසා සංප පසංසනෙතිමසා පසංසනනති අසෙත් " භාවකමෙසු ත " ඉති තපාවට්ඨං කතා " සාසදිසතො තසා ජිහො වෙ " තාපිතිවට් " සාදිසතානුචිතතතෙසාසාදිති ජිහො " ති තපාවට්ඨසා ආදිතා සහ ඵාදෙසෙ කතෙ " ඉකාරගමො අසබ්බි ධාතුකමිති " ති ඉකාරගමෙ කතෙ රූපං, තසෙව ධාතුසා වුතතත සෙන තාපාවට්ඨං කතා " සාසදිසතො තසා ජිහො වෙ " හි එසේ වනතතෙත්ත වා තපාවට්ඨසා ජිහාදෙස. කතා " රමහිරොතා, රදි නො " ති රදිමහි ලුතෙත වා රූපං. තෙන ව ආසිණිති පසංසාසමිති විසද්දසති, තාසා පසංසෙත් සති ඉවිතා පට්ඨො භොතති දඬුබ්බං; භෙතාස ආසිණිති. වනාහත්, දුගියත් සමිණිතතත්.

ජිහවුපිතදිති උදගරණති, තත් ව ජිහවුපිති ජිහගභුප පදසා වුච්ච බොධිතෙ වුච්ච සුරත වුච්ච අවහමිතති ජිහගභුප තරසා ලබ්බාතුසංඝාදිසා ජිහො එතං ඉතිතුතාසෙත් අනන්තරසුතතමිතිවිමිතා තිසාවාස. කතා " සාසදිසෙ

තස්‍ය ඊතො චෙ" තෘතීතිව්ව "ධම්මසංඝස්ස ධම්මා චෙ" ති තසා රසස ධම්මාරං කඤ්ඤා "භවතුසාර්ථකමනනාං ඥා ඛෙ" ති ධාතූනාසස දසාරං කඤ්ඤා නෙතබ්බිං. නෙතඤ්ඤා සංඝදුප්පතනාදිමිති කතෙ රූපං. ධනමුතීතිදම්පත ධනසංඝප්පතදසස භූ සත්තාසම්මිතිසස ධනමුතස භවතුහි අසෙඨ ඉමිතා තිස්සවට්ඨාදිමිති කතෙ රූපං. භූතොතිදම්පත තසෙසව ධාතුසස සද්ධ භවතුහි අසෙඨ ඉමිතා තප්පවට්ඨාදිමිති කතෙ රූපං. භාවොති තසෙසව ධාතුසස තසම් ඤෙඤ්ඤාවසෙඨ ඉමිතා ඡාසවට්ඨාදිමිති කඤ්ඤා "කාරිතං. විස ඡාසු ඛෙඤ්ඤා" ති කාරිතමිති කඤ්ඤා "කාරිතාං ඤා ලොප" නති ඡාලොපං කඤ්ඤා "අසංසොගතතසස පුට්ඨ කාරිතෙ" ති පුට්ඨං කඤ්ඤා "ඔ අව සරෙ; එ අයා" තෘතීතිව්ව "ලෙ ආවාසා කාරිතෙ" ති ආවාසදෙසං කඤ්ඤා පුත්තනතසෙත භාමමිති කඤ්ඤා සංඝදුප්පතනාදිමිති කතෙ "අහො නෙතා" තෘතීතිව්ව "ඤා" ති සිසෙසාකාරං කඤ්ඤා සරලොපපසකතිභාවාදිමිති කතෙ රූපං. ධම්මදිවෙනාති ධම්මසංඝප්පතදසස ද්ද භෙතතිමසස ධම්මො එතං. දද්දා*තසෙඨ ඉමිතා ඉතතප්පවට්ඨාදිමිති කඤ්ඤා සරලොපපසකතිභාවාදිමිති කතෙ රූපං. විච්චිමානොති විච්චි විච්චිතෙතිමසස ආසුතා විච්චිතු තසෙඨ ඉමිතා මාතප්පවට්ඨාදිමිති කඤ්ඤා සංඝදුප්පතනාදිමිති කතෙ රූපං. එවිමඤ්ඤාපි සොපතතිබ්බා.

ඊඊඊ ඉතමිසමතිසම්මතා වා

ඉතමිසමතිසම්මතසං සබ්බිකාභූති අතිපු ඉට්ඨිමන පට්ඨිකා හොතති වා

ජිවතිති ජිව, මඤ්ඤාතිති මති, චෙතසතිති චෙතනා, චෙදස තිති චෙදනා. එවිමඤ්ඤාපි සොපතතිබ්බා.

"ඉතමිසමතිසම්මතා වා" කිමසම්මිදා, ඉතමිසමතිසම්මතං සබ්බිකා භූති අතිපු ඉට්ඨිමන පට්ඨිකා සොතති විසප්පතනාති සුප්පතනං. තිසදම්මදං. අසෙඨා පුට්ඨිඤ්ඤාසෙසව අව තිව පුට්ඨං අතිසම්මතං.

ජරතසද්ධි උද්භරණං, තත්ථ ච ජරති ජර වසො භාතිමිති මසස ලබ්බාභූතඤ්ඤාදිසස ජරතිති අසෙඨ ඉට්ඨිකා අප්පවට්ඨං. කඤ්ඤා ජරසද්ධි "ඉතමිසමතො ආප්පවට්ඨං" ති ආප්පවට්ඨං. කඤ්ඤා සර ලොපපසකතිභාවව කඤ්ඤා සංඝදුප්පතනාදිමිති කතෙ රූපං. මතිති වා චාතෙතිමසස විතාතිතසෙඨ ඉමිතා තිස්සවට්ඨං. කඤ්ඤා "කි වාදිමුප්පතනාති ජරසසාප්පවට්ඨං පුට්ඨ වා" ති ආකාරසස රසස. කඤ්ඤා සද්ධප්පතනාදිමිති කතෙ රූපං. චෙතනාතිදම්පත විති චෙතනාසම්මිතිමසස ලබ්බාභූතඤ්ඤාදිසස චෙතනාසම්මතං ඉට්ඨිකා පුප්පවට්ඨං. කඤ්ඤා "අතනා පුප්පවට්ඨං" නති පුප්පවට්ඨං අතා දෙසං. කඤ්ඤා "අසංසොගතතසස පුට්ඨ කාරිතෙ" ති අතිතිව්ව "අඤ්ඤා පුට්ඨං" ති පුට්ඨං. කඤ්ඤා චෙතනාසම්මතො "ඉතමිසමතො

* චෙද්ධි සද්ධ දද්දාසං ජිවමි

† චෙතනාසම්මතං චෙතනාසම්මතං පුප්පවට්ඨං

ආප්තවිධය" හි ආප්තවිධය සහිත සරලප්‍රාප්තකතිභාවාදීන්හි සහිත රූපය. වෙදකමානි විද සහකාරය. විද ලාභෙ විද ස්වරූප විද විද්‍යාතෙති වතුණුණුමඤ්ඤාතරස්ස වෙදසතිතාසෙව ඉමිතා සුප්පව යාදිමිති කතේත රූපය.

556 කරනො දිවිස

කරනො ඉතිවිසමිතිනිසං වා අභිබ්බසනසං ජිවිසස්සවංසා භගාති වා

සාහගාබ්බා කිවිසා, කරනිසං කිවිසං.

"කරනො රිජිස ' කිමසම්මිදං, කරනො ඉතිවිසමිතිනිසං වා අභිබ්බසනසං රිජිසස්සවංසා සොති විසස්සසාති ස්වපතති. චිපදම්මිදං ඉතිනාහණිමිතානුමතතෙන වාග්ගාහණිම, අතො සුචිඤ්ඤාසෙව

කිරිසා කිරිසතති උද්ගරණිති, තත් ව කිරිසාති කර කරණ කිමසං ලබ්බාතුසඤ්ඤාදිසං කරනබ්බාතාසෙව "ඉතිවිසමිතිනිසං වා" හි අභිබ්බසන රිජිසස්සවංසං සහිත "රමිතිරනො රුදි සො" හි රුදිමිති ලුහො කිරිසසද්දං "ඉතිවිසමිතො ආප්තවිධය" හි ආප්තවිධය සහිත සරලප්‍රාප්තකතිභාවාදීන්හි සහිත සසද්දප්ප තතාදිමිති සහිත රූපය. කිරිසතති තසෙසව බාහස්ස කරණිසතති අතෙව වුත්තතසෙත ඉමිතා තස්මිඤ්ඤාදි පටිච්ඡෙස සහිත වුත්ත තසෙත රුදිමිති ලුහො කිරිසසද්දං පාදප්පතාදි. සහිත "සොති හාති නිසංසකෙති, අතො නිවං" හි අභිබ්බසන "සි." හි සිසස අමාදෙස. සහිත සරලප්‍රාප්තකතිභාවාදීන්හි සහිත රූපය. ඉදම්පත මසං ඉතිනිතිසාතිවිසමිතිනිසං වුත්තං.

557 අතිනෙ තතවනතුතාති

අතිනෙ කාලෙ සබ්බාතුති තතවනතුතාති ඉතිවිසමිතිනිසං සවිසං භගාති

අභාමිති අභාමිති වා සුභො—සුභො—සුභාමි වා අභිබ්බසන වුභිසො—වුභිසො—වුභිසාති අභුජ්ජාති භුහො—භුහො—භුහොති

"අතිනෙ තතවනතුතාති" කිමසම්මිදං, අතිනෙ සබ්බාතුති තතවනතුතාති ඉතිවිසමිතිනිසං සවිසං සොති ස්වපතති. චිපදම්මිදං අතො ව විත්තසො ව සුචිඤ්ඤාසෙව

සුභොතසදිති උද්ගරණිති, තත් ව සුභොති සු සහකාරය. සු ද්‍යාද්‍යතවසප්පදසෙසුති විත්තමඤ්ඤාතරස්ස ලබ්බාතුසඤ්ඤා දිසං ඉමිතා සුප්පවිධය සහිත වුත්තතසෙත සාමිතිව සහිත සුභ සද්ද සුප්පතතිම සහිත "අතො නොති තාමිතිව "සො" හි සිසසාසාතෙර සහිත සරලප්‍රාප්තකතිභාවාදීන්හි සහිත රූපය. සුභ වාති තසෙසව බාහස්ස ඉමිතා තතවනතුතවිධය සහිත තාමිතිව සහිත තතො සුප්පතති. සහිත "අතිනෙ මම. සවිසමිතිනිසං සෙ, හතුසං නොති" තාමිතිව "අ සිස" හි සබ්බසෙව හතුස

විවසන සම්මතයන් අනුදෙස නැති සරලෝපසකතිවාදීන් සහ රූප, සුභාවිති කසෙව ධාතුස ඉමිතා තාවිසව්වසං කති වුහනනසෙන නාමිමිව කති සුප්පතතිව කති “සෙසතො ලොපං ගපිපි” ති සිමහි ලුහෙත රූපං වුසිතොති වස නිවාසෙති මස ඉමිතා තප්පව්වසං කති “සාසදිසතො තස රිභො වෙ” තාසිතිව්ව “වස වාපු” ති වසාරස උසාරං කති “කිවාදිඉප්පු තතරතං දිසරසාප්පව්වසෙපු වා” තාසිතිව්ව “හෙපු වුපිලොපං ගමිසාරවිපරිතාදෙසා වෙ” ති අදිමි වසාරගමං කති වුහන නසෙන සප්පතතාදිමි සහෙ රූපං ඉතරති පුපිඤ්ඤසං තෙව අත්තාපිතිදම්පන අප පාලනමාවගරණෙසුසිමසඉමිතා ව තාවිසව්වසං කති “සාසදිසතො තස රිභො වෙ” තාසිතිව්ව “ඤ්ඤිතමහොතො වෙ” ති ධාතිතතමි ලුහෙත තසාරස ව මිතාවෙ සහෙ වුහනනසෙන සප්පතතාදිමි සහෙ රූපං.

558 **සාමාන්‍ය විද්‍යා**

සාමකමක්ද දැනට කාල නිවැරදිව සිටින බව
 පෙනේ

පාච්චි නාමි — පසු ලාභනං ගිතං*, හත්ති—හත්ති, පසුනං
පසුනං.

කම්මති කාම —තන භාසිකාවේ භාසිකා, දෙසකිකාවේ දෙසිකා, කළකිකාවේ කතා.

“භාවකම්මෙසු ත” කීමක්විද, අනන්තරපුතෙකු වූකොට තප්පව්වයාදිනි. කිහිපයක “කතනරී කිත්” හි කිහිපයක කතනරී කාරකෙ උපමිතයා ව භාවකම්මකාරකෙසු අතිත කාලෙසබ්බිධායුති තප්පව්වයක්විද. මෙදවිද, අතිතගතභව ඛායාගතභවභානුචක්කගෙ, අත්ත ව චිත්තභව ව පුරිඤ්ඤා භව

සිතකතෘදීති උද්ගරණිති, තත්ථ ච සිතනති ගෙ සඤ්ඤාතිසංස
ලබ්බාදාස ඤාදිසංස ගාසනගති අභේ අසනතරසුතාතිසිතිති
සිතා, තත්ථවංසං සත්ථා "සංඛිතං ගෙ සි" තී ගෙසඤ්ඤාසිත
දෙසා, සත්ථා චිත්තතසෙසත නාතිවිච්ච සත්ථා, සුඤ්ඤාතිවි සත්ථා
"සංඛිතාති නත්ථා, සඤ්ඤාති, අභේ නාතිවි" නති අසිතිවි "සි." තී
පිභේ අභේදෙසං සත්ථා සරලොපසසතිභාවාදිති සභේ රූප
නවං නවංගති නත නතිවිති නත ගතනවිතාම නත ගතනවි
නෙවභේති සිතාතිවිඤ්ඤාතරසං ලබ්බාදාස ඤාදිසංස ගතනවිභේති
පතනතෘසෙස ඉතිතා තත්ථවංසං, සත්ථා සභ ධාතිභේතන තසා
රසං "පච්චිසාදනිති භිතාතසා පිත්ථිතති" තී ච්චිවංදෙස
සත්ථා සංදුස්සනාදිති සභේ රූපාති සසිතනති සස සසභේති
සංස ලබ්බාදාස ඤාදිසංස ගතනතෘසෙස ඉතිතා තත්ථවංසං
සත්ථා චිත්තතසෙස සබ්බාදාස ඤාතිවි ඉසාතිති සත්ථා සංදු

500 ජිනො ඉත සබ්බසා

ජි ඉච්චනාස ධාතුසා ඉතස්සච්චසො හොති සබ්බකාලෙ කතායි

සාසරක අකුසලෙ ධර්ම අජිනි ජිනාති ජිනිය්සතිති ජිනො

"ජිනො ඉත සබ්බසා" කීමෙහිදී, ජි ජයෙ ඉච්චනාස ධාතුසා සබ්බකා, ලපි කතාරි ඉතස්ස ධර්මසා හොතිති සද්ධනස්ස. ඵලද ඵලද. "කතාරිගතහණමිත්තාදි ධර්මතෙ, අසො පුරිඤ්ඤාසෙව නත්තියාසභි සබ්බසාගතහණ "අනිංත තතවන්තානාචි" තස දිධි ඵස නිසමෙධා අභිභානනාච අධිප්පෙතොස්ස සිත්ඤ්ඤිති න සිත්ඤ්ඤිති, අනිගමවංසන චිත්තානං කාලගතසෙ වා කාලවසෙ වා කාලමධාපිසිත්තා වා හොසන්හපි මනනබ්බිතො, තස්මාචිධ සබ්බසාගතහණං කතං.

ජිනොති උදහරණං, තස්ස පත ජි ජයෙතිමස්ස ලබ්බාතුසංඤ්ඤා දිස්ස ජින හි අජිනි ජිනිය්සතිතාසෙව ඉමිත්තා ඉතස්සච්චසං කතා සරලාපපකතිතාචාදිච්ඡි කතෙ රූපං.

501 සුසරනා ච

සුස ඉච්චනාස ධාතුසා ඉතස්සච්චසො හොති කතායි* භාවෙ ච

සුසතිති සුසරනා, සුසිසරනා චා සුසිතං.

"සුසංතා ච" කීමෙහිදී, සුස ඉච්චනාස ධාතුසා කතාරි භාවෙ ච* ඉතස්ස ධර්මසා හොතිති සද්ධනස්ස. ඵලද ඵලද. අසො පුරිඤ්ඤාසෙව චිත්තහණං ඉතහණහණනුකම්බිතස්ස, තස්ස පසොස්සං හෙධා චිත්තසෙව.

සුසිතස්ස උදහරණං, තස්ස පත සුස සසෙතිමස්ස ලබ්බාතුසංඤ්ඤා දිස්ස සුසිසරනාසෙව අනන්තරපුනාපිසිකිච්චිතා ඉතස්ස ච්චසං කතා සංඥාසරනාචාදිච්ඡි කතෙ රූපං.

502 ඊසදසද්දිති

ඊසදසද්දිති සමමධාතුසා චස්සච්චසො හොති කතායි †

ඊසං සසංගං ඊසස්සංගො දුඡු සසංගං දස්සංගො, පුඡු සසංගං පුස්සංගො, ඊසං කට්ඨං කට්ඨෙතිති ඊසකකරං, දකකරං, සකරං.

"ඊසදාසුපිච්ඡ" කමස්සදිදි, ඊසදසද්දිති සමමධාතුසා කතාරි දස්සච්චසො හොතිති සද්ධනස්ස. ඵලද ඵලද. කතාරි භාවෙ චිත්තසෙව චිත්තහණං ඉතහණහණනුකම්බිතස්ස, තස්ස පසොස්සං හෙධා චිත්තසෙව.

ඊසස්සංගොති උදහරණං, තස්ස ච ඊසස්සංගොති ඊස සංගොපපදස්ස සි සසෙතිමස්ස ලබ්බාතුසංඤ්ඤා දිස්ස 'චුට්ඨාපිච්චිතා භාවෙ චිත්තසෙව චිත්තහණං කතා, "පසොස්සං සති චිත්තසෙව චිත්තහණං කතා" කමි ධාතුචිත්තහණනුකම්බිතස්ස, තස්ස පසොස්සං හෙධා චිත්තසෙව. "අසංගොග භාවෙ චිත්තසෙව" කමි ධාතුචිත්තහණනුකම්බිතස්ස, තස්ස පසොස්සං හෙධා චිත්තසෙව.

“ඔ අවිසරෙ” තැනිතියට “ඒ අය” හි අයාලෙසට කඩා “පරවෙ
 භාවො ධාතෙ” හි සකාරය වෙතැම් කඩා වුණානසෙන නාම
 භිව කඩා සප්තහතාදිහි කතෙ රූපං දුසසයොතාදිහි සුචි
 ඥෙඤ්ඤකමෙතිව ඊසකාරනම් ආදිය සර සරලෙහි බාහුමනන
 මෙව නානිත්තං.

563 ඉතිරිවත් සම්පාදනවලට අමතරව වා

**ඉන්ද්‍රජිත් සමානකතූපසයු සබ්බධාතී තරම්තුං ඉතිධි
ගහ පට්ඨසා හොතන් ටා සබ්බිකාරෙ කතනයි**

**ප්‍රඥාපාති කානුට්ඨකීයී කාතලව, සඛවව, ලසානලව ඉවත්
කිනි ලසානා.**

“ඉවිජ්ජෙසු සමානකතතුවෙසු තවෙතුං වා” කිවිත්ථිදා,
ඉසු ඉවිජ්ජකතතිසුතිමිසසසෙසු ගමාමානෙසු සමානකතතුවෙසු
සන්ධානාති සබ්බසාලෙ සත්තරි තවෙතුං ඉවෙවතෙ පට්ටසා
සොත්ථිති සද්දනන්තං වතුප්පදිදා සත්තරිසා සත්ථිසාසු
වග්ගතො, වාසනන්තං. දුර්ගසස පට්ටසසස සවිජ්ජිතන්තං.
අසො සුචිකෙසුදෙසව එසන්තං ඉට්ඨා, ඉවිජ්ජෙසව අසො = ඉවිජ්
සො, තෙසු ඉවිජ්ජෙසු, ඉවිජ්ජස උ අසො = ඉවිජ්ජො, ඉප්පසො
අසො සෙසං. තෙ = ඉවිජ්ජො, ඉවිජ්ජන්තොති වග්ගතොති “සරුපාන
මෙකසසෙසසි” නති සරුපෙකසෙසවසෙසන්තං එකසසන්තෙසස
ලොපං. කන්තා ඉවිජ්ජෙසුති වුග්ගතන්ති දගබ්බං, සමානො කත්තා
සෙසං. තෙ = සමාන කතතුං, අසො වා ධාරෙවො වා, තෙසු
සමානකතතුවෙසු, ඉවිජ්ජෙසුතිමිතා තුලකසිකරන්තං. තන්ති ව
සුරිමතෙසං සමානකතතුවෙසුතෙසු ඉවිජ්ජසන්ති තෙසෙසෙසු ගමා
මානෙසුති සන්ධිසො, පඨිමතෙසං සන්තං සමානකතතුවෙසුතෙසු
ඉවිජ්ජන්තිවෙසු ධාතුසු විජ්ජමානෙසුති සන්ධිසො.

[illegible]564 **ဇုတ်ကမ္မိဒါနာပိဋက** ဝ

අරභසකතාදිඤ්චිකාවු ව සමුච්චානුති නුංසමුච්චංසා චොති
චොතා නාං නිජ්ජිතුමරහති, සකතා චෙත්තුං ධරෙන වා
ඵවමංසකාදි චොජ්ජනමා

“අරහසකකාදිසු ව.” කීමැතිවිද, අරහසකකතබ්බානුල්ලිසානු රූපාදිසු අසේසු සබ්බානුදි අංචවිසයා හොතිති සද්දතස්ස. විපදමිදං තුංඤ්ඤානුච්ඡාදනතෙ, වංශනුං නවෙග්ගනනු නිවතනසත්ථං, අසේසා ව විග්ගහො ව සුචිකෙසෙසෙව

කො තං නිද්දිත්ථිමරහති සකකා ජෙතුං ධනෙන වාති උද්ගර ණති, තත්ථ ව නිද්දිතති නිද්ද ගරහාසමිතිමසා ලබ්බානුසංසද්ද ජිසා නිද්දිතමරහතිතස්ස අනන්තරසුභ්‍රතමසිසව්ව ධානාදිසා රච්ඡමිතා අංචවිසයා කකා වුභ්‍රතතසෙනාසබ්බානුසංසතම, ගමිච්ඡකාග්ගමෙ කතෙ රූපං. ඉතරමපන ජී ජසෙය්මසා ඉමිතා අං චවිසයා කකා වුභ්‍රතතසෙන දුට්ඨිති කතෙ රූපං.

565 සත්තව්වතෙ අලමසේසු ව

සත්තව්වතෙ සති අලමසේසු ව සබ්බානුදි අංචවිසයා හොති

අලමමිද දුග්ගාති දුග්ගා, අලමමිද සුඤ්ඤාති භාග්ගා.

“පානව්වතෙ අලමසේසු ව.” කීමැතිවිද, අලමසේසු පත්ත ව්වතෙ සබ්බානුදි අංචවිසයා හොතිති සද්දතස්ස. විපදමිදං තුංඤ්ඤානුච්ඡාදනතෙ, අසේසා සුචිකෙසෙසෙව අලංසංසද්ද අසේසා = අලමසා, තෙ පන අසේසො අනුංඤ්ඤානුච්ඡාදනතෙ, තෙසු අලංසෙසු, එත්ථ ව පත්තව්වතෙති පරිසකාජමාන, පත්තසා ව්වතා = පත්ත ව්වතං, තස්මිං පත්තව්වතෙ, අලමසේ සබ්බානුදි අනුංඤ්ඤානුච්ඡාදනතෙ පත්තසා ව්වතෙ සතිති සබ්බානුදි, එත්ථ ව ප තෙසා තාම සම්පන්නසේසා* අනුච්ඡික සෙසා අනුච්ඡාදනං.

අලමමිද දුග්ගාති දුග්ගා අලමමිද සුඤ්ඤාති භාග්ගා උද්ගර ණති, තත්ථ ව දුග්ගාති දු දුග්ගතිමසා දුග්ගාති දුග්ගා අලමසත්තා සම්පන්නා අනුච්ඡිකා අනුරූපාති අසේසා “ඉච්ඡෙත්ථ පමාන කතතුංසසු තෙදං වා” තෙවිඤ්ඤිතිතා අලංසෙසාදිති කතෙ රූපං. කාතුනති ධර ධරජෙත්තිමසා සුඤ්ඤාති කාතුං අලමසත්තා තෙදිකෙසේසු ඉමිතා අංචවිසයා කකා සෙසා වුභ්‍රතතසෙන සද්දසා කාදිසෙස කතෙ රූපං.

566. සුචිකාලෙකකතානං තුනකානං වා.

සුචිකාලෙ ඵලකතානං ධාතුනං තුනකානං ඉච්ඡ වත සම්පා හොති වා

කාතුන කට්ඨං ගමිති, අකාතුන සුඤ්ඤාති උච්ඡිකතති සත්තා, සුඤ්ඤාති උච්ඡිකා උච්ඡිකාති, ජිකාන වසති, සුඤ්ඤාති ඵලකතානං, ඉච්ඡා සුඤ්ඤාති අනුච්ඡික කට්ඨකති, සුඤ්ඤාති උච්ඡිකානං.

ඵලං සම්පා උච්ඡිකතං.

“ප්‍රබන්ධාලෝකකතාකාණං භූතනිත්තනිම් වා” කීමෙහිදීද, සමානකතාකාණං බාහුතං ප්‍රබන්ධාලෝකිකාදෙනෙ බාහුතං තුනාදයො පටිච්ඡා කොත්තීති සද්ධර්මං. චතුස්සද්ධිදං අභේදා සුච්ඡෙදාදං භික්ඛු ඉධ පන ප්‍රබන්ධාලෝ නාම පුබ්බිකාගේ පුබ්බිකාගේ නාම පුබ්බිකයා, තඤ්ඤා ප්‍රබන්ධිකාභිධාස්සෙන ධානච්ඡි තුනාදිස්සච්චයා කොත්තීති වුත්තං භොගී

කාතුක කමිම ගව්ජනීති ආදීති උද්ගරණති තනි ම කාතු නාති කර කරණෙතිමසා කනිත කමමි. ගව්ජනිතයෙහි ඉමිතා තුනපවටිම. කනිත වුතතයෙහි කාදෙසෙ කතෙ රූපං සො කගෙති, සොම ගව්ජනී, අසමෙත්ති සමාගකතතකතා අකාතුත පුඤ්ඤං කිලමිසසංගිති එනම් පටිසෙඛවිචකො අකාගෙති විසෙ සො සුඛානාති සු සවණෙතිමසා සුඛාන මිම. මොදති තානෙහි ඉමිතා කිනපවටිමෙ කතෙ රූපං ඒකානාති ජි ජසෙ තිමසා ජකින වසනිතයෙහි ඉමිතා කිනපවටිමෙ කතෙ රූපං සෙසාති සුච්ඤ්ඤයනෙව

567 විනාශයෙන් මුහුණ

**විනාශානකාලෙ සබ්බිකාදාමි මානසනා දුරෙවෙන පටිඛ්ඤා
රහානා**

සරසිති සරමාලනා, අවිසිති අවිසමනා, දැදිති දේද
මාලනා, අභිසිති අභිසමනා

“විතසමාපෙන මානනතා” කිමිඳිදි, වර්තමානෙ කාලෙ සමබ්බාතස් මානසුතා ඉලෙව්වෙන පට්ටියා හොහරිත් සද්දනසි. විපදමිදි. අපේ ව විග්ගහො ව සුච්ඤ්ඤාපෙකව

[illegible]

568 සාසානිති රතනි

සාස ප්‍රවේශවලින් බාහිර රැකවරණයක් ලබා ගන්නා

සාසනිනි සභා—සාසනි ගිණිනි වා සභා

“සාසාදිති රත්න” කිමුණිලිද, සාස දෙව්වමාදිති බාදාහි රත්න පාවිලයා මහානිති කුමාරයා. චිත්තදිද. අරයා ව චිත්තයා ව සුමිමයායෙයා ව

සමාති උද්භරණ, තස පන සාස අනුපිඨිච්චිතිසං ලබ්බාදා
සංඝඤ්ඤා සංදෙවිතං ලොකෙ සාසනිකාසෙ ඉතිතා රක්ඛතංවි
සං කාමා “රංගිරතො රඳි තො” ති රඳිමිති උතො සඤ්ඤ
සඤ්ඤා චුත්තතොසං සංඝාතො කාමා “සඤ්ඤාදිතො පිඤ්ඤ
පිලොපො වෙ” ති සඤ්ඤාතොසං ආකාරං කාමා පිඤ්ඤ උතො
රාම.

569 පාදිතො ජිතු

පා ඉච්චවමාදිතො ඛාතුගණිතො ජිතුසංවිට්ඨො භොති
පුත්තං පාතිති පිතා

"පාදිතො ජිතු" කීමෙහිදී, පා ඉච්චවමාදිති බාහුති ජිතුසං
විට්ඨො භොතිති ස්වපනස්මිං. චිපදවිදං අසො ව විග්ගහො ව
පුට්ඨෙකුලෙකෙව පිතාති උදුගරණං, තස්ස පන පා රක්ඛණේති
මස්ස පුත්තං. පාති*තාසෙ ඉතිතා ජිතුසංවිට්ඨං කම්මා වුත්ත
කසෙන උද්ධුති උග්ගෙක සංඝරාග්ගාදිමිති ව කතො රූපං.

570 මාතාදිති ගිතු

මාත ඉච්චවමාදිති ඛාතුති ගිතුසංවිට්ඨො භොති, ජිතුසංවිට්
ඨො ව

බිංවමන පුත්තං මාතෙතිති මාතා පුරබ්බ සාසනිති සාතා,
මාතාපිතුති ඛාදිසනිති ඛිතා .

"මාතාදිති ගිතු" කීමෙහිදී, මාත ඉච්චවමාදිති බාහුති
ගිතුසංවිට්ඨො භොති, ජිතුසංවිට්ඨො වාති ස්වපනස්මිං. චිපදවිදං
ජිතුසංගණිතො සුචිතතෙන, අසො ව විග්ගහො ව පුට්ඨෙකුල
කෙව.

මාතාතනදිති උදුගරණති, තස්මි ව මාතාති මාත මාතෙති
මස්ස බිංවමන පුත්තං මාතෙතිතාසෙ අනන්තරපුත්තමිතිති
මිතා ගිතුසංවිට්ඨොති කතො රූපං, උද්දෙව්වෙස ව ආකාරදෙසො
ව පිලෙවෙස ව සෙධා වුත්තනසොභා පාතාතිදමිත පාස විසත්ති
සං වාචාසවිට්ඨස්ස පුරබ්බ භාසනිතාසෙ ඉතිතා ගිතුසංවිට්ඨොති
කතො රූපං. ඛිතාතිදමිත වර වාරණණිවස්ස මාතාපිතුති ඛාදි
සනිතාසෙ ඉතිතා ජිතුසංවිට්ඨොතිති කතා "ඛිති බාහුචිතෙති
සංවිට්ඨොති ජිතුසංවිට්ඨොතිදෙසොභාසංගමො වෙ" යි ඉත්තාරස්ස ව දිසෙ
කතො රූපං.

571 ආගමා භුතො

ආ ඉච්චවමාදිතො ගම්මො භුතසංවිට්ඨො භොති

* ආගමා ගම්මනිති ආගමාභුතො

"ආගමා භුතො" කීමෙහිදී, ආ ඉච්චවමාදිතො ගම්මො භුතසං
විට්ඨො භොතිති ස්වපනස්මිං. චිපදවිදං අසො ව විග්ගහො ව
පුට්ඨෙකුලෙකෙව

ආගමාභුතොති උදුගරණං, තස්ස පන අපුට්ඨස්ස ගපුගතිවිට්ඨ
පිස්ස ආගමනිතාසෙ ඉතිතා භුත සංවිට්ඨං කම්මා "ගම්මනතො
දිතා භාගබ්බාදිපු ත" ඉති බාහුග්ගස්ස තතං කම්මා සංඝරා
ග්ගාදිති කතො රූපං.

572 ගම්මනිදුක

ගම්ම ඉච්චවමාදිතො භුතසංවිට්ඨො භොති ගම්මන

ගම්මනිති ගම්මො—ගම්මා ගම්මනාති වා ගම්මො

ඉති ගම්මනාතොසං දුතිසං කතො

“ගබ්බ ඉස” කිව්හැදිද, ගබ්බෙන් ගම් දුටුවහොස බාතුසා ඉසපාවටියො භොගිති සුපතන්. විපදම්ද. ගම්ගාහණම් හානුවතතෙන, අපෝ සුපිඤ්ඤයෙනව

ගම්කොට් උද්භරණ, තසා පත ගමු ගම්බුන්තිමසා ගම්තු. භංගිබාති අපෝ අසත්තරපුත්තමිතිසිසිමිතා ඉසපාවටිය. කතා වුතතයෙන සුපතන්. කතා “අංතා භොගා” භාගිතිවිට ‘සො’ ති පිසොසාකානදිමිති කතෙ රුපං

සමුදායා ව්‍යවහාරිකයා සිසිමාසංසො දුටියො පරිච්ඡේද

573 සමුදායාගිතා ගිතානා සිසිමානි

සමුදායාමසමාසගමිතානිතනතිතකසමිති සසාමිමසා ඉස සද්ද අනිසං ගතා, ඉත සාබ්ගෙන නිවිතවිමා සබ්බාති සබ්බාති නාමමිති නිසාගා* සිසිමානි සමාසමිතා.

සමුදායං නාම — එකංස එකා භොගි, දසස්ස ච රසසා භොගි, එකො ච දස ච = එකාරස—එකාදස වා

මිසා බා භොගි, දසස්ස ච රසසා භොගි චෙ ච දස ච=බාරස—වාදස වා

මිසා බා භොගි, දසස්ස ච මිසං භොගි, චෙ ච මිසම=බාමිසං

ජස්ස සො භොගි දසස්ස ච දකාරස්ස ඉවා භොගි ජ ච දස ච = සොඋස

ජ භසනනමිති ජස්ස සඉවා භොගි සඋසනන. එමං.සසසා සමුදාය නාමමිතා

නාමික නාම —ඉමසමානඅපර දුටුවටෙනයි ප්‍රජ්ජස්සමිමසා භොගති වා, ඉමසමානසද්දතච දකාරසකානිදසා භොගති, ඉමසමි. කාලෙ අජ්ජ—අපජ්ජ—අසමි. කාලෙ වා සමාගත කාලෙ සජ්ජ—සජ්ජ—සමාගතමි. කාලෙ වා අපරසමි. කාලෙ අපරජ්ජ—අපරජ්ජ—අපරසමි. කාලෙ වා

සමාගත නාම —භුටිගතො අපාසගගතා, ඉසාරකතා, සලල විරමා, කසිපදස්ස, චොරකසං, බිඤ්ඤතිමි, සංසාරප්පකම්, පුබ්බා ච අපර ච = පුබ්බාපරං

තමිත නාම —මාමිතමි, භාරමාමත, ගගගමා, හගගමා, සජ්ඣමමා, සොලලසො

භංගිතම නාම —අස ගමිති බාතුරො වහ්නමානාසු එක වචනමිත්‍රවමගෙසු එකමිමගසා නිසා සො භොගි අගගත සත, බිත්‍රවමගසා අගනිසා සසු භොගි අගගත සත, එමමසා වචනිමසා, එමමසසු වචනිතා භංගිනිසං නිසා සසු භොගි වා, ගමිසසු=ගමිනිති

කිහිනෙ නාව — සඵා වදහන ඉබ්බවමාදිති බාහුති කසව්ව
 සො රහාති, වදසෙ ව වාරද, හනස ව සාරනා, වදහිති
 වාරද—වාරදකා වා, සරහන හහතිති සාරනා—සාහරකා වා
 නගබාහුරනා නසව්වසෙස ව්වවාරදසා හොහති අනෙතන
 සහ, නව්ව—නව්ව ඉබ්බවමාදරසා ගිසාහනා සිසකිනති

“පට්ටසාදනිඨා නිපාතනා පිජකිනති” කීමෙන්ද, සෙ ව
 පසොහෙ* වොහාරුපහා සාමාසද්දී, හෙ වුත්තාසාකාරෙති පට්ට
 සෙහි අනතිතිපිනනා නිපාතනා පිජකිනතිති කුපතනං, වතු
 සාදමිදං, අභොප්‍රවිෂ්‍යද්දෙව.

එසේ ව නිපාතනා නාම අසම්පන්නං සම්පාදෙති, සම්පන්නං නිව්
 රෙති, හෙත ඉමිභා ලක්ඛණෙන† සසම්, සසම් කතෙ සං සං රූපං
 පිජකිති, තං තං තා නාති කාතබ්බං; හෙතාහ සබ්බකතාම
 සමාසතස්සානඛිතකානාමුති සප්පට්ටසා සෙ සද්ද අනිඨං
 ගතා, හෙ සාධනෙන නිරිපිතිඨා සපකති සකෙති නාමෙති නිපාත
 නාව පිජකිනතිති

“එකාරසතද්දිති උද්ගරණෙති, තත් ව එකාරස බාරස බාහිස
 සොලසාතිමාති කිවාපි විතා ව නිපාතනලක්ඛණං තතිතතසෙස
 සබ්බකවිධානෙ වුත්තලක්ඛණෙන පිජකිනති, තඨාපි ලක්ඛණසස
 පඤ්ඤනනතිසභාවං දසෙහෙතා ‘එකසා එකා හොති, දසස
 ව රසො හොති’ ඨ‡ අදිමාන, තාත් ව එකාරසාති එකො ව දස
 වාති අසෙ ට්‍යද්දමාසං කඨා එකදසසෙදො එකසද්දසම්මිතා එකා
 දෙසං කඨා දසසද්දස රසාදෙසෙ කතෙ රූපං බාරසාති වෙ
 ව දස ව = විදසාති වතාබෙබ් ඉමිතා විසද්දස බාදසං කඨා
 දසසද්දස ව රසාදෙසෙ කතෙ රූපං බාරිසනති වෙ ව විසඬි =
 විවිසනති වතාබෙබ් ඉමිතා විසද්දස බාදෙසෙ කතෙ රූපං
 සොලසාති ජ ව දස ව = ජදසාති වතාබෙබ් ඉමිතා දකාරසස
 ලාදසං කඨා පස ව සොආදෙසෙ කතෙ රූපා, සලාසන
 නතිති ජ අසතනං = පාසතනනති විතාබෙබ් ඉමිතා ජසද්දස
 සලාදෙසෙ කතෙ රූපං එවං පට්ටසා ව අනිඨං ගතා අදෙසද්ධි
 කෙන ඒභ්ථානා අභිඤ්ඤාපි යෙ සද්ද, හ නිපාතනලක්ඛණෙනපි
 සාබ්බාබ්බි, අජනනද්දිති වුත්තසං වුත්තසෙසෙනව ප්‍රවිඤ්ඤා
 යෙති

574. සාසද්දිසරනා නසෙස දිට්ඨා ව.

සාසද්දිස ඉබ්බවමාති බාහුති කසව්වසෙස දිට්ඨාරදරසා රහාති
 ඨාරත

අනුදිට්ඨා සො මසා, දිසෙසිඨාති දිට්ඨං—දිට්ඨං රච රූපං.

වසද්දලතනරණති කිට්ටිකානාසං නාසව්වසෙස ව රසිරද්ධිං
 ආදසා රහාති

දසාතිසං දඬුවම, දඬුං විනාසං ගව්ජනති සමනානං.

“සාසදිසංභා තස්ස ථිභො ව” කිව්වේද, සාස අනුසිද්ධව
දිස පෙක්ඛිණේතිවෙති තප්පවිසස්ස ථිභොදොසා භොගිති ඥාප
තත්ථ. වතුංඤජිදං අභො ව විශ්වභො ව පුට්ඨොදොසොව

අනුසිද්ධදිභිත්ති උද්භරණති, තත්ථ ව අනුසිද්ධාති අනුපුබ්බ
ස්ස සාස අනුසිද්ධිතිවස්ස උච්චාතපඤ්ඤාදිස්ස “භාවකරොපිසු
ත” දුති තප්පවිසං කත්වා දුට්ඨා තස්ස ථිභොදොසං කත්වා “උච්ච
රතොගා ඡදි භො” ති ඡදිත්ත පුතො සපද්දසානාදිවති කතෙ
රූපං. දිභිත්ති දිස පෙක්ඛිණේතිවස්ස වුත්තතොසො තප්පවිසා
දිවති කතෙ රූපං.

අනෙකත්තො කිසාකාතං වග්ගභණ්ණං ව භිසාතතො
කප්පිලා දොසොනො වග්ගභණ්ණොති ආදිමාන තත්ථ ව
දඬුබ්බිතති දිස පෙක්ඛිණේතිවස්ස “භාවකරොපිසු තබ්බාතිස්ස” ති
කබ්බිසාවිසං කත්වා දුට්ච වග්ගභණ්ණං තප්පවිසං රථොදොසං
කත්වා සපද්දසානාදිවති කතෙ රූපං. අනුත්තිකස්ස ව බාදස්ස
“දුට්ඨරොපිසු සමාතප්පභොදොසසු කප්පිකං ව” ති වග්ගාදික
“අරහස්සාදිසු චෙ” ති එත්ථ ආදිග්ගභණ්ණං කුප්පිවිසං කත්වා
දුට්ච වග්ගභණ්ණං කුප්පවිසං රජ්ජි අරොදොසං කත්වා ඡදිත්ති පුතො
රූපං.

575 සාදිසංගපුට්ඨභණ්ණසාදිති රංඝා

සකාරොගපුට්ඨභණ්ණස්ස දුරෙව්වවාදිති බාගති කප්පවි
ස්ස සභාදිව්‍යජොගො ධාරොදොසා රොගති ධාරොග

භාසිසංගති භාරංඝා—භාසිසිස්සාති වා භාරංඝා දංඝිසංගති
දරංඝා—අතිභා දංඝිසිස්සාති වා දරංඝා පුට්ඨිසංගති සුරංඝා—
පුට්ඨිසිස්සාති වා සුරංඝා භජිසංගති භරංඝා—භජ්ජිස්සාති වා
භරංඝා, භාසිසංගති භාරංඝා—භාසිසිස්සාති වා භාරංඝා සකාරොග
භාසිසිස්සාති සතරංඝා

ආදිග්ගභණ්ණොග අරොදොසා බාගති තප්පවිසස්ස ව සභාදිව්‍යජ
රොගො ධාරොදොසා රොගති

සජ්ජිස්සාති සිරංඝා සං එකරොගා සමුට්ඨාසිස්සාති සංසංඝා
විරංසංසො සිසිසිස්සාති විසිරංඝා, සංචිසිසිස්සාති සචිරංඝා

එව්විසංඤ්ඤාසි රංගාරජොගිති

“සාදිසංගපුට්ඨභණ්ණසාදිති රංඝා” කිව්වේද, සකාරංගත
ති ව පුට්ඨභණ්ණස්ස දුරෙව්වවාදිති ව බාගති තප්පවිසස්ස සභා
දිව්‍යජොගො ධාරොදොසා භොගිති ඥාපතත්ථ. වතුංඤජිදං තප්ප
භණ්ණොගපුට්ඨභණ්ණොග අරොදොසා පුට්ඨොදොසොව

ආදිතා සප වග්ගාතිති සාදි, සකාරොදොසො සස්ස භොසං
සරොගා, සරොගා ව සරොජි ව සරොජි ව සරොගා ව සරොගා
පුට්ඨභණ්ණස්ස, සකාරොදොසො ආදොසා සරොගොසං
සකාරොදොසො, තෙති සකාරොදොසො ආදොසො, එත්ථ ව සකාරොදොසො සජ්ජි සකාරොග පුට්ඨභණ්ණස්ස
110-94

නගරවිඤ්ඤාපනත්, තෙන නගො පරසා නප්පව්වසසා නිව්චි මිනා ඩාදෙසො හොති, සනතතොපන පරසා නප්පව්වසසා කන්චි හොති, කන්චි න හොති, තෙන උත්තප්පොධපෙතානාදිසු උපුබ්බිසා හුස උබ්බිජ්ජෙන ධනස අවධංගතෙති මිති ලබ්බාදාසඤ්ඤාදීති “භාවකමෙවු ත” ඉති තප්පව්වසෙ කතෙ සතිපි සනතතො ඉමිනා ඩාදෙසො න හොති.

තුඤ්ඤාතාදීති උද්ගරණති, තත්ථ ච තුඤ්ඤාති තුස පිතිමිතිමසා ලබ්බාතුසඤ්ඤාදියා “භාවකමෙවු ත” ඉති තප්පව්වසං කඬා තසා අනනගරසුනනමධිකිව්විමිනා සහාදිබ්බජතෙන ඩාදෙසං කඬා සංගුප්පතනාදිමිති කතෙ රූපං. දඤ්ඤාති දහස දංගතෙති මසා ලබ්බාතුසඤ්ඤාදියා වුත්තනගයෙන තප්පව්වසං කඬා තස්මි මිනා වුත්තනගයෙන ථාදෙසං කඬා “නිග්ගහිතච, කච්චිලොප” තති අබ්බිකිච “බ්බජතෙ චෙ” ති නග්ගහිතලොපං කඬා සංගුප්පතනාදිමිති කතෙ රූපං. පුඤ්ඤාති සුච්ඡ පුච්ඡතෙතිමසා වුත්තනගයෙන තප්පව්වසං කඬා ඉමිනා ආදිබ්බජතෙන සහ තසා ඩාදෙසාදිමිති කතෙ රූපං. භඤ්ඤාති භතර් අවමග්ගතෙතිමසා දඤ්ඤාති එත්ථ වුත්තනවිධානමිති කතෙ රූපං. භඤ්ඤාති භතස පසංසතෙති සතස පිතිමිතිකි දිගතමඤ්ඤාතරසා දඤ්ඤාති එත්ථ වුත්තනවිධානමිති ක ත රූපං. පභඤ්ඤාති එත්ථ උපසංග්ගාච විසෙසො.

සිඤ්ඤාති යජ් දෙවපුත්තසංග්ගානගරණදානධම්මෙසුතිමසා වුත්ත තසෙති තප්පව්වසං කඬා තස්මිමිනා ඩාදෙසං කඬා “යජ්සා සරසෙ මිති” ති සකාරෙ සරසෙකාර. කඬා සංගුප්පතනාදිමිති කතෙ රූපං.

576 වසංගො උප්ථ

වස ඉච්චනසමා බාහුමිනා තප්පව්වසසා සහාදිබ්බජතෙන උප්ථාදෙසො හොති ඩාදෙන අවසිති වුප්පං.

“වසංගො උප්ථ” කිමසම්ඤ, වස නිවාසෙතිමසා තප්පව්ව සසා සහාදිබ්බජතෙන උප්ථාදෙසො හොතිකි ඤ්ඤාපනත්. විපද මිදං. ගග්ගානන්ච පාදිග්ගානන්ච වත්තතො, අරෙථා සුච්ඤ්ඤා, සෙසච.

වුප්පංති* උද්ගරණ, තසා පස වස නිවාසෙතිමසා ලබ්බාතු සඤ්ඤාදියා “භාවකමෙවු ත” ඉති වත්තමාතො “වුච්චතමාදිසෙති කතෙති” ති තප්පව්වසං කඬා අනනගරසුනනමධිකිව්විමිනා තසුප්පංගදෙසාදිමිති කතෙ රූපං.

577. වසංගො වා

වසංගො බාහුමිනා තප්පව්වසසා පර වසාරසා උප්ථාදෙසො හොති වා

වසංගොති වුප්පං. වුප්පව්වසං, වසංගොති උප්ථා—වුප්පං † වා

“වසස වාචු” කිව්ව්දීද, වසසෙව වාතුසස තත්ත්වයෙ පෙර වසාරස උසාරෙ හොඳි විසසෙතැනි සුපතස්. වසසාති එතං පදං, වාචි එතං, උදුති එතතති තිපදදිද. එය ව පවිච්චිකාදි විසසසද්දසාපතමකරණය. සකිවසෙතැනතො තත්තනණව වසගතණව වතතතෙ, දෙසො සුච්ඤ්ඤසෙව

වුසිතතතදිති උදුගරණති තස් ව වුසිතතති වස කිව්වසෙති වසස භාවකවෙසු ත දුති තප්පවිසං කතා “සාසදිසෙතො තසස රිචො ව වසනො උචො කි වතතොන දුතිතා වසාරසසු සාරං කතා “දුසාරගමො දෙකිබ්බාදුසාති කි වාතුමා දුසාරගමං කතා සුපතතතාදිව කතා උසිතතති වතතෙව “කව්චි ච්චාදි ච්චාදිතතතං දිසරසාපතවසෙසු වා ‘තැව්චිචි’ ගෙසු වුසි ලොපාගමිවසාරවිපටිතාදෙසා වෙ කි තදිච්චි වසාරගමෙ කපත රූප. උචොති තසෙව වාතුසස තත්ත්වය කතා දුතිතා වසාරසසුසාර. කතා තත්ත්වසස සාදිසතතවුච්චසත්තතා දිති චො ‘කි සතාදිච්චාචතෙත චාදෙසාදිච්චි කතෙ රූප. දුතරං වාගතණච්චි. තසස පත තසෙව වාතුසස දුසාරගමෙ තප්පවිසං කතා තසසාදිච්චාචතෙත සත වුතතතෙත චාදෙස. කතා වසාරෙ දසාරසස කිව් වාතුමතතිප්පවසාතං දිසරිපටිතා දෙසලොපාගමා වෙ කි උසාරදෙස. කතා සෙසුපතතාදිච්චි කතෙ රූප.

578 ඛස්තසෙති ඛස් ව

ඛස්තස දුච්චිච්චිතෙතති වාතුසි පරසස තප්පවසස සො කතමං ඛස්තදෙසා පතාති

සො, සෙබ්බ සබ්බසාසච්චිතෙ ඛච්චි වුසකිති වුබො, වසකිති වුබස්ථා ගිනු ලගිසිස්ථාති ලචං—ලචං මෙ පතා විටරං, දහතිනා දදගිසිස්ථාති දඛි වත.

‘ඛස්තසෙති ඛස් ව කිව්ව්දීද ඛස්තස දුච්චිච්චිතෙතති වාතුසි තප්පවසසසොකතමං ඛස්තදෙසා හොතතිති සුපතස් තිපදදිද. තප්පතණ්ඩිකාදුච්චිතතෙ, වග්ගතණ් සාදිග්ගතණ් තිවතතතස්, දෙසො ව විසාසො ව සුච්ඤ්ඤසෙව

වුසමාතදිති උදුගරණති, තස් ව වුබොති වුබ බොධෙත වුබ සුදෙණ වුබ දච්චිතෙති කිව්ව්දීදෙසුතරසස ලච්චිකාදුසසුදිසස ‘භාවකවෙසු ත දුතැව්චිචි “වුබතච්චිසෙ කතති” කි කතති තප්පවිසං කතා “සාසදිසෙත තසස රිචො වෙ තැව් කිව්ව්දිතා තසාරසස වසාරං කතා “පවතුසාතටිතාතං දෙ වෙ කි වාතුමාසස දසාරං කතා පරකවරං නෙචා සෙසුපතතාදිච්චි කතෙ රූප. වුච්චිතාති වඛි වඛිකෙතිසස “දති තෙ තතවතතුතාති’ කි තප්පවිසං කතා දුතිතා තසස චාදෙස. කතා වුච්චාති එය වුතතතංසත වසාරෙ දසාරසසුසාර. කතා සුච්චිකාදිසස ‘කිව් වාතුමතතිප්පවසාතං දිසරිපටිතාදෙස ලොපාගමා වෙ කි ලොප. කතා ‘පවතුසාතටිතාතං

දෙ බෙ" ත්‍යාගිකිවිට "බො ඵසාරෙ"ති ඵසාරස්ස ඩසාරං කඩ්ඩා පරසාරං. තෙනා සපුප්පතාදිමිති කතෙ රූපං. ලබනති ලභ ලාභෙතිමස්ස "භාවකමිඤ්ජු ත" ඉති කමමති තප්පව්වසං කඩ්ඩා ඉමිතා තසාරස්ස ඩසාරං කඩ්ඩා "භවතුසානමන්තාතං දෙ බෙ"ති ධාතනන්ත්සං වතුසන්ත්සං භසාරස්ස දසාරදිමිති කතෙ රූපං. දඩ්ඩිනති දහ භසමිකරණිතිමස්ස කමමති තප්පව්වසං කඩ්ඩා ඉමිතා තසාරස්ස ඵසාරං කඩ්ඩා "භවතුසානමන්තාතං දෙ බෙ"ත්‍යාගිකිවිට "බො ඵසාරෙ"ති ධාතනන්ත්සං ඩසාරදෙසා දිමිති කතෙ රූපං.

579 භතපතො ගෙහො ච

භතපතො ධාතුමතා භස්සව්වසස්ස ගෙහො ආදෙසො හොති සභාදිබ්‍යජගෙන.

අභජි භජති භජස්සාතිති භරගො, සකාරගත භජ්ඣිස්සාති සභරගො

"භතපතො ගෙහො ච" කිමසම්මිදං, භතප අවමිඤ්ජුතෙතිමස්සා තප්පව්වසස්ස ගතාදෙසො හොති සභාදිබ්‍යජගෙනාති සුප්පතස්සා තිප්පමිදං. තහගහණ්ණං සාදිග්ගාහණ්ණං වතතතෙ, වග්ගහණ්ණං සාදිග්ගහණ්ණසාධිතස්සා, අසො පුට්ඨෙඤ්ඤෙසෙව

ගෙහොති උද්ගරණං, තස්ස පති භතප අවමිඤ්ජුතෙතිමස්ස තප්පව්වසං කඩ්ඩා "සාසදිසතො තස්ස ඊසො ච, සාදිසතා පුට්ඨ භතපහසසාදිති ඵො" ත්‍යාගිකිවිටිමිතා තප්පව්වසස්ස සභාදිබ්‍යජ ගෙන ගතාදෙසාදිමිති කතෙ රූපං.

580 භුජාදිතමිතො නො ටි ටි

භුජ ඉමෙවමාදිනං ධාතුතං අරගො නො හොති, භස්සව්ව සස්ස ටි ටිහාවො හොති

අභුජිති භුගහො—භුගහො—භුගහො, අවජි වජති වජස්ස නිති වරහො—අවජිඣස්සාති වා වරහො, ජසු රූපාදිසු ආරම්භ ජෙසු සජ්ඣිති සරහො, රජ්ඣිති රහො, සුජ්ඣිති සුරහො, විරෙවමිති විට්ඨරහො, පතනති ඵස්සාති පරහො

"භුජාදිතමිතො නො ටි ටි" කිමසම්මිදං, භුජ ඉමෙවමාදිනං ධාතුතං. අරගො නො හොති, තප්පව්වසස්ස ටි ටිහාවො හොතිති සුප්පතස්සා. පට්ඨමිදං. තහගහණ්ණිකානුවතතතෙ, අසො පුට්ඨෙඤ්ඤෙසෙව භුජෙ ආදි සෙසතො = භුජදෙසො, තෙසං භුජාදිනං.

භුජොත්තප්පති උද්ගරණ්ණි, තස්ස ටි භුජොත්තා භුජොතිති භුජ පාලකධිකාරිකරණ්ණසම්මිස ලබ්ධාතුසංභාදිසස්ස "අභිතො ත තව්වාතුතා"ති තතාදිසව්වසෙ කඩ්ඩා "සාසදිසතො තස්ස ඊසො ටි" ත්‍යාගිකිවිටිමිතා ධාතනන්ත්සං ලොපං කඩ්ඩා තප්පව්ව සස්ස වෙනාවං. කඩ්ඩා සපුප්පතාදිමිති කතෙ රූපං. වරහොති වජ හානිමිතිමස්ස වුත්තතෙසෙ තප්පව්වසාදිමිති කතෙ රූපං.

සතොතාති සන්ත් සංවිහිතමස්ස රූපං රතොතාති රන්ත් ග්‍රහෙති මස්ස රූපං සුතොතාති සුත් තොගෙතිමස්ස රූපං විවිතොතාති විප්‍රබ්බිස්ස විච විචෙවතෙතිමස්ස රූපං.

581 චච වා වු

චච ඉචෙවතස්ස ධාතුස්ස වසාරස්ස උකාශදෙසො වා හොති අතොතා ව චකාගේ තො හොති, තප්පච්චස්ස ච විසාරමා හොති

වුච්චිස්සාති වුත්තං පභවතා—උච්චිස්සාති උත්තං වා

“චච වා වු” කිමස්මිදං චච ඉචෙවතස්ස ධාතුස්ස වසාරස්ස උකාශෙවා හොති, අතොතා ව හො හොති තප්පච්චස්ස ච වෙහාචො හොතිති ඤාපනත්. කිපදමිදං තහගහණ්ච අනොගාගහණ්ච තොගහණ්ච විගහගණ්ච වත්තතො, අසො සුච්චෙඤ්ඤාසෙච මස්ස උ = වු ඉති තප්පරිසසමාසස්ස විසයො, ඉච ච චචස්සාති වත්තතො ‘සෙසතො ලොපං ගපිපි තැටිකිචච “සබ්බාසමා වු සොපසංගාතිතාතාදිති චෙ” ති විගතතිලොපං කඛා ඵචං වුත්ත නති දඬුඛං වාග්ගහණ්චචධාරණ්ච, අතෙකස්සා ති කිපාතා හෙත චෙත් සබ්බං වුත්තභිධානං තිසතඤ්ඤච හොති

වුත්තං උත්තනති උද්ගරණ්ච, තස්ස ච වුත්තනති චච විසතතිස්ස වාචාසමිතිමස්ස උච්චාතුස්සඤ්ඤාදිස්ස ‘භාවකමෙවසු ත ඉති සමිමිති තප්පච්චස්ස කඛා “සාසද්ධතො තස්ස රිද්ධො ච ගුරුදිත මතොතො තො වි චෙ තැටිකිච්චිමිතා වසාරස්සකාරං කඛා තකාරස්ස ච විසාරං කඛා ධාතනතස්ස ච ලොපං කඛා ‘කචාදි චරඤ්ඤතතතං දිසරස්සාප්චමසෙසු චෙ තැටිකිචච “තෙසු වුචි ලොපානමිතිසාරජිපජිතාදෙසා චෙ ති ආදිමිති විසාරගමං කඛා සප්පප්පතාදිමිති සතෙ රූපං ඉගරං කුචිගහගණ්චාගමිමිතා සතෙ රූපං

582 ගුපාදිනම

ගුප ඉචෙවමාදිනං ධාතුනමතොතා ව බ්‍යජතො තො හොති තප්පච්චස්ස ච විසාරමා හොති

සුච්චු ගොසසිස්සාති සුගතොතා බලමා ආරමමණි විතො තිති විතො, ලිමිකිති ලිතොතා සහසසතිති සහතොතො, උචතිති උතොතා විසෙසෙත විචෙතිති විවිතොතා, ශිමිතිති ශිතොතා, ආගුසො දිස්සතිති ආදිතොතා

ඵමමඤ්ඤපි ඉසාරෙතඛිතා

“ගුපාදිනම කිමස්මිදං ගුප ඉචෙවමාදිනං ධාතුනං අතොතා ව බ්‍යජතො හො හොති තප්පච්චස්ස ච විහාචො හොතිති ඤාපනත්. විපදමිදං තහගහණ්ච අනොගාගහණ්ච තොගහණ්ච විගහගණ්ච වත්තතො, අසො ච විගහතො ච සුච්චෙඤ්ඤාසෙච විගහ ගණ්චචධාරණ්ච. විගහගණ්චකුකුඛිතස්ස, තස්ස ච පසොපතං හෙවා වුත්තමෙව

සුභගෝතෘදීථි උද්ගතරණිති, තත්ථ ච සුභගෝතාඨි සුපුබ්බස්ස
 ගුරු ගෝපනෙත්ථස්ස ලබ්බාතුසඤ්ඤදිස්ස භෙදා චුත්තනසෙන
 කම්මති තප්පට්ඨං කත්වා අනන්තරපුත්තස්ස මිග සුත්ත
 චසමඤ්ඤිමිතා ධාතනස්ස ලොපං කත්වා තප්පට්ඨස්ස ච
 චිත්තාචාදිමග්ගි කතෝරුපං. විත්තත්ඨි මිති විත්තාසම්භිතිස්ස “භාව
 කමෙවසුත” ඉත්තංඤ්ඤිව “බුබුගමාදිස්සෙ කත්තරි” භි තප්පට්ඨස්සා
 දිමග්ගි කතෝරුපං. ලිගෝතාඨි ලිප උපදෙගෙ ලිප ලෙපනෙති
 චිතනමඤ්ඤතරස්ස රුපං. සත්තගෝතාඨි සංපුබ්බස්ස තප
 සත්තාපෙතිමස්ස රුපං. උගෝතාඨි උච චිසත්තස්ස, වාචාසම්භි
 තිස්ස රුපං. විවිගෝතාඨි විපුබ්බස්ස විච විචෙචනෙතිමස්ස රුපං.
 සිගෝතාඨි සිච භබ්බරණි සිච සෙචනෙති චිතනමඤ්ඤතරස්ස
 රුපං.

583 **ဘက်စုံသိပ္ပံ နှစ်စဉ်**

හර කුමමමමාදිති ඩාතුති තසසවසසස සුඤ්ඤාදරසා
රහාති, අරහතා ච බ්‍රහ්මරහා රහා රහාති

අනෙි තරහි හමිසාවිති තිබුණි—හිමණිහ: නාරසා, උතාරවිති උතාරිණි, සමුරහිති සමුරණි, පමුරවිති, පමුරණි, තුරහිති තුරණි, පමිට්විති පමිට්ණි, අතිර විති අතිරණි

“තරුදිති ඉලංජි” කීමටවිද, තර ඉලෙව්වමුදිති බාහුති
තරාව්වසසස ඉලංජිදෙසො හොති, අනො ව හො හොතිති
සුභතතො විසදවිදං තඤ්ඤානුභව අනොග්ගතභව හො
ග්ගතභව විතතත, අනො ව විග්ගතො ව සුච්ඡෙදනානෙව.

කිසිදුදේශයකදීත් උද්ගතරණයක්, කසන් ව කිසිදේශයකින් තර තරමෙන්
 කිවසස ලබාදීමටද, දිසස “නාවකමෙමු න” ඉතාමත් කිව
 “බුබුකමාදිසස කතනරි” හි තපාවටසං කඩා “සාසදිසසො
 කසස රිසසා ව, අප්පිකමෙතො නො ව වෙ” තැබිනිවිසිනා
 තපාවටසස ඉන්ද්‍රියයං කඩා බාධිතකස ව ලොපං කඩා
 සරලොපපකතිනාවාදිවත් සතො රූපං, උතප්පෙත්ති එය උප
 සතොව විසසො, සප්පෙත්ති සංසුබ්බසා පුර පුරණෙති
 විසස වුතනකසෙත “බුබුකමාදිසස කතනරි” හි තපාවටසං
 කඩා ඉතිනා කසසින්ද්‍රියයං කඩා බාධිතකස ව ලොපං කඩා
 “සාවාදිවත්තො තං දිසරසාපාවටසෙස වා” හි ආදිසරස
 රසස, කඩා තෙව්වාඩිකිව්ව “සෙසු වුච්ලොපාතවිසාසවිසස
 රසසාව” හි ඉතාරසස ලොපං කඩා වා “සර සර ලොප” තර
 අඩිකිව්ව “වා සරණසරපා” හි ලොපං කඩා වා සප්පසතොදි
 වත් සතො රූපං, අප්පෙත්ති අප්ප වාසිතෙතිවිසස සප්පෙත්ති
 එය විතවිධිකිව්ව සතො රූපං, රසාලාවෙව විසසො,
 පටිප්පෙත්ති සප්පබ්බසා පර විසසාතිවිසසිවිසස නො
 විතකසෙත කතනරි තපාවටසං කඩා කසසිවිතා ඉන්ද්‍රියයං
 කඩා බාධිතකස ව ලොපං කඩා සරලොපපකතිනාවාදිවත්

කතෙ රූපං ආකිණිකානි ආපුබ්බස්ස කිරි විකිරණෙතිමස්ස පරි
ච්ඡේදනාති එතඨ වුත්තවිධිතෙ කතෙ රූපං.

04 භිදුදිගො ඉගානාගාථො වා

භිදු ඉභව්වමාදිති ධාතුති සරස්ස තප්පව්වස්ස ඉගානාගා
ථොරදසා ගොතති වා අගොතා ව බ්‍යජගො ගො තොති

භිදුගාගොති ගිගොතා සමධිගොතා ජිද්ධෙතිති ජිගොතා
උච්ඡිද්ධෙතිති උච්චිගොතා දිසතිති දිගොතා නිසිද්ධතිති නිසි
ගොතා ජාදිසතිති ජගොතා සුඤ්ඤගොතා අච්ඡගොතා, විදුති
විදුං පාපුණතිති විගොතා ගන්දනිති රුගොතා විසති වසං
පාපුණතිති විශ්ණ ජාති

වාති කිමසං? ගිජ්ජතිති ගිගති

“භිදුදිගො ඉගානාගාථො වා කිමසංමිදු, භිදු ඉභව්වමා
දිති ධාතුති තප්පව්වස්ස ඉගානාගාථොරදසා ගොතති විකප්ප
ත, අගොතා ව ගො ගොතිති සුප්පතං කිප්පමිදු. තඤ්ඤ
ථො අගොතාගාථො ව ගොගාථො ව වාගතො, අගො ව
විගාගො ව පුට්ඨෙද්ධෙතො

භිදුගාගාදිති උදුගරණති, තසං ව භිදුගාති භිදු විදුර
ණෙතිමස්ස ලබ්ධාතුසංස්කාරිකා “භාවසමෙප්ප ත ඉති තප්ප
ව්වසං කථා අගතොරසුගාතා වස පුග්ගවසමිතිවිවර්තනා තප්ප
ව්වසං ඉගානාදෙසං කථා ධාතූනාසං ව ලොපං කථා සර
ලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ රූපං. ජිගොතාති ජිද්ධිකාරණ
තිමස්ස රූපං උච්චිගොතාති එතඨ උපසංගොව විසෙසො
දිගොතාති දුදුගෙතිමස්ස රූපං නිසිගොතාති නිපුබ්බස්ස සද
විසරණතප්පව්වසංකප්පතිමස්ස වුග්ගතසෙත කතොරි තප්පව්වසං
කථා තප්පිමිතා ඉගානාදෙසං කථා ‘සදස්ස සිද්ධතා තති සබ්බ
සෙසං ව ධාතුසං සිද්ධෙද්ධං කථා ධාතූනාදෙසස්ස ව තථානිකතා
ථාගොපවාරවසෙත ධාතුසංස්කාර චොතරිතබ්බිතො ධාතූනා
සං ව ලොපං කථා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ රූපං
සුඤ්ඤගොති සුඤ්ඤස්ස ජද අපවාරණෙතිමස්ස වුග්ගතසෙත
කමිති තප්පව්වසං කථා ඉමිතා තස්ස අගානාදෙසං කථා
ධාතූනාසං ව ලොපං කථා සරලොපපකතිභාවාදිමිති කතෙ
රූපං. විගොතාති විදු දිගොතොති තිමස්ස වුග්ගතසෙත කතොරි
තප්පව්වසං කථා තප්පිමිතා අගානාදෙසං කථා ධාතූනාසං ව
ලොපං කථා සමුප්පණෙති එතඨ වුග්ගතසෙත පරසරස්ස ලොපං
කථා සංගුප්පතාදිමිති කතෙ රූපං රුගොතාති රුද අසුචිමො
වතොති තිමස්ස වුග්ගතසෙත කමිති තප්පව්වසං කථා තප්පිමිතා
අගානාදෙසං කථා ධාතූනාසං ව ලොපං කථා පෙඨා වුග්ග
තසෙත පරසරස්ස ලොපෙ කතෙ රූපං විණ්ණිති වි බිසෙතිමස්ස

වුහුනතසෙත සතතරි තප්පව්වසං කඛා තප්පිවිතා ඊතාදෙසං කඛා ඛානිතතසං ව ලොපං කඛා සද්දසාතනාදිවහි කතෙ රූපං.

භිතතිති කිවුදුහරණං, තසං පත භිද විධාකරණෙතිමසං “සඤ්ඤාසං දාමානොඉ” ඉතාකිතිවෙ “කිතිවිධාසිතේ” ති වා : ඉති සවතිසවො වා” ති වා : “විදුද්ධි තතිතිමො” ති වා නිප්පව්වසං කඛා වාහනතණෙන සතිති තකාරෙ ඉමිතා තසාදෙසමකඛා “දෙවසං වෙ” ති එත වහනතණෙන දකාරසං තකාරං කඛා තෙතඛිං තෙතා සද්දසාතනාදිවහි කතෙ රූපං.

585 පුසපවසතොනා කවිකතා ව

පුසපවසත ඉංචිවමාදිති ඛාතුති තප්පව්වසං කවිකතාදෙසං රතානි, අතොනා ව ඛානිතො රතා රතාති

පුසතිති පුරකතා කතො, පව්වතිති පකතා එලං, සකති සමසතිති පුරකතිති වා : සකතානිති සකතා—සකතාතා.

“පුසපවසතො තතිකතා ව” කිතිතිදං, පුසපවසත ඉංචි තෙති ඛාතුති තප්පව්වසං කවිකතාදෙසං තොති, අතොනා ව ඛානිතො තො තොතිති සද්දසං. තිපද්ධිදං. තප්පතණි ව අතොනාතණි ව තොනාතණි ව චතොතෙ අසො ව විහතො ව පුප්පඤ්ඤාසං ව

පුකොති පුසසොසතෙතිමසං වුහුනතසෙත සතතරි තප්ප ව්වසං කඛා “සාදිසතො තප්ප රිතො ව , ගුණිතමිතො තො වි වෙ” ති අතිතිවිතා තප්පව්වසං කවිදෙසං කඛා ඛානි තතසං ව ලොපං කඛා සද්දසාතනාදිවහි කතෙ රූපං. පකතති පව පාසෙතිමසං වුහුනතසෙත සතතරි තප්පව්වසං කඛා තප්පි විතා කතාදෙසං කඛා ඛානිතතසං ව ලොපං කඛා සද්දසාතනා දිවහි කතෙ රූපං. පකතාති සක සාමසෙ සකප්පකමිති විතත මඤ්ඤාතණි වුහුනතසෙත සතතරි තප්පව්වසං කඛා තප්පිවිතා කතාදෙසං කඛා ඛානිතතසං ව ලොපං කඛා සද්දසාතනාදිවහි කතෙ රූපං.

586 සකතවිදිති රතො ව

සකතව ඉංචිවමාදිති ඛාතුති තප්පව්වසං කතාදෙසං රතාති ඛානිතො ව රතා රතාති

සකතවිති සකතරතො, විකතවිති විකතරතො, සකතවි තිති, සකතරතො ; විරතො, සරතො, දරතො, විරතො

වසද්දසාතණං තිතිමං? රතතෙව ඛාතුති තප්පව්වසං තතිදෙසං රතාති, අරතො ව රතා රතාති

තවතං තතති, විවතං විතති එමං සතිමං.

“සකතවිදිති රතො ව” කිතිතිදං, පකතම ඉංචිවමාදිති ඛාතුති තප්පව්වසං කතාදෙසං තොති, ඛානිතො ව රතා තොතිති සද්දසං. තිපද්ධිදං. තප්පතණි ව අතොනාතණි ව තොනාතණි ව චතොතෙ, අසො ව විහතො ව පුප්පඤ්ඤාසං ව.

පකතතොතිදිති උද්දසරණං, පති ව පකතතොති

පසුබිබස කළු පදවිකෙඩපෙතිමස සුබබාහුසඤ්ඤාදිය චුත්ත නසෙත “සුබගමාදියෙහි කතාරි” හි තප්පවටයං කථා “සාස දියතො තස්ස රිඡා ව; අනුදිනමනො නො වි වෙ” නැති කිවිමිනා, භාසවටයස නොදෙසං කථා බාහිනතස ලොපං කථා සංඝප්පත්තාදිමි කතෙ රූපං. විබහනොති විපුබිසස හළු අනවචානෙතිමස ඉමිනා තප්පවටයස නොදෙසාදිමි කතෙ හසාරස “පරවෙහාවො ධානෙ” හි විහාවෙන සදිසෙ සමපතො “වග්ගෙ සොසාසොසානං තතිසප්පමා” හි තතිසකුඛ රං වෙහාවෙන කෙච්ඡා කෙතබ්බෙ නිතෙ රූපං. සබ්බනොති එහි උපසග්ගොව විසෙසො. බෙනොති බහු අවදුරණෙ බහු පහනෙති විනතමඤ්ඤාතරස රූපං. සෙනොති සළු උපසමෙති මස රූපං. දෙනොති දළු දමනෙතිමස රූපං.

අනෙකභිත්තා නිපාතානං වග්ගහණස ව නිපාතනා තප්පිලං දෙසෙතො වග්ගහණං කිමසිනතදිමිත.

තත්ථ ච සාධතීති සළු පදවිකෙඩපෙ සළු ගතිමිතිමස ගෙථා චුත්තනසෙත තප්පවටයං කථා තස විබ වග්ගහණෙන නති අදෙසං කථා බාහිනතස ව ලොපං කථා සංඝප්පත්තාදිමි කතෙ රූපං. ඉතරං සුච්ඡෙදඤ්ඤාමෙව.

587. ජනාදිනමා තිමිති ව.

ජන ඉමමමමාදිනං බාහුනං අනතසස බිජ්ජනස අනතං හොති තප්පවටයෙ පරෙ තිමිති ව

අපතිති ජානො, ජනනං ජාති.

තිමිතිති කිමසිං? අඤ්ඤාසමිමි පට්ඨයෙ පරෙ අකාරනිමග්ගා තත්ථං.

ජනිකා; ජනකිති ජනිතා, ජනිතුං, ජනිතබ්බං ඉමමමමාදි.

“ජනාදිනමා තිමිති ව.” කිමසිමිදං, ජනාදිනං බාහුනං අනතසස බිජ්ජනස අනතං හොති තප්පවටයෙ තිමිති වාති ඤ්ඤාතත්ථං. වතුපදමිදං. තග්ගහණව අනතග්ගහණව වත්ත තෙ, අපථා ව විග්ගහො ව සුච්ඡෙදඤ්ඤාමෙව. නිප්පමිතෙ සතිපි නකාරසමි සුත නිග්ගහණකරණෙ පසොජනං සසමෙව වත්තති.

ජනො ජනිති උද්ගරණෙති, තත්ථ ච ජනොති ජන ජනනෙ ජනි පාතුහාවෙති මනනමඤ්ඤාතරස අපතිති අපෙ “අත්තෙ තත වහ්නුතාමි” හි කතාරි තප්පවටයං කථා අනනාරසුත්තවසමිපි කිවිමිනා බාහිනතස අතතං කථා සරලොපපකතිතාවාදිව කථා සංඝප්පත්තාදිමි කතෙ රූපං. ජනිති තසෙව බාහුස ජනනකති අපෙ “ඉප්පිසමතිසවො වා” හි නිප්පවටයං කථා ඉමිනා බාහිනතස අතතං කථා සරලොපපකතිතාවාදිමි කතෙ රූපං.

ජනිකානදිති නිග්ගහණිලාභි, තත්ථ ච ජනිකාති තසෙව බාහුස “සුබ්බසාලෙකසනකුසානං තුතකාතකා වා” හි ධාරෙප

වටසං කඩා සිටි සතරමගස් නිසමකරණතො ව තිසරවටසෙවි
 තකාරසසන්තිතාසසතිපි තිග්ගහණේ තග්ගහණෙනෙව සිජ්ඣන
 තොව පුන තිග්ගහණකරණෙන ධාතනතාසසාතනමිකඩා “ඉතා
 රාගමො අසබ්බධානවතී” ති ධාතුමනා ඉතාරාගමෝ කඩා සප්ප
 ප්‍රත්තාදිමි කතේ රූපං ජනිතාති තසෙසව ධාතුස්ස “සකස්ස
 සමඤ්ඤ” ති වසතමානෙ “සබ්බතො ඡවුඤ්ඤි වා” ති තුප්පට්ඨසං
 කඩා චුත්තනසෙතාතනමිකඩා ඉතාරාගමව සප්ප්‍රත්තව කඩා
 “සප්ප්‍රතිතාදිනමා සිසමිං සිලොපො වෙ” ති ජනිතුසඤ්ඤාතසසාතනං
 කඩා සිමිති දුක්ඛ රූපං ජනිතුතති තසෙසව ධාතුස්ස “ඉච්ඡ
 ප්‍රප්ප්‍ර සමානකතතුංකප්ප්‍ර තවෙතා වා” තාමිතිව “අරහසත්තා
 දිප්ප වෙ” ති තුංපට්ඨසාදිමි කතෙ රූපං ජනිතබ්බතාති තසෙසව
 ධාතුස්ස “භාවකමෙමිප්ප්‍ර තබ්බාතිසා” ති තබ්බප්පට්ඨසාදිමි කතෙ
 රූපං.

538 ගම්බණ්ඩනරමාදිනමනො

ගම්බණ්ඩනරමු ඉච්චවමාදිනං ධාතුතං අතොතා බාජතො
 තො තොති මා තප්පට්ඨසං පරෙ තිමිති ව

පුඤ්ජං නිබ්බාණං ගම්බණ්ඩි පුග්ගො (ගම්බා), පුඤ්ජං ධාතං
 ගම්බණ්ඩි පුග්ගං වර්ණසංගති, වතං—වර්ණිති වති, උපග්ගො
 ගම්බණ්ඩි නිබ්බාණං උපග්ගං, සමග්ගෙ කම්මෙ ජමිති සමග්ග
 රතො—සමග්ගරති, අභිරතො—අභිරති මඤ්ඤාතිති මතො—
 මති, මජ්ඣති, මතො — මති ඉච්චවමාදි

වාති තිමිසං? ජමතො — ජමති

“ගම්බණ්ඩනරමාදිනමනො” කිමසමිදං, ගම්බණ්ඩනරම
 ඉච්චවමාදිනං ධාතුතං අතොතා ව බාජතො තො තොති තප්ප
 ට්ඨසං නිමිති ව විකප්පොති සුප්පතං. විපදමිදං තග්ගහ
 ඡව තොග්ගහණව “භිද්දිතො ඉතාතනනර්ථො වා” ති ඉතො
 මණ්ඩසගතිවසෙත වාග්ගහණව විතතො, අප්පො ව විග්ගහො ව
 පුට්ඨෙඤ්ඤසෙව.

සතිපාසුච්ඡතමානෙ අග්ගග්ගහණේ පුන අතතග්ගහණේ
 කරණං සිටි සතරමගස් අතතග්ගවිඤ්ඤාපතො තොග්ගහ
 ඡවුච්ඡතතතතවිඤ්ඤාපතො.

පුග්ගොතාදිති උද්ගරණති, තප්ප ව පුග්ගොති පුප්පබ්බස්ස ගමි
 ගතිමිතිසිට්ඨස්ස පුඤ්ජං ගතොතාණේ “භාවකමෙමිප්ප්‍ර ත” ඉතාති
 කිට්ඨ “චුට්ඨමාදිසෙව කතාති” ති තප්පට්ඨසං කඩා “සාදිස
 තො තස්ස පිට්ඨා ව, භුක්ඛිතමනො තො පි ව, භිද්දිතො
 ඉතාතනනර්ථො වා, ජනාදිතමා තිමිති වෙ” තාමිතිවිට්ඨිතා
 ධාතනතාස ලොපං කඩා සප්ප්‍රත්තාදිමි කතෙ රූපං. පුග්
 ගතිති ඵල “ඉත්ථසමිසිසෙවො වා” ති සිත්තට්ඨසා ව විසෙසො
 බතති බහු අවදුරණෙතිසෙස “භාවකමෙමිප්ප්‍ර ත” ඉති කම්මති
 තප්පට්ඨසාදිමි කතෙ රූපං. බතිති තසෙසව තිසරවටසකරණ

මෙම විෂයයෙහි උපහාසාත් උපප්‍රබන්ධය හත සිංහලයින්ගේ වසරුපුං. රතෝති රවුඩ්ලාන්ඩ්ගේ වසරුපුං. රතීති නයෙසවි බාහුසය ව්‍රතනනසෙන නිපාවිසාදිමි සතෙ රුපුං. මතෝති මත සුරේ මර පානවාරෙහි විතනමසුසුතරස රුපුං. මතීති තෙසමෙව බාහුතං නිපාවිසාදිමි සතෙ රුපුං.

ඉතරුති වාග්‍යානන් ඵලාති, හන් ව රමතෝති රවු ඉමෙවතසය බාහුසය “වතනමානෙ මානනා” හි අනතප්‍රාසං සනා නතො සවිතතීං සනා “සිමිති ගව්ඡනාදිතං නතසද්‍යො අං” හි වතන මානෙ “සෙසෙසු නතුමෙ” හි නතුමිව සනා “අවතසය මමං සවි ගතතීසය සෙ; නතුසය නො, නතසය සෙ වා” හි වතනමානෙ “තොතිතා සසිංසාසු” හි සවිගතතීසය නතුසය නොඅද්‍යො සනා සතිපි නසාරසිං ඉබ වාග්‍යානන්ත බාහුතසය මසාරසය ලොපමිති අතතෙ රුපුං. රමතීති තයෙසවි බාහුසය “වතනමානා සමුප්‍රානෙන” හි වතනමානපරසපද්‍යාදිමුප්‍රප්‍රසෙසවවනතීවිත තතීං සනා සතිපි නසාරෙ ඉබ වාග්‍යානන්ත බාහුතසය ලොපමසනා “තුවාදිතො අ” ඉතාප්‍රාසං සනා තෙතබ්බි නිතෙ රුපුං.

589. රතානෙ ව

රතානෙ ව බාහුතමනනතුරො නො තොති නසප්පිබ්බෙස පරෙ නිමිති ව

රතානෙ නිසෙතිති පතතො (පදොසා), පතානෙ නිතර නිති පතති, විසෙසෙන සෙසෙතිති විසතො, විසෙසෙන සර නිති වා විසති

“රතානෙ ව,” නිමිසිද්ද, රතානෙ ව බාහුතමනනතුරො නො තොති නසප්පිබ්බෙස නිමිති වාති සුපතයං. විපද්දිද, තාග්‍යාන න්ව තොග්‍යානන් අනතාසය තන්ව නිග්‍යානන්ව වතතෙ, අනෙ ප්‍රවිසෙසෙසෙති. වග්‍යානන් තොග්‍යානන්සුසබ්බි නිතරං. හන් පසොරතං සෙවා ව්‍රතනමෙව.

පසතොතද්දි උදහරණ්හි, හන් ව පසතොති පප්‍රබිසය සර කරණෙතිමසය ලබ්බාහුසයාද්දිසය “භාවිසමෙපිසු හ” ඉති තප්‍රාසං සනා “සාසද්දිසතා තසය විසො ව, තුප්දිතපිතො තො මි ව; රතාදිතමා නිමිති මෙ” තාප්පිතිවිතිති බාහුතසය ලොපං සනා සප්‍රප්‍රාසාදිමි සතෙ රුපුං. පසතිති පප්‍රබිසය තයෙසව බාහුසය “ඉතිමෙතිමෙවො වා” හි නිපාවිසාදිමි සතෙ රුපුං. ඉතරුති මෙ විප්‍රබන්ධය සර ගතිවිතාසවිතිමසය රුපාති

590. ධාපානමිති ව

ධාපා ඉබවිතසං බාහුතං අනතසය අනාරසය අනාරසනා රද්‍යො තොති සමාසබ්බිතං නසප්පිබ්බෙස පරෙ නිමිති ව

නමු අඬාසිති සිංහයා—නමු අඬාසිති සිංහයා—සිති.

පිළි පිටති පිටියෙහිති පිටියා—පිති (සාමාන්‍ය පිනසා ගිහිබුරුනා)

“සාපාතමිද් ව” කීමත්මිද, සාපා ඉවෙවනෙසං බාතුනං අනු
සරසා සථාසබ්බං. ඉතාරිකාරුදෙසා හොනති තප්පවිසෙ තිමිති
වාහි සුපතනං. වතුපදමිද. වග්ගහණං දුරිතාදෙසං සමි
භෙවති, තග්ගහණං අනුග්ගහණං තිග්ගහණං වග්ගහණං,
අභො ව විග්ගහො ව සුච්ඡෙදාදෙසං ව

සිංහානුදිති උදහරණති, තනි ව සිංහානි සා ගතිතිවුනි
මිතිතිමසා ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිසා “අභිතෙ නතචනානුතාපි”ති
තප්පවිසං කථා “සාසදිසෙතො තසා ඊභො ව; අභිදිතමනෙතො
හොමි ව, ජනාදිතමා තිමිති වෙ” තැබිතිවිමිතිනා බාධනතසා
කාරං කථා සංග්‍රහනාදිමිති කතෙ රූපං. සිතිති තසෙසම්
බාතුසා “ඉභිසමතිසවො වා” ති තප්පවිසාදිමිති කතෙ රූපං.
ඉතරුති සා පාතනතිමසා රූපාති.

591. සාරනනාති රහා සසා ලො වා අදහනනානං.

සකාරනනාති බාතුති තප්පවිසසා ව සකාරදෙසො රහාති,
බාධනතසා සසා ලො රහාති වා අදහනනානං.

ආරුහිති ආරුලොකා, අගාහිති ගාලොකා; ගාහිති වා
ගාලොකා

අබ්බි චුඛිං අපාපුඤ්ඤාති බාලොකා, අබ්බිති චුලොකා.*

අදහනනානමිති කිමසං? අබ්බිසාති දරබ්බා (වනසංග්‍රහයා),
සං පුඤ්ඤාති සහනාරම්බා

ඉති කිබ්බිසානකරසා නතිරසා කාරණයා.

“ගාතෙතති හො සසා ලො වා අදහනනානං.” කීමත්මිද, සකා
රනනාති බාතුති තප්පවිසසා සකාරදෙසො රහාති, බාධනතසා
ව සකාරසා ලො රහාති විසරසා අදහනනානමිති සුපතනං.
ජයදමිද. ග්‍රහහණං විනාසවිග්‍රහනෙ, අභො ව විග්‍රහනො ව
සුච්ඡෙදාදෙසං. එනි ව කිවාපි සසා ලො වාහි අභිසමෙතො
වුතො, තථාපි ගාතෙතති ලොති අබ්බා ගාතෙතති හොති
වුතනනා බාධනතසෙව හොතිති දරබ්බං.

ආරුලොකානුදිති උදහරණති, තනි ව ආරුලොකාති ආස
බ්බසා රූප ජගතෙතිමසා ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිසා “අභිතෙ නත
චනානුතාපි”ති තප්පවිසං කථා “සාසදිසෙතො තසා ඊභො
වෙ” තැබිතිවිමිතිනා තප්පවිසසා සකාරං කථා බාධනතසා ව
ලොකං කථා අදහනනං රහාති සංග්‍රහනාදිමිති කතෙ රූපං.

සාමාන්‍යයෙන් ගත් උපද්‍රවයන්ගේ අර්ථය, “අසාධාරණතාවය වැඩි කරගෙන” තැනිත්වය “අසාධාරණතාවය” නිවැරදි කර ගැනීමට විසඳා, සාමාන්‍යයෙන් ගත් වැඩිවීමේ අර්ථය. මුලින්ම මුළු වෙනසක්ම විය යුතුය. “මේ වාසනාවන්තත්වයෙන්, අසාධාරණතාවය සලකා බැලීමට” නිවැරදි කර ගැනීමට විසඳා.”

දෛවියා සතනබෝධී කිවුදුසරණයකි, තැන් ව දෛවියාගේ දහ
 පසේසරණයකි. “භාවකවේප්ප ත” යුගී තප්පවිසං කතා
 සයීපි භානෙතානි තප්පවිසංසං දදත්තභානානි වුත්තතානාදුටු
 වුත්තපිධානමකතා, “සාසදිසභො තප්ප ඊසො වෙ” තප්පිකිවිට්ඨ
 “විජිතභග්ගි වධා වෙ” යි තප්පාරස්ස ඵ්ඨාරං කතා, “භවතුන්,
 නමිත්තානං ඥෙවෙ” තප්පිකිවිට්ඨ “වො ඵ්ඨාරෙ” යි ධානිත්තාස්ස
 ඵ්ඨාරං කතා, තෙතබ්බං තෙති, සෙදුස්සතාදිභි සතෙ රූපං,
 සතනබෝධී සංපුබ්බස්ස තප්ප ඛනිකෙතීතිස්ස රූපං.

සමූහයා ද්විත්වයාදීපතියං සිංහසානකරාග්ගතියා පරිච්ඡේදය.

592. ଭୂମିର ଚଳନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ତଥ୍ୟ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින පවර ජනපදවාදයෙන් බාහුතර අනවබුද්ධතාවයන් සහිතව පවතින අතර ආදර්ශයක් ලෙස ගත හැකි නොවේ.

ජපන-ශ්‍රී ලංකා; ජපනී භාෂාවේ ව්‍යාකරණය

හාමිකරණයකි කිවහො? ජෙති එයාහි ලෙඩය.

[illegible]

ශ්‍රී ලංකාවේ, කතෘ පත් රක්ෂිත ගිණිකිටි ලබාදු
 හැකිදින රජය: රජයේ දෙපාර්තමේන්තු "විකේන්ද්‍රීකරණ
 ණය" වැනි වැනි වැනි "ආර්ථික වේ" හි වැනි වැනි
 කතෘ "කාර්මික විය හැකිදින" හි කාර්මික විය කතෘ "කාර්මික
 විය හැකිදින" හි වැනි වැනි කතෘ වැනි වැනි කතෘ
 කාර්මික විය කතෘ "දේශීය වැනි කාර්මික" හි
 වැනි වැනි කතෘ "වැනි වැනි කතෘ" හි වැනි වැනි
 වැනි වැනි "කතෘ වැනි කතෘ" හි වැනි වැනි
 වැනි වැනි "කතෘ වැනි කතෘ" හි වැනි වැනි

එ ජකාරස්ස ගකාරං කථාං නෙතබ්බං. නෙතා සංදුප්පත්තාදිච්ඡි කතෙ රූපං. රබ්බොති තසෙසව ධාතුස්ස කත්තරි රජතිති අයෙථ “විසරුජපද්දිතො ණ” ඉති ණපාවට්ඨං. කථාං වුත්තනසෙත ණලොපාදිච්ඡි කතෙ සතිපි ණච්ඡි රතජස්මිං ඉධ වුත්තත්තකාරණකා රුතාචා ඉධ වුත්තවිච්ඡිතමකථාං “නිගගතිතං සංයොගාදි තො” ති සංයොගාදිභූතස්ස නකාරස්ස නිගගතිතං. කථාං වුත්තනසෙත ජකාරස්ස ගකාරං කථාං “අං ඛාජතෙ නිගගතිත” නති අධිකිච්ච “වගගත්තා වා වගග” ති නිගගතිතස්ස වගගත්තං කථාං නෙතබ්බං. නෙතා සංදුප්පත්තාදිච්ඡි කතෙ රූපං.

593 ගතස්ස සාරතො

ගත ඉවෙවතස්ස ධාතුස්ස සබ්බරස්සව සාතාදෙසො රහාති ණච්ඡි සබ්බරෙසෙසෙර

උපගතනිති උපසාරතො, ගාමවා ගතනිති ගොසාගතො

“ගතස්ස සාරතො” කිමිත්ථිදං, ගත ඉවෙවතස්ස ධාතුස්ස සබ්බරස්සව සාතාදෙසො රහාති ණච්ඡි පට්ටසෙති ඤාපතන්තං. විපදම්දං. ණ්ණාතණ්ඨිතානුචිත්තතො, අයෙථා සුච්ඡෙදාදෙසෙති.

උපසාරතො ගොසාගතොති උදහරණිති, තත්ථ ච උපසාරතොති උපප්පබ්බස්ස ගත භිංසාගතිපුතිමස්ස උපගතනිති* අයෙථ “විසරුජපද්දිතො ණ” ඉති ණපාවට්ඨං. කථාං වුත්තනසෙත කාරිත මිච්ඡි කථාං ණච්ඡි දුග්ගත අතත්තරසුත්තනිච්ඡිච්ඡිමිතා ගතස්ස සාතාදෙසං කථාං සරලොපපකතිභාවාදිච්ඡි කථාං සංදුප්පත්තාදිච්ඡි කතෙ රූපං. ගොසාගතොති ගොසපද්ධපදස්ස තසෙසව ධාතුස්ස ගාමවා ගතනිති අයෙථ “සබ්බරතො ණවුතාච වා” ති ණවුපාවට්ඨං. කථාං ඉමිතා ගතස්ස සාතාදෙසං කථාං “අතකා සුභවුත” නති ණවුතො අසාදෙසං කථාං සරලොපපකතිභාවාදිච්ඡි කතෙ රූපං.

594 වරධා වා සබ්බස්ස

ගත ඉවෙවතස්ස ධාතුස්ස සබ්බරස්සව වරධාදෙසො රහාති වා සබ්බසාරතපු

ගතනිති වරධා—වරධතො, අතනිති අවධි—අතති වා.

“වරධා වා සබ්බස්ස” කිමිත්ථිදං, ගත ඉවෙවතස්ස ධාතුස්ස වරධාදෙසො රහාති වික්ඛෙපපත සබ්බචාරතපුති ඤාපතන්තං. තිපද මිදං. ගණ්ණාතණ්ඨිතානුචිත්තතො, අයෙථා සුච්ඡෙදාදෙසෙති.

වරධාතකදීති උදහරණිති, තත්ථ ච වරධාති ගත භිංසාගතිපුති විස්ස වුත්තනසෙත කත්තරි ණපාවට්ඨං. කථාං කාරිතවිච්ඡි කථාං ණලොපාදිච්ඡි කතෙ අතත්තරසුත්තනිච්ඡිච්ඡිමිතා ගතස්ස වරධා දෙසං කථාං සංදුප්පත්තාදිච්ඡි කතෙ රූපං. වරධතොති එත්ථ වරධා දෙසොච විසෙසො, ණවුපාවට්ඨාසාදසාදසො වුත්තනසාව අවධි තිසරස්සව ධාතුස්ස “අත්තති ථි උච්ඡිත්තානුචිත්තානුචිත්තාදෙසො. අවධි”

ති ඊතදිතං අත්තනිසකංකාං කඛා “කාලෙ, අපච්ඡෙදනි පඤ්ඤානිතෙ, සිසෙකංකාදුති පච්චෙදනි සිසෙකනි” තැනිතිවි “පටිපෙත්තනි” ති අත්තනිවිතතන්තෙ කඛා තාසමසාතිසමස සමෙක සථ ‘වග්ගිඤ්ඤානිසා සඤ්ඤානිසා’ ති කඛා ‘අභි පුබ්බාති විතතන්තං ප පරසසපදාති’ ති අදිවිති පතතං පරසස පදසඤ්ඤාං කඛා “කතාරි පරසසපදා’ නති පරසසපදං කඛා තසාසාතිසමසසමෙකසති “වෙවෙ පඨමමස්සිච්ඡිතතංපරිසා’ ති අදිවිති විතතං පඨමපුරුසසඤ්ඤාං කඛා ‘තාමිති පසුත්තානෙති ධුලුසංචිතරණෙ පඨමො’ ති පඨමපුරිසං කඛා තසාසාතිසම සමසමෙක සති ‘ඵතමිති විතතමිති ඵතවිවත’ නති ඵතවිවත ඊවිතතති. කඛා දුමිතා හන්තා විධාදෙසං කඛා ‘කච්චි ධාතු විතතතිසමසාතිසාං දිසවිපරිතාදෙසලොසානමා වෙ” ති විතත මාතෙ “අසාග්ගමො සිසෙකනිසාතිසාලාපිතති” ති අසා ග්ගමා කඛා “කච්චිදිවිඤ්ඤානිසාං දිසරසාසමසමෙක වා” ති උත්තරරසෙක කතෙ රූපං අසතිති ඵතං වාසාසමසම විධා දෙසාසාමොච්චි විසෙසො

590 අකාරනානමාසො

අකාරනානං ධාතුනං අනන්තසංසං අසාදෙසො හොති ඤ්ඤිති සමිමසෙ පෙර

දුතං දදතිති දුතදෙසො, දුතං දුතං සිලං සෙසාති දුතදුසි, මජ්ඣං දුතං සිලං සෙසාති මජ්ඣදුසි, නගරං සාතං සිලං සෙසාති නගරසාති

“අකාරනානමාසො” තිවිඤ්ඤා, අකාරනානං ධාතුනං අනන්තසාසාදෙසො හොති ඤ්ඤිති පච්චෙදනි සුදුසති. විපද ටිදං මඤ්ඤිකසතිවිසෙක ඤ්ඤානිසානුචිතතෙ අසොච්චි විඤ්ඤානිසා ව පුච්ඡෙදෙසොච්චි

දුසෙකානාදිති උද්ගරණති තති ව දුසෙකාති දු දුසෙති මසස දුතං දදතිතාසෙති වුත්තතසෙක ඤ්ඤිකමසාදිං කඛා “ඤ්ඤිති රත්තසං සෙසං සාමකරණෙ” තැනිතිවිච්චිතා ධාතිනා සාසාදෙසං කඛා සරලොපපසතිසාමාදිවිති සතෙ රූපං දුත දුසිති දුතසඤ්ඤාපදසස තසෙසම ධාතුසස දුතං දුතං සිලං සෙසාති අසෙති දුතං දුතසිලො දුතං දුතසිලො දුතං දුතෙ සාමු සාතිති වා අසෙති “තසසිලාදිසු ඤ්ඤානි වෙ” ති ඤ්ඤානිසා කඛා වුත්තතසෙක සාමකරණෙ තති ඤ්ඤොපම කඛා දුමිතා ධාතිනාසාසාදෙසොදිවිති සතෙ රූපං මජ්ඣදුසිති විජ්ඣෙද පදසස තසෙසම ධාතුසස රූපං නගරසාතිති නගරසඤ්ඤාපදසස සා සාමුඤ්ඤිතිසස රූපං

596 පුරුසමුපපෙති කණ්ණිකා වචන වා තසාමිමසෙ ව

පුරුසංඋපපෙති ඉට්ඨෙතති පරසස කණ්ණිකා ධාතුසස වචන දෙසා හොති වා තසාමිමසෙ පෙර ඤ්ඤිති ව

පුරු කපිසතීති පුරුකවරො, සවමා කපිසතීති සබ්බරො,
පව්වසෙති සබ්බරො කපිසතීති වා සබ්බරො, උපගතො
කපිසතීති උපගතො, පපිසමග්ගො කපිසතීති පපිසමග්ගො,
සංකපිසතීති සබ්බරො, උපගතො කපිසතීති උපගතො වා.

“පුරුසමුපපරිති” කපිසතීති බබ්බරො වා තප්පව්වසෙසු ව.”
කිසිසමුදා, පුරුසංඋපපරි ඉච්චිතොති පරස්ස කපිසතීති
තප්පව්වසෙසු වා බබ්බරො ඉච්චිතොති ආදෙසා භොගාති විකප්පො
තාති සුපතො. ඡප්පදමිදං. ඡායාසමුදාසුචිතොති, වග්ග
සමං. තදනුකම්මකමං, තස්ස පසොපතං හෙතො චුත්තමෙව
අපො ව විග්ගසො ව සුචිකප්පොසෙව.

පුරුකවරොති උදහරණං, තස්ස ව පුරුකවරොති පුරුසං
පපදස්ස කර කරණෙතිමස්ස ලබ්බාදාසංකප්පදස්ස “භාවකමෙසු
ත” ඉති තප්පව්වසං කමා “ඡායා රහස්ස ජෙ භාවකරණෙ
සු” තාපිකිත්තිතා කපිසතීති වාදස්ස වාදෙසං කමා “පර
වෙසාවො ථාතො” ති වග්ගමාතො “වග්ගො සොසංකොසංතං
තපිසපථමා” ති වෙසාවෙන පථමකමර්මාතොති තෙතබ්බො
තොති සප්පසතොතිති කපිසරූපං. සබ්බරොති සංපුබ්බස්ස
තසෙසව වාදස්ස පව්වසෙසි සංගමෙ කපොති අපො තප්පව්වසං
දිව්සි කපිසරූපං, වෙසාවොති වෙසෙසො උපකවරොති උප
පුබ්බස්ස තසෙසව වාදස්ස රූපං. පරිකමාතොති පරිපුබ්බස්ස
තසෙසව වාදස්ස “විසරූපපද්ධතො ඡා” ඉති ඡප්පව්වසං කමා
චුත්තකපෙත ඡායාදිව්සි කපිසරූපං කපිසතීති බබ්බරො.
කමා වාදාදෙසස්සාපි ථාතොපවාතො වාදාදෙසො වොසරි
තස්සොති “අසංකොසකප්පො චුති කපිසතො” ති චුති. කමා චුත්ත
තසෙත වෙසාවං කමා සප්පසතොතිති කපිසරූපං. සබ්බරොති
සංපුබ්බස්ස තසෙසව වාදස්ස රූපං. උපකමෙති වාග්ගසමුදා,
තා සුචිකප්පොසෙව.

597. තවෙතොතිසු කා

තවෙතොතිසු තවෙතොතිසු පව්වසෙසු කපිසතීති වාදස්ස කා
දෙසො සොති වා

කාතොති, කාතො—කතො වා, කාතො—කතො වා

“තවෙතොතිසු කා.” කිසිසමුදා, තවෙතොතිසු පව්වසෙසු
කපිසතීති වාදස්ස කාදෙසො සොති විකප්පොති සුපතො.
විපදමිදං. කපිසතීති සමං වාග්ගසමං වග්ගතො, අපො ව
වග්ගො ව සුචිකප්පොසෙව.

කාතොතිසු උදහරණං, තස්ස ව කාතොති කාතොති කර
කරණෙතිමස්ස ලබ්බාදාසංකප්පදස්ස කප්පොතිමස්සොති “ඉච්ච
සෙසු පව්වසෙසු පව්වසෙසු පව්වසෙසු වා” ති තවෙතොතිසු
කමා අතකප්පොතිසු වාදාදිව්සි කපිසතීති වාදස්ස කාදෙසො
කාතො රූපාති ඉතං. වාග්ගසමුදා, තස්ස පතො තසෙසව

[illegible]

၆၅၆. ဂဓိဝေါဟာရသစ်၊ ဆု-တစ်ခွဲ၊ န

ඔබවිභවන ඉංජිනේරු, සිංදු, අනන්‍ය නායක
රසානි වා නූතනවිද්‍යා පිළිබඳව

භහා—භවිතුං, භවිතීඝභාසි භවතාචාං.—භවිතාඛිං, චහාං—
චිතිතුං, චිතතාචාං—චිතිතාඛිං, භහා—භතිතුං, භහතාඛිං—
භතිතාඛිං, චහාං—චිතිතුං, චිතතාඛිං—චිතිතාඛිං.

පදිගයෙහි. කිව්වද? නැතහොත්.

ඉහත, ව්‍යාජ, සහ, මිනිසා.

“ගම්බන්තනාදිනං. ආංභබ්බාදිජ්ඣනං” කීමෙන්විදා, ගම්බන්තන ඉභව්වමාදිනං. ඩාතුනමානානං. තසාංගේ ඡෙය්ඨා ආංභබ්බ ඉභව්වමාදිජ්ඣනං පට්ටංගෙසු විසංඝාතාදි ස්ථාපනස්ථං. තිපදමිදං. වායාගඤ්ඤානුචක්කතෙන, අග්ගො ච විග්ගංගො ච සුචිඤ්ඤා ඡෙය්ඨව.

ගහතුඟ්ගැදීහි උදුරෙහිදී, තැන් ව ගහතුනි ගවු ගහිනි
 කීමක් ලබිබාදුසඤ්ඤාදිය ගහතුමිවිජිතාසෙස් "ඉවිජෙසෙසු
 සමානසතදුසෙසු තවෙදා වා" හි දාංපවිටං කනි "පුරසදුප
 පරිති සරෙහියා බබුර වා තප්පවිටෙසු වා" නැතිවිටිනි
 බාහිනාස සහෙත කෙත රුපං, ඉතරං වාග්ගහණඵලං, තස
 පන භාසෙව බාදුස සෙතෙව දාංපවිටං කනි වාග්ගහණ
 නිවිතා බාහිනාස නතමකනි, "භික්ෂුනිසතානිසවජිවන
 මානා සබ්බබාදුස" නි වුග්ගහණා 'න සබ්බබාදුසා අසබ්බබාදු
 සා' හි අසබ්බබාදුසහණාගමි "ඉසාරගමො අසබ්බබාදුසවජි"
 හි ඉසාරගමං කනි සෙතෙවි නිතෙ රුපං, ගහතබ්බතා
 තසෙසව බාදුස "ගාචසෙවිසු තබ්බානි" හි තබ්බපවිටං
 කනි, ඉතිනා බාහිනාස නතං කනි වුග්ගහණෙ නානිවි
 කනි සංග්ගහණාදිවි සතෙ රුපං, ඉතරං වාග්ගහණඵලං,
 බහතුහි බහු අවදුරෙහිනි ලබිබාදුසඤ්ඤාදිය වුග්ග
 හතෙසන දාංපවිටං කනි, "සාසදිපතො තසා රිභො ව ; ගජ
 දිනමනෙහො තො ට්ඨ ව ; ජයාදිනමා නිවිසව" හි වග්ගහණ
 "ගමබ්බතතරමාදිනමනො" හි බාහිනාස ලොපෙසවතෙත

ඉමිතා ධාතනතස්ස නතතං කඛා තෙනබ්බෙ නිතෙ රූපං. ඉත
 රුති නිඤ් කසෙසවධාතුස්ස රූපාති, තාති නසානුසොගෙන සුචි
 ඤෙඤ්ඤානෙව. හතතානතඤ්ඤිතං චතුතතං හතතිංසාගතිසුචි
 මස්ස රූපාති. මහතානතඤ්ඤිතං මන ඤාණෙනිමස්ස රූපාති.

හතතානතඤ්ඤිති අදිග්ගහණඵලාති, තාතිපි සුචිඤෙඤ්ඤානෙව.
 “සුචිකාලෙකකතානාතං තුනකානකා වා” ති තුනාචචසතර
 ණලෙව විසෙසො

599. සබ්බෙති තුතාදිතං සො.

සබ්බෙති ධාතුති තුතාදිතං සච්චසාතං සකාන්තදෙසා
 ගොති චා

අභිවඤ්ඤා—අභිවඤ්ඤා, ඔපාස—ඔතිකා, උපනිස—උපගත
 කා, සෙසිස—සෙසිකා, උද්දිස්ස—උද්දිසිකා, ආදස—ආදිසිකා

“සබ්බෙති තුතාදිතං සො.” කිමත්ථිදං, සබ්බෙති ධාතුති තුතා
 දිතං පච්චසාතං සකාන්තදෙසො සොති විසෙසොතාති ඤාපනතං.
 තිපදමිදං. වාග්ගහණමිත්‍යානුචක්තතෙ, අනෙකා ච විග්ගාගො ච
 සුචිඤෙඤ්ඤානෙව.

අභිවඤ්ඤානතඤ්ඤිති උද්ගතරණති, තත්ථ ච අභිවඤ්ඤාති අභිපුබ්බි
 ස්ස චතු අභිව්‍යාදතෙතිමස්ස ලබ්ධාතුසංඤ්ඤාදිස්ස අභිවඤ්ඤා
 ගච්ඡතිතාතෙ “සුචිකාලෙකකතානාතං තුනකානකා වා” ති
 කාපාච්චසං කඛා “සුරසමුපපට්ඨි කරෙතිස්ස ඔබ්බ වා තප්පච්ච
 සෙසු වා” තාපිතිච්චිමිතා කාපාච්චසං සාදෙසං කඛා සෙසා
 වුත්තතසෙත ඉකාරානං කඛා තෙනබ්බෙ නිතෙ රූපං. ඉතරං
 වාග්ගහණඵලං. ඔපාසාති අච්ඡුච්චස්ස හා වාගෙතිමස්ස ලබ්ධාතු
 සංඤ්ඤාදිස්ස වුත්තතසෙත කාපාච්චසං කඛා ඉමිතා කාපාච්ච
 සස්ස සකාන්තදෙසං කඛා “ඔ අවස්සා” ති අවසංඤ්ඤා සකාන්
 තදෙසං තෙන රූපං. ඉතරං වාග්ගහණඵලං, තත්ථ ච ඉකාරානං
 ච සරලොපපසාතිභාගොච්ච විසෙසො. උපනිසාති උපපුබ්බස්ස ති
 නෙසෙතිමස්ස රූපං. ඉතරං වාග්ගහණඵලං, තත්ථ ච “අසං
 සොග්ගහස්ස වුච්ඡි කාරිතෙ” ති චක්තමිතෙ “අසංඤ්ඤා වා” ති
 වුච්ඡිතරණලෙව විසෙසො. සෙසිකාති දිස පෙක්ඛණෙනිමස්ස
 වුත්තතසෙත කාපාච්චසං කඛා “දිසස්ස පසාදිස්සදකා වා” ති
 සබ්බෙසෙව ධාතුස්ස පසාදිස්සං කඛා වුත්තතසෙත ඉකාරානං
 කඛා කාපාච්චසෙසිමිතා සකාන්තදෙසාදිති තෙන රූපං. ඉතරං
 වාග්ගහණඵලං. උද්දිස්සාති උද්දිසිස්ස දිස උච්චාරණෙනිමස්ස
 වුත්තතසෙත කාපාච්චසං කඛා ඉමිතා කාපාච්චසස්ස සකාන්
 තදෙසං කඛා “භාවසංචිසු සො ; තස්ස ච විග්ගාසකාරවසාරණං
 සොධාධානස්ස ; ඉවණ්ණතො වා” ති චක්තමිතෙ “සුචිකරු
 පච්ච” ති සකාරස්ස සුචිකරුපං කඛා “පරචෙතොච්චාතෙ” ති
 දකාරස්ස චෙතාච්ච. කඛා පෙක්ඛණෙනිමස්ස රූපං. ඉතරං වාග්ග
 හණඵලං. ආදසාති අඤ්ඤාස්ස දුදුකෙනිමස්ස ලබ්ධාතුසංඤ්ඤා

දිසා වුග්‍රතනසෙත නිපාට්‍වයං කනි ඉමිනා නිපාට්‍වයස
සකාරදෙසෙ සතෙ රූපං ඉතරං වාග්‍යාභණ්ඩලං, තස්ස පන
ආපුබ්බස්ස තස්සෙව ඛාදාස වුග්‍රතනසෙත නිපාට්‍වයං කනි
“සථානමිමිකාගේ” ති ඉකාණමි. කනි “දධානතො යො
කවි” ති සකාරණමි. කනි “කවි ඛාදාභණ්ඩලවිධානං දිස
විපරිතාදෙසලොපාගමා වෙ” ති ඛාදානාභිසාරදෙසං කනි
භතතබ්බිනිතෙ රූපං

600. වතනෙතති රවිං.

වකාරනකාරයොති ඛාදාති තුනාදිතං පච්චසානං රවොද
රසා භොගි වා.

පිටිවම, අනවම ; උපහවම.

වාගි කිමසං? හනඛා

“වතනෙතති රවිං.” කිමසමිදං, වකාරනකාරයොති ඛාදාති
තුනාදිතං පච්චසානං රවොදෙසො භොගි විකප්පතාති සුප
තණ්. විපදමිදං වාග්‍යාභණ්ඩ තුනාදිග්‍රහණ්ඩ වග්‍රතෙ,
අසො ව විග්‍රහො ව සුවිඤ්ඤාසෙසව.

විවිච්චානදිති උද්ගරණ්ති, හන ව විවිච්චාති විපුබ්බස්ස විවි
විච්චිතෙතිමස්ස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිසා වුග්‍රතනසෙත නිපාට්‍ව
යං කනි “පුරසමුපපටිති කරෙතිස්ස ඛරි වා තප්පවිසෙසු ව;
සබ්බෙති තුනාදිතං යො” තාච්ඡිච්චිමිතා නිපාට්‍වයස රවි
දෙසං කනි “රවිගරනො රුද් නො” ති රුද්මි ලුග්‍රත රූපං
ආහවොති ආපුබ්බස්ස හන ගි.සානතිසුතිමස්ස රූපං. උපහවොති
උපපුබ්බස්ස තස්සෙව ඛාදාස රූපං කිමුද්ගරණං සුවිඤ්ඤාස
මෙව.

601. දිසා සොනසොනාලොපො ව

දිස ඉච්චවනාස ඛාදාසා තුනාදිතං පච්චසානං සොනසො
රදසා භොගි, අනතලොපො ව

දිසොන-දිසො.

“දිසා සොනසොනාලොපො ව.” කිමසමිදං, දිස ඉච්චවනාස
ඛාදාසා තුනාදිතං පච්චසානං සොනසොරදසා භොගි, අනො
ව ලොපො භොගිති සුපතණ්. වතුපදමිදං තුනාදිග්‍රහණ
මිතාප්‍රවනතෙ, අසො ව විග්‍රහො ව සුවිඤ්ඤාසෙසව. වග්‍ර
හණ් දුසිසණ්ඩමිතනණ්.

දිසොන දිසොති උද්ගරණ්ති, හෙසං දිස පෙතමිණ්ඩමස්ස
ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිසා වුග්‍රතනසෙත නිපාට්‍වයං කනි
“සබ්බෙති තුනාදිතං යො” ති අච්ඡිච්චිමිතා නිපාට්‍වයං
සොනසොරදෙසෙ කනි ඛාදානාභිසාර ව ලොපෙ කතෙ රූපාති.

602. මහදසෙති මමසාස්ඛකවා ව

මහදස ඉච්චවමනොති ඛාදාති තුනාදිතං පච්චසානං මමස
ස්ඛකවාදසා භොගි වා, අනතලොපො ව.

ආගමිම—ආගගමා,* ඛකකමිම—ඛකකමිමා, පගගගෙ—පගග
 ශ්විමා, උපපජ්—උපපජ්ඣා, ආරබ්භ—ආරබ්භා; ආරබ්—
 ආරබ්භා

“මහදගෙහි මමසකජ්ඣබ්භා ව” කීමෙහිදී, මහදග ඉවේව
 මනෙතාහි බාතුහි ‘තුතාදිතං පට්ටසාතං මමසකජ්ඣබ්භාදෙසං
 භොතති වා, අනෙතා ව ලොපො භොතිති සුපතස්ස. තිපදමිදං,
 වාග්ගහණ්ච තුතාදිග්ගහණ්ච අනග්ගහණ්ච ලොපග්ගහණ්ච
 වග්ගහෙ, අනෙතා ව විග්ගහො ව සුච්ඡෙදෙදෙසෙව විග්ගහණ්
 දුතියස්සමිතිනිනස්ස. වාග්ගහණ්චුක්ඛිතිනස්ස ව

ආගමිමකදීහි උද්ගරණ්ථි, තස්ස ආගමිමාහි ආපුබ්බස්ස ගමු
 ගතිමතිතිමස්ස වුත්තනසෙත නිප්පට්ටසං කථා “පුරසමුපරිති
 කරෙතිස්ස ඛබ්බ වා තප්පඤ්ඤෙසු ව, සබ්බෙහි තුතාදිතං
 සො, වනනෙතාහි රඤ්ඤං, දිසා සොතසොතාලොපො වෙ” හි
 වග්ගමානෙ ඉමිනා නිප්පට්ටසං මොදෙසං කථා බාතිත්තස්ස
 ව ලොපෙ කතෙ රූපං ඉතරං වාග්ගහණ්ථලං, තං සුච්ඡෙදෙදෙ
 සංමෙව ඛකකමිමාහි අවුපුබ්බස්ස කමු පදවිනෙතිපෙ සමු ගති
 මිතිති විතතමිදංගාරස්ස රූපං ඉතරං වාග්ගහණ්ථලං පග්ගා
 සොති පපුබ්බස්ස ගග උපාදගෙතිමස්ස රූපං ඉතරං වාග්ග
 හණ්ථලං, තස්ස පන පපුබ්බස්ස තසෙසව බාතුස්ස වුත්ත
 නසෙත නිප්පට්ටසං කථා “ගතාදිතො පජ්ඣා” හි ඡග්ගා
 ව්වසං කථා “ගගස්ස හෙ පෙ” හි වග්ගමානෙ “ගලොපො
 ඡග්ගාමිති” හි බාතිත්තස්ස ගතාරස්ස ලොපං කථා “සථාගමි
 මිසාගෙ” හි ඉසාර්ගමං කථා සරලොපපකතිභාවෙ කථා
 “පරවෙතාචො ධාතෙ” හි ගතාරස්ස වෙතාවං කථා තෙ
 කබ්බි තිතෙ රූපං උපපජ්ඣාහි උපුබ්බස්ස පද ගතිමිතිති
 මස්ස වුත්තනසෙත නිප්පට්ටසං කථා තස්සිමිනා ජොදෙසං
 කථා බාතිත්තස්ස ව ලොපං කථා “පරවෙතාචො ධාතෙ” හි
 පකාරස්ස වෙතාවං කථා තෙතබ්බි තිතෙ රූපං ඉතරං වාග්ග
 හණ්ථලං, තස්ස පන උපුබ්බස්ස තසෙසව බාතුස්ස වුත්තනසෙත
 නිප්පට්ටසං කථා “දබ්බාග්ගාගො සො කමි” හි සකාර්ගමං කථා
 “සථාගමිමිසාගෙ” හි ඉසාර්ගමං කථා “සවතං තලකදකා
 රතං බජ්ජතාහි වලඤ්ජකාරග්ග” තස්ස බාතිත්තෙත සභ සකා
 රස්ස රකාරං කථා “පරවෙතාචො ධාතෙ” හි තස්ස වෙතාවා
 දිමිති කතෙ රූපං ආරබ්භාහි ආපුබ්බස්ස රභ ආරවෙතතිමස්ස
 වුත්තනසෙත නිප්පට්ටසං කථා තස්සිමිනා බොදෙසං කථා
 බාතිත්තස්ස ව ලොපෙ කතෙ රූපං ආරබ්භාහි ආපුබ්බස්ස
 තසෙසව බාතුස්ස වුත්තනසෙත නිප්පට්ටසං කථා තස්සිමිනා
 බොදෙසං කථා බාතිත්තස්ස ව ලොපෙ කතෙ රූපං

003 නවිතමාසකිත්තා නාම.වාරාහමුකාදිපු ව

තනිතසමාසකිතක ඉවත්වීමකට සදා නාමි ව දඩබ්බා තබා
ගතමානමාදියවීමට පෙර විය යුතුය.

මාසිඛො, පෙනො ධරමො ධරණ ධරා = පනතවීම, කුමන
කාරණ ඉවත්වීමද

“තනිතසමාසකිතකා නාමි වාතවේදානාදිසු ව” කීමෙන්ද,
තනිතසමාසකිතක ඉවත්වීමකට සදා නාමි ව දඩබ්බා තබා
දිසු පවිටියෙහි ව වර්තමාන ස්වභාවය. පව්වදම්ද. දෙවන ව
විග්ගහො ව සුවිඥාප්තියෙහි

මාසිඛොතනාදිති උදාහරණය, තනි ව මාසිඛොති වසිච්ඡද්දො
වසිච්ඡදා දෙව්වනති දෙව් “වා ඡාප්පෙව” ති ඡාප්පෙව. කතා
“තෙසං ඡෙත්තො” ති ඡෙත්තො කතා සරලොපපකතිකාව.
කතා තෙතබ්බං තෙතා වසිච්ඡද්දො “ධාතුපාච්චිකාවතී
වර්තමානව. ලිඛිත” ති වුග්ගහො ලිඛිතාචා “ලිඛිතෙ
පච්චා” ති පච්චාචිතතා කතා තසසාපාතිකමාසයෙහි සති
‘වතතිච්ඡාසුඛිකා සද්දපාචිකා’ ති කතා ‘එකම වග්ගෙහි
එකවචන’ ති එකවචනවිග්ගහො කතා “දෙවන තෙතා” තාති
කිව්ව “සො” ති පිටිසාකාර. කතා වුග්ගහයෙහි සරලොප
පකතිකාව කතා තෙතබ්බෙ තිතෙ රූප. තනිත ‘තනිතසමාස
කිතකා නාමි වා ලිඛිතං වා’ ති වග්ගෙහි ති වග්ගෙහි, එව.
සහෙතෙසි ලිඛිතසද්දස ව නාමසද්දස ව සමානස්සකා නාමි වාති
වුග්ගහයෙහි ලිඛිතං වාති වුග්ගහයෙහි සියති එව. වුග්ගහයේ දඩබ්බා,
තෙතෙව වෙධාසිප්පෙතෙතො* පිස්සති, උභිතතං සමානස්සකා ව
දිවිතා තොති පනතවීමෙහි පෙනො ධරමො දෙවනති දෙව්
“නාමිතං සමාසො සුග්ගෙහො, දමාදෙසො පරසදෙසි” ති වග්ග
මාතෙ “දකුදපදෙහිසු බ්‍රහ්මිති” ති බ්‍රහ්මිතිසමාසං කතා
“තෙසං විග්ගහිකො ලොපා වෙ” ති විග්ගහිකො කතා පකති
කාව්ව කතා වුග්ගහයෙහි ලිඛිතාචා විග්ගහපාචිකාවස
සෙව්න ඉතිතා සමාසකා නාමි ව කතා සද්දපාචිකාදිති කතෙ
රූප. කුමනකාරණය කුමනසද්දපාචිකා කර කරඡෙතික
කුමන කතෙතිතෙහි “ධාතුසා සමාදිව්ති ඡෙත්තං” ති ඡාප්පෙව.
කතා “කාරිතං විස ඡාප්පෙව” ති කාරිතව්ව කතා “කාරිතා
තං ඡෙත්තො” ති ඡාප්පෙව දුග්ගො “දෙසංගතකාසු වුචි
කාරිතෙ” ති වුචිති කතෙ තෙතබ්බෙ තිතෙ කුමනකාරසද්දො
සද්දපාචිකාවසයෙහි ඉතිතා නාමි ව කතා සද්දපාචිකාදිති
කතෙ රූප. වග්ගසමාස දතනිතසමාසකිතකතාතං “ඉතිකම
තො අප්පෙවියො” ති අදිසු වුග්ගහපාචිකාදිකාතං සමානස්ස
කතං, තෙත ව කසුප්පති අදිසු කසුප්පද්දො ‘ඉතිකමතො
අප්පෙවියො’ ති අප්පෙවියො කතා සරලොපපකතිකාවාදිව කතා
ඉතිතා නාමි ව කතා සද්දපාචිකාදිති කතෙ රූප.

604 දුමිති ගරු.

දුමිති අක්කරේ යෝ පුබ්බො අක්කරේ යෝ ගරුකොව දං
බො

හිකා, ජිකා, දකා, හුකා

“දුමිති ගරු” කීමත්මිදං, දුමිති අක්කරේ යෝ පුබ්බො අක්කරේ,
යෝ ගරුකොව දංචොති සද්‍රවත්තං. විපදමිදං අක්කරවසසී.
යෝ පුබ්බකරේ යෝ ගරුකොව වත්තබොති අත්තො. ඉධ
පත දුමිති විසදුනො විනා. සමුග්ගොති “සමුග්ගොති
සංග්ගොති” හි ඡායාවය. කතා “ගෙය. ගෙය ලොප” නති
ඡායො. කතා “සර් සරේ ලොප” නති වත්තොති “විපරේ
අත්තො” හි පරසරස ලොපො කතා නොති. නොති විසදු
නො සත්තමොසවත්තං කතා “සමාතිසවත්තං මොතිමිති වා” හි
සමිතො මිතිආදෙයං කතා “විසතිදෙයො වා විසස කු” හි එති
කුග්ගොතිමිති වා. යොසු විනා. වෙ වෙ” හි එති වග්ගො
තිමිති වා විසදුනො දුආදෙයො කතා රූප. නොති ව අක්කරව
සසී. ගොසො සුත්ති

භිකාතොදිති උද්ගරණති, තත් ව භිකාති හිද විධාකරණති
මසස වුත්තකසෙන භාසාවය. කතා “සාසදිසෙනා සසස
රිකො ව, සුත්තිනමනො නො වි වෙ” නොසිසිව “ගමිති
කතරමාදිනමනො” හි බාධිතකස ලොපෙ කතා රූප.
භිකාති ජිදි විධාකරණතිමසස රූප. ඉත්තරෙයං “කව්‍යාදිමිති
තත්තං. දිසරසාසාවයොසු වා” හි බාධිතකස රසකරණ
මෙව විසෙයො.

605 දිසො ව

දිසො ව සරේ ගරුකොව දංචොති

ආහාරේ, හදි, වඩු, ගෙ, බවමා, බපතසිකො

“දිසො ව” කීමත්මිදං, දිසො ව සරේ ගරුකොව වත්තබො
ති සද්‍රවත්තං. විපදමිදං ගරුග්ගොතිමිතිග්ගොතිවත්තො, වත්ත
ගණං තද්‍රවත්තං.

ආහාරේතොදිති උද්ගරණති, තත් ව ආහාරෙති ආත්මිකස හර
ගරණතිමසස ආහරණත්තොති “විසරූපදදිනො න” ඉත්තො
ති “ගොවෙ වෙ” හි ඡායාවය. කතා “කාරිතං විස ඡාත්‍ර
බොති” හි කාරිතමිති කතා “කාරිතං ගෙ ලොප” නති ඡා
ලොපො කතා “අසංගොතිමසස වුමි කාරිතො” හි වුමි. කතා
වුත්තකසෙන සද්‍රවත්තොදිති කතා රූප. කව්‍යොසො දිසර
බුසා, හාපි නොසමිතිකසරේ ගරුකොති දංචොති, එව ව සති
පසොගසිකිකතො පසොගසිකිකා සුගොතොපදෙයො ව නදිති
තද සද්‍රවත්තං යෙදුනො නොති “සද්‍රවත්තං” හි
වත්තොති “සබ්බොතිමිති වා” හි අත්තාවය. කතා ගෙ
තති. නොති තදසද්‍රවත්තං “ඉත්තොති ගො ආත්තාවයො” හි
වත්තොති “තදදිනො වා ජ” හි ඡායාවය. කතා සරලොප

පසකිසාචාදිවිසි කතෙ රූපං වූවිසි පාචිපදිසෙසා වා හත සිංසා
 ගතිසුතිමසස වා “පාඨදිග්ගිමසා රූ” ති වග්ගමාතෙ “සිංසාදි
 නො වෙ” ති රූප්පවිසං කථා “රමිතිරතොග්ගි නො” ති රුදිමිති
 ලුතො “හතසස සාතො” ති වග්ගමාතෙ “වෙසා වා සබ්බසා” ති
 හතසස වධාදෙසං කථා සරලොපපසකිසාචාදිවිසි කතෙ රූපං
 තෙති තසග්ගතො පඨමාබ්බවිවතං කථා “වංසිප්පථමො” ති
 වග්ගමාතෙ “සබ්බසාමසාරතෙ පඨමො” ති සොට්ඨකසස ඵසා
 රුදෙසං කථා සරලොපපසකිසාචාදිවිසි කතෙ රූපං ධම්මාති
 ධර්මාරණෙතිමසස අත්තනො සප්පාචං ධාරෙතති සසලකවිණෙති
 ධර්තති පච්චෙසති ධාරිසතති සප්පාචෙත ධාරිසතති අපාසෙසු අප
 තමාතෙ කථා ධාරෙතතිතාතෙසු “ධර්මදිති රුදෙසො” ති රමෙසස
 විසං කථා “රමිතිරතොග්ගි නො” ති රුදිමිති ලුතො ධම්ම
 සග්ගතො පඨමාබ්බවිවතං කථා “අනො හෙත තසා වා” ති
 වග්ගමාතෙ “සබ්බසොභිතමාථ” ති සොට්ඨකසස අපාදෙසං
 කථා සරලොපපසකිසාචාදිවිසි කතෙ රූපං ඔපතසිකොති උප
 සුබ්බසස ති නෙසෙතිමසස උපතසතතති අනෙ වුත්තතසෙත
 “සාවෙ වෙ” ති භික්ඛවිසං කථා භික්ඛොපං කථා “අසංසො
 ගතතසස වූවි සාරිතෙ” ති ධාමනිකසස වූවි කථා “ඔ අව
 සරෙ” ති වග්ගමාතෙ “ඤ්ඤා” ති ඵසාරසස අසාදෙසං කථා
 තෙතබ්බො තෙතබ්බො උපතසසග්ගතො උපතසෙ නිසුතොති අනෙ
 “සෙත වා ස.සථං තරති වරති වගති ඡොසො” ති වග්ගමාතෙ
 “තවිසිතෙ තෙත කතාදිසනාතිධාතවිසොගසිප්පසභ්වජිවිකසෙස
 සු වා” ති ඡොසවිසං කථා “තෙසං ඡො ලොප” ති භි
 ලොපං කථා සරලොපපසකිසාචාදිවිසි කථා “වුච්චිසරසස වාසං
 සොගතතසස සෙත් වෙ” ති අදිසරසස වූවි කථා වුත්තතසෙත
 සංසුතතොතිවිසි කතෙ රූපං

806 අකචරෙති සාරං *

අකචරෙති අකචරෙසෙති අකචරෙතිවිසංසොති සාරස්සවිසංසො
 හොති සොසොගෙ සති

අ ථිම අකාරෙති ථිමං අකාරෙති, සකාරෙති, සකාරෙති, ධකාරෙති,
 මකාරෙති, සකාරෙති, ලකාරෙති

“අකචරෙති සාරං” සිමසෙතිදං, අකචරවාලසෙති පාචිපදිසෙ
 ති සාරස්සවිසංසො හොතිති සුදුසුතො. විපදෙතිදං අනෙ ව
 විග්ගතො ව සුච්චෙසුදුසොව

උදුහරණෙතිපි සුච්චෙසුදුසොතෙව

807 සථාගමිසිකාරෙති

සථාගමං සබ්බධාතූති සබ්බසාධාරෙසු ඉසාග්ගමො හොති
 ගතන නමං කාමිසං, ගමිතමං, ජතිතමං, විදිතං, කපිකා,

ඉව්විනා, ඉව්විනාබිබි, ගම්බිබි, බෙදිනබිබි, ගතිකා, පව්කා,
ඉබෙව්විනාදි

“සථාගමිකාගේ” කිමසිමිදා, සෙත පසාරෙන අගමං කඩා
තිප්පිප්පි, තථා ඉසාරගමො ගොතිති සුපනසං. ‘තිප්පිදි’
අපේ පුට්ටිකාදි

කාරිසංගතදීති උද්ගරණි, තථා ච කාරිසංගතී කර කරණෙති
මසා ලබ්ධාදාසසුද්දියා ‘භාවකමෙමසු තබ්බාතිසා’ ති වහන
මානෙ “භේද වෙ” ති ජාපාපවසං කඩා, “කාරිතං විස ණසු
බකො” ති කාරිතමිව කඩා “කාරිතාතං ණ ලොප” ති
ණලොපං කඩා ‘අසංසොගගතසා පුඬි කාරිතෙ’ ති පුඬි කඩා
ඉමිනා ඉසාරගමං කඩා තෙතබ්බං තෙතා පුත්තාතසෙන සාද්දසා
තනාදිමි කතෙ රූපං ගම්බිබිනි තු සත්තාසම්භිමසා ලබ්
ධාදාසසුද්දියා “භාවකමෙමසු තබ්බාතිසා” ති තබ්බාපවසං
කඩා ඉමිනා ඉසාරගමං කඩා “අසංසොගගතසා පුඬි කාරි
තෙ” ති වහනමානෙ “අසුද්දියා වෙ” ති පුඬි කඩා ‘ම අව
සරෙ’ ති මිඤ්ඤා අවිදෙසං කඩා තෙතබ්බං තෙතා සාද්දසා
තනාදිමි කතෙ රූපං ජනිතාබිනි ජන ජනතෙ ජනි පාදා
කාවෙති විනාමිකාදිතරසා ලබ්ධාදාසසුද්දියා පුත්තාතසෙන
තබ්බාපවසං කඩා ඉමිනා ඉසාරගමාදිමි කතෙ රූපං විදි
තනි විදි සුභේතිමසා “භාවකමෙමසු ත” ඉති තප්පවිසං
කඩා ඉමිනා ඉසාරගමාදිමි කතෙ රූපං කර්කාති කර කර
ණෙතිමසා “පුබ්බකාලෙකකතාදාතං තුනකානා වා” ති
කාප්පවිසං කඩා ඉමිනා ඉසාරගමාදිමි කතෙ රූපං ඉව්වි
තනි ඉසු ඉව්විකනිසුතිමසා ‘භාවකමෙමසු ත’ ඉති තප්පවි
සං කඩා ඉමිනා ඉසාරගමං කඩා ‘ඉසුසමානමනො චේජා
වා” ති බාහිනතසා චේජාදෙසාදිමි කතෙ රූපං ඉව්විතබ්බනි
තසොවධාදාසසු රූපං ගම්බිබිනි ගමු ගතිමිතිමසා රූපං
බෙදිනබ්බනි විදි සුභේතිමසා රූපං ගතිකාති ගත හිසාග
තිසුතිමසා රූපං පව්කාති පව පාකෙතිමසා රූපං.

608 දබ්බාතාගො යො කවි

දකාරකකාරතාස බාතුසා සථාගමං සකාරගමො ගොති
කවි තුනාදිසු පව්වසෙසු

බුබ්බා ලොකෙ උප්පජ්ඣා බවමං බුජ්ඣා

දබ්බාතාගොති කිමසං? ලභිකා

කවිති කිමසං? උප්පාදෙකා

ඉති කිබ්බිකාතකපප වතුගතා කතොකා

“දඩානුගතො සො කපි” කීමැතිවිද, දඩාරධිකාරනායක
විද්‍යා සථානම. සකාරනමො සොති කපිති සද්‍යපනම. තිපද
විද. සථානමග්ගනම වචනවුක්කනමිසෙන තුනාදියානමච
ගාත්‍රවග්ගනම, අපො ව විග්ගනො ව සුච්ඡෙදකොපෙව

උපපජ්ඣා වුජ්ඣන්තියා උද්ගරණති, තත් ව උපපජ්ඣාති
උප්‍රබ්ධස පද ගතිමිතිමිසං ලබ්ධාද්‍යභ්‍යුද්ධස වුත්තනසෙන
කාපවිටසං කති, “තවිතසමාසකිතසා නාම.විතචෙතනාදිසු ව,
සථානමිසොතෙ” තැනිකිවිච්ඡිතා සකාරනම. කති, “සථානම
විසොතෙ”ති දුකාරනම. කති, “සමතං තලුතදකාරකං ඛජ
කාති වලඤ්ජකාරන”ති වාචනෙන සහ සකාරසං ජකාර.
කති, “පරචෙතොවො ථාතෙ”ති තස චෙතාවං. කති, තෙ
තනමි ජිතෙ රූපං. වුජ්ඣන්තියා වුධ චොධනෙ වුධ සුභෙ වුධ
උචගමනෙති තිණ්ණමඤ්ඤගරසං වුත්තනසෙන කාපවිටසං
කති, දුච්ඡා සකාරනම. කති, “ගාවසමෙසු සො, තස ච
ග්ගසකාරවකාරනං සධානග්ගනං”ති වුත්තමානෙ “සථා
කතනි වෙ”ති වාචනෙන සහ සකාරසං කකාර. කති,
වුත්තනසෙන තස චෙතාවං. කති, දුකාරනමිති කති, තෙනෙති
තිතෙ රූපං.

ලභිතියා කිද්දුගරණං, තස පත ලග ලාභෙතිමසං වුත්ත
නසෙන කාපවිටසං කති, දඩානුගතනාමා වු ඉති, සකාරනමිති
කති, වුත්තනසෙනිකාරනමාදිවිති සතෙ රූපං

උපපාදෙතියාති කිද්දුගරණං, තං සුච්ඡෙදකොපෙව
සමසො වුච්ඡන්තියාසං සංඛිධානසො වතුපො පරිචෙදො

609 නිග්ගහිතං සංසොභාදි නො
සංසොභාදිභුතො නකාභෙ නිග්ගහිතමාසජ්ජන
රමිතො, සමිතො, සමිතො

“නිග්ගහිතං සංසොභාදි නො” කීමැතිවිද, සංසොභාදිභුතො
තකාභෙ නිග්ගහිතමාසජ්ජනෙති සද්‍යපනම. තිපදවිද. අපො
සුච්ඡෙදකොපෙව සංසොභාසං. ආදි = සංසොභාදි

රමිතොතදිති උද්ගරණති, තත් ව රමිතොති රත් රුහෙති
මසං රජතිතොතෙ “විසරුජපද්ධතො ඡ” දුති ඡපවිටසං. කති,
“කාරිතං විස ඡප්පවිච්ඡො”ති කාරිතමිති කති, “කාරිතං රණ
ලොප”ති ඡලොපං. කති, දුච්ඡා “සංසොභාදිසං තකාරසං
තිග්ගහිතං. කති, “තමකරනමනානං නිග්ගහිතමිති”ති වුත්ත
මානෙ “සතා වජන”ති වා. “සවජනං සතා ඡප්පවිච්ඡො”ති
වා ජකාරසං ගකාරදෙසං. කති, “අඛජතෙ නිග්ගහිතං”ති
වුත්තමානෙ “වග්ගනං වා වග්ග”ති නිග්ගහිතසං වග්ගනං.
කති, තෙනෙති. තෙති, සද්‍යපනමාදිවිති සතෙ රූපං

තබ්බොති භරත අවමග්ගකෙතිමස්ස භරතනති අසො “විසරුපපද දිනො ණ” ඉතාධිකිච්ච “භාචෙ චෙ” ති ණපච්චයං කඛා වුත්තා නසෙන ණලොපාදිමහි කතෙ රූපං සබ්බොති සතර සංඛිගති මස්ස රූපං.

610 සබ්බස්ම ගෙ ගි

ගෙ ඉච්චෙනස්ස ධාතුස්ස ගිභද්දෙසො හොති සබ්බස්මානෙ භාසනං ගිනං.*

“සබ්බස්ම ගෙ ගි” කිමත්ථිදං, ගෙ ඉච්චෙනස්ස ධාතුස්ස සබ්බස්මානෙ ගිභද්දෙසො හොතිති සද්ධනස්මිං, තිපදමිදං අසො සුචි සෙක්ඤ්ඤකච්ච

ගිතනති උද්භරණං, තස්ස පන ගෙ සංදෙහිමස්ස ලබ්බාතු සංඤ්ඤාදිස්ස “භාවකමමිපු ත” ඉති තපපච්චයං කඛා ඉමිනා කෙධාතුස්ස ගිභද්දෙසං කඛා සංද්වයගතාදිමහි කතෙ රූපං.

611 සදස්ස සිද්ධතා.

සද ඉච්චෙනස්ස ධාතුස්ස සිද්දෙදෙසො හොති සබ්බස්මානෙ නිසිතෙනා, නිසිද්ධති

“සදස්ස සිද්ධතා” කිමත්ථිදං, සද ඉච්චෙනස්ස ධාතුස්ස සිද්දෙදෙසො හොති සබ්බස්මානෙති සද්ධනස්මිං, විපදමිදං අසො සුචිසෙක්ඤ්ඤකච්ච

නිසිතෙනා නිසිද්ධති උද්භරණති, තත්ථ ච නිසිතෙනාති නිපුබ්බස්ස සද විසරණගතාවසානෙසුතිමස්ස ලබ්බාතුසංඤ්ඤාදිස්ස “අතිතෙ තතච්චනාතාති” ති තපපච්චයං කඛා අනන්තර පුත්තමධිකිත්ථිමිනා ධාතුස්ස සිද්දෙදෙසං කඛා “සාසදිසතො තස්ස ඊසො ච, භුජදිනමනෙතො නො වි චෙ” ති වත්තමානෙ “සිද්ද දිනො ඉතනානතර්ණ වා” ති තපපච්චයස්ස ඉතනාදෙසං කඛා ධාතුදෙසස්ස ථානොපචාරවසෙන ධාතුසංඤ්ඤාන වොහරිතබ්බි හො ධාතුත්තස්ස ච ලොපං කඛා “කුචාදිමඤ්චුත්තර්තං දිස රස්සාපච්චයෙසු වා” ති ඊකාරස්ස රස්සං කඛා සරලොපපකති භාවං කඛා නෙතබ්බං නෙතා සංද්වයගතාදිමහි කතෙ රූපං. නිසිද්ධති නිපුබ්බස්ස තසෙසවධාතුස්ස වුත්තනසෙන වත්තමාන පරස්සපදපථමපුරිසෙකච්චනතිවිභතති. කඛා ඉමිනා ධාතුස්ස සිද්දෙදෙසෙ කතෙ රූපං.

612 සජස්ස සරසසි ඔඨ

සජ ඉච්චෙනස්ස ධාතුස්ස සජස්ස ඉක්කාඤ්ඤෙසො හොති ඔඨ පරෙ

සිඔඨා, සිඨා

ඔඨති කිමත්ථං? සජනං

“සජස්ස සරසසි ඔඨ” කිමත්ථිදං, සජ ඉච්චෙනස්ස ධාතුස්ස සරසස ඉක්කාඤ්ඤෙසො හොති ඔඨ පරෙති සද්ධනස්මිං, වතුපපද මිදං අසො සුචිසෙක්ඤ්ඤකච්ච

සිංහා සිංහානි උද්ගරණනි, තත්ථ ච සිංහානි සජ්ඣෙදවසුත්ථසඛග
 සකරණද්වයනිමෙමසුත්ථසඛග ලබ්බාදාසකුසලදිසා “භාවකමෙමසු
 ත” ඉති තප්පව්වසං කඛා “සාසදිසතො තස්ස ඊසො වෙ ති
 වග්ගමානෙ” ‘සාදිසනාපුච්ඡනන්තනාදිති සො ති ධානි
 නෙතන සහ තප්පව්වසස්ස ඵාදෙසං කඛා ඉමිනා ධාතුගතස්ස
 සරණිකාරදෙසං කඛා සංඝප්පත්තාදිමිති කතෙ රූපං ඉතරං
 තස්සදිසමෙව පටිමාබසුච්චතකරණමෙවෙත්ථ විසෙසෙ

සජ්ඣනනි කිමුද්ගරණං තස්ස පන තස්සෙව ධාතුස්ස භාව
 කමෙමසු තබ්බානිසා’ ති වග්ගමානෙ ‘නාසදිති සු ති සුප්පව්ව
 සං කඛා අනන්තා සුච්චන නති තස්ස අනාදෙසං කඛා ඵස්සා
 භාවා ඉමිනා ඉසාරදෙසමකඛා සංඝප්පත්තාදිමිති කතෙ රූපං

613 හවතුස්සාහවග්ගානං දෙ ධෙ

හවතුස්සානං ධානිග්ගානං දෙ ආදර්ශො හොති ධෙ පරෙ
 සභාගමා, කුරමා, සුරමා සිරමා විරමා ලරමා ආරමා

හවතුස්සාහවග්ගානං දෙ ධෙ කිමත්ථිද්ග සකාරස්ස ච
 තස්මි තස්මි වග්ගෙ චතුස්සානව ධානිග්ගානං දසාරදෙසො
 හොති ධෙ පරෙති සුප්පනත්ථ චතුස්සද්විදං අසොච විග්ගහො
 ව සුච්චෙද්දෙසෙව

සතතමොක්ඛාදිති උද්ගරණනි තත්ථ ච සතතමොති සංපුර්ණස්ස
 නහ ඛෙදනෙතිමස්ස ලබ්බාදාසකුසලදිසා අනිතො තතච භාතු
 තාපි ති තප්පව්වසං කඛා ‘සාසදිසතො තස්ස ඊසො වෙ ති
 වග්ගමානෙ ධජ්ඣගෙති ධජා වෙ ති තප්පව්වසස්ස ධකාරදෙසං
 කඛා ඉමිනා ධානිග්ගානස්ස සකාරස්ස දසාරදෙසං කඛා නෙතබ්බං
 නෙති සංඝප්පත්තාදිමිති කතෙ රූපං කුරමාති කුච්ඡෙසෙති
 මස්ස වුත්තනසෙත තප්පව්වසාදිමිති කතෙ රූපං සුරමාති සුච්ච
 සමපභාරෙතිමස්ස රූපං සිරමාති සිරි සංසිච්චිතිමස්ස රූපං
 විරමාති විධි වෙධනෙතිමස්ස රූපං ලරමාති ලභ ලාභෙතිමස්ස
 රූපං ආරමාති ආපුර්ණස්ස රභ ආරමෙහතිමස්ස රූපං

614 ධො ඵකාරෙ

හවතුස්සානං ධානිග්ගානං ධො ආදර්ශො හොති ඵකාරෙ
 පරෙ

ධිස්සතිති දර්ශනා අවධිතිති වුර්ධනා
 ඵකාරෙති කිමත්ථිද්ග දර්ශනා

ධො ඵකාරෙ කිමත්ථිද්ග, හවතුස්සානං ධානිග්ගානං ධකාර
 දෙසො හොති ධෙ පරෙති සුප්පනත්ථ විපද්විදං හවතුස්සාන
 මධනානංගහණිකාසුච්චතතෙ, අසොච සුච්චෙද්දෙසෙව

දර්ශනා වුර්ධනානි උද්ගරණනි තත්ථ ච දර්ශනානි දහ සස්මි
 කරණෙතිමස්ස ලබ්බාදාසකුසලදිසා භාවකමෙමසුත ඉති තප්ප
 ව්වසං කඛා වුත්තනසෙත “ධජ්ඣගෙති ධජා වෙ ති තප්පව්ව
 සස්ස ඵකාරදෙසං කඛා අනන්තරසුත්තමධිතිසුමිනා ධානිග්ගා

සස ඩිකාරදෙස. කනිං තෙතබ්බිං තෙතබ්බිං සංදුප්පත්තාදිච්ඡි කතෙ රූපං. වුඛේභාති චිඛි වුඛිච්ඡිතිමස්ස ලබ්බාකුසඤ්ඤාදිය “අතිතෙ තතච්ඡාතුතාචි” ති තප්පට්ඨං කනිං වුත්තතසෙන තප්පට්ඨස්ස ඩිකාරදෙසං කනිං ඩාඨිතතස්ස ඉමිතා ඩිකාරදෙසං. ඩාඨි “ඡුචි ඩාතුච්ඡිතතතිප්පට්ඨස්සං. දීඝවිපරිතාදෙසලොපාගමාචෙ” ති ඩාතු ගතස්ස සරසසුකාරදෙසං කනිං තෙතබ්බිං තෙතබ්බිං සංදුප්පත්තාදිච්ඡි කතෙ රූපං.

දහොති කිවුදුගරණං, තස්ස පත දහ භස්මකරණෙතිමස්ස දහ නනති අනෙ “පිසරූපදදිතො ණ” ඉති ව්‍යාකූලානෙ “භාවෙ චෙ” ති ණප්පට්ඨං. කනිං “කාරිතං විස ණහුච්ඡො” ති කාරිත මිච්ඡි කනිං “කාරිතාතං ණෙ ලොප” ති ණලොපං. කනිං “අසං යොගනතස්ස වුචි කාරිතෙ” ති වුචි. කනිං තෙතබ්බිං තෙතබ්බිං සංදුප්පත්තාදිච්ඡි කතෙ රූපං.

615 ගහස්ස සර ණෙ වා

ගහ ඉච්චිතස්ස ඩාතුස්ස සබ්බස්ස සරදෙසො හොති වා ණප්පට්ඨෙස පරෙ

සරං, සරණි.

වාති කිමසං? ගාහො

“ගහස්ස සර ණෙ වා” කිමසමිදං, ගහ ඉච්චිතස්ස ඩාතුස්ස සරදෙසො හොති ණප්පට්ඨෙසමි. පරෙ විකප්පනාතිඤ්ඤනස්ස. චතුප්පදමිදං. අනෙ සුචිඤ්ඤාසෙකච

සරං සරණිති උදුගරණති, තස්ස ච සරතති ගහ උපාදුතෙති මස්ස ලබ්බාකුසඤ්ඤාදිය ගහතිතානෙ “භවිස්සති ගමාදිච්ඡි ණිඤ්ඤි” ති ව්‍යාකූලානෙ “කමමිති ණෙ” ති ණප්පට්ඨං. කනිං කාරිතමිච්ඡි කනිං “කාරිතාතං ණෙ ලොප” ති ණලොපං. කනිං ඉමිතා සබ්බස්ස ඩාතුස්ස සරදෙසං කනිං සරලොපපකතිතාචිච්ඡි කනිං තෙතබ්බිං තෙතබ්බිං සංදුප්පත්තං. කනිං “යොගනති නපුංස කෙති, අනො තිච්ච” ති ව්‍යාකූලානෙ “පිං” ති පිස්ස අමාදෙසං. කනිං සරලොපපකතිතාචිච්ඡි කනිං තෙතබ්බිං තිතෙ රූපං. ඉති රසමි. පඨමාච්ඡුච්චිතං. කනිං “යොගනති නපුංසකෙති” ති ව්‍යාකූලානෙ “අනො තිච්ච” ති තස්ස නිඛාදෙසං. කනිං “රහාදි තො ණ” ඉති රහාරතො පරස්ස නිකාරස්ස ණතං. කනිං “යොසු කතතිකාරලොපෙසු දිඝ” ති සරසසුතස්ස දිඝසරණ චෙච්ච විසෙසො.

ගාහොති කිවුදුගරණං, තස්ස පත තස්සෙච ඩාතුස්ස වුත්තත සෙන ණප්පට්ඨස්සාදිං කනිං ඉච්චි වාග්ගහණතාදෙසමකනිං “අසං යොගනතස්ස වුචි කාරිතෙ” ති වුචි. කනිං සංදුප්පත්තාදිච්ඡි කතෙ රූපං.

616. දහස්ස දෙ ලං

දහ ඉච්චිතස්ස ඩාතුස්ස දකාරං ලහ්ඨමාසස්සෙච වා ණප්පට්ඨෙස පරෙ

පරිදහණ. පරිලාභා

විනි කිමද? පරිදහණ

“දහස දෙ ලං” කීමැතිද, දහ දුටුවහස බාහුස දකුණු ලකුණුපැත්තෙන් නැගිටියේ. පරේ විකල්පයකින් සැප කළේ. කිසිදුද. ඉහතභූමි වාතයෙන් වනනාද, අනෙකුත් සුවිකල්පයකි.

පරිලාභාහි පරිපූර්ණය දහ සම්පූර්ණයකිමය ලබාදා සැපයූදිය පරිදහණකින් අනෙකුත් “විකල්පයදිනො” නි” දුටු වහන මාන “කාටෙ වෙ” කි නැගිටිය. කළු, හෙළා වුහනනෙක නි ලොප. කළු, “අසංයාතයකය වු කාරිනෙ” කි වුහ. කළු, අනන්තරසුභයමිකිවිවිතා බාහුදිය ලකුණුදෙස කළු, හෙ කළු, හෙළු සපුරාදිනි කනෙ රූප.

පරිදහණෙහි කිවුදහරණ, කළු විධි වාතයෙන් ලකුණුදෙස කාටෙවි විකල්පය.

617. බාහුගතය ලොපා කිමිනි

බාහුගතය බාහුගතය ලොපා කළු කිමිනි පවුලෙ පරේ

භූමිකා ගවේෂිනි භූමිකා, උරගා, තුරගා, සලකි:

“බාහුගතය ලොපා කිමිනි” කීමැතිද, බාහුගතය බාහුගතය ලොපා කළු කිමිනි පවුලෙහි සැපකළු. කිසිදුද. අනෙකුත් ව වහනෙක ව සුවිකල්පයකි.

භූමිකාගතදිනි උදහරණය, කළු ව භූමිකාහි භූමිකා පදයක ගම් ගම්කිමය ලබාදා සැපයූදිය භූමිකා ගවේෂිනි කළු “කි වෙ” කි නැගිටිය කළු දුටු බාහුගතය ලොප. කළු, “කිලොපා වෙ” කි කිලොප. කළු, “තනිතයමය කිනකා තාම. වාතයෙකුනදින වෙ” කි කිනකනා තාමිවි කළු, “ජිනවවහසන. කි, ලිඛිති කිවිවිනෙ” කළු කිවිවි “තනො ව වහනෙක” කි වහනකුණකි. කළු, “සියොදොදොතානිකන. සොතිකන. කි” කි තනොතානිකන. කළු, “වහනි = පෙ = වහන” කි කළු, “ඵකවි වහනෙකි ඵකවින” කි ඵකවින. කළු, “අනො නෙතා” කළු කිවිවි “කො” කි සියොතානිකන. කළු, “සරලොපොතාදෙසනවිකාදිනි සරලොපො තු කළු” කි පුරිකිසරය ලොප. කළු, “සර සර ලොප., වා පරේ අස රූප” කි අසිකිවි “කළුකවණ. දුහන” කි පරසරයාසව නෙතන සමනෙත නෙතෙවි කළුකින. කළු නෙතෙකි නිනෙ රූප. උරගාහි උරසුපදය තනෙවි බාහුස උරසා ගවේෂිනිකළු හෙළා වුහනවිකාන. කළු රූප. තුරගාහි තුරසුපදය තනෙවි බාහුස තුරිතතුරිනො ගවේෂිනිකළු

කිලාසමිතිමය රූපං සංකීර්ණාති* සංක පුරුකමිතිමය රූපං සරිතොති සර ගතිවිනාසමිතිමය ලබ්ධාදාසඤ්ඤාදියං වුත්ත නසෙන තප්පව්වං කඛා ඉතාගච්ච කඛා “සාසදීසතො තස්ස රිචො ව , ‘භුජදීතමනො තො ටි ව , ජනාදීතමා තිමහි වෙ” ති වත්තමානෙ “රසාණෙ වෙ” ති ධාතනාසං ලොපෙ සමපතො ඉමිතා ලොපමකඛා තෙනබ්බං තෙනා සංගුප්පනාදිමිති කතෙ රූපං කරිනාති කර කරණිකිමය කරිනා ගච්ඡතිතානෙ “පුබ්බසාලෙකකතානං තුනනාතඛා වා” ති කාප්පව්වං කඛා වුත්තනසෙන ඉතාගච්චාදිමිති කතෙ රූපං

ගතොතකදිති කිවුදගරණිති, තත් ගතොති ගමු ගතිමිතිමය ලබ්ධාදාසඤ්ඤාදියං “පාවකමෙමසු ත” ඉති වත්තමානෙ “වුධ ගමාදිතෙ කතාරි” ති තප්පව්වං කඛා ඉධ වුත්තවිධාතානාචා ඉමිතා පටිසෙධමකඛා “සාසදීසතො තස්ස රිචො ව , භුජදීත මනො තො ටි ව , ජනාදීතමා තිමහි වෙ” ති වත්තමානෙ “ගම ඛනහතරිමාදීතමනො” ති ධාතනාසං ලොපං කඛා නෙ තබ්බං තෙනා සංගුප්පනාදිමිති කතෙ රූපං සතොති සර ගති විනාසමිතිමය වුත්තනසෙන තප්පව්වං කඛා ඉමිතා පටිසෙධ මකඛා “සාසදීසතො තස්ස රිචො ව භුජදීතමනො තො ටි ව , ජනාදීතමා තිමහි වෙ” ති වත්තමානෙ ‘රසාණෙ වෙ’ ති ධාත නාසං ලොපං කඛා සංගුප්පනාදිමිති කතෙ රූපං කතොති කර කරණිකිමය රූපං ගතොති ගර ගරණිකිමය රූපං

620 න කගතං චජා ඡවුමිති

වසාරජකාරි කසාරකසාරතං භාජජතො ඡවුප්පව්වසෙ පරෙ

පවතිති පාවකො, සජතිති සාජකො

“න කගතං චජ ඡවුමිති” කිමත්ථිද, වසාරජකාරි කසාර ගසාරතං භාජජතො ඡවුමිති පටිසෙධ පරෙති සද්දතති. වතුප්පදමිද. අපො ව විග්ගතො ව සුච්ඤ්ඤායෙකව

පාවකො සාජකොති උදගරණිති, තත් ව පාවකොති පව පාකෙතිමය ලබ්ධාදාසඤ්ඤාදියං පවතිතානෙ “සද්දාය මනු” ති වත්තමානෙ “සබ්බතො ඡවුනාචි වා” ති ඡවුප්පව්වං කඛා “කාරිතං වස ඡුප්පකො” ති කාරිතමිති කඛා “කාරිතා නං ඡො ලොප” ගති ඡලොපං කඛා “අසංගතනාසං වුචි කාරි තෙ” ති වුචි. කඛා “තමකර්තමනානං තිසුත්තතමිති” ති වත්තමානෙ “කභා චජත” ගති වා “සචජතං කභා ඡුප්පකො” ති වා වසාරසං කසාරදෙසෙ සමපතො ඉමිතා පටිසෙධං කඛා “අනසා පුඡ්චුත” ගති ඡවුප්පව්වසං අසාදෙසං කදා තෙනබ්බං තෙනා සංගුප්පනාදිමිති කතෙ රූපං සාජකොති

යජ් ජෙවුක්සඩහහකරණදනබමමිසුති ඉමසස යජතිතෘයෙව
වුත්තනසෙන ඡවුසාවටසං කඛා වුත්තනසෙන ජකාරසස ගකා
රුදෙසෙ සමපතෙත ඉමිතා පටිසෙධාදිමිති කතෙ රූපං.

621 කරසස ච තතතං තුසසි.

කර ඉවෙවතසස ඛාතුසස අනතසස රකාරසස තකාරතතං
තොති තුපසවටසෙ පරෙ

කරුතිති තතතා, කරුතිති තතතාරු.

"කරසස ච තතතං තුසසි." කිමසමිදං, කර ඉවෙවතසස ඛාතු
සසතතසස තතතං තොති තුපසවටසසි, පරෙති සුපතති. චතු
පදමිදං අනතගහහණමිසානුවත්තතෙ, අසෙති ච විග්ගතො ච
සුච්ඤ්ඤසෙව. වත්තතණමවධාරණති.

තතතා තතතාරුති උදහරණති, තති ච තතතාති කර කර
ණතිමසස ලබ්බාතුසසුද්දසස කරුතිතෘණ "සසුසසමිසු"
තාතිතිව "සබ්බතො ඡවුසාවි වා" ති තුපසවටසං කඛා "තම
කරුතිතතාතං තිසුත්තතමිති" ති වත්තමාසෙ ඛාතිතතසිමිතා
තතතං කඛා තෙතබ්බං තෙති කරුසදුතො සුපතති. කඛා
"සසුපිතාදිතමා සිසි. පිලොපො වෙ" ති කරුසසුතතසස
ආතතං කඛා පිලොපෙ ච තතෙ රූපං ඉතරසි පඨමාබ්‍රව්වත
සොචිතති. කඛා "සසුපිතාදිතමා සිසි. පිලොපො වෙ" ති
වත්තමාසෙ "අඤ්ඤාසාරතත" තති කරුසසුතතසස ආරුදෙ
සං කඛා "අඤ්ඤාසාරතත" තති වත්තමාසෙ "තතො සොත
මො තු" ති සොචිතසස ඛකාරුදෙසං කඛා සරලොපසකතිතාචා
දිමිති කතෙ රූපං.

622 තුංතුතතබ්බසු වා

කර ඉවෙවතසස ඛාතුසස අනතසස රකාරසස තකාරතතං
තොති වා තුංතුතතබ්බ ඉවෙවතසස පට්ටසෙසු.

තතතුං-තාතුං, තතතුත තාතුත, තතතබ්බං-තාතබ්බං.

"තුංතුතතබ්බසු වා" කිමසමිදං, කර ඉවෙවතසස ඛාතුසස
තතසස තුංතුතතබ්බ ඉවෙවතසස පට්ටසෙසු තතතං තොති විස
සොතාති සුපතති. විපදමිදං අනතගහහණම කරගහහ
ණම තතතණම වත්තතෙ, අසෙති ච විග්ගතො ච සුච්ඤ්ඤ
සෙව.

කරුතිතති ආදිති උදහරණති, තති ච කරුතිතති කර කරණ
තිමසස ලබ්බාතුසසුද්දසස කරුතිතෘණ "ඉවෙවසසු
සොතකරුසසසු පට්ටසං වා" ති තුපසවටසං කඛා "තමකරු
තිතතාතං තිසුත්තතමිති; කරසස ච තතතං තුසසි." තාතිතිව
විතා ඛාතිතතසස තතතං කඛා තෙතබ්බං තිතෙ රූපං. ඉතරං
විග්ගතණම, සසස පත තසෙසව ඛාතුසස තසිඤ්ඤවටෙ
තෙතව තුපට්ටසං කඛා ඉධ විග්ගතණම තතතතිකඛා "පුර
පට්ටසසිති කරුතිසස බබ්බ වා තපාවටසෙ සු වා" ති වත්ත

මාතෙ "තවෙතුතාදියු කා" හි සබ්බසෙව ධාතුසා සාදෙසෙ කතෙ රූපං. කඤ්ඤාතාති තසෙව ධාතුසා "පුබ්බකාලෙකසත්තා කාතං තුතකාකතා වා" හි තුතසාචලසාදිමිති කතෙ රූපං. ඉතරං වාග්ගඡජ්ජලං. කතාබ්බතාති තසෙව ධාතුසා "භාව කමෙවු තත්ථානිසා" හි තත්ථාචලසාදිමිති කතෙ රූපං. ඉතරං වාග්ගඡජ්ජලං.

623 කාරිතං විස ඡානුබ්බො

ඡානුබ්බො සෙවසො කාරිතං විස දුඤ්ඤා වා

දුඤ්ඤා, රදුඤ්ඤා, වාඤ්ඤා, වාඤ්ඤා, පටිකඤ්ඤා, දුඤ්ඤා නාස ඤා, ලාච්ඤා, භාවඤා, කාරි, කාති දුඤ්ඤා

වාති කිමසිං? උපකඤ්ඤා

"කාරිතං විස ඡානුබ්බො" කිමසිමිදං, ඡානුබ්බො පටිකඤ්ඤා කාරිතමිව දුඤ්ඤා විසපෙතනාති සුභසත්තං. කිමද මිදං. වාග්ගඡජ්ජලානුබ්බතතෙ, අසො ව විග්ගහො ව සුච්ඤ්ඤා සෙව

දුඤ්ඤාතාදිති උදුඤ්ඤාති, තත් ව දුඤ්ඤාති දහ සසම්පූර්ණ නිමසා ලබ්බාතුසාදියු දහතනාති අසො "විසරුපදදුඤ්ඤා ඡා" ඉති විග්ගහාතෙ "භාවෙ වෙ" හි ඡාපටිකං කතා අනන්තර පුත්තමිතිකිමිදමිති "කාරිතමිව කතා 'කාරිතාතං ඡො ලොප'" නති ඡා. ලොපං කතා "අසංසොගතතසා වුච්ඡි කාරිතෙ" හි වුච්ඡි කතා තෙතබ්බං තෙතා සාදුසාතනාදිමිති කතෙ රූපං. උදුඤ්ඤාති දහ උපවසෙතිමසා ලබ්බාතුසාදියු වුත්තතසෙත ඡාපටිකං දිමිති කතෙ රූපං. වාග්ගඡජ්ජලානුබ්බතනාතිමසා රූපං, භාවතාතිපි පාඨො, තදු ඛත වුච්ඡිමිතිකිමසා රූපං. වාග්ගඡජ්ජලානුබ්බතනාතිමසා රූපං, වාග්ගඡජ්ජලානුබ්බතනාතිමසා රූපං. පටිකඤ්ඤාති පටිකඤ්ඤාති කර කරණිකිමසා වුත්තතසෙත ඡාපටිකං කතා ඉමිතා කාරිතමිව කතා "කාරිතාතං ඡො ලොප" නති ඡා. ලොපං කතා "පුරසමුපපටිති කතෙතිසා බබ්බ වා තත්ථාචලසාදිමිති වා" හි කතෙතිසා බබ්බදෙසං කතා භාවාදෙසසා භාවාපචාරවසෙත ධාතුසාදියු වෙතභරිතබ්බතො "අසංසො ගතතසා වුච්ඡි කාරිතෙ" හි වුච්ඡි කතා "පරවෙතාවො භාවෙ" හි වුත්තමාතෙ "වුත්තො සොසාසොසාතං තතිපට්ඨමා" හි භාවාදියු වෙතාවෙත පටිකඤ්ඤාතනාති තෙතබ්බං තෙතා සාදුසා තනාදිමිති කතෙ රූපං. දුඤ්ඤාති දුඤ්ඤාතිමසා ලබ්බාතුසාදියු දියු "සසාදුසම භු" හි වුත්තමාතෙ "සබ්බතො ඡානුබ්බ වා" හි ඡානුබ්බවං කතා ඉමිතා කාරිතමිව කතා "කාරිතාතං ඡො ලොප" නති ඡා. ලොපං කතා "ඡානුබ්බ රත්තසා ඡො භාවකර ඡො" හි වුත්තමාතෙ 'ආකාරනාතමාසො' හි භාවතතසා සාදුසං කතා "අසාසා සුඡානු" නති ඡානුබ්බො අසාදෙසං කතා තෙතබ්බං තෙතා සාදුසාතනාදිමිති කතෙ රූපං. නාසකොති හි පාදුඤ්ඤාතිමසා වුත්තතසෙත ඡානුබ්බවං කතා ඉමිතා කාරිත

මිව කඩා: “කරිතාතං ණේ ලොප” තති ණ්ලොපං කඩා “අසං
 යොග්‍යතාසං වුඞ් කාරිතෙ” ති වුඞ් කඩා “ඔ අවු සරෙ; එ අසා” ති
 වතනමාතෙ “තෙ ආවාසා කාරිතෙ” ති එකාරසායාදෙසං කඩා
 වුතනතසෙන ණ්වුතො අසාදෙසං කඩා තෙතබ්බං, තෙතො සං
 දුප්පතාදිංති කණිත රූපං ලාවකොති ලු ණ්දෙනතිමසං වුතන
 තසෙන “තෙ ආවාසා කාරිතෙ” ති ඔකාරසං ආවාදෙසකරණ්මෙ
 වෙත්ථ විසෙසො භාවකොති වු සත්තාසමිතිමසං රූපං කාරිති
 කර කරණ්තිමසං කරණ්සිලොති අසත්ථ “තත්ථිලාදිසු ණ්කිංචි
 වෙ” ති ණ්භාවධං කඩා ඉමිතා “කාරිතමිව කඩා “කරිතාතං
 ණේ ලොප” තති ණ්ලොපං කඩා “අසංයොග්‍යතාසං වුඞ් කාරි
 තෙ” ති වුඞ් කඩා තෙතබ්බං තෙතො සත්තාසමිතිමසං නාමමිව කඩා
 සංදුප්පතාදිංති කඩා “සෙසතො ලොපං ගසිති” ති සිම්භි ලුතෙත රූපං
 භාතිති ගත භිංසාගතිසුතිමසං ලබ්බාදුසංඝාදිසං ගතනසි
 ලොති අසත්ථ වුතනතසෙන ණ්භාවධං කඩා “ණ්මි රතරසං
 සේ භාවකරණ්සු” ති වතනමාතෙ “ගතසං සාතො” ති
 ඛාදුසං සාතාදෙසෙ කතෙ රූපං දුසිති දු දෙනතිමසං දුනසි
 ලොති අසත්ථ වුතනතසෙන ණ්භාවධං කඩා “ණ්මි රතරසං
 සේ භාවකරණ්සු” ති වතනමාතෙ “ආකාරිතාතමාසො” ති
 ඛාදුගතසායාදෙසෙ කතෙ රූපං.

ලුතෙතරෙති කිවුදුගරණං, තසං පතලපසුබ්බසං කර කරණ්ති
 මසං “විසරුප්පදිතො ණ” ලුති ණ්භාවධං කඩා වාතාතණ්
 තිවිතා කාරිතමිකඩා “කුචි ඛාදුගතතිභාවධංතං දිසවිපතිතා
 දෙසලොපාතමාසෙ” ති ණ්ලොපං කඩා වුතනතසෙන කණ්තිසං
 ඛ්භ්දෙසං කඩා “කාරිතතාතමාසං වුඞ්කඩා ඛාදුසං විතාචං
 කඩා තෙතබ්බං තෙතො සංදුප්පතාදිංති කතෙ රූපං.

024 අනන්‍යා සුභ්වුතං.

සුභ්වු දුර්විධංගසං සම්මානං අනන්‍යා දුර්විධංග ආදසා
 රොගානි

ගඤ්ඤානිතරි ගඤ්ඤං (වතං), ගඤ්ඤං කණ්තිති ගඤ්ඤා
 තො, අසංග භවතං, ගසංගෙ ගතණ්.

“අනන්‍යා සුභ්වුතං” කම්මවිදං, සුභ්වුතාවධංගං අනන්‍යා
 දෙසං සායාදි ස්වරාගයං, විපද්විදං අසත්ථ ව විතාතො ව
 සුභ්වුතෙසං

ගඤ්ඤං ගඤ්ඤාතොති ලුදුගරණං, තත්ථ ව ගඤ්ඤාතරි
 ගඤ්ඤාතරිතමිසං ලබ්බාදුසංඝාදිසං “භාවකමසු තත්ථි
 වෙ” ති වතනමාතෙ “තත්ථිලාදිසු” ති සුභ්වුතං කඩා දුසිතා
 තත්ථ අනාදසං කඩා තෙතබ්බං තෙතො සංදුප්පතාදිංති කතෙ
 රූපං ගඤ්ඤාතොති ගඤ්ඤාතරිතමිසං කර කරණ්තිමසං
 ගඤ්ඤාතරිතමිසං “සඤ්ඤාතරි” ති වතනමාතෙ “සම්මානං
 ණ්මිව ව” ති ණ්මිතමසං කඩා “කාරිතං විතාණ්
 විසො” ති කාරිතමිව තත්ථ “කාරිතං ණේ ලොප” තති

කරණසිලාත්‍යයෙන් “තස්සිලාදිසු භික්ඛාථි වෙ” ති වග්ගමානෙ “ගග්ගසද්ධං ඡුක්කො” ති ඡුක්කප්පවට්ඨං කඛා වුග්ගතයෙන ඡලොපාදිමහි කතෙ රූපං. කාරකොති තසෙසව ධාතුසස කරෙතීතයෙන් “සඤ්ඤායම භු” ති වග්ගමානෙ “සබ්බතො ඡවු ඛාථි වා” ති ඡවුප්පවට්ඨං කඛා වුග්ගතයෙන කාරිතමිව කඛා “කාරිතාතං ඡො ලොප” නති ඡලොපම කඛා “අසංයොගග්ගසස වුඛි කාරිතෙ” ති වුඛිං කඛා “අනකා සුඡවුත” නති ඡවුතො අකා දෙසාදිමි කතෙ රූපං. පාවකොති පව පාකෙතීමසස රූපං. කතොති කර කරණෙතීමසස කරෙතීතයෙන් “සඤ්ඤායම භු” ති වග්ගමානෙ “සබ්බතො ඡවුඛාථි වා” ති භුප්පවට්ඨං කඛා “තමකර්තමිතතාතං තිදුත්තතමසි” ති වග්ගමානෙ “කරසස ව තතං භුසථි” නති ධාතූග්ගසස තතං කඛා කතභුසද්දතො සුප්පතති. කඛා “සප්පචිතාදිතමා සිසමී. සිලොපො වෙ” ති කතභුසද්දකසස අතතං කඛා සිමිමි ලුග්ගෙත රූපං. ජතිතාති ජත ජතෙන ජති පාගුණාවෙති විතතමඤ්ඤාතරසස වුග්ගතයෙන භුප්පවට්ඨං කඛා “සථාගමමිකාකෙ” ති ඉකාග්ගමාදිමි කතෙ රූපං. පචිතාති පව පාකෙතීමසස රූපං. තෙනාති ති පාසුඡො ති තසෙති විතතමඤ්ඤාතරසස වුග්ගතයෙන භුප්පවට්ඨං කඛා “අසංයොගග්ගසස වුඛි කාරිතෙ” ති වග්ගමානෙ “අඤ්ඤාසු වෙ” ති වුඛිමි කතෙ රූපං.

027 **භාවිකරව්වක්ෂ හිමිවසනකැපිසා**

භාවිතයේ ප්‍රවේශයෙන් පසු නිව්කතයක් ප්‍රවේශයෙන් පවතින බවට

උපසම්පාදනමිං උපසම්පාදනිං භවතා, සසිතමිං
භවතා, කහතමිං කමිං භවතා, තොත්තමමිං බිදුතා
භවතා, අසිතමිං රහාජනං භවතා, අසිතං භවතා, සසිතං
භවතා, පවිතං අහනං භවතා, අසිතං රහාජනං භවතා, සසිතං
සසතං භවතා, පවිරතා බිදුතා භවතා, කිව්ඤ්ඤං—ජ්ඣං
ඤ්ඤං—ජ්ඣං—ජ්ඣං භවතා.

“තාවකලෙව්පු කිව්වකතකව්වා.” කිව්ව්ද, තාවකලික
 දුටුවිනෙකව්වෙකු කිව්වකතකව්වකව්වා, තෙතව්ව් කිය
 තත්. මෙදව්. දෙකොටු වීරෙකුදෙකෙව් විනානෙ ව. එත්
 ව කිව්වත්, තාව් වෙකෙකිසනෙතකකාලාදෙක, “වෙකෙකිසන
 තතකාලෙපු කිව්වා” හි ව්තතතත, තතත්, තාව් තෙදත්, ව
 ව්ව්ව්ව්ව්ව්ව් ව, “තෙද්හි ව්ව්” ව්ව්ව්ව්ව් ව් ව්තත
 තත, ව්ත්, තාව් ව්ව්ව්, “ව්ව්ව්ව් ව්” හි ව්තතතත.

උපසම්පාදෙකක් නිසා සිදු වූ දහරණයක්, තවම වී උපසම්පාද
කඩිනමේ උපසම්පූර්ණය සදහන් වී ඇති බවට ලබාදුන් ප්‍රදේශ
"පෙතාතිසංඝායකානාමෙසු භික්ෂූ භික්ෂුසංඝසංඛ්‍යාතා

තබබිසාවටය. කඩා ගමුව ඉවතා හැරව කඩා "වුරුදිනා
 නේණයා" හි නේණයටය. කඩා "කාරිතා වස රුදුබලයා" හි
 කාරිතව කඩා "කාරිතාතා නේණ ලොප" හි නේණයා කඩා
 "අසංසානිතාස ප්‍රති කාරිත" හි ප්‍රති කඩා නෙතානා නෙතා
 "නවිතසප්පාසකිතකා නාමිවාතපෙතුනාදිපු ව" හි එක වා. ග
 නේන නාමිව කඩා තනා සුසානා. කඩා "සොනනා
 නපු.සකෙති; අනෙ, නිව" හි අනිනිව "සි." හි සිසා අනි
 අසං. කඩා "සරලොපා = පෙ = පසති" හි පුබ්බසරස
 ලොපා කඩා පරසරස ව පසතිතා. කඩා නෙතනා නිත
 රූප. සපිතබිනි හි සි සසෙතිසා පුතාතසෙත නබ්බසාවයා
 දි. කඩා "සථානමිකාන" හි ඉකානමි. කඩා "අසංසා
 නතාස ප්‍රති කාරිත" හි වතාමිත "අසංසා වා" හි වාතු
 නතසස සරස ප්‍රති. කඩා "ඔ අව සං" නෙතිසව "එ අසං" හි
 එකරස අසං අසං. කඩා නෙතනා නෙතා සුසානාදිති
 කන රූප. කනබිනි හි සර සරනේනිසා පුතාතසෙත
 නබ්බසාවයා කඩා තෙතිවිවතා නිවතා කඩා කඩා "සාස
 දිසනා තස වෙති ව, අසංසානො නො ව ව, ජනාදිනා
 නිවිවෙ" හි වතාමිත "ජනානෙව" හි වානිතාස ලො.ප
 සවිපන "නපසකිතිතාතා නිපුතසව, සරස ව තාතා
 කුස" හි වතාමිත "කු.කුතසබ්බිසා වා" හි වානිතාස
 නතා කඩා නෙතනා නෙතා සුසානාදිති කන රූප.
 නෙතනෙති හි අප පාලසමිතරනේනිසා පුතාතසෙත
 නබ්බසාවයා කඩා "අසංසා වා" හි වාතුතසස සරස
 ප්‍රති. කඩා "සාසදිසනා තස වෙති ව හි වතාමිත
 "අසංසානො නො ව ව" හි වානිතාස ලොප. කඩා
 තාතරස ව වෙනා. කඩා නෙතනා නෙතා පුතාතසෙත
 සුසානා. කඩා "අනෙ නෙතා" නෙතිසව "නෙ" හි නෙතා
 තාරදස. කඩා සරලොපසකිතාදිති කන රූප. අනි
 තබ්බිනි අස නොතෙතිසා පුතාතසෙත නබ්බසාවයාදිති
 කන රූප. අනිත හි තෙති වාතුස 'නෙති වෙතිවුරු
 දිති නො' හි තෙතිවය. කඩා තෙතිවතා නෙති කඩා 'නිව
 වාතුතිතසවිවතා. දිතිවිතාදසලොපාතා ව" හි තතා
 රස ලොප. කඩා "සථානමිකාන" හි ඉකානමි. කඩා
 නෙතනා නෙතා සුසානාදිති කන රූප. සපිතනා
 සි සසෙතිසා පුතාතසෙත නෙතනාදිති. කඩා "අසංසාන
 තාස ප්‍රති කාරිත" හි වතාමිත "අසංසා වා" හි වාතු
 තතසස සරස ප්‍රති. කඩා "ඔ අව සං" හි වතාමිත "එ අසං" හි
 එකරස අසං අසං. කඩා නෙතනා නෙතා සුසානාදිති කන රූප.
 සපිතනා ව වෙතිවිසා රූප. අනිති නිව වාතුතස
 නෙති නිවසනෙති නිවසනෙති සි සසෙතිසා ලො.ප
 පාතුරු "සංසානො" හි වතාමිත "සංසානො" හි වානිතා

වා" තී අප්‍යව්වසං කතා ඉධාපි ඊසත්සම්භවතො ඛත්තනමාගමි
ඉමිතා භාවෙ කතා වුත්තායසෙන "අඤ්ඤාසු වා" තී වුචිං කතා
තසසායාදෙසං කතා "පරවෙගාචො ධාතෙ" තී සකාරස්ස වෙ
භාවං කතා තෙතුවිධං තෙතා සුප්පාතතාදිමහි කතෙ රූපං.
ඊසස්සයොති ඊසස්සපපදස්ස තස්සෙව ධාතුස්ස ලබ්ධාතුසඤ්ඤා
දිස්ස "ඊසස්සසුති ඛෙ" තී ඛාපව්වසං කතා තමෙවිමිතා භාවෙ
කතා "කපි ධාතුචිත්තනිප්පව්වසානං දිස්විපජිතාදෙසලොපාගමා
වෙ" තී ඛකාරස්ස ලොපං කතා වුත්තනසෙන වුචාදිමහි කතෙ
රූපං. ඉතර්හි තසායුසොගෙන සුචිඤ්ඤාස්සනෙව.

628. කමමති දුතියායං රක්ඛා.

කමමති අරක්ඛි* දුතියායං විජනනිස්ස කතාන්ති කතස්සව්වරසා
රහාති.

දුතං දිරගතා රදවදරහතා, සිලං රකඛිතා රදවදරහතා,
තතා භුරහතා රදවදරහතා, ගරුමුඛාසිරහා රදවදරහතා.

"කමමති දුතියායං රක්ඛා." කම්මස්මිදං, කමමති කාරකෙ
දුතියාය විභතියා විජ්ජිමායාය කතාරි කතාප්පව්වසො හොතිති
ඤ්ඤාතර්ථං. තිපදමිදං. අරක්ඛාසුචිඤ්ඤාස්සෙව. චිත්තකතනි
කතාරිග්ගාසම්මිතානුචිත්තතෙ. නනු කමමති දුතියාවිභතී
හොති, අථ කතා වුත්තං කමමති දුතියායනති. "කමමකර්ණ
හිමිතතෙත්ථ සතනම්" තදිතා කමමත්ථ සතනමිදිතං. විති
තතා, අථවා කමමති පඨමායපසුපලබ්ගතො: "කමමත්ථ
දුතියා" තී දුතියාවිභතී කමමත්ථ වුත්තා, සද්ද පන සත්ථ කමි
ත්ථො සෙන සෙනපි විභතීප්පව්වසොනාහිතිතො, නද්ද 'සථා
ඛදනං භුජ්ජි' තතදිසු කමමත්ථස්ස දුතියාය විභතියා විනිතතා
පුත දුතියාවිභතී න හොති, තථා තත්ථ දුතියාවිභතී න හොති
අතතා වුත්තබ්බස්ස අත්ථවිසෙසස්සාභාවා, තථාහි; භුරහතා ඛද
තො රදවදරහතතදිසු "භාවකමෙසු න" ඉති තාපව්වසස්ස
කමමති සම්භුතතා අතතා වුත්තබ්බස්සවිසෙසස්සාභාවා
දුතියාවිභතී න හොති, ලිච්ඡත්ථතතං පතාපෙත්ථිතා පඨමාව
හොති, සථා; 'භොතතබ්බො ඛදතො භවතා, භොජ්ජිතො
භොජ්ජිතදිසු "භාවකමෙසු තබ්බාධිතා, භොජ්ජි වෙ" තී
තබ්බාධිතං කමමති සම්භුතතා පඨමාව හොති, 'භුජ්ජිත ඛදතො
භවතා' තදිසුපි "අතතතොපද්දති භාවෙ ච කමමති" තී තෙවි
භතියා කමමති සම්භුතතා පඨමාව හොති, තතො විච්චිතං
දරස්සෙනා සිලොකසිලකො ගද්දතනිතාකව්වතො කමමති
දුතියායවිතාන; කමමති දුතියායවිති හි වදනා කමමති දුතියායා
භාවාපි දස්සිතොසෙව හොති, පසති හෙතාවර්ථතං සෙන
සෙනපි ආකාරෙහ අධිපාය විඤ්ඤාපතං; සථා වෙත්ථ, තථා
'භාවං ගතො රදවදරහතා භාවං ගත්ථි රදවදරහතා' තදිසුපි

“වුට්ටිකාදිපති කතාරි, කතාරි පරසපද” නම් තප්පවසාදි නං කතාරි සමුදානනා අනානා විතතබ්බසස්ථවිසෙසසාහාවා තතිසාවිගතති න හොති, ලිඛිතත්මතතමනාපෙකතිවා පඨමාව හොති ; අපි ච “ලිඛිතපඨමා” ති වදනාපි තදපො දසසිතො සෙව, කතතුකමමසරණසමපද්‍යතාපාද්‍යතාතිසරණසාවිවිතිත්‍රුතන සස භි ලිඛිතත්මසාහාවා, තස ච ලිඛිතත්මස “කතාරි ච, කමි පෙඨ දුතියා, කරණ තතිසා, සමපද්‍යෙන වතුනි, අපාද්‍යෙන පමි, ඔසාසෙ සතමි, සාමිසි. ජපී” ති විනිතපටිඨිකතවිග තතිනා විසසාහාවතො න විතතබ්බමෙවෙනා, වුතනා වෙතා, තෙන ඤාසති පඨමාපටි විසසො සමභවතිති, තෙ පනතිංතා හෙඨා වුතනාව හවතති. නිත්‍රපසඤාතිපාතානා ලිතත්මසත නතො ; අපෙඨ ලිඛිතතො* වා ලිඛිතතාවතො තදසමුපස ච ලිඛිතත්මස කතතුතාදිරිතසස හාවතො අපෙඨ විසසොති. තතන, “තතො ච විගතරියො” තිතිතාව සිත්ඛිතතො, තථා භි; කතාරි ච, කමිපෙඨ දුතියා = පෙ = සාමිසි. ජපී” ති විනිතපටි ඨිකතවිගතතිනා කතාදිතං සාමත්තො† ව තට්ඨිතිත්‍රුතොසම පසඤාතිපාතෙසු පඨමාව හොතිති සකනා විඤ්ඤාදු , න වෙචං සකනා ඔනතුං, අසතිමසිං කතතුතාදිරිතෙතෙවසඤාතිපාත පෙඨ විගතතිසෙව න‡ හොතිති, “සබ්බාසමාවුසොපසඤාතිපා තාදිති වෙ” තුපසඤාතිපාතපරකමි විගතරිගණතං ලොසස වුතතතනා

දුතං දිනො දෙවදනොතාදිති උද්ගරණති, තස්ථ ච දිනොති දු දුතෙතිමසස ලබ්බාදුසඤ්ඤාදිසස දුතියාපිගතරිසස තසොදිමි කමිත්‍රුතො සමභවා “කතාරි කිත්” තාපිසිතිතිතො සතප්පවසං කති “කමි බාදුපිගතරිසසවිසසං දිසවිසපිතො දෙසලොපාගමා වෙ” ති තපාරසස ලොපං කති “සාසද්දතො තසස රිථො ච ; ගුජදිතමතොතො යො මි වෙ” ති විතතමාසෙ සිද්ධිතො ඉතනාතතරිතා වා” ති තප්පවසසිතනාදෙස. කති බාතිතනස ච ලොපං කති වුතතතෙසෙන සුප්පතනාදිමි කතෙ රූපං. රසානිතොති රසානි පාලනෙතිමස වුතතතෙසෙතිතිතා සතප්පවසං කති “සථානමිසාගෙ” ති ඉතාගතමාදිමි කතෙ රූපං. ගුජතොති ගුජ පාලනබ්‍යවිතරණසුතිමස වුතතනාදෙත සතප්පවසාදිං කති “සාසදිසතො තසස රිථො වෙ” තාපිසිවි “ගුජදිතමතොතො යො මි වෙ” ති බාතිතනස ලොපං කති තප්පවසස ච පිතාවං කති සුදුප්පතනාදිමි කතෙ රූපං. උපාසිතොති උපසුබ්බස ආස උපවෙසෙනතිමස සතප්පවසා දිමි කතෙ රූපං.

629. වතදිති මගි ම ව තො වා.

විසිසුරුත්‍රවාදිතිද්ද දුපෙවමාදිති බාතුති මගිසමංසා තොති, මස ච තො තොති වා

විසතනි උපග්ගා එකානි වෙමො, කාසිනංඛිනානි උපගමො—
කාසනානි එකානි වා භිමො, රංසිසො අභිසංඛිනි උපගමො,
උභිමො, භොමො වාමො, ධුමො, උපගමො, ලොමො, පෙමො,
අනාමා

“ඛංදිති මණ් ම ව තො වා” කිමසම්භිදං, ඛංදිති ධාතුනි මණ්
පට්ටසො හොති, මකාරස්ස ව තො ආදෙසො හොති වාති සද්ධ
තස්ස ජප්පදම්භං සුත්තං අපොච්චි ව විග්ගහො ව සුච්ඡෙද
සෙව

බෙමොනාඛිති උද්ගරණති, තස්ස ව බෙමොති ඛි බසෙති
මස්ස ලබ්බාතුසංකප්පදිස්ස ඛිසතොද්ධුපද්ධුපසංගායකොතොතො
ඉමිතා මණ්පට්ටසං කතා කම්ම ධාතුභිග්ගතිපට්ටසංගං දිසවිට්ඨි
භාදෙසලොපාගමා වෙ ' ති මණ්කාරස්ස ලොපං කතා “අසංසො
ගතොස්ස දුඛි කාරිතො” ති විතොමාගො “අසංසංසු වා” ති දුඛි
කතා, වුත්තනසෙත තාමිමිව කතා සුත්තසංගාදිමි කතො රූපං
හෙමොති ති හසෙතිමස්ස රූපං සොමොති සු අභිසංවෙතිමස්ස
රූපං භෙමොති රූ ගතිමිතිමස්ස රූපං හොමොති සු දුඛා
දුතහව්වපද්ධතසුමිසං රූපං වාමොති වා ගතිබ්බිතොසුමි
මස්ස රූපං ධුමොති ධු කම්මපතෙතිමස්ස රූපං හෙමොති ති
ගතිමිතිමස්ස රූපං ලොමොති ලු වෙද්දතොතිමස්ස රූපං
පෙමොති පි තප්පකාසනංසුමිමස්ස රූපං අනාමාති අං ගතා
තෙතිමස්ස රූපං සමෙස වග්ගහංගං හොමා වුත්තසෙව

030 සමාදිති එමා

සු දුමි දර රත දු සි සි සි දු සා සා ධා පස ඉච්චිමාදිති
ධාතුනි එමස්සවිමා උපානති

සමෙතිති සමඋචා, දමඋචා, දරඋචා රඋචා, දුමා, සිමා,
ධිමා, හිමා, දුමා, සාමා, සාමා, ධාමා, පසා

“සමාදිති එමා” කිමසම්භිදං, සමාදිති ධාතුනි එම ඉච්චිතො
පට්ටසාහොසති සද්ධතස්ස මිසද්ධිදං අපොච්චි විග්ගහො ව
සුච්ඡෙදසෙව අනාගතරසුත්තො මංදිතිතංකතිගණ්ණා ගො
තො ව පිසෙද්ධි මහාගණ්ණකරණං දුඛි විසිතස්ස ගොආදෙසස්ස තිව
ත්තතස්ස, සිමෙ සග්ගරංගො ති නිසංඛා වා අනාගතරසුත්ත
පතා වා හොති, අනාගතරසුත්තොති මස්සවිමස්ස සංග්ගහිකර
ණං ගද්ධිමිව, ගතා සි මංදිති මණ්ති වධා ම *වෙති දුත්ත
තො වකාරස්ස සංග්ගහිකාසාති වි භාසුසති තොවට්ටුග්ගොති
දුඛ මහාගණ්ණකරණොති ගද්ධො විග්ගාසති විග්ගාස
තොවං සොනාති “මංදිති මණ් ම ව තො වා” ති එවා සථාසුචිමි
විසි ගොණංව අවිසොගොතිපි සධ්මා පිසාති, ගතා විතතතස්ස
ගංගාග්ගහිකවිසෙස සෙව සධ්මා ව ගද්ධො විග්ගාසති ග

සසා, අනන්තරප්‍රායයෝ එක් පටිපසානුවිතතතෝ, “සමාදිති එම” ති ව්‍යාකෘතියකිමසෙවමවුග්‍රහණය.

සමෙතාතුදිති උද්ගරණය, තත්වි ව සමෙතාති සමු උපසමෙති මිසා ලිඛිතාතුසසාදිය “සමි මාතු = පෙ = ලොපාගම, වෙ” ති දුරෝ “මාතුසසෙතො ලොපොතෙකසරසෙ” තිමිසා සමිග්‍රහණ භවුමිතතතෝ අලුත්තසරසා දුමිතා එසාවටිස. සකා වුත්තත සෙත සුප්පතාදිමිති සෙත රූපා. දමෙතාති දමි දමිතෙතිමසා රූපා. දරෙතාති දර දුතෙ දර විදුරෙණති මිසාමිතුලුතරසා රූපා. රෙතාති රහ උපාදුතෙතිමසිතිතා එසාවටිස. සකා සමි මාතු = පෙ = ලොපාගම, වෙ” ති අත්තතසාරසා ලොපා සකා වුත්තතතෙත සුප්පතාදිමිති සෙත රූපා. දුමිතාතුදිති දු ගතිවුමිති ති ගතිමිති සි බ්‍රහ්මත ති ගතෙ දු අවිමිතිතෙත දු දුතෙ සා ගතිපාසුරණ සා සමෙතාති සා ගතිතිවුමිතිමිති ගස සසු සරණෙතිමෙස. මාතුතා දුමිතා මිසාවටිසාදිමිති සෙත සමාසක මිතො රූපාති. සමසෙතා ව්‍යාකෘත, තා තෙමා වුත්තතෙවි; සෙවලිමිති සමමාතාසු සමෙසදුතො සුප්පතාති සකා තසා “මුත්තතසමිතිසදිතො අමිත” ති ව්‍යාකෘත “සස වෙ” ති සිතො ආකාශදෙසසරණෙව විසෙසො.

631. ගහසුපටිසෙස මා

ගහ පුටිසෙසෙස මාතුසා උපටිසෙස අකාරසා එතා. තොති මා. දුමිතසමිති. ගහතාති. ගහ. — ගහ.

“ගහසුපටිසෙස මා” තිමිතිදි, ගහ පුටිසෙසෙස මාතුසා උපටිසෙස එතා. තොති විසෙසෙසාති සුපතාති. වතුසදිදි. අසො ව විග්‍රහණ ව සුටිලෙකුරෙසෙව උපටිසෙසෙස “පරස මසුස පරසාගෙ” ති දුමිතසුපටිසාතා. සකාසුපා සකසත ගහෙසුපි වුත්තාතා. සමගතිතතො දුතොපටිසෙසතා; සකා තතෙසුපි ති අත්තතවරෙතො පුටිසෙසවරවුමිති නාමෙති වුත්තා.

ගහතාති ගහ උපාදුතෙතිමිසා “සසුසුසෙව තු” තාමිතිවි “සමමතො භවුමාති ව” ති අසාවටිස. සකා අත්තතවරෙතො පුටිසෙසෙසෙස අකාරසමිතිතා එතා. සකා සුප්පතාදිමිති සෙත රූපා. දුතරං විග්‍රහණඑලි.

632. මසුස සුස වරපටිසෙස

මසු පුටිසෙසෙස පාටිසෙසෙස සුස වරපටිසෙසෙසෙස තොති. මසුපටිසෙසෙස වරපටිසෙස එම. වරපටිසෙස

“මසුස සුස වරපටිසෙස” තිමිතිදි, මසු පුටිසෙසෙස පාටිසෙසෙස සුස වරපටිසෙසෙසෙස තොති සුපතාති. සසදිදි. අසො ව විග්‍රහණ ව සුටිලෙකුරෙසෙව

මව්පරෙත් මසුසඳුනො සත්ථාතති. කඤ්ඤා ඉමිතා සුසං ච්ඡරං දෙසං කඤ්ඤා වුත්තනසෙන සිසොසාකාරදෙසාදිමහි කතෙ රූපං. එත් මසුතනිච්ඡරනපාටිපදිකො, නිච්ඡරෙනා වා, දුට්ඨො හි පාටි පදිකො නිච්ඡරෙනා දනිච්ඡරෙනා ව; තස්මිනිච්ඡරෙනා කාරකො තඤ්ඤා ඉතරෙ ඤාපටොතඤ්ඤා. “තඤ්ඤාමාසකිතකා නාමංචාත චෙතුනාදිසු චෙ” නොචං වදනා සුත්තකාරකෙනාපි තදන්තො විහාසිතොසෙව, ඉධ පන නිච්ඡරන පාටිපදිකපකෙව මසු මව්පරෙත්තමස්ස ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිස්ස “කුට්ඨි ධාතු = ටෙ = ලොපාගමා චෙ” ති ඉතො “ධාතුසංකෙතො ලොපොතෙකසරස්සෙ” ති ඉධ කුට්ඨිතභණ්ණස්සාසුචත්තනතො දුට්ඨතාසුචකිස්ස” “කුට්ඨි චෙ” ති කුට්ඨිපාටිපදිකාදිමහි කතෙ රූපං. ඉතරං සුචිඤ්ඤාදාමෙව

033. ආපුබ්බවරස්ස ව

ආපුබ්බස්ස වර ඉච්චිතස්ස ධාතුස්ස ච්ඡරිසච්ඡරච්ඡරච්ඡරදෙසා භොගති, ආපුබ්බස්ස ව රසස්සා භොගති

ආතුසො ච්ඡිතභ්වතී අච්ඡිසං. එවං අච්ඡරං—අච්ඡරං; අච්ඡරං සභජිතුං සුභතතති වා අච්ඡිසං—අච්ඡරං.

වග්ගභරණිත මසුස්ස සුස්සාපි ච්ඡිසාරදෙසො භොගති
වා අච්ඡිසං එතස්ස භොගතී මච්ඡිසං.

“ආපුබ්බවරස්ස ව.” කිමසම්මදං, ආපුබ්බස්ස වර ඉච්චිතස්ස ධාතුස්ස ච්ඡරිසච්ඡරච්ඡරච්ඡරදෙසා භොගති, පුබ්බස්සාකාරස්ස රස්සො භොගති ඤාපටොතං. විපදමිදං ච්ඡරච්ඡරච්ඡරච්ඡරච්ඡර මනකතරසුත්තනො දුට්ඨතනතො: “දකුණස්සා නිපාතා හං වග්ගභණ්ණං ව නිපාතතො” තෙන ච්ඡරිසාදෙසස්ස පුබ්බා කාරස්සභාවස්ස ව† සභතතිතනො ආපුබ්බස්ස වර ඉච්චිතස්ස ධාතුස්ස ච්ඡරිසච්ඡරච්ඡරච්ඡරදෙසා භොගති, පුබ්බාකාරස්ස ව රස්සො භොගිතොසො, තෙනෙව වග්ගභණ්ණිත මසුස්ස සුස්සාපි ච්ඡරිසාදෙසො භොගිතොවග්ගභණ්ණං මච්ඡරිසනති පසොග දස්සතතො විග්ගභණ්ණො සුචිඤ්ඤාදාමෙව

අච්ඡරිසනාදිති උද්ගරණිති, තස්මි ව අච්ඡරිසනති ආපුබ්බස්ස වර ගතිසත්ථිච්ඡිසං ලබ්බාදාසඤ්ඤාදිස්ස ආතුසො වරි තඤ්ඤාති අසෙ “කුට්ඨි චෙ” ති කුට්ඨිපාටිපදිකා කඤ්ඤා “ධාතියාසං ලොපොකුට්ඨි” ති ධාතියාසං ලොපො සච්ඡරෙන “ගහස්ස සර භණ්ණං වා” ති ඉතො වග්ගභණ්ණාසුචත්තනතො හං අසඤ්ඤා දහතතරසුත්තනටිසම්මදිතා වරස්ස ච්ඡරිසාදෙසං කඤ්ඤා පුබ්බා කාරස්ස ව රස්සං කඤ්ඤා “තඤ්ඤාමාසකිතකා නාමංචාත චෙතුනාදිසු චෙ” ති කුට්ඨිපාටිපදිකා සුචිඤ්ඤාදිස්ස කතෙ රූපං. ඉත රුඤ්ඤා කසාසුචිතොසෙව සුචිඤ්ඤාදාමෙව.

634. අලකලසලෙති ලසා.

අල කල සල ඉවෙවතෙති බාතුති ලසසව්වසා හොනති
අලති සමබන්තිති අලලා කලිතති සබ්බතතිතිති කලලා,
සලති ගව්වති පටිසතිති සලලා, එවං අලලා, කලලා, සලලා.

“අලකලසලෙති ලසා.” කිම්බුද්දං, අල කල සල ඉවෙවතෙති බාතුති ලසසව්වසා හොනති ස්වරතථං. විපදම්දං අසො ව විගහසො ව සුච්ඡෙදාදිසෙව.

අලලතතදිති උද්ගරණති, තත්ථ ව අලලතති අල පරිසමසෙති මසස ලබ්බාතුසංඝාදිසසිද්ධිතා ලසව්වසං කඛා තෙතඛා. තෙති චුත්තතසෙත ස්වරතතදිති සතෙ රූපං ඉතරති වෙ සල සබ්බතෙත සල සංසාතතිසුතිමෙසං විතතං රූපාති. ඉතරති සුච්ඡෙදාදිසෙව.

635. සාණ්ලාණි.

තෙති කල සල ඉවෙවතෙති බාතුති සාණ්ලාණිසව්වසා හොනති

කලිතති සබ්බතතිතිති කලලාණං, ගණ්ලාණං පටිසකම්බා සලති එසාති පටිසලාණං එවං කලලාණං, පටිසලාණං

“සාණ්ලාණි.” කිම්බුද්දං, තෙති සල සල ඉවෙවතෙති බාතුති සාණ්ලාණිසව්වසා හොනති ස්වරතථං. ඉත පරිසායාසුපල බ්බතතො ආදිති චුත්තං අලග්ගතණං එපෙති ඉතරෙසමසු විතතතතො සල සල ඉවෙවතෙති සාණ්ලාණිසව්වසා හොනති තාසො. විගහසො සුච්ඡෙදාදිසෙව

සලපණ්ණතදිති උද්ගරණති, තාති සුච්ඡෙදාදිසෙව

636 මප්පස ඵසස ලො ව.

මපි ඉවෙවතස බාතුසස ඵසස ලො ආදරසා හොති.

අසුසුමසුසු මථති විලොලතිති මලො—මලං.

වසද්දග්ගතණිත ලොහා ලො වාගොති හොති

මලොහා—මලොහං

“මප්පස ඵසස ලො ව.” කිම්බුද්දං, මපි ඉවෙවතස බාතුසස ඵසස ලකාරණදසො හොති ස්වරතථං වතුසදම්දං. අසො ව විගහසො ව සුච්ඡෙදාදිසෙව. වග්ගතණ්ණං සසෙව වතිති.

මලොහාදිති උද්ගරණති, තත්ථ ව මලොහි මථ විලොල තෙතිමසස ලබ්බාතුසංඝාදිසස “සඤ්ජයම චු” තාතිතිති “සබ්බතො ඤ්චුතිති වා” ති අප්පව්වසා කඛා දුඤ්ඤා ඵසස ලකාරණදසං කඛා “පරවෙතො වා ඵසස” ති ලකාරසස වෙතො. කඛා තෙතඛා. තෙති චුත්තතසෙත ස්වරතතථං කඛා “අතො

නෙතා" නැතිකිටි "සො" හි සිසෙය්‍යාසාර්ථකයෙකු. කවි සරලාප
පකකිභාවාදිවි කතෙ රූප. ඉතරුති නසානුසොගෙන සුචියෙකු
යනුනෙව

637 පෙසාතිසග්ගපත්තකාලෙසු කිව්වා

පෙසාතිසග්ගපත්තකාල ඉවෙව්ගෙකිවෙසු කිව්වසව්වසා
නොනව්

කතනබ්බ. කවිම. භවනා, කරුණික. කිව්ව. භවනා, භොග්‍ය
බ්බ. භොජන. භවනා, භොජනික. භොජන. භවනා, අප්පකිසිත
බ්බ. අප්පකිසිත. භවනා, අප්පකිසිත. අප්පකිසිත. භවනා

"පෙසාතිසග්ගපත්තකාලෙසු කිව්වා" කිමත්ථිදා, පෙසඳති
සග්ගපත්තකාල ඉවෙව්ගෙකිවෙසු කිව්වසව්වසා නොනව්
සුපතත්. විපද්ධිදා පෙසාදුනෙසු කිව්වසව්වසා නොනව්
නැනෙව්. එසේ පෙසන. නාම කතනබ්බිදා. භවනාහි අනුප්‍රත්‍යක්‍ය
අප්පකිසිත, අතිසග්ගා නාම කිව්ව. මයා කතනබ්බිතෙ සුචිය
වා. උපසම්පදෙනත හිනුනා සංවිච්චපාලෙහි න ජිවිතා වොරෙ
පෙනෙබ්බාහි පටිපත්තිහිදසසනමුඛෙන ආදිනා නෙසෙන වා
අනුඤ්ඤා,* පත්තකාලො නාම සම්පත්තසම්පයො, සො සුබ්බසිං
සම්පය කිව්ව. කරෙහි, තසස සම්පයමුහුපපරිනිත්තා වා සරෙ
තනසස සම්පයෙවනං සම්පයෙව වුත්තං, සො හි න කෙනවි
අප්පකිසිතො නාම නොහිති සම්පයෙව කරුණුපිලිසම්පිවිධෙව්වරි
සෙන 'ධාතුති ඉත්ථසණපෙණපසා සාරිතාහි හෙතිසෙ' [†]
තසස වුත්තිසං 'සො කොචි කරෙහි තං කුබ්බිතනමිකෙදු,
කරෙහි කරෙහිවෙව්ව. බ්‍රවිති' හි කරෙහිතකෙසෙව අප්පකිසිතං
වුත්තනති න තනි තසසප්පකිසිතං වුත්තං, අඨ වො පසොපකසස
ව්වනං. සුචා අසනතුකාමොපි කරෙහි තසෙව වුත්තං. සො හි
වුත්තොපි න කරෙහි, අවුත්තොපි වා කරෙහි, න සො අකෙදුන
පෙසිතො නාම හොති තනු හිකබ්බා වාසසති† තසදිකිප්පකිසිතං
චිතාපි පසොපකතා දිසසතිහි තනත, තනි හි තසසාභාවෙ
අවසිතුකාමතාසෙව‡ සම්පයතනතා තසස පසොපකතා වුත්තා,
තසො වෙහ පෙසග්ගාහණෙහි සතිපි පත්තකාලග්‍රොහණං නතං.

කතනබ්බිතනාදිහි උද්ගරණිහි, තත්ථ ච කතනබ්බිතනි
කර කරුණෙතිමසස ලබ්බාතුසඤ්ඤාදිසස "තෙ කිව්වා" හි
තබ්බාදිතං කිව්වසඤ්ඤා කවි ඉමිතා කිව්වසඤ්ඤාකං තබ්බ
ප්පව්වසං කවි "තමකරුතමිතනාතං නිසුත්තනමිති, කරසස
ච තත්තං තුසම්" හි වත්තමාතෙ "තුංතුතතබ්බිසු වා" හි
ධාතිතනසස තත්තං කවි තෙනතබ්බං තෙනවා සුත්තනාදිමිති
කතෙ රූප. කරුණිකහි තසෙව ධාතුසස වුත්තතසෙහි
මිතා කිව්වසඤ්ඤා කවි කමිති අතිසප්පව්වසං කවි තෙ
තබ්බං තෙනවා "රහාදිතො හි" ඉති රසාරතො පරසස තසස

භක්ත. කඩා සුභාසනාදිමහි කතෙ රූප. භාග්‍යවිධිනි
 ගුරු පාලනවිධිනිවිසරණසුභිමසස වුත්තනසෙන තබිප්පවිස.
 කඩා "අසංසාගතතසස වුචි කාරිතෙ" හි වහ්නමානෙ "අසංසු
 සු වෙ" කිංඛාදාගතතසස සරසස වුචි. කඩා "සාසදිසතො තසස
 රිභො වෙ" හි වහ්නමානෙ "ගුණදිගමනො නො වී වෙ" හි
 ඛානිනතසස ලොප. කඩා තකාරසස ව වෙහාව. කඩා සුභා
 තකාදිමහි කතෙ රූප. ඉතරසිං අනිසසභිසො ව තකාරදෙස
 විතානාවො ව විසෙසො අනිසිතබ්බනි අබ්බිබ්බසස ඉ අනිස
 කෙතිමසස වුත්තනසෙන තබිප්පවිස. කඩා "සථාගමිකා
 රෙ" හි ඉතාරතම. කඩා "අසංසාගතතසස වුචි කාරිතෙ" හි
 වහ්නමානෙ "අසංසු සු වෙ" හි වුචි. කඩා "ඔ අව සරෙ" හි
 වහ්නමානෙ "ඵ අසා" හි ඵකාරසස අසාදෙස. කඩා "හො සරෙ
 සුභසාගමො කුචි" හි වහ්නමානෙ "අනෙකා අසි" හි අසි ඉවෙව
 තසස අනෙකාදෙස. කඩා "සර සරෙ ලොප" නි පුබ්බසරසස
 ලොප. කඩා හෙතබ්බ. නෙති. සුභාසනාදිමහි කතෙ රූප.
 අනිසිතබ්බනි තසෙස ව ඛාදාසස වුත්තනසෙන අනිසසවිස.
 කඩා වුඛාදිමහි කතෙ රූප.

033 අවසානාධිපතිසු භි ව

අවසානඅධිපති ඉවෙවිතොකොසසසු භිසව්විසො ගහාති,
 කිව්වා ව

අවසානො නාම - කාසිඬි මෙ කව්ව. අවසාන, කාසිඬි මෙ සාර.
 අවසාන.

අධිපති - දුසිඬි මෙ සහ. ඉඟි, කාසිඬි මෙ සහසා. ඉඟි,

කිව්වා ව - දුගබ්බි. මෙ සවතා සහ. ඉඟි, දුනිස. මෙ සවතා
 සහ. ඉඟි, කාසිඬිතබ්බ. මෙ සවතා සහසා. ඉඟි, කතකබ්බ.
 මෙ සවතා ගහන, කප්පිස. මෙ සවතා කිව්ව, කාසිඬි.
 කසා. වා මෙ සවතා වස.

"අවසානාධිපතිසු භි ව." කිව්විඬි, අවසානඅධිපතිඉවෙව
 තෙකොසස ඉඟිසව්විසො හොති, කිව්වා වෙති සුභතති.
 සුභද්දි. අසො ව විග්ගහො ව සුචිකෙදෙස ව වහ්නණ.
 කිව්විග්ගහණසුකබ්බිතම. තති පසොපත. හෙති වුත්තමෙව

කාසිඬිඬි උද්ගරණති, තති ව කාසිඬි සර සරණති. කිසස
 ලබ්බාදාසසසුද්දිසස අවසාන මෙ කමි. කාදු. පුණ්ණාසිතොසෙව
 අතතතරසුත්තාධිසිඬිවිතා ඉඟිසව්විස. කඩා "කාරිත. වස
 භ්වුච්චා" හි කාරිතවිව කඩා "කාරිතාත. රෙ ලොප" නි
 රලොප. කඩා "අසංසාගතතසස වුචි කාරිතෙ" හි ඛාදාගතතසස
 සරසස වුචි. කඩා තෙතාති. තෙති. "තතිතමාසකිකතා නාම.
 වාතවෙදාදිසු වෙ" හි තාතිවිව කඩා තතො තතිවිතාධිකාර
 චිතිතිවි වුත්තනසෙන සුභාසන. කඩා "සෙසො ලොප.
 ගසිඬි" හි සිව්වි දුසොන රූප. කාසිඬි සර සරණති. කිසස රූප.
 දුද්දි අවසානවිසෙන වුත්ත.

දැනට ද දැනෙහිමියන සතං මෙ ඉණිං දැනුං ප්‍රකේතාසිතානේ
 ඉමිතා ඡෝපපිට්ඨං කථා වුත්තනසෙන ඡලොපං කථා “ඡමහි
 රතජය්‍ය ජේ භාවකරණෙසු” ති වග්ගමානෙ “ආකාරනාතමා
 යො” ති ධාතුවනසායාදෙසං කථා සපුප්පනාදිමහි කතෙ
 රූපං ධාරිති ධර් ධාරණෙහිමියන වුත්තනසෙන ඡෝපපිට්ඨං
 දිමහි කතෙ රූපං ඉතරුති චෙ පුට්ඨෙසුසුසුසුසෙනව. ධාරසිතබ්බි
 නති ධර් ධාරණෙහිමියන අනග්ගාරපුත්තමසිතිච්චිමිතාවසසයේ
 තබ්බිප්පට්ඨං කථා “භාවකමෙමසු යො” ති යප්පට්ඨං කථා
 “ඉට්ඨෙණ්ණගමොවා” ති වා “යථාගමිමිකායෙ” ති වා ඉකාරගමි
 කථා “අසංයොගනායා පුට්ඨි කාරිතෙ” ති වග්ගමානෙ
 “අසොසුසු වා” ති ධාතුවනසායා සරසා පුට්ඨි කථා තෙනබ්බි,
 තෙනා සපුප්පනාදිමහි කතෙ රූපං ඉතරං හෙඨා වුත්තමෙව,
 කාරිතනති කර කරණෙහිමියන අවසන්තසමනවතො කිට්ඨසසුසු
 සං ඡාප්පට්ඨං කථා “කාරිතං විස ඡාප්පට්ඨං” ති කාරිතමිව
 කථා “කාරිතාතං ඡො ලොප” නති ඡලොපං “අසංයොගනායා
 පුට්ඨි කාරිතෙ” ති පුට්ඨි ව කථා වුත්තනසෙන ඉකාරගමි කථා
 තෙනබ්බි තෙනා සපුප්පනාදිමහි කතෙ රූපං

630 අරහසකාදිති හං

අරහසකාදිති ඉට්ඨෙමමාදිති යොගෙ සබ්බමාතුහි හංපට්ඨ
 යො තොති

අරහති* හමං චනතුං, අරහති හමං කහතුං, සරහනා හමං
 හනතුං, සරහනා හමං ජේතුං, සරහනා හමං ජනිතුං, සරහනා
 හමං හවිතුං, සරහනා හමං දතුං, සරහනා හමං ගනතුං, සරහනා
 හමං ගනතුං, සරහනා හමං ජිනිතුං ඉට්ඨෙමමාදි

“අරහසකාදිති හං” කිමිසම්මිදං, අරහසකාදිති ඉට්ඨෙමමා
 දිති පාටිපදිකෙහි යොගෙ සති තෙති පරසමා වා සබ්බමාතුතො
 හංපට්ඨෙයො හොතිති සදුපනත්. චිපදමිදං අනෙඨා ව චිග්ගහො
 ව පුට්ඨෙසුසුසුසෙනව ඉට්ඨ පන “අරහසකාදිති හං” නති කිවාපි
 වුත්තං අරහසකාදිති හංපට්ඨෙයොහොති තෙති යොගෙ සති
 සබ්බමාතුතො වා තෙහෙව පරසමා සබ්බමාතුතොති වා වචන
 සෙසොචග්ගතබ්බො ඵවං කුඛිතාවර්තෙන පයොගෙපි සමන
 චෙ සති වචනසෙසොචග්ගතබ්බොති දිපිතො තොති, පකති
 හෙයාවර්තං සෙන සෙනපි ආකාරෙන සිසානං පරිණතුප්පාද
 නං, “අරහසකාදිසු චෙ” තිමිතාව සංසිඛෙ ඉමිසාරමහසා කර
 ඡං, “භාවකමෙමසු හ, වුට්ඨමාදිසෙ කතා” චෙවතෙහෙව
 සිඛෙ “හදිති මහිවුට්ඨුප්පදිති ව කතා” ති ව, “කහා වත්
 න” නති සිඛෙ “යට්ඨතං කහා ඡාප්පට්ඨං” ති ව; පට්ඨෙයාද
 තිඨා නිපාතනා පිඤ්ඤාති” ති සිඛෙ “වත්තදිති පබ්බජ්ජදයො
 තිපට්ඨෙතං” ති ව පුත්තාරමහකරණමිධාපුප්පනානතරා තිදස

තත්: සද්දසතෙපි හි පුබ්බලභවතෙති නිප්පතනාපි උණ්දිලකි
 තෙති නිප්පතනාපි, තත් ව උණ්පච්චසසාදිකතතා තද්දිපක
 ගතො උණ්දිලකා නාම ජනො, අසච්චන වුත්තතසෙන තංසද්දි
 සත්තා තෙතිනාපරතාගතො, ඉඨාපෙත* පරසමඤ්ඤා, තෙතාහ
 "පරසමඤ්ඤා පයොගෙ" හි

වතකුතනාදිති උද්ගරණි, තත් ව වතකුතනි වද වසතනි
 යං වාචාසට්ඨෙවතස්ස ලභධාතසඤ්ඤාදිස්ස ඉමිසා භූපච්චස.
 කඨා "අද්ධස්ස ටච" හි එහි වග්ගතෙති දසාරස්ස
 තසාරං කඨා "භුටි ධාතුමිසත්තථවසානං දිඝපිපරිතා
 අදස ලොපාගමා ටච" හි වා තෙතසෙති නිතෙ රූපං සතකු
 තනි කර කරණෙති ටසා වුත්තතසෙන භූපච්චසං කඨා
 "නමිකර්තමනතාතං නිපුත්තතමිති, කරස්ස ව තතතං භූසමි."
 තාඨිකිච්ච "භූභුතතමෙති වා" හි ධාතමිසත්ත තතතාදිමිති
 කර්ත රූපං ගතකුතනි ගත සංසාගතිපුතිමිසා භූපච්චසං කඨා
 "සාසද්ධසතො තස්ස ටිමො ට, ගුණ්දිතමිතො නො මි ට, ජනාදි
 තමා කිමිති ටෙ" තාඨිකිච්ච "ගමිකර්තමාදිතමිතො" හි
 ධාතමිසත්ත ලොපෙ සමපතො "තෙවදුතාදිපු කා" තාඨිකිච්ච
 "ගමිකර්තමාදිතං භූතමිතිදිපු ත" ඉති තතතාදිමිති කර්ත
 රූපං ජෙතකුති ජ ජෙතමිසා වුත්තතසෙන භූපච්චසං කඨා
 "අසංසාගතතස්ස වුඨි කාරිතො" හි වතතමානො "අඤ්ඤාසු
 ටෙ" හි වුඨි කඨා තෙතසෙති නිතෙ රූපං ජනිකුතනි ජන
 පාකුතාවෙතිමිසා වුත්තතසෙන භූපච්චසං කඨා "සථාගම
 විකාරො" හි ඉකාර්ගමාදිමිති කර්ත රූපං ගමිකුතනි ගු
 සතතාසමිතිමිසා වුත්තතසෙන භූපච්චසං කඨා ඉකාර්ගමිච්ච
 ධාතමිසත්ත වුඨික කඨා "ඔ අච්ච සරෙ" හි අච්චසාදිමිති කර්ත
 රූපං දුකුතනි දු දුකෙතිමිසා රූපං ගතකුතනි ගමු ගතිමිති
 ටසා රූපං, සමෙති වතතමා, තං තෙතා වුත්තමෙච්ච ඉතර්ති
 සුචිකඤ්ඤාසතෙති

640 වජ්ජාදිති පබ්බජ්ජාදෙසා නිපට්ඨගතො

වජ් ඉතං අතස්ස සද්ධිද්ධ සප්ප සද්ධිගත ඉසු සද්ධිසු සිඬා වර කර
 රූප සද්ධි ටිති කිත කුච්ච මද්ද ලභ රද්ධ නිජ අප් නිජ ගමු ගස රූප
 ප්‍රමුච්ච මුග වස කච්ච කච්ච තද්දි මිස පිංස වුද් මුස සත වු නත නිති
 නච්ච ඉතෙවමාදිති ධාතුමි උපසග්ගසාධනාදිති ව පබ්බජ්ජාදෙසා
 සද්ධි නිපට්ඨගතො

සමුමෙච්ච වජ්ජාදිති පබ්බජ්ජා, ඉතං ඵප්පා, සමප්පතං
 සමප්පා, නිසිද්ධං නිසප්පා, ටිප්පානං ටිප්පා, විසප්පතං
 විසප්පා, සද්ධං පප්පා, ගතතං වප්පා, ඵසතං ඉම්පා, අතිඵසතං
 අතිම්පා, සද්ධං සප්පා, අතිඵසතං අතිම්පා, සසතාති ඵප්පාති

සෙසත්, සව්වා විතතං නිබ්බති ඵතායාති සඛා, වරණං චජිසා, කරණං කිජිසා, රූපතං රූව්පා පදනං පජඣා, ජිව්ගං ජිව්පා, තිතිව්පතං තිතිව්පා, සංකොචතං සංකච්පා, මදනං මජ්ජං, ලහතං ලව්පා, රදිතබ්බාති රව්පා, රදනං පිලෙචතං චාති රව්පා, අබොහාගෙන ගච්ජතිති තිරව්පා, අජනං අව්පා, තිතිකතිති තිතිකති, සහ ආගමනං සාගච්පා, දුක්ඛකචණං දෙහව්පා, දුට්ඨ රණසතං දෙරූව්පා, සුච්පතං සුච්පා, මුහණං මුච්පා, වසනං වව්පා, කවනං කව්පා, සහ කථනං සාකව්පා, තුදනං තුච්පා, විසනං විව්පා, පි.සනං පිච්චලා, සුච්චකතිං වුදති සකතිති මංචවා, සත්තානං පාණං වුසති චජ්ජති මවු සතනං සව්වං, උඛං ධුතාති කම්පතිති උඛච්වං නමනං නඬං, නිතනං නිච්වං, නථනං නච්ජං ඉබ්බව්වමාදි

‘ වජ්ජිති පබ්බි ඤ්ඤයො නිපව්වතො ” කිමන්මිදං, වජ්ජිති පබ්බිඤ්ඤයො නිපව්වතති ඤ්ඤතතො. නිපදමිදං අනොච ව්‍යාපාතො ච සුච්චෙකඤ්ඤෙකච ආදිසදෙදු පනෙත් පකාරත් වාචකො, උණ්දිප්පව්වසාදනිථිංගතා යෙ පසොගා, තෙ සබ්බො ඉමිනාච සිජ්ඣතති, අඤ්ඤාසං හි “පව්වසාදනිථි නිපාතනා සිජ්ඣතති” තාදිතිසෙව භිජ්ජාදකාභිති*.

පබ්බිඤ්ඤාදිති උද්ගරණති, තත්ථ ච පබ්බිඤ්ඤාති පසුබ්බසස වජ් ගතිමිතිවේතසස ලබ්බාභුසඤ්ඤාදිසස පඨමමෙව වජ්තබ්බා තානෙත් “භාවකමෙමසු තබ්බානිසා”ති වතනමානෙ “භොස වෙ”ති භොසව්වයං කඬා “කාරිතං විය ඤ්ඤබ්බො”ති කාරි තමිච කඬා “කාරිතානං භොස ලොප” තති ඤ්ඤොපං කඬා “අසං යොගතතසස වුච්චි කාරිතෙ” ති වුච්චිකඬා “දෙධසස වෙ”ති එත්ථ වග්ගහණෙන සකාරසස ජකාරං කඬා “පරවෙහාලො ථානෙ”ති වකාරසස වෙහාචං කඬා තෙතබ්බං තෙඬා “දෙ ධසස වෙ”ති එත්ථ වග්ගහණෙන වකාරවයසස බකාරවයං කඬා පබ්බිඤ්ඤාති රූපෙ සමපනෙත ඉමිතා පබ්බිඤ්ඤාති නිපාතනං කඬා “ඉත්ථිස මතො ආප්පව්වයො”ති ආප්පව්වයං කඬා සරලොපපකතිතාචාදිං කඬා ජිනව්වතාඬිකාරමඬිසුච්ච වුත්තනසෙන සුප්පතති. කඬා “සෙසතො ලොපං ගසීපි ති සිමහි දුනෙත රූපං එත්ථති ඉතර් සමපනෙතිමසස ඉර්තතහි අනො වුත්තනසෙන භොපපච්චසාදිමහි කතෙ රූපං, කෙවලමංනෙත්ථ වුච්චිකරණං සකාරසස ජකාරදෙස කරණව විසෙසො, සතිපි සකාරසස වුත්තනසෙන ජකාරදෙසෙ ඉමිතා කරණං ලභ්බණ්ණස පඤ්ඤනනගතිකතාච්චදසසතත්ථං, තථාති, ඵකාරසතාදිතං “ඵකාදිතො දසර් සබ්බසනෙ, වෙක ථානමාකාගෙ වා” තාදිති සිබෙ සතිපි ‘පව්වසාදනිථි නිපාතනා සිජ්ඣතති’ තිමසස වුත්තියං ‘සථා සබ්බසං තාච —ඵකසස ඵකාච හොති, දසංස ව රසො හොති’ති නිපාතනලභ්බණෙන

* ජිපාතකාභිති ම † පඤ්ඤනගතියං ග ම, සි

රූපසිති වුණා. සමජාති සංප්‍රබන්ධය අසුන් බැහැරිගතිපුතිමය
සමජාතිකයා භාවිතය වුණතමයෙන් ණයවලියාදිවි කත
රූප, ඉදවි අතකරසදිසමෙව, කෙවලවලියෙන් නිගනි
තය “විද්‍යා” ති මිනිසුන්ගේමෙව විසෙය. නිසරු
ති නිපුණතම සද විසරණයකරවසාදෙනසුතිමය නිසිදතනති
අතෙ වුණතමයෙන් ණයවලියාදි. කත “සමත. තලතදකාර
ත. බැජනාති වලසුන්කාරත” ති සමතො දකාරය ජකාර
දෙසාදි. කත නිසරුති රූප සමතොතලියා. නිසරුති නිස
ත. කත වුණතමයෙන් සුන්තොතිමි කත රූප. විජුති
විද්‍යාසුන්තිමය විජුතිතනති* අතෙ වුණතමයෙන් ණයව
ලියාදි. කත විසරුති රූප සමතොතලියා. විජුති නිසරු
තාදිවි කත රූප. විසරුති විජුතිමය සර විසරුති සර
සමතොති විතනමයුතුතරය විසරුතිතනති අතෙ වුණතමයෙන්
ණයවලියාදි. කත විසරුති රූප සමතොතලියා. විසරුති
නිසරුතාදිවි කත රූප. පරුති පද ගතිමිතිමය රූප.
විජුති සත සිංහගතිපුතිමය සතතනති අතෙ වුණතමයෙන්
ණයවලියාදි. කත “ගතය සතො” ති විතනමයෙන් “විසර
වි සමිති” ති සත ලියෙතය වියාදෙස. කත ලියා සක
රය කිකාරදෙස. කත බකාරය ව ජකාරදෙසාදිවි කත
රූප. ලියාති ලිය ලියා කතපුතිමය සතතනති අතෙ වුණ
තමයෙන් ණයවලියාදි. කත “ලියාතිතමයෙන් ලියා ව” ති
බාතිතය ලියාදෙස. කත ලියාති රූප සමතොතලියා
ලියාති නිසරුතාදිවි කත රූප. අතිලියාති සත ලියාති
මතමෙව විසෙය. සසුති පද විසරණයකරවසාදෙනසුති
මය සදතනති අතෙ වුණතමයෙන් ණයවලියාදි. කත සරුති
රූප සමතොතලියා. සරුති නිසරුතාදිවි කත රූප.
අතිලියාති අති පුතිමය ලිය ලියාතිපුතිමය වුණතමයෙන්
අතිලියාති රූප සමතොතලියා. අතිලියාති නිසරුතාදිවි
කත රූප. සෙසුති පි සෙසුතිමය සෙසුති ඵලාති අතෙ
ලියා ණයවලියාදිවි කත රූප. සමාති ස පුතිමය වා බර
ණතිමය සමා, විත. නිසරුති ඵලාති අතෙ “සි වෙ” ති
සිසරුතිමය. කත “සිලියා වෙ” ති සිලියා. කත සංඛාති
රූප සමතොතලියා සමාති නිසරුතාදිවි කත රූප. වරි
යාති වර ගතිසකිලියා වර වරණති විතනමයුතුතරය
වරණතයෙන් “භාවසමෙවු තකිති” ති විතනමයෙන්
“භෙස වෙ” ති ණයවලියාදි. කත “සරුතලියා” ති
ලියාති. කත වරිසෙසු රූප සමතොතලියා වරියාති නිස
රුතාදිවි කත රූප. නිසරුති සර සරණතිමය රූප,
තමසකිලියාතිපුතිමය. රුමුති රුප ගතෙතිමය රුප
තනති අතෙ ලියා ජයවෙස. කත “බැජනතය වෙ

ජප්පව්වසෙසු වා” ති බාධිතතස්ස වසාරදෙසාදිමහි කතෙ රූපං. පජ්ඣාහි පද ගතිමිහිතිමස්ස පදනනනාසෙව වුත්තනසෙන භාවෙ ණ්‍යප්පව්වසාදිං කථා පජේති රූපෙ සම්පන්නෙ ඉමිනා පජ්ඣාහි තිපාතනාදිමහි කතෙ රූපං. ඊවජාති ඊව කඛරණෙතිමස්ස ඊව තනනාසෙව ඉමිනා ජප්පව්වසං කථා නෙතබ්බං නෙත්වා වුත්ත නසෙන තිපාතනාදිමහි කතෙ රූපං. තිස්සිට්ඨාති කිත රෙගාප නසනෙතිමස්ස කිස්සිට්ඨනනනාසෙව ඉමිනා ජප්පව්වසං කථා “කවිව්‍යාදිවණ්ණනමෙකස්සරුතං වෙභාවො” ති ආදිවණ්ණස්ස වෙ භාවං කථා “පුබ්බබ්බසාසො” ති පුබ්බස්ස අබ්නාසසඤ්ඤා කථා තමෙව්‍යාදිතිව්ව “කවිග්ගස්ස ච්චගෙග්ගා” ති කවිග්ගස්ස ච්චග්ගං කථා “බාජනනතස්ස වො ජප්පව්වසෙසු වා” ති බාධි තතස්ස* වසාරදෙසං කථා නෙතබ්බං නෙත්වා ආප්පව්වසාදිමහි කතෙ රූපං. සංඤ්චජාති සංපුබ්බකුචසංකොචනෙතිමස්ස සංකො චනනනාසෙව ඉමිනා ජප්පව්වසාදිමහි කතෙ රූපං. මචජාති මිද ලමුචාදෙතිමස්ස මිදනනති අසෙව අතිභක්ඛණං පමජ්ජනනති වා අසෙව ඉමිනා ජප්පව්වසං කථා වුත්තනසෙන බාධිතතස්ස වසාර දෙසාදිමහි කතෙ රූපං. ලුච්ඡාති ලුත ලාභෙතිමස්ස රූපං. රචජාති රද විලෙඛනෙතිමස්ස රූපං. තිරචජාති තිර අධොගම නෙතිමස්ස රූපං, තිරචජාතාතිපි පාඨො, තද විමිනා අචජාත පප්පව්වසො භොති අචජාති අජ ගතිවෙපරෙ අජ ගතිමහි අජ විසරණෙති තිණ්ණමිඤ්ඤතරස්ස ඛෙපණ්දිකිඤ්ඤතරසෙව ඉමිනා ජප්පව්වසාදිමහි කතෙ රූපං. තිතිසබ්බාති තිජ තෙජනෙ තිජ තිසාතබ්බිතබ්බිමාසුති විනාමිඤ්ඤතරස්ස තෙජනාදිකිඤ්ඤ තරසෙව ඉමිනා ඛපපව්වසං කථා තිස්සිට්ඨාති එසෙ වුත්තනසෙන වෙභාවාදිව කථා “බාජනනතස්ස වො ජප්පව්වසෙසු වා” තාපි කිව්ව “කො ඛෙ වෙ” ති බාධිතතස්ස කසාරදෙසාදිමහි කතෙ රූපං. සාගචජාති සංආපුබ්බස්ස ගමු ගතිමහි ඉභෙව්වතස්ස සභා ගමකතති අසෙව ඉමිනා ජප්පව්වසං කථා වුත්තනසෙන බාධි තතස්ස වසාරදෙසං කථා “මද්ද සරෙ; නිග්ගාහිතවෙ” තාපි කිව්ව “කපි ලොපං” ති නිග්ගාහිතස්ස ලොපං කථා “සරි සරෙ ලොපං” ති පුබ්බධරස්ස ලොපං කථා නෙතබ්බං නෙත්වා වුත්තනසෙනාප්පව්වසාදිමහි කතෙ රූපං. දෙගච්ජාති දුපුබ්බස්ස ගසථ බාදනෙතිමස්ස දුබ්බකිඤ්ඤති අසෙව ඉමිනා ජප්පව්වසාදිමහි කතෙ දුගච්ජාති ව්‍යාභංඛි ඉමිනා උපසග්ගාගතස්ස සරස්ස ඔකා රුදෙසෙ ව කතෙ රූපං. දෙරුච්ජාති දුපුබ්බස්ස රූප රෙස නෙතිමස්ස රූපං. පුච්ජාති පුච්ච සංපුච්ජනෙතිමස්ස පුච්ජනනති අසෙව ඉමිනා ජප්පව්වසං කථා වුත්තනසෙන බාධිතතස්ස වසාර දෙසාදිමහි කතෙ රූපං. චුච්ජාති චුත වෙවිනො චුත චුච්ජා සනති විනාමිඤ්ඤතරස්ස චුතණනති අසෙව ඉමිනා ජප්පව්වසං කථා වුත්තනසෙන බාධිතතස්ස වසාරදෙසාදිමහි කතෙ රූපං.

ඕමිබෙති සිලාදිගුණෙති සවතිති ඕතු, සසමතු, අතිතු, සයු, උමු, විසා, උසා, නිසා, පසා, ආසා, සසා, භුජගො, උරගො, තුජගො, සංඛිතා, විශො, සුමො, පරිගො ඉවෙවමාදි.

“කිලොපො ව.” කිමත්ථිදො, කිලොපො හොති, ජුත නිපවට තෙනති සදුපතන්ථි. චිපදම්දො. අහො සුචිඤ්ඤාසෙකව විග්ග හො ව. වග්ගහණං අනතතරවුග්ගවිධානමසුකඛිතන්ථි.

විතුතඤ්ඨි උදගරණති, තත්ථ ව විතුති විපුබ්බසස භු සත්තාස භිතිමසස “කි වෙ” ති කිසසව්වසං කඛා ඉමිතා කිලොපං කඛා වුග්ගතසෙන සදුපතනාදිමති කගෙ රූපං. ඉතරෙසු මිසු උප සග්ගමකතමෙව විසෙසො. සයුති සංපුබ්බසස වු කමපතෙති මසස රූපං, එසාපි නිග්ගහිතසස වග්ගතකරණමෙව විසෙසො. ඉතරං සුචිඤ්ඤාසෙව, උපසග්ගො ව විග්ගකරණව විසෙසො. විහාති විපුබ්බසස හා දිගත්මිතිමසස රූපං. ඉතරෙසු වතුසු උපසග්ගමකතමෙව විසෙසො. සතාති සහසද්දසස සාදෙසකර ණෙන සහ සාසනති එසාති සහ සාති වතතකෙව එවං වුග්ගං, සමාගතා සාසනති එසාතිපි සහ, තද සමිති උපසග්ගසස නිග්ග හිතලොපො හොති. ගුජගොති ගුජ සදුපපදසස ගමු ගතිමිති මසස ගුජෙන* ගච්ඡතිතාසෙ වුග්ගතසෙන කිසසව්වසං කඛා ඛානිගතසස ලොපං කඛා ඉමිතා කිසසව්වසස ලොපං කඛා වුග්ගතසෙන සදුපතනාදිමති කගෙ රූපං. උරගොති උරසදුප පදසස ගමු ගතිමිතිමසස උරසා ගච්ඡතිතාසෙ වුග්ගතසෙන කිසසව්වසාදිමති කගෙ රූපං. තුරගොති තුරසදුපපදසස තසෙව ඛාතුසස තුරිතතුරිතං ගච්ඡතිතාසෙ වුග්ගතසෙන කිසසව්වසාදිමති කගෙ රූපං. සංඛිතාති සංපුබ්බසස ඛතු අවදුර ණෙතිමසස රූපං. විශොති විපුබ්බසස සමු උපරමෙ නාසෙතිමසස රූපං. සුමොති සුපුබ්බසස මන සදුභෙතිමසස රූපං. පරි ගොති පරිපුබ්බසස තත්ථ විසාරෙතිමසස රූපං.

642. සවජානං කඛා ණුබ්බසෙ

සවජානං ඛාතුතමනානං චජානං කඛාදෙසා ගොතති සථා සඛිතං ණුබ්බසසව්වසස සරෙ.

ඛිංකා, පාංකා, රසංකා, සොංකා, මිංඛිංකා, වාංකා, සො ගො, සොංගො, ජෙංගො, යංගො, සාංගො, හංගො, රංගො, සංඛිතා.

“සවජනං කඛා ණුබ්බසෙ.” කිමත්ථිදො, සවජනං ඛාතුතා චජනමනානං. කඛාදෙසා ගොතති සථාසඛිතා. ණුබ්බසෙ පව්වසන්ථි පරෙති සදුපතන්ථි. චිපදම්දො. අහො ව විග්ගහො ව සුචිඤ්ඤාසෙකව.

ඕසොතඤ්ඨි උදගරණති, තත්ථ ව ඕසොති උච සම වාසෙතිමසස උචතතති අහෙ “විසරුපපදදිගො.ණ” ඉති

[illegible]

643. **ဘုရားရှိခိုး နေရာပြဌာန်းပေးရန်အတွက် အသုံးပြုရန်အဆင်ပြေအောင် ပြုပြင်ဆင်နွှဲပေးရန်**

ආදි සුදුසුකම් සුලුපුලු සහ අය සම්පූර්ණව පිරිසිදු බවට පත් කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වන පියවර ගැන අදාළ ප්‍රදේශයේ ප්‍රධානියා සමඟ සාකච්ඡා කර ගැනීමට ආයතනයේ සාමාජිකයන්ට අවස්ථාවක් ඇත.

සත්තවි භාවි:—සමුදයීති සමුදයො, ධිවි: සුදයො, ජතයො,
සවිතො, ලවිතො, සවිතො, සවිතො, සවිතො, සුතො,
උසයො, සවිතො.

සභාව ව :- පසුදහන පසුදහන, ඵවි, දුදහන, ජනනා, සවිණ, ලවිණ, සවිනා, සවින, සවිනා, සුණ, සසනා, සවිණ, සංජානනා, කුසෙනති භාගනා.

කාලිංග ව :- එකුසසරන ඵකුසතං, චට්තාසසරන චට්තාස
තං, ආණ්ඩසසරන ආණ්ඩතං.

သမုတိ ဝါး—ဗျာဓိ နာမကံသိ ဗျာဓိ၊ ဝိပ၊ ဗျာဓိ၊
ဗျာဓိ၊ ဗျာဓိ၊ ဗျာဓိ၊ ဗျာဓိ၊ ဗျာဓိ၊ ဗျာဓိ၊ ဗျာဓိ၊ ဗျာဓိ၊
ဗျာဓိ၊ ဗျာဓိ၊ ဗျာဓိ၊

සුභ පඤ්ඤා — පුද්ගලික පුද්ගලයා, පුද්ගලික පුද්ගලයා, පුද්ගල
 නිති පුද්ගලයා, පුද්ගලික පුද්ගලයා, පුද්ගලික පුද්ගලයා, පුද්ගල

විවිධෙහි සිලාදිගුණෙහි සමයීති විදා, සසමදා, අභිදා, සමුදා, උමු, මිහා, උහා, නිහා, සහා, ආහා, සහා, හුරහො, උරහො, තුරහො, සංඛිතා, විහො, සුරමා, පරිහො තුරෙව්වමාදි.

“කිලොපො ව.” කිමත්ථිදා, කිලොපො හොති, ජුන නිපව්ව තොති සදාපතත්ථි. විපදමිදං අයො පුටිකොදොසෙව විගහො ව වගගහණං අනුතාරවුත්තවිධානමසුකඛිතත්ථි.

විදුතාදිති උදහරණං, තත්ථ ව විදුති විපුබ්බස්ස භු සත්තාස මිතිමස්ස “කි වෙ” ති කිප්පව්වසං කඛා ඉමිතා කිලොපං කඛා වුත්තනසෙන සපුප්පතාදිමිති කතෙ රූපං. ඉතරෙසු විපු උප සගගමනාමෙව විසෙසො. සමුත්ති සංපුබ්බස්ස වු කමපතෙති මස්ස රූපං, එත්ථාපි නිගගතිතස්ස වගගතකරණමෙව විසෙසො. ඉතරං සුටිකොදොසෙව, උපසගගො ව විගතකරණං විසෙසො විහාති විපුබ්බස්ස හා දිග්ඛිමිතිමස්ස රූපං. ඉතරෙසු විදුසු උපසගගමනාමෙව විසෙසො. සහාති සහසදාස්ස සාදෙසකරණෙන සහ භාසනාති එත්ථාති සහ භාති වතතමෙව එවං වුත්තං, සමාහතා භාසනාති එත්ථාතිපි සහා, තද සමිති උපසගගස්ස නිගගතිතලොපො හොති. හුරහොති හුර සදාපතස්ස ගමු ගතිමිතිමස්ස හුරෙන* ගමිතිතාසෙව වුත්තනසෙන කිප්පව්වසං කඛා ඛානිතතස්ස ලොපං කඛා ඉමිතා කිප්පව්වසස්ස ලොපං කඛා වුත්තනසෙන සපුප්පතාදිමිති කතෙ රූපං. උරහොති උරසදාස පදස්ස ගමු ගතිමිතිමස්ස උරසා ගමිතිතාසෙව වුත්තනසෙන කිප්පව්වසාදිමිති කතෙ රූපං. තුරහොති තුරසදාසපදස්ස තස්සෙව ඛාදාස්ස තුරිතතුරිතං ගමිතිතාසෙව වුත්තනසෙන කිප්පව්වසාදිමිති කතෙ රූපං. සංඛිතාති සංපුබ්බස්ස ඛිදු අවිදුරණිමිතිමස්ස රූපං. විහොති විපුබ්බස්ස ගමු උපරමෙ නාසෙතිමස්ස රූපං. සුරමාති සුපුබ්බස්ස මත සදාසෙතිමස්ස රූපං. පරිහොති පරිපුබ්බස්ස තදු විසාරෙතිමස්ස රූපං.

642 සමජානං කතා ණුබ්බෙති

සමජානං ඛාදානමිත්තාතං චජානං කතාදෙසා හොතති සමාසඛිතා ණුබ්බස්සව්වසෙසෙසං.

ඛිදා, පාදා, පසාදා, සොදා, විවිදා, වාදා, සොහො, හොදා, රභ්දා, රිදා, හාදා, හරඛිතා, රඛිතා, සරඛිතා.

“සමජානං කතා ණුබ්බෙති.” කිමත්ථිදා, සමජානං ඛාදානමිත්තාතං කතාදෙසා හොතති සමාසඛිතා ණුබ්බෙති පටිපස්සි පරෙති සදාපතත්ථි. තිපදමිදං අයො ව විගහො ව සුටිකොදොසෙව.

ඛිදානාදිති උදහරණං, තත්ථ ව ඛිදාති උව සම වාසෙතිමස්ස උවතතති අයෙ “විසරුපදදිකො ණ” ඉති

[illegible]

043. **නුදුද්ධි සුලුමතවතාගතකාගතකා සකාරිකත්ව**

[illegible]

သက္ကတိ သာဝါး—ဗျူဟ်ဘိဉ် ဗျူဟ်ဂေၤ, ပီၤခါ န္စုဂေၤ, ငံၤဂေၤ,
မ့ၢ်ဂေၤ, ဂွဲၣ်ဂေၤ, မ့ၢ်ဂေၤ, မ့ၢ်ဂေၤ, မ့ၢ်ဂေၤ, မ့ၢ်ဂေၤ,
မ့ၢ်ဂေၤ, မ့ၢ်ဂေၤ.

සාරව චි :—පුද්ගල පුද්ගලයා, එච්. සුදනා, ජනතා, සමාජය,
ලබණ, හටනා, සමන, සමනා, යුතු, දසනා, සමන, සංස්කරණ,
සුසංගති කාතන.

කෘතියේ ව :—එකුපසෙහි එකුපස, වෙනිපසෙහි වෙනිපස, තුන්පසෙහි තුන්පස.

කරණ ව :- පුද්ගලික අභිමතයන් පුද්ගල , ජීවි. සමූහයා,
සුද්ධතා, ජනතා, සම්මාන, ලබ්ධි, හමින, සමිත, සංජාන
තා, අසන, සමින.

සුභ කතාමය :- පුද්ගලික පුද්ගලයා, පුද්ගලික පුද්ගලයා, ජන
ගණික ජනගණය, පුද්ගලික සාමාන්‍යය, පුද්ගලික ලාභය, පුද්ගල

නීති භාවයො, පුණ්‍යනීති පාවයො, භවනීති භාවයො, ජාතා නීති ජාතනො, අසනීති අසනො, උපාසනීති උපාසනො, සංමනීති සංමනො.

කාමිනො භූ - ඵ්ඤාපයනීති ඵ්ඤාපයනො, ආණ්ඩකනීති ආණ්ඩකනො, ඵමං ධර්මාසංකො, සංජානානො ඉධෙවමාදි

“භුද්දිති සුඤ්චනමනානනකානනකා සකාරිතෙහි ව.” කීමත් මිදං, භුද්දිති ධාතුහි සකාරිතෙහි ව ධාතුහි සුඤ්චනං පච්චසානං යථාසංඛාරං අන ආනන අස ආනනක ඉධෙවතෙ ආදෙසා භොතනිති සද්වනන්තං. පච්චදමිදං අත්ථං ව විග්ගාහො ව සුච්ඤ්ඤසංකප්ඵ, වුතතිසං පන කතනට්ඨකද්වවනං “නසුද්දිති සු, කතතුකරණසංකප්පෙසු වා” ති විනිතස්ස සුප්පච්චසං භාවාදිසු කාරකෙසු විනිතතාං “සබ්බතො ණවුකාචි වා” ති විනිතස්ස ණවුප්පච්චසං “තෙ කිච්චං” ති විනිතකිච්චසංකප්පරුහිතස්ස “අසංකප්ප කිත්” ති පච්චිකිත්ඤ්ඤසං “කතනට්ඨ කිත්” ති කතනට්ඨ කාරකෙ සමගවතො ව තබ්බිසංමාච්චකරණන්තං නය්‍යති කතාති වා ඉග්ගොපනතාති වා කතතුභාවකරණග්ගාහණති සනති.

පභුද්දනොතද්දිති උද්ගරණති, තස්මි ව පභුද්දනොති පසුබිබ්බස්ස භුද්ද කෙඛපණ්ණිතිමස්ස පභුද්දතිතාංතො “නසුද්දිති සු” ති වග්ගා මානෙ “කතතුකරණසංකප්පෙසු වා” ති සුප්පච්චසං කතා තසසිමිතා අතාදෙසං කතා “කපි ධාතුච්ඡතතිසංච්චසානං දිස විපරිතාදෙසප්පොපාගමා වෙ” ති ධාතුගතස්ස සරස්ස දිසං කතා කෙතබ්බං තෙතා සුප්පතතාදිවති කතෙ රූපං. සුද්දනොති සුද්ද පහාරණතිමස්ස රූපං. ජනතොති ජනි පාතුභාවෙ ජන ජන කෙති මිනනමසංකප්පරුසං රූපං. සමණෙති සු සමණෙතිමස්ස වුතතතෙසෙන සුප්පච්චසං කතා “අසංකොගතතස්ස වුච්ඡි කාරිතෙ” ති වග්ගාමානෙ “අසංකප්පෙසු වා” ති ධාතුගතස්ස සරස්ස වුච්ඡි කතා “ඔ අච සරෙ” ති ඔකාරස්ස අචාදෙසාදිමති කතෙ රූපං. උච්ඤ්ඤති උ චෙජ්දනෙතිමස්ස රූපං. භවතොති සු ද්දනාද්වනව්‍ය පද්ධතෙසුතිමස්ස රූපං. පච්චතොති සු පච්චතෙතිමස්ස රූපං. භව තොති භු සත්‍යාසමිතිමස්ස රූපං. සද්දණ්ණති සද්ද අචබ්බොධිතෙති මස්ස රූපං, ඉධ පන “රහාදිතො ණ” ති නකාරස්ස ණකාරාදෙස කරණමෙව විසෙසො අසනොති අස ගොජනෙ අසු කෙඛපණ්ණ අස සමගවෙති තිණ්ණමසංකප්පරුසං රූපං, ආසනොතිපි පාඨො, තද්ද ආස උපවෙසකෙතිමස්ස රූපං. සමණෙති සමු උපසමෙති මස්ස රූපං.

පභුද්දනති ආදිසු “භාවකමෙමසු තබ්බොභිසා” ති වග්ගාමානෙ “නසුද්දිති සු” ති සුප්පච්චසංකරණං නසුසකප්පිඛගතතව විසෙ සො සංජනනති සංසුබ්බස්ස සද්ද අචබ්බොධිතෙතිමස්ස වුතත තෙසෙන සුප්පච්චසාදිං කතා ඉමිතා තස්ස ආනනාදෙසං කතා “සද්දස්ස ජජනතා” ති සබ්බස්සෙව ධාතුස්ස ජ්දෙසාදිවති කතෙ රූපං. කාතනතති භූ අමානතසංකප්පරුහිමස්ස රූපං, භූ කුච්ඡාසං

කු හි.සා.ක. කු අවිජාදනපුරුෂයෙකු කු සලොති වතුණන් මඟුලකරයන් වා රූපං

එකුපනනනි එදි වලකෙතිමසා යො කොපි එකුති තමකෙකු පසොපයනිතානෙ “ධාතුති නෙණෙණෙණෙණෙසා කාරිතාති තෙ කිසෙ” ති නෙපෙපව්වයං කකි, තසා කාරිතසකුකුක කකි, “කාරිතානං නෙ ලොප” තති නමි ලුතෙත “ධාතුපව්වයෙති විසතතිසො” ති ධාතුතො නිද්දිභිතං විසතතිතං ධාතුපව්වය කෙතති සටහවං දසසසතා ධාතුතො නිද්දිභිතමි පව්වසානං ධාතු පව්වයකෙතති සමිසවො දසසිතොකෙවොති සාවිසෙ වුතනනෙතෙ පුප්පව්වයං කකි, සකාරිතතා ඉමිතා ධාතුතො පුප්පව්වයසා අනාදෙසං කකි, “සරලොපොමාදෙසපව්වයදිමි සරලොපෙ තු පකති” ති සරලොපසකතිසාවාදිමි කතෙ රූපං වෙතාප නනනි මිති විනායමිතිමසා රූපං, කෙවලවපනෙත “අසංසොත තසාසා වුඛි කාරිතෙ” ති වුඛිකරණමෙව විසෙසො අනිපනතති අනි පෙසනෙතිමසා රූපං.

නුදතනති අදිසු “කතතුකරණසාදෙසෙසු වා” ති පුප්පව්වය කරණමෙව විසෙසො නුදකොතාදිසු ‘සබ්බිතො නිවුභාපි වා’ ති නිවුප්පව්වයකරණව තසාමිති අසාදෙසකරණව “ඔ අව සතෙ, එ අසා” තාතිකිවි “තෙ අවාතා කාරිතෙ ති ඔකාරසා අවාදෙසකරණව විසෙසො සංතනනකොති සංපුනිසා කු අවබොධකෙතිමසා වුතනනෙතෙ කෙකිසෙ නෙපෙපව්වයං කකි, නිකාරසා ව ලොපං කකි, තතො නිවුප්පව්වයං කකි, තසා විතා අනනකාදෙසං කකි, “කිපි ධාතුපිසතතිසාවිසානං දිස විපරිතාදෙසලොපාතමා වෙ” ති නෙපෙපව්වයසා ලොපං කකි, “සුසස ස්පතතා” ති සබ්බිසෙව ධාතුසා ජදෙසං කකි, තෙත බ්බි, තෙකි සපුප්පතාදිමි කතෙ රූපං.

044 ඉසනමිතිඵසානමනසාසංගි දිසං කවි වුසසා ගුණං රං සකති ව

ඉසනමිතිඵස ඉසව්වතසං සබ්බිතාමිනමනනා සංගි දිසමා පජ්ජත, කවි වුස ඉසව්වතසා ධාතසා ඉකාරං ගුණමාපජ්ජ ත, දකාරං රකාරමාපජ්ජත, ධාතනසා සසා ව සකති ඉසව්වත අදෙසා තතාති සථාසවිතමි.

එතෙ සද්ද සංගත සංගත නාමත සථානුපංගංගත වුඛි සාසංග පුත තිසව්වතන

ඉවිවි තං සසාතිති ජද්දිසා, සවිව තං සසාතිති සාදිසා, තවිව තං සසාතිති නාදිසා

එවං මාදිසා, කිදිසා, එදිසා, සාදිසා - ජදිසා, සාදිසා, නාදිසා, මාදිසා කිදිසා, එදිසා සාදිසා ජදිසවා, සාදිසවා, නාදිසවා වාදිසවා කිදිසවා, එදිසවා, සාදිසවා, ජදි, සාදි, නාදි, මාදි කිදි, එදි සාදි

වග්ගහරණන රතසමම සද්දහං ඉස ඉවෙවමාදිතමහතා
ව සරෙ කවි දිසමාහු

ථිසිසෙවා, සාසිසෙවා, තාසිසෙවා, මාසිසෙවා, කිසිසෙවා,
ඵසිසෙවා, සාසිසෙවා, ඉසිසෙවා, සසිසෙවා, සසිසෙවා, සසිසෙවා

‘ඉසතමකිථසානමනාසසරෙ දිසං කවි දුසසා ගුණං දෙරං
සකිං ව’ කිමසුමිදං, ඉමසතගුණකිංථතසමාන ඉවෙවතෙසං
අනාසසරෙ දිසමාපජ්ජතෙ, කවි දුසසා උසාගෙ ගුණමාපජ්ජතෙ,
දසාගෙ රසාරමාපජ්ජතෙ, ධාතිනාසස සසාරසා ව සතරි
ඉවෙවතෙ අදෙසා හොනති සුපතත්ථ. එසාදපඵදිදං
සෙසං සුචිසෙද්දසාමෙව එත්ථ ව එසාරදිනං වුතිති ගතිතතා
ගුණෙති ඉසාරදිති සංගණනාති ඉ ඉති අද්දකිරෙන ඉමසගු-
ණංගණනාති, ම ඉති අදෙසෙන අමසගුණං එ ඉති එතසගුණං ස
ඉති සමානසගුණං සමගණනාති වග්ගහරණඵලං සමමෙව වකිති

ථිසිසෙවාතසදිති උද්ගරණති, තත්ථ ව ථිසිසෙව ඉමසගුණපපදසා
දුස පෙකකිණෙතිමසා ඉමමෙව නං පසසතිතසෙව “කි වෙ” ති
කිසිසෙවං කතං “ධාතිනාසස ලොපො කිසිසි” ති ධාතිනාසස
ලොපෙ සමපරත ඉමිතා සාදෙසං කතං “කිලොපො වෙ” ති
කිලොපං කතං උසාරසා ගුණං කතං ඉසාරසා දිසං කතං මණ්ඩ-
කහතං නිපවිතෙන ඉතායුචතතතෙන ඉමිතා තිපාතනා මසා
රසා ලොපං කතං “තච්ඡිතසමාසකිතසා නාමංවාතවෙතුනාදිසු
වෙ” ති නාමිමිව කතං තතෙ වුත්තාතසෙන සුපතත්ථ. කතං
“අතො තෙනා” ති වතනමානෙ “සො ති සිසෙසාසාරදිමති කතෙ
රජං සමිව නං පසසතිති සාදිසො, තමිව නං පසසතිති තාදිසො,
මිමිව නං පසසතිති මාදිසො, කිමිව නං පසසතිති කිදිසො, එතමිව
නං පසසතිති එදිසො සමාන මිව* නං පසසතිති සාදිසො, අනකිර-
ලොපො වෙත්ථ වුත්තාතසෙව ථිසිසෙවාතසදිසු දසාරසා රසාරදෙ
සසරණමෙව විසෙසො ථිසිසෙවාතසදිසු සසාරසා කතාදෙස
සරණමෙව විසෙසො ථිසිසෙවාදිසු සසාරසා ථිසාරදෙසසරණං
සිලොපසරණං විසෙසො

අනෙකසත්තා තිපාතනං වග්ගහරණසා ව තිපාතතා තථඵලං
දසෙසනෙතා ‘වග්ගහරණන තෙසමෙව සද්දහං ඉස ඉවෙවමාදිතං
අනෙතා ව සරෙ කවි දිසමාහු’ ති අත අසමතෙත්ථ සොජනා, ඉස
ඉවෙවමනතා නං තෙසමෙවසද්දහං අනෙතා සරෙ කවි දිසත
මාපජ්ජතෙති අහු වග්ගහරණනාති

ථිසිසෙවාතසදිති උද්ගරණති, තත්ථ වාදිමති සතා දිසදසසන
වසෙන වුත්තාති, ඉගරති වත්තාරි තදහාවවසෙන නකිසතිපි
වග්ගහරණ කවිග්ගහරණනෙව තදෙසා සිජ්කිතිති න සිජ්කිති,
ඉසතමකිථසානමනාසසරෙ දිසනති වතං කවිති වුත්තාතා
අදිමති එව න සසමා වුත්තාති ඉසතමකිථසානමෙව වුත්තාතිධා-
තං විසපොතිතිපි සංසාසිසාති හතතිවත්තතත්ථ.

645 **ભાગદીસી ઇન્દ્રિય-વૃદ્ધિ-કારણ-વિ-રજના**

හි සුභ පිදිලිවෙමින්මාදිගි බාගුති මනාකදිලිගා ව බ්‍රිබ්කදිලිගා ව
සුජාදිලිගා ව කතාසම්බලිගා ලොගි

සාපිතබෝධාති ගිණනා ප්‍රපිතබෝධාති සුගන්තා, විදිතබෝධාති,
සිතනාතිතබෝධාති පිණනා .

එවං සම්මතනා, සම්පාදිතනා, සම්පාදිතනා, අවිධිතනා,
 මුරතා, පුරතා, විදිතනා, තත්ත්වතනා, පුරිතනා අසම්පාදිතනා,
 මානිතනා, අසම්පාදිතනා විදිතනා සම්පාදිතනා

“හෘදිති මහිවුපුපුදිති ට කෙනා,” කුමනවිදා, හෘදිති මහි
වුපුපුදිති ට කනපපවටයෝ හොඳිති සද්‍යපනති. චතුරාදවිදා,
දරෙහි ට විග්‍රහහෝ ට සුචිතොද්‍යාසෙකව

සිංහලයාගේ උද්භවය, තමා සිංහයා සිංහයා සිංහයා “සාමාන්‍ය ජනතාව සිංහයා” යනුවෙන් කියනු ලබන බවට පත්වීමට උත්සාහ කළේය. “සාමාන්‍ය ජනතාව සිංහයා” යනුවෙන් කියනු ලබන බවට පත්වීමට උත්සාහ කළේය. “සාමාන්‍ය ජනතාව සිංහයා” යනුවෙන් කියනු ලබන බවට පත්වීමට උත්සාහ කළේය.

[illegible]

646 චෙපුසිදවමුතුදසුනවාදීති පුතතිමණ්මා නිබ්බන්තා.

චෙපු සි දව මුතු ද සු හු ඉචෙවමවාදීති බාතුති සථාසමභවං
පුතතිමණ්මසවසා භාගති නිබ්බන්තාසං

චෙපනං චෙපො,—භගන නිබ්බන්තා චෙපු, සසනං
සංසා,—භගන නිබ්බන්තා සසු, දවනං දවො,—භගන නිබ්බ
න්තා දවු, මමනං මමො,—භගන නිබ්බන්තා මමු, තුතති
කරණං,—භගන නිබ්බන්තා තුතතිමං, දතති දහං,—භගන නිබ්බ
න්තා දතතිමං, භුති භමනං,—භගන නිබ්බන්තා භාගතිමං, දව
හුති දවහනං,—භගන නිබ්බන්තා ඛහාපිමං.

"චෙපුසිදවමුතුදසුනවාදීති පුතතිමණ්මා නිබ්බන්තා." කිව්වේ
මිදං, චෙපු සි දව මුතු ද සු හු ඉචෙවමවාදීති බාතුති සථාසමභ
වං පුතතිමණ්ම ඉචෙවතො පට්ටසා භොගති නිබ්බන්තාසං ගමි
මානෙති සුපතස්සං කිපදමිදං අසොච වීගගහො ව සුචිඤ්ඤ
සෙසවි.

චෙපපුතසදීති උදහරණෙති, තස්ස ච චෙපපුති චෙපු කමුපතෙති
මස්ස චෙපෙත නිබ්බන්තොති අසො ඉමිතා පුප්පට්ටසං කඛා
"කුචි බාතුචිතතතිපට්ටසානං දිගචිපරිතාදෙසලොපාගමා වෙ"ති
බාතුතො අකාග්ගමං කඛා කෙතඛිං. කෙතා චෙපපුසඤ්ඤො
සුප්පතතිං කඛා "සෙසතො ලොපං ගපිපි"ති සිට්ඨි පුතො
රූපං. සපුප්පි සි සෙසෙතිමස්ස සසෙතෙති නිබ්බන්තොති අසො
ඉමිතා පුප්පට්ටසං කඛා "අසංසොගගතස්ස වුචි කාරිතෙ"ති
චතකමාතෙ "අඤ්ඤසු වා"ති වුචිං කඛා වුතතතසෙත අකා
ග්ගමං කඛා "ඔ අව සරෙ" තාපිකිව්ව "එ අසා"ති එකාරස්ස
අසාදෙසාදිට්ඨි කතෙ රූපං දවුප්පි දව දුතෙතිමස්ස රූපං වම්
පුප්පි චිත්ති උග්ගිරණිතිමස්ස රූපං තුතතිමනරි තු" කරණෙති
මස්ස රූපං දතතිමනරි දු දුතෙතිමස්ස රූපං, "කුචාදිමඤ්ඤ
තතර්තං දිසරස්සාපට්ටසෙසු වා"ති බාතිතතස්ස රසෙසාව
විසෙසො භොගතිමනරි තු සතතාපට්ටිතිමස්ස රූපං, "අඤ්ඤසු
වා"ති බාතිතතස්ස වුචිකරණමෙව විසෙසො ඛහාපිමනරි හු
දුතාදුතහව්සපදුතෙසුතිමස්ස ආහවතෙත නිබ්බන්තොති අසො
ඉමිතා ඉචෙවමවාදි. කඛා වුතතතසෙත ඡලොපං කඛා "අසං
සොගගතස්ස වුචි කාරිතෙ"ති වුචිං කඛා "ඔ අව සරෙ ; එ
අසා"ති එතතමාතෙ "තෙ ආවාසා කාරිතෙ"ති ආවාදෙසාදිට්ඨි
කතෙ රූපං.

647. අරකාංස ගට්ඨාති

අරකාංස ඉචෙවතස්ස අරසං කට්ඨි පට්ටසංසුරන්තා ආතිසා
ට්ටසා භාගති සබ්බබාතුති

හ ගට්ඨාති, අරවාති භග පට්ට දෙසං, හ කතතබ්බං අකති
භග පට්ට කට්ටි.

නමිති කිවසේ? ටිසනේ රන ජමම, මිතනේ රන ජමම
අරකනාමයේ කිවසේ? න ගතනාමය අගති රන *

‘අරකනාමය නමිතාති’ කීමත්දීද, අනෙකාසයේ ගව්‍යමා
නෙ නමිත පුතෙක බාගුතො ආතිපාඨියො භොතිති සද්‍යවතයො
තිපද්දිද. අයො ව මිතනො ව පුරිකොකොකො

අගමාතිතකදිති උද්ගරණති, තත් ව අගමාතිති නසද්‍යවතය
ගමු ගතිමිතිමිය න ගතිකමි. තෙ ජමම දෙසති අංග ඉමිතා
ආතිපාඨියො කමා නෙතමි. තෙතා තො සද්‍යවතයො කමා
න ගමාතිතයෙති “නාමානං සමාසො සුත්තයො” ති මහාමානෙ
“මිපදෙ කුලකතිකරණෙ කමමධාරයො” ති සමාස. කමා තෙතෙව
කමමධාරයෙති. කමා “නාමානං සමාසො සුත්තයො” ති
සමාසසංකො. කමා “තෙසං විගතයො ලොපා වෙ” ති විගතය
ලොප. කමා “උපෙ තප්පරියො” ති තප්පරියෙති. කමා
“අතං තස්ස තප්පරියෙ” ති න සද්‍යවත අතං කමා තො
වුත්තනෙසෙති සද්‍යවතයො. කමා සිලොපෙ කමා රූපං අකම
මිති කර කරණමිය රූපං.

ඉතෙති කිමුද්ගරණති, තාති නසානුකොකො පුරිකොකො
කමම

048 එකාදිංගා සකිසා කමිතො.

එකමිතිමුපමසකතාතිමදසාදිංගා ගතිංගො සකිසා
කමිතො ආදෙසො රකාති

සමා. එකසා පදසාස සකි. (මාණ.) එකකමිතො, මිතො
පදසාස. සකි. (මාණ.) මිකමිතො, නිගමි. පදසාස. සකි.
(මාණ.) නිකමිතො.

එමා මිකමිතො, මෙකමිතො, ජකමිතො, සහකමිතො
අතිකමිතො, නමකමිතො, දසකමිතො.

එමමාදිංගො අරකොකො සද්‍ය එමා රකාජනමි.

“එකාදිංගො සකිසා කමිතො” කීමත්දීද, එකාදිංගො සකිසා
කමිතොආදෙසො භොතිති සද්‍යවතයො. තිපද්දිද. තෙසං පුරි
කොකොකො

එකකමිතොති එකසා සකිති අයො “නාමානං සමාසො
සුත්තයො, උපෙ තප්පරියො” ති මහාමානෙ “අමාදෙසො පරපදෙ
ති” ති සමාස. කමා තෙතෙව තප්පරියෙති. කමා “නාමානං
සමාසො සුත්තයො” ති සමාසසංකො. කමා “තෙසං විගතයො
ලොපා වෙ” ති විගතයෙති. කමා තො වුත්තනෙසෙති සද්‍යව
තයො. කමා “පෙසෙතො ලොපා ගපිති” ති සිලොප. කමා ඉමිතා
සකිසා කමිතොආදෙසො කමා රූපං. ඉතෙති පුරිකොකොකො.

649 සුනසුනසෙසානවානුවානුනුනුනානා

සුන ඉබ්බනසස පාමිපදිකසස උතසස ඔනවානඋවානඋත
උනවඋනආනාදෙසා හොතති

සාමිකසස ඔව්නං සුනනිති සොහො—සමාහො—සුමාහො—
සුහො—සුතවො—සුහො—සා—සාහො

“සුනසුනසෙසානවානුවානුනුනුනානා” කීමත්මිදං, සුනසස
උතසස ඔනවානඋවානඋතඋනවඋනආනාදෙසා හොතති අදෙසා
හොතති සුපනස්සං තිපදමිදං සෙසං සුච්ඡෙදාසංමෙව

සොහොතඤ්ඤිති උද්ගරණ්ඨි, තඤ්ච ඔ සොහොති සුනසද්දො
සප්පාතති. සාධා ඉමිනා සුනසස උතසස ඔනාදෙසං සාධා වුත්ත
තසෙන සිසස ඔකාඤ්ඤාදිමිති කතෙ රූපං සෙසාති සුච්ඡෙදා
සංමෙව

650 තරුණසස සුසු ව

තරුණ ඉබ්බනසස පාමිපදිකසස සුසුආදෙසා හොති

සුසු—සාලිකසො

“තරුණසස සුසු ව” කීමත්මිදං, තරුණ ඉබ්බනසස සුසු
ආදෙසො හොති සුපනස්සං තිපදමිදං සෙසං සුච්ඡෙදාසංමෙව
විග්ගහණිකසාධිකතභාවාද්දෙසංමෙව

සුසුති තරුණසද්දො සප්පාතති. සාධා ඉමිනා තරුණසද්දසස
සුසුආදෙසං සාධා “සෙසො ලොපං ගමිසි”ති පිමිති වුත්ත
රූපං

651 සුච්ඡෙදසසුමුවානුනුනා

සුච්ඡෙදසස පාමිපදිකසස උච්ඡෙදසස උච්චවානඋනඋනාදෙසා
හොතති

සුමා—සුමාහො—සුහො—සුහො

“සුච්ඡෙදසසුමුවානුනුනා” කීමත්මිදං, සුච්ඡෙදසස උච්ඡෙදසස
උච්චවානඋනඋනාදෙසා හොතති සුපනස්සං තිපදමිදං සෙසං
සුච්ඡෙදාසංමෙව

සුමාතඤ්ඤිති උද්ගරණ්ඨි, භාති සුච්ඡෙදාසංමෙව

652 සාලි වග්ගමානාතිගත ආදර්ශො

සාලි වග්ගමානාති ව අතිගතං ව අනුසන්ධානං
හොතති

අකාසි කාලකිති සාරු, අවාසි වාසතිති වාස අහපි හවතිති
අනං

“සාලි වග්ගමානාතිගත ආදර්ශො” කීමත්මිදං, අතිගත
සාලි වග්ගමානෙ ව ගමිතං අනුසන්ධානං හොතති සුපනස්සං
තිපදමිදං සෙසං සුච්ඡෙදාසංමෙව

සාර්වත්‍රික උද්‍යෝගි, තනි ව සාර්වත්‍රික කර කරණවිධි සහ
අනෙකුත් ක්‍රියාවලි විධිවිධානවලට අදාළව දැක්වීමට හේතු විය.
කෙසේ වෙතත් ඉහත සඳහන් කරන ලද "අනෙකුත් ක්‍රියාවලි" හි
සාර්වත්‍රික වීම් වලින් කෙසේ වෙතත් සාර්වත්‍රිකව සිදු වන
විධි සහ ක්‍රියා විධි සඳහා රජය, වාණිජ වීම් සහ සේවකයන්ගේ
විධි සහ රජය, භූමිමාලිකා සහ සේවකයන්ගේ විධි සහ රජය.

653 සම්පත් සම්පත් විධි

සම්පත් කාලයේ සම්පත් සහ වාණිජ ව්‍යවහාරික විධිවිධාන
විධිවිධානවලට අදාළව

අනෙකුත් සම්පත්, සම්පත්, සම්පත් සම්පත්, අනෙකුත් සම්පත්,
සම්පත්, සම්පත්, සම්පත් සම්පත්, අනෙකුත් සම්පත්, සම්පත්, සම්පත්,
සම්පත් සම්පත්, අනෙකුත් සම්පත්, සම්පත්, සම්පත් සම්පත්

"සම්පත් සම්පත් විධි" ක්‍රියාවලිය, සම්පත් කාල
සම්පත් විධිවිධාන සහ සම්පත් සම්පත් විධිවිධාන සම්පත් කාල
සම්පත් විධිවිධාන සහ සම්පත් සම්පත් විධිවිධාන

සාර්වත්‍රික උද්‍යෝගි, තනි ව සාර්වත්‍රික කර කරණවිධි සහ
අනෙකුත් ක්‍රියාවලි විධිවිධානවලට අදාළව දැක්වීමට හේතු විය.
කෙසේ වෙතත් ඉහත සඳහන් කරන ලද "අනෙකුත් ක්‍රියාවලි" හි
සාර්වත්‍රික වීම් වලින් කෙසේ වෙතත් සාර්වත්‍රිකව සිදු වන
විධි සහ ක්‍රියා විධි සඳහා රජය, වාණිජ වීම් සහ සේවකයන්ගේ
විධි සහ රජය, භූමිමාලිකා සහ සේවකයන්ගේ විධි සහ රජය.

654 සම්පත් සම්පත් විධි

සම්පත් කාලයේ සම්පත් සහ වාණිජ ව්‍යවහාරික විධිවිධාන
විධිවිධානවලට අදාළව

සම්පත් කාලයේ සම්පත් සහ වාණිජ ව්‍යවහාරික විධිවිධාන

“කරියායං ණවුතවො.” කිමසම්මදං, කරියායං ගමාමානායං ගවිස්සති කාලෙ ණවුතු ඉවෙවතෙ පට්ටයා භොගහිති සුපනන්ථා. කාලගගහණස්ස ගවිස්සතිගගහණස්ස වානුවතනනතො ගවිස්සති කාලෙ කිරියායං ගමාමානායං ණවුතු ඉවෙවතෙ පට්ටයා භොගහිති අන්තො සෙසං සුවිඤ්ඤායාමෙව

කාරකොති කර කරණෙතිමස්ස කරස්සං වජ්ඣන්තරො “කාලෙ වතනමානාතිතෙ ණවාදයො, ගවිස්සති ගමාදිති ණිසිණ්” ති වතන මාතෙ ඉතිතා වජ්ඣන්තියපෙක්ඛන්තා ණවුත්තවට්ටං කඛා වුත්ත නසෙන ණලොපං කඛා “අනතා පුණ්ඩුන” නති ණවුතො අකා දෙසං කඛා “අසංයොගගතස්ස වුච්ඡි කාරිතෙ” ති වුච්ඡි කඛා තෙතබ්බං තෙඛා සුප්පත්තාදිමිති කතෙ රූපං භොගතාති ගුප් පාලනබ්බවගරණෙසුතිමස්ස ගුප්ස්සං වජ්ඣන්තරො වුත්ත නසෙන ඉතිතා කුප්පවට්ටං කඛා “සාසදිසතො තස්ස රිථො වෙ” ති වතනමාතෙ “ගුප්ඤ්ඤාමනො නො ටි වෙ” ති ධාතනස්ස ලොපං කඛා තකාරස්ස ටි ටිභාවං කඛා තෙතබ්බං තෙඛා භොගකුසල්ලතො වුත්තනසෙන සුප්පත්තං කඛා “සත්ථ පිතාදිනමා සිස්සං සිලොපො වෙ” ති භොගකුසල්ලතස්ස අකාරං සිතො ලොපව කඛා තෙතබ්බං නිතෙ රූපං

055. සාවිවාසිමිති වතුනවි

සාවිවාසිමිති වතුනවිමහග්ගි රහති ගවිස්සති කාලෙ

සවිස්සතෙ පට්ටං වා පාඨකා, පාසාය චජනී, ගුප්ස්සතෙ භොජනං වා රහාගො, භොගාය චජනී, ගවිස්සතෙ නමනං වා කඛා, නවිවාස චජනී.

“සාවිවාසිමිති වතුනවි” කිමසම්මදං, සාවිවාසිමිති වතුනවිමහග්ගි තොති ගවිස්සති කාලෙ ගමාමාතෙති සුපනන්ථා. විපදවිදං, කාලගගහණව ගවිස්සතිගගහණව වතනතෙ තස්ස ටි ගාමා නාම කාරකගතරෙතාසංසථො පුරබ්බං ගවනලවතපවිතාදිකො ධාතියො සෙසං සුවිඤ්ඤායාමෙව වුත්තියමිතං ‘පට්ඨස්සතෙ පට්ඨ’ නති සාවිස්ස ගවිස්සතිකාලිකත්වමහවතන්ථා වුත්තං

පාසායාති පට් පාසෙ පට් බ්බතතිකරණෙති විතනවිඤ්ඤා ගරස්ස අගති. පට්ඨකති අන්තො “විසරුපදදිතො ණ” ඉති වතනමාතෙ “සාවෙ වෙ” ති ණවට්ටං කඛා වුත්තනසෙන ණලොපං කඛා “අසංයොගගතස්ස වුච්ඡි කාරිතෙ” ති වුච්ඡි කඛා “සවජනං කතා ණපුබ්බො” ති වා “කතා වජන” නති වා කතාජදෙසං කඛා තෙතබ්බං තෙඛා පාසකල්ලතො අගතනර පුතො වා පුත්තවසවිසිසිමිති වතුනවිකවිතසවිතන්ථා. කඛා “අතො තෙත, තො වා” ති වතනමාතෙ “අප වතුනවිකවිතස්ස කු” ති වතුනවිකවිතස්සාකාරෙසං කඛා සරලොපකතිගාමාදිමිති කතෙ රූපං. භොගායාති ගුප් පාලන බ්බවගරණෙසුතිමස්ස රූපං, ජකාරස්ස ගකාරකරණවතනමෙව

විසේෂය. නව්‍යායාති නත නතිමිති නත ගතනවිනේශවෛෂ නත ගතනවිනාමෙති තිණ්ණමඤ්ඤතරස්ස “භාවකමෙමිසු තබ්බානි යා” ති ව්‍යාකෘතියෙකු “භේෂ වෙ” ති භේෂාච්චයං කතා වුත්තන සෙන භේෂොපං කතා “සවහං තලතදකාරකං බ්‍යජනාති චලඤ්ඤකාරතත” නති සවහො තකාරස්ස වකාරදෙසං කතා තස්ස ව වෙනාවං කතා භෙතබ්බිං භෙතතා තහො වුත්තනසෙන වතුත්ත දිමිති කතෙ රූපං.

656. කමමති භේෂ.

කමමති උපපදෙ භස්සව්වසො භොති භවිස්සති කාලෙ භගරං කපිස්සතිති භගරකාරං වජති, සාලිං ලඛිස්සතිති සාලිලාචො වජති, ඛඤ්ඤං වපිස්සතිති ඛඤ්ඤවාචො වජති, දුතං දදිස්සතිති දුතදුශො වජති, සිඤ්ඤාං සිඛිස්සතිති සිඤ්ඤාචො වජති.

“කමමති භේෂ.” කිමත්ථිදං, කමමති උපපදෙ ඛාතුතො භ්‍යජන ව්වසො කොති භවිස්සති කාලෙ ගමනමානෙති ඤ්ඤතත්ථං, විපද මිදං, කාලගතභේෂ භවිස්සතිගතභේෂ ව්‍යාකෘතෙ, සෙසං සුචි භේෂඤ්ඤාසමෙව.

නගරකාරෙති නගරසංස්ථපපදස්ස කර කරභේෂතිමස්ස භගරං “කපිස්සතිතස්සෙ” කාලෙ ව්‍යාකෘතානිතො භවාදෙසො; භවිස්සති ගමාදිති භේෂිණි” ති ව්‍යාකෘතියෙකු මිතා භස්සව්වසං කතා වුත්තන නසෙන භේෂොපාදිමිති කතෙ රූපං. සාලිලාචොති සාලිසංස්ථ පදස්ස ල චේදනෙතිමස්ස රූපං, “ඔ අච්ච සරෙ; ඵ අයා” ති ව්‍යාකෘතියෙකු “තෙ ආවායා කාරිතෙ” ති ඔකාරස්ස ආවාදෙස කරණමෙමෙත්ථ විසේෂයො. ඛඤ්ඤවාචොති ඛඤ්ඤසංස්ථපපදස්ස වප ඛිජ්ජනානෙතිමස්ස රූපං. දුතදුශොති දුතසංස්ථපපදස්ස දු දුකෙතිමස්ස රූපං. සිඤ්ඤාචොති සිඤ්ඤසංස්ථපපදස්ස පා පා භෙතිමස්ස රූපං. පච්චිමෙසු පති විසු “භමිති රතජස්ස ජෙ භාව කරභේෂ” ති ව්‍යාකෘතියෙකු “ආකාරතතාතමාසො” ති ඛාතනා ස්ස ආයාදෙසකරණමෙව විසේෂයො.

657. සෙස සෙනතුමානානා.

සෙස සුච්චිතස්මි අරෙඨ සෙනතුමානානෙත සුච්චිතෙ පච්චසා භොගති භවිස්සති කාලෙ කමිච්චපපදෙ.

කමිං කපිස්සතිති කමිං කපිස්සං; (ඵමං) කමිංකරෙතොනා—කමිංකුරුමානො—කමිංකරෙණි වජති, භොජනං භුජිස්සතිති භොජනංභුජිස්සං—භොජනංභුජිතොනා—භොජනංභුජිමානො—භොජනංභුජිතොනා වජති, වාදනං වාදිස්සතිති වාදනංකාදිස්සං. —වාදනංවාදෙතොනා—වාදන වාදමානො—වාදන වාදෙතො වජති, මග්ගං මගිස්සතිති මග්ගං මගිස්සං—මග්ගං මරෙතොනා—මග්ගංමරමානො—මග්ගංමරෙණි වජති, ගිකපිං ගිකපිස්සතිති ගිකපිංගිකපිස්සං—ගිකපිංගිකපිතොනා—ගිකපිංගිකපිමානො—ගිකපිංගිකපිතොනා වජති

“සෙසෙ සහනතුමානානා” කීමෙන්මද, සෙස ඉවැනසී, අනෙහි හටියසහි කාලෙ ගමාමානෙ කමමති සහනතුමානභන ඉවෙවනෙ පව්වයා සොනතිති සුපනහි. විපදමිදං. කාලයා ගණව හටියසහිගාගණව කමමතිගාගණව වහනෙය, එහි ව සෙසෙයා නාම අප්රිසමහනෙයා සෙසොහි හි සිස අසංඛප සොගෙහිමසස රූප.

කරියසනති කර කරණෙහිමසස කරියසහිතානෙ “කාලෙ වහනමානානිගෙ නිවාදයො, හටියසහි ගමාදිහි ඡෛශ්ඤ, කමමති ශේ” ති වහනමානෙ ඉමිනා සංපව්වයං කනි, “සථාගමිතිකා රෙ” ති ඉකාරගම. කනි වුහනනසෙන සුපසනාදිමිති කනෙ රූප. කරෙකොනාති තසෙසව බාතුසස ඉමිනා නතුපව්වයං කනි, “තනාදිතො ඔසිග්” ති බාතුමහා ඔපව්වයං කනි තෙ තබ්බ. තෙනි කරෙතතුසදුතො සුපසනති. කනි, “පවාදිත මිනා, නතුසසනෙතා යොසු වා” ති වහනමානෙ “සිමිති වා” ති නතුසසනතස අනා කනි වුහනනසෙන සියෙසාකාරදෙසාදිමිති කනෙ රූප. කරුමානොති තසෙසව බාතුසස මානපව්වයං කනි වුහනනසෙන ඔපව්වයං කනි, “උහනමොකාරෙ” ති ඔකාර සසුකාරදෙසං කනි තමෙවාධිකිව “කරියසකාරෙ වෙ” ති අකාරසසුකාරං කනි තෙනබ්බ. තෙනි සුපසනතාදිමිති කනෙ රූප. කරුණෙති තසෙසව බාතුසස ආනපව්වයාදිමිති කනෙ රූප. ගුරියසනතාදිති* ගුර පාලනබ්‍යවහරණෙසුතිමසස රූපාති, “භවාදිතො අ ඉහපව්වයකරණමෙවෙත් විසෙසො බාදියසනතාදිති† බාද ගතිණෙහිමසස රූපාති වරියසනතාදිති‡ වර ගතිණෙහිමසස රූපාති ගිතිසනතාදිති ගිතිසනතාදිතිමසස රූපාති

658 ජදදිති නත්‍රණි

ජද මිති සු නි මිද පද නත්‍ර යන අද මිද යුජ වතු මිද මා පු කල වර වෙපු ගුජ ද ඉවෙවමමාදිති බාතුති නත්‍රණි ඉවෙවනෙ පව්වයා ගහාහති සථාසමහව.

භතපං ජාදෙතිති ජනනා—ජත්‍රං, භරවමණි විගහනතිති විනනා—විත්‍රං, විගහනති සමපසුත්තබ්බම ඵලකනාති වා විනනා—විත්‍රං, සුත්තා—සොත්‍රං, ගෙනනා—ගෙනත්‍රං, පකාරගත ටිදතිති පටිත්තා—පටිත්‍රං, ඕඕබෙතාකාරගත අබ්බා පාපං පුණ්ණිති වා පටිත්තා—පටිත්‍රං, පහනා—පත්‍රං—පහනා—පත්‍රො, නත්‍රා—නත්‍රං, සත්‍රා—සත්‍රං, අත්‍රා—අත්‍රං, මත්‍රා—මත්‍රං, සොත්‍රා—සොත්‍රං, වත්‍රා—වත්‍රං, මිත්‍රා—මිත්‍රං, මත්‍රා—මාත්‍රං, අත්‍රාගො දාලං පුණ්ණි සොබෙතිති පුත්තා—පුත්‍රො—පුත්‍රං, කලත්තා—

* ගුරකොනාසාදිති තිති සමස

† බාදකොනාසාදිති කසති

‡ වරකොනාසාදිති තිති, ක

කලත්‍රා, චරහා—චරත්‍රා, ඔවහා—ඔවත්‍රා, පහා—පාත්‍රා,
ගහා—ගපාහා—ගපාත්‍රා, දහා—දත්‍රා, ප්‍රබව්වමාදි

“ඡද්‍යදිත්‍රිත්‍රාඡ.” කිමසිවිදා, ඡද්‍යදිත්‍රිත්‍රාදිති හත්‍රාඡ්‍යදිත්‍රි
තෙ පව්විත්‍රා, පොත්‍රාදිති ස්‍යපත්‍රා. විපදිත්‍රා, පෙත්‍ර පුදිත්‍රා
සෙත්‍රිත්‍රා.

659. වදදිති ණිකොනා ගණේ.

වද වර වර ඉවෙව්වමාදිති බාතුති ණිකොප්පව්වොසා හොති ගණේ

වාදිනානං ගණේ වාදිනනං.

එවං වාදිනනං, වාදිනනං ඉවෙව්වමාදි

“වදදිති ණිකොනා ගණේ.” කිම්බ්මිදං, වදදිති ණිකොප්පව්වොසා හොති ගණේ ගම්මානොති සද්දනන්ති. තිපදමිදං. සෙසං සුච්ඤ්ඤායාමෙව

වාදිනනනති වද විසතතිසං. වාචායමිතිමස්ස වාදිනානං ගණේ කාසේ ඉමිනා ණිකොප්පව්වසං කඛා වුත්තතසෙන ණ්ද්‍රොපං කඛා වුබාදිමති ව කතෙ රූපං. වාරිත්තහති වර වරණෙතිමස්ස රූපං. වාරිත්තනනති වර සංවරණෙතිමස්ස රූපං.

660 මිදදිති තතිතිසො

මිද සද රතජ තනු බා ඉවෙව්වමාදිති බාතුති තතිති ඉවෙව්වොසා හොති

මෙනති, සෙනති, රතති, තනුති, බාති ඉවෙව්වමාදි

“මිදදිති තතිතිසො” කිම්බ්මිදං, මිදදිති තතිති ඉවෙව්වොසා හොතිති සද්දනන්ති. තිපදමිදං. සෙසං සුච්ඤ්ඤායාමෙව.

මෙනතිති මිද සිතෙගෙතිමස්ස රූපං, “අසංයොගතතස්ස වුචි කාරිතෙ” ති වත්තමානෙ “අඤ්ඤාසු වා” ති වුචිකරණමෙව විසෙසො පනතිති පද ගතිමිතිමස්ස රූපං. රතතිති රතජ රුගෙතිමස්ස රූපං, “කිච්චි බාතුචිගතතිප්පව්වසානං දිඝච්චරිතා දෙසලොපාගමා චෙ” ති සංයොගතතස්ස වුචිකරණමෙව විසෙසො තනුතිති තනු විජාරෙතිමස්ස රූපං. බාතිති බා ධාරණෙතිමස්ස රූපං.

661 උසුරතජදංසානං දංසස්ස දබ්බිඨා ඵඨා ව

උසුරතජ දංස ඉවෙව්වොසං බාතුනං දංසස්ස දබ්බිඨාදෙසො හොති, ඵඨිප්පව්වොසා ව හොතති

උබ්බිඨා, රඨිං, දබ්බිඨා.

“උසුරතජදංසානං දංසස්ස දබ්බිඨා ඵඨා ව” කිම්බ්මිදං, උසුරතජ දංස ඉවෙව්වොසං බාතුනං දංසස්ස දබ්බිඨාදෙසො හොති, ඵඨිප්පව්වොසා ව හොතතිති සද්දනන්ති. පච්චදමිදං. සෙසං සුච්ඤ්ඤායාමෙව

උබ්බිඨාති උසු දගෙතිමස්ස ඉමිනා ඵප්පව්වසං කඛා “කිච්චි බාතුචිගතතිප්පව්වසානං දිඝච්චරිතාදෙසලොපාගමා චෙ” ති බාධිතතස්ස ද්‍රොපං කඛා “පරචෙකාවො ඵානෙ” ති වත්තමානෙ “වග්ගෙක සොසාසොසානං තඬ්ඨිසපඨිමා” ති ඵකාරස්ස චෙකාවං කඛා තෙතබ්බිං තෙතවාතතො සුභ්භාගාදිමති කතෙ රූපං. රඨිකති රතජ රුගෙතිමස්සිමිති ඵප්පව්වසං කඛා වුත්ත

නසෙන සංකොගලොපාදිමත්ති කතෙ රූපං. දඬුමිති දංස දංස
තෙතිමසස “කිලෙ” ති කිලාමසස කතා “කිලොපොලෙ” ති
කිලොපං කතා දංසසස ඉමිති දඬුමිති දංස. කතා තතො වුතත
නසෙන සංකොගලොපාදිමත්ති කතෙ රූපං.

662. **සුමුසානමුමුසානවිජයා** ථේ. ව.

සුඛ අස දුර්වලතාවය, ධාතුතා, උපසාදන, අනාදරතා
තොනි, එසසව්වයෝ ව

ಇವು, ವಿವು, ಇವು.

“සුමුසානමුමුසානමනො ථො ව.” කිව්ව්දී, සුමුසු දුට්ඨ නෙතියා ඩාතුනා උරුසානා අනාදෙතො යොති, එතෙව්වෙයො ච යොතිති යුපනන්තී. පමපදමිදං. භසං සුවිඥායාමෙව.

සත්තනි පු හිංසාසන්නිවසස ඉතිහා එසව්වසං කනිඃ උකාරසස
අනාදෙසං කනිඃ නෙතබ්බිං නෙතනිඃ නතො ස්වසන්නාදිති කතො
රූපං. වත්තනි වු සංවරණිතිවසස රූපං අසොති අස භුතිති
මසස රූපං.

• 663. රජසුද්දිහි ඔදිදෙකින් කවම් පදලොඟ පා ව.

රජය එහි දිගු චරිතයේ මිනිස්සුන් විසින් රැක දෙන සුභ සම්පත් වන ඉංග්‍රීසි මානව හිමිකම් සංරක්ෂණය කිරීමේ ඉගැන්වීමක් ලෙස සලකා බැලිය යුතුය.

ජකා, සමුරදය, ඉරපො, මිරපො, මුරදය, පිටදය, රූරදය,
දඹුරදය, සුසානා, රසාරතා, වසානා, වජ්රං ඉතිවිවිධාදී

[illegible]

රක්කවනී රතර දූතෙය්වසිවිතා බ්ලව්විසං කඩා බාතිනතස
විලොපං කඩා, තෙතබ්බං දෙයාං නලො, චුත්තතෙසස ස්වස
නනාදිවි කලෙ රූපං, සප්පිඤ්ඤා සංසුඛිසං උදි පසවනසිල
දූතෙය්වසිවිතා, ද්වලවිසං කඩා, තෙතබ්බං, තෙයා, කලො
ස්වසනනාදිවි කලෙ රූපං, දුතෙය්විදි පරිසංසිවිසං
ඉවිතා, ද්වලවිසං කඩා, නිපාතනා බාතිනතස නකාභද්දං
කඩා, ඉත්තසංගො, ස්වසනනාදිවි කලෙ රූපං, ව්ජ්ජා ව්දි
ඉත්තකනිසුඛිසං රූපං, විජ්ජා ව්දි සංසිවිසං රූපං,
ව්ජ්ජා ව්දි පිපාසාසිවිසං රූපං, පිඤ්ඤා ව්දි පිපාසර්ෂ්ඨ
විසං රූපං, රූඤ්ඤා ව්දි සිංහං රූපං භස්මං ව්දි පිපාසර්ෂ්ඨ
තරං රූපං, ද්වලඤ්ඤා ව්දි ද්වල ද්වලාසිවිසං ඉවිතා, ඉත්තසං
සං කඩා, තෙතබ්බං දෙයාං ස්වසනනාදිවි කලෙ රූපං, සුසං
තවි සුසං සංසිවිසං ඉවිතා කප්පවිසං කඩා, නිපාතනා සං

රසස කකාග්දෙස. කැනි තෙතබිබි. තෙකි තතො සපුප්පතා
දිමිති කතො රූපං සොකොති සුච සොකෙතිමසස රූපං.
වසකතති වච විසතතිසං වාචාසං වච පරිභාසතෙති විනනමඤ්ඤ
තරසස රූපං, වස ආදුතෙතිමසස වා. වජ්රතති වජ්‍ර ගතිමිතිති
මසස අප්පටිගතො වජ්‍රති ගච්ඡතිතාසො ඉමිතා ඉරප්පට්ඨසං
කැනි සපුප්පතාදිමිති කතො රූපං.

664 පටිතො හිසස ගෙරණ්ඨිරණ්

පටි ඉච්චිතසමා හිසස බාතුසස ගෙරණ්ඨිරණ්ආදෙසා
ගොතති

පටිපකෙඛ වදදිමා ගච්ඡති පවතනතිති පාටිගතරං—පාටිතිරං

“පටිතො හිසස ගෙරණ්ඨිරණ්” කිමත්ථිදං, පටිතො පරසස
ති ඉච්චිතසස බාතුසස ගෙරණ්ඨිරණ් ඉච්චිතො ආදෙසා ගොතති
ති සද්‍යපනස්. තිපදමිදං පෙසස. සුච්ඤ්ඤාසාමෙව.

පාටිගෙරතති පටිපුච්ඡසස හි ගතිමිති ඉච්චිතසස පටිපකෙඛ
මද්දිමා ගච්ඡති පවතනතිතාසො ඉමිතා බාතුසස ගෙරණ්ඨිරණ්
කැනි “කාරිතං විස භ්‍රාතුවෙකො” ති කාරිතමිති කැනි “කාරිතා
තා ඡණ් ලොප” තති භ්‍රාතො කැනි “වුඛාදිසරසසවාසංසො
ගතනසස සඡණ් වෙ” ති වුඛං කැනි පාටිගෙරසද්දතො සපුප්පතා
දිමිති කතො රූපං ඉතරං සුච්ඤ්ඤාසාමෙව

665 කබ්බදිති සො

කබ්බ සම් චම් කාරණම් මම් සම් කුම් හම් පම් දම් රම් තම්
ඉම්ණම් මම් හම් අම් ලම් මෙම් ඵරම් වම් ඉච්චිතමාදිති බාතුති
කප්පමිඛසා ගොති, සහ පච්චරසන ච පුත හිපච්චරසන සථා
සමගාමං.

කරණ්ඨා, සරණ්ඨා, වරණ්ඨා කරණ්ඨා, වරණ්ඨා, සරණ්ඨා,
කුරණ්ඨා, හණ්ඨා, පණ්ඨා, දරණ්ඨා, රරණ්ඨා, ටිකරණ්ඨා,
ඉඛිණ්ඨා, වරණ්ඨා ගරණ්ඨා, අරණ්ඨා, ලරණ්ඨා මමරණ්ඨා,
ඵරණ්ඨා, වරණ්ඨා—වරණ්ඨා ඉච්චිතමාදරණ්ඨා අරණ්ඨා සද්ද
ගච්ඡති

‘කබ්බදිති සො’ කිමත්ථිදං, කබ්බදිති බාතුති කප්පට්ඨසො
ගොති, පුත තිපච්චරසනති සද්දපනස්. තිපදමිදං මණ්ඩුකගතා
තිපච්චරසන ඉතානුචතතො, පෙසස. සුච්ඤ්ඤාසාමෙව.

කරණ්ඨාතාදිති උද්ගරණ්ඨා, තත්ථ ච කරණ්ඨාති කබ්බ චෙජ්ද
තෙතිමසස “භූවාදසො බාතවො” ති ලුඛබාතුසද්දදිසස
“බාතුසසතො ලොපොතෙකසරසෙස” ති පුතානුචකිසස
ඉමිතා කප්පට්ඨසං කැනි “කබ්බ බාතුචගතතිපාට්ඨසං. දිසවිපරි
තාදෙසලොපාගමා වෙ” ති කකාරසස ලොපං කැනි තෙතෙව
තිගතතිතාගමං කැනි තසස ච වතගතං කැනි තෙතබිබි. තෙකි
කණ්ඨසද්දතො සපුප්පතා කැනි සිසෙසාකාග්දෙසාදිමිති කතො
රූපං. කරණ්ඨාති හට්ඨ සට්ඨතෙතිමසස රූපං. වරණ්ඨාති වට්ඨ

ආවට්ඨනෙ චිත්ත චිත්තධර්මෙ චිත්ත ධාරණගණකසංසාරෙසුති තිණ්ණ මිඤ්ඤාතරස්ස රූපං. කරණෙකාති කරණෙ භාජනකෙත්තිමස්ස රූපං. චෛත්තාති චිත්ත මණ්ඩපේ චිත්ත කුපිලකෙත්ති විකතමිඤ්ඤාතරස්ස රූපං. සචෙත්තාති සති ගුහිකෙත්තිරූපස්ස රූපං. කුචොති කුසි චෙත්තදනෙතිමස්ස රූපං, “පරචෙත්තාචො ධාතෙ” ති චිත්ත මාතෙ “චිත්තො සොසාසොසාතං තතිපපඨිති” ති ධිකාරස්ස චෙත්තාවකරණචෙත්තෙත්ති විසෙසො. තණ්හනති සති තණ්හකෙත්ති මස්ස රූපං. පණ්හකොති පති ලිඛිතචකලෙතිමස්ස රූපං, නෙවලච්ඡෙතෙත්ති කුසිති චචතතො කකාරස්ස ලොපාතාචො ච “කුසි ධාතුචිතතතිස්සවට්ඨාතං දිගච්ඡරිතාදෙසලොපාතාචො වෙ” ති අකාරගතිකරණච විසෙසො. දචෙත්තාති දති ආණ්ඩනතිමස්ස රූපං. රචෙත්තාති රති හි.සායනතිමස්ස රූපං. විතචෙත්තාති වි පුබ්බස්ස තති චලිතකෙත්තිමස්ස රූපං. ඉපිචෙත්තාති ඉපිච්ඡති විමුක්ඛ නෙතිමස්ස රූපං. චරෙත්තාති චති මණ්ඩකෙත්තිමස්ස රූපං. ගචෙත්තාති ගති සන්තිවිසෙසතිමස්ස රූපං. අචෙත්තාති අති අණ්ඩ කෙත්තිමස්ස රූපං. ලචෙත්තාති ලති ජිගුච්ඡතකෙත්තිමස්ස රූපං. චෙත්තෙත්තාති චෙති* කුපිලකෙත්තිමස්ස රූපං. ඵරචෙත්තාති ඵරති ධිංසායනතිමස්ස රූපං. ඛචෙත්තාති ඛති චෙත්තදනෙතිමස්ස රූපං. ඛඤ්ඤති භස්සව ඛාතුස්ස කප්පවට්ඨං කති චුත්ත තසෙන කකාරස්ස ලොපං කති නිපාතනාතිචිතා ඛකාරස්ස අකාරභෙදසං කති නි.යාතිතාගමං කති තස්ස ච චග්ගානතං කති තෙතඛිං. තෙති සුප්පාතනාදිචිති කතෙ රූපං.

666. ඛාදමිතමාතං ඛකාතිගකා

ඛාද අම ගමු ඉරෙවනෙසං ඛාතුතං ඛකා අකිගකාදෙසා ගොතති කප්පවට්ඨො ව.

ඛකො අරකා, ගරකා.

ඵචං, ඵකිගකා, අකිගකා, ගකිගකා.

“ඛාදමිතමාතං ඛකාතිගකා” කිමඡ්ඡිදා, ඛාදඅමගමු ඉරෙව නෙසං ඛාතුතං ඛකාඅකිගකා ඉරෙවනෙ ආදෙසා ගොතති, කප්ප වට්ඨො වාති සුප්පකත්ථං. විපදම්දං. සෙසං පුච්ඡෙඤ්ඤාදිචිති. අනන්තරස්සත්තමිතාසුචිතතතෙ.

විජිනාතකදිති උදගරණති, තත්ථ ච ඛකොති ඛාද ගතච්ඡෙති මස්ස ඡතිරගමරණදිති ඛර්ණතතාත්ථ “කි වෙ” ති කිප්පවට්ඨං කති “කිලොපො වෙ” ති කිලොපං කති ඉචිතා තස්ස ඛකාදෙසං කති තතො සුප්පාතනාදිචිති කතෙ රූපං. අචකාති අම භෙතෙ අම ගතකදිසුති විකතමිඤ්ඤාතරස්ස අකාදෙසං කති තතො සුප්පාතනාදිචිති කතෙ රූපං. ගකොති ගමු ගතිච්ඡති මස්ස ගකාදෙසාදිචිති කතෙ රූපං. ඉරරෙපු තිපු කප්පවට්ඨ කරණචෙති විසෙසො.

667 පචාදිහාලං

පච කල කුස කද හගඤ්ඤ මෙව වක්ක නක්කා පලල සද්ද මුල
 බිල මිද වඩි පච වා වස පච මච මුස ගොනානු පුඬු බහු මඩිත
 බහ කඞ්ඤ සඞ්ඤ අගග ඉමෙවමාදිති ධාතුති පාචිපදිගකති ව
 උග්ගාරපදෙසු අලංකාරවෙසො ගොති, පුන නිපට්ඨගතා

පචෙ අලනති පචලං, එවං කලලං, කුසලං, කද්දලං, හගඤ්ඤං,
 චෙට්ඨලං, වක්කලං, නක්කලං, පලලං, සද්දලං, මුලාලං, බිලා
 ලං, මිදලං, වාදාලං, පචාලං, වාලං, වසලං, පචලං, මච
 ලං, මුසලං, ගොනානුලං, පුඬුලං, බහුලං, මඩිතලං, බහලං,
 කඞ්ඤලං, සඞ්ඤලං, අගගලං ඉමෙවමාදියො අගඤ්ඤාපිසද්ද
 හමනති

“පචාදිහාලං” කීමැරුමිදං, පචාදිති අලංකාරවෙසො ගොති, පුන
 නිපට්ඨගතති යුග්ගතත්ථං විපද්ධිදං මණ්ඩුකගතා නිපට්ඨ
 නාභුතානුචරතතො, සෙසං සුච්ඡෙදාදියොමෙව අලංකාරවෙසො
 අලංකාරවෙසො, තෙනාන ‘උග්ගාරපදෙසු’ ති, අගමපනෙත්ථො,
 උග්ගාරපදානෙසුති

පටලකතකදිති උද්ගාරණති, තත්ථ ච පටලනති පච ගතිමිති
 මසා පචෙ අලං නිරන්තරතා අනෙ ඉතිතා අලංකාරයා ධාතෙ
 අලංකාරවෙසං කතා නෙතබ්බං. තෙතා තතො සුප්පතතාදිමිති
 කතෙ රූපං පටි ඉමෙවතත්ථා පාචිපදිකතො වා පටිකිට්ඨකර
 ණේ අලං සමන්තොති අනෙ රූපං කලලනති කල කලිලෝති
 මසා රූපං කුසලනති කුස වෙජ්ජකතුනද්දනසමසෙසුතිමසා
 රූපං කද්දලනති කද මදෙතිමසා රූපං හගඤ්ඤනති හගඤ්
 ඤෙවනෙතිමසා රූපං චෙට්ඨලනති චෙට්ඨ කප්පිතෙතිමසා
 රූපං වක්කලනති වක්ක රුක්ඛතචෙතිමසා රූපං තක්කලනති
 තක්ක රුක්ඛපිලෙසෙතිමසා රූපං පලලනති පලල නිතනථා
 තෙතිමසා රූපං සද්දලනති සද්ද ගරිතෙතිමසා රූපං මුලා
 ලනති මුල පතිථායනතිමසා රූපං, “කව්‍යාදිමණ්ඩුගතරතො දිස
 රසසාප්තවෙසෙසු වා” ති සථානුරූපං දිසරසකරණමෙව විසෙ
 සො ඩිලාලොති ඩිල අකසාසෝතිමසා රූපං විදලනති විද
 සතොයනතිමසා රූපං වාදාලොති වඩි වණ්ණිකොතිමසා
 රූපං, “කවි ධාතුචගතතිපට්ඨයානං දිසවිපරිතාදෙසලොපා
 ගමා වෙ” ති නිගගතිතාගමං කතා තසා ච වගගතකරණ
 මෙව විසෙසො පචාලොති පච ඉමෙවතසා පටනානං රුද්ධා
 අලනති අනෙ රූපං වාලනති වා ගති බකිතෙසුතිමසා රූපං
 වසලොති වස අවසාදනෙතිමසා රූපං පචලොති පච විකා
 රෙතිමසා රූපං මචලොති මච ග්‍රෙවෝතිමසා රූපං මුස
 ලොති මුස වෙසෙසු මුස පාණ්ඩාගෙති විතනමසාගාරයා රූපං

ගොඤ්ඤාති ගොඤ්ඤ වංසෙතිමසා රූපං. පුත්‍රලොති පුත්‍ර වික්ඛා
රෙතිමසා රූපං. බ්‍රහ්මලොති බ්‍රහ්ම සබ්බකතෙ බ්‍රහ්ම වුත්ථිතිමසා
රූපං. චිත්තලොති චිත්ත ගතිමසාලොතිමසා රූපං. බ්‍යාලොති
බ්‍යා වුත්ථිතිමසා රූපං. කමාලොති කම්ම සංවරණෙතිමසා
රූපං. සම්බලොති සම්ම මණ්ඩණෙතිමසා රූපං. අග්ගලොති
අග්ග ගතිකොටිලොතිමසා රූපං

668 පුඨසා පුත්‍රපථාදො වා

පුඨ පුරව්වනසා සාපිපදිකසා පුත්‍රපථාදොසා හොතති, කච්චි
අමසාවිමසා හොති

පුඨවි, සථවො, සඨවි, සඨවො වා ‡

“පුඨසා පුත්‍රපථාදො වා” කිම්බුත්ථිදං, පුඨ ඉවෙව්වනසා පාචි
පදිකසා පුත්‍රපථාදොසා හොතති, කච්චි අමසාවිමසා හොතිති සද්ධ
තති. වතුපාදවිදං සෙසං සුච්ඡෙද්දායමෙව

පුඨවිති, පුත්‍ර පුත්‍රා ජනනති අතෙ “භි රතා තෙත රතං
තසෙසදමඤ්ඤාතෙසු වා” ති ජප්පවිමසං කම්බා “තෙසං ඡණ
ලොප” තති ඡංලොපං කම්බා ඉත්තො පුඨසඤ්ඤා පුත්‍රදෙසං කම්බා
“ඉවණ්ණවණ්ණකම්බාලා” ති ලපඤ්ඤා කම්බා “කම්බාකම්බව
සරෙ වා” ති තප්පවිමසො කම්බා “කම්බාදිමසකම්බාතෙතං දිප්පසා
පාචිමසෙසු වා” ති වතනමානෙ “තෙසු වුත්ථි ලොපාගම්මිකාරවිප
ජිතාදෙසා වෙ” ති උපාරසා අකාරදෙසං කම්බා තෙතනමං කම්බා
පුඨවිසඤ්ඤා “ඉත්තමසා ආපාචිමසො, තද්දිතො වා ජ” ති
වතනමානෙ “ඡවණ්ණකමෙසංඡවණ්ණ” ති ජප්පවිමසං කම්බා
සරලොපපසාකම්බාදිමසි කතො රූපං. සථවොති තසෙසවි සථා
දෙසං කම්බා අතො අමසාවිමසං කම්බා සරලොපපසාකම්බාදිමසි
කතො රූපං. ඉතරෙසු විසු පස “දෙසසා වෙ” ති ථස්ථ වතනත
ණ්ණ වා: “කම්බාදිමසකම්බාතෙතං දිප්පසාපාචිමසෙසු වා” ති
වතනමානෙ “තෙසු වුත්ථි ලොපාගම්මිකාරවිපජිතාදෙසා වෙ” ති
වා “සද්දුප්පතනා නිපාතනා පිස්සකං” ති වා ථස්සාරසා ථස්සා
රදෙසකරණං අනතවිමසෙ පසාරගතසුකාරසා අකාරදෙසකර
ණං විපෙසො

669 සක්ඛාදිති තුදොවා

සසු දද අද මද පුරව්වමාදිති තුද පුරව්වන සම්මසා
හොතති

සතො; දද, අද, මද.

“සක්ඛාදිති තුදොවා” කිම්බුත්ථිදං, සක්ඛාදිති බාතුති තුද පුරව්ව
නෙ සම්මසා හොතති සද්ධතති. විපදවිදං. සෙසං සුච්ඡෙද්දා
යමෙව.

° සචරණං, ව ‡ සථා, ම ‡ සථා, ම
‡ පුත්‍රසායො, සථවි වා, සි ‡ සථා, ම

සතතුතභද්දිති උද්ගරණති, තස්ම ච සතතුති සසු කිංසායති
මස්ස “සාසදිසතො තස්ස ඊශො වා”ති වහ්නමානො “භුජදින
මහොතො තො චි චෙ”ති ධාතනසස ලොපං කඩා තසාරස්ස චෙ
භාවං කඩා “කපි ධාතුමහනිපච්චයානං දිඝපිපට්ඨාදෙසලො
පාගමා චෙ”ති සකාරස්ස තසාරං කඩා වා නෙතඛො නෙතා
තතො වුග්ගතසෙත ස්වප්පතනාදිමිති කතෙ රූපං දඤ්ඤි දද
දුනෙති*මස්ස රූපං අඤ්ඤි අද භක්ඛිණිතිමස්ස රූපං, අද
භාජනෙ කංසමසෙ වාඤ්ඤිමස්ස රූපං මඤ්ඤි මද උප්පාදෙ මද
මඤ්ඤෙති විනතමඤ්ඤතරස්ස රූපං.

670 ව්‍යාදිති ජවරෙ

වි පා ධා ඉවෙව්වමාදිති ධාතුති ජවරසඤ්ඤා හොති
චිවරං, පිවරං, ඛිවරං.

‘ව්‍යාදිති ජවරෙ’ කිමස්මිදං, ව්‍යාදිති ජවරපච්චයො හොතිති
ඤ්ඤපනස්මි. විපදමිදං සෙසං සුචිඤ්ඤායාමෙව

චිවරනති වි චසෙතිමස්ස ඉමිනා ජවරපච්චයං කඩා සරලොප
පකතිභාවාදිමිති කතෙ රූපං. පිවරනති පා පානෙ පා රක්ඛිණිති
මිනතමඤ්ඤතරස්ස රූපං. ඛිවරනති ධා ධාරණිතිමස්ස රූපං.

671 මුනාදිති වි

මුන සන අහන සන කච සුච රූච මහාල හද්දල මන ඉචෙච
මාදිති ධාතුති පාචිපදිකෙති ච ඉප්පච්චයො හොති

මුනි, සනි අහනි, පනි, කච සුචි, රූචි, මහාලි, හද්දලි, මනි

“මුනාදිති වි” කිමස්මිදං, මුනාදිති ධාතුති පාචිපදිකෙති ච
ඉප්පච්චයො හොතිති ඤ්ඤපනස්මි. මහ්නසං පාචිපදිකෙතිති
සමුච්චයකරණස්මි. විපදමිදං සෙසං සුචිඤ්ඤායාමෙව

මුනිතභද්දිනුද්ගරණති, තස්ම ච මුනිති මුන ඤ්ඤෙතිමස්ස
ඉමිනා ඉප්පච්චයං කඩා ස්වප්පතනාදිමිති කතෙ රූපං. සනිති සන
පතිසතහෙතිමස්ස රූපං. අහනිති අහන ගතිකොට්ඨෙලනිමස්ස
රූපං. පනිති පද ගතිමිතිමස්ස රූපං. කචති කච ඉවෙචතමා
පාචිපදිකතො ඉප්පච්චයාදිමිති කතෙ රූපං. තස්ම ච කතං වද
නීති කචි, විවිග්ගකපිකස්ස එතමධිචතං. සුචිති සුච සොච
කමමිතිමස්ස රූපං. රූචිති රූච දිනතිමිතිමස්ස රූපං. මහාලිති
මහාල ඉවෙචතමා පාචිපදිකතො ඉප්පච්චයාදිමිති කතෙ රූපං.
හද්දලං ලාභිති මහාලො හද්දලිති හද්දලසද්දතො ඉප්පච්චයා
දිමිති කතෙ රූපං, හද්දං ලාභිති හද්දලො මණ්ඤිති මන ඉවෙ
තමා ඉප්පච්චයාදිමිති කතෙ රූපං. මනං තස්ම තයතිති මණ්
යමෙස්මි කතනිබ්බන්ධරලොපාදෙසච්ඡායාදි, තං සබ්බං “කපි
ධාතුමහනිපච්චයානං දිඝපිපට්ඨාදෙසලොපාගමා චෙ”ති වහ්න

මාතෙ “හෙසු වුමිලොපාගමිසාරවිසරිතාදෙසා වෙ” ති වා :
 “පව්වසාදනිචා නිපාතනා පිස්සිනා” ති වා : “සද්ධුපපතනා
 නිපාතනා පිස්සිනා” ති වා නතතබ්බං

672. විද්දිහසුරෙ.

විද වලල මස සිඛ දු ආ කපු මස උතු වස්ස ආර ඉමෙවමාදිති
 ආතුති ආමිපදිකෙති ව උරප්පමිකො නොති

විද්දසාතෙ ඡරතාති වෙදුරෙ, වලලුරෙ, මසුරෙ, සිංහුරෙ,
 දුරෙ, ආරෙ, කපුරෙ, මසුරෙ, උතුරෙ, වස්සරෙ, ආරුරෙ.

“විද්දිහසුරෙ” නිමසමිදං, විද්දිති ආතුති පාටිපදිකෙති ව
 උරප්පමිකො නොතිති සද්ධුපතනං විරදමිදං. සෙසං සුමිසෙදාදා
 සැමෙව.

විදුරෙති විද ලාභෙතිමසං වෙදිආමලමසාසනනතාති
 අනෙ ඉමිතා උරප්පමිකෙ කතෙ රූපං, වෙදුරෙති විදුරසද්දතො
 පන විදුරසානෙ කතොති අනෙ “ඡරතා තෙත රතනං තසෙසද
 මසුසුරෙති වා” ති ඡරප්පමිකං කතා වුත්තකසෙස ඡලොප
 වුමාදිමිති කතෙ රූපසිති වෙදිතබ්බා, ඉධ පන පටිමරූප
 සමිසෙදාදා වුත්තකබ්බ ඉත්තරසං වචනං සිසංභං පසංභා
 සමිමාසකතනං. වලලුරෙති වලල ධාරඡබ්බිකෙසුතිමස
 රූපං. මසුරෙති මස ආමිසෙතිමස රූපං. සිංහුරෙති සිද
 පිඬිතාරෙතිමස රූපං, කපු වුත්තකසෙස කතොතිකාමි
 කතා කස පුත්තකකරඡමිතෙවෙති විසෙසො දුරෙති
 දු ගතිමිතිමස ගමිආමලමසාසනනතාති අනෙ වුත්තවිවාතෙ
 කතෙ රූපං. ආරෙති ආ සෙදුතිමස රූපං. කපුරෙති කපු
 සිංභාතසලගෙති කපු සාමිසෙති මිත්තමසුතරස රූපං,
 “පරවෙතාවො ආනෙ” ති පසාරසං වෙතාවකරඡරෙවෙති
 විසෙසො මසුරෙති මසසද්දතො උරප්පමිකාදිමිති කතෙ
 රූපං, ගත ව මසොති ආරු චිතකතො සාතිති චිතසාති
 වත්තබ්බ වුත්තකසෙස අනාරලොපං කතා ඵලං. වුත්තං, චිත
 සොති චිත පුස්සං : සාගතිපාපුරුසි මිත්තමසුතරස රූපං,
 අනෙ පන මිතිසං රවිතිති ඉදුරෙතිපි පටිකති, ගද පන මිති
 සද්ධුපපතන රූ සෙදුතිමස රූපං උතුරෙති උතුසද්දතො
 උරප්පමිකාදිමිති කතෙ රූපං. තත ව උතුරෙති උදි පසවන
 සිලෙදසෙසුතිමස රූපං. ආරුරෙති ආරු පසවනෙ ව. උ
 වතාතමිකාදෙසුති මිත්තමසුතරස රූපං. ආරුරෙති ආර
 පොපතිමස රූපං. සෙවති කතබ්බං. අනාරලොපාදි, ගති
 තතාරෙවුත්තෙවි.

973 හතාදිති නුණුතවො

හත ජන හා පි ටිනු අම මෙ මෙ බා සි නි හි ඉබ්බවමාදිති
බාතුති නුණුත ඉබ්බවතෙ පට්ටසා මොනති

හනු, ජානු, හානු, රෙණු, වාණු, අණු, වෙණු, ධේනු, බාතු,
සෙතු, සෙතු, හෙතු

“හතාදිති නුණුතවො” කීමක්මිද, හතාදිති බාතුති නුණුත
ඉබ්බවතෙ පට්ටසා මොනති සද්‍රවත්තං. පිපදමිද, සෙසං
පුච්ඡෙකුසාමෙව

හතාදිතද්වයද්වයර්ථය, තත් ව හතාදිති හත හිංසාහනිසුනිමසා
රූපං. ජානුති ජන ජනතෙ ජන පාතුසාමෙති විතතමඤ්ඤතරසා
රූපං. හානුති හා දිතතිමිතිමසා රූපං. රෙණුති රි ගතිමිති
රි සතතාමෙති විතතමඤ්ඤතරසා රූපං. වාණුති වහු අවදර
ර්ථයමසා රූපං. අණුති අම රෙණෙ අම ගතාදිසුනි විතත
මඤ්ඤතරසා රූපං. වෙණුති වෙ තනතුසතතාමෙති වි බිතිසා
රෙති විතතමඤ්ඤතරසා රූපං. ධේනුති ධෙ පාතෙතිමසා
රූපං. බාතුති බාබාර්ථයමසා රූපං. සෙතුති සි බිඤ්ඤෙති
මසා රූපං. හෙතුති හි බිඤ්ඤෙතිමසා රූපං. උතතතිමිතිමසා
රූපං. හෙතුති හි ගතිමිතිමසා රූපං. සමෙත් කතාබ්බං
අනුරුද්ධපාදි, තං මොඛා වුත්තමෙව

674 කුටාදිති චං

කුට කුස කම ඉබ්බවමාදිති බාතුති පාඨපදිකෙති ච ධස්සවි
මො මොනති

කුටං, මොටං, කුටං

“කුටාදිති චං” කීමක්මිද, කුටාදිති බාතුති ධස්සවිකො
මොනති සද්‍රවත්තං. පිපදමිද, සෙසං පුච්ඡෙකුසාමෙව

කුටාදිතද්වයද්වයර්ථය, තත් ව කුටාදිති කුට වෙණුකෙති
මසා රූපං. මොටාදිති කුට අවදරාද්වයර්ථයමසා කුස
වෙණුකෙතිමසා රූපං. කුටාදිති විතතමඤ්ඤතරසා රූපං. කුටාදිති
කම මග්ගෙතිමසා රූපං. සමෙත් කතාබ්බං, තං මොඛා වුත්ත
මෙව

675 මනුසරසුරාදිති උසංචුසිසා

මනු සර සර කු ස සිපි ඉල අල මන සි කු ඉබ්බවමාදිති බාතු
ති පාඨපදිකෙති ච උසංචුසිසා ඉබ්බවතෙ පට්ටසා මොනති,
පුත හිංසාමොන

මනුසං—විතංසා සමිංසා—මොටං, සර්ථං, කපිං,
සමිංසා, සිපිංසා, ඉලංසා, අලංසා, චිතිංසා, සිසං, සිසං
ඉබ්බවමාදි සාසද්ද මසා ධ්වනා හවති

ඉති නිමිද්ධානසංසා උපදිකංසා ධංසා කොසංසා

“මහපුරුෂණදිපි උසස්කරියා.” කිවහමිද, මහපුරුෂණදිපි උසස්කරියාදුටු ඉවෙතෙ පව්වක, හෙතෙ, පුත අනුමරලොපාදි වසෙත නිපව්වෙතෙති සුරතෙති. විප්‍රමිද, සෙසං පුරිකෙයුක සාමෙව. මහපුරුෂණ නිපව්වෙතෙත දුතෙතුවුනතෙත.

මහසෙසානදිපි උද්‍යරණන්, තෙව මහසෙසාන මහ බොධි තෙතිමිසිමිනා උසස්කරියාදිපි කතෙ රූප. මාහසෙසාන නසෙව වාතුසාණුසාරව්වෙතෙති කතෙ රූප. පුරිසොති පුර දුතපුරුෂණදිපි ඉසස්කරියාදිපි කතෙ රූප. පොසොති නසෙව වාතුසාණුසාර. පව්වෙස ඉතිනා නිපාතනලිපිතෙති අනුමරලොපාදිපි කතෙ රූප. පුරිසොති පුරුෂණ සාමුලසනා තෙපුතිමසා ඉසස්කරියාදිපි කතෙ රූප. කප්පකති කු කුච්චි තෙතිමසා ඉසස්කරියා කති ඉතිනා නිපාතනා රසාරතම. කති උසාරසා අසාරදෙස. කති ඉසාරසා දිසා කති තෙ තබ්බා තෙති සප්පාතනාදිපි කතෙ රූප. පුරිසොති පු හිංසා. පු අතිසෙව පු ගතිමිසි පු සවිමිසි පු පාණ්ඩුමිමි;විකෙපුති පව්වනමසුකාරසා රූප. පිටිසොති තසෙව රූප. දුලුපොති දුලු කමුතෙ දුලු දුබ්බලෙති විකතමසුකාරසා රූප. දුලුපොති දුලු සාමුකෙතිමසා රූප. මහසොති මහ පුරුෂණති මසා රූප. පිසකති පි බතිතෙතිමසා රූප. කිසකති කු හිංසාස මිතිමසා රූප. සමෙති සහතබ්බා අනුමරලොපාදි, සබ්බා ඉති තාව නිපාතනා කාතබ්බා.

මනෝගණයා භූ තනියදිත් එකවට්ටෙකු විසෙසො

අකාරකතපුලිච්චිතා මනසරෙදු

විෂයය	ඵකවචන	බහුවචන
ප	මනො	මනා *
ආ ප	(භෙ) මන—මනා	(භෙ) මනා
ද	මනං	මනෙ
ත	මනසා—මනෙන	මනෙති—මනෙති
ක ත	මනසා—මනෙන	මනෙති—මනෙති
ච	මනසො—මනසං	මනාන,
ස	මනසා—මනවතා—මනසා	මනෙති—මනෙති
ජ	මනසො—මනසං	මනාන.
ස	මනසි—මනෙ—මනවති— මනසා.	මනෙත්තු

එවං. විවෙ, විසො තෙත්ත තපො වෙතො තමො සෙසා
අසො පසො සිඤ්ඤා උඤ්ඤා රඤ්ඤා අංගාපි ච

අකාරකතපුලිච්චිතා ගුණවිනිශ්චය

විෂයය	ඵකවචන	බහුවචන
ප	ගුණවි,	ගුණවිනො—ගුණවිනා —ගුණවිනි
ආ ප	(භෙ) ගුණවි—ගුණවි— ගුණවි,	(භෙ) ගුණවිනො—ගුණ විනා—ගුණවිනා
ද	ගුණවිනං	ගුණවිනො—ගුණවිනි
ත	ගුණවිනා—ගුණවිනොති	ගුණවිනොති—ගුණ විනොති
ක ත	ගුණවිනා—ගුණවිනොති	ගුණවිනොති—ගුණ විනොති
ච	ගුණවිනො—ගුණවිනොසා	ගුණවිනා—ගුණවිනානං
ස	ගුණවිනා—ගුණවිනොති —ගුණවිනොසා	ගුණවිනොති—ගුණ විනොති
ජ	ගුණවිනො—ගුණවිනොසා	ගුණවිනා—ගුණවිනානං
ස	ගුණවිනි—ගුණවිනො— ගුණවිනොසා—ගුණ විනොසා.	ගුණවිනොත්තු

එවං. මඤ්ඤා, ධර්මඤ්ඤා, ඵලඤ්ඤා, සංඝඤ්ඤා, ධර්මඤ්ඤා, සුභඤ්ඤා, සභඤ්ඤා, සභඤ්ඤා,
ධර්මඤ්ඤා, ඵලඤ්ඤා, පඤ්ඤා, ඉතිඤ්ඤා

භික්ෂුචරිතසංග්ගා පඤ්ඤා පඤ්ඤාපට්ඨාන “භික්ෂුචරිතසංග්ගා”
ඉති වෙ රූපානි සෙසං ගුණවිනිශ්චයං.

එවං සතීමා සිතීමා ගතීමා සුතීමා මතීමා ජුතීමා සිරීමා භිරීමා
 උතීමා රතීමා සතීමා සුතීමා කලීමා බලීමා නපීමා රුචීමා බුඛීමා
 චක්කුමා ඛක්කුමා භෙදුමා සෙදුමා කෙදුමා ධුසුමා භාසුමා බාණුමා
 විජ්ජුමා ඉට්ඨාදසො ච ගුණවතානුසද්දසමා

එත් “සතීමනාදික්‍රමනාසද්දතං උතීසාවතානිජ්ජෙකවච
 නෙසු “සතීමං—සතීමනං, සතීමසා—සතීමහො—සතීවනසා
 (2), ඛක්කුමං—ඛක්කුමනං, ඛක්කුමසා—ඛක්කුමහො—ඛක්කුමන
 සා (2)” ඉති විසෙසො

අකාරනාසුලලිංඛිතා ගව්නසංදද

විගහති	එකවචනං	බහුවචනං
ප	ගව්නං—ගව්නංගො	ගව්නංගො—ගව්නංගා
ආ ප	(භෙ) ගව්නං—ගව්නං—ගව්නං	(භෙ) ගව්නංගො—ගව්නං නං
උ	ගව්නං	ගව්නංගො
භ	ගව්නංගා—ගව්නංගොන	ගව්නංගොති—ගව්නං ගොති
ක භ	ගව්නංගා—ගව්නංගොන	ගව්නංගොති—ගව්නං ගොති
ච	ගව්නංගො—ගව්නංගොසා	ගව්නංගො—ගව්නංගොනං
ස . .	ගව්නංගා—ගව්නංගොමා— ගව්නංගොසමා	ගව්නංගොති—ගව්නං ගොති
ජ	ගව්නංගො—ගව්නංගොසා	ගව්නංගො—ගව්නංගොනං
ස ...	ගව්නංගො—ගව්නංගො—ගව්නං ගොති—ගව්නංගොසමා	ගව්නංගොසු

එවං මතං වරං තිඬං දදං ගුප්තං සුභං පචං
 ජයං ජරං චචං වියං සරං කුබ්බං ජපං වජං

අකාරනාසුලලිංඛිතා ගව්නසංදද

විගහති	එකවචනං	බහුවචනං
ප	ගවං	ගොගො—ගොගො—ගව ගො—ගවගො
ආ ප	(භෙ) ගො—ගොගො ගොගො—ගොගො— ගොගො	(භෙ) ගොගො—ගොගො —ගවගො—ගවගො ගොගො—ගවගො
උ	ගවං	ගොගො—ගවගො
භ	... ගොගො—ගොගොගො— ගවංගො—ගවගොගො	ගවගොති—ගවගොති

විභක්ති. එකවිචිත.

බ්‍යවිචිත.

කා: තා: භොතා—භොතෙතන—

භවතා—භවතෙතන

... භවතෙතනි—භවතෙතනි

ව: ... භොතො—භොතනසස—

භවතො—භවතනසස

... භවතා—භවතනානං.

සෙසං භවත්තනසද්දසමං.

භද්ධතසද්දසස පඨමාසං “භද්දං, භද්දෙතනා—භද්දනා” ති ව ආලි පභෙ (භෙ) භද්දනත—භද්ධත—භද්දනත—භද්දනා (භෙ) භද්දෙතනා—භද්දනා—භද්දනත—භද්ධත ඉති ව විසෙසෙය් සෙසං පුරිසසද්දසමං.

අකාරණතපුලලිංඛිතා බ්‍යවසරද්ද.

විභක්ති එකවිචිත.

බ්‍යවිචිත.

ස: ... බ්‍රහ්මා

... බ්‍රහ්මාභො

ආ: ප: (භෙ) බ්‍රහ්මෙ—බ්‍රහ්මි—බ්‍රහ්මා

(භෙ) බ්‍රහ්මාභො

දු: ... බ්‍රහ්මානං—බ්‍රහ්මං

. බ්‍රහ්මාභො

තා: ... බ්‍රහ්මුතා

... බ්‍රහ්මෙති—බ්‍රහ්මෙති

කා: තා: බ්‍රහ්මුතා

බ්‍රහ්මෙති—බ්‍රහ්මෙති

ව: ... බ්‍රහ්මුභො—බ්‍රහ්මුසස—බ්‍රහ්මසස

බ්‍රහ්මානං—බ්‍රහ්මුතං

ස: ... බ්‍රහ්මුතා

. බ්‍රහ්මෙති—බ්‍රහ්මෙති

ජ: ... බ්‍රහ්මුභො—බ්‍රහ්මුසස—බ්‍රහ්මසස

බ්‍රහ්මානං—බ්‍රහ්මුතං

ස: ... බ්‍රහ්මෙති

. බ්‍රහ්මෙති.

කෙච්චි තඨස්ස පච්ඡිඛසුච්චිතෙසු “බ්‍රහ්මෙති—බ්‍රහ්මෙති” ති ව සත්ත මොකච්චිතෙ “බ්‍රහ්මෙ—බ්‍රහ්මෙති—බ්‍රහ්මෙති.” ති ව පඨිතති.

අකාරණතපුලලිංඛිතා අනතසරද්ද.

විභක්ති එකවිචිත.

බ්‍යවිචිත.

ප: ... අත්තා

. අත්තාභො

ආ: ප: (භෙ) අත්තා—අත්තා

... (භෙ) අත්තාභො

දු: ... අත්තානං—අත්තං

... අත්තාභො

තා: ... අත්තානා—අත්තාන

. අත්තාභෙති—අත්තාභෙති

කා: තා: අත්තානා—අත්තාන

... අත්තාභෙති—අත්තාභෙති

ව: ... අත්තාභො

... අත්තානං

ප: ... අත්තානා—අත්තානා—

අත්තසමා

. අත්තාභෙති—අත්තාභෙති

ජ: ... අත්තාභො

.. අත්තානං

ස: ... අත්තෙති

... අත්තානං—අත්තානං.

සකාරදරෙස “සකා, සකා” ඉට්ඨාදී, සර්වසද්දසමං.

අකාරනාපුලලිබ්බතා සවිසරද්ද

විෂයය	එකවචන	බහුවචන
ප	සඛා	සඛානො—සඛායො—සඛිනො
ආ	ප (හෙ) සඛි—සඛා—සඛි—සඛි—සඛෙ	(හෙ) සඛානො—සඛායො—සඛිනො
ද	සඛාරං—සඛානං—සඛං	සඛානො—සඛායො—සඛිනො
හ	සඛිනා	සඛාරෙහි—සඛාරෙහි—සඛෙහි—සඛෙහි
ක	හ සඛිනා	සඛාරෙහි—සඛාරෙහි—සඛෙහි—සඛෙහි
ච	සඛිනො—සඛිසස	සඛාරානං—සඛානං—සඛිනං
ප	සඛිනා	සඛාරෙහි—සඛාරෙහි—සඛෙහි—සඛෙහි
ජ	සඛිනො—සඛිසස	සඛාරානං—සඛානං—සඛිනං
ස	සඛෙ	සඛාරෙසු—සඛෙසු

කෙවිදිවිජයනී පඨමාබසුච්චනෙ “සඛායෙ” නි ච දුතීසාබසුච්චනෙ සඛාරෙ—සඛායෙ” ඉති ච පච්චෙය්‍යකච්චනෙ ‘සඛාරං—සඛාරසමා—සඛසමා—සඛිසමා’ ඉති වාද්‍යාද්‍යානි රූපානි

අකාරනාපුලලිබ්බතා ගුණසරද්ද

විෂයය	එකවචන	බහුවචන
ප	ගුණ	ගුණනො
ආ	ප (හෙ) ගුණ—ගුණ	(හෙ) ගුණනො
ද	ගුණං—ගුණං	ගුණනො
හ	රඤ්ඤා—ගුණිනා—ගුණෙ හ	ගුණිහි—ගුණිහි—ගුණෙහි—ගුණෙහි
ක	හ රඤ්ඤා—ගුණිනා—ගුණෙන	ගුණිහි—ගුණිහි—ගුණෙහි—ගුණෙහි
ච	රඤ්ඤා—ගුණිනො—රඤ්ඤාසා	ගුණිනං—රුකිනං
ප	රඤ්ඤා—ගුණිනා—ගුණිනා	ගුණිහි—ගුණිහි—ගුණෙහි—ගුණෙහි
ජ	රඤ්ඤා—ගුණිනො—රඤ්ඤාසා	ගුණිනං—රුකිනං
ස	රඤ්ඤා—ගුණිනා—ගුණිනා—ගුණිනා	ගුණිහි—ගුණිහි—ගුණෙහි—ගුණෙහි

අකාරණාපුලිංගිනා ආකූමසංදය

විභක්ති එකවචනං ඛ්‍යවචනං.
 ප: ... ආකූමා ... ආකූමානො
 ආ: ප: (හෙ) ආකූම—ආකූමා ... (හෙ) ආකූමානො
 ද: ... ආකූමානා—ආකූමා ... ආකූමානො

සෙසං පූර්වසඟ්ගසමං. කෙච්ඡි පත තතියාපච්ඡිඛ්‍යවචනෙසු
 “ආකූමනෙති—ආකූමනෙති” ති ව චතුස්ථිභිකවචනෙසු “ආකූ
 මනො” ති ව පච්ඡොක්ඛවචනෙ “ආකූමනා” ති ව සත්තවිඛ්‍යවච
 නෙ “ආකූමනෙසු” ති ව පඨනති

අකාරණාපුලිංගිනා ප්‍රමසංදය

විභක්ති එකවචනං ඛ්‍යවචනං.
 ප: ... ප්‍රමා ... ප්‍රමානො
 ආ: ප: (හෙ) ප්‍රමං * ... (හෙ) ප්‍රමානො
 ද: ... ප්‍රමං* . ප්‍රමානො
 ත: .. ප්‍රමානා—ප්‍රමුතා—ප්‍රමෙත ... ප්‍රමානෙති—ප්‍රමානෙති
 ක: ත: ප්‍රමානා—ප්‍රමුතා—ප්‍රමෙත ... ප්‍රමානෙති—ප්‍රමානෙති
 ව: ... ප්‍රමුතො—ප්‍රමුතා ... ප්‍රමානං
 ප: ... ප්‍රමානා—ප්‍රමුතා ප්‍රමානෙති—ප්‍රමානෙති
 ඡ: ... ප්‍රමුතො—ප්‍රමුතා ... ප්‍රමානං
 ස: .. ප්‍රමානෙ—ප්‍රමෙ—ප්‍රමුතෙ—
 ප්‍රමුතං. ... ප්‍රමානෙසු—ප්‍රමෙසු—ප්‍රමානෙ.

කෙච්ඡිවචනති පූර්වසඟ්ගසමමසං රූපං සබ්බවිභක්තිසු, පථා
 ‘ප්‍රමො, ප්‍රමා’ තද්දි.

අකාරණාපුලිංගිනා ප්‍රමසංදය.

විභක්ති එකවචනං ඛ්‍යවචනං.
 ප: .. ප්‍රමා—ප්‍රමානො ... ප්‍රමානො—ප්‍රමානා
 ආ: ප: (හෙ) ප්‍රම—ප්‍රමා—ප්‍රමාන—
 ප්‍රමානා ... (හෙ) ප්‍රමානො—ප්‍රමානා
 ද: ... ප්‍රමානං—ප්‍රමං ... ප්‍රමානො—ප්‍රමානො—ප්‍රමෙ
 ත: ... ප්‍රමානා—ප්‍රමෙත—ප්‍රමානෙති ප්‍රමානෙති—ප්‍රමානෙති—ප්‍ර
 මෙති—ප්‍රමෙති
 එවං කරණං.

ව: . ප්‍රමිතො—ප්‍රමානසප—ප්‍රමුතා ... ප්‍රමානානං—ප්‍රමානං.
 ප: .. ප්‍රමානා—ප්‍රමානමයා—ප්‍රමාන
 සා ... ප්‍රමානෙති—ප්‍රමානෙති—ප්‍ර
 මෙති—ප්‍රමෙති

විෂය	එකවචන.	බහුවචන.
ජ:	... සුවිතො—සුවිතස්ස—සුවිතස්ස	... සුවිතානං—සුවිතං
ස:	සුවිතො—සුවෙ—සුවිතමි—	
	සුවිතස්මි—සුවමි—	
	සුවස්මි.	... සුවිතොසු—සුවෙසු—
		සුවාසු

එවං මසවසරොද්.

ඉත්‍යායනපුලලිංගිනා සාසරොද්

විෂය	එකවචන.	බහුවචන.
ස:	... සා	... සා—සාමො
ආ:	සා (සෙ) සා	... (සෙ) සා—සාමො
උ:	... සානං	... සාමා
භ:	... සාතා	... සාමොති—සාමානි

එවං කරණේ.

ච:	... සාසස	... සානං
ස:	... සාතා	... සාමොති—සාමානි
ජ:	... සාසස	... සානං
ස:	... සාමො	සාමොසු.

සාසද්දසසිමසස පුරිසසද්දසමං රූපමිතොකෙක ධ්වෙකා සඵමාස.
 “සා, සා” ති ච තතියාසවමිබහුවචනෙසු “සාති—සාති” ඉති ච
 රූපාති.

එවං පච්චක්ඛධමො ගාණධිවධනවාසාගුතසො

ඉත්‍යායනපුලලිංගිනා අගතිසරොද්

විෂය	එකවචන.	බහුවචන.
ප:	... අගති*	... අගති—අගතො
ආ:	ප: (සෙ) අගත	... (සෙ) අගති—අගතො
උ:	... අගති*	... අගති—අගතො
භ:	... අගතිතා	... අගතිති—අගතිති

එවං කරණේ.

ච:	.. අගතියො—අගතිසස	... අගතිතං
ප:	... අගතිතා—අගතිවතා—අගති	
	සමා	.. අගතිසි—අගතිසි
ජ:	.. අගතියො—අගතිසස	.. අගතිතං
ස:	... අගතිවති—අගතිසි.	... අගතිසු

එවමකෙකුපි—

තෙති පාච්ඡි ගණයි මුළු කුමරි වැනි සාලි විනි,
 වැඩි බඩි බොහෝ සකි රුසි කෙසි සාති දිපි.
 ඉසි මුළු මණි බැති හිරි රහි කපි කුපි
 අසි මසි නිසි විසි අති නිමි පති හරි,
 අරි නිමි කලි බලි ජලිතිසි ගහපති
 උරුසිති වරමති නිරුපති අතිපති.
 අපලි සාරපි අතිපි සමාධි උපතිසහසකයො.

ඉතායනපුලලිබෙයා අදිසදෙය

විගසති එකවිවකං

බහුවිවකං

ප: .. අදි

.. අදි—අදසො

ආ: ප: (හෙ) අදි

... (හෙ) අදි—අදසො

දු: ... අදිං

... අදි, අදසො

ත: ... අදිතා

... අදිහි—අදිති

එවං කරණං.

ව: .. අදිතො—අදිසස

. අදිතං

ප: ... අදිතා—අදිමතා—අදිසමා

... අදිහි—අදිති

ජ: ... අදිතො—අදිසස

... අදිතං

ස: ... අදිං—අදිං—අදිමි—

අදිසමං

... අදිස—අදිස.

ඉතායනපුලලිබෙයා අදිසදෙය.

විගසති එකවිවකං

බහුවිවකං

ප: ... අදි

... අදි—අදිසො

ආ: ප: (හෙ) අදි

... (හෙ) අදි—අදිසො

දු: ... අදිතං—අදිමං

... අදි—අදිසො

අදිසො

ත: ... අදිතා

... අදිහි—අදිති

එවං කරණං.

ව: ... අදිසො—අදිසස

... අදිතං

ප: ... අදිතා—අදිමතා—අදි

සමා

... අදිහි—අදිති

ජ: ... අදිසො—අදිසස

... අදිතං

ස: ... අදිතං—අදිමං—අදි

සමං

... අදිස—අදිස.

එවමකෙකුපි—

බමි සබ්බි සද්දර්ශන වැනි පති දුපි රහි,
 ජනති මාලි වමි මොති මාති මොති සාති සාති.
 බජ් ගණි සසි කුසි පති සාති පුබි පිට්

දහර් මහර් කර් වාහි කුසලි මුසලි බලි.

පාපකාරි සතතුසාහි මලකාරි දිසර්වි,

ධම්මවාදි සිහතාදි තුම්සාසි සිහසාසි

ඉව්වාදිහි ඊකාරානානාමාහි

ගාමනී පසනානී සුඤ්ජානානී. සත්තමිසං 'ගාමනීවහි—ගාමනී
යමි, ගාමනීසු, සෙතානීවහි—සෙතානීයමි, සෙතානීසු; සුඤ්ජානි—සුඤ්ජා
යමි, සුඤ්ජා' හි රූපාහි, සෙසං දර්ශයමි.

උකාරනන්තරයෙහි ගිණුම්පදය.

විසතී එකවචන.

බහුවචන.

ප. ... ගිණු

ගිණිවො—ගිණු

ආ. ප (හෙ) ගිණු

... (හෙ) ගිණිවො—ගිණි

වො—ගිණු

ද. ... ගිණු

... ගිණිවො—ගිණු

ත: ගිණුන:

... ගිණුහි—ගිණුහි

එව. කරණ.

ව: ... ගිණුනො—ගිණුනා

ගිණුන.

ප: ... ගිණුනා—ගිණුනා

ගිණුනා

.. ගිණුහි—ගිණුහි

ඤ ... ගිණුනො—ගිණුනා

... ගිණුන.

ස ... ගිණුනහි—ගිණුනමි.

... ගිණුසු—ගිණුසු

එව. සෙතු සෙතු හානු රුහු සංතු උවු වෙලු මවු මිඩු
බඩු තෙරු මෙරු සතු කාරු හතු ජනතු රුරු පවු ඉව්වා
දහො

කෙතුජනතුසදහන පඨමාද්වයාසු විසයසො

විසතී එකවචන.

බහුවචන.

ප: ... හෙතු

... හෙතු—හෙතවො—හෙතු

සො

ආ. ප: (හෙ) හෙතු

... (හෙ) හෙතු—හෙතවො—

හෙතවො—හෙතුසො

ද: ... හෙතු

... හෙතු—හෙතවො—හෙතු

සො

සෙසං ගිණුසද්ධමි.

ප: . ජනතු

.. ජනතු—ජනතවො—ජනතු

හො—ජනතුසො

ආ. ප: (හෙ) ජනතු

... (හෙ) ජනතු—ජනතවො—

ජනතවො—ජනතුහො—

ජනතුසො

ද: ... ජනතු.

... ජනතු—ජනතවො—ජනතු

හො—ජනතුසො

සෙසං ගිණුසද්ධමි.

උකාරනක්ෂලලිංගිකා සන්ධිසංදය

පිතකකි එකවිවක. බ්‍යවවක.
 ප: ... සන්ධි. සන්ධිත.
 ආ: ප: (හෙ) සන්ධි—සන්ධි. ... (හෙ) සන්ධිත.
 දු: ... සන්ධිත. . සන්ධිත—සන්ධිත.
 ත: ... සන්ධිත. .. සන්ධිත—සන්ධිත.

එවං කරණ.

ව: ... සන්ධි—සන්ධිත—සන්ධිත. ... සන්ධිත—සන්ධිත.
 ප: .. සන්ධිත. ... සන්ධිත—සන්ධිත.
 ජ: ... සන්ධි—සන්ධිත—සන්ධිත. ... සන්ධිත—සන්ධිත.
 ස: ... සන්ධිත. සන්ධිත.

එවං කරණසද්දර්ශන, තස්ම ජන විකල්පයිකවිවකෙසු “කන්ධා
 ර්ත—කන්ධාත—කන්ධාත.” ඉති ව සන්ධිතවිවකෙ “කන්ධා
 ර්ත—කන්ධාත” ඉති ව විකල්පය.

එවං සන්ධි විකල්පයෙකු සන්ධිත සන්ධිත ජන විකල්පයෙකු සන්ධිත
 දුකු සන්ධිත සන්ධිත විකල්පයෙකු ආදිය.

උකාරනක්ෂලලිංගිකා සිකුසංදය

පිතකකි එකවිවක. බ්‍යවවක.
 ප: . පිත. . . පිත.
 ආ: ප: (හෙ) පිත—පිත. ... (හෙ) පිත.
 දු: .. පිත. . පිත—පිත.
 ත: .. පිත. ... පිත—පිත—පිත.

එවං කරණ.

ව: ... පිත—පිත—පිත. ... පිත—පිත—පිත.
 ප: ... පිත. ... පිත—පිත—පිත.
 ජ: ... පිත—පිත—පිත. .. පිත—පිත—පිත.
 ස: ... පිත. පිත—පිත.

සාදකසද්දර්ශන “පාත, පාත” ඉති.

උකාරනක්ෂලලිංගිකා අභිකුසංදය

පිතකකි එකවිවක. බ්‍යවවක.
 ප: . අභිකු. . අභිකු—අභිකු.
 ආ: ප: (හෙ) අභිකු. ... (හෙ) අභිකු—අභිකු.
 දු: ... අභිකු. ... අභිකු—අභිකු.
 ත: ... අභිකු. ... අභිකු—අභිකු.

එවං කරණ.

විෂයය	එකවචන.	බහුවචන.
ව	අභිභූතො—අභිභූතා	... අභිභූතං
භ	.. අභිභූතො—අභිභූමිතො—අභි භූතො	අභිභූති—අභිභූති
ජ	අභිභූතො—අභිභූතා	අභිභූතං
ඨ	අභිභූමිති—අභිභූමිති	අභිභූසු

එවි. සසම්මු චෙත්සාභූ පරිභිභූ ආදියො

සහභූසද්දස්ස යොනං නොආදෙසොති විසෙසො, “සහභූ,
සහභූ—සහභූචො—සහභූනො” ඉට්ඨාදි අභිභූසද්දස්මි.

උ. කාරණනුලිඛිතා සබ්බඤ්ඤා සරෙද

විෂයය	එකවචන.	බහුවචන.
භ	සබ්බඤ්ඤා	... සබ්බඤ්ඤානො—සබ්බ ඤ්ඤා
ආ භ. (හෙ) සබ්බඤ්ඤා	.. (හෙ) සබ්බඤ්ඤානො—ස බ්බඤ්ඤා	
උ. ... සබ්බඤ්ඤා	සබ්බඤ්ඤානො—සබ්බ ඤ්ඤා	

සෙසං අභිභූසද්දස්මි.

එවි. මහගඤ්ඤා ධම්මඤ්ඤා අස්ථඤ්ඤා කාලඤ්ඤා රතනඤ්ඤා
මහතඤ්ඤා කතඤ්ඤා විඤ්ඤා විදු චෙදගු පාරගු ඉට්ඨාදියො

ඛ. කාරණනුලිඛිතා ගොසරෙද

විෂයය	එකවචන	බහුවචන
භ	ගො	ගාචො—ගචො
ආ	භ (හෙ) ගො	... (හෙ) ගාචො—ගචො
උ	... ගාචුං—ගාචං—ගචං	ගාචො—ගචො
ග	... ගාචෙත—ගචෙත	... ගොති—ගොති

එවි. කරණ

ව	... ගාචස්ස—ගචස්ස	... ගචො—ගුනනො—ගොනං
භ.	... ගාචො—ගචො—ගාචමිතො—ගච මිතො—ගාචස්මි—ගචස්මි	.. ගොති—ගොති
ජ.	... ගාචස්ස—ගචස්ස	... ගචො—ගුනනො—ගොනං
ඨ	... ගාචෙ—ගචෙ—ගාචමිති—	

සබ්බසම්මස්ස ගොණරෙදෙස “ගොරණ, ගොණ” ට්ඨාදි පූර්ව
සද්දස්මි.

අථ ඉතිලිඛිතසද්ද පදිසසනෙතා.

අනාසිඛා අකාරකතා ඉතිලිඛිතසද්ද.

ආකාරකතා ඉතිලිඛිතා කඤ්ඤසද්ද.

විභක්ති එකවචන.

බහුවචන

ප: ... කඤ්ඤ

... කඤ්ඤ—කඤ්ඤය

ආ: ප: (හෙ) කඤ්ඤ

.. (හෙ) කඤ්ඤ—කඤ්ඤය

ඳ: ... කඤ්ඤ

... කඤ්ඤ—කඤ්ඤය

භ: ... කඤ්ඤ

. කඤ්ඤභි—කඤ්ඤභි

ක: භා: කඤ්ඤ

කඤ්ඤභි—කඤ්ඤභි

ම: ... කඤ්ඤ

. කඤ්ඤං

ප: ... කඤ්ඤ

කඤ්ඤභි—කඤ්ඤභි

ජ: . කඤ්ඤ

කඤ්ඤං

ක: ... කඤ්ඤ—කඤ්ඤ

කඤ්ඤං

එවමසෙඤ්ජි—

සඛා මෙධා පඤ්ඤ විජ්ඣ විනා මහතා තණ්හා විණ,
ඉට්ඨා මුච්ඡා එත් මායා මෙතතා චතතා සිකා: හික්ඛා.

ජඛිකා හිමා ජිවතා මාමා ජායා ආසා ගහිතා නාමා,
ගාමා සෙතා ලෙමා සාලා මාලා වේලා පුත්තිකා.

පිපාසා වෙදනා සඤ්ඤ වෙතනා තපිණ් සජ්,
දෙවතා චට්ටකා ගොධා බලාකා පරිසා සතා

උකා සෙථාලිකා ලඛකා සලාකා මාලිකා සිඛා,
විසාමා විසිමා සාමා මමා වසකා ජමා සමා.

පෙඨා සොණ්ඨා විගණ්ඨා ම සරුණ් විභිතා ලතා,
කම්මා නිද්ද පුමා රුමා මාසනා සිංහසා පපා.

පහා සිමා බමා ජායා බතතිකා සකතින් සුරු,
දෙලා තුලා සිලා ලිලා ලාලෙලා මෙමලා කලා.

වලවා ලුඞ්ඛකා මුකා මසඤ්ඤා සුලකා දිකා,
නාසා ජුණ්හා යහා ජ්ඣා ලසිකා වසුමාදකො.

අමමාසඤ්ඤා තු ආලපකො පඨමායං “(හෙ) අමම—අමමො,
(හෙ) අමමො—අමමොයො” ති විසෙකො

එමා අමමා අකතා අනතා අලලාදකො.

ආකාරකතා ඉතිලිඛිතා රතතිසද්ද.

විභක්ති එකවචන.

බහුවචන.

ප: ... රතති

... රතති—රතතියො—රතතක

ආ: ප: (හෙ) රතති

.. (හෙ) රතති—රතතියො—

රතතක

ඳ: ... රතති

.. රතති—රතතියො—රතතක

භ: .. රතතියා—රතතක

... රතතී—රතතීති

එමා කරණ.

විභක්ති	එකවචනං	බහුවචනං
ච	රතනියා—රතන	රතනීනං
භ	රතනියා—රතන	රතනීනි—රතනීහි
ජ	රතනියා—රතන	රතනීනං
ස	රතනියා—රතන—රතන	රතනී—රතනීසු

එවම ඤායාහි—

පතනි සුතනි වුතනි කිතනි මුතනි තිතනි බතනි කතනි,
සතනි තතනි සිති පුභි ඉභි වුභි බුභි බොභි

භූමි ණති පිති පුති තඤ්ඤි සඤ්ඤි සාති කොචි,
දිභි වුභි ධූභි යභි පාලි ආලි තාලි කෙලි

සති මති ගති මුති සිති පුචති විකති රති රූපි රසම් අසති වසති
මසති අභූති පුලි දුශ්‍රුති දෙමඤ්ඤි අවචි ඡති ආදිති ඉකාරතන
තාමාති

ජ්‍යාමාතො ඉතිලිංඛිතා ඉතිසංදද

විභක්ති	එකවචනං	බහුවචනං
භ	ඉති	ඉති—ඉතියො
ආ භ	(භෙ) ඉති	(භෙ) ඉති—ඉතියො
උ	ඉතියං—ඉතී	ඉති—ඉතීභො
ත	ඉතියා	ඉතීහි—ඉතීහි

එවං කරණ

ච	ඉතියා	ඉතීනං
භ	ඉතියා	ඉතීහි—ඉතීහි
ජ	ඉතියා	ඉතීනං
ස	ඉතියං—ඉතියා	ඉතීසු

එවං මාතූලානි අයංකානි වාරූණානි මාතූරි නාමිති චෙතනෙයස්සි
තොතමි ගුණවති ගුණවතනි මගති මගනති භොති භිහවුරි
දණ්ඩනි රූපනි පුච්චි ගාට්ඨිකො

පුච්චිසංදදස පත තතිසෙකවචනාදිසු “පුච්චි—පුච්චියා (4),
පුච්චිං—පුච්චියං—පුච්චියා” ති විසෙසො

ජ්‍යාමාතො ඉතිලිංඛිතා නදිසංදද

විභක්ති	එකවචනං	බහුවචනං
භ	නදි	නදී—නදීරා—නදීරො
ආ භ	(භෙ) නදි	(භෙ) නදී—නදීරා—නදීරො
උ	නදියං—නදී	නදී—නදීරා—නදීරො
ත	නදීරා—නදී	නදීහි—නදීහි

එවං කරණ

විසසා එකවිවස.

විසුච්චස.

ව: ... නර්ත—නදියා

... නදින.

ප: ... නර්ත—නදියා

... නදිභි—නදිති

ජ: .. නර්ත—නදියා

. නදිත.

ස: ... නර්ත—නදියා—නදියා

.. නදිසු.

එවි.—

මිහි වෙහරණි වාසි පාලි කදලි පරි,

තාරි තුමාරි කරුණි වාරුණි බ්‍රාහ්මණි සවි.

හඬුබිබි කිනනරි නාභි දෙවි සකුඬි දරි මිහි,

වාරුණි සුකරි සිති හංසි කාසි ව තුකතුරි—දුම්බාදරසා.

උකාරරහනා දුතඨලිංඛනා භාග්‍යසංදය.

විසසා එකවිවස.

විසුච්චස.

ව: ... සාගු

. සාගු—සාගුරසා

ආ: ව: (සෙ) සාගු

... (සෙ) සාගු—සාගුරසා

දු: ... සාගු

... සාගු—සාගුරසා

හ: ... සාගුත

... සාගුති—සාගුති

එවි. කරණ.

ව: ... සාගුසා

සාගුත.

ස: ... සාගුසා

. සාගුති—සාගුති

ජ: ... සාගුසා

.. සාගුත.

ස: ... සාගුසා—සාගුසා

... සාගුසු

එවි. වාගු වෙහු සාගු දඬු කරනු කවුරු රජු කණරු පිසබු සසුනු ආදීති.

උකාරරහනා දුතඨලිංඛනා මාග්‍යසංදය.

විසසා එකවිවස.

විසුච්චස.

ව: ... මාගා

.. මාගණ

ආ: ව: (සෙ) මාගා—මාගා

... (සෙ) මාගණ

දු: .. මාගර.

.. මාගණ—මාගණ

හ: ... මාගුසා—මාගණ—මාගා

... මාගණසි—මාගණසි—මා

තුභි—මාගුති

එවි. කරණ.

ව: ... මාගු—මාගුසා

.. මාගණතා—මාගාතා—මා

තුත.

ස: ... මාගුසා—මාගණ

... මාගණසි—මාගණසි—මා

තුභි—මාගුති

ජ: ... මාගු—මාගුසා

. මාගණතා—මාගාතා—මා

තුත.

ස: ... මාගර

... මාගණසු—මාගුසු.

එවි. වාගු දුතිකාදරසා.

අකාරණානන්දසංසාරිඛයා මනසරද්ද

විභසති එකවිභස.

බහුවිභස

ප: ... මන.

මනා—මනාති

ආ: ප: (භේ) මන—මනා

... (භේ) මනාති

ද: ... මන.

මනෙ—මනාති

ත: ... මනසා—මනෙන

... මනෙති—මනෙති

එවි. කරණේ .

එ: ... මනසො—මනසා

මනානා

ප: , මනසා—මනවිනා—මන

සමා,

... මනෙති—මනෙති

ජ: ... මනසො—මනසා

. මනානා

ස: ... මනසි—මනෙ—මනවිති—

මනසි.

... මනෙසු

එවි.—

මනං සිරං උරං තෙජං රජං ඔජං වසං පසං,
සසං තපං විවං චේතං එවමාදිච්ඡන්තයණේ

මනො නමො තපො තෙජේ චචො ඔජේ උරේ සිරේ,
රජේ සසො පසො චේතො සතේ වාසො වසො අතො

ජත්තාසතෙ සතේ තොති අතො උත්තෙ සද්ධම්මෙ,
විසො සෙද්ධෙසෙ පච්චො වාසො මනෙ චේතො මනාදිසු—තප්පි.

අකාරණානන්දසංසාරිඛයා කම්මසරද්ද

විභසති එකවිභස.

බහුවිභස.

ප: ... කම්ම.

.. කම්මා—කම්මාති

ආ: ප: (භේ) කම්ම—කම්මා

... (භේ) කම්මා—කම්මාති

ද: ... කම්ම.

කම්මෙ—කම්මාති

ත: ... කම්මනා—කම්මනා—

කම්මෙති

. කම්මෙති—කම්මෙති

එවි. කරණේ.

එ: ... කම්මනො—කම්මසා

... කම්මානා

ප: කම්මනා—කම්මා—කම්ම

මනා—කම්මසා

... කම්මෙති—කම්මෙති

ජ: ... කම්මනො—කම්මසා

.. කම්මානා

ස: . කම්මති—කම්මෙ—කම්ම

මනා—කම්මසා

කම්මෙසු

අකාරනතනපුංසකලිංඛිතා ගුණවනතුසරද්‍ය

විභක්ති	එකවචන.	බහුවචන.
ප	ගුණව.	ගුණවතතා—ගුණවතතාති
ආ	ප (හෙ) ගුණව.—ගුණව— ගුණවා	(හෙ) ගුණවතතා—ගුණව තතාති
උ	ගුණවතතා.	ගුණවතෙතා—ගුණව තතාති
සෙසං පුමෙව		
එවං ගව්‍යනතසරද්‍ය		

අකාරනතනපුංසකලිංඛිතා අස්සබාසරද්‍ය

විභක්ති	එකවචන.	බහුවචන.
ප	අස්සබ.	අස්සබා—අස්සබාති
ආ	ප (හෙ) අස්සබ—අස්සබා.	(හෙ) අස්සබා—අස්සබාති
උ	අස්සබ.	අස්සබෙ—අස්සබාති
සෙසං විතතසද්ද සමං.		
එවං මුඛතාසිකාසරද්‍ය තසෙසකතතා එකවචනමෙව		

ඉකාරනතනපුංසකලිංඛිතා අභිසරද්‍ය

විභක්ති	එකවචන.	බහුවචන.
ප	අභි	අභිති—අභි
ආ	ප (හෙ) අභි	(හෙ) අභිති—අභි
උ	අභි.	.. අභිති—අභි
සෙසං අගතිසද්දසමං.		
එවං සත්‍ය දධි වාරි අභති අවති අවති ඉවවාදිති		

ඊකාරනතනා නපුංසකලිංඛිතා දණ්ඩසරද්‍ය

විභක්ති	එකවචන.	බහුවචන.
ප	දණ්ඩ	දණ්ඩිති—දණ්ඩ
ආ	ප (හෙ) දණ්ඩ	(හෙ) දණ්ඩිති—දණ්ඩ
උ	දණ්ඩ.	දණ්ඩිති—දණ්ඩ
භ	දණ්ඩතා	දණ්ඩිසි—දණ්ඩිති
එවං කරණේ		
ච	දණ්ඩතො—දණ්ඩසා	දණ්ඩිතං.
ප	දණ්ඩිතා—දණ්ඩිමතා—දණ්ඩ	
සා		
ඡ	දණ්ඩිතො—දණ්ඩසා	දණ්ඩිසි—දණ්ඩිති
ෂ	දණ්ඩිති—දණ්ඩිමසි—දණ්ඩිසි.	දණ්ඩිසු—දණ්ඩිසු
එවං සුඛකාරි සිකයාසි ආදිති		

උකාරතනනපුංසකලිංඛිතා ආයුසංදය

විසසී. එකවිවස. බුදුවිවස.
 ප: ... අයු ... අයුති—අයු
 ආ: ප: (භ) අයු ... (භ) අයුති—අයු
 ද: ... අයු ... අයුති—අයු
 ත: ... අයුතා—අයුසා ... අයුති—අයුති

එවං කරණේ.

ව: ... අයුතො—අයුසා ... අයුතා
 ප: ... අයුතා—අයුතා—අයුසා ... අයුති—අයුති
 ජ: ... අයුතො—අයුසා අයුතා
 ස: ... අයුති—අයුසා ... අයුසා—අයුසා

එවං වනවු වසු ධතූ දරු කිසු මවු සිංහු කිසිවු වසු භිසු ජතු අවු අසු ආදීති.

උකාරතනනපුංසකලිංඛිතා රතායුසංදය

විසසී එකවිවස. බුදුවිවස.
 ප: රතායු රතායු—රතායුති
 ආ: ප: (භ) රතායු ... (භ) රතායු—රතායුති
 ද: ... රතායු ... රතායු—රතායුති
 ත: ... රතායුතා රතායුති—රතායුති

සෙසං පුලලිංඛිත අභිසංඝසං.

එවං අභිසං සසවිසු ධම්ම ඤායුආදීති

ඛකාරතනනපුංසකලිංඛිතා විහතරතාසංදය

විසසී. එකවිවස. බුදුවිවස.
 ප: ... විහතරු ... විහතරු—විහතරුති
 ආ: ප: (භ) විහතරු ... (භ) විහතරු—විහතරුති
 ද: ... විහතරු ... විහතරු—විහතරුති
 ත: ... විහතරුතා විහතරුති

සෙසං ආයුසංඝසං.

දුති තපුංසකලිංඛිතසංඝ.

අභි සංඛිතාමාති වුච්චතො.

සංඛිත සහර් සහව උපත දුර් අයු අයුතුර් අයුතුරු වුච්චි පර අයුර් දුර් උපතර් අයුර් සහ එත දුර් අයුර් සි. එස අයුරු උප වී සි වතු දුර් සහර්සසි සංඛිතාමාති, භාති සංඛිතාමාති සංඛිතාමාති නොයු තාව.

විභක්ති එකවිවක්.

බහුවචන.

ව. සසසා—සාය

යාය—යායානි

භ සාය

... යාහි—යාහි

ජ සසසා—සාය

... යාය—යායානි

ඪ සසසා—සාය

... යාය.

නිපුණය :

භ ... යා

... යෙ—යාහි

ඳ ... යා

... යෙ—යාහි

න ... යෙන

... යෙහි—යෙහි

සෙසං පුලෙව.

අකාරනිකසබ්බන්‍යාමිනෝ නිසංදද.

තස පුලෙ

විභක්ති එකවිවක්.

බහුවචන.

භ යො

... නෙ—නෙ

ඳ නො—නො

නෙ—නෙ

න ... නෙන—නෙන

... නෙහි—නෙහි—නෙහි—
නෙහි

එවං කරණේ

ව. තස—තස—අස

... නෙයං—නෙයානි—නෙ
යං—නෙයානි

භ නමිතා—නමිතා—නමිතා—
තසමි

... නෙහි—නෙහි—නෙහි—
නෙහි

ජ තස—තස—අස

... නෙයං—නෙයානි—නෙයං
—නෙයානි

ඪ ... නමිතා—නමිතා—තසමි—
තසමි

... නෙපු—නෙපු

ඉති :

භ ... යා

... නා—නායො—නා—නායො

ඳ ... නො—නො

... නා—නායො—නා—නායො

න ... නාය—නාය

... නාහි—නාහි—නාහි—නාහි

එවං කරණේ

ව ... තිසසාය—තිසසා—තසසා—
තාය

... තායං—තායානි

භ ... තාය—තාය

... තාහි—තාහි—තාහි—තාහි

ජ ... තිසසාය—තිසසා—තසසා—
තාය

... තායං—තායානි

ඪ ... තිසසං—තසසං—තායං

... තාපු—තාපු

නිපුණය :

භ ... නො—නො

... නො—නාහි—නො—නාහි

ඳ ... නො—නො

... නො—නාහි—නො—නාහි

න ... නෙන—නෙන

සෙසං පුලෙව.

අකාර්තකසබ්බතාපිටකා එතසෙද්ද.

විසතති එතච්චත. තස්ස පුරුච්චි : බ්‍රහ්මචරිත.
 ප: ... ඵලෙසා එතෙ.
 දු: ... එතං ... එතෙ.
 ත: ... එතෙත ... එතෙති—එතෙති
 එවං කරුණ.
 ව: ... එතස්ස එතෙසං—එතෙසානං.
 ප: ... එතච්චතා—එතෙසානං එතෙති—එතෙති
 ජ: ... එතස්ස එතෙසං—එතෙසානං.
 ස: ... එතච්චති—එතෙසානං එතෙසු.

ඉතිසං:

ප: ... එතං එතා—එතාසෙසා
 දු: ... එතං ... එතා—එතාසෙසා
 ත: .. එතාසං * ... එතාති—එතාති

එවං කරුණ.

ව: .. එතීසසාසං—එතීසසා—එතාසං ... එතාසං—එතාසානං.
 ප: ... එතාසං .. එතාති—එතාති
 ජ: ... එතීසසාසං—එතීසසා—එතාසං එතාසං—එතාසානං.
 ස: ... එතීසසා—එතෙසා—එතාසං .. එතාසු

තප්පංසෙස :

ප: ... එතං ... එතෙ—එතාති
 දු: ... එතං ... එතෙ—එතාති
 ත: ... එතෙත ... එතෙති—එතෙති.

සෙසං සුලලිඛිතසම්මං.

අකාර්තකසබ්බතාපිටකා ඉතිසෙද්ද.

විසතති එතච්චත. තස්ස පුරුච්චි : බ්‍රහ්මචරිත.
 ප: ... අසං ... ඉති
 දු: ... ඉති ... ඉති
 ත: ... අතෙත—ඉතිතා ... එති—එති—ඉතිති
 ඉතිති
 එවං කරුණ.
 ව: ... අසං—ඉතිසං ... එසං—එසානං—ඉතිසං—
 ඉතිසානං
 ප: ... අසා—ඉතිසා—ඉතිසා ... එති—එති—ඉතිති—
 ඉතිති
 ජ: .. අසං—ඉතිසං .. එසං—එසානං—ඉතිසං—
 ඉතිසානං
 ස: ... අසා—ඉතිසා—ඉතිසා .. එසං—ඉතිසං

ඉත්තිය :

විෂයය	එකවචන	බහුවචන.
ප :	... අයං	... ඉමා—ඉමායො
දු :	... ඉමං	... ඉමා—ඉමායො
ත :	... ඉමාය	... ඉමාහි—ඉමාහි

එවං කරණ.

ව :	... අසයාය—අසයා—ඉමිසයාය— ඉමිසයා—ඉමාය	... ඉමායං—ඉමායානං
ප :	... ඉමාය	... ඉමාහි—ඉමාහි
ජ :	... අසයාය—අසයා—ඉමිසයාය— ඉමිසයා—ඉමාය	... ඉමායං—ඉමායානං
ස :	... අසයං—ඉමිසයං—ඉමායං— ඉමිසයා	... ඉමාසු.

නිපුංසකය :

ප :	... ඉදං—ඉමං	... ඉමෙ—ඉමාහි
දු :	... ඉදං—ඉමං	... ඉමෙ—ඉමාහි
ත :	... අනෙක—ඉමිනා	... එහි—එහි—ඉමෙහි—ඉමෙහි.

සෙසං පුලලිඛිතයම.

උකාරභාෂාබ්‍යවහාරයෙහි අවුසංඥ.

තාස ප්‍රමේ :

විෂයය	එකවචන	බහුවචන.
ප :	... අසු—අසුකො—අවුකො— අවු	... අසුකා—අවුකා—අවු— අවුකො
දු :	... අසුකං—අවුකං—අවු.	... අසුකො—අවුකො—අවු— අවුකො
ත :	... අවුතා	... අවුහි—අවුහි

එවං කරණ.

ව :	... අවුකො—අවුකං—අවුකා	... අවුකං—අවුකානං
ප :	... අවුතා—අවුතං—අවුතා	... අවුහි—අවුහි
ජ :	... අවුකො—අවුකං—අවුකා	... අවුකං—අවුකානං
ස :	... අවුතහි—අවුතං	... අවුසු.

ඉත්තිය :

ප :	... අසු—අසුකා—අවු—අවුතා	... අවු—අවුකො
දු :	... අවු	... අවු—අවුකො
ත :	... අවුතා	... අවුහි—අවුහි

එවං කරණ.

ව :	... අවුකා—අවුකා	... අවුකං—අවුකානං
ප :	... අවුතා	... අවුහි—අවුහි
ජ :	... අවුකා—අවුතා	... අවුකං—අවුකානං
ස :	... අවුකං—අවුකං	... අවුසු.

නිප්පාසක

උපසර්ග	උපසර්ගය	විද්‍යා වික
ඊ	අද්‍රං	අද්‍රි—අද්‍රිති
උ	අද්‍රං	අද්‍රි—අද්‍රිති
ඔ	අද්‍රිතා	අද්‍රිති—අද්‍රිති

සෙසං පුලුච්ඡිග්‍යමි.

නිප්පාසකනිප්පාසකා නිප්පාසක
 නිප්පාසකනිප්පාසක නිප්පාසක
 සබ්බනිප්පාසකනිප්පාසක, නිප්පාසකනිප්පාසක නිප්පාසක
 නිප්පාසක

උපසර්ග	උපසර්ගය	විද්‍යා වික
ඊ	සෙසං	සෙසං
උ	සෙසං	සෙසං
ඔ	සෙසං	සෙසං—සෙසං

ඊ. සර්ග

ඊ	සෙසං—සෙසං	සෙසං—සෙසං
උ	සෙසං—සෙසං—සෙසං	සෙසං—සෙසං
ඔ	සෙසං—සෙසං	සෙසං—සෙසං
ඔ	සෙසං—සෙසං—සෙසං— සෙසං.	සෙසං

ඊ. සර්ග

ඊ	සෙසං	සෙසං—සෙසං
උ	සෙසං	සෙසං—සෙසං
ඔ	සෙසං	සෙසං—සෙසං

සෙසං සබ්බනිප්පාසක.

නිප්පාසක

ඊ	සෙසං—සෙසං	සෙසං—සෙසං
උ	සෙසං—සෙසං	සෙසං—සෙසං

සෙසං පුලුච්ඡිග්‍යමි.

අනිප්පාසකනිප්පාසකා නිප්පාසක

නිප්පාසක

උපසර්ග	උපසර්ගය	විද්‍යා වික
ඊ	ඊසෙසං	ඊසෙසං
උ	ඊසෙසං	ඊසෙසං
ඔ	ඊසෙසං	ඊසෙසං—ඊසෙසං

ඊ. සර්ග

ඊ	ඊසෙසං	ඊසෙසං—ඊසෙසං
උ	ඊසෙසං—ඊසෙසං	ඊසෙසං—ඊසෙසං
ඔ	ඊසෙසං	ඊසෙසං—ඊසෙසං
ඔ	ඊසෙසං—ඊසෙසං.	ඊසෙසං

ඉතිං :

පිතෘනි එකවචනං

බහුවචනං.

ප: ... එකා

. එකා—එකායො

දු: ... එකං

... එකා—එකායො

ත: ... එකාභ

... එකානි—එකානි.

එවං කරණ.

ව: .. එකිංසා—එකසා—එකාය ... එකාසං—එකාසානං

ප: ... එකාභ

... එකානි—එකානි

ඡ: . එකිංසා—එකසා—එකාය ... එකාසං—එකාසානං

ස: ... එකිංසං—එකසං—එකායං ... එකාසු.

නිත්‍යංගතො :

ප: ... එකං

... එකෙ—එකානි

දු: ... එකං

.. එකෙ—එකානි

ත: ... එකෙන

... එකෙහි—එකෙහි.

සෙසං පුලිච්ඡන්තං.

අසම්පත “සංවිධානවලංකරාදියං” ඉතිවිච්ඡන්තියෙති
විතතති, සෙසු යද් සංවිධානො, නිදේසවිච්ඡන්තො, අභ්‍යන්තර සංවි
ච්ඡන්තො.

අකාරණිකසංවිධානවලංකරා තුමනසංද්‍ර

පිතෘනි. එකවචනං.

බහුවචනං.

ප: ... කි—තුචං

... තුචෙන

දු: ... තං—තච—කි—තුචං.

. තුමනාසං—තුමෙන

ත: . කිංසා—තසා

.. තුමෙනහි—තුමෙනහි.

එවං කරණ.

ව: ... තච—තුමනා—තුමෙන.

... තුමනාසං—තුමෙන

ප: ... කිංසා—තසා

.. තුමෙනහි—තුමෙනහි

ඡ: ... තච—තුමනා—තුමෙන.

.. තුමනාසං—තුමෙන

ස: ... කිංසි—තසි

... තුමෙනසු.

නිලිච්ඡන්තං සං.

අකාරණිකසංවිධානවලංකරා අවනසංද්‍ර.

පිතෘනි. එකවචනං.

බහුවචනං.

ප: ... අතං

... අතං—අතෙන

දු: ... අතං—අතං

.. අතනාසං—අතෙන

ත: ... අතං

... අතෙනහි—අතෙනහි.

එවං කරණ.

ව: ... අතං—අතනා—අතෙන. ... අතනාසං—අතනාසං—අතෙන

ප: ... අතං

... අතෙනහි—අතෙනහි

ඡ: ... අතං—අතනා—අතෙන.

.. අතනාසං—අතනාසං—අතෙන

ස: .. අතං

... අතෙනසු.

නිලිච්ඡන්තං සං.

ඔද පන පදනො පරි කුමනාමසඳු තද පඨමාදුකිසාතකියා
වතුනුපිටිබහුවවනෙසු වොනොතඳෙසා නවා ගොනති සථා
සබ්බසං දුගිසාතකියාවතුනුපිටිබහුවවනෙසු ගෙමෙතඳෙසා ව

අඨ සබ්බතාවිකා සඳ්වතසඳු මුච්චගතා

තෙසු ඵසසඳෙසු ගෙථා වුරෙතා

උගසඳෙසු මුච්චගත		මිසඳෙසු මුච්චගත	
සො හි සබ්බත්ථ බහුවවනො		සො ව සබ්බත්ථ බහුවවනො	
ච	බහුවචනං	ච	බහුවචනං
ප	උගො—උගෙ	ප	දුච්ච—චෙ
ද	උගො—උගෙ	ද	දුච්ච—චෙ
ක	උගොති—උගොති— උගෙති—උගෙති ඵචං කරුණ	ක	මිති—මිති ඵචං කරුණ
ච	උගිතනං	ච	මිතනං—දුමිතනං
ප	උගොති—උගොති— උගෙති—උගෙති	ප	මිති—මිති
ජ	උගිතනං	ජ	මිතනං—දුමිතනං
ස	උගොසු—උගෙසු	ස	මිසු

කිලිබෙහසු සමි.

ඵචං අභාරසහතා බහුවචනතා

තිසඳෙසු මුච්චගත

ච	බහුවචනං	ච	බහුවචනං	ච	බහුවචනං
ප	තිසෙසා	ප	තිසෙසා	ප	තිසෙසා
ද	තිසෙසා	ද	තිසෙසා	ද	තිසෙසා
ක	තිසි—තිසි	ක	තිසි—තිසි	ක	තිසි—තිසි
ඵචං කරුණ		ඵචං කරුණ		සෙසං පුමෙව	
ච	තිසි—තිසි—තිසි තිසි—තිසි	ච	තිසසතනං	නිසු—සසලිඛං	
ප	තිසි—තිසි	ප	තිසි—තිසි		
ජ	තිසි—තිසි—තිසි තිසි—තිසි	ජ	තිසසතනං		
ස	තිසු	ස	තිසු		
	පුලලිඛං		ඉතිලිඛං		

වතුසඳෙදු ප්‍රච්චරෙන.

භි බ්‍රහ්මචරින.	භි බ්‍රහ්මචරින.	භි බ්‍රහ්මචරින.
ප. ... චතතාරේ—	ප. ... චතසෙසා	ප. ... චතතාරී
වතුරේ		
දු. ... චතතාරේ—	දු. චතසෙසා	දු. ... චතතාරී
වතුරේ	ත. ... චතුභි—චතුභි	ත. ... චතුභි—ච
ත. ... චතුභි—චතුභි	ඵචං කරණේ.	තුභි
ඵචං කරණේ.	ච. ... චතසසතනං	සෙසං පුමේව.
ච. ... චතුතනං	ප. .. චතුභි—චතුභි	නපුංසකලිඛයං.
ප. ... චතුභි—චතුභි	ජ. චතසසතනං	
ජ. ... චතුතනං		
ස. වතුසු.	ස. වතුසු.	
පුලලිඛයං.	ඉත්තිලිඛයං.	

පච්චසඳෙදු ප්‍රච්චරෙන.

චිත්තකි	බ්‍රහ්මචරින.
ප. ... පච්	
දු. පච්	
ත. පච්භි—පච්භි	
ඵචං කරණේ.	
ච. ... පච්චතනං.	
ප. .. පච්භි—පච්භි	
ජ. ... පච්චතනං.	
ස. ... පච්චසු.	

ඵචං ඡ සත්ත අභි නච දස ඵකාදස-ඵකාරස බාරස- වාදස
තොරස-තෙලස ප්‍රඥස-වොඥස-වතුඥස පච්දස-පණ්ණරස සො
ලස-සොරස සත්තරස-සත්තදස අභාරස-අභාදස ඉවේවතෙ බිඞ්ඞ
චචසතනා භොතති තිලිඛෙහසු සරූපා ච.

ඵකුතවිසතිසඳෙදු ප්‍රච්චරෙන.

සො හි සබ්බස්ම ඉත්තිලිඛෙහසවචතො.

භි	චිත්තචරිතං
19 ප. ... ඵකුතවිසති	
ආ. ප. (භ) ඵකුතවිසති	
ද. ... ඵකුතවිසති.	
ත. ... ඵකුතවිසතියා	
ක. ... ඵකුතවිසතියා	
ච. ... ඵකුතවිසතියා	
ප. ... ඵකුතවිසතියා	
ජ. ... ඵකුතවිසතියා	
ස. ... ඵකුතවිසතියං.	

ඵචං විසතසදසො ආතවුතියා ඉත්තිලිඛෙහසවචතතනා.

- 20 විසති
 21 එකවිසති
 22 චෙවිසති
 වාවිසති
 බාවිසති
 23 හෙවිසති
 24 චතුර්විසති
 25 පච්චිසති
 පඤ්ඤවිසති
 පණ්ණවිසති
 26 ජබ්බිසති
 27 සත්තවිසති
 28 අභිවිසති
 * විසමාදෙසෙ “විසා එකවිසා”
 ඉට්වාදි,
 රහතිකඤ්ඤා සමා.
 29 එකුතතිංසති
 30 ති සති
 31 එකතිංසති
 32 චතතිංසති—ඛතතිංසති
 33 හෙතතිංසති
 34 චතුතතිංසති
 35 පචතිංසති
 36 ජතතිංසති
 37 සත්තතිංසති
 38 අභිතිංසති
 තිංසමාදෙසෙ “තිංසා එක
 තිංසා” ඉට්වාදි
 රහතිකඤ්ඤා සමා,
 39 එකුතචර්ණාලිසති—එකුත
 චර්ණාලිසා
 40 චර්ණාලිසති—චර්ණාලිසා—
 තාලිසති—තාලිසා
 41 එකචර්ණාලිසති—එකචර්ණා
 ලිසා
 42 වාචර්ණාලිසති—වාචර්ණාලි
 සා—විචර්ණාලිසති—විච
 ර්ණාලිසා
 43 හෙවර්ණාලිසති—හෙවර්ණා
 ලිසා—තිවර්ණාලිසති—ති
 වර්ණාලිසා
 44 චතුචර්ණාලිසති—චතුචර්ණා
 ලිසා—චොතර්ණාලිසති—
 චොතර්ණාලිසා—චුර්ණාලිස
 ති—චුර්ණාලිසා
 45 පචචර්ණාලිසති—පචචර්ණා
 ලිසා
 46 ජචර්ණාලිසති—ජචර්ණාලිසා
 47 සත්තචර්ණාලිසති—සත්ත
 චර්ණාලිසා [ලිසා
 48 අභිචර්ණාලිසති—අභිචර්ණා
 ලිසා—අද්ධාසාලිසා—චර්ණාලි
 සති—චර්ණාලිසා’ ඉට්වාදි,
 49 එකුතපඤ්ඤාසා
 50 පඤ්ඤාසා
 51 එකපඤ්ඤාසා
 52 චෙපඤ්ඤාසා—චිපඤ්ඤාසා
 53 හෙපඤ්ඤාසා—තිපඤ්ඤාසා
 54 චතුපඤ්ඤාසා
 55 පචපඤ්ඤාසා
 56 ජපඤ්ඤාසා
 57 සත්තපඤ්ඤාසා
 58 අභිපඤ්ඤාසා
 පඤ්ඤාසාදෙසෙ “පඤ්ඤාසා
 එකපඤ්ඤාසා” ඉට්වාදි
 කඤ්ඤාසමා,
 59 එකුතසථි
 (හෙ) එකුතසථි ඉට්වාදි
 මතිසද්දසමා
 60 සථි
 61 එකසථි
 62 චාසථි—චෙසථි—චිසථි
 63 හෙසථි—තිසථි
 64 චතුසථි
 65 පචසථි
 66 ජසථි
 67 සත්තසථි
 68 අභිසථි
 69 එකුතසත්තසථි
 70 සත්තසථි
 71 එකසත්තසථි
 72 වාසත්තසථි—විසත්තසථි

CONJUGATION FO KACCAYANA

අභි බාහුරූපානි

අභි ආවිෂ්ඨකතකියො—විග්ගානානා පච්චි සත්තාරි සරෙකඛා
භිසත්තකි අජ්ඣතති හච්ඡස්සතති කාලාභිසත්තකි, තං සථා,

“විග්ගානානානි අතති පි ථි ටි මි තෙ අයොන සෙ වෙස ඵලෙහි,

“පච්චි භු චොභු භි ථි ටි මි තං අනුතං සු වෙසා ඵ ආවිසෙ,

“සත්තාරි ඵසං ඵසං ඵසං පි ඵසං ඵ සංචි ඵසං ඵ ඵසං ඵ ඵසං
ඵසං ඵසං වෙසා ඵසං ඵසං වෙසෙ,

“පරෙකඛා අ උ ඵ සථි අ නි තං රෙ සෙසා වෙසා ඉ වෙස

“භිසත්තකි ආ උ ඵ සථි අ නි තං රෙ සෙ සෙසා ඉ වෙසෙ,

“අජ්ඣතති ඊ උ ඵ සථි ඉ වෙසා ආ උ සෙසා අ වෙසෙ,

“හච්ඡස්සතති සසති සසතති සසපි සසති සසාපි සසාමි සසතෙ
සසතෙහි සසසෙ සසවෙහි සසං සසාවෙහි,

“කාලාභිසත්තකි සසා සංචු උසස සසති සං සසමා සසති
සසිංචු සසසෙ සසවෙහි සසං සසාවෙහි ‘ති

තා පත අභිවිග්ගතකියො—

“විග්ගානානා පච්චිසත්තකි,

“ආනුතංසි චිත්තකතාලෙ පච්චි,

“අනුචිතිපරිසත්තකියො සත්තකි,

“අනුචිතිපරිසත්තකියො සත්තකි,

“සිද්ධසත්තකියො පච්චිසත්තකි සත්තකි,

“සච්චිසත්තකි,

“අනුතංසෙ හච්ඡස්සතකි,

“භිසත්තකියොහිතෙ කාලාභිසත්තකි” ඉතිවෙතෙති විග්ගානානා
සත්තකියොහිතෙකාලෙසු භවතති ඵසං වුත්තකියො ව
තෙසා පුරිසා පච්චිවිජ්ඣානුත්තකියො, තෙසු

“කාච්චිති පුරුෂානානෙති කුලසංඝරාජෙති පච්චි” පුරිසා
හෙති, තථා

“කුලසංඝරාජෙති” පුරිසා හෙති “අනුචිති උත්තමො” ව
ජනනවුති ආවිෂ්ඨකතකියොහිතෙති අනුචිතකියො
තා පච්චි “බාහුරූපානිසෙති විග්ගතකියො” හවිතති
විසදං පරසසපදමිත්තකියොපදම,

තෙසු “සත්තාරි පරසසපද” හෙති, “අනුතංසෙහි හෙති ව
සත්තකි” හෙති, “සත්තාරි ව”

කිංචි පච්චිසත්තකියො සත්තකි සත්තකි හෙති

අකවචරතා භූමාදිගණිතො හ සත්‍යාසං

වත්‍යාමානාසං

කතනපි පරික්ෂකපද

	එකවචනං.		බහුවචනං	
අ	කතා	ද්වය	කතා	ද්වය
ආ	භයා	භවති	භෙ	භවන්ති
ම	කු.	භවසි	කුභෙහ	භවති
උ	අතං	භවාමි	මයං	භවාමි

කතනපි අත්‍යාගතාසපද

ආ	භයා	භවතෙ	භෙ	භවතෙහි
ම	කු.	භවසෙ	කුභෙහ	භවසෙහි
උ	අතං	භවෙ	මයං	භවාමෙහි

සච උපසන්නවයා සකමිවයො, යථා

කවචනී අත්‍යාගතාසපද

	එකවචනං.		බහුවචනං	
අ	කතා	කවිමි	කතා	කවිමි
ආ	භෙතා	භෙතා	භෙතා	භෙතා
ම	කු.	අනුකූලයෙ	කුභෙහ	අනුකූලයෙහි
උ	අතං	අනුකූලයෙ	මයං	අනුකූලයෙහි

කවචනී පරික්ෂකපද

ආ	භෙතා	භෙතා	භෙතා	භෙතා
ම	කු.	අනුකූලයෙ	කුභෙහ	අනුකූලයෙහි
උ	අතං	අනුකූලයෙ	මයං	අනුකූලයෙහි

භාගව —

භූමතී, භූමතෙ

සචවයං.

කතනපි පරික්ෂකපද

	එකවචනං		බහුවචනං	
අ	කතා	ද්වය	කතා	ද්වය
ආ	භයා	භවතු	භෙ	භවතාහු
ම	කු.	භවතාහි	කුභෙහ	භවති
උ	අතං	භවාමි	මයං	භවාමි

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ਸ	ਪੰਜਾਬ		ਬੰਗਾਲ	
	ਸ਼ਾਹੀ	ਸ਼ਾਹੀ	ਸ਼ਾਹੀ	ਸ਼ਾਹੀ
੧	੧	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	੧	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
੨	੨	ਲਾਹੌਰ	੨	ਲਾਹੌਰ
੩	੩	ਫ਼ਤਹਗੜ੍ਹ	੩	ਫ਼ਤਹਗੜ੍ਹ
੪	੪	ਜਲੰਧਰ	੪	ਜਲੰਧਰ

කට්ටි අනුමාන

[illegible]

ଦାଢ଼ିଣି ଚରମସତ୍ୟ

မ	ထေရ်	သော	ရတနသင်္ဂဟ	စာတ	ထေ	ရတနသင်္ဂဟ
စ	,	သို့	ရတနသင်္ဂဟ	—	ရတ	ရတနသင်္ဂဟ
			သင်္ဂဟ		သင်္ဂဟ	ရတနသင်္ဂဟ
င	"	ရတ	ရတနသင်္ဂဟ	"	သင်္ဂဟ	ရတနသင်္ဂဟ

— 2013

අයිති අයිති

සහතිකය.

ਸਾਹਿਬਾਣੀ ਸਰਸਵਤੀ

උපාය		විද්‍යාව	
අ	කතා	කතා	ක්‍රියා
ආ	සේ	භෞතික	භෞතික
භ	කිං	කුලය	භෞතික
ච	අය	භෞතික	භෞතික

[illegible]

ප	සො	සවේරි	නෙ	සවේර.
ම	ඩි.	සවේරේ	තුටු	සවේරේ
උ	අස.	සවේරේ	මි.	සවේරේ

କାବିତ୍ରୀଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାଂଜୀବନ

	එයා-විත		විජය-විත		
ප	සාකා	පාසි	සක	සාක	පාසි
ප	හෙත	සෙය	අනුසූයෙථ	හෙත	හෙ
ම	"	විං	අනුසූයෙථො	"	තුපෙන
					අනුසූයෙසා
					වෙහා
උ	"	අසා	අනුසූයෙසා	"	විසං
					අනුසූයෙසක
					මෙය

කවිවිකි සරසංසරද

ආරම්භ		බහුවචන	
ප	සංඛ්‍යා	කවි	කවි
ප	තෙති	සො	අනුතුදෙය, අනු
ම	, කි.	තුදෙයා	තෙති තෙ
උ	" අත	අනුතුදෙයායි	තුදෙයා
		අනුතුදෙයාමි	මයං

හාලව —

තුදෙයා—තුදෙයා, තුදෙයා

සරසංසරද

කතනාමි සරසංසරද

ආරම්භ		බහුවචන	
ප	සංඛ්‍යා	කවි	කවි
ප	තෙති	සො	අනුතුදෙය, අනු
ම	, කි.	තුදෙයා	තෙති තෙ
උ	" අත	අනුතුදෙයායි	තුදෙයා
		අනුතුදෙයාමි	මයං

කතනාමි අනුතුදෙයාසරද

ආරම්භ		බහුවචන	
ප	සංඛ්‍යා	කවි	කවි
ප	තෙති	සො	අනුතුදෙය, අනු
ම	, කි.	තුදෙයා	තෙති තෙ
උ	" අත	අනුතුදෙයායි	තුදෙයා
		අනුතුදෙයාමි	මයං

කවිවිකි අනුතුදෙයාසරද

ආරම්භ		බහුවචන	
ප	සංඛ්‍යා	කවි	කවි
ප	තෙති	සො	අනුතුදෙය, අනු
ම	, කි.	තුදෙයා	තෙති තෙ
උ	" අත	අනුතුදෙයායි	තුදෙයා
		අනුතුදෙයාමි	මයං

කවිවිකි සරසංසරද

ආරම්භ		බහුවචන	
ප	සංඛ්‍යා	කවි	කවි
ප	තෙති	සො	අනුතුදෙය, අනු
ම	, කි.	තුදෙයා	තෙති තෙ
උ	" අත	අනුතුදෙයායි	තුදෙයා
		අනුතුදෙයාමි	මයං

හාලව —

තුදෙයා—තුදෙයා, තුදෙයා

තිසත්තනිස

කතනපි පරස්සපරෙ

ඵකමමන			මසුපමන	
ප	කතන	ඵක	කතන	ඵක
ප	සො	අභවා	තෙ	අභවු
ම	කිං	අභවෙවා	කුමෙහ	අභවත්
උ	අභං	අභවා—අභව	මසං	අභවමින

කතනපි අත්තරතොපරෙ

ප	සො	අභවත්	තෙ	අභවත්තු
ම	කිං	අභවසෙ	කුං මහ	අභවසං
උ	අභං	අභවිං	මසං	අභවාමහසෙ

කමමනි අත්තරතොපරෙ

ප	කතන	කමම	ඵක
ප	ඵක	තෙන	සො
	බහු	,	තෙ
ම	ඵක		කිං
	බහු	,	කුමෙහ
උ	ඵක		අභං
	බහු	,	මසං
			අභුභුසත්—අභුභුසත්
			අභිභුසත්—අභුභුසත්
			අභිභුසත්—අභුභුසත්
			අභුභුසත්—අභුභුසත්
			අභුභුසත්—අභුභුසත්
			අභුභුසත්—අභුභුසත්

කමමනි පරස්සපරෙ

ප	ඵක	"	සො	අභුභුසත්—අභුභුසත්
	බහු		තෙ	අභුභුසත්—අභුභුසත්
ම	ඵක	,	කිං	අභුභුසත්—අභුභුසත්
	බහු	"	කුමෙහ	අභුභුසත්—අභුභුසත්
උ	ඵක	,	අභං	අභුභුසත්—අභුභුසත්
	බහු	,	මසං	අභුභුසත්—අභුභුසත්

සාරං —

අභුභුසත්—අභුභුසත්, අභුභුසත්—අභුභුසත්

අත්තරතොපරෙ

කතනපි පරස්සපරෙ

ඵකමමන			මසු පම	
ප	කතන	ඵක	කතන	ඵක
ප	සො	අභවි—භවි—අභවි—භවි	තෙ	අභවි—භවි—අභව
ම	කිං	අභවෙවා—භවෙවා—		භවි—භවි—භව
		අභවි—භවි	කුමෙහ	අභවත්—භවත්
උ	අභං	අභවි—භවි	මසං	අභවත්—භවත්
			—අභවත්—භවත්	

කතනපී අන්තර්ගතාසරද

එකමුඛයා			බහුමුඛයා	
අ	කතා	සිතා	කතා	සිතා
අ	සො	අභවිතී—භවිතී—		
		අභවිතී—භවිතී	තෙ	අභවු—භවු
ම	කිං	අභවිතෙ	කුමෙත	අභවිතියං
උ	අතං	අභවිතී—අභවි	මසං	අභවිතෙත

කවිමනි අන්තර්ගතාසරද

අ	කතා	ප්‍රචිත	සිතා
අ	එක	තෙන	සො
ම	බහු	"	තෙ
ම	එක	"	කිං
ම	බහු	"	කුමෙත
උ	එක	"	අතං
උ	බහු	"	මසං

කවිමනි අන්තර්ගතාසරද

අ	එක	තෙන	සො	අභවිතී—අභවු
ම	බහු	"	තෙ	අභවිතී ප්‍ර—අභවු—අභවු
ම	එක	"	කිං	අභවිතී—අභවු
ම	බහු	"	කුමෙත	අභවිතී—අභවු
උ	එක	"	අතං	අභවිතී—අභවු
උ	බහු	"	මසං	අභවිතී—අභවු

පාඨය —

අභවිතී—අභවු, අභවිතී—අභවු—අභවු—අභවු—අභවු

කතානි අත්තරතාපරද

උපවිමන.		විදුවිමන.	
ප	ක	ක	ක
ප: සෙ?	තව්සනෙ	තෙ	තව්සනෙත
ම: කි.	තව්සනෙ	කුමෙ	තව්සනෙම
ර: අහ.	තව්සන.	මස.	තව්සනාවම

කවිති අත්තරතාපරද

උපවිමන.		විදුවිමන.	
ප	ක	ක	ක
ප: තෙත: සෙ?	අනුතව්සනෙ	තෙත: තෙ	අනුතව්සනෙත
ම: " කි.	අනුතව්සනෙ	" කුමෙ	අනුතව්සනෙම
ර: " අහ.	අනුතව්සන.	" මස.	අනුතව්සනාවම.

කවිති සරසවසරද

ප: තෙත. සෙ?	අනුතව්සන	තෙත. තෙ	අනුතව්සනත
ම: " කි.	අනුතව්සන	" කුමෙ	අනුතව්සනම
ර: " අහ.	අනුතව්සන	" මස.	අනුතව්සනම

සප්තවිසරාපරාසව "අනුතව්සනත අනුතව්සනත" වැද

තාවම —

අසිසනි—තව්සන, අසිසනෙ තව්සනෙ

කාලානිසතානිස.

කතානි සරසවසරද:

ප	කතා	කතා
ප:	ඵක: අසා	අභිසන—තව්සන—අභිසන—තව්සන
ම:	බුහු: තෙ	අභිසන සු—තව්සන—සු
ම:	ඵක: ධු.	අභිසන—තව්සන
ම:	බුහු: තෙම	අභිසන
ර:	ඵක: අහ.	අභිසන—තව්සන
ර:	බුහු: මස.	අභිසනම—තව්සනම—අභිසනම—තව්සනම

කතානි අත්තරතාපරද

උපවිමන.		විදුවිමන.	
ප	ක	ක	ක
ප: සෙ?	අභිසන	තෙ	අභිසනෙත
ම: කි.	අභිසන	කුමෙ	අභිසනෙම
ර: අහ.	අභිසන.	මස.	අභිසනාවම

සාමූහික අනුකූලතාවය

සප්තවිමසලොභ

ප	කාතා	කවිමි.	සුත
ප	එක	සො	අවමවිසසථ
	බහු	ඒක	අනිතවිසසසු
ම	එක	විම	අනිතවිසසසෙ
	බහු	භූමි	අවමවිසසසෙව
උ	එක	අත	අවමවිසසස
	බහු	විස	අවමවිසසසමෙස

ଆପଣଙ୍କ ସମସ୍ତ ସମ୍ପର୍କ

උ	{	එක	තෙක	සො	අනුභවිකා—අනුභවිකා—අනුභවිකා
		බහු	„	තෙ	භවිකා—අනුභවිකා
ම	{	එක	„	කිං	අනුභවිකා—අනුභවිකා—අනුභවිකා
		බහු	„	කුලක	අනුභවිකා
උ	{	එක	„	අනු	අනුභවිකා
		බහු	„	මයං	අනුභවිකා—අනුභවිකා—අනුභවිකා

සපයවිය යුතු ජාතාවේ “අවිභක්තිකයා, අවිභක්තිකයා” ඉවත දී
 භාවය — අභිභක්තිකයා, අභිභක්තිකයා, අභිභක්තිකයා — අභිභක්තිකයා

හෙඩ්වයිසි ගේ නිකායාධිපති

විභාගමාංගය : කථානම්—

“භාවෙනි—භාවයෙහි භාවෙනි—භාවයන්, භාවෙයි—භාව
සයි—භාවේ—භාවයට භාවෙමි—භාවයාමි, භාවෙමි—භාවයාමි,
භාවතෙ—භාවයනෙ, භාවෙකෙත්—භාවයනෙත්, භාවයෙස්—
භාවයෙස්, භාවෙව්හ—භාවයෙව්හ, භාවෙ—භාවයෙ, භාවෙ
ව්හ—භාවයෙව්හ”

කවචනි—“භාවිසමග, භාවිසමන, භාවිසමස, භාවිසමචග,
භාවිසෙ, භාවිසාමෙග, භාවිසගි, භාවිසනගි, භාවිසසි, භාවිසථ,
භාවිසාථ, භාවිසාම ”

ප්‍රවේශ. කතෘවර්ග—

“සාචෙදා—භාවයදා, සාචෙකා—භාවයනදා, සාචෙති—භාවය—භාවයාන, සාචෙථි—භාවයථි, සාචෙමි—භාවයාමි, සාචෙමි—භාවයාමි, සාචෙතං—භාවයතං” ඉට්ඨාදි

කමමිනි—“භාවිසතං—භාවිසතතං භාවිසතු, භාවිසතත්තු”
සෙසං පරිපුර්ණං කාතබ්බං.

සහනවිෂංක සහනවි—

[illegible]

කමමනි—“භාවිසෙරි, භාවිසෙරො: භාවිසෙසා, භාවිසෙසු:”
සෙසං සුමමං පඤ්ඤාං සිසිමානානිසු රුපාකාසාකවානි, නාභි
සථානනති සලලකඛිතබ්බානි.

අප්පාතිසං නාහරි—

“අසාචෙවසි—සාචෙවසි—අසාචසි—සාචසි, අසාචෙසු—සාචෙසු—
අසාචසිංසු—සාචසිංසු—අසාචසු—සාචසු, අසාචෙවසි—අසාචසසි,
අසාචිත්—සාචිත්—අසාචිත්ථ—සාචිත්ථ, අසාචෙවසිං—සාචෙවසිං—
අසාචසිං—සාචසිං, අසාචිත්ථ—සාචිත්ථ, අසාචිත්ථ—සාචිත්ථ—
අසාචිත්ථ—සාචිත්ථ” ඉව්වාදි.

ကဗျာ—“အသေအဝေး၊ အသေအဝေး၊ အသေအဝေး၊ အသေအဝေး၊”
 ဝေဖန်၊ ဝေဖန်၊ ဝေဖန်၊ ဝေဖန်၊

සම්පූර්ණවශීය කණ්ඩායම්—

“භාවෙසසති — භාවයිසසති, භාවෙසසනති — භාවයිසසනති, භාවෙසසසි — භාවයිසසසි, භාවෙසසථ — භාවයිසසථ, භාවෙසසාහි — භාවයිසසාහි, භාවෙසසාච — භාවයිසසාච, භාවෙසසනෙ — භාවයිසසනෙ” ඉව්වාදි.

කමවිහි - “සාවිසිසසතෙ, සාවිසිසසතෙහ; සාවිසිසසති”
ඉව්වාදි.

କାଳୀକଟକସିଂଂ ନାଟକଟି—

“අනාවිසය—අනාවිසය, අනාවිසය—අනාවිසය : අනාව
සය—අනාවිසය” ඉව්වාදි. සබ්බිත් අනාවිසයානං ‘අනාව
සය—අනාවිසය’ ඉව්වාදි සුච්ඡාදාදා.

* කමමනි—“අභාවිසිසසර්—භාවිසිසසර්, අභාවිසිසසිංසු — භාවිසිසසිංසු : අභාවිසිසසා—භාවිසිසසා” චත්වාදි.

ශ්‍රී ලංකාවේ ව්‍යවස්ථාපිත වී සම්පාදනය වී ඇත.

අවිද්‍යාත්මක, සකම්මික, පවි පාලක.

විනෝද, පාලන.

ଆବଦାନୀ ସଂଲଗ୍ନତା :

එකවිවික .

බැරෑරුම්:

ප්‍ර:	ස	හ	සීසා	ස	ස	සීසා
ප:	සෝ	බඳන	පවති	හෙ	බඳන	පවති
ම:	කි	"	පවති	තුමෙ	"	පවති
උ:	ඳහා	"	පවති	මෙ	"	පවති

කහනිඳි අනුගතාපදෙ

එකවචනා

බහුවචනා.

ප්‍ර	ක	ක	ත්‍රිය	ක	ක	ත්‍රිය
ප.	සො	ඔදනං	පවතෙ	තො	ඔදනං	පවතෙත
ම:	කිං	,,	පවසෙ	තුමෙහ	,,	පවවෙහ
උ:	අහං	,,	පවෙ	මයං	,,	පවාමෙහ.

කම්මහි අනුගතාපදෙ:

ප:	තෙන	ඔදනො	පවවතෙ	තෙන:	ඔදනා	පවවතෙත—පවවරෙ
ම:	,,	කිං	පවවසෙ	,,	තුමෙහ	පවවවෙහ
උ:	,,	අහං	පවවෙ	,,	මයං	පවවාමෙහ.

කම්මහි පරස්පදෙ.

ප.	තෙන	ඔදනො	පවවති	තෙන:	ඔදනා	පවවන්ති
ම:	,,	කිං	පවවසි	,,	තුමෙහ	පවවථි
උ:	,,	අහං	පවවාමි	,,	මයං	පවවාමි.

කසිඳි කම්මහි සප්තවිධෙ පරෙ ඊකාත්තමෙ කෘත “පව්වරෙන, පව්වතෙන” විවාදි.

—

කතාපිඨං:

කතාපි පරසසපද :

ඵකවිචතං.			චූළවිචතං.		
ප	ස	ස	ප්‍රිත	ස	ප්‍රිත
ප: සො	බිදනං	පචෙ—පචෙසා	භෙ	බිදනං	පචෙසා
ම: කිං	"	පචෙසාසි	කුචෙය්	"	පචෙසාසි
ඊ: අහං	"	පචෙසාසි	මිසං	"	පචෙසාසි

කතාපි අනාගතාපද :

ප: සො	බිදනං	පචෙථ	භෙ	බිදනං	පචෙථ
ම: කිං	"	පචෙථා	කුචෙය්	"	පචෙසාසි
ඊ: අහං	"	පචෙසා	මිසං	"	පචෙසාසි

කවිචි අනාගතාපද

ප: භෙතං	බිදනං	පචෙථ	භෙතං	බිදනං	පචෙථ
ම: "	කිං	පචෙථා	"	කුචෙය්	පචෙසාසි
ඊ: "	අහං	පචෙසා	"	මිසං	පචෙසාසි

කවිචි පරසසපද

ඵකවිචතං.			චූළවිචතං.		
ප: භෙතං	බිදනං	පචෙ—පචෙසා	භෙතං	බිදනං	පචෙසා
ම: "	කිං	පචෙසාසි	"	කුචෙය්	පචෙසාසි
ඊ: "	අහං	පචෙසාසි	"	මිසං	පචෙසාසි

ඵකවිචි පරසසපදං ඊකානිකමි කතං "පචෙසා, පචෙසාසි" ඉති.

පරසසපදං:

කතාපි පරසසපද :

ඵකවිචතං.			චූළවිචතං.		
ප	ස	ස	ප්‍රිත	ස	ප්‍රිත
ප: සො	බිදනං	පචෙ	භෙ	බිදනං	පචෙ
ම: කිං	"	පචෙ	කුචෙය්	"	පචෙ
ඊ: අහං	"	පචෙ	මිසං	"	පචෙ

කතාපි අනාගතාපද

ප: සො	බිදනං	පචෙ—පචෙ	භෙ	බිදනං	පචෙ
ම: කිං	"	පචෙසා	කුචෙය්	"	පචෙසා
ඊ: අහං	"	පචෙ	මිසං	"	පචෙසා

කවිචි අනාගතාපද :

ප	ස	ස	ප්‍රිත
ප: {	ඵකං	බිදනං	පචෙ—පචෙ
ම: {	කිං	බිදනං	පචෙ

ප්‍ර	ක	ක:	ක්‍රියා
ම:	එක :	තෙත :	කි.
	බහු :	"	කුමෙහි
උ:	එක :	"	අහං
	බහු :	"	මයං

කමමති පරසාසරද :

ප:	එක :	තෙත :	බදනො	පපවි
	බහු :	"	බදනා	පපවු
ම:	එක :	"	කි.	පපවෙ
	බහු :	"	කුමෙහි	පපවෙහි
උ:	එක :	"	අහං	පපවි
	බහු :	"	මයං	පපවිමිහි.

කමමති “පපවිසිසි, පපවිසිර” ව්‍යාදිති ප්‍රවිඤ්ඤාසකති.

සිසනිකතිසං

කහනි පරසාසරද :

ප්‍ර	ක	ක:	ක්‍රියා
ප:	එක :	සෙය :	බදනං
	බහු :	තෙ	"
ම:	එක :	කි.	"
	බහු :	කුමෙහි	"
උ:	එක :	අහං	"
	බහු :	මයං	"

කහනි අහනාසරද :

ප:	එක :	සෙය :	බදනං	අපවසි—පවසි
	බහු :	තෙ	"	අපවසු—පවසු
ම:	එක :	කි.	"	අපවසෙ—පවසෙ
	බහු :	කුමෙහි	"	අපවසෙහි—පවසෙහි
උ:	එක :	අහං	"	අපවි—පවි
	බහු :	මයං	"	අපවිමිහි—පවිමිහි

කවමති අහනාසරද :

ප:	එක :	තෙත :	බදනො	අපවසි—පවසි
	බහු :	"	බදනා	අපවසු—පවසු
ම:	එක :	"	කි.	අපවසෙ—පවසෙ
	බහු :	"	කුමෙහි	අපවසෙහි—පවසෙහි
උ:	එක :	"	අහං	අපවි—පවි
	බහු :	"	මයං	අපවිමිහි—පවිමිහි

කම්මති පරික්ෂණය :

ප :	එක :	තෙක :	බදන :	අපවි—පවි—අපවි— පවි
	බහු :	"	බදන :	අපවි—පවි—අපවි— පවි
ම :	එක :	"	කි :	අපවි—පවි
	බහු :	"	කුමන :	අපවි—පවි—අප වි—පවි
උ :	එක :	"	අත :	අපවි—පවි—අප වි—පවි
	බහු :	"	මක :	අපවි—පවි—අපවි— පවි

අනුකූල වාරදය ඉකුත්තම "අපවි—පවි" දුටුවේ

අක්ෂරාකාර :

කතනි පරික්ෂණය

ප :	එක :	තෙක :	බදන :	අපවි—පවි—අපවි—පවි
ම :	එක :	කි :	"	අපවි—පවි—අපවි—පවි
	බහු :	කුමන :	"	අපවි—පවි—අපවි—පවි
උ :	එක :	අත :	"	අපවි—පවි—අපවි—පවි
	බහු :	මක :	"	අපවි—පවි—අපවි—පවි

කතනි අක්ෂරාකාරය :

ප :	එක :	තෙක :	බදන :	අපවි—පවි—අපවි—පවි
	බහු :	කි :	"	අපවි—පවි
ම :	එක :	කුමන :	"	අපවි—පවි—අපවි—පවි
	බහු :	අත :	"	අපවි—පවි—අපවි—පවි
උ :	එක :	මක :	"	අපවි—පවි—අපවි—පවි
	බහු :	කි :	"	අපවි—පවි—අපවි—පවි

කම්මති අක්ෂරාකාරය :

ප :	එක :	තෙක :	බදන :	අපවි—පවි—අපවි—පවි
	බහු :	"	බදන :	අපවි—පවි
ම :	එක :	"	කි :	අපවි—පවි—අපවි—පවි
	බහු :	"	කුමන :	අපවි—පවි—අපවි—පවි
උ :	එක :	"	අත :	අපවි—පවි—අපවි—පවි
	බහු :	"	මක :	අපවි—පවි—අපවි—පවි

කව්‍යාසංක්‍රාන්ති පරික්ෂණය

ප	එක	තෙත	බදනො	අපවිත්—පවිත්—අපවිත්—පවිත්
	බහු	,	බදනා	අපවිත්.සු — පවිත්.සු — අපවිත්.සු — පවිත්.
ම	එක	”	කිං	අපවිත් — පවිත් — අපවිත් — පවිත්
	බහු	,	කුමන්	අපවිත්.සු—පවිත්.සු
උ	එක	”	අතං	අපවිත්.සු—පවිත්.
	බහු	”	මයං	අපවිත්.මයං—පවිත්.මයං

ශ්‍රීකාව, වාදකයා, ඉතිරිකවත් සහිත “අපවිත්” ඉතිරික

සංක්‍රාන්තිය

කව්‍යාසංක්‍රාන්ති පරික්ෂණය

ප	එක	සො	බදනං	පවිත්තරි
	බහු	තෙ	”	පවිත්තරි
ම	එක	කිං	,	පවිත්තරි
	බහු	කුමන්	”	පවිත්තරි
උ	එක	අතං	”	පවිත්තරි
	බහු	මයං	”	පවිත්තරි

කව්‍යාසංක්‍රාන්ති අනුක්‍රමය

ප	එක	සො	බදනං	පවිත්තරි
	බහු	තෙ	”	පවිත්තරි
ම	එක	කිං	”	පවිත්තරි
	බහු	කුමන්	”	පවිත්තරි
උ	එක	අතං	”	පවිත්තරි
	බහු	මයං	”	පවිත්තරි

කව්‍යාසංක්‍රාන්ති අනුක්‍රමය

ප	එක	සො	බදනං	පවිත්තරි	කුමන්
	බහු	තෙ	”	පවිත්තරි	කුමන්
ම	එක	කිං	”	පවිත්තරි	කුමන්
	බහු	කුමන්	”	පවිත්තරි	කුමන්
උ	එක	අතං	”	පවිත්තරි	කුමන්
	බහු	මයං	”	පවිත්තරි	කුමන්

කව්‍යාසංක්‍රාන්ති පරික්ෂණය

ප	එක	බදනො	පවිත්තරි	තෙත	බදනා	පවිත්තරි
	බහු	”	කිං	පවිත්තරි	”	කුමන්
ම	එක	”	අතං	පවිත්තරි	”	මයං
	බහු	”	මයං	පවිත්තරි	”	පවිත්තරි

උපරිකාව, වාදකයා, සංක්‍රාන්තිය, ඉතිරික, සහිත “අපවිත්” ඉතිරික

හෙබ්බෙස්ස කතනි “සාපි දසා ගාමි ගච්චි—ගච්චෙති—
ගච්චාසෙති—ගච්චාසෙති” ඉට්ඨාදි.

කමිති “සාපිතා දසො ගමි ගච්චෙති—ගච්චිසෙති—ගච්චි,
පිසෙති—ගච්චාසෙති” ඉට්ඨාදි.

සමිපිසං.

කතනි පරසසංඝො :

ඵසමිති.

පු	ස	ස	භික්ඛු	ස	ස	විජ්ඣමිති.
ප:	සො	ගාමි	ගච්චතු	තෙ	ගාමි	භික්ඛු
ම:	කිං	”	ගච්ච—ගච්චාසි	කුච්චෙති	”	ගච්චති
උ:	දහං	”	ගච්චාසි	මිසං	”	ගච්චාමි.

කතනි අනාගතාසංඝො :

ඵසමිති.

පු	ස	ස	භික්ඛු	ස	ස	විජ්ඣමිති.
ප:	සො	ගාමි	ගච්චති.	තෙ	ගාමි	භික්ඛු
ම:	කිං	”	ගච්චස්ස	කුච්චෙති	”	ගච්චෙති.
උ:	දහං	”	ගච්චති	මිසං	”	ගච්චාසි.

කමිති “ගච්චිසෙති, ගච්චිසෙති;” සෙසං පරිපුරුණං කාතමි.

කතනි ච්ඡාදකාසංඝො “ගච්චතු, ගච්චතා, ගමි—ගමාසි,
ගච්චති, ගච්චිති, ගච්චිමි, ගච්චිතා, ගච්චිතං.” ඉට්ඨාදි.

කමිති “ගච්චිතං—ගමිතං, ගච්චිතං” ඉට්ඨාදි.

කතනි සමිපිසංඝො “සමිපිතු, සමිපිතා, සමි—සමිති,
සමිති, සමිතිමි, සමිතිමි, සමිතිමි” ඉට්ඨාදි.

කමිති “සමිපිසෙති, සමිපිසෙති;” සෙසං පුරිකාදකං.

හෙබ්බෙස්ස සථානනි විකල්පකං.

සහගමිසං :

කතනි පරසසංඝො :

ඵසමිති.

පු	ස	ස	භික්ඛු	ස	ස	විජ්ඣමිති.
ප:	සො	ගාමි	ගච්ච—ගච්චෙති	තෙ	ගාමි	ගච්චෙති— ගච්චි.
ම:	කිං	”	ගච්ච—ගච්චෙති	කුච්චෙති	”	ගච්චෙති
උ:	දහං	”	ගච්චෙති	මිසං	”	ගච්චෙති.

කතනි අනාගතාසංඝො :

ඵසමිති.

පු	ස	ස	භික්ඛු	ස	ස	විජ්ඣමිති.
ප:	සො	ගාමි	ගච්චති	තෙ	ගාමි	භික්ඛු
ම:	කිං	”	ගච්චෙති	කුච්චෙති	”	ගච්චෙති.
උ:	දහං	”	ගච්ච— ගච්චෙති	මිසං	”	ගච්චෙති.

කම්මනි පුට්ඨෙකුකුසාං.

කතනි ච්ඡාදෙසාභාවෙ “සො ගාමං ගමෙ—ගමෙසා, තෙ ගාමං ගමු—ගමෙසුං.” ඉට්වාදි.

කම්මනි “තෙන නසා මසා වා ගාමො ගමිසෙථ—ගමෙමථ, ගාමා ගමිසෙරං—ගමෙමරං” ඉට්වාදි

කතනි සම්මාදෙසෙ “සමෙමසා, සමෙමසුං” ඉට්වාදි.

කම්මනි “දුසෙත ගාමො සම්මිසෙථ, ගාමා සම්මිසෙරං, තෙන ගාමො සම්මිසෙ—සම්මිසෙසා,” යෙසං පුට්ඨෙකුකුසාං.

භග්බරුණි සථායොගං ඔකුසාං.

සරණකම්මාසං

කතනි සරණසරද

			ඵකමක.				බ්‍රුවවක.
පු	ක	ක	ක්‍රියා	ක	ක	ක්‍රියා	
ප	සො	ගාමං	ජගාම—ජගම	තෙ	ගාමං	ජගමු	
ම	කිං	”	ජගමෙ	තුමෙහ	”	ජගමිසි	
උ	අහං	”	ජගම	මසං	”	ජගමිමහ	

කතනි අනගරනාසරද.

			ඵකමක.				බ්‍රුවවක.
පු	ක	ක	ක්‍රියා	ක	ක	ක්‍රියා	
ප	සො	ගාමං	ජගමිසි	තෙ	ගාමං	ජගමිසෙර	
ම	කිං	”	ජගමිසො	තුමෙහ	”	ජගමිවො	
උ	අහං	”	ජගමි	මසං	”	ජගමිමෙහ	

කම්මනි “දුසෙත ගාමො ජගමිසි, ගාමා ජගමිසෙර, කිං ජගමිසො, තුමෙහ ජගමිවො, අහං ජගමිසි, මසං ජගමිමෙහ, දුසෙත ගාමො ජගාමිස—ජගමිස, ගාමා ජගමිසු—ජගමිසු, කිං ජගමිසෙ—ජගමිසෙ, තුමෙහ ජගමිසි, අහං ජගමිස—ජගමිස, මසං ජගමිමෙහ” යථාචරිතස්ස ලොපෙ කතෙ “ජගමිසි, ජගමිසෙර” තනදි සිබි.

කසථි ච්ඡාදෙසවසෙන “ගව්ඡ, ගව්ඡු” තනදිති රූපාති

ඵස ජන අකුකුකුනිසි සනති “සො මග්ගං ග, තෙ මග්ගං ගු, කිං මග්ගං ග, තුමෙහ මග්ගං ගු, අහං මග්ගං ග, මසං මග්ගං ගුමහ” ඉති සද්දනිතකතනාති රූපාති

භග්බරුණි “සො පුරිසො දුසං දුසෙත වා ගාමං ජගාරං—ජගාරස” ඉට්වාදි.

ධිකතනිසං.

කතනි සරණසරද.

			ඵකමක.				බ්‍රුවවක.
පු	ක	ක	ක්‍රියා	ක	ක	ක්‍රියා	
ප	සො	ගාමං	අගච්ඡා	තෙ	ගාමං	අගච්ඡු	
ම	කිං	”	අගච්ඡා	තුමෙහ	”	අගච්ඡි	
උ	අහං	”	අගච්ඡා—අගච්ඡ	මසං	”	අගච්ඡො	

කතනි අනගරනාසරද පුට්ඨෙකුකුසාං.

ප	කතන	කමම	ත්‍රික
ම	එක	තෙක	කිං අගවිසි—ගවිසි—අගවිසි—ගවිසි
	බහු	„	තුමෙහි අගවිසි—ගවිසි
උ	එක	„	අගං අගවිසි—ගවිසි
	බහු	„	මයං අගවිසිමහා—ගවිසිමහා—අගවිසි මහ—ගවිසිමහ.

කතනි චන්ද්‍රසාහායෙ “අගමි—ගමි, අගමි—ගමි—අග
මි—ගමි—අගමි—ගමි” ඉවාදි

කමමි “අගමිසි—ගමිසි—අගමිසා—ගමිසා, ගාමා අග
මිසා—ගමිසා” ඉවාදි

කතනි චන්ද්‍රසාහායෙ “සො ගාමං අගසා—ගසා, තෙ අගසා—
සා—ගසා—අගසා—ගසා” ඉවාදසො ච විශේෂයක
කමමි සප්තවිධකරණමෙව විශේෂයො.

කතනි බාහිකතනස ලොපෙ “අභිකතා, තෙ අභිකතා, කිං
අභිකතා, තුමෙහි අභිකතා, අගං අභිකතං, මයං අභිකතමෙහි,

කතනි අභිකතාපදෙකසම් “අගා, අග” ඉවාදි.

කතනි කමමාදෙස “අගමි, අගමිසා” ඉවාදි.

කමමි “අගමිසි, අගමිසිසා” ඉවාදි.

තෙකම “අගවිසිසා—ගවිසිසා” ඉවාදි

ගමිසාහිමි :

කතනි පරිසාරය :

	එකවිධය	බහුවිධය
සො	ගාමං ගවිසිසාහි	තෙ ගාමං ගවිසිසාහි
කිං	„ ගවිසිසාහි	තුමෙහි „ ගවිසිසාහි
අගං	„ ගවිසිසාහි	මයං „ ගවිසිසාහි

කතනි අභිකතාපදෙක චෙව කමමි ච සුගමං

කතනි චන්ද්‍රසාහායෙ “සො ගාමං ගමිසාහි, තෙ ගමි
සාහි” ඉවාදි.

කමමි “ගමිසිසාහි, ගමිසිසාහි” වාදි.

තමමාදෙස “කමිසාහි, කමිසාහි” වාදි

තෙකම ස්වාතන්ත්‍ර විශේෂයක.

කාලානුකූලය :

කතනි පරිසාරය :

	එකවිධය	බහුවිධය
සො	ගාමං අගවිසිසා—අග විසිසා	තෙ ගාමං අගවිසිසා—සු
කිං	„ අගවිසිසා	තුමෙහි „ අගවිසිසාහි
අගං	„ අගවිසිසා	මයං „ අගවිසිසාහි

අකාන්තවිභාෂිත "ගවිජිකා—ගවිජිකා" දුටුවාදී
 කතනි අතනෙතාපද ජෙව් කවිවිති ව ස්ථායයා භෙදය
 කතනි ව්‍යාදයාපාච්ඡ "සසා ගාමි අතවික සාත, අලංකික,
 ගවිකා"වා , "සසා පුළුච්ඡාදය.
 කවිවිති "පතන ව්‍යදයා ගවිජිකා භාවි අලංකික" දුටුවාදී
 සමිච්ඡාදය සමිච්ඡාදයා පරයානානුසාරක භෙදය.
 පෙඬුපෙඬු ස්ථානනි දුටුවි.

කාලාත්පතනිසං කතනාපි “සො මහතං අරුකිසසා කණි
 කුපකරණදිනි අලුකිසසා, අරුකිසසංසු , අරුකිසසථ, අරුකි
 සිංසු” ඉවාදි කමමිති “අරුකිසසථ, අරුකිසසිංසු” ඉවාදි
 සුච්ඡෙදයාං

හෙකිසස “ගෙඩිති—ගෙඩියති” තතදි යථාසොගං ඥෙයාං

දිවාදිගණිතො අකමමිතො දිවු කිලාසං

සොසං මොහාන්දිසු සකමමිතො

විගතමානාසං

කතනාපි පරස්සපරෙද

ඵකවචනං.			බහුවචනං.		
සො	අරකඛන	දිබ්බති	තෙ	අභ්භඛන	දිබ්බතති
කිං	,	දිබ්බසි	කමෙහ	,	දිබ්බථ
අහං	,	දිබ්බාමි	මයං	,	දිබ්බාමි

කතනාපි අතනානාපරෙද “දිබ්බතෙ, දිබ්බතෙත” තතදි
 කමමිති වුතතසදිසං

සමමිසං “සො අරකඛන දිබ්බතු තෙ දිබ්බතතු” ඉවාදි

සකතමිසං ‘සො දිබ්බෙ—දිබ්බියා, තෙ දිබ්බියා, සො
 දිබ්බථ, තෙ දිබ්බරං, කිං දිබ්බෙථා” ඉවාදි සුතමං

පරෙකතියං “සො දිදිබ්බි—දිදෙව, තෙ දිදිබ්බු—දිදෙවු, කිං
 දිදිබ්බි—දිදෙවෙ, තුමෙහ දිදිබ්බිත්—දිදෙව්ත්, අහං දිදිබ්බි—
 දිදෙව, මයං දිදිබ්බිමා—දිදෙව්මා, සො දිදිබ්බිත්—දිදෙව්ත්”
 ඉවාදි

සියතනානිසං “සො අදිබ්බා, තෙ අදිබ්බු කිං අදිබ්බා, තුමෙහ
 අදිබ්බත්, අහං අදිබ්බා, මයං අදිබ්බමා, සො අදිබ්බත්,” සෙසං
 පරිපුණ්ණං කාතබ්බිං

අසත්තනිසං “අදිබ්බි, අදිබ්බිසු, අදිබ්බො, අදිබ්බත්, අදිබ්බි,
 අදිබ්බිමා, සො අදිබ්බි—අදිබ්බිත්,” සෙසං සුච්ඡෙදයාං

හවිසසනානිමිති “දිබ්බිසසති දිබ්බිසසතති,” සෙසං පරිපුණ්ණං
 කාතබ්බිං

කාලාත්පතනිසං “අදිබ්බිසස—දිබ්බිසස, අදිබ්බිසසංසු” ඉවාදි
 හෙකිසස “දෙවෙති, දෙවයති වවාදි, අභිචිතතතිසු ඥෙයාං

කොදිගණිතො සකමමිතො සු සමගණි

විගතමානාසං

කතනාපි පරස්සපරෙද

ඵකවචනං.			බහුවචනං.		
සො	බමං	සුණති—සුණති	තෙ	බමං	සුණති— සුණති

සුභිසංසු , සො අසුභිසංසු—සුභිසංසු ,” සෙසං සුභිසංසුයො
 කම්මති “ධම්මො අසුභිසංසු—සුභිසංසු—අසුභිසංසු—සුභිසංසු,
 ධම්මො අසුභිසංසු—අසුභිසංසු” ඉට්වාදි
 හෙතෙරො “සාවෙති—සාවසති” ච්චාදි අභිවිභවතිසු යථා
 යොගං ඥෙය්‍යං .

කිසාදිගතියො සකම්මයො කි අබ්බවිතිමංස

විභාගානාසං

කානාපි පරස්සසරෙද

ඵකම්මයං

බ්‍රව්වත

සො ගණං කිණ්හි තෙ ගණං කිණ්හි
 නිං ” කිණ්හි— කිණ්හි තුලෙහ ” කිණ්හි—කි
 අහං ” කිණ්හි මයං ” කිණ්හි
 කම්මති “තෙන ගණං විකාසිතං, ගණානං විකාසිතං” ච්චාදි
 පච්චිසං කතාපි “විකාසිතං, විකාසිතං” සෙසං
 ඥෙය්‍යං

කම්මති “විකාසිතං, විකාසිතං” සෙසං පරිපුර්ණං කාතබ්බං,
 සතාපිසං කතාපි “විකාසිතං—විකාසිතං, විකාසිතං,
 විකාසිතං” ඉට්වාදි

කම්මති ‘විකාසිතං, විකාසිතං” ඉට්වාදි
 පච්චිසං කතාපි “විකිණ්, විකිණ්, විකිණ්” ඉට්වාදි
 කම්මති “විකිණ්, විකිණ්, විකිණ්, විකිණ්” සෙසං සුගමං
 භිසංගාතියං කතාපි “අකිණ්, අකිණ් අකිණ්, අකිණ්”
 ඉට්වාදි සුභිසංසුයො

කම්මති “විකාසිතං, විකාසිතං” සෙසං යථාතතං විඥෙය්‍යං
 යො

අප්පනානියං කතාපි “විකාසිතං—අකිණ්—කිණ්, අකිණ්—
 කිණ්, අකිණ්—කිණ්, අකිණ්” ඉට්වාදි

කම්මති “විකාසිතං—අකිණ්—විකාසිතං, විකාසිතං” ඉට්වාදි
 සුගමං

හෙතෙරො කතාපි ‘කිණ්හි—විකාසිතං, කිණ්හි
 තං—විකාසිතං” ච්චාදි

කම්මති “විකාසිතං—කිණ්හි, විකාසිතං, විකාසිතං”
 ඉට්වාදි සුගමං

කාලානිපනානියං කතාපි “අකිණ්හි—කිණ්හි—විකාසිතං
 යො, අකිණ්හි—කිණ්හි” සෙසං පරිපුර්ණං කාතබ්බං

කම්මති “අකිණ්හි—විකාසිතං, අකිණ්හි” තාදි
 අනානොපද්ධියො යථාතතං විඥෙය්‍යං යථාතතං

හෙතෙරො “විකාසිතං, විකාසිතං” තාදි අභිවිභවතිසු
 ඥෙය්‍යං

කිසාදිපටිසාපෙනා ගතාදිගත්තො සකමිතො
ගහ උපාදාය.

වහනමානාසා :

කතනපි පරසුපරද :

එකවිවතො.

බිඳුවිවතො.

සො	සිලං	ගණනාති— ගණනාති— සෙසාති	හෙ	සිලං	ගණනාති— සෙසාති
කි.	„	ගණනාති—ගණනා, සි—සෙසාති	තුමෙහ	„	ගණනාති— සෙසාති
අහං	„	ගණනාති—සෙ සාති	මිසං	„	ගණනාති— සෙසාති.

කතනපි අතනපරාසරද ප්‍රවිඤ්ඤායං.

කමමති “ගණනාති—ගණනාති; ගණනාති, ගණනාති, ගණනාති”
ඉව්වාදි.

සමිපිසං කතනපි “ගණනාති—සෙසාති” ව්‍යාදි ප්‍රවිඤ්ඤායං.

කමමති “ගණනාති, ගණනාති;” සෙසං පරිපුර්ණං කාතබ්බං.

සකතපිසං කතනපි “ගණනාති—ගණනාති;” සෙසං ප්‍රගමං.

කමමති “ගණනාති, ගණනාති, ගණනාති” ව්‍යාදි.

සෙසංකතපිසං කතනපි “පගණනාති—පගණනාති—අතිපගණනාති, පගණනාති, අති
පගණනාති” ඉව්වාදි.

කමමති “පගණනාති, පගණනාති, පගණනාති.” ඉව්වාදි.

සිසකතපිසං කතනපි “අගණනාති—අගණනාති, අගණනාති—අගණනාති”
ඉව්වාදි.

කමමති “අගණනාති, අගණනාති, අගණනාති” ඉව්වාදි.

අසංකතපිසං කතනපි “අගණනාති—අගණනාති—අගණනාති—අගණනාති,
අගණනාති—අගණනාති—අගණනාති—අගණනාති—අගණනාති, කිං අග
ණනාති—අගණනාති;” සෙසං ප්‍රවිඤ්ඤායං.

කමමති “අගණනාති—අගණනාති—අගණනාති, අගණනාති, අගණනාති”
ඉව්වාදි.

භවිසුභනිවති කතනපි “ගණනාති—ගණනාති—ගණනාති—ගණනාති—
ගණනාති, ගණනාති—ගණනාති—ගණනාති—ගණනාති—ගණනාති—
ගණනාති” ව්‍යාදි.

කමමති “ගණනාති, ගණනාති;” සෙසං පරිපුර්ණං කාතබ්බං.

කාලාභිසතපිසං කතනපි “අගණනාති—අගණනාති” ඉව්වාදි
පරිපුර්ණං කාතබ්බං.

කමමති “අගණනාති—අගණනාති” ඉව්වාදි.

හෙසකතපි “ගණනාති—ගණනාති—ගණනාති—ගණනාති—
ගණනාති—ගණනාති—ගණනාති—ගණනාති” ව්‍යාදි. අතිපගණනාති ප්‍රඤ්ඤායං.

තනාදිගණිතය සකමමිතය නමු විකාරය.

විකාරමානසා :

කතනපි පරසසපරද :

ඵකවටය.

බහුවටය.

සො	කිතති.	තනොති	තෙ	කිතති.	තනොති
කි.	"	තනොති	තුමෙහ	"	තනොති
අයං	"	තනොති	මයං	"	තනොති.

කතනපි අරහතරහසපරද "තනුතෙ, තනුවෙන, තනුසෙ, තනු
වෙන, තනෙ, තනුමෙහ."

කමමිති "තනිසති—තාසති—තනුසති, තනිසති—තාසති—
තනුසති" චිත්තපි පරිපුණ්ණං කාතමිති.

සමමිති කතනපි "තනොතු, තනොතාතු ;" කමමිති "තාසතු,
තනුසතු, තාසතාතු—තනුසතාතු ;" සෙසං පුගමං.

සතනමිති කතනපි "තනෙ—තනෙස, තනෙසු ;" කමමිති
"තනෙසු—තනෙසුස, තනෙසුසු ;" සෙසං පුච්ඡෙසුසු.

සමමිති කතනපි "විතන—තනාත, විතනු—තනුත, විත
තෙ ;" කමමිති "විතනුසු—තනුසුස, විතනුසුසු—තනුසුසුසු,
විතනුසුසු—තනුසුසුසු" ඉච්චාදි.

කිසකතනපි කතනපි "අතනා—පතනා, අතනු—පතනු ;"
කමමිති "අතනුසු—පතනුසු, අතනුසු—පතනුසු" තනදි පුච්ඡ
භෙසුසුසු.

අප්පකතනපි කතනපි "අතනි, අතනිසු, අතනි, අතනිසු ;"
කමමිති "අතනිසු — පතනිසු — තනිසු — අතනුසු — පත
නුසු—පතනිසු" තනදි පුගමං.

සමමිති කතනපි "තනිසුත, තනිසුතනි, තනිසුසි ;"
කමමිති "තනිසුසු — තනුසුසුසු, තනිසුසුසු — තනුසුසුසු
තනි" චිත්තපි.

තාලාපිකතනපි කතනපි "අතනිසු—විතනිසු, අතනිසුසු—
විතනිසුසු ;" කමමිති "අතනිසුසු—තනිසුසු—අතනුසුසුසු—
විතනුසුසුසු, අතනිසුසුසු — තනිසුසුසු — අතනුසුසුසුසු — විත
නුසුසුසුසු ;" සෙසං පරිපුණ්ණං කාතමිති.

භගවතෙ "තාතෙති—විතාතෙති—තාතෙති—විතාතෙති"
ඉච්චාදි.

අභිච්ඡතනපි පරාසොපා සෙසුසු.

වුත්තදිගණිතය සකමමිතය වුත්ත මිතය.

විකාරමානසා :

කතනපි පරසසපරද :

ඵකවටය.

බහුවටය.

සො	තනං	චොරෙති—චොර	තෙ	තනං	චොරෙති—චො
		තති			රෙති

එකවචන.

බහුවචන.

කිං භණ්ඩං වොරෙසි—වොර
සසි

කුලෙහි භණ්ඩං වොරෙථි—වොර

අහං ,, වොරෙමි—වොර
සාමි

ආථි
මසා ,, වොරෙම—වොර
සාමි

කතනපි අතනතොසෙද පුච්ඡෙය්‍යයා.

කමමහි “වොරිසතො—වොරිසති, වොරිසතො—වොරිසති”
විවාදි.

සමමිසං කතනපි “වොරෙකු—වොරෙකු, වොරෙනකු—වොර
සතකු, වොරෙහි—වොරෙස—වොරෙසාහි,” කමමහි “වොරිසකු,
වොරිසතකු,” සෙසං පුගම.

සහාමිසං කතනපි “වොරෙසං—වොරෙසං—වොරෙසෙසං, වො
රෙසං—වොරෙසෙසං,” කමමහි “වොරිසෙසං—වොරිසෙසං, වොරි
සෙසං” ඉව්වාදි සබ්බං පරිපුරුණං කාතබ්බං.

සමන්තවාසං කතනපි “වුචාර—වුචාරිසි, වුචාරසු, වුචා
රෙ—වුචාරෙස, වුචාරිසි—වුචාරසිසි, වුචාර—වුචාරෙස,
වුචාරිසි—වුචාරසිසි, වුචාරිසි—වුචාරසිසි” ඉව්වාදි

කමමහි “වුචාරිසිසි, වුචාරිසිසි,” සෙසං පුච්ඡෙය්‍යයා.
සිසතනානිසං කතනපි “අචාරසා, අචාරසු—අචාරසු” තාදි.
කමමහි “අචාරිසිසි, අචාරිසිසු, අචාරිසිසෙ,” සෙසං
පුගම.

අස්පතිසං කතනපි “අචාරෙසි—චාරෙසි—අචාරෙසි—චා
රෙසි, අචාරෙසු—චාරෙසු—අචාරෙසි—චාරෙසි—අචාර
සු—චාරසු, කිං අචාරෙසි—අචාරෙසි, කුලෙහි අචාරෙසි—
චාරෙසි, අහං අචාරෙසි—අචාරෙසි.” ඉව්වාදි පුගම.

කමමහි “අචාරිසිසි—අචාරෙසිසි—අචාරිසි, අචාරිසු—
අචාරිසිසු” ඉව්වාදි.

භවිසුපතිමහි කතනපි “චාරෙසසි—චාරෙසසි” විවාදි
පුච්ඡෙය්‍යයා. කමමහි “චාරිසිසසතො, චාරිසිසසතො” ඉව්වාදි
කාලාතිපතිසං කතනපි “අචාරිසස—චාරිසස—අචාරෙසි
සස—චාරෙසස” ඉව්වාදි.

කමමහි “අචාරිසිසසථ—අචාරිසිසස, අචාරිසිසසි සු—අචා
රිසිසසසු,” සෙසං පුච්ඡෙය්‍යයා.

පහසිමසං “චාරෙසසි—චාරෙසසි” විවාදි පුගම.

එවමිදං සබ්බබාහුගණනං චිත්තනාට්ඨිකං, කුසෙසාසෙසන පහ
සං තෙසං විසරණසාමපාදං, විසෙසන පෙසු පෙසු විසෙසිසු
ආමාසපදමාලා කාතබ්බං සථාගතයි

සුත්තපාඨො

සුත්තපාඨො

අං ඉති නිගන්තිතං 8
 අං නසුංසකො, 125
 අං බ්‍රජනෙ නිගන්තිතං, 30
 අං සම්මතො පසංකප්පකො, 223
 අං විභතති නමකාරකතබ්‍රාහ්මිනා
 වා, 343
 අකතරස්සාලකො සමාලපනස්ස
 වෙවො, 116
 අකම්මනාස්ස ව, 160
 අකාරපිතාද්‍යනනානමා, 246
 අකාරතමො නිසන්නතජනති
 කාලාතිපතතිසු, 521
 අකාරෙ දිශං හිමිමෙසු, 480
 අකොනාසෙ නවිනාති, 647.
 අකමිත්තපාදසො එකවග්ගාප්‍රි
 සං, 2
 අකමරෙති කාරං, 606
 අග්ගිසිති, 95
 අකො රස්සමෙකවිවතසොකපි
 ව, 84
 අජ්ජතති ජ්ජංගිකමුඛිනාආලං
 සෙවිතංඅප්පින, 430
 අජ්ජකා අති, 45
 අඤ්ඤාපදෙසෙසු බහුබ්බිති, 330
 අඤ්ඤාසො ලොපො ව, 345
 අඤ්ඤා සිත්, 548
 අඤ්ඤා දිශා, 5
 අඤ්ඤාසු ව, 487
 අඤ්ඤාභාරතං, 200
 අභාදිතො ව, 384
 අභිස්ස වාතනස්ස, 47
 අභිතො තතවනාතාති, 554
 අතො ජි ව, 349
 අතො නිව්වං, 218
 අතො තෙන, 103
 අතනති ගරුසු ව කපි, (පි 265)
 අතතතොපද්‍යති පරස්සපදනං,
 520
 අතතතොපද්‍යති භාවෙ ව කම්ම
 ති, 455
 අතතතනස්ස තපසුරිසෙ, 330.
 අතතතොති සිසිමිතතං, 211
 අත්තො අතතිරසඤ්ඤාත, 1

සුත්තපාඨො

අභි පුබ්බාති විභතතිතං ඡ පර
 සසපද්‍යති, 408
 අ චුතාමති ව, 235
 අනකා පුණ්ඩුතං, 624
 අනපුංසකස්සායං සිමිති, 172
 අනාගතෙ භවිස්සනති, 423
 අනාදරෙ ව, 307.
 අනිමිතාමති ව, 171
 අනුපද්දිභිතං වුත්තසොගතො,
 51.
 අනුමතිපරික්කප්පෙසු සත්තමි,
 418
 අනුතරදිති සුතෙන, (පිඨ 262)
 අනුතසිවිච්ඡිකකාරෙ වා, 467
 අනතිසස්ස නෙදෙ 266
 අනෙත නිගන්තිතව, 379
 අපච්චකෙති පරෙකඛාතිතෙ
 419
 අපාදනෙ පච්චි, 297
 අපසස්ස කණ්, 268
 අබෙතා අති, 44
 අභිතොපරිතොති, (පිඨ 262)
 අමාදසො පරපදෙති, 329
 අමා පතො සම්මසමාතං වා, 68
 අමාලපනෙකවිවතෙ, 153
 අමුස්ස මො සං, 173
 අමුස්සාදා, 130 [82
 අමෙමා නිගන්තිතං කාලපෙති,
 අමෙතාමනනන රජමුත්තකසබ්
 සප්පිපිතාදිති සමා නාව, 272
 අමිතස්ස මම. සවිතතතිස්ස සෙ,
 120
 අමෙත උත්තමො, 414
 අසුච්ඡිකතං වාසො වුති, 407
 අරහස්සකාදිසු ව, 564
 අරහස්සකාදිති තා, 639
 අලකලසලෙති ලකා, 634
 අවච්ඡික ව ගෙ, 126
 අවච්ඡික සෙ ලොපව, 263
 අවිමති ව, 75
 අවස්සකාධරිච්ඡෙසු ඡිති ව, 638
 අසංසොගතනස්ස වුති කාරිතෙ,
 485

සුභකමයා

කතනුකමානං කිති, (පි: 260.)
 කතනුකරණපදෙසෙසු ව, 550.
 කතනුපිමිතතම. කමම, (පි: 262)
 කද. කුස, 337. [පි, 312.
 කමමකරණනිමිතතමෙසුසතන
 කමමෙය් දුතියා, 299.
 කමමෙය් පඨමා, (පි: 264.)
 කමමධාරයසෙසුසු ව, 334.
 කමමනි ණ, 656.
 කමමනි දුතියාය. කෙතා, 628.
 කමමපාවටනියසුතෙත, 301.
 කරණයේ සිතනාචාර, (පි: 264).
 කරණේ නතියා, 268.
 කරමනා ඊළව්වා, 544.
 කරසසකායෙ ව, 514
 කරසස කාසනාමර්තනිමිති,
 493.
 කරසස ව නතනං කුසමි, 621.
 කරසස සපවටියසස කාතො,
 483.
 කරණනියස පනිසතතො, (පි: 260).
 කමගහස වටතො, 464.
 කාසපයෙසු ව, 333.
 කාරණයේ ව, 298.
 කාරිතං මිස ණනුමෙය්, 628.
 කාරිතානං ණෙය් ලොපං, 625.
 කාලමානවටවටනියසෙයොග,
 300.
 කාලසාලෙසු ව, 315.
 කාලාතිපතනි සාසසසුසෙස
 සපටිසං සමමනාසපටිසසිංසු
 සසෙස සපටිස සං සාමා
 යෙ, 432.
 කාල, 258.
 කාලෙ වතනමානානිතො ණාද
 යො, 652.
 කියමිකෙසුකසකුති දුදවතං,
 259.
 කිට්ටමෙය් ජපි වතුසේ ව, (පි
 261).
 කිමිකෙසි ථං, 401.
 කිරියායං ණනුමෙය්, 654.
 කියා වො, 253.
 කියා සෙව ව, 227.
 කියාදිතො වා, 451.

සුභකමයා

කුඨාදිති ථො, 674.
 කුසසමා දිවි, 500.
 කුසි.ත.සු ව, 228
 කො වෙ ව, 475.
 කතසස ව වතනමානො, (පි: 263).
 ක්‍රියාතිපතනනිමිතො කාලාති
 පතනි, 424.
 කව්‍යාදිමනුසුතනං දීඝරසසා
 පවටියෙසු ව, 405.
 කව්‍යාදිවණ්ණනමෙකසසරතං
 වෙසාමො, 460.
 කව්‍යාසමණ්ණ. දුතෙත, 14.
 කවි මි බසරතො, 36.
 කවි තො පටමානෙය්, 250.
 කවි දුතියා ජපිනමෙය්, 308.
 කවි බානුතිතනිපාවටියානං දී
 ඝටිපටිතාදෙසලොපානමා ව,
 519.
 කවි පටි පනිය, 48.
 කවි ලොපං, 38.
 කවි සමාසනතතොනමකාර
 තො, 330.
 කවි ව, 532.
 කවිලොපො ව, 641. [666.
 බාදමගමානං බකාකිගකා,
 බාදිති මණ් ම ව තො වා, 629
 ගණනෙ දසසස මිතිවතුපවර්ස
 තනනවකානං විතිවතනාර
 පකුසුප්පතනාසංථෙ=391.
 ගතිවුත්තරපටි ගරකරසයාදිතං
 කාරිතො වා, 302.
 ගතානෙ ව, (පි: 275)
 ගමබනතනර්මාදිනමනො,
 588.
 ගමබනතනාදිතං කුංතබ්බාදිසු
 න, 508.
 ගමිසසානො චෙත් වා සබ්බාසු,
 478.
 ගමුසස සමම, 503.
 ගතසස සර ණ වා, 615.
 ගතසස සෙ ලො, 491.
 ගතසසුපටියො වා, 631.
 ගතාදිතො පාණා, 452.
 ගතාදිතං කමමනි සතනව, (පි: 264).
 ගාමර්තබ්බුසසාදිත්තා, 357.
 ගාම සෙ, 73.
 ගුණදිතො වතන, 370.

සුත්තපාඨො

නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 92.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 123.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 115.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 620.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 100.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 238.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 340.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, (පි : 261)
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 549.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 619.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 296.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 128.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 11.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 85.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 207.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 166.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 439.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 412.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 318. [331]
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 149.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 145.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 137.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 511.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 468.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 609.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 300.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 643.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 539.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 180.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 67.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 320.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 586.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 573.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, (පි : 264)
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 426.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 314.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 134.
 නිත්‍යසංකොතො යොසු ව, 90.

සුත්තපාඨො

පඤ්ඤාපඤ්ඤා 667
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 664.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 240.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 91
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 112. [565.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 147.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 28.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 9.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 409
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 428.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 40.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 265
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 72
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 563
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 471.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 586
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 43
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 209.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 668.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 49
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 566
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 10
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 445.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 16.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 481.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 152.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 222.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 596.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 528.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 637.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 167.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 151.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 267.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 559.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 474.
 පඤ්ඤා පඤ්ඤා 39.

සුභසංඛ්‍යා

තසා වා නතතං සබ්බිකම්, 175.
 තසා වා, 64.
 තස්සිලාදිසු භික්ඛාදි ව, 534.
 තිකිව්වාසිකේ, 554.
 ති ව, 380.
 තිව්තුනතං තිසෙසාවතසෙසාන
 සොවතතාගේතිභිවතතාරි,
 133.
 තිප්පුපතිතමානෙති ඛජ්ජා වා,
 435.
 තිසෙ දුතාරි ව, 388.
 තිසස ස්විතතං, 496.
 තුංතුනතෙබ්බසු වා, 622.
 තුමාසස තුමංකුමමි, 146.
 තුමාමාසස තසිමිසි, 139.
 තුමාමෙසති නමාසං, 161.
 තුමාම මජ්ඣිමො, 413.
 තුසංමසතං ව, 142. [263].
 තුලොපමාසත තතිසා ව, (පිඨි:
 තුසස පුත්තං, 497.
 තෙ ආවාසා සාරිකො, 517.
 තෙ දුස්සික පො, 59.
 තෙ කිව්වා, 547.
 තෙ න වා ඉවිතේන්, 46.
 තෙමෙසවවිතෙ, 148.
 තෙසං රොග ලොසං, 398.
 තෙසං පරපුතසසතතිමි, (පිඨි:
 237)
 තෙසං විතතතිසො ලොසා ව,
 319.
 තෙසමිසිපපදෙතමිසිමිසිවිසිමි
 දිසතිසිමිසි, 389.
 තෙසු දිසිලොසාගමිසිසාරවිස
 ටිතාදෙසා ව, 406.
 තොතිසා සසංකාසු, 127.
 තුංතාමිසු ව, 230.
 තුං සතතිසා සබ්බතාමිසි,
 251.
 තුං කිව්වා, 232.
 තුංසං සිමි ව, 140.
 තුංදෙසා විතතිසුසුසුසො,
 249.
 තුංස ස්විතතං, 495.
 දුමාදිකො දුමර්, 368.
 දුමාතකො සො කිව්වා, 603.
 දුමදෙසං පතං දුමසාසං සතං
 සතං ව, 395.
 395.

සුභසංඛ්‍යා

දුසෙ සො කිව්වා ව, 378.
 දුසස දෙ ලං, 616.
 දුමාතුසස දුමර්, 501.
 දුතතසං මිමෙසු, 484.
 දිගුසෙසතතං, 323.
 දිවාදිකො සො, 449.
 දිසස පසදිසදුසවා වා, 437.
 දිසාසානසානතලොපො ව,
 601.
 දිසං, 25.
 දිකො ව, 605.
 දිකොරෙති, 106. [403].
 දුසිසවතුසානං පඨමතතිසා,
 දුසිසවමිතව, 311.
 දුමිති ගරු, 604.
 දුරතතිසසසලාදිමිමානි
 ලොපදිසාසොගං පෙ=277.
 දෙ සස ව, 20.
 වතුසා වා, 165.
 වාදිකො කොතෙසසෙ ව, 394.
 මිතිති තිසො, 387.
 විපදෙ තුලසසිසරෙති සමිසි
 රසො, 326.
 වෙසතිසානසානෙ වා, 335.
 වෙ වෙ පඨමමජ්ඣිමුතතිසු
 සා, 410.
 වසිතෙති වසි ව, 578.
 වතුසා ව, 342.
 වසුදිති රසෙමා, 533.
 වාතුසානසසසසසසොතාදි
 සා ව, 274.
 වාතුසාවිසෙති විතතිසො,
 457.
 වාතුසා සමිසිදිමි තෙ, 526.
 වාතුලිසෙති පරපවිසා,
 431.
 වාතුරුපෙ තාමසා ජසො ව,
 441.
 වාතුසෙසො ලොපොතෙස
 සරසා, 523.
 වාතුති තෙජසෙජසෙජසා
 සාරිකාති මෙතිසෙ, 440.
 වාතිසසස ලොපො කිව්වා,
 617.
 තං කුසො සතරසා, 224.
 තාසස තතිසාර, 241.
 තාසස සො, 122.

සුභාසාධෝ

නිකුසුසෙනා යොසු ව, 92
 නිකුසුසෙ ව, 123
 න දමමිදිතො, 115.
 න කහනං වස් ණුමුහි, 620
 න භිමෙති කතාකාරෙහි, 100
 නදදිතො ව, 258
 නදිමතො ව, 340
 න නිසාදිසු, (පි 261)
 නසුදිති සු, 549
 නමකරනමනානං භිසුතා
 තමහි, 619
 නමො යොගාදිකපි ව, 296
 නමිති නං ව, 128
 නසෙ පරං සුනෙත, 11
 න සියමිනපුංසකාහි, 85
 නා ආ, 207
 නාසුසු සබ්බනාමිකං, 166
 නාමමිනාතනිවසෙහි, 439
 නාමමිති පසුරුමානෙහි තුලෙහි
 කරුණි පඨමො, 412
 නාමානං සමාපො සුතතෙහි,
 818 [331]
 නාමානං සමුච්චයො වසෙ,
 නාමහි, 149
 නාමහි තසාමයා, 145
 නාමහි රසුසු ව, 137.
 නාසස ලොපො සකාරතො.
 511
 නිගගතිතං ව, 468
 නිගාහිතං සංයොගාදිතො,
 809
 නිබාරණි ව, 306
 නිදදිති පුණ්ඩුමිතානනාසාන
 නසා සකාරිතෙහි ව, 643
 හු නිගාහිතං පදනො, 539
 නොනාහි සමිමාසයා, 180
 නො ව වාදිතො නමහි, 67
 පකති වසස සරනාසස, 320
 පකතමාදිති නොනා ව, 586
 පච්චසාදනිකා නිපාතනා සිසිකා
 නහි, 578.
 පච්චිකා සුනො, (පි 264)
 පච්චි තුදනානිඨමිමාදනා
 සුනෙතොභිතමසෙ, 426
 පච්චසෙව ව, 314
 පචාදිතමකාරෙ 134
 පචාදිතමතො. 90

සුභාසාධෝ

පචාදිතාලං 667
 පටිතො භිසස හෙරණිහිරණි,
 664
 පතිතිසුභුණ්ඨකාරනොහි ඉති,
 240.
 පතිසසිතිමහි 91
 පතො සා, 112 [565.
 පහතවටෙන අලමසෙවු ව,
 පදනො දුටිකාවතානිඨසු වො
 නො 147
 පරපච්චසෙවො ධාරන, 28
 පරසමසුසුපසොකො, 9
 පරනාසසනොපදනි, 409
 පරෙකො අලුච්චිතමසෙව
 නොවොනොදුමහ, 428
 පරෙ වා සෙව 40
 පසච්චසස හො ව, 265
 පසසුසුසස ව, 72
 පාදිතො ඊතු 569
 පා පිකො, 471
 පාදිතමිමා රු, 536
 පාසස වානො රසො, 43
 පිතාදිතමිමහි, 219
 පුච්චසස පුච්චපථා මො වා 668
 පුච්චසස බාපෙන, 49
 පුබ්බකාලෙකපනාකාන. තුන.
 නානා, වා, 560
 පුබ්බමධොසිතමසෙව. සෙවෙන
 විසොපසෙ 10
 පුබ්බරුපව, 445
 පුබ්බො ව 16
 පුබ්බො බොපො, 461
 පුමනාසසා සිමහි, 152
 පුමසස ලිඛාදිසු සමාපසු,
 222
 පුරසමුපපටිති නෙරෙහිසස බබර
 වා තපාවටසෙවු ව, 596
 පුරෙ දදු ව දු, 528
 පෙසාතිසසාපනකාලෙසු කි
 වො, 637
 බසුබ්බිතිමහි ම, 167
 බසුච්චටෙනසු වොනො, 151
 බාලාසස සාධො, 267
 බුට්ඨමාදිසෙව සතාරි, 559
 බාපනනාසස වො පසාවටසෙ
 වු ව, 474
 බාපෙන ව, 39

සුභතබ්බා

බැජ්ජො ව විසඳෙදැගො 41.
 බ්‍රහ්මනාසබරජ්ජිනො අමානං,
 188
 බ්‍රහ්මානො ගංගා ව, 143.
 බ්‍රහ්මානො ධු සමිනා, 197.
 බ්‍රාහ්මා ඊ නිමිති, 522
 බ්‍රාහ්මනමාහමුචා පරෙක්ඛායං,
 477.
 හතරතො ගෙහා ව, 579.
 හදනතස්ස හදනතහතො,
 245
 හරෙබ ඉත, 572.
 හවතො හොතො 242.
 හවිසසති ගමාදිති ඡේශිණි, 653
 හවිසසනති සසතිසසනතිසසසි
 සසථසසාමිසසාමිසසතෙසසන්,
 තොසසසෙසසෙවෙහසං සසාමි
 තෙ, 431.
 හාවකමෙමසු කිවෙකනකබ්භා,
 627.
 හාවකමෙමසු න, 558.
 හාවකමෙමසු තබ්බානිසා, 542
 හාවකමෙමසු සො, 442.
 හාවමාවමිති වතුනි, 655
 හාවෙ ව, 531.
 භික්ඛාදිනො ව, 537 [584.
 භිද්දිනො ඉතනාතනර්තා වා,
 හුජසසතරසුපාදිති ධුට්ඨිජෙඨ
 සු ව, 436
 හුජ්ජිතමනොනො නො ව ව, 580.
 හුනොබ්බ, 545.
 හුචාදසො ධාතවො, 459.
 හුචාදිනො අ, 447.
 හො හෙ ධු, 243 [645.
 හෙදිති මධිබ්‍රිසුජ්ජිති ව නොනො,
 චරපිතුඤ්ඤානසු නතිසා ව,
 317.
 චම්ස ථසා ලො ව, 636
 චද සරෙ, 34.
 චධාදිනො රෙ, 369.
 චුඤ්ඤාදිති උසා සුසිසා,
 675.
 චිතොතර්ජිනො සිංහාතවිභා,
 151
 චිං සොධිති පඨමෙ, 121.
 චිත්ත සුසා වජ්ජෙවජ්ජ, 632.
 චිතතමානා දුලංඛිකරණෙ ප
 දෙ 332.

සුභතබ්බා.

මහදහෙති මෙයහජ්ජරිතා ව,
 602.
 මාතුලාදිනමානතනමිඤ්ඤා, 98.
 මානකිතානං වතනනං වා, 465.
 මානාදිති රුකු, 570.
 මාසුනමාගමො ධාතෙ, 403.
 මාසොගෙ සබ්බිකාලො ව, 422.
 මිද්දිති කතිතිසො, 660.
 මුනාදිති පි, 671.
 සං කරෙති තං කමමං, 282.
 සරසස කරණෙ, (පි: 261)
 සරසස සරසසිථෙ, 612.
 සරසසාදිසි, 505.
 සතො හිං 277.
 සථා කතනර් ව 446
 සථාගමමිකාණෙ, 607.
 සදසුපපනනා නිපාතනා පිජ්ඣ
 නති, 393.
 සමෙදනතසසාදෙසො, 17.
 සමිති දුඛාමාධාතාපාමිහමධාදිත
 මි, 504.
 සවකාන් ව, 71.
 සවතං, තලතදකාන්තං බැජ්
 භාති චලඤ්ජකාරතනං, 271
 සමමිදනතරලා වාගමා, 35
 සමොදපෙති සමොදනො වා
 තදපාදතං, 273.
 සසා දුකුකාමො රෙවතෙ ධාර
 රෙන වා තං සමපදතං, 278.
 සසා වා පරිගහතො තං සාමි,
 285
 සාජ්ජාණ, 635.
 සාව හසුතනර්. දසභුජිතව ඤො
 මිති, 396.
 සුතන වාතිවිජිනෙ, (පි: 262)
 සුචික්ඛවික්ඛුට්ඨාසුභුතා, 651.
 සුචාතව, 269.
 සෙතබ්බවිකාණෙ, 293 [281.
 සෙත වා කපිරතෙ තං කරණං,
 සෙත වාදසසතං, 276.
 සෙත වා සංසථං තරති චරති
 විහති ඡේකො, 352.
 සො කරෙති සසතා 283.
 සො කාරෙති සසතා, 284.
 සො ධාරෙති තරාධාතං, 259
 සොතනො, 225
 සොතනානි හසුංසකෙති, 217.
 සොතනානො, 190.

සුභතබ්බා

සත්ථුපිතාදිනමා සියම්. පිලො
පො ව, 199.
සදසස සිදන්තා, 611. [535.
සද්දකුට්ඨවලවිච්ඡිකත්ථාදිතිසු,
සමාදිතො ණ, 372.
සත්තසද්දසස සො හෙ බොවිටි
තො, 185.
සබ්බතො උං ඉංසු, 506.
සබ්බතො තො, 178.
සබ්බතො ණවුකාපි, 529.
සබ්බතො සි, 252.
සබ්බතො නං සංසානං, 168
සබ්බත්ථ හෙ හි, 610.
සබ්බත්ථාසසාදිලොපො ව,
508
සබ්බතාමසාරතො පඨමො, 164.
සබ්බතාමානං නමිති ව, 102.
සබ්බතාමෙති සසාරවචනො කු
ථා, 400.
සබ්බසොභිනමාථ, 107
සබ්බසස වා අංසෙසු, 93
සංඝසස පො දුම්බි වා, 262
සබ්බසම්මසෙස වා, 170.
සබ්බසෙසතසසකාරෙ වා, 231.
සබ්බාසමාප්පිකොපසග්ග නිසාතා
දිති ව, 221.
සබ්බසමෙකාභිධානො පරෙ
සුරිසො, 411.
සබ්බෙති කුතාදිනං සො, 509.
සබ්බො වහරී, 19.
සමාදිති උමා, 630.
සමාසෙ ව විසාසා, 154.
සමිපෙඤ්ඤාති, 421.
සමුත්තෙති සංග්ග ව, 356.
සමපදානෙ ව, 313.
සමපදානෙ වතුනී, 295.
සසෙ ව, 33.
සරලොපොපිඤ්ඤ සසවිසාදි
මිති සරලොපෙ කු පකඨි,
83.
සත් පකඨි ඛජ්ජන, 23.
සත් සරෙ ලොපා, 12.
සරිකාදිනං කපිමධ ජපි. ථ:
260)
සරාතාතට්ඨසසෙසසසිං, 390.
සරෙ අත්, 536
සරෙ කුටි, 24

සුභතබ්බා.

සරෙ රසොපා නපුංසකෙ, 344.
ස සරෙ වා ගමො, 184.
සසං, 163.
සසස වො 182.
සසස තො, 213.
සසමාසම්.සංසානතො, 176.
සසාදිකොගෙ ව, 289.
සාගමො සෙ, 61.
සාදිසනාසුච්ඡිකත්ථාසාදිති
ථො, 575.
සාධුතිසුඤ්ඤතො සත්තම්, (පි:
263.)
සාමි.ථං ජපී, 303.
සාමිසග්ගිකාදිසාදසකම්පතිතු
පසුතකුසලෙති ව, 305.
සාසදිසතො තසස රිථො ව,
574.
සාසාදිති කුදලො, 669.
සාසාදිති රත්තු, 568.
සිං, 219.
සිසා ලිඛිතසෙ ව, (පිථ: 285.)
සිමිති ගච්ඡන්තාදිනං නාසරෙඤ්ඤ
අං, 186.
සිමිති ව, 498.
සිමිති වා, 94.
සිංසාඅංසො නාසි ස නං සමා හි
ස නං සංසු, 55.
සිලාසත්තථාසපධාරිකකුට්ඨි
සොසුස = පෙ = 270.
සුතංසු ව, 89.
සුතමංසු වා, 196.
සුතසුතරසොනවාසුතාසුතා
වුතාතා, 640.
සුතතො ව, 561. [585.
සුතපට්ඨසකතො කඛිකතා ව,
සුසම්මා වා, 158.
සුමුතානමුමුතානමිතො ථො ව,
662.
සුභිකාසු ව, 81.
සුභිකාසෙ ථ, 101.
සෙසතො ලොපං ගප්පි, 220.
සෙසා කපිම = පෙ = (පි: 242).
සෙසා ඛජ්ජන, 6.
සෙසෙසු ව, 229.
සෙසෙසු නුභු, 157.
සෙසෙස සුනුමානාතා, 657.
සෙස, 101

පුත්තලය

පුත්තලය

හෙතු, 284
 සො නපුංසකලිංගයා, 322
 සො වෑ, 105
 සමා නා, 214
 සමාසමිතනං වා, 108
 සමාසිසමිතනං මහාසමිති වා, 99
 සමිහනි, 226
 සමිමෙ, 192
 සමිමිති රඳෙඳුරුපිති, 138
 සං ව, 189
 සොදිහො ණුණුරු ව, 450
 සවතුසානමනනානං ආදි, 613
 සත්තස සාහො, 593
 සත්තදිසි පුණ්ණවො, 673
 සත්තසදිනං ණුණො, 538
 ගරසස් හි සෙ, 476
 ගලොපො ණුණාමිති, 402
 සමිපරිසරො ලො වා, 480
 සසස සේ, 468
 සාහොති හො සසස ලො වා
 දදසසසානං, 591
 සංසංසංසං, 254
 සි ලොපං වා, 481
 සිවිසසසිමිති ව, 175
 සියතනති ආලංඝිකදිමනාසදි
 සෙවිසංඝාමිතසෙ, 429
 සි ස නත නි ස නත මි ප ව මි ව
 නතමිනා සබ්බධාතුකං, 433
 සියොසසතුති පවිට්ඨෙතිසතන
 ති, 420 [(පි 263)
 හෙතුසොගෙ ජනි තතිසා ව,
 හෙතුසෙව ව, 291
 හොසියසරෙහොහෙ සවිසස
 නතිමිති සසස ව, 482

සංකෘත

අනුර, 2
 අනෙස, 9
 අජ්ඣති, 430
 අනුතොපද, 409
 අපාදන, 75, 77, 273, 274
 අබ්හාස, 461
 අබ්බසිතාව, 321
 අබ්බස, 9
 උපසංග, 9
 උපධා, 9

මහාස, 280
 කතා, 281
 කරණ, 281
 තමි, 282
 කමමධාරය, 326
 කමමධාරවට්ඨි, 9
 කාලාපිපත, 439
 කිව්ව, 547
 කිතස, 9
 කිත්, 548
 ග, 57
 ගර, 604, 605
 ග, 60
 සොස, 9
 කා 58
 තති, 9
 තප්පරිස, 328, 329
 දිගු, 327
 දිග, 5
 වෑ 331
 බාතු, 459
 නිගාහිත, 8
 නිපාත, 9
 ප, 59
 පවිමි 428
 පද, 9
 පරසසපද, 408
 පරිසරා, 428
 පුරිස 410
 බ්බසිති, 330
 බාජන, 6
 හවිසානති, 431
 රස, 4
 ල, 58
 ලිඛිත, 9
 වහ, 7
 වහාමාන, 425
 විතති, 249
 සතමි, 427
 සබ්බධාතුක, 433
 සබ්බසාමි, 9
 සමාස, 9, 318
 සමිපදන, 278, 279
 සර, 3
 සාමි, 285
 සියතනති, 429

සංඝරාජ

සංඝරාජ

උභි, 391.
 උභි, 576.
 උභ, 649, 651.
 උභ, 649.
 උර, 78.
 උර, 70, 78, 651.
 උරා, 649, 651.
 උරා, 649, 651.
 උ, 101; 102, 107, 108, 113, 114,
 164, 165, 170, 192, 193, 233,
 482, 512, 631.
 උභ, 236
 උභ, 103
 උභ, 546
 උභ 482.
 උ, 50, 69, 104, 182, 183, 205,
 244.
 උභ, 640.
 උභ, 482.
 උ, 227, 229, 620, 625, 642.
 උභ, 208, 269.
 උභ, 337.
 උ, 338, 597
 උභ, 493.
 උභ, 483.
 උ, 228, 230
 උභ, 585.
 උභ, 585, 644
 උ, 590.
 උභ, 660.
 උර, 590.
 උ, 463, 620, 625, 642
 උභ, 660.
 උභ, 81.
 උර, 546.
 උ, 610.
 උ, 67.
 උර, 80, 81.
 උ, 546, 579.
 උ, 510.
 උර, 615.
 උභ, 593.
 උභ, 593
 උභ, 491.
 උ, 31.
 උ, 17, 271

උභ, 133.
 උභ, 391
 උභ, 133
 උභ, 133.
 උභ, 443, 464
 උ, 392.
 උ, 392
 උ, 524.
 උර, 632, 633
 උර, 633.
 උර, 632, 633.
 උ, 391
 උ, 284, 271, 463, 466, 592.
 උභ, 341
 උ, 507
 උර, 507.
 උ, 546, 602.
 උ, 31, 32, 33, 271.
 උ, 510
 උ, 575
 උ, 391
 උ, 463, 614.
 උ, 578
 උ, 31, 551.
 උ, 128, 143 [629.
 උ, 35, 241, 338, 465, 621, 622.
 උභ, 145
 උභ, 139
 උභ, 133
 උභ, 141.
 උභ, 141.
 උ, 127.
 උ, 127, 391.
 උභ, 470
 උභ, 133
 උභ, 133.
 උභ, 142.
 උභ, 146
 උභ, 148, 159.
 උභ, 127.
 උ, 499.
 උ, 495, 499
 උ, 495.
 උ, 497.
 උ, 146, 146
 උ, 210.

අනුමාන

අනුමාන

සො, 105, 106, 378
සොය, 65
සො, 601
සොන, 601
ස, 591.
සිරිත්, 664
සෙරිත්, 664
ස, 381, 591, 616

අනුමාන

අ, 27, 521
ඉ, 607, 444, 518
ඊ, 522, 444, 518
උ, 618
ඵ, 403
ඹ, 36, 403
ඪ, 178, 636
ඹ, 42, 43
ඹ, 35
ඪ, 380
ඹ, 35
ඪ 35, 67
527
ඹ, 185
ඹ, (•) 37, 379, 448, 418
ඹ, 35
ඪ, 35, 608
ඊ, 35
ඊ, 404
ඊ, 35
ඹ, 35
ඪ, 61, 62, 184

අනුමාන

අ, 447, 448, 527, 528, 529, 55,
අභිස, 542, 627, 637, 635
අනු, 567
අම, 668
අල, 440, 667
අ, 237
අභ, 657
අභි, 647
අභ, 437.
අභිසත, 359
අර, 441
අල, 441

110-91

අල, 361
අල, 529, 534
අ, 553
අභ, 355 368, 571
අභ, 365
අල, 663
අභ, 760, 561
අභ, 240
අම, 355
අභ, 355, 355, 365
අර, 663
අල, 358
අභ, 610
අභිස, 365
අ, 238, 239, 368, 377
අරභ, 353 438, 439
අරභ 670
අරභ, 450
අරභ, 675
අරභ, 672
ඹ, 453
ඪ, 339, 340 394 573 663 667
ඪ, 356, 364
ඪ, 606
ඪ, 355
ඪ, 62, 628, 645
ඪ, 648
ඪ, 532
ඪ, 435 436, 662, 627
ඪ, 653
ඪ, 671
ඪ, 435, 436
ඪ, (අ) 573
ඪ, 358, 661
ඪ, 674
ඪ, 661
අ, 346, 363, 372, 351, 356
526, 530, 531, 656
අ, 440, 441, 454
අම, 350
අම, 529, 654
අ 450
අභ, 247
අභ, 47
අභ, 440
අභ, 440

ප්‍රත්‍යයවිකා

ප්‍රත්‍යයවිකා

අම, 666, 673
 අල, 634, 675
 අස, 494, 498, 508, 509, 573,
 643, 662
 ඉදි, 663
 ඉත්ථ, 640
 ඉල, 675
 ඉපිණි, 665
 ඉපු, 524, 640
 උදි, 663
 උපු, 661
 එරපි, 665
 කම, 640
 කම, 674
 කපි, 665
 කථ, 640
 කද, 667
 කපු, 672
 කපි, 667
 කපු, 586
 කර, 483, 493, 495, 514, 544
 556, 586, 597, 621, 622, 640
 කරණි, 665
 කල, 634, 635, 658, 667
 කි, 673
 කිත, 435, 465, 640
 කු, 672, 675
 කුම, 640
 කුම, 674,
 කුපි, 660
 කුර, 672
 කුස, 500, 667, 674
 කුරු, 672
 කපි, 665
 කපු, 598, 641, 673, 688
 කද, 660
 කි, 629
 කුදි, 663
 කපි, 665
 කපු, 478, 503, 530, 546, 550,
 571, 572, 588, 598, 640, 641,
 653, 666
 කරත, 646
 කර, 452, 491, 492, 615, 631
 කර, 435 582, 605
 කර, 488

කෙ, 610
 කෙරු, 667
 කම, 486
 කපි, 685,
 කස, 436
 කපු, 535
 කපි, 665, 667
 කදි, 663
 කර, 633, 640, 659
 කල 525
 කි, 658
 කි, 670
 කුර, 454.
 කර, 608
 කදි 663
 කර, 587, 643 673
 කර, 507
 කර, 560
 කර, 472, 510, 643
 කර, 470, 504, 590, 630, 653
 කර, 665
 කර, 640
 කර, 453, 641, 658, 660
 කර, 683
 කර, 435, 640
 කර, 640
 කර, 640
 කර, 575
 කර, 605
 කර, 528, 669
 කර, 673, 661
 කර, 602
 කර, 630
 කර, 630
 කර, 663
 කර, 640
 කර, 591, 616
 කර, 464, 501, 504, 553, 630,
 646, 658
 කර, 449
 කර, 473, 574 601, 646
 කර, 630, 672
 කර, 489
 කර, 533 [673
 කර, 504, 553, 640 669, 670,
 කර, 629, 640, 641

සුගතවිකා

සුගතවිකා.

වත, 489.
 වා, 629, 667.
 විද, 618, 640, 658, 667, 672
 වස, 530, 640
 වු, 662.
 චෙ, 673.
 චෙවු, 646, 658.
 චස, 585.
 චජ, 640.
 චඩ, 665.
 චන, 640.
 චද, 611, 640.
 චදු, 667.
 චඞ, 667.
 චම, 643.
 චවු, 630.
 චල, 634, 635
 චසු, 669.
 චා, 630.
 චාස, 569, 574.
 චි, 630, 640, 646, 673, 675
 චිච, 672.
 චු, 436, 450, 620, 643, 653, 659,
 662, 675.
 චුච, 663, 671.
 චුච, 501, 645.
 චුස, 585, 663.
 චුද, 643.
 චත, 538, 540, 588, 593, 594,
 598, 640, 673.
 චත්ච, 575.
 චර, 430, 470.
 චා, 504.
 චි, 629, 630, 664, 673.
 චු, 432, 629, 643, 646

කිතක

අකරුති, 647.
 අකාතුත, 500.
 අකාරු, 606.
 අකපාති, 647.
 අකාල, 667.
 අකර්, 671.
 අරුතතා, 586.
 අරුත, 633.
 අරුතරු, 633.

අරුත, 640.
 අරුතරු, 633.
 අරුත, 673.
 අරුත, 573.
 අරුතරු, 637.
 අරුතරු, 637.
 අරුතරු, 648.
 අරුත, 673.
 අරුත, 665.
 අරුත, 658.
 අරුත, 629.
 අරුත, 640.
 අරුත, 658.
 අරුත, 662.
 අරුත, 669.
 අරුතරු, 640, 541.
 අරුතරු, 660.
 අරුත, 666.
 අරුතරු, 629
 අරුතරු, 645
 අරුතරු, 645
 අරුතරු (අරුත) 573.
 අරුත, 640.
 අරුත, 532, 641.
 අරුතරු, 553.
 අරුතරු, 599.
 අරුතරු, 599.
 අරුතරු, 527, 539.
 අරුත, 675.
 අරුත, 634.
 අරුත, 634.
 අරුතරු, 645.
 අරුත, 504.
 අරුත, 643.
 අරුත, 643.
 අරුතරු, 627.
 අරුත, 627.
 අරුත, 573.
 අරුත, 673.
 අරුතරු, 606.
 අරුතරු, 543
 අරුතරු, 602.
 අරුතරු, 571.
 අරුත, 602.
 අරුතරු, 539
 අරුතරු, 643.

පුතතෙමියා.

භිනා, 604.
 භිනෙතා, 684.
 භිනො, 645
 භිනො, 629, 630.
 ගුරෙයා, 532, 617, 641.
 ගුරෙතො, 657.
 ගුරමානො, 657.
 ගුරානො, 657.
 ගුරුයා, 657.
 ගුරුතා, 557, 680
 ගුරුතා, 557, 580.
 ගුරෙතො, 557, 580, 628
 ගුරො, 554
 ගුරුගෙයා, 573.
 ගෙයො, 629.
 ගෙයො, 642.
 ගොරනෙයා, 529.
 ගොරනියො, 637.
 ගොතනෙයා, 637.
 ගොතනියො, 646.
 ගොතො, 606.
 ගොතො, 667.
 ගොතො, 667.
 ගොතො, 640.
 ගොතො, 640.
 ගොතො, 633.
 ගොතො, 632.
 ගොතො, 632
 ගොතො, 546, 640.
 ගොතො, 595.
 ගොතො, 535.
 ගොතො, 665.
 ගොතො, 671.
 ගොතො, 555
 ගොතො (හු), 658.
 ගොතො, 588
 ගොතො, 669.
 ගොතො, 598.
 ගොතො, 598.
 ගොතො, 675
 ගොතො, 598.
 ගොතො, 598.
 ගොතො, 598.
 ගොතො, 603.
 ගොතො, 672.
 ගොතො, 636.

පුතතෙමියා

ගොතො, 636.
 ගොතො, 672.
 ගොතො, 671.
 ගොතො, 675.
 ගොතො, 553
 ගොතො, 570
 ගොතො, 644.
 ගොතො, 644.
 ගොතො, 644.
 ගොතො, 645.
 ගොතො, 675
 ගොතො, 644.
 ගොතො, 644.
 ගොතො, 526.
 ගොතො, 645, 658.
 ගොතො, 658
 ගොතො, 640.
 ගොතො, 671
 ගොතො, 667.
 ගොතො, 667.
 ගොතො, 591.
 ගොතො, 667
 ගොතො, 665.
 ගොතො, 660
 ගොතො, 627.
 ගොතො, 546.
 ගොතො, 606
 ගොතො, 612.
 ගොතො, 671.
 ගොතො (හු), 658.
 ගොතො, 531.
 ගොතො, 620.
 ගොතො, 644.
 ගොතො, 644.
 ගොතො, 644.
 ගොතො, 630.
 ගොතො, 644.
 ගොතො, 644.
 ගොතො, 575, 612.
 ගොතො, 580,
 ගොතො, 613.
 ගොතො, 651
 ගොතො, 651.
 ගොතො, 651.
 ගොතො, 651.
 ගොතො, 531, 625, 642

සුභාග්‍යය

විසය, 641.
 විවිධ, 600.
 විවිච්ඡේද, 580, 582.
 විවිච්ඡේද, 642
 විසර්ජ, 640.
 විසර්ජ, 589
 විසර්ජ, 589
 විසර්ජ, 575.
 විසර්ජ, 530.
 විසර්ජ, 577.
 විසර්ජ, 578, 614.
 විසර්ජ, 581.
 විසර්ජ, 576
 විසර්ජ, 557, 577.
 විසර්ජ, 557.
 විසර්ජ, 557.
 විසර්ජ, 673.
 විසර්ජ, 658.
 විසර්ජ, 658.
 විසර්ජ, 555.
 විසර්ජ, 607.
 විසර්ජ, 672.
 විසර්ජ, 646
 විසර්ජ, 527, 536.
 විසර්ජ, 645.
 විසර්ජ, 640
 විසර්ජ, 575.
 විසර්ජ, 606.
 විසර්ජ, 645
 විසර්ජ, 619.
 විසර්ජ, 585
 විසර්ජ, 586
 විසර්ජ, 596.
 විසර්ජ, 596.
 විසර්ජ, 532, 617, 641.
 විසර්ජ, 609, 642.
 විසර්ජ, 540
 විසර්ජ, 640.
 විසර්ජ, 573.
 විසර්ජ, 640.
 විසර්ජ, 573
 විසර්ජ, 643.
 විසර්ජ, 643.
 විසර්ජ, 605.
 විසර්ජ, 619.
 විසර්ජ, 648

සුභාග්‍යය

සර්ජ, 669.
 සර්ජ, 580
 සර්ජ, 662.
 සර්ජ, 51, 568
 සර්ජ, 644
 සර්ජ, 667.
 සර්ජ, 640
 සර්ජ, 582.
 සර්ජ, 591, 613.
 සර්ජ, 586
 සර්ජ, 553.
 සර්ජ, 641.
 සර්ජ, 641
 සර්ජ, 643
 සර්ජ, 588
 සර්ජ, 640
 සර්ජ, 643.
 සර්ජ, 630
 සර්ජ, 663.
 සර්ජ, 645
 සර්ජ, 667
 සර්ජ, 630
 සර්ජ, 584.
 සර්ජ, 532.
 සර්ජ, 645.
 සර්ජ, 646.
 සර්ජ, 641.
 සර්ජ, 627.
 සර්ජ, 627
 සර්ජ, 527.
 සර්ජ, 567.
 සර්ජ, 644
 සර්ජ, 539.
 සර්ජ, 619.
 සර්ජ, 644.
 සර්ජ, 634
 සර්ජ, 634
 සර්ජ, 573.
 සර්ජ, 635.
 සර්ජ, (573), 643
 සර්ජ, 673.
 සර්ජ, 619.
 සර්ජ, 640.
 සර්ජ, 640.
 සර්ජ, 643.
 සර්ජ, 644.

Ceylon
PRINTED AT THE GOVERNMENT PRESS
COLOMBO